

Bundel – Raad openbaar Wijchen van 5 maart 2026

- 1 Opening
Vragenhalftuurtje: 3 minuten
Voor de fracties: 6 minuten
Voor het de college: 12 minuten
- 2 Vaststellen agenda
- 3 Vragenhalftuurtje
- 4 Vaststellen lijst besluiten, toezeggingen en verslag van de openbare en besloten vergadering van 29 januari en het vaststellen van het openbare verslag van de besloten vergadering op 29 januari jl.
De stemming motie 7 – Vergroten verkeersveiligheid Westerdreef staat onjuist in de vastgestelde besluitenlijst van 6 juli 2023. Een gewijzigde versie ligt ter vaststelling voor. Zie pagina 4 van de besluitenlijst.
2026-01-29 Concept Verslag openbaar deel besloten raadsvergadering
2026-01-29_Raad openbaar Wijchen_Besluitenlijst
2026-01-29 Conceptnotulen Gem. Wijchen ORV
Concept besluitenlijst raadsvergadering 6 juli 2023 – gewijzigde versie
- 5 Afdoening ter kennisnamelijst
Onderstaande stukken worden niet inhoudelijk behandeld
Ingekomen_brieven__(Wijchen) 5 maart 2026
- 5.a 325276 Informatienota Regionaal Uitvoeringsplan Volwasseneneducatie Wijchen
Dossier 7518 voorblad
325276 Informatienota Regionaal Uitvoeringsplan Volwasseneneducatie Wijchen
Bijlage 1 – Regionaal uitvoeringsplan Volwasseneneducatie en volwasseneneducatie 2026-2028_1
Bijlage 2 – Impact educatietrajecten Rijk van Nijmegen 2024-2025_M.de.Greef
- 5.b 329026 Informatienota Evaluatie uitvoeringsplan Samen voor een gezonde toekomst 2025
Dossier 7558 voorblad
329026 Informatienota Evaluatie uitvoeringsplan Samen voor een gezonde toekomst 2025
Wijchen Evaluatie uitvoeringsplan Samen voor een Gezonde toekomst 2025 def
- 5.c 329369 Informatienota beantwoording Schriftelijke vragen GroenLinks Wijchen over CO2-prestatieladder
Dossier 7500 voorblad
329369 Informatienota beantwoording Schriftelijke vragen GroenLinks Wijchen over CO2-prestatieladder
Bijlage 1 – Schriftelijke vragen GroenLinks Wijchen over CO2-prestatieladder
- 5.d 330131 informatienota resultaten participatie ervaringsstraten ovl 27012026
Dossier 7554 voorblad
330131 informatienota resultaten participatie ervaringsstraten ovl 27012026
Gemeente Wijchen – Openbare verlichting – Definitief verslag EM Onderzoek_v2
- 5.e 334523 Informatienota Toekomst van het TussenThuis
Dossier 7550 voorblad
334523 Informatienota Toekomst van het TussenThuis
- 5.f 334564 Informatienota Antwoord op vraag voor het vragenhalftuurtje – gezondheidsrisico's op longontsteking door geitenhouderijen
Dossier 7511 voorblad
334564 Informatienota Antwoord op vraag voor het vragenhalftuurtje – gezondheidsrisico's op longontsteking door geitenhouderijen
Bijlage 1 – Aanbiedingsbrief minister deel II Gezondheidsraad advies over de gezondheidsrisico's rondom geitenhouderijen.
Bijlage 2 – Onderzoeksrapport Gezondheidsraad Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: Deel II
Bijlage 3 – Brief provincie Gelderland m.b.t verlenging geitenmoratorium
Bijlage 4 – Beleidsreactie Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 9 januari 2026
- 5.g 336367 Informatienota Ondertekening DVO 2026-2027 MGR
Dossier 7547 voorblad
336367 Informatienota Ondertekening DVO 2026-2027 MGR

Bijlage 1A – Ondertekening DVO 2026–2027 MGR – Aanbiedingsbrief DVO WerkBedrijf 2026–2027

Bijlage 1B – Ondertekening DVO 2026–2027 MGR – Wijchen – DVO WerkBedrijf Rijk van Nijmegen 2026–2027

- 5.h 332017 Informatienota Organisatieontwikkeling
Dossier 7491 voorblad
332017 Informatienota Organisatieontwikkeling
Adviesvoorstel doorontwikkeling WDW – VIJFadvies
- 5.j 302392 Informatienota Klimaatadaptatie Wijchen: stand van zaken 2025
Dossier 7604 voorblad
302392 Informatienota Klimaatadaptatie Wijchen: stand van zaken 2025
Z25 302 392 Klimaatadaptatie Wijchen Stand van zaken 2025
- 5.k 326265 informatienota Inventarisatie voormalige stortplaatsen Wijchen
Dossier 7501 voorblad
326265 informatienota Inventarisatie voormalige stortplaatsen Wijchen
bijlage 1 – Rapport inventarisatie voormalige stortplaatsen Wijchen (okt. 2025)
bijlage 2 – Voormalige stortplaatsen checklist Wijchen (okt. 2025)
- 5.l 329863 Informatienota Agenda dienstverlening 2026–2029
Dossier 7539 voorblad
329863 Informatienota Agenda dienstverlening 2026–2029
Agenda dienstverlening 2026–2029
- 5.m 334206 informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Goed afval scheiden loont voor alle Wijchenaren
Dossier 7577 voorblad
334206 informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Goed afval scheiden loont voor alle Wijchenaren
Bijlage 1: vraag – Goed afval scheiden loont voor alle Wijchenaren – Kernachtig Wijchen
- 5.n 334623 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen GroenLinks en PvdA: Besluitvorming project zwembad De Meerval
Dossier 7562 voorblad
334623 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen GroenLinks en PvdA: Besluitvorming project zwembad De Meerval
Schriftelijke vraag GL PvdA – Besluitvormingstraject rond het gezamenlijke zwembad WijchenBeunin
- 5.o 336833 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen PvdA: Antwoord op schriftelijke vragen 'Betaalbare Kleinschalige Initiatieven'
Dossier 7601 voorblad
336833 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen PvdA: Antwoord op schriftelijke vragen 'Betaalbare Kleinschalige Initiatieven'
Schriftelijke vragen PvdA – Betaalbare Kleinschalige Initiatieven
- 5.p 337507 Informatienota Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid
Dossier 7574 voorblad
337507 Informatienota Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid
Bijlage 1: Regionaal Uitvoeringsplan dak- en thuisloosheid Gelderland-Zuid_1
- 5.q 338518 Informatienota Aanbesteding Wmo hulpmiddelen
Dossier 7597 voorblad
338518 Informatienota Aanbesteding Wmo hulpmiddelen
- 5.r 339772 Informatienota Periodeverslag werkgeverscommissie aan raad 2022– 2026
Dossier 7618 voorblad
339772 Informatienota Periodeverslag werkgeverscommissie aan raad 2022– 2026
Periodeverslag werkgeverscommissie 2022–2026
- 6 Hamerstukken
De stukken onder dit agendapunt zijn hamerstukken. Op hamerstukken kunt u niet inspreken.
- 6.a 264962 Beslisnota Vaststellen omgevingsplan Eindsestraat 32, Balgoij
Dossier 7520 voorblad
264962 Beslisnota Vaststellen omgevingsplan Eindsestraat 32, Balgoij
Bijlage 1: Motivering TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32

- Bijlage 2: Regels TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32
Bijlage 3: Verbeelding TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32
Bijlage 4: motivering bijlage 1 Landschappelijk inpassingsplan Eindsestraat 32 Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 2 Waterparagraaf Eindsestraat 32 Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 3 Digitaal wateradvies resultaat-check Eindsestraat 32 Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 4 Projectberekening AERIUS Eindsestraat2woningen
Bijlage 4: motivering bijlage 5 Quickscan soortenbescherming Eindsestraat 32, Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 6 Notitie gewasbeschermingsmiddelen Eindsestraat 32 Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 7 Geuronderzoek Eindsestraat 32 te Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 8 Verkennend bodem- en asbestonderzoek Eindsestraat 32 te Balgoij
Bijlage 4: Memo geluid ten gevolge van mengvoederfabriek Boomsestraat 38
Bijlage 5: regels bijlage 1 Landschappelijk inpassingsplan Eindsestraat 32 Balgoij
- 6.b 321079 Beslisnota Incidenteel budget Gebiedsvisie Hernen
Dossier 7523 voorblad
321079 Beslisnota Incidenteel budget Gebiedsvisie Hernen
- 6.c 327588 beslisnota Subsidieverlening peuteropvang en voorschoolse educatie 2026
Dossier 7543 voorblad
327588 beslisnota Subsidieverlening peuteropvang en voorschoolse educatie 2026
Bijlage_concept beschikking subsidieverlening peuteropvang
Bijlage_concept beschikking subsidieverlening voorschoolse educatie
Bijlage_aanvraag begroting PO en ve Wijchen 2026
- 6.d 332674 Beslisnota budgetsubsidie stichting de Batenburcht
Dossier 7496 voorblad
332674 Beslisnota budgetsubsidie stichting de Batenburcht
2. Begroting 2026 Stichting MFA de Batenburcht
- 6.e 335521 beslisnota Vaststellen subsidieplafonds subsidieregeling Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026
Dossier 7548 voorblad
Bijlage 1 PVA GALA Wijchen
Bijlage 2 Raadsbesluit subsidieplafond GALA Wijchen 2026
335521 beslisnota Vaststellen subsidieplafonds subsidieregeling Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026
- 6.f 337014 beslisnota Subsidie Vluchtelingenwerk 2026
Dossier 7544 voorblad
337014 beslisnota Subsidie Vluchtelingenwerk 2026
- 6.g 338304 Beslisnota Verordening Werkgeverscommissie
Dossier 7584 voorblad
338304 Beslisnota Verordening Werkgeverscommissie
Concept verordening Werkgeverscommissie gemeente Wijchen aangepast
Was-wordt lijst Verordening werkgeverscommissie Gemeente Wijchen
- 6.h 279447 Beslisnota voor de Gemeenteraad Halfjaarlijkse rapportage moties en toezeggingen Q4 2025
Dossier 7278 voorblad
Moties_Gerealiseerd_Q4_2025
Moties_Niet gerealiseerd_Q4_2025
Toezeggingen_Gerealiseerd_Q4_2025
Toezeggingen_Niet gerealiseerd_Q4_2025
279447 Beslisnota voor de Gemeenteraad Halfjaarlijkse rapportage moties en toezeggingen Q4 2025
- 6.i 308488 Beslisnota Vaststellen TAM-omgevingsplan Valendrieseweg 301 Wijchen
Dossier 7380 voorblad
308488 Beslisnota Vaststellen TAM-omgevingsplan Valendrieseweg 301 Wijchen
Bijlage 1: regels en motivering
Bijlage 2: verbeelding
Bijlage 3: bijlagen bij de regels en motivering
- 6.j 335502 Beslisnota Benoemen leden commissie onderzoek geloofsbriefen
Dossier 7613 voorblad

335502 Beslisnota Benoemen leden commissie onderzoek geloofsbrieven

7 Mededelingen

8 Besprekstukken

De stukken onder dit agendapunt zijn besprekstukken. Op besprekstukken kunt u inspreken. Wilt u inspreken? Neem dan contact op met de griffie van de gemeente Wijchen. De griffie is bereikbaar via het e-mail adres griffie@wijchen.nl en via telefoonnummer 088 432 72 03.

8.1 299651 Beslisnota Vaststellen laadvisie

Dossier 7187 voorblad

299651 Beslisnota Vaststellen laadvisie

Laadvisie - Wijchen

8.2 328137 Beslisnota Beleidskader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen

Dossier 7445 voorblad

328137 Beslisnota Beleidskader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen

Bijlage 2 - Kader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen

Bijlage 3 - 24 161784 Motie 1 raadsbreed Opvolgen advies van de raads werkgroep Inwonersparticipatie

Bijlage 4 - Beslisnota leefbaarheidsgroepen 2011

Bijlage 5 - Checklist 2011

Bijlage 6 - Convenant leefbaarheidsgroepen 2008

Bijlage 7 - Resultaten verkenningsvragen februari 2025

Bijlage 8 - Bestuurlijke beantwoording brief klankbordgroep april 2025

Bijlage 9 - Brief voortgang kader juli 2025

Bijlage 10 - Beantwoording vragen op concept kader Netwerkgericht werken dec 2025

Beantwoording namens college brief klankbordgroep van 7 december 2025

8.3 266959 Informatienota Raad aanpak monumentale bomen Kasteeltuin Wijchen

Dossier 7552 voorblad

266959 Informatienota Raad aanpak monumentale bomen Kasteeltuin Wijchen

Bijlage 1 - idverde Groeiplaatsonderzoek en boomadvies kasteeltuin Wijchen

9 Stemmingen

10 Sluiting

CONCEPT

Verslag van de besloten raadsvergadering van de gemeente Wijchen gehouden op 29 januari 2026 om 19.30 uur in het Kasteel te Wijchen

Voorzitter	Burgemeester, mevr. R. Helmer-Englebert
CDA	Mevr. C.E. Hoogteijling Mevr. M.P. Joosse-de Visser Dhr. J.G.F.M. Peters Sengers Dhr. M.C.G. van Wanroij
D66 Wijchen	Dhr. M.J.H. Lukkezen
GroenLinks	Dhr. H. Tiemessen Dhr. P.R. Oomen
Kernachtig Wijchen	Dhr. R.L.A. Albersnagel Mevr. J.M. Driessen-Slingerland Mevr. S.M. Eijkemans Dhr. J.M.T. Evers Dhr. H.J. Grobbe Dhr. J.T.G. Kersten Dhr. T.R.D. Klinkhamer Mevr. R. Loermans Dhr. M.A.J. Verharen
PvdA Wijchen	Dhr. T.T.M. Burgers Dhr. Y.J.T.M. Merkus
VVD	Dhr. E.H.M. ten Buren Dhr. T.A.A.J. Haerkens Mevr. A.C.M. Peters-Vroom
Wijchen Lokaal	Dhr. D.L.W. Herms Dhr. L.J.P.G. Herms Dhr. P.M. van 't Schip
Raadsgriffier	Mevr. R.B. Waumans
Wethouders	Dhr. A.A.A.M. van Bronkhorst Mevr. A.M. van Dam Dhr. G.W.R. Gerrits Mevr. B.E.M. Schouten
Afwezig met kennisgeving	Dhr. B.G.B. Derksen Mevr. M.C.E. Muller Mevr. H.J. Janssen

---

1. Opening en bezinning

De voorzitter

Dames en heren, hartelijk welkom bij deze vergadering. Ik open deze vergadering in de openbaarheid en u gaat straks besluiten of deze vergadering wordt voortgezet in beslotenheid. Er is bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Muller van D66 en mevrouw Janssen van Kernachtig Wijchen. En de heer Derksen is nog niet aanwezig.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter

Dan zijn we bij het vaststellen van de agenda. Kunt u instemmen met de agenda? Dat is het geval.

3. Verzoek tot het houden van een besloten raadsvergadering

De voorzitter

Dan is er het verzoek, overigens kan de heer Derksen nu nog binnenkomen maar straks niet meer als er iets vastgesteld is.

Het is het verzoek tot het houden van een besloten raadsvergadering. Het college heeft uw raad verzocht om een besloten vergadering. Vanuit het college zal straks worden toegelicht waarom het college een besloten vergadering wenst. Het proces is als volgt: Als voorzitter zal ik de deuren laten sluiten, het college motiveert het verzoek tot het houden van een besloten vergadering en daarna mag u met rood en groen laten zien of u voor of tegen een besloten vergadering bent. Is dit duidelijk? Dat is het geval.

Een vraag van de heer L. Herms.

De heer L. Herms

Als je rood omhoog houdt moet je dan naar buiten?

De voorzitter

Nou, als de meerderheid rood is dan gaat de besloten vergadering niet door en dan is het maar de vraag of het college zijn mededeling zal doen. Dus dat is uw eigen afweging, maar dan moet er een meerderheid tegen stemmen.

Dan gaan we over tot het sluiten van de deuren.

BESLOTEN GEDEELTE RAADSVERGADERING

9. Sluiting

ik sluit de besloten vergadering en heropen de deuren en het openbare deel van de vergadering. We hebben zojuist met elkaar gesproken en besloten dat de presentatie, het besprokene, de toegezegde brief en het verslag van deze vergadering geheim blijven totdat het Rijk deze informatie openbaar maakt. Dat geschiedt op basis van artikel 23 van de Gemeentewet. Hartelijk dank voor uw bijdrage en ik sluit bij deze de vergadering.

Lijst besluiten en toezeggingen raadsvergadering

29 januari 2026 (concept)

Datum 29-01-2026

Tijd 20:00 - 23:30

Locatie Wijchen, Kasteel

Voorzitter R. Helmer

Aanwezigen CDA:

- Dhr. B.G.B. Derksen (fractievoorzitter)
- Mevr. C.E. Hoogteijling
- Mevr. M.P. Joosse-de Visser
- Dhr. J.G.F.M. Peters Sengers
- Dhr. M.C.G. Van Wanroij

D66:

- Dhr. M. Lukkezen (fractievoorzitter)

GroenLinks:

- Dhr. H. Tiemessen
- Dhr. P. Oomen

Hart voor Wijchen:

- Dhr. D. Herms (fractievoorzitter)
- Dhr. L.J.P.G. Herms
- Dhr. P.M. van 't Schip

Kernachtig Wijchen:

- Mevr. R. Loermans (fractievoorzitter)
- Dhr. R.L.A. Albersnagel
- Mevr. A. Driessen-Slingerland
- Mevr. S. Eijkemans
- Dhr. J.M.T. Evers
- Dhr. H.J. Grobbe

- Mevr. H.J. Janssen
- Dhr. J. Kersten
- Dhr. T. Klinkhamer
- Dhr. M.A.J. Verharen

PvdA:

- Dhr. T. Burgers (fractievoorzitter)
- Dhr. Y.J.T.M. Merkus

VVD:

- Mevr. A.C.M. Peters-Vroom (fractievoorzitter)
- Dhr. E.H.M. ten Buren
- Dhr. T.A.A.J. Haerkens

College van burgemeester en wethouders:

- Dhr. A.A.A.M. van Bronkhorst
- Mevr. A.M. van Dam
- Dhr. G.W.R. Gerrits
- Mevr. B.E.M. Schouten
- Mevr. J.M. Hendrix (gemeentesecretaris)

Griffier: R.B. Waumans

Afwezig - Mevr. M. Muller (D66)

1 Opening

De voorzitter opent de vergadering.

2 Vaststellen agenda

De heer Kersten geeft aan een motie te willen indienen naar aanleiding van de *informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen 'Rem op de fatbike?'*. De raad stemt in met het behandelen van deze informatienota als bespreekstuk bij agendapunt 9.6.

De voorzitter stelt voor om agendapunt 9.4 *Informatienota Uitvoerings-Handhavingsstrategie VTH 2026-2030 gemeente Wijchen* te behandelen na agendapunt 9.1. De raad stemt in met dit verzoek.

3 Vragenhalfuur

Mevrouw Loermans van Kernachtig Wijchen stelt vragen over de bezuinigingen bij de politie.

Mevrouw Peters-Vroom van de VVD stelt vragen over het isolatieadvies van de Groene Groei.

De heer Oomen van GroenLinks stelt vragen over het afvalbeleid.

Toezegging wethouder van Bronkhorst: Het college informeert de raad zo spoedig mogelijk over het al dan niet steunen van de actie No Plastic Filter.

De heer Peters Sengers van het CDA stelt vragen over afvalcontainers.

4 Vaststellen lijst besluiten en toezeggingen en concept verslag van 16 december 2025

Geen van de raadsleden heeft een verzoek tot wijziging ingediend. Daarmee stelt de raad de documenten ongewijzigd vast.

5 Afdoening ter kennisnamelijst

De nota's die bij dit agendapunt genoemd staan worden ter kennisname door de raad aangenomen.

5.a 328135 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen VVD: Veiligheid tijdelijke parkeerplaats kasteeltuin

- 5.b 324129 Informatienota verduurzaming gemeentelijk vastgoed**
- 5.c 331023 Informatienota Onderzoeksplan 2026 Rekenkamer Wijchen**
- 5.d 326969 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Antwoord schriftelijke vraag Zuinig zijn op ons rijksbeschermd stadsgezicht Batenburg**
- 5.e 326330 Informatienota Gelders Akkoord tegen Ondernijning**
- 5.f 331068 Informatienota Tweede informatie nota sociaal domein tot augustus 2025**
- 5.g 328467 informatienota Vervolg planfilter woningbouw**
- 5.h 328329 Informatienota Jaarlijkse Stand van Zaken Strategisch Kompas 2025**
- 5.i 326700 Informatienota Vaststelling subsidie MeerVoormekaar 2024**
- 5.j 329865 Informatienota regionale cloudvisie en cloudstrategie**
- 5.k 311916 Informatienota Woningbouwmonitor November 2025 Wijchen**
- 5.l 322416 Informatienota Bestrijden van ratten in de gemeente Wijchen**
- 5.m 324181 Informatienota evaluatie Zorg-voor-elkaar-woning**
- 5.n 327133 Informatienota Raad Motie Stimuleren biodiversiteit op akkerranden**

**5.o 329801 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen CDA
Wijchen: Amsterdamse aanpak biedt kansen voor aanpak overlast
fatbikes Wijchen Centrum**

**5.p 330116 Informatienota toezichtinformatie Archief en
Informatiebeheer IBT 2025**

**5.q 330150 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen CDA:
knelpunten parkeren centrum**

5.r 331001 Informatienota Contouren Masterplan Das Wijchen

6 Hamerstukken

De raad besluit om unaniem in te stemmen met de beslisnota's onder dit agendapunt.

**6.a 130081 Beslisnota Bestemmingsplan Kerkenweide te Bergharen;
herstelbesluit**

**6.b 328739 Beslisnota Regionaal actieplan Dak- en Thuisloosheid
Gelderland Zuid**

6.c 328650 Beslisnota Zienswijze kaderbrief 2027 MGR

6.d 325041 Beslisnota Budgetsubsidie noorderlicht 2026

6.e 330401 Beslisnota Subsidieaanvraag Pro Persona Preventie 2026

**6.f 120052 Beslisnota openen grondexploitatie voor project Kraanvogel
fase 1b**

6.g 311613 Beslisnota kinderraad

6.h 286670 Beslisnota Toepassen Woonfonds Bestaande Wijken

- 6.i 327493 Beslisnota Zienswijze Kaderbrief 2027 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid**
- 6.j 328733 beslisnota Vaststellen verordening op de Auditcommissie**
- 6.k 331123 Beslisnota Budgetoverhevelingen 2025-2026**
- 6.l 251211 beslisnota Afvalinzameling Hart van Zuid**
- 6.m 330366 Beslisnota Grondexploitatie Woningbouw Batenburg fase 1**
- 6.n 320700 beslisnota woonwagenbeleid Wijchen**
- 6.o 299857 Beslisnota raad budgetsubsidie vrijwilligersdag 2026- 2029**

7 Mededelingen

8 336655 Beslisnota Benoemen tot commissielid mevrouw R.B. Roekalea

de Gemeenteraad besluit:

- Te benoemen tot commissielid zijnde niet-raadslid van de gemeenteraad van Wijchen voor de fractie Hart voor Wijchen: Mevrouw R.B. Roekalea

9 Bespreekstukken

9.1.a 1349948 beslisnota Onderzoek nieuwbouw zwembad

9.1.b 335317 Beslisnota Intrekking nota intergemeentelijk zwembad

De Gemeenteraad besluit:

1. aan het college toestemming te verlenen om de beslisnota van 11 november 2025 met nummer Z/25/324428 in te trekken.
2. de geheimhouding op de bijlagen 8 tot en met 12 behorende bij en

genoemd in de beslisnota van 11 november 2025 met nummer Z/25/324428 op te heffen op 31 december 2028.

9.4-9.2 317756 Informatienota Uitvoerings - Handhavingsstrategie VTH 2026-2030 gemeente Wijchen

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Motie 1 K8W CDA VVD HvW - Wensen en bedenkingen Basis op orde VTH

Dictum:

Daarom spreekt de gemeenteraad de volgende wens uit:

1. Met een helder tijdspad te duiden welke concrete stappen in 2026 gezet worden om te komen tot een uitvoeringsplan 2027.
2. Te onderzoeken of de huidige personele capaciteit en kwaliteit van dienstverlening van VTH toereikend zijn om de strategie 2026-2030 en bijbehorende uitvoeringsplannen uit te voeren.
3. De raad uiterlijk bij de begroting 2027 te informeren over de uitkomsten van het onderzoek en eventuele daaruit voortvloeiende voorstellen voor middelen en capaciteit.

Stemuitslag motie 1:

26 stemmen voor, 0 tegen

Voor: CDA, D66, GroenLinks, PvdA, Kernachtig Wijchen, VVD, Hart voor Wijchen

Tegen: -

- De motie is unaniem aangenomen

Motie 2 CDA VVD K8W PvdA GLW - Afspraak is afspraak in VTH-uitvoering

Dictum:

Daarom spreekt de gemeenteraad de volgende wensen en bedenkingen uit:

1. Dat het college in de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH 2026–2030 concrete en toetsbare normen opneemt voor de afhandeling van meldingen van inwoners, bijvoorbeeld termijnen voor ontvangstbevestiging en inhoudelijke terugkoppeling.
2. Dat het college in de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH 2026–2030 vastlegt op welke wijze wordt toegezien op de naleving van vergunningvoorschriften, zodat voor inwoners en ondernemers duidelijk is dat afspraken worden gecontroleerd en gehandhaafd (“afpraak is afspraak”).
3. Dat het college een publiek toegankelijk VTH-dashboard ontwikkelt waarin inzicht wordt gegeven in bijvoorbeeld het aantal en type meldingen, doorlooptijden, toezichtactiviteiten, handhavingsinstrumenten en jaarlijkse resultaten binnen de VTH-beleids- en uitvoeringscyclus.

Stemuitslag motie 2:

26 stemmen voor, 0 tegen

Voor: CDA, D66, GroenLinks, PvdA, Kernachtig Wijchen, VVD, Hart voor Wijchen

Tegen: -

- De motie is unaniem aangenomen

9.2-9.3 328574 Beslisnota raad Havenweg-Leemweg

De Gemeenteraad besluit:

1. De Gebiedsvisie ‘De Wychertse Kamers’ (bijlage 1) vast te stellen als kader voor de verdere uitwerking van de woongebieden en het sportpark.
2. De grondexploitatie (geheime bijlage 2) voor ‘De Wychertse Kamers’ vast te stellen en daarmee in te stemmen met een positief saldo van € 11.652.000 als eindwaarde per 31 december 2034.
3. Een investeringsbudget beschikbaar stellen voor realisatie sportvelden en -banen van € 8.559.000 en voor sportaccommodaties

van € 7.023.000, en deze af te schrijven in respectievelijk 30 en 40 jaar.

4. Dat de dekking van de investeringsbudgetten onder beslispunt 3 (totaal € 15.582.000) komt uit:
  - de opbrengst van de grondexploitatie van € 11.652.000
  - de reserve RSA voor € 950.000
  - de Algemene reserve voor het restant van € 2.980.000.

5. Het college opdracht te geven om te onderzoeken of de gemeentelijke kosten verlaagd kunnen worden door onder andere subsidie voor sport, subsidie voor woningbouw en een inbreng van de verenigingen (financieel en/of anderszins).

Stemuitslag:

26 stemmen voor, 0 stemmen tegen

Voor: CDA, D66, GroenLinks, PvdA, Kernachtig Wijchen, VVD, Hart voor Wijchen

Tegen: -

- De beslisnota is unaniem aangenomen

Motie 1 PvdA GLW - Verhogen aandeel sociale woningbouw Havenweg Leemweg

Dictum:

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

1. Bij de verdere uitwerking van de Gebiedsvisie 'De Wychertse Kamers' (bijlage 1) de volgende punten mee te nemen:
  - a. vast te houden aan een woningbouwprogramma van circa 300 woningen in het project Havenweg-Leemweg;
  - b. binnen dit programma minimaal **40% sociale woningbouw** te realiseren;

2. Daarbij vast te leggen dat deze verhoging van het aandeel sociale woningbouw **niet** ten koste gaat van het aandeel betaalbare huur- en koopwoningen;
3. De kosten en haalbaarheid van de aangepaste verdeling te onderzoeken en te verwerken in de verdere uitwerking van de gebiedsvisie, het stedenbouwkundig plan en de grondexploitatie, en de raad hierover te informeren bij volgende besluitvormingsmomenten.

Stemuitslag motie 1:

4 stemmen voor, 22 stemmen tegen

Voor: GroenLinks, PvdA

Tegen: CDA, D66, Hart voor Wijchen, Kernachtig Wijchen, VVD

- De motie is verworpen

9.3 9.4 324905 Beslisnota Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen

Dictum:

De gemeenteraad besluit:

1. Het Beleidskader Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen (bijlage 1) vast te stellen, waarmee de raad besluit dat:

- het beleidskader voor Wijchen aansluit bij de regionaal gemaakte afspraken
- de huisvesting van internationale werknemers aansluit bij de opgave zoals beschreven in het beleidskader
- nieuwe initiatieven moeten voldoen aan de kwalitatieve eisen voor de borging van een goede leefomgeving van deze doelgroep

Stemuitslag:

26 stemmen voor, 0 stemmen tegen

Voor: CDA, D66, GroenLinks, Hart voor Wijchen, PvdA, Kernachtig Wijchen, VVD

Tegen: -

- De beslisnota is unaniem aangenomen

**Motie 1 VVD CDA - Eerlijk bijdragen bij tijdelijk verblijf
[ingetrokken]**

Dictum:

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

1. Te onderzoeken of en hoe verblijfsbelasting kan worden geheven bij shortstayhuisvesting van internationale werknemers.
  2. Daarbij expliciet te betrekken:
    - a. de wettelijke registratieverplichtingen,
    - b. de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid,
    - c. de administratieve lasten voor aanbieders,
    - d. de mogelijke opbrengsten en inzet daarvan.
  3. De raad hierover te informeren en, indien haalbaar, met een voorstel te komen in het 4 e kwartaal 2026.
- De motie is ingetrokken

Motie 2 VVD CDA K8W - Aanpak illegale huisvesting internationale werknemers

Dictum:

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

1. prioriteit te geven aan het toetsen en handhaven op illegale bewoning van reguliere woningen;
2. daarbij inzichtelijk te maken welke inzet en capaciteit hiervoor nodig is, inclusief de gevolgen voor andere VTH taken;
3. hiervoor, indien nodig, met een concreet voorstel te komen richting de raad, zodat afweging kan plaatsvinden in het kader van de perspectiefnota;
4. de raad jaarlijks te informeren over de voortgang, inzet en resultaten;

Stemuitslag:

21 stemmen voor, 5 stemmen tegen

Voor: CDA, Hart voor Wijchen, Kernachtig Wijchen, VVD

Tegen: D66, GroenLinks, PvdA

- De motie is aangenomen

9.4.a 307726 Beslisnota Inwonerspas

9.5.a

Dictum

De Gemeenteraad besluit:

1. De inwonerspas nu niet als instrument voor ons armoedebeleid in te voeren.
2. De beoogde doelen van de Inwonerspas te realiseren door de acties uit het integraal plan "Opvolging aan aanbevelingen Rekenkamerrapport Effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen 2025".
3. Voor een alternatief voor de bonnetjes in de huidige kindregeling in Q1 2026 de gesprekken met Stichting Leergeld te starten en de mogelijkheden te verkennen.
4. Het college de opdracht te geven om in Q2 2026 een beslisnota aan de raad voor te leggen over de herziening van de huidige Kindregeling.

Stemverklaring de heer Burgers (PvdA): De PvdA vindt dat zij hier niet voor of tegen kan stemmen. Omdat de nota nog niet rijp is voor besluitvorming, stemt de PvdA tegen.

Stemuitslag:

22 stemmen voor, 4 stemmen tegen

Voor: CDA, D66, Hart voor Wijchen, Kernachtig Wijchen, VVD

Tegen: GroenLinks, PvdA

- De beslisnota is aangenomen

9.4.b 307726 Informatienota Opvolging aan aanbevelingen
9.5.b rekenkamerrapport armoede

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Motie 1 CDA GL PvdA D66 - Aanpak armoede kan niet langer wachten

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- De acties waarmee uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport van maart 2025 versneld uit te voeren en uiterlijk eind 2026 te hebben afgerond en de raad daarover te informeren dan wel in beslisnota's voor te leggen.

Stemuitslag:

11 stemmen voor, 15 tegen

Voor: CDA, D66, GroenLinks, PvdA, de heer L. Herms (Hart voor Wijchen)

Tegen: Kernachtig Wijchen, VVD, de heer P. van 't Schip (Hart voor Wijchen), de heer D. Herms (Hart voor Wijchen)

- De motie is verworpen

5.6 329743 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen fractie
9.6 Kernachtig Wijchen 'Rem op de fatbike?'

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Motie 1 K8W VVD CDA – Fatbikeverbod

Dictum:

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

1. De juridische ontwikkelingen rond fatbike-regulering actief te monitoren en de raad te informeren zodra er zich relevante ontwikkelingen voordoen.
2. Zodra blijkt dat het instellen van een (gedeeltelijk) fatbikeverbod in het centrum juridisch mogelijk is, in afstemming met ondernemers en handhaving, de raad zo snel mogelijk een concreet voorstel voor te leggen om over te gaan tot een (gedeeltelijk) fatbikeverbod.

Stemuitslag:

18 stemmen voor, 8 stemmen tegen

Voor: CDA, Kernachtig Wijchen, VVD

Tegen: D66, GroenLinks, Hart voor Wijchen, PvdA

- De motie is aangenomen

10 Stemmingen

Geen enkel raadslid heeft een verzoek voor een stemming ingediend.

11 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 23:30 uur.

CONCEPT

Verslag van de openbare raadsvergadering van de gemeente Wijchen gehouden op 29 januari 2026 om 20.00 uur in het Kasteel te Wijchen

Voorzitter	Burgemeester, mevr. R. Helmer-Englebert
Plaatsvervangend voorzitter (agendapunt 9.2, 9.4 en 9.6)	Dhr. R.L.A. Albersnagel
CDA	Dhr. B.G.B. Derksen (fractievoorzitter) Mevr. C.E. Hoogteijling Mevr. M.P. Joosse-de Visser Dhr. J.G.F.M. Peters Sengers Dhr. M.C.G. van Wanroij
D66 Wijchen GroenLinks	Dhr. M.J.H. Lukkezen (fractievoorzitter) Dhr. P.R. Oomen Dhr. H. Tiemessen (fractievoorzitter)
Kernachtig Wijchen	Dhr. R.L.A. Albersnagel Mevr. J.M. Driessen-Slingerland Mevr. S.M. Eijkemans Dhr. J.M.T. Evers Dhr. H.J. Grobbe Mevr. H.J. Janssen Dhr. J.T.G. Kersten Dhr. T.R.D. Klinkhamer Mevr. R. Loermans (fractievoorzitter) Dhr. M.A.J. Verharen
PvdA Wijchen	Dhr. T.T.M. Burgers (fractievoorzitter) Dhr. Y.J.T.M. Merkus
VVD	Dhr. E.H.M. ten Buren Dhr. T.A.A.J. Haerkens Mevr. A.C.M. Peters-Vroom (fractievoorzitter)
Hart voor Wijchen	Dhr. D.L.W. Herms (fractievoorzitter) Dhr. L.J.P.G. Herms Dhr. P.M. van 't Schip
Raadsgriffier	Mevr. R. Waumans
Wethouders	Dhr. A.A.A.M. van Bronkhorst Mevr. A.M. van Dam Dhr. G.W.R. Gerrits Mevr. B.E.M. Schouten
Verslaglegging	Emma Handson B.V.
Afwezig met kennisgeving	Mevr. M.C.E. Muller
Publiek	30

---

1. Opening

De voorzitter, burgemeester Helmer-Englebert, opent de vergadering en heet alle aanwezigen en de mensen die thuis de livestream volgen van harte welkom bij deze openbare

raadsvergadering. Zij benadrukt dat dit de allereerste raadsvergadering van het jaar 2026 is, een bijzonder politiek jaar vanwege de komst van een nieuw kabinet en de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026.

De voorzitter onderstreept dat de raad vanavond nog een aantal krachtige besluiten neemt en moedigt de raadsleden aan tijdens het moment van bezinning na te denken over hun eigen wijze van besluitvorming.

De voorzitter meldt dat een bericht van verhindering is binnengekomen van mevrouw Muller (D66).

De voorzitter informeert de aanwezigen dat voor het vragenhalfuur iedere fractie 3 minuten spreektijd heeft. De agendacommissie heeft verder de spreektijd voor de fracties vastgesteld op 12 minuten en voor het college op 24 minuten.

2. Vaststellen van de agenda

De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) verzoekt de informatienota betreffende de schriftelijke vragen van de fractie Kernachtig Wijchen over de rem op de fatbike als bespreekstuk te agenderen, omdat hij daarbij een motie wil indienen. De voorzitter vraagt of de aanwezigen hiermee akkoord gaan en constateert dat dit het geval is. Zij besluit dat dit onderwerp na het laatste bespreekstuk als agendapunt 9.6 wordt behandeld en dat alle fracties en het college hiervoor 1 minuut extra spreektijd krijgen. Vervolgens stelt zij voor agendapunt 9.4, het VTH¹-beleid, te behandelen na agendapunt 9.1 over het zwembad. Ze vraagt of de aanwezigen hiermee akkoord kunnen gaan en constateert wederom dat dit het geval is. Hiermee wordt de gewijzigde agenda vastgesteld.

3. Vragenhalfuur

De voorzitter deelt mee dat er 4 vragen zijn aangekondigd.

Mevrouw Loermans (Kernachtig Wijchen) wijst erop dat de Gelderlander vorige week berichtte dat de politie in Oost-Nederland dit jaar € 5 miljoen moet bezuinigen, wat volgens de politietop nauwelijks uitvoerbaar is en gevolgen heeft voor de inzet van agenten op straat. Ze benadrukt dat de veiligheid van inwoners direct wordt geraakt door deze bezuinigingen en vraagt het college welke signalen het van de politie ontvangt over de gevolgen voor de gemeente. Ze wil weten wat inwoners concreet kunnen merken in zichtbaarheid en handhaving en vraagt of het college via de burgemeester dit punt actief op de agenda richting het Rijk zet.

De voorzitter antwoordt dat zij de zorgen deelt en legt uit dat veel wordt geïnvesteerd in veiligheid via Defensie, maar dat tegelijkertijd wordt bezuinigd op de politie. Ze verduidelijkt dat de bezuinigingen betrekking hebben op personeelskosten in de eenheid Oost-Nederland, die Overijssel, Gelderland en Drenthe omvat. Ze verzekert dat de instroom van agenten op straat en opsporing doorgaat, zoals afgesproken met de minister, maar erkent dat het op een gegeven moment knelt. Ze legt uit dat burgemeesters, politie en openbaar ministerie gezamenlijk vragen om stabiliteit en continuïteit in beleid aan het ministerie. Ze geeft aan dat het nog niet helemaal duidelijk is wat inwoners concreet merken, maar dat de zichtbaarheid van politie in wijken en buitengebieden onder druk kan komen te staan, evenals de ruimte voor proactieve inzet zoals wijkgericht werken en preventieve acties. Ze benadrukt dat prioritering strakker moet worden en dat niet-spoedeisende zaken minder snel worden opgepakt. Ze pleit voor investeringen in politie en binnenlandse veiligheid en geeft aan dat zij dit doet via de regionale driehoek en in gesprekken met de politie, en dat de regioburgemeester Bruls de boodschap helder en duidelijk overbrengt naar het landelijk niveau.

Mevrouw Peters-Vroom (VVD) vraagt naar het isolatieadvies van Groene Groei. Ze legt uit dat de gemeente Wijchen gratis isolatieadvies aanbiedt aan inwoners, uitgevoerd door Groene Groei, om aandacht te krijgen voor duurzaamheid. Ze meldt dat meerdere inwoners problemen ondervinden met het proces, zoals vertragingen in het ontvangen van rapporten na

---

¹ Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

scans. Ze vraagt of het college bekend is met deze vertragingen, of deze situaties incidenten zijn, wat de gemeente doet om de rapporten zo snel mogelijk te leveren en hoe de privacy van de mensen is geborgd.

Wethouder Schouten bevestigt dat er samen met Groene Groei wordt gewerkt en dat er 43 aanvragen zijn binnengekomen sinds oktober 2025, waarvan 30 adviesrapporten zijn opgesteld en 13 nog niet. Zij legt uit dat er in het najaar van 2025 sprake was van onderbezetting bij Groene Groei, waardoor adviesaanvragen niet op tijd konden worden behandeld. Zij verzekert dat extra capaciteit is aangetrokken om de achterstanden weg te werken en dat inwoners worden geïnformeerd over privacyregels en hun rechten. Zij geeft aan dat het probleem op redelijke termijn moet zijn opgelost. Mevrouw Peters-Vroom (VVD) vraagt naar een specifieke termijn voor de oplossing, maar de wethouder kan daar geen exacte tijd voor geven, hoewel extra capaciteit is aangetrokken.

De heer Oomen (GroenLinks) vraagt naar het afvalbeleid, specifiek over zwerfafval van sigarettenpeuken van plastic. Hij wijst op de omvang van het probleem en noemt de No Plastic Filter-campagne, die streeft naar een verbod op plastic sigarettenfilters. Hij vraagt het college of het deze campagne wil steunen.

Wethouder Van Bronkhorst geeft aan dat hij vanochtend over de actie is geïnformeerd en dat hij de betrokken ambtenaar heeft gevraagd hem volgende week verder te informeren. Hij belooft zo spoedig mogelijk een reactie van het college te geven over het steunen van de campagne.

De heer Peters Sengers (CDA) wijst op ophopingen van restafval bij afvalcontainers in het centrum en klachten van bewoners hierover. Hij vraagt naar de termijn voor het reageren op meldingen, wie de verantwoordelijkheid voor het verwijderen van het opgehoopte en bijgeplaatste afval draagt en of uitbreiding van het aantal afvalcontainers niet wenselijk of noodzakelijk is.

Wethouder Van Bronkhorst legt uit dat de gemeente verantwoordelijk is voor het verwijderen van afvaldumping en bijzet. Hij geeft aan dat de richtlijn voor het ophalen van dezelfde fractie afval 3 dagen is, en voor grofvuil 1 week. Hij verduidelijkt dat in dit specifieke geval de handhavers onderzoek deden naar adressen, wat de vertraging veroorzaakte. Hij verzekert dat de capaciteit van afvalcontainers voldoende is en regelmatig wordt gemonitord.

4. Vaststellen lijst besluiten en toezeggingen en verslag van de openbare raadsvergadering van 16 december 2025

De voorzitter informeert de aanwezigen dat geen van de raadsleden een verzoek tot wijziging heeft ingediend. Daarmee stelt de raad de documenten ongewijzigd vast.

5. Afdoening ter kennisnamelijst

De voorzitter stelt vast dat de volgende informatienota's ter kennisname door de raad worden aangenomen:

- 5.a Informatienota 328135: antwoord op schriftelijke vragen VVD: veiligheid tijdelijke parkeerplaats kasteeltuin
- 5.b Informatienota 324129: verduurzaming gemeentelijk vastgoed
- 5.c Informatienota 331023: onderzoeksplan 2026 Rekenkamer Wijchen
- 5.d Informatienota 326969: antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: antwoord schriftelijke vraag Zuinig zijn op ons rijksbeschermd stadsgezicht Batenburg
- 5.e Informatienota 326330: Gelders Akkoord tegen Ondernijning
- 5.f Informatienota 331068: tweede informatie nota sociaal domein tot augustus 2025
- 5.g Informatienota 328467: vervolg planfilter woningbouw
- 5.h Informatienota 328329: Jaarlijkse Stand van Zaken Strategisch Kompas 2025
- 5.i Informatienota 326700: vaststelling subsidie MeerVoormekaar 2024
- 5.j Informatienota 329865: regionale cloudvisie en cloudstrategie
- 5.k Informatienota 311916: Woningbouwmonitor November 2025 Wijchen
- 5.l Informatienota 322416: bestrijden van ratten in de gemeente Wijchen
- 5.m Informatienota 324181: evaluatie Zorg-voor-elkaar-woning

- 5.n Informatienota 327133: Raad Motie Stimuleren biodiversiteit op akkerranden
- ~~5.o Informatienota 329743: antwoord op schriftelijke vragen fractie Kernachtig Wijchen 'Rem op de fatbike?'~~
- 5.p Informatienota 329801: antwoord op schriftelijke vragen CDA Wijchen: Amsterdamse aanpak biedt kansen voor aanpak overlast fatbikes Wijchen Centrum
- 5.q Informatienota 330116: toezichtinformatie Archief en Informatiebeheer IBT 2025
- 5.r Informatienota 330150: antwoord op schriftelijke vragen CDA: knelpunten parkeren centrum
- 5.s Informatienota 331001: Contouren Masterplan Das Wijchen

6. Hamerstukken

De voorzitter geeft aan dat de stukken onder dit agendapunt als hamerstukken worden beschouwd. Ze legt uit dat er op hamerstukken niet kan worden ingesproken en dat deze stukken hiermee unaniem door de raad zijn vastgesteld.

- 6.a Beslisnota 130081: bestemmingsplan Kerkenweide te Bergharen; herstelbesluit
- 6.b Beslisnota 328739: regionaal actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid
- 6.c Beslisnota 328650: zienswijze kaderbrief 2027 MGR
- 6.d Beslisnota 325041: budgetsubsidie noorderlicht 2026
- 6.e Beslisnota 330401: subsidieaanvraag Pro Persona Preventie 2026
- 6.f Beslisnota 120052: openen grondexploitatie voor project Kraanvogel fase 1b
- 6.g Beslisnota 311613: kinderraad
- 6.h Beslisnota 286670: toepassen Woonfonds Bestaande Wijken
- 6.i Beslisnota 327493: zienswijze Kaderbrief 2027 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
- 6.j Beslisnota 328733: vaststellen verordening op de Auditcommissie
- 6.k Beslisnota 331123: budgetoverhevelingen 2025-2026
- 6.l Beslisnota 251211: afvalinzameling Hart van Zuid
- 6.m Beslisnota 330366: grondexploitatie woningbouw Batenburg fase 1
- 6.n Beslisnota 320700: woonwagenbeleid Wijchen
- 6.o Beslisnota 299857: raad budgetsubsidie vrijwilligersdag 2026-2029

7. Mededelingen

De voorzitter geeft het woord aan de heer D. Herms (Hart voor Wijchen), die een terugkoppeling wil geven over de regionale agendacommissie van de GMR².

De heer D. Herms (Hart voor Wijchen) meldt dat de laatste vergadering van de regio-agendacommissie op maandag 19 januari 2026 plaatsvond en dat hij graag een korte terugkoppeling wil geven omdat dit de laatste vergadering van deze gemeenteraadsperiode was. Hij nodigt de raadsleden uit voor het regiocongres van de Groene Metropoolregio, dat op 27 februari 2026 in de middag plaatsvindt. Tijdens dit congres zullen een verrassingsact en workshops plaatsvinden, waarbij wordt afgesloten met een borrel. De heer D. Herms informeert verder dat tijdens de vergadering de evaluatie van de afgelopen 4 jaar is besproken, evenals de woondeal. Hij legt uit dat binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gezamenlijke afspraken over volkshuisvesting zijn vastgelegd in deze woondeal. Hij meldt dat de regionale agendacommissie is geïnformeerd over nieuwe wetgeving, namelijk de wet Versterking regie volkshuisvesting, en over het woonbehoefteonderzoek. Hierbij is een toelichting gegeven door de programmamanager Wonen van de GMR en de opgavemanager Groene groeiregio van de GMR. Hij kondigt aan dat er op 8 mei 2026 een bijeenkomst plaatsvindt voor nieuwe gemeenteraadsleden, met als doel hen te informeren over waar de GMR samen met de 17 gemeenten aan werkt en wat de rol van de regionale agendacommissie hierin is. Voor deze bijeenkomst zijn raadsleden en raadscommissieleden uitgenodigd. Tot slot bedankt de heer D. Herms zijn collega Martijn Verharen en zijn voorganger Karin Hoogteijling voor hun inzet voor de Groene Metropoolregio namens Wijchen, aangezien dit de laatste vergadering was.

De voorzitter stelt vast dat er verder geen mededelingen vanuit de raad of commissieleden zijn. Er is wel een mededeling vanuit het college en wethouder Van Dam krijgt het woord.

---

² Groene Metropoolregio

Wethouder Van Dam gaat in op de motie van de raad over de noodpakketten, waarin de raad het college opriep bij te dragen aan de inzamelingsactie tot een maximum van € 5.500. Zij deelt mee dat het college inmiddels bericht heeft ontvangen van Stichting Vincentius dat er in totaal € 12.400 is opgehaald, waarmee 160 noodpakketten zijn samengesteld. Op 24 januari 2026 zijn alle pakketten ingepakt en uitgegeven; dit was een succes.

8. 336655 Beslisnota benoemen tot commissielid mevrouw R.B. Roekalea

De voorzitter kondigt de beslisnota voor de benoeming van mevrouw R.B. Roekalea tot commissielid voor de fractie Hart voor Wijchen aan. De voorzitter verlaat haar plaats en begeeft zich naar het kathedr. De voorzitter verzoekt alle aanwezigen, inclusief degenen op de publieke tribune, te gaan staan. Mevrouw Roekalea wordt uitgenodigd om naar voren te komen. De voorzitter legt uit dat mevrouw Roekalea de belofte dient af te leggen voordat zij haar werkzaamheden als commissielid kan beginnen. Na het afleggen van de belofte, verwelkomt de voorzitter mevrouw Roekalea hartelijk als commissielid. Zij stelt voor dat mevrouw Roekalea de felicitaties van anderen in ontvangst neemt tijdens de nazit in de foyer en overhandigt namens de raad een cadeautje.

9. Besprekingsstukken

9.1.a 1349948 Beslisnota onderzoek nieuwbouw zwembad

9.1.b 335317 Beslisnota intrekking nota intergemeentelijk zwembad

De voorzitter legt uit dat de raad op 16 december 2025 besloot de besluitvorming over de nota intergemeentelijk zwembad door te schuiven naar vandaag. Na dat besluit werd echter duidelijk dat het voorstel in de gemeente Beuningen geen meerderheid kreeg. Daarom legt het college een intrekkingvoorstel voor aan de raad, waarmee de raad om toestemming wordt gevraagd het voorstel van 11 november 2025 in te trekken. De voorzitter informeert de raad dat er een nieuw voorstel met een voorkeurslocatie bij de raad ligt, maar dat de agendacommissie bepaalt wanneer en op welke wijze dit voorstel wordt geagendeerd. Het staat momenteel nog niet op de agenda. Zij vraagt de raad of men akkoord gaat met het intrekkingvoorstel; dit is het geval. Hiermee is de beslisnota onderzoek nieuwbouw zwembad van 11 november 2025 ingetrokken.

9.2 317756 Informatienota Uitvoerings- Handhavingstrategie VTH 2026-2030 gemeente Wijchen

De voorzitter geeft het voorzitterschap over aan de heer Albersnagel, omdat dit agendapunt onder haar portefeuille valt.

De plaatsvervangend voorzitter, de heer Albersnagel, geeft aan dat de raad op 17 december 2024 de beleidskaders van de uitvoerings- handhavingstrategie VTH 2026-2030 heeft vastgesteld, waarbinnen het college beleid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving kon maken. Hij benadrukt dat de raad is geïnformeerd over de strategie en dat 2 moties zijn aangekondigd, waarna de beraadslagingen beginnen.

Eerste termijn

Mevrouw Janssen (Kernachtig Wijchen) spreekt haar waardering uit voor de strategie als basis voor een belangrijke pijler van de leefomgeving. Ze stelt voorop dat Wijchen relatief veilig is en dat het belangrijk is dat zo te houden. Ze merkt op dat haar fractie zich in de strategie kan vinden, hoewel ze opmerkt dat de strategie nog abstract en in ontwikkeling is, en dat uitvoeringsplannen moeten worden uitgewerkt. Ze betreurt het ontbreken van een tijdsplan en vraagt zich af of er voldoende capaciteit is om de strategie uit te voeren. Ze dient een motie in om deze punten te adresseren, waarbij ze benadrukt dat de eerste risico- en gebiedsanalyse pas eind dit jaar gereed is, wat mogelijk te laat is voor de begrotingsbehandeling van 2027. Ze wijst op de noodzaak van een robuust systeem en team VTH dat zich kan aanpassen aan veranderingen en vraagt of de huidige personele capaciteit toereikend is. Ze geeft aan dat de VVD, het CDA en Hart voor Wijchen de motie mede indienen en hoopt ook op steun van andere partijen voor haar motie.

Mevrouw Hoogteijling (CDA) vergelijkt de situatie in Wijchen met die in de Verenigde Staten, waar handhaving een andere dimensie heeft gekregen. Ze prijst de zorgvuldigheid waarmee in Nederland en Wijchen wordt omgegaan met vergunningverlening, handhaving en toezicht. De

gemeente Wijchen en het college zijn druk bezig met een inhaalslag om zaken verder op orde te brengen, waar haar fractie veel waardering voor heeft. Ze vraagt zich af wat inwoners en ondernemers concreet gaan merken van het VTH-beleid en geeft aan dat een concretere vertaling van het VTH-beleid nodig is. Ze dient daarom een motie in en hoopt op steun van andere fracties.

De heer Merkus (PvdA) benadrukt het belang van een goed systeem voor VTH voor een veilige en prettige leefomgeving. Hij geeft aan dat de uitvoerings- handhavingsstrategie een stap in de goede richting zet en dat het zaak is dat hier een goed vervolg op komt. Hij wijst op de noodzaak van een jaarlijks uitvoeringsprogramma om meer inzicht te krijgen. Zijn fractie dient de motie van het CDA mede in en steunt de motie van Kernachtig Wijchen.

De heer Lukkezen (D66) geeft aan dat zijn fractie de motie van Kernachtig Wijchen steunt, maar vragen heeft over de meerwaarde van het dashboard dat in de motie van het CDA wordt genoemd. Hij is benieuwd hoe het college dit ziet, vooral in relatie tot andere dashboards die in het verleden zijn ontwikkeld.

De heer Tiemessen (GroenLinks) benadrukt het belang van de informatienota voor de samenleving en om Wijchen veilig te houden. Hij geeft aan dat hij door het lezen van de motie van Kernachtig Wijchen de indruk kreeg dat de uitvoering van VTH tekortschiet. Hij uit zijn bezorgdheid hierover en vraagt de burgemeester om verduidelijking. Hij stelt kritische vragen over de capaciteit en de financiële middelen die nodig zijn voor de handhavingsstrategie VTH 2026-2030. Hij vraagt zich af hoe het mogelijk is dat enerzijds positieve resultaten worden gemeld, terwijl anderzijds sprake is van een tekort. Hij vraagt of meer juridische handhavingscapaciteit automatisch leidt tot betere dienstverlening en veiligheid, en waar de benodigde financiële middelen vandaan komen. Hij benadrukt dat de kracht van de door GroenLinks mede ingediende motie ligt in het tegemoetkomen aan de wensen van de inwoners, met name door tijdige en duidelijke terugkoppeling op meldingen en naleving van vergunningen. Hij ziet een dashboard als een waardevolle toevoeging, maar begrijpt ook de vraag van D66. Hij vraagt de burgemeester om een reactie op zijn zorgen over de personele capaciteit.

Mevrouw Peters-Vroom (VVD) geeft aan dat haar collega de heer Schipper het stuk in de commissie heeft behandeld en dat de VVD het een prima stuk vindt. Ze benadrukt het belang van veiligheid en handhaving en gaat verder met de beide moties die de VVD mede heeft ingediend. Ze noemt de motie van Kernachtig Wijchen, die vraagt om duidelijkheid over de uitvoering van toezicht en handhaving binnen de huidige formatie. Ze benadrukt dat de basis op orde moet zijn om te bouwen aan een mooier en veiliger Wijchen. Ze wijst op de motie van het CDA, die vraagt om transparantie over het aantal meldingen en duidelijkheid voor inwoners. Ze wenst het college succes met de uitvoering van het nieuwe VTH-beleid.

De heer Van 't Schip (Hart voor Wijchen) bedankt iedereen die heeft meegewerkt aan de informatienota en bespreekt de verschillende strategieën die in de nota worden behandeld. Hij wijst op mismatches tussen de verwachtingen van inwoners en ondernemers en de ernst van overtredingen. Hij benadrukt dat de zichtbaarheid van handhavers belangrijk is om escalatie te voorkomen en om het gevoel van onrechtvaardigheid bij inwoners te verminderen. Hij stelt dat er een capaciteitsprobleem is, wat leidt tot een gebrek aan meldingen van inwoners. Hij pleit voor een balans tussen risicogestuurd werken en zichtbare handhaving. Zijn fractie dient de motie van Kernachtig Wijchen mede in om het beleid en uitvoeringsplan te verbeteren.

De vergadering wordt kort geschorst, zodat de portefeuillehouder haar reactie kan voorbereiden.

De plaatsvervangend voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan de burgemeester. De burgemeester waardeert de steun voor de strategie. Ze benadrukt dat handhavers en toezichthouders goed werk verrichten en dat er meer dan 3.000 meldingen zijn geweest dit jaar. Ze erkent dat er problemen zijn met de procesinrichting en verantwoording, en dat een brief van de provincie is ontvangen waarin staat dat de wettelijke verplichtingen niet

worden nagekomen. Ze legt uit dat stappen worden gezet om aan de wet te voldoen en dat dit tijd kost. Ze benadrukt dat geen sprake is van willekeur bij handhaving. Ze benoemt dat beide ingediende moties eigenlijk vooruitlopen op wat het college gaat doen. Als het college meer informatie heeft vanuit de risicoanalyse, is er ook meer duidelijkheid over hoe het hele proces uit te rollen. Ze stelt dat de capaciteitenuitvoering moet beginnen met een inventarisatie van de huidige capaciteit, inclusief boa's, juristen, openbare orde en veiligheid. De burgemeester geeft aan dat het college momenteel op basis van de VNG-richtlijnen bezig is met een zelfevaluatie. Ze legt uit dat het streven is om te voldoen aan de kwaliteitscriteria 3.0. Ze geeft aan dat het verzoek van de raad is om in november 2026 een financieel vraagstuk voor te leggen over de begroting van 2027 en dat dit zeker het streven is, maar dat zij hier geen harde toezeggingen over kan doen. Het kan ook zo zijn dat dit in de perspectiefnota wordt opgenomen. Ze benadrukt dat zowel de organisatie als zijzelf als burgemeester enthousiast is om verder te gaan en de risico's in kaart te brengen. De burgemeester vervolgt met het bespreken van de steun van het CDA en de noodzaak om wensen en bedenkingen op te pakken. Ze wijst erop dat normen al bestaan, maar nog niet zijn beschreven, en dat reacties binnen 2 dagen moeten worden gegeven. Ze vermeldt dat er ruim 1.900 meldingen zijn geweest voor toezicht en handhaving, en dat niet aan iedereen terug gemeld kan worden vanwege het ontbreken van contactgegevens. Ze benadrukt dat meldingen via een app worden gedaan. De burgemeester bespreekt het toezicht op naleving en het belang van een goed uitvoeringsprogramma. Ze legt uit dat er verschillende methodes zijn voor het dashboard, en dat het dashboard helderheid zou bieden over wat wordt gedaan en waar de prioriteiten liggen. Ze merkt op dat een financiële investering nodig kan zijn, maar dat dit in het totaalplaatje wordt meegenomen.

De plaatsvervangend voorzitter controleert of alle vragen zijn beantwoord en begint de tweede termijn.

Tweede termijn

De heer Merkus (PvdA) bedankt het college voor de heldere beantwoording en heeft geen verdere vragen.

De heer Lukkezen (D66) stelt voor over te gaan tot stemming. Mevrouw Hoogteijling (CDA) vraagt of de toelichting van de burgemeester tot een ander inzicht heeft geleid met betrekking tot het dashboard. De heer Lukkezen bevestigt dat de beantwoording duidelijk was en dat zijn fractie voor de motie stemt.

De heer Tiemessen (GroenLinks) geeft aan dat de beantwoording duidelijk was en dat de wensen en bedenkingen van Kernachtig Wijchen en andere mede-indieners een plus van GroenLinks krijgen.

Mevrouw Peters-Vroom (VVD) heeft geen toevoeging in de tweede termijn.

De heer Van 't Schip (Hart voor Wijchen) bespreekt de motie van het CDA. Met punt 1 van de motie is zijn fractie het eens. Met punt 2 is zijn fractie het in principe ook eens, maar hij geeft aan dat het eenrichtingsverkeer is en benadrukt het belang van wederzijdse afspraken tussen de gemeente en inwoners; van de gemeente naar de persoon en van de persoon naar de gemeente. Mevrouw Hoogteijling (CDA) vraagt wat hij bedoelt met 'afpraak is afspraak' vanuit de inwoner richting de gemeente en vraagt hem een voorbeeld te geven. De heer Van 't Schip legt uit dat het belangrijk is mensen goed te informeren over huidige en toekomstige plannen die van invloed kunnen zijn op de plannen die mensen hebben. Hij verwijst naar een voorbeeld van mensen die ergens woningen wilden bouwen, maar nu worden ingehaald door nieuwe regelgeving en daardoor in een patstelling komen. Als zij hadden geweten dat er in de toekomst regelgeving ging veranderen, hadden ze misschien wel hun plannen ingediend, wat nu niet is gebeurd. Mevrouw Hoogteijling vraagt hoe hij dit ziet in het kader van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De heer Van 't Schip antwoordt dat alvorens men een vergunning krijgt, men eerst een aanvraag moet doen en dat als men de aanvraag doet, men eerst de omgeving moet kennen waarin die aanvraag gebeurt. Het is dus belangrijk dat de informatiestromen beide kanten op gaan en dat die afspraak wordt gehandhaafd. Over punt 3 van de motie, het dashboard, geeft hij aan dat hij dit een geweldig idee vindt, maar dat een

dashboard volgens hem actuele informatie moet bevatten en niet slechts een jaarrapport.

Mevrouw Hoogteijling (CDA) is blij met de steun voor de motie en benadrukt het belang van transparantie en inzicht. Ze stelt dat een dashboard 1 keer per jaar meer een jaarevaluatie is en dat realtime-informatie wenselijk zou zijn, afhankelijk van wat haalbaar is.

Mevrouw Janssen (Kernachtig Wijchen) is blij met de brede steun voor de moties en benadrukt het belang van wederkerige afspraken en vertrouwen.

De heer Van 't Schip (Hart voor Wijchen) vraagt om een kort overleg met zijn fractieleden.

De vergadering wordt kort geschorst voor overleg.

De plaatsvervangend voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord weer aan de heer Van 't Schip. De heer Van 't Schip geeft aan dat zijn fractie de motie van het CDA unaniem steunt.

Stemming

De plaatsvervangend voorzitter brengt motie 1, 'Wensen en bedenkingen Basis op orde VTH', ter stemming. Niemand legt hierover een stemverklaring af.

Met 26 stemmen voor en 0 stemmen tegen is deze motie aangenomen.

Besluit: De raad stemt unaniem in met motie 1, 'Wensen en bedenkingen Basis op orde VTH' (zaaknummer 317756).

De plaatsvervangend voorzitter brengt motie 2, 'Afspraak is afspraak in VTH-uitvoering', ter stemming. Niemand legt hierover een stemverklaring af.

Met 26 stemmen voor en 0 stemmen tegen is deze motie aangenomen.

Besluit: De raad stemt unaniem in met motie 2, 'Afspraak is afspraak in VTH-uitvoering' (zaaknummer 317756).

De plaatsvervangend voorzitter draagt het voorzitterschap weer over aan mevrouw Helmer-Englebert.

9.3 328574 Beslisnota raad Havenweg-Leemweg

De voorzitter introduceert het agendapunt betreffende de beslisnota voor de Havenweg-Leemweg. Zij legt uit dat de gemeente Wijchen in 2024 een perceel aan de Havenweg heeft aangekocht, bekend als het Floorterrein. Het college heeft een gebiedsvisie opgesteld die als kader dient voor verdere planuitwerking en besluitvorming. Het voorstel omvat de verplaatsing van 4 nabijgelegen sportverenigingen naar een nieuw, toekomstbestendig sportpark, gecombineerd met de realisatie van ongeveer 300 nieuwe woningen op de vrijkomende locaties van de sport in het gebied. Voor de uitvoering van dit plan moet een grondexploitatie worden geopend die een financiële basis biedt voor het verder uitvoeren van het participatietraject, het opstellen van nadere afspraken met de verenigingen, het realiseren van het nieuwe sportpark en het ontwikkelen van de woonvelden. Er is 1 motie aangekondigd door de PvdA.

Eerste termijn

De heer Burgers (PvdA) spreekt zijn enthousiasme uit over de plannen voor de ontwikkeling van de Havenweg-Leemweg. Hij benadrukt dat het een kansrijke locatie is waar meerdere ambities samenkomen. Hij herinnert eraan dat de PvdA het initiatief heeft genomen om de betrokken sportverenigingen intensiever te laten samenwerken, wat zichtbare resultaten heeft opgeleverd. Hij geeft aan dat deze gebiedsontwikkeling meer omvat dan alleen sport en voorzieningen, aangezien er 300 nieuwe woningen komen. Hij wijst op het structurele tekort aan sociale huurwoningen in Wijchen en benadrukt dat een grootschalige ontwikkeling zoals deze belangrijk is om dit tekort aan te pakken. Hij geeft aan dat het minimum van 33% sociale woningbouw niet voldoende is om het tekort in te lopen en pleit voor een verhoging naar minimaal 40%. Hij

vraagt het college de haalbaarheid en kosten zorgvuldig te onderzoeken en de raad hierover te informeren bij volgende besluitmomenten. Hij benadrukt dat de motie een weloverwogen stap is richting een eerlijker woningaanbod.

De heer Peters Sengers (CDA) complimenteert alle partijen die bij het proces betrokken zijn en spreekt zijn steun uit voor de gebiedsvisie. Hij benadrukt het belang van het realiseren van 300 nieuwe woningen die aansluiten bij de afspraken uit de woondeal 2.0. Hij vraagt de wethouder hoe het participatieproces na het vaststellen van de visie wordt vormgegeven en geborgd. Hij wijst op de steun van verenigingen voor de verhuizing naar een nieuw sportpark en benadrukt dat geen eenzijdig financieel voor- of nadeel mag ontstaan voor de verenigingen. Hij spreekt over de plannen voor een indooratletiekhal als onderdeel van het sportpark en wacht op de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek.

De heer L. Herms (Hart voor Wijchen) spreekt zijn vertrouwen uit in de wethouder en zijn ambtenaren en adviseert zoveel mogelijk aan de wensen van de insprekers tegemoet te komen om vertraging door zienswijzen en rechtszaken te voorkomen. Hij geeft aan dat zijn fractie de beslisnota van harte steunt.

De heer Haerkens (VVD) begint zijn betoog door te verwijzen naar de commissievergadering waarin het plan voor de Havenweg-Leemweg werd besproken. Hij benadrukt dat het plan voorziet in een gezamenlijke accommodatie voor 4 sportverenigingen en de realisatie van ongeveer 300 nieuwe woningen. Hij noemt het een prachtige plek om te wonen en te sporten. Hij merkt op dat er in de commissievergadering redelijk consensus was over het project, maar dat de VVD op 2 punten verschilt van de meeste partijen. Hij uit zijn zorgen over het aanzienlijke tekort dat uit de algemene reserve moet worden aangevuld, namelijk € 3 miljoen, en wijst erop dat de sportverenigingen met logische voorstellen komen die tot nog grotere investeringen leiden. Hij verwacht dat het project aanzienlijk duurder wordt. Om het tekort te beperken, stelt hij voor om te onderzoeken of een extra bouwlaag kan worden toegevoegd aan gebouwen elders in het project, niet op de gebouwen die al 6 of 7 lagen hoog zijn. Hij legt uit dat de voordelen van een extra bouwlaag drieledig zijn: meer appartementen, meer opbrengsten, en dus een kleiner tekort, wat de appartementen betaalbaarder maakt voor kopers en huurders. Daarnaast wil hij het aandeel betaalbare bouw herzien, omdat deze bouw een onrendabele top heeft en het project duur maakt. Hij stelt voor om bij dure projecten zoals deze het percentage betaalbare bouw te verminderen en bij meer rendabele projecten een hoger percentage te gebruiken. Hij constateert dat er in de commissievergadering geen medewerking voor dit idee was en dat de raad kiest voor een aanzienlijke vermindering van de reserves. Ondanks deze punten steunt de VVD het plan.

De heer Klinkhamer (Kernachtig Wijchen) spreekt over de impact van het dossier op mensen, zoals blijkt uit de insprekers tijdens de commissievergadering, reacties uit de buurt en aandacht in de media. Hij erkent de zorgen en emoties van omwonenden over groen, bouwhoogte en de vraag of zij wel echt zijn meegenomen. Hij benadrukt dat Kernachtig Wijchen achter het besluit staat, niet omdat het al een perfect plan is, maar omdat het een visie is die een jarenlang vastgelopen dossier in beweging brengt en grote maatschappelijke meerwaarde kan opleveren. Hij ziet ruimte voor betaalbare woningbouw en een toekomstbestendig sportvoorzieningencomplex. Hij benadrukt dat de echte keuzes over inrichting, bouwmassa, afstanden, uitstraling en inpassing nog moeten worden gemaakt en dat omwonenden daarbij serieus moeten worden betrokken. Hij roept het college op snel met goede visualisaties te komen en transparant te zijn over de afwegingen. Hij benadrukt dat de visie die vanavond wordt besproken niet het eindstation is, maar het vertrekpunt. Kernachtig Wijchen stemt in met het voorstel.

De heer Oomen (GroenLinks) merkt op dat alle partijen in de commissievergadering al behoorlijk positief waren over de ontwikkelingen rondom de Havenweg-Leemweg. Hij geeft aan dat GroenLinks de groene kaart trekt en het college opdracht geeft verder te gaan met de ontwikkelingen. Hij geeft het college huiswerk mee, waaronder het goed kijken naar de inpassingen en inrichting van de woningbouw qua bouwhoogte en met betrekking tot de afstand tot de zendmast, het onderzoeken van de kosten om minimaal 40% sociale woningbouw te

realiseren, en het werken aan optimale huisvesting van de sportverenigingen. Hij benadrukt het belang van participatie en een goede inpassing in de natuur.

De heer Lukkezen (D66) spreekt zijn begrip uit voor de wens van de PvdA om meer sociale huurwoningen te realiseren. Hij legt uit dat de motie van de PvdA echter ook uitvoerbaar moet zijn en dat het verhogen van het aantal sociale woningen zonder dat er elders iets afgaat, betekent dat het totale aantal woningen omhoog moet, wat hoogbouw impliceert. Hij vraagt de PvdA of zij nu wel bereid zijn hoogbouw te accepteren, gezien hun eerdere standpunt tegen hoogbouw. Hij benadrukt dat als het antwoord nee is, de motie niet uitvoerbaar is en slechts een wens blijft.

Wethouder Gerrits erkent het belang van participatie in het vervolgproces. Hij bevestigt dat de omgeving wordt betrokken en dat er een klankbordgroep wordt gevormd met bewoners van de Leemweg, net zoals eerder is gedaan met bewoners van de Graafseweg. Hij legt uit dat participatie bedoeld is om goed uit te leggen wat er wordt gedaan, te luisteren en daar waar mogelijk plannen beter te maken. Hij wijst erop dat hoewel het huidige plan niet in beton is gegoten, dit niet betekent dat er helemaal niets vastligt: als de raad besluit de groene kaart te trekken, ligt er wel vastgestelde visie als kader waarmee wordt verdergegaan. Hij gaat in op de opmerking van de VVD over meer woningen en wijst erop dat meer woningen ruimte kosten, zelfs als de woningen worden gestapeld, en dat het huidige stedenbouwkundige plan goed is doordacht en uitgebalanceerd. Wethouder Gerrits bespreekt de motie over 40% sociale huur en legt uit dat dit afwijkt van de woondeal 2.0, die 30% als focus heeft. Hij benadrukt dat het verhogen van het percentage sociale huur financiële gevolgen heeft, zoals een tekort van € 3,5 miljoen op de grondexploitatie. Hij vraagt de raad dekking voor deze kosten te overwegen.

Tweede termijn

De heer Peters Sengers (CDA) bedankt de wethouder voor de toelichting en geeft aan dat zijn fractie vasthoudt aan de woondeal. Hij legt uit dat de businesscase forse investeringen vereist en dat onrendabele toppen ten laste van de begroting komen. Hij heeft vertrouwen in het rekenwerk van de wethouder en benadrukt dat de woondeal de leidraad is.

De heer Oomen (GroenLinks) vraagt de heer Peters Sengers of hij het eens is dat de taakstelling van 30% sociale huur niet gelijk is aan 33%. De heer Peters Sengers bevestigt dit, maar wijst erop dat de woonruimte voor Oekraïners wordt meegerekend en dat deze woningen straks terugvloeien naar het aandeel sociale huur. De heer Burgers (PvdA) vraagt de heer Peters Sengers of hij het met hem eens is dat het overeind houden van het percentage sociale woningbouw bij elk groot project een probleem is en dat er nu een kans is dit aan de voorkant goed te organiseren. De heer Peters Sengers is het hier niet mee eens en benadrukt dat de woondeal moet worden nagekomen en dat de balans elders in Wijchen moet worden gezocht. Hij wijst erop dat het verhogen van het percentage sociale huur niet ten goede komt aan de inclusiviteit en variatie in de wijk en financiële gevolgen heeft, en dat de raad goed voorbereid moet zijn op toekomstige investeringen. Zijn fractie steunt de motie niet.

De heer L. Herms (Hart voor Wijchen) reageert op de motie van de PvdA en GroenLinks en geeft aan dat zijn fractie de motie niet steunt, omdat het woningaanbod met 30% sociale huur in balans is.

De heer Haerkens (VVD) wijst erop dat de gemeente Wijchen de afgelopen jaren beter heeft gepresteerd dan de gestelde woondeal. Hij benadrukt dat de realisatie tot nu toe boven de norm van 30% ligt, namelijk op 35%, en dat in het huidige project 34% wordt gerealiseerd. Hij uit kritiek op de manier waarop cijfers worden gepresenteerd, waarbij starterswoningen voor Oekraïners niet worden meegeteld, terwijl deze woningen straks echt wel door starters en jongeren zullen worden bewoond. Hij vermeldt dat recentelijk ook is aangekondigd dat 5 tot 10 van deze woningen beschikbaar komen voor jongeren en starters. Hij geeft aan dat hij de motie niet steunt en complimenteert de heer Lukkezen voor zijn goede vraag aan de PvdA.

De heer Burgers (PvdA) vraagt de heer Haerkens of hij nog steeds van mening is, zoals tijdens de commissievergadering, dat er meer vrijesectorwoningen en minder sociale woningbouw moeten worden gerealiseerd om de businesscase rond te krijgen, gezien het mooie gebied.

De heer Haerkens reageert dat dit een interpretatie van zijn woorden is en dat zijn bedoeling is om de onrendabele kop van het project te verminderen door meer vrijesectorwoningen te realiseren. Hij erkent dat hij hiervoor geen meerderheid heeft gekregen, waardoor er geen motie van zijn kant is ingediend.

De heer Klinkhamer (Kermachtig Wijchen) spreekt zijn enthousiasme uit over de visie op het project en benadrukt dat het een mooi stukje Wijchen kan worden met een prachtig sportpark en een mooie mix aan woningbouw. Hij reageert op de motie van de heer Burgers door te stellen dat het huidige voorstel al voorziet in de behoeften van starters, gezinnen en alleenstaanden, en dat de motie niet nodig is. Hij wijst erop dat het aandeel sociale huurwoningen in Wijchen door het voorstel omhooggaat naar 33%. De heer Burgers (PvdA) vraagt of de heer Klinkhamer het met hem eens is dat dit project een mooie kans is om sociale woningbouw te realiseren, omdat dit bij veel woningbouwprojecten moeizaam gaat. De heer Klinkhamer bevestigt dit en geeft aan dat dat hier ook is gelukt. Hij prijst het college voor het realiseren van 33% sociale huurwoningen in dit project, ondanks de moeilijkheden. De heer Burgers vraagt de heer Klinkhamer of hij denkt dat er geen behoefte is aan 40% sociale huur en of hij vindt dat er dan voor leegstand wordt gebouwd. De heer Klinkhamer geeft aan dat er een woningtekort is en er dus behoefte is aan alle soorten woningen. Met dit project wordt het woningtekort niet opgelost, in alle categorieën niet, dus ook niet voor sociale huur. Hij wijst echter op het woonbehoefteonderzoek waarop de woondeal is gebaseerd als uitgangspunt.

De heer Oomen (GroenLinks) merkt op dat er tegenstellingen zijn in de raad, met de VVD die sociale woningbouw wil verminderen om geld te besparen, en GroenLinks en de PvdA die juist meer sociale woningbouw willen. De heer Lukkezen (D66) vraagt of de heer Oomen zich bewust is van de stijging van de ozb³ vanwege de € 3,5 miljoen extra kosten. De heer Oomen is zich hiervan bewust. Hij verwijst naar een eerdere opmerking van de heer Klinkhamer, dat het aandeel sociale huurwoningen stijgt naar 33%. Hij is het hiermee eens, maar benadrukt dat het aandeel sociale huurwoningen niet voldoende stijgt. Hij geeft aan dat dit aandeel op 25% blijft steken en dit naar 33% moet worden verhoogd. Hij legt uit dat het realiseren van 33% niet voldoende is om dat percentage daadwerkelijk te bereiken, of er moet een wel heel lange periode overheen gaan. De heer Klinkhamer (Kernachtig Wijchen) vraagt waar de heer Oomen de cijfers vandaan heeft dat er 33% sociale huurwoningen in Wijchen zouden moeten zijn, aangezien hij alleen bekend is met de woondeal waarin 33% is afgesproken. De heer Oomen antwoordt dat hij van mening is dat er 33% moet zijn en dat hij dat percentage heeft genoemd. De heer Haerkens (VVD) vraagt vervolgens waar de heer Oomen het percentage van 25% vandaan haalt, aangezien er van 2022 tot 2025 35% sociale huur is gerealiseerd en de doelstelling 30% is. De heer Oomen legt uit dat het percentage geldt voor de bouw en niet voor het bezit. De heer Haerkens vraagt of de heer Oomen zelf definities verzint die niet in de woondeal staan. De heer Oomen antwoordt ontkennend.

De heer Lukkezen (D66) legt uit dat er met deze motie € 3,5 miljoen extra nodig is, wat volgens hem niet noodzakelijk is. Hij wijst erop dat het moeilijk is sociale woningbouw te realiseren vanwege de hoge kosten en dat de huidige balans goed is. De heer Burgers (PvdA) is het met de heer Lukkezen eens dat het erg duur is, maar vraagt of dit betekent dat die groep in de steek moet worden gelaten. De heer Lukkezen geeft aan dat hij van mening is dat er juist een goede balans is. Hij geeft aan dat er aan de woondeal wordt voldaan en er nu geen noodzaak is om meer te doen.

De heer Burgers (PvdA) legt uit dat die € 3,5 miljoen incidenteel geld is, en dat dit kan zorgen voor extra sociale woningen voor 50 jaar. Hij benadrukt dat er mogelijkheden zijn om binnen de contouren van het gepresenteerde project meer sociale woningbouw te realiseren en dat de gemeenschap hierin moet investeren. De heer Haerkens (VVD) vraagt waar het geld vandaan moet komen om de percentages op te trekken en of de belastingen moeten worden verhoogd. De heer Burgers antwoordt dat de vrijesectorgroep er wel komt en dat de gemeenschap moet investeren in sociale woningbouw. De heer Lukkezen (D66) vraagt waarom de PvdA denkt dat het beter is voor de samenleving om zich alleen op 1 groep inwoners te richten.

---

³ onroerendezaakbelasting

De heer Burgers legt uit dat bij elk project de sociale woningbouw onder druk staat en dat de PvdA zich inzet voor deze groep. De heer Lukkezen vraagt of de PvdA niet heeft gehoord dat aan alle regels wordt voldaan, waarop de voorzitter antwoordt dat het antwoord hierop al eerder is gegeven. De heer Peters Sengers (CDA) vraagt of de PvdA niet bang is dat het optrekken van de norm naar 40% sociale huurwoningen het project in gevaar brengt. De heer Burgers antwoordt dat de motie is ingediend om tot het uiterste te gaan voor meer sociale woningbouw en dat het percentage niet moet worden bepaald door projectontwikkelaars. De heer Haerkens vraagt of de PvdA van gedachten is veranderd over hoogbouw. De heer Burgers antwoordt dat de PvdA jarenlang heeft gezegd dat vijfhoog de limiet is, maar dat betaalbaarheid en voldoende groen ook belangrijk zijn.

De voorzitter vraagt of het college feitelijke onjuistheden heeft gehoord. Wethouder Gerrits corrigeert dat de afspraak in de woondeal niet 33% maar 30% is en dat er de afgelopen 4 jaar 35% is gerealiseerd. De heer Oomen (GroenLinks) legt uit dat hij de woondeal voor zich heeft liggen waarin 34% staat, maar de voorzitter besluit dat het percentage niet relevant is voor de stemming. De voorzitter vraagt of de motie nog dient te worden aangepast; dit is niet het geval.

Stemming

De voorzitter brengt de beslisnota 'raad Havenweg-Leemweg' ter stemming. Niemand legt hierover een stemverklaring af.

Met 26 stemmen voor en 0 stemmen tegen is deze beslisnota aangenomen.

Besluit: De raad stemt unaniem in met beslisnota 'raad Havenweg-Leemweg' (zaaknummer 328574).

De voorzitter brengt de motie 'Verhogen aandeel sociale woningbouw Havenweg-Leemweg' ter stemming. Niemand legt hierover een stemverklaring af.

Met 4 stemmen voor en 22 stemmen tegen is deze motie verworpen.

9.4 324905 Beslisnota Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen

De voorzitter legt uit dat het college een lokaal beleidsplan heeft voorgelegd aan de raad over huisvesting van internationale werknemers. Deze internationale werknemers wonen in de gemeente Wijchen, maar zijn niet altijd zichtbaar en hun woonomstandigheden zijn niet altijd optimaal. Het beleidsplan dat in 2022 is opgesteld voor de Groene Metropoolregio streeft naar een goede balans en het lokale beleidskader heeft als doel om goede woonplekken en een fijne leefomgeving voor internationale werknemers te creëren. Het kader biedt duidelijkheid over de voorwaarden waaronder woningen voor deze doelgroep kunnen worden gebouwd. Er zijn 2 moties aangekondigd, waarvan 1 motie de portefeuille van de burgemeester raakt. De voorzitter draagt het voorzitterschap over aan de heer Albersnagel.

De plaatsvervangend voorzitter, de heer Albersnagel, geeft aan dat wordt overgegaan tot de beraadslagingen.

Eerste termijn

De heer Ten Buren (VVD) benadrukt het belang van internationale werknemers voor de lokale economie en pleit voor goede, veilige en fatsoenlijke huisvesting. Hij legt uit dat het beleidskader duidelijkheid biedt aan initiatiefnemers en ruimte laat aan de markt, maar wel kwaliteitseisen stelt. Hij dient 2 moties in. De eerste motie dient de VVD samen met het CDA in en betreft een eerlijke bijdrage bij tijdelijk verblijf. Door het heffen van verblijfsbelasting wordt bijgedragen aan de kosten voor het gebruik van gemeentelijke voorzieningen en door de verplichte registratie hiervoor komt er beter inzicht in wie waar verblijft. Hij vraagt het college te onderzoeken of verblijfsbelastingen worden geheven. De tweede motie betreft de aanpak van illegale huisvesting van internationale werknemers. Hij legt uit dat handhaving bijdraagt aan veiligheid en leefbaarheid en gebrek aan controle het risico op misstanden vergroot. Hij vraagt het college prioriteit te geven aan het toetsen en handhaven op illegale bewoning van reguliere woningen. Deze motie dient de VVD samen in met Kernachtig Wijchen en het CDA.

De heer L. Herms (Hart voor Wijchen) bespreekt de noodzaak van betere registratie van

arbeidsmigranten om misstanden aan te pakken en beleid te voeren dat aansluit op de realiteit. Hij wijst op problemen zoals overbewoning, onveilige huisvesting en druk op voorzieningen, en pleit voor een transparant en betrouwbaar registratiesysteem.

De heer Derksen (CDA) prijst de gemeente Wijchen voor het als eerste in de regio ontwikkelen van beleid voor huisvesting van internationale werknemers. Hij benadrukt het belang van gefaseerde uitrol en overleg met bewoners. Hij bespreekt de SNF⁴-certificering van woningen en pleit voor onderzoek naar verblijfsbelasting. Hij vraagt om opsporing en aanpak van illegale huisvesting.

De heer Merkus (PvdA) benadrukt het belang van het beleidskader voor huisvesting van internationale werknemers en legt uit dat goede en veilige huisvesting een basisvoorwaarde is voor menswaardig wonen en leefbare wijken. Hij wijst op het belang van registratie in de BRP⁵ en reageert in de tweede termijn op de moties.

De heer Lukkezen (D66) vraagt zich af of de VVD haar idealen heeft verloren, aangezien het de VVD was die altijd benadrukte dat werken moet lonen en zich verzetten tegen extra belastingen. Hij uit zijn bezorgdheid over motie 1, die volgens hem leidt tot ongelijke behandeling van mensen en discriminatie bevordert door belastingen te heffen op basis van het land van herkomst. Hij legt uit dat belastingen moeten worden geheven op basis van objectieve criteria zoals inschrijving en verblijfsduur, en waarschuwt dat Wijchen niet de verkeerde kant op moet gaan.

De heer Tiemessen (GroenLinks) benadrukt het belang van goede en betaalbare huisvesting voor internationale werknemers, net als voor andere inwoners van Wijchen. Hij wijst erop dat de beleidsnota kaders biedt voor regionale huisvesting, maar dat deze kaders nog moeten worden uitgewerkt in beleidsregels. Hij uit zijn zorgen over de bureaucratische voortgang van de regionale huisvestingsagenda en pleit voor een snelle uitwerking om de huisvesting te verbeteren en excessen te verminderen. GroenLinks steunt de nota, hoewel ze de moties prematuur vindt in deze fase. Hij legt uit dat toeristenbelasting niet van toepassing is op internationale werknemers en dat in sommige gemeenten verhuurders verblijfsbelasting betalen voor short-stay internationale werknemers. Na registratie vervalt de verblijfsbelasting; een aanmoediging voor de verhuurder om de internationale werknemers erop te wijzen om zich te registreren. Hij vraagt zich af waarom de VVD een motie voor belastingheffing indient voor internationale werknemers die al bijdragen aan de economie en via hun loon inkomstenbelasting betalen. Wat motie 2 betreft, uit hij zijn verbazing over de controledrang van de VVD naar illegale bewoning en vraagt zich af hoe de VVD dit wil toetsen. Hij pleit voor het bestrijden van overlast en excessen zonder een controlesysteem op een specifieke doelgroep.

De heer Grobbe (Kernachtig Wijchen) uit zijn tevredenheid over de beslisnota en het feit dat er met Wijchense stakeholders is gesproken. Hij benadrukt het belang van huisvesting voor iedereen en pleit voor bouwen of ombouwen van bestaande locaties. Hij wijst op de noodzaak van borging van een kwalitatief goede leefomgeving en goede afspraken met ondernemers. Hij steunt de nota en benadrukt dat toekomstige regels moeten worden gehandhaafd. Hiertoe dient Kernachtig Wijchen samen met de VVD en het CDA een motie in. Hij is benieuwd naar de reactie van het college op de andere motie, over eerlijk bijdragen bij tijdelijk verblijf, en steunt deze voorlopig niet, omdat de nota al aandacht besteedt aan toeristenbelasting en verblijfsbelasting voor kort verblijf.

De plaatsvervangend voorzitter vraagt wethouder Gerrits te reageren op de motie van de VVD, die samen met andere partijen is ingediend.

Wethouder Gerrits reageert op de motie over de verblijfsbelasting en benadrukt het belang van registratie. Hij geeft aan dat registratie essentieel is voor dit onderwerp en verwijst naar de beleidsregels die het college zo snel mogelijk implementeert na de vaststelling van de beleidskaders. Hij geeft aan dat al concepten zijn voorbereid, waaronder een beleidsregel die de

---

⁴ Stichting Normering Flexwonen

⁵ Basisregistratie Personen

verplichting tot het bijhouden van een nachtregister bij logies omvat. Dit is gebaseerd op de bestaande verordening op de heffing en de invordering van de toeristenbelasting in Wijchen. Hij legt uit dat er daarmee een grondslag is om toeristenbelasting te innen, maar dat alles valt of staat met goede registratie. Hij erkent dat de motie oproept dit inzichtelijk te maken, inclusief de handhaafbaarheid en administratieve lasten, maar geeft aan dat dit vergelijkbaar is met hoe het elders bij andere logiesverblijven gaat. Hij biedt aan later dat jaar te informeren over hoe dit specifiek voor deze doelgroep functioneert en ziet geen noodzaak voor een apart voorstel.

De heer Derksen (CDA) vraagt ter verduidelijking of de motie al wordt uitgevoerd zoals beschreven. Wethouder Gerrits bevestigt dit.

De plaatsvervangend voorzitter geeft aan dat de burgemeester nog een reactie heeft. De burgemeester reageert op de motie over illegale huisvesting van internationale werknemers. Ze benadrukt dat het gaat om arbeidsmigranten die slecht gehuisvest zijn en hun huis moeten verlaten zodra hun contract afloopt, wat niet menswaardig is. Ze geeft aan dat deze werknemers essentieel werk verrichten en dat al toezicht wordt gehouden en actie wordt ondernomen bij meldingen. Ze verwijst naar een eerder agendapunt over het VTH-proces, waarin een risicoanalyse is afgesproken. Dit onderwerp kan daarin worden meegenomen, waarna een prioritering volgt die door het college wordt vastgesteld en waarop de raad kan reageren.

De plaatsvervangend voorzitter geeft aan dat hiermee alle vragen zijn beantwoord. De heer Ten Buren (VVD) vraagt om een schorsing van 2 minuten, wat door de voorzitter wordt toegestaan.

De vergadering wordt 2 minuten geschorst.

De plaatsvervangend voorzitter heropent de vergadering. De heer Ten Buren (VVD) trekt de eerste motie, 'Eerlijk bijdragen bij tijdelijk verblijf', in naar aanleiding van een toezegging van de wethouder. De heer Ten Buren vertrouwt erop dat de kwestie netjes wordt geborgd en heeft verder geen opmerkingen.

Tweede termijn

De heer L. Herms (Hart voor Wijchen) geeft aan niets meer toe te voegen te hebben.

De heer Derksen (CDA) merkt op dat de campagnestand al duidelijk zichtbaar is en dat D66 stevig van zich laat horen. Hij refereert aan het ingetrokken voorstel dat volgens hem al in een beleidsstuk staat en vraagt zich af of D66 voor het beleidsstuk stemt. Hij benadrukt dat het CDA opkomt voor internationale werknemers door te handhaven op illegale bewoning, wat onder andere slechte leefomstandigheden met zich meebrengt, en vraagt zich af of GroenLinks dat ook doet. De heer Tiemessen (GroenLinks) vraagt of er andere vormen van illegale bewoning zijn dan door internationale werknemers in Wijchen. De heer Derksen antwoordt dat de focus van de avond ligt op internationale huisvesting van internationale werknemers in Wijchen en herhaalt dat het CDA juist opkomt voor deze werknemers. Hij benadrukt dat het belangrijk is aandacht te geven aan de situatie van deze werknemers en dat het CDA een signaal wil afgeven dat dit moet worden aangepakt. De heer Tiemessen merkt op dat de burgemeester heeft gezegd dat deze tweede motie overbodig is. De heer Derksen geeft aan dat motie 2 een ander type motie is dan motie 1. Hij legt uit dat motie 1 wordt teruggetrokken omdat al overeenkomstig wordt gehandeld, maar dat achter motie 2 ook een signaal zit dat als er sprake is van illegale bewoning, dit moet worden opgespoord en aangepakt.

De heer Merkus (PvdA) reageert op de ingediende motie van de VVD en geeft aan dat zijn partij de motie niet steunt. Hij legt uit dat Wijchen een van de eerste gemeenten is die een beleidskader voor dit onderwerp schrijft en dat er al wordt gehandhaafd op illegale bewoning. Zijn fractie deelt het signaal dat door de indieners van de motie wordt gegeven, maar vindt de motie zelf overbodig. De heer Derksen (CDA) vraagt of het niet een kleine stap is om de motie te steunen, en of het belang niet zwaarder weegt dan de eventuele overbodigheid van de motie. De heer Merkus antwoordt dat er in elke motie een belang wordt uitgedrukt, maar dat zijn

fractie, zeker na het antwoord van de burgemeester, tot de conclusie komt dat deze motie overbodig is en er dus niet in meegaat.

De heer Lukkezen (D66) bevestigt dat zijn partij het beleid steunt en dat er nuance in het beleid zit, in tegenstelling tot de ingetrokken motie. De heer Derksen (CDA) vraagt waarom de heer Lukkezen de motie zo afkeurt, terwijl hij het beleid, dat niet veel verschilt van de inhoud van de motie, wel steunt. De heer Lukkezen geeft aan dat zijn fractie de motie weinig genuanceerd vindt, en dat die nuance wel terugkomt in het beleid. Wat motie 2 betreft geeft hij aan dat het niet handig is nu iets anders te doen met het VTH-beleid dat net is vastgesteld.

De heer Tiemessen (GroenLinks) spreekt zijn dank uit aan de wethouder en de burgemeester en voor het intrekken van motie 1. Hij geeft aan dat hij hoopte dat ook motie 2 zou worden ingetrokken. Hij geeft aan dat in de motie staat dat legale huisvesting alleen werkt met controle, terwijl het hier om internationale werknemers gaat. Hij is er niet op tegen dat er vergunningen zijn, maar zoals de burgemeester ook aangeeft, wordt al gekeken naar vergunningen en illegale bewoning in de brede zin. De motie zoomt volgens hem specifiek in op internationale werknemers en hij vindt het niet kunnen dat er 1 groep uit wordt getild.

De heer Derksen (CDA) geeft aan dat het hem niet om de internationale werknemers maar om de huisvester gaat en dat die moet worden aangepakt. Hij vraagt of de heer Tiemessen de internationale werknemer in een uitgebuite situatie wil laten wonen, of meegaat met de motie. De heer Tiemessen antwoordt dat hij niet meegaat met de motie, omdat hij de motie overbodig vindt.

De heer Grobbe (Kernachtig Wijchen) reageert op de opmerkingen van de heer Tiemessen en legt uit dat er een nota is waarin staat dat er nog beleidsregels moeten komen; deze zijn er nog niet. Die beleidsregels gaan over huisvesting en de indieners van de motie willen dat de huisvesting goed is en dat eigenaren van de huisvesting hierop worden aangesproken.

De heer Tiemessen (GroenLinks) geeft aan dat hij de burgemeester heeft gehoord en dat hij weet dat er op excessen al wordt gehandhaafd. Hij vraagt of de heer Grobbe het niet met hem eens is dat dat al gebeurt. De heer Grobbe geeft aan dat hij hetzelfde heeft gehoord, maar vraagt of de heer Tiemessen ook heeft gehoord dat de beleidsregels nog moeten komen en dat de motie oproept op de beleidsregels te handhaven zodra deze er zijn. Met deze motie wordt het VTH-beleid nog verder uitgebreid met wensen. Hij geeft aan dat de heer Tiemessen de mening lijkt toegedaan dat niet moet worden gehandhaafd, omdat dan een kwetsbare groep wordt geraakt, terwijl het volgens hem net andersom is: kwetsbare groepen worden juist beschermd door handhaving. Kernachtig Wijchen dient deze motie daarom mede in.

De heer Ten Buren (VVD) spreekt zijn tevredenheid uit over de steun van verschillende partijen en vraagt prioriteit te geven aan het toetsen en handhaven van illegale bewoning. Hij wil duidelijkheid over wat er gaat gebeuren met andere VTH-zaken en vraagt om een helder beeld van de consequenties van prioriteit geven aan deze handhaving.

De plaatsvervangend voorzitter vraagt het college of er feitelijke onjuistheden zijn geconstateerd. De burgemeester geeft aan dat verduidelijking nodig is, omdat het VTH-verhaal door elkaar heen loopt. Ze legt uit dat het college bevoegd is prioriteiten te bepalen en dat de raad wensen kan meegeven, maar dat dit niet betekent dat deze wensen automatisch worden opgenomen in de analyse. Ze benadrukt dat een risicoanalyse wordt gemaakt en dat het college uiteindelijk beslist over de handhaving.

De plaatsvervangend voorzitter vraagt of er behoefte is aan wijzigingen in de motie, wat niet het geval is.

Stemming

De plaatsvervangend voorzitter brengt beslisnota 'Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen' ter stemming. Niemand legt hierover een stemverklaring af.

Met 26 stemmen voor en 0 stemmen tegen is deze beslisnota aangenomen.

Besluit: De raad stemt unaniem in met beslisnota 'Huisvesting Internationale Werknemers

Wijchen' (zaaknummer 324905).

De plaatsvervangend voorzitter brengt de motie 'Aanpak illegale huisvesting internationale werknemers' ter stemming. Niemand legt hierover een stemverklaring af. Met 21 stemmen voor en 5 stemmen tegen is deze motie aangenomen.

Besluit: De raad stemt in met de motie 'Aanpak illegale huisvesting internationale werknemers' (zaaknummer 324905).

Voor het volgende agendapunt wordt het voorzitterschap weer overgedragen aan de burgemeester.

9.5.a 307726 Beslisnota Inwonerspas

9.5.b 307726 Informatienota Opvolging aan aanbevelingen rekenkamerrapport armoede

De voorzitter geeft aan dat bij dit agendapunt 2 nota's samengevoegd worden besproken. Het gaat om de beslisnota over de inwonerspas en de informatienota over de opvolging van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport over de effectiviteit van het armoedebeleid. In de beslisnota stelt het college voor om de inwonerspas niet in te voeren en in plaats daarvan in te zetten op de uitvoering van het integrale plan dat is opgesteld naar aanleiding van het rekenkamerrapport. Daarbij wordt ook vooruitgekeken naar een herziening van de kindregeling, met stappen die in 2026 aan de raad worden voorgelegd. De informatienota geeft toelichting op dat integrale plan en op de manier waarop het college de aanbevelingen van de rekenkamer in 2026 en 2027 wil uitvoeren. Er is 1 motie aangekondigd.

Eerste termijn

Mevrouw Joosse-de Visser (CDA) spreekt haar steun uit voor de informatienota en de opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer. Ze benadrukt dat het tijdpad voor de implementatie van de aanbevelingen te lang is en pleit voor een versnelling. Ze geeft aan dat als de aanbevelingen pas medio 2027 zijn omgezet in beleid, dit te laat is en financiële consequenties niet meer kunnen worden meegenomen in de perspectiefnota van dat jaar. Daarom heeft het CDA samen met GroenLinks, PvdA en D66 een motie ingediend onder de titel 'Aanpak armoede kan niet langer wachten'. Ze bedankt haar collega's voor de samenwerking aan deze motie. Ze is het eens met het college dat een inwonerspas niet effectief is en dat het niet de moeite waard is € 150.000 aan overhead te besteden voor een dergelijke pas, maar uit haar frustratie over het lange wachten op een antwoord over de effectiviteit van een inwonerspas als middel om mensen in armoede te ondersteunen. Ze roept het college op creatief te zijn en het plan te versnellen, zodat de aanbevelingen eind 2026 zijn omgezet in daadwerkelijke verbeteringen. Ze vraagt de wethouder welke creatieve manieren zij ziet om dit te realiseren.

De heer Van 't Schip (Hart voor Wijchen) ondersteunt het integrale armoedebeleidsplan dat voortkomt uit de aanbevelingen van de rekenkamer. Hij benadrukt dat de inwonerspas te duur is en niet volledig dekkend. Hij pleit voor een plan dat maatwerk mogelijk maakt en kiest voor kwaliteit boven snelheid. Hij benadrukt het belang van het ondersteunen van kinderen in armoede via Stichting Leergeld en een goede kindregeling. Hij pleit voor het ontzorgen van mensen in armoede door middel van producten, diensten en persoonlijke professionele coaching en begeleiding, in plaats van vrij besteedbare budgetten. Hij geeft aan dat vertrouwen moet worden verdiend en dat dit kan worden gewonnen via een persoonlijke coach voordat men overstapt naar vrij besteedbare budgetten. Hij legt uit dat aanvragen in eerste instantie moeten worden beoordeeld op urgentie, noodzaak en prioriteit binnen het betreffende gezin, bij voorkeur uitgevoerd door een persoonlijke coach die vertrouwen geniet van de cliënt. Hij pleit voor een opleiding in coaching zodat mensen indien mogelijk uit de armoede komen door te gaan werken, en benadrukt dat de stap naar werk circa 20 tot 25% meer besteedbaar inkomen moet opleveren.

Mevrouw Peters-Vroom (VVD) geeft aan dat het doel van het armoedebeleid helder is: armoede verminderen, de gevolgen verzachten en mensen helpen zelfredzaam te worden. Ze benadrukt dat de weg naar dit doel soms verschilt, maar dat dit vanavond niet ter discussie staat. Ze

bespreekt de motie bij de informatienota over de opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer, ingediend door het CDA. Ze uit haar verbazing over de bewering in de motie dat de gemeente 10 jaar nodig heeft om uit te vinden dat Stichting Leergeld ook voor Wijchen een partij kan zijn. Ze vraagt wat het CDA al die jaren heeft gedaan om Stichting Leergeld aan tafel te krijgen en geeft aan dat als een amendement wordt verworpen of ingetrokken, het geen beleid is. Ze vraagt het college te reflecteren op de motie in zijn algemeenheid en vraagt de indieners hoe zij de versnelling willen realiseren, gezien de motie geen concrete stappen bevat. Ze vraagt of er extra capaciteit wordt ingehuurd om dit te versnellen, of dat ander beleid naar achteren wordt geschoven.

Mevrouw Driessen (Kernachtig Wijchen) benadrukt dat de gemeente moet zorgen dat iedereen mee kan doen en dat er oog moet zijn voor kinderen die opgroeien in een kwetsbare situatie. Ze uit haar waardering voor de voortvarende manier waarop het college aan de slag is gegaan met de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport. Ze geeft aan dat het plan duidelijke acties bevat gericht op bereik en effectiviteit en inzet op meer samenwerking met partners. Ze benadrukt dat armoede meer is dan te weinig geld. Ze benadrukt de complexiteit van het armoedebeleid, waarbij stress, schaamte en eerdere ervaringen een drempel kunnen vormen voor het vragen om hulp. Ze legt uit dat de gemeente juist op die momenten eenvoudig vindbaar en begrijpelijk moet zijn. Ze ziet dit besef terug in het plan dat inzet op bereik, samenwerking en structureel leren. Ze benadrukt het belang van het beschikken over voldoende basisvaardigheden, zoals het kunnen vinden, begrijpen en toepassen van informatie, het invullen van formulieren, het doen van digitale aanvragen en weten waar men terecht kan. Ze vindt het belangrijk dat aandacht hiervoor structureel onderdeel blijft van de uitvoering van het armoedebeleid. Ze pleit voor het behoud van de financiële hulpkaart en het opnieuw onderzoeken van de voorzieningenwijzer, zodat inwoners die minder digitaal vaardig zijn niet verdwalen in het systeem. In de commissie is aandacht gevraagd voor tijdige voortgang en evaluatie, zodat dit kan worden meegenomen naar het nieuwe beleidsplan in 2027. Het antwoord van de wethouder was toen dat dit niet wenselijk is en Kernachtig Wijchen begreep de keuze voor het tijdsplan. Ze vraagt de wethouder of hierin een verandering is opgetreden, omdat in de ingediende motie een versnelling wordt gevraagd. Tot slot steunt ze het voorstel om de inwonerspas niet in te voeren, vanwege de aanzienlijke kosten, het onzekere bereik en landelijke ontwikkelingen rond vereenvoudiging van inkomensondersteuning.

De heer Tiemessen (GroenLinks) is samen met de andere indieners van mening dat het integrale armoedebeleidsplan een hogere prioriteit nodig heeft. Hij spreekt zijn zorgen uit over de sociaal-maatschappelijke achterstanden die arme gezinnen, vooral die met kinderen, oplopen. Hij wijst op de complexiteit van de regelingen die de grip op hun bestaanszekerheid bedreigt. Hij refereert aan de motie 'Maatschappelijke uitkering, de schaamte voorbij' die GroenLinks op 3 juni 2025 heeft ingediend om ervaring op te doen met de uitvoering van de aanbevelingen van de rekenkamer. Hij legt uit dat het pilotproject was bedoeld om consulents meer handelingsruimte te geven voor duurzame maatoplossingen voor hun cliënten. Hij merkt op dat het probleem nog niet is opgelost en dat andere gemeenten inmiddels bruikbare ervaring en kennis hebben opgedaan met een duurzame aanpak via succesvolle, effectieve 'éénminimabudgetoplossingen' en het werken via 1 loket. Hij geeft aan dat Wijchen hiervan kan profiteren en de aanbeveling integraal plan armoede versnellen met behulp van deze motie.

De heer Lukkezen (D66) houdt zijn bijdrage kort en sluit zich volledig aan bij het betoog van het CDA. Zijn fractie dient de motie mede in, omdat armoede niet wacht en de uitvoering van het beleid dat ook niet moet doen.

De heer Burgers (PvdA) spreekt uit dat zijn fractie wel voor de invoering van een inwonerspas is. Hij ziet hierin kansen om het armoedebeleid eenvoudiger, toegankelijker en menselijker te maken. Hij legt uit dat een goed ingerichte inwonerspas kan zorgen voor een betere bereikbaarheid van minima en laagdrempelige toegang tot sport, cultuur, onderwijs en meer mobiliteit richting voorzieningen. Hij is kritisch op de beslisnota over de inwonerspas, waarin vooral wordt benadrukt wat er niet kan en het perspectief ontbreekt. Hij vindt het treurig dat de potentie van de inwonerspas niet serieus is onderzocht en vraagt zich af wat 'nu niet beslissen' betekent. Wat zijn fractie zorgen baart, is het tempo: 5 jaar onderzoek naar een inwonerspas,

10 jaar discussie over Stichting Leergeld, 2 jaar om aanbevelingen uit het rekenkamerrapport om te zetten in actie. Hij pleit voor actie en tempo in het armoedebeleid en dient daarom de motie mede in, omdat mensen in armoede niet langer kunnen wachten. Hij wijst op het gebrek aan ambitie in de begroting en roept op tot verandering.

De voorzitter kondigt het einde van de eerste termijn van de raad aan.

De vergadering wordt kort geschorst.

De voorzitter heropent de vergadering.

Wethouder Van Dam erkent dat zij de intentie ervan begrijpt en herkent. Zij benadrukt dat het armoedebeleid van groot belang is voor de inwoners, kinderen en gezinnen van de gemeente. Ze legt uit dat het college deze verantwoordelijkheid voelt en ook neemt, en dat het huidige armoedebeleid ondersteuning biedt aan degenen die het nodig hebben. Echter, het rekenkamerrapport toont aan dat het beleid op bepaalde onderdelen beter en klantvriendelijker kan, een beeld dat het college deelt. Daarom is er na het rekenkamerrapport van maart 2025 en op verzoek van de raad een plan opgesteld voor de opvolging van de aanbevelingen, dat nu voorligt in de vorm van een informatienota met 10 concrete acties, waarvan het merendeel in 2026 wordt uitgevoerd. Hiermee worden de aanbevelingen opgevolgd; dit is het plan voor de uitvoering. Ze benadrukt dat aanbevelingen niet zomaar opdrachten zijn, maar adviezen die bestuurlijke keuzes vragen, en dat het college deze keuzes zorgvuldig, gefaseerd en onderbouwd maakt. Ze wijst erop dat sommige acties snel kunnen worden uitgevoerd, terwijl andere meer tijd vragen vanwege de grote impact en complexe invulling. Ze waarschuwt dat versnellen aantrekkelijk klinkt, maar zonder financiële dekking of extra capaciteit betekent dat andere zaken moeten wijken, of dat er onzorgvuldige keuzes worden gemaakt. Ze benadrukt dat het belangrijk is geen verwachtingen te wekken die niet kunnen worden waargemaakt, vooral niet richting inwoners die gebaat zijn bij duidelijkheid en betrouwbaarheid. Ze reageert ook op het stukje maatwerk vanuit de PvdA, en legt uit dat maatwerk juist wordt toegepast sinds de komst van de Participatiewet in balans, met wettelijke kaders die dat beter mogelijk maken. Ze besluit haar bijdrage door te benadrukken dat consulenten werken met ruimte voor de menselijke maat binnen de bestaande leer- en verbetercyclus.

De voorzitter kondigt de tweede termijn van de raad aan. Gezien de tijd geeft ze aan dat ze geen betoog accepteert dat ook in de eerste termijn had kunnen worden gehouden. Het gaat om reageren op de motie en een vraag die mogelijk is gesteld.

Tweede termijn

De heer Van 't Schip (Hart voor Wijchen) legt uit dat zijn fractie, ondanks de goede punten die de motie aanbrengt, er niet mee kan instemmen. Zijn fractie kiest voor kwaliteit en zorgvuldigheid boven snelheid, omdat het een veelomvattend en complex proces is. Hij vindt dat het stappenplan in het integrale plan voldoende basis biedt om het uit te voeren.

Mevrouw Peters-Vroom (VVD) bedankt het college voor de beantwoording en geeft aan dat de reactie van het college hen sterkt in hun standpunt. Ze benadrukt dat zonder extra geld de motie niet kan worden uitgevoerd en dat haar fractie tegen stemt. Ze is benieuwd naar de reactie van de indieners op haar opmerking uit de eerste termijn.

Mevrouw Driessen (Kernachtig Wijchen) reageert op de motie en erkent de urgentie van de acties. Ze legt uit dat haar fractie in de commissie heeft gevraagd om versnelling van de acties, maar dat sommige acties tijd kosten om uit te zoeken vanwege de grote impact. Ze benadrukt dat versnellen aantrekkelijk klinkt, maar zonder dekking of capaciteit niet mogelijk is.

De heer Burgers (PvdA) vraagt of zij zich ervan bewust is dat er onder een motie niet per se een financiële dekking hoeft te liggen en dat er met de motie ook de ruimte wordt gegeven om te versnellen op 10 punten. Mevrouw Driessen is zich ervan bewust dat een motie niet per se een financiële dekking hoeft te hebben, maar vraagt zich af welk ander beleid moet wijken om de 10 acties uit te voeren. Ze legt uit dat de 10 acties in een volgorde van belangrijkheid plaatsvinden en niet allemaal tegelijkertijd. Ze vraagt zich af hoe het zit met de capaciteit en benadrukt dat de motie

juist de 2 acties naar voren haalt die het meeste uitzoekwerk betreffen, namelijk het minimabudget en het gelijktrekken van de regels. Ze pleit ervoor het college de tijd te gunnen deze onderwerpen grondig uit te zoeken.

De heer Tiemessen (GroenLinks) vraagt zich af waar de daadkracht is gebleven op dit punt, en verwijst naar een motie van 2025 waarop destijds werd aangegeven dat een en ander veel tijd kost. Mevrouw Peters-Vroom (VVD) vraagt of de motie waaraan hij refereert is aangenomen. De heer Tiemessen antwoordt dat de motie op het argument van tijd is afgewezen en dat hij dit vandaag weer hoort. Hij denkt daarbij aan mensen die nood hebben en aan buurgemeentes die hierin al meer stappen hebben ondernomen. Hij benadrukt dat er veel kennis en jurisprudentie is en roept op te profiteren van de kennis en ervaring van andere gemeentes. Mevrouw Peters-Vroom geeft aan dat er een beperkte ambtelijke capaciteit is, terwijl de heer Tiemessen wil versnellen. Ze vraagt daarop wat hij daarom niet gaat doen. De heer Tiemessen geeft aan dat hij het argument van beperkte ambtelijke beschikbaarheid al vaak heeft gehoord en dit dan maar aanneemt. Hij stelt voor deze beperkte capaciteit zo goed mogelijk in te zetten. Hij vraagt zich af waarom de fracties in de afwachting gaan zitten.

De heer Lukkezen (D66) geeft aan dat hij geen zin heeft afwachting te zijn en aan de slag wil met het uitvoeren van de motie.

De heer Burgers (PvdA) benadrukt dat er steeds voorstellen zijn gedaan, zoals basisbanen, die altijd zijn verworpen. Hij wijst op de verhoudingen binnen de raad en de uitdagingen die dat met zich meebrengt. Mevrouw Peters-Vroom (VVD) merkt op dat de heer Burgers doet alsof er nu geen beleid op armoede is. Ze geeft aan dat er allerlei regelingen zijn, maar dat er nu het rekenkamerrapport is en dat er nu een en ander moet worden aangepast. Volgens haar steunt de hele raad die gedachte, maar wil de heer Burgers sneller aanpassen. Ze vraagt waarom hij doet alsof er niets gebeurt. De heer Burgers geeft aan dat men nu op een punt is gekomen om met een goede, fundamentele oplossing te komen voor het aan de onderkant aanpakken van de armoede. Volgens hem ontbreken die visie en ambitie. Mevrouw Peters-Vroom vraagt waar de heer Burgers zijn stelling op baseert dat er al 10 jaar lang wordt gediscussieerd over Stichting Leergeld. Volgens haar is een motie die niet wordt aangenomen geen oproep aan het college, maar slechts een wens van een partij. De heer Burgers geeft aan het niet zinnig te vinden het over jaartallen te hebben. Hij geeft aan dat er in de raad meermaals met elkaar over is gesproken, maar dat men hierin nooit verder komt. Mevrouw Peters-Vroom geeft aan dat de heer Burgers zegt dat het een zinloze discussie is, maar er wel voor kiest om vandaag de motie aan te passen en daarin de termijn van 10 jaar opneemt. Ze vraagt waarom hij dat doet als hij het toch niet belangrijk vindt. De heer Burgers vindt dit punt in de hele discussie in het armoedebeleid niet zo relevant. Hij wil stappen maken om nu eindelijk verder te komen.

Mevrouw Joesse-de Visser (CDA) wil onderstrepen dat haar fractie volledig achter het plan staat van de aanbevelingen en de 10 acties. Zij vindt niet dat er sprake is van stilstand, maar dat het wel sneller kan. Ze merkt op dat de laatste jaarrekening, van 2024, aangeeft dat op het taakveld inkomensregelingen circa € 100.000 in de algemene reserve is gekomen en dus niet is besteed aan de mensen waarvoor het is bedoeld. Daarnaast is volgens haar minder capaciteit ingezet op dit taakveld dan van tevoren begroot. Haar fractie vindt dat met het geld dat in de algemene reserve is beland, capaciteit prima kan worden ingekocht. Ze pleit voor het uitzoeken hiervan. Mevrouw Peters-Vroom (VVD) is blij dat het CDA zegt dat er geen stilstand is op dit dossier. Ze vraagt of het CDA nu met een amendement komt, nu zij beschikbare potjes ziet. Mevrouw Joesse-de Visser antwoordt ontkennend. Ze legt uit dat het om een informatienota gaat en haar fractie het college iets wil meegeven middels een motie. De vraag volgens haar is of er kan worden versneld zodat men met de perspectiefnota van 2026 voldoende armslag krijgt om de zaken die de raad met elkaar belangrijk vindt ook uit te voeren. Het CDA mist dat nu met het tijdspad zoals dat nu voorligt. Enerzijds is het financieel, je kunt capaciteit inkopen. Anderzijds is het inhoudelijk: consulenten willen meer en beter dan nu volgens het beleid kan. Ze roept op deze mensen te ondersteunen met aangepast beleid en de ambitie van deze mensen te belonen, en de inwoners te laten merken dat de gemeente het makkelijker maakt.

De voorzitter vraagt het college of feitelijke onjuistheden zijn gehoord. Wethouder Van Dam

merkt op dat zij hoorde dat het onderzoek met de Voedselbank al klaar zou zijn, maar dat dit loopt tot oktober 2026 en het dus nog niet klaar is.

De voorzitter vraagt of de indieners van de motie nog een schorsing wensen voor bijstelling van de tekst van de motie; dat is niet geval.

Stemming

De voorzitter brengt de beslisnota 'Inwonerspas' ter stemming. De heer Burgers geeft in een stemverklaring aan dat zijn fractie tegenstemt, maar dat dit stuk eigenlijk niet rijp is voor stemming.

Met 22 stemmen voor en 4 stemmen tegen is deze beslisnota aangenomen.

Besluit: De raad stemt in met beslisnota 'Inwonerspas' (zaaknummer 307726).

De voorzitter brengt de motie 'Aanpak armoede kan niet langer wachten' ter stemming. Niemand legt hierover een stemverklaring af.

Met 11 stemmen voor en 15 stemmen tegen is de motie verworpen.

9.6/5.o Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen fractie Kernachtig Wijchen 'Rem op de fatbike?'

De voorzitter deelt mee dat op verzoek van Kernachtig Wijchen en in verband met een motie de informatienota wordt besproken als bespreekstuk. Er is een motie aangekondigd en aangezien deze de portefeuille raakt van de burgemeester, wordt het voorzitterschap weer overgedragen aan de plaatsvervangend voorzitter, de heer Albersnagel, die de eerste termijn aankondigt.

Eerste termijn

De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) geeft aan dat de overlast veroorzaakt door fatbikes zich niet alleen tot Amsterdam beperkt, maar ook te voelen is in Wijchen en vele andere gemeenten. Hij wijst erop dat zowel Wijchen Lokaal, het CDA als Kernachtig Wijchen al vragen hebben gesteld over deze kwestie. Ondanks erkenning van het probleem door het college, is er nog geen oplossing gevonden. Daarom stelt hij een motie voor met 2 verzoeken: het college moet de ontwikkelingen in andere gemeenten nauwgezet volgen en, indien mogelijk, een plaatselijk verbod op fatbikes invoeren, bij voorkeur in overleg met ondernemers en handhaving.

De heer Oomen (GroenLinks) uit zijn verbazing over de oproep van Kernachtig Wijchen, gezien hun eerdere standpunt geen lokaal vuurwerkverbod te overwegen en te wachten op landelijke regelgeving. Hij beschuldigt de fractie van meten met 2 maten, aangezien ze nu wel vooruit willen lopen op landelijke wetgeving met betrekking tot fatbikes. Hij erkent dat er een probleem is met fatbikes, maar legt uit dat het probleem vooral ligt bij de jongeren die zich misdragen op deze fietsen. Hij vraagt de heer Kersten waarom alleen een verbod in het centrum wordt overwogen, terwijl het probleem zich in de hele gemeente voordoet. Zijn fractie vraagt zich af of er afdoende een onderscheid kan worden gemaakt tussen de fatbike en andere fietsen, of een fiets bijvoorbeeld ook een fatbike wordt als hier bredere banden onder worden gezet. Hij vraagt zich af wat de gevolgen zijn van deze motie en of Kernachtig Wijchen daarmee het fietsen in het centrum wil gaan verbieden. Hij benadrukt dat zijn fractie, als fietserspartij, geen voorstander is van het verbieden van fietsen in het centrum. Zijn fractie steunt de motie niet en roept het college op sociaal gedrag in de hele gemeente aan te pakken.

De heer Lukkezen (D66) geeft aan dat hij de motie beschouwt als wensdenken en symboolpolitiek, en dat het stoer is op papier, maar niets verandert. Hij benadrukt dat zijn fractie zich richt op veiligheid op straat en niet meedoet aan wensdenken. Hij maakt duidelijk dat het zijn fractie niet uitmaakt of iemand zich hufterig gedraagt op een fatbike of lopend op straat; dit gedrag moet gewoon worden aangepakt. Hij geeft aan dat zijn fractie de motie niet steunt. Hij legt uit dat zij niet willen dat ambtenaren constant online moeten zijn om de laatste ontwikkelingen te volgen, maar dat zij liever zien dat ambtenaren en boa's de straat op gaan om mensen aan te spreken op hun gedrag. Hij benadrukt dat de focus moet liggen op het aanpakken van het gedrag en biedt aan mee te denken over hoe dit vorm kan krijgen.

De heer Burgers (PvdA) sluit zich aan bij de heer Oomen en de heer Lukkezen. Hij geeft aan dat fatbikes niet alleen maar nadelen hebben, maar erg waardevol kunnen zijn voor leerlingen die verder van school wonen. Hij vindt echter wel dat degenen die er verkeerd mee omgaan moeten worden aangepakt, al pleit hij ervoor niet in paniek te raken als een puber een keer te hard rijdt.

De heer Derksen (CDA) spreekt over de klachten die hij hoort van winkelend publiek en winkeliers over fatbikes in het centrum. Hij benadrukt dat het wachten is op ongelukken en dat handhaving nodig is om dit te voorkomen. Hij vertelt dat het CDA heeft geprobeerd de Amsterdamse aanpak te volgen, maar dat dit volgens het college juridisch haken en ogen kent. Hij roept op scherp te blijven en zodra andere gemeenten succes boeken, Wijchen als tweede wagonnetje aan te laten haken.

De heer D. Herms (Hart voor Wijchen) geeft 3 redenen waarom zijn fractie de motie niet steunt. Ten eerste vindt hij dat de motie de sturende rol van de raad opzij schuift. Ten tweede ziet hij het probleem vooral als een gedragsprobleem en niet specifiek gerelateerd aan fatbikes. Ten derde wijst hij erop dat er al een maximumsnelheid geldt in het centrum, maar dat hier niet op wordt gehandhaafd. Hij erkent het probleem, maar pleit voor handhaving van bestaande regels.

Mevrouw Peters-Vroom (VVD) spreekt over de snelheid van fatbikes en de jonge leeftijd van de gebruikers. Ze benadrukt dat het gevoel van veiligheid bij andere verkeersgebruikers en passanten wordt aangetast. Haar fractie is van mening dat een fatbike geen gewone fiets is en dat er specifieke regels voor fatbikes moeten komen. Ze vraagt haar mederaadsleden en het college hoe zij aankijken tegen een algemeen fietsverbod op drukke plekken, zoals de markt en de Kromme Elleboog, in Wijchen. Wat haar fractie betreft roept de motie, die de VVD mede indient, op tot een bredere discussie over de overlast en ze is benieuwd hoe de inwoners en ondernemers tegenover een algemeen fietsverbod op drukke plekken staan.

De burgemeester geeft aan dat het probleem niet bij de fatbike ligt, maar bij de bestuurders die zich niet aan de regels houden. Zij legt uit dat een fietsverbod op de markt een snelle oplossing kan zijn voor de ergernis van de inwoners, maar dat de gemeente nauwgezet de ontwikkelingen in Amsterdam en Enschede volgt om te zien of daar een betere oplossing wordt gevonden.

Tweede termijn

De heer Oomen (GroenLinks) herhaalt zijn standpunt tegen een fietsverbod in het centrum, omdat fietsen juist een gezond alternatief voor de auto biedt. Mevrouw Peters-Vroom (VVD) verduidelijkt dat zij niet tegen boodschappen doen op de fiets is, maar dat zij voorstelt af te stappen en te lopen wanneer men de markt nadert. Ze vraagt wat de heer Oomen daarvan vindt. De heer Oomen blijft bij zijn standpunt dat een dergelijk verbod niet werkt en mensen ontmoedigt om te fietsen.

De heer Lukkezen (D66) geeft aan dat zijn fractie langer wil nadenken over de vraag van de VVD, maar dat zij de motie als onzalig beschouwen.

De heer Burgers (PvdA) sluit zich aan bij de heer Oomen en benadrukt dat fietsen moet worden aangemoedigd en niet ontmoedigd.

De heer Derksen (CDA) wenst geen gebruik te maken van zijn tweede termijn.

De heer D. Herms (Hart voor Wijchen) geeft aan dat zijn fractie openstaat voor een gesprek over een algemeen fietsverbod, maar dat zij nog geen standpunt hebben ingenomen.

Mevrouw Peters-Vroom (VVD) benadrukt dat haar fractie nog geen definitief standpunt heeft ingenomen en dat zij de mening van inwoners en ondernemers wil meenemen in hun besluitvorming. De heer Derksen (CDA) vraagt naar de praktische uitvoering van het voorstel, waarop mevrouw Peters-Vroom aangeeft dat de discussie breder moet worden gevoerd om te bepalen welke gebieden als niet-fietszone zouden moeten worden aangemerkt.

De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) geeft aan dat fietsen verbieden in het centrum nu niet

aan de orde is en een andere discussie is. Zijn fractie heeft gesproken met ondernemers en daaruit is gebleken dat de overlast vooral door fatbikes wordt veroorzaakt.

De heer Lukkezen (D66) vraagt of de heer Kersten het met hem eens is dat de fatbikes an sich geen overlast veroorzaken, maar dat het gaat om het gedrag van de mensen die daar gebruik van maken of zich op een andere manier door het centrum bewegen. De heer Kersten geeft toe dat het uiteindelijk gaat om het gedrag van de fatbikebestuurder, en dat een verbod kan helpen dat gedrag in de kiem te smoren. De heer D. Herms (Hart voor Wijchen) vraagt hoe de heer Kersten tegen andere plekken aankijkt waar overlast wordt veroorzaakt door fatbikers die buiten het centrum vallen, zoals Hart van Zuid. Hij vraagt of hij daar ook over nadenkt en of hij die oproep ook wil meegeven aan het college. De heer Kersten geeft aan dat de motie zich toespitst op het centrum, omdat de signalen die zijn fractie heeft ontvangen vanuit het centrum afkomstig zijn. De heer Oomen (GroenLinks) merkt op dat hij ook signalen heeft ontvangen over fatbikers die met eieren tegen ruiten hebben gegooid. Hij vraagt of Kernachtig Wijchen in zo'n geval de fatbikers of de eieren wil verbieden. De heer Kersten vraagt zich af of hij serieus moet ingaan op deze vraag en geeft liever nog antwoord op de vraag van Hart voor Wijchen. Hij geeft aan dat Kernachtig Wijchen altijd bereid is te kijken naar andere plekken, maar dat de focus nu op het centrum ligt. De heer Lukkezen vraagt waarom Kernachtig Wijchen niet méér investeert in jongerenwerk om het probleem bij de wortel aan te pakken. De heer Kersten antwoordt dat de gemeente al goed bezig is met jongerenwerk en dit vooral moet worden ondersteund, maar dat ook dit verbod kan helpen om het centrum van Wijchen aantrekkelijker en veiliger te maken.

De plaatsvervangend voorzitter vraagt de burgemeester of er nog feitelijke onjuistheden zijn gehoord; dit is niet het geval. De plaatsvervangend voorzitter vraagt of er behoefte is om de tekst van de motie te wijzigen; ook dit is niet het geval.

Stemming

De plaatsvervangend voorzitter brengt de motie 'Fatbikeverbod' ter stemming. Niemand legt hierover een stemverklaring af.

Met 18 stemmen voor en 8 stemmen tegen is deze motie aangenomen.

Besluit: De raad stemt in met de motie 'Fatbikeverbod' (zaaknummer 329743).

De plaatsvervangend voorzitter geeft het voorzitterschap terug aan de burgemeester.

10. Stemmingen

De voorzitter informeert de raad dat er geen verzoek is geweest over een hamerstuk te stemmen, waardoor dit onderdeel van de agenda zonder verdere discussie kan worden afgesloten.

11. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 23.30 uur. Ze wenst iedereen een goede gezondheid toe voor de volgende dag.

Besluitenlijst Raad openbaar Wijchen 6-7-2023

Datum 06-07-2023

Tijd 16:30 – 23:45

Locatie Wijchen, Kasteel

Voorzitter R. Helmer-Englebert

Aanwezigen CDA:

- Dhr. B.G.B. Derksen (fractievoorzitter)
- Mevr. F. Detiger
- Mevr. C.E. Hoogteijling
- Dhr. J.G.F.M. Peters Sengers

D66:

- Dhr. M. Lukkezen (fractievoorzitter)
- Mevr. M. Muller

GroenLinks:

- Dhr. H. Tiemessen (fractievoorzitter)
- Dhr. P. Oomen

Kernachtig Wijchen:

- Mevr. R. Loermans (fractievoorzitter)
- Dhr. R.L.A. Albersnagel
- Mevr. A. Driessen-Slingerland
- Mevr. S. Eijkemans
- Dhr. J.M.T. Evers
- Dhr. H.J. Grobbe
- Mevr. H.J. Janssen
- Dhr. J. Kersten
- Dhr. T. Klinkhamer
- Dhr. M.A.J. Verharen
- Dhr. T. Klinkhamer

PvdA:

- Dhr. T. Burgers (fractievoorzitter)
- Mevr. K. Jamin

VVD:

- Mevr. A.C.M. Peters-Vroom (fractievoorzitter)
- Dhr M.F.W. Derks
- Dhr. W.T.M.J. Krale

Wijchen Lokaal:

- Dhr. P. van 't Schip (fractievoorzitter)
- Dhr. L.J.P.G. Herms
- Mevr. R. Kuipers

College burgemeester en wethouders:

- Dhr. A.A.A.M. van Bronkhorst
- Dhr. N.G. Derks
- Dhr. G.W.R. Gerrits
- Mevrouw B.E.M. Schouten

Afwezig - Mevr. M.P. Joosse-de Visser

Toelichting Raad Perspectiefnota en Jaarrekening

1 **Opening**

2 **Mededelingen**

Wethouder Gerrits: De mededeling gaat over de jaarrekening en de positie van de accountant hierbij. Nadat de organisatie de jaarrekening conform de planning heeft aangeleverd, heeft de accountant aangegeven dat ze kampen met capaciteitsproblemen. Hierdoor kent het controleproces een langere doorlooptijd dan gewoonlijk. Afgelopen maandag heeft de accountant aangegeven dat ze de controleverklaring niet kunnen tekenen voor 6 juli. De accountant geeft aan dat de controleverklaring wel getekend kan worden voor 15 juli. De getekende stukken worden dus op tijd aangeleverd bij de provincie. De raad kan vandaag de jaarrekening gewoon behandelen, onder voorbehoud van de controleverklaring van de accountant.

Wethouder Schouten: Ik wil de raad informeren dat het gelukt is om de culturele broedplaats een alternatieve huisvesting aan te bieden. Het proces is in de afrondende fase en een nieuwe plek voor de culturele broedplaats is gezekerd.

Burgemeester Helmer-Englebert: Naar aanleiding van de opschoningactie die nodig was om een zuivere rapportage te krijgen van de MATS (moties, amendementen, toezeggingen, schriftelijke vragen)-lijst zou er voor de zomer een rapportage komen van Q1. Dit blijkt helaas niet haalbaar, de eerste rapportage wordt verwacht in september of oktober.

Op 30 maart 2023 is een motie vreemd aan de orde van de dag aangenomen over het verjaardagskaartje. Daarin stond dat de raad bij het aanbieden van de perspectiefnota en jaarrekening geïnformeerd zou worden over de onderzoeksresultaten. Het uitvoeren van de motie kan binnen de budgetten, vandaar dat de uitvoering van de motie niet in de perspectiefnota staat. Het college streeft ernaar om vanaf 1 januari 2024 het kaartje te verspreiden.

3 **Vaststellen agenda**

De raad stelt de agenda ongewijzigd vast.

4   Inspreken inwoners
De raad neemt kennis van het inspreken van mevrouw Merkes.

5   Bespreken

5.1   109255 Beslisnota Jaarrekening 2022 Wijchen

Stemuitslag:

26 stemmen voor

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA VVD WL

- De beslisnota is unaniem aangenomen

5.2   126986 Beslisnota Perspectiefnota 2023 Wijchen

Stemuitslag:

26 stemmen voor

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA VVD WL

- De beslisnota is unaniem aangenomen

5.2.a   Motie 01 CDA D66 K8W – Buitenspelen voor iedereen

Stemuitslag:

26 stemmen voor

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA VVD WL

- De motie is unaniem aangenomen

Toezegging wethouder Schouten: Het college is bezig met het herijken van het speelbeleid. Het college komt begin 2024 met plannen voor het nieuwe beleid.

5.2.b   Motie 02 D66 GLW PvdA – Koester de Wijchense Cultuursector

Stemuitslag:

9 stemmen voor, 17 stemmen tegen

Voor: D66 GL PvdA WL

Tegen: CDA K8W VVD

- De motie is verworpen

5.2.c   Motie 03 GLW D66 PvdA – Beschermen en ontwikkelen van natuur via bijdragen uit de toeristenbelasting

- De motie is ingetrokken

5.2.d   Motie 04 K8W CDA – Ons buitengebied geeft kansen

Stemuitslag:

21 stemmen voor, 5 stemmen tegen

Voor: CDA GL PvdA VVD

Tegen: D66 WL

- De motie is aangenomen

5.2.e Motie 05 PvdA D66 GLW – Jan Troost Motie (voortgang inclusie agenda)

Stemuitslag:

26 stemmen voor

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA VVD WL

- De motie is unaniem aangenomen

5.2.f Motie 06 VVD CDA – Regeren is vooruitzien

Stemuitslag:

24 stemmen voor, 2 stemmen tegen

Voor: CDA D66 GL K8W VVD WL

Tegen: PvdA

- De motie is aangenomen

5.2.g Motie 07 WL PvdA GLW – Vergroten verkeersveiligheid Westerdreef

Stemuitslag:

~~7 stemmen voor, 19 stemmen tegen~~

~~Voor: CDA WL~~

~~Tegen: D66 GL K8W PvdA VVD~~

- ~~- De motie is verworpen~~

Stemuitslag:

7 stemmen voor, 19 stemmen tegen

Voor: GL PvdA WL

Tegen: CDA D66 K8W VVD

- De motie is verworpen

5.2.h Motie 08 CDA GLW D66 PvdA WL – Met komst van ChatGPT is Artificial Intelligence ook in de gemeente geen sciencefiction meer

Stemuitslag:

23 stemmen voor, 3 stemmen tegen

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA WL

Tegen: VVD

- De motie is aangenomen

5.2.i Motie 09 D66 PvdA GLW – Generatietoets

Stemuitslag:

6 stemmen voor, 20 stemmen tegen

Voor: D66 GL PvdA

Tegen: CDA K8W VVD WL

- De motie is verworpen

5.2.j Motie 10 GLW D66 PvdA – Fossielvrij centrum PNN 2023

- De motie is ingetrokken.

5.2.k Motie 11 K8W CDA VVD WL – Inzet verenigingsmonitor

Stemuitslag:

26 stemmen voor

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA VVD WL

- De motie is unaniem aangenomen

5.2.l Motie 12 PvdA D66 GLW – Proef met basisbanen in Wijchen

Stemuitslag:

9 stemmen voor, 17 stemmen tegen

Voor: D66 GL PvdA WL

Tegen: CDA K8W VVD

- De motie is verworpen

5.2.m Motie 13 CDA GL PvdA K8W – Door de borden het bos niet meer zien

Stemuitslag:

23 stemmen voor, 3 stemmen tegen

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA WL

Tegen: WL

- De motie is aangenomen

5.2.n Motie 14 D66 PvdA GLW K8W – Regenbooggemeente

Stemuitslag:

23 stemmen voor, 3 stemmen tegen

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA VVD

Tegen: WL

- De motie is aangenomen

5.2.o Motie 15 GLW D66 PvdA – Taalcafé

Stemuitslag:

6 stemmen voor, 20 stemmen tegen

Voor: D66 GL PvdA

Tegen: CDA K8W VVD WL

- De motie is verworpen

Stemverklaring mevrouw Driessen, Kernachtig Wijchen: Ik wil graag benadrukken dat wij het taalcafé Wijchen enorm waardevol vinden. Zelf ben ik er meerdere malen geweest en ik heb gezien hoe daar mooie vriendschappen ontstaan. Vrijwilligers zetten zich daar op een mooie manier in voor de medemens.

5.2.p Motie 16 K8W PvdA D66 – Herinneringenbos Wijchen

Stemuitslag:

21 stemmen voor, 5 stemmen tegen

Voor: CDA D66 K8W PvdA VVD

Tegen: GL WL

- De motie is aangenomen.

Stemverklaring de heer Derksen, CDA: Doordat het niet persé een aaneengesloten bos hoeft te zijn, kunnen wij voor deze motie stemmen.

Stemverklaring de heer Tiemessen, GroenLinks: GroenLinks vindt het herinneren heel belangrijk, maar heeft liever een echt bos.

5.2.q Motie 17 PvdA GLW D66 – Flexwoningen

Stemuitslag:

9 stemmen voor, 17 stemmen tegen

Voor: D66 GL PvdA WL

Tegen: CDA K8W VVD

- De motie is verworpen

Stemverklaring de heer Verharen, Kernachtig Wijchen: Ik denk dat de hele raad voorstander is van de flexwoningen. Maar wij vinden de motie overbodig omdat de wethouder aangaf dat ze er volop mee bezig zijn en omdat er middelen hiervoor gereserveerd zijn in de perspectiefnota.

Stemverklaring de heer Derksen: Het CDA sluit zich aan bij de woorden van meneer Verharen.

- 5.2.r Motie 18 PvdA GLW D66 – Gratis peuterspeelzaal voor kinderen van minima**
– De motie is ingetrokken

6 Stemmingen

6.1 109257 Beslisnota Zienswijze begroting 2024–2027 en jaarrekening 2022 WDW

Stemuitslag:

26 stemmen voor

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA VVD WL

Tegen: –

- De beslisnota is unaniem aangenomen

7 129926 Beslisnota Toelating van de heer D.L.W. Herms tot de Gemeenteraad De raad neemt afscheid van de heer P. van 't Schip, lid van de fractie Wijchen Lokaal.

- De heer D.L.W. Herms is toegelaten tot de raad

8 706535 Benoemen leden commissies en werkgroepen

Stemuitslag:

26 stemmen voor

Voor: CDA D66 GL K8W PvdA VVD WL

Tegen: –

- De beslisnota is unaniem aangenomen.

9 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 23:45 uur.

Nummer	Datum	Afzender	Titel	Afdoening
26.342813	26-02-2026	Inwoner Wijchen	Klacht	College
26.342182	24-02-2026	Vervoersorganisatie BVO DRAN	Agenda en stukken BVO DRAN 5 maart 2026	College
26.328565	24-02-2026	Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen	GMR 2026-003 Gemeenteraden, uitstel indiening zienswijzen informatieprotocol	college
26.342156	24-02-2026	Unicef	Toolkit jeugddebat: in gesprek met de jeugd	College
26.342207	24-02-2026	Lokale Actie Groep (LAG) LEADER	LEADER Jaarverslag 2025	college
26.342148	23-02-2026	Groene Metropool regio	Brief gemeenteraden en colleges inzake uitgangspunten begroting 2027	College
26.341572	23-02-2026	Inwoner Wijchen	Groen in centrum	College
26.340924	13-02-2026	Inwoner Wijchen	inspreektekst commissievergadering beleidskader 12-2-2026	College
26.340702	12-02-2026	De Kinderombudsman	Rapport Kinderombudsman 'Je bent maar een kind, je durft gewoon niet'	College
26.338264	29-01-2026	FNV RVH Deventer	Onveilige werksfeer - sociale onveiligheid bij MeerVoormekaar	College
26.338330	29-01-2026	Inwoner Wijchen	Klacht over (onveilige) verkeerssituatie N847 Ficarystraat	College
26.338245	29-01-2026	Inwoner Wijchen	Inspreek ronde 29 januari	College
26.338332	29-01-2026	Meer voor Mekaar	MeerVoormekaar brief NL Arbeidsinspectie	College

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7518
Extern Zaak ID	Z/25/325276
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.a
Titel	325276 Informatienota Regionaal Uitvoeringsplan Volwasseneneducatie Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
325276 Informatienota Regionaal Uitvoeringsplan Volwasseneneducatie Wijchen
Bijlage 1 – Regionaal uitvoeringsplan Volwasseneneducatie en volwasseneneducatie 2026–2028_1
Bijlage 2 – Impact educatietrajecten Rijk van Nijmegen 2024–2025_M.de.Greef

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	20 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Informatienota Regionaal uitvoeringsplan volwasseneneducatie en basisvaardigheden

Collegedatum: 20 januari 2026

Kernboodschap

In de regio Rijk van Nijmegen werken de gemeenten al jaren samen om basisvaardigheden bij volwassenen te verbeteren. Inwoners met beperkte basisvaardigheden hebben moeite met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Regionaal willen we beperkte basisvaardigheden bij volwassenen verbeteren op basis van het regionaal uitvoeringsplan. De looptijd van het vorige plan is afgelopen. Daarom is een nieuw regionaal uitvoeringsplan gemaakt.

In het regionaal uitvoeringsplan volwasseneneducatie en basisvaardigheden 2026-2028 staan de doelen, ambities en groepen waar wij ons regionaal op gaan richten. Het uitvoeringsplan vormt een stevige basis om uitvoering te geven aan de problematiek van beperkte basisvaardigheden.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
3-07-2018	Beslisnota Regionaal programma laaggeletterdheid en volwasseneneducatie 2018-2022 (Z/18/241860)

Toelichting

Op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) draagt het college van de contactgemeente, gemeente Nijmegen, in overleg met de gemeenten in de arbeidsmarktregio, Rijk van Nijmegen, zorg voor de totstandkoming van een regionaal programma van educatievoorzieningen. Het opstellen van een regionaal uitvoeringsplan is dus een wettelijk opdracht.

In het regionaal uitvoeringsplan staat hoe de gemeenten in het Rijk van Nijmegen in de periode 2026-2028 gaat werken aan het bevorderen van basisvaardigheden (bijlage 1). Dit plan is gemaakt na de evaluatie van het vorige plan (2021-2024). De nieuwe inzichten en ontwikkelingen zijn verwerkt in de hoofdlijnen van het uitvoeringsplan voor 2026-2028.

Ambitie en doelen

Het uitvoeringsplan richt zich op het ontwikkelen en verbeteren van basisvaardigheden van inwoners. We helpen inwoners om goed mee te doen in de samenleving. Dat doen we met een laagdrempelige aanpak dicht bij de inwoner. Om deze ambitie te bereiken versterken we de netwerken en werken we samen aan een integrale aanpak. We zorgen

voor formeel en non-formeel aanbod voor het versterken van basisvaardigheden. Ook volgen we de resultaten, zodat we zicht houden op wat werkt.

Lokale jaarplannen

In het regionaal uitvoeringsplan zijn gezamenlijke hoofdlijnen vastgelegd. De gemeenten uit het Rijk van Nijmegen verschillen in grootte, beschikbare middelen en capaciteit. Daarom worden lokale jaarplannen een integraal onderdeel van het uitvoeringsplan. In de lokale jaarplannen worden de regionale hoofdlijnen verwerkt, maar tegelijkertijd is er voldoende ruimte om rekening te houden met de lokale situatie. Zo kunnen we een aanpak maken die past bij de vragen en behoeften van inwoners én bij de mogelijkheden van de gemeente Wijchen.

Focusgroepen

Om basisvaardigheden gericht te verbeteren, hebben we gekozen voor een aantal focusgroepen. Zo richten we ons op de groepen waar we verwachten dat de maatschappelijke winst het grootst is: inwoners die Nederlands als eerste taal hebben (NT1'ers), werkenden en werkzoekenden, jongeren en gezinnen

Educatieaanbod

De gemeente Nijmegen ontvangt als contactgemeente het regionale educatiebudget (WEB). Dat budget van de WEB is bestemd voor formeel educatie aanbod gericht op het verbeteren van de basisvaardigheden: Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden.

Formeel aanbod betekent dat je leert in een georganiseerde omgeving, zoals een school, met als doel een erkend diploma of certificaat te halen. Het formeel educatieaanbod is gericht op zowel inwoners die Nederlands als eerste taal hebben (NT1) als voor inwoners waarvan Nederlands de tweede taal (NT2) is.

Voor de educatietrajecten is een meerjarige subsidie aan het ROC Nijmegen verleend voor de periode 2025-2028.

Daarnaast subsidiëren we vanuit deze middelen een driejarige pilot van Bibliotheek Gelderland Zuid om cursussen uit te voeren in alle gemeenten van het Rijk van Nijmegen.

Verder ontvangt de gemeente Nijmegen als contactgemeente van de regio de Decentralisatie Uitkering aanpak laaggeletterdheid. Deze middelen worden ingezet voor regionale activiteiten die binnen het uitvoeringsplan passen. Afhankelijk van de behoeften, kunnen ieder jaar andere accenten worden gelegd.

Impactmeting formeel aanbod

Elk jaar meten we het formele leeraanbod (zie bijlage 2).

Uit de analyse van meting van de leertrajecten van ROC Nijmegen in 2024-2025 blijkt dat bijna alle deelnemers (98,7%) een leersucces ervaart tijdens een traject. Ook blijkt dat 40 tot 60 procent van de deelnemers een betere plek in de samenleving krijgt en daar actiever aan meedoet. Daarnaast heeft een deel van de deelnemers na het scholingstraject een betere positie op de arbeidsmarkt. Vergeleken met het landelijke onderzoek zijn de resultaten in het Rijk van Nijmegen goed.

Uitvoering en vervolgstappen

Het lokale jaarplan van Wijchen wordt in 2026 ter uitvoering gebracht. In december van het lopende jaar worden de lokale jaarplannen geëvalueerd en herschreven naar de (veranderende) behoeften, vragen en mogelijkheden van de gemeente Wijchen. In maart 2028 volgt een evaluatie van het Regionaal Uitvoeringsplan 2026-2028.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Regionaal uitvoeringsplan basisvaardigheden en volwasseneducatie

Rijk van Nijmegen

2026-2028

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenvatting	5
Inleiding	6
Inzicht: feiten en cijfers	8
Landelijk en regionaal beleid	10
Ambitie en doelen	12
Monitoring	16
Juridisch en financieel kader	17
Planning	18
Jaarplannen	19

Voorwoord

Sterke basisvaardigheden zijn een voorwaarde voor volwaardig meedoen in onze samenleving. Wie moeite heeft met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden, loopt tegen obstakels aan op het werk, bij het opvoeden van kinderen, in de zorg en bij het regelen van praktische zaken. In het Rijk van Nijmegen zetten wij ons daarom al jaren in voor het versterken van basisvaardigheden bij volwassenen.

Dit regionaal uitvoeringsplan 2026-2028 is het resultaat van gezamenlijke inspanning, reflectie en doorontwikkeling. We hebben geleerd van de ervaringen uit de afgelopen jaren. We hebben gezien wat werkt, waar het beter kan en hoe de lokale contexten en uitdagingen binnen onze regio van elkaar verschillen. Daarom kiezen we nu bewust voor een plan op hoofdlijnen, waarin ruimte is voor lokaal maatwerk én voor samenwerking waar dat effectief is.

De inzet op bewustwording werpt vruchten af. Steeds meer organisaties, professionals én inwoners herkennen het belang van basisvaardigheden. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat we er nog niet zijn. De uitdagingen blijven groot. Het bereiken van de juiste doelgroepen vraagt om creativiteit, samenwerking en blijvende aandacht, juist ook in tijden van financiële onzekerheid.

In dit plan richten we ons op focusgroepen waar de maatschappelijke opbrengst van verbetering het grootst is: NT1'ers, werkenden en werkzoekenden, jongeren en gezinnen. We versterken onze netwerken, werken aan een integrale aanpak en zetten in op meer non-formeel en laagdrempelig aanbod. Ook investeren we in betere monitoring, zodat we zicht houden op wat werkt.

Als gemeente Nijmegen nemen wij met overtuiging onze verantwoordelijkheid als contactgemeente. Samen met onze regiogemeenten, partners en uitvoerende organisaties blijven we ons inzetten voor een regio waarin iedereen, ongeacht achtergrond of opleidingsniveau, de kans krijgt om te leren en mee te doen.

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen,

mede namens de colleges van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen

Samenvatting

Onder basisvaardigheden verstaan we het goed kunnen lezen, schrijven, rekenen en omgaan met computer en smartphone. Heeft iemand (specifiek) moeite met lezen of schrijven, dan noemen we dit laaggeletterd. Basisvaardigheden zijn een belangrijke voorwaarde om 'mee te doen' in de samenleving. Minder goed kunnen lezen, schrijven, rekenen of omgaan met computer of smartphone heeft invloed op het werk dat iemand kan doen, de contacten die iemand heeft, de kennis die iemand op kan doen en de mate waarin iemand zelf zijn zaken kan regelen. Om ervoor te zorgen dat inwoners voldoende basisvaardigheden hebben, moet iedereen een kans krijgen om goed te leren lezen, schrijven, rekenen en met computer of smartphone om te gaan.

Voor u ligt het Regionaal uitvoeringsplan basisvaardigheden en volwasseneducatie 2026-2028. Dit uitvoeringsplan beschrijft hoe gemeenten in het Rijk van Nijmegen de komende jaren gaan werken aan het bevorderen van basisvaardigheden. Dit plan is het resultaat van de evaluatie van het vorig plan 2021-2024. Het plan is opgesteld in samenwerking met alle gemeenten en grote partner in de regio. Nieuwe inzichten en ontwikkelingen zijn erin vertaald. Het is erop gericht om zoveel mogelijk inwoners in hun directe omgeving faciliteiten te bieden voor het ontwikkelen van basisvaardigheden. Door een aanpak op maat, laagdrempelig en nabij, ondersteunen we inwoners bij een volwaardige deelname aan de samenleving. Met een sterk netwerk van partners zorgen we ervoor dat we de juiste mensen 'vinden' en naar dit aanbod toeleiden.

Het regionaal uitvoeringsplan basisvaardigheden en volwasseneducatie 2026-2028 is een plan op hoofdlijnen. Iedere gemeente maakt in haar eigen jaarplannen een vertaling naar de lokale situatie en werkt daarin haar concrete acties uit.

Het is onze ambitie om met een laagdrempelige aanpak op maat zoveel mogelijk inwoners de kans te geven hun basisvaardigheden te ontwikkelen. Om dat te bereiken werken we in de periode 2026-2028 aan de volgende doelen:

- 1 We dragen zorg voor een sterk regionaal en lokaal netwerk.
- 2 We werken aan de integraliteit van ons beleid en onze aanpak.
- 3 We ontwikkelen laagdrempelig non-formeel (taal)aanbod.
- 4 We verbeteren de monitoring en sturing van aanbod en kwaliteit.

Omdat onze middelen onvoldoende zijn om altijd alle groepen met lage basisvaardigheden te ondersteunen, richten we ons wanneer we keuzes moeten maken specifiek op NT1-ers, werkenden en werkzoekenden, gezinnen en jongeren in de leeftijd van 18 tot 27 jaar.

Inleiding

In de regio Rijk van Nijmegen werken we als gemeenten al ruime tijd aan het versterken van basisvaardigheden van onze inwoners. Dat doen we samen met diverse partners zoals welzijnsorganisaties, taalaanbieders, bibliotheken, scholen en bedrijven.

Deze partners zijn niet voor iedere gemeente in het Rijk van Nijmegen hetzelfde. De gemeenten verschillen ook in grootte, ambitie en beschikbare middelen en capaciteit. Daarom hebben we een regionaal uitvoeringsplan opgesteld waarin we gezamenlijk de hoofdlijnen vastleggen maar voor de lokale uitvoering voldoende ruimte laten om hier, passend bij de lokale situatie en partners, invulling aan te geven.

In 2024 hebben we het Regionaal uitvoeringsplan 'Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen, 2021-2024' geëvalueerd. Hierbij hebben we een aantal conclusies getrokken. Onze inzet op bewustwording en acceptatie begint zijn vruchten af te werpen: het onderwerp staat bij een toenemend aantal organisaties en inwoners op het netvlies. Maar we zien ook dat door de lokale verschillen qua omvang en partners niet alle gemeenten evenveel inzet hebben gepleegd en resultaten hebben geboekt op de doelen uit het uitvoeringsplan.

Daarnaast hebben we door een beperkte samenwerking niet alle middelen die we tot onze beschikking hadden besteed en niet alle doelen bereikt.

De uitkomsten uit de evaluatie zijn, samen met nieuwe inzichten en nieuwe uitdagingen, vertaald in het 'Regionaal uitvoeringsplan Basisvaardigheden en volwasseneducatie, 2026-2028'.

De ervaring die we de afgelopen jaren hebben opgedaan, heeft er ook toe geleid dat we een aantal keuzes hebben gemaakt waarmee we ten opzichte van voorgaande periodes een andere koers gaan varen:

Plan op hoofdlijnen

De grootste verandering ten opzichte van de vorige plannen is de keuze voor een uitvoeringsplan op hoofdlijnen. De lokale verschillen qua omvang, beschikbare middelen en ambtelijke capaciteit en betrokken partners is te groot om regionale doelen te stellen die in gezamenlijkheid uitgevoerd kunnen worden. Daarom kiezen we voor doelen die

voldoende ruimte laten aan gemeenten om daar in de lokale context uitvoering aan te geven. Waar sprake is van gedeelde partners, ambitieniveau en beschikbare middelen, kan op onderwerpen worden samengewerkt.

Jaarplannen

In tegenstelling tot voorgaande periodes worden de lokale jaarplannen een integraal onderdeel van het uitvoeringsplan. Wij verwachten dat het hierdoor voor gemeenten eenvoudiger wordt om concreet aan de slag te gaan met doelen en acties die moeten leiden tot een goede ondersteuning van inwoners met beperkte basisvaardigheden.

Taalcoördinator

We nemen afscheid van de taalcoördinator voor het Rijk van Nijmegen. In het verleden voerde deze coördinator ook regionale beleidstaken uit. In de huidige praktijk houdt deze zich nog uitsluitend bezig met het Bondgenootschap Laaggeletterdheid, de regionale beleidstaken worden uitgevoerd door Nijmegen met ondersteuning vanuit de regio-gemeenten. Het bekostigen van een medewerker voor uitsluitend een bondgenootschap achten wij in tijden van teruglopende beschikbare middelen niet reëel.

“De lokale jaarplannen worden een integraal onderdeel van het uitvoeringsplan”

Bondgenootschap Laaggeletterdheid

We hebben de afgelopen jaren veel energie gestoken in het Bondgenootschap Laaggeletterdheid. Nieuwe bondgenoten hebben zich aangesloten en oude hebben afscheid genomen of hebben hun betrokkenheid op een laag pitje gezet. De komende periode gaan we onderzoeken op welke manier we het Bondgenootschap voort willen zetten en hoe we de huidige bondgenoten betrokken houden. We houden vast aan een jaarlijkse inhoudelijke en ontspannen bijeenkomst. Per jaar neemt een gemeente de organisatie op zich.

Team Basisvaardigheden

In de periode 2021-2024 hebben we samen met het ROC Nijmegen en de Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid (OBGZ) gewerkt aan een doorontwikkeling van het team basisvaardigheden richting een DigiTaalhuis. Een DigiTaalhuis is een samenwerkingsorganisatie waarin alle partners die betrokken zijn bij het bereiken van mensen met beperkte basisvaardigheden en partners met aanbod samenwerken. Het fungeert daarnaast als informatiepunt voor iedereen, zowel overheden, organisaties en inwoners met en zonder leervraag. Door bezuinigingen van het Rijk op de regionale middelen, waren we genoodzaakt om de ontwikkeling van het DigiTaalhuis stil te leggen. Wanneer de mogelijkheden zich voordoen, zullen we dit opnieuw oppakken.

Looptijd

Het regionaal uitvoeringsplan heeft een looptijd van drie jaar met de intentie om de ambities en doelen ook na die periode te behouden. We kiezen hiervoor omdat we colleges en gemeenteraden die in 2026 nieuw aantreden de kans willen geven in hun periode sturing te geven aan het beleid. Tegelijkertijd weten we dat continuïteit en een lange adem voorwaarden zijn voor succesvol beleid rondom basisvaardigheden en volwasseneducatie.

Samenwerking

Het regionaal ambtelijk overleg basisvaardigheden en volwasseneducatie komt minimaal één keer per kwartaal bij elkaar voor overleg. Deze frequentie continueren we in de periode 2026-2028.

Daarnaast vormen we op thema's kleine werkgroepen en schrijfteams die aan de slag gaan met opdrachten voor de gehele regio of voor enkele gemeenten.

We leggen daarnaast de regionale samenwerking vast in een samenwerkingsovereenkomst met een looptijd gelijk aan het uitvoeringsplan. Hierin nemen we afspraken over de rollen en verantwoordelijkheden van de afzonderlijke gemeenten binnen het Rijk van Nijmegen.

Inzicht: feiten en cijfers

Beperkte basisvaardigheden – waaronder taalvaardigheid, rekenvaardigheid en probleemoplossend vermogen – vormen een belemmering voor volledige participatie in onze samenleving.

Uit het PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) 2023-onderzoek blijkt dat in Nederland 15,9% van de volwassenen tussen 16 en 65 jaar over lage taalvaardigheden beschikt, en 15,5% over lage rekenvaardigheden. De overlap tussen deze twee groepen is aanzienlijk: acht op de tien laagtaalvaardige volwassenen zijn ook laagcijferd. Dit betekent dat naar schatting 2,2 miljoen volwassenen moeite hebben met essentiële vaardigheden die nodig zijn voor het dagelijks functioneren, werk en het volgen van (digitale) informatie. Tel je daar de ouderen (66-75 jaar) bij op, dan komt het totaal op bijna 3 miljoen mensen met lage basisvaardigheden in Nederland.

“De oorzaken van beperkte basisvaardigheden zijn divers”

1.1 Schets van problemen bij beperkte basisvaardigheden

Hoewel in Nederland het aandeel volwassenen met beperkte basisvaardigheden internationaal gezien relatief laag is, zijn de maatschappelijke gevolgen aanzienlijk. Beperkte basisvaardigheden hangen samen met een lagere arbeidsparticipatie, meer tijdelijke of onzekere arbeidsrelaties, lagere inkomens, en beperkte toegang tot bij- en omscholing. Tegelijkertijd laat het rapport zien dat het overgrote deel van deze groep wél werkt. In sectoren zoals de bouw (20%) en transport (18%) is het aandeel werkenden met lage basisvaardigheden bovengemiddeld. Ook in de sector zorg en welzijn komen lage rekenvaardigheden veel voor.

De oorzaken van beperkte basisvaardigheden zijn divers. Laag opleidingsniveau, migratieachtergrond, sociaal-economische omstandigheden in de jeugd en minder contact met geschreven of digitale

informatie spelen hierbij een rol. Zo blijkt dat personen zonder startkwalificatie gemiddeld een vaardigheidsschaal lager scoren dan personen met minimaal een mbo-2, havo- of vwo-diploma. Daarnaast hebben volwassenen met een eerste generatie migratieachtergrond gemiddeld significant lagere scores, terwijl de tweede generatie zich hieraan deels ontworstelt.

1.2 Aantallen en doelgroepen in Rijk van Nijmegen

De regio Rijk van Nijmegen bestaat uit zeven gemeenten, verspreid over twee provincies. Samen hebben zij ongeveer 400.000 inwoners. Volgens de laatste beschikbare gegevens ligt het percentage mensen met onvoldoende basisvaardigheden in de regio op circa 8%. Dit is lager dan het landelijke gemiddelde van 12%, maar het blijft gaan om een grote groep inwoners die moeite heeft met lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden.

Verdeling laaggeletterdheid in doelgroepen

De tool van basisvaardighedeninzicht.nl geeft inzicht in de omvang en spreiding van inwoners met beperkte basisvaardigheden per gemeente. Op het moment van schrijven van dit plan zijn de meest recente cijfers echter nog niet beschikbaar. We gebruiken daarom de laatst bekende cijfers. Zodra de nieuwe gegevens beschikbaar zijn, en indien dat tijdig gebeurt, zullen deze cijfers waar nodig worden geactualiseerd en verwerkt in het plan. Aanvullend op de cijfers is de doelgroepenanalyse Laaggeletterdheid, uitgevoerd in 2019 door ECBO, ROA en Etil research group in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn mensen met beperkte basisvaardigheden in herkenbare groepen ingedeeld. Deze indeling is gebaseerd op onder andere leeftijd, leefsituatie, werksituatie en herkomst.

De verdeling van de mensen met onvoldoende basisvaardigheden in doelgroepen was voor de regio als volgt:

Gemeente	Aantal inwoners	% van de bevolking 16-65 jaar dat Laaggeletterd is	Schatting aantal mensen per doelgroep door onderzoekers ROA:						
			Doelgroep A	Doelgroep B	Doelgroep C	Doelgroep D	Doelgroep E	Doelgroep F	Doelgroep G
Berg en Dal	35.559	6%	21%	15%	9%	11%	12%	14%	18%
Beuningen	26.742	10%	23%	15%	10%	9%	12%	16%	15%
Druten	19.590	10%	22%	13%	10%	10%	12%	17%	16%
Heumen	16.866	6%	25%	13%	9%	10%	13%	16%	14%
Mook en Middelaar	8.153	6%	24%	14%	9%	10%	12%	17%	14%
Nijmegen	189.000	10%	9%	7%	7%	11%	17%	30%	19%
Wijchen	41.545	5%	22%	14%	11%	9%	12%	17%	15%
Regio Nijmegen	337.452	8%	15%	10%	8%	10%	11%	24%	16%
Nederland	18,1 miljoen	12%	14%	10%	8%	9%	15%	31%	17%

Tabel 1: verdeling laaggeletterdheid per doelgroep over gemeenten in percentages

De onderscheiden doelgroepen zijn:

Doelgroep A	Nederlandse werkenden 50+ met gezin
Doelgroep B	Nederlandse niet-actieven 50+ met gezin
Doelgroep C	Nederlandse werkenden 30-50 jaar, divers qua gezin
Doelgroep D	Nederlandse alleenstaanden 50+, zowel werkend als niet-werkend, divers qua gezin
Doelgroep E	Jongeren 30-, zowel werkend als niet-werkend, zowel met Nederlandse achtergrond als met migratieachtergrond, en zonder partner of kinderen
Doelgroep F	Migranten 30+ met partner en/of kinderen, zowel werkend als niet-werkend, met gezin
Doelgroep G	Diversen (tweede generatie e.d.)

Verschillen per gemeente

De combinatie van eerder verzamelde cijfers en de doelgroepverdeling laat zien dat de situatie destijds per gemeente verschillend was. In Nijmegen was

het aandeel jongeren met beperkte basisvaardigheden relatief groot. In de regiogemeenten was juist de oudere doelgroep (50+), vaak werkend, met een gezin en van Nederlandstalige afkomst, sterker vertegenwoordigd. Daarnaast kende Nijmegen een aanzienlijk aandeel inwoners met een migratieachtergrond binnen deze doelgroep. Deze verschillen vragen om lokaal maatwerk en verklaren waarom gemeenten hun eigen accenten leggen in de aanpak van basisvaardigheden.

Blijvende noodzaak tot actie

Het ontbreken van recente cijfers mag niet worden geïnterpreteerd als een indicatie van verbetering. Integendeel: de urgentie en omvang van de opgave blijven onverminderd groot. Zodra nieuwe data beschikbaar zijn, zullen deze worden benut voor aanscherping van beleid en uitvoering. Tot die tijd blijven de bestaande cijfers en doelgroepanalyses waardevolle hulpmiddelen om gericht te kunnen handelen in de regio.

Meer data zijn te vinden op de website www.basisvaardighedeninzicht.nl

Landelijk en regionaal beleid 2.

Hieronder beschrijven we landelijke, lokale en regionale ontwikkelingen die van invloed zijn op onze aanpak van laaggeletterdheid en het bevorderen van basisvaardigheden bij onze inwoners.

2.1 Landelijke ontwikkelingen

Op dit moment wordt de uitvoering van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) bekostigd via een Specifieke Uitkering (SPUK). De middelen zijn gelabeld en worden uitgekeerd aan de regionale contactgemeenten. Het Rijk is voornemens om de meeste SPUK's en bijbehorende middelen met een efficiency korting van 10% op te nemen in de Algemene Uitkering in de vorm van een bijzondere fondsuitkering (BFU's). Dit heeft als consequentie dat de besteding van de te ontvangen middelen minder strikte verantwoordings-eisen kent.

De Decentralisatie Uitkering (DU) vanuit het programma Tel mee met Taal is hoofdzakelijk bedoeld voor het bekostigen van coördinatie-functies en andere maatregelen om mensen met beperkte basisvaardigheden te vinden en te ondersteunen. Daarvoor was jaarlijks een bedrag van 25 miljoen euro beschikbaar. In 2025 is dit bedrag aanzienlijk lager: 6,5 miljoen euro. Daarnaast heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangekondigd dat er vanaf 2026 naar alle waarschijnlijkheid slechts 5 miljoen euro per jaar beschikbaar is.

Het PIAAC-onderzoek biedt waardevolle inzichten in de vaardigheden van volwassenen wereldwijd. Hier zijn enkele van de belangrijkste resultaten uit het meest recente onderzoek:

- 1 Taalvaardigheid en Rekenvaardigheid:** Nederland presteert goed in vergelijking met andere landen. De taalvaardigheid blijft stabiel, terwijl er positieve trends zijn voor rekenvaardigheid.
- 2 Probleemoplossend Vermogen:** Het onderzoek toont aan dat volwassenen in Nederland over sterke probleemoplossende vaardigheden beschikken, vooral in technologierijke omgevingen.
- 3 Kwetsbare Groepen:** Er is een aanzienlijke groep volwassenen met lage basisvaardigheden, wat invloed heeft op hun economische en sociale kansen.
- 4 Invloed van Opleiding en Ouders:** Volwassenen met een hogere opleiding en ouders met een actieve rol in de ontwikkeling van hun kinderen, scoren beter op basisvaardigheden.
- 5 Leeftijdverschillen:** Oudere volwassenen (66+) hebben aanzienlijk lagere niveaus van basisvaardigheden vergeleken met jongere leeftijdsgroepen.

“Er is een aanzienlijke groep volwassenen met lage basisvaardigheden, wat invloed heeft op hun economische en sociale kansen”

Het Rijk heeft dus een aantal ontwikkelingen in gang gezet waarvan wij op dit moment de (financiële) gevolgen niet kennen. Deze ontwikkelingen hebben naar verwachting impact op de verdere ontwikkeling en het voortbestaan van de regionale aanpak rondom basisvaardigheden. We monitoren deze ontwikkelingen en zullen de uitkomsten daarvan meenemen in de jaarplannen.

2.2 Gemeentelijke ontwikkelingen

Rol van de gemeenten

Gemeenten spelen een cruciale rol in het verbeteren van basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Gemeenten kunnen samenwerken met scholen, bibliotheken, en maatschappelijke organisaties om laagdrempelige leeromgevingen te creëren. Dit gebeurt in de vorm van een netwerk. Ieder netwerk ziet er per gemeente verschillend uit. Ook de mate waarin samengewerkt wordt verschilt. De gemeenten zijn bezig met een integrale aanpak van basisvaardigheden binnen het gemeentehuis. Dit houdt in dat ze basisvaardigheden koppelen aan andere beleidsthema's zoals werk, zorg en welzijn.

Stichting Lezen en Schrijven

Stichting Lezen en Schrijven is een landelijke organisatie met expertise op het gebied van laaggeletterdheid. Zij ondersteunt de regio's met training, voorlichting en advies. Met de nieuwe landelijke afspraken verandert de rol van aanjager naar ondersteuner en adviseur. De gemeenten in het Rijk van Nijmegen kunnen een beroep blijven doen op de adviseur die actief is in onze regio.

3.

Ambitie en doelen

3.1 Ambitie

Dit uitvoeringsplan is erop gericht om zoveel mogelijk inwoners in hun directe omgeving faciliteiten te bieden voor het ontwikkelen van basisvaardigheden. Door een laagdrempelige aanpak op maat, nabij de inwoner, wordt inwoners ondersteuning geboden bij een volwaardige deelname aan de samenleving. Door focusgroepen te formuleren richten we onze aanpak op groepen waarvan we verwachten dat de persoonlijke en maatschappelijke impact het grootst is.

Om deze ambitie te bereiken hebben we vier doelen geformuleerd:

- 1 We dragen zorg voor een sterk regionaal en lokaal netwerk.
- 2 We werken aan de integraliteit van ons beleid en onze aanpak.
- 3 We ontwikkelen laagdrempelig non-formeel (taal)aanbod.
- 4 We verbeteren de monitoring en sturing van aanbod en kwaliteit.

De vier doelen dragen ieder op hun manier bij aan de ambitie en zijn met elkaar verbonden. Een goed netwerk (doel 1) is essentieel voor een integrale aanpak (doel 2) en vormt de basis voor effectief aanbod (doel 3). Met een verbeterde monitoring en sturing op kwaliteit (doel 4) dragen we weer bij aan de herijking van de eerste drie doelen.

3.2 Doelen

3.2.1 Een sterk netwerk

Het versterken van basisvaardigheden van volwassenen in het Rijk van Nijmegen is een complexe taak, dat kunnen we als gemeenten niet alleen.

Gemeenten hebben elkaar nodig om goed aanbod op te zetten en in te kopen, kennis te delen en inwoners te bereiken. Maar gemeenten zijn voor de uitvoering ook afhankelijk van de partners. Zij beschikken over de expertise, professionals en het netwerk om trajecten op te zetten en uit te voeren en hebben de activiteiten om in contact te komen met de doelgroep.

Willen we onze ambities verwezenlijken dan is een goede samenwerking tussen gemeenten onderling, tussen partners onderling en tussen gemeenten en partners essentieel.

We zorgen voor sterke lokale en regionale netwerken waarin gemeenten en partners samen aan lokale en regionale doelen werken.

In de netwerken participeren de gemeenten, ROC Nijmegen, de bibliotheek en een welzijnsorganisatie. Afhankelijk van de opgave waaraan gewerkt wordt nemen ook onderwijs, GGD, migrantenorganisaties en het WerkBedrijf deel aan het netwerk.

Wanneer we spreken over een sterk netwerk, bedoelen we dat:

- De netwerken zichzelf doelen stellen en daar planmatig aan werken.
- De gemeenten in het Rijk van Nijmegen op ambtelijk niveau minimaal vier keer per jaar overleg voeren.
- We jaarlijks zowel de samenwerking als de voortgang van onze doelen evalueren.
- De betrokken bestuurders in het Rijk van Nijmegen jaarlijks overleg voeren over onderwerpen die betrekking hebben op basisvaardigheden en volwasseneducatie.

“Het versterken van basisvaardigheden van volwassenen in het Rijk van Nijmegen is een complexe taak”

- Partners op lokaal en regionaal niveau elkaar kennen, op de hoogte zijn van elkaars aanbod en overleg voeren over aanbod, vindplaatsen en beleid.
- Gemeenten hierin fungeren als een spin in het web en ook (mogelijk) nieuwe partners betrekken in het netwerk. Hierbij maken de partners binnen het

netwerk afspraken over ieders rol en verantwoordelijkheden.

- Gemeenten hebben de wettelijke taak om de regie te voeren rondom de aanpak van beperkte basisvaardigheden en nemen deze taak op zich in hun regionale netwerk.

Regionaal of lokaal?

Als regio Rijk van Nijmegen versterken we de onderlinge samenwerking en verstevigen we het netwerk met regionale partners. Op lokaal niveau werkt iedere gemeente aan het versterken en uitbreiden van het eigen netwerk om de lokale ambities en doelstellingen te bereiken.

3.2.2 Integraliteit

Inwoners met beperkte basisvaardigheden onderkennen binnen verschillende levensdomeinen problemen. Zo zien we veel inkomensonzekerheid en zijn er aanzienlijke gezondheidsverschillen met mensen die wel over voldoende basisvaardigheden beschikken. Tegelijkertijd kunnen volwassenen met lage basisvaardigheden ook tegen opvoedvraag-

“Als regio Rijk van Nijmegen versterken we de onderlinge samenwerking en verstevigen we het netwerk met regionale partners”

stukken aanlopen. De ondersteuning die zij hierbij nodig hebben, wordt vanuit verschillende beleidsterreinen en organisaties uitgevoerd en bestrijkt daarmee een groot deel van het sociaal domein binnen gemeenten. Dit is een uitdaging en een kans waarbij een integrale aanpak essentieel is.

We werken aan inbedding van basisvaardigheden binnen relevante beleidsterreinen.

In de gemeentelijke praktijk zien we dat basisvaardigheden een thema is binnen de volgende beleidsterreinen:

Beleidssterrein	Onderwerp
Onderwijs en Jeugd	Voor- en vroegschoolse educatie (VVE), leesbevordering, volwasseneducatie, opvoedondersteuning
Werk en Inkomen	Werkzoekenden, uitval, arbeidsongevallen, Participatiewet
Welzijn	Bereik van de doelgroep, praktische ondersteuning bij hulpvragen
Gezondheid	Gezondheidsverschillen verkleinen, leefstijl
Dienstverlening	Gemeentelijke communicatie, toegankelijkheid van informatie, correspondentie op B1
Armoede en schuldhulpverlening	Schulden door beperkte taal- en rekenvaardigheden, onbekendheid met inkomensregelingen gemeente
Digitalisering	Beperkte digitale vaardigheden
Inburgering	Moeite met Nederlandse taal na inburgering, hoger taalniveau nodig na inburgering voor studie en duurzaam passend werk
Opvang	Taalonderwijs aan Oekraïense ontheemden
Economie	Taalonderwijs aan arbeidsmigranten Betrokkenheid van werkgevers
Cultuur	Programma van de bibliotheek

Inbedding van basisvaardigheden binnen andere beleidsterreinen kan op veel verschillende manieren. Allereerst gaan we kijken naar de gemeente als organisatie. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden tot integraliteit in de opdracht aan (subsidie) partners binnen andere beleidsterreinen.

Regionaal of lokaal?

Bij alle projecten die we regionaal oppakken is integraliteit het uitgangspunt. Daar waar we in de regio gezamenlijke partners hebben, werken we zoveel mogelijk regionaal samen. Dit is al het geval op het gebied van Werk en Inkomen vanwege de rol die WerkBedrijf Rijk van Nijmegen en ROC Nijmegen hierin spelen. Ook het taalonderwijs aan Oekraïense ontheemden hebben we regionaal georganiseerd. Dit blijven we ook in de looptijd van dit regionaal uitvoeringsplan op dezelfde manier doen. Welzijnsorganisaties spelen een belangrijke rol in het vinden en bereiken van de doelgroep. Deze verschillen echter per gemeente. Dit vraagt daarvoor per gemeente een eigen aanpak bij het vinden en bereiken van de doelgroep. Daarom werkt iedere gemeente binnen de eigen organisatie en lokale context aan een integrale aanpak.

3.2.3 Laagdrempelig non-formeel taal- en rekenaanbod

Samen met het ROC hebben we de afgelopen jaren gewerkt aan sterk kwalitatief formeel aanbod van educatietrajecten. OBGZ verzorgt al jaren op laagdrempelige wijze cursussen rondom taal en digitale vaardigheden binnen het informele aanbod, waarbij het taalaanbod met name gericht is op mensen met een anderstalige achtergrond. We missen in onze regio echter laagdrempelig non-formeel taal- en rekenaanbod. Niet voor iedere leerder is het intensieve formele educatietraject passend en voor velen van hen beantwoordt het informele aanbod niet (volledig) aan hun vraag. Specifiek non-formeel (en informeel) onderwijsaanbod gericht op het vergroten van rekenvaardigheden ontbreekt in onze regio. Beschikbaarheid van non-formeel taal- en rekenaanbod draagt ook bij aan een samenhangend geheel van aanbod voor leerders met verschillende behoeften en verschillende fasen in het leerproces. Non-formeel aanbod kan daarnaast een belangrijke rol spelen in het vasthouden van vaardigheden die men in een formeel educatietraject heeft ontwikkeld.

We ontwikkelen samen met onze partners laagdrempelig non-formeel taal- en rekenaanbod.

Waar gemeentelijke middelen nodig zijn om non-formeel aanbod te ontwikkelen en uit te voeren, sturen we op aanbod dat specifiek aansluit bij regionale of lokale doelen en de focusgroepen waarop we ons richten.

3.2.4 Monitoring en evaluatie

Om te weten of de voorgenomen acties ook daadwerkelijk het beoogde effect hebben, gaan we monitoren. Op dit moment voeren we jaarlijks de Impactmeting uit waarmee we de resultaten van het formele aanbod bij ROC Nijmegen meten. We hebben nu nog weinig zicht op de effectiviteit van het non-formele en informele aanbod. Voor non-formele en informele trajecten is het vaak lastiger om alle relevante gegevens te verzamelen. Deze uitdaging pakken we samen met de aanbieders van de betreffende trajecten op.

Samen met aanbieders onderzoeken we op welke manier we het informele en non-formele aanbod kunnen monitoren en implementeren de meest passende wijze in ons beleid.

Aan het eind van de looptijd van dit regionaal uitvoeringsplan, evalueren we alle doelen en ambities. Jaarlijks maken we een beknopte evaluatie van de gemeentelijke jaarplannen en nemen de resultaten mee in de plannen voor het volgende jaar. Ook evalueren we ieder jaar de samenwerking binnen het regionale en het lokale taalnetwerk.

3.3 Focusgroepen

In de loop der jaren hebben we veel ervaring opgedaan in het bereiken en doorgeleiden van groepen inwoners met beperkte basisvaardigheden. Daarnaast willen we inspelen op actuele en urgente maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken. We richten ons op die groepen waar de maatschappelijke en beleidsmatige impact het grootst is. Daarom, en omdat we vanwege beperkt budget keuzes moeten maken, leggen we in het Rijk van Nijmegen de prioriteit bij vier focusgroepen. Deze keuze is gebaseerd op een combinatie van factoren:

- Data uit geletterdheidinzicht.nl: NT1'ers en werkenden zijn ruim vertegenwoordigd in de regio.

- PIAAC-onderzoek: Groepen met een migratie-achtergrond en met weinig en/of een praktische opleiding scoren significant lager op basisvaardigheden.
- Beleidsontwikkelingen: Zoals de nieuwe Wet van school naar duurzaam werk en het Wetsvoorstel Participatiewet in balans.
- Ervaringen uit de praktijk: Partners geven aan dat gezinnen en jongeren moeilijker bereikt worden en specifieke aandacht vragen. Ook zien we dat beperkte basisvaardigheden intergenerationeel worden doorgegeven.

3.3.1 NT1-er

Meer dan de helft van de volwassenen met beperkte basisvaardigheden heeft Nederlands als moedertaal (NT1). We zien echter dat de groep inwoners met een anderstalige achtergrond die de weg naar educatieaanbod vindt, groter is dan de groep die Nederlands onderwijs heeft gevolgd (71% NT2 t.o.v. 29% NT1 in 2023, 'Landelijk beeld volwasseneducatie 2023', CBS)

Het Rijk vraagt specifieke aandacht voor inwoners waarvan Nederlands de moedertaal is. Wij sluiten ons hierbij aan. Het is nog steeds een moeilijk bereikbare groep die lang niet altijd herkend wordt. Zij hebben regelmatig nare leerervaringen en worden in hun ontwikkeling geremd door schaamte en onzekerheid. We willen ons blijven inzetten op het doorbreken van het taboe op beperkte basisvaardigheden en de drempels om aan lesaanbod te beginnen zoveel mogelijk wegnemen.

3.3.2 Werkenden en werkzoekenden

Taal-, reken- en digitale vaardigheden zijn essentieel voor iedereen die werkt of werk zoekt. Ze vormen de basis voor communicatie, het begrijpen van instructies, het invullen van formulieren, het gebruik van digitale systemen en het functioneren op de werkvloer. Zonder deze basisvaardigheden wordt het lastig om passend werk te vinden, te solliciteren, of door te groeien in een baan.

Laaggeletterdheid kan grote gevolgen hebben:

- Mensen met beperkte taal- of digitale vaardigheden hebben vaak moeite met het lezen van vacatures, solliciteren of het volgen van (online) trainingen.
- Op de werkvloer kunnen problemen ontstaan met het begrijpen van veiligheidsinstructies, werkopdrachten of communicatie met collega's. Hierdoor verliezen zij sneller hun baan.

- Zonder voldoende vaardigheden is het lastig om bij te leren of door te groeien in een functie.
- Gebrek aan basisvaardigheden kan leiden tot stress, fouten of een lagere productiviteit, wat het risico op werkloosheid vergroot.

Investeren in deze vaardigheden vergroot dus de kans op duurzaam en betekenisvol werk.

In de periode van dit regionaal uitvoeringsplan blijven we onze aanpak richten op werkenden en werkzoekenden.

“Investeren in basisvaardigheden vergroot kans op duurzaam en betekenisvol werk”

3.3.3 Gezinnen

Uit onderzoek blijkt dat kinderen die opgroeien in een taalarme thuisomgeving, zelf ook een sterk verhoogde kans hebben om later laaggeletterd te raken. Het doorbreken van deze intergenerationele problemen vraagt om een aanpak die zich allereerst richt op het versterken van basisvaardigheden van ouders. Wanneer zij hun basisvaardigheden verbeteren, zullen hun kansen op een beter gezinsinkomen vergroten en het vermindert stress en schulden. Ook worden op die manier hun opvoedkwaliteiten vergroot, zijn ze meer betrokken bij de school van hun kinderen en wordt het taalgebruik in het gezin rijker. Dit komt de (taal)ontwikkeling van hun kinderen ten goede.

3.3.4 Jongeren 18-27 jaar

Jongeren staan aan het begin van hun leven. Zij bouwen een werkzaam leven op en starten nieuwe gezinnen. Daar horen ook nieuwe verantwoordelijkheden bij die vragen om voldoende beheersing van taal- en rekenvaardigheden maar ook digitale vaardigheden.

In 2026 vinden twee wetswijzigingen plaats die relevant zijn voor de aanpak van basisvaardigheden. Allereerst verwachten we dat de 'Wet jongeren van school naar duurzaam werk' in werking zal treden. Deze wet ziet toe op begeleiding door gemeenten van voortijdig schoolverlaters tot 27 jaar. Daarnaast zal naar verwachting de Participatiewet in balans aangenomen worden, waarin o.a. de taaleis gehandhaafd blijft.

Monitoring 4.

Monitoring is een onderwerp dat op verschillende niveaus terugkomt in dit plan. Allereerst is het monitoren van ons aanbod één van de doelen die we onszelf stellen voor de looptijd van dit regionaal uitvoeringsplan. Daarnaast monitoren we ook de voortgang van het plan zelf en van onze samenwerking.

Monitoring van beleidsdoelen

Om de voortgang van de doelen en ambities te kunnen volgen, monitoren we op de volgende wijze:

- De afzonderlijke gemeenten leveren aan het eind van het kalenderjaar een evaluatie aan van hun jaarplan;
- Halverwege de looptijd van dit regionaal uitvoeringsplan voeren we een tussenevaluatie uit gebaseerd op de evaluaties van de lokale jaarplannen;
- Aan het eind van de looptijd stellen we een evaluatie op waarin we op regionaal en lokaal niveau terugblikken op waar we vandaan kwamen, welke acties we hebben uitgevoerd en waar we nu staan.

Juridisch en financieel kader

5.

Juridisch kader

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) biedt het landelijk kader voor het beleid ten aanzien van de aanpak van laaggeletterdheid en volwasseneneducatie. Nijmegen is als contactgemeente verantwoordelijk voor het realiseren van een dekkend educatieaanbod in de arbeidsmarktregio in overleg en samenwerking met de gemeenten van de regio. Daarnaast heeft het Rijk met het programma Tel mee met Taal alle contactgemeenten de opdracht gegeven de aanpak van laaggeletterdheid in hun arbeidsmarktregio te coördineren.

Ook van de afzonderlijke gemeenten verwacht het Rijk dat zij een coördinerende rol vervullen in het versterken van basisvaardigheden van hun inwoners. Dit is vastgelegd in verschillende Kamerbrieven.

Financieel kader

De gemeente Nijmegen ontvangt als contactgemeente een jaarlijks budget voor Volwasseneducatie in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Dit budget van circa 1,5 miljoen euro zetten we hoofdzakelijk in voor het formele aanbod in de vorm van inkoop van educatietrajecten bij ROC Nijmegen. Daarnaast besteden we een klein deel aan non-formeel aanbod vanuit OBGZ.

Gemeenten krijgen extra geld (voorheen de Decentralisatie Uitkering) om te kunnen werken aan de aanvullende afspraken met het Rijk. Voor onze regio gaat het in 2026 om circa € 118.000,-. Dit budget is vrij besteedbaar, onder voorwaarde dat gestelde doelen worden gerealiseerd.

Daarnaast stellen enkele gemeenten in het Rijk van Nijmegen nog aanvullende middelen beschikbaar vanuit de Algemene Uitkering voor het realiseren van specifiek beleid voor de eigen gemeente en het ondersteunen van lokale organisaties.

Tot slot ontvangen de partners waarmee we samenwerken veelal gemeentelijke subsidies om hun taken uit te voeren. Een deel van die middelen zetten zij in voor hun specifieke taak binnen de aanpak van laaggeletterdheid.

Planning

Oktober 2025

- Vaststelling Regionaal Uitvoeringsplan 2026-2028 in PFO Onderwijs en Jeugd
- Vaststelling Samenwerkingsovereenkomst Rijk van Nijmegen 2026-2028 in PFO Onderwijs en Jeugd

November/december 2025

- Vaststelling Regionaal Uitvoeringsplan 2026-2028 in colleges
- Vaststelling Samenwerkingsovereenkomst 2026-2028 in colleges

Lokale jaarplannen

Voorafgaand aan het nieuwe jaar starten we het proces op om tot een lokaal jaarplan te komen door middel van een regionale werksessie. Dit stimuleert onderlinge samenwerking en zorgt voor goede afstemming en kennisdeling.

De jaarplannen worden vervolgens in januari van het lopende jaar voorgelegd aan het Regionaal Ambtelijk Overleg en ter goedkeuring aan de eigen colleges gestuurd.

Jaarlijkse evaluatie

In december van het lopende jaar worden de lokale jaarplannen geëvalueerd en ter informatie voorgelegd aan het PFO Onderwijs en Jeugd.

Maart 2030

- Evaluatie Regionaal uitvoeringsplan basisvaardigheden en volwasseneducatie 2026-2030

7.

Jaarplannen

Jaarlijks worden toegevoegd:

7.1 Berg en Dal

7.2 Beuningen

7.3 Druten

7.4 Heumen

7.5 Mook en Middelaar

7.6 Nijmegen

7.7 Wijchen

Betere basisvaardigheden en mogelijkheden om mee te doen in de omgeving en op het werk voor inwoners van Rijk van Nijmegen

2024 - 2025

Resultaten onderzoek naar impact van educatietrajecten regio Rijk van Nijmegen als onderdeel van de SAVE Monitor (Scientific Analysis and Valorisation of Education for Adults) door Prof. Dr. Maurice de Greef

Jaarlijks faciliteert de regio Rijk van Nijmegen (met de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen) educatietrajecten voor haar volwassen inwoners met als doel, dat zij een betere plek in de samenleving krijgen. Deze trajecten dragen bij aan één van de pijlers van het 'Regionaal uitvoeringsplan 'Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen' Regio Nijmegen 2021 - 2024', te weten 'meer mensen verbeteren hun basisvaardigheden'. Deze rapportage beschrijft de uiteindelijke impact van de educatieve trajecten uit 2024 – 2025 voor de samenleving in de regio Rijk van Nijmegen.

Aanpak basisvaardigheden in Rijk van Nijmegen

Een groot aantal inwoners in Nederland ondervindt dagelijks problemen met lezen en schrijven, waardoor ze niet volledig kunnen deelnemen aan de samenleving. Volgens de resultaten van het PIAAC onderzoek (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) zijn dit maar liefst 1.3 miljoen mensen (Buisman et al., 2013). De Algemene Rekenkamer (2016) geeft aan dat deze groep met 2,5 miljoen veel groter is, doordat ze in hun berekening ook de 65-plussers en de laaggecijferde inwoners betrekken.

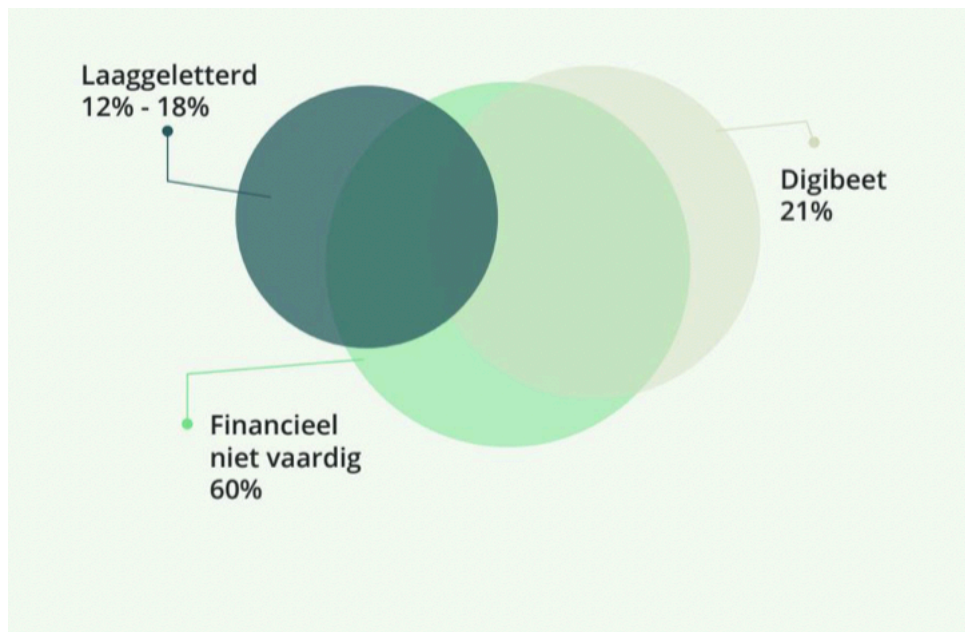
Ook in de regio Rijk van Nijmegen is deze groep groot. Uit het 'Regionaal uitvoeringsplan 'Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen' Regio Nijmegen 2021 - 2024' blijkt dat 8% van de inwoners te maken heeft met lage basisvaardigheden wat in 2020 betekende dat circa 25.716 inwoners hiermee te maken hadden (Arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen., 2020). Om die reden kiest de regio met haar gemeenten er expliciet voor om meer in te zetten op basisvaardigheden. Eén van de doelstellingen van het plan van aanpak is dan ook om via scholing onder volwassenen de beperkte basisvaardigheden te verhelpen. Hiermee hoopt men de inwoners met beperkte vaardigheden meer kansen te geven zodat ze actief kunnen deelnemen aan de samenleving en in hun eigen wijk en een betere arbeidsmarktpositie en meer kansen op werk krijgen. Met de trajecten volwasseneneducatie van het ROC Nijmegen wordt deze scholing gefaciliteerd. Een aanbod dat gekoppeld is aan de maatschappelijke context en dat bijdraagt aan het beoogde maatschappelijk effect. In deze rapportage worden de uitkomsten van het onderzoek naar de impact van deze trajecten in 2024 - 2025 beschreven. Voor de gehanteerde onderzoeksmethodiek wordt verwezen naar bijlage 1.

Impact op basisvaardigheden

Uit de analyses wordt duidelijk, dat **98.7%** van de deelnemers een leersucces ervaart op één van de gebieden. Dat houdt in, dat bijna alle deelnemers van de trajecten volwasseneneducatie leersucces ervaren en dus een betere plek in de samenleving of op de arbeidsmarkt krijgen. Op basis van het landelijk onderzoek zou dat percentage boven de 85% of hoger moeten zijn wat het geval is (De Greef, 2025).

Eén van de eerste doelstellingen van de trajecten volwasseneneducatie van het ROC Nijmegen is ervoor te zorgen dat de deelnemers betere basisvaardigheden krijgen. Een groot deel van de Nederlandse bevolking heeft beperkte basisvaardigheden. Figuur 1 laat bijvoorbeeld zien, dat 12% tot 18% van de inwoners laaggeletterd is, dat 60% niet financieel vaardig is en 21% problemen ondervindt met het gebruiken van digitale vaardigheden. Zoals uit figuur 1 blijkt ervaren sommige inwoners problemen op meerdere gebieden. Zij ervaren dat ze bepaalde dingen in hun privéleven en op het werk niet kunnen doen, doordat ze op diverse gebieden onvoldoende basisvaardigheden hebben.

Figuur 1: Aandeel Nederlandse bevolking met beperkte basisvaardigheden naar soort vaardigheid (De Greef & De Haan, 2023, p. 12).

Uit de onderzoekresultaten onder de deelnemers van de trajecten volwasseneneducatie van het ROC Nijmegen blijkt dat **81.3% van de deelnemers ervaart beter de taal kan toepassen in de praktijk**. Dit is hoger in vergelijking met de resultaten van eerder landelijk onderzoek waar dit percentage 58.2% bedroeg (De Greef et al., 2012). Deze resultaten zijn met name zo goed, omdat circa 33% van de deelnemers (waaronder dit onderzoek is afgenomen) NT1-deelnemers zijn. Op basis van eerder onderzoek veronderstellen we dat die groep iets minder vooruit gaat op het gebied van taal. In vergelijking met andere regio's in dit land is dit aantal in de onderzoekspopulatie veel groter in deze regio. Om die reden is dit een goed resultaat. Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat ook **56% van de deelnemers ervaart beter de digitale vaardigheden te kunnen toepassen**.

Impact op het meedoen in de samenleving

Om te kijken of deelnemers actiever zijn geworden in de samenleving na deelname aan scholing is door De Greef en Heimens Visser (2020) een meta-analyse gedaan naar de impact van scholing onder 3027 korteropgeleiden onder het databestand behorende bij het SIT-instrument (Social Inclusion after Transfer) van De Greef, Segers en Verté (2010). Met dit instrument wordt bekeken of mensen een betere plek in de samenleving hebben gekregen. Het focust zich met name op kwetsbare deelnemers die deels werkloos zijn en middels een leertraject een vervolgopleiding of een baan wensen te krijgen. Uit de analyse onder de 15 tot 65-jarigen zonder baan wordt duidelijk, dat een groot deel van de deelnemers na deelname aan een post-initieel leertraject op verschillende gebieden een betere plek in de samenleving krijgt

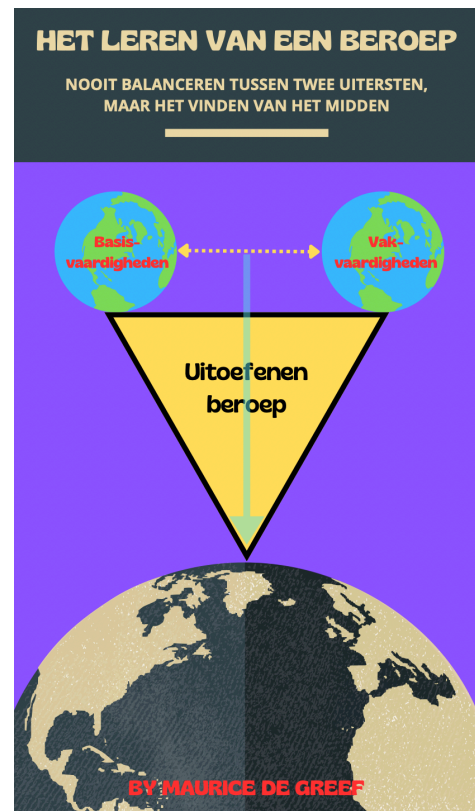
(De Greef en Heimens Visser, 2020). Duidelijk wordt, dat een groot deel van de deelnemers onder andere ervaart assertiever te zijn geworden (oftewel meer zelfvertrouwen te hebben gekregen en problemen te kunnen oplossen), ervaart meer vaardigheden te hebben gekregen om actief te zijn in de wijk en ervaart betere vaardigheden te hebben gekregen om contacten te leggen met andere mensen. Ook wordt duidelijk dat een groot aantal deelnemers actiever is geworden in de omgeving, andere mensen is gaan ontmoeten, haar of zijn privécontacten heeft verbeterd, is gaan deelnemen aan natuur- en sportactiviteiten (zoals het meer gaan bewegen) en uit een isolementspositie is gekomen (De Greef en Heimens Visser, 2020). Uit dit onderzoek blijkt dat 40% tot 60% van de deelnemers een betere plek in de samenleving heeft gekregen en actiever is gaan meedoen in de samenleving. Uit het onderzoek onder de deelnemers van de trajecten volwasseneneducatie van ROC Nijmegen blijkt, dat **52% ervaart assertiever te zijn geworden**. Ook ervaart **48% actiever te zijn geworden in de omgeving en meer mensen te zijn gaan ontmoeten**. Daarnaast ervaart **54.7% te zijn gaan deelnemen aan natuur- en sportactiviteiten**. In vergelijking met het landelijk onderzoek zijn deze resultaten hoger.

Impact van taal op werk

Taalscholing kan ook een positieve impact hebben op het functioneren en leven van werknemers. Zo laat onderzoek zien, dat ze een positiever zelfbeeld krijgen, dat hun zelfwerkzaamheid toeneemt en dat hun taalvaardigheden verbeterd worden (Perin, 1997). Voor het bedrijf zelf kan taalscholing uiteindelijk tot minder kosten leiden, doordat er minder fouten gemaakt worden en men minder herstelwerkzaamheden hoeft uit te voeren (Visscher en Tops, 2015). Vergelijkbaar zijn de uitkomsten van het onderzoek van Hall (2014), dat aangeeft dat er sprake is van minder verspilling en dat de productiviteit verhoogd wordt. Volwassenen kunnen na deelname aan een leertraject een stage gaan lopen, beter gaan functioneren in een betaalde baan (met begeleiding), werk gaan zoeken of

vrijwilligerswerk gaan doen (als eerste opstap naar de arbeidsmarkt). Uit het onderzoek onder de deelnemers van de trajecten volwasseneneducatie van ROC Nijmegen blijkt, dat circa **23% tot 25% ervaart een betaalde baan (met begeleiding) te hebben gekregen of daar beter in te functioneren**. Daarnaast is circa **35% van de deelnemers een baan gaan zoeken**. Ook is **circa 25% vrijwilligerswerk gaan doen**. Dus ook de trajecten volwasseneneducatie van het ROC Nijmegen hebben voor een aantal deelnemers een impact op hun arbeidsmarktpositie.

Hoge impact van het leertraject zorgt voor behalen doelstelling 'Regionaal uitvoeringsplan bevorderen basisvaardigheden Rijk van Nijmegen 2021 - 2024'

Zoals eerder aangegeven is één van de doelstellingen van het 'Regionaal uitvoeringsplan 'Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen' Regio Nijmegen 2021 - 2024' om via scholing onder volwassenen de beperkte basisvaardigheden te verhelpen. Investering in een duurzame infrastructuur voor volwasseneneducatie met het ROC Nijmegen die deze scholingstrajecten faciliteert, zorgt ervoor dat deze doelstelling behaald wordt voor het merendeel van de deelnemers aan scholing.

Uit de meting wordt duidelijk, dat:

- circa 99% van de deelnemers op één van de gebieden vooruit gaat;
- circa 81% van de deelnemers een betere taalbeheersing krijgt;
- circa 50% tot 55% van de deelnemers een betere plek in de samenleving krijgt;

- circa 20% tot 35% van de deelnemers als neveneffect een betere arbeidsmarktpositie krijgt.

Als men de resultaten van het landelijk onderzoek vergelijkt, kan men spreken van een goed resultaat. De Regio Rijk van Nijmegen behoort bij de regio's met het beste resultaat in Nederland. Dat komt vooral, omdat de facilitering van de trajecten volwasseneneducatie en de werving van de afdeling Volwasseneneducatie van ROC Nijmegen kwalitatief goed zijn. Met name ook omdat **in deze regio naar verhouding veel meer NT1-deelnemers geworven zijn dan in de andere regio's in Nederland**. Hieruit blijkt, dat investering in volwasseneneducatie ervoor zorgt dat de inwoners in de regio Rijk van Nijmegen alsnog een betere plek in de samenleving kunnen krijgen en dat ze aan hun basisvaardigheden kunnen werken, zoals men voor ogen had bij de opstelling van het 'Regionaal uitvoeringsplan 'Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen' Regio Nijmegen 2021 - 2024'. De deelnemers ervaren hierdoor beter te gaan functioneren op verschillende levensdomeinen na deelname aan een leertraject mede gefaciliteerd door de regio Rijk van Nijmegen (met de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen) in samenwerking met het ROC Nijmegen.

Referenties

- Alamprese, J.A. et al. (2011). Effects of a structured decoding curriculum on adult literacy learners' reading development. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): pp. 154-172.
- Algemene Rekenkamer. (2016). *Aanpak van laaggeletterdheid*. Den Haag: Algemene Rekenkamer.
- Arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen. (2020). Regionaal uitvoeringsplan 'Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen' Regio Nijmegen 2021 – 2024. Nijmegen: Arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen.
- Baker, C.E. (2013). Fathers' and Mothers' Home Literacy Involvement and Children's Cognitive and Social Emotional Development: Implications for Family Literacy Programs. *Applied Developmental Science* 17(4), pp. 184-197.
- Buisman, M., Allen, J. Fouarge, D., Houtkoop, W. & Van der Velden, R. (2013). *PIAAC: Kernvaardigheden voor werk en leven. Resultaten van de Nederlandse survey 2012*. 's-Hertogenbosch: ECBO.
- Carpentieri, J., Fairfax - Cholmeley, K., Litster, J., & Vorhaus, J. (2011). *Family literacy in Europe: using parental support initiatives to enhance early literacy development*. London: NRDC, Institute of Education.
- Chao, S.L., Mattocks, G., Birden, A., & Manarino - Leggett, P. (2015). The Impact of the Raising A Reader Program on Family Literacy Practices and Receptive Vocabulary of Children in Pre-Kindergarten. *Early Childhood Education Journal* 43, pp. 427-434.
- Coley, R. J. (2002). *An uneven start: Indicators of inequality in school readiness*. Policy Information Report. Princeton, NJ: Educational Testing Service.
- De Greef, M. & De Haan, M. (2023). *Aandachtspunten bij laaggeletterdheid voor de Belastingdienst*. Utrecht: De Belastingdienst.
- De Greef, M. (2015). *Duurzame impact educatietrajecten voor inwoners van Amsterdam*. 's-Hertogenbosch: Artéduc.
- De Greef, M., Hanekamp, M., Segers, M., Verté, D. en Lupi, C. (2012). *Leren in verschillende contexten*. 's-Hertogenbosch: CINOP.
- De Greef, M. & Heimens Visser. (2020). *Succesfactoren voor post-initiële arbeidsmarktgerichte scholing*. Vught / Delft: Artéduc / Blackbird Impact.
- De Greef, M., Segers, M., & Nijhuis, J. (2015b). *Impactonderzoek trajecten Taal voor Thuis door Stichting Lezen & Schrijven op het gebied van ouderbetrokkenheid, sociale inclusie en taalvaardigheid*. Maastricht: Maastricht University.
- De Greef, M., Segers, M., Verté, D., De Greef, R. & Meulenbrug, J. (2009). *Leren voor Leven een eigen plek in het dagelijks leven*. Velp: Spectrum CMO Gelderland.
- De Greef, M., Segers, M. & Verté, D. (2010). Development of the SIT, an instrument to evaluate the transfer effects of adult education programs for social inclusion, *Studies in Educational Evaluation* (36), 42 - 61.
- Greenberg, D. et al. (2011). A Randomized Control Study of Instructional Approaches for Struggling Adult Readers. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): pp. 101-117.
- Hall, C. (2014). Getting to "Yes": What Works in Workplace Literacy and Essential Skills. *Canadian Learning Journal Spring 2014*, pp. 21-23.
- Hirst, K., Hannon, P., & Nutbrown, C. (2010). Effects of a preschool bilingual family literacy programme. *Journal of Early Childhood Literacy* 10 (2), pp. 183-208.

Hock, M.F. & Mellard, D.F. (2011). Efficacy of learning strategies instruction in adult education. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): 134-153.

Kahne, J., & Sporte, S. E. (2008). Developing citizens: The impact of civic learning opportunities on students' commitment to civic participation. *American Educational Research Journal*, 45, pp. 738-766.

Kok, L. & Scholte, R. (2013). *Rendement van cursussen voor laaggeletterden*. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Machet, M., & Pretorius, E.J. (2004). Family literacy: a project to get parents involved. *South African Journal of Libraries and Information Science* 70(1), pp. 39-46.

Perin, D. (1997). Workplace Literacy Assessment. *Dyslexia* 3, pp. 190-200.

PWC. (2015). *Het rendement van taaltrajecten: casus gemeente Amsterdam*. Amsterdam: PWC.

Sabatini, J.P. et al. (2011). Relative effectiveness of reading intervention programs for adults with low literacy. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): 118-133.

Sénéchal, M., & Young, L. (2008). The Effect of Family Literacy Interventions on Children's Acquisition of Reading from. *Review of Educational Research* 78(4), pp. 880-907.

Van Tuijl, C., Leseman, P.P.M., & Rispen, J. (2001). Efficacy of an intensive home-based educational intervention programme for 4- to 6-year-old ethnic minority children in the Netherlands. *International Journal of Behavioral Development*, 25(2), pp. 148-159.

Verté, D., De Witte, N. & De Donder, L. (2007). *Schaakmat of aan zet? Monitor voor lokaal ouderenbeleid in Vlaanderen*. Brugge: Uitgeverij Van den Broele.

Visscher, K., & Tops, J. (2015). *Investeren in taal levert veel op!* Utrecht: Capgemini Consulting.

Bijlage 1: Onderzoeksmethodiek

In 2024 – 2025 is onder een groot aantal deelnemers aan educatieve trajecten in de regio Rijk van Nijmegen een vragenlijst afgenomen. Er zijn in principe 2 meetmomenten geweest, te weten: T⁰ en na circa 15 weken T¹. Dit is verspreid over het najaar van 2024 en het voorjaar van 2025 daar niet alle trajecten een gelijktijdig startmoment hadden. Uiteindelijk is een analyse gedaan onder de deelnemers die zowel vragenlijst 1 als 2 hadden ingevuld. Tijdens de metingen zijn allereerst de socio-demografische kenmerken, zoals geslacht, nationaliteit, leeftijd, hoogste vooropleiding, aantal opleidingsjaren, het hebben van een diploma of een (vrijwilligers)baan in kaart gebracht (gebaseerd op onderzoek van Verté et al., 2007). Bij de meting is daarnaast gebruik gemaakt van de gevalideerde SIT-vragenlijst (Sociale Inclusie na Transfer) van De Greef, Segers en Verté (2010).

Van het SIT-instrument (Sociale Inclusie na Transfer) van De Greef, Segers en Verté (2010) zijn zeven verschillende variabelen gebruikt. Allereerst de variabele **Nationale Taalvaardigheden**. Deze variabele bestaat uit negen items met een Likertschaal van 1 - 10.

Voorbeelden van items zijn:

- Ik kan schrijven wat ik bedoel.
- Ik kan de krant, een boek of iets anders lezen.

Ten tweede is gebruikt gemaakt van de variabele **Digitale vaardigheden** (bestaande uit drie items met een Likertschaal van 1 - 10). Voorbeelden van items zijn:

- Ik kan de computer gebruiken.
- Ik kan internet gebruiken.

Ten derde is gebruikt gemaakt van de variabele **Assertiviteit** (bestaande uit vijf items met een Likertschaal van 1 - 10). Voorbeelden van items zijn:

- Ik kan voor mezelf opkomen.
- Ik kan problemen oplossen.

De vierde variabele is **Ontmoeten & ondernemen** (bestaande uit vier items met een Likertschaal van 1 - 10). Voorbeelden van items zijn:

- Ik ontmoet voldoende mensen.
- Ik doe nieuwe contacten op.

De vijfde variabele bracht in kaart of men is gaan deelnemen aan natuur- en sportactiviteiten middels de variabele **Natuur- en sportactiviteiten** (bestaande uit vier items met een Likertschaal van 1 - 10). Voorbeelden van items zijn:

- Ik ga de natuur in.
- Ik neem deel aan sportactiviteiten.

Daarnaast is in kaart gebracht of de arbeidsmarktpositie van de deelnemers verbeterd is door te kijken naar het verkrijgen of beter functioneren in een betaalde baan (met of zonder

begeleiding), het verkrijgen van vrijwilligerswerk, het gaan zoeken van een baan of het gaan stage lopen.

Om de impact van het educatietraject in kaart te brengen, zijn middels SPSS 29.0 verschilvariabelen gemaakt en is per variabele het percentage deelnemers, dat een groei heeft doorgemaakt, bepaald.

De zelfperceptiemaat onder de respondenten blijkt een betrouwbare maat te zijn voor deze resultaten aangezien eerder onderzoek van De Greef et al. (2009) heeft aangetoond, dat door het zelf scoren van de beheersing van diverse vaardigheden de verwachte overschatting van de deelnemers uitbleef. Dezelfde scores door docenten (over de betreffende vaardigheden van de deelnemers) bleken namelijk veel hoger te zijn dan die van de deelnemers zelf. Daarnaast tonen Kok en Scholte (2013) door vergelijking van scores op de schalen van het SIT-instrument met scores op objectieve internationale taaltoetsen (Alamprese et al., 2011; Sabatini et al., 2011; Greenberg et al., 2011; Hock & Mellard, 2011) aan, dat de gemiddelde stijging van de testcores van deelnemers vergelijkbaar zijn. Hierbij is de hoogte van de scores op de objectieve internationale taaltoetsen vergeleken met de hoogte van de scores via het SIT-instrument.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7558
Extern Zaak ID	Z/25/329026
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.b
Titel	329026 Informatienota Evaluatie uitvoeringsplan Samen voor een gezonde toekomst 2025
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team WMO, jeugd en gezondheid
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
329026 Informatienota Evaluatie uitvoeringsplan Samen voor een gezonde toekomst 2025
Wijchen Evaluatie uitvoeringsplan Samen voor een Gezonde toekomst 2025 def

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de evaluatie van het uitvoeringsplan Samen voor een Gezonde toekomst 2025.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de evaluatie van het uitvoeringsplan Samen voor een Gezonde toekomst 2025.

Informatienota voor de Raad

Onderwerp: Evaluatie uitvoeringsplan Samen voor een gezonde toekomst 2025

Datum: 27 januari 2026

Kernboodschap

Kennis te nemen van de evaluatie van het uitvoeringsplan Samen voor een Gezonde toekomst 2025.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
25-04-2021	Beleidsplan Wmo Jeugd Gezondheid 2020-2023 (Z/20/056202)
30-04-2023	Beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden (Z/23/105532)
26-10-2023	Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (Z/23/138869)
14-12-2023	Regioprogramma jeugd (Z/23/140751)
28-11-2024	Beleidsplan Samen voor een Gezonde Toekomst (Z/24/265635)

Toelichting

In 2024 is het meerjarenbeleidsplan Samen voor een gezonde toekomst 2025 – 2028 vastgesteld. In het beleidsplan staan onze doelen voor de komende jaren. In het beleidsplan staan onder andere de volgende uitgangspunten:

- Focus op samenwerking in ketenaanpakken (gezond gewicht en valpreventie);
- Meer verbinding tussen sociaal en medisch domein: minder medicaliseren;
- Meer verbinding tussen sport, bewegen, cultuur, het fysieke domein en gezondheid;
- Sport en cultuur in te zetten als middel voor gezondheid en welzijn;
- Een rookvrije generatie na te streven;
- Het bevorderen van inclusie voor alle inwoners;
- De opvoedvaardigheden van ouders te versterken;
- Meer in te zetten op mentale gezondheid;
- De focus te blijven leggen op preventie en vroegsignalering van schulden;
- Het aanbod van wonen met zorg bij de vraag te laten passen;
- We bouwen aan een brede sociale basis om de focus te verleggen van zorg naar welzijn

Gevolgen

In 2024 stelde het college het uitvoeringsplan vast. De acties uit 2025 hebben we geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie stelden we acties bij.

De volledige evaluatie vindt u in de bijlage.

Uit elk hoofdstuk lichten we een paar punten toe.

Gezond en Actief:

- Tijdens de vaststelling van het beleidsplan werd als risico genoemd dat er vanaf 2026 en verder er nog veel onduidelijk over bekostiging van diverse onderdelen.
Inmiddels is bekend geworden dat er aanvullende middelen komen voor verschillende onderdelen in 2026 door het AZWA (aanvullend zorg en welzijnsakkoord). Voor 2027 en verder wachten we de uitwerking van het AZWA af, waarin is toegezegd dat gemeenten verder kunnen met de uitvoering van de ketenaanpakken en de sociale basis. Nog niet bekend is welk bedrag de gemeente Wijchen hiervoor krijgt en onder welke voorwaarden.
- We hebben flinke stappen gezet in de ketenaanpakken gezond gewicht, valpreventie en welzijn op recept.
- We zijn gestart met een cursus 'Rookvrij! Ook jij?' voor medewerkers van Werkorganisatie Druten Wijchen.
- De buurtsportcoach hebben we met succes ingezet op verschillende beweeg- en gezondheidsthema's. Bijvoorbeeld bij Max Vitaal, sportadviesgesprekken, valpreventie of de Beweegproeverij.

Sociale basis:

- Het aanbod voor thuiswonende mensen met dementie is verbreed. Denk bijvoorbeeld aan Breinfit. Ook zijn er twee vergeet-me-niet-paden gerealiseerd (bij Meerstaete en rond het Odensehuis/ Hof van Elst). We hebben de trainingen 'Goed omgaan met Dementie' aangeboden aan medewerkers van de Werkorganisatie Druten Wijchen.
- We hebben dit jaar voor het eerst een themawEEK Dementie en een themawEEK Mantelzorg georganiseerd met verschillende activiteiten. De afgelopen jaren vond er 1 activiteit plaats op 1 dag. In de week van de mantelzorg vonden o.a. twee culturele activiteiten plaats (Music Care en Appeltaartconcert) die mogelijk zijn gemaakt door subsidie uit ons Cultureel ontwikkelfonds. Ook vond de week van de ontmoeting plaats.
- Op het gebied van mantelzorg werken we meer vraaggericht. Op basis van de behoefte van mantelzorgers wordt nu een aanbod gecreëerd die passend is.
- We hebben aandacht voor toegankelijkheid o.a. bij de verkiezingen. Stichting Museum Kasteel Wijchen heeft in het Kasteel een prikkelarm museumbezoek georganiseerd. Dit heeft veel andere organisaties geïnspireerd om aandacht te hebben voor 'prikkelarm'. Ook is er een prikkelarme kermis en Carnavalsoptocht.
- De cultuurverbinder en de verenigingsondersteuner zijn in de loop van 2025 gestart en hebben al mooie resultaten bereikt.

Opgroeien:

- We zetten stappen richting een Stevig sociaal team. We starten in 2026 met de POH (praktijkondersteuner huisartsen) en het bieden van ambulante begeleiding binnen het sociaal team.

- We zetten in op een sterke solide basis en starten 1 januari met Buurtgezinnen.
- Met het oog op de sterke solide basis gaan we onderzoeken hoe we samenwerking rondom het jonge kind met netwerkpartners kunnen versterken. We evalueren de samenwerking die er nu is (het komeetoverleg).
- In 2026 is mentale veerkracht een thema waar we op inzetten bij jongeren. In samenwerking met (zorg)partners gaan we zetten we in op ondersteuning en ontmoeting. Daarnaast werken we samen met het Maaswaal College om mentale veerkracht binnen het curriculum een plaats te laten krijgen.
- Het Ecosysteem Mentale Gezondheid (GEM) is een regionale overkoepelende beweging met betrekking tot mentale veerkracht. Door middel van deze beweging versterken we het ecosysteem ook in Wijchen.

Geldzorgen:

- Met de acties volgend uit de Vroegsignalering van schulden voorkomen we dat betalingsachterstanden uitgroeien tot schulden.
- We werken met het Pro College samen aan financiële educatie om jongeren geldwijs te maken.
- Binnen het armoedebeleid is aandacht voor geldzorgen en worden signalen opgepakt en meegenomen in de uitvoering van ons beleid.

Passend Thuis:

- De Woonzorgvisie is via een participatief traject met bestuurders, professionals en vrijwilligers geactualiseerd. Ook het afwegingskader (checklist) voor nieuwe woonzorginitiatieven is geactualiseerd.

Zorg en Veiligheid:

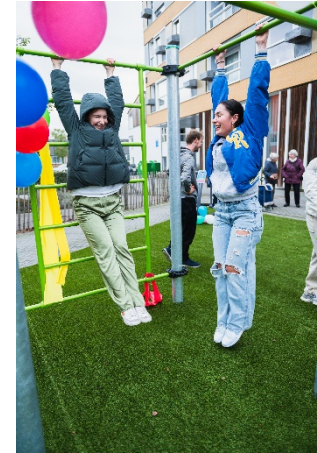
- In 2026 krijgt middelengebruik onder jeugdigen extra aandacht via een kort actieplan met input van jongerenwerk, onderzoek naar lokale trends en gerichte inzet op basis van GGD-gegevens, waarbij we tussentijds volgen of bijsturen nodig is.
- In 2026 vindt de transformatie plaats van WijkGGZ naar GGZ in de wijk plaats.

Uitvoering of Vervolgstappen

De acties uit het uitvoeringsplan voeren we uit volgens het aangegeven tijdsplan. Begin 2027 komen we weer met een nieuwe evaluatie.

Geheimhouding:

Niet van toepassing

Evaluatie uitvoeringsplan Samen voor een Gezonde toekomst

2025

Inleiding

In dit uitvoeringsplan werken we de doelen uit van het beleidsplan Samen voor een Gezonde toekomst 2025-2028. We beschrijven de acties en de stand van zaken.

Bij de grijze vakken gaat het om acties die pas na 2025 opgepakt worden. Hierover is op dit moment geen voortgang te melden.

Acties

Per doel beschrijven we de acties. We gebruiken daarvoor dezelfde indeling als bij het beleidsplan:

1. Gezond en Actief
2. Sociale basis en Cultuur
3. Opgroeien
4. Geldzorgen, Armoede en Schulden
5. Passend thuis
6. Zorg en Veiligheid

1. Gezond en Actief

	Doel	Actie	Status	Evaluatie
A.	We verminderen overgewicht door te focussen op bewegen en gezonde voeding. Dit doen we samen met verschillende organisaties in een ketenaanpak.	1. We werken beter samen met verschillende organisaties in de keten. Zo pakken we overgewicht bij volwassenen en jongeren aan.	In behandeling	Volwassenen: plan van aanpak is gemaakt en in uitvoering. We focussen ons eerst op de ketenaanpak rondom de GLI. Vanaf 2026 kijken we verder naar de keten buiten de GLI. Kind naar gezond gewicht: de inventarisatie is afgerond. Verder zijn we met JGGZ, scholen en SMW in gesprek.
		2. We onderzoeken of we de programma's JOGG en Kind naar Gezond Gewicht (KnGG) kunnen inzetten.	In behandeling	Als er een definitief besluit over het AZWA wordt genomen, kunnen we in 2026 beginnen met de implementatie van KNGG. Dit doen we samen met alle gemeenten in Rijk van Nijmegen. Hier komen middelen voor beschikbaar vanuit het AZWA, is de verwachting. Op dit moment is er nog niet bekend of er voldoende middelen zijn om met JOGG te starten.
		3. We moedigen laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten aan bij mensen die het moeilijk vinden om meer te bewegen.	Doorlopend	We sluiten aan bij vindplaatsen zoals GLI of valpreventiecurssussen. We moedigen mensen aan om deel te nemen aan bijvoorbeeld de Bewegingproeverij of de Vitality Club.
		4. We moedigen projecten aan die leiden tot een gecombineerde leefstijlinterventie (GLI).	Doorlopend	Dit is in 2025 onderdeel van de subsidieregeling GALA geweest waar organisaties een aanvraag konden doen. O.a. het project de bewegingproeverij is hierdoor gefinancierd.
B.	We streven naar een rookvrije generatie.	1. We onderzoeken de mogelijkheid om (kinder)evenementen rookvrij te maken.		
		2. We moedigen sportverenigingen, horeca en andere organisaties aan om rookvrij te worden		

		3. We moedigen (aanstaande) ouders aan om te stoppen met roken.	(Nog) niet gestart	Een plan van aanpak wordt in 2026 opgesteld als onderdeel van de Kansrijke Start aanpak.
C.	We werken aan het voorkomen van alcoholgebruik bij jongeren onder de 18 jaar en verminderen problematisch alcoholgebruik bij volwassenen.	1. We actualiseren het preventie- en handavingsplan	In behandeling	Begin 2026
		2. We gebruiken de NixZonderID actie om horeca en sportverenigingen bewust te maken	Doorlopend	Er zijn in 2025 10 bezoeken geweest aan horeca, cafetaria, sportkantines en supermarkten. Geen enkele keer werd er om een ID gevraagd. Als we naar de cumulatieve cijfers vanaf 2023 kijken zien we dat er in sportkantines in 16,7% van de bezoeken om een ID wordt gevraagd, in horeca 45%, in cafetaria 14,7% en in slijterijen 50%.
D.	We werken preventief aan de mentale gezondheid van onze inwoners.	1. We beginnen stap voor stap met het "Ecosysteem Mentale Gezondheid" (GEM)	In behandeling	Er wordt een schoolopdracht GEM ontworpen en deze wordt in Q4 2025 of begin Q1 2026 bij het MaasWaal College in diverse leerjaren geïmplementeerd. Er wordt een "matchingsmarkt" georganiseerd voor ondernemers en verenigingen om gehoor te geven aan de realisatie van de wensen/ideeën.
		2. We leggen de verbinding tussen huisartsen en welzijn door Welzijn op Recept.	In behandeling	Dit is in 2025 opgestart. Op dit moment zijn 3 huisartsenpraktijken aangesloten. De volgende stap is om uit te breiden naar alle Wijchense praktijken.
		3. We moedigen initiatieven aan die mentale gezondheid bespreekbaar maken.	Doorlopend	In het voorjaar is de communicatiecampagne 'Hoe is het?' gelanceerd. Doel is de openheid vergroten over het thema mentale gezondheid en de betrokkenheid van mensen op elkaar hierbij. Deze zal de komende jaren periodiek onder de aandacht worden gebracht.
E.	We moedigen een gezonde leefstijl bij ouderen aan en zetten in op valpreventie.	1. We stimuleren samenwerking in de keten van valpreventie.	Doorlopend	Samen met werkgroep Valpreventie werken we aan het opsporen van inwoners, het aanbieden van valpreventiecurssussen en de borging. We versterken de keten.

		2. We moedigen laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten voor ouderen aan. De buurtsportcoach zetten we hier ook voor in.	Doorlopend	We sluiten aan bij vindplaatsen zoals GLI (Gecombineerde Leefstijlinterventie) of valpreventie cursussen. We moedigen mensen aan om deel te nemen aan bijvoorbeeld de Bewegingproeverij of de Vitality Club.
		3. We bieden valpreventie cursussen aan	Doorlopend	Het hele jaar door organiseert de werkgroep valpreventie cursussen. Dit continueren we in 2026.
		4. We steunen initiatieven die zich richten op vitaal ouder worden.	Doorlopend	Dit is in 2025 onderdeel van de subsidieregeling GALA geweest waar organisaties een aanvraag konden doen. Een voorbeeld hiervan is 'Samen buiten, samen bewegen' in Wijchen Noord bij de beweegtuin.
		5. We onderzoeken hoe de methode 'Powerful Aging' kan helpen aan vitaal ouder worden	(Nog) niet gestart	Dit onderzoek is nog niet gestart. Landelijk is de methode heel negatief in het nieuws gekomen zodat opstart qua timing niet handig was.
F.	We zorgen voor een fysieke leefomgeving die gezond gedrag gemakkelijker maakt.	1. We moedigen initiatieven aan die bijdragen aan een gezonde leefomgeving (zoals buurttuinen en watertappunten).	Doorlopend	Dit was in 2025 onderdeel van de GALA-subsidieregeling waarbij organisaties een aanvraag konden doen. O.a. scholen hebben hier gebruik van gemaakt.
		2. We informeren inwoners over hoe ze met hitte om kunnen gaan volgens ons hitteplan.	Doorlopend	Het hitteprotocol is in 2025 twee keer geactiveerd, waarbij we gemeentelijke kanalen inzetten om inwoners te informeren over hitte.
G.	We moedigen kinderen aan om meer buiten te spelen.	1. We creëren een beweegvriendelijke (school)omgeving volgens ons speelruimtebeleid.	In behandeling	We creëren meer speel- en sportwaarde door in te zetten op sportieve ontmoetingsplekken in de openbare ruimte. Denk hierbij aan de realisatie van het 3x3 basketbalveld op de campus. Daarnaast onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn voor de sportplekken in Hofsedam, Kerkeveld (met name de Flier en de Gamert) en de Huurlingedam te verbeteren omdat deze daar beperkt zijn en de realisatie van een buurt overstijgende sportplek (Denk hierbij aan bijvoorbeeld een voetbalkooi of Urban Sports). Dit

				in samenspraak met LBG's en inwoners. In december is een motie aangenomen om een nieuwe voorziening te onderzoeken.
		2. We onderzoeken hoe we het gebruik van bestaande speel- en sportvoorzieningen kunnen vergroten.	(Nog) niet gestart	Hier kan de buursportcoach een rol in gaan spelen.
H.	We maken actief de verbinding tussen sport, bewegen, cultuur, gezondheid en preventie en het fysieke domein, in bijvoorbeeld de omgevingsvisie.	1. We spelen in op ontwikkelingen in de fysieke omgeving om een gezonde leefomgeving te creëren. Dit doen we bijvoorbeeld bij de omgevingsvisie of Hart van Zuid.	Doorlopend	We zijn in verbinding met teams uit het fysieke domein en betrokken bij de programma's vanuit de omgevingsvisie. Hierin zetten we een gezonde leefomgeving die gezondheid bevordert op meerdere aspecten.
		2. We werken vanuit verschillende domeinen samen aan de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA).	Doorlopend	We werken samen met diverse teams uit verschillende domeinen en communiceren over de doelen en resultaten van het GALA. Regionaal werken we samen aan IZA en de ketenaanpakken.
		3. We moedigen initiatieven aan die helpen om een beweegvriendelijke omgeving te creëren.	Doorlopend	Een onderdeel van de GALA-subsidieregeling is de leefomgeving. Met deze regeling moedigen we organisaties en inwoners aan om zich in te zetten voor een omgeving waarin mensen makkelijk kunnen bewegen.
I.	We moedigen reanimatiecursussen aan en zorgen ervoor dat	1. We financieren jaarlijks reanimatiecursussen voor inwoners.	Doorlopend	Ook in 2025 konden inwoners een gratis reanimatiecursus volgen

	AED's op openbare plekken beschikbaar zijn.	2. Samen met EHBO Wijchen zorgen we ervoor dat het AED-netwerk dekkend blijft.	Doorlopend	Gemeente Wijchen heeft een dekkend AED-netwerk
J.	We moedigen deelname aan sport- en beweegactiviteiten aan voor iedereen. We geven daarbij extra aandacht aan jongeren, ouderen en anderen voor wie bewegen moeilijker is.	1. We zetten een buurtsportcoach en verenigingsondersteuner in. Zo geven wij invulling aan de gewijzigde Brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026.	Doorlopend	Zie hieronder waar we de o.a. de buurtsportcoach en verenigingsondersteuner voor inzetten.
		2. Als partner van het Lokaal Sportakkoord stimuleren we nieuwe initiatieven voor sport- en beweegaanbod onder alle doelgroepen.	Doorlopend	De gemeente Wijchen is een van de partners van het Lokaal Sportakkoord. Vanuit dit akkoord is bijgedragen aan verschillende initiatieven. Denk bijvoorbeeld aan een bijdrage aan de vitality club, parkinsonboksen, pilot reanimatiecursussen voor sportverenigingen en een jeu de boulesbaan in de openbare ruimte
		3. We maken het aanbod op www.actiefwijchen.nl beter vindbaar. Via dit platform zetten we ook Sjors Sportief/Creatief en Max Vitaal in.	Doorlopend	De website www.actiefwijchen.nl heeft een opfrisbeurt gehad. Sportstimuleringsprogramma's Sjors Sportief/Creatief en Max Vitaal verlopen via deze website. In 2026 werken we verder aan de vindbaarheid van de website en het sportaanbod.
		4. We continueren de inzet van de consulent Aangepast Sporten via Uniek Sporten.	Doorlopend	De constructie zal wel iets veranderen. Voorheen lag de uitvoering en coördinatie bij de gemeente Nijmegen. Per 01-01-2026 zal de uitvoering ondergebracht worden bij de buurtsportcoach en verenigingsondersteuner. De coördinatie blijft bij de gemeente Nijmegen.
K.	We versterken het netwerk en leggen actief verbindingen tussen sport, gezondheid, het sociaal domein, onderwijs, cultuur en het fysieke domein.	1. We versterken het netwerk door bijvoorbeeld Gezond & Actief cafés en sportcafés te organiseren, en de nieuwsbrief Gezond & Actief verder te verspreiden.	Doorlopend	We hebben een gezond & actief café georganiseerd en een sportcafé. Meerdere keren per jaar verschijnt er een nieuwsbrief voor professionals en andere geïnteresseerden.

		2. We zetten de buurtsportcoach in om deze verbindingen te leggen en hier actief mee aan de slag te gaan.	Doorlopend	We zetten de buurtsportcoach met succes in op de verschillende beweeg- en gezondheidsthema's. Enkele voorbeelden waarbij de buurtsportcoach is betrokken zijn: Max Vitaal, sportadviesgesprekken (o.a. bij de GLI en mensen met een migratieachtergrond naar sport begeleiden), valpreventie (o.a. gebruik van de smartfloor), Beweegproeverij (subsidieaanvraag, planning, promotie), het lokaal sportakkoord, website actief wijchen enz.
		3. We organiseren een Week van de gezondheid en ontmoeting waarin we inwoners inspireren.	Doorlopend	Deze vindt plaats in januari 2026. Vanwege timing heeft was er in 2025 geen Week van de gezondheid.
L.	We willen dat iedere inwoner met plezier, veilig, toegankelijk, eerlijk en zorgeloos kan sporten en bewegen. Ongeacht achtergrond, leeftijd, beperking en financiële situatie.	1. We maken een plan van aanpak voor sociaal veilige sport en geven daar samen met de regio uitvoering aan.	Doorlopend	Samen met de regio Nijmegen geven we uitvoering aan het plan van aanpak voor een sociaal veilige sport in de gemeenten Wijchen. De verenigingsondersteuner heeft hier een rol in.
		2. We evalueren de Geldterugregeling en kijken welke regeling het meest passend is.	(Nog) niet gestart	Dit wordt meegenomen bij de evaluatie van het Beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden.
M.	We willen optimaal gebruikmaken van de openbare ruimte voor sporten, bewegen en spelen.	1. We geven uitvoering aan het speelruimteplan Wijchen 2025-2034.	Doorlopend	Dit ligt in november 2025 bij de gemeenteraad ter besluitvorming. Met de aanvullingen in het speelruimtebeleid 2025 – 2034 zorgen we ervoor dat het huidige beleid wordt aangevuld op een aantal onderdelen waarmee het weer bij de tijd is en weer jaren vooruit kan. In 2026 zal er een speelbos worden gerealiseerd in park Noord.
N.	We willen sterke, vitale en financieel gezonde sportverenigingen die een bijdrage leveren aan onze beleidsdoelen.	1. We zetten de verenigingsondersteuner in om verenigingen te helpen sterk, vitaal en financieel gezond te worden of blijven.	Doorlopend	Aan de hand van de uitkomsten van de verenigingsmonitor heeft de verenigingsondersteuner handvatten gekregen om hierover met de verenigingen in gesprek te gaan en waar nodig te ondersteunen. Daarnaast fungeert ze als vraagbaak en zet ze zich in voor bepaalde thema's zoals sociaal veilige sport

				(themabijeenkomst en weer opstarten VCP werkgroep (vertrouwenscontactpersoon)).
	2.	We organiseren diverse informatiebijeenkomsten en inspiratiesessies om verenigingen te informeren en inspireren.	Doorlopend	Denk hierbij aan de sportcafés, gezond en actief cafés en de theatervoorstelling over een positief sportklimaat die 8 oktober 2025 heeft plaats gevonden.

2. Sociale Basis en Cultuur

= 2026 of verder

Doel		Actie	Status	Evaluatie	
A.	Inwoners nemen regie over (levens)vragen, eventueel met professionele ondersteuning.	1.	We gaan met inwoners van 75 jaar en ouder in gesprek over hun welzijn, gezondheid, kwaliteit van leven en woonwensen. Dit noemen we een Welzijnsbezoek.	Doorlopend	Meervoormekaar bezoekt jaarlijks inwoners die 75, 80, 85 en 90 worden. MVM zet vrijwilligers in om de welzijnsbezoeken af te leggen. Zij krijgen regelmatig instructies en uitleg om de bezoeken af te leggen. De groep 75-jarigen worden het meest bezocht. De bezoeken worden enorm gewaardeerd. Het valt op dat de inwoners die bezocht worden graag een maatje/vrijwilliger willen. Jaarlijks wordt er geevalueerd.
		2.	We onderzoeken de inzet van levensloopbegeleiding voor autisme en andere doelgroepen.	In behandeling	We zijn gestart met een werkgroep om de inzet van langdurige levensloopbegeleiding uit te werken. Dit voor autisme, maar ook andere doelgroepen.
B.	Inwoners ontmoeten elkaar en kijken meer naar elkaar om.	1.	We moedigen het laagdrempelig ontmoeten van inwoners op dorps- of wijkgerichte plekken aan.	Doorlopend	In de week van de ontmoeting is gebruik gemaakt van de dorps en wijkhuizen.
		2.	We moedigen ideeën van inwoners aan voor activiteiten in de buurt. We stimuleren dit bijvoorbeeld met Mee@doenertjes.	Doorlopend	MvM faciliteert met de Meerdoenertjes en het Buurtfonds activiteiten voor inwoners die iets willen organiseren voor hun buurt. Voor het bevorderen van sociale samenhang en ontmoeten. Dit kunnen eenmalige activiteiten zijn. Verder is er de wens binnen de organisatie om meer aandacht te hebben voor inwonersinitiatieven. Het budget wordt volledig benut.

C.	Inwoners bezitten de vaardigheden om een sociaal netwerk op te bouwen, in te zetten en te onderhouden wanneer zij daar behoefte aan hebben.	1.	We zorgen voor een passend aanbod om sociale vaardigheden aan te leren.	Doorlopend	MeerVoormekaar investeert in het aanleren van sociale vaardigheden via bijv. lotengenotencontact.
D.	We geven aandacht aan de algemeen toegankelijke hulpmiddelen, zoals de uitleenservice van de zorgverzekering. Daarnaast breiden we het aantal poolmiddelen vanuit de gemeente uit.	1.	We brengen de mogelijkheden om hulpmiddelen onder de aandacht van inwoners.	Doorlopend	De informatie over de hulpmiddelen staat op de website.
		2.	We breiden het aantal poolhulpmiddelen uit, daar waar wens en mogelijkheden zijn.	In behandeling	Er zijn duonieuwe fietsen besteld, de levering duurt echter al enkele maanden. Een van de duofietsen is speciaal voor de nieuwe begeleidersgroep, deze komt in het centrum te staan.
E.	Signalen van eenzaamheid worden herkend en bespreekbaar gemaakt. We richtten ons op een aanpak om eenzaamheid te verminderen.	1.	Samen met de Kerngroep Eenzaamheid werken we aan het verminderen van eenzaamheid. Ieder jaar bepalen we de prioriteiten.	In behandeling	MeerVoormekaar is voorzitter van de Kerngroep Eenzaamheid. Door andere prioriteiten van MVM is de Kerngroep Eenzaamheid in 2025 niet bijeengekomen.
F.	Mantelzorgers van alle leeftijden en betrokkenen bij verschillende zorgvragen (fysiek/mentaal) voelen zich gehoord en gewaardeerd. We bieden verschillende vormen van passende ondersteuning.	1.	We investeren extra in het vinden van mantelzorgers.		
		2.	We investeren in een betere ondersteuning voor mantelzorgers. Zoals een inloopspreekuur.		
		3.	We investeren in een betere informatievoorziening voor mantelzorgers. Zoals een website.	Doorlopend	Op de website van de gemeente Wijchen is de webpagina over Mantelzorgondersteuning verder doorontwikkeld. Daarnaast heeft de Consulent Mantelzorg inloopspreekuren en is zij vaak te gast bij bijeenkomsten in de gemeente Wijchen.

4.	We brengen de wensen van mantelzorgers in kaart. Hiermee ontwikkelen we een aanbod dat beter aansluit op de behoeften van mantelzorgers.	Doorlopend	Via het Netwerk Mantelzorg (dat bestaat uit professionals en ervaringsdeskundigen) ontvangen wij signalen over het aanbod. Net na de zomer is er een bijeenkomst geweest van mantelzorgers: zij hebben hier aangegeven waar ze behoefte aan hebben, wanneer en in welke vorm. Op basis hiervan wordt een vraaggericht aanbod gecreëerd.
5.	We ondersteunen mantelzorgers met verschillende trainingen. Zoals: hoe blijf je in balans en hoe ga je om met (levend) verlies.	Doorlopend	Zie hierboven. Er is een logo ontwikkeld voor Mantelzorg. Mantelzorg is niet gebonden aan wetten of aan organisaties. Door het logo in te zetten bij trainingen of activiteiten voor mantelzorgers Wijchen breed, bereiken we meer bewustwording.
6.	We spreken onze waardering uit voor mantelzorgers.	Doorlopend	Mantelzorgers kunnen Mantelzorgwaardering aanvragen. Daarnaast vindt in 2025 voor het eerst de 'Week van de mantelzorg' plaats met een gevarieerd (cultureel) aanbod verspreid over de hele gemeente Wijchen.
7.	We blijven investeren in lokale en regionale mogelijkheden om mantelzorgers tijdelijk te ontlasten (respijtzorg).	Doorlopend	Breinfoit (bewegen voor mensen met dementie) en de uitbreiding van Koffie met Leonie is hier een voorbeeld van.
8.	We bieden mantelzorgers van thuiswonende mensen met dementie of geheugenproblemen handvatten om de zorg thuis langer vol te kunnen houden.	Doorlopend	Vanuit de ZonMw subsidie is het aanbod voor thuiswonende mensen met dementie verbreed. Zoals Breinfoit. Daarnaast is er een uitgebreide webpagina ontwikkeld met informatie over dementie en ondersteuning.
9.	We investeren in de groep jonge mantelzorgers.		
10.	We investeren in het professionele Netwerk Mantelzorg en werken	Doorlopend	Het netwerk komt eens per kwartaal bij elkaar.

			samen aan gezamenlijke projecten.		
G.	Iedere inwoner hoort erbij, wordt gehoord en kan meedoen.	1.	We maken evenementen die we als gemeente organiseren toegankelijker. Daarnaast moedigen we andere organisatoren aan om dit ook te doen.	In behandeling	We hebben contact met de medewerker die het nieuwe evenementenbeleid op gaat stellen. Over de prikkelarme kermis en optoch zijn meerdere overleggen geweest met de adviseur evenementen.
		2.	We benadrukken het belang van leesbare en toegankelijke gemeentelijke communicatiemiddelen.	Doorlopend	Er is overleg met de taalcoach. We hebben de WDW-academie en het ROC met elkaar in contact gebracht, waar de training " Herkennen van doorverwijzen laaggeletterheid" een mooi resultaat van is.
		3.	We betrekken de inclusiewerkgroep en de BTB vanuit hun ervaringsdeskundigheid bij nieuwe ontwikkelingen, zoals Wijchen West.	In behandeling	In verband met andere onderwerpen, is hier nog niet voldoende tijd aan besteedt.
		4.	We streven naar een dementievriendelijke samenleving.	Doorlopend	Er zijn twee Vergeet-me-niet wandelroutes geopend en binnen de WDW worden trainingen gegeven over Omgaan met dementie.
		5.	We ontwikkelen nieuwe zinvolle dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie.	Doorlopend	Vanuit de ZonMw subsidie is het aanbod voor thuiswonende mensen met dementie verbreed. Zoals Breinfit. Daarnaast is er een uitgebreide webpagina ontwikkeld met informatie over dementie en ondersteuning.
I.	We nemen belemmeringen in de samenleving zoveel mogelijk weg,	1.	We financieren de OpStap-bus van MeerVoormekaar en bieden alternatief vervoer via AVAN.	Doorlopend	

	bijvoorbeeld door passend alternatief vervoer te bieden voor mensen zelf niet mobiel zijn.	2.	We bieden een traject met een reisbuddy aan leerlingen die gebruik maken van het routevervoer van AVAN. Met een reisbuddy leren zij zelfstandig reizen met het openbaar vervoer.	Doorlopend	
J.	Om een inclusievere samenleving te worden, willen we de bewustwording van alle professionals en inwoners vergroten.	1.	We maken alle medewerkers van de gemeente Wijchen er bewust van dat we samen verantwoordelijk zijn voor inclusie. Inclusie is een taak voor de hele gemeente.	Doorlopend	Medewerkers uit verschillende domeinen zijn aangesloten bij het overleg van de werkgroep Inclusie of hebben contact gezocht over een thema. Bijvoorbeeld collega's uit teams dienstverlening en evenementenbeleid, maar ook vanuit team P&O en financiën.
		2.	We maken inwoners en professionals bewust van de obstakels die mensen kunnen ondervinden, waardoor zij niet of beperkt mee kunnen doen.	Doorlopend	Er is een gesprek geweest met theater het Mozaiek over een inclusief programma en over de toegankelijkheid (in alle opzichten) van het theater. We gaan een enquête afnemen onder inwoners over de behoefte aan de Hidden Disability Sunflower. We hebben deze enquête getest tijdens de Wijchens kermis.
		3.	We geven aandacht aan alle initiatieven, organisaties en verenigingen die er al zijn op het gebied van inclusie.	Doorlopend	Bij de verkiezingen is er extra aandacht gegeven aan toegankelijkheid en mogelijkheden voor ondersteuning. Er is extra aandacht gegeven aan de prikkelarme uurtjes tijdens de kermis. Verder hebben we (financiële) ondersteuning geboden bij de organisatie van de Pride Swim.
K.	We ondersteunen de verenigingsstructuur van amateurkunst en helpen de verenigingen in hun verjonging	1.	We stellen een verenigingsondersteuner aan. Deze persoon helpt verenigingen met vragen over bestuur en organisatie. Ook helpt hij of zij met zichtbaarheid en het vrijwilligersbeleid.	Voltooid	De verenigingsondersteuner Cultuur is sinds 1 april 2025 actief. De verenigingsondersteuner helpt verenigingen en stichtingen in de cultuursector met praktische zaken. Denk aan het werven van vrijwilligers, zichtbaarheid, huisvesting, bestuursvraagstukken.

L.	We zorgen ervoor dat er nieuwe culturele uitingen kunnen plaatsvinden los van de verenigingsstructuur.	1.	Het project Kunstbende zet in op talentontwikkeling bij jongeren.	Voltooid	Kunstbende wordt uitgevoerd in het seizoen 2024-2025, 2025-2026
		2.	We onderzoeken hoe we de toegankelijkheid van muziekeducatie kunnen borgen. We kijken of het huidige systeem nog aansluit bij de behoefte aan muziekeducatie. Daarnaast onderzoeken we hoe we talentontwikkeling kunnen stimuleren.	In behandeling	In verband met andere onderwerpen, is hier nog niet voldoende tijd aan besteedt.
M.	We leggen actief de verbinding met het sociaal domein. We willen mensen met een fysieke, geestelijke of financiële beperking zoveel mogelijk laten meedoen aan het 'gewone' culturele leven.	1.	We maken een plan voor integratie van cultuur met het sociaal domein.	In behandeling	In verband met andere onderwerpen, is hier nog niet voldoende tijd aan besteedt. Wel hebben we initiatieven gestart en gefaciliteerd die sociaal domein en cultuur met elkaar verbinden. Bijvoorbeeld via subsidies aan initiatieven op grond van het cultureel ontwikkelfonds.
		2.	We hebben een Cultureel Ontwikkelfonds ter versterking van de binding cultuur met sociaal domein. Uit het fonds subsidiëren we projecten met een bijdrage als eenmalige impuls.	Voltooid	18 december 2024 is de subsidieregeling Cultuurparticipatie in het sociaal domein opengesteld. Initiatiefnemers kunnen subsidie aanvragen voor culturele projecten die in het sociaal domein worden uitgevoerd. Cultuur is een middel om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. In het project werken culturele partijen samen met partijen uit het sociaal domein. De regeling staat open tot 31 december 2027 of eerder als het subsidieplafond is bereikt. De dekking komt uit het cultureel ontwikkelfonds van 160.000 euro.
		3.	We subsidiëren initiatieven via de GALA subsidieregeling.	Voltooid	De GALA subsidieregeling staat open in 2025 tot 1 oktober.

N.	We moedigen cultuurparticipatie onder kwetsbare ouderen aan.	1.	We moedigen cultuurdeelname aan via Max Vitaal.	Voltooid	Deelname aan Max Vitaal is gerealiseerd.
		2.	We subsidiëren initiatieven via de GALA subsidieregeling.	Voltooid	De GALA subsidieregeling staat open in 2025 tot 1 oktober.
O.	We stimuleren de cultuurparticipatie van jongeren.	1.	We maken een plan om cultuurparticipatie onder jongeren te vergroten.	In behandeling	de Cultuurverbinder onderzoekt de mogelijkheden hoe we cultuurparticipatie onder jongeren vergroten.
		2.	We koppelen bestaande initiatieven klassieke muziekfestivals, aan cultuurparticipatie jongeren en aan talentontwikkeling.	In behandeling	Talentontwikkeling en educatie is een belangrijk onderdeel van Batenburg Baroque Festival. Onder andere bezoeken scholen het festival. Cultuurknooppunt Wijchen coördineert het contact tussen de Wijchense scholen en het festival. Helaas konden dit keer weinig scholen deelnemen aan het initiatief.
		3.	We gaan door met Sjors Creatief	Voltooid	Deelname is gerealiseerd
		4.	We onderzoeken hoe we archeologie voor jongeren aantrekkelijker kunnen maken.	In behandeling	In verband met andere onderwerpen, is hier nog niet voldoende tijd aan besteedt.
P.	We faciliteren en stimuleren gerichte acties vanuit de dorps- en wijkcentra om tot een passend aanbod te komen. We werken aan het verstevigen van de sociale basis.	1.	We onderzoeken met partijen in en uit de wijk en met dorp- en wijkcentra hoe we tot een passend aanbod kunnen komen.	In behandeling	Dit is Wijchen breed niet aan de orde en alleen van toepassing voor Noorderlicht, Wijchen Noord, met de inzet van een verbinder. Zie ook punt 3.
		2.	We stimuleren het laagdrempelig ontmoeten van inwoners op wijkgerichte locaties.	Doorlopend	Koffie met Leonie is in 2026 verder uitgebreid naar Wijchen Zuid.

		3.	We evalueren regelmatig of het aanbod aansluit bij de behoeften en de sociale vraagstukken van het dorp of de wijk.	In behandeling	Dit is Wijchen breed niet aan de orde. Helaas. Met de inzet van de verbinder in Wijchen Noord - Noorderlicht, is er het streven om het aanbod/de activiteiten aan te laten sluiten bij de wensen en behoeften uit de wijk. Niet alleen vanuit sociale vraagstukken. Idealiter ook vanuit kansen. Dit traject is nog in ontwikkeling en mag nog meer worden ingebed. Jaarlijks wordt geevalueerd wat is opgehaald uit de wijk.
Q.	We brengen bepaald aanbod naar de inwoners toe als dat meer geschikt is (maatwerk).	1.	We faciliteren initiatieven die beogen cultuurdeelname dichterbij de mensen te brengen die zelf niet in staat zijn naar de culturele voorziening te komen.	In behandeling	Er zijn nog geen initiatieven die daarop inspelen. Wel zijn er ontwikkelingen om cultuurdeelname te bevorderen bij culturele voorzieningen door rekening te houden met de specifieke doelgroep. Zoals het prikkelarm museumbezoek in Kasteel Wijchen.
R.	We verlagen de drempels voor cultuurparticipatie zodat iedereen die wil, mee kan doen.	1.	We evalueren de Geldterugregeling en kijken welke regeling het meest passend is.	In behandeling	In verband met andere onderwerpen, is hier nog niet voldoende tijd aan besteedt.

3. Opgroeien

= 2026 of verder

Doel		Actie	Status	Evaluatie
A.	Ouders/opvoeders hebben kennis van de ontwikkelingen van het kind per leeftijdsfase.	1. We onderzoeken samen met het onderwijs de mogelijkheden om ouders te informeren over onderwerpen zoals hoe werkt het puberbrein, sociale media gebruik, middelen gebruik etc.	In behandeling	We onderzoeken met het onderwijs de mogelijkheden om ouders te betrekken. Eerdere ouderavonden was de opkomst beperkt. Dus we evalueren wat we in het vervolg gaan doen.
		2. We maken duidelijker waar ouders en opvoeders terecht kunnen met opvoedvragen. We verbeteren onze website hiervoor.	In behandeling	Eerst gezorgd dat WMEBV doorgevoerd kon worden, website moet hierop nog worden aangepast. Zal in 2026 plaatsvinden.
B.	Ouders/opvoeders voelen zich gesteund bij het opvoeden en opgroeien van hun kind.	1. We zetten het Mam Café voort. We kijken of de naam nog past bij deze tijd.	In behandeling	Mamcafé loopt op inhoud erg goed; er is voldoende passend aanbod bij de vraag. Over de naam moet het gesprek nog plaatsvinden.
		2. We onderzoeken de mogelijkheid voor de inzet van POH in plaats van SOJ. Die biedt naast verwijzing naar geïndiceerde zorg ook lichte opvoedondersteuning.	Voltooid	De POH start 1 januari 2026.
		3. We stimuleren steun- en praatgroepen voor jongeren en ouders.	In behandeling	Voor ouders is het belangrijk om met anderen te kunnen praten over hun situatie. In 2026 zorgen we voor een actieve verbinding tussen diverse (zorg)partners. We faciliteren laagdrempelige groepsactiviteiten en trainingen om ouders en jongeren te ondersteunen. Met deze partners ontwikkelen we ook nieuw aanbod, passend bij de vraag en behoefte van inwoners.

C.	Jeugdigen hebben een plek om hun vragen over opgroeien en zelfstandig worden te stellen.	1.	We onderzoeken de behoefte voor het inrichten een plek waar jeugdigen terecht kunnen met al hun vragen (zoals een Jongerenadviescentrum (JAC)).	In behandeling	Op Maas Waal college wordt een ontmoetingsplek gerealiseerd waar ook jongerenwerk een plek krijgt. Ook starten we in 2026 met JoinUs. We onderzoeken of dit voldoet aan de behoefte.
		2.	We zetten jongerenwerk in op plekken waar jongeren zich begeven	Voltooid	Het jongerenwerk is stevig verankerd binnen de lokale aanpak. In de subsidie 2026 is vastgelegd dat in alle wijken een concreet en zichtbaar aanbod wordt geboden, gericht op ontmoeten en verbinden. De jongerenwerkers van MeerVoormekaar werken vindplaatsgericht en zijn actief aanwezig op plekken waar jongeren zich begeven, zoals scholen, sportlocaties, hangplekken en jongerencentra. De focus ligt op jongeren in een kwetsbare positie, met een benaderbare en toegankelijke houding richting zowel jongeren als samenwerkingspartners.
D.	D. Onze jeugd voelt zich gesteund wanneer meedoen niet vanzelfsprekend is.	1.	We zetten een jeugdcoach in als onderdeel van het Sociaal Team.	(Nog) niet gestart	We starten in 2026 met het geven van ambulante ondersteuning binnen het sociaal team. Hierbinnen wordt ook de doelgroep jongeren bedient.
		2.	Samen met partners (vanuit de algemene voorzieningen) onderzoeken we de mogelijkheden voor het versterken van de ouder-kind relatie.	In behandeling	Er vind regionaal overleg plaats over een minimale inzet van vier uur jongerenwerk per school. In Wijchen wordt hier al ruimschoots aan voldaan. Ook sluit het jongerenwerk structureel aan bij het Jeugd- en Veiligheidsoverleg, wat bijdraagt aan korte lijnen en snelle signalering. Ontwikkeling van de brede sociale teams vanuit de Hervormingsagenda Jeugd.
E.	E. Lokale partners en scholen werken nauw samen om zorgsignalen vroegtijdig met ouders op te pakken.	1.	We zetten het Komeetoverleg voort. Het Komeetoverleg is een coalitie voor de jongste jeugdigen.	In behandeling	Voorzitterschap is belegd bij De Eerste Stap. Met hen, en andere belanghebbende partners, gaan we een evaluatie plannen in Q1 2026 over de voortgang.

		2.	We versterken de lokale coalitie Kansrijke Start voor goede ondersteuning voor, tijdens en na de zwangerschap voor ouders in een kwetsbare positie.	In behandeling	Lokaal hebben we met de projectleider prioriteiten gesteld en staan hier acties op uit. Netwerkbijeenkomsten worden succesvol bezocht. Regionaal vindt er afstemming plaats op visie en samenwerking.
F.	De zorgteams binnen het onderwijs en het Sociaal Team zijn laagdrempelig vindbaar voor ouders en jeugdigen en met elkaar verbonden.	1.	We zetten Schoolmaatschappelijk Werk voort. Schoolmaatschappelijk Werk is verbonden aan scholen en biedt ondersteuning aan leerlingen.	Voltooid	
G.	We creëren groepsgericht aanbod binnen- of nabij het onderwijs om mentale weerbaarheid te vergroten.	1.	We brengen in kaart welk aanbod er al is en bepalen samen met partners wat nodig is.	In behandeling	We zetten een focusgroep Sterke Sociale basis op waarbinnen gekeken wordt wel aanbod we al hebben, en wat er nog nodig is.
		2.	We zetten de groepstrainingen van Schoolmaatschappelijk werk voort.	Voltooid	
		3.	We zetten regionaal de stormaanpak in binnen het voortgezet onderwijs om suïcide bij jeugdigen te voorkomen. Na de projectperiode evalueren we of het door wordt gezet.	In behandeling	Stormaanpak zetten we in 2026 voort. Dit wordt regionaal geëvalueerd om te bepalen of het na 2026 nog door zal lopen.
H.	We breiden het steunend netwerk voor kwetsbare ouders en kinderen uit.	1.	We starten Buurtgezinnen op om gezinnen die het lastig hebben extra aandacht te geven en te ontlasten.	Voltooid	vanaf 1 januari 2026 start Buurtgezinnen in Wijchen.

		2.	We zoeken manieren om (deeltijd) pleegouderschap en Buurtgezinnen aantrekkelijker te maken. We richten ons daarbij op het werven van steunouders door samen te werken met lokale organisaties en meer bekendheid te geven via campagnes en informatiebijeenkomsten.	In behandeling	Begin dit jaar is in samenwerking met Buurtgezinnen een bijeenkomst georganiseerd gericht op werving van steunouders. Ondanks de lage opkomst heeft dit waardevolle inzichten opgeleverd voor toekomstige activiteiten. Er vindt momenteel regionale afstemming plaats om informatieavonden breder open te stellen voor regiogemeenten, zodat het bereik kan worden vergroot. Rondom pleegzorg sluit de gemeente aan bij de Week van de Pleegzorg door deelname aan de socialmediacampagne en het versturen van een attentie aan pleegouders als blijk van waardering. Deze wordt begin november namens de gemeente verzonden.
I.	Elke jeugdige heeft een steunfiguur (zoals bijvoorbeeld een JIM).	1.	We zetten samen met de regio met JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) voort. Met deze inzet willen we jongeren zo thuis mogelijk laten opgroeien.	Voltooid	
J.	Binnen het Sociaal Team is deskundigheid aanwezig van complexe echtscheidingen.	1.	We borgen de kennis en kunde binnen het Sociaal Team op het gebied van (complexe) echtscheidingen en breiden dit uit waar nodig.	In behandeling	Momenteel voeren we onderzoek uit waar er hiaten zijn in het aanbod en hoe het Sociaal Team hierop in kan spelen. Dit is ook gekoppeld aan de Sterke Sociale Basis.
K.	Binnen het Sociaal Team bieden we eerste hulp aan ouders bij complexe scheidingsvragen.	1.	Er wordt altijd gekeken naar de inzet van de meeste passende interventie; hierbij wordt ook gekeken naar interventies die buiten de gemeentelijke verantwoordelijkheid liggen.	In behandeling	Momenteel voeren we onderzoek uit waar er hiaten zijn in het aanbod en hoe het Sociaal Team hierop in kan spelen. Dit is ook gekoppeld aan de Sterke Sociale Basis.

L.	Jongeren worden gesteund bij de overgang van 18- naar 18+.	1.	We sturen verjaardagskaarten zodra jeugdigen 18 jaar worden. Zo informeren we ze over alle belangrijke veranderingen waarmee een 18-jarige te maken krijgt. En waar ze zo nodig terecht kunnen voor ondersteuning.	Voltooid	
		2.	De Jeugdcoach ondersteunt, waar nodig, jeugdigen in een verblijfvoorziening bij een soepele overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg.	In behandeling	We werken aan de implementatie van het toekomstplan voor jongeren in verblijfvoorzieningen, in samenwerking met de backoffice. De jongerencoach speelt hierin een centrale rol. Het toekomstplan bereidt jongeren vanaf 17 jaar tijdig voor op hun overgang naar volwassenheid, zodat de ondersteuning na hun 18e goed kan worden voortgezet.
M.	Jongeren vinden steun in hun eigen omgeving bij normale vragen rondom zelfstandig worden.	1.	We onderzoeken de inzet van een mentorschap programma waarin jongeren gesteund worden in hun behoeften.	Voltooid	We zetten JIM in als mentorschap programma
N.	Jongerenactiviteiten zijn gericht op zelfontplooiing en talent.	1.	We evalueren de jongerenontmoetingsplekken. We zorgen voor voldoende plekken waar jongeren terecht kunnen, zo dicht mogelijk bij huis.	In behandeling	De huidige mobiele jongerenontmoetingsplek loopt goed. In 2026 starten we binnen het Maas Waal College met een nieuwe ontmoetingsplek voor jongeren.
		2.	We stimuleren jeugdactiviteiten in de buurtkernen.	In behandeling	Het jongerenwerk van MeerVoormekaar speelt hierin een centrale rol. Dit is de kern van hun werk: zij handelen op basis van signalen en input uit de praktijk, afkomstig van inwoners en professionals. In 2026 wordt door middel van structureel overleg tussen beleid en stichting MeerVoormekaar, het jongerenwerk meer in positie gebracht. Ook worden brainstormsessies gehouden om het aanbod van MeerVoormekaar

					af te stemmen op lokale ontwikkelingen die voortkomen uit bijvoorbeeld de GGD monitor Jeugd.
--	--	--	--	--	--

4. Geldzorgen, Armoede en Schulden

= 2026 of verder

Doel		Actie	Status	Evaluatie
A.	We willen het aantal huishoudens dat wij bereiken met onze financiële verstrekkingen verhogen.	1. We gaan meer vraaggericht werken.	In behandeling	Maakt deel uit van het praktijkonderzoek met de Voedselbanken.
		2. We onderzoeken de mogelijkheid om voor bepaalde categorieën de aanvragen te vereenvoudigen en verstrekkingen ambtshalve te verlengen.	In behandeling	Ambtshalve toekeningen zijn juridisch niet mogelijk. Wel kijken we of we het toegankelijker en eenvoudiger kunnen maken.
		3. We communiceren aan de contacten van het vroegsignaleringsproject op heldere wijze wat de mogelijkheden zijn.	Doorlopend	We zijn voortdurend in contact met de partijen die ons signalen van achterstanden aanleveren.
B.	We bieden inwoners zo vroeg mogelijk ondersteuning bij hun financiële problemen. Waar nodig zetten we aanvullende dienstverlening in (zorg, participatie) om hun zelfredzaamheid te verstevigen.	1. Maandelijks bieden wij inwoners van wie wij een signaal ontvangen van een betalingsachterstand bij een vaste lastenleverancier hulp aan.	Doorlopend	Dit doen wij op verschillende manieren: brief, bellen of via een huisbezoek.
		2. Door meer samenwerking met vaste lastenpartners doen we een poging om in een vroeger stadium bericht te krijgen van achterstallige betalingen.	Doorlopend	In verband met ziekte van de medewerker vroegsignalering is dit nog niet van de grond gekomen.

C.	Door preventie en vroegsignalering van schulden willen we het aantal huishoudens met (problematische) schulden verminderen.	1.	Maandelijks bieden wij inwoners van wie wij een signaal ontvangen van een betalingsachterstand bij een vaste lastenleverancier hulp aan.	Doorlopend	Dit doen wij op verschillende manieren: brief, bellen of via een huisbezoek.
		2.	Met verbeterde monitoring onderzoeken we welke methodes van contact het meeste resultaat opleveren.	Doorlopend	We nemen hiervoor ook deel aan landelijke bijeenkomsten Vroegsignalering om van andere gemeenten te leren.
		3.	In samenwerking met het ROC passen we onze communicatie aan zodat deze beter gelezen kan worden door mensen met beperkte basisvaardigheden	Doorlopend	Brieven die we gebruiken om inwoners aan te schrijven zijn beoordeeld door laaggeletterden en naar aanleiding van de feedback aangepast.
D.	We zetten in op preventieve activiteiten, zoals bewustwording van ouders, ondersteuning bij levensgebeurtenissen, en investeren in persoonlijk contact.	1.	We werken samen met het Team Geldzorgen van het UWV om geldzorgen te voorkomen.	Doorlopend	
		2.	We onderzoeken de inzet van de lesprogramma's van Money Start in het voortgezet onderwijs om kwetsbare jongeren op een goede manier voor te bereiden op hun financiële verantwoordelijkheden wanneer zij 18 worden.	In behandeling	Vorig jaar is bij het Pro College een succesvol lesprogramma gedraaid door Money Start. Dit heeft ivm ziekte nog geen vervolg gekregen bij andere onderwijsinstellingen.
		3.	Wij onderzoeken de mogelijkheden rondom levensgebeurtenissen.	Doorlopend	In onze aanpak en communicatie is hier steeds aandacht voor.

E.	We versterken de samenwerking met maatschappelijke organisaties om zo ons bereik te verhogen en om ervoor te zorgen dat iedereen de hulp krijgt die nodig is.	1.	De kerngroep Geldzorgen met daarin verschillende maatschappelijke organisatie komt enkele malen per jaar bij elkaar. Door elkaar te kennen willen we drempels verlagen en willen we meer huishoudens met geldzorgen bereiken	Doorlopend	De kerngroep Geldzorgen is een overleg met onze maatschappelijke organisatie waar thema's worden besproken en signalen worden uitgewisseld.
		2.	Met de Voedselbank starten we een pilot om het uitgangspunt "Geen pakket zonder traject" in praktijk te brengen.	In behandeling	Het project loopt.
F.	We pakken alle initiatieven en ideeën integraal op om de aanpak van geldzorgen, armoede en schulden te versterken.	1.	We kijken vanuit de verschillende beleidsvelden naar het idee om het onderliggende probleem te definiëren.	In behandeling	Onderdeel van het praktijkonderzoek Uit de armoede.
G.	We willen zorgen dat mensen blijvende oplossingen vinden voor hun geldzorgen. Hiermee bevorderen we financiële stabiliteit en voorkomen we herhaling van geldzorgen.	1.	Na afloop van een schuldregelingstraject bieden we nazorg.	In behandeling	Dit maakt onderdeel uit van de basisdienstverlening die we als gemeente moeten bieden. We werken momenteel uit hoe we nazorg verder vorm willen geven.
		2.	We blijven het eerste jaar in contact met inwoners met geldzorgen die contact hebben gehad met het team schuldhulpverlening.	In behandeling	Dit maakt onderdeel uit van de basisdienstverlening die we als gemeente moeten bieden. We werken momenteel uit hoe we dit vorm willen geven.
		3.	We gaan met bewindvoerders een convenant opstellen met samenwerkingsafspraken om de in-, door- en uitstroom te bevorderen.	In behandeling	I.v.m. andere prioriteiten hier nog geen opvolging aan kunnen geven.

H.	We kijken kritisch naar onze minimaregelingen en hulp bij geldzorgen en stemmen deze af op de behoefte. We monitoren het gebruik en de tevredenheid. Deze bevindingen kunnen leiden tot een aanpassing van de beschikbare regelingen.	1.	We blijven het gebruik van de regelingen monitoren.	In behandeling	Dit komt terug in het integraal plan dat momenteel in voorbereiding is. Dit plan is de uitkomst van de behandeling van het rekenkamerrapport naar de effectiviteit van het armoedebeleid in Wijchen.
		2.	We vragen in onze adviezen aan het Adviesorgaan expliciet om de gebruiksvriendelijkheid te beoordelen.	Doorlopend	Het Adviesorgaan heeft oog voor de gebruiksvriendelijkheid en geeft advies waar het nodig is.
		3.	We vragen onze klanten periodiek naar waar we kunnen verbeteren.	Doorlopend	Dit vindt o.a. plaats in de nazorggesprekken in het kader van schuldhulpverlening.

5. Passend Thuis

	Doel	Actie	Status	Evaluatie
A.	Inwoners denken na over hun huidige en toekomstige woonwensen en ondernemen tijdig actie. Dit noemen we 'bewust wonen'.	1. We informeren inwoners over de opties voor passend wonen. Dit kan door de huidige woning aan te passen of door een geschikte woning te vinden. We gebruiken hiervoor verschillende communicatiekanalen.		Er wordt regionaal en lokaal gewerkt om passend wonen concreet vorm te geven. Met hierbij aandacht voor aandachtsgroepen en fairshare. Voorbeeld is het Regio Actieplan Dak- en Thuisloosheid.
		2. We blijven bekendheid geven aan de Toekomstbestendig Wonen Lening. Met deze lening kunnen inwoners levensloopgeschikte aanpassingen financieren.		
		3. We nemen de aanpak van bewust wonen onder de loep. Hiermee bekijken we of we extra maatregelen kunnen nemen om het bewustzijn te vergroten, zoals het toegankelijk maken van informatie en het herintroduceren van woonadviseurs.		
B.	Inwoners zetten zelf woonzorg-initiatieven op en krijgen hierbij steun van de gemeente.	1. We vragen inwoners om (nieuwe) woonzorginitiatieven in te dienen. We denken actief mee met de initiatiefnemers.	In behandeling	Er is een initiatief om op locatie x het aantal Beschermd Wonen plekken uit te breiden.

		2.	We informeren op verschillende manieren over de mogelijkheid van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO's).	Doorlopend	Via de website en communicatie middelen informeren we inwoners.
C.	De leefbaarheid van de dorpen blijft in stand en verbeteren we.	1.	We onderzoeken hoe inwoners zich meer kunnen verbinden met elkaar en de leefomgeving.	Doorlopend	
D.	Het aanbod van wonen met zorg past bij de vraag.	1.	We vernieuwen de Woonzorgvisie en de checklist om Woonzorginitiatieven te toetsen.	In behandeling	De Woonzorgvisie is behandeld in college, en ligt in het najaar bij de raad.
		2.	We geven uitvoering aan de Woonzorgvisie.	Doorlopend	Als deze wordt vastgesteld, komt er een uitvoeringsprogramma.
		3.	We toetsen nieuwe Woonzorg initiatieven op basis van onder andere een checklist.	Doorlopend	We bieden aanbieders van nieuwe initiatieven pro actief de checklist aan, zodat zij op basis van de thema's in de checklist een opzet kunnen maken.
		4.	We werken samen in de regio om lokaal een passend aanbod te creëren voor specifieke groepen.	Doorlopend	Wat betreft Beschermd Wonen is dat al langer zo. Momenteel wordt het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid vormgegeven waardoor dit ook voor de Maatschappelijke Opvang zo gaat zijn.

6. Zorg en Veiligheid

 = 2026 of verder

Doel		Actie	Status	Evaluatie
A.	Inwoners en professionals weten waar zij signalen van onveilige situaties en zorgen kunnen en soms ook moeten delen. Het gaat dan bijvoorbeeld om: huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling, mensenhandel, complexe echtscheidingen en psychische kwetsbaarheid.	1. We blijven inwoners informeren waar zij zorgen kunnen delen. Hiervoor maken we gebruik van social media, kranten en landelijke campagnes.	Doorlopend	We sluiten aan bij de regionale en landelijke communicatiecampagnes. Recentelijk Orange the World.
		2. We zetten aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling, complexe echtscheidingen, ouderenmishandeling en mensenhandel in.	Voltooid	
		3. We scholen aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en sociaal team jaarlijks bij.	Voltooid	
B.	Jongeren zijn zich bewust van de risico's van drugsgebruik en de verleiding van statusverhoging en snel geld verdienen, zoals geldezel of drugskoeriers.	1. Jongerenwerk wijst jongeren op gevaren van middelen. Ook geeft zij aan waar jongeren met vragen en problemen terecht kunnen.	Voltooid	In 2026 krijgt dit actiepunt extra aandacht. Er komt een kort en duidelijk actieplan voor het hele jaar. Daarin staan onder andere: het ophalen van signalen bij het jongerenwerk, onderzoek naar lokale trends en het gericht inzetten van activiteiten op basis van gegevens uit de GGD-monitor. Deze aanpak helpt om beter aan te sluiten bij wat werkt. Het is wel belangrijk om tussentijds te volgen of de acties effect hebben, zodat we kunnen bijsturen waar nodig.

		2.	We werken door middel van een integrale aanpak samen met onderwijs, zorg en handhaving.	Doorlopend	We hebben maandelijks overleg.
C.	Jeugdoverlast en drugsproblematiek zijn in beeld en pakken we aan.	1.	Met het maandelijks Jeugd en Veiligheidsoverleg (JVO)-overleg brengen we jongeren en groepen in beeld.	Doorlopend	Het JVO loopt goed: met alle ketenpartners aan tafel worden jongeren en groepen duidelijk in beeld gebracht en ontstaan, op basis van een vaste agenda, concrete afspraken en een sterke samenwerking tussen uitvoering en beleid.
D.	Specialistische hulpverlening sluit aan bij de leefomgeving van de inwoner.	1.	We geven een vervolg aan het GGZ team in de wijk	In behandeling	In 2026 vindt de transformatie plaats van WijkGGZ naar GGZ in de wijk plaats.
		2.	We brengen meer geïndiceerde begeleiding naar de voorkant (toegang). Hierdoor krijgen inwoners snel de juiste zorg in de eigen omgeving.	In behandeling	We starten in 2026 met het geven van begeleiding binnen het sociaal team.
E.	We werken met één plan per huishouden.	1.	We wijzen altijd één casusregisseur aan voor huishoudens waar het niet veilig is. Bij complexe scheidingen kan er sprake zijn van twee plannen.	In behandeling	Dit blijft aandacht vragen.
F.	Inwoners voelen geen belemmeringen wanneer meerdere partijen hen ondersteunen. Hulpverleners weten elkaar te vinden en werken samen.	1.	We sluiten aan bij landelijke afspraken en ontwikkelingen rondom toekomstscenario en proeftuinen rondom jeugdbescherming.	In behandeling	We volgen de regionale en landelijke ontwikkelingen hierin.
		2.	We werken samen aan de verdere ontwikkeling van de ambulantisering GGZ middels het netwerkoverleg Samen Dichtbij.	Doorlopend	

		3. Samen met onze partners hebben we maandelijks het regie(team)overleg. Dit overleg zorgt voor een integrale aanpak voor een groep inwoners met complexe problemen, die op meerdere fronten vastlopen.	In behandeling	In kader van de Hervormingsagenda Jeugd zijn we aan het kijken hoe casusregie en procesregie een rol gaan krijgen binnen het Stevige sociale team.
		4. De werkprocessen rondom procesregie en casusregie worden geharmoniseerd.	In behandeling	In kader van de Hervormingsagenda Jeugd zijn we aan het kijken hoe casusregie en procesregie een rol gaan krijgen binnen het Stevige sociale team.
G.	Zorgmijders die een gevaar voor zichzelf of anderen zijn, hebben we in beeld. We maken contact en proberen te ondersteunen.	1. Via het Sociaal Team en zo nodig Meldpunt Bijzondere Zorg wordt een bemoeizorgtraject ingezet voor mensen die zelf niet inzien dat zij hulp nodig hebben.	Doorlopend	Er is een werkproces gemaakt dat wordt gevolgd door betrokken partijen wanneer er een zorgmachtiging wordt aangevraagd.
		2. Zorgmijders bespreken we samen met partners in het regieteamoverleg, ook als er geen concrete hulpvraag is.	Doorlopend	Hierdoor houden we vinger aan de pols en signaleren we eventuele zorgen zo snel mogelijk.
		3. We maken met de woningcorporaties werkafspraken om vervuiling in en om woningen tegen te gaan.	In behandeling	De aanpak van hoarding en vervuiling wordt als gevolg van het overleg Samen Dichtbij uitgewerkt in een richtlijn voor Druten en Wijchen. Dit zal naar verwachting nog in 2025 zijn afgerond.

H.	<p>Als gedwongen kader toch nodig is, richten we deze op herstel van eigen kracht van de inwoner en zijn omgeving. Verplichte zorg zetten we zo kort als mogelijk, en zo lang als noodzakelijk in.</p> <p>Uitwerking maakt onderdeel uit van Regioplan opgave 6</p>	1.	<p>We zetten zo kort mogelijke ondersteuning in, dicht bij huis en nadrukkelijk met inzet van het netwerk.</p>	<p>Doorlopend</p> <p>We zien hier kansen voor verbetering. Dit is onderdeel van de ontwikkeling van de Stevige sociale teams.</p>
I.	<p>We ondersteunen inwoners die terugkeren na een justitieel traject. Door in te zetten op nazorg na (jeugd) detentie maken we de terugkeer voor zowel de wijk als de betrokkenen makkelijker en veiliger. Hierdoor verkleint de kans op recidive.</p>	1.	<p>We organiseren passende nazorg voor ex gedetineerden die in Wijchen wonen of willen wonen.</p>	<p>Voltooid</p>

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7500
Extern Zaak ID	Z/25/329369
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.c
Titel	329369 Informatienota beantwoording Schriftelijke vragen GroenLinks Wijchen over CO2-prestatieladder
Organisatieonderdeel	domein Bedrijfsvoering – team Personeel en organisatie
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
329369 Informatienota beantwoording Schriftelijke vragen GroenLinks Wijchen over CO2-prestatieladder
Bijlage 1 – Schriftelijke vragen GroenLinks Wijchen over CO2-prestatieladder

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	13 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Toelichting

Deze informatienota bevat de beantwoording op de vragen die GroenLinks Wijchen gesteld heeft over de CO2-prestatieladder.

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Openbaar

Zaaknummer: 329369

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen GroenLinks Wijchen: CO₂-prestatieladder

Collegedatum: 13 januari 2026

Kernboodschap

De gemeente Wijchen zet de CO₂-prestatieladder in om de gemeentelijke organisatie te verduurzamen. De ladder brengt de belangrijkste emissiestromen van de organisatie in kaart. Op basis van die data formuleert de gemeente concrete doelstellingen om de CO₂-uitstoot en het energieverbruik te verminderen. Daarvoor zet de gemeente een ambitieus pakket aan maatregelen in. De gemeente communiceert hierover via de webpagina 'Op weg naar minder CO₂'.

Met deze aanpak en communicatie-uitingen voldoet de gemeente aan de eisen vanuit het huidige handboek van de CO₂-prestatieladder. In januari 2026 ontvangt de gemeente een externe auditor. De auditor controleert alle eisen vanuit de CO₂-prestatieladder. De gemeenteraad ontvangt in het voorjaar van 2026 een informatienota over de beoordeling van de auditor en de voortgang die de gemeente geboekt heeft op de doelstellingen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
30 maart 2023	Z/23/107072 Informatienota implementatie CO ₂ -Prestatieladder voor grip op verduurzaming gemeentelijke organisatie
24 juni 2024	Z/24/243491 Beslisnota informatienota CO ₂ -Prestatieladder

Antwoord van het college

In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen.

Vraag 1 – Is het college op de hoogte van de – onder andere hierboven genoemde – eisen en verplichtingen die behoren bij deelname aan de CO₂-prestatieladder?

Het college is op de hoogte van de eisen en verplichtingen vanuit de CO₂-prestatieladder. De eisen en verplichtingen zijn vastgelegd in een handboek. In het handboek zijn verschillende 'treden' opgenomen waarop organisaties zich kunnen certificeren. De gemeente Wijchen is gecertificeerd op 'trede 3' van het huidige handboek (versie 3.1). Op deze trede kijkt de gemeente hoe ze de eigen gemeentelijke organisatie kan verduurzamen.

Op dit moment voldoet de gemeente Wijchen aan alle eisen voor certificering op trede 3. Dit wordt jaarlijks gecontroleerd tijdens een audit. De eerstvolgende audit staat gepland op maandag 19 en dinsdag 20 januari 2026. De audit wordt afgenomen door een onafhankelijk bureau dat certificaten voor de CO₂-prestatieladder mag uitgeven. Zodra de beoordeling van de auditor binnen is, ontvangt de gemeenteraad hierover een informatienota. Deze informatienota beschrijft ook de voortgang die geboekt is op de reductiedoelstellingen.

Vraag 2 – Wij constateren dat niet aan alle eisen en verplichtingen wordt voldaan. Is het college het daarmee eens? Zo nee, op welke wijze worden bovenstaande eisen en verplichtingen dan ingevuld?

De gemeente Wijchen voldoet op dit moment aan alle eisen en verplichtingen voor het huidige certificeringsniveau.

Het *Energiemanagement Actieplan*, de *externe communicatie-uitingen* en het *CO₂-bewust certificaat* van de gemeente Wijchen zijn te vinden op de webpagina 'Op weg naar minder CO₂' (link: [Op weg naar minder CO2 | Gemeente Wijchen](#)). Daar staat informatie over de volgende onderwerpen:

- Reductiedoelstellingen voor de CO₂-uitstoot en het energieverbruik
- Emissie- en verbruiksstromen vanuit gemeentelijke gebouwen en activiteiten
- Reductiemaatregelen om de emissie- en verbruiksstromen te verkleinen
- Voortgang op de vermindering van emissie- en verbruiksstromen. Deze voortgang is per half jaar beschikbaar.
- CO₂-bewustcertificaat op huidige certificeringsniveau (trede 3 van handboek 3.1)
- Verwijzing naar regelingen en instrumenten voor inwoners om hun eigen woningen te verduurzamen

Daarnaast beschrijft de gemeente Wijchen aan welke *sector- en keteninitiatieven* zij deelneemt. Dit doet de gemeente op de landelijke website van de CO₂-prestatieladder (link: [Gemeente Wijchen | Deelnemers CO₂-Prestatieladder | Gecertificeerde organisaties](#)). Deze aanpak stemt overeen met de eisen van het handboek.

Ten slotte beschikt de gemeente Wijchen over de volgende zaken:

- Omschrijving stuurgroep en taakverdeling
- Omschrijving monitoring en verbetering reductie-aanpak via PDCA-cyclus
- Interne communicatie-uitingen

De bovenstaande informatie hoeft niet extern gedeeld te worden via de website. De informatie wordt wel doorgenomen tijdens de audit.

Vraag 3 – Welke gebouwen en activiteiten van de gemeentelijke organisatie in Wijchen vallen onder de reikwijdte van de CO₂-prestatieladder? Is het college van mening dat met deze reikwijdte het energieverbruik en de CO₂-emissie waarop de gemeente invloed heeft voldoende wordt ingevuld?

De gemeente heeft eisen opgesteld om te bepalen welke gebouwen en activiteiten meetellen in de CO₂-prestatieladder. De eisen voor gebouwen zijn als volgt:

1. Het gebouw is eigendom van de gemeente Wijchen.
2. Het gebouw is opgenomen in de meerjaren onderhoudsplanning (MJOP).
3. De gemeente betaalt de energierekeningen van het gebouw.

Met deze eisen tellen de volgende gebouwen mee:

- Huis van de Gemeente, Kasteellaan 27 Wijchen
- Gemeentewerf, Kamerlingh Onnesstraat 13 Wijchen
- Kasteel, Kasteellaan 9 Wijchen
- Zwembad De Meerval B.V., Meerdreef 6 Wijchen
- MFA 't Mozaïek, Campuslaan 6 Wijchen
- Voormalig gemeentekantoor, Kasteellaan 22 Wijchen

Daarnaast vallen meerdere activiteiten van de gemeente onder de CO₂-prestatieladder. Daarbij is gekeken naar activiteiten waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor onderhoud en beheer, en waar de gemeente de energiekosten voor betaalt.

De volgende activiteiten tellen mee voor de CO₂-prestatieladder:

- Wagenpark en materieel in eigen beheer
- Openbare verlichting
- Riolen, pompen en gemalen
- Zakelijke reisbewegingen van medewerkers

Bovenstaande gebouwen en activiteiten zijn opgenomen in de 'boundary' van de gemeente Wijchen. Deze boundary omschrijft de reikwijdte van de CO₂-prestatieladder. De boundary is opgesteld volgens de eisen van het huidige handboek.

De gemeente speelt ook een actieve rol in het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed dat niet onder de boundary valt. Denk hierbij aan gebouwen zoals MFA's en dorpshuizen. Alhoewel deze gebouwen dus niet meetellen voor de CO₂-prestatieladder, ondersteunt de gemeente wel in het verduurzamen van dit vastgoed. Zo helpt de gemeente om Ledverlichting, isolatie, warmtepompen en zonnepanelen te plaatsen. Dat doet de gemeente zoveel mogelijk op natuurlijke momenten.

Daarnaast is de gemeente van plan om zich vanaf 2027 te certificeren op een hoger niveau van de CO₂-prestatieladder. Dan verbreden we de reikwijdte en kijken we ook naar de CO₂-uitstoot bij toeleveranciers.

Vraag 4 – Zijn een Energie Management Actieplan en een uitgewerkte Maatregellijst met duidelijke doelen en beoogde energie- en CO₂-uitstootbesparingen opgesteld? Zo ja kunnen deze dan openbaar gepubliceerd worden? Zo nee, wanneer worden deze dan opgesteld en ter beschikking gesteld aan belanghebbenden?

Zie de beantwoording van vraag 2.

Vraag 5 – Aan welke sector- en/of keteninitiatieven neemt de gemeente actief deel?

De gemeente Wijchen neemt aan vijf sector- en/of keteninitiatieven deel. Dit zijn:

1. Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen
2. Ambtelijk en Bestuurlijk Platform Circulaire Regio (APCR&BPCR)
3. Regionale Energiestrategie (RES) Arnhem-Nijmegen
4. Klimaatweek
5. Pak jouw Moment

De eerste drie initiatieven helpen om het energiesysteem van de gemeente Wijchen toekomstbestendig te maken. Ook draagt de gemeente via deze initiatieven bij aan programma's om circulair en conceptueel te bouwen. Bovendien werkt de gemeente via deze initiatieven mee met de buurtaanpak van Liander om netcongestie te gaan.

Verder is de gemeente Wijchen via de Werkorganisatie Druten Wijchen betrokken bij de landelijke Klimaatweek. Deze campagne wordt ieder jaar vanuit de Rijksoverheid georganiseerd. Voor de Klimaatweek stelt de gemeente een communicatieplan op om inwoners en medewerkers te stimuleren duurzamere keuzes te maken. Daarvoor wordt ook de samenwerking gezocht met Wijchense ondernemers en actieve inwoners, zoals onze klimaatburgemeester.

Ten slotte heeft de gemeente Wijchen de gedragscampagne 'Pak jouw moment' opgezet. Het doel van deze campagne is om inwoners te stimuleren energie te besparen. De campagne richt zich erop om bij alledaagse beslissingen je 'moment te pakken' en voor een duurzamere optie te kiezen.

Alle sector- en/of keteninitiatieven staan vermeld op de landelijke website van de CO₂-prestatieladder. Dat stemt overeen met de eisen van het handboek 3.1, waarop de gemeente Wijchen momenteel gecertificeerd is. Zie: [Gemeente Wijchen | Deelnemers CO₂-Prestatieladder | Gecertificeerde organisaties](#)

Vraag 6 – Ligt de gemeente op koers als het gaat om het bereiken van de gestelde doelen voor energiebesparing en CO₂-uitstootreductie in het kader van de CO₂-prestatieladder? Zo nee, waar schort het aan en hoe wordt de koers bijgesteld om de doelen alsnog te behalen

Ja, we liggen op koers en we hebben onze ambities zelfs verhoogd. De gemeente Wijchen heeft het afgelopen jaar diverse reductiemaatregelen gerealiseerd. Denk hierbij aan:

- Versnelde overgang op 100% biodiesel (HVO100) voor het wagenpark op de gemeentewerf.
- Elektrificatie van gereedschappen op de gemeentewerf. Denk hierbij aan elektrische kettingzagen en snoeimaterieel.
- Verbetering van de klimaatinstellingen van onze gebouwen.
- Overgang op groen aardgas vanuit regionale inkoop via de Groene Metropoolregio. Dit aardgas komt uit de lokale verwerking van afvalstromen, zoals GFT-afval.

Hierdoor heeft de gemeente nieuwe ambities opgesteld:

- De gemeente Wijchen wil in 2027 **-37% minder CO₂ uitstoten** dan in 2022 (oorspronkelijke ambitie -12% minder CO₂ uitstoten)
- De gemeente Wijchen wil in 2027 **-22% minder energie verbruiken** dan in 2022 (oorspronkelijke ambitie -4% minder energie verbruiken)

De voortgang die de gemeente Wijchen afgelopen jaar gemaakt heeft wordt besproken in de audit in januari 2026. De gemeenteraad ontvangt een informatienota over de beoordeling van de auditor, en de voortgang die de gemeente gemaakt heeft op de doelstellingen.

Bijlagen

- Bijlage 1 - Schriftelijke vragen GroenLinks Wijchen over CO₂-prestatieladder

De Gemeenteraad van Wijchen

Schriftelijke vragen over CO₂-prestatieladder gemeente Wijchen

---

Schriftelijke vraag van de GroenLinks

Ingediend: 1 december 2025

Aanleiding:

In maart 2024 is de gemeente Wijchen gecertificeerd voor de CO₂-prestatieladder niveau 3. Dit draagt bij aan de doelstelling om als gemeente het goede voorbeeld te geven op het gebied van klimaat en energie (zie Beslisnota raadsinformatie CO₂-prestatieladder d.d. 24 juni 2024). Niveau 3 behelst scope 1 en scope 2, oftewel de emissies door gas, brandstof, elektriciteit en warmte. En dat voor de gebouwen en activiteiten die bij de gemeentelijke organisatie horen of waar de gemeentelijke organisatie een groot aandeel in heeft. Met deze ladder krijgt een organisatie inzicht in haar energieverbruik én in maatregelen om een overtuigende en effectieve CO₂-reductiestrategie op te stellen, en hierin continu te verbeteren. Daarvoor gebruikt de organisatie onder andere de door Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) opgestelde Maatregellijst. De certificering brengt een aantal verplichtingen met zich mee.

Uit de praktische gids CO₂-prestatieladder voor overheden

Een belangrijke eis is dat er per jaar minimaal tweemaal intern en tweemaal extern gecommuniceerd moet worden met de belanghebbenden. Dit wordt extern bijvoorbeeld gedaan door presentaties, een publicatie op de eigen website of in tijdschriften en het versturen van een nieuwsbrief of een jaarverslag. Intern gebeurt dit bijvoorbeeld in het personeelsblad, op intranet, op informatieborden op werklocaties en tijdens bijeenkomsten. Daarnaast dienen de volgende documenten openbaar te worden gepubliceerd.

1. Het Energie Management Actieplan.
2. De communicatie-uitingen.
3. Informatie over de deelname aan initiatieven.
4. Het CO₂-Bewust Certificaat.

Op niveau 3 is het verplicht om actief deel te nemen aan een sector- en/of keteninitiatief waarin samen wordt gewerkt aan CO₂-reductie. Denk in eerste instantie aan een door een andere overheid of bedrijf opgestart project voor CO₂-reductie zoals een keteninitiatief, ontwikkelingsproject of CO₂-emissiereductieprogramma.

We hebben hierover de volgende vragen:

1. Is het college op de hoogte van de – onder andere hierboven genoemde - eisen en verplichtingen die behoren bij deelname aan de CO₂-prestatieladder?
2. Wij constateren dat niet aan alle eisen en verplichtingen wordt voldaan. Is het college het daarmee eens? Zo nee, op welke wijze worden bovenstaande verplichtingen en eisen dan ingevuld?
3. Welke gebouwen en activiteiten van de gemeentelijke organisatie in Wijchen vallen binnen de reikwijdte van de CO₂-prestatieladder? Is het college van mening dat met deze reikwijdte het energieverbruik en de CO₂-emissie waarop de gemeente invloed heeft voldoende wordt ingevuld?
4. Zijn een Energie Management Actieplan en een uitgewerkte Maatregellijst met duidelijke doelen en beoogde energie- en CO₂-uitstootbesparingen opgesteld? Zo ja, kunnen deze dan openbaar gepubliceerd worden? Zo nee, wanneer worden deze dan opgesteld en ter beschikking gesteld aan belanghebbenden?
5. Aan welke sector- en/of keteninitiatieven neemt de gemeente actief deel?
6. Ligt de gemeente op koers als het gaat om het bereiken van de gestelde doelen voor energiebesparing en CO₂-uitstootreductie in het kader van de CO₂-prestatieladder? Zo nee, waar schort het aan en hoe wordt de koers bijgesteld om de doelen alsnog te behalen?

Namens de fractie GroenLinks,

Pepijn Oomen

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7554
Extern Zaak ID	Z/25/330131
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.d
Titel	330131 informatienota resultaten participatie ervaringsstraten ovl 27012026
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Ruimtelijk beheer
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van

Bijlagen
330131 informatienota resultaten participatie ervaringsstraten ovl 27012026
Gemeente Wijchen – Openbare verlichting – Definitief verslag EM Onderzoek_v2

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota 'Resultaten participatie ervaringsstraten ovl 27012026'

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de informatienota 'Resultaten participatie ervaringsstraten ovl 27012026'

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: resultaten participatie ervaringsgebieden openbare verlichting

Collegedatum: 27 januari 2026

Kernboodschap

Met deze informatienota informeren wij uw raad over de opbrengsten van het participatietraject rond de ervaringsgebieden voor openbare verlichting. Inwoners hebben via vragenlijsten en in de ervaringsstraten feedback gegeven op openbare verlichting in de gemeente Wijchen. Uit de reacties blijkt dat verlichting sterk wordt geassocieerd met veiligheid. Daarom verwerken we deze inzichten in het nieuwe Lichtkader, waarbij gekozen wordt voor verlichtingsniveaus een -maatregelen die aansluiten bij de veiligheidsbeleving van inwoners. Bij het bepalen van de verlichtingsniveaus zal, binnen de grenzen van het beleid, in beginsel gekozen worden voor de meest verlichte, haalbare variant. Het Lichtkader wordt in april 2026 ter vaststelling aan het college aangeboden en vormt de basis voor de verdere uitvoering van vervangings- en vernieuwingsopgaven van openbare verlichting.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
22-06-2023	Vaststelling beleidsplan Openbare Verlichting 2023 t/m 2030
17-10-2024	Motie "licht in de duisternis"

Toelichting

Afgelopen zomer startte de informatiecampagne over de uitvoering van het beleidsplan openbare verlichting. Inwoners werden actief gewezen op de vernieuwde website www.wijchen.nl/verlichting. Daarnaast konden zij via een vragenlijst hun mening geven over de openbare verlichting en aangeven waar volgens hen verbeteringen mogelijk waren. Begin november konden inwoners op twee locaties in de gemeente een week lang ervaren hoe het nieuwe beleid er in de praktijk uit kan komen te zien. Ook tijdens deze ervaringsweek was het mogelijk te reageren op de inrichting van de ervaringsgebieden. Met deze informatienota informeren wij uw raad over de ervaringsweek, de uitkomsten van de vragenlijsten en de manier waarop deze worden verwerkt in het Lichtkader.

Doelstelling participatie

Het beleidsplan openbare verlichting van de gemeente Wijchen biedt duidelijke kaders voor de inrichting van de verlichting in de openbare ruimte. Tegelijkertijd blijft er op onderdelen ruimte voor interpretatie en nadere uitwerking. Deze ruimte wordt onder andere gevonden in de lichtkleur en de mate van verduistering. Ook in de uitstraling van

de armaturen kunnen inwoners een richting meegeven. De interpretabele ruimte vullen we in op basis van de signalen die we tijdens het participatietraject hebben opgehaald.

De vragenlijst, die van 9 september tot en met 15 oktober openstond, had als doel inwoners aan het denken te zetten over openbare verlichting én hen de gelegenheid te bieden hun mening te geven. Tijdens de ervaringsweek konden inwoners op twee locaties in de gemeente bovendien zelf ervaren hoe het beleid er in de praktijk uit kan komen te zien. De feedback die we daarbij ontvingen helpt ons om de uitgangspunten verder aan te scherpen.

Bij de analyse van de antwoorden is gebleken dat de vragenlijst haar doelstelling slechts gedeeltelijk heeft bereikt. De vragenlijst is door veel respondenten ingevuld, wat aangeeft dat een grote groep inwoners de moeite heeft genomen om zijn of haar mening te geven. Tegelijkertijd is gebleken dat de vragenlijst minder geschikt was om in de breedte input op te halen over de achterliggende doelstellingen van het beleid.

In de verdere communicatie wordt daarom expliciet ingegaan op de doelstellingen, uitgangspunten en gemaakte beleidskeuzes, inclusief de onderliggende overwegingen.

Opbrengsten participatietraject

Van de zomer van 2025 tot 15 oktober konden inwoners een enquête invullen via de website van de gemeente. In totaal maakten 426 inwoners hiervan gebruik. Bezoekers van de ervaringsstraten in Wijchen en Niftrik werden daarnaast gevraagd een aanvullende vragenlijst in te vullen. In Wijchen gebeurde dit circa 102 keer en in Niftrik 19 keer.

Om een objectief beeld te krijgen van de conclusies die op basis van deze vragenlijsten getrokken kunnen worden, is een extern onderzoeksbureau ingeschakeld. Dit bureau analyseerde zowel de opzet van de vragenlijsten als de ruwe data. Het rapport met conclusies is als bijlage toegevoegd aan deze raadsinformatiebrief.

Uit de resultaten blijkt dat veel respondenten verlichting sterk associëren met veiligheid. Het dimmen van verlichting of het gebruik van bewegingsdetectie wordt volgens hen juist geassocieerd met meer onveiligheid en een grotere kans op criminaliteit en inbraken.

Medewerkers van de WDW waren op vier avonden aanwezig bij de ervaringsstraten om vragen van bezoekers te beantwoorden. De gevoerde gesprekken waren waardevol. Bezoekers plaatsten kritische kanttekeningen, maar spraken ook waardering uit voor de opzet van de ervaringsweek.

Vertaling resultaten participatietraject naar het Lichtkader

Hoewel de uitkomsten van de vragenlijsten en de mondelinge reacties uit de ervaringsstraten niet één op één kunnen worden overgenomen in het Lichtkader, laten ze wel zien dat een groot deel van de respondenten moeite heeft met de uitgangspunten van het beleidsplan "*donker waar mogelijk, licht waar nodig*". Bij het bepalen van de verlichtingsniveaus zal daarom — binnen de grenzen van het beleid — in beginsel gekozen worden voor de meest verlichte haalbare variant.

Vanwege de aanbestedingsregels is het niet mogelijk om een specifiek merk en type armatuur voor te schrijven in het vervangingsbestek. Door middel van functioneel specificeren is het echter wel mogelijk om een vorm en een uitstraling te kiezen.

Door recente gebeurtenissen is de maatschappelijke discussie rondom openbare verlichting veranderd. Door respondenten wordt regelmatig verwezen naar actuele discussies over veiligheid in de avond en nacht. Dit benadrukt dat de veiligheidsbeleving een factor is waarmee rekening gehouden moet worden. In de vertaling van beleid naar het Lichtkader zullen we daarom terughoudend zijn met het verminderen van lichtpunten. Daarnaast zullen er afwijkingen ten opzichte van het beleid voorgesteld worden. Denk hierbij aan het verlichten van hondenuitlaatvelden en enkele fietsroutes in het buitengebied. Deze afwijkende keuzes zullen expliciet gemaakt worden en ter besluitvorming aan het college worden voorgelegd bij vaststelling van het Lichtkader.

Bij het doorvoeren van de aanpassingen blijven we aansluiten bij de visie uit het beleidsdocument 'Donker waar mogelijk, licht waar nodig', die is gericht op het bevorderen van duurzaamheid en het beschermen van flora, fauna en de gezondheid van onze inwoners.

Communicatie en participatie

Met de ervaringsgebieden en de vragenlijsten is de fase van het ophalen van ideeën bij inwoners afgerond. Op basis van de conclusies uit deze fase werken we het Lichtkader verder uit. Inwoners die bij het invullen van de vragenlijst hun e-mailadres hebben achtergelaten, houden wij op de hoogte van de vervolgstappen. Andere inwoners van de gemeente kunnen hun informatie vinden via de projectpagina. Zodra het Lichtkader is vastgesteld, sluiten we de brede participatiefase af en worden de e-mailadressen verwijderd.

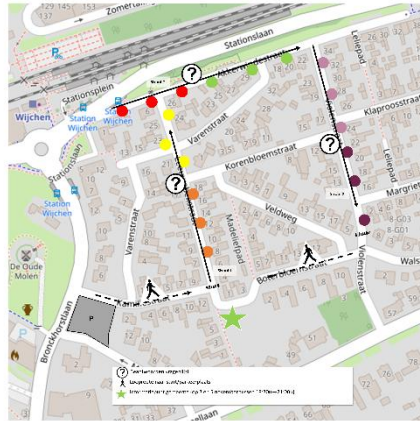
Hoe gaat het verder?

Op basis van de conclusies uit deze fase werken we het Lichtkader verder uit. In april 2026 wordt het Lichtkader ter vaststelling aan het college voorgelegd. Vanaf de zomer van 2026 hervatten we de vervanging van de conventionele verlichting in Wijchen. Locaties waarvan inwoners hebben aangegeven dat het te donker of juist te licht is, worden na vaststelling van het Lichtkader opnieuw beoordeeld om te bepalen of aanpassingen nodig zijn.

Voordat we in een gebied starten met de uitvoering, informeren we inwoners over de werkzaamheden. Dit doen we door middel van huis-aan-huisbrieven. Daarnaast organiseren we ook informatiebijeenkomsten.

Geheimhouding

Niet van toepassing

Straatverlichting in Wijchen

Resultaten van onderzoek voorafgaand aan en tijdens de ervaringsweek

EM ONDERZOEK

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
1.1	Situatieschets.....	3
1.2	De opdracht van EM Onderzoek.....	3
1.3	Onderzoeksverantwoording	4
2.	Conclusies.....	5
2.1	Conclusies uit de eerste vragenlijst	5
2.2	Conclusies uit de vragenlijsten van de ervaringsweek.....	6
2.3	Conclusies op basis van beide vragenlijsten.....	6
2.4	Doelstellingen van de ervaringsgebieden en het behalen ervan.....	7
3.	Verlichting Wijchen: resultaten eerste vragenlijst	8
3.1	Waar zijn de deelnemers woonachtig.....	8
3.2	Buiten zijn als het donker is.....	9
3.2	Wat moet de gemeente doen aan de openbare verlichting?	10
3.3	Minder positief over lichtreductie	11
3.4	Functies straatverlichting: welke zijn (on)belangrijk	12
3.5	Veiligheid en straatverlichting	13
4.	Ervaringsgebieden: bevindingen van inwoners	14
4.1	Ervaringsweek binnen de bebouwde kom	14
4.1.1	Ervaren veiligheid en sfeer	15
4.1.2	Feitelijke beoordeling van de verlichting.....	16
4.1.3	Meest geschikte momenten voor de verlichting	17
4.1.4	Over de deelnemers ervaringsgebied binnen de bebouwde kom	18
4.2	Ervaringsweek buitengebied	19
4.2.1	Bevindingen uit de vragenlijst	19
5.	Tips voor toekomstig inwoner onderzoek	21
5.1	Zorg voor match tussen vragenlijst en mate van inspraak inwoners.....	21
5.2	Voorkom het zogeheten vragen naar de bekende weg.....	21
5.3	Zorg voor samenhang tussen de vragenlijsten.....	22

1. Inleiding

1.1 Situatieschets

De openbare verlichting in Wijchen is in een aantal gebieden verouderd en aan vervanging toe. Daarom zullen lampen en verlichting de komende jaren worden verbeterd.

Deze plannen liggen vast. Maar de concrete invulling van de vernieuwde verlichting gaat met inspraak van de inwoners van Wijchen. Vandaar dat inwoners in september en oktober 2025 de gelegenheid hebben gehad hun mening te geven over wat ze belangrijk vinden aan straatverlichting. Dit is gebeurd via een online vragenlijst.

In november 2025 is een ervaringsweek georganiseerd waarbij op twee verschillende locaties, eentje in een woonwijk binnen de bebouwde kom en eentje in het buitengebied, concrete opties qua verlichting, verlichtingsniveaus en armaturen bekeken en beoordeeld konden worden. Die beoordelingen zijn eveneens gegeven door gebruik te maken van een online vragenlijst. Het doel van de ervaringsweek en het bijbehorende onderzoek is als volgt gedefinieerd:

“Het doel van de ervaringsgebieden is om alle inwoners van de gemeente Wijchen te laten ervaren wat de verschillende manieren van verlichten doen voor het gevoel van veiligheid, sfeer en oriëntatie. Ze geven een beeld van de manier waarop we de inrichting van de openbare verlichting volgens het nieuwe beleid vorm kunnen geven. Daarnaast biedt het beleid nog ruimte voor keuzes. Deze keuzes maken we in de huidige fase en verwoorden we in het Lichtkader. Tijdens hun bezoek aan de ervaringsstraten kunnen inwoners vragenlijsten invullen waarin ze gevraagd worden naar hun mening over het gevoel van veiligheid, sfeer, lichtkleur, vorm van armaturen, etc.

Het doel van de vragenlijsten is om inwoners al vragenderwijs te informeren over de afwegingen die de gemeente maakt bij keuzes voor de inrichting van de openbare verlichting, én om op te halen wat de wensen van inwoners zijn.”

1.2 De opdracht van EM Onderzoek

De vragen zijn gesteld en de meningen zijn gegeven. EM Onderzoek is gevraagd om de verzamelde data te analyseren en interpreteren en dit uit te werken in een verslag. We zetten daarbij de resultaten uit beide onderzoeken op een rij, zodat duidelijk is hoe deelnemers denken over de onderwerpen en vragen die zijn voorgelegd. Verder staan we stil bij de mate waarin de Gemeente Wijchen is geslaagd in het behalen van het doel dat het had met de ervaringsweek. En tot slot besteden we aandacht aan de algehele perceptie van inwoners ten aanzien van de voorgenomen veranderingen met betrekking tot de straatverlichting.

Om de inzichten te verstrekken zullen enerzijds de gegevens uit alle losse vragenlijsten afzonderlijk worden geanalyseerd. Daarnaast proberen we mogelijke verbanden tussen de vragenlijst van september en oktober 2025 enerzijds en de vragenlijsten van de ervaringsweek anderzijds te leggen. We willen hierbij op voorhand opmerken dat het leggen van verbanden lastig is. Dit omdat de gestelde vragen in beide meetmomenten weinig tot geen overlap vertonen.

Bij het rapporteren van de resultaten ligt de nadruk primair op het verlichtingsvraagstuk zelf. Hoe kijken inwoners van de gemeente Wijchen aan tegen de huidige straatverlichting en de voorgenomen plannen om de huidige verlichting te aan te passen om zo te verduurzamen en energie te besparen.

1.3 Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek dat is gehouden voorafgaand aan de ervaringsweek vond plaats tussen 15 september 2025 en 14 oktober 2025. In deze periode hebben in totaal 426 personen de vragenlijst ingevuld. Bij een betrouwbaarheidsinterval van 95% en een foutmarge van 5% zijn de resultaten representatief voor de totale populatie. Mits de steekproef een goede afspiegeling vormt van alle inwoners van de gemeente Wijchen op geslacht, leeftijd en wijk.

Van de deelnemers is niet bekend of ze man of vrouw zijn. Uit een analyse van de postcodes wordt duidelijk dat een grote groep deelnemers woonachtig is een beperkt gebied. Daaruit valt te concluderen dat ondanks een steekproefgrootte van 426 de resultaten niet representatief zijn voor alle inwoners van Wijchen.

Gedurende de ervaringsweek van 3 tot en met 9 november hebben 101 bezoekers aan het ervaringsgebied binnen de bebouwde kom de vragenlijst ingevuld die beschikbaar was in de Leeuwebekstraat. De vragenlijst van de Akkerwindestraat is door 98 personen ingevuld. De Violenstraat vragenlijst telt 102 deelnemers. Omdat de meeste deelnemers in alle drie de straten de vragenlijst ingevuld hebben, zal de n uitkomen in de buurt van 98. Daarmee is de steekproef te klein om de resultaten representatief te laten zijn.

De vragenlijst behorend bij het ervaringsgebied in het buitengebied op de dijk bij Niftrik is door 19 personen ingevuld. Ook voor deze vragenlijst geldt dat de behaalde n te klein is om representatieve uitspraken te kunnen doen.

2. Conclusies

Voordat de resultaten uit beide onderzoeken meer in detail worden behandeld, volgen in dit hoofdstuk de wat EM Onderzoek betreft belangrijkste bevindingen. Daar waar de resultaten hier aanleiding toe geven, zullen we ook aanbevelingen geven.

2.1 Conclusies uit de eerste vragenlijst

Licht is veilig, donker is onveilig: een veel voorkomende gedachte. Inwoners van de gemeente Wijchen die de vragenlijsten ingevuld hebben onderschrijven deze gedachte wat betreft straatverlichting. Als er veel verlichting op straat is, dan is het veiliger. Het verlagen van de lichtsterkte van de straatverlichting of deze enkel aan laten gaan als beweging wordt waargenomen, zal volgens deze inwoners leiden tot meer onveiligheid en vergroot de kans op criminaliteit op straat of inbraken. Dit blijkt uit de open vraag wat de gemeente moet doen aan de openbare verlichting.

Dat deze gedachte leeft onder een groep inwoners maakt het concretiseren van het nieuwe beleid wellicht een lastige opgave. Omdat er meer gemeenten zijn waar dit beleid zal worden doorgevoerd, is het goed om na te gaan bij welke gemeenten dit reeds is gedaan en wat de inwoners daar van de vernieuwde verlichting en lichtsterkte vinden. Als blijkt dat het gevoel van veiligheid gelijk is gebleven ondanks de lagere lichtsterkte dan kan de gemeente Wijchen de inwoners uitleggen en overtuigen dat het gevoel van veiligheid gewaarborgd blijft. Inwoners zouden hiermee zeker gerustgesteld kunnen worden.

De voorkeur van de respondenten voor voldoende licht in de straat blijkt ook uit de vragen wat inwoners belangrijker vinden: veel licht of energie besparen enerzijds en veel licht of de natuur beschermen. In beide gevallen wordt door een grote meerderheid gekozen voor meer licht. Het beschermen van de natuur of besparen van energie is duidelijk minder belangrijk.

Wanneer wordt gevraagd naar de meest en minst belangrijke functies van straatverlichting staan sociale veiligheid (92% vindt dit belangrijk) en verkeersveiligheid (77%) met stip op een en twee als meest belangrijke functies. En het minst belangrijk? Opvallend genoeg niet duurzaamheid of het beschermen van flora en fauna, maar de kosten voor aanleg en onderhoud (54% vindt dit onbelangrijk) en de sfeer en uitstraling (50%).

Wat betreft het vervangen van lampen voor led is veel meer positiviteit te vinden onder de respondenten. Led is bewezen duurzamer en deze stap wordt daarmee als niet meer dan logisch gezien om de straatverlichting te verduurzamen. Zo lang het maar niet ten koste gaat van de hoeveelheid licht op straat.

Het idee dat veel licht zorgt voor veiligheid dient in het achterhoofd gehouden te worden, maar hoe zit het eigenlijk met het gevoel van veiligheid op straat in de huidige situatie? Op de vraag of mensen zich weleens ergens 's avonds of 's nachts onveilig voelen, geeft twee op de drie respondenten (66%) aan zich ergens onveilig te voelen. Dit geeft aan dat op sommige plekken de situatie ook niet ideaal is en dat er met het nieuwe beleid mogelijkheden zijn om dat gevoel van veiligheid juist te vergroten.

2.2 Conclusies uit de vragenlijsten van de ervaringsweek

Omdat sociale veiligheid en verkeersveiligheid zo van belang zijn voor de betrokken inwoners valt het resultaat op de vraag hoe de veiligheid werd ervaren in de drie teststraten mogelijk wat tegen. In de Leeuwebekstraat voelde 54% zich namelijk (zeer) onveilig. In de Akkerwindestraat lag dit percentage op 64% en in de Violenstraat op 57%.

Deze percentages liggen overigens wel iets onder de 66% die zich in de huidige situatie weleens ergens onveilig voelt. Dat de nieuwe verlichting het nog minder veilig zou maken, wordt door deze resultaten iets ontkracht.

De resultaten voor de ervaren sfeer en de beoordeling van de lichtkleur lijken elkaar wat te bijten. Voor alle drie de straten van het ervaringsgebied binnen de bebouwde kom geldt dat de ervaren sfeer van de testverlichting overwegend als (zeer) onprettig werd ervaren. Maar de lichtkleur zelf wordt veelal als prima of zelfs iets te warm beschouwd. De onderzoeksdata bieden geen inzicht in de achterliggende oorzaak voor deze wat tegenstrijdige resultaten.

De vraag wat de meest geschikte momenten zijn voor de verlichting heeft geleid tot antwoorden die de gemeente geen uitsluitel geven over de beste tijdsblokken. Voor alle drie de straten geeft een meerderheid namelijk aan dat de verlichting voor geen enkel moment op de avond of in de nacht geschikt is. Wanneer we de afzonderlijke tijdsblokken bekijken, dan geldt voor alle straten dat de verlichting het meest geschikt wordt bevonden voor de nacht, van middernacht tot 6 uur 's ochtends.

Indien de resultaten uit de vragenlijsten binnen de bebouwde kom worden meegenomen in de keuze voor armaturen dan vallen de armaturen die zijn gebruikt in de Leeuwebekstraat het meest in de smaak. De Armaturen die te zien waren in de Akkerwindestraat worden het minst mooi gevonden.

Daarom beperken we ons hier tot het kort opsommen van de bevindingen. De mening over de eigen zichtbaarheid en de mate waarin andere weggebruikers de deelnemers goed zouden kunnen zien zijn redelijk gelijk verdeeld. Ongeveer evenveel deelnemers zijn van mening dat ze andere weggebruikers slecht of juist goed kunnen zien. En andersom geldt hetzelfde: de groepen deelnemers die vinden dat andere weggebruikers ze slecht of goed kunnen zien, is ongeveer gelijk.

2.3 Conclusies op basis van beide vragenlijsten

In het vorige hoofdstuk is aangegeven dat gepoogd zou worden om verbanden tussen beide onderzoeken/vragenlijsten te leggen. Dit is een lastige opgave, aangezien beide meetmomenten geen enkele overlap kennen wat betreft gestelde vragen. Ondanks deze beperking is een klein aantal resultaten naast elkaar te leggen.

De resultaten uit de eerste vragenlijst maken duidelijk dat sociale veiligheid en verkeersveiligheid voor de inwoners die gereageerd hebben de meest belangrijke onderdelen zijn van (de functie van) straatverlichting. Met dit in gedachte zou de nieuwe straatverlichting een goed gevoel van veiligheid moeten waarborgen. Voor alle beschikbare verlichting tijdens de ervaringsweek blijkt echter dat de meeste deelnemers (iets minder of meer dan 60% afhankelijk van de straat) zich onveilig of zelfs zeer onveilig voelde in de betreffende straat.

Dit gevoel van onveiligheid is vanzelfsprekend een punt van zorg. Zeker als de deelnemers zich met de huidige verlichting juist wel veilig voelen. Uit de eerste vragenlijst welke in september en oktober is ingevuld, blijkt echter dat twee derde van de respondenten zich weleens onveilig voelt op straat. Het lijkt daarmee aannemelijk dat, ongeacht de gebruikte verlichting op straat, deze groep een gevoel van onveiligheid kan ervaren als ze buiten zijn als het donker is.

Kijkend naar de tijdstippen waarop respondenten doorgaans buiten zijn, dan is dat het vaakst tussen 18 uur en 21 uur (72% van de deelnemers is weleens op dat tijdstip buiten). Nog eens 46% is dat weleens na 23 uur. De straatverlichting dient derhalve geschikt te zijn voor deze tijdsblokken. De resultaten uit de ervaringsweek laten echter zien dat een minderheid de verlichting geschikt vond voor deze twee tijdsblokken. Zo'n 20% van de deelnemers aan de ervaringsweek vond de verlichting geschikt tussen spits en zonsondergang en ongeveer 30% voor het tijdsblok tussen 21u en middernacht.

2.4 Doelstellingen van de ervaringsgebieden en het behalen ervan

Het doel achter de ervaringsgebieden was om inwoners te laten ervaren wat de verschillende manieren van verlichten doen voor het gevoel van veiligheid, sfeer en oriëntatie. Met de vragenlijsten konden inwoners spelenderwijs geïnformeerd worden over de afwegingen die de gemeente maakt bij de keuzes voor openbare verlichting en om de wensen van inwoners op te halen.

De ervaringsgebieden hebben hun doel behaald. Met de inrichting van twee verschillende soorten gebieden en het op maat inrichten ervan heeft de gemeente inwoners de kans gegeven om zowel binnen als buiten de bebouwde kom te ervaren hoe de nieuwe situatie er in de toekomst uit kan gaan zien. Door hieraan ook een vragenlijst te koppelen, hebben bezoekers echt hun mening kunnen geven en daarmee invloed kunnen uitoefenen op het nieuwe verlichtingsbeleid.

Wat betreft het beoordelen van de getoonde verlichting en lichtsterktes hebben de vragenlijsten ook hun nut bewezen. Zeker wat betreft het ervaringsgebied binnen de bebouwde kom. Met ongeveer 100 ingevulde vragenlijsten per straat kan niet gezegd worden dat de resultaten representatief zijn, maar ze geven wel een beeld weer. Voor het buitengebied is de respons te laag om conclusies aan te verbinden. Als de vragenlijsten hier ook als doel hadden om inwoners al vragenderwijs te informeren dan is die opzet niet geslaagd. Dit vanwege het simpele feit dat in de vragenlijsten geen informatie is verstrekt.

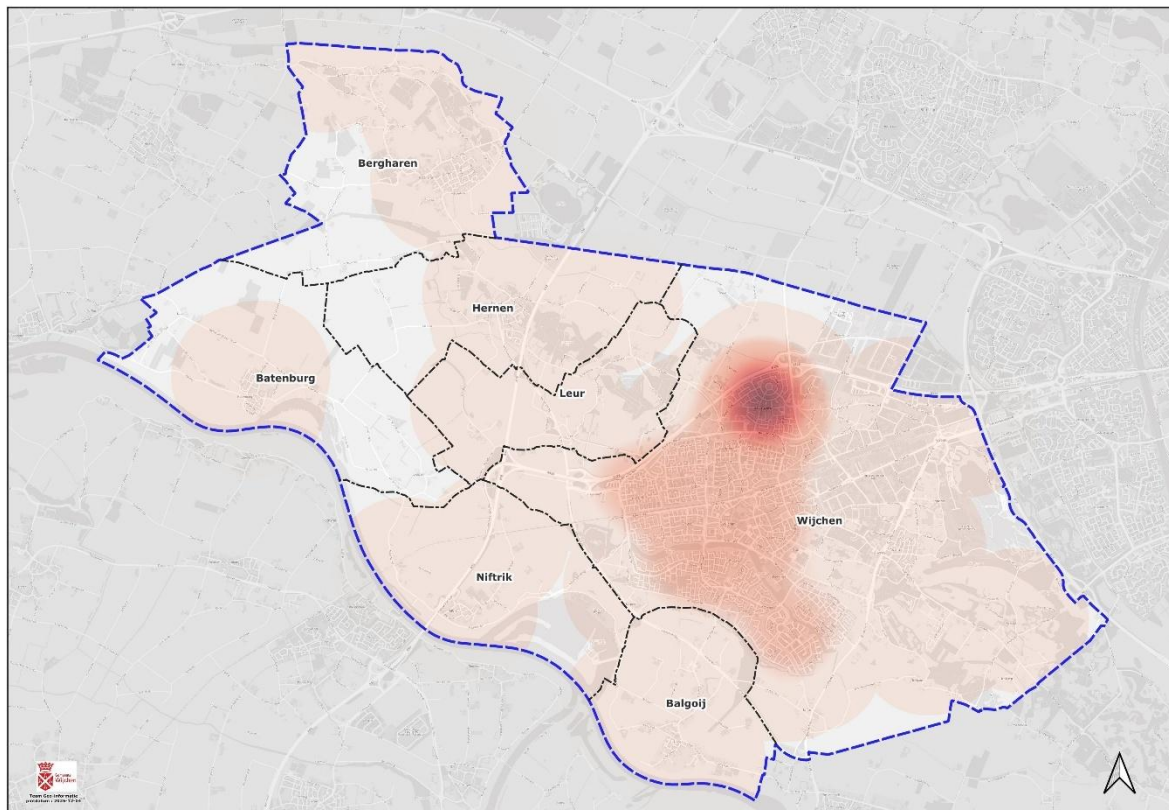
3. Verlichting Wijchen: resultaten eerste vragenlijst

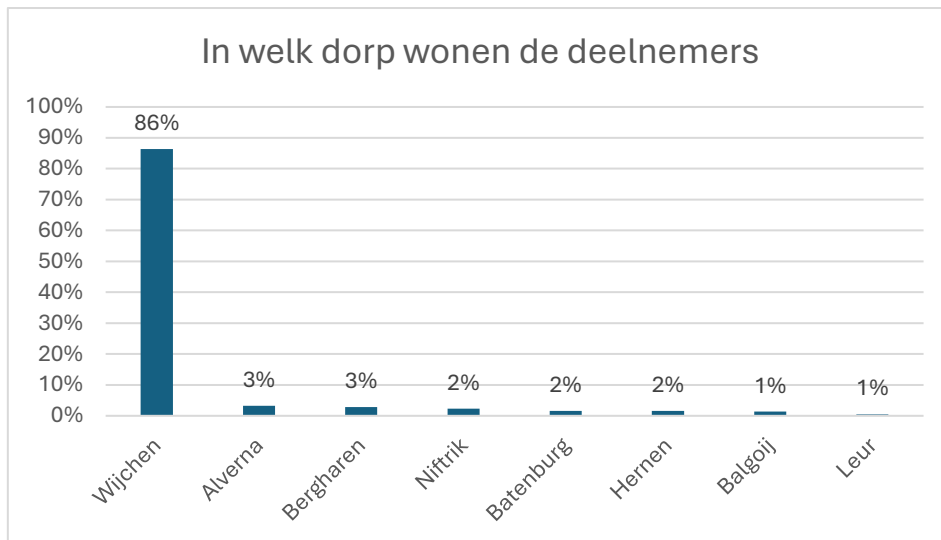
In dit hoofdstuk behandelen we de resultaten uit de in september en oktober 2025 uitgevoerde raadpleging onder inwoners van de gemeente Wijchen. Met het onderzoek zijn meningen verzameld onder burgers en wordt inzicht verkregen in zaken als buiten zijn als het donker is, het belang van buitenverlichting als het donker is, de ervaren veiligheid 's avonds en aspecten die inwoners (on)belangrijk vinden met betrekking tot straatverlichting.

3.1 Waar zijn de deelnemers woonachtig

Voordat we de resultaten behandelen geven we een klein stukje achtergrondinformatie over de deelnemers. Waar wonen ze en hoe valt hun directe woonomgeving te typeren?

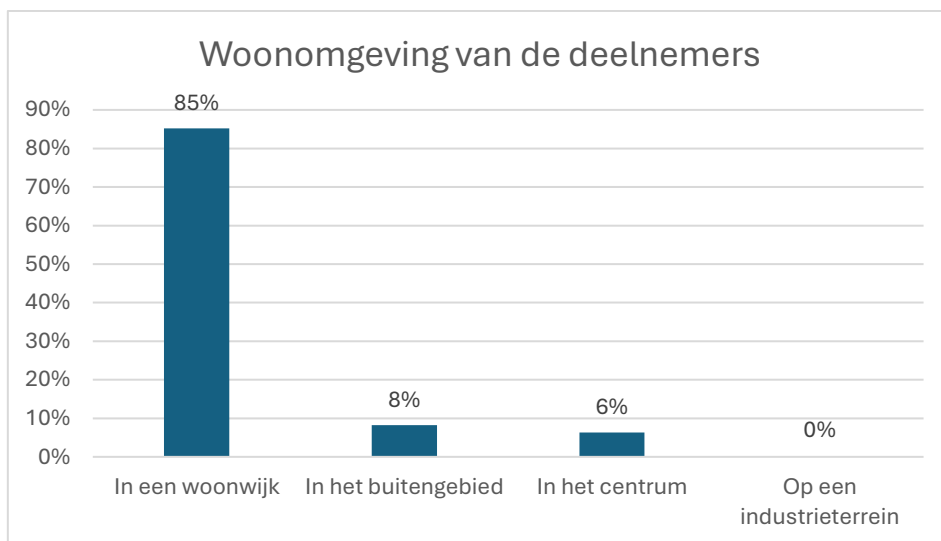
Aan inwoners is gevraagd om hun postcode door te geven. Analyse van de postcodes geeft de volgende verdeling binnen de gemeente. Hieruit komt duidelijk naar voren dat de reactiegraad hoger is in een deel van Wijchen.

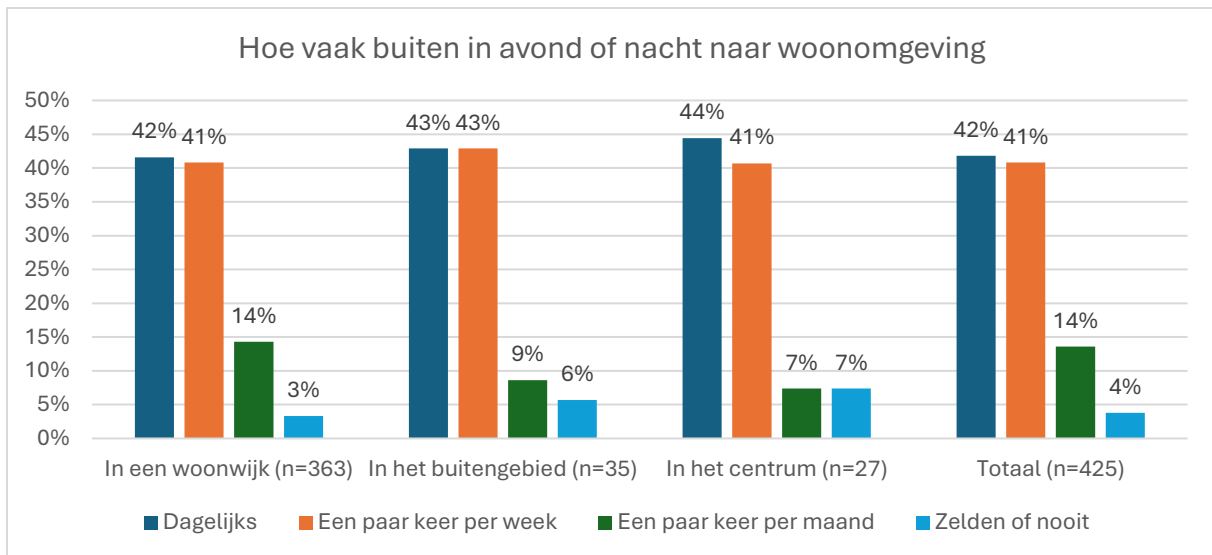
Verreweg de meeste deelnemers aan de eerste vragenlijst wonen in Wijchen. De kleinere kernen zijn ook vertegenwoordigd, zij het in zeer beperkte mate.

De meeste deelnemers wonen in een woonwijk. Een klein deel van de deelnemers woont in het buitengebied of het centrum.

3.2 Buiten zijn als het donker is

Een grote meerderheid van de deelnemende inwoners begeeft zich 's avonds of 's nachts buiten als het donker is. Ruim 8 op de 10 hiervan zelfs eens per week of vaker (83%). Enkel dit gegeven benadrukt de aanwezigheid van straatverlichting. Onderstaande grafiek toont aan dat er verder geen verschillen zijn tussen deelnemers die wonen in verstedelijkt of buitengebied.

Verplaatsing gebeurt hierbij meestal te voet, maar ook vaak per fiets of e-bike of in de auto. Tijdstippen waarop deelnemers buiten zijn, wisselen sterk. Deze mensen zijn weliswaar het vaakst buiten tussen 18 en 21 uur (72%), maar ook na 23 uur is nog altijd 46% weleens buiten. Daarbij is een meerderheid alleen buiten (81%).

3.2 Wat moet de gemeente doen aan de openbare verlichting?

Wanneer inwoners open wordt gevraagd wat de gemeente moet doen aan de openbare verlichting, dan is die mening helder: de lichtsterkte/intensiteit niet verminderen of verlichting niet uitschakelen. Vervanging van de verlichting door ledlampen wordt wel positief ontvangen.

Deze vraag is gesteld voordat de ervaringsweek is georganiseerd. De respondenten hebben derhalve geen referentiekader gehad. Ze kennen enkel de huidige situatie van de straatverlichting. Dat de aangekondigde veranderingen niet enthousiast worden ontvangen, is verklaarbaar. Goede straatverlichting geeft immers het gevoel van veiligheid en verminderen van straatverlichting leidt daarmee tot de gedachte dat het onveiliger zal worden op straat.

Minder licht op straat wakkert het gevoel van onveiligheid aan, mogelijk ook ingegeven door de actualiteit. Ook is de gedachte dat minder licht zaken als criminaliteit, inbraken of overvallen in de hand werkt. Daarnaast denken deelnemers dat minder licht zal zorgen voor een verlaagde verkeersveiligheid.

Met dit in het achterhoofd is het te verklaren dat deelnemers huiverig zijn tegenover het verminderen van het licht op straat. Met de gedachte dat haast alles onveiliger wordt bij minder licht op straat zullen weinig deelnemers blij zijn met maatregelen om precies dat te gaan verwezenlijken de komende jaren.

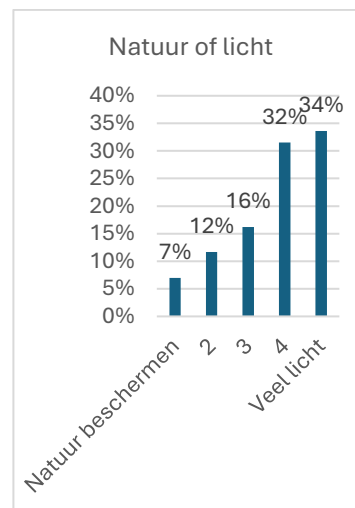
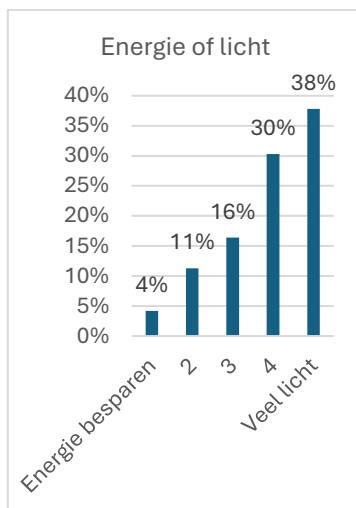
De deelnemers zijn daarentegen veel positiever over de overstap op ledverlichting (45% is uitgesproken positief in de open antwoorden). Men ziet led als een duurzaam alternatief, waarbij geen sprake is van lichtverlies. Ook vinden de deelnemers dit meer dan voldoende. Meer is niet nodig.

3.3 Minder positief over lichtreductie

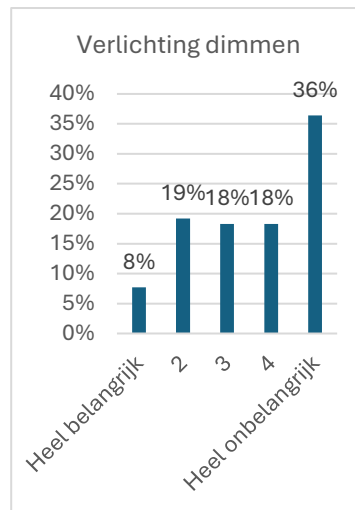
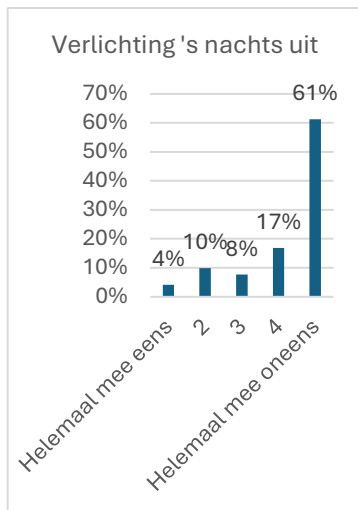
In algemene zin staan Nederlanders anno 2025 positief tegenover energiebesparing en verduurzaming. Zo laat recent onderzoek bijvoorbeeld zien dat ruim 6 op de 10 Nederlanders de overstap naar duurzame warmte steunt (MSG Sustainable Strategies, september 2025). Ook de Monitor Duurzaam Leven 2025 toont aan dat veel Nederlanders goede intenties hebben op het gebied van duurzaamheid. Dat komt wel met een maar: het moet niet ten koste gaan van. Dat kan de portemonnee zijn, maar ook om het inleveren van andere zaken.

Dit blijkt duidelijk uit de keuzes die zijn voorgelegd aan inwoners van Wijchen. Een keuze tussen energiebesparing of veel licht 's avonds en 's nachts valt duidelijk uit richting veel licht 's avonds en 's nachts. De keuze tussen de natuur beschermen of veel licht 's avonds en 's nachts laat een vrijwel identiek beeld zien.

De deelnemers staan voorafgaand aan de ervaringsweek ook minder positief tegenover het idee om 's nachts de straatverlichting uit te doen. Bijna 8 op de 10 inwoners (78%) is het hier (zeer) mee oneens.

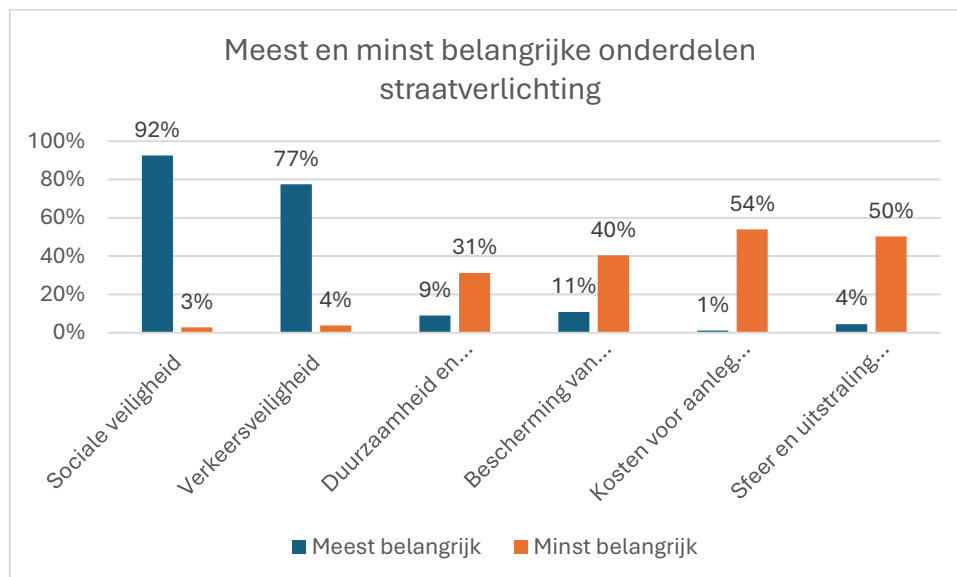
Op de vraag hoe belangrijk inwoners het vinden als de straatverlichting 's avonds en 's nachts wordt gedimd geeft 55% aan dit (zeer) onbelangrijk te vinden.

3.4 Functies straatverlichting: welke zijn (on)belangrijk

In de onderstaande grafiek wordt in één oogopslag duidelijk welke aspecten van straatverlichting belangrijk zijn voor deelnemende inwoners en welke juist niet.

Sociale- en verkeersveiligheid zijn met afstand de meest belangrijke aspecten. Het meest onbelangrijk zijn de kosten voor aanleg en onderhoud en sfeer en uitstraling in de straat.

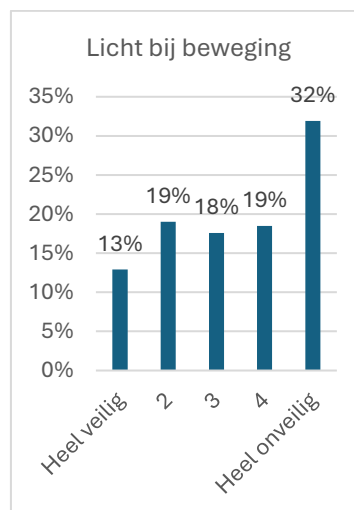
Dat sfeer en uitstraling in de straat niet echt belangrijk zijn, wil niet zeggen dat deze inwoners geen voorkeuren hebben ten aanzien van het type verlichting, de gebruikte armaturen en of de verlichting warm of juist koud is. In de vragenlijsten die zijn ingevuld bij het ervaringsgebied binnen de bebouwde kom blijkt namelijk zeer duidelijk dat die voorkeuren er wel degelijk zijn.

3.5 Veiligheid en straatverlichting

Uit de voorgaande vraag blijkt dat veiligheid, of het nu sociale- of verkeersveiligheid is, zeer belangrijk zijn voor de deelnemende inwoners van de gemeente Wijchen. Maar hoe wordt de daadwerkelijke veiligheid ervaren? En hoe staan inwoners tegenover verlichting langs straten of paden die enkel aan gaat als je erlangs loopt of fietst?

Op de vraag of mensen zich 's avonds of 's nachts weleens onveilig voelen, geeft twee derde (66%) aan dat dit het geval is. Drie op de tien deelnemers (29%) geeft aan zich nooit onveilig te voelen.

Ook de optie om straatverlichting enkel op te lichten als je erlangs loopt of fietst stuit op weerstand. De helft van de inwoners (51%) geeft aan zich in zo'n situatie (zeer) onveilig te voelen. Bijna een op de drie inwoners (32%) geeft aan zich dan (zeer) veilig te voelen.

Kijkend naar enkel de groep die aangeeft zich 's avonds of 's nachts weleens onveilig te voelen, dan wordt het aandeel van mensen dat zich (zeer) onveilig voelt in een situatie met straatverlichting die aangaat bij beweging alleen maar groter. 60% van deze groep mensen voelt zich dan (zeer) onveilig, tegenover 24% die zich dan (zeer) veilig voelt.

4. Ervaringsgebieden: bevindingen van inwoners

Van maandag 3 november 2025 tot en met zondag 9 november 2025 hebben inwoners van de gemeente Wijchen de gelegenheid gekregen om op twee verschillende typen locaties te ervaren hoe de gemeente het nieuwe verlichtingsbeleid kan implementeren.

De eerste locatie betreft enkele straten binnen de bebouwde kom: Leeuwebekstraat, Akkerwindestraat en Violenstraat in Wijchen.

Voor de tweede locatie is gekozen voor de Maasbandijk bij Niftrik.

Inwoners hebben op beide locaties verschillende opstellingen kunnen bekijken en ervaren en hier via enkele internetvragenlijsten hun bevindingen over kunnen delen. Voor de straten binnen de bebouwde kom zijn per straat andere armaturen getest, waarbij de verlichting in iedere straat ook verschillend was qua lichtsterkte. In het buitengebied zijn verschillende lichtsterktes getest en is ook een strook ingericht waarbij het licht helemaal was uitgeschakeld.

In dit hoofdstuk staan we per locatie, en voor de eerste locatie is dat per straat, stil bij de resultaten.

4.1 Ervaringsweek binnen de bebouwde kom

In de drie straten zijn steeds twee armaturen getest, waarbij in elke straat één lichtsterkte is toegepast, maar deze lichtsterkte per straat verschilde. In de vragenlijst is gevraagd naar zaken als het gevoel van veiligheid, sfeer, lichtkleur en de vorm van de armaturen. Onduidelijk is echter op welke armatuur en lichtkleur de antwoorden betrekking hebben. Vandaar dat de resultaten van de drie straten slechts een globaal beeld geven van de betreffende straat. Resultaten zullen daarom op straatniveau worden behandeld, tenzij verdieping mogelijk is. De onderlinge vergelijking gaat eveneens op straatniveau.

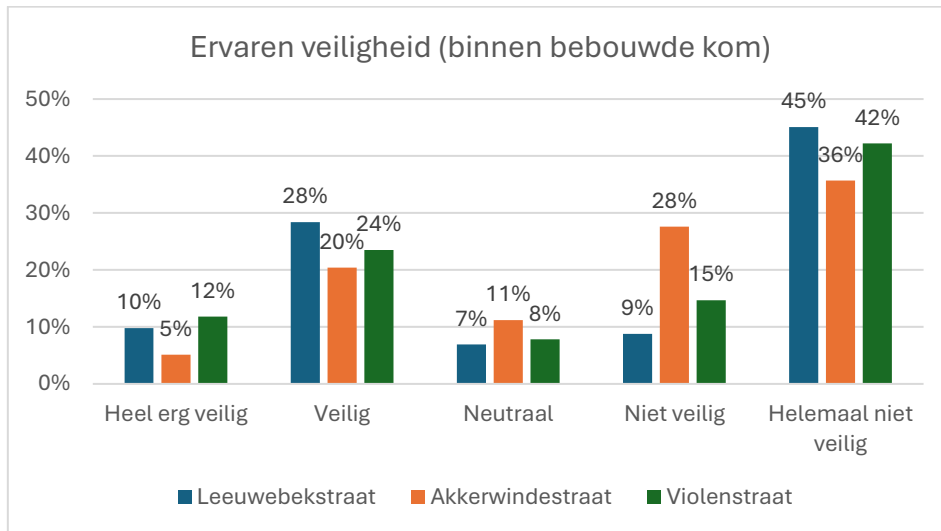
Dit is overigens geenszins een probleem. Het onderzoek gehouden in oktober 2025 en het onderzoek in de ervaringsgebieden moeten immers toetsen wat de perceptie is van inwoners op andere verlichting in de vorm van ledlampen en het verlagen van de lichtsterkte. Handvatten kortom voor het nieuwe beleid in de gemeente omtrent straatverlichting.

De resultaten per straat worden steeds op dezelfde manier behandeld en gebundeld in drie onderwerpen:

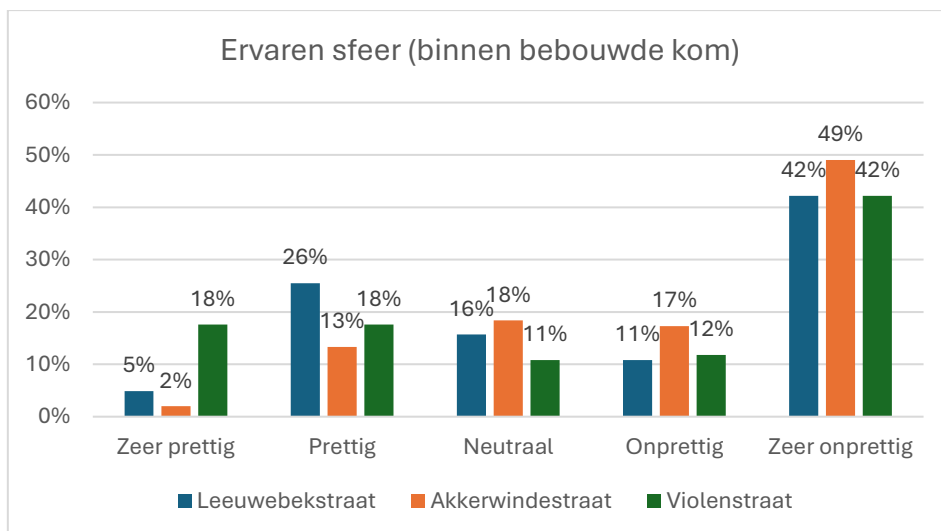
- 1: Hoe wordt de verlichting ervaren
- 2: Feitelijke beoordeling van de verlichting
- 3: Momenten waarop de verlichting het meest geschikt is

4.1.1 Ervaren veiligheid en sfeer

Bij de wijze waarop de verlichting wordt ervaren, staan twee zaken centraal: veiligheid en sfeer. De verlichting in de Leeuwebekstraat leidt bij een meerderheid tot een (zeer) onveilig gevoel (54%). De sfeer van de verlichting in de straat wordt door ruim de helft van de deelnemers (53%) als (zeer) onprettig ervaren.

Voor alle drie de straten geldt dat meer deelnemers zich (helemaal) niet veilig voelen dan (heel erg) veilig.

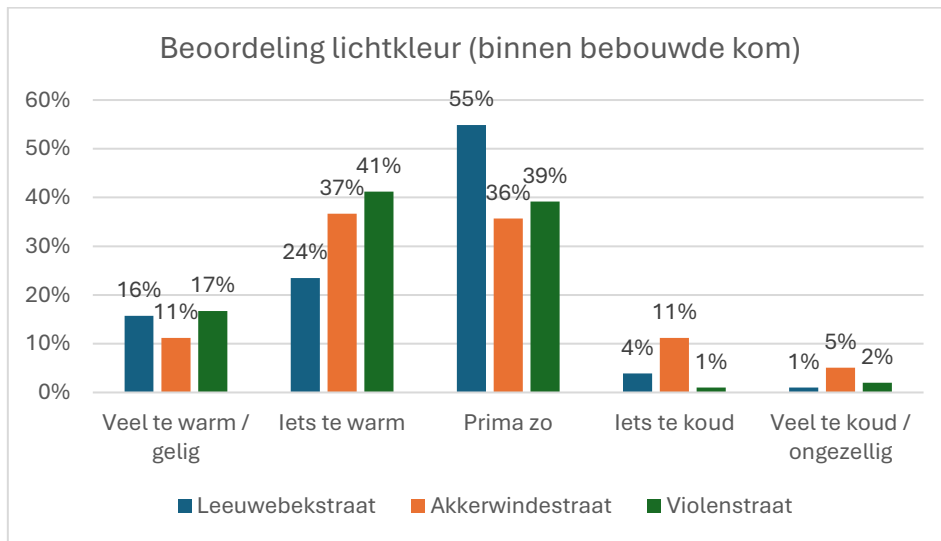

De resultaten wat betreft ervaren sfeer laten een vergelijkbaar beeld zien. Beduidend meer deelnemers ervaren de sfeer van de verlichting als (zeer) onprettig dan als (zeer) prettig.

Opvallend hierbij is de overlap binnen de deelnemers. Wanneer bijvoorbeeld de deelnemers aan de Leeuwebekstraat vragenlijst isoleren die de verlichting als (helemaal) niet veilig hebben aangeduid, dan geven ze ook bijna allemaal (96%) aan dat ze de verlichting (zeer) onprettig vinden. Ditzelfde mechanisme is te zien bij de andere twee straten.

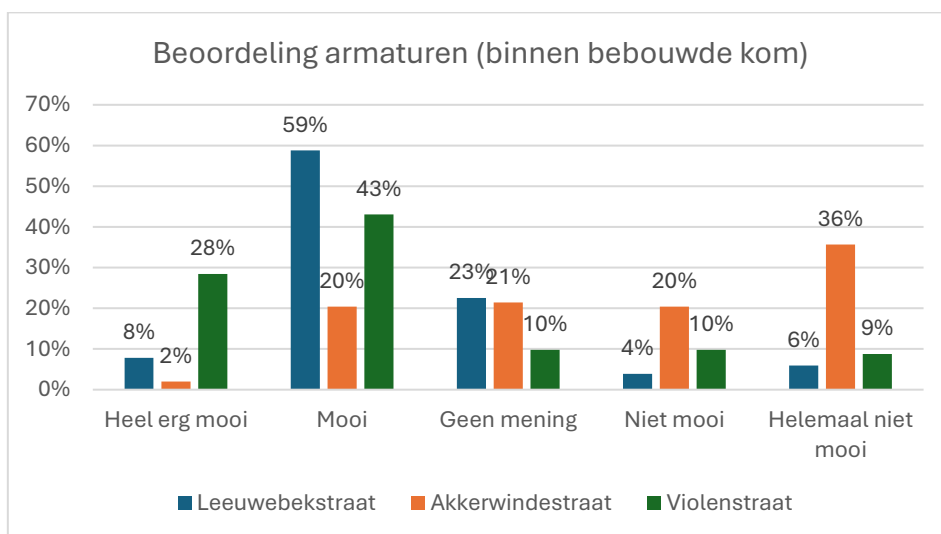
4.1.2 Feitelijke beoordeling van de verlichting

De feitelijke beoordeling van de straatverlichting is op basis van vier aspecten: de lichtkleur, de vorm van de armaturen, de voorkeur voor een armatuur per straat (links of rechts) en welk van alle zes de armaturen het mooist wordt gevonden.

De verlichting wordt zelden of nooit als te koud bestempeld. Voor iedere lichtkleur is de groep die de lichtkleur prima vindt het grootst, waarbij dit voor de Leeuwebekstraat zelfs meer dan de helft van de deelnemers is. Een aanzienlijk deel van de deelnemers vindt de kleur iets te warm.

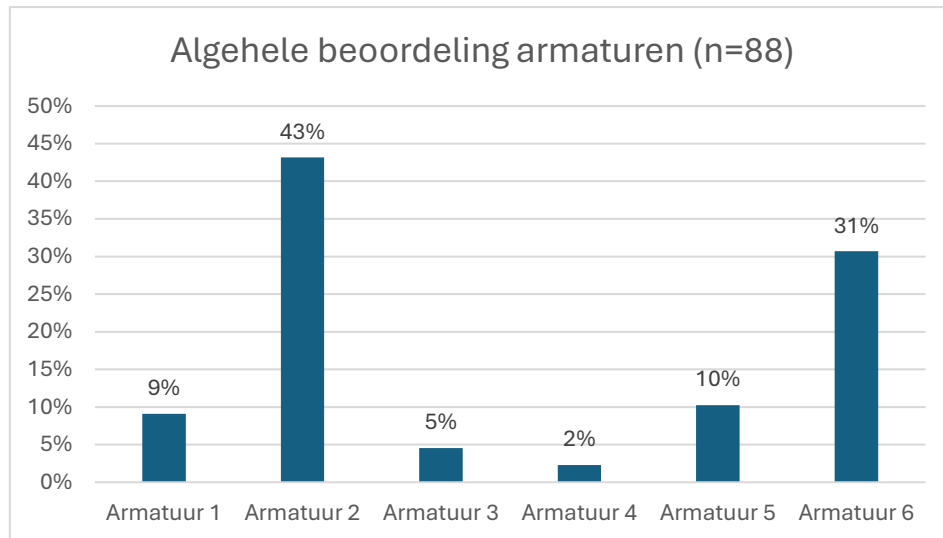
Bij de vorm van de armaturen valt één vorm duidelijk af. Voor de andere twee vormen is het enthousiasme duidelijk groter.

Voor de armaturen die te bekijken waren in de Violenstraat is de groep die ze mooi of heel erg mooi vindt het grootst (71%). De armaturen in de Leeuwebekstraat kunnen eveneens op enthousiasme rekenen, zij het iets minder (67% vindt ze mooi of heel erg mooi). De armaturen van de Akkerwindestraat werden duidelijk minder mooi gevonden.

En welke armatuur wordt dan als mooiste beoordeeld? In de Leeuwebekstraat vond een meerderheid (61%) de armatuur links het mooist. In de Violenstraat vond een vergelijkbare meerderheid (60%) de armatuur rechts het mooist.

Onderstaande grafiek toont de beoordeling van alle zes de armaturen.

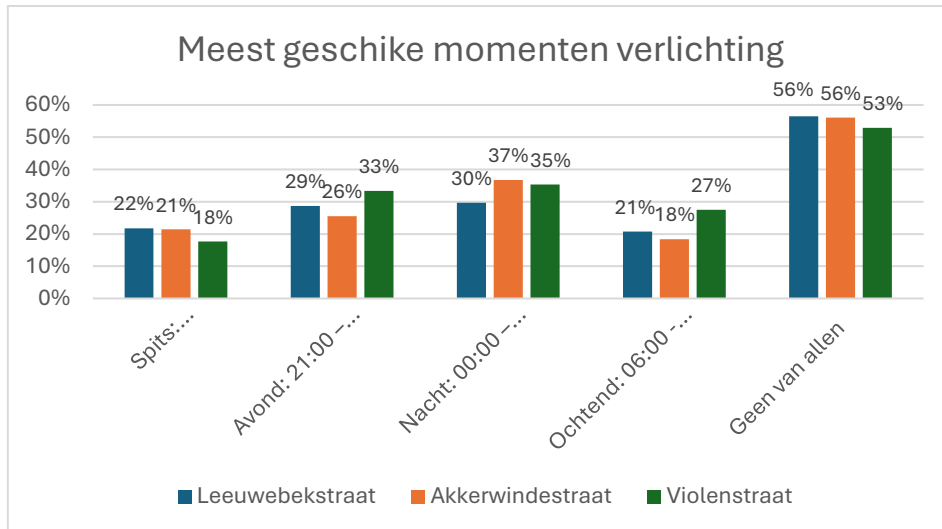

Van alle armaturen is er een duidelijke voorkeur voor armaturen 2 en 6. De overige armaturen die in de ervaringsweek zijn meegenomen, kunnen op weinig enthousiasme rekenen.

4.1.3 Meest geschikte momenten voor de verlichting

Het laatste aspect om voor de gebieden binnen de bebouwde kom een blik op te werpen, zijn de momenten waar de geteste verlichting het meest geschikt voor is.

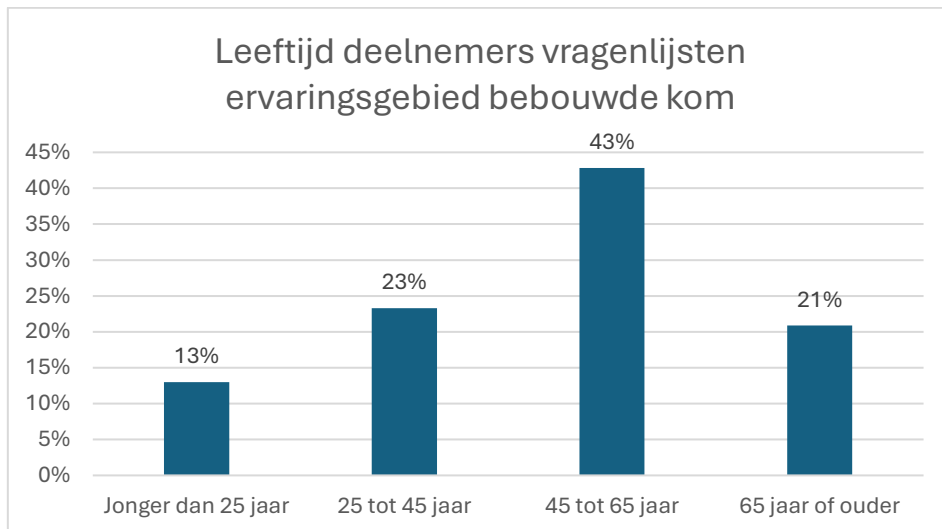
Onderstaande grafiek laat per straat zien wat volgens de deelnemers de beste momenten zijn voor de verlichting. De grootste groep deelnemers geeft aan dat de verlichting voor geen enkel moment geschikt is. Wat betreft de concrete tijdsblokken is een lichte voorkeur te zien voor de nacht tot 6 uur. De overige drie tijdsblokken verschillen niet of nauwelijks van elkaar qua geschiktheid.

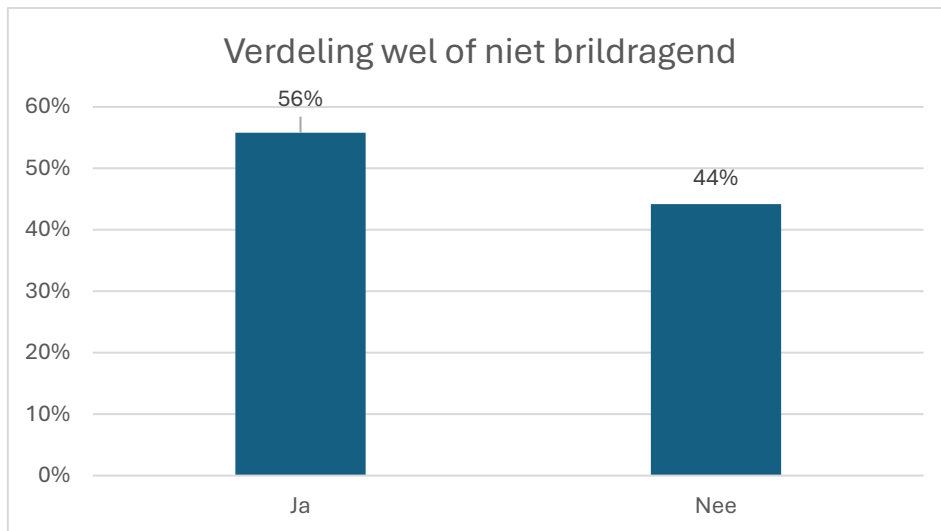
4.1.4 Over de deelnemers ervaringsgebied binnen de bebouwde kom

In de vragenlijsten van de ervaringsweek is een aantal achtergrondkenmerken van de deelnemers uitgevraagd. Hierbij is gevraagd naar leeftijd en het dragen van bril of lenzen. Deze zaken hebben namelijk invloed op de wijze waarop verlichting ervaren wordt. Hieronder beschrijven we kort de steekproef op basis van deze achtergrondkenmerken.

Onderstaande grafiek toont de leeftijdsverdeling van de deelnemers aan de drie vragenlijsten.

De leeftijdsverdeling verschilde licht per straat. Daaruit valt op te maken dat niet iedereen die de ervaringsstraten binnen de bebouwde kom heeft bezocht alle vragenlijsten heeft ingevuld. De verschillen zijn overigens zeer klein, concreet gaat het slechts om een enkele bezoeker.

4.2 Ervaringsweek buitengebied

Ook in het buitengebied, te weten op de Maasbandijk bij Niftrik, is van 4 tot en met 9 november een ervaringsgebied ingericht en hebben bezoekers de gelegenheid gekregen een vragenlijst in te vullen om hun bevindingen te delen.

In tegenstelling tot de vragenlijst voor de ervaringsgebieden binnen de bebouwde kom is deze vragenlijst door een kleine groep mensen ingevuld (n=19). De antwoorden en bevindingen geven daarmee wel richting, maar gelden niet als representatief. Vanwege de geringe respons werken we resultaten niet uit in grafiekvorm. Per vraag geven we aan hoeveel mensen een bepaald antwoord gegeven hebben.

4.2.1 Bevindingen uit de vragenlijst

In de vragenlijst zijn in totaal vier vragen gesteld die betrekking hebben op het ervaringsgebied:

- Heb je je veilig gevoeld?
- Hoe goed heb je het verloop van de weg kunnen zien?
- Hoe goed heb je andere weggebruikers kunnen zien?
- Denk je dat andere weggebruikers jou goed hebben kunnen zien?

Op de vraag of mensen zich veilig hebben gevoeld, geven vier deelnemers aan zich helemaal niet veilig gevoeld te hebben. Eveneens vier mensen voelden zich niet veilig. Zes deelnemers gaven een neutraal antwoord en vijf mensen voelden zich veilig.

Twee deelnemers hebben het verloop van de weg zeer slecht kunnen zien. Zes personen gaven aan het verloop slecht te kunnen zien. Vijf personen gaven een neutraal antwoord op deze vraag. Vier personen gaven aan het verloop goed te kunnen zien en twee personen zelfs zeer goed.

Drie deelnemers geven aan dat ze andere weggebruikers zeer slecht hebben kunnen zien. Nog eens zes hebben andere weggebruikers slecht kunnen zien. Het neutrale antwoord werd door vier mensen gegeven. De laatste zeven deelnemers konden andere weggebruikers goed zien.

Tot slot de vraag of deelnemers denken dat andere weggebruikers ze goed hebben kunnen zien. Twee deelnemers denken dat andere weggebruikers hen helemaal niet goed heeft kunnen zien. Vijf deelnemers denken dat ze niet goed te zien zijn geweest. Twee deelnemers geven een neutraal antwoord. Acht deelnemers denken juist dat ze goed te zien zijn geweest voor andere weggebruikers. En tot slot geven twee deelnemers aan het niet te weten.

5. Tips voor toekomstig inwoner onderzoek

Met de analyses, conclusies en aanbevelingen achter de rug staat nog een laatste verzoek open: het geven van enkele tips voor toekomstig inwoner onderzoek. In dit hoofdstuk zullen we op basis van wat ons is opgevallen aan beide onderzoeken enkele suggesties doen om in de toekomst meer te halen uit een peiling onder burgers.

5.1 Zorg voor match tussen vragenlijst en mate van inspraak inwoners

De beide vragenlijsten zijn onvoldoende in lijn met het doel van de participatie en dus het onderzoek. Het nieuwe beleid staat vast en dus is er voor inwoners beperkt invloed uit te oefenen op de vraag of straatverlichting wordt vernieuwd en de lichtsterkte wordt verlaagd. Dat gaat namelijk al gebeuren.

Nu hadden beide onderzoeken de schijn dat de meningen van deelnemers een rol zullen hebben in de uiteindelijke besluitvorming. En dus hebben tegenstanders van het voorgenomen beleid alle gelegenheid om hun ongenoegen te uiten door precies die antwoorden te kiezen die alles bij het oude zouden laten.

Houd daarom bij toekomstige participatietrajecten waar het bevragen van inwoners onderdeel van zal zijn goed in de gaten welke mate van inspraak ze hebben en pas daar de vragenlijst of vragenlijsten op aan.

5.2 Voorkom het zogeheten vragen naar de bekende weg

Bij participatietrajecten als deze, waarbij de kans op weerstand tegen het nieuwe beleid op de loer ligt, moeten vragen zo gesteld worden dat je vraagt naar de bekende weg. Dat is in dit onderzoek op een aantal momenten wel het geval. Inwoners die tegen bepaald beleid zijn, zullen dergelijke vragen namelijk zo beantwoorden dat het ten goede komt van hun wensen en voorkeuren.

De vragenlijst die in de zomer van 2025 is ingevuld, bevat enkele van deze vragen. Een goed voorbeeld is de vraag *Heb jij weleens bewust nagedacht over straatverlichting in jouw eigen buurt?*. Het is aannemelijk dat veel mensen helemaal nooit bewust nadenken over straatverlichting. Inwoners die geen verandering willen, in dit geval van energiezuinigere verlichting en straatverlichting die wordt gedimd, zullen veel eerder geneigd zijn om aan te geven dat ze hier vaak op letten. Daarmee zijn de antwoorden op deze vraag gekleurd en niet conform realiteit.

Ditzelfde geldt voor de twee vragen wat mensen belangrijker vinden. Hierin zijn steeds twee zaken tegenover elkaar gezet: Energie besparen en Veel licht 's avonds en 's nachts bij de ene stelling en Natuur beschermen en Veel verlichting 's avonds en 's nachts bij de andere. Inwoners die gekant zijn tegen de voorgenomen veranderingen zullen bij deze uitersten wederom kiezen voor de antwoorden die het beste passen bij de aversie tegen het voorgenomen beleid.

5.3 Zorg voor samenhang tussen de vragenlijsten

De twee vragenlijsten vertonen weinig tot geen samenhang, behalve dat het achterliggende onderwerp min of meer gelijk is. De inhoud is verder volledig verschillend. En daarmee zijn de resultaten zeer lastig met elkaar te vergelijken.

In dit geval zou het veel waardevoller geweest zijn wanneer de eerste vragenlijst een goede nulmeting zou zijn geweest van de huidige situatie en de vragenlijsten van de ervaringsweek een 1-meting die logisch aansluit op de eerste vragenlijst. Antwoorden uit beide vragenlijsten hadden vervolgens met elkaar vergeleken kunnen worden en daarmee een veel beter beeld gegeven van de nieuwe situatie rondom de straatverlichting en de mogelijke impact ervan.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7550
Extern Zaak ID	Z/26/334523
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.e
Titel	334523 Informatienota Toekomst van het TussenThuis
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team WMO, jeugd en gezondheid
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
334523 Informatienota Toekomst van het TussenThuis

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Toekomst van het TussenThuis

Collegedatum: 27 januari 2026

Kernboodschap

Het college heeft besloten dat het TussenThuis in Wijchen vanaf 2026 flexibel wordt ingezet voor zowel de huisvesting van statushouders als de opvang van Oekraïense ontheemden. Hierdoor komen er vijf tot tien appartementen aan de Pius XII-straat (momenteel in gebruik als gemeentelijke opvanglocatie voor Oekraïense ontheemden) vrij die woningcorporatie Talis gaat verhuren aan starters en jongeren. De aandachtspunten uit de recente evaluatie van het TussenThuis over de huisvesting van statushouders worden meegenomen in de verdere uitvoering. Daarnaast werkt het college aan een samenhangend integratiebeleid waarin de al ingezette verbetermaatregelen op het gebied van integratie worden geborgd en verder uitgewerkt.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer / documentnummer)
25-05-2024	Z/24/244833 Beslisnota: Principe medewerking DSL
02-07-2024	Z/24/247867 Beslisnota: Advies over omgevingsvergunning doorstroomlocatie Graafseweg 296-302
15-07-2024	Z/24/251663 Beslisnota: Huurovereenkomst Graafseweg 296-302

Toelichting

Waarom zijn we het TussenThuis gestart?

Het TussenThuis is op 1 september 2024 gestart met als doel om de gemeente te helpen bij het uitvoeren van de wettelijke taak om statushouders te huisvesten. Daarmee zorgen we ervoor dat:

- de druk op de woningmarkt wordt verminderd;
- statushouders sneller kunnen integreren.

Het TussenThuis heeft niet tot doel om meer statushouders te huisvesten dan de huisvestingstaakstelling voorschrijft.

Het TussenThuis biedt tijdelijke woonruimte aan mensen met een verblijfsvergunning die wachten op een definitieve woning of appartement. Het doel is dat zij binnen één jaar kunnen doorstromen naar een reguliere of tijdelijke woning of appartement.

In totaal biedt het TussenThuis plek aan 28 alleengaande en alleenstaande statushouders. De gemeente huurt hiervoor vier woningen aan de Graafseweg 296, 298, 300 en 302 in Wijchen, met respectievelijk 8, 7, 8 en 5 woonplekken. Deze woningen worden gehuurd van een particuliere eigenaar voor de periode van 1 september 2024 tot en met 31 augustus 2027. De gemeente verhuurt de kamers vervolgens door aan de statushouders.

Voor de financiering van het TussenThuis wordt gebruikgemaakt van de landelijke DSL-regeling (bekostiging huisvesting vergunninghouders in doorstroomlocaties). Het uitgangspunt is dat het TussenThuis voor de gemeente geen extra kosten oplevert.

Evaluatie na één jaar TussenThuis

Omdat de gemeente in 2025 ruim voorliep op de taakstelling huisvesting statushouders is besloten tijdelijk geen nieuwe statushouders in het TussenThuis te plaatsen. De uitvoering van het TussenThuis is geëvalueerd en er is onderzocht wat een passend vervolg voor het TussenThuis kan zijn.

Uit de evaluatie blijkt dat het TussenThuis duidelijk in een behoefte voorziet. Betrokken organisaties vinden het TussenThuis een helpend en kansrijk concept. Het TussenThuis biedt een rustige, veilige en stabiele woonplek. Dit helpt statushouders om sneller te beginnen met hun inburgering.

Mogelijkheden toekomst van het TussenThuis

We hebben onderzocht op welke manieren het TussenThuis kan doorgaan of moet stoppen.

1. *Het TussenThuis op gelijke wijze voortzetten*: dit betekent dat alle plekken in het TussenThuis worden ingezet voor statushouders van Wijchen.
2. *Het TussenThuis regionaal inzetten*: dit betekent dat het TussenThuis ook wordt ingezet voor statushouders vanuit het Rijk van Nijmegen.
3. *Het TussenThuis niet voortzetten*.
4. *Het TussenThuis flexibel inzetten*: dit betekent dat er plekken zijn voor zowel statushouders als Oekraïense ontheemden.

Waarom is het flexibel inzetten van het TussenThuis de beste optie?

Er is behoefte aan een voorziening zoals het TussenThuis, maar op dit moment niet in de huidige omvang. De ambitie van de gemeente Wijchen is om de taakstelling te volgen.

Het op gelijke wijze voortzetten van het TussenThuis of stoppen met het TussenThuis is dus niet gewenst. Het TussenThuis regionaal inzetten geeft niet de gewenste flexibiliteit. Met het flexibel inzetten van het TussenThuis kunnen we blijven voldoen aan de huisvestingstaakstelling voor statushouders en wordt voorkomen dat we vooruitlopen op de taakstelling.

Door de onvoorspelbaarheid van gezinshereniging en de krapte op de woningmarkt is het noodzakelijk dat het TussenThuis beschikt over een flexibel aantal bedden. Met een flexibel TussenThuis behouden we de mogelijkheid om nu minder statushouders te

huisvesten en later weer op te schalen als dat nodig is. De gemeente kan zo inspelen op veranderingen in de huisvesting van zowel statushouders als Oekraïense ontheemden.

Het voortzetten van een flexibel TussenThuis is ook juridisch mogelijk. De huidige omgevingsvergunning waarin kamerbewoning is toegestaan, biedt ruimte voor opvang van Oekraïense ontheemden. Ook de verhuurder wil meewerken.

We nemen aandachtspunten uit de evaluatie mee

Uit de evaluatie blijkt dat er duidelijke en haalbare verbeterpunten zijn om de huisvesting van statushouders binnen het TussenThuis verder te professionaliseren en de integratie van statushouders te versterken. Belangrijke adviezen zijn:

- Goede informatie vooraf: statushouders moeten vóór hun komst naar het TussenThuis goed worden geïnformeerd over wat zij kunnen verwachten. Het COA en de gemeente spelen hierin een belangrijke rol.
- Inzet locatieleider: de rol van de locatieleider moet meer 'op maat' worden vormgegeven, zodat deze beter aansluit bij de behoeften van de bewoners.
- Regelmatige afstemming: het is belangrijk om structureel overleg te blijven voeren met zowel het COA als Talis om de samenwerking soepel te laten verlopen.

De verbeterpunten die uit de evaluatie naar voren kwamen, worden al opgepakt.

We werken een samenhangend integratiebeleid uit dat leidt tot verbeterde integratie

Door de huidige opvangsituatie in het TussenThuis, het gemeentelijk beleid en landelijke ontwikkelingen goed te analyseren, ontstaat een duidelijk beeld van welke aanpassingen nodig zijn om de integratie van statushouders in Wijchen verder te verbeteren. Een integrale aanpak helpt om knelpunten tijdig te signaleren en gerichte maatregelen te nemen.

Gevolgen

Door het inzetten van een flexibel TussenThuis voor zowel de huisvesting van statushouders als de opvang van Oekraïense ontheemden volgen we de taakstelling huisvesting statushouders door een passend aantal statushouders te huisvesten.

Daarnaast worden vijf tot tien appartementen aan de Pius XII-sstraat (momenteel in gebruik als gemeentelijke opvanglocatie voor Oekraïense ontheemden) vrijgemaakt voor starters en jongeren.

Er zijn geen financiële gevolgen. Een flexibel TussenThuis kan kostendekkend worden uitgevoerd. Dit geldt zowel binnen de bestaande bekostigingsregelingen als binnen het concept van de nieuwe doelgroepflexibele regeling.

Communicatie

Het college heeft het besluit over het flexibel voortzetten van het TussenThuis genomen op dinsdag 27 januari 2026. Via deze informatienota informeert het college uw raad over het genomen besluit.

Daarnaast informeren we omwonenden van het TussenThuis en van de opvanglocatie aan de Pius XII-sstraat over de veranderingen. We informeren ook de huidige bewoners van het TussenThuis en de Oekraïense ontheemden die zullen verhuizen naar het TussenThuis. Bovendien versturen we een persbericht.

Uitvoering of Vervolgstappen

We leggen de afspraken over de gewijzigde voortzetting van het TussenThuis vast met de betrokken partijen. Bovendien informeren we het ministerie van A&M. Daarnaast brengen we de gevolgen van de invoering van de doelgroepflexibele regeling verder in kaart. Ook voeren we de verbeterpunten uit de evaluatie van het TussenThuis door.

De aandachtspunten uit de evaluatie van het TussenThuis die zien op integratie worden, samen met de al ingezette verbetermaatregelen op het gebied van integratie, uitgewerkt tot een integraal verbeterplan en aangepast integratiebeleid.

Geheimhouding

N.v.t.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7511
Extern Zaak ID	Z/26/334564
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.f
Titel	334564 Informatienota Antwoord op vraag voor het vragenhalftje – gezondheidsrisico's op longontsteking door geitenhouderijen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Milieu
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
334564 Informatienota Antwoord op vraag voor het vragenhalftje – gezondheidsrisico's op longontsteking door geitenhouderijen
Bijlage 1 – Aanbiedingsbrief minister deel II Gezondheidsraad advies over de gezondheidsrisico's rondom geitenhouderijen.
Bijlage 2 – Onderzoeksrapport Gezondheidsraad Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: Deel II
Bijlage 3 – Brief provincie Gelderland m.b.t verlenging geitenmoratorium
Bijlage 4 – Beleidsreactie Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 9 januari 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	20 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op vraag voor het vragenhalfuurtje - raadsvergadering 16 december (gezondheidsrisico's op longontsteking door geitenhouderijen)

Collegedatum: 20 januari 2026

Kernboodschap

Het college van de gemeente Wijchen beantwoordt via deze nota de vragen die zijn gesteld door GroenLinks Wijchen op 16 december.

De gemeente Wijchen blijft de verdere reacties op rijksniveau afwachten.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
Nvt.	Nvt

Antwoord van het college

In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen.

1. Hoeveel geitenhouderijen heeft Wijchen?

Er is één geitenhouderij aanwezig in gemeente Wijchen.

2. Hoeveel inwoners wonen binnen een straal van 500 m./1000 m. van een geitenhouderij?

Er wonen in de gemeente Wijchen 79 inwoners binnen een straal van 500 meter rond geitenhouderijen en 648 inwoners binnen een straal van 1.000 meter. Het betreft één geitenhouderij in de gemeente Wijchen en één geitenhouderij in de gemeente Druten. De geitenhouderij in de gemeente Druten heeft een cirkel om haar heen, die (gedeeltelijk) over de gemeente Wijchen heen ligt.

3. Bevinden zich binnen een straal van 500 m. /1000 m. van deze geitenhouderijen: scholen, BSO's, kinderdagverblijven, voorzieningen voor ouderen?

Er zijn geen scholen, BSO's, kinderdagverblijven of voorzieningen voor ouderen aanwezig in een straal van 500 m rond een geitenhouderij. In een straal van 1.000 m bevinden zich een basisschool, een kinderopvang en een peuterspeelzaal.

4. Wat betekenen de conclusies van het rapport van de Gezondheidsraad voor de leef- en woonomgeving van omwonenden van geitenhouderijen?

Er wordt al langere tijd verondersteld dat het wonen dicht bij een geitenhouderij mogelijk een negatief effect kan hebben op de gezondheid. Specifiek betekent dit een groter risico op longontsteking. Dit wordt door het laatste onderzoek bevestigd.

De rijksoverheid geeft aan langer tijd nodig te hebben om te komen tot betekenisvolle conclusies over het rapport van de gezondheidsraad. Dit is te lezen in de Beleidsreactie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 9 januari 2026.

“Voor nieuwvestiging:

In reactie op dit advies gaat het kabinet een afstandsnorm voor nieuwvestiging uitwerken

...

Voor bestaande bedrijven:

Enerzijds zetten we in op mogelijke emissiereductie door technische maatregelen op bedrijfsniveau. Hiervoor is eerst meer kennis en onderzoek nodig. Anderzijds zetten we in op een maatwerkaanpak in prioritaire situaties.”

De gemeente Wijchen blijft de verdere reacties op rijksniveau (Ministerie) afwachten. Ook houden we de reacties op provinciaal niveau (provincie Gelderland) in de gaten.

5. Is de gemeente in contact met de eigenaren van geitenhouderij(en)?

De gemeente staat in (indirect) contact via de Omgevingsdienst Groene Metropool. Voor de fusie van 1 jan. 2026 was dit Omgevingsdienst Regio Nijmegen. Deze omgevingsdienst voert milieutoezicht uit bij bedrijven in onze gemeente.

De gemeente heeft de agrariër geïnformeerd over het feit dat er raadvragen zijn en dat we de reactie op rijksniveau (Ministeries) afwachten. Ook houden we de reacties op provinciaal niveau (provincie Gelderland) in de gaten.

6. Welke maatregelen heeft of gaat de gemeente treffen in het kader van de Wpg en de uitvoering van VTH bij de geitenhouderijen?

Op dit moment treffen we onderstaande maatregelen, die we al geruime tijd treffen.

- Gemeentelijk volgen we het provinciale beleid dat er geen geitenhouderijen mogen bijkomen of mogen uitbreiden, dit zogenaamde geitenmoratorium geldt al vanaf 1 september 2017. In de omgevingsverordening van de provincie is dit verbod juridisch geregeld (in § 4.4.5). In de omgevingsverordening is ook opgenomen dat de Gelderse gemeenten voor 1 januari 2028 in hun omgevingsplan het geitenmoratorium moeten opnemen. In de toelichting op de verordening geeft de provincie het volgende aan: “nadat de uitkomsten van de onderzoeken gereed zijn en de Gezondheidsraad hierover heeft geadviseerd, kunnen Provinciale Staten het verbod heroverwegen. Eerst daarna zullen door gemeenten pas concrete regels opgenomen kunnen worden.”
- Bij bestemmingsplannen wordt rekening gehouden met richtafstanden (bedrijven en milieuzonering). Er wordt dus o.a. rekening gehouden met de aspecten geluid, geur, stof en externe veiligheid per bedrijf. Dit geldt dus ook voor geitenhouderijen.
- Verder hanteren we de richtlijn (voorzorgsprincipe) van de GGD en zijn we als gemeenten terughoudend met uitbreiding of nieuwvestiging van gevoelige bestemmingen (zoals woningen, kinderdagverblijven en scholen) in een straal van 2 km om een geitenhouderij heen.

- Indien het pand binnen een straal van 2 km van een geitenhouderij ligt, informeren we doorgaans initiatiefnemers hierover.

7. Hebben de gezondheidsrisico's gevolgen voor de aanvragers van bouwvergunningen of voor verleende vergunninghouders in directe omgeving van geitenhouderijen? Welke gevolgen zijn dat?

Nee er zijn geen gevolgen op dit moment, anders dan de punten genoemd bij 6.

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief minister deel II Gezondheidsraad advies over de gezondheidsrisico's rondom geitenhouderijen.
2. Onderzoeksrapport Gezondheidsraad Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: Deel II
3. Brief provincie Gelderland m.b.t verlenging geitenmoratorium
4. Beleidsreactie Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 9 januari 2026

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk

4314650-1091844-IZB

Bijlage(n)

2

Kenmerk afzender

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Datum 8 december 2025
Betreft Aanbieding deel II Gezondheidsraad advies over de
gezondheidsrisico's rondom geitenhouderijen.

Geachte voorzitter,

Hierbij bied ik uw Kamer, mede namens de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), het Gezondheidsraad advies "Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II *Gezondheidsimpact van wonen nabij geitenhouderijen en mogelijkheden voor beperking gezondheidsrisico's*" aan met de bijbehorende technische toelichting. Dit tweede deeladvies is vandaag ook gepubliceerd op de website van de Gezondheidsraad.¹ Ik dank de Gezondheidsraad voor dit advies.

Eerder is uw Kamer geïnformeerd over het eerste deeladvies van de Gezondheidsraad over de gezondheidsrisico's rondom geitenhouderijen.² Op basis van de beschikbare wetenschappelijke literatuur concludeerde de Raad in juli dat het verband tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en het risico op longontstekingen waarschijnlijk oorzakelijk is. Dat geeft volgens de Raad voldoende aanleiding om op basis van het voorzorgsbeginsel maatregelen te nemen om de gezondheidsrisico's voor omwonenden van geitenhouderijen te beperken.

In het tweede deeladvies heeft de Gezondheidsraad voor zover mogelijk antwoorden gegeven op complexere en meer gedetailleerde vragen omtrent de aard en ernst van de gezondheidseffecten en de mogelijke oorzaken. De Raad komt tot de conclusie dat het risico op longontsteking is verhoogd voor omwonenden binnen 500 meter (73%) en 1 kilometer (19%) van een geitenhouderij. De Raad komt op lagere schattingen van het aantal extra longontstekingen, ziekenhuisopnamen en sterfgevallen dat op landelijke schaal is toe te schrijven aan de aanwezigheid van geitenhouderijen dan eerder gecommuniceerd.³

¹ [Advies Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II | Gezondheidsraad](#)

² Kamerstukken 2025D31906, 3 juli 2023

³ Kamerstukken 2024–2025, 28 973, nr. 259

De Raad geeft in zijn advies een aantal aanbevelingen voor mogelijke maatregelen die om een politiek-bestuurlijk besluit vragen. Volgens de Raad is het terugdringen van de blootstelling van omwonenden de meest aangewezen manier om het gezondheidsrisico van omwonenden van geitenhouderijen te beperken. Dit kan door het reduceren van emissies (van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen), en een minimale afstand aan te houden tussen geitenhouderijen en kwetsbare bestemmingen. Daarbij adviseert de Raad om onderzoek te doen naar het effect van emissiereducerende maatregelen en dit effect te monitoren, omdat hierover weinig kennis over beschikbaar is.

Kenmerk
4314650-1091844-IZB

Ik neem dit advies en de gezondheidseffecten voor omwonenden serieus. Voor het bepalen van een vervolgaanpak ga ik de twee deeladviezen samen met de minister van LVVN grondig bestuderen. U ontvangt onze inhoudelijke beleidsreactie zo snel mogelijk, uiterlijk in februari volgend jaar.

Op dit moment werkt de WUR aan een overzicht van (on-)mogelijkheden om emissie van bacteriën uit stallen te verminderen.⁴ Dit overzicht wordt verwacht in januari. Daarnaast heeft de geitensector zeer recent een sectorplan over deze problematiek gepubliceerd. Het onderzoek van de WUR en het initiatief uit de geitensector zullen wij meenemen bij de inhoudelijke reactie op het Gezondheidsraad advies.

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Jan Anthonie Bruijn

---

⁴ Kamerstukken, 2024-2025, 28 973 nr. 268.

Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II

Gezondheidsimpact van wonen nabij geitenhouderijen en mogelijkheden voor beperking gezondheidsrisico's

Aan: de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en
Landbouw, Veehouderij, Visserij en Natuur (LVVN)

Nr. 2025/20, Den Haag, 8 december 2025

Gezondheidsraad

inhoud

Samenvatting	3	04 Mogelijkheden voor beperken gezondheidsrisico	25
01 Inleiding	6	4.1 Emissiereductie	25
1.1 Aanleiding en adviesaanvraag	6	4.2 Afstand tot gevoelige bestemmingen	25
1.2 Deeladvies I in een notendop	7	4.3 Monitoring en onderzoek	26
1.3 Commissie en werkwijze	9	05 Advies	27
1.4 Leeswijzer	9	Literatuur	30
02 Bron en blootstelling nader beschouwd	10	Commissie en geraadpleegd deskundigen	33
2.1 Stalsysteem en stalmanagement	10		
2.2 Aantal bedrijven en geiten	12		
2.3 Blootstellingsroute	13		
03 Aard en omvang gezondheidseffect	14		
3.1 Aard en ernst van longontstekingen	14		
3.2 Gevoelige groepen	15		
3.3 Omvang gezondheidseffect	16		
3.4 Gezondheidsimpact in breder perspectief	21		

samenvatting

Naar aanleiding van de resultaten van het recentste onderzoek naar Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-III) heeft de minister van VWS, mede namens de minister van LNVN, de Gezondheidsraad om advies gevraagd over de mogelijke gezondheidseffecten van wonen in de buurt van een geitenhouderij. In 2018 concludeerde de Gezondheidsraad op basis van de toenmalige stand van de wetenschap dat er aanwijzingen waren voor een oorzakelijk verband tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen, maar dat de gegevensbasis op dat moment beperkt was. De commissie Veehouderij en gezondheid van de Gezondheidsraad heeft opnieuw de stand van de wetenschap in kaart gebracht.

Deel I: waarschijnlijk oorzakelijk verband

In het 1^e deeladvies dat op 3 juli 2025 is gepubliceerd concludeert de commissie dat het verband tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen waarschijnlijk oorzakelijk is. De commissie acht het aannemelijk dat er niet 1 specifieke ziekteverwekker verantwoordelijk is voor het verband tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen, maar dat er sprake is van een samenspel van factoren (multicausaliteit). Hierbij leiden het stalsysteem en het stalmanagement van geitenhouderijen mogelijk tot (piek)bloot-

stellingen in de omgeving aan onder meer algemeen voorkomende micro-organismen, fijnstof en endotoxinen. Dat zou bij omwonenden kunnen zorgen voor (gevoeligheid voor) het krijgen van een longontsteking.

De vaststelling dat er waarschijnlijk sprake is van een oorzakelijk verband vormt volgens de commissie voldoende aanleiding voor de overheid om op basis van het voorzorgsbeginsel maatregelen te nemen om gezondheidsrisico's voor omwonenden van geitenhouderijen te beperken. De aard en de omvang van de gezondheidseffecten zullen mede bepalend zijn voor de evenredigheid van die maatregelen.

Deel II: Aanknopingspunten voor beperking gezondheidsrisico's

Om tot mogelijke aangrijpingspunten te komen voor het terugdringen van de gezondheidsrisico's gaat de commissie in deel II dieper in op factoren die van invloed zijn op het risico op longontsteking bij omwonenden van geitenhouderijen en op de aard en omvang van de gezondheidseffecten.

Aanzienlijk hoger gezondheidsrisico voor omwonenden

Een brede beschouwing van de gezondheidsimpact van wonen in de nabijheid van geitenhouderijen onderstreept volgens de commissie de

noodzaak tot het nemen van maatregelen om de gezondheid van omwonenden van geitenhouderijen te beschermen. Bij het beoordelen van de gezondheidsimpact kijkt de commissie niet alleen naar hoeveel extra gevallen van longontsteking er gemiddeld jaarlijks optreden bij mensen in Nederland door wonen in de nabijheid van een geitenhouderij. Dat zijn naar schatting 841 gevallen binnen een woonafstand van 1 kilometer.

De commissie kijkt met name ook naar het individuele risico: hoeveel groter is de kans om longontsteking te krijgen voor iemand die dichtbij een geitenhouderij woont vergeleken met het risico op een longontsteking als er geen geitenhouderij in de buurt zou zijn. Binnen een woonafstand van 500 meter is dat risico gemiddeld 73% hoger, binnen een woonafstand van 1 kilometer 19%. Dat is aanzienlijk vergeleken met het gezondheidsrisico van blootstelling aan luchtverontreiniging en andere milieu-gezondheidsrisico's.

Groepen die over het algemeen gevoeliger zijn voor het krijgen van een longontsteking en een ernstiger verloop daarvan zijn onder andere jonge kinderen, ouderen en mensen met onderliggend lijden. Er zijn geen aanwijzingen dat de aard en ernst van longontstekingen bij omwonenden van geitenhouderijen verschillen van longontstekingen door andere oorzaken.

Terugdringen van blootstelling: uitstoot reduceren en minimale afstand

Volgens de commissie is het aannemelijk dat longontstekingen in de buurt van geitenhouderijen worden veroorzaakt door een samenspel van verschillende factoren (multicausaliteit). De emissies die daarbij een rol spelen zijn wel in beeld, maar met name over de precieze blootstellingsroutes is nog onduidelijkheid. Daarom zijn het terugdringen van de emissie (uitstoot) van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen uit geitenhouderijen en van de uiteindelijke blootstelling van omwonenden aan deze emissies volgens de commissie de meest aangewezen manieren om gezondheidsrisico's te beperken. Blootstelling aan emissies kan verminderd worden door een minimale afstand aan te houden tussen geitenhouderijen enerzijds en woningen en andere gebouwen en locaties waar mensen langdurig verblijven of een groot deel van de dag doorbrengen anderzijds.

In de geitenhouderij worden meestal potstallen met natuurlijke ventilatie gebruikt. De commissie verwacht dat het stalsysteem van invloed is op de emissies. Datzelfde geldt voor het stalmanagement: de frequentie en wijze van bijstrooien en uitmesten, de wijze van ventileren en behandelen van de stallucht, en de wijze waarop mest wordt opgeslagen en toegepast kan allemaal van invloed zijn op de emissies. Er is momenteel echter geen inzicht in het precieze effect van het stalsysteem en stalmanagement op de emissie van de verschillende componenten uit geitenhouderijen en in de

effectiviteit van maatregelen die daarop gericht zijn. Ook is er onvoldoende kennis beschikbaar over de samenstelling, verspreiding, blootstelling en blootstelling-effect relaties van de verschillende componenten in de emissies. De commissie kan daarom niet inschatten in welke mate specifieke emissiereducerende maatregelen het gezondheidsrisico voor omwonenden verminderen.

Afstandsnormen verlagen het gezondheidsrisico voor omwonenden en (gevoelige) groepen die langdurig in de omgeving van geitenhouderijen verblijven, en zijn zeker aangewezen zo lang niet duidelijk is of uitstootverminderende maatregelen afdoende zijn. Bij een voorgenomen nieuwvestiging van een geitenhouderij en bij een voorgenomen realisering van woningen en andere gevoelige bestemmingen adviseert de commissie uit voorzorg ten minste een afstand van 1 kilometer aan te houden.

Voor bestaande situaties kan ingezet worden op emissiereductie om het risico op longontstekingen terug te dringen. Daarnaast kan bij wijziging van bestaande situaties een beperking van de omvang van geitenhouderijen mogelijk bijdragen aan het terugdringen van het gezondheidsrisico. Daarbij verdienen situaties waarbij meerdere geitenhouderijen aanwezig zijn binnen een afstand van 1 kilometer van gevoelige bestemmingen bijzondere aandacht. Concrete grenswaarden voor het aantal bedrijven en het aantal geiten per bedrijf zijn echter niet aan te duiden op basis van de beschikbare informatie.

Besluitvorming over maatregelen

Welke invulling van het voorzorgsbeginsel proportioneel is, welk gezondheidsrisico daarbij als acceptabel wordt

beschouwd en hoe belangen van alle betrokkenen daarbij worden meegewogen is een politiek-bestuurlijke afweging. Er is niet een maatlat waarlangs alle omgevingsrisico's beoordeeld kunnen worden.

Bij de besluitvorming over maatregelen adviseert de commissie dat de Rijksoverheid, provincies en gemeenten de systematiek van het Beoordelingskader Gezondheid en Milieu voor veehouderijen gebruiken. Naast vragen over aard en omvang van het gezondheidseffect zijn daarin ook vragen over de waardering van het gezondheidseffect opgenomen. Ook bevat het beoordelingskader vragen over de effectiviteit, kosten en baten van mogelijke maatregelen. De commissie adviseert daarbij de maatregelen die zij in dit deeladvies uit gezondheidkundig oogpunt voorstelt als uitgangspunt te nemen en het effect van de maatregelen te monitoren.

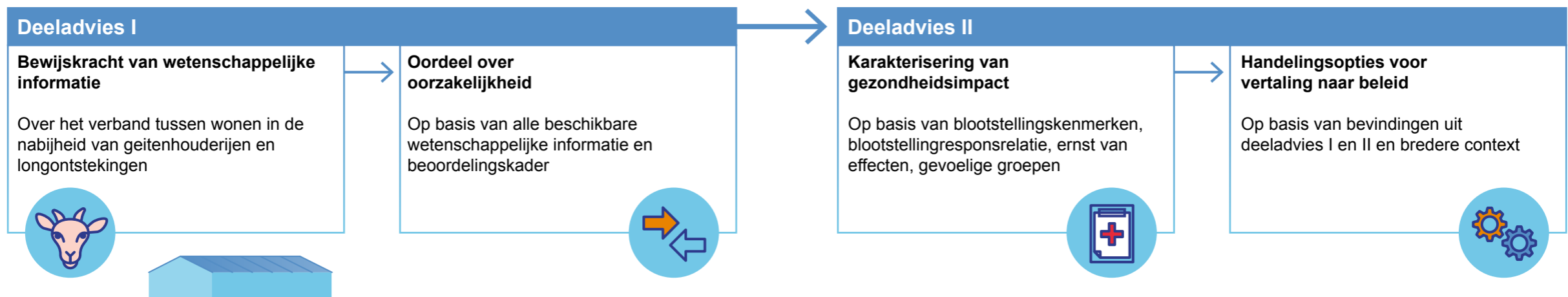
01 inleiding

1.1 Aanleiding en adviesaanvraag

De Gezondheidsraad bracht in 2012¹ en 2018² advies uit over de gezondheidsrisico's voor omwonenden van veehouderijen. De aanleiding daarvoor waren het IVG-onderzoek (Intensieve Veehouderij en Gezondheid) en de vervolgonderzoeken onder de noemer VGO (Veehouderij en Gezondheid Omwonenden). In het advies van 2018 gaf de Gezondheidsraad aan dat er in de wetenschappelijke literatuur duidelijke aanwijzingen waren voor gezondheidsrisico's voor omwonenden van veehouderijen. Uit de toen beschikbare onderzoeken kwam naar voren dat er een associatie bestond tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en het optreden van longontstekingen. De Gezondheidsraad concludeerde echter ook dat de gegevensbasis op dat moment beperkt was. Er zijn

sindsdien aanvullende onderzoeken uitgevoerd door het VGO-consortium, waarin onder andere de epidemiologische analyses van huisartsgegevens over longontstekingen werden uitgebreid met gegevens uit recentere jaren, vergelijkbare analyses in een 2^e onderzoeksgebied zijn gedaan, en gezocht werd naar de onderliggende biologische oorzaak van de longontstekingen. Het eindrapport van deze VGO-III onderzoeken werd op 4 februari 2025 gepubliceerd.³

Na publicatie van het VGO-III eindrapport heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), mede namens de minister van Landbouw, Veehouderij, Visserij en Natuur (LVVN), de Gezondheidsraad gevraagd het advies uit 2018 te actualiseren op basis van alle op dit moment beschikbare gegevens. De Gezondheidsraad heeft de beantwoording van de adviesvraag opgesplitst in 2 delen. In figuur 1 staat een

Figuur 1 Inhoud deeladvies I en deeladvies II

schematische weergave van de inhoud van deel I en deel II van het advies. In deel I, dat op 3 juli 2025 is gepubliceerd, concludeert de commissie Veehouderij en gezondheid op basis van de huidige stand van de wetenschap dat er waarschijnlijk sprake is van een oorzakelijk (causaal) verband tussen het wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen. Daarbij identificeerde de commissie een plausibel onderliggend biologisch werkingsmechanisme.⁴

In het voorliggende deel II beantwoordt de commissie specifieke vragen over de factoren die van invloed zijn op het risico op longontsteking bij omwonenden van geitenhouderijen en de aard en omvang van de gezondheidseffecten. Ook plaatst de commissie de gezondheidseffecten in perspectief van andere omgevingsrisico's voor de volksgezondheid. Daarnaast beschouwt de commissie in dit deeladvies de mogelijke aangrijpingspunten voor het terugdringen van gezondheidsrisico's voor omwonenden van geitenhouderijen.

De volledige tekst van de adviesaanvraag is te vinden op de website van de Gezondheidsraad.

Op basis van de adviesaanvraag richt dit Gezondheidsraadadvies zich op de associatie tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen. Andere mogelijke gezondheidseffecten (zoals zoönose-
risico's en gezondheidseffecten van luchtverontreiniging) van geiten-

houderijen en andere typen veehouderijen worden alleen beschreven waar relevant voor het duiden van deze associatie.

1.2 Deeladvies I in een notendop

Voor deeladvies I heeft de commissie literatuurdatabases doorzocht op wetenschappelijke publicaties die sinds het vorige Gezondheidsraad advies uit 2018 zijn gepubliceerd. Vervolgens heeft zij op basis van de beschikbare wetenschappelijke onderzoeksresultaten beoordeeld hoe sterk de bewijskracht is voor het bestaan van een oorzakelijk verband (causaliteit) tussen wonen in nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen. De sterkte van de bewijskracht hangt onder meer af van het type onderzoek, de kwaliteit van het onderzoek en de samenhang van resultaten uit verschillende onderzoeken.

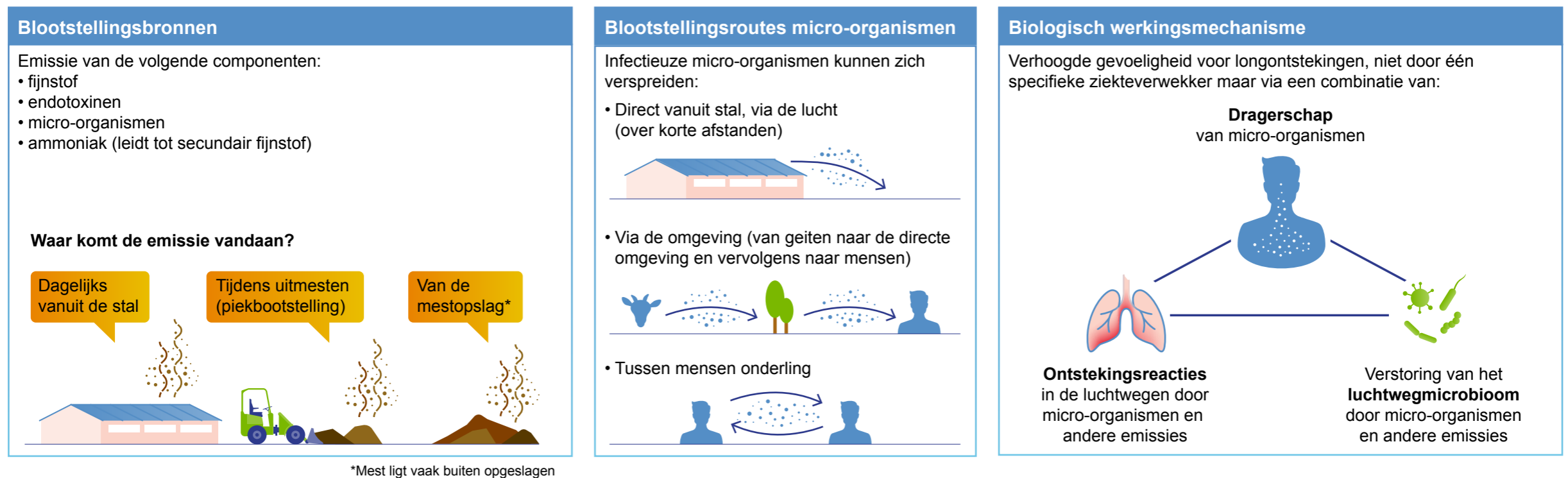
De commissie kwam tot de conclusie dat het verband tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen waarschijnlijk oorzakelijk is. Het VGO-III onderzoek heeft bevindingen opgeleverd die de consistentie van de eerder gevonden associatie versterken. Ook heeft de commissie op basis van beschikbare wetenschappelijke onderzoeken een plausibel biologisch werkingsmechanisme geïdentificeerd dat deze associatie kan verklaren. Zij acht het aannemelijk dat er sprake is van een samenspel van factoren (multicausaliteit) en niet 1 specifieke ziekteverwekker verantwoordelijk is voor de associatie tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen. Geitenhouderijen

zorgen voor verspreiding van algemeen voorkomende micro-organismen, fijnstof en endotoxinen onder andere tijdens het uitmesten van potstallen. Transmissie van infectieuze micro-organismen naar de directe omgeving zou over korte afstanden kunnen plaatsvinden via de lucht, en daarnaast van de omgeving naar personen en tussen personen onderling. Dat kan bij omwonenden leiden tot verhoogd dragerschap van de micro-organismen. De micro-organismen kunnen zich vanuit de hogere luchtwegen verspreiden naar de longen, en daar vervolgens ofwel zelf een infectie teweegbrengen ofwel via verstoring van het longmicrobioom de gevoeligheid voor infectie door andere micro-organismen verhogen.

De gevoeligheid voor longontstekingen kan ook vergroot worden door inhalatie van fijnstof en endotoxinen uit geitenhouderijen. Dit kan eveneens van invloed zijn op het longmicrobioom en daarnaast ontstekingsreacties in de luchtwegen veroorzaken. Dit multicausale werkingsmechanisme, waarin meerdere blootstellingen en processen gelijktijdig een rol spelen, wordt op onderdelen ondersteund door de beschikbare gegevens uit wetenschappelijk onderzoek.

Figuur 2 geeft een samenvatting van het multicausale werkingsmechanisme weer.

Figuur 2 Multicausaal werkingsmechanisme dat de associatie tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen waarschijnlijk kan verklaren

1.3 Commissie en werkwijze

De commissie Veehouderij en gezondheid bestaat uit experts uit verschillende disciplines, die niet bij het VGO-III onderzoek betrokken zijn geweest. Daarnaast zijn deskundigen buiten de commissie geconsulteerd voor specifieke informatie. Ook heeft een vertegenwoordiging van de commissie een werkbezoek aan een geitenhouderij afgelegd, waarbij vertegenwoordigers van de geitenhouderijsector zijn geraadpleegd. De samenstelling van de commissie en de incidenteel geraadpleegd deskundigen zijn te vinden achter in dit advies. Een verslag van het werkbezoek is te vinden op de website van de Gezondheidsraad.

Bij het opstellen van dit advies zijn ook de perspectieven in overweging genomen van relevante (belangen)organisaties, die bij aanvang van het adviestraject werden uitgenodigd hun visies met de commissie te delen. Deze perspectieven zijn te vinden op de website van de Gezondheidsraad.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaat de commissie dieper in op de bronnen van emissies (uitstoot) uit geitenhouderijen en de routes waarlangs omwonenden worden blootgesteld aan die emissies. In hoofdstuk 3 beschrijft de commissie de aard en omvang van de gezondheidseffecten bij omwonenden van geitenhouderijen en plaatst zij deze in een breder perspectief. Hoofdstuk 4 beschouwt de mogelijke aangrijpingspunten

voor het terugdringen van het gezondheidsrisico voor omwonenden van geitenhouderijen. In hoofdstuk 5, ten slotte, schetst de commissie handelingsopties voor de overheid.

02 bron en blootstelling nader beschouwd

In het multicausale werkingsmechanisme dat de commissie in deeladvies I beschrijft (zie ook paragraaf 1.2) spelen emissies (uitstoot) van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen afkomstig van voornamelijk de bedding en stalmest uit geitenhouderijen een rol.⁴ Van deze componenten is bekend dat ze respiratoire effecten kunnen veroorzaken. Het stalsysteem en stalmanagement spelen mogelijk een rol in de emissies, maar de precieze invloed is niet duidelijk. Het risico op longontsteking onder omwonenden neemt toe bij een kortere woonafstand tot een geitenhouderij en aanwezigheid van een groter aantal geitenhouderijen. De exacte relatie tussen het aantal bedrijven of aantal geiten per bedrijf en de emissies en daarmee samenhangende gezondheidsrisico's is niet vast te stellen op basis van de beschikbare informatie. Over de precieze blootstellingsroutes van geitenhouderijen naar omwonenden bestaan ook nog kennishiaten.

2.1 Stalsysteem en stalmanagement

De meeste melkgeiten worden in Nederland gehouden in potstallen, waar de dieren de gehele dag verblijven.⁵ De mest wordt in de potstal opgehoopt en regelmatig bedekt met een nieuwe laag strooisel, meestal stro. De bedding en stalmest leverden in het VGO-III onderzoek de

grootste relatieve bronbijdrage aan het gemeten stallucht-microbioom. Fijnstofconcentraties in de stallen van de deelnemende bedrijven waren gemiddeld relatief laag (24-uurs continue PM₁₀ metingen). In de nacht waren de concentraties stabiel en overdag schommelend en onder andere tijdens het melken verhoogd. Tijdens het (bij)strooien van strooisel en uitmesten van potten werden zeer hoge pieken in fijnstofconcentraties gemeten. PM₁₀ concentraties in stallucht bedroegen op die momenten gedurende meerdere uren honderden tot duizenden µg/m³, vergelijkbaar met concentraties die worden gemeten in legpluimveestallen.³ Of de samenstelling van fijnstof afkomstig van geitenhouderijen hetzelfde is bij basisemissies en piekemissies is niet onderzocht. De endotoxinefractie in fijnstof afkomstig van geiten is hoog ten opzichte van die in fijnstof afkomstig van rund- en pluimvee, maar of fijnstof van geitenhouderijen ook in andere opzichten verschilt van fijnstof van andere typen veehouderijen is niet bekend.⁶

Ook is niet bekend wat de relatieve bijdrage is van de totale basisemissie en van piekemissies aan de verspreiding van fijnstof, endotoxinen en micro-organismen uit geitenhouderijen naar de omgeving. Daardoor is niet goed in te schatten welke invloed het aanpakken van de basisemissie (bijvoorbeeld via de wijze van ventilatie) of de piekemissies (zoals de frequentie van bijstrooien en uitmesten) zal hebben op de verspreiding.

In veruit de meeste melkgeitenstallen wordt natuurlijke ventilatie toegepast. Opfokstallen zijn veelal voorzien van mechanische ventilatie. Slechts enkele bedrijven passen luchtwassers toe. Het aandeel emissie-arme huisvesting (staltypen met emissiearme vloeren en/of luchtwassers) bedraagt bij geitenhouderijen ongeveer 1%.⁷ Het verschil in de berekende emissie van fijnstof tussen natuurlijk en mechanisch geventileerde stallen was klein in het VGO-III onderzoek.³ Voordelen van mechanische ventilatie zouden kunnen zijn dat het tijdstip en het volume van de emissie te reguleren is, en dat de uitgaande stallucht met behulp van luchtwassers gereinigd kan worden. Daardoor kan naast emissie van ammoniak, afhankelijk van het type luchtwasser, ook emissie van fijnstof, endotoxinen en geur teruggedrongen worden.⁸ Over de toepasbaarheid en effectiviteit van verschillende methoden voor luchtwassing en nabehandeling van ventilatielucht voor het terugdringen van emissie van infectieuze micro-organismen uit (geiten)stallen is nog weinig (praktijk)kennis beschikbaar. Dat geldt ook voor inactivering van micro-organismen die aanwezig zijn in stallen met behulp van ionisatietechnieken of UV-licht.^{9,10}

De frequentie van het bijstrooien en de hoeveelheid strooisel kunnen invloed hebben op de soort en hoeveelheid micro-organismen in de stal-mest. Bij aanwezigheid van meer micro-organismen, zuurstof en vocht kan er meer compostering optreden. Daarbij worden sommige micro-organismen geïnactiveerd. Een dikkere laag strooisel vermindert mogelijk ook de verspreiding van componenten uit de stalmest naar de stallucht.⁸

De verspreiding van componenten uit de bedding en stalmest kan mogelijk ook worden verminderd door de luchtvochtigheid te verhogen of door te sproeien voorafgaand aan het uitmesten. Er is geen informatie beschikbaar over de effectiviteit daarvan.

Ook de manier waarop mest wordt opgeslagen kan invloed hebben op de hoeveelheid en verspreiding van micro-organismen. Normaliter wordt de mest van melkgeitenhouderijen buiten de stal opgeslagen op een mestplaat of in een sleufsilos, vaak onder een luchtdoorlatend doek. Door de compostering en temperatuurstijging die daarbij optreedt, kunnen veel micro-organismen worden gedood.⁸ Bij de 16 geitenhouderijen die deelnamen aan de VGO-III geitenbedrijvenstudie verschilde de opslag van mest van bedrijf tot bedrijf: onafgedekte opslag op een betonplaat of op zand, (tijdelijke) opslag afgedekt met luchtdoorlatende of luchtdichte doek of plastic, opslag binnen zonder ventilatie, overkapte opslag of combinaties hiervan. De opslagduur varieerde tussen en binnen de bedrijven van 30 dagen tot soms 1 jaar. Er waren ook 2 bedrijven die de mest binnen 4 dagen na uitmesten afvoerden. Soms wordt de mesthoop omgezet voor het uitrijden van de mest.³ Uitrijden van de mest gebeurt (deels) op eigen grond of elders. Veel mest wordt gebruikt in de akkerbouw en bollenteelt en wordt dan omgewerkt na uitrijden. Bij toepassing op grasland en bij bomenteelt gebeurt dat niet.

In VGO-III zijn op 11 bedrijven monsters genomen aan de buitenkant van de mesthoop, op 1 bedrijf ook dieper in de mesthoop, en op 2 bedrijven is tijdens het omzetten van de mesthoop benedenwinds fijnstof bemonsterd om de daarin aanwezige micro-organismen vast te stellen (afstand tot mesthoop is niet gerapporteerd). Veel van de bacteriën die relatief vaak werden aangetroffen in stalmest werden vaak teruggevonden in monsters van de mesthoop. Het merendeel van deze bacteriën werd ook aangetroffen in de 2 luchtmonsters. Dieper in de mesthoop werden nog een aantal extra bacteriën aangetroffen ten opzichte van de monsters van de buitenkant van de mesthoop. Er is niet onderzocht of het om levende bacteriën ging en hoe lang de bacteriën overleven in (on)afgedekte mesthopen of bij verschillende methoden van mestverwerking zoals composteren, aanzuren of vergisten.^{3,8}

Het is volgens de commissie aannemelijk dat de bedding en stalmest een belangrijke bron vormen van de emissies van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen uit potstallen. Bij gebruik van andere stalsystemen zouden de emissies van deze componenten daarom lager kunnen zijn, maar dit is niet onderzocht.⁵ Er is ook weinig inzicht in de invloed van stalmanagement (zoals de frequentie en wijze van bijstrooien en uitmesten, de wijze van ventilatie en behandeling van (uitgaande) stallucht, en de wijze waarop mest wordt opgeslagen en toegepast) op de emissies van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen.

2.2 Aantal bedrijven en geiten

De vaststelling van een associatie tussen het optreden van longontsteking en de aanwezigheid van geitenhouderijen in de woonomgeving in de VGO-onderzoeken, roept de vraag op of deze associatie samenhangt met het aantal geitenhouderijen en aantal geiten. In 2024 waren er in Nederland 648 geitenhouderijen met gemiddeld 741 geiten.¹¹ Van deze bedrijven zijn ongeveer 370 bedrijven professionele melkgeitenhouderijen. Het gros daarvan heeft tussen de 600 en 1.600 melkgeiten.

In het IVG-onderzoek uit 2011¹² werd geen relatie gezien tussen het aantal geitenhouderijen of het aantal geiten per geitenhouderij in een bepaald gebied en het aantal longontstekingen bij bewoners van dat gebied. Wel werd een associatie gevonden tussen longontstekingen en een groter aantal geiten binnen 5 kilometer van de woning en tussen longontstekingen en het aantal megastallen (meer dan 1.500 geiten per stal) binnen hetzelfde postcodegebied als de woning.

In VGO-I (2016)¹³ en VGO-II (2017)¹⁴ zijn de associaties tussen aantallen geiten of geitenbedrijven en longontstekingen bij omwonenden niet specifiek onderzocht. In VGO-III (2025)³ werd in het oorspronkelijke VGO-onderzoeksgebied (Noord-Brabant en Noord-Limburg) een risico-verhoging gezien voor elke extra geitenhouderij die zich binnen een afstand van 2 kilometer tot de woning bevond. In het nieuw toegevoegde UGO-onderzoeksgebied (Utrecht, Gelderland en Overijssel) werd er geen aanvullend effect van het aantal geiten gevonden op de associatie tussen

de aanwezigheid van een geitenhouderij rond het woonadres en het optreden van longontstekingen. Binnen de zones met een straal van 500 meter en 1.000 meter tussen het woonadres en een geitenhouderij in het gecombineerde VGO- en UGO-onderzoeksgebied werd ook geen additioneel effect gevonden van het aantal geiten. Het is mogelijk dat dit additionele effect niet aangetoond kon worden vanwege een gebrek aan statistische zeggingskracht, doordat de variatie in de omvang van geitenhouderijen (aantal geiten per bedrijf) in de omgeving van een huisartspraktijk beperkt was.¹⁵

De commissie concludeert dat het risico op longontsteking onder omwonenden toeneemt wanneer het aantal geitenhouderijen binnen een bepaalde woonafstand toeneemt. Op basis van bovenstaande resultaten is niet duidelijk of naast de aanwezigheid van geitenhouderijen ook het aantal geiten een belangrijkere risicofactor vormt voor het risico op longontsteking bij omwonenden. Er zijn geen systematische verschillen in stalsysteem en stalmanagement tussen professionele melkgeitenhouderijen met meer of minder geiten. Het is wel aannemelijk dat het aantal geiten van invloed is op de emissie van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen uit bedding en mest. De commissie kan op basis van de beschikbare informatie echter niet vaststellen wat de kwantitatieve relatie is tussen het aantal bedrijven of aantal geiten en de hoeveelheid emissie van de verschillende componenten en het daarmee samenhangende risico op longontsteking bij omwonenden.

2.3 Blootstellingsroute

In deel I heeft de commissie beschreven op welke wijze omwonenden van geitenhouderijen kunnen worden blootgesteld aan micro-organismen, fijnstof en endotoxinen. De commissie acht het aannemelijk dat blootstelling plaatsvindt door verspreiding van emissies uit geiten(stallen) naar de directe omgeving via de lucht. Micro-organismen zouden vervolgens van de omgeving naar personen en tussen personen onderling verspreid kunnen worden. De wijze waarop en de mate waarin omwonenden worden blootgesteld is afhankelijk van verschillende factoren, waarover nog weinig kennis beschikbaar is. Zo is niet bekend hoeveel de verschillende vormen van transmissie in absolute of relatieve zin bijdragen aan de blootstelling van omwonenden. Ook is niet bekend in hoeverre micro-organismen uit geitenstallen zich gebonden aan fijnstof verspreiden. Een ander kennishiaat betreft het effect van piekmissies bij het uitmesten van geitenstallen op de aanwezigheid van infectieuze micro-organismen in omgevingslucht, leefomgeving en bij omwonenden. Daarnaast ontbreekt inzicht in de verschillen in aanwezigheid van infectieuze micro-organismen in de lucht en leefomgeving op verschillende afstanden van geitenhouderijen, tussen gebieden met aan- en afwezigheid van geitenhouderijen en tussen omgevingen van verschillende typen veehouderijen.

03 aard en omvang gezondheidseffect

Het geschatte aantal longontstekingen dat op landelijke schaal is toe te schrijven aan wonen binnen 1 kilometer van een geitenhouderij bedraagt gemiddeld 841 per jaar met een marge van 207 tot 1.815 longontstekingen. Er zijn geen aanwijzingen dat die longontstekingen in aard of ernst verschillen van longontstekingen door andere oorzaken. Voor individuele omwonenden van geitenhouderijen is er sprake van een aanzienlijk risico op longontsteking. Binnen een woonafstand van 500 meter tot een geitenhouderij is de kans op longontsteking gemiddeld 73% hoger en binnen een woonafstand van 1 kilometer gemiddeld 19% hoger dan wanneer er geen geitenhouderij aanwezig is. Groepen die over het algemeen gevoeliger zijn voor het krijgen van een longontsteking en een ernstiger verloop daarvan zijn onder andere jonge kinderen, ouderen en mensen met onderliggend lijden.

3.1 Aard en ernst van longontstekingen

In de IVG- en VGO-onderzoeken is de diagnose van longontsteking door een huisarts als uitkomstmaat gehanteerd. Die diagnose (ICPC-code R81 van de *International Classification of Primary Care*) werd gesteld op basis van de Acut Hoesten-standaard van het Nederlands Huisarts Genootschap (NHG). Het is niet mogelijk om op basis van de huisartsen-

registraties te bepalen of de karakteristieken van de longontstekingen die gediagnosticeerd werden in de onderzoeksgebieden verschilden van die in de controlegebieden. Er is namelijk geen informatie beschikbaar over de verantwoordelijke ziekteverwekker en het type longontsteking, doordat medisch microbiologisch onderzoek niet standaard deel uitmaakt van de huisartsdiagnose. Ook is er geen informatie beschikbaar over de ernst, de behandeling en het verloop van de longontstekingen.

In het VGO-III onderzoek werd onder 108 patiënten met longontsteking een vragenlijst afgenomen. Van deze patiënten was 62% woonachtig binnen 2 kilometer van een geitenhouderij. De meerderheid van de patiënten rapporteerde klachten zoals hoesten (96%), benauwdheid (74%) en koorts (53%). Ook een versnelde ademhaling (26%), verhoogde hartslag (22%) en pijn bij ademhaling (16%) werden gemeld. Bij 73 patiënten werd een CRP-test (C-reactieve proteïne) uitgevoerd, die bij 27 patiënten een indicatie voor een bacteriële infectie liet zien.³ De commissie ziet op basis van de ziekteverschijnselen en de ziekteverwekkers die werden aangetoond bij patiënten in het VGO-III onderzoek geen redenen om aan te nemen dat longontstekingen onder omwonenden van geitenhouderijen verschillen van andere, buiten een zorginstelling opgelopen longontstekingen (ook wel CAP: *community-acquired* pneumonieën).

Huisartsen in Nederland registreren per jaar 187 nieuwe gevallen van longontsteking per 10.000 inwoners.¹⁶ In de meeste gevallen herstellen deze

patiënten onder begeleiding van de huisarts. Analyse van registraties van huisartsdiagnoses, ziekenhuiszorg en doodsoorzaken liet zien dat voor 2,3% van de patiënten bij wie de huisarts een CAP-diagnose vaststelt binnen 30 dagen een ziekenhuisopname vanwege CAP nodig is en dat 1% van de patiënten met een door de huisarts vastgestelde CAP binnen die periode als gevolg van de longontsteking overlijdt.¹⁷ Dit betekent dat een door de huisarts vastgestelde CAP leidt tot ongeveer 4,3 ziekenhuisopnamen en 1,8 sterfgevallen per 10.000 personen per jaar. Deze cijfers acht de commissie het meest geschikt om de ernst van longontstekingen aan te duiden.

Ook het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) rapporteert cijfers over longontstekingen. Het CBS vermeldt cijfers van 15,6 ziekenhuisopnamen en 2,4 sterfgevallen door longontsteking per 10.000 inwoners van Nederland per jaar.^{18,19} Deze cijfers zijn hoger dan de aantallen ziekenhuisopnamen en overlijdens gerelateerd aan longontstekingen die door huisartsen worden vastgesteld doordat veel patiënten met een CAP die in het ziekenhuis worden opgenomen of overlijden niet door een huisarts zijn gezien.¹⁷ Een andere reden voor de hogere cijfers is dat het CBS geen onderscheid maakt tussen patiënten met een CAP en patiënten die een pneumonie oplopen in een zorginstelling, zoals een ziekenhuis of verpleegtehuis. Bij die laatste patiënten is er vaak sprake van onderliggend lijden, waardoor het risico op een infectie groter is. Naar schatting

betreft dit ongeveer de helft van de patiënten die met een longontsteking in het ziekenhuis verblijven.²⁰

3.2 Gevoelige groepen

Longontstekingen komen in het algemeen vaker voor bij ouderen – de incidentie (het aantal nieuwe gevallen in een populatie per jaar) neemt toe met de leeftijd. Onder jonge kinderen is de incidentie ook hoger.

Longontsteking komt daarnaast vaker voor bij mensen tussen de 45 en 79 jaar met een lager inkomen dan bij dezelfde leeftijdsgroep met een hoger inkomen. Andere risicofactoren zijn roken en het gebruik van alcohol, virale infecties, onderliggende ziekten zoals diabetes mellitus, taaislijmziekte, nierinsufficiëntie, hartfalen en (andere) aandoeningen die de weerstand verminderen.²¹ Ziekenhuisopnamen als gevolg van een longontsteking komen het meest voor bij heel jonge kinderen en ouderen.²¹ Het aantal ziekenhuisopnamen per 10.000 personen per jaar loopt op van 10,2 bij 45-65 jarigen tot 37,8 bij 65 tot 80 jarigen en 91,7 bij personen van 80 jaar en ouder.¹⁸

Ook in de IVG- en VGO-onderzoeken bleken toenemende leeftijd, lager opleidingsniveau, roken en de aanwezigheid van een of meer onderliggende aandoeningen (vooral respiratoire ziekten waaronder astma en COPD) risicofactoren te vormen voor het krijgen van een longontsteking.¹⁵

Het is aannemelijk dat geitenhouders en mensen die werken in geitenhouderijen in hoge mate worden blootgesteld aan micro-organismen, endotoxinen en fijnstof uit geitenstallen. Dat zou kunnen betekenen dat zij een hoger risico lopen op longontsteking dan andere groepen omwonenden. Daar staat tegenover dat geitenhouders en medewerkers van geitenhouderijen die deelnamen aan het gezondheidsonderzoek binnen VGO-III over het algemeen relatief jong en gezond waren,³ wat kan betekenen dat deze groep juist een lager risico heeft. Op basis van de IVG- en VGO-onderzoeken kan niet worden vastgesteld of deze groep een specifieke risicogroep vormt. Uit huisartsenregistraties kan namelijk niet worden opgemaakt of patiënten met een longontsteking geitenhouders of werknemers van geitenhouderijen zijn. En zelfs als dat zou kunnen, dan is deze groep te klein om statistisch te kunnen vaststellen of er onder hen meer of minder longontstekingen voorkomen dan onder andere groepen.

3.3 Omvang gezondheidseffect

Bij het bepalen van de omvang van het gezondheidseffect van wonen in de nabijheid van geitenhouderijen heeft de commissie zowel gekeken naar het totaal aantal mensen dat in Nederland blootgesteld is en een longontsteking krijgt (absoluut risico) als naar de kans die een individuele omwonende heeft om een longontsteking te krijgen (relatief risico).

Voor het bepalen van de grootte van de blootgestelde populatie is de commissie uitgegaan van het aantal omwonenden van geitenhouderijen binnen verschillende woonafstanden. Er zijn meerdere manieren om te schatten hoeveel van de longontstekingen onder deze omwonenden toe te schrijven zijn aan de nabijheid van een geitenhouderij. De commissie baseert zich op zogeheten odds ratio's (als maat voor het relatieve risico) die in de VGO-onderzoeken zijn berekend voor verschillende afstanden tot geitenhouderijen en die laten zien dat er sprake is van een afstand-effectrelatie. Op basis van die odds ratio's heeft de commissie geschat hoeveel extra longontstekingen optreden onder omwonenden van geitenhouderijen ten opzichte van het aantal longontstekingen dat in het algemeen optreedt.

Tabel 1 vat de gegevens over het absolute en het relatieve risico op een longontsteking voor omwonenden van geitenhouderijen samen. Daaronder gaat de commissie dieper in op de verschillende manieren om na te gaan hoe het aantal longontstekingen onder omwonenden van geitenhouderijen zich verhoudt tot het aantal longontstekingen in het algemeen. Daarbij wordt ook de totstandkoming van de schattingen in tabel 1 toegelicht. Tot slot gaat de commissie in op het kwantificeren van de ziektelast door longontstekingen bij omwonenden (de hoeveelheid gezondheidsverlies door verminderde kwaliteit van leven en vroegtijdig overlijden).

Tabel 1 Aantal Nederlanders met verschillende woonafstanden tot de dichtstbijzijnde melkgeitenhouderij en schatting van het (extra) aantal longontstekingen dat op landelijke schaal jaarlijks te verwachten is binnen die groepen

Woonafstand tot geitenhouderij	Totaal aantal mensen dat in Nederland binnen die afstand woont ²²	Odds ratio (95% betrouwbaarheidsinterval) voor gecombineerd VGO- en UGO-onderzoeksgebied ²³	Geschatte risicoverhoging	Geschat aantal longontstekingen per jaar bij afwezigheid van geitenhouderij	Geschat extra aantal longontstekingen per jaar bij aanwezigheid van geitenhouderij (95% betrouwbaarheidsinterval)
0-500 meter	46.034	1,73 (1,24-2,42)	73%	861	628 (207-1.222)
0-1.000 meter	236.708	1,19 (1,00-1,41)	19%	4.426	841 (0-1.815)
0-2.000 meter	1.327.787	1,00 (0,88-1,07)	0%	24.830	n.v.t.

Het geschatte aantal longontstekingen dat op landelijke schaal is toe te schrijven aan wonen binnen 1.000 meter van een geitenhouderij bedraagt gemiddeld 841 gevallen per jaar. De onzekerheidsmarge rond deze schatting loopt van 207 tot 1.815 gevallen van longontsteking. Van deze 841 gevallen zijn er 628 toe te schrijven aan wonen binnen 500 meter van een geitenhouderij. Onder omwonenden binnen een gebied van 500 tot 1.000 meter afstand tot een geitenhouderij komen jaarlijks naar schatting gemiddeld 213 extra gevallen van longontsteking voor.

Prevalentie vergelijken

In alle IVG- en VGO-onderzoeken zijn registraties van longontstekingen in elektronische patiëntendossiers van huisartsenpraktijken vergeleken tussen een onderzoeksgebied met relatief veel veehouderijen en een referentiegebied. In het referentiegebied zijn veel minder veehouderijen, maar de overige karakteristieken zijn vergelijkbaar: platteland, steden en dorpen met minder dan 30.000 inwoners en vergelijkbare sociaal-economische status van inwoners. In het IVG-onderzoek en in VGO-I was

de prevalentie van longontsteking in het VGO-onderzoeksgebied ongeveer 40% procent hoger dan in het referentiegebied. In VGO-III ging het in het VGO-onderzoeksgebied om een 45-60% hogere prevalentie tussen 2014 en 2016 en een 31-39% hogere prevalentie tussen 2017 en 2019. In het UGO-gebied werden tussen 2014 en 2017 40% meer longontstekingen waargenomen dan in het referentiegebied.¹⁵

De gebiedsvergelijkingen dienden in de VGO-onderzoeken als startpunt. Er werden verschillende aanvullende analyses uitgevoerd met gegevens op individueel niveau over woonafstand tot veehouderijen en longontsteking. Met die analyses werd bepaald of verschillen tussen gebieden in het voorkomen van longontsteking veroorzaakt kunnen worden door aanwezigheid van geitenhouderijen en/of door andere factoren die tussen de gebieden verschillen. Op basis van die analyses zijn populatie attributieve fracties berekend en odds ratio's voor verschillende afstanden om na te gaan of er sprake is van een afstand-effectrelatie.

Populatie attributieve fractie berekenen

De populatie attributieve fractie is het aandeel van het totaal aantal longontstekingen in de onderzoeksgebieden dat toe te schrijven is aan wonen nabij geitenhouderijen. De populatie attributieve fracties zijn in de VGO-onderzoeken berekend voor alle inwoners van het onderzoeksgebied, ongeacht hun woonafstand tot een geitenhouderij. Dit draagt waarschijnlijk bij aan de lagere populatie attributieve fractie voor het UGO-onderzoeksgebied (0,6-2,6%²³) dan voor het VGO-onderzoeksgebied (6,0-7,8%²⁴): in het UGO-gebied woont een groter percentage inwoners (71%) op een afstand van meer dan 2 kilometer van een geitenhouderij dan in het VGO-gebied (38%). De VGO-onderzoekers berekenden op basis van de populatie attributieve fracties uit de VGO-II en VGO-III onderzoeken dat er jaarlijks 25 tot 127 gevallen van longontsteking per 100.000 inwoners van de onderzoeksgebieden toe te schrijven zijn aan wonen nabij een geitenhouderij.

De VGO-onderzoekers maakten ook een schatting van het aantal longontstekingen dat op landelijke schaal toe te schrijven is aan de aanwezigheid van een geitenhouderij binnen 2 kilometer van het woonadres.²⁵ Dat zijn 1.200 tot 6.600 extra gevallen van longontsteking per jaar, ofwel 0,4 tot 2% van alle nieuwe gevallen van longontsteking geregistreerd door huisartsen per jaar in Nederland.¹⁶ Een kanttekening bij deze aantallen is dat de VGO-onderzoekers het aantal gevallen van longontsteking *in het betreffende onderzoeksgebied* gebruikten om te komen tot een schatting

voor heel Nederland. Dit onderzoeksgebied bevat vanwege de hogere dichtheid van geitenhouderijen relatief veel blootgestelde mensen. De commissie heeft in tabel 1 expliciet rekening gehouden met het gegeven dat in andere gebieden in Nederland naar verhouding minder mensen binnen 2 kilometer van een geitenhouderij wonen²² en beschouwt de extra gevallen van longontsteking in tabel 1 daarom als meer representatieve schattingen.

Afstand-effect relatie analyseren

Uit de verschillende IVG- en VGO-onderzoeken is bekend dat in de omgeving van veehouderijen in het algemeen hogere concentraties fijnstof, endotoxinen en microbiële componenten worden aangetroffen en dat deze concentraties hoger zijn op kleinere afstand van veehouderijen (250 meter of minder) dan op grotere afstand. Daarnaast is specifiek voor geitenhouderijen met behulp van verschillende statistische analyses het verband tussen de woonafstand tot geitenhouderijen en door de huisarts gediagnosticeerde longontstekingen onderzocht.¹⁵

Met logistische regressiemethoden werd inzicht verkregen in het verband tussen de woonafstand tot de dichtstbijzijnde geitenhouderij en longontstekingen. Deze analyses werden uitgevoerd voor verschillende zones rondom de woning met een straal variërend van 500 meter tot 2 kilometer. Resultaten werden uitgedrukt als odds ratio's: de kans op ziekte bij blootgestelden (geitenhouderij aanwezig) in vergelijking tot de kans op ziekte

bij niet-blootgestelden (geen geitenhouderij aanwezig). Deze analyses lieten in het VGO-onderzoeksgebied verhoogde odds ratio's zien tot afstanden van 2 kilometer tot een geitenhouderij, waarbij de odds ratio's afnamen met toenemende woonafstand tot geitenhouderijen. Onderzoek in het UGO-gebied en de gecombineerde analyse van het voorkomen van longontstekingen in het VGO- en UGO-gebied lieten verhoogde odds ratio's zien tot een afstand van 1 kilometer tot een geitenhouderij.^{3,23} De odds ratio's waren het sterkst verhoogd en het meest consistent statistisch significant verhoogd binnen een woonafstand van 500 meter. Op een woonafstand van meer dan 1 kilometer tot een geitenhouderij waren de odds ratio's in verschillende VGO-onderzoeken niet significant verhoogd. Deze bevindingen kunnen een verhoogd risico op longontsteking onder omwonenden op meer dan 1 kilometer afstand tot een geitenhouderij niet voldoende onderbouwen.

Daarnaast zijn in de VGO-onderzoeken zogenoemde Kernel analyses gedaan. Deze analyses nemen bij berekening van de kans op longontsteking bij omwonenden alle aanwezige geitenhouderijen in beschouwing en niet alleen de dichtstbijzijnde geitenhouderij. De uitkomst is een afstand waarop een verhoogd risico op longontstekingen wordt berekend. In het VGO-III onderzoek werd het risico op longontsteking hoger bij elke extra geitenhouderij binnen 2 kilometer van het woonadres in het VGO-gebied²⁴ en in het UGO-gebied werd in 3 van de 4 jaren in de studieperiode een hoger risico gezien voor elke extra geitenhouderij

binnen een woonafstand van 1 of 2 kilometer (afhankelijk van het studiejaar).²³

De commissie concludeert op basis van deze bevindingen dat het aannemelijk is dat het risico op longontsteking verhoogd is binnen een woonafstand van 1 kilometer van een geitenhouderij en het hoogst is binnen een woonafstand van 500 meter. In het meest recente VGO-III onderzoek waarin gegevens van zowel het VGO- als het UGO-onderzoeksgebied gecombineerd werden, werden odds ratio's berekend van 1,19 voor de zone met een woonafstand tot 1 kilometer en 1,73 voor de zone met een woonafstand tot 500 meter.²³ Daaruit kan afgeleid worden dat de kans op longontsteking voor een individuele omwonende van een geitenhouderij gemiddeld zo'n 19% respectievelijk 73% hoger is.

Hoewel het risico op longontsteking afneemt met toenemende woonafstand tot geitenhouderijen, is het aantal blootgestelde omwonenden binnen 1 kilometer afstand tot een geitenhouderij beduidend groter dan binnen een straal van 500 meter. Tabel 1 geeft ter illustratie weer welke aantallen longontstekingen er op landelijke schaal verwacht kunnen worden binnen gebieden met verschillende woonafstanden tot een geitenhouderij op basis van het aantal blootgestelde omwonenden, het landelijk aantal diagnoses van longontsteking door huisartsen¹⁶ en de odds ratio's die berekend zijn in het meest recente VGO-III onderzoek (gecombineerd VGO- en UGO-onderzoeksgebied).²³ Ook het geschatte aantal long-

ontstekingen dat op basis van de odds ratio's kan worden toegeschreven aan geitenhouderijen is aangeduid (extra aantal longontstekingen).

Schattingen op basis van odds ratio's die berekend werden voor het VGO- en UGO-onderzoeksgebied afzonderlijk leveren vergelijkbare resultaten op. Ook voor deze schattingen geldt de kanttekening dat de gegevens uit het VGO- en UGO-gebied slechts met enige onzekerheid te extrapoleren zijn naar andere gebieden omdat daar de verhouding tussen mensen die op verschillende afstanden van een geitenhouderij wonen en de demografische kenmerken van de populatie anders kunnen zijn.

Ziektelast kwantificeren

Een longontsteking die door de huisarts wordt vastgesteld leidt gemiddeld in 2,3% van de gevallen tot ziekenhuisopname en in 1% van de gevallen tot sterfte (zie paragraaf 3.1).¹⁷ Uitgaande van de geschatte 841 extra gevallen van longontsteking (zie tabel 1) zou dat betekenen dat binnen een straal van 1 kilometer van geitenhouderijen op landelijke schaal jaarlijks zo'n 19 extra ziekenhuisopnamen en 8 sterfgevallen optreden door deze longontstekingen. De commissie benadrukt dat gegevens over ziekenhuisopnamen en overlijdens niet zijn verzameld in de VGO-onderzoeken, maar deze cijfers de best mogelijke schattingen betreffen op basis van beschikbare informatie uit andere bronnen. Deze schattingen zijn lager dan de aantallen die zijn genoemd in de aanbiedingsbrief bij de VGO-III rapportage van VWS aan de Tweede Kamer.²⁵ Dat heeft twee oorzaken. Ten eerste komen de VGO-onderzoekers tot een hogere

schatting van het extra aantal gevallen van longontsteking in Nederland op basis van populatie attributieve fracties. De commissie heeft hierboven beredeneerd waarom haar schattingen op basis van odds ratio's representatiever zijn. Ten tweede gebruikt de commissie gegevens over ziekenhuisopname en sterfte die afkomstig zijn uit onderzoek onder patiënten met een longontsteking die door de huisarts werd vastgesteld. De aantallen die genoemd worden in de aanbiedingsbrief zijn gebaseerd op CBS-cijfers. Die cijfers omvatten ook patiënten met longontsteking die niet door de huisarts zijn gezien en patiënten die hun longontsteking in een zorginstelling opliepen (zie paragraaf 3.1). Daardoor wordt het aantal patiënten dat in het ziekenhuis wordt opgenomen of overlijdt als gevolg van een door de huisarts vastgestelde longontsteking overschat.

Bovengenoemde aantallen ziekenhuisopnamen en sterfgevallen moeten als een ruwe schatting worden gezien. Er zijn namelijk verschillende kanttekeningen bij te maken. Zo kunnen er lokale/regionale verschillen zijn in het aantal aanwezige geitenhouderijen, in het aantal omwonenden en in de leeftijd en gezondheidsstatus van deze omwonenden. Als er bijvoorbeeld veel jonge kinderen of ouderen zijn onder de omwonenden, kan dat van invloed zijn op het aantal ziekenhuisopnamen door longontsteking. Een andere kanttekening is dat er geen rekening wordt gehouden met het gegeven dat het aandeel longontstekingen door andere oorzaken dan geitenhouderijen per jaar kan verschillen, bijvoorbeeld als gevolg van een griepepidemie. Ook worden niet alle longontstekingen gediagnosticeerd

door de huisarts omdat niet elke omwonende met een longontsteking zich hiervoor zal melden bij de huisarts. Om tot een nauwkeurigere schatting van de ziektelast te komen is het nodig een koppeling te maken tussen de gegevens over huisartsdiagnoses van longontstekingen in de VGO- en UGO-onderzoekspopulaties en data over ziekenhuisopname en sterfte door longontsteking in dezelfde populaties. Omdat de commissie niet beschikt over deze gegevens en over informatie over de leeftijdsopbouw van deze populaties, kan zij de gezondheidsimpact door verlies van gezonde levensjaren en vroegtijdig overlijden niet kwantificeren (bijvoorbeeld in de vorm van de veelgebruikte maat voor ziektelast: *disability adjusted life years*).

3.4 Gezondheidsimpact in breder perspectief

Andere gezondheidseffecten van geitenhouderijen

Q-koorts is een infectieziekte die wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii*. De bacterie komt bij besmette geiten vrij bij het lammeren en bij miskramen en kan via de lucht worden overgedragen op mensen tot op een afstand van 5 kilometer. Bij besmette personen kan Q-koorts een ernstig acuut verloop hebben en tot zeer langdurige ernstige klachten leiden. Sinds de invoering van diverse maatregelen – zoals een vaccinatieplicht op bedrijven met meer dan 50 melkgeiten en het lucht-doorlatend afgedekt opslaan van mest op het bedrijf gedurende minimaal 30 dagen – is het aantal Q-koortsbesmettingen in Nederland sterk gedaald.²⁶ In het VGO-III onderzoek werd *Coxiella burnetii* bij geen van de

geitenhouders, patiënten en controlepersonen die deelnamen aan het gezondheidsonderzoek aangetoond.³

De Gezondheidsraad is ook gevraagd te kijken naar eventuele positieve gezondheidseffecten van geitenhouderijen. In VGO-III is alleen de associatie tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen bestudeerd. De commissie evalueerde in deeladvies I de bewijskracht voor de oorzakelijkheid van dit verband. Het verband tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en andere gezondheidseffecten is door de commissie niet uitgediept.

In het IVG-onderzoek en de VGOI/II-onderzoeken zijn ook associaties bestudeerd tussen wonen in de nabijheid van veehouderijen (niet specifiek geitenhouderijen) en andere luchtwegproblemen dan longontstekingen. Astma, allergieën, hooikoorts en infecties van de bovenste luchtwegen kwamen minder vaak voor bij een kortere afstand tot of grotere dichtheid van veehouderijen.^{12,13} Volgens de zogeheten hygiëne-hypothese ontwikkelen jonge kinderen die opgroeien op een traditionele veehouderij en regelmatig worden blootgesteld aan microbiële factoren afkomstig van planten en dieren, minder vaak allergieën (waaronder allergisch astma).²⁷ Het is niet bekend of dit ook voor volwassenen omwonenden van (grootschalige) geitenhouderijen geldt. Er zijn bovendien aanwijzingen dat bij personen die opgroeiden op een boerderij de longfunctie op latere leeftijd juist versneld achteruit gaat.²⁸

In sommige VGO-studies werd een lagere prevalentie van COPD gevonden in de nabijheid van veehouderijen.¹²⁻¹⁴ Daar is geen duidelijke verklaring voor. Bovendien zijn onderzoeksresultaten naar het voorkomen van COPD en astma bij veehouders en omwonenden van veehouderijen niet eenduidig. De IVG- en VGO-onderzoeken lieten ook zien dat COPD- en astma-aanvallen en een verminderde longfunctie juist vaker voorkomen in de nabijheid van veehouderijen.¹²⁻¹⁴

Andere bronnen van luchtverontreiniging

In het veronderstelde multicausale werkingsmechanisme speelt naast verspreiding van micro-organismen ook luchtverontreiniging door de uitstoot van fijnstof en endotoxines een rol. In Nederland, Europa en wereldwijd staat buitenluchtverontreiniging op de 9^e plaats als oorzaak van levensduurverkorting en ziektelast. De luchtkwaliteit is in Nederland in de afgelopen decennia verbeterd, mede doordat wegverkeer schoner is geworden. Desalniettemin wordt nog zo'n 4% van de totale ziektelast in Nederland veroorzaakt door luchtverontreiniging.²⁹ De WHO ziet acute infecties van de lage luchtwegen als een belangrijk gezondheidseffect van luchtverontreiniging.³⁰ In Nederland waren in 2013 naar schatting 2.200 ziekenhuisopnamen voor luchtwegklachten per jaar te wijten aan luchtverontreiniging (zo'n 10% van het huidige totale aantal ziekenhuisopnamen door luchtwegklachten). Langdurige blootstelling aan luchtverontreiniging leidt gemiddeld tot een levensduurverkorting van 13 maanden.²⁹ Ongeveer 70% van het aantal verloren levensjaren door

luchtverontreiniging wordt toegeschreven aan fijnstof.³¹ Fijnstof veroorzaakt ook gezondheidseffecten bij concentraties beneden de wettelijke grenswaarden.³² Langdurige blootstelling aan fijnstof verhoogt de kans op gezondheidseffecten zoals bronchitis en (post-neonatale) sterfte met 4 tot 12% per 10 microgram/m³.³² Op de meeste plaatsen in Nederland is de jaargemiddelde concentratie PM_{2,5} (stofdeeltjes met een doorsnede kleiner dan 2,5 micrometer) lager dan 10 microgram/m³ en die van PM₁₀ lager dan 15 microgram/m³, maar concentraties kunnen sterk verschillen per tijdstip en locatie.³³

De bijdrage van de landbouw aan de concentratie primair fijnstof die wordt uitgestoten door alle Nederlandse bronnen samen bedraagt gemiddeld 24% voor PM₁₀ en 8% voor PM_{2,5}. De bijdrage aan de concentratie secundair fijnstof, dat in de lucht ontstaat uit ammoniak afkomstig van veehouderijen en over langere afstanden tot de oorspronkelijke bron wordt gevormd, bedraagt voor beide ongeveer 35%. De gemiddelde bijdrage van de landbouw aan de totale fijnstofconcentratie uitgestoten door alle Nederlandse bronnen samen bedraagt daarmee 25% tot 30%. De veehouderij is verantwoordelijk voor 90% van deze bijdrage.³⁴ Melkgeitenhouderijen bleken in het VGO-III onderzoek beduidend lagere 24-uursgemiddelde emissies en piekemissies van fijnstof te hebben dan leggen- en vleeskuikenbedrijven en ook een lagere fijnstofemissie dan vleesvarkenbedrijven. Endotoxine-emissies waren eveneens lager dan die van de andere typen veehouderijen.³ Ook emissie van ammoniak (een

belangrijke bron van secundair fijnstof) uit geitenhouderijen is lager in vergelijking met bedrijven met rundvee, varkens en pluimvee.^{5,7,35}

Geitenhouderijen stoten ten opzichte van andere typen veehouderijen dus minder stoffen (fijnstof, endotoxinen, ammoniak) die bijdragen aan luchtverontreiniging uit. Dat neemt niet weg dat ook langdurige lage endotoxineconcentraties en kortdurende piekblootstelling aan endotoxinen luchtwegeffecten zouden kunnen veroorzaken bij omwonenden.³⁶

Daarnaast is niet uit te sluiten dat primair fijnstof uit geitenhouderijen specifieke gezondheidseffecten heeft. De endotoxinefractie in fijnstof afkomstig van geiten is bijvoorbeeld hoog ten opzichte van die in fijnstof afkomstig van rund- en pluimvee.⁶

Vergelijking met andere gezondheidsrisico's

De Gezondheidsraad is gevraagd de ernst en het karakter van het gezondheidsrisico voor omwonenden van geitenhouderijen in perspectief te plaatsen ten opzichte van andere bekende risico's voor de volksgezondheid waar een afwegingskader voor beschikbaar is. Om risico's te kunnen vergelijken moeten de blootstellings- en effectmaten gelijksoortig zijn. In geval van longontstekingen onder omwonenden van geitenhouderijen gaat het om een langdurige blootstelling aan een milieufactor (een invloed vanuit de omgeving) en zijn het aantal blootgestelde personen, de verhoging van de prevalentie en het individueel risico te berekenen. Inschatting van de ziektelast (de hoeveelheid gezondheids-

verlies door verminderde kwaliteit van leven en vroegtijdig overlijden) is op basis van de beschikbare gegevens niet mogelijk vanwege verschillende onzekerheden (zie paragraaf 3.3). Dit belemmert de vergelijking met andere risico's.

Een risico dat af te zetten is tegen het wonen in de nabijheid van geitenhouderijen is blootstelling aan luchtverontreiniging. Uit voorgaande passages blijkt dat het aantal personen dat in Nederland wordt blootgesteld aan luchtverontreiniging (afkomstig van o.a. verkeer, industrie en landbouw) en daar gezondheidseffecten van ondervindt, groter is dan het geschatte aantal personen dat in de nabijheid van een geitenhouderij woont en een longontsteking oploopt. Die longontstekingen concentreren zich echter bij omwonenden van geitenhouderijen en voor die mensen is het risico op een longontsteking gemiddeld 19% en 73% hoger binnen een woonafstand van respectievelijk 1 kilometer en 500 meter. De kans op een longontsteking is voor een individuele omwonende van een geitenhouderij dus beduidend meer verhoogd dan bovengenoemde kans op gezondheidseffecten als gevolg van langdurige blootstelling aan luchtverontreiniging, bijvoorbeeld een ongeveer 11% hoger risico op chronische bronchitis bij volwassenen door blootstelling aan fijnstof.³² Langdurige blootstelling aan stikstofdioxide afkomstig van verkeer leidt tot een ongeveer 10% hoger risico op het ontstaan van astma bij volwassenen.⁴¹ Over het algemeen geldt dat zulke milieufactoren het individueel risico op gezondheidseffecten niet meer dan zo'n 10%

verhogen. De commissie concludeert daarom dat het individueel risico op longontsteking voor omwonenden van geitenhouderijen binnen een afstand van 1 kilometer aanzienlijk is. Omdat er geen blootstelling-respons relatie aan te geven is tussen de emissies uit geitenhouderijen en longontstekingen bij omwonenden, is er (in tegenstelling tot blootstelling aan componenten van luchtverontreiniging) geen grenswaarde aan te wijzen waar beneden deze blootstelling als veilig beschouwd kan worden.

04 mogelijkheden voor beperken gezondheidsrisico

In het werkingsmechanisme dat de relatie kan verklaren tussen de aanwezigheid van geitenhouderijen en het optreden van extra longontstekingen bij omwonenden bestaat er nog onduidelijkheid over de precieze blootstellingsroutes. Aangrijpingspunten voor het terugdringen van de gezondheidsrisico's rond geitenhouderijen ziet de commissie daarom vooral in de emissies uit geitenhouderijen, de afstand tussen geitenhouderijen en gebouwen of locaties waar mensen wonen of veel tijd doorbrengen (gevoelige bestemmingen), en in monitoring en onderzoek.

4.1 Emissiereductie

Het is bekend dat micro-organismen, fijnstof, endotoxinen en ammoniak vrijkomen uit geitenhouderijen en dat deze componenten respiratoire effecten kunnen veroorzaken. Een bronaanpak kan zich richten op maatregelen voor het reduceren van deze emissies, ongeacht het inzicht in de precieze bijdrage van de afzonderlijke componenten aan het ontstaan van longontstekingen.

Emissies kunnen mogelijk gereduceerd worden door aanpassingen aan het stalsysteem. Wanneer (deels) een ander stalsysteem dan de potstal

wordt gehanteerd, vermindert de aanwezige hoeveelheid bedding en mest en daarmee ook de noodzaak tot (frequent) uitmesten. Het ligt in de lijn der verwachting dat ook het stalmanagement (zoals de frequentie en wijze van bijstrooien en uitmesten, de wijze van ventilatie en behandeling van (uitgaande) stallucht, en de wijze waarop mest wordt opgeslagen en toegepast) van invloed is op de emissies. Er is echter geen inzicht in het precieze effect van het stalsysteem en de verschillende aspecten van het stalmanagement op de emissie van de verschillende componenten uit geitenhouderijen en in de effectiviteit van maatregelen die daarop gericht zijn. Daarnaast ontbreekt kennis over de verspreiding, de inactivering (in geval van micro-organismen) en de blootstelling-effect relatie per component om het effect van reductie van de emissies op het risico op longontsteking bij omwonenden te kunnen bepalen.

De commissie verwacht dat de hoogte van emissies ook samenhangt met het aantal geitenstallen binnen een woonafstand van 1 kilometer en wellicht ook met het aantal geiten. Concrete grenswaarden voor het aantal bedrijven en het aantal geiten per bedrijf zijn echter niet aan te duiden op basis van de beschikbare informatie.

4.2 Afstand tot gevoelige bestemmingen

Volgens het veronderstelde werkingsmechanisme vermindert het aanhouden van afstand tussen woningen en geitenhouderijen de blootstelling van omwonenden aan emissies uit geitenhouderijen en daarmee

het gezondheidsrisico. Het risico op een longontsteking is verhoogd binnen een woonafstand van 1 kilometer tot geitenhouderijen en is het sterkst en meest consistent verhoogd binnen een woonafstand van 500 meter. Naast woningen worden ook andere gebouwen en locaties aangeduid als gevoelige bestemming, bijvoorbeeld omdat er grote aantallen mensen langdurig verblijven of gedurende een groot deel van de dag aanwezig zijn. Voor dergelijke gevoelige bestemmingen geldt eveneens dat een afstandsmaatregel bescherming biedt tegen gezondheidseffecten. Bestemmingen waar gevoelige groepen zoals jonge kinderen, ouderen en mensen met onderliggend lijden een aanzienlijk deel van hun dag doorbrengen, zoals kinderdagverblijven en verzorgingsinstellingen, verdienen daarbij bijzondere aandacht.

4.3 Monitoring en onderzoek

Kennis over effecten van basisemissies en piekemissies op de karakteristieken van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen die worden uitgestoten uit geitenhouderijen en op de verspreiding daarvan naar de omgeving ontbreekt momenteel grotendeels. Dat geldt ook voor kennis over de aanwezigheid van micro-organismen op meerdere afstanden van geitenhouderijen en in gebieden met geen en andere typen veehouderijen. Volgens de commissie is het zinvol om hierover informatie te verzamelen om de effectiviteit van mogelijke maatregelen beter in te kunnen schatten. Monitoring van effecten van geïmplementeerde maatregelen op de blootstelling aan emissies en de gezondheidseffecten

draagt daarnaast bij aan de selectie van effectieve maatregelen voor geitenhouderijen.

05 advies

In deeladvies I stelde de commissie vast dat er waarschijnlijk sprake is van een oorzakelijk verband tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en longontstekingen. Volgens de commissie vormde dit voldoende aanleiding voor de overheid om op basis van het voorzorgsbeginsel gezondheidsrisico's voor omwonenden van geitenhouderijen te beperken. Het voorzorgsbeginsel geeft immers een grondslag voor het treffen van maatregelen wanneer er op basis van de beschikbare wetenschappelijke kennis gegronde redenen zijn om aan te nemen dat activiteiten negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid, maar er nog enige onzekerheid bestaat over de exacte oorzaak en de aard en ernst van het gezondheidsrisico. Zulke maatregelen moeten passend en evenredig zijn in het licht van de aard en omvang van het gezondheidsrisico. De brede beschouwing van de gezondheidsimpact van wonen in de nabijheid van geitenhouderijen die de commissie voor het voorliggende 2^e deeladvies heeft uitgevoerd, onderstreept de noodzaak tot het nemen van maatregelen. Het risico op een longontsteking is voor een omwonende binnen een afstand van 1 kilometer tot een geitenhouderij aanzienlijk verhoogd en neemt toe naarmate de woonafstand tot een geitenhouderij kleiner wordt.

Op basis van het veronderstelde werkingsmechanisme dat ten grondslag ligt aan de associatie tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen

en longontstekingen, zijn het terugdringen van emissies van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen uit geitenhouderijen en van de uiteindelijke blootstelling van omwonenden aan deze emissies volgens de commissie de meest aangewezen manieren om gezondheidsrisico's te beperken. Blootstelling aan emissies kan verminderd worden door een minimale afstand aan te houden tussen geitenhouderijen enerzijds en woningen en andere gebouwen en locaties waar mensen langdurig verblijven of een groot deel van de dag doorbrengen anderzijds.

Verschillende maatregelen gericht op het stalsysteem en stalmanagement zouden emissies van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen uit geitenhouderijen kunnen terugdringen. Er is momenteel echter geen inzicht in de effectiviteit van zulke maatregelen. Lopende initiatieven vanuit het ministerie van LNV en vanuit de geitenhouderijsector, die meer en minder ingrijpende mogelijkheden voor emissiereducerende maatregelen voor geitenhouderijen verkennen, kunnen bijdragen aan de identificatie van kansrijke en snel inzetbare (combinaties van) maatregelen om reductie van emissies te realiseren.^{5,42} De commissie adviseert de implementatie van die maatregelen gepaard te laten gaan met het monitoren van de effectiviteit. Omdat er ook onvoldoende kennis beschikbaar is over de samenstelling, verspreiding, blootstelling en blootstelling-effect relaties van de verschillende componenten in de emissies, kan de commissie niet inschatten in welke mate specifieke emissiereducerende maatregelen het gezondheidsrisico voor omwonenden verminderen.

Afstandsnormen verlagen het gezondheidsrisico voor omwonenden en (gevoelige) groepen die langdurig in de omgeving van geitenhouderijen verblijven, en zijn zeker aangewezen zo lang niet duidelijk is of uitstootverminderende maatregelen afdoende zijn. Bij een voorgenomen nieuwvestiging van een geitenhouderij en bij een voorgenomen realisering van woningen en andere gevoelige bestemmingen adviseert de commissie om uit voorzorg ten minste een afstand van 1 kilometer aan te houden.

Voor bestaande situaties met geitenhouderijen in de nabijheid van gevoelige bestemmingen kan ingezet worden op emissiereductie om het risico op longontstekingen terug te dringen. Daarnaast kan bij wijziging van bestaande situaties een beperking van de omvang van geitenhouderijen mogelijk bijdragen aan het terugdringen van het gezondheidsrisico. Daarbij verdienen situaties waarbij meerdere geitenhouderijen aanwezig zijn binnen een afstand van 1 kilometer tot gevoelige bestemmingen bijzondere aandacht. Concrete grenswaarden voor het aantal bedrijven en het aantal geiten per bedrijf zijn echter niet aan te duiden op basis van de beschikbare informatie.

Welke invulling van het voorzorgsbeginsel proportioneel is, welk gezondheidsrisico daarbij als acceptabel wordt beschouwd en hoe belangen van alle betrokkenen daarbij worden meegewogen is een politiek-bestuurlijke afweging. Er is bovendien niet één maatlat waarlangs alle omgevingsrisico's beoordeeld kunnen worden. Bij de besluitvorming over maatregelen adviseert de commissie dat de Rijksoverheid, provincies

en gemeenten de systematiek van het Beoordelingskader Gezondheid en Milieu voor veehouderijen gebruiken.⁴³ Dit beoordelingskader bevat vragen over zowel de omvang en ernst van de gezondheidseffecten als over de waardering daarvan. In het voorliggende advies is de beschikbare informatie over omvang en ernst in kaart gebracht. In de waardering van het gezondheidseffect spelen aspecten als vrijwilligheid en beheersbaarheid van blootstelling en het gevoel van veiligheid een rol.

Onvrijwillige blootstelling aan een risicofactor waarover nog onzekerheid bestaat kan de betekenis die mensen aan een risico toekennen negatief beïnvloeden.^{38,39} Of dit aan de orde is bij het risico op longontsteking bij omwonenden van geitenhouderijen is niet onderzocht. Wel blijkt dat onder andere huisartsen, GGD'en en belangenorganisaties vragen van verontruste omwonenden ontvangen naar aanleiding van de uitkomsten van de VGO-onderzoeken.^{38,40} Ook bevat het beoordelingskader vragen over de effectiviteit, kosten en baten van mogelijke maatregelen. De commissie adviseert daarbij emissiereducerende maatregelen en een afstandsmaatregel bij nieuwvestiging van een geitenhouderij en bij de voorgenomen realisering van gevoelige bestemmingen als uitgangspunt te nemen.

Het verdient daarnaast aanbeveling te streven naar een integrale aanpak waarmee tegelijkertijd de emissie van micro-organismen, fijnstof, endotoxinen, ammoniak, methaan en geur teruggedrongen worden, en naast volksgezondheid ook andere duurzaamheidsaspecten zoals milieu-

gezondheid, diergezondheid en dierenwelzijn worden geadresseerd.⁸
Maatregelen om het risico op longontstekingen terug te dringen mogen bovendien niet botsen met preventieve maatregelen tegen Q-koorts. Tot slot adviseert de commissie om te monitoren of de beoogde verbeteringen ten aanzien van emissies en gezondheidseffecten daadwerkelijk gerealiseerd worden door ingevoerde maatregelen.

literatuur

- ¹ Gezondheidsraad. *Gezondheidsrisico's rond veehouderijen*. Den Haag, 2012; publicatienr. 2012/27.
- ² Gezondheidsraad. *Gezondheidsrisico's rond veehouderijen: vervolgadvis*. Den Haag, 2018; publicatienr. 2018/04.
- ³ RIVM. *Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO-III). Actualisatie epidemiologische studies 2014-2019. Onderzoek naar longontstekingen rond geitenhouderijen 2018-2024*. Bilthoven, 2024; RIVM-rapport 2024-0167.
- ⁴ Gezondheidsraad. *Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel I*. Den Haag, 2025; publicatienr. 2025/12.
- ⁵ Wageningen University & Research. *Ontwerpen met melkgeiten en andere stakeholders - Eerste stappen voor het herontwerpen van melkgeitenstallen*. Wageningen, 2025; Rapport 1597.
- ⁶ IRAS. *Risicomodellering veehouderij en gezondheid (RVG): modellering van regionale endotoxineconcentraties en relaties met gezondheidseffecten*. Utrecht, Wageningen, Arnhem, Lelystad, 2019; IRAS UU 2019-01 / WBVR-1910304.
- ⁷ Van Bruggen C, Bannink A, Bleeker A, Bussink DW, Van Dooren HJC, Groenestein CM, et al. *Emissies naar lucht uit de landbouw berekend met NEMA voor 1990-2021*. Wageningen: Wageningen University & Research, 2023; WOt-technical report 242.
- ⁸ Wageningen University & Research. *Rapport Handvatten voor Emissiereductie in de Melkgeitenhouderij. Een inventarisatie van broeikasgassen en stikstofexcretie uit de Nederlandse melkgeitenhouderij en hoe deze te verminderen*. Wageningen, 2025; Openbaar Rapport 1579.
- ⁹ Wageningen University & Research. *Additionele maatregelen ter vermindering van emissies van bioaerosolen uit stallen: verkenning van opties, kosten en effecten op de gezondheidslast van omwonenden*. Wageningen, 2016; Livestock Research Rapport 949.
- ¹⁰ TNO. *Literatuurstudie naar de toepassing van verschillende luchtreinigingsmethoden voor inactivatie van microbiologische verontreinigingen*. Delft, 2022; TNO 2022 R11245.
- ¹¹ Wageningen University & Research. *Agrimatie - informatie over de agrosector*. <https://agrimatie.nl/ThemaResultaat.aspx?subpubID=2232&themalID=2286&sectorID=2238&indicatorID=2015>. Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ¹² IRAS NIVEL, RIVM. *Mogelijke effecten van intensieve-veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen*. Utrecht/Bilthoven, 2011.
- ¹³ RIVM. *Veehouderij en gezondheid omwonenden*. Bilthoven, 2016; RIVM Rapport 2016-0058.
- ¹⁴ RIVM. *Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (aanvullende studies)*. Bilthoven, 2017; RIVM Rapport 2017-0062.

- ¹⁵ RIVM. *Publicaties Veehouderij en gezondheid*. <https://www.rivm.nl/veehouderij-en-gezondheid/publicaties>. Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ¹⁶ NIVEL. *Nivel-cijfers Ziekten op jaarbasis in Nederland - incidentie en prevalentie*. <https://www.nivel.nl/nl/zorg-en-ziekte-in-cijfers/cijfers-ziekten-op-jaarbasis>. Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ¹⁷ Snijders B, van der Hoek W, Stirbu I, van der Sande MA, van Gageldonk-Lafeber AB. *General practitioners' contribution to the management of community-acquired pneumonia in the Netherlands: a retrospective analysis of primary care, hospital, and national mortality databases with individual data linkage*. *Prim Care Respir J* 2013; 22(4): 400-405.
- ¹⁸ CBS. *StatLine - Ziekenhuisopnamen en -patiënten; diagnose-indeling VTV*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84067NED/table?dl=6D1AC>. Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ¹⁹ CBS. *StatLine - Overledenen; belangrijke doodsoorzaken (korte lijst), leeftijd, geslacht*. https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/7052_95/table?fromstatweb. Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ²⁰ Corrado RE, Lee D, Lucero DE, Varma JK, Vora NM. *Burden of Adult Community-acquired, Health-care-Associated, Hospital-Acquired, and Ventilator-Associated Pneumonia: New York City, 2010 to 2014*. *Chest* 2017; 152(5): 930-942.
- ²¹ VZinfo. *Infecties van de onderste luchtwegen*. <https://www.vzinfo.nl/infecties-van-de-onderste-luchtwegen>. Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ²² Adreslocaties: BAG 1-1-2024, bewerking RIVM; Geitenhouderijen: Landbouwtelling/ I&R, RVO, per 1-4-2021; alleen bedrijven met 50 melkgeiten of meer, en niet geregistreerd op een woonadres (binnen bebouwde kom).
- ²³ Lotterman A, Baliatsas C, de Rooij MMT, Huss A, Jacobs J, Dückers M, et al. *Increased risk of pneumonia amongst residents living near goat farms in different livestock-dense regions in the Netherlands*. *PLoS One* 2023; 18(7): e0286972.
- ²⁴ Post PM, Hogerwerf L, Huss A, Petie R, Boender GJ, Baliatsas C, et al. *Risk of pneumonia among residents living near goat and poultry farms during 2014-2016*. *PLoS One* 2019; 14(10): e0223601.
- ²⁵ Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. *Aanbiedingsbrief bij onderzoeksrapport Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO-III)*. Den Haag: Vergaderjaar 2025, nr. 4046518-1078489-IZB.
- ²⁶ RIVM. *Q-koorts*. <https://www.rivm.nl/q-koorts>. Geraadpleegd: 06-10-2025.
- ²⁷ Ege MJ, Mayer M, Normand AC, Genuneit J, Cookson WO, Braun-Fahrlander C, et al. *Exposure to environmental microorganisms and childhood asthma*. *N Engl J Med* 2011; 364(8): 701-709.
- ²⁸ Van Kersen W. *Air pollution from livestock farms and respiratory health impacts in neighboring residents*. Utrecht University: 2024.
- ²⁹ RIVM. *Gezondheidseffecten van luchtverontreiniging in context*. <https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-medische-milieukunde-luchtkwaliteit-en->

- gezondheid/gezondheidseffecten-luchtverontreiniging/context-gezondheidseffecten-luchtverontreiniging. Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ³⁰ WHO. *Ambient (outdoor) air pollution*. [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-\(outdoor\)-air-quality-and-health](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-(outdoor)-air-quality-and-health). Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ³¹ RIVM. *Luchtkwaliteit en gezondheidswinst*. Bilthoven, 2015.
- ³² Gezondheidsraad. *Gezondheidswinst door schonere lucht*. Den Haag, 2018; publicatienr. 2018/01.
- ³³ CLO. *Indicatoren luchtkwaliteit*. https://www.clo.nl/indicatoren?f%5B0%5D=publication_topic%3A37. Geraadpleegd: 10-10-2025.
- ³⁴ RIVM. *Fijn stof emissies door veehouderij*. <https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-mmk-veehouderij/emissies-veehouderij/fijn-stof-emissies-veehouderij>. Geraadpleegd: 10-09-2025.
- ³⁵ CLO. *Ammoniakemissie door de land- en tuinbouw, 1990-2022*. <https://www.clo.nl/indicatoren/nl010120-ammoniakemissie-door-de-land-en-tuinbouw-1990-2022>. Geraadpleegd: 06-10-2025.
- ³⁶ IRAS. *Vervolgonderzoek risicomodellering veehouderij en gezondheid (RVG): additionele analyses gericht op modellering van regionale endotoxineconcentraties over korte periodes en relaties met gezondheidseffecten*. Utrecht, Arnhem, 2021; IRAS UU 2020.
- ³⁷ RIVM. *Nuchter omgaan met risico's*. Bilthoven, 2003; RIVM rapport 251701047/2003.
- ³⁸ RIVM. *Gezondheid en veiligheid in de Omgevingswet. Doelen, normen en afwegingen bij de kwaliteit van de leefomgeving*. Bilthoven, 2014; RIVM Rapport 2014-0138, hoofdrapport.
- ³⁹ Siegrist M, Arvai J. *Risk Perception: Reflections on 40 Years of Research*. *Risk Anal* 2020; 40(S1): 2191-2206.
- ⁴⁰ Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid. *Geiten*. <https://www.kennisplatformveehouderij.nl/geiten>. Geraadpleegd: 06-10-2025.
- ⁴¹ Boogaard H, Patton AP, Atkinson RW, Brook JR, Chang HH, Crouse DL, et al. *Long-term exposure to traffic-related air pollution and selected health outcomes: A systematic review and meta-analysis*. *Environ Int* 2022; 164: 107262.
- ⁴² Winkel A, Hagens T. *Notitie: advies verlagen bacterie-emissies in geitenhouderijen*. Wageningen: Wageningen University & Research, 2025.
- ⁴³ Fast T, Nijdam R. *Beoordelingskader Gezondheid en Milieu Intensieve veehouderijen*. Fast Advies en Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeeland, 2013.

Commissie en geraadpleegd deskundigen

Samenstelling commissie Veehouderij en gezondheid voor het advies *Gezondheidsrisico's rond*

veehouderijen 2025: deel II:

- prof. dr. ir. A. Burdorf, professor-emeritus determinanten van volksgezondheid, Erasmus Universiteit Rotterdam, *voorzitter*
- drs. R. van Aalsburg, arts maatschappij en gezondheid, medisch milieukundige, GGD Hart voor Brabant
- prof. dr. E.H.D. Bel, professor-emeritus longziekten, Universiteit van Amsterdam
- dr. ir. G. Hoek, universitair hoofddocent blootstelling aan omgevingsfactoren, Universiteit Utrecht
- mr. dr. R. Kegge, universitair docent bestuursrecht en omgevingsrecht, Universiteit Leiden
- prof. dr. F.L.B. Meijboom, hoogleraar sustainable animal stewardship, Universiteit Utrecht
- prof. dr. T. Nawrot, hoogleraar milieuepidemiologie, Universiteit Hasselt en Universiteit Leuven (België)
- prof. dr. J.A. Stegeman, hoogleraar gezondheid van landbouwhuisdieren, Universiteit Utrecht
- prof. dr. A. Voss, arts-microbioloog, UMCG, Groningen
- dr. F. Woudenberg, hoofd leefomgeving, GGD Amsterdam

Waarnemers^a

- dr. I.V.F. van den Broek, VWS, Den Haag
- drs. E.C. van den Aker, LVVN, Den Haag

Incidenteel geraadpleegd deskundigen^a

- prof. dr. ir. L.A. Smit, Universiteit Utrecht
- dr. T.J. Hagenaars, Wageningen University & Research
- ing. J.C. Verkaik, Wageningen University & Research
- dr. ir. A. Winkel, Wageningen University & Research
- J. Tolboom, LTO Geitenhouderij, Den Haag
- N. Verduin, NGZO, Den Haag
- G. Heerink, Platform Melkgeitenhouderij, Den Haag
- M. Maurice, Platform Melkgeitenhouderij, Den Haag
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
- Omgevingsdienst Brabant Noord

Secretarissen

- dr. K.A. Baken, Gezondheidsraad, Den Haag
- dr. D. Boers, Gezondheidsraad, Den Haag

Betrokken bestuurslid Gezondheidsraad

- prof. dr. Karien Stronks, voorzitter Gezondheidsraad

^a Geraadpleegd deskundigen worden door de commissie geraadpleegd vanwege hun deskundigheid. Geraadpleegd deskundigen en waarnemers hebben spreekrecht tijdens de vergadering. Ze hebben geen stemrecht en dragen geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van het advies van de commissie.

De Gezondheidsraad, ingesteld in 1902, is een adviesorgaan met als taak de regering en het parlement ‘voor te lichten over de stand der wetenschap ten aanzien van vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en het gezondheids(zorg)onderzoek’ (art. 22 Gezondheidswet).

De Gezondheidsraad ontvangt de meeste adviesvragen van de bewindslieden van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; Infrastructuur en Waterstaat; Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. De raad kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen, en ontwikkelingen of trends signaleren die van belang zijn voor het overheidsbeleid.

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn openbaar en worden als regel opgesteld door multidisciplinaire commissies van – op persoonlijke titel benoemde – Nederlandse en soms buitenlandse deskundigen.

De Gezondheidsraad gaat bewust en kritisch om met generatieve AI. Het wegen van de wetenschappelijke gegevens en het opstellen van adviezen gebeurt in commissies, door deskundigen. Als generatieve AI wordt gebruikt, dan is dat alleen ter ondersteuning of ter aanvulling van dat proces.

U kunt dit document downloaden van gezondheidsraad.nl.

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:

Gezondheidsraad. Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II.

Den Haag: Gezondheidsraad 2025; publicatienr. 2025/20.

Auteursrecht voorbehouden

Statenbrief

Informatie

Datum

8 juli 2025

Zaaknummer

2025-002119

Inlichtingen bij

Provincieloket

026 359 99 99

post@gelderland.nl

Blad

1 van 3

Onderwerp

Wijziging omgevingsverordening met betrekking tot het geitenmoratorium

Beleidsprogramma

- Agrifood
- Gezonde leefomgeving

Ambitie

- Ambitie 2 Vitaal platteland

Portefeuillehouder

Harold Zoet

1 Kern van deze Statenbrief

Provinciale Staten worden geïnformeerd over het versturen van een informerende brief aan Gelderse gemeenten over het voornemen om bij de eerstvolgende wijziging van de provinciale omgevingsverordening aanpassingen door te voeren betreffende het geitenmoratorium.

2 Waarom ontvangt u deze Statenbrief?

Sinds 1 september 2017 is in Gelderland een tijdelijk verbod op nieuwvestiging en uitbreiding van geitenhouderijen van kracht (geitenmoratorium). Dit verbod is uit voorzorg ingesteld in afwachting van nader onderzoek naar de relatie tussen de geitenhouderij en de risico's voor de gezondheid van omwonenden (VGO-III). De Gezondheidsraad is gevraagd om het VGO-III te duiden om verdere besluitvorming mogelijk te maken. In de huidige provinciale omgevingsverordening is in artikel 5.83 opgenomen dat: "De gemeenteraad uiterlijk 1 januari 2026 bij omgevingsplan regels over de geitenhouderij met dezelfde strekking als artikel 4.61 vaststelt". Hiermee geldt voor het gemeentebestuur formeel de verplichting om vóór het einde van dit jaar het geitenmoratorium in het omgevingsplan over te nemen. Gedeputeerde Staten stellen u voor om bij de eerstvolgende wijziging van de provinciale omgevingsverordening deze datum (in artikel 5.83) te wijzigen van 1 januari 2026 naar 1 januari 2028. Daarmee geven we gemeenten en de provincie voldoende tijd om het advies van de Gezondheidsraad en de consequenties daarvan voor het Gelderse geitenmoratorium te overwegen. Om gemeenten hiervan op de hoogte te stellen zal de bijgevoegde brief worden verstuurd aan alle gemeenten in Gelderland.

3 Hoe bent u eerder betrokken?

Sinds de start van het VGO-III onderzoek bent u meerdere malen geïnformeerd over de voortang. De meest recente stand van zaken heeft u ontvangen door middel van de Statenbrief 6 maart 2025 (PS2025-213).

4 Samenvatting

In de huidige provinciale omgevingsverordening is de verplichting opgenomen dat gemeenten uiterlijk 1 januari 2026 het geitenmoratorium hebben overgenomen in het omgevingsplan. Gedeputeerde Staten stellen aan Provinciale Staten voor om bij de eerstvolgende wijziging van de provinciale omgevingsverordening deze datum te wijzigen naar 1 januari 2028. Daarmee geven we gemeenten en de provincie voldoende tijd om het advies van de Gezondheidsraad over het VGO-III onderzoek en de consequenties daarvan voor het Gelderse geitenmoratorium te overwegen. Om gemeenten hiervan op de hoogte te stellen zal de bijgevoegde brief worden verstuurd aan alle gemeenten in Gelderland.

5 Informatie

Op 4 februari 2025 zijn de resultaten van het VGO-III (Veehouderij en Gezondheid Omwonenden) onderzoek gepubliceerd. De minister van VWS geeft in haar brief aan de Tweede Kamer (7 maart 2025, Eindrapport Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-III) aan de gezondheidsrisico's serieus te nemen en voor een vervolgbesluit duiding van de gezondheidseffecten nodig te hebben. Hiervoor is door haar advies gevraagd van de Gezondheidsraad. Het advies zal in 2 delen worden uitgebracht. Het eerste deel zal naar verwachting in juli verschijnen en gaat vooral in op de vraag wat af te leiden is uit de wetenschappelijke literatuur over het verband tussen de nabijheid van geitenhouderijen en het risico op longontsteking. Het tweede deel wordt verwacht in november 2025 en gaat in op meer gedetailleerde en complexere vragen omtrent de aard en ernst van de gezondheidseffecten en de mogelijk oorzaken. In de eerder genoemde Kamerbrief doet de minister van VWS een appèl op de provincies om bestaande moratoria vooralsnog te handhaven totdat het Gezondheidsraadadvies gereed is. Het Gelderse geitenmoratorium wordt vooralsnog gehandhaafd totdat het gevraagde advies van de Gezondheidsraad over duiding van het VGO-III onderzoek is uitgebracht.

6 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Datum

8 juli 2025

Zaaknummer

2025-002119

Blad

3 van 3

7 Planning en control

Niet van toepassing.

8 Participatie en communicatie

De informerende brief aan de Gelderse gemeenten wordt verstuurd om gemeenten op de hoogte te houden van stand van zaken rondom het geitenmoratorium en de voortgang van het VGO-III onderzoek.

9 Vervolg

Niet van toepassing.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Daniël Wigboldus

- Commissaris van de Koning

Johan Osinga

- Secretaris

Bijlage:

- Brief gemeenten wijziging omgevingsverordening geitenmoratorium

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk

4323509-1092691-IZB

Bijlage(n)

-

Kenmerk afzender

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Datum 9 januari 2026
Betreft Beleidsreactie Gezondheidsraadadvies over
gezondheidsrisico's voor omwonenden van geitenhouderijen

Geachte voorzitter,

Op 8 december jl. heeft de Gezondheidsraad (hierna: de GR) het tweede deeladvies over de gezondheidsrisico's rond veehouderijen gepubliceerd en is dit ook aan uw Kamer aangeboden. Met deze brief geven wij een eerste inhoudelijke beleidsreactie, namens het kabinet, op het eerste en tweede deeladvies van de Gezondheidsraad, zoals toegezegd aan uw Kamer.¹

Deze reactie geven wij binnen de volgende context. De ruimte in Nederland is schaars. Veel opgaven komen samen op dezelfde plek. Wonen, werken, landbouw, natuur, water, defensie, energie en infrastructuur concurreren met elkaar binnen dezelfde regio's om ruimte. Conform de Omgevingswet moet daarom gezocht worden naar een balans tussen het beschermen (veiligheid, gezondheid, milieu) en het benutten (wonen, werken, recreatie) van de fysieke leefomgeving.² De Ontwerp-Nota Ruimte laat zien dat scherpe keuzes en een zorgvuldige, integrale belangenafweging noodzakelijk zijn. Advisering van de GR vormt een belangrijk advies bij deze weging.

Kern Gezondheidsraad advies I en II

De GR concludeert in het eerste deeladvies over de gezondheidsrisico's rondom veehouderijen dat het verband tussen wonen in de nabijheid van geitenhouderijen en het risico op longontstekingen waarschijnlijk oorzakelijk is. Dat geeft volgens de GR voldoende aanleiding voor overheden om op basis van het voorzorgsbeginsel maatregelen te nemen om de gezondheidsrisico's voor omwonenden van geitenhouderijen te beperken.

---

¹ Kamerstukken 28973 nr. 280 (3 juli 2025) en 28973 nr. 285 (8 december) 2025 en 2025D3022 (18 december 2025).

² Zie Ontwerp-Nota Ruimte, Kamerstuk 29435-269, 26 september 2025

In het tweede deeladvies komt de GR tot de conclusie dat het risico op een longontsteking binnen een woonafstand van 0-1.000 meter van een geitenhouderij aanzienlijk is verhoogd.³ De GR plaatst dit risico ook in breder perspectief.⁴ De GR geeft een aantal aanbevelingen voor mogelijke maatregelen die om een politiek-bestuurlijk besluit vragen. Volgens de GR is het terugdringen van de blootstelling van omwonenden aan emissies (uitstoot) van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen uit geitenhouderijen de meest aangewezen manier om het gezondheidsrisico van omwonenden van geitenhouderijen te beperken. Daar gaan we in deze brief nader op in, in de vorm van drie hoofdlijnen voor de uitwerking van een samenhangend maatregelenpakket.

Kenmerk
4323509-1092691-IZB

Maatregelen bij nieuwvestiging

De GR geeft aan dat een afstandsnorm het gezondheidsrisico voor omwonenden verlaagt, en dat deze is aangewezen zo lang niet duidelijk is of uitstootverminderende maatregelen afdoende zijn. De GR adviseert om een afstandsnorm in te voeren voor nieuwvestiging van geitenbedrijven, woningen en andere gevoelige bestemmingen.

In reactie op dit advies gaat het kabinet een afstandsnorm voor nieuwvestiging uitwerken. Enerzijds voor nieuwvestiging van een geitenhouderij in de buurt van woonkernen en andere gevoelige bestemmingen. Anderzijds voor realisering van woonkernen en andere gevoelige bestemmingen in de buurt van bestaande geitenhouderijen. Dit is een maatregel met veel impact, niet alleen op de sector, maar ook op de planning van nieuw te bouwen woonkernen en andere functies in de fysieke leefomgeving nabij geitenhouderijen. Conform de Omgevingswet moet daarom gezocht worden naar een balans tussen het beschermen (veiligheid, gezondheid, milieu) en het benutten (wonen, werken, recreatie) van de fysieke leefomgeving.⁵ Daarom behoeft de uitwerking van deze maatregel, gebaseerd op de Omgevingswet, gedegen onderbouwing en afstemming met mede-overheden, aandacht voor statistische onderbouwingen en voor relevant beleid in andere sectoren.

Het is belangrijk om te komen tot een brede impactanalyse om duidelijkheid te krijgen en zo tot een zorgvuldige weging te komen wat een proportionele en goed onderbouwde aanpak is, waarin specifiek aandacht is voor het belang van de woningbouwopgave. Deze impactanalyse zullen we op zo kort mogelijke termijn met uw Kamer delen zodat integrale bespreking, weging en besluitvorming kan plaatsvinden. Bij de uitwerking van een potentiële afstandsnorm zal worden gekeken naar de invulling ervan, zoals de precieze afstand. De GR adviseert een afstandsnorm van 1.000 meter te hanteren. De GR zegt ook: hoe dichterbij de bron, hoe groter het risico. Het risico op longontsteking is het sterkst verhoogd binnen een woonafstand van 0-500 meter van een geitenhouderij (73%); binnen een woonafstand van 0-1000 meter is dat minder (19%).⁶ Omdat het gezondheidsrisico afneemt met een grotere woonafstand van een geitenhouderij is van belang te weten

---

³ Zie tabel 1 op p.17 van het advies [Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II | Gezondheidsraad](#).

⁴ Zie paragraaf 3.4 van het advies.

⁵ Zie Ontwerp-Nota Ruimte, Kamerstuk 29435-269, 26 september 2025.

⁶ Gemiddeld krijgt in Nederland elk jaar 1,9% van de mensen een longontsteking, ongeacht waar zij wonen. Binnen 1.000 meter woonafstand van een geitenhouderij is dat verhoogd naar 2,2% van de mensen, bij mensen die binnen 500 meter afstand van een geitenhouderij wonen is dat verhoogd naar 3,2%.

hoe groot het risico is op een woonafstand van 500-1000m van geitenbedrijven, naast een risico-inschatting over de gehele kilometer. Over het risico binnen een woonafstand van 500-1000 meter kon de GR geen aparte schatting maken, omdat deze afstand niet is opgenomen in de gepubliceerde resultaten van het VGO-onderzoek. We hebben aan de VGO-onderzoekers gevraagd om deze schatting alsnog te maken, op basis van de oorspronkelijke data. De verwachting is dat zij in februari deze schatting kunnen opleveren. Bij de uitwerking van de afstandsnorm bezien we tevens of deze ook moet gelden voor uitbreidingslocaties. Daartoe vragen we de onderzoekers of zij de relatie tussen omvang van geitenbedrijven en risico in relatie tot emissiereducerende maatregelen in de bedrijfsvoering nader in beeld kunnen brengen.

Kenmerk
4323509-1092691-IZB

Maatregelen bij bestaande bedrijven

We willen ons ook inzetten om het risico voor omwonenden in bestaande situaties te verminderen. Enerzijds zetten we in op mogelijke emissiereductie door technische maatregelen op bedrijfsniveau. Hiervoor is eerst meer kennis en onderzoek nodig. Anderzijds zetten we in op een maatwerk aanpak in prioritaire situaties. Beide sporen lichten we hieronder nader toe.

Emissiereductie door maatregelen in de bedrijfsvoering onderzoeken

De GR adviseert om bij bestaande bedrijven in te zetten op reductie van emissies van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen. De GR kan niet inschatten in welke mate specifieke maatregelen het gezondheidsrisico voor omwonenden kunnen verminderen; daarvoor ontbreekt inzicht in de effectiviteit van de maatregelen op emissiereductie en op het gezondheidsrisico.

Daarom zullen we de effectiviteit van emissiereducerende technische, bedrijfs- en organisatorische maatregelen zo snel mogelijk nader in beeld brengen. Wageningen University & Research (WUR) voert momenteel een verkennend onderzoek uit naar mogelijkheden voor emissiereducties. Dit is fase 1 van de door de WUR geadviseerde meerjarige onderzoeksinspanning, waarover de Kamer eerder is bericht (naar aanleiding van een WUR spoedadvies).⁷ We verwachten de resultaten hiervan eind januari. Mochten in het fase 1 verkennende onderzoek van de WUR technische maatregelen genoemd worden die emissies mogelijk kunnen verminderen, die niet ingrijpend of kostbaar zijn en snel zouden kunnen worden toegepast dan zouden deze als “no regret”-maatregelen kunnen worden opgepakt op korte termijn. Andere maatregelen die genoemd worden, maar wel ingrijpend en/of kostbaar zijn zullen nader onderzocht moeten worden. Dit kan bijvoorbeeld middels *pilots* in combinatie met monitoren van het effect op emissies. De geitensector heeft recent een sectorplan opgesteld met onder meer ideeën voor maatregelen op bedrijfsniveau die hierbij aansluiten.

Zowel het onderzoek van de WUR als het sectorplan zullen worden meegenomen in het verder uitwerken van de mogelijkheden voor emissiereductie op bedrijfsniveau. Indien er uit het fase 1 onderzoek voldoende aanknopingspunten blijken te zijn, dan zullen we in het eerste kwartaal van 2026 starten met fase 2 van het onderzoek beschreven in het WUR spoed advies (meetcampagne en ontwikkelprogramma). Zo’n meetcampagne en ontwikkelprogramma hebben een doorlooptijd van minimaal 2-3 jaar, mogelijk langer.

---

⁷ Kamerstuk 28973 nr. 268, 22 mei 2025

Ruimtelijke aanpak bij wijziging van bestaande situaties en prioritaire locaties

De GR geeft aan dat bij wijziging van bestaande situaties een beperking van de omvang van geitenhouderijen mogelijk bij kan dragen aan het terugdringen van het gezondheidsrisico. Concrete grenswaarden voor het aantal bedrijven en het aantal geiten per bedrijf zijn volgens de Raad echter niet aan te duiden op basis van de beschikbare informatie. In dit verband verdienen volgens de GR situaties waarbij meerdere geitenhouderijen aanwezig zijn bij gevoelige functies de aandacht. Dit geldt ons inziens ook voor situaties waar relatief veel gevoelige bestemmingen (woningen en zeker ook scholen, kinderdagverblijven, ouderenhuisvesting, zorginstellingen) dichtbij een geitenhouderij staan of gepland zijn. Voor dergelijke 'prioritaire locaties'⁸ met een relatief hoog blootstellingsrisico willen we verkennen welke aanpak mogelijk is om het gezondheidsrisico voor omwonenden te verminderen. Maatwerk en proportionaliteit van maatregelen zijn daarbij het uitgangspunt. Dit vraagt dat we de lokale context goed in beeld brengen en bezien welke aanpak mogelijk is, waarbij we ook eventuele financiële consequenties in kaart brengen.

Kenmerk

4323509-1092691-IZB

Monitoring van gezondheidseffecten en emissies

Om te meten of de combinatie van maatregelen effect heeft op het terugdringen van het risico voor omwonenden, zullen de gezondheidseffecten (het voorkomen van longontstekingen, die worden geregistreerd bij huisartsen), conform het advies van de Gezondheidsraad, met een nog nader te bepalen frequentie, gemonitord worden. Voor maatregelen in de bedrijfsvoering kan het noodzakelijk zijn om in de toekomst emissies te blijven monitoren.

De emissie- en gezondheidsrisicomonitoringsresultaten kunnen ook gebruikt worden om op den duur te beoordelen of genomen maatregelen nog proportioneel zijn. We hopen dat door het inzetten op emissiereductie door technische en organisatorische maatregelen op bedrijfsniveau, de risico's voor de gezondheid in de toekomst zoveel mogelijk zullen verdwijnen. Dit zou voor zowel de omwonenden, voor de sector als voor de maatschappij het beste scenario zijn. Dit zal zeker geruime tijd (jaren) duren. Tot die tijd is de afstandsnorm en indien opportuun aanvullend beleid bij prioritaire locaties aangewezen. Bij ruimtelijke maatregelen uit voorzorg, zoals een afstandsnorm, is het gebruikelijk om uit te gaan van tijdelijkheid en deze periodiek te evalueren en opnieuw te beoordelen op proportionaliteit, geschiktheid en noodzaak.

Vervolg

Met het uitwerken van het bovengenoemde maatregelenpakket zet het kabinet in op een aanpak waarmee gezondheidsrisico's zoveel mogelijk worden beperkt op basis van maatwerk en proportionaliteit. Gezien de impact is het van groot belang om de gevolgen, de mogelijkheden en consequenties in samenhang te kunnen bezien en te wegen. Bij de uitwerking zullen we provincies, gemeenten, omgevingsdiensten, GGD'en, sector en onderzoeksinstanties betrekken.

Omdat voor de uitwerking van deze maatregelen nog enige tijd nodig is, doen we een beroep op de provincies en gemeenten om de komende tijd nog vast te houden aan de bestaande tijdelijke beperkingen op de groei van de geitensector (de provinciale moratoria en gemeentelijk beleid).

---

⁸ Voor de omschrijving en definitie van dergelijke prioritaire locaties is nog nader uitzoekwerk van de lokale situaties nodig.

We verwachten u spoedig te kunnen informeren over de uitkomsten van het WUR onderzoek en zullen zo snel mogelijk daarna met een meer uitgewerkt voorstel komen voor de diverse componenten van de aanpak van het gezondheidsrisico rondom geitenhouderijen.

Kenmerk
4323509-1092691-IZB

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

de minister van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur,

Jan Anthonie Bruijn

Femke Marije Wiersma

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7547
Extern Zaak ID	Z/26/336367
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.g
Titel	336367 Informatienota Ondertekening DVO 2026–2027 MGR
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team Werk en inkomen
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
336367 Informatienota Ondertekening DVO 2026–2027 MGR
Bijlage 1A – Ondertekening DVO 2026–2027 MGR – Aanbiedingsbrief DVO WerkBedrijf 2026–2027
Bijlage 1B – Ondertekening DVO 2026–2027 MGR – Wijchen – DVO WerkBedrijf Rijk van Nijmegen 2026–2027

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota 'Ondertekening DVO 2026–2027 MGR'.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de informatienota 'Ondertekening DVO 2026–2027 MGR'.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Ondertekening DVO 2026-2027 MGR

Collegedatum: 27 januari 2026

Kernboodschap

In het najaar van 2025 hebben alle zeven bij WerkBedrijf aangesloten gemeenten, zich gebogen over de ontwerp dienstverleningsovereenkomst 2024-2025 (DVO) met de module WerkBedrijf van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling 'Rijk van Nijmegen' (MGR). Het college is nu, net als de overige gemeenten en het dagelijks bestuur van de MGR, de definitieve DVO 2024-2025 aangegaan. Hiermee leggen wij een solide basis voor onze inspanningen om mensen te ontwikkelen richting participatie en uitstroom naar betaald werk.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
07-10-2025	Ontwerp DVO 2026-2027 MGR/WerkBedrijf
01-02-2024	Beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie "Klaar voor nieuwe kansen!" (144439)

Toelichting

De aangesloten gemeenten hebben de MGR geïnformeerd over hun lokale keuzes en zienswijzen op de ontwerp DVO voor 2026 en 2027. Het dagelijks bestuur van de MGR heeft op basis hiervan de definitieve DVO voor 2026 en 2027 vastgesteld in zijn vergadering van 3 november 2025. Wij hebben nu, tezamen met de overige betrokkenen, de definitieve DVO (bijlage 1) ondertekend.

De definitieve DVO is ten opzichte van de ontwerp DVO beperkt aangepast. De wijzigingen betreffen alleen de nu opgenomen keuzes van alle gemeenten voor lokale afspraken.

Gevolgen

Heldere afspraken over de te leveren inspanningen van de gemeente en MGR (module WerkBedrijf) om mensen te ontwikkelen richting participatie en uitstroom naar betaald werk.

Communicatie

Openbaar

Zaaknummer: Z/26/336367

De DVO is een formeel instrument. De betrokkenen, o.a. werkzoekenden en werkgevers, merken dit indirect als zij voor een specifieke afspraak in aanmerking komen.

Uitvoering of Vervolgstappen

Onze inkomensconsulenten zullen samen met de consulenten van WerkBedrijf uitvoering geven aan de concrete invulling van de dienstverlening.

Geheimhouding:

Niet van toepassing

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges in de regio
Rijk van Nijmegen

Datum
3 november 2025

Onderwerp
Aanbieding DVO WerkBedrijf 2026 – 2027

Contactpersoon
Ina Hol

Direct telefoonnummer
06 5423 4003

Beste leden van het college,

WerkBedrijf heeft, als module van de MGR Rijk van Nijmegen, een belangrijke rol in de uitvoering en concretisering van het beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie, *Klaar voor nieuwe kansen!*. Om die rol te specificeren leggen gemeenten en de MGR afspraken over taakuitvoering en kenmerken van de dienstverlening vast in een dienstverleningsovereenkomst (DVO).

Voor het zomerreces stuurden we u een ontwerp DVO toe. Naar aanleiding daarvan heeft u ons in uw zienswijzen laten weten welke lokale keuzen u wenst te maken. Dit is verwerkt in de definitieve DVO. Wij hebben deze definitieve DVO 3 november in onze vergadering vastgesteld. Wij sturen deze nu aan u toe voor besluitvorming in uw colleges.

E.e.a. is overigens onder voorbehoud van de zienswijze van gemeente Nijmegen. De besluitvorming over deze zienswijze is nog niet afgerond. Mochten hieruit nog zaken naar voren komen die geadresseerd moeten worden, wordt dit bilateraal tussen de MGR en gemeente Nijmegen afgehecht.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,
De Voorzitter,

De Secretaris,

drs. H.M.F. Bruls

J. Hol

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Dienstverleningsovereenkomst WerkBedrijf regio Rijk van Nijmegen 2026 - 2027

Partijen:

Opdrachtgever: de gemeente Wijchen, te dezer zake krachtens artikel 171 van de Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door R.D. Helmer-Englebert, handelende ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van... .., hierna te noemen: 'de gemeente';

en

opdrachtnemer: het openbaar lichaam, de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Rijk van Nijmegen, te dezer zake vertegenwoordigd door de voorzitter H.M.F. Bruls, handelende ter uitvoering van het besluit van het dagelijks bestuur van 3 november 2025, en de aan hem in artikel 5 van de MGR Rijk van Nijmegen opgedragen taken, hierna te noemen: 'WerkBedrijf';

Hierna gezamenlijk te noemen: 'partijen',

Overwegende;

- Dat door de gemeenten in het Rijk van Nijmegen (Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen) een MGR is opgericht ter uitvoering van onder andere de aan haar opgedragen taken in het kader van de Participatiewet, de Wet sociale werkvoorziening en de Wet maatschappelijke ondersteuning voor wat betreft arbeidsmatige dagbesteding. De MGR voert ook de Module Arbeidsmarkt en Participatie (Wet inburgering) uit. De taken in het kader van de Wet sociale werkvoorziening worden niet voor de gemeente Mook en Middelaar uitgevoerd;
- Dat de module WerkBedrijf de organisatorische eenheid is die deze taken op het domein "Werk" binnen de MGR uitvoert binnen de geldende wet- en regelgeving;
- Dat de gemeenten in de regio het arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid voor de jaren 2024 tot en met 2027 vastleggen in het beleidskader "Klaar voor nieuwe kansen!";
- Dat de huidige omstandigheden op de arbeidsmarkt vragen om intensieve en langdurige dienstverlening gericht op kandidaten met meer ondersteuningsbehoefte. Hierbij werken professionals van WerkBedrijf nauw samen met de relevante professionals van (o.a.) de deelnemende gemeenten;

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

- Dat het kan voorkomen dat de conjunctuur of het kandidatenbestand vragen om andere accenten in onze taakuitvoering. De dienstverlening zal dan door WerkBedrijf, in afstemming met de deelnemende gemeenten, bijgestuurd worden;
- Dat deze dienstverleningsovereenkomst de dienstverlening en de daarbij behorende uitgangspunten en randvoorwaarden vastlegt ter uitvoering van het regionale beleidskader.

Komen als volgt overeen:

Artikel 1   Taken WerkBedrijf

WerkBedrijf richt zich voor de deelnemende gemeenten op de volgende taken:

a. **Werkontwikkeling i.h.k.v. de Participatiewet**

WerkBedrijf voert de Participatiewet uit met betrekking tot de ondersteuning bij arbeidsinschakeling. Dit uit zich in de activiteiten ontwikkelen, bemiddelen en begeleiden. WerkBedrijf voert de matching van ondernemers en kandidaten uit en zet zich in om de kloof tussen vraag en aanbod te overbruggen. WerkBedrijf ondersteunt kandidaten vanaf het moment van aanmelding tot aan een plaatsing. Indien nodig wordt ook na een plaatsing ondersteuning en begeleiding geboden.

Het maximaal aantal kandidaten dat WerkBedrijf in dienstverlening kan hebben hangt af van de complexiteit van de doelgroep en de intensiteit van dienstverlening die we bieden. Hierover stemt WerkBedrijf steeds nauw af met de deelnemende gemeenten.

Binnen deze taak worden de volgende drie taakgebieden onderscheiden:

1. Voorkomen van instroom in de uitkering;
Indien mogelijk worden kandidaten naar een betaalde baan of opleiding bemiddeld, voordat zij een beroep moeten doen op een uitkering. Daarnaast draagt WerkBedrijf in het regionale netwerk, met de relevante partners, bij aan een inclusieve arbeidsmarkt.
2. Beëindigen van afhankelijkheid van een uitkering;
Als het behoort tot de mogelijkheden van een kandidaat, wordt deze naar fulltime werk bemiddeld. Dit leidt, in de regel, tot uitstroom uit de uitkering.
3. Minimaliseren van publieke afhankelijkheid.
WerkBedrijf begeleidt kandidaten met een arbeidsbeperking langjarig op hun werkplek. Centraal staat hierbij duurzaam en met plezier aan het werk zijn. Door te werken aan werkbehoud, de loonwaarde en belastbaarheid, minimaliseert WerkBedrijf de afhankelijkheid van publieke middelen (bijvoorbeeld loonkostensubsidie).

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

- b. Arrangementen in Op Weg Naar Werk
WerkBedrijf voert de regie over Op weg naar werk (arbeidsmatige dagbesteding). Dit houdt in dat WerkBedrijf de begeleiding inkoop en de toeleiding en doorstroom organiseert en/of uitvoert.
- c. Sociale werkvoorziening
WerkBedrijf biedt de medewerkers die onder de Wet sociale werkvoorziening vallen, passend werk aan. Bij voorkeur doet WerkBedrijf dit samen met ondernemers. De onderscheiden werkvormen zijn: begeleid werken, individuele detachering en (beschutte) groepsdetachering.
- d. Activering
Een deel van de bijstandsgerechtigden is nog niet toe aan stappen richting betaald werk. WerkBedrijf ondersteunt deze mensen, waar gewenst, met lokale activering, bijvoorbeeld richting vrijwilligerswerk. Op die manier kunnen zij werken aan hun talenten en ontwikkeling. We verbinden de lokale niet-loonvormende keten met de loonvormende keten. Via de lokale keuzekaart kunnen gemeenten dit specifiek invullen door de keuze voor *participatiecoaching*.

Artikel 2   Focusgroepen

Bij de uitvoering van de in artikel 1 sub a. genoemde taak, geeft WerkBedrijf, naast de dienstverlening aan ondernemers, prioriteit aan de volgende groepen kandidaten:

- a. Kandidaten die nieuw in de bijstand stromen;
- b. Statushouders;
- c. Jongeren tot 27 jaar;
- d. Kandidaten met een arbeidsbeperking (inclusief beschut werk);
- e. Kandidaten ouder dan 55 jaar.

Artikel 3   Kenmerken van de dienstverlening

Bij de uitvoering van de in artikel 1 sub a. en b. genoemde taken, houdt WerkBedrijf rekening met de volgende aspecten in de dienstverlening:

3.1   Duurzaam werk staat centraal

De dienstverlening van WerkBedrijf heeft primair als doel om kandidaten duurzaam naar werk te bemiddelen. Mensontwikkeling, samenhangend met werkontwikkeling, heeft een centrale plek in de dienstverlening. Dat betekent dat WerkBedrijf, in de dienstverlening aan kandidaten, nauw

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

samenwerkt met professionals (van verschillende disciplines) van gemeenten en andere netwerkpartners.

Ondernemers zijn de belangrijkste partner voor het plaatsen van kandidaten; ondernemersdienstverlening is hierbij een belangrijk instrument. In de dienstverlening van WerkBedrijf ligt steeds meer accent op aanbodgerichte arbeidsbemiddeling. WerkBedrijf richt zich op kansen op de arbeidsmarkt, daar waar vraag naar personeel is. Daarnaast kijkt WerkBedrijf samen met gemeenten en ondernemers hoe we nieuwe werkgelegenheid kunnen ontwikkelen.

3.2 Lokaal verankerde dienstverlening

WerkBedrijf heeft een regionaal aanbod van dienstverlening, gebaseerd op onder andere de Re-integratieverordening. Een deel van het budget wordt ingezet voor lokale accenten. Dit wordt verder uitgewerkt in artikel 4 tot en met 11. WerkBedrijf zet zich in voor lokale verankering en effectiviteit van dienstverlening in de gehele regio. Daarom worden intakegesprekken met kandidaten zo veel als mogelijk op locatie in de verschillende gemeenten uitgevoerd. Daarnaast is WerkBedrijf in iedere gemeente voor één dagdeel per week aanwezig voor arbeidsbemiddeling op locatie en samenwerking met professionals van gemeenten.

3.3 Duur van de dienstverlening

De duur van de dienstverlening is flexibel en hangt af van de ondersteuningsbehoefte en mogelijkheden van een kandidaat. Zo lang er perspectief op betaald werk is, kan de dienstverlening worden voortgezet. Voor kandidaten die aan het werk zijn en (nog) ondersteuning nodig hebben duurt de dienstverlening zolang die ondersteuning nodig is.

3.4 Scholing en ontwikkeling als belangrijke pijlers

De kennis en ervaring van kandidaten in dienstverlening bij WerkBedrijf sluiten niet altijd goed aan bij het beschikbare werk op de arbeidsmarkt. WerkBedrijf kijkt enerzijds met werkgevers hoe vacatures toch passend gemaakt kunnen worden. Anderzijds zet WerkBedrijf stevig in op scholing, opleiding en ontwikkeling van kandidaten. Op die manier vergroten we de kans om een kandidaat succesvol te kunnen matchen op een werkplek.

3.5 Benadering van kandidaten en perspectief

WerkBedrijf benadert kandidaten op een persoonlijke manier, met aandacht voor interesses en

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

motivatie, en biedt maatwerk. WerkBedrijf gaat uit van vertrouwen, eigen regie en positieve stimulering. In overleg met de kandidaat wordt naar de best passende weg naar duurzame werkaanvaarding gezocht.

3.6 Onbenut talent en arbeidspotentieel

In Rijk van Nijmegen is nog altijd onbenut arbeidspotentieel en talent. Het gaat dan bijvoorbeeld om mensen die parttime werken, maar meer uren zouden willen werken. Ook kan het gaan om niet-uitkeringsgerechtigden die op zoek zijn naar werk. Waar mogelijk helpt WerkBedrijf deze mensen met het vinden van een duurzame werkplek of meer werkuren.

3.7 Integraal werken en samenwerken

De situatie van de kandidaat wordt in breed perspectief beschouwd (leefdomein overstijgend) en de dienstverlening wordt integraal ingezet en afgestemd waar nodig. WerkBedrijf werkt intensief samen met de afdelingen Inkomen en Inburgering van de deelnemende gemeenten, het doorstroompunt en de lokale sociale infrastructuur op het terrein van schuldhulpverlening, zorg en welzijn.

Tijdens de looptijd van deze dienstverleningsovereenkomst zetten partijen concrete stappen om een verdere impuls aan de samenwerking te geven. Dit vraagt een gezamenlijke inspanning.

3.8 Afstemming Inkomen en WerkBedrijf

a. Aanmelding en terugmelding van kandidaten naar WerkBedrijf en gemeente vindt in principe digitaal plaats. Hierbij bestaat altijd de mogelijkheid om contact op te nemen met de consultant c.q. klantmanager. Indien gewenst vindt er een warme overdracht plaats bij aan- en terugmelding van een kandidaat. We gebruiken het EVA partnerportaal om effectief informatie uit te wisselen tussen gemeenten en WerkBedrijf. We delen onder andere contactgegevens van consultants, trajectfase van een kandidaat en hoofd- en subreden terugmelding.

b. Een uitgangspunt is dat gemeenten een kandidaat zo vroeg mogelijk aanmelden bij WerkBedrijf. Hoe eerder WerkBedrijf haar dienstverlening kan starten, hoe groter de kans is op een plaatsing naar werk en uitstroom naar werk.

c. Gemeenten en WerkBedrijf leggen de verdere werkafspraken over samenwerking vast in het regionaal document *Processen Inkomen – WerkBedrijf*.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

d. WerkBedrijf signaleert en adviseert de gemeente (i.c. afdelingen Inkomen) over maatregelwaardig gedrag van kandidaten. De gemeente kan afwijken van het advies van WerkBedrijf.

3.9 Experimenteren en leren

WerkBedrijf experimenteert met verschillende werkwijzen en methoden. Bijvoorbeeld met de inzet van ervaringsdeskundigen. Effectieve en efficiënte praktijken om uitstroom te bevorderen worden zoveel als mogelijk benut en ingezet. WerkBedrijf laat periodiek door een derde partij de effectiviteit van de dienstverlening onderzoeken.

3.10 Aandacht voor laaggeletterdheid en basisvaardigheden

WerkBedrijf neemt actief deel aan het Bondgenootschap Laaggeletterdheid en organiseert cursussen en trainingen voor het eigen personeel in het herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid. Indien laaggeletterdheid gesignaleerd wordt, wordt kandidaat gewezen op cursusmogelijkheden in het (gemeentelijke) aanbod.

3.11 Aandacht voor discriminatie en vooroordelen op de arbeidsmarkt

WerkBedrijf heeft aandacht voor discriminatie en vooroordelen op de arbeidsmarkt. WerkBedrijf organiseert cursussen en trainingen voor het eigen personeel in het herkennen en bespreekbaar maken van deze problematiek met ondernemers en kandidaten.

3.12 Aandacht voor verdringing van arbeid

WerkBedrijf heeft aandacht voor eventuele verdringing van arbeid bij ondernemers. WerkBedrijf heeft dit vastgelegd in beleidsregels voor de toepassing van de re-integratieverordening.

3.13 Inburgering

1. Advies bij brede intake

Op verzoek van de gemeente kan WerkBedrijf adviseren bij de brede intake.

2. Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)

WerkBedrijf voert de MAP uit, als onderdeel van de inburgeringsroute. De gemeente meldt inburgeraars zo vroeg mogelijk aan bij Werkbedrijf. Dit geldt zowel voor de MAP als voor reguliere dienstverlening.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

3. Samenwerking

- a. Partijen begeleiden inburgeraars intensief en op maat op meerdere leefgebieden.
- b. WerkBedrijf is verantwoordelijk voor het loonvormende deel van de (arbeids-)participatieketen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het niet-loonvormende deel (participatie).
- c. De gemeente voert de regie op het traject van de inburgeraar.
- d. Partijen werken samen met elkaar en met andere partners die betrokken zijn bij de inburgering, zoals de inburgerings-/taalaanbieders, maatschappelijke-, welzijns- en zorgorganisaties.

4. Informatie-uitwisseling en gegevensverwerking

Partijen wisselen in het belang van de inburgeraar de noodzakelijke informatie en kennis met elkaar en met andere partners uit, vanuit de bedoeling van de Wet inburgering 2021, binnen de richtlijnen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Verwerkersovereenkomsten tussen gemeenten en de MGR, zodat een effectief en samenhangend inburgeringsaanbod ontstaat.

3.14 Uitvoering landelijke Subsidieregeling IPS-trajecten

- a. WerkBedrijf voert de landelijke Subsidieregeling IPS-trajecten voor de gemeentelijke doelgroep uit. IPS staat voor Individuele Plaatsing en Steun en is bedoeld voor kandidaten met een psychische kwetsbaarheid.
- b. Doel van het IPS-traject kan toeleiding naar regulier werk zijn, maar ook toeleiding naar een Beroeps Begeleidende Leerweg traject.
- c. Gemeente verstrekt aan de directeur van het WerkBedrijf het mandaat om namens gemeente de aan haar opgedragen taken (met uitzondering van het afhandelen van bezwaarschriften) in het kader van de landelijke Subsidieregeling IPS-trajecten voor de gemeentelijke doelgroep uit te voeren, met de mogelijkheid van ondermandaat.

3.15 Samenwerking in de arbeidsmarktregio

- a. WerkBedrijf en UWV werken aan het realiseren van zo sluitend als mogelijk, publieke arbeidsmarktdienstverlening voor werkzoekenden en werkgevers in de regio.
- b. WerkBedrijf handelt bij de uitvoering van de Wet SUWI namens de regiogemeenten zover het de overgedragen taken betreft.
- c. WerkBedrijf is één van de kernpartners van het Regionaal Beraad Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen i.o.. WerkBedrijf vertegenwoordigt (mede) de deelnemende gemeenten in de MGR vanuit de taken

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

die gemeenten hebben overgedragen aan WerkBedrijf. Wanneer nodig pakt WerkBedrijf een initiërende rol in het netwerk.

d. Op uitvoerend niveau levert WerkBedrijf een bijdrage aan de volgende netwerken van organisaties (zover als nu bekend):

- Werkcentrum Rijk van Nijmegen i.o
- Loopbaanteam mbo
- Werklab

Artikel 4   Uitgangspunten voor lokale keuzes

Bij de uitvoering van de in artikel 1 sub a. genoemde taak, hanteren partijen de volgende uitgangspunten bij de invulling van lokale keuzes:

- a. 15% van het *Werkbudget* zoals bepaald met het objectieve rekenmodel van Berenschot is beschikbaar voor lokale accenten.
- b. Tot de lokale accenten behoren in ieder geval de langlopende verplichtingen van de gemeente in het kader van de oude vormen van gesubsidieerde arbeid die WerkBedrijf bij start heeft overgedragen gekregen. Dit geldt voor de gemeente Nijmegen.
- c. Voor de gemeente is het belangrijk om lokale accenten aan te brengen in de dienstverlening. Iedere gemeente heeft hierbij de mogelijkheid een keuze te maken uit de Keuzekaart. Deze Keuzekaart (bijlage 2) is een onlosmakelijk deel van deze overeenkomst.

Artikel 5   Berg en Dal

5.1 Doel bij inzet van lokale dienstverlening

Gemeente Berg en Dal vindt bij de lokale dienstverlening het van belang dat samenwerking tussen lokale organisaties wordt gestimuleerd. De lokale accenten worden vooral ingezet om er voor te zorgen dat mensen niet onnodig vaak aan verschillende mensen hun verhaal moeten doen.

5.2 Keuzes

2026:

- Extra arbeidsbemiddeling op locatie – 20.000
- Participatiecoaching – 1,5 fte
- Intensieve interventies – 70.000

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

- Aanvullende gerichte lokale inzet – 10.000
- Event of marktwerking – 30.000

2027:

- Extra arbeidsbemiddeling op locatie – 20.000
- Participatiecoaching – 1,5 fte
- Intensieve interventies – 70.000
- Aanvullende gerichte lokale inzet – 20.000
- Event of marktwerking – 30.000

Artikel 6 Beuningen

6.1 Doel bij inzet van lokale dienstverlening

Gemeenten Beuningen wil de lokale accenten richten op de kandidaten die zelfstandig lastig aan het werk komen.

6.2 Keuzes

2026:

- Participatiecoaching – 1 fte
- Aanvullende gerichte lokale inzet – 40.000
- Event of marktwerking – 20.000

2027:

- Participatiecoaching – 1 fte
- Aanvullende gerichte lokale inzet – 50.000
- Event of marktwerking – 20.000

Artikel 7 Druten

7.1 Doel bij inzet van lokale dienstverlening

Gemeente Druten vindt het belangrijk lokale betrokkenheid te organiseren en lokale afspraken te maken ten behoeve van de inwoners zonder werk en de ondernemers binnen de eigen gemeentegrens.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

7.2 Keuzes

2026:

- Extra arbeidsbemiddeling op locatie – 10.000
- Intensieve lokale aansluiting wijkteam – 15.000
- Event en marktwerking – 20.000
- Participatiecoaching – 85.000

2027:

- Extra arbeidsbemiddeling op locatie – 10.000
- Intensieve lokale aansluiting wijkteam – 15.000
- Aanvullende gerichte lokale inzet – 25.000
- Event en marktwerking – 20.000
- Participatiecoaching – 70.000

Artikel 8 Heumen

8.1 Doel bij inzet van lokale dienstverlening

Voor gemeente Heumen is de aansluiting tussen participatiekandidaten en WerkBedrijf op lokaal niveau van belang. De dienstverlening moet aansluiten bij lokale behoeften en op operationeel niveau wordt een vruchtbare samenwerking tussen de organisaties gestimuleerd.

8.2 Keuzes

2026:

- Participatiecoaching – 0,9 fte
- Nader in te vullen budget – 14.000

2027:

- Participatiecoaching – 0,9 fte
- Nader in te vullen budget – 24.000

Artikel 9 Mook en Middelaar

9.1 Doel bij inzet van lokale dienstverlening

Gemeente Mook en Middelaar vindt het belangrijk de lokale dienstverlening vooral te richten op de inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben om een stap richting de arbeidsmarkt te zetten.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

9.2 Keuzes

2026:

- Participatiecoaching – 0,3 fte
- Aanvullende gerichte lokale inzet – 10.000

2027:

- Participatiecoaching – 0,3 fte
- Aanvullende gerichte lokale inzet – 10.000

Artikel 10 Nijmegen

10.1 Doel bij inzet van lokale dienstverlening

Middels de lokale dienstverlening zet de gemeente Nijmegen extra in op de focusgroepen uit het regionaal arbeidsmarktbeleidsplan door hen extra aandacht en ondersteuning te bieden bij hun zoektocht naar passend werk. Dit in nauwe samenwerking met alle relevante partijen in de arbeidsmarktregio en in het bijzonder met de afdeling Inkomen van de gemeente Nijmegen.

10.2 Keuzes

2026:

- Extra arbeidsbemiddeling op locatie – 30.000
- Intensieve aansluiting wijkteams – 75.000
- Participatiecoaching – 2 fte
- Intensieve interventies – 385.000
- Event of marktwerking – 60.000

2027:

- Extra arbeidsbemiddeling op locatie – 20.000
- Intensieve aansluiting wijkteams – 45.000
- Participatiecoaching – 4 fte
- Intensieve interventies – 385.000
- Event of marktwerking – 40.000

10.3 Meerwerk

Gemeente Nijmegen kiest ervoor als meerwerk voor zowel 2026 als 2027 voor 40.000 in te zetten op arbeidsbemiddeling voor ex-gedetineerden.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

Artikel 11 Wijchen

11.1 Doel bij inzet van lokale dienstverlening

Gemeente Wijchen ziet 'nabijheid' naar zowel ondernemers als werkzoekenden als een cruciale factor om maximale uitstroom te bereiken. Zo kan een pro-actieve houding naar ondernemers en een prikkelende werkwijze naar kandidaten het best worden verankerd.

11.2 Keuzes

2026:

- Extra arbeidsbemiddeling op locatie – 30.000
- Intensieve aansluiting wijkteam – 15.000
- Aanvullende gerichte lokale inzet – 60.000
- Event of marktwerking – 20.000
- Participatiecoaching – 150.000

2027:

- Extra arbeidsbemiddeling op locatie – 30.000
- Intensieve aansluiting wijkteam – 15.000
- Aanvullende gerichte lokale inzet – 65.000
- Intensieve interventies – 15.000
- Event of marktwerking – 20.000
- Participatiecoaching – 150.000

Artikel 12 Nadere afspraken

Bij de uitvoering van de in artikel 1 sub a., b., c. en d. genoemde taken, gelden de volgende nadere afspraken:

12.1 Klachtenregeling

WerkBedrijf heeft een klachtenregeling en handelt deze klachten zelf af. Het jaarverslag van de klachtencoördinator wordt jaarlijks aangeboden aan het algemeen bestuur.

12.2 Bezwaar en beroep Participatiewet

De behandeling van bezwaarschriften, het voeren van verweer bij de rechter en het instellen van hoger beroep ten aanzien van besluiten op het gebied van de Participatiewet blijft bij de deelnemende gemeenten berusten. Behalve indien het hierbij gaat om (subsidie)besluiten om voorzieningen voor (groepen) kandidaten mogelijk te maken, dan voert WerkBedrijf deze taken zelf uit.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

12.3 Persoonsgegevens

WerkBedrijf houdt zich bij de uitvoering van zijn taken aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en volgt hierbij de overeenkomst die is afgesloten tussen elke afzonderlijke gemeente en WerkBedrijf.

12.4 Informatieplicht

- a. WerkBedrijf levert periodiek de benodigde statistische gegevens aan het Centraal Bureau voor de Statistiek en aan andere relevante gegevensdiensten in samenspraak met gemeenten.
- b. WerkBedrijf voorziet de gemeente gevraagd en ongevraagd van alle informatie die benodigd is voor een goede uitvoering van de Participatiewet, Wet sociale werkvoorziening en Wet maatschappelijke ondersteuning.
- c. De gemeente voorziet WerkBedrijf gevraagd en ongevraagd van alle informatie die benodigd is voor een goede uitvoering van de Participatiewet, Wet sociale werkvoorziening en Wet maatschappelijke ondersteuning. Dit betreft onder meer de ontwikkeling van het bijstandsbestand in de gemeente.

12.5 Mandaat en volmacht

- a. De gemeente draagt zorg voor mandaten en volmachten ten behoeve van de uitvoering van de taken Participatiewet en Wet maatschappelijke ondersteuning, zoals in artikel 1 omschreven. Voor de Wet sociale werkvoorziening geldt een delegatiebesluit.
- b. Ten behoeve van de uitvoering van de door de gemeente aan WerkBedrijf opgedragen taken, maken het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen op correcte wijze gebruik van de daartoe door het college van burgemeester en wethouders van gemeente of door de burgemeester van gemeente aan hen gemandateerde bevoegdheden, conform het desbetreffende mandaatbesluit.

12.6 Algemene voorwaarden DVO

- a. In de bijlage 1 'algemene voorwaarden DVO' hebben partijen de algemene voorwaarden voor deze overeenkomst vastgelegd.
- b. De bijlagen bij deze dienstverleningsovereenkomst zijn een onlosmakelijk onderdeel van deze overeenkomst.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

Artikel 13   Prestatie-indicatoren in het Informatieprotocol

De prestatie-indicatoren voor de taken uit artikel 1 zijn in het Informatieprotocol benoemd en worden jaarlijks in de begroting van de MGR voorzien van een normering. Gemeenten kunnen hun zienswijzen hierop geven voordat het algemeen bestuur van de MGR de begroting vaststelt.

Artikel 14   Verantwoording en rapportage

14.1   Informatieprotocol

Gemeenten en WerkBedrijf hebben in het Informatieprotocol vastgelegd waarover en op welke momenten WerkBedrijf rapporteert over de voortgang van de dienstverlening. Hiertoe behoort in ieder geval, jaarlijks, een rapportage over de kandidaattevredenheid in het jaarverslag. Eens per twee jaar wordt er gerapporteerd over tevredenheid van werkgevers.

14.2   Aanvullende afspraak

WerkBedrijf rapporteert in de tussenrapportage en het jaarverslag over de voortgang van de uitvoering van artikelen 5 tot en met 11. Over de zorgjongerendienstverlening rapporteren we op het niveau van individuele gemeenten.

Artikel 15   Bekostiging

15.1   Gemeentelijke bijdrage

In artikel 30 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) is geregeld dat in de begroting van MGR wordt aangegeven welke bijdrage iedere gemeente verschuldigd is aan de MGR ter uitvoering van de in artikel 1 genoemde taken.

15.2   Faciliteiten en informatie

Partijen stellen alle faciliteiten en informatie aan elkaar ter beschikking voor zover dat noodzakelijk is voor uitvoering van deze overeenkomst.

Artikel 16   Verlenging en wijziging

16.1   Herziening dienstverleningsovereenkomst

De gemeente en de MGR komen vóór 31 december 2027 een nieuwe overeenkomst overeen. Indien deze termijn wordt overschreden wordt de bestaande overeenkomst stilzwijgend verlengd tot een nieuwe overeenkomst van kracht is.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

16.2 Tussentijdse wijziging dienstverleningsovereenkomst

Tussentijds wijzigen van de overeenkomst is op ieder moment mogelijk in overeenstemming tussen het dagelijks bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen en de gemeenten. Wijzigen is mogelijk bij schriftelijke instemming van alle partijen.

16.3 Tussentijdse wijziging lokale keuzes in deze overeenkomst

In afwijking van het vorige lid is tussentijdse wijziging van lokale keuzes zoals bedoeld in artikel 4 mogelijk, als de betrokken gemeente en het dagelijks bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen daarmee schriftelijk in stemmen.

16.4 Beëindiging dienstverleningsovereenkomst

Uittreding van de gemeente binnen de module WerkBedrijf van de MGR Rijk van Nijmegen is mogelijk onder de voorwaarden zoals gespecificeerd door het algemeen bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen. Bij uittreding van de gemeente uit de MGR Rijk van Nijmegen eindigt de verbintenis tussen de gemeente en de MGR tevens van rechtswege op de datum van uittreding.

Artikel 17 Slotbepalingen

17.1 Ingangsdatum overeenkomst

Deze overeenkomst gaat in op 1 januari 2026 en eindigt op 31 december 2027.

17.2 Citeertitel

Deze overeenkomst wordt aangehaald als Dienstverleningsovereenkomst WerkBedrijf Regio Rijk van Nijmegen 2026 – 2027.

Plaats en datum

Namens gemeente:

R.D. Helmer-Englebert , burgemeester

Plaats en datum

Nijmegen, 3 november 2025

Namens MGR:

drs. H.M.F. Bruls, voorzitter

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Bijlage 1   Algemene voorwaarden DVO

A.   Archivering

WerkBedrijf is op grond van artikel 3 van de Archiefwet 1995 verplicht om de onder haar berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren. De gemeente draagt zorg voor de verlening van mandaat voor deze archieftaken.

B.   Aansprakelijkheid

1. Als aansprakelijkheid ontstaat bij de gemeente als gevolg van het tekortschieten in de uitvoering van de opdracht kan eventuele schade geheel of gedeeltelijk op WerkBedrijf worden verhaald.
2. Onder tekortschieten in de uitvoering van de opdracht, zoals bedoeld in lid 1, valt het niet in acht nemen van de professionele zorgvuldigheid.
3. Tot schade zoals bedoeld in lid 1 behoort in ieder geval de toerekenbare schade als gevolg van het niet tijdig of niet rechtmatig nemen van een besluit.
4. Als aansprakelijkheid bij WerkBedrijf ontstaat als gevolg van onrechtmatige besluitvorming door de gemeente kan eventuele schade geheel of gedeeltelijk op de betreffende gemeente worden verhaald.
5. De gemeente blijft aansprakelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de besluiten of feitelijke handelingen die namens hem in mandaat worden genomen door de directeur of ambtenaren van het WerkBedrijf, onverminderd het bepaalde in artikel 1:1, vierde lid, en artikel 10:2 van de Algemene wet bestuursrecht.

C.   Verzekering

WerkBedrijf is verantwoordelijk voor afdoende verzekering omtrent wettelijke aansprakelijkheidsrisico's in verband met de uitvoering van deze overeenkomst en houdt deze verzekering gedurende de looptijd van de overeenkomst in stand.

D.   Publicatieblad

MGR Rijk van Nijmegen heeft een eigen publicatieblad ter publicatie van de regelingen vastgesteld door de MGR Rijk van Nijmegen.

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

E. Geheimhouding

Partijen zijn verplicht geheimhouding te betrachten met betrekking tot alle gegevens, waarvan partijen of de personen waarvan partijen zich bij de uitvoering van deze overeenkomst bedienen, kennisnemen en waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deze gegevens een vertrouwelijk karakter hebben. Het voorgaande is niet van toepassing indien:

1. openbaarmaking verplicht is op grond van wet- en regelgeving;
2. een der partijen zich voor de rechter moet verdedigen of openbaarmaking berust op een bindende uitspraak van de rechter;
3. een der partijen de andere partij heeft ontheven van de geheimhoudingsplicht;
4. de betreffende informatie via openbare bronnen is verkregen.

F. Geheimhouding na afloop overeenkomst

Partijen nemen, ook na afloop van deze overeenkomst, jegens derden die niet bij de uitvoering van de opdracht zijn betrokken, zorgvuldigheid en geheimhouding in acht van alle vertrouwelijke gegevens dan wel concurrentiegevoelige informatie van de andere partij die in het kader van de opdracht ter kennis is gekomen.

G. Inzet onafhankelijke partij

De gemeente heeft het recht om een onafhankelijke partij in te schakelen om de door WerkBedrijf verstrekte (financiële) informatie inhoudelijk te laten toetsen op juistheid. Deze controle is vertrouwelijk en strekt zich niet verder uit dan noodzakelijk voor het verifiëren van de aangeleverde informatie. WerkBedrijf is verplicht om medewerking te verlenen aan het onderzoek en verleent alle gevraagde gegevens en informatie alsmede inzage in boeken en overige bescheiden. De kosten van het onderzoek komen voor rekening van de gemeente.

H. Omgang bij onvoorziene omstandigheden en geschillenregeling

In geval van onvoorziene omstandigheden zijn de volgende scenario's vastgelegd:

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

1. Indien onvoorziene omstandigheden zich voordoen die buiten de invloedssfeer van partijen liggen en die ertoe leiden dat partijen, of een der partijen, de afspraken uit deze dienstverleningsovereenkomst niet (meer) kunnen c.q. nakomen, treden partijen terstond met elkaar in overleg met als doel om tot een oplossing te komen die voor beide partijen acceptabel is.
2. Indien partijen van inzicht verschillen over de uitleg of uitvoering van deze overeenkomst of daarmee samenhangende afspraken treden zij met elkaar in overleg met als doel om te komen tot een oplossing die voor beide partijen acceptabel is.
3. Indien in de onder 1 en 2 bedoelde situatie niet leidt tot een acceptabele oplossing treedt het escalatiemodel zoals vastgesteld door het Dagelijks Bestuur in werking en wordt dienovereenkomstig getracht een oplossing te bereiken. Dit is ook van toepassing indien een van de partijen in gebreke is in de uitvoering van diens plichten op grond van deze overeenkomst.
4. Indien toepassing van de escalatieladder niet leidt tot het gewenste resultaat proberen partijen het geschil op te lossen door de inzet van een mediator of door een bindend advies te vragen. Een bindend advies wordt uitgebracht door een door partijen te benoemen deskundig adviseur. Indien partijen het niet eens worden over de keuze van de adviseur benoemen zij beiden een adviseur, die gezamenlijk een derde adviseur benoemen. De kosten van een mediation of een bindend advies worden gelijkkelijk over partijen verdeeld ongeacht de uitkomst van de mediation of het bindend advies.

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Bijlage 2 Keuzekaart

Ruimte voor lokale keuzen per gemeente

WerkBedrijf voert in de regio Rijk van Nijmegen arbeidsbemiddeling uit. In dat kader maken we met de deelnemende gemeenten afspraken over onze (regionale) prestaties. WerkBedrijf biedt binnen de dienstverlening ruimte aan lokale accenten, wensen en behoeften. Deze activiteiten in de lokale dienstverlening dragen bij aan de doelen conform het beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie.

Vanuit de expertise op het gebied van re-integratie en arbeidsbemiddeling adviseert WerkBedrijf, indien gewenst, gemeenten over de in te zetten opties van de Keuzekaart. Het kan zijn dat een veranderend kandidatenbestand of anderszins veranderende omstandigheden vragen om andere lokale keuzen. In overleg kan dan besloten worden, tussentijds, de lokale keuzen anders in te richten.

Onderstaand geven we aan hoeveel financiële ruimte er is voor iedere gemeente voor 2026 en 2027:

	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
2026	265.000	150.000	130.000	95.000	35.000	725.000	275.000
2027	280.000	160.000	140.000	105.000	35.000	845.000	295.000

De genoemde budgetten zijn onder voorbehoud van eventuele bezuinigingen.

Het lokaal keuzebudget is onderdeel van het regionale *werkbudget* dat WerkBedrijf inzet. Een deel van het keuzebudget is daarmee dekking voor menskracht van WerkBedrijf. In die zin is het geen vrij besteedbaar budget, maar een instrument om nog beter invulling te geven aan de couleur locale van gemeenten. Er is dan ook geen ruimte om bij enige over- of onderrealisatie financieel te verrekenen.

Keuzen die gemeenten maken in de keuzekaart hebben invloed op de bedrijfsvoering van WerkBedrijf. WerkBedrijf en gemeenten bezien gezamenlijk op passende wijze de uitvoerbaarheid van de gemaakte keuzes.

1 | EXTRA ARBEIDSBEMIDDELING OP LOCATIE

Het is van groot belang dat WerkBedrijf zichtbaar en aanwezig is bij de deelnemende gemeenten. Daarom is een onderdeel van de dienstverlening dat in iedere gemeente ongeveer een dagdeel per week een medewerker van WerkBedrijf aanwezig is voor arbeidsbemiddeling op locatie. Deze medewerker is het eerste aanspreekpunt voor de gemeente. Dit geldt ook als de medewerker niet op locatie aanwezig is, maar

REGIO RIJK VAN NIJMEGEN

elders. Daarnaast is het mogelijk om extra dagdelen te organiseren via de lokale keuzekaart. WerkBedrijf organiseert dan dat er extra inzet gepleegd wordt op arbeidsbemiddeling (of intake en diagnose) op locatie. De betreffende medewerkers kunnen ook benaderd worden als het wenselijk is dat een medewerker van WerkBedrijf bij een bedrijfsbezoek van een wethouder aansluit (of omgekeerd). De inzet is primair gericht op zichtbaarheid, samenwerking en lokale dienstverlening aan kandidaat en ondernemer.

1 dagdeel/week ..... € 10.000

2 | INTENSIEVE AANSLUITING SOCIAAL (WIJK)TEAM

WerkBedrijf stelt een medewerker beschikbaar die regelmatig zijn of haar werkzaamheden verricht bij een sociaal (wijk)team (hieronder verstaan we ook: buurtteams, kernteam of interdisciplinair team). Deze medewerker is het vaste aanspreekpunt voor dat sociaal (wijk)team bij vragen over arbeidsbemiddeling. Er wordt samengewerkt op basis van een vertrouwensrelatie en altijd met als doel maatschappelijke meerwaarde te creëren voor onze inwoners.

De laagdrempeligheid en korte communicatielijnen tussen sociaal (wijk)team, WerkBedrijf en bijvoorbeeld schuldhulpverlening of andere lokale organisaties c.q. dienstverlening maken het mogelijk om met name kandidaten met problemen op meerdere leefgebieden de juiste ondersteuning te bieden en hen zo snel dit mogelijk is richting werk te leiden.

per locatie..... €15.000

3 | PARTICIPATIECOACHING

Conform artikel 1.d. is een van de taken van WerkBedrijf *activering*. Een lokale invulling hiervan is het uitvoeren van participatiecoaching voor inwoners van gemeenten. Dit kan via de lokale keuzekaart georganiseerd worden. De participatiecoach verricht diens werkzaamheden vooral op locatie in een gemeente. De focus van de participatiecoach zit op de niet-loonvormende activering, als mogelijke stap op termijn richting loonvormende activering. Een participatiecoach helpt mensen die een Participatiewet-uitkering ontvangen met bijvoorbeeld een stap richting vrijwilligerswerk, de sportclub of een cursus of opleiding. De focus ligt op het activeren van kandidaten, zodat zij meer zelfredzaam worden en zodat hun eigenwaarde groeit. Individuele en maatschappelijke meerwaarde staat daarbij centraal. We leggen de verbinding tussen de niet-loonvormende en de loonvormende keten.

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Het is mogelijk om een deel van een fte af te nemen (bijvoorbeeld 0,2 fte). Het uitgangspunt is dat de participatiecoaching wordt uitgevoerd met menskracht van WerkBedrijf. Het kan zijn dat overwegingen betreffende goed werkgeverschap voor gemeenten dit uitgangspunt in de weg staan. WerkBedrijf kijkt in die gevallen samen met de betreffende gemeente naar de best passende oplossing. We hebben dit uitgangspunt omdat we op die manier gezamenlijk (gemeenten én WerkBedrijf) het beste kunnen sturen op kwaliteit en resultaat. Daarnaast kunnen we op deze manier de synergievoordelen van het verbinden van de loonvormende en niet-loonvormende keten verzilveren. Als laatste geeft het WerkBedrijf flexibiliteit om accenten van de dienstverlening bij te kunnen sturen als de doelgroep of de conjunctuur daarom vragen.

1 fte €90.000

4 | INTENSIEVE INTERVENTIES

De dienstverlening van WerkBedrijf richt zich altijd op maatwerk; WerkBedrijf doet datgene dat de kandidaat het beste naar duurzaam werk helpt. Onder Intensieve Interventies biedt WerkBedrijf extra intensieve vormen van dienstverlening aan, die geen standaard onderdeel zijn van de dienstverlening. Dienstverlening aan jongeren met problematiek op meerdere levensdomeinen, i.c. 'zorgjongeren, is onderdeel van de standaarddienstverlening.

De interventies kunnen alleen ingezet worden als het past bij de kandidaat. We willen de consultants van WerkBedrijf de ruimte te geven te doen wat goed is voor de kandidaat. Daarom beoordelen zij welke van de onderstaande interventies ingezet moeten worden voor de kandidaat. Natuurlijk gebeurt dit in afstemming met de inkomensconsultanten van de gemeenten.

WerkBedrijf beschikt op dit moment over de interventies De Versnelling, Samen sterk naar werk en Intensieve begeleiding multiproblematiek 27+. Het is mogelijk dat WerkBedrijf nieuw ontwikkelde interventies toevoegt gedurende de looptijd van de Dienstverleningsovereenkomst.

10 kandidaten €35.000

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Beschikbare Intensieve interventies

4.1 | DE VERSNELLING

Er is een (kleine) groep kandidaten die het, vanwege allerhande oorzaken, lastig vindt goede medewerking te geven aan een re-integratietraject. Soms is er ook handhaving ingezet, om te pogen deze medewerking toch af te dwingen. *De Versnelling* is ontwikkeld om deze mensen in beweging te krijgen en uit de uitkering te laten stromen. We gaan uit van vertrouwen in de kandidaat en positieve stimulans. Er wordt ingezet op een hoge frequentie en intensiteit aan re-integratieactiviteiten, meer dan we normaliter kunnen bieden in onze dienstverlening.

4.2 | SAMEN STERK NAAR WERK

Met een intensieve groepsgerichte en individuele aanpak bijstandsgerechtigden richting werk of opleiding te leiden. De werkzame ingrediënten uit de aanpak: persoonlijke aanpak, gebruik maken van de groepsdynamiek (kandidaten ondersteunen ook elkaar en leren van elkaar), intensieve begeleiding en individuele coaching. In een traject van enkele maanden krijgen we kandidaten in beweging en zetten zij stappen richting werk of opleiding. Er wordt intensief ingezet op coaching en workshops.

4.3 | INTENSIEVE BEGELEIDING MULTIPROBLEMATIEK 27+

Een deel van onze kandidaten heeft te maken met multi-problematiek, zij ervaren bijvoorbeeld problemen op het gebied van gezondheid, schulden of de gezinssituatie. Werk kan een bijdrage leveren richting meer stabiliteit en zelfredzaamheid. Deze groep kandidaten bieden wij intensieve begeleiding met als doel stappen richting werk te zetten. Dit betreft een extra intensieve vorm van begeleiding. Het doel is de kandidaat helpen stappen naar werk te zetten. Vaak is het nodig, in afstemming met andere professionals, persoonlijke uitdagingen aan te pakken. Dit loopt parallel aan de stappen richting werk.

5 | AANVULLENDE GERICHTE LOKALE INZET

WerkBedrijf en gemeente bespreken een uitdaging in de uitvoering, bijvoorbeeld een doelgroep kandidaten of een werkproces. In de uitvoering wordt afgestemd over, eventuele, extra vormen van dienstverlening die goed passen bij de lokale context en het lokale klantenbestand. Bij de afstemming, en vervolgens uitvoering, zijn de betreffende managers in de lead. Het kan gaan om een aanvullende, gecoördineerde of

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

extra intensieve inspanning. De activiteiten dragen altijd bij aan de regionale doelstellingen van WerkBedrijf. Het kan gaan om diverse vormen van dienstverlening, welke in elk geval bijdraagt aan de regionale doelstellingen die WerkBedrijf heeft. De precieze invulling komen WerkBedrijf en betreffende gemeente in overleg overeen. De inspanning wordt primair gerealiseerd met menskracht van WerkBedrijf.

10 kandidaten..... €10.000

6 | ORGANISEREN EVENTS EN LOKALE MARTKBEWERKING

Bij lokale marktbeewerking kiezen we niet voor een werksoortgerichte aanpak, maar voor een geografische tinstek. Het gaat om afspraken over contacten met lokale ondernemers. Het is ook mogelijk dat WerkBedrijf een lokale vacaturemarkt of ander event organiseert. Dit event moet expliciet gerelateerd zijn aan de kerntaken en doelstellingen van WerkBedrijf. Dit doet WerkBedrijf in overleg met de gemeente. Eventueel in overleg / samenwerking met lokale organisaties.

30 contacten of 1 event..... €20.000

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7491
Extern Zaak ID	Z/25/332017
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.h
Titel	332017 Informatienota Organisatieontwikkeling
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten – team Secretariaat
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Helmer-Englebert, R. (Renske)

Bijlagen
332017 Informatienota Organisatieontwikkeling
Adviesvoorstel doorontwikkeling WDW – VIJFadvies

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	6 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	16 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Organisatieontwikkeling

Collegedatum: 6 januari 2026

Kernboodschap

Onze organisatie heeft de afgelopen jaren een stevige ontwikkeling doorgemaakt. Dagelijks werken wij aan complexe maatschappelijke opgaven en leveren wij kwalitatief goede dienstverlening aan inwoners en bestuur. Deze resultaten zijn te danken aan de professionaliteit, inzet en betrokkenheid van onze medewerkers.

Tegelijkertijd constateren wij dat de wijze waarop samenwerking, sturing en verantwoordelijkheden zijn georganiseerd niet op alle onderdelen meer optimaal aansluit bij de huidige ontwikkelfase van de organisatie. De ruimte die de afgelopen jaren is geboden aan professionaliteit en eigenaarschap heeft veel opgeleverd, maar vraagt in deze fase om nadere verduidelijking van rollen, sturing en besluitvorming.

Om richting te geven aan de volgende fase in de ontwikkeling van de organisatie heeft het bestuur een onafhankelijk adviesrapport laten opstellen. Dit rapport schetst op hoofdlijnen de richting voor de doorontwikkeling van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW). Het bestuur heeft dit advies omarmd en vastgesteld als richtinggevend kader en de directie verzocht dit verder uit te werken. Daarmee is het rapport niet langer een extern advies, maar een gezamenlijk uitgangspunt van en voor de organisatie.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
Juli 2021	Actieplan doorontwikkeling WDW Z/21/059341 Wijchen Zaaknummer: 59978 Druten Zaaknummer: 59977
September 2021	Integraal Plan WDW Z/22/089862 Zaaknummer: 75431

Toelichting

Het bestuur en de directie van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) informeren met deze nota de gemeenteraad van Druten over het advies dat is uitgebracht ten behoeve van de verdere doorontwikkeling van de organisatie.

Het bestuur van de WDW heeft de directie opdracht gegeven om deze doorontwikkeling voor te bereiden. Als basis hiervoor is gebruikgemaakt van een onafhankelijk advies van VIJFadvies (zie bijlage), dat in opdracht van het bestuur is opgesteld. Het rapport helpt om de huidige situatie van de WDW scherp en zorgvuldig te duiden. Daaruit blijkt dat de gesignaleerde knelpunten niet zijn gelegen in de inzet of kwaliteit van medewerkers, maar samenhangen met de wijze waarop het werk is georganiseerd. Dit inzicht biedt richting voor de volgende fase in de ontwikkeling van de organisatie.

Op basis van het advies wordt gekozen voor een gerichte doorontwikkeling: met behoud van wat goed functioneert, met gerichte aandacht voor wat knelt, en met het maken van duidelijke afspraken die de samenwerking versterken en het werk duurzaam werkbaar houden. Deze ontwikkeling wordt zorgvuldig vormgegeven, in verbinding met medewerkers, medezeggenschap, bestuur en gemeenteraden, en met oog voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening.

Het bestuur heeft het advies vastgesteld en gebruikt dit als vertrekpunt voor een gefaseerde verdere uitwerking van de doorontwikkeling. Deze uitwerking is erop gericht de WDW ook op de langere termijn in staat te stellen op een stevige, wendbare en toekomstbestendige wijze uitvoering te blijven geven aan de opgaven van de gemeenten Druten en Wijchen.

Gevolgen

Deze informatienota heeft geen directe bestuurlijke of financiële gevolgen. De raad wordt met deze nota geïnformeerd over het vastgestelde advies ten behoeve van de doorontwikkeling van de Werkorganisatie Druten Wijchen.

Aan deze informatienota zijn geen besluitmomenten verbonden. De verdere uitwerking van de doorontwikkeling vindt plaats binnen de bestaande verantwoordelijkheden van bestuur en directie van de WDW en wordt gefaseerd opgepakt.

Communicatie

De gemeenteraad van Wijchen wordt door het college geïnformeerd via deze informatienota.

De verdere communicatie over de uitwerking van de doorontwikkeling vindt plaats langs de reguliere bestuurlijke en organisatorische lijnen.

Uitvoering of Vervolgstappen

De uitvoering van de doorontwikkeling van de Werkorganisatie Druten Wijchen vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het bestuur en de directie van de WDW. Op basis van het vastgestelde advies wordt gewerkt aan een gefaseerde uitwerking, waarin proces, prioritering en betrokkenheid nader worden uitgewerkt.

Aan deze informatienota zijn geen besluitmomenten voor de gemeenteraad verbonden.

Geheimhouding: Niet van toepassing

Adviesvoorstel doorontwikkeling werkorganisatie WDW

Terugkoppeling uit de interviews & advies voor Doorontwikkeling

Doorbreek de impasse en breng de zaak in beweging

'Je kunt niet altijd krijgen wat je wilt. Maar je kunt wel waarderen wat je hebt'

Inhoudsopgave

1. De opdracht en onze uitgangspunten daarbij	blz. 2
1.1 De opdracht	
1.2 Onze uitgangspunten	
2. Wat wij in de interviews hebben gehoord en gezien	blz. 3
3. Breuklijnen hebben de Doorontwikkeling in een impasse gebracht	blz. 5
3.1 Hoe is nu te begrijpen dat de WDW hier terecht is gekomen	
3.2 Impasse doorbreken door gewogen samenvoegen	
4. Hoe verder met de Doorontwikkeling?	blz. 7
4.1 Transactioneel samenwerken als aangrijpingspunt	
4.2 Hoe dit toe te passen in de WDW	
5. Aanbevelingen	blz. 9

VIJFadvies

September 2025

Walter Huurdeman

Esther Veldhuijzen van Zanten

1. De opdracht en onze uitgangspunten daarbij

1.1 De opdracht

Het MT van de Werkorganisatie Wijchen Druten (WDW), bestaande uit twee directeuren en vijf domeinmanagers, heeft in 2024 op basis van een zelfevaluatie in een aantal werksessies onderzoek gedaan naar de huidige managementstructuur, de uitkomsten van het Medewerker onderzoek en het omspanningsvermogen van het management in relatie tot de huidige en toekomstige opgave. Op basis van dit gezamenlijke werkproces hebben de twee directeuren van de WDW afzonderlijk van elkaar een visiedocument opgesteld voor de doorontwikkeling van de organisatie.

Het bestuur van de WDW is op zoek naar een onafhankelijke senior organisatieadviseur/consultant die beide visiedocumenten kan beoordelen samen met documenten als de evaluatie van de managementstructuur, de uitkomsten van het medewerkeronderzoek en interviews met het bestuur, het MT en de OR en op basis hiervan komt met één onafhankelijk advies over de doorontwikkeling van de WDW.

VIJFadvies is gevraagd dit advies op te stellen en aan te bieden aan het bestuur van de WDW.

1.2 Onze uitgangspunten

Bij het verzamelen en ordenen van de informatie uit de interviews hanteert VIJFadvies het zogenaamde 'systemische perspectief' en neemt daarbij drie samenhangende dimensies in ogenschouw.

- a. De strategische doelen & belangen > op dit aspect gaat het over de inhoudelijke richting van de organisatie en over daaraan gekoppelde belangen. Wanneer de vraagstukken op deze dimensie goed zijn beantwoord ontstaat Binding in een systeem.
- b. Het speelveld & de spelregels > op dit aspect gaat het over de manier waarop taken en verantwoordelijkheden opgedeeld en gestructureerd worden. Wanneer de vraagstukken op deze dimensie goed zijn beantwoord ontstaat Ordening in een systeem.
- c. De mensen & de dynamiek > op dit aspect gaat het om identiteiten, onderlinge verhoudingen en dynamiek. Wanneer de vragen op deze dimensie goed zijn beantwoord ontstaat Balans in een systeem.

Waarom het in organisaties gaat zoals het gaat is veelal te verklaren vanuit de gegroeide samenhang tussen Binding, Ordening en Balans. Wanneer deze dimensies intrinsiek en/of onderling op spanning staan, wordt organiseren lastiger en kan gedoe ontstaan.

VIJFadvies kijkt naar organisaties als de verzameling gewoontes en patronen die de dagelijkse praktijk van het produceren, dienstverlening en organiseren makkelijker maken. In die dynamiek is er sprake van helpende en van belemmerende gewoontes en patronen. Belemmerende patronen resulteren vaak in verstoorde verhoudingen. Herstel van die verhoudingen is het maken van een beweging die het individueel belang dichterbij brengt, langs de route van het groepsbelang. En die omgekeerd het belang van de groep dichterbij brengt door middel van het dienen van de individuele belangen. Onze aanpak richt zich op herstel van eenheid, op met elkaar ontdekken, ervaren en geloven in het bestaansrecht van de samenwerking, in het verhelderen en delen van een 'WIJ' dat vitaal is en inspireert.

2. Wat wij in de interviews hebben gehoord en gezien

VIJFadvies heeft kennisgenomen van de twee visiedocumenten, van de evaluatie van de managementstructuur en van de uitkomsten van het medewerker-onderzoek. Vervolgens is een compacte serie interviews gehouden met het bestuur (burgermeester en portefeuillehouder samen), de directieleden afzonderlijk, met het MT als groep en op verzoek met enkele van hen individueel en met de OR. Hieronder verwoorden wij tot welke inzichten dat heeft geleid.

De WDW is in het leven geroepen om in Wijchen en in Druten zowel bestuurlijke en ambtelijke slagkracht te krijgen in de regio, als om goede dienstverlening te borgen voor de toekomst. De integratie van de twee bestaande werkorganisaties is in 2018 met enthousiasme van start gegaan onder leiding van nieuwe smaakmakers (MT & secretarissen) die het goed met elkaar konden vinden. Er was met overtuiging en breed draagvlak gekozen voor zgn. 'Zelforganisatie' (platte organisatie, vijf domeinen, grote span of support, MT faciliterend op de mens-kant, met weinig formele regie op de inhoud). Het streven was erop gericht tot harmonisatie en standaardisatie te komen, in de veronderstelling dat dit ook tot betere sturing c.q. het beter bedienen van het bestuur en de College's zou leiden.

In deze pioniersfase is veel zorg en aandacht gegeven aan de kwaliteit van processen en aan de mens-ontwikkeling, wat gepaard ging met minder nadruk op directe aansturing en inhoudelijke (beleids)kaders. Er ontstond in deze periode een goede balans tussen de behoefte aan handelen vanuit autonomie van de professionals en de behoefte aan effectiviteit & efficiency van de organisatie. Dit leidde vervolgens tot tevredenheid onder medewerkers, en ook tot veel vrijheidsgraden en ruimte voor eigen interpretatie. Geven & nemen waren in balans, verschillen en belangentegenstellingen waren hanteerbaar. De 'Dubbele petten' in de directie (zelf secretaris van ieder een ander college èn samen directie van een werkorganisatie) waren hanteerbaar door goede onderlinge verhoudingen en een gemeenschappelijk perspectief op bestuurlijke fusie. Wat ontstond is een WDW die in een aantal jaren groeide naar een werkorganisatie die goed functioneert en waar mensen graag werken. Waar men spreekt over de grote betrokkenheid van medewerkers en van de medezeggenschap. Men voelt trots over de WDW-organisatie en grote behoefte aan doorontwikkeling. Met een OR die als betrokken partner vanaf de zijlijn meekijkt en aan draagvlak werkt. Waarin allen ervaren dat het gekozen principe van de Zelforganisatie vele voordelen heeft en, zoals als elk organisatieprincipe, ook een paar nadelen. WDW als samenwerkingsverband was goed gelukt. Totdat het niet meer lukte...

Na deze goede pioniersjaren kwamen namelijk een aantal desintegrerende krachten bij elkaar en die zijn elkaar gaan versterken.

- Het afketsen van de bestuurlijke fusie.
Waar door velen op een soepele fusie was gerekend, is het afketsen binnen de besturen als een vertrouwensbreuk ervaren en heeft de tot dan toe werkende balans onder druk gezet met ook implicaties voor de werkorganisatie.
- De verschillen in opgaven van beide gemeenten en bestuurscultuur (Druten meer 'Managerial' en Wijchen meer 'Bestuurlijk').
Voor het ambtelijk apparaat betekenden deze verschillen meer maatwerk, maar ook de ervaring van toegenomen werkdruk. Terwijl tegelijkertijd de organisatie groeide en er, mede door de ervaringen in de tijd van Corona, ook steeds meer hybride werd gewerkt. Begrijpelijk dus dat de voorheen effectieve korte lijnen gaande weg minder goed gingen werken en er op sommige beleidsterreinen ruis en 'schuttingen' ontstonden.
- Verstoring evenwicht tussen 'Autonomie' vs. 'Sturing'
Het succes van het model van 'Zelforganisatie' rustte voor een flink deel op de gevonden balans tussen 'Autonome' vs. 'Sturing'. Maar het MT dat in het begin met grote nabijheid

functioneerde, werd voor medewerkers steeds minder zichtbaar. Terwijl tegelijkertijd het handelen van MT-leden steeds grotere verschillen begon te vertonen en de groep als team steeds meer 'los zand' werd.

- Rollen werden minder helder en loyaliteiten kwamen onder druk te staan. Voor MT en Directie bleek het lastig regie te krijgen en prioritering te geven, met te weinig sturing op bestuurlijke advisering als gevolg. Als collectief verloren zij aan slagkracht. De spanning van de 'twee petten' nam toe; loyaliteitsconflicten dreigden. De rollen 'Directeur van de werkorganisatie' en 'Maatwerk voor het eigen bestuur' bleken steeds moeilijker te verenigen.

We zien dus dat de WDW een organisatie is geworden die op meerdere lagen onder spanning staat: binnen de opdracht gevende college's vanwege grote maatschappelijke opgaven, binnen het WDW-bestuur rondom de opzet van de Doorontwikkeling en ook binnen de Directie en het MT vanwege de complexe posities en verschillende persoonlijke werk- en denkstijlen. Het is het waard vast te stellen dat in deze lastige constellatie, die overal de relaties toenemend onder spanning zet, de organisatie zelf er nu nog steeds relatief goed opstaat en in feite op veel vlakken ook gezonde groei doormaakt. Maar de 'Doorontwikkeling-met-een-grote-D' niet doorzetten, is in feite geen serieuze optie.

3. Breuklijnen hebben de Doorontwikkeling in een impasse gebracht

3.1 Hoe is nu te begrijpen dat de WDW hier terecht is gekomen?

Het antwoord ligt in wat wij 'de breuklijnen' zijn gaan noemen. In beide gemeenten was vanuit de wens om te komen tot betere samenwerking, in 2018 besloten tot de oprichting van een samenwerkingsverband met de intentie tot een bestuurlijke fusie. Bij het ontwerp van deze nieuwe organisatie was ook gekozen om de structurele verschillen te onderkennen, aan te gaan en onderdeel te maken van deze samenwerking. De organisatie die werd opgebouwd bevatte daarom 'breuklijnen' die integraal onderdeel werden van het gekozen construct. De belangrijkste daarvan zijn:

- Twee gemeenten met andere 'omvang, aard & opgave', met twee verschillende bestuursculturen en met andere maatschappelijke opgaven
- Eén werkorganisatie, met één Bestuur en twee College's van B&W en twee Gemeenteraden (opdrachtgevers)
- Gelijke zeggenschap (50/50) in het bestuur, maar ongelijke participatie (financieel 2/3-1/3) in de werkorganisatie
- Een tweehoofdige directie van de werkorganisatie die beide ook secretaris zijn van één van de deelnemende gemeenten.

Na het aantreden van twee nieuwe Directeuren/Gemeentesecretarissen heeft het Bestuur van de WDW begin 2023 de directie opdracht gegeven te komen tot een nieuwe stap in de doorontwikkeling van de organisatie die nodig was om ook in de komende jaren zich goed te verhouden tot de snel veranderende ontwikkelingen om zich heen.

Het vormgevingsproces van deze zgn. Doorontwikkeling WDW, is voortvarend opgepakt door de directie met het MT. Onder begeleiding van één van de MT-leden zijn drie werksessies gehouden die door betrokkenen als prettig en zinvol zijn ervaren. Daarin is vanuit gedeelde probleemdefinities gezamenlijk gezocht naar manieren om tot een nieuwe balans tussen 'behoefte aan professionele autonomie' en 'behoefte aan resultaatgerichte sturing' te komen. Daarin zijn goede stappen gezet die leken te leiden tot consensus.

Op het allerlaatste moment echter bleek unanimiteit toch niet bereikbaar en kwam het vormgevingsproces van de Doorontwikkeling tot stilstand. Noch de directie, noch het MT, is er in de maanden die volgden in geslaagd deze kwestie op te lossen en de verschillen te overbruggen, waardoor de Doorontwikkeling van de organisatie vorig najaar in een impasse is geraakt.

De twee visies die op tafel lagen zijn, als waren het tegenpolen, aan het bestuur voorgelegd: zonder stip op de horizon, zonder nieuwe kaders en met stevige beschadiging van de samenwerkingsrelaties. Dat is zorgelijk, niet in de laatste plaats voor de medewerkers, waarvan er ondertussen ook gewaardeerde collega's zijn die de organisatie verlaten. De stilstand leidt nu al voelbaar tot achteruitgang.

3.2 Impasse doorbreken door gewogen samenvoegen

Wij stellen vast dat de analyses die door de directeuren zijn opgesteld wat ons betreft houtsnijden terwijl wij ook geen onoverbrugbare visieverschillen zien. Daarmee zijn de voorstellen die Directie en MT samen hebben uitgewerkt goed bruikbaar voor de Doorontwikkeling. De beide voorstellen hebben natuurlijk accent verschillen, maar die zijn wat ons betreft goed te verenigen.

In de discussies over de gewenste Doorontwikkeling zijn 'Doel' en 'Middel' door elkaar gaan lopen. Een goed werkende ambtelijke samenwerking die de samenleving van Druten en Wijchen optimaal bediend, is en blijft het gemeenschappelijke doel. Het middel om tot dat doel te komen schuilt in het samen hanteerbaar maken van de verschillen (de breuklijnen).

Zelforganisatie als concept is diffuus geworden en een begrip geworden dat ook gebruikt wordt om individuele wensen of belangen te onderbouwen. Dat draagt niet bij aan de noodzaak in de samenwerking inhoudelijk genuanceerd te blijven, complexiteit niet op te lossen in polarisatie (voor/tegen), verschil van inzicht klein te houden en te framen als leermoment. Samenwerking vraagt van alle betrokkenen (zowel leidinggevenden in Directie en MT, als van professionals en experts in de teams) om steeds bereid te zijn vraagstukken zowel vanuit de eigen positie, als in samenhang met die van alle andere betrokkenen te bezien. Wij adviseren om het concept 'Zelforganisatie' opnieuw 'te laden' en te vertalen in een concrete aanpak van de Doorontwikkeling.

4. Verder met de Doorontwikkeling door Transactioneel samenwerken

4.1 Transactioneel samenwerken als aangrijpingspunt

Alles overziend adviseren wij het bestuur van de WDW de Doorontwikkeling voortvarend door te zetten op basis van een gewogen samenvoeging van de voorstellen die door Directeuren en MT zijn opgesteld (zie 4.2). Voorwaarde is dat het samenwerken, op alle niveaus, een meer zakelijk, transactioneel karakter krijgt.

Onder transactioneel samenwerken wordt verstaan het samenwerken op basis van belangenruil. Wie transactioneel samenwerkt zoekt steeds transparantie over de belangen, is zich bewust van de eigen positie c.q. de mogelijke lading die anderen op andere posities ervaren en in staat om die met aandacht te hanteren. Dit alles zodat door het over en weer gunnen van de betreffende belangen, resultaten tot stand kunnen komen. Een transactie is een kwestie geven en nemen waardoor een duurzame balans ontstaat voor alle betrokkenen.

Transactioneel samenwerken is een antwoord op de noodzaak in te kunnen spelen op de grote variëteit in de vragen en eisen ten aanzien van de producten, diensten en informatievertrekking van bestuurlijke en interne klanten/opdrachtgevers en andere belanghebbenden van de WDW. Om die variëteit te kunnen hanteren is het nodig dat in de organisatie managers en medewerkers de mogelijkheden krijgen om in specifieke omstandigheden beslissingen te nemen. Dit betekent verantwoordelijkheden zo laag mogelijk en leidinggevendenden die in positie gebracht zijn en in staat zijn om te sturen.

4.2 Hoe dit toe te passen in de WDW

Op basis van de bestaande voorstellen van de directeuren en het MT, zien wij dat de Doorontwikkeling langs de drie sporen ingezet kan worden.

Spoor A Ontwikkel een gezamenlijke visie op Sturing- en Prioritering

Transactioneel samenwerken impliceert dat het management een bedding maakt voor het realiseren van transacties en leerprocessen. Voor de WDW betekent dit:

1. De tweehoofdige directie geeft leiding aan en is verantwoordelijk voor de WDW-organisatie en legt hierover periodiek en gestructureerd verantwoordelijkheid af aan het WDW-bestuur.
2. Directie en het managementteam geven sturing aan de organisatie door het bieden van heldere kaders (concernplan, domeinplannen, teamplannen) aan de teams. Zij opereren als een collegiaal MT, met integrale verantwoordelijkheid voor het concern.
3. Domeinmanagers zijn MT leden en leidinggevendenden van hun domein. Zij zijn resultaatverantwoordelijk voor dat domein, hetgeen meebrengt dat ze ook inhoudelijk aanspreekbaar zijn. De domeinmanagers geven leiding aan de teamleiders in hun domein en zijn ook hiërarchisch verantwoordelijk voor de zelforganiserende teams in dat domein. Domeinmanagers zijn verantwoordelijk voor het coördineren van de domein overstijgende opgaven.
4. Teamleiders zijn leidinggevendenden van het concern en resultaatverantwoordelijk voor de team(s) die ze aansturen.
5. Situationeel leiderschap vormt de basis voor de WDW manier van leidinggeven. Daar wordt een leiderschapstraject aangekoppeld om dit met elkaar succesvol invulling te geven.

Spoor B Doe wat nodig is in de structuur

Uitgangspunt voor transactioneel samenwerken is professionele autonomie. Het moet helder zijn wat er bereikt moet worden, welke belangen daarmee gediend moeten worden, welke gedragsnormen daarin belangrijk zijn en wie daarin op welke manier meedoet.

1. Bepaal als directie en MT, samen met het WDW-bestuur en de beide colleges, regelmatig de strategie en vervat die in jaarlijkse uitvoeringsplannen die aan de hand van de PC-cyclus met beide opdracht gevende colleges wordt geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
2. Optimaliseer de 5-domeinen structuur door van 32 teams naar ongeveer 20 teams te gaan waarin beleid en uitvoering per beleidsterrein daar waar mogelijk zijn samengebracht.
3. Inventariseer de taakrijpheid/ontwikkelbehoefte per team en bepaal op basis daarvan of het team onder de directe aansturing valt van een teamleider (hiërarchisch leiderschap) of dat het team zelforganiserend is.
4. Ieder team heeft een formeel hiërarchisch leidinggevende. Voor de zelforganiserende teams is dit de domeinmanager. Voor de niet zelforganiserende teams zijn er teamleiders.
5. Evalueer jaarlijks per domein de ontwikkeling van de teams en laat dit terugkomen in het directie- en managementoverleg.

Spoor C Geef waardevolle leiding aan teams & aan medewerkers

Uitsluitend aandacht voor de resultaten veroorzaakt druk op het systeem en ondergraaft de geloofwaardigheid van het management. Belangrijk is dat er een goede dialoog gaande gehouden wordt met medewerkers en binnen en tussen de teams.

1. Herlaad wat zelforganisatie betekent voor WDW. Kern daarvan is: Verantwoordelijkheid leggen we zo laag mogelijk neer. Er is autonomie voor de professional en er is altijd iemand hiërarchisch verantwoordelijk. Er is dus ten alle tijden een mogelijkheid om vanuit het leidinggevend kader te sturen.
2. Organiseer de randvoorwaarden voor rechtvaardigheid en verbinding in de organisatie. Kies hiertoe bewust welke mechanismen voor gezamenlijke besluitvorming en voor conflictresolutie je in de organisatie gaat hanteren.
3. Beperk de risico's op onderstroom. Die ontstaat namelijk als gedragsnormen niet goed gereguleerd worden. Dit triggert morele emoties, die op hun beurt weer roddels op gang brengen. Werk daarom als leidinggevend met je teams aan duidelijke gedragsnormen die de groep belangrijk vindt. En maak vervolgens samen afspraken over hoe om te gaan met afwijkingen van de norm.
4. Implementeer gestructureerd overleg met de medewerkers over het werk, de eigen ontwikkeling en de individuele- en teamresultaten. En ga werken met een uniforme, concern brede functionerings- en beoordelingscyclus. Een onderscheid tussen zelforganiserende en hiërarchisch aangestuurde medewerkers is hier denkbaar.
5. Ga verder met de waardevolle activiteiten van de WDW Academie.

5. Aanbevelingen voor het WDW-bestuur

- Stap 1 Behartig als bestuur het belang van de toekomst van de werkorganisatie, convergeer de divergerende bestuurlijke krachten en zorg dat er in de Doorontwikkeling beweging komt. Geef invulling aan stevig opdrachtgeverschap en help de doorontwikkeling daarmee op gang.
- Stap 2 Geef de directie de opdracht om dit Adviesvoorstel om te zetten in een uitvoeringsplan Doorontwikkeling, uiteraard in nauwe samenwerking en afstemming met het MT. Laat hen bij het opstellen van dit uitvoeringsplan begeleiden. Stel een stuurgroep in om de voortgang te monitoren.
- Stap 3 Geef de directie de opdracht om dit uitvoeringsplan Doorontwikkeling, na goedkeuring in het bestuur uit te voeren. Het aanstellen van een (externe) projectleider is hier voorstelbaar.
- Stap 3 Intensiveer als WDW-bestuur de aansturing van directie:
- a. Houdt voortgangsgesprekken over het uitvoeringsplan Doorontwikkeling het uitvoeringsplan van de organisatie
  - b. Voer periodieke functioneringsgesprekken met de directeuren en met de directie
  - c. Organiseer als bestuur periodieke reflectie op de rol als opdrachtgever van de Directie c.q. WDW-organisatie

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7604
Extern Zaak ID	Z/25/302392
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.j
Titel	302392 Informatienota Klimaatadaptatie Wijchen: stand van zaken 2025
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Milieu
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P7 Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
302392 Informatienota Klimaatadaptatie Wijchen: stand van zaken 2025
Z25 302 392 Klimaatadaptatie Wijchen Stand van zaken 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	10 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de stand van zaken op het gebied van klimaatadaptatie.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de stand van zaken op het gebied van klimaatadaptatie.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Klimaatadaptatie Wijchen: stand van zaken 2025

Collegedatum: 10 februari 2026

Kernboodschap

Al geruime tijd is de gemeente Wijchen aan de slag met klimaatadaptatie binnen de gemeentelijke taakuitvoering. Sinds 2018 is klimaatadaptatie, zo mogelijk en relevant, onderdeel van beleid en handelen. Daarnaast vindt de gemeente het belangrijk dat ook inwoners in beweging komen. Daarom is aanvullend de campagne Een groener Wijchen opgestart, gericht op vergroening en hemelwateropvang in de eigen particuliere leefomgeving.

De campagne een groener Wijchen 2023-2025 is voorspoedig verlopen en de inspirerende groenmarkten werden zeer gewaardeerd door de inwoners. Het effect op de leefomgeving (minder verharding) en op het klimaatbewustzijn is beperkt. Omdat bewustwording en gedragsverandering tijd nodig heeft, wordt in 2026-2027 nog een aantal kleinschalige acties georganiseerd.

Wat betreft de gemeentelijke taakuitvoering is klimaatadaptatie onderdeel van verschillende beleidsplannen en werkwijzen. De inrichting van de openbare ruimte en ruimtelijke ontwikkelingen zijn voor zover mogelijk klimaatbestendig. Bij de actualisatie van (beleids)plannen wordt bekeken of de inbedding van klimaatadaptatie kan worden geoptimaliseerd.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
30-05-2024	Informatienota betreffende Evaluatie actieplan klimaatadaptatie 2023 [Z/24/228891, Raad 30-5-2024]
20-04-2023	Informatienota betreffende Actieplan klimaatadaptatie gericht op het stimuleren van inwoners inclusief communicatieplan en wijkenstrategie voor de campagne [Z/23/112683, Raad 20-04-2023]
24-11-2022	Informatienota betreffende 1) Stand van zaken klimaatadaptatie in beleid en handelen en 2) Actieplan Klimaatadaptatie Wijchen gericht op het stimuleren van inwoners [Z/22/089926, Raad 24-11-2022]

Toelichting

1. Aanleiding

Door klimaatverandering komen extreme perioden van wateroverlast, droogte en hittestress steeds vaker voor. Het is belangrijk om bij de ruimtelijke inrichting te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering.

In 2023 is het actieplan Klimaatadaptatie 2023-2025 voor de campagne Een groener Wijchen opgesteld. Het actieplan is gericht op het stimuleren van inwoners om zelf aan de slag met een klimaatbestendige inrichting van hun leefomgeving. Eind 2023 is de tussentijdse stand van zaken inzichtelijk gemaakt. Onderliggende evaluatie is een vervolg hierop.

Daarnaast is de gemeente zelf aan de slag met klimaatadaptatie als onderdeel van de gemeentelijke taakuitvoering. Hiermee neemt de gemeente haar eigen verantwoordelijkheid en wil het goede voorbeeld geven. In 2022 is de stand van zaken inzichtelijk gemaakt. Onderliggende evaluatie is een vervolg hierop.

2. Stand van zaken

Campagne Een groener Wijchen

In de periode 2024-2025 hebben jaarlijks 2 wijkacties plaatsgevonden (15 en 22 mei 2024 en 14 en 21 mei 2025) en een gemeentebrede actie (5 oktober 2024 en 27 september 2025). Deze vonden plaats in de vorm van groenmarkten en in nauwe samenwerking met Waterschap Rivierenland, Talis, leefbaarheidsgroepen en wijkcentra. Tezamen met de groenmarkten in 2023 (13 mei, 27 september en 25 oktober) zijn alle kernen en wijken in Wijchen aangedaan.

Tijdens de groenmarkten konden inwoners een tegel inruilen voor een plantje, boompje of struik. Daarnaast werden producten, regentonnen en inspirerende informatie uitgedeeld. Uit de reacties van inwoners tijdens de groenmarkten bleek waardering voor de actie. Verder bleek een groot deel van de bezoekers al aan de slag met klimaatadaptatie in de eigen tuin.

Klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen

Sinds 2018 is klimaatadaptatie onderdeel van beleid en handelen van de gemeente Wijchen. Hierbij zijn de landelijke doel- en taakstellingen voor zover mogelijk en relevant doorvertaald in beleidsplannen, zoals het Beleidsplan water en riolering, de Strategische waternota Wijchen, het Beleidsplan natuur en biodiversiteit en de Omgevingsvisie Wijchen. Verder heeft de gemeente stresstesten uitgevoerd om opgaven en knelpunten in beeld te brengen en worden ruimtelijke ontwikkelingen getoetst op klimaatbestendigheid.

De openbare ruimte wordt klimaatbestendig ingericht. Hemelwater afkomstig van openbaar verhard oppervlak wordt niet meer geloosd op de riolering maar ter plekke verwerkt. In principe wordt bij alle projecten in de openbare ruimte meer groen aangelegd, is dit groen klimaatbestendig en zo nodig waterbergend. Langs het Wijchens Meer en in de Huurlingsedam zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd die bijdragen aan waterberging en waterkwaliteit. Het gemeentelijk hitteprotocol, gericht op de communicatie bij een hittegolf, wordt periodiek geëvalueerd en aangepast.

De gemeente heeft maandelijks overleg met het waterschap over afstemming van beleid en watertaken en participeert in de Regionale adaptatiestrategie Rijk van Maas en Waal. Klimaatadaptatie is onderdeel van de prestatieafspraken met woningcorporaties, uitgaande van samenwerken vanuit ieders verantwoordelijkheid. Corporaties en waterschap werden overigens ook betrokken bij de campagne Een groener Wijchen.

3. Gevolgen

Campagne Een groener Wijchen

Voor de campagneperiode 2023-2025 was € 60.000,- per jaar gereserveerd. Hiervan is in 2024 € 39.858,- uitgegeven aan (communicatie)materialen, producten en externe inhuur. Het restant is teruggevloeid in de algemene middelen. In 2025 is € 15.985,- uitgegeven, mede doordat communicatiemateriaal in 2024 al was aangeschaft, het restant van producten uit 2024 is opgemaakt en door opgedane routine minder externe uren aan procesondersteuning nodig waren. Interne personele kosten bedroegen per jaar aanvullend circa € 19.550,-.

Het klimaatbewustzijn is in de meetperiode 2024-2025 vrijwel gelijk gebleven. Het effect van de campagne op het klimaatbewustzijn van inwoners is daarmee beperkt. Verder zijn in 2024 1466 tegels uit particuliere tuinen verwijderd (registratie ingeleverde tegels tijdens de groenmarkten en bij NK-tegelwippen). Hiermee is naar verwachting het hemelwater van 132 m² bestaand particulier verhard oppervlak afgekoppeld van de openbare riolering. Het "harde effect" van de campagne op de leefomgeving is daarmee eveneens beperkt.

Bewustwording en gedragsverandering hebben echter tijd nodig. Dit vraagt om een langere periode van inspireren dan de campagneperiode. Daarom is het belangrijk om ook na 2025 de communicatie te continueren en kleinschalige acties te organiseren.

Klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen

Sinds 1999 loost het hemelwater van 55,48 ha openbare verharding niet (meer) op de openbare riolering, maar wordt ter plekke in de bodem geïnfilteerd. Dat is gemiddeld 2,13 ha openbare verharding per jaar. Verder is in de periode 2024-2025 416 m² openbare verharding vervangen door grote groenvakken. Langs het Wijchens Meer is sinds 2012 circa 3,31 km natuurvriendelijke oever aangelegd. Tot slot zijn er in 2025 totaal 332 groeninitiatieven, waarbij inwoners een stukje openbare ruimte adopteren en vergroenen.

Het feitelijke effect (outcome) van gemeentelijk handelen op de leefomgevingskwaliteit (bijvoorbeeld minder gevallen van wateroverlast, hittestress, betere waterkwaliteit) is lastig meetbaar. Het leggen van een causaal verband tussen gemeentelijk handelen en effect op de leefomgeving is complex, omdat ook andere externe factoren een rol kunnen spelen. Op dit moment is een monitoringplan voor de Strategische waternota Wijchen in ontwikkeling. Mogelijk geeft dit meer inzicht in feitelijke effecten en verbanden.

4. Communicatie

De informatienota en behandeling in College en Raad worden gecommuniceerd via de gebruikelijke kanalen.

5. Uitvoering of Vervolgstappen

Campagne Een groener Wijchen

Het is belangrijk dat klimaatadaptatie onder de aandacht van inwoners blijft. Om inwoners te blijven inspireren wordt de communicatie voortgezet. Daarnaast wordt in de periode 2026-2027 een actie Tegeltaxi georganiseerd. Tijdens de groenmarkten bleek hieraan behoefte bij inwoners. Hierbij kunnen inwoners op de actiedag en onder voorwaarden hun tuintegels laten ophalen via de gemeente. De kosten zijn geraamd

op € 20.000,- voor 2 jaar en kunnen worden gefinancierd uit het restbudget uit 2025. De middelen voor 2026 en 2027 (€ 20.000,-) zijn reeds overgeheveld naar 2026.

Klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen

We continueren de uitvoering van relevante vastgestelde (beleids)plannen en bijbehorende maatregelen en werkzaamheden. Zo nodig worden (operationele) plannen en kaders geoptimaliseerd. Verder benutten we aanknopingspunten bij de inrichting van de openbare ruimte en ruimtelijke ontwikkelingen om inwoners te inspireren. Dit wordt gefinancierd vanuit de desbetreffende beleids- en beheerplannen.

Als vervolg op de Omgevingsvisie Wijchen, waarin een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving als ambitie is opgenomen, is in 2025 gestart met de ontwikkeling van Omgevingsprogramma's. Het gemeentelijk beleid voor water en klimaatadaptatie wordt integraal onderdeel van het Programma leefomgeving. Hier kan met name een slag worden gemaakt in de verwevenheid met waterbergend en klimaatbestendig groen en hittestressbeperking.

Geheimhouding

Niet van toepassing.

Gemeente
Wijchen

Klimaatadaptatie Wijchen

Stand van zaken

2025

EVALUATIE KLIMAATADAPTATIE

Versie 29 januari 2026, nr. Z/25/302392

Inhoudsopgave

1. Doel en aanleiding evaluatie	2
2. Campagne Een groener Wijchen	2
2.1 Actieplan klimaatadaptatie	2
2.2 Groenmarkten 2024-2025	3
2.3 Resultaat samengevat	3
2.4 Kosten-baten 2024-2025	5
2.5 Voorstel vervolg campagne Een groener Wijchen 2026-2027.....	5
3. Klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen	7
3.1 Landelijk en regionaal kader	7
3.2 Vertaling naar gemeentelijk beleid Wijchen.....	8
3.3 Beleidsdoelen gemeente Wijchen	9
3.4 Genomen en lopende maatregelen.....	10
3.5 Conclusie en voornemens gemeentelijke taakuitvoering	14

1. Doel en aanleiding evaluatie

Onderliggende evaluatie is een vervolg op de eerdere evaluaties¹ en geeft een "overall" overzicht van doelstellingen, resultaten en voornemens op het gebied van klimaatadaptatie. Hiermee wordt weergegeven wat in onze gemeente is en wordt ontwikkeld.

Door klimaatverandering komen extreme perioden van wateroverlast, droogte en hittestress steeds vaker voor. Het is belangrijk om bij de ruimtelijke inrichting te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering om overlast, schade en slachtoffers te voorkomen.

Al geruime tijd is de gemeente Wijchen aan de slag met klimaatadaptatie binnen de **gemeentelijke taakuitvoering**. Hiermee neemt de gemeente haar eigen verantwoordelijkheid en wil het goede voorbeeld geven in de openbare ruimte. Sinds 2018 is klimaatadaptatie, zo mogelijk en relevant, onderdeel van beleid en handelen.

Alhoewel inzet van middelen in de publieke ruimte het meest doelmatig is, vindt de gemeente het belangrijk dat ook **inwoners** in beweging komen. Daarom is aanvullend de campagne Een groener Wijchen opgestart, gericht op particulier terrein. En wordt burgerparticipatie bij het beheer van de openbare ruimte gestimuleerd.

2. Campagne Een groener Wijchen

2.1 Actieplan klimaatadaptatie

In 2023 is het actieplan Klimaatadaptatie 2023-2025 opgesteld¹ en uitgewerkt in de campagne Een groener Wijchen. Doel is om inwoners te stimuleren om zelf aan de slag te gaan met een meer klimaatbestendige inrichting van de eigen woonomgeving. Dit doen wij door het geven van praktische informatie en kleinschalige acties om inwoners in beweging te brengen.

In de afgelopen drie jaar zijn alle wijken inclusief kerkdorpen bezocht en is jaarlijks een bijeenkomst op de markt belegd. Hiermee wilden we bereiken dat particuliere tuinen (en balkons) vergroenen en meer hemelwateropvang plaatsvindt. Dit draagt bij aan het vasthouden van hemelwater (minder wateroverlast en verdroging), meer koelte (minder hittestress) en bevordert bovendien de biodiversiteit.

¹ Z/22/089926 Raad 24-11-2022: Informatienota betreffende 1) Stand van zaken klimaatadaptatie in beleid en handelen en 2) Actieplan Klimaatadaptatie Wijchen gericht op het stimuleren van inwoners

Z/23/112683, Raad 20-04-2023: Informatienota betreffende Actieplan klimaatadaptatie gericht op het stimuleren van inwoners inclusief communicatieplan en wijkenstrategie voor de campagne

Z/24/228891, Raad 30-5-2024: Informatienota betreffende Evaluatie actieplan klimaatadaptatie 2023

2.2 Groenmarkten 2024-2025²

In deze periode hebben jaarlijks 2 wijkacties plaatsgevonden (15 en 22 mei 2024 en 14 en 21 mei 2025) en een gemeentebrede actie (5 oktober 2024 en 27 september 2025). Hierbij zijn de volgende wijken (kernen) bezocht: Wijchen Zuid, Kerkeveld, Huurlingsedam, Alverna, Woezik, Bedrijventerrein Zesweg (woningen), Wijchen West, Centrum Oost, Bedrijventerrein Oost (woningen), Niftrik, Balgoij en Batenburg.

Inwoners van deze wijken werden uitgenodigd om mee te doen. De wijkacties werden elk jaar gehouden op 4 locaties, veelal bij wijkcentra. De gemeentebrede actie werd gehouden op het Marktplaatsplein en was voor alle inwoners toegankelijk. Met de groenmarkten in 2023 (13 mei, 27 september en 25 oktober) zijn alle kernen en wijken in Wijchen aangedaan.

De acties (groenmarkten) vonden plaats in samenwerking met Waterschap Rivierenland, Talis, leefbaarheidsgroepen en wijkcentra. Tijdens deze groenmarkten konden inwoners een tegel inruilen voor een plantje, boompje of struik. Daarnaast werden producten, regentonnen en inspirerende informatie uitgedeeld. Informatie is ook te vinden op <https://www.wijchen.nl/projecten/een-groener-wijchen>.

2.3 Resultaat samengevat

Voor elke actiedag is een aparte uitgebreide evaluatie opgesteld (separaat document op aanvraag). De belangrijkste bevindingen zijn hieronder samengevat.

Bezoekers, materialen en producten

Cijfers groenmarkten	2025	2024	2023
Bezoekers	248	274 (circa)	260 (circa)
Ingeleverde tegels op actiedagen	55	108	45
Geregistreerde tegels NK tegelwippen ³	-	1358	861
Uitgedeelde plantjes, boompjes, struiken, zakjes bloembollen	308	356	550 ⁴ (circa)
Uitgedeelde overige producten (o.a. thermometer, regenmeter, gieter, afkoppelstuk, vogelhuisje, voederhanger)	80	78	82
Verlote regentonnen	20	20	20

² Voor evaluatie 2023 zie Z/24/228891, Raad 30-5-2024

³ Naar verwachting is het aantal tegels een onderschatting, omdat niet alle inwoners hun verwijderde tegels registreren op NK-tegelwippen. Vanwege de beperkte meerwaarde is in 2025 besloten om niet meer aan te sluiten bij NK-tegelwippen.

⁴ In 2023 zijn de groenproducten royaal ingekocht. Hiervan is circa 1/3 niet uitgegeven. Het restant is ingeboet in de openbare ruimte. Daaropvolgende jaren is de inkoop aangepast aan de eerdere uitgifte.

Verloting regentonnen

In 2025 en 2024 hebben respectievelijk 33 en 131 inwoners zich ingeschreven voor de regentonverloting. In 2023 waren dat 86 inwoners. Tijdens de laatste groenmarkt (2025) gaven veel inwoners aan al 1 of meerdere regentonnen te hebben en daarom niet mee te doen met de regentonverloting.

Peiling klimaatbewustzijn

In 2024 is een eerste enquête gedaan onder inwoners tijdens de gemeentebrede groenmarkt en via de gemeentelijke website. In 2025 is deze peiling herhaald om de trend in bewustzijn te bepalen.

Uit de peilingen⁵ blijkt dat een groot deel van de respondenten klimaatbewust is en al actie heeft ondernomen. De mate van klimaatbewustzijn is vrijwel stabiel gebleven. Een significante verandering werd in deze korte periode ook niet verwacht. Dit kost tijd en vraagt om inzet voor een langere periode.

	2025	2024
Respondenten	72	75
heeft een koopwoning met voor- en achtertuin	65%	90%
heeft een balkon	4%	7%
heeft weleens last van hitte in huis of eigen buitenruimte	75%	75%
heeft minder dan 50% van de tuin betegeld en geeft aan geen wateroverlast in de tuin te hebben	85%	75%
heeft een regenton of de regenpijp afgekoppeld	50%	60%
weet dat groen water opneemt en tegels warmte vasthouden	95%	95%
wist dat afkoppelen van de regenpijp het riool ontlast	70%	80%
geeft aan niet te overwegen om tegels te verwijderen, reden hiervoor is vooral omdat ze dit al gedaan hebben	60%	40%
overweegt (nog) een regenton te plaatsen of de regenpijp af te koppelen	60%	50%

NK-tegelwippen

In 2023 en 2024 heeft de gemeente meegedaan aan het NK-tegelwippen. Hierdoor konden inwoners hun "gewipte" tegels op de website van NK-tegelwippen registreren. Ook leverde de website inspirerende informatie.

Omdat de focus van Een groener Wijchen (vergroenen tuinen en hemelwateropvang) een andere is dan van het NK-Tegelwippen (competitie zoveel mogelijk tegels weghalen) en de registratie geen betrouwbare gegevens opleverde (tegels niet altijd geregistreerd) is besloten om in 2025 af te zien van deelname aan de competitie. Wel konden de inwoners de website nog altijd raadplegen voor inspirerende tips.

⁵ Het aantal respondenten is echter te beperkt om conclusies te trekken over alle inwoners.

2.4 Kosten-baten 2024-2025²

Voor de campagneperiode 2023-2025 is € 60.000,- per jaar gereserveerd. In 2024 is € 39.858,- besteed aan de campagne. Dit is uitgegeven aan communicatiemateriaal, inkoop producten, inhuur fotograaf en videograaf en externe procesondersteuning. Het restant van € 20.142,- is teruggevloeid in de algemene middelen.

In 2025 is € 15.985 uitgegeven. Kosten zijn bespaard doordat communicatiemateriaal al in 2024 was ontwikkeld en aangeschaft, het restant "overige" producten uit 2024 is opgemaakt (minder inkoop nodig), de fotograaf meer gericht is ingezet en door de opgedane routine minder uren voor procesondersteuning nodig waren.

In 2024 zijn totaal 1466 tegels uit particuliere tuinen verwijderd⁶. Naar verwachting is hiermee 132 m² bestaand particulier verhard oppervlak afgekoppeld (hemelwater) van de openbare riolering. Het "harde effect" van de campagne is beperkt. Het effect op het klimaatbewustzijn is eveneens beperkt. Meetperiode en aantal respondenten zijn echter te gering om betrouwbare conclusies te kunnen trekken.

Voor de organisatie van de campagne is een interne werkgroep ingericht, bestaande uit de adviseurs Klimaatadaptatie (trekker), Communicatie, Natuur en biodiversiteit en de Coördinator gemeentewerf. Raming bestede interne uren per jaar is 230 uur⁷ ofwel circa € 19.550,- per jaar aan kosten⁸. Kosten voor de inhuur van een extern bureau voor procesondersteuning zijn € 13.700,- per jaar excl. BTW. Kosten van inzet van personele capaciteit zijn daarmee totaal € 33.250,- per jaar.

2.5 Voorstel vervolg campagne Een groener Wijchen 2026-2027

Voorgesteld wordt om de kleinschalige acties te continueren, zodat een klimaatadaptieve inrichting van de eigen woonomgeving onder de aandacht van inwoners blijft. Het opbouwen van klimaatbewustzijn heeft immers tijd en continuïteit nodig.

Tegeltaxi

Uit de groenmarkten blijkt bij inwoners behoefte aan een soort "tegeltaxi". Het actiegewijs ophalen van tuintegels door of via de gemeente. Dit stimuleert inwoners om hun tuin te vergroenen (overigens kunnen inwoners tuintegels al tot 200 kg gratis inleveren bij de Milieustraat). De tegeltaxi wordt vormgegeven door in het voor- en najaar een ophaalactie te organiseren (2 acties per jaar). Dit zijn bij uitstek momenten dat inwoners in de tuin aan de slag gaan. Gedachte is dat inwoners zich

⁶ Ingeleverde tegels bij groenmarkten én op NK Tegelwippen geregistreerde tegels.

⁷ 230 uur: trekker 50 uur, leden werkgroep (3 leden, excl. trekker) 120 uur, communicatieadviseur extra 20 uur, medewerkers werf (2 medewerkers, ondersteuning 3 groenmarkten) 40 uur.

⁸ Uitgaande van een gemiddeld tarief van circa € 85/uur

op een nader te bepalen moment en onder bepaalde voorwaarden (spelregels) kunnen aanmelden voor de ophaalronde.

Oproep en communicatie vindt plaats via de gebruikelijke kanalen (gemeentelijke website, gemeentepagina, social media). Hierbij worden inwoners ook voorzien van inspirerende tips. Voor de inzameling, afvoer en verwerking wordt een externe partij ingehuurd. Na de 1e actie vindt een evaluatie plaats om de vervolgactie te verfijnen. Dit alles wordt uitgewerkt in een draaiboek en spelregels.

Continueren communicatie

De communicatie rond klimaatadaptatie wordt gecontinueerd, aanhakend bij landelijke dagen of andere gebeurtenissen. En in combinatie met andere thema's zoals energietransitie en groenbeheer. Dit vindt plaats via de gebruikelijke kanalen, zoals de gemeentelijke website en de specialpagina in de Wegwijs.

Kostenraming

- Tegeltaxi: kostenraming is €6.000,- per jaar (dus **€12.000,- voor 2 jaar**).
  - Inzameling en afvoer: voorlopige raming €3.000,- per jaar. Kosten zijn afhankelijk van het aantal aanmeldingen. In dit geval is uitgegaan van 8000 kg tegels per actie (2 acties per jaar). Na elke actie wordt de respons geëvalueerd en vervolgacties daarop aangepast.
  - Communicatie tegeltaxi: raming €3.000,- per jaar voor berichtgeving op gemeentepagina, fotografie, poster en andere communicatiematerialen.
- Continueren communicatieactiviteiten: raming **€ 8.000,- voor 2 jaar**.

Dekking

Voor continuering vanaf 2026 is budget nodig. Voorstel is om het restbudget van 2025 in te zetten voor activiteiten in 2026 en 2027. Binnen dit budget kunnen de tegeltaxi en eventueel aanvullende communicatieactiviteiten worden georganiseerd.

3. Klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen

3.1 Landelijk en regionaal kader

Deltabeslissing en deltaprogramma

Met de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie (2015) hebben Rijk, IPO, UvW en VNG de volgende ambitie afgesproken: 1) Nederland is in 2050 *klimaatbestendig en waterrobuust ingericht*. 2) Bij *nieuwe ontwikkelingen* mogen de risico's door extreem weer (neerslag, hitte, droogte) en overstromingen niet verder toenemen. 3) De *bestaande ruimte* zodanig beheren en onderhouden dat de kans op schade en slachtoffers afneemt.

De Deltabeslissing is opgenomen in het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie (2018) met de doelstellingen: 1) Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten is vanaf 2020 onderdeel van *beleid en handelen* van de overheden. 2) Overheden maken m.b.v. een *stresstest* een analyse van kwetsbaarheden, bespreken de resultaten met betrokkenen en stellen een strategie op. 3) Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten is onderdeel van alle werkzaamheden in de *ruimtelijke inrichting*. Gemeenten leggen dit uiterlijk 2024 vast in een *Omgevingsvisie*. 4) Overheden doen hun best om ambities te realiseren op basis van hun *verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkheden*.

Regionale adaptatiestrategie RAS

Rond 2016 is regionaal gestart met het regioproces Klimaatadaptatie Rijk van Maas en Waal. In 2019 is het regioproces geformaliseerd in de samenwerkingsovereenkomst Werkeenheden Regio Nijmegen (WRN). In 2019 heeft de gemeente tevens de Regionale adaptatiestrategie (RAS) ondertekend en in 2021 het Regionale uitvoeringsprogramma (RUP) 2021-2023⁹. Maart 2025 is de samenwerkingsovereenkomst 2025-2035 ondertekend (onder de nieuwe naam SKAN: Samenwerking Klimaatadaptatie en Afvalwaterketen regio Nijmegen) en het RUP 2024-2030 vastgesteld. Regionaal streven is een klimaatbestendige leefomgeving in 2035 en uiterlijk 2050.

Landelijke maatlat groene klimaatadaptief gebouwde omgeving

De maatlat voor klimaatadaptief inrichten en bouwen bij nieuwbouw (gepubliceerd door het Rijk in 2023) is een landelijk referentiekader met doelen, prestatie-eisen en richtlijnen voor wateroverlast, droogte, hitte, biodiversiteit, overstromingen en bodemdaling. De maatlat is geen wettelijke verplichting, maar een hulpmiddel bij het borgen van klimaatadaptatie in beleid en handelen.

---

⁹ De RAS en RUP zijn opgesteld in het kader van de regionale samenwerking werkeenheden regio Nijmegen (WRN). Dit is een samenwerking van de gemeenten Wijchen, Druten, Beuningen, Nijmegen, Berg en Dal, Heumen en west Maas en Waal en Waterschap Rivierenland en de Provincie Gelderland. De samenwerking betreft het gezamenlijk uitvoeren van lokale taken die bovenlokaal doelmatiger kunnen worden opgelost of waarbij een bovenlokale aanpak een versnelling teweegbrengt in het behalen van de beoogde resultaten. Per 2025 is de naam gewijzigd in samenwerking klimaatadaptatie en afvalwaterketen regio Nijmegen (SKAN).

3.2 Vertaling naar gemeentelijk beleid Wijchen

Sinds 2018 is klimaatadaptatie onderdeel van het gemeentelijk beleid. Hierbij zijn de landelijke ambities en doelstellingen voor zover relevant en mogelijk doorvertaald.

- Milieubeleidsplan Wijchen: november 2018 vastgesteld door de Raad als duurzaamheidskader en parapluplan waarbij nadere uitwerking plaatsvindt in de sectorale plannen, zoals voor water, geluid en bodem. Streefbeeld is een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving met voldoende milieukwaliteit en aanvaardbare risico's. Klimaatadaptatie is één van de prioritaire thema's.
- Strategische waternota Wijchen 2019-2028: november 2018 vastgesteld door de Raad als beleidskader voor o.a. ruimtelijke plannen, gemeentelijke beheerplannen en het gemeentelijk rioleringsplan. Streefbeeld 2050 is een veerkrachtig, veilig, gezond en aantrekkelijk watersysteem en een waterbewuste samenleving. Klimaatadaptatie is één van de speerpunten van beleid.
- Beleidsplan water en riolering 2023-2027 (BWR): in 2022 door de Raad vastgesteld als opvolger van het Gemeentelijk rioleringsplan 2018-2022 en ter verbijzondering van de Strategische waternota. Het plan geeft invulling aan de wettelijke zorgplicht voor inzameling, transport en verwerking van hemel-, afval-, grondwater, om economische schade en schade aan volksgezondheid en milieu te voorkomen/beperken. Streefbeeld 2050 is een toekomstgericht en klimaatbestendig watersysteem.
- Beleidsplan natuur en biodiversiteit: in 2020 vastgesteld door de Raad. Streefbeeld is meer groen en een natuurlijke en gevarieerde inrichting van groen. Doelstelling is om met biodiversiteit bij te dragen aan de klimaatadaptiviteit van de leefomgeving, door ecologisch beheer, natuurinclusief inrichten en versterken van de groenblauwe structuur. Dit resulteert in een effectievere waterbuffering en verkoeling in de zomer.
- Omgevingsvisie Wijchen: in 2024 is het ontwerp door de Raad vastgesteld. Klimaatadaptief en waterrobuust inrichten is hierin in algemene bewoordingen opgenomen, met verwijzing naar de detaillering in de Strategische waternota en Beleidsplan water en riolering.
- Strategisch milieucommunicatieplan: in 2017 vastgesteld door het college. Klimaatadaptatie & water is één van de thema's. Doelstelling is het verbeteren van het waterbewustzijn en inspireren van inwoners. Dichtbij en herkenbaar en uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid van inwoners. De acties in het kader van Een groener Wijchen sluiten hier mooi bij aan.

3.3 Beleidsdoelen gemeente Wijchen

De gemeente streeft naar een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving, anticiperend op perioden van heviger neerslag, langdurigere droogte en hitte. Doelen en uitgangspunten zijn:

- Afstemming ruimtelijke functies en watersysteem. Schadelijke effecten van klimaatverandering op grondgebruik voorkomen of beperken tot een acceptabel niveau. Geen afwenteling in ruimte (ander gebied) of tijd (andere generatie). Water en ondergrond zijn ordenend, waardoor watersysteem, gebiedskenmerken en gebruiksfuncties op elkaar zijn afgestemd (juiste functie juiste plek). Waterhuishoudkundige voorzieningen zijn energiezuinig en duurzaam.
- Wateroverlast voorkomen door aanleg van o.a. bebouwing, groen en wegen op voldoende afstand boven oppervlaktewater- en grondwaterpeil. Beperken van de hoeveelheid verharding. Bij hevige neerslag (klimaatbui) mag geen water in gebouwen terechtkomen of afstromen buiten het plangebied.
- Gebiedseigen water vasthouden door benutting van de natuurlijke bergingscapaciteit van bodem en oppervlaktewater. Hemelwater ter plekke infiltreren of bergen, bijvoorbeeld in waterbergend groen, of hergebruiken voor laagwaardige toepassingen. Aanleggen van voldoende waterberging tegen wateroverlast en ter buffering van water in droge tijden.
- Hitte-eilanden voorkomen en schaduwplekken creëren. Geen kwetsbare functies of groepen op hitte-eilanden projecteren en minimaliseren van het areaal verharding. Benutten combinatiemogelijkheden met groen.
- Groenstructuren klimaatrobuust aanleggen wat betreft areaal, type beplanting en waterbergend vermogen. Benutten van combinatiemogelijkheden met waterberging en verkoeling. Toepassing van ecologisch beheer bevordert het organische stofgehalte en daarmee het watervasthoudend vermogen (bodem).
- Water schoonhouden of schoonmaken door toepassing van duurzame niet-uitlogende bouwmaterialen (hemelwater) en het voorkomen van afvloeiing van verontreinigende stoffen naar bodem of oppervlaktewater. Schoon water mag rechtstreeks worden geloosd, verontreinigd water alleen via een zuiverende voorziening. Waterkwaliteit oppervlaktewater verbeteren door aanleg van natuurvriendelijke oevers en betere doorstroming.
- Natuurlijke water – en grondwaterstanden handhaven. Aanvulling ondiep grondwater door infiltratie van hemelwater en vermindering drinkwaterwinning

Voorbeeld wadi t.b.v. waterberging (Oosterweg 2018)

door waterbesparende voorzieningen. Geen lozing van bronneringswater voor bouwprojecten op de riolering, maar in bodem of oppervlaktewater. Rekening houden met de locatiegevoeligheid voor droogte en kwel.

- Inwoners en perceeleigenaren bewust maken van de eigen verantwoordelijkheid en het handelingsperspectief om particulier terrein klimaatadaptiever te maken. Het watersysteem zichtbaar en beleefbaar maken.

3.4 Genomen en lopende maatregelen

Klimaatadaptatie is onderdeel van verschillende gemeentelijke taakvelden, zoals ruimtelijke ordening, gebiedsinrichting, welzijn, ruimtelijk beheer en communicatie. De volgende maatregelen zijn afgerond of in uitvoering.

- a. Stresstests en monitoring:** inzicht in kwetsbaarheden en effecten is de basis voor doelmatige investeringen en bijsturing van beleid. Vertrekpunt is “de juiste dingen doen”.
- Maaiveldanalyse (uit GRP 2018-2022): is in 2021 uitgevoerd. Betreft een inventarisatie van locaties waar hemelwater in stedelijk gebied leidt tot hinder, overlast en schade (bestaande omgeving). In Wijchen zijn geen urgente knelpunten aangetroffen.
  - Systemanalyse stedelijk water SSW (uit GRP 2018-2022): is (o.a.) een verfijning van de maaiveldanalyse en in 2022 uitgevoerd voor de kernen Bergharen, Niftrik en Balgoij. Betreft het hydraulisch (en milieu hygiënisch) functioneren van het stedelijk watersysteem voor afval-, hemel-, grondwater (bestaande omgeving). Hieruit bleken 2 locaties in Balgoij en Bergharen toch aanleiding te geven om vooruitlopend op reconstructies maatregelen te treffen tegen wateroverlast.
  - Cofinanciering uit Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie (DPRA-impulsgelden): voor de aanpak van knelpunten in Bergharen en Balgoij (2026-2027) is in 2023 door het Rijk cofinanciering toegekend voor een bedrag van € 139.010, - excl BTW.
  - Opstellen monitoringplan Strategische waternota (maatregel uit waternota): project is in 2024 opgestart en wordt in 2025 afgerond, inclusief een 1^e rapportage van de realisatie van beleidsdoelen. Betreft de monitoring van het effect van beleid en maatregelen op de leefomgevingskwaliteit.
  - Hitte en droogte: omdat de regionale stresstest uit 2017 voldoende inzicht geeft in lokale hitte-eilanden en droogtegebieden heeft uitvoeren van een specifieke lokale

stresstest geen meerwaarde.

b. Ruimtelijke ontwikkelingen: bij grootschalige projecten en kleinschalige initiatieven is klimaatbestendig en waterrobuust ontwerpen en inrichten het uitgangspunt

- Programma leefomgeving (omgevingsprogramma): in 2025 is gestart met de ontwikkeling van een programma, waarin doelen, accenten en maatregelen voor de leefomgeving zijn opgenomen. Het programma is een verbijzondering van de Omgevingsvisie Wijchen en een opmaat naar het Omgevingsplan.

In het programma wordt het gemeentelijk beleid (zie 3.2 en 3.3) voor een waterrobuuste en klimaatbestendige leefomgeving geactualiseerd en integraal uitgewerkt. In bijzonder de verwevenheid met groen, biodiversiteit en gezondheid. Naar verwachting is het omgevingsprogramma eind 2026 gereed.

- Leidraad Weging waterbelang WDW: sinds 2003 (!) is de zogenaamde watertoets wettelijk onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen. Om initiatiefnemers te faciliteren heeft de gemeente een leidraad opgesteld. Hierin is opgenomen een processchema, basisopzet waterparagraaf en basisindeling waterhuishoudkundig plan. In 2024 is de leidraad geactualiseerd vanwege wijzigingen in wetgeving (omgevingswet) en verbetering van de begrijpelijkheid en heet nu "WDW-leidraad weging waterbelang". Deze leidraad is in de regio met andere gemeente gedeeld.
- Samenwerking gemeente-waterschap: gemeente en waterschap hebben maandelijks overleg over ruimtelijke ontwikkelingen en beleidszaken op het gebied van waterketen en klimaatadaptatie.

c. Openbare ruimte: bij reconstructies en nieuwaanleg wordt de openbare ruimte waterrobuust en klimaatbestendig aangelegd en omwonenden geïnspireerd.

- Inrichting openbare ruimte: waterrobuust en klimaatadaptief inrichten is onderdeel van het Handboek Inrichting openbare ruimte (HIOR 10-02-2025). Randvoorwaarden zijn o.a.: (geo)hydrologische situatie afstemmen op functie, afkoppelen van hemelwater van de riolering, minder verharding en meer groen en biodiversiteit. Zie verder Voornemens (3.5).

Hemelwater van nieuw aangelegde openbare verharding is niet-aangekoppeld aan riolering, maar loost links op een waterbergende wadi (Steenuil Bergharen).

- Afgekoppeld areaal openbare verharding: in de openbare ruimte wordt hemelwater van bestaand verhard oppervlak afgekoppeld van de openbare riolering in samenloop met reconstructies. In 2024 is 655 m² afgekoppeld (Homberg 14^e straat).

Hemelwater van bestaande openbare verharding is afgekoppeld van riolering en loost via een uitstroomvoorziening (verlaagde trottoirband) op een waterbergende wadi (Homberg 14^e straat)

In 2025 heeft geen afkoppeling plaatsgevonden omdat geen reconstructies zijn uitgevoerd. Sinds 1999 (!) is 30,22 ha bestaand verhard oppervlak afgekoppeld van de openbare riolering (1,16 ha/jaar) en is 25,26 ha nieuw verhard oppervlak niet-aangekoppeld (0,97 ha/jaar). Tezamen is dit 55,48 ha ofwel gemiddeld 2,13 ha per jaar.

- Nieuw openbaar groen: in principe wordt bij alle projecten in de openbare ruimte meer, gevarieerder en zo nodig waterbergend groen aangelegd. In het centrum van Wijchen en de Weertjes is in 2024 totaal 416 m² openbare verharding vervangen door grote groenvakken. In 2025 zijn geen groenvakken aangelegd.

Hemelwater van openbare verharding stroomt via een uitstroomvoorziening (verlaagde trottoirband) naar een verlaagde berm (Blauwe hof 60^e straat).

Verder is in 2024 de aanleg van geveltuintjes in het centrum in voorbereiding genomen (vergroening centrum). Dit in samenwerking met de ondernemers. In 2025 zijn 2 geveltuinten opgeheven en op een andere locatie teruggebracht. Het aantal m² is ongewijzigd. In 2025 is de vergroening van bedrijventerrein Oost in voorbereiding genomen. Hier worden kruidenbermen aangelegd (circa 8700 m²) en de rotonde vergroend (circa 1250 m²).

Openbare groenvakken de Weertjes

- Natuurvriendelijke oevers: bij reconstructies in de openbare ruimte worden oevers zo mogelijk natuurvriendelijk aangelegd. Deze oevers zijn veiliger, waterbergend en dragen bij aan een betere waterkwaliteit.

Tot 2019 is langs de noord- en zuidoever van het Wijchens Meer 3,2 km oever

aangelegd, waarvan circa 1,92 km (ca. 60%) natuurvriendelijk. In de periode 2019-2024 is circa 1 km natuurvriendelijke oever aangelegd ten behoeve van het plan Huurlingsedam. Langs de zuidoever van het Wijchens Meer is circa 650 m oever aangelegd, waarvan circa 390 m (ca. 60%) natuurvriendelijk (overige is harde oever). Totaal is dit 3,31 km. In 2025 zijn geen natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Natuurvriendelijke oever Wijchen Meer

- Adopteer een stukje groen (groeninitiatief): inwoners kunnen meehelpen bij het groenonderhoud in de openbare ruimte, zoals het inplanten van een boomspiegel of het groener maken van een pleintje. Dit bevordert het groenbewustzijn en vergroening van de leefomgeving. Meer informatie is te vinden op de gemeentelijke website [Meehelpen met groenonderhoud](#).

Het groeninitiatief bestaat sinds circa 2013. In 2024 zijn geen nieuwe aanmeldingen bij de gemeente binnengekomen. In 2025 12 meldingen, variërend van het bijhouden van een boomspiegel tot het omvormen van een pleintje. Totaal aantal initiatieven tot en met 2025 is 332. In 2025 is besloten om het aanmelden via de BuitenBeter app te introduceren. In de app is de button 'meehelpen groenonderhoud' en 'groeninitiatief starten' toegevoegd.

- Specialpagina's in de Wegwijs: tweemaal per jaar verschijnt een specialpagina met informatie en tips voor inwoners waarbij de thema's klimaat, groen en participatie worden gecombineerd. Hierbij wordt ingezet op de kracht van de herhaling om inwoners te blijven attenderen en inspireren. In de laatste special is een bewonersinitiatief uitgelicht om te laten zien wat mogelijk is. Ook de BuitenBeter app wordt aangestipt. Naar aanleiding van het artikel in de Wegwijs hebben leefbaarheidsgroepen informatie ontvangen om via hun achterban en kanalen te verspreiden.
- Inspireren van omwonenden bij werk in de wijk: bij projecten in de openbare ruimte worden inwoners over de inrichting van de openbare ruimte geïnformeerd en krijgen inspirerende tips (folders) om op particulier terrein zelf aan de slag te gaan.

d. Hitteprotocol: het gemeentelijk hitteprotocol wordt opgestart wanneer het Nationaal hitteplan van kracht wordt. Het hitteprotocol is gericht op communicatie met instellingen en inwoners en wordt vanuit gezondheid benaderd. Zo worden kwetsbare groepen bijvoorbeeld opgeroepen om bij een hittegolf voldoende te drinken en naar elkaar om te zien. Het protocol wordt jaarlijks besproken met corporaties, zorginstellingen en GGD, geëvalueerd en zo nodig aangepast. Zie Voornemens (3.5).

- e. Prestatieafspraken:** klimaatadaptatie is sinds 2020 in algemene bewoordingen onderdeel van de prestatie-afspraken met woningcorporaties. Vertrekpunt is gezamenlijk optrekken vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid, in bijzonder in communicatie en beheer (uitlijnen van acties en werkzaamheden). In het jaarlijks overleg tussen corporatie en gemeente wordt bekeken of aanpassing nodig is. Voorts is Talis actief betrokken bij de groenmarkten in het kader van de campagne Een groener Wijchen en aan de slag om huurders te inspireren om hun tuin te vergroenen. We hopen dat dit de komende jaren voortgezet zal worden.
- f. Regionale klimaatadaptatie:** in de periode 2021-2025 heeft de gemeente deelgenomen aan het Regionaal uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. De afgelopen jaren heeft regionaal kennisuitwisseling plaatsgevonden, is de regionale website Verander jij mee opgericht en zijn bouwstenen ontwikkeld voor inbedding in beleid en handelen. Ook is via de regio bij het Rijk in het kader van de Impulsregeling cofinanciering (1/3) aangevraagd voor rioolverruiming in Balgoij en Bergharen. Deze cofinanciering van circa €128.000 is toegekend.

3.5 Conclusie en voornemens gemeentelijke taakuitvoering

Water en klimaatadaptatie is ingebed in relevante gemeentelijke taken en krijgen de nodige aandacht. Vooral wat betreft wateroverlast, droogte en biodiversiteit. Borging in gemeentelijk groenbeleid is nog onderbelicht. Hier kan met name een slag worden gemaakt met hittestressbeperking.

Voornemens:

- Algemeen: continueren uitvoering van relevante vastgestelde beleidsplannen en bijbehorende geplande (klimaat)maatregelen of werkzaamheden. Hierbij aanhaken. Voor aanvullende maatregelen is budget en formatie nodig.
- Omgevingsprogramma leefomgeving (2026): gemeentelijk beleid op het gebied van water en klimaatadaptatie inbedden en integraal in het omgevingsprogramma. In bijzonder de relatie met meer groen, klimaatbestendig en waterbergend groen en schaduwplekken.
- Actie tegeltaxi (2026-2027): actiegewijs ophalen van tuintegels bij inwoners in voor- en najaar om inwoners te stimuleren hun tuin te vergroenen.
- Handboek inrichting openbare ruimte (HIOR): verkennen of met name het onderdeel hittestress en droogte explicieter kan worden opgenomen.
- Hitteplan: verkennen of in de hitte-communicatie kan worden verwezen naar plekken waar kwetsbare groepen verkoeling kunnen zoeken, zoals groene schaduwrijke plekken en koele gebouwen. Verder bekijken of het opstellen van een folder "wat kun je zelf doen" meerwaarde heeft.
- Communicatie: benutten van aanknopingspunten in de directe leefomgeving om inwoners te inspireren en te attenderen op mogelijke klimaatmaatregelen.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7501
Extern Zaak ID	Z/25/326265
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.k
Titel	326265 informatienota Inventarisatie voormalige stortplaatsen Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Milieu
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P7 Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van

Bijlagen
326265 informatienota Inventarisatie voormalige stortplaatsen Wijchen
bijlage 1 – Rapport inventarisatie voormalige stortplaatsen Wijchen (okt. 2025)
bijlage 2 – Voormalige stortplaatsen checklist Wijchen (okt. 2025)

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	3 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Toelichting

Informereren over inventarisatierapport, opgesteld door de ODRN, over de voormalige stortplaatsen in Wijchen.

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Inventarisatie voormalige stortplaatsen Wijchen

Collegedatum: 3 februari 2026

Kernboodschap

Sinds 1 januari 2024 geldt de Omgevingswet en is de gemeente Wijchen bevoegd gezag voor de bodemtaken. Daarvoor was de provincie dat onder de Wet bodembescherming. In het kader van de "Warme Overdracht bodemtaken" is in Gelderland bijzondere aandacht besteed aan de situatie van oude stortplaatsen. De provincie heeft in 2019 gegevens hierover op een rij gezet en gedeeld met gemeenten.

De gemeente heeft op 3 juni 2020 aan de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) – inmiddels Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM) – gevraagd om deze gegevens voor de 13 oude stortplaatsen binnen de gemeente te controleren op volledigheid en te inventariseren of onaanvaardbare risico's nog steeds voldoende kunnen worden uitgesloten.

Geconcludeerd is onder meer dat voor een aantal locaties aanvullend onderzoek gewenst is om onaanvaardbare risico's voldoende te kunnen uitsluiten. Één van deze locaties is de Wijchense Berg. De gemeente is al bezig met onderzoek naar de Wijchense Berg (deklaag).

De gemeente Wijchen zal bij de provincie aandringen op het leveren van ontbrekende gegevens en nadrukkelijk verzoeken om aanvullend onderzoek.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
12-11-2024	Beantwoording schriftelijke vragen GroenLinks: 'Beheer voormalige stortplaatsen Wijchen' (Zaaknummer: Z/24/265843).

Toelichting

In de gemeente Wijchen liggen 13 oude stortplaatsen. Dat zijn stortplaatsen waar tot uiterlijk 1996 bouwafval, huishoudelijk afval, bedrijfsafval of een mix daarvan is gestort. De stortplaatsen zijn uiteindelijk afgedekt met een laag grond.

Onderzoek naar oude stortplaatsen is eind jaren '90 gestart. In fases is gekeken naar de kwaliteit van het grondwater en de kwaliteit en dikte van de deklaag die boven op de stortplaatsen is aangebracht.

In 2005 en 2006 zijn de stortplaatsen door de provincie beoordeeld en zijn de resultaten met conclusies naar de toenmalige eigenaar verstuurd. Bij de meeste stortplaatsen blijkt de deklaag niet optimaal (dunner dan een meter en/of verontreinigd) en/of het grondwater in meer of mindere mate beïnvloed te zijn door verontreinigende en overige stoffen. Voor de oude stortplaatsen in Wijchen bleken er géén onaanvaardbare risico's die op korte termijn een sanering noodzakelijk maakten. Voor de aanpak en verbetering van de deklaag kon de eigenaar wachten op een "natuurlijk moment", bijvoorbeeld herontwikkeling of functieverandering.

Sinds 1 januari 2024 is de Wet bodembescherming vervallen en geldt de Omgevingswet. Voor nieuwe initiatieven zoals graven in de bodem of saneren van de bodem voor bijvoorbeeld het bouwen van woningen op locaties van een oude stortplaats, is de gemeente het bevoegd gezag geworden. De eigenaar van het perceel waarop een voormalige stortplaats ligt was en blijft verantwoordelijk voor het veilig gebruik van de locatie en voor het omgaan met eventueel vrijkomend materiaal bij werkzaamheden. Bij een functieverandering van het terrein is een beoordeling van de kwaliteit van de bodem nodig om te weten of er geen blootstelling aan bodemverontreiniging plaatsvindt bij het nieuwe beoogde gebruik. Bij het onttrekken van grondwater is het gebruik van dat water een eigen verantwoordelijkheid en voor het eventueel lozen van dat water moet de initiatiefnemer voldoen aan daarvoor gestelde regels van gemeente of waterschap. Bij ontgraven, hergebruik of afvoer van materiaal moet de kwaliteit worden bepaald.

In het kader van de overdracht van het bevoegd gezag van provincie naar gemeente, heeft de gemeente Wijchen op 3 juni 2020 opdracht gegeven aan de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN, inmiddels ODGM) voor een inventarisatie. Het doel daarvan was te controleren of er (bodem)informatie ontbreekt en of er risico's zijn bij de oude stortplaatsen in de gemeente Wijchen.

Dit zijn de belangrijkste uitkomsten van de inventarisatie:

- Voor de meeste stortplaatsen kunnen risico's niet voldoende worden uitgesloten op basis van de beschikbare informatie. Meestal is het de vraag of de deklaag nog dik genoeg is. Bij een paar stortplaatsen zijn er ook nog vraagtekens bij de kwaliteit van de deklaag of is het grondwater nog nooit onderzocht.
- Voor een aantal locaties wordt daarom aanvullend onderzoek naar de deklaag of het grondwater geadviseerd.
- De meeste oude stortplaatsen zijn in handen van particuliere eigenaren. Vijf locaties zijn eigendom van de gemeente.
- De beschikbare informatie komt vooral uit onderzoeken van voor 2005/2006.
- Bij de overdracht van de provincie naar de gemeente ontbreekt nog informatie (onderzoeksgegevens en conclusiebrieven uit 2005/2006).
- Geadviseerd wordt om aan de oude stortplaatsen de functie "voormalige stortplaats" toe te kennen en aan die functie regels te koppelen in het Omgevingsplan.
- Geadviseerd wordt om oude stortplaatsen die openbaar toegankelijk zijn en in openbaar groen liggen te voorzien van een afdeklaag met een minimale dikte van 0,5 m of van verharding. Dit betreft binnen de gemeente Wijchen alleen de locatie Wijchense Berg (Hiervoor gaan enkele varianten worden onderzocht om de afdeklaag geschikt te maken voor vormen van recreatie. Als dat onderzoek bekend is, zal een afweging worden gemaakt).

Vervolgstappen

Naar aanleiding van de overdracht van het bevoegd gezag van provincie naar gemeente en de inventarisatie door de ODRN (inmiddels ODGM) worden deze vervolgstappen genomen:

- De gemeente Wijchen zal bij de provincie aandringen op het leveren van ontbrekende gegevens en nadrukkelijk verzoeken om aanvullend onderzoek.
- Bekend is dat de provincie een aanvraag doet bij het Rijk voor financiële ondersteuning uit de Tijdelijke regeling uitkering Bodem (SPUK Bodem). Deze aanvraag wordt uiterlijk 2 maart 2026 ingediend en wordt in 13 weken beoordeeld (te verlengen tot 26 weken). Er wordt een voorstel ingediend voor een inventarisatieonderzoek en risicobeoordeling met mogelijkheid tot extra bodemonderzoek op geselecteerde locaties. Dit gaat over de hele provincie Gelderland. De gemeente Wijchen volgt dit kritisch en brengt hiervoor de uitgevoerde inventarisatie in, inclusief de vragen met betrekking tot ontbrekende gegevens en de wens tot aanvullend onderzoek op bepaalde locaties.
- De huidige eigenaren van een perceel waarop een oude stortplaats ligt, worden geïnformeerd over de uitkomsten van het nog uit te voeren aanvullend onderzoek. Daarbij wordt (opnieuw) informatie gegeven over de gebruiksbeperkingen.
- In het toekomstige Omgevingsplan van de gemeente worden (voormalige) stortplaatsen aangewezen als "locaties boven de interventiewaarde bodemkwaliteit". Dat betekent dat hiervoor de regels gelden die ook voor locaties met een sterke bodemverontreiniging gelden. Regels die tot doel hebben om verantwoord met vrijkomend materiaal om te gaan en om de bodemkwaliteit geschikt te maken voor het beoogde gebruik bij functiewijziging.

Communicatie

Niet van toepassing.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Risico-inventarisatie voormalige stortplaatsen

Gemeente Wijchen

Inhoud

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding en doelstelling	1
1.2 Achtergrondinformatie voormalige stortplaatsen.....	1
1.3 De “Warme overdracht” voor de gemeente Wijchen	2
1.4 Leeswijzer	4
2. Methodiek	5
2.1 Methode.....	5
2.2a Onderzoeksvragen: Aanwezige informatie over voormalige stortplaatsen .	6
2.2b Onderzoeksvragen: Stortplaatsen met kans op onaanvaardbare risico’s....	7
3. Bevindingen onderzoek.....	10
3.1 Aanwezige informatie over voormalige stortplaatsen	10
3.2 Stortplaatsen met een verhoogde kans op onaanvaardbare risico’s.....	10
3.3 Conclusies en aanbevelingen	12
Bijlage 1: Voormalige stortplaatsen	Bijlagen

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Met het in werking treden van de Omgevingswet per 1 januari 2024, is het bevoegd gezag voor bodemtaken verschoven van de provincie naar de gemeenten. Voormalige stortplaatsen vallen daardoor voortaan onder de bevoegdheid van de gemeente. Voor de gemeente Wijchen is er sprake van 13 geregistreerde voormalige stortplaatsen binnen de gemeente grenzen. Hiervan zijn er 5 (deels) in eigendom van de gemeente.

De gemeente Wijchen heeft de Omgevingsdienst Regio Nijmegen opdracht gegeven voor het uitvoeren van een inventarisatie van de milieu hygiënische risico's van deze voormalige stortplaatsen. De doelstelling van deze inventarisatie is om ten behoeve van de overdracht, voor de gemeente Wijchen te controleren of er (bodem)informatie mist en/of welke bodemrisico's er zijn bij de voormalige stortplaatsen.

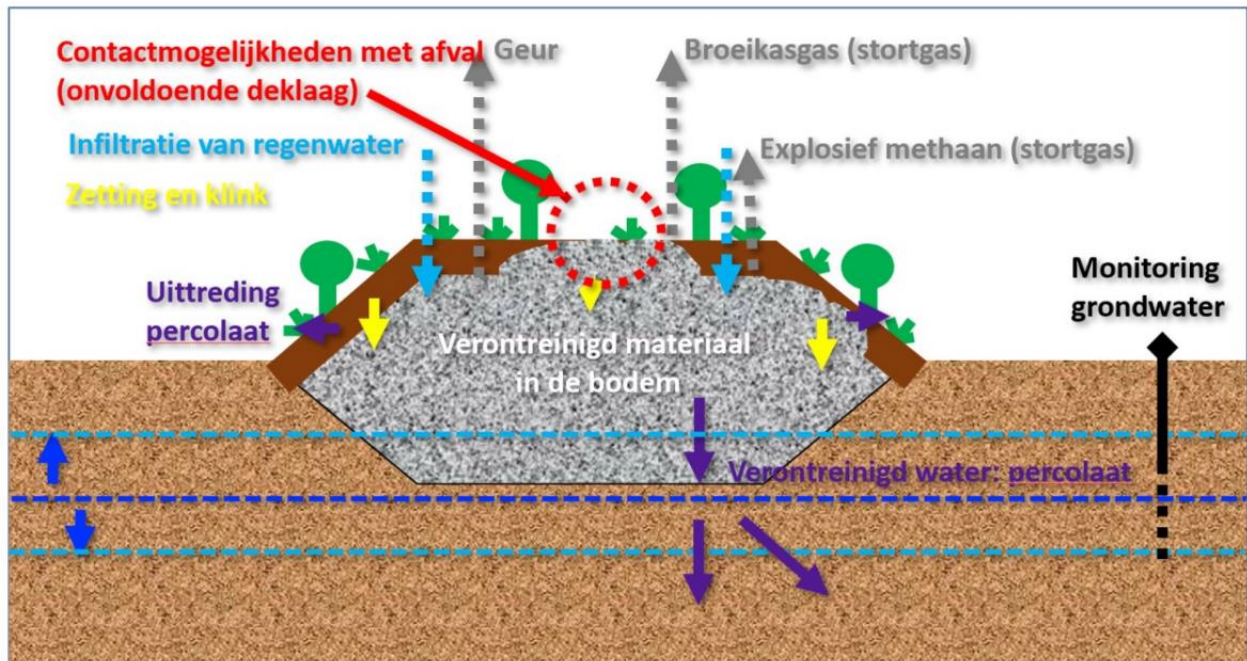
Hierbij wordt opgemerkt dat er nóg een voormalige stortplaats is dat niet is meegenomen in het NAVOS traject of onderhavige rapportage. Het gaat om de Verlengde Broekstraat / Boskant III (AA029601310 en AA029600119). Vermoedelijk was tijdens het NAVOS traject geen toestemming gegeven om op de locatie onderzoek uit te voeren.

1.2 Achtergrondinformatie voormalige stortplaatsen

Een voormalige stortplaats is een terrein waar, al dan niet onder toezicht van de overheid, in het verleden afval is gestort. De periode van storten kan variëren van zeer kort tot decennialang. Het stortoppervlak kan variëren van enkele vierkante meters tot meerdere hectaren. Het gestorte materiaal moet steekvast, bodemvreemd zijn en meer dan 50% van het volume uitmaken. Het totale volume van het stortmateriaal moet minimaal 25 m³ bedragen. Baggerspeciedepots, slootdempingen en erfverhardingen met opgebracht puin zijn expliciet uitgesloten. 'Voormalige' betekent dat men voor 1 september 1996 is opgehouden met storten.

In Gelderland liggen ruim 790 voormalige stortplaatsen die samen 920 hectare ruimte in beslag nemen, waarvan 13 stortplaatsen in Wijchen liggen. De voormalige stortplaatsen liggen verspreid binnen de provincie, maar vele liggen rond de Veluwe en in de uiterwaarden. Dit komt omdat hier van oudsher ontgroningen voor zand of kleiwinning plaatsvonden. De ontstane gaten werden na afloop vaak gebruikt om afval te storten. Het gestorte afval kan bestaan uit bouwafval, huishoudelijk afval, bedrijfsafval of een combinatie van deze soorten. Lagen met afval werden vaak afgewisseld met lagen met zand of klei. De meeste voormalige stortplaatsen zijn uiteindelijk afgedekt met een laag grond.

Omdat de inhoud van een stort vaak onduidelijk is, zijn de aard en concentratie van de verontreinigingen bij stortplaatsen lastiger in te schatten dan bij meer reguliere bodemverontreinigingen. Hiernaast kunnen er problemen optreden zoals percolatie van stoffen naar het grondwater of erosie van de deklaag. In afbeelding 1 zijn de problemen die kunnen optreden bij stortplaatsen visueel weergegeven.

Afbeelding 1: Problemen van stortplaatsen (bron: Bodembeheer van de Toekomst, webinar BOUWSTEEN stortplaatsen, d.d. 30-11-2021)

1.3 De "Warme overdracht" voor de gemeente Wijchen

De voormalige stortplaatsen vallen met de Omgevingswet onder de bevoegdheid van de gemeente. Hierop zijn er twee uitzonderingen: als de stortplaats in het beheergebied van Rijkswaterstaat valt (buitendijks gebied) of als de locatie onder het overgangsrecht valt. Overgangsrecht is bijvoorbeeld het geval als er een bodemsanering loopt of als onaanvaardbare risico's aanwezig zijn (spoedeisende bodemverontreiniging). In dat geval blijft de provincie bevoegd gezag.

Voor de gemeente Wijchen is er geen enkele stortplaats dat in het buitendijks gebied ligt of onder het overgangsrecht valt. Alle stortplaatsen zijn dus overgedragen van provincie naar de gemeenten, waarbij de betrokken overheden hebben ingezet op een Warme overdracht. De bescherming van de grondwaterkwaliteit blijft een gedeelde verantwoordelijkheid van het rijk, provincie, waterschappen en gemeenten.

De vraag is wat de overdracht van de voormalige stortplaatsen voor de gemeente Wijchen in de rol van bevoegd gezag kan betekenen. De gemeente heeft in haar rol van bevoegd gezag een toetsende, toezichthoudende en handhavende taak ter voorkoming van onaanvaardbare risico 's voor het milieu door bodemverontreiniging. De Omgevingswet biedt hierin diverse handvaten, welke navolgend beknopt zijn beschreven.

Zorgplicht

Onder de Omgevingswet is er meer nadruk komen te liggen op de zorgplicht. Er wordt verwacht dat een terreineigenaar van een voormalige stortplaats bij nieuw ontdekte (bodem)risico's zelf de nodige maatregelen neemt om aansprakelijkheid te voorkomen op basis van de zorgplichten in de Omgevingswet.

Toevalsvondst

De Omgevingswet kent een vangnet voor zogenaamde toevalsvondsten (Afdeling 19.2 Omgevingswet). Onder een toevalsvondst van verontreiniging op of in de bodem wordt verstaan: een onverwachte vondst van verontreiniging op of in de bodem met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid als gevolg van blootstelling aan die

verontreiniging. Deze kan bijvoorbeeld ontdekt worden tijdens graafwerkzaamheden of tijdens het voorafgaand bodemonderzoek. Soms blijkt een verontreiniging anders te zijn dan eerder gedacht. Of door voortschrijdend inzicht kan een stof schadelijker blijken te zijn dan eerst gedacht. De eigenaar moet dan snel handelen om verdere blootstelling zo veel mogelijk te voorkomen.

Als er sprake is van een toevalsvondst kan het bevoegd gezag een eigenaar op grond van de Omgevingswet verplichten onmiddellijk tijdelijke beschermingsmaatregelen te treffen indien deze nodig zijn, om daarmee onaanvaardbare risico's te voorkomen of beperken. Deze mogelijkheid bestaat alleen als deze maatregelen redelijkerwijs van de eigenaar kunnen worden verlangd. Wanneer de eigenaar niet onmiddellijk handelt of daartoe niet tijdig in staat is, heeft de overheid de taak (als vangnet) de samenleving te beschermen tegen blootstelling aan die onaanvaardbare risico's voor de gezondheid. Als de eigenaar of erfpachter nalaat risicobeperkende maatregelen te nemen, wordt van de overheid verwacht dat zij optreedt en de maatregelen treft welke noodzakelijk zijn.

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is de gemeente het bevoegd gezag voor de aanpak van de verontreiniging. In dat geval zal de gemeente in contact moeten treden met het Rijk voor eventuele financiële middelen zoals SPUK gelden. Mocht blijken dat een verontreiniging op een stortplaats in de toekomst toch ernstiger (met onaanvaardbare risico's in de actuele situatie) blijkt dan op basis van de beschikbare informatie nu verwacht wordt, valt de locatie bij de SPUK-regeling niet in de categorie 'toevalsvondst', omdat de locatie al bekend is. Bij de SPUK-regeling valt de locatie dan onder de categorie "buitenproportionele opgave".

Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

Graafwerkzaamheden waar geen sprake is van overgangsrecht, vallen onder algemene regels in het Bal. Als bevoegd gezag moet de gemeente meldingen en informatieplichten die volgen uit het Bal beoordelen. Daarnaast kan de gemeente de regels in de bruidsschat die gaan over activiteiten op een locatie met historische bodemverontreiniging (artikel 22.132) ook van toepassing verklaren op de locatie van de voormalige stortplaats. Deze bruidsschatregel is nu alleen van toepassing op locaties waarvoor op grond van de Wet bodembescherming een beschikking ernst, geen spoed is genomen.

Omgevingsplan

De gemeente kan in haar omgevingsplan aan een bepaalde locatie de functie 'voormalige stortplaats' toedelen en aan die functie maatwerkvoorschriften koppelen op basis waarvan toezicht en handhaving mogelijk zijn. Hierin zijn meerdere mogelijkheden mede afhankelijk van de activiteiten/ontwikkelingen die op of in de omgeving van een voormalige stortplaats worden verwacht. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op zowel de grond als het grondwater.

In de concept planregels voor de regio MARN (Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen) zijn voormalige stortplaatsen aangewezen als "locaties boven de interventiewaarde bodemkwaliteit". Hierbij geldt een informatieplicht voor het kleinschalig graven bij een omvang van minder dan 25 m³ (bron: notitie Concept planregels bodem en toelichtingen regio MARN, SOB026814.NOT002, d.d. 15 juli 2024).

Omgevingsverordening

In principe is bij grondwaterverontreinigingen de provincie als eerste aan zet. De provincie Gelderland heeft voor grondwaterverontreinigingen voorschriften opgenomen in de provinciale Omgevingsverordening en het Regionaal Waterprogramma. Hieruit komt naar voren dat alleen grondwaterverontreinigingen worden aangepakt als er sprake is van a) negatieve gezondheidseffecten (humane risico's, dus ook bij toevalsvondst) en/of b) onaanvaardbare risico's bij kwetsbare objecten zoals drinkwater-, intrekings-, en grondwaterbeschermingsgebieden. Globaal valt het gebied ten westen van Bergharen en Hernen in een intrekgebied. Zie voor de regels voor o.a. intrekingsgebieden Afdeling 4.3 Grondwaterbedreigende activiteiten van de provinciale Omgevingsverordening.

Bij grondwaterverontreinigingen waar dit niet van toepassing is, hoeft in principe geen sanering uitgevoerd te worden. De gemeente kan wel in een omgevingsvisie extra ambitieuze doelen voor het plaatselijke grondwater vastleggen. De gemeente is niet verplicht om een programma voor grondwater vast te stellen, maar mag dit wel doen. De gemeente kan hiermee invulling geven aan gebiedsgericht grondwaterbeheer. Dit kan als de gemeente vanuit haar taken en ambities aanleiding ziet om verontreinigingen in het grondwater te beheren of te saneren. Dit doet zich bijvoorbeeld voor als de toebedeelde functies aan een gebied een bepaalde grondwaterkwaliteit verlangen. Of als aanwezige verontreinigingen belemmerend werken op het vestigingsklimaat. Bij het vormgeven van gebiedsgericht grondwaterbeheer is het belangrijk dat de gemeente de provincie betreft.

Bronnen:

- *Notitie 'Risico's en risicolocaties bij overdracht bevoegd gezag taak voor de voormalige stortplaatsen' van het Gelders Ondergrond Overleg (GOO), d.d. 7 juni 2022;*
- *Notitie 'Voormalige stortplaatsen in provincie Gelderland' (Concept versie), d.d. oktober 2024.*

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is inzichtelijk gemaakt hoe de inventarisatie van de voormalige stortplaatsen is uitgevoerd en welke informatiebronnen zijn gebruikt.

In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van de inventarisatie samengevat. Hiernaast zijn in dit hoofdstuk de conclusies en aanbevelingen opgenomen. In de bijlage zijn de resultaten per stortplaats beschreven en is 'de checklist' van de stortplaatsen opgenomen.

2. Methodiek

De doelstelling van deze inventarisatie is om ten behoeve van de overdracht, voor de gemeente Wijchen te controleren of er (bodem)informatie mist en/of welke bodemrisico's er zijn bij de voormalige stortplaatsen. In de gemeente Wijchen zijn 13 voormalige stortplaatsen geregistreerd. Alle voormalige stortplaatsen binnen de gemeente Wijchen zijn met deze inventarisatie beoordeeld. Navolgend is beschreven hoe dit tot stand is gekomen.

2.1 Methode

In samenwerking met het Gelders Ondergrond Overleg (GOO), de provincie Gelderland, enkele leden van het GOO en de Gelderse omgevingsdiensten is een projectgroep opgestart. Het doel van deze projectgroep is de "risico-locaties van voormalige stortplaatsen" inzichtelijk en bespreekbaar te maken en de te bespreken locaties identiek en gelijkwaardig te beoordelen. De bodemadviseurs van gemeenten en Omgevingsdiensten binnen deze projectgroep hebben nauw samengewerkt bij het opstellen van een checklist (excel). Op deze checklist staan de factoren die een voormalige stortplaats tot een risicolocatie kunnen maken vanuit het perspectief bevoegd gezag onder de Omgevingswet.

Met het doorlopen van de checklist worden risicolocaties voor de gemeenten inzichtelijk gemaakt. De voormalige stortplaatsen zijn hiervoor globaal ingedeeld in twee categorieën, die een verhoogd risico opleveren voor een gemeente in haar taakuitvoering van bevoegd gezag:

1. Stortplaatsen waarvan de informatie niet correct en/of niet toegankelijk is;
2. Stortplaatsen met een verhoogde kans op het ontstaan van onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid en het grondwater.

Hierbij merken wij op dat stortplaatsen die tot categorie 1 behoren, ook in categorie 2 kunnen vallen. Er is echter onvoldoende informatie om dit te kunnen beoordelen.

Per categorie zijn in overleg met de projectgroep van GOO en de gemeente vragen opgesteld ("de checklist") om de aanwezige risico's van de voormalige stortplaatsen te kunnen inschatten. Alle geregistreerde voormalige stortplaatsen binnen de gemeente zijn binnen deze inventarisatie beoordeeld middels deze checklist. De checklist is zo goed mogelijk ingevuld middels een archiefonderzoek. Navolgend zijn de vragen van de checklist opgenomen en is aangegeven welke data hiervoor is verzameld. In paragraaf 2.3 zijn tevens aandachtspunten opgenomen met betrekking tot de verzamelde informatie.

Uiteindelijk zijn in hoofdstuk 3 de bevindingen geïnterpreteerd en is per stortplaats een conclusie met advies gegeven.

2.2a Onderzoeksvragen: Aanwezige informatie over voormalige stortplaatsen

Een risico bij voormalige stortplaatsen kan optreden als bij de overdracht essentiële informatie over de stortplaats ontbreekt waardoor niet duidelijk is of sprake is van een onaanvaardbaar bodemrisico. Bijvoorbeeld:

- De contour van de stortplaats is niet duidelijk;
- de afdeklaag is verontreinigd of de kwaliteit van de afdeklaag is niet bekend;
- de afdeklaag is onvoldoende dik of de dikte is onbekend;
- Er is onduidelijkheid over de aard van het stortmateriaal en hiermee samenhangende verontreinigingen;
- het grondwater is verontreinigd of de kwaliteit is niet bekend. Bij dit laatste (de kwaliteit van het grondwater) is de provincie het bevoegd gezag.

Om te controleren of de provincie Gelderland de gemeente Wijchen in voldoende mate heeft geïnformeerd over de voormalige stortplaatsen, zijn de volgende vragen gesteld:

1. Wie is de eigenaar en zijn er publieksrechtelijke beperkingen van toepassing op het perceel?
2. Staat de stortplaats op de Excelsheet van het onderzoek van TAUW? (projectnummer 1263952, d.d. 8 april 2019)
3. Is de stortplaats opgenomen op de provinciale kaart?
4. Zijn de gegevens op de kaart correct?
5. Zo niet, wat mankeert dan aan deze informatie?
6. Staat de stortplaats in het bodeminformatiesysteem Nazca?
7. Is voor de stortplaats een conclusiebrief of besluit ernst en urgent genomen?
8. Indien vraag 6 positief is beantwoord, is er dan een contour van de stortplaats ingetekend (bodem, grondwater)?
9. Staan alle relevante informatie van het TAUW-rapport in het bodeminformatiesysteem Nazca?
10. Wanneer vraag 9 negatief is beantwoord wat mankeert er dan aan deze informatie (behoudens dan het niet intekenen van de contouren van het grondwater)?
11. Is er na het onderzoekstraject VOS-NAVOS-DOVOS-MOVOS nog nieuw onderzoek gedaan?
12. Staat deze nieuwe informatie in de excel-tabellen van het rapport van Tauw?
13. Is deze nieuwe informatie verwerkt op de provinciale kaart van voormalige stortplaatsen en baggerspeciedepots?
14. Is deze nieuwe informatie verwerkt in het bodeminformatiesysteem Nazca?

De volgende informatiebronnen zijn gebruikt om deze vragen te beantwoorden:

- I-GO (waaronder kadastrale gegevens): [I-GO – Informatievoorziening Gezamenlijke Omgevingsdiensten](#);
- Provincie Gelderland: Overzichtskaart (voormalige) stortplaatsen en baggerdepots in Gelderland, 14 januari 2023;
- Tauw: Rapport warme overdracht stortplaatsen provincie Gelderland, projectnummer 1263952, d.d. 8 april 2019. Hieraan gekoppeld zijn drie databases (NAVOS: bestaande uit VOS, MOVOS en DOVOS) met informatie over de onderzoeksgegevens, kwaliteit deklaag en kwaliteit grondwater;
- Provincie Gelderland: Datagegevens en gekoppelde documenten in bodeminformatiesysteem Nazca.

2.2b Onderzoeksvragen: Stortplaatsen met een verhoogde kans op onaanvaardbare risico's

Er is sprake van onaanvaardbare risico's indien bepaalde normen worden overschreden (zoals opgenomen in het besluit kwaliteit leefomgeving), die gericht zijn op (humane) blootstelling aan stoffen in de bodem. De risico's hangen samen met een verandering van de functie van de stortplaats (van minder gevoelige functie naar gevoelige functie), de afdeklaag (milieukwaliteit en dikte) en het risico op uitspoeling van verontreinigingen naar het grondwater (en mogelijk oppervlaktewater).

Functieverandering stortplaats

Stortplaatsen kunnen een gevoeliger functie krijgen of hebben gekregen dan tijdens het onderzoekstraject NAVOS. Naarmate de functie van een stortplaats gevoeliger wordt, kan het zijn dat de risicobeoordeling opnieuw gedaan moet worden of dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Om na te kunnen gaan of de voormalige stortplaatsen een gevoeliger functie hebben gekregen (of nog zullen krijgen) zijn de volgende vragen gesteld:

1. Wat is de huidige bestemming van de stortplaats?
2. Was dat ook de bestemming tijdens het VOS-traject?
3. Is de huidige bestemming meer gevoelig dan tijdens het VOS-traject?
4. Ligt de stort direct aangrenzend aan een gevoelige bestemming?
5. Welke gevoelige bestemming betreft dit?
6. Worden binnen 5 jaren ontwikkelingen verwacht voor de stort of omgeving van de stort?

De volgende informatiebronnen zijn gebruikt om deze vragen te beantwoorden:

- Atlas leefomgeving: Bestemmingsplannen (2023);
- Google maps: luchtfoto's en streetview;
- Gemeente Wijchen (communicatie met de heer K. Gommer).

Deklaag stortplaats

Een slechte deklaag kan ontstaan door aantasting van de deklaag en/of een te dunne deklaag. Een andere oorzaak van een slechte deklaag is de aanwezigheid van sterke verontreinigingen in de deklaag. Hierdoor kunnen contactrisico's met verontreinigde grond of stortmateriaal ontstaan. Dit kan leiden tot humane risico's.

Eventuele risico's met betrekking tot de fysieke en chemische kwaliteit van de deklaag van de stortplaats zijn beoordeeld aan de hand van de volgende vragen:

1. Bevat deklaag sterke verontreinigingen?
2. Is de stortplaats openbaar toegankelijk?
3. Wat is de aard van het gestorte afval?
4. Bevat de deklaag een (sterke) loodverontreiniging?
5. Hoeveel procent van de deklaag is minder dan 0,5 m dik?
6. Is op het maaiveld van de stortplaats stortmateriaal zichtbaar?
7. Is de stort in hoofdzaak begroeid of afgedekt?

De volgende informatiebronnen zijn gebruikt om deze vragen te beantwoorden:

- Tauw: Rapport warme overdracht stortplaatsen provincie Gelderland, projectnummer 1263952, d.d. 8 april 2019. Hieraan gekoppeld zijn drie databases (NAVOS: bestaande uit VOS, MOVOS en DOVOS) met informatie over de onderzoeksgegevens, kwaliteit deklaag en kwaliteit grondwater;
- Provincie Gelderland: Datagegevens en gekoppelde documenten in bodeminformatiesysteem Nazca.

Uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater

Door de aanwezigheid van verontreinigende stoffen in het stortmateriaal kan door uitloging het grondwater onder het stortmateriaal verontreinigd raken. Door verspreiding van dit verontreinigde grondwater ontstaan risico's voor nabijgelegen kwetsbare objecten zoals openbare drinkwaterwinningen en particuliere onttrekkingen en woonomgevingen. Door het oppompen van dit water voor drenking vee of sproeien kunnen ook risico's ontstaan.

Risico's met betrekking tot oppervlaktewater en grondwater worden beoordeeld aan de hand van de volgende vragen:

1. Zijn in de directe nabijheid sloten, ander oppervlaktewater en/of grondwateronttrekkingsbronnen aanwezig?
2. Waarvoor wordt dit water gebruikt?
3. Ligt de stortplaats buitendijks op een drooggevalle oevergebied?
4. Is het grondwater sterk verontreinigd?
5. Is het grondwater van de stort een bedreiging voor de kwaliteit van de door de provincie geselecteerde kwetsbare objecten (Kaderrichtlijn Water)?

De volgende informatiebronnen zijn gebruikt om deze vragen te beantwoorden:

- Tauw: Rapport warme overdracht stortplaatsen provincie Gelderland, projectnummer 1263952, d.d. 8 april 2019. Hieraan gekoppeld zijn drie databases (NAVOS: bestaande uit VOS, MOVOS en DOVOS) met informatie over de onderzoeksgegevens, kwaliteit deklaag en kwaliteit grondwater;
- Provincie Gelderland: Datagegevens en gekoppelde documenten in Nazca;
- Provincie Gelderland: Drinkwater, beschermingsgebieden;
- Waterschap Rivierenland: vastgestelde legger wateren (2024);
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties: Geometrische begrenzing van oppervlaktewaterlichamen beheer van de waterkwaliteit.

2.3 Aandachtspunten voorgaand onderzoek naar voormalige stortplaatsen

Structureel landelijk onderzoek naar stortplaatsen is tijdens de Wet bodembescherming gestart met NAVOS. In eerste instantie is eind jaren '90 een verkennend onderzoek (VOS) uitgevoerd dat bestond uit een archiefonderzoek en een veldbezoek. Met deze gegevens werd bepaald of er een mogelijk gevaar voor de directe omgeving van de stortplaats aanwezig was en of een bodemonderzoek nodig was. In fases is vervolgens gekeken naar de kwaliteit van het grondwater (MOVOS) en de kwaliteit en dikte van de (af)deklaag die boven op de stortplaatsen was aangebracht (DOVOS). Het project NAVOS is afgerond in 2004.

Voor deze onderzoeken zijn er enkele belangrijke aandachtspunten:

- De eigenaren, functie, gebruik en bodemkwaliteit van de locatie kan veranderd zijn;
- De deklaag van een stortplaats maakt geen onderdeel uit van een eerdere Wbb-procedure, waardoor deze niet hetzelfde werd gehandhaafd als bijvoorbeeld een leeflaag van een sanering. De provincie heeft dan ook geen actief toezicht of controle uitgevoerd op de deklagen van voormalige stortplaatsen en had hier ook geen verantwoordelijkheden, deze liggen bij de eigenaar van de stortplaats. Naar aanleiding van het NAVOS onderzoek zijn middels gebruikersbrieven aanbevelingen gedaan hoe met een deklaag moet worden omgegaan. Het is niet uitgesloten dat in de afgelopen jaren door gebruik van de locatie de deklaag dunner is geworden of is beschadigd. De gemeente kan zelf bepalen of zij hier aanvullende regels voor willen stellen via het Omgevingsplan en of zij actief toezicht nodig acht op de voormalige stortlocaties.
- PFAS wordt sinds 2019 frequent meegenomen in bodemonderzoeken, voor asbest is dat 2007. De deklaag (en het stortmateriaal) is dus niet onderzocht op PFAS of asbest;
- Bij het grondwateronderzoek zijn bij sommige locaties minder meetrondes uitgevoerd door problemen bij de uitvoering. Hiernaast zijn de peilbuizen gezet op of direct naast de stortplaatsen, waardoor eventuele grondwaterverontreinigingen groter kunnen zijn en er geen beeld is over mogelijke verspreidingsrisico's;
- Bij de stortplaatsen in de provincie Gelderland geen enkele stortplaats beoordeeld als 'mogelijk spoedeisend'. De term 'waarschijnlijk niet-spoedeisend' betekent hierbij niet dat er sprake is van een 'stabiele situatie' waarbij geen enkele verspreiding van verontreinigende stoffen in het grondwater meer plaats vindt. Onder de Wet bodembescherming is een grondwaterverontreiniging spoedeisend als sprake is van een verontreinigd volume van meer dan 6000 m³ of de verspreiding groter is dan 1000 m³ per jaar. Doordat de NAVOS-onderzoeken een verkennend karakter hadden was daarover geen conclusie te trekken (zie ook voorgaande aandachtspunt). Onder de Omgevingswet ligt de focus op humane risico's en risico's bij kwetsbare gebieden (zie paragraaf 1.3 van dit rapport);
- Er moet rekening mee gehouden worden dat deze informatie vaak op oude onderzoeken is gebaseerd. Bij nieuwe bouw- en graafactiviteiten in grond en bij grondwateronttrekkingen zal het meestal nodig zijn bodemonderzoek te doen.

Het bodeminformatiesysteem (Nazca) bevat informatie over locaties waar in het verleden onderzoek of een sanering van bodem is uitgevoerd. De VOS-onderzoeken zijn opgenomen in het bodeminformatiesysteem. Van de MOVOS en DOVOS onderzoeken zijn alleen Excel-databases beschikbaar, afkomstig van een project van TAUW dat in 2019 de gegevens over de voormalige stortlocaties in Gelderland op een rij heeft gezet (rapport 'warme overdracht stortplaatsen provincie Gelderland', TAUW 24 jan. 2019).

Naast genoemde onderzoeken van het NAVOS-traject zijn, door eigenaren of gemeenten, op verschillende locaties ook meer recente bodemonderzoeken uitgevoerd met het oog op herontwikkeling of functieverandering. Zover bekend staan deze ook in het bodeminformatiesysteem.

3. Bevindingen onderzoek

Op basis van de vragen zoals opgesteld in hoofdstuk 3, is per stortplaats geïnventariseerd wat de milieu hygiënische risico's zijn. Voor de resultaten per stortplaats wordt naar bijlage 1 verwezen. De inventarisatie heeft het volgende beeld opgeleverd.

3.1 Aanwezige informatie over voormalige stortplaatsen

- Voor de gemeente Wijchen is er sprake van dertien geregistreerde voormalige stortplaatsen binnen de gemeentegrenzen. Hiervan zijn vijf stortplaatsen (deels) in eigendom van de gemeente.
- Alle geregistreerde voormalige stortplaatsen in Wijchen die in het VOS-traject zijn betrokken, staan in de excelsheet van het TAUW-inventarisatierapport.
- Hierbij wordt opgemerkt dat er nóg een voormalige stortplaats is dat niet is meegenomen in het NAVOS traject of onderhavige rapportage. Het gaat om de Verlengde Broekstraat / Boskant III (AA029601310 en AA029600119). Vermoedelijk was tijdens het NAVOS traject geen toestemming gegeven om op de locatie onderzoek uit te voeren.
- Alle geïnventariseerde voormalige stortplaatsen in Wijchen zijn niet meer opgenomen op de kaart van voormalige stortplaatsen van de provincie Gelderland. Op de provinciale kaart staan alleen nog (bestaande) stortplaatsen (en baggerdepots) waar sprake is van nazorg.
- Zover bekend is bij één stortplaats (Heumenseweg 180, "Wijchense Berg") het besluit ernstig geen spoed genomen (d.d. 3 april 2006, kenmerk 2006-002186) waarbij het besluit zelf NIET is opgenomen in het bodeminformatiesysteem Nazca. Bij de andere voormalige stortplaatsen zijn geen besluiten genomen.
- Bij de voormalige stortplaatsen in Wijchen zijn de contouren van een eventuele grondwaterverontreiniging niet ingetekend. Dit komt omdat tijdens het NAVOS-traject de peilbuizen op of direct naast de stortplaats zijn geplaatst. Hierdoor is de omvang van eventuele grondwaterverontreinigingen niet volledig in beeld gebracht.
- De voormalige stortplaatsen in Wijchen zijn in het bodeminformatiesysteem Nazca ingevoerd. Hierin zijn de VOS-rapportages te vinden evenals de conclusies van de DOVOS en MOVOS-onderzoeken. De digitale bestanden van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.
- Bij geen van de voormalige stortplaatsen zijn de conclusiebrieven aanwezig.
- Bij vrijwel geen enkele locatie is door de provincie informatie van na het NAVOS-traject uit 2004 ingevoerd. Soms is er wel nieuwe informatie door de gemeente ingevoerd. De gebruikte gegevens in deze inventarisatie zijn dus oud. De situatie zoals beschreven in het NAVOS-traject is niet meer actueel (zie tevens paragraaf 2.3 voor tekortkomingen die hieruit voortvloeien).

3.2 Stortplaatsen met een verhoogde kans op onaanvaardbare risico's

Functieverandering stortplaats

- De stortplaats aan de Heumenseweg 180 (in de volksmond 'Wijchense Berg' genoemd) wordt tegenwoordig door mountainbikers en wandelaars gebruikt. Met name door deze locatie te gebruiken als mountainbiketerrein is de kans op beschadiging van de afdeklaag aannemelijk. Dit geldt echter niet voor de skipiste op de berg. Deze is bij de bouw voorzien van een dikke leemlaag, twee lagen folie met daartussen een foamlaag, waarop de skibaan is aangelegd, zodat de gebruikers van de skipiste niet in contact kunnen komen met het onderliggend stortmateriaal. De huidige bestemming van de gehele Wijchense Berg is recreatie.
- Bij geen van de andere voormalige stortplaatsen is de bestemming van het ruimtegebruik sinds het NAVOS-onderzoek veranderd in een meer gevoeliger functie.

- Mogelijk zal er in de toekomst bij de Oosterweg 279 woningbouw plaats vinden. Gezien de omvang van de stortplaats niet goed in beeld is en er in het onderzoek van 2022 lokaal een sterk verhoogd gehalte aan koper is gemeten, zijn voor het toekomstig gebruik als wonen risico's.

Deklaag stortplaats

- Er moet rekening mee worden gehouden dat navolgende informatie vaak op oude onderzoeken is gebaseerd (zie 2.3). Bij 10 locaties voldoet de deklaag niet aan een dikte van 0,50 m. Bij twee locaties voldoet de leeflaag wel aan 0,5 m en bij 1 stortplaats is er sprake van een verharding (Oosterweg ong.). De meeste gemeenten hanteren een leeflaag met een dikte van 0,50 m met hierop openbaar groen als voldoende om niet in contact te komen met het stortmateriaal. Bij een bodemsanering wordt echter uitgegaan van een dikte van minimaal 1,0 m. Op de Heumensweg 180 is zelfs ter hoogte van het mountainbike-parcours hier en daar geen afdeklaag aanwezig.
- Bij twee voormalige stortplaatsen, Hoogeerstraat (koper, lood) en Sluisstraat ong. (PAK), is de afdeklaag sterk verontreinigd (> I). Bij het gemeentelijk gronddepot is de afdeklaag niet onderzocht, omdat deze is verhard (Oosterweg ong.);
- Bij de meeste stortplaatsen zijn gedurende het NAVOS-traject puin en andere bodemvreemde bijmengingen in de deklaag aangetroffen. Puin wordt tegenwoordig als asbestverdacht gezien, maar er zijn zover bekend geen asbestonderzoeken uitgevoerd op de stortlocaties. Naast asbest, zijn de deklagen in het verleden ook niet onderzocht op PFAS. Daarnaast kunnen er andere verdachte stoffen zijn, afhankelijk van de herkomst van de grond, die in het verleden niet zijn onderzocht, zoals OCB.

Uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater

- De stortplaats bij de Maasdijk is de enige locatie waarvan het grondwater in het NAVOS-traject van 2004 niet is onderzocht. Het grondwater zou licht verontreinigd op basis van een onderzoek (IGN, kenmerk MU96.1456, 30 juli 1996). Dit onderzoek staat niet in Nazca, maar is wel beschreven in het VOS onderzoek uit 2000.
- Het grondwater nabij de andere voormalige stortplaatsen is wel onderzocht. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er een standaard analysepakket is gehanteerd, niet afgestemd op het stortmateriaal. De omvang van de grondwaterverontreinigingen zijn niet in beeld gebracht. Ook kan er geen uitspraak worden gedaan ten aanzien van de verspreiding van deze verontreinigingen.
- Uit het grondwateronderzoek ter hoogte van de stortplaatsen gelegen aan de Bredeweg en Elzendweg t.o. nr. 31 bleek dat de tussenwaarde van barium, nikkel en/of arseen werd overschreden. Dit zijn metalen die beschouwd kunnen worden als van nature verhoogd achtergrondwaarden, welke geen direct gevaar vormen.
- Bij het gemeentelijk gronddepot bij de Oosterweg ong. werd in voormalig grondwateronderzoek voor koper de interventiewaarde overschreden.
- Op de stortplaatsen Bredeweg en Heumenseweg bevat het bedrijfsafval vermoedelijk ook chemisch afval. Bij de Heumenseweg wordt dit bevestigd gezien het feit dat daar vanaf 1988 in de eerste jaren van de grondwatermonitoring restanten van chemisch afval in het grondwater zijn gemeten. Deze chemische stoffen zijn rond 2003 niet meer in het grondwater aangetroffen, waarna het analysepakket versoepeld kon worden. Het grondwater is hierna, naast arseen en barium, alleen nog geanalyseerd op de zogeheten gidsparameters CZV en Chloride. Deze parameters hebben een signalerende functie m.b.t. de aanwezigheid van chemische stoffen in het grondwater. Tot dusver zijn die verhogingen van deze gidsparameters niet waargenomen, wat inhoudt dat er de laatste 10 jaar geen chemische stoffen meer vanuit de voormalige stort zijn uitgespoeld naar het grondwater.

3.3 Conclusies en aanbevelingen

- De gebruikte informatie is vaak op oude onderzoeken gebaseerd. De locaties van geregistreerde voormalige stortplaatsen zijn bekend, maar over het algemeen is er geen actueel beeld van de deklaag en de verontreinigingssituatie. Bij nieuwe bouw- en graafactiviteiten in grond en bij grondwateronttrekkingen adviseren wij daarom een bodemonderzoek incl. asbest en PFAS uit te voeren;
- Wij adviseren om in het Omgevingsplan aan de bekende voormalige stortplaatsen, de functie 'voormalige stortplaats' toe te kennen en aan die functie maatwerkvoorschriften te koppelen op basis waarvan toezicht en handhaving mogelijk zijn. Denk hierbij aan gebruiksbepalingen, zoals een verbod op graafwerkzaamheden, grondwateronttrekking en/of een vergunningsplicht bij activiteiten. Ook kunnen eventueel in samenspraak met de provincie extra ambities worden opgenomen met betrekking tot grondwaterverontreinigingen;
- Wij adviseren bij voormalige stortplaatsen die openbaar toegankelijk zijn en in openbaar groen liggen te verharderen (met klinkers, beton of asfalt) of een afdeklaag aan te brengen met een minimale dikte van 0,50 m. Hierbij lichten wij de stortplaats aan de Heumenseweg 180 specifiek uit, omdat deze door mountainbikers en wandelaars wordt gebruikt. In openbaar gebied en overige gemeentelijk terrein wordt geadviseerd het aanbrengen van deze leeflaag en/of verharding aan te brengen als hier activiteiten plaatsvinden waardoor de leeflaag beschadigd kan worden. Dit, om te voorkomen dat het stortmateriaal bloot komt te liggen en men er mee in aanraking kan komen;
- Voor de stortplaatsen met een afdeklaag van geringe dikte die niet openbaar toegankelijk zijn, adviseren wij een afdeklaag te realiseren van tenminste 50 cm op een natuurlijk moment in de toekomst. Dus bijvoorbeeld bij een gebruiks- of functiewijziging of wanneer er (graaf)werkzaamheden voor de herinrichting verricht gaan worden. Bij particuliere stortplaatsen of bij bedrijven wordt geadviseerd om dit als gemeente niet zelf te doen, maar de betreffende eigenaar hiertoe aan te zetten. Dit kan in eerste instantie door met de eigenaar van de stortplaats in gesprek te gaan over de situatie en zo nodig hiervoor regels op te nemen in het Omgevingsplan;
- Bij twee voormalige stortplaatsen is de afdeklaag sterk verontreinigd (Hoogerdstraat – koper, lood, en de Sluisweg - PAK). Beide locaties liggen op particulier terrein. Aanbevolen wordt de afdeklaag bij deze locaties opnieuw door de provincie te laten onderzoeken op de chemische samenstelling en aan de hand hiervan de locatie opnieuw te evalueren;
- Bij het gemeentelijk gronddepot (Oosterweg ong.) is de afdeklaag niet onderzocht omdat deze is verhard. Door de verharding zijn de contactrisico's gering. In onze ogen hoeft hier geen verder onderzoek te worden uitgevoerd, maar moet de locatie opnieuw beoordeeld worden bij een gebruiks- of functiewijziging;
- Wij adviseren om de grondwaterkwaliteit bij de stortplaats bij de Maasdijk te laten onderzoeken, aangezien dit in het verleden nog niet gedaan is. De gemeente kan de provincie vragen deze kosten voor haar rekening te nemen;
- Bij het gemeentelijk gronddepot bij de Oosterweg ong. werd gedurende het NAVOS-traject het grondwater voor koper de interventiewaarde overschreden. Onze verwachting is dat er geen (humane) risico's zijn, gezien de geringe toxiciteit van deze parameter en gezien het feit dat daar geen kwetsbare objecten aanwezig zijn;
- Op de stortplaatsen Bredeweg en Heumenseweg 180 bevat het bedrijfsafval ook chemisch afval. Bij de Heumenseweg wordt de grondwaterkwaliteit gemonitord aan de hand van arseen, barium, CZV en Chloride. Zover bekend, is bij de Bredeweg de grondwaterkwaliteit niet meer onderzocht. Daarom wordt geadviseerd dat de provincie bij de Bredeweg nieuw grondwateronderzoek laat uitvoeren met een breder analysepakket. De gemeente kan de provincie vragen deze kosten voor haar rekening te nemen.

Bijlage 1: Voormalige stortplaatsen

1. Oosterweg 279
2. Elzendweg t.o. nr. 31
3. Bredeweg ten noorden van nr. 18
4. Sluisstraat ong. I
5. Meerenburg ong.
6. Breekwagen 2
7. Heumenseweg 180
8. Wijksestraat ong.
9. Heumenseweg ten oosten van nr. 463
10. Maasdijk
11. Oosterweg ong.
12. Hoogerdstraat ong.
13. Sluisstraat ong. II

Locatie 1**Oosterweg 279**

Code	AA029600176
Globis-code	GE029600012
Kadastraal	Gemeente Wijchen, sectie H, perceelsnummer 4691, kadastrale grootte 18.330 m ²
Dossier	<p>Ortageo, Verkennend bodem- en asbestonderzoek Oosterweg 279, projectnummer 216492, d.d. 18 februari 2022. Ten noorden van in Nazca ingetekende contour.</p> <p>EnviroPlan; Verkennend bodemonderzoek Oosterweg 279, project P-002130, d.d. 7-12, 2000</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: VOS Gelderland Oosterweg 279, rapportnr. VOSGE/455/013, d.d. 10 april 2000</p> <p>Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).</p> <p>Tweetal korte notities (d.d. 28-1-2008 en 14-11, 2008) van de provincie. Gegevens over de dikte van de afdeklaag en op milieukwaliteit van het grondwater ontbreken in het dossier.</p> <p>De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca. Wij merken hierbij op dat in Nazca de contour is ingetekend aan de hand van overschrijdingen van de achtergrondwaarde van de deklaag. Het stortlichaam is niet onderzocht destijds en kan dus groter zijn dan aangegeven in Nazca. Dit lijkt inderdaad het geval te zijn, op basis van de aangetroffen bodemvreemde materialen in het onderzoek van 2022 (met name puin en baksteen, maar ook beton en sporadisch plastic, glas en kolen in de laag van ca. 0 tot 2,0 m-mv).</p>
Eigenaar	Particulier.
Functie	In het verleden is deze locatie gebruikt voor het storten van betonplaten afkomstig van renovatiewerkzaamheden aan de Graafseweg. Tevens is het terrein opgehoogd met grond. Vanaf 1988 bevindt zich op het deel van het terrein een hoveniersbedrijf. Het perceel is verder is in gebruik als grasland.
Verontreiniging	<p>In het MOVOS werden zowel arseen als barium in het grondwater aangetroffen in gehalten boven de Interventiewaarde. Deze zijn van natuurlijke herkomst. Uit het DOVOS-onderzoek blijkt dat de deklaag op een klein deel van de stortplaats 0,5 m tot 1,0 m dik is (486 m²), waardoor niet voldaan wordt aan vereiste dikte van 1,0 m.</p> <p>Bij het onderzoek uit 2022 is lokaal een sterk verhoogd gehalte koper gemeten in de bovengrond.</p>
Besluiten	Geen
Risico's	De omvang van de stortplaats is onduidelijk en/of is mogelijk te klein ingetekend in Nazca. Bij het onderzoek uit 2022 is een sterk verhoogd gehalte gemeten aan koper in bovengrond. Mogelijk is er ook asbest in de ondergrond. Daarnaast zal in de toekomst mogelijk woningbouw plaats vinden (bodemgevoelige locatie).

Figuur 1: Oosterweg 279

Locatie 2   Elzendweg t.o. nr. 31

Code	AA029600014
Globis-code	GE029600014
Kadaster	Kadastraal gemeente Bergharen, sectie H perceelsnummers 147, 643 en 1367.
Dossier	De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca. De Straat Milieu-adviseurs: VOS Gelderland Elzendweg tegenover nr. 31 te Bergharen, rapportnr. VOSGE/455/007, d.d. 10 april 2000. Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).
Eigenaar	Stichtin.
Functie	Op de luchtfoto is te zien dat deze locatie in gebruik is als bos.
Verontreiniging	Vermoedelijk stortplaats voor huisvuil, bedrijfsafval en bouw- en sloopafval. De deklaag van de stortplaats is voor minder dan 50% dunner dan 0,50 m (DOVOS, 2006). In het grondwater zijn matig verhoogde concentraties barium en nikkel aangetroffen op basis van de excel-databases van Tauw.
Besluiten	Geen.
Risico's	De huidige dikte van de afdeklaag.

Figuur 2: Elzendweg t.o. nr. 31

Locatie 3   Bredeweg ten noorden van nr. 18

Code	AA029600176
Globis-code	GE029600015
Kadaster	Gemeente Bergharen, sectie G, perceelsnummer 44, kadastrale grootte 5.610 m ²
Dossier	<p>Op het moment van schrijven wordt op het zuidelijk deel van de locatie bodemonderzoek uitgevoerd in verband met voorgenomen woningbouw.</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: VOS Gelderland Bredeweg ten noorden van nr. 18 te Bergharen, rapportnr. VOSGE/455/015, d.d. 10 april 2000</p> <p>Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).</p> <p>Contouren zijn ingetekend in Nazca.</p>
Eigenaar	Particulier
Functie	Op de luchtfoto is te zien dat deze locatie in gebruik is als weiland.
Verontreiniging	<p>Vermoedelijk stortplaats voor huisvuil, bedrijfsafval en bouw- en sloopafval</p> <p>De deklaag van de stortplaats is voor minder dan 10% dunner dan 0,50 m (DOVOS, 2006).</p> <p>In het grondwater zijn matig verhoogde gehalten aan barium en arseen aangetroffen.</p>
Besluiten	Geen
Risico's	De huidige dikte van de afdeklaag. Aan de zuidzijde zal mogelijk woningbouw plaats vinden (bodemgevoelige locatie).

Figuur 3: Bredeweg ten noorden van nr. 18

Locatie 4   Sluisstraat ong. I

Code	AA029601213
Globis-code	GE029600016
Kadaster	Gemeente Bergharen, sectie E, perceelsnummer 551, kadastrale grootte 3.890 m ²
Dossier	De Straat Milieu-adviseurs: VOS Gelderland Sluisstraat te Hernen, rapportnr. VOSGE/455/016, d.d. 10 april 2000 Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS). De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca.
Eigenaar	Stichting
Functie	Op de luchtfoto is te zien dat deze locatie in gebruik is als bos.
Verontreiniging	Vermoedelijk stortplaats voor huisvuil, bedrijfsafval en bouw- en sloopafval. De deklaag van de stortplaats is voor minder dan 33% dunner dan 0,50 m (DOVOS, 2006). In het grondwater zijn matig verhoogde gehalten aan barium en arseen aangetroffen.
Besluiten	Geen
Risico's	De huidige dikte van de afdeklaag.

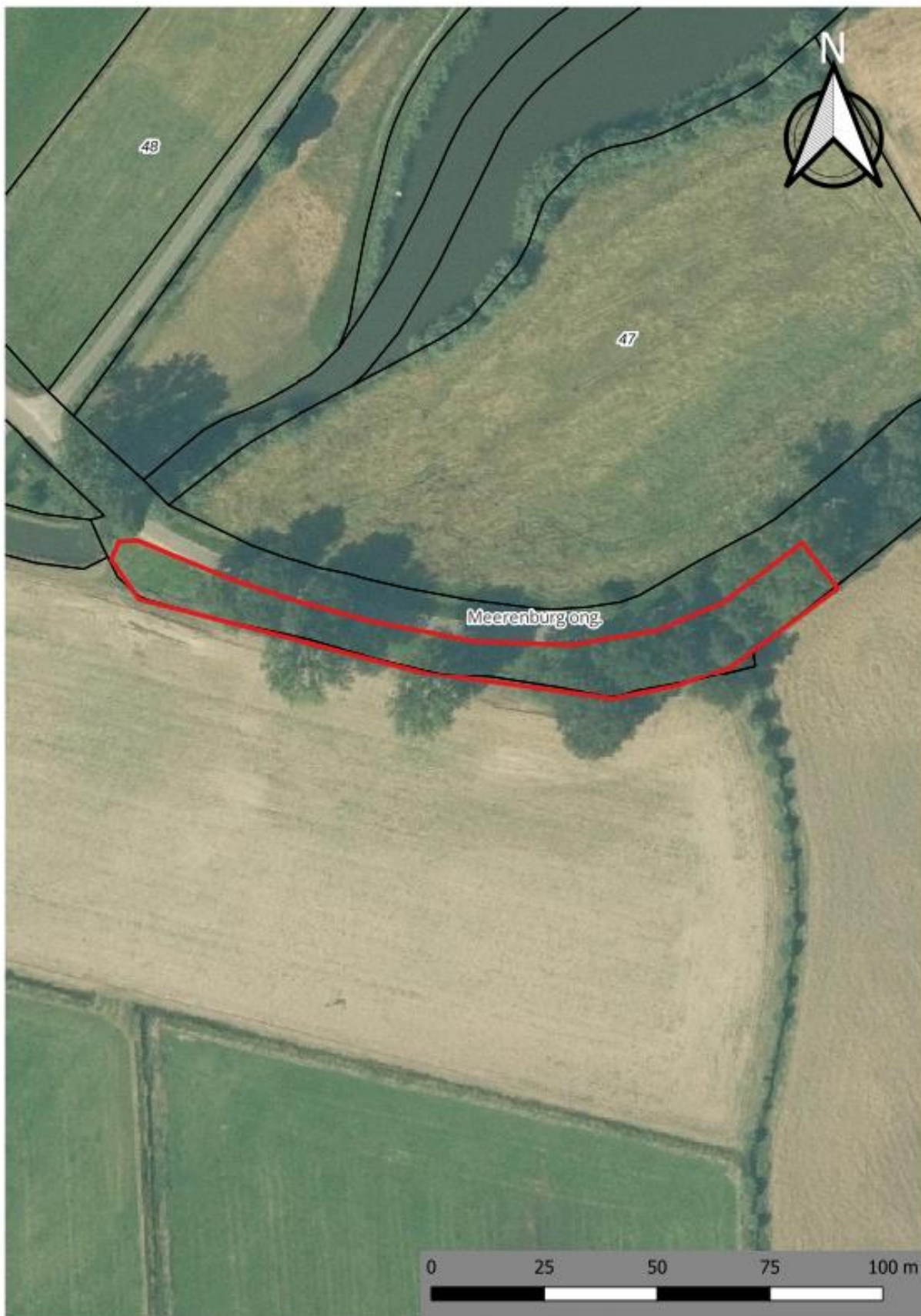

Figuur 4: Sluisstraat ongenummerd (I)

Locatie 5   Meerenburg ong.

Code	AA029600017
Globis-code	GE029600017
Kadaster	Gemeente Bergharen, sectie D, perceelsnummer 341, kadastrale grootte 20.890 m ²
Dossier	De Straat Milieu-adviseurs: VOS Gelderland Meerenburg ongenummerd te Hernen, rapportnr. VOSGE/455/011, d.d. 10 april 2000 Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS). De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca.
Eigenaar	Gemeente Wijchen
Functie	Op de luchtfoto is te zien dat deze locatie in gebruik is als wal in een bocht van de Meerenburg (weg).
Verontreiniging	Vermoedelijk stortplaats voor huisvuil, bedrijfsafval en bouw- en sloopafval De deklaag van de stortplaats is voor minder dan 20% dunner dan 0,50 m (DOVOS, 2006). In het grondwater zijn matig verhoogde concentraties nikkel aangetroffen op basis van de excel-databases van Tauw.
Besluiten	Geen
Risico's	De huidige dikte van de afdeklaag.

Figuur 5: Meerenburg ong.

Locatie 6**Breekwagen 2**

Code	AA029601213
Globis-code	GE029600018
Kadaster	Gemeente Bergharen, sectie G, perceelnummers 411, 412, 653, 654, 661 en 663
Dossier	<p>De Straat Milieu-adviseurs: VOS Gelderland Breekwagen 2 te Bergharen, rapportnr. VOSGE/455/002, d.d. 10 april 2000</p> <p>Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).</p> <p>De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca.</p>
Eigenaar	Bedrijf, particulieren
Functie	Op de luchtfoto is te zien dat direct naast de stortplaats twee woningen zijn gerealiseerd. De tuinen van deze woningen liggen binnen de contouren van de stortplaats.
Verontreiniging	<p>Vermoedelijk stortplaats voor huisvuil, bedrijfsafval en bouw- en sloopafval</p> <p>De deklaag van de stortplaats is voor minder dan 10% dunner dan 0,50 m (DOVOS, 2006).</p> <p>In het grondwater is een matig verhoogd gehalte aan EOX aangetroffen.</p>
Besluiten	Geen
Risico's	De huidige dikte van de afdeklaag in combinatie met de huidige functie van de locatie.

Figuur 6: Breekwagen 2

Locatie 7 Heumenseweg 180

Code	AA029600021
Globis-code	GE029600021
Kadaster	Gemeente Wijchen, sectie D, perceelnummers 740, 1936, 2205, 2177, 2178 en 2179. Opgelet: In het bodeminformatiesysteem Nazca is de contour van de stortplaats nog een stuk groter ingetekend.
Dossier	<p>Monitoringsrapportage, Witteveen & Bos, december 1997 Historisch onderzoek, De Straat Milieuadviseurs, november 1999 Oriënterend bodemonderzoek, StraMoNa, december 2004 Deelsaneringsplan kabeltracé Heumenseweg 180, Stantec, mei 2021 Evaluatieverslag kabeltracé Heumenseweg 180, Stantec, februari 2022</p> <p>Daarnaast zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd, maar zijn er geen documenten beschikbaar in Nazca:</p> <p>Oriënterend bodemonderzoek, Keuringsdienst van Waren, mei 1983 Oriënterend bodemonderzoek, Witteveen & Bos, januari 1984 Historisch onderzoek, Dienst Milieuhygiëne gemeente Apeldoorn, juli 1985 Oriënterend bodemonderzoek, Witteveen & bos, september 1985 Oriënterend bodemonderzoek, Witteveen & Bos, maart 1986 Oriënterend bodemonderzoek, Witteveen & Bos, juni 1988 Nader onderzoek, Wittenveen & Bos, juni 1988 Oriënterend bodemonderzoek, Witteveen & Bos, oktober 1990 Aanvullend rapport, Witteveen & Bos, december 1994 Oriënterend bodemonderzoek, Witteveen + Bos, april 1996 Oriënterend bodemonderzoek, Witteveen + Bos, juli 1997 Verkenkend bodemonderzoek Heumenseweg 180, Enviroplan, dec. 2003 Monitoringsrapportage, Witteveen + Bos, december 1997 Monitoringsrapportage, Witteveen + Bos, juli 2001 Monitoringsrapportage, Witteveen + Bos, november 2001 Monitoringsrapportage, Witteveen + Bos, mei 2003 Monitoringsrapportage, Witteveen + Bos, september 2004 Monitoringsrapportage, Witteveen + Bos, juli 2005, december 2005 Saneringsevaluatie voormalige stortplaats Heumenseweg, april 2006 Deelsaneringsplan Heumenseweg 180, Stantec, juni 2020 Evaluatie deelsaneringsplan, Stantec, november 2020</p>
Eigenaar	Gemeente (kern stortplaats). Zoals ingetekend in Nazca tevens particulieren, Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland, een stichting, en een bedrijf.
Functie	Natuurgebied en skicentrum
Verontreiniging	<p>Het betreft een voormalige stortplaats van de gemeente Wijchen waarin in het verleden huishoudelijk afval, bedrijfsafval en bouw- en sloopafval is gestort.</p> <p>In 1988 is in de westhoek van de stortplaats in het freatisch grondwater een sterke verontreiniging aangetroffen. Op grotere diepte is sprake van een vuiltong (8-15 m-mv). Er vindt nauwelijks horizontale verspreiding plaats. Tot 2005 heeft bij deze stortplaats ieder jaar monitoring van het grondwater plaatsgevonden. Hierbij werden regelmatig voor barium, arseen, kobalt,</p>

cadmium, nikkel, zink, benzeen, xylenen, fenolen, cis-1,2 dichlooretheen en 1,1,1,-trichloorethaan concentraties boven de tussenwaarden gemeten. Van de periode daarna zijn bij de provincie geen gegevens over het grondwater meer bekend.

Op basis van het project "voormalige stortplaatsen in Gelderland" concludeert de provincie dat stortplaatsen een geval van ernstige bodemverontreiniging zijn waarbij sprake kan zijn van sterke verontreiniging van het grondwater. Uit de monitoringsresultaten van de afgelopen 10 jaren waarbij tweejaarlijks gemeten is, blijkt niet dat de interventiewaarden worden overschreden.

Uit de gegevens van DOVOS uit 2006 blijkt dat 40% van de afdeklaag dunner is dan 0,50 m. Op 5% zou zelfs helemaal geen afdeklaag aanwezig en ligt het afval aan het oppervlak. Momenteel wordt er deklaagonderzoek uitgevoerd (Sweco, kenmerk 51027322-003, d.d. mei 2025). Hieruit wordt geschat dat minder dan 25% van de afdeklaag minder dik is dan 0,50 m en op ca. 1-2% van het terrein geen afdeklaag aanwezig is. De exacte gegevens hiervan zijn beschikbaar bij de gemeente Wijchen.

Sanering	Op de stortplaats heeft op een klein gedeelte in deklaag een sanering plaatsgevonden. De sanering bestaat uit het weggraven van de sterk verontreinigde grond tot 1 m-mv. Vervolgens is een leeflaag aangebracht van 1,0 m dik geschikt voor de functie wonen.
Besluiten	In Nazca is een brief van de ODRA opgenomen (ODRA22MA0667, d.d. 22 maart 2022), waarin staat dat op 3 april 2006 een "besluit ernst en geen spoed" is genomen (kenmerk 2006-002186). In Nazca zijn verder geen gegevens hierover aanwezig.
Risico	De afdeklaag voldoet niet aan de minimale dikte van 0,50 m en incidenteel is deze helemaal niet aanwezig. De stortplaats wordt gebruikt als fietscrossbaan. Bij deze stortplaats zijn en dus directe contactrisico's met het afvalmateriaal. Hiernaast is de milieukwaliteit van het grondwater een aandachtspunt.

Figuur 7: Heumenseweg 180. Opgelet: In het bodeminformatiesysteem Nazca is de contour van de stortplaats groter ingetekend.

Locatie 8   **Wijksestraat ong.**

Code	AA029600046
Globis-code	GE029600046
Kadaster	Gemeente Bergharen, sectie H, perceelnummer 689 en 1224
Dossier	<p>De Straat Milieu-adviseurs: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen Gelderland, Wijksestraat ong. te Bergharen, VOSGE/455/016, d.d. 10-4, 2000</p> <p>Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).</p> <p>De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca.</p>
Eigenaar	Gemeente Wijchen
Functie	In het VOS-rapport van deze stortplaats is beschreven dat tussen 1960 en 1970 huishoudelijk en bedrijfsafval (o.a. puin) is gestort. De locatie is nu in gebruik als groengebied. Naast de stortplaats staat een huisje voor telecommunicatie (niet bewoond).
Verontreiniging	<p>De afdeklaag is licht verontreinigd met zware metalen en PAK. Het grondwater is licht verontreinigd. Het stortlichaam zelf is nooit onderzocht.</p> <p>De dikte van afdeklaag is overal ruim 0,50 m dik.</p>
Besluiten	BUS-melding, d.d. 6-8, 2021. Deze had betrekking op activiteiten langs de rand van de stort. Er is geen beschikking genomen na afloop van de BUS-melding
Risico's	Niet bij het huidig gebruik.

Figuur 8: Wijksestraat

Locatie 9   Heumenseweg ten oosten van nr. 463

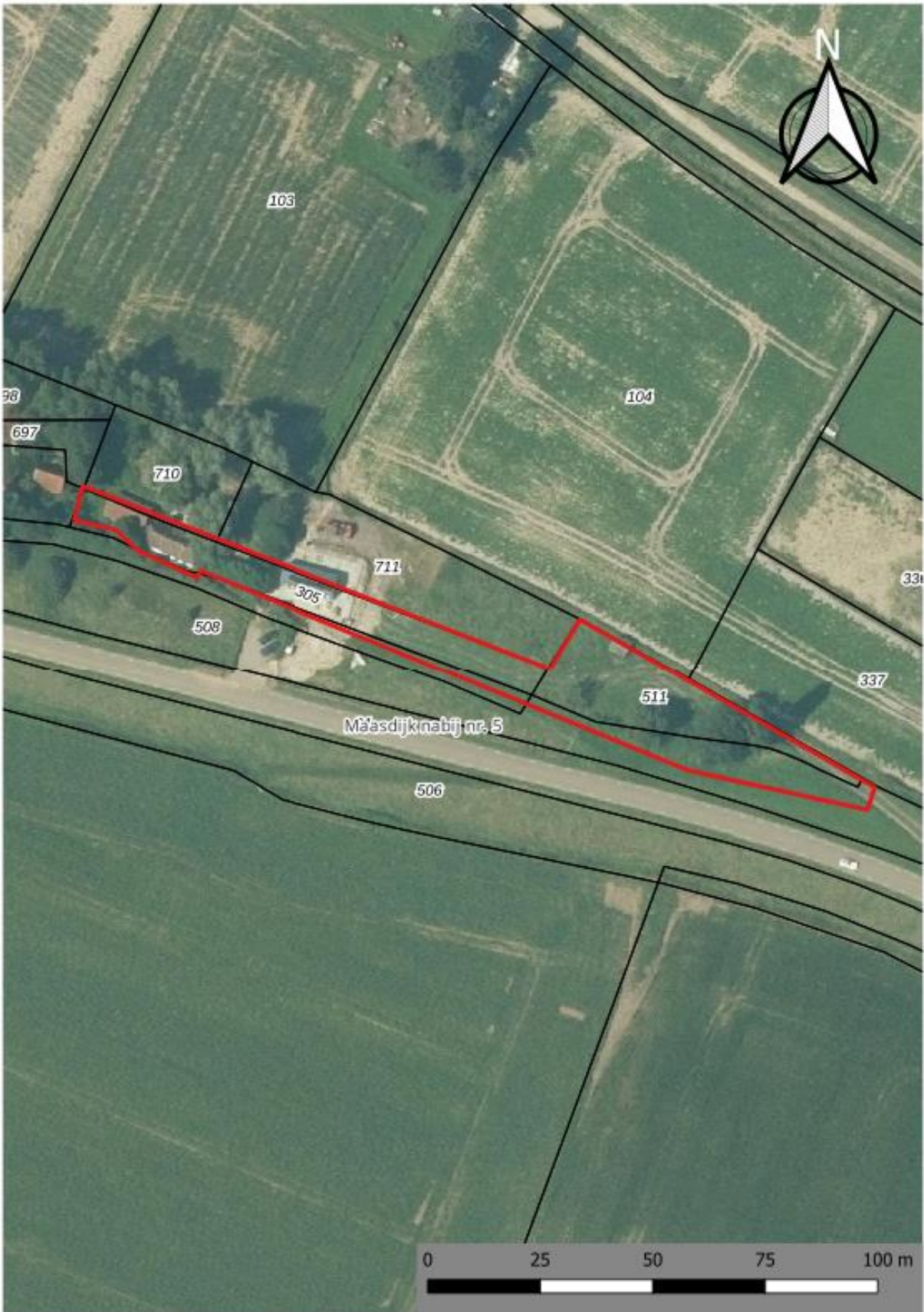
Code	AA029600053
Globis-code	GE029600053
Kadaster	Gemeente Wijchen, sectie D, perceelnummer 519, 603, 1240, 1503 en 1812
Dossier	<p>De Straat Milieu-adviseurs: Historisch Onderzoek, Heumenseweg ten oosten van nr. 463, GE/000/00027, d.d. 10-11-1999</p> <p>StraMoNa: Oriënterend bodemonderzoek, Heumenseweg II, 19.0.0/GE000027, 2-12-2004</p> <p>Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).</p> <p>De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca.</p>
Eigenaar	Particulieren
Functie	Natuur en wonen met archeologische waarden. Op de stortplaats lijkt op basis van luchtfoto's een beachvolleybalveld te zijn gerealiseerd.
Verontreiniging	<p>Uit de analysesresultaten van de contactzone (deklaag) blijkt dat de deklaag ter plaatse licht verontreinigd is. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar het stortlichaam, daarom kan wel sprake zijn van gehalten boven interventiewaarde. Op basis van de databases van Tauw (2019) is het grondwater matig verontreinigd met arseen.</p> <p>De deklaag van de stortplaats is voor minder dan 3% dunner dan 0,50 m (DOVOS, 2006).</p>
Besluiten	Geen.
Risico's	De huidige dikte van de afdeklaag in combinatie met de huidige functie van de locatie.

Figuur 9: Heumenseweg ten oosten van nr. 463

Locatie 10**Maasdijk 5**

Code	AA029601943
Globis-code	GE029600059
Kadaster	Gemeente Batenburg, sectie E, perceelnummer 93, 305, 508 en 511
Dossier	<p>Verkennd onderzoek NVN5740, documentnummer 12310, TAUW: Inventarisatie mogelijke probleelokaties (Wbb) voor bedreiging kwetsbare objecten (KRW/RWP), R001-1271890TNY-V03-ril-NL, april 2021 (rapport niet aan dossier toegevoegd)</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: Verkennd Onderzoek Stortplaatsen Gelderland, Maasdijk 5 te Batenburg, VOSGE/455/010, d.d. 10-4, 2000</p> <p>Provincie Gelderland: Verkennd Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).</p> <p>De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca.</p>
Eigenaar	Particulieren, Waterschap Rivierenland
Functie	De locatie is in het verleden gebruikt voor het storten van afval. De locatie wordt nu gebruikt als grasland. Aan de westzijde is in 2023 een vakantiehuisje o.i.d. gerealiseerd.
Verontreiniging	<p>Op basis van de monitoringsrapportage uit 2003 en het bodemonderzoek uit 2000 komt de provincie tot de conclusie dat de afdeklaag licht verontreinigd is met zware metalen, PAK en EOX. De ondergrond is licht verontreinigd met cadmium, lood en zink, matig verontreinigd met koper en zwaar verontreinigd met zink.</p> <p>Het grondwater zou licht verontreinigd op basis van een onderzoek (IGN, kenmerk MU96.1456, 30 juli 1996). Dit onderzoek staat niet in Nazca maar is wel beschreven in het VOS onderzoek uit 2000. Zover bekend is hierna geen grondwateronderzoek uitgevoerd, ook niet in het kader van het NAVOS traject.</p> <p>Uit DOVOS blijkt dat 66% van de dikte van de afdeklaag dunner is dan 0,50 m. Het grondwater is niet onderzocht.</p>
Besluiten	Geen
Risico's	De dikte van de afdeklaag in combinatie met bodemgevoelig gebruik (wonen). Grondwater is niet / nauwelijks onderzocht.

Figuur 10: Maasdijk 5

Locatie 11   **Oosterweg ong.**

Code	AA029600116
Globis-code	GE029600116
Kadaster	Gemeente Wijchen, sectie F, perceelnummer 2838 en 3113
Dossier	<p>De Straat Milieu-adviseurs: Monitoringsrapportage, B3605/455_022, d.d. 29-10-1999</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: Historisch onderzoek, Gemeentelijke groenopslag, GE/000/00027, d.d. 19-11-1999</p> <p>StraMoNa: Oriënterend bodemonderzoek, Zuiderdreef, 19.0.0/GE000027, d.d. 2-12-2004</p> <p>Auteur onbekend: Bouwstoffenbesluit, VOSGE/455/022, d.d. 16-12-2005</p> <p>Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).</p> <p>De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca.</p>
Eigenaar	Gemeente Wijchen, Waterschap Rivierenland
Functie	Tijdelijke opslagplaats voor grond
Verontreiniging	<p>De locatie is grotendeels verhard en de deklaag is dus niet onderzocht. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar het stortlichaam, daarom kan wel sprake zijn van gehalten boven interventiewaarde. Het grondwater is sterk verontreinigd met koper.</p> <p>De dikte van de deklaag is onbekend door de aanwezige verharding (DOVOS, 2006). Door de verharding zijn er op dit moment geen contactrisico's. Bij toekomstige werkzaamheden of een herinrichting kan dit veranderen.</p>
Besluiten	Geen.
Risico's	Milieu kwaliteit van het grondwater. Onbekende kwaliteit van de deklaag bij eventuele toekomstige werkzaamheden of ontwikkelingen.

Figuur 11: Oosterweg ong.

Locatie 12   **Hoogerdstraat ong.**

Code	AA029600120
Globis-code	GE029600120
Kadaster	Gemeente Niftrik, sectie B, perceelnummer 218 en 378
Dossier	<p>De Straat Milieu adviseurs: Historisch onderzoek, Hoogerdstraat ongenummerd, GE/000/00027, d.d. 24-1-2001</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: Monitoringsrapportage, B00B0279/455_026, d.d. 30-1-2001</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: Verkennend onderzoek, VOSGE/455/026, d.d. 16-7-2002</p> <p>StraMona: Oriënterend bodemonderzoek, Hoogerdstraat II, 19.0.0/GE000027, d.d. 2-12-2004</p> <p>Provincie Gelderland, Bouwstoffenbesluit, MW2002.36654, d.d. 6-3-2006</p> <p>Provincie Gelderland: Verkennend Onderzoek Stortplaatsen (VOS), MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS), DeklaagOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS).</p> <p>De contouren van de stortplaats zijn ingetekend in Nazca.</p>
Eigenaar	De Staat (landbouwperceel), Gemeente Wijchen (wegberm)
Functie	Landbouw met bosrand en wegberm
Verontreiniging	<p>Uit de analyseresultaten van de contactzone (deklaag) blijkt dat de deklaag sterk verontreinigd is met koper en lood (lood: 550 mg/kg ds). Er is geen onderzoek uitgevoerd naar het stortlichaam en daarom kan wel sprake zijn van gehalten boven interventiewaarde. Het grondwater is licht verontreinigd.</p> <p>De deklaag van de stortplaats is voor minder dan 20% dunner dan 0,50 m (DOVOS, 2006).</p>
Besluiten	Geen.
Risico's	De dikte en milieukwaliteit (met name met betrekking tot lood) van de afdeklaag.

Figuur 12: Hoogerdstraat

Locatie 13   Sluisstraat ong. (II)

Code	AA029600121
Globis-code	GE029600121
Kadaster	Gemeente Hernen, sectie E, perceelnummer 61, 62 en 364
Dossier	<p>De Straat Milieu adviseurs: Historisch onderzoek, Sluisstraat ongenummerd (II), GE/000/00027, d.d. 24-1-2001</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: Monitoringsrapportage, B00B0279/455_027, d.d. 30-1-2001</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: Verkennend onderzoek, VOSGE/455/027, d.d. 7-2-2001</p> <p>De Straat Milieu-adviseurs: Verkennend onderzoek, VOSGE/455/027, d.d. 16-7-2002</p> <p>StraMoNa: Oriënterend bodemonderzoek, Sluisstraat II, 19.0.0/GE000027, d.d. 2-12-2004</p> <p>Provincie Gelderland: Bouwstoffenbesluit, MW2002.36654, d.d. 6-3-2006</p>
Eigenaar	Stichting, landbouwbedrijf
Functie	Op de luchtfoto is te zien dat deze locatie in gebruik is als bos.
Verontreiniging	<p>Uit de analyseresultaten van de contactzone (deklaag) blijkt dat de deklaag sterk verontreinigd is met PAK en matig verontreinigd met zware metalen. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar het stortlichaam daarom kan wel sprake zijn van gehalten boven interventiewaarde. Het grondwater is licht verontreinigd.</p> <p>De deklaag van de stortplaats is voor minder dan 33% dunner dan 0,50 m (DOVOS, 2006).</p>
Besluiten	Geen.
Risico's	De dikte en milieukwaliteit van de afdeklaag.

Figuur 13: Sluisstraat ong. (II)

	Wijchen														
	Naam (locatie) stortplaats:	Oosterweg 279	Elzendweg t.o. nr 31	Bredeweg ten noorden van nr. 18	Sluisstraat ong. I	Meerenburg ong.	Breekwagen 2	Heumenseweg 180	Wijksestraat ong.	Heumenseweg ten oosten van nr 463	Maasdijk	Oosterweg ong.	Hoogerdstraat ong.	Sluisstraat ong. II	
Informatie perceel	Eigenaar	Particulier	Stichting	Particulier	Stichting	Gemeente Wijchen	Bedrijf, particulieren	Gemeente Wijchen en diverse andere partijen	Gemeente Wijchen	Particulieren	Particulieren, WSR	Gemeente Wijchen, WSR	Gemeente Wijchen, de Staat	Stichting, landbouwbedrijf	
Informatie perceel	Bevoegd gezag bodem	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Provincie (overgangsrecht op basis van nazorg)	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
Informatie perceel	Publiekrechtelijke beperkingen	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee (op perceel H 1224 staat wel voor Wbb, maar niet binnen contour stortplaats)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
oude informatie	Staat deze stortplaats in Excel lijst van het TAUW inventarisatie rapport (zie paragraaf 3 van de notitie). Antwoord met ja of nee.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
oude informatie	Is de locatie opgenomen in de provinciale kaart (zie link onder paragraaf 3 van de notitie). Antwoord met ja of nee.	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	Nee, op de prov. kaart staan alleen nog vm. stortplaatsen met nazorg	
oude informatie	Zijn de gegevens op deze kaart correct. Antwoord met ja of nee.	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	
oude informatie	Als de gegevens niet correct zijn. Wat is er dan niet goed?	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	nvt (kaart is niet meer relevant)	
oude informatie	Staat deze stortplaats in Squit iBis. Vul locaties code in. AA0.....	GE029600012	GE029600014	GE029600015	GE029600016	GE029600017	GE029600018	GE029600021	GE029600046	GE029600053	GE029600059	GE029600116	GE029600120	GE029600121	
oude informatie	Is voor deze stortplaats een conclusiebrief of besluit ernst en urgentie ingevolge de Wet Bodembescherming opgenomen (gekoppeld) door de provincie. Antwoord met ja of nee.	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja (ernst en geen spoed)	Ja (tijdelijke uitplaatsing)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
oude informatie	Is er een contour ingetekend van de stortplaats. Antwoord met ja of nee.	Ja, maar niet van grondwater. Hierbij merken wij op dat stortplaats in VOS stuk groter gebied beslaat dan dat in Nazca is ingetekend.	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	Ja, maar niet van grondwater	
oude informatie	Staat alle informatie uit de Excel tabel van het TAUW inventarisatie rapport (zie notitie voormalige stortplaatsen onder paragraaf 3) in Nazca. Antwoord met ja of nee.	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	Ja, opgemerkt wordt dat MOVOS en DOVOS enkel excel bestanden zijn (geen schriftelijk rapport).	
oude informatie	Bij antwoord nee: welke informatie mis je en vind je dat opgenomen moet zijn in Nazca over de resultaten uit de VOS, DOVOS en MOVOS onderzoeken.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	De excel van MOVOS en DOVOS zijn niet opgenomen in Nazca.	
nieuwe informatie	Is er na de VOS, DOVOS en MOVOS, nog onderzoek op de locatie uitgevoerd. Antwoord met ja of nee. Vermeld het soort onderzoek.	Ja, NENS740+NEN5707 t.b.v. omgevingsvergunning voor woningbouw	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Er heeft een bodemsanering plaatsgevonden (TUP).	Nee, alleen op het terrein gelegen aan de noordwestkant van de stortplaats.	Ja, verkennend en nader onderzoek naar PAK conform NEN5740	Nee	Nee	Nee	Nee	
nieuwe informatie	Is deze nieuwe informatie verwerkt in de Excel tabellen van het TAUW inventarisatie rapport. Antwoord ja, nee of n.v.t.	Nee	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	Nee	Nee	Nee	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	
nieuwe informatie	Is deze nieuwe informatie verwerkt op de kaart van stortplaatsen en baggerdepots van de de provincie (zie de notitie onder paragraaf 3). Antwoord ja, nee of n.v.t.	Nee	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	Nee	Nee	Nee	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	
nieuwe informatie	Is deze nieuwe informatie verwerkt in Nazca. Antwoord ja, nee of n.v.t.	Ja	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	Ja	Ja	Ja	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	NVT (geen nieuwe informatie aanwezig)	
bestemming en gebruik	Wat is de huidige bestemming van de stortlocatie. (bestemmingsplan-benaming)	Bedrijventerrein, archeologisch waardevol	Agrarisch met waarden	Natuur met waarden	Agrarisch met waarden	Agrarisch, agrarisch met waarden	Woning met tuin	Recreatie en sport, archeologisch waardevol	Agrarisch met waarden	Natuur en wonen met archeologische waarden	Agrarisch met waarden, vakantiehuisje	Tijdelijke Opslagplaats voor grond	Agrarisch, wegberm	Agrarisch, natuur	
bestemming en gebruik	Was dat ook de bestemming waaraan de provincie getoetst heeft in het kader van het VOS traject. Antwoord ja of nee. Bij nee: geef de bestemming aan waarop de provincie heeft getoetst.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Geen info beschikbaar	Ja	Ja	Ja	Nee (vakantiehuisje)	Ja	Ja	Ja	
bestemming en gebruik	Betreft het een gevoelige bestemming zoals wonen, landbouw, natuur, kinderspeelplaatsen, moestuinen, campings, drinkwaterwinning, enz. Antwoord met ja of nee en geef de bestemming aan.	Nee, hoveniersbedrijf	Ja, landbouw	Ja, landbouw, natuur, wonen	Ja, natuur	Nee, wegberm	Ja, woning met tuin	Ja, recreatie	Ja, landbouw	Ja, wonen	Ja, wonen	Nee	Ja, landbouw	Ja, landbouw	
bestemming en gebruik	Grenst stort direct aan een gevoelige bestemming. Antwoord ja of nee. Bij ja inschatting van afstand aangeven.	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	ja, 0 m	
bestemming en gebruik	Welke gevoelige bestemming betreft dit?	Wonen, agrarisch	Wonen, landbouw	Wonen, agrarisch, verkeersweg,	Agrarisch	Agrarisch, agrarisch met waarden	Woningen met tuin	Landbouw, recreatie, wonen	Wonen, landbouw	Wonen, natuur	Wonen, agrarisch	Plantsoen met bodem, vijver	Agrarisch, wegberm	Agrarisch met waarden, natuur	
bestemming en gebruik	Is het huidige gebruik in overeenstemming met de bestemming? Antwoord ja of nee.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Deels ook recreatie? (beachvolleybalveld)	Ja	Ja	Ja	Ja	
overig	Verwacht je binnen 5 jaar ontwikkelingen voor de stort en omgeving stort.	Ja, woningbouw (onderzoek 2022)	Nee	Ja, mogelijk woningbouw aan zuidkant	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
bestemming en gebruik	Is de stortplaats openbaar toegankelijk? Antwoord met ja of nee.	Nee (hoveniersbedrijf)	Ja	Nee (hekwerk)	Ja	Ja	Nee (haag, hek)	Ja	Ja	Nee (hek, privaat terrein)	Nee (hek, privaat terrein)	Nee (hek)	Ja	Vermoedelijk wel (geen Street View)	
verontreiniging	Aard gestort afval	Bouw- en sloopafval, bedrijfsafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval. Volgens het VOS-onderzoek is er maximaal 20% bedrijfsafval gestort	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval	Bouw- en sloopafval	Bouw- en sloopafval	Huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval

	Naam (locatie) stortplaats:	Oosterweg 279	Elzendweg t.o. nr 31	Bredeweg ten noorden van nr. 18	Sluisstraat ong. I	Meerenburg ong.	Breekwagen 2	Heumenseweg 180	Wijksestraat ong.	Heumenseweg ten oosten van nr 463	Maasdijk	Oosterweg ong.	Hoogedstraat ong.	Sluisstraat ong. II	
verontreiniging	Bevat de deklaag sterke verontreinigingen? Antwoord ja of nee Zo ja, voor welke parameter.	In onderzoek 2022 koper>I in bovengrond (lood>I na uitsplitsing niet meer gemeten)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Niet onderzocht omdat de locatie grotendeels verhard is.	Lood, koper > I	PAK > I, Metalen > T	
verontreiniging	Bevat de deklaag een sterke loodverontreiniging? Antwoord ja of nee. Bij ja het maximaal gemeten gehalte invullen.	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Niet bekend	Nee	Nee	Niet onderzocht	Ja, 550 mg/kg ds	Nee	
verontreiniging	Hoeveel % van de deklaag is dunner dan 50 cm (DOVOS onderzoek of nadere informatie)	0%	50%	10%	33%	20%	10%	<25%, voor 1-2% ligt afval aan oppervlakte volgens DOVOS	0%	3%	66%	0% (verhard terrein)	20%	33%	
verontreiniging	Is op het maaiveld van de stortplaats stortmateriaal zichtbaar, zo ja wat (asbest, plastic, puinmateriaal etcetera.	Nee	Ja, plastic en puin op westzijde	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja (puin, plastic)	Nee	Nee	Nee	Dikte niet onderzocht	Ja, puin	Nee	
verontreiniging	Is de stort in hoofdzaak begroeid of afgedekt bijvoorbeeld bomen, struiken, gras, asfalt etcetera.	Ja, contour in Nazca is bebouwd. Rest van het perceel verhard met klinkers of begroeid met gras.	Ja, bomen	Ja, vooral gras	Ja, bomen	Ja, gras en enkele bomen	Ja, woning met tuin	Grotendeels bedekt met bomen	Ja, gras en klinkerpad	Ja, gras	Ja, gras en westzijde vakantiehuise	Verhardingslaag en bebouwing	Landbouw, wegberm met struiken	Begroeid met bomen, landbouw	
bestemming en gebruik	Zijn er sloten aanwezig, of ander oppervlakte water. Zo ja, geef indicatie op welke afstand van de stort : <50 meter, < 100 meter, < 250 meter, > 250 meter	Ja, < 100 m	Ja, < 100 m	Ja, < 50 m	Ja, 0 m	Ja < 100 m	Ja, < 50 m	Ja < 100 m (Wijchensche Ven <250 m)	Ja, < 50 m	Nee	Ja, < 50 m	Ja, 0 m	Nee (Loonse Waard <250 m)	Ja, 0 m	
bestemming en gebruik	Is bekend of dit oppervlakte water wordt gebruikt voor doeleinden als zwemwater en veedrenking. Bij ja, doeleinde aangeven.	Mogelijk veedrenking	Mogelijk veedrenking	Mogelijk veedrenking	Mogelijk veedrenking, vissen	Heumens meer, mogelijk vissen	Mogelijk veedrenking	Recreatie (varen, vissen, zwemmen)	Mogelijk veedrenking	NVT	Mogelijk veedrenking	Recreatie (varen, vissen, zwemmen)	NVT	Mogelijk veedrenking	
bestemming en gebruik	Ligt de stort buitendijks? In een uiterwaard bijvoorbeeld? Antwoord met ja of nee.	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
verontreiniging	Is het grondwater sterk verontreinigd. Zo ja, voor welke parameters (MOVOS onderzoek of nadere informatie)	Nee (onderzoek 2022)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee (onderzoek 1996)	Koper > I	Nee	Nee	
verontreiniging	Is het grondwater van de stort een bedreiging voor de kwaliteit van kwetsbare objecten (Kader Richtlijn Water/Regionaal Water Programma). Opgemerkt wordt dat hierbij geen rekening is gehouden met lokale grondwateronttrekkingen.	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
overig	Wat wil je nog kwijt over de stort en/of de omgeving?	Stortplaats in VOS stuk groter gebied beslaat dan dat in Nazca is ingetekent.	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag	Onderzoek naar milieukwaliteit grondwater	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag	Wat is de huidige dikte afdeklaag; wat is de huidige milieukwaliteit van het grondwater	Wat is de huidige milieukwaliteit van het grondwater	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag; wat is de milieukwaliteit van de afdeklaag	Wat is de huidige dikte van de afdeklaag; wat is de milieukwaliteit van de afdeklaag	
overig	Beoordeel je deze stortplaats als een risicolocatie voor de gemeente in haar taak van bevoegd gezag op basis van bovenstaande gegevens.	Ja, i.v.m. omvang stortplaats, milieukwaliteit deklaag en voorgenomen woningbouw	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein, dikte afdeklaag en toekomstige functie	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein, dikte afdeklaag en milieukwaliteit grondwater	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein en dikte afdeklaag	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein en dikte afdeklaag	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein en dikte afdeklaag	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein en dikte afdeklaag	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein en de geringe dikte van de afdeklaag (soms niet aanwezig).	Nee	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein en dikte afdeklaag	Ja, ivm met toegankelijkheid terrein, dikte afdeklaag en milieukwaliteit grondwater	Ja, ivm met milieukwaliteit grondwater. Bij toekomstige ontwikkelingen kan afdeklaag een risico zijn	Ja, de afdeklaag is mogelijk verontreinigd	Ja, de afdeklaag is mogelijk verontreinigd
overig	Ben je voornemens deze stort tot bespreekgeval met de provincie te maken.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja, prioriteit	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
overig	Heb je twijfels bij de risicobeoordeling van de provincie in het kader van de Wet Bodembescherming en zo ja om welke reden.	Ja, omvang van stortplaats is onduidelijk. bij onderzoek 2022 is sterk verhoogd gehalte gemeten aan koper in bovengrond. Mogelijk asbest in ondergrond. Daarnaast mogelijk toekomstige woningbouw	Ja, dikte afdeklaag en toekomstige woningbouw aan zuidzijde	Ja, dikte afdeklaag	Ja, dikte afdeklaag	Ja, dikte afdeklaag	Ja, dikte afdeklaag	Ja, dikte afdeklaag i.c.m. recreatie op terrein	Nee	Ja, dikte afdeklaag	Ja, dikte afdeklaag i.c.m. bodemgevoelige functie (wonen). Hiernaast grondwater niet onderzocht tijdens MOVOS.	Ja, grondwater nooit nader onderzocht.	Ja, dikte en kwaliteit van afdeklaag	Ja, dikte en kwaliteit van afdeklaag	
	Naam (locatie) stortplaats:	Oosterweg 279	Elzendweg t.o. nr 31	Bredeweg ten noorden van nr. 18	Sluisstraat ong. I	Meerenburg ong.	Breekwagen 2	Heumenseweg 180	Wijksestraat ong.	Heumenseweg ten oosten van nr 463	Maasdijk	Oosterweg ong.	Hoogedstraat ong.	Sluisstraat ong. II	

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7539
Extern Zaak ID	Z/25/329863
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.1
Titel	329863 Informatienota Agenda dienstverlening 2026–2029
Organisatieonderdeel	domein Publiekszaken – team Dienstverlening
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	§7 Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Helmer-Englebert, R. (Renske)

Bijlagen
329863 Informatienota Agenda dienstverlening 2026–2029
Agenda dienstverlening 2026–2029

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	3 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Agenda dienstverlening 2026-2029

Collegedatum: 3 februari 2026

Kernboodschap

Het gaat goed met de dienstverlening in de gemeente Wijchen. Om de continuïteit en verdere verbetering van onze dienstverlening te waarborgen is in 2025 met toewijding en aandacht een nieuwe agenda dienstverlening voor de gemeente opgesteld.

Onze dienstverlening blijft mensgericht, met persoonlijke aandacht als kern. We zien ook mooie kansen in digitale innovaties zoals AI en datagedreven werken. Daarmee kunnen we efficiënter organiseren en blijven verbeteren, zonder het persoonlijke contact te vervangen.

Met de nieuwe agenda zetten we een duidelijke stap vooruit in het verder professionaliseren en versterken van onze dienstverlening. We bouwen gericht aan een dienstverlening die betrouwbaar, mensgericht en klaar voor de toekomst is. De Agenda Dienstverlening 2026-2029 is als bijlage toegevoegd.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
November 2021	Agenda Dienstverlening dichtbij (2021-2024) Z/21/64991

Toelichting

De dienstverlening aan inwoners en ondernemers wordt uitgevoerd door de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW), die zowel de gemeente Druten als Wijchen ondersteunt.

Beide gemeenten ontvangen al jaren op rij een positieve waardering voor de dienstverlening blijkt uit de Inwoners- en Ondernemerspeiling (IOP). Er zijn echter ook onderdelen die beter kunnen blijkt uit onder andere het IOP, monitoring klantsignalen en het jaarverslag interne klachtbehandeling. Het nakomen van afspraken, bereikbaarheid, empathie, bureaucratie, tijdige en duidelijke communicatie, systeemdenken, professionele houding en participatie zijn de belangrijkste aandachtspunten.

De Agenda dienstverlening dichtbij liep tot 2024. Met de oude agenda 'Dienstverlening dichtbij' is al een stevig fundament gelegd voor onze dienstverlening. Het is belangrijk om een volgende stap te maken in het professionaliseren en verbeteren van onze dienstverlening waarmee we de dienstverlening voor de korte én lange termijn willen verbeteren. De nieuwe agenda dienstverlening 2026-2029 geeft hierin richting en een nadere prioritering.

De koers is vertaald naar acht projecten en deelprojecten die aansluiten bij de (toekomstige) behoefte van inwoners, ondernemers en partners en de ontwikkelingen van deze tijd.

1. Procesoptimalisatie op basis van klantreizen
2. Digitaal portaal
3. Sneller en beter antwoord
4. Betere dienstverlening op basis van data
5. Inwonerspanel gemeente Wijchen
6. Kunstmatige intelligentie (AI) en dienstverlening
7. Vervolgtraject dienstverleningsprincipes
8. Participatie en cocreatie

Gevolgen

De komende vier jaar werken we, net als voorgaande jaren, integraal aan het versterken en toegankelijker maken van onze dienstverlening waarin alle (deel)projecten elkaar versterken. We starten met het optimaliseren van processen vanuit het perspectief van de inwoner en ontwikkelen een digitaal portaal dat transparantie vergroot en vragen vermindert. Tegelijk zorgen we voor actuele en vindbare informatie, benutten data en klantsignalen om proactief in te spelen op behoeften en betrekken inwoners via een (inwoners)panel.

Innovaties zoals AI helpen eenvoudige vragen automatisch af te handelen, zodat medewerkers meer tijd hebben voor complexe zaken, persoonlijke aandacht en maatwerk. Privacy en veiligheid zijn belangrijke aandachtspunten en AI-tools worden geregistreerd in een algoritmeregister. In dit openbare overzicht staan welke algoritmes en AI-toepassingen de gemeente gebruikt, waarom ze worden ingezet en hoe de gemeente zorgt dat dit op een transparante en zorgvuldige manier gebeurt.

We borgen deze aanpak met dienstverleningsprincipes, trainingen en e-learnings op het gebied van taal en (begrijpelijke) communicatie. Ook versterken we de participatie en cocreatie op wijkniveau en de kernen.

Voor het monitoren van klantsignalen is aanvullend structureel budget noodzakelijk van € 9.720 per jaar, met ingang van 2026. In de gemeente Wijchen is dit budget destijds, in verband met het Ravijnjaar, niet toegekend.

Met het beschikbare budget kunnen we continu feedback van klanten verzamelen via diverse kanalen en krijgen we in een dashboard direct inzicht in hun behoeften en verwachtingen. Deze informatie vertalen we onmiddellijk naar concrete verbeteracties. Zo ontstaat een dynamisch systeem dat niet alleen processen optimaliseert, maar ook merkbaar bijdraagt aan een hogere klanttevredenheid en een sterkere vertrouwensrelatie met inwoners en ondernemers.

Om als werkorganisatie effectief en efficiënt te opereren, is het van belang dat beide gemeenten klantsignalen monitoren. Dit voorkomt ongelijkheid in dienstverlening en maakt gezamenlijke investeringen optimaal rendabel. Het college van Wijchen is akkoord gegaan met de agenda Dienstverlening 2026-2029 en de benodigde investering voor monitoring klantsignalen. De Gemeenteraad van Wijchen weegt dit vervolgens af bij de vaststelling van de Perspectiefnota.

Communicatie

Via onze website, nieuwsbrief en sociale media informeren we de inwoners als we starten met bepaalde projecten van de agenda dienstverlening. Beide gemeenteraden informeren we eenmaal per jaar.

Uitvoering of Vervolgstappen

Project en deelprojecten	1H26	2H26	1H27	2H27	1H28	2H28	1H29	2H29
1.1 Procesoptimalisatie: 3-5 processen per jaar optimaliseren	●	●	●	●	●	●	●	●
2.1 Digitaal portaal: processen selecteren	●	●						
2.2 Digitaal portaal: input verzamelen programma van eisen	●							
2.3 Digitaal portaal: ondersteuning bij implementatie van portaal			●	●	●	●		
3.1 Sneller en beter antwoord: actualiseren informatie	●	●	●	●	●	●	●	●
3.2 Sneller en beter antwoord: kennisbank / AI onderzoek implementatie			●	●				
4.1 Proactieve dienstverlening op basis van data: inrichting dashboard	●	●						
4.2 Proactieve dienstverlening op basis van data : monitoring klanttevredenheid	●	●	●	●	●	●	●	●
4.3 Proactieve dienstverlening op basis van data: analyse en verbeteracties		●	●	●	●	●	●	●
5.1 Inwonerspanel: inrichting inwonerspanel inclusief procesomschrijving	●	●						
5.2 Inwonerspanel: 3-5 enquêtes per jaar inclusief analyse en acties		●	●	●	●	●	●	
6.1 AI en dienstverlening: evaluatie en optimalisatie bestaande AI-tools	●	●	●	●	●	●	●	●
6.2 AI en dienstverlening: onderzoek AI-tools t.b.v. inwoners en intern		●	●	●	●	●	●	●
6.3 AI en dienstverlening: ondersteuning bij implementatie AI-tools			●	●	●	●	●	●
7.1 Dienstverleningsprincipes: 3 trainingen per jaar in WDW Academie	●	●	●	●	●	●	●	●
7.2 Dienstverleningsprincipes: ontwikkeling 3 e-learnings taal en communicatie	●							
7.3 Dienstverleningsprincipes: tweemaandelijks interne publicaties	●	●	●	●	●	●	●	●
8.1 Participatie en cocreatie: organisatie van 5-10 initiatieventafels	●	●	●	●	●	●	●	●
8.2 Participatie en cocreatie: opstellen participatieverordening	●	●						

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

WERKORGANISATIE
Druten Wijchen

Agenda Dienstverlening 2026-2029

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Terugblik ‘Agenda Dienstverlening dichtbij’	5
3.	Belangrijkste ontwikkelingen	6
3.1.	Groeiende groep mensen minder zelfredzaam	6
3.2.	Digitalisering, AI en Cyberveiligheid	6
3.3.	Grote diversiteit onder burgers	7
4.	Ideeën en ervaringen uit de praktijk	8
4.1.	Input van inwoners	8
4.2.	Input vanuit de organisatie	8
5.	Koers	9
5.1.	Focus op mensgericht werken	9
5.2.	Nieuwe technologieën	10
5.3.	Digitaal toegankelijk en bereikbaar	10
5.4.	Monitoring en continu verbeteren	10
5.5.	Verandering is de enige constante	11
6.	Projecten	12
6.1.	Procesoptimalisatie op basis van klantreizen	12
6.2.	Digitaal portaal	13
6.3.	Sneller en beter antwoord	14
6.4.	Betere (proactieve) dienstverlening op basis van data	15
6.5.	Inwonerspanel per gemeente	16
6.6.	AI en dienstverlening	16
6.7.	Vervoltraject dienstverleningsprincipes	18
6.8.	Participatie en co-creatie	19
7.	Globale planning	20
8.	Uitvoering en evaluatie	20
9.	Dagelijkse dienstverlening	21
9.1.	Wet- en regelgeving	21
9.2.	Lopende projecten	22
10.	Bronnen	23

Voorwoord

Met veel plezier presenteren wij de Agenda Dienstverlening 2026–2029. Dit is een mooie en belangrijke stap vooruit voor de gemeenten Druuten en Wijchen. De Werkorganisatie Druuten Wijchen (WDW) ondersteunt beide gemeenten al jaren in de dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Dankzij de inzet van ongeveer 530 betrokken collega's staat er een stevig fundament waar we trots op zijn.

Onze dienstverlening wordt al lange tijd positief beoordeeld. Dat is iets om trots op te zijn! De wereld om ons heen verandert echter snel. Inwoners hebben nieuwe wensen en verwachtingen. Ook biedt technologie steeds weer nieuwe kansen. Daarom willen we onze dienstverlening blijven vernieuwen en klaar maken voor de toekomst.

Een enthousiaste werkgroep van collega's uit verschillende teams heeft onderzocht wat inwoners belangrijk vinden, nu én in de komende jaren. Ook hebben we veel informatie opgehaald bij inwoners en ondernemers zelf. Deze inzichten geven ons richting en helpen ons om de juiste keuzes te maken.

Onze dienstverlening blijft persoonlijk en mensgericht. We staan dichtbij inwoners en ondernemers, met aandacht en betrokkenheid. Daarnaast zetten we in op digitale innovaties, zoals kunstmatige intelligentie (AI) en datagedreven werken. Deze technieken helpen ons om slimmer en efficiënter te werken. Maar één ding is zeker: technologie ondersteunt ons werk, het vervangt niet het persoonlijke contact.

Met deze agenda zetten we samen een stap naar een moderne, flexibele en toekomstgerichte dienstverlening. Een dienstverlening die past bij de behoeften van vandaag én klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Wij bedanken iedereen die heeft meegewerkt aan deze agenda. Dankzij jullie inzet kunnen we blijven bouwen aan een sterke, betrouwbare en toegankelijke overheid voor alle inwoners en ondernemers van Druuten en Wijchen.

Heel veel leesplezier!

Sigrid Sengers,
burgemeester gemeente Druuten

Renske Helmer-Englebert,
burgemeester gemeente Wijchen

1. Inleiding

Het vertrouwen in de overheid staat onder druk. In een tijd van polarisatie, misinformatie, verandering en onzekerheid kunnen we als lokale overheid het verschil maken door dicht bij onze inwoners, ondernemers en partners¹ te staan.

We bouwen voort op het stevige fundament dat in de oude agenda (2021-2024) is gelegd. Naast de projecten in deze agenda draait onze dagelijkse dienstverlening gewoon door. We zijn robuust en flexibel, en kunnen goed inspelen op veranderingen in de organisatie en samenleving. Met deze Agenda Dienstverlening 2026-2029 zetten we een volgende stap in het verbeteren van onze dienstverlening: betrouwbaar, mensgericht en toekomstbestendig.

Persoonlijke aandacht blijft de kern van onze dienstverlening. Tegelijkertijd omarmen we ook de digitale innovaties zoals kunstmatige intelligentie (AI) en datagedreven werken om ons werk efficiënt en effectief te organiseren. Hiermee kunnen we onder andere trends en patronen sneller herkennen en informatie scherper duiden om onze dienstverlening snel en continu te verbeteren. Digitale technologie ondersteunt, maar vervangt niet het contact van mens tot mens.

In deze Agenda Dienstverlening staan onder andere:

- Onze ervaringen van afgelopen jaren
- De belangrijkste ontwikkelingen
- Ideeën en ervaringen uit de praktijk
- Koers voor de komende jaren
- Vertaling van koers naar acht projecten
- Een globale planning van 2026 tot 2029
- Uitvoering en evaluatie

---

¹ Als gemeente spreken we liever niet van klanten. Het gebruik van inwoners, ondernemers en partners heeft onze voorkeur. Voor de leesbaarheid hebben we deze opsomming ingekort naar inwoners. Met inwoners bedoelen we dus ook onze ondernemers en partners.

2. Terugblik 'Agenda Dienstverlening dichtbij'

De Agenda Dienstverlening dichtbij (2021-2024) is inmiddels afgerond. Uit de evaluatie blijkt dat we een stevige basis hebben gelegd voor een toekomstbestendige en mensgerichte dienstverlening.

Zo hebben we de dienstverlening onder andere verbeterd door:

- Het vergroten van onze dienstverlenende vaardigheden
- Het versterken van onze inzet op participatie en cocreatie door o.a. het digitaal participatieplatform, het participatiekader voor de gemeente Wijchen
- Investering in de komst van de drie gebiedscoördinatoren voor gemeente Wijchen en de investering voor een adviseur participatie en ontmoeten in gemeente Druten
- Het toegankelijker en gebruiksvriendelijker maken van bestaande digitale kanalen
- Het toevoegen van nieuwe kanalen, zoals een Chatbot en Livechat
- Het verzamelen van klantsignalen via diverse meetinstrumenten, en het doorvoeren van verbeteringen op basis van deze inzichten
- De eerste stappen om te komen tot een Omnichannelstrategie waar mensen een goede doorloop in gebruik van verschillende contactkanalen ervaren en het voldoen aan de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer.

Met deze projecten hebben we de afgelopen jaren stappen in de goede richting gezet en de dienstverlening dichterbij inwoners gebracht.

Maar de maatschappelijke ontwikkelingen zijn niet stil blijven staan. De trends die we eerder hebben beschreven, zijn nog steeds actueel en sommige ontwikkelingen gaan zelfs sneller dan verwacht. Ook zijn er nieuwe ontwikkelingen en daarmee uitdagingen bijgekomen. Deze veranderingen hebben invloed op de wijze waarop wij onze dienstverlening organiseren. Daarom blijven we deze ontwikkelingen volgen en bepalen we hoe we hier de komende jaren op inspelen.

Een aantal projecten in de oude agenda zijn als opgave zo groot dat het jaren duurt voordat we dit gerealiseerd hebben. Daarnaast speelde er een aantal factoren waardoor sommige projecten vertraging hebben opgelopen. Denk bijvoorbeeld aan Corona en de Oekraïne- en vluchtelingen crisis waardoor onze inzet getemporeerd moest worden omdat medewerkers in andere opgaven nodig waren. Sommige projecten zoals Omnichannelstrategie², track & trace (statusinformatie) en monitoring klantsignalen krijgen daarom een vervolg in de deze agenda.

---

² Volgens de [VNG](#) is een omnichannelstrategie voor gemeenten een aanpak om dienstverlening toekomstbestendig te maken, waarbij alle kanalen (digitaal en fysiek) naadloos zijn geïntegreerd om een samenhangende, klantgerichte ervaring te bieden.

3. Belangrijkste ontwikkelingen

De samenleving verandert voortdurend en dit heeft grote invloed op onze toekomstige dienstverlening. We hebben de belangrijkste ontwikkelingen in dit hoofdstuk verder uitgewerkt.

3.1. Groeiende groep mensen minder zelfredzaam

De wereld wordt voor veel mensen steeds complexer. Steeds meer mensen hebben moeite om zelfstandig zaken te regelen. Dat heeft verschillende redenen. Door de hoeveelheid aan regels, toeslagen, veranderingen en digitalisering wordt het voor veel mensen steeds ingewikkelder om te begrijpen waar ze gebruik van kunnen maken. Daarnaast komen lees- en schrijfproblemen steeds vaker voor. Vooral door de toename van nieuwkomers en de afnemende leesvaardigheid bij jongeren.

De vergrijzing heeft grote invloed op de zelfredzaamheid. Het aantal ouderen neemt sterk toe, terwijl het aantal mantelzorgers en zorgprofessionals afneemt. In 2035 is 26,2% van de inwoners van Druten en 27,9% van de inwoners van Wijchen 65 jaar of ouder. In deze groep zijn ook veel mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Daarnaast krijgen ouderen vaker te maken met beperkingen en wordt hun sociaal netwerk steeds kleiner. Ook zijn ouderen vaak minder handig met computers en internet. Het zijn echter niet alleen ouderen die moeite hebben met de digitalisering. Van de mensen tussen de 16 en 65 jaar mist ruim 20% basis digitale vaardigheden.

Zonder structurele maatregelen zoals bijvoorbeeld een inclusieve digitalisering dreigt een groeiende kloof tussen zelfredzame en niet-zelfredzame inwoners.

3.2. Digitalisering, AI en Cyberveiligheid

Onze samenleving wordt steeds digitaal en steeds meer mensen verwachten ook op deze manier gebruik te kunnen maken van onze dienstverlening. Daarom worden ook steeds meer producten en diensten digitaal aangeboden. Contact verloopt vaker via onlinekanalen en organisaties maken steeds meer gebruik van digitale dossiers. In de zorg maken we bijvoorbeeld steeds vaker digitaal een afspraak met de huisarts of delen we medische gegevens in een beveiligde omgeving. Onze bankzaken regelen we al jaren via internet en grote webshops zijn niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven.

Ook de overheid digitaliseert in een hoog tempo. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer. Deze wet geeft inwoners vanaf 1 januari 2026 het recht om officiële berichten zoals aanvragen, besluiten, klachten en zienswijzen, digitaal naar gemeenten en andere overheidsorganisaties te sturen.

Naast digitalisering zijn er grote technologische ontwikkelingen, zoals kunstmatige intelligentie (AI). Deze ontwikkeling biedt veel kansen op het gebied van efficiëntie en toegankelijkheid. Tegelijkertijd roept ze belangrijke ethische en maatschappelijke vragen op, vooral rond privacy en veiligheid. In 2024 gaven 2,4 miljoen mensen van 15 jaar en ouder aan slachtoffer te zijn geweest van één of meer vormen van online criminaliteit.

Er zijn veel mogelijkheden in digitalisering en nieuwe technologieën zoals AI om kansen te benutten. Tegelijkertijd zijn er risico's zoals cybercriminaliteit en digitale vaardigheid van mensen. Digitalisering maakt veel makkelijker, maar ook afstandelijker. Mensen willen niet alleen efficiënt geholpen worden, ze willen zich ook gehoord voelen.

3.3. Grote diversiteit onder burgers

Nederlanders verschillen sterk in opleidingsniveau, inkomen, digitale vaardigheden, culturele achtergrond en vertrouwen in instituties. De feitelijke polarisatie in Nederland blijkt minder ernstig dan veel mensen denken maar het wij-zij gevoel is er wel.

Naarmate de inkomens- en vermogensverschillen toenemen, leven mensen in gescheiden werelden. Rijken en armen komen elkaar minder tegen op school, werk of in de buurt. In sommige gemeenten is het verschil in levensverwachting tussen arm en rijk meer dan 6 jaar. Mensen met lagere inkomens voelen zich vaker niet gehoord of vertegenwoordigd in de politiek wat bijdraagt aan dalend vertrouwen in politiek en instituties.

Ondanks de grote diversiteit onder burgers richt de overheid haar beleid en communicatie vaak op een fictieve 'gemiddelde burger'. Hierdoor sluit de dienstverlening niet altijd aan bij de uiteenlopende behoeften in de samenleving. Uit het rapport *Burgerperspectief op dienstverlening van de overheid* blijkt dat mensen met lagere inkomens of beperkte digitale vaardigheden zich vaker buitengesloten voelen. Bovendien vergroot het gebruik van abstracte en ambtelijke taal het risico op uitsluiting van burgers die minder taalvaardig zijn of weinig bekend zijn met overheidsprocessen. Dit versterkt de kloof tussen overheid en burger. De Nationale Ombudsman onderstreept daarom ook het belang van maatwerk en een persoonlijke benadering, vooral in kwetsbare situaties, omdat een standaardaanpak niet voor iedereen werkt.

4. Ideeën en ervaringen uit de praktijk

Naast de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen zijn er ook waardevolle inzichten verzameld uit onderzoek onder onze inwoners, ondernemers, partners en eigen organisatie. Deze informatie biedt een scherp beeld van wat er speelt in beiden gemeenten en vormt, samen met interne analyses binnen de werkorganisatie, de basis voor het bepalen van belangrijke thema's. Op die manier werken we gericht aan het verbeteren van onze dienstverlening voor de komende jaren, met oog voor wat inwoners écht nodig hebben.

4.1. Input van inwoners

Ondanks de maatschappelijke uitdagingen ontvangen beide gemeenten al jaren op rij een positieve waardering voor de dienstverlening blijkt uit de Inwoners- en Ondernemerspeiling (IOP). Er zijn echter ook onderdelen die beter kunnen blijkt uit onder andere het IOP, monitoring klantsignalen en het jaarverslag interne klachtbehandeling.

Het nakomen van afspraken, bereikbaarheid, empathie, bureaucratie, tijdige en duidelijke communicatie, systeemdenken, professionele houding en participatie zijn de belangrijkste aandachtspunten. We vinden het daarom belangrijk om de input van onze inwoners mee te nemen bij het bepalen van onze koers en de projecten waarmee we de dienstverlening voor de korte én lange termijn willen verbeteren.

4.2. Input vanuit de organisatie

Dienstverlening is van ons allemaal. Alle collega's leveren dagelijks diensten aan inwoners en hebben waardevolle input als het aankomt op het verbeteren van de dienstverlening. Daarom vinden we het belangrijk dat zij vanuit hun expertise meedenken over de koers en projecten voor de komende jaren.

Voor de nieuwe Agenda Dienstverlening hebben wij input opgehaald uit de hele organisatie. We hebben een werkgroep samengesteld met vertegenwoordigers uit elk domein en samen met deze collega's sessies georganiseerd. Deze sessies leverden heel veel ideeën op waarmee we onze dienstverlening kunnen verbeteren.

Ook in het programma Informatie op Orde staan een aantal activiteiten die aansluiten bij de dienstverlening. De belangrijkste activiteiten zijn; de aanbesteding van een nieuw zaakstelsel, Visie op Zaakgericht Werken en digitaal portaal (of vergelijkbare oplossing) voor contact en statusinformatie.

We hebben de verzamelde ideeën geclusterd en samen met de werkgroep beoordeeld, gerankt en na verdere uitwerking opgenomen in de Agenda Dienstverlening. Uit deze analyse komen duidelijke verbeterpunten naar voren, zoals het verbeteren van de kwaliteit en toegankelijkheid van informatie, en het versterken van onze dienstverleningsprincipes. Daarnaast zien we kansen om veel processen eenvoudiger te maken, zodat we inwoners efficiënter en klantgerichter van dienst kunnen zijn.

5. Koers

Met de nieuwe Agenda Dienstverlening 2026-2029 zetten we een volgende stap in het verbeteren van onze dienstverlening. Deze stap sluit aan op de koers zoals verwoord in de Toekomstvisie Druten 2040 en het Strategisch Kompas Wijchen 2035 en de eerdere koers zoals ingezet met de Agenda Dienstverlening 2021-2024.

Met de fundamenten die we eerder hebben gelegd, aangevuld met de belangrijkste ontwikkelingen en waardevolle input van onze inwoners en ondernemers, weten we wat ons te doen staat. Hiermee kunnen we de komende jaren gericht werken aan het versterken en toegankelijker maken van onze dienstverlening.

De samenleving verandert snel en wij bewegen mee. Daarom werken we aan een betrouwbare, toekomstbestendige en mensgerichte dienstverlening: we bieden persoonlijke dienstverlening waar dat nodig is en maken de gemeenten 24/7 digitaal toegankelijk en bereikbaar waar het kan. Door juist op beide elementen in te zetten, versterken we onze dienstverlening. Omdat we eenvoudige vragen en/of diensten digitaal afhandelen kunnen we de vrijgekomen tijd en capaciteit inzetten om persoonlijke dienstverlening en contact te versterken waar het echt nodig is.

5.1. Focus op mensgericht werken

Een belangrijk element in de koers is onze focus op mensgericht werken. Met deze agenda bouwen we samen verder aan een meer mensgerichte gemeente. Een mensgerichte overheid ontstaat niet vanzelf. Het vergt bewuste keuzes, slimme strategieën en de wil om gebruikers écht centraal te zetten. Hierin hebben we met de oude Agenda 'Dienstverlening dichtbij' al de eerste stappen gezet. Denk bijvoorbeeld aan onze inzet op werken vanuit de bedoeling, het vergroten van dienstverlenende vaardigheden en onze inzet op het versterken van participatie en cocreatie.

In de nieuwe Agenda Dienstverlening geven we hier een vervolg aan. Door het werken vanuit de bedoeling stevig te verankeren in onze organisatie en processen, geven we hier een vernieuwde invulling aan.

Complexe vragen zijn vaak domein overstijgend en vragen om maatwerk én ondernemerschap. De regie tussen de verschillende vakdisciplines pakken we samen op om één antwoord voor onze inwoners te formuleren. We optimaliseren deze (werk)processen en bouwen aan een organisatie waarin samenwerking, verantwoordelijkheid en aandacht voor de mens centraal staan.

Ook geven we een vervolg aan participatie met nieuwe participatie projecten en de gebiedscoördinatoren in de dorpen en wijken in de gemeente Wijchen. In de gemeente Druten start in 2026 de adviseur participatie en ontmoeten. Zo staan we dicht bij de mensen voor wie we werken en benutten we beter de kracht van de samenleving en onze netwerken. Daarnaast ontwikkelen we een inwonerspanel waarmee we inwoners op een laagdrempelige en structurele manier betrekken bij het maken en toetsen van beleid.

Intern investeren we in duidelijke communicatievaardigheden, werken vanuit de bedoeling en sterke dienstverlenende vaardigheden. In de WDW Academie bieden we diverse trainingen gericht op communicatie, participatie en de dienstverleningsprincipes om onze medewerkers te helpen hun vaardigheden hierin te vergroten.

5.2. Nieuwe technologieën

Nieuwe technologieën in de digitale dienstverlening maken het mogelijk om eenvoudige vragen snel en efficiënt af te handelen. Hierdoor ontstaat er meer ruimte voor maatwerk, persoonlijke aandacht en ondersteuning op de momenten dat dit echt nodig is. Vooral mensen die minder zelfredzaam zijn, hebben baat bij maatwerk en intensiever persoonlijk contact.

We maken al gebruik van verschillende AI-toepassingen en blijven deze toepassingen evalueren en optimaliseren. Maandelijks worden er honderden nieuwe AI-tools gelanceerd, maar welke past én voldoet aan de strenge eisen die wij stellen (denk aan privacy, veiligheid, wetgeving) binnen de organisatie? We gaan daarom niet op zoek naar dé AI-tool, maar zoeken naar digitale oplossingen die onze organisatie kan helpen bij bijvoorbeeld procesoptimalisatie, datagedreven werken, en sneller en betere dienstverlening.

We zorgen als organisatie voor veilige en gebruiksvriendelijke digitale kanalen. Uiteraard handelen wij volgens de AVG en de geldende veiligheidsnormen. Zo waarborgen wij dat onze dienstverlening zowel juridisch als technisch voldoet aan alle vereisten voor dataveiligheid en vertrouwelijkheid.

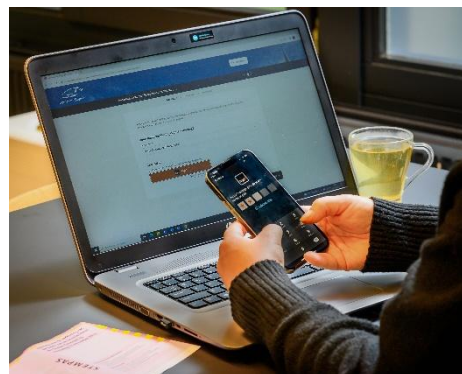
5.3. Digitaal toegankelijk en bereikbaar

In de communicatie tussen gemeente en inwoners en ondernemers wordt veel informatie uitgewisseld via verschillende kanalen, die zowel digitaal als fysiek naadloos op elkaar moeten aansluiten. We zorgen ervoor dat onze digitale dienstverlening voor *iedereen* bruikbaar en begrijpelijk is, zodat alle inwoners en ondernemers volwaardig kunnen deelnemen.

In het digitaal portaal hebben inwoners straks 24/7 inzicht in bepaalde aanvragen en meldingen. Met deze Omnichannelstrategie maken we dienstverlening niet alleen toegankelijk, maar ook persoonlijk en betrouwbaar en via verschillende kanalen. Zo bouwen we aan een gemeente die écht dichtbij is.

Naast een portaal kunnen inwoners en ondernemers de gemeente ook bereiken via e-mail, webformulieren, Whatsapp, telefoon en afspraak op locatie. De toegankelijkheid en bereikbaarheid van deze kanalen blijven we optimaliseren voor inwoners en ondernemers. Ook hebben we aandacht voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn en blijven we zoeken naar de juiste oplossingen.

Omdat het Klant Contact Centrum (KCC) vaak het eerste contactmoment is voor inwoners zorgen we voor een goede bereikbaarheid, informatie op orde, snel antwoord of doorverwijzing naar de juiste medewerker.

5.4. Monitoring en continu verbeteren

We beschikken over een grote hoeveelheid klantsignalen afkomstig uit verschillende kanalen. Deze signalen willen we bundelen in een overzichtelijk dashboard en periodiek bespreken met betrokken disciplines. Op basis hiervan kunnen we gerichte verbeteracties uitvoeren die aansluiten bij de wensen en behoeften van onze inwoners en ondernemers.

Onze aanpak richt zich op het regelmatig evalueren van resultaten en het proactief sturen op verbeteringen. Dit kan variëren van snelle, praktische oplossingen (quick wins) tot beleidsmatige aanpassingen die inspelen op structurele behoeften.

Daarnaast hechten wij veel waarde aan de mening van inwoners en ondernemers. Daarom zetten we in op diverse kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeken. Via deze onderzoeken halen we actief feedback op, zodat we verbeteracties kunnen onderbouwen en doorvoeren.

Door deze werkwijze monitoren we onze dienstverlening continu en zorgen we ervoor dat deze aansluit bij de behoeften van onze inwoners en ondernemers. Waar nodig sturen we tijdig bij om de kwaliteit van onze dienstverlening te waarborgen.

5.5. Verandering is de enige constante

Deze agenda geeft de koers en belangrijkste opgaven voor de komende jaren weer. Daarnaast is het belangrijk dat we flexibel blijven inspelen op wat nodig is. Wanneer deze nieuwe projecten niet binnen het bestaande kader passen, wordt er een aanvullend voorstel voor besluitvorming voorgelegd.

6. Projecten

De koers hebben we vertaald naar projecten waarin mensgericht werken en digitalisering elkaar versterken. Enerzijds benutten we de mogelijkheden van nieuwe technologieën om onze dienstverlening slimmer, sneller en toekomstbestendiger te maken. Anderzijds zorgen we ervoor dat deze digitale oplossingen bijdragen aan een persoonlijke benadering, waarbij toegankelijkheid en gebruiksgemak voor alle inwoners centraal staan. Zo bouwen we verder aan een dienstverlening die zowel innovatief als betrokken is.

6.1. Procesoptimalisatie op basis van klantreizen

We werken actief aan het terugdringen van bureaucratie en het vergroten van gebruiksvriendelijkheid door onze processen te optimaliseren op basis van klantreizen. Hierdoor wordt de dienstverlening eenvoudiger, sneller en meer afgestemd op de behoeften van de gebruiker.

We merken dat een deel van onze processen nog niet geoptimaliseerd zijn. Sommige processen zijn verouderd en bij sommige processen bestaat er intern onduidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor een proces, vooral bij processen die meerdere domeinen raken. Dit belemmert een soepele samenwerking en leidt tot vertragingen in de dienstverlening. Om onze inwoners beter en sneller te helpen, bekijken we deze processen opnieuw en verbeteren we deze daar waar dat nodig is. Dat doen we aan de hand van klantreizen³.

Met dit project maken we onze dienstverlening eenvoudiger, sneller en toegankelijker. We richten processen zo optimaal mogelijk in en halen overbodige stappen eruit. Door processen te optimaliseren op basis van klantreizen zorgen we ervoor dat:

- Inwoners sneller geholpen worden
- De digitale toegankelijkheid verbetert
- Er regie komt op domein overstijgende processen
- De samenwerking tussen domeinen en teams versterkt wordt

We selecteren elk jaar een aantal processen uit om te verbeteren. Daarbij kijken we naar processen die direct van invloed zijn op onze inwoners, die veel gebruikt worden, complex zijn en processen die meerdere domeinen raken. Denk hierbij aan het aanvragen van een vergunning, indienen van zienswijze of het maken van bezwaar.

We gaan in gesprek met inwoners en doorlopen samen de klantreizen. Ook betrekken we mensen die minder zelfredzaam zijn, zoals laaggeletterden en mensen met beperkte digitale vaardigheden. De ervaringen van onze inwoners geven ons belangrijke inzichten in de werking van onze dienstverlening in de praktijk. We onderzoeken samen met de inwoners onder andere hoe zij onze dienst ervaren, hoeveel contactmomenten er zijn, via welke kanalen zij contact zoeken, hoe deze kanalen samenwerken en wat inwoners nodig hebben om goed geholpen te worden.

Dit project sluit aan op het programma Informatie op Orde en het project Procesgericht

---

³ Een klantreis laat zien welke stappen een inwoner doorloopt om een dienst van de gemeente af te nemen. We kijken naar alle contactmomenten en ervaringen: van het eerste contact tot de afronding.

Werken. Beide trajecten richten zich op het herinrichten van werkprocessen volgens generieke standaarden. Daarbij worden proceseigenaren aangewezen en worden verantwoordelijkheden duidelijk belegd.

Een succesvolle afronding van deze trajecten is een belangrijke randvoorwaarde voor het project Procesoptimalisatie op basis van klantreizen. Zodra de basis op orde is, kan dit project zich richten op het verbeteren van processen vanuit het perspectief van dienstverlening.

Doelen

- Per jaar optimaliseren we 3-5 (werk)processen (afhankelijk van complexiteit) met behulp van klantreizen.

6.2. Digitaal portaal

Inwoners en ondernemers verwachten dat ze op elk moment en vanaf elke plek hun zaken met de gemeenten kunnen volgen. Uit onderzoek blijkt dat twee op de drie inwoners graag gebruikmaakt van een digitaal portaal of de gemeentelijke website om zaken met de gemeente te regelen. Om die reden investeren we de komende jaren in een digitaal portaal voor beide gemeenten. Met het digitaal portaal bieden we inwoners onder andere de volgende mogelijkheden:

- Het opstarten van een aanvraag
- De status van hun aanvraag te volgen
- Aanvullen van een bestaande aanvraag met bijvoorbeeld aanvullende documentatie;
- Berichten van de gemeente te ontvangen
- Persoonlijke gegevens in te zien en aan te vullen

Dit zorgt voor meer inzicht en duidelijkheid voor inwoners en vermindert het aantal vragen aan medewerkers. Hierdoor kunnen medewerkers hun aandacht richten op complexe vragen van inwoners. Het digitaal portaal biedt veiligheid, vergroot transparantie en versterkt zo het vertrouwen tussen inwoner en gemeente.

Doelen

- In 2026 verzamelen we input (vanuit dienstverlening) voor het Programma van Eisen t.b.v. de aanbesteding van een nieuw zaakstelsel door Informatiemanagement.
- In 2026-2027 brengen we de processen (die in het zaakstelsel staan) in kaart die in aanmerking komen voor het digitaal portaal.

De aanbesteding van een nieuw zaakstelsel⁴ biedt een mooie kans om het zaakstelsel en het digitaal portaal goed op elkaar af te stemmen. We onderzoeken of het digitaal

⁴ Een zaakstelsel is een softwaretool die je helpt bij het beheren van zaken of dossiers binnen je organisatie. Het systeem begeleidt de zaak van begin tot eind en zorgt voor overzicht en controle gedurende het proces.

portaal onderdeel wordt van het nieuwe zaakstelsel of als los component wordt aanbesteedt.

6.3. Sneller en beter antwoord

We merken dat medewerkers moeite hebben om snel de juiste collega of informatie te vinden. Actuele informatie en gegevens zijn niet altijd beschikbaar, en het is vaak onduidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is en wanneer collega's bereikbaar zijn. Er is bovendien geen centrale plek waar alle informatie over de organisatie staat. Hierdoor kost het veel tijd om de juiste informatie te vinden, wat soms leidt tot vertraging bij het helpen van inwoners.

Met dit project willen we de informatie die nodig is voor een goede dienstverlening actualiseren en makkelijker vindbaar maken, zodat medewerkers inwoners sneller en beter kunnen helpen. We beogen hiermee een snellere afhandeling van vragen en minder interne doorverwijzingen en terugbelnotities.

Het project bestaat uit twee delen. Als we de informatie op orde (1) hebben starten we een onderzoek naar een digitale oplossing om informatie makkelijk vindbaar te maken (2).

1. Informatie op orde brengen

We zorgen dat alle informatie die nodig is voor een goede dienstverlening up-to-date is. Denk aan:

- Informatie op de websites;
- Persoonlijke informatie (expertise en verantwoordelijkheden) van medewerkers;
- Bereikbaarheid van medewerkers.

2. Informatie makkelijk vindbaar maken

Het is belangrijk dat medewerkers snel en eenvoudig toegang hebben tot de informatie die ze nodig hebben, en weten bij wie ze terecht kunnen. Daarom onderzoeken we hoe we onze informatie centraal en digitaal beschikbaar kunnen maken.

We verkennen hierbij verschillende oplossingsrichtingen, zoals kennisbanken en AI-tools. Omdat de markt zich snel ontwikkelt, leggen we ons niet vast op één specifieke oplossing. Welke concrete invulling dit krijgt, zal gaandeweg het project duidelijk worden.

Doelen

- In 2026-2027 zetten we in op innovatieve digitale oplossingen die het zoeken en ontsluiten van interne informatie en documenten makkelijker maakt.
- In 2030 beantwoordt het KCC 20% meer eerstelijns vragen direct. Dit wordt gemeten met een monitoringtool.

6.4. Betere (proactieve) dienstverlening op basis van data

Als gemeente beschikken we over enorm veel data en klantsignalen. Door deze data efficiënter te gebruiken kunnen we proactief onze dienstverlening verbeteren. Zo kunnen we ons beter voorbereiden op de toekomst sneller inspelen op de behoeften van inwoners waardoor inwoners een betere dienstverlening ervaren.

Het project bestaat uit twee delen. Als we de informatie hebben opgehaald (1) starten we met analyseren en duiden (2).

1. Kwantitatieve en kwalitatieve informatie verzamelen

De werkorganisatie hecht veel waarde aan de mening van inwoners en ondernemers. Daarom zetten wij ons actief in om waardevolle klantsignalen structureel op te halen. Dit doen wij onder andere via de tweejaarlijkse Inwoners- en Ondernemers Peiling. Met deze peilingen verzamelen we voornamelijk kwantitatieve data.

Via structurele klanttevredenheidsonderzoeken ontvangen we kwalitatieve inzichten over de processen die inwoners en ondernemers doorlopen. Maar liefst 23% van de doelgroep vult deze korte vragenlijst in. Dit biedt een stevige basis voor analyse en levert waardevolle inzichten op. Op basis van deze informatie hebben we al diverse verbeteringen doorgevoerd, zoals aanpassingen aan de afspraakmodule, websitepagina's, e-formulieren en aanmeldzuilen. Deze aanpak blijkt effectief en daarom willen we hier graag een vervolg aan geven.

2. Informatie analyseren en duiden

Naast het actief ophalen van meningen van inwoners en ondernemers willen we ook de beschikbare data en kennis binnen de organisatie beter benutten.

Alle relevante signalen worden verzameld en samengebracht in een dashboard en periodiek besproken. Op basis van trends en patronen kunnen we proactief inspelen op de behoeften van inwoners en ondernemers. Soms is een oplossing eenvoudig, bijvoorbeeld door tijdige communicatie, terwijl andere situaties grotere acties vereisen, zoals het aanpassen van instrumenten of het doorvoeren van beleidswijzigingen.

Doelen

- In 2026 richten we een dashboard in met signalen vanuit de verschillende bronnen. Deze data delen en duiden we actief in overleg met de betrokken teams en medewerkers zodat we verbeteracties kunnen initiëren.
- Tussen 2026-2029 voeren we op basis van klantsignalen 40-50 verbeteracties uit.

6.5. Inwonerspanel per gemeente

Naast het actief ophalen van feedback op procesniveau vinden wij het belangrijk om inwoners en ondernemers te betrekken bij beleidsmatige keuzes. Met een inwonerspanel voor de gemeente Druten en een inwonerspanel voor de gemeente Wijchen kunnen wij beleid ontwikkelen of toetsen op basis van hun mening. Steeds meer inwoners en ondernemers geven bovendien aan dat zij op een laagdrempelige manier willen participeren bij het vaststellen van beleid. Om hieraan tegemoet te komen, willen wij een vast en zo representatief mogelijk inwonerspanel opzetten. Met dit project willen wij deze meningen structureel ophalen via een inwonerspanel. Het project is driedelig:

1. Werven van inwoners voor een representatief inwonerspanel per gemeente

Om een betrouwbaar en representatief inwonerspanel op te zetten, zetten wij diverse wervingsmethoden in. Het streven is een panel dat voldoet aan de volgende randvoorwaarden:

- Minimaal 500 actieve panelleden per gemeente
- Een representatieve afspiegeling van de gemeente op basis van bijvoorbeeld: leeftijd, gender, gezinssamenstelling en postcode

2. Raadplegen van het inwonerspanel

Het inwonerspanel wordt 3 tot 5 keer per jaar ingezet. De vragenlijsten bestaan uit korte vragen of stellingen en bevatten maximaal 12 vragen, waarvan hooguit 3 open vragen.

3. Analyse en terugkoppeling van resultaten

Na iedere peiling worden de deelnemers actief geïnformeerd over de resultaten en wat we ermee gaan doen. Daarnaast worden de resultaten gepubliceerd op de gemeentelijke website zodat de uitkomsten voor iedereen te raadplegen zijn. Voor bepaalde thema's kunnen we rondetafelgesprekken organiseren voor toelichting en de uitkomsten en maatregelen bespreken.

Doelen

- In 2027 hebben we voor gemeente Druten en gemeente Wijchen een zo representatief mogelijk inwonerspanel met minimaal 500 panelleden.
- Vanaf 2027 organiseren we 3 tot 5 panelonderzoeken inclusief vervolgacties.

6.6. AI en dienstverlening

AI is tegenwoordig niet meer weg te denken uit onze samenleving en biedt kansen voor onze dienstverlening. Met dit project willen we onze dienstverlening verbeteren door AI slim in te zetten. We doen dit door ons te richten op drie onderdelen:

1. AI-chatbot doorontwikkelen

We hebben al een AI-chatbot op onze website die vragen van inwoners beantwoordt. De huidige chatbot werkt nog niet optimaal. Daarom blijven we de chatbot evalueren zodat de chatbot:

- Meer vragen zelfstandig kan afhandelen, zonder tussenkomst van een medewerker.
- Kwalitatief betere antwoorden geeft.

- Slimmer wordt door zelflerend vermogen: we onderzoeken hoe de chatbot automatisch kan leren van eerdere gesprekken, zodat hij steeds beter wordt in het geven van juiste en passende antwoorden.

Het doel is dat de chatbot een groter deel van de eenvoudige vragen afhandelt, zodat medewerkers zich kunnen richten op de complexere hulpvragen die meer aandacht vragen.

2. AI-tools inzetten om inwoners beter te ondersteunen

We hebben al een AI-toepassing (Tolkie) die teksten op onze website vereenvoudigt en samenvat. Maar AI kan op nog meer manieren bijdragen aan begrijpelijke en toegankelijke dienstverlening. Daarom gaan we op zoek naar aanvullende AI-tools die inwoners helpen bij het contact met de gemeente.

3. AI inzetten voor snellere en efficiëntere processen

AI kan een waardevolle rol spelen in het verbeteren van interne werkprocessen binnen de gemeente. We onderzoeken op welke plekken in onze organisatie AI het werk van medewerkers kan ondersteunen. Dit doen we door:

- Een inventarisatie te maken van processen die veel tijd kosten, vaak herhaald worden of waar medewerkers knelpunten ervaren.
- Te verkennen welke AI-tools beschikbaar zijn en wat ze kunnen betekenen voor deze processen.
- Implementeren van deze AI-tools.

Omdat we willen dat AI echt iets toevoegt aan onze dienstverlening, hanteren we een aantal voorwaarden. Zo moeten de AI-toepassingen werkprocessen efficiënter maken en processen versimpelen én ze moeten veilig en betrouwbaar zijn. Daarnaast moeten de AI-tools ondersteunend zijn en niet vervangend, er blijft altijd menselijke controle. Tools worden geregistreerd in een algoritmeregister. In dit openbare overzicht staan welke algoritmes en AI-toepassingen de gemeente gebruikt, waarom ze worden ingezet en hoe de gemeente zorgt dat dit op een transparante en zorgvuldige manier gebeurt.

Door AI slim in te zetten in onze processen, kunnen we:

- Tijd en capaciteit vrijmaken voor taken die menselijk inzicht vragen.
- Sneller reageren op vragen van inwoners.
- Medewerkers ondersteunen in hun werk, waardoor de kwaliteit van onze dienstverlening stijgt.

Doelen

- Tussen 2026-2029 (onder)zoeken en selecteren we nieuwe AI-toepassingen die onze (online)dienstverlening voor inwoners verbeteren.
- Tussen 2027-2029 evalueren en optimaliseren we bestaande AI-toepassingen.

6.7. Vervolgtraject dienstverleningsprincipes

In 2022 zijn de dienstverleningsprincipes binnen de werkorganisatie geïntroduceerd met als uitgangspunt de inwoner centraal. In dit project geven we er een vervolg aan en blijven we vol inzetten op onboarding, (vervolg)trainingen en communicatie.

Onze dienstverleningsprincipes

- Uw vraag staat centraal
- Wij helpen u graag
- Wij zoeken actief en creatief naar oplossingen
- U krijgt binnen 2 dagen een reactie
- Niet tevreden? Laat het ons weten

We gaan ook extra aandacht besteden aan het borgen van het Werken vanuit de bedoeling. Hierbij maken we zo veel mogelijk gebruik van de bestaande middelen en gaan structureler communiceren met praktische voorbeelden die raken en bijdragen aan de bewustwording en gedrag.

We communiceren niet alleen om te informeren maar om juist te verbinden. Daarom communiceren in duidelijke taal op B1-niveau, met empathie en taalgebruik die aansluit bij de verschillende doelgroepen en via de juiste kanalen. Communicatie kan ook helpen om de complexiteit te doorbreken; door helderheid te bieden en te focussen op wat mensen echt willen weten. We ontwikkelen verschillende e-learnings waarin deze onderdelen terugkomen. We bouwen aan een meer mensgerichte gemeente door het duidelijk en mensgericht communiceren intern promoten van onze dienstverleningsprincipes.

De WDW Academie en intranet (WenDi) zijn vaste kanalen waar we nieuwe inspirerende content en trainingen aanbieden. In dit project werken we nauw samen met Communicatie en P&O.

Doelen

- In 2026 ontwikkelen wij 3 e-learnings gericht op taal en communicatie.
- Per jaar verzorgen we 3 trainingen 'werken vanuit de bedoeling' in de WDW Academie.
- Tweemaandelijks publiceren we verhalen uit de praktijk die betrekking hebben op kernwaarden, werken vanuit de bedoeling en onze dienstverleningsprincipes op intranet en nieuwsbrief.

6.8. Participatie en co-creatie

Na de ontwikkeling van een participatiekader in Wijchen zijn in 2026 ook drie gebiedscoördinatoren gestart. In deze nieuwe functie gaan de gebiedscoördinatoren onder andere aan de slag met het opstellen, coördineren en monitoren van de gebiedsaanpak. Met deze inzet verbeteren we de integrale samenwerking op kern- en wijkniveau, faciliteren we maatschappelijke initiatieven en bouwen en onderhouden we een sterk netwerk in de wijken en kernen.

In 2026 stellen we de verplichte participatieverordening voor de gemeente Wijchen en Druten op. Dit is een verplichting uit de wet versterking decentrale overheid. Deze wet verplicht gemeenten om hun oude inspraakverordening te vervangen door een participatieverordening uiterlijk op 1 januari 2027.

In 2026 wordt ook de (eerder getemporeerde) ambitie op overheidsparticipatie uit het participatiekader doorontwikkeld. Dit vraagt om team en domein overstijgende samenwerking omdat de meeste initiatieven niet exclusief binnen de kaders van onze teams passen. Om dit te realiseren, plannen we elk jaar 5 tot 10 interne initiatieventafels. De initiatieven die binnenkomen via het online participatieplatform OpenStad worden vervolgens snel opgepakt door de teams waarbij ketensamenwerking en de dienstverleningsprincipes centraal staan.

Voor de gemeente Druten stellen we in 2026 een nieuw participatiekader op. Het beleid biedt duidelijke kaders en afspraken en bereidt voor op de verplichte participatieverordening. De adviseur participatie en ontmoeten gaat hiermee aan de slag en is ook intern en extern het aanspreekpunt op participatie en ontmoeten. De adviseur stimuleert en verbindt inwoners, ondernemers en maatschappelijke initiatieven rondom het thema ontmoeten en participatie, signaleert kansen en faciliteert waar nodig en mogelijk. Zo krijgt participatie ook in de gemeente Druten de aandacht en inzet die het nodig heeft.

Doelen

- Per jaar organiseren we 5-10 initiatieventafels en worden burgerinitiatieven opgepakt.
- In 2026 worden voor participatieverordening voor de gemeente Druten en gemeente Wijchen opgesteld

7. Globale planning

Project en deelprojecten	1H26	2H26	1H27	2H27	1H28	2H28	1H29	2H29
1.1 Procesoptimalisatie: 3-5 processen per jaar optimaliseren	●	●	●	●	●	●	●	●
2.1 Digitaal portaal: processen selecteren	●	●						
2.2 Digitaal portaal: input verzamelen programma van eisen	●							
2.3 Digitaal portaal: ondersteuning bij implementatie van portaal			●	●	●	●		
3.1 Sneller en beter antwoord: actualiseren informatie	●	●	●	●	●	●	●	●
3.2 Sneller en beter antwoord: kennisbank / AI onderzoek implementatie			●	●				
4.1 Proactieve dienstverlening op basis van data: inrichting dashboard	●	●						
4.2 Proactieve dienstverlening op basis van data : monitoring klanttevredenheid	●	●	●	●	●	●	●	●
4.3 Proactieve dienstverlening op basis van data: analyse en verbeteracties	●	●	●	●	●	●	●	●
5.1 Inwonerspanel: inrichting inwonerspanel inclusief procesomschrijving	●	●						
5.2 Inwonerspanel: 3-5 enquêtes per jaar inclusief analyse en acties		●	●	●	●	●	●	
6.1 AI en dienstverlening: evaluatie en optimalisatie bestaande AI-tools	●	●	●	●	●	●	●	●
6.2 AI en dienstverlening: onderzoek AI-tools t.b.v. inwoners en intern		●	●	●	●	●	●	●
6.3 AI en dienstverlening: ondersteuning bij implementatie AI-tools			●	●	●	●	●	●
7.1 Dienstverleningsprincipes: 3 trainingen per jaar in WDW Academie	●	●	●	●	●	●	●	●
7.2 Dienstverleningsprincipes: ontwikkeling 3 e-learnings taal en communicatie	●							
7.3 Dienstverleningsprincipes: tweemaandelijks interne publicaties	●	●	●	●	●	●	●	●
8.1 Participatie en cocreatie: organisatie van 5-10 initiatieventafels	●	●	●	●	●	●	●	●
8.2 Participatie en cocreatie: opstellen participatieverordening	●	●						

8. Uitvoering en evaluatie

Om de Agenda Dienstverlening succesvol te realiseren, bundelen we actief onze krachten met andere teams zoals Team Informatiemanagement, Team Communicatie en Team P&O. Team Dienstverlening neemt de leiding in projectmanagement en monitoring, en stelt waar nodig projectleiders aan voor de verschillende projecten.

Om onze dienstverlening te versterken, is goede samenwerking binnen de werkorganisatie essentieel. Vooral de bereikbaarheid van collega's speelt daarbij een grote rol en is bepalend voor het slagen van deze agenda. Door samen te werken zetten we een duidelijke stap richting een dienstverlening die betrouwbaar, toekomstbestendig en mensgericht is. We communiceren regelmatig over de voortgang op intranet (WenDi).

Evaluatie

De projecten worden opgenomen in het teamplan en elke projectleider bespreekt regelmatig de voortgang met de projectleider van de Agenda Dienstverlening. De projectleider is ook verantwoordelijk voor de doelen (hoofdstuk 5) en planning (hoofdstuk 6) van de projecten zodat we tijdig kunnen bijsturen en de kwaliteit van onze dienstverlening kunnen waarborgen.

Met de leden van de werkgroep overleggen we halfjaarlijks. Tussentijds worden regelmatig de ambtelijk opdrachtgever domeinmanager BSP, de portefeuillehouders en het MT bijgepraat. Ook beide colleges en gemeenteraden worden één keer per jaar geïnformeerd.

BIJLAGEN

9. Dagelijkse dienstverlening

Naast de projecten in de agenda loopt de dagelijkse dienstverlening natuurlijk gewoon door. Daarnaast krijgen we te maken met (nieuwe) wet- en regelgeving. Hieronder staat een overzicht van de belangrijkste wetten waar we nu al mee bezig zijn of wat we voorbereiden.

9.1. Wet- en regelgeving

Omgevingswet (onderdeel transitiestrategie)

Dienstverlening is een essentieel onderdeel van de Omgevingswet, die streeft naar een toegankelijke, transparante en samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. In deze transitiestrategie staat klantgerichte ondersteuning centraal: inwoners, bedrijven en initiatiefnemers worden begeleid bij het aanvragen van vergunningen, het verkrijgen van informatie en het deelnemen aan participatieprocessen. Door nauwe betrokkenheid bij de implementatie van de Omgevingswet wordt actief bijgedragen aan het verbeteren van digitale loketten, het stroomlijnen van werkprocessen en het bevorderen van een servicegerichte houding die aansluit bij de nieuwe wetgeving.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV)

Vanaf 1 januari 2026 gaat de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) in. Deze wet geeft inwoners en ondernemers het recht om officiële berichten - zoals aanvragen, besluiten, beschikkingen, klachten en zienswijzen - digitaal naar gemeenten en andere overheidsorganisaties te sturen. Het blijft daarbij mogelijk om met de overheid te communiceren via post, telefoon of aan de balie. Team Dienstverlening heeft samen met Informatiemanagement en AJZ in 2025 gewerkt om al onze producten en diensten, die binnen de reikwijdte van de WMEBV vallen, te digitaliseren zodat inwoners hun zaken makkelijk en snel online met ons kunnen regelen.

Europese Toegankelijkheidswet (European Accessibility Act)

De Europese Toegankelijkheidswet (European Accessibility Act) stelt duidelijke eisen aan digitale toegankelijkheid binnen de publieke sector. In dit kader wordt gewerkt aan websites en e-formulieren die voor iedereen bruikbaar zijn, met aandacht voor goede navigatie, leesbaarheid en voldoende contrast. Het doel is om digitale diensten toegankelijk te maken voor alle inwoners, ongeacht of iemand blind, doof of tijdelijk beperkt is. Zo kan iedereen zonder belemmeringen gebruikmaken van de onlinevoorzieningen van de gemeente.

Wet digitale overheid

De Wet digitale overheid regelt hoe burgers en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij overheidsdiensten. De wet verplicht het gebruik van erkende elektronische identificatiemiddelen, zoals DigiD en eHerkenning. Daarnaast stelt de wet eisen aan open standaarden, digitale toegankelijkheid en informatieveiligheid. Zo draagt de wet bij aan een moderne, toegankelijke en veilige digitale overheid. Team Dienstverlening is op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en trekt hierin samen op met Informatiemanagement.

ID-Wallets (naast DigiD en eHerkenning)

ID-Wallets, zoals de toekomstige NL Wallet, vormen een aanvulling op bestaande digitale identificatiemiddelen zoals DigiD en eHerkenning. Alhoewel de ID Wallet geen verplichting is voor gemeenten onderzoeken we de mogelijkheden. Het identificatiemiddel is waarschijnlijk eind 2026 gereed.

Participatieverordening

Een participatieverordening legt vast hoe inwoners kunnen meedenken en meepraten. De gemeente bepaalt wanneer en hoe participatie plaatsvindt. Ook staat erin wie betrokken worden en wat van initiatiefnemers wordt verwacht. Zo weten inwoners waar ze aan toe zijn. De verordening is verplicht sinds de Omgevingswet van 2024. Het zorgt voor duidelijke afspraken en een eerlijke aanpak. De verordening balanceert tussen het bieden van handvatten voor initiatiefnemers en de flexibiliteit om de omgevingsdialoog situatieafhankelijk in te richten. Zo stuurt team Dienstverlening op een werkbare verordening waar de systeem- en leefwereld elkaar vinden.

Wet proactieve dienstverlening (Wetsvoorstel)

De wet proactieve dienstverlening biedt gemeente de wettelijke basis om inwoners op een actieve wijze te benaderen die mogelijk recht hebben op toeslagen, maar hier nog geen gebruik van maken. Dit stelt gemeenten in staat om gericht hulp te bieden, bijvoorbeeld bij inkomensregelingen. Dit heeft als doel om zoveel mogelijk niet gebruikers van voorzieningen te verminderen. De wet maakt het mogelijk om onder voorwaarden persoonsgegevens te gebruiken en uit te wisselen met andere instanties, mits dit binnen de kaders van privacywetgeving gebeurt. Gemeenten krijgen hiermee meer ruimte om hun rol in het versterken van bestaanszekerheid proactief in te vullen.

9.2. Lopende projecten

De lijst met lopende projecten vormen samen een stevige en betrouwbare basis voor onze dagelijkse dienstverlening. Deze initiatieven dragen direct bij aan het verbeteren van de kwaliteit, efficiëntie en toegankelijkheid van onze dienstverlening. Ze zijn niet alleen uitvoerend van aard, maar ook ondersteunend aan andere teams binnen de organisatie, waarmee ze een fundament leggen voor verdere ontwikkeling en samenwerking.

- E-formulieren beheer en optimalisatie
- Website beheer en optimalisatie
- Digitale toegankelijkheid
- Monitoring klantsignalen
- Chatbot optimalisatie
- Online participatieplatform OpenStad
- Participatie projecten en advies
- Inwoners en ondernemerspeiling
- Advisering op het gebied van dienstverlening

10. Bronnen

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2025, april 15). *Meer mensen slachtoffer van online criminaliteit in 2024*. Opgehaald van cbs: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/16/meer-mensen-slachtoffer-van-online-criminaliteit-in-2024>
- Gemeente Druten; BRO. (2024). *Toekomstvisie gemeente Druten 2040*.
- Gemeente Wijchen. (2022). *Strategisch kompas: Wijchen2035 'De kracht van Wijchen'*.
- Ipsos I&O. (2025, september 16). *Prinsjesdagonderzoek 2025: politiek vertrouwen daalt naar niveau van voor kabinet-Schoof*. Opgehaald van Ipsos Publiek: <https://www.ipsos-publiek.nl/actueel/prinsjesdagonderzoek-2025-politiek-vertrouwen-daalt-naar-niveau-van-voor-kabinet-schoof/>
- Kaal, M., Plantinga, S., & ter Berg, J. (2019). *Relatie burger overheid 2030*. De nationale ombudsman.
- Klaauw, J. v. (2025, juli 9). *Rijk én arm haken af: groeit Nederland uit elkaar?* Opgehaald van Erasmus University Rotterdam: <https://www.eur.nl/nieuws/rijk-en-arm-haken-af-groeit-nederland-uit-elkaar>
- Lam, M., & Zondag, V. (2021). *Agenda 'Dienstverlening dichtbij'*.
- MARE. (2024). *Burgerperspectief op dienstverlening van de overheid*.
- Non, M., & Dinkova, M. (sd). Centraal Planbureau.
- Staat van de Uitvoering. (2024). *Trendverkenning*. Opgehaald van <https://staatvandeuitvoering.nl/app/uploads/2024/04/Trendverkenning-publieke-dienstverlening-2035-280324.pdf>
- Stichting Lezen en Schrijven. (2018). *Feiten & Cijfers Laaggeletterdheid*. Maastricht University.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2024, december 2024). *Onderzoek: inwoners behoefte aan digitale transparantie*. Opgehaald van VNG: <https://vng.nl/nieuws/onderzoek-inwoners-behoefte-aan-digitale-transparantie>
- VPRO tegenlicht. (2025, Maart 14). *Is er eigenlijk wel polarisatie in Nederland?* Opgehaald van VPRO tegenlicht: <https://tegenlicht.vpro.nl/artikelen/is-er-eigenlijk-wel-polarisatie-in-nederland>
- Werkorganisatie Druten Wijchen. (sd). Opgehaald van Druten-Wijchen in Cijfers: <https://druten-wijchen.incijfers.nl/dashboard/prognoses>
- Werkorganisatie Druten Wijchen. (2022). *Informatiebeleid en -plan WDW 2022 - 2025*. Wijchen.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7577
Extern Zaak ID	Z/26/334206
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.m
Titel	334206 informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Goed afval scheiden loont voor alle Wijchenaren
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Milieu
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van

Bijlagen
334206 informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Goed afval scheiden loont voor alle Wijchenaren
Bijlage 1: vraag – Goed afval scheiden loont voor alle Wijchenaren – Kernachtig Wijchen

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	3 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Openbaar

Zaaknummer: Z/26/334206

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Goed afval scheiden loont voor alle Wijchenaren

Collegedatum: 3 februari 2026

Kernboodschap

Gemeente Wijchen kent meerdere woon- zorgcomplexen waar een speciaal tarief in rekening gebracht. Dit is een vast bedrag voor het aanbieden van restafval en biedt geen prikkel voor het scheiden van afval voor de betreffende inwoners. Het tarief is al geruime tijd niet meer herzien. Het college stelt voor dit tarief te onderzoeken voor de vaststelling van de tarieven voor 2027.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
18-12-2012	Aanwijfsbesluit woonzorgcomplexen (registratienummer 12/9058)

Antwoord van het college

In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen

- 1. Zijn er in Wijchen nog meer appartementencomplexen zoals De Waaij waar bewoners een vast bedrag betalen voor het aanbieden van restafval (art. 1.1.3)? Zo ja, welke zijn dit?**

Naast de *Waaij* vallen de woon-zorgcomplexen *Meander*, *de Oogst*, *Portiuncula*, *Rivo Torto*, *de Pas* onder dit tarief.

- 2. Inwoners van Wijchen kunnen financieel voordeel hebben als ze het afval goed scheiden (beleid) en daarvoor hebben we het systeem restafval betalen per aanbidding klike of per huisvuilzak op een ondergrondse container. Waarom is dit bij de Waaij niet?**

In 2013 is een aanwijfsbesluit genomen door het college waarin vastgesteld wordt dat het hier gaat om een complex met zelfstandige wooneenheden met zorg. Deze complexen hebben een zorgovereenkomst met een woon-zorgverlener is. De beoordeling te zijner tijd was dat het zelf aanbieden van de afvalzakken een te zware inspanning zou zijn voor de bewoners gezien (de verwachte) fysieke gesteldheid van de bewoners.

De zorgverlener zou het afval naar de container kunnen brengen. Als hier per aanbidding betaald zou moeten worden, zoals in de rest van de gemeente het geval is bij ondergrondse verzamelcontainers, dan zou dit in praktijk betekenen dat de zorgverlener

iedere keer met de juiste pas en de afvalzak naar de container zou moeten, en de pas weer moet retourneren.

Dit is niet praktisch, vanwege de tijd en inspanning die dit vraagt, en het risico op fouten. Daarom wordt hier een WOZOCO tarief in rekening gebracht, een gemiddeld tarief dat de inzameling en verwerking van restafval dekt.

3. Hoe verhoudt dit zich volgens het college tot het door de raad vastgestelde beleid om inwoners financieel te stimuleren om zo weinig mogelijk restafval aan te bieden?

Deze vastgestelde tarieven bevatten geen financiële prikkel om zo min mogelijk restafval aan te bieden door het generieke karakter.

4. Op welke wijze is het jaarlijkse vaste bedrag van € 98,88 bepaald en betalen de meeste bewoners van De Waaij niet voor afval wat ze helemaal niet aanbieden? Wat vindt het college hier van?

Dit bedrag is tot stand gekomen door te rekenen met 48 inwerpen per jaar. Tot dit aantal is gekomen door te rekenen met gemiddeld 1 inworp per week waarbij rekening gehouden wordt met 4 weken vakantie per jaar. Deze wijze van berekenen is ongewijzigd sinds invoering van deze regeling in 2013.

Sinds de invoering zijn de afvalprestaties verbeterd mede door systeemwijzigingen. Bij het invoeren van deze systeemwijzigingen is geen noodzaak gezien deze berekenmethode te wijzigen.

Omdat deze methode vragen oproept, en deze ook al geruime tijd niet is aangepast lijkt het college wenselijk dat we komend jaar kijken naar de onderbouwing van dit tarief.

5. Klopt het dat er op dezelfde ondergrondse restafvalcontainers bewoners van andere appartementencomplexen wel per aanbidding betalen en zo ja, hoe kijkt het college hier dan naar?

Ja dit komt voor. Het tarief wordt opgelegd bij woon-zorgcomplexen maar het kan ook zijn dat andere complexen op dezelfde container restafval mogen aanbieden. Als hier geen sprake is van een woon-zorgcombinatie dan is het wenselijk dat deze huishoudens per aanbidding betalen. Omdat dit een (financiële) prikkel geeft om beter afval te scheiden en minder restafval aan te bieden.

6. Welke oplossingen ziet het college om tot eenduidige uitvoering van het beleid te komen?

Het college gaat dit jaar het systeem onderzoeken. Hierbij zal gekeken worden of enkel de methode van berekenen aangepast moet worden of dat verdere wijzigingen gewenst zijn.

De gemeenteraad van Wijchen

Goed afval scheiden loont voor **alle** Wijchenaren

Schriftelijke vraag van de fractie van Kernachtig Wijchen

Ingediend op 6 januari 2026

Aanleiding:

Bewoners van het appartementencomplex De Waaij betalen net als alle inwoners een vast bedrag van € 199,00 per perceel per belastingjaar (Tarieventabel afvalstoffenheffing art. 1.1.1).

Daarnaast betalen de inwoners van **De Waaij** een **vast bedrag van € 98,88 per jaar** voor het aanbieden van restafval. Dit staat in art. 1.1.3 van de Tarieventabel afvalstoffenheffing en is bedoeld voor zelfstandige wooneenheden in een woonzorgcomplex.

Voor zover we hebben kunnen achterhalen betalen de bewoners van De Pas en De Passerel (ook woonzorgcomplex) géén vast bedrag van € 98,88 maar € 2,06 per inworp in de ondergrondse restafvalcontainer (Tarieventabel afvalstoffenheffing art. 1.2.1.3).

Het gaat bij deze appartementen om senioren en 1 of 2 persoons huishoudens. De meeste van deze bewoners scheiden hun afval goed en hebben maar weinig restafval. De bewoners van de Waaij maar ook van De Pas en De Passerel moeten hun restafval naar dezelfde ondergrondse restafvalcontainer brengen.

Een eerste indicatie laat zien dat inwoners van **De Pas en De Passerel** circa 10 x per jaar een restafvalzak aanbieden wat resulteert in een jaarlijkse kosten van **€ 20,60** (10 x € 2,06).

Een verschil van **€ 78,28 per jaar** en is € 98,88 niet veel te veel?

De opening van de ondergrondse restafvalcontainer is bestemd voor 60 liter afvalzakken. Dit houdt in dat je als bewoner van de Waaij met een vast bedrag van € 98,88 jaarlijks voor maar liefst 48 aanbiedingen zakken restafval moet betalen (€98,88 gedeeld door € 2,06).

Gemiddeld gewicht 60 liter van een restafvalzak is 10 kg, x 48 aanbiedingen = is 480 kg waarvoor de bewoner van De Waaij betaald. De Dar afvalmonitor gaat uit van gemiddeld 100 kg restafval per inwoner per jaar. Bij een 2 persoons huishouden is dit dus 200 kg. De bewoners van een appartement in De Waaij betalen voor 480 kg.

Vragen:

1. Zijn er in Wijchen nog meer appartementencomplexen zoals De Waaij waar bewoners een vast bedrag betalen voor het aanbieden van restafval (art. 1.1.3)? Zo ja, welke zijn dit?
2. Inwoners van Wijchen kunnen financieel voordeel hebben als ze het afval goed scheiden (beleid) en daarvoor hebben we het systeem restafval betalen per aanbieding klike of per huisvuilzak op een ondergrondse container. Waarom is dit bij de Waaij niet?
3. Hoe verhoudt dit zich volgens het college tot het door de raad vastgestelde beleid om inwoners financieel te stimuleren om zo weinig mogelijk restafval aan te bieden?

4. Op welke wijze is het jaarlijkse vaste bedrag van € 98,88 bepaald en betalen de meeste bewoners van De Waaij niet voor afval wat ze helemaal niet aanbieden? Wat vindt het college hier van?
5. Klopt het dat er op dezelfde ondergrondse restafvalcontainers bewoners van andere appartementencomplexen wel per aanbieding betalen en zo ja, hoe kijkt het college hier dan naar?
6. Welke oplossingen ziet het college om tot eenduidige uitvoering van het beleid te komen?

Namens de fractie van Kernachtig Wijchen.
Martijn Verharen

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7562
Extern Zaak ID	Z/26/334623
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.n
Titel	334623 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen GroenLinks en PvdA: Besluitvorming project zwembad De Meerval
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
334623 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen GroenLinks en PvdA: Besluitvorming project zwembad De Meerval
Schriftelijke vraag GL PvdA – Besluitvormingstraject rond het gezamenlijke zwembad WijchenBeunin

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	3 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Openbaar

Zaaknummer: 334623

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen GroenLinks en PvdA: Besluitvorming project zwembad De Meerval

Collegedatum: 3 februari 2026

Kernboodschap

Het college heeft het afgelopen jaar samen met gemeente Beuningen zorgvuldig onderzocht of een intergemeentelijk zwembad haalbaar is. We hebben hierbij gekeken naar de inrichting van de samenwerking, de financiële gevolgen en een passende locatie. Het college staat achter het gelopen proces en vindt dat het aan de gemeenteraden is om te bepalen of zij samen verder willen. Bij een positief principebesluit zouden we verenigingen, directie van De Meerval BV. en inwoners betrekken bij de volgende stappen. Dat moment is echter niet bereikt.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
27-03-2025	Informatienota aan de raad (Z/25/284383)
27-06-2025	Informatienota aan de raad (Z/25/304644)
11-11-2025	Beslisnota aan college ter vaststelling raadsnota (Z/25/1349948)
15-11-2025	Beslisnota aan de raad (Z/25/324428).

Antwoord van het college

In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen.

- Hoe kijkt het college terug op het proces en de communicatie richting de gemeenteraad van Wijchen en richting inwoners met betrekking tot het gezamenlijke zwembad Wijchen–Beuningen?**

Antwoord:

We hebben het afgelopen jaar intensief en doelgericht samengewerkt met het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen aan een onderzoek. Het ging om de vraag of een zwembad voor beide gemeenten haalbaar is. We hebben u twee keer geïnformeerd via informatienota's in maart en juni 2025. Zie hierboven onder "Eerdere besluiten".

In 2023 hebben we regelmatig gesproken met de Zwemvereniging Wijchen, Onderwaterteam Pontos en de directie van De Meerval BV. Deze gesprekken gingen over de hun wensen voor een mogelijke verbouwing en nieuwbouw van het zwembad in Wijchen. Het doel van de gesprekken was om duidelijk te krijgen wat zij nodig hebben. Op basis van hun wensen hebben we in 2023 het programma van eisen gemaakt. In 2024 nam u het besluit om nieuw te bouwen.

In 2025 deden we het onderzoek naar de haalbaarheid van een nieuw zwembad voor Wijchen en Beuningen. Daarbij was de rol van de zwemvereniging Wijchen, Onderwaterteam Pontos en de directie van De Meerval BV vooral adviserend. Hun wensen waren al duidelijk uit het intensieve proces van 2023. Het onderzoek in 2025 ging vooral over de inrichting van een gezamenlijk zwembad, de kosten en de plek voor het zwembad.

We vonden het te vroeg om inwoners in deze fase te betrekken. Ons doel was een principebesluit van beide gemeenteraden over een gezamenlijk zwembad.

Met een positief principebesluit zouden we in gesprek gaan met de verenigingen en de directie van De Meerval BV. Dat zou ook het moment zijn om inwoners van Wijchen te informeren en bij het project te betrekken. Het is niet zover gekomen.

2. **In hoeverre zijn inwoners van Wijchen actief betrokken of geraadpleegd in dit besluitvormingstraject, en acht het college deze betrokkenheid achteraf gezien voldoende? De raden zijn vaak benaderd door gebruikers die aangeven zich onvoldoende betrokken te hebben gevoeld bij de totstandkoming van het principebesluit. Had de samenleving achteraf gezien eerder betrokken moeten worden, voorafgaand aan het nemen van een principebesluit door de raden?**

Antwoord:

In het proces om een principebesluit te nemen om onderzoek te doen naar één gezamenlijk zwembad, zijn inwoners niet actief betrokken. De belangen van de gebruikers zijn meegenomen. Dat gebeurde via de gesprekken met de verenigingen in 2023 voor het programma van eisen. Signalen die bij de raad binnenkwamen, zijn niet bij het college terechtgekomen. Het college vindt dat het voor dit principebesluit niet nodig was om inwoners te raadplegen.

3. **Deelt het college de opvatting dat het, gezien de maatschappelijke impact en de regionale betekenis van het project, wenselijk was – en is – om inwoners explicieter te betrekken bij de besluitvorming, ook voorafgaand aan het nemen van een principebesluit? Zo ja, op welke wijze had dit volgens het college vorm kunnen krijgen?**

Antwoord:

We weten dat een gezamenlijk zwembad met de gemeente Beuningen veel invloed heeft op de samenleving. Het is belangrijk voor inwoners van beide gemeenten. Wij vinden dat het aan de politiek is om te bepalen of een zwembad samen met een andere gemeente gebouwd kan worden. Die keuze is aan de gemeenteraad, omdat de raad onze inwoners vertegenwoordigt. We zijn van mening dat we de belangen van de gebruikers goed hebben meegenomen.

4. **Is het college bereid om samen met de gemeente Beuningen te onderzoeken of een referendum onder inwoners van beide gemeenten over het gezamenlijke zwembad mogelijk en wenselijk is? En zo ja, kan een positieve uitkomst van dit referendum aanleiding zijn voor heroverweging van het principebesluit?**

Antwoord:

Een referendum is niet aan de orde. We hebben geen verzoek of vraag van inwoners gekregen. De raad van Beuningen heeft een besluit genomen, waardoor een gezamenlijk zwembad niet kan doorgaan. Vanuit Beuningen is er ook geen verzoek voor een referendum. Er zijn ook geen vragen van inwoners of gebruikers om het besluit opnieuw te bekijken. Er is bovendien te weinig politiek draagvlak in de gemeenteraad van Beuningen om verder te gaan met ons gezamenlijke plan.

5. **Welke lessen trekt het college uit dit traject voor toekomstige regionale samenwerkingsprojecten met een grote publieke en maatschappelijke impact?**

Antwoord:

Bij projecten met andere gemeenten kijken we altijd zorgvuldig hoe we te werk gaan en hoe we de gemeenteraad en onze inwoners betrekken.

De Gemeenteraad van Wijchen

Besluitvormingstraject rond het gezamenlijke zwembad Wijchen–Beuningen

---

Schriftelijke vragen van de fracties van GroenLinks en PvdA Wijchen

Ingediend: donderdag 8 januari 2026

Aanleiding:

Op 16 december jl. heeft de gemeenteraad van Beuningen met een krappe meerderheid besloten de mogelijkheden voor een gezamenlijk zwembad met Wijchen niet verder te willen verkennen. Dit besluit heeft bij veel inwoners van zowel Wijchen als Beuningen geleid tot teleurstelling en onbegrip. Ook GroenLinks/PvdA Wijchen ontvangt hierover veel reacties van inwoners, die het project zien als een belangrijke voorziening en als een gemiste kans voor regionale samenwerking.

Wij staan bovendien aan de vooravond van de gemeenteraadsverkiezingen. Juist in deze periode achten wij het van groot belang om inwoners expliciet te betrekken bij ingrijpende besluiten over publieke voorzieningen met een grote maatschappelijke impact, die bovendien de gemeentegrenzen overstijgen.

De wijze waarop het proces richting beide gemeenteraden is verlopen, roept vragen op. Het lijkt erop dat er weinig ruimte is geweest voor brede maatschappelijke betrokkenheid en dat de besluitvorming sterk bestuurlijk van aard is geweest.

Tegen deze achtergrond hebben wij de volgende vragen aan het college:

- Hoe kijkt het college terug op het proces en de communicatie richting de gemeenteraad van Wijchen en richting inwoners met betrekking tot het gezamenlijke zwembad Wijchen–Beuningen?
- In hoeverre zijn inwoners van Wijchen actief betrokken of geraadpleegd in dit besluitvormingstraject, en acht het college deze betrokkenheid achteraf gezien voldoende? De raden zijn vaak benaderd door gebruikers die aangeven zich

onvoldoende betrokken te hebben gevoeld bij de totstandkoming van het principebesluit. Had de samenleving achteraf gezien eerder betrokken moeten worden, voorafgaand aan het nemen van een principebesluit door de raden?

- Deelt het college de opvatting dat het, gezien de maatschappelijke impact en de regionale betekenis van het project, wenselijk was – en is – om inwoners explicie-ter te betrekken bij de besluitvorming, ook voorafgaand aan het nemen van een principebesluit? Zo ja, op welke wijze had dit volgens het college vorm kunnen krijgen?
- Is het college bereid om samen met de gemeente Beuningen te onderzoeken of een referendum onder inwoners van beide gemeenten over het gezamenlijke zwembad mogelijk en wenselijk is? En zo ja, kan een positieve uitkomst van dit referendum aanleiding zijn voor heroverweging van het principebesluit?
- Welke lessen trekt het college uit dit traject voor toekomstige regionale samenwerkingsprojecten met een grote publieke en maatschappelijke impact?

Wij zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet.

Namens GroenLinks Wijchen,
Pepijn Oomen

Namens PvdA Wijchen,
Titus Burgers

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7601
Extern Zaak ID	Z/26/336833
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.o
Titel	336833 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen PvdA: Antwoord op schriftelijke vragen 'Betaalbare Kleinschalige Initiatieven'
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
336833 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen PvdA: Antwoord op schriftelijke vragen 'Betaalbare Kleinschalige Initiatieven'
Schriftelijke vragen PvdA – Betaalbare Kleinschalige Initiatieven

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	10 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

De raad neemt de informatienota 'Antwoord op schriftelijke vragen PvdA: 'Betaalbare Kleinschalige Initiatieven' ter kennisname aan.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De raad neemt de informatienota 'Antwoord op schriftelijke vragen PvdA: 'Betaalbare Kleinschalige Initiatieven' ter kennisname aan.

Openbaar

Zaaknummer: 336833

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen PvdA: Antwoord op schriftelijke vragen 'Betaalbare Kleinschalige Initiatieven'

Collegedatum: 3 februari 2026

Kernboodschap

Kleinschalige woningbouwinitiatieven kennen we in twee soorten:

1. Plannen voor het bouwen van één woning en plannen op VAB-locaties (vrijgekomen agrarische bebouwing). Deze worden beoordeeld op basis van het 'KPI-toetsingskader'. Hierbij zijn in principe alle woningtypen mogelijk: van sociale huur en goedkope koop voornamelijk in de vorm van appartementen tot vrije sector.

2. Initiatieven van meer dan één woning. Deze worden beoordeeld op basis van het 'planfilter'. Het planfilter betekent dat een plan een positief oordeel kan krijgen wanneer het plan bestaat uit:

- 100% betaalbare woningen en minstens 50% goedkope koop- of sociale huurwoningen
- initiatieven voor goedkope koop (tot € 250.000)
- sociale huur en initiatieven van woningcorporaties
- zorg-voor-elkaar-woningen
- woningsplitsing (duurzaam ruimtegebruik)
- huisvesting van bijzondere doelgroepen.

Per saldo kunnen goedkope en betaalbare woningen dus worden gerealiseerd via zowel de KPI's in de vorm van met name appartementen als het planfilter, waarbij met name het planfilter zich specifiek richt op betaalbaarheid van nieuwe woningen.

In 2026 werken we aan een woningbouwstrategie voor de periode na 2030.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
25 september 2025	Informatienota Evaluatie uitvoering kleinschalige particuliere woningbouwinitiatieven (KPI's) Z/25/296153

Antwoord van het college

In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen

1. In hoeverre zijn kleinschalige particuliere initiatieven op dit moment mogelijk? Is de begrenzing van één woning per initiatief definitief, of bestaan er uitzonderingsmogelijkheden voor kleinschalige initiatieven die grotendeels of volledig uit betaalbare woningen bestaan?

Kleinschalige woningbouwinitiatieven kennen we in twee soorten:

1. Plannen voor het bouwen van één woning en plannen op VAB-locaties (vrijgekomen agrarische bebouwing). Deze worden beoordeeld op basis van het 'KPI-toetsingskader'. Hierbij zijn in principe alle woningtypen mogelijk: van sociale huur en goedkope koop voornamelijk in de vorm van appartementen tot vrije sector.

2. Initiatieven van meer dan één woning. Deze worden beoordeeld op basis van het 'planfilter'. Het planfilter betekent dat een plan een positief oordeel kan krijgen wanneer het plan bestaat uit:

- 100% betaalbare woningen en minstens 50% goedkope koop- of sociale huurwoningen
- initiatieven voor goedkope koop (tot € 250.000)
- sociale huur en initiatieven van woningcorporaties
- zorg-voor-elkaar-woningen
- woningsplitsing (duurzaam ruimtegebruik)
- huisvesting van bijzondere doelgroepen.

2. Klopt het dat de begrenzing van het aantal woningen op één in het KPI-beleid het momenteel onmogelijk maakt om via een kleinschalig initiatief meerdere betaalbare woningen te realiseren binnen de kernen en de rest van de gemeente?

Nee, dit klopt niet. Plannen met twee of meer woningen vallen onder het planfilter. Daarmee kunnen plannen met alleen betaalbare woningen en minstens 50% goedkope koop of sociale huur worden uitgevoerd. Zie ook antwoord 2.

3. Hoe kan de gemeente ervoor zorgen dat kleinschalige initiatieven, waarvan alle of een groot deel van de woningen binnen het betaalbare segment vallen, toch doorgang kunnen vinden? Wat is hiervoor nodig?

Dit is al mogelijk via het planfilter. Zie ook antwoord 2.

4. Hoe kijkt het college aan tegen de bovengenoemde situatie?

Het college vindt het bouwen van betaalbare woningen belangrijk. We werken verder aan de strategie voor woningbouw na 2030. In 2026 wordt de raad betrokken. Daarbij betreft het college ook zorgen en moties van de raad over woningbouw in de kleine kernen en betaalbaarheid. We willen naar één duidelijk toetsingskader voor woningbouwplannen, waarin zowel KPI's als het planfilter zijn opgenomen.

5. Zou het college, gezien de grote vraag en behoefte aan betaalbare woningen, niet juist moeten inzetten op het versoepelen van mogelijkheden om betaalbare woningen te realiseren?

Met het planfilter zetten we al in op extra mogelijkheden voor betaalbare woningen. Daarnaast blijven we onderzoeken hoe we onze woningbouwstrategie verder kunnen optimaliseren, vanuit het perspectief van betaalbaarheid en leefbaarheid in de kleine kernen.

De Gemeenteraad van Wijchen

Betaalbare Kleinschalige Initiatieven

Schriftelijke vraag van de fractie van de PvdA

Ingediend: 21 januari 2026

Aanleiding:

Het is in deze tijd erg moeilijk om een eigen huis te vinden, zowel voor koop als voor huur. Er wordt geprobeerd om betaalbare woningen te realiseren, maar ook dit blijkt lastig. In september 2025 is besloten het aantal woningen dat via een kleinschalig particulier initiatief (KPI) gebouwd kan worden te beperken tot één. Dit beleid wordt, door middel van een aangenomen motie, na een jaar heroverwogen.

Een argument dat destijds werd gebruikt, is dat via een KPI voornamelijk woningen in de vrije sector werden gerealiseerd. Dit zou de opgave voor betaalbare woningen bemoeilijken. Inmiddels zijn er echter ook initiatieven die grotendeels of zelfs volledig uit betaalbare woningen bestaan. Deze zouden nu geen doorgang kunnen vinden, omdat het om meer dan één woning gaat. Daarnaast halen we momenteel het gewenste percentage sociale en betaalbare koopwoningen niet; juist deze kleinschalige projecten kunnen daaraan bijdragen.

Het kan toch niet de bedoeling zijn dat in deze tijd van woningnood het moeilijk, of zelfs onmogelijk, is om voor jongeren uit de eigen kern betaalbare woningen te bouwen? Zijn hier mogelijkheden voor uitzonderingen? Of wat is ervoor nodig om dit soort goede initiatieven wél mogelijk te maken? Op die manier kan de jeugd gemakkelijker een eigen plek vinden binnen de eigen kern. Tot slot dragen deze initiatieven bij aan het realiseren van de broodnodige betaalbare woningen.

Vragen:

- In hoeverre zijn kleinschalige particuliere initiatieven op dit moment mogelijk? Is de begrenzing van één woning per initiatief definitief, of bestaan er uitzonde-

ringsmogelijkheden voor kleinschalige initiatieven die grotendeels of volledig uit betaalbare woningen bestaan?

- Klopt het dat de begrenzing van het aantal woningen op één in het KPI-beleid het momenteel onmogelijk maakt om via een kleinschalig initiatief meerdere betaalbare woningen te realiseren binnen de kernen en de rest van de gemeente?
- Hoe kan de gemeente ervoor zorgen dat kleinschalige initiatieven, waarvan alle of een groot deel van de woningen binnen het betaalbare segment vallen, toch door- gang kunnen vinden? Wat is hiervoor nodig
- Hoe kijkt het college aan tegen de bovengenoemde situatie?
- Zou het college, gezien de grote vraag en behoefte aan betaalbare woningen, niet juist moeten inzetten op het versoepelen van mogelijkheden om betaalbare wo- ningen te realiseren?

Namens de fractie van de PvdA

Youri Merkus

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7574
Extern Zaak ID	Z/26/337507
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.p
Titel	337507 Informatienota Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team WMO, jeugd en gezondheid
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
337507 Informatienota Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid
Bijlage 1: Regionaal Uitvoeringsplan dak- en thuisloosheid Gelderland-Zuid_1

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	3 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van het Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026-2032.
2. Kennis te nemen van de brief aan de raad waarin de voortgang wordt geschetst op het Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van het Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026-2032.
2. Kennis te nemen van de brief aan de raad waarin de voortgang wordt geschetst op het Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid

Collegedatum: 3 februari 2026

Kernboodschap

Met deze brief ontvangt u ter kennisname het Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid, vastgesteld door het college op 3 februari 2026, met daarin een concretere uitwerking van het Regionale Actieplan en kaders voor het nog op te stellen Lokale Uitvoeringsplan.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
29-01-2026	Z/25/328739 Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland Zuid

Toelichting

Op 9 december 2025 heeft het college besloten het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid naar de gemeenteraad toe te zenden ter vaststelling. Het Regionaal Actieplan omvat de beleidsmatige kaders. Met bijgevoegd Regionaal Uitvoeringsplan wordt vorm en richting gegeven aan de visie en doelen zoals die in het Actieplan zijn neergezet. Het Uitvoeringsplan wordt na vaststelling door het college ter kennisname met de gemeenteraad gedeeld.

Aanleiding en samenhang van de verschillende bestuurlijke documenten

Op 1 oktober 2024 hebben 13 gemeenten van de regio Gelderland-Zuid opdracht gegeven om gezamenlijk een nieuwe aanpak Dak- en Thuisloos te ontwikkelen, op basis van het Nationaal Actieplan Dakloosheid en het ETHOS onderzoek in de regio. Aan deze opdracht wordt uitvoering gegeven door middel van drie documenten die tezamen de aanpak vormen:

- *Het Regionaal Actieplan*: missie, visie, uitgangspunten en doelen.
- *Het Regionaal Uitvoeringsplan*: bevat de concretere uitwerking van het actieplan en welke kaders er gelden voor Lokale Uitvoeringsplannen.
- *Het Lokale Uitvoeringsplan*: deze zal beschrijven welke maatregelen worden genomen om vraagstukken van (dreigende) dak- en thuisloosheid lokaal op te lossen of te voorkomen.

Het voornemen is dat alle gemeenten in 2026 starten met het opstellen van het Lokale Uitvoeringsplan. Het Regionaal Uitvoeringsplan wordt binnen de 13 deelnemende

gemeenten ter vaststelling aangeboden aan de colleges. Het is aan de gemeenten zelf om te bepalen op welke wijze de raad wordt meegenomen.

Kernpunten van het Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid zijn:

- We werken toe naar het afbouwen van maatschappelijke opvang doordat we dakloosheid primair beschouwen als een huisvestingsprobleem;
- Op de korte termijn zien we dat extra opvang noodzakelijk is om verdere maatschappelijke teloorgang en overlast tegen te gaan;
- We werken lokaal aan preventie om dak- en thuisloosheid te voorkomen;
- We werken lokaal aan het toegankelijk maken van woonplekken voor dak- en thuisloze mensen door hen onder voorwaarden op te nemen als urgente doelgroep voor sociale verhuur;
- We realiseren lokaal alternatieve woonplekken en waar nodig zorg. Dit betreft couleur locale, waarbij gedacht kan worden aan woning delen, zorgwoningen, Housing First en hospitaverhuur;
- Het regionaal vangnet zal op termijn bestaan uit:
  - Kleinschalige opvang die we spreiden over de regio en een maximaal appel doet op zelf- en samenredzaamheid daar waar het kan.
  - Grootschalige opvang voor de mensen die dak- en thuisloos zijn en die te maken hebben met complexe multi-problematiek gecentraliseerd in Nijmegen en Tiel daar waar noodzakelijk.
- We richten halfjaarlijkse werkconferenties in om de paradigmashift van opvang naar wonen te monitoren en aan te sturen;
- Een regionaal Bestuurlijk kernteam van wethouders Wonen en Zorg en bestuurders van corporaties bereidt mede bestuurlijke besluitvorming voor.

Uitvoering of Vervolgstappen

- Het Regionaal Uitvoeringsplan wordt door alle 13 gemeenten uit de regio vastgesteld.
- Na vaststelling door de verschillende colleges wordt verder gewerkt met alle partners aan het uitvoeren van het Regionaal Uitvoeringsplan én het opstellen van de Lokale Uitvoeringsplannen. Hierin wordt in 2026 per gemeente duidelijk gemaakt, hoe op lokaal niveau het probleem van dak- en thuisloosheid wordt aangepakt.

Bijlage(n)

1. Regionaal Uitvoeringsplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid

REGIONAAL UITVOERINGS- PLAN DAK- EN THUISLOOSHEID

2026-2032 | Gelderland-Zuid

REGIONAAL UITVOERINGSPLAN AANPAK DAK- EN THUISLOOSHEID GELDERLAND-ZUID

MANAGEMENTSAMENVATTING

Het Regionaal Uitvoeringsplan Aanpak Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026–2032 bouwt voort op het Regionaal Actieplan Aanpak Dak- en Thuisloosheid. Samen met de nog te ontwikkelen lokale uitvoeringsplannen vormt dit de basis voor een integrale en toekomstbestendige aanpak van dak- en thuisloosheid in de regio. Waar het actieplan de koers en doelen beschrijft, legt dit uitvoeringsplan vast wat we gaan doen, wanneer we dat doen, hoe we dat organiseren en wie waarvoor verantwoordelijk is. Tegelijk is het uitvoeringsplan een levend document dat wordt aangepast zodra landelijke, regionale of lokale ontwikkelingen daarom vragen.

Het uitgangspunt is dat 75% van de mensen met (dreigende) dak- of thuisloosheid lokaal wordt geholpen door behoud van woonruimte, herhuisvesting of passende ondersteuning. Hiervoor gaan de gemeenten:

- Lokale uitvoeringsplannen opstellen waarin preventie, begeleiding en huisvesting samenkomen;
- Vroeg signalering en preventie versterken, met aandacht voor samenwerking, informatievoorziening en de sociale basis;
- 'Wonen Eerst' toepassen: dakloosheid primair benaderen als een huisvestingsvraagstuk;
- Urgentieregels en verordeningen aanpassen voor betere toegang tot woningen;
- Maatwerk leveren bij financiële bestaanszekerheid;

Voor de 25% van de mensen die toch dakloos raken en niet direct geholpen kunnen worden met een woonruimte en/of waarbij sprake is van ernstige problematiek, is er een regionaal vangnet. Dat betekent

dat er in de hele regio opvangplekken zijn waar zij tijdelijk kunnen verblijven. Deze opvang is gericht op herstel en in beginsel, op terugkeer naar de gemeente van herkomst. De gemeenten gaan:

- De regionale opvangcapaciteit tijdelijk uitbreiden om buitenslapen te voorkomen;
- Kleinschalige opvangvoorzieningen met begeleiding realiseren, verspreid over alle gemeenten in Gelderland-Zuid;
- Bestaande regionale opvangvoorzieningen door ontwikkelen en nieuwe opvangvormen realiseren, waaronder prikkelarme en groepsongeschikte plekken, waarin zelf- en samenredzaamheid centraal staan;
- Een gezamenlijke triage ontwikkelen, passend bij Wonen Eerst en de doorontwikkeling van de maatschappelijke opvang en in aansluiting op de behoefte en wat er al is;
- Bestuurlijke afspraken maken over opvang van

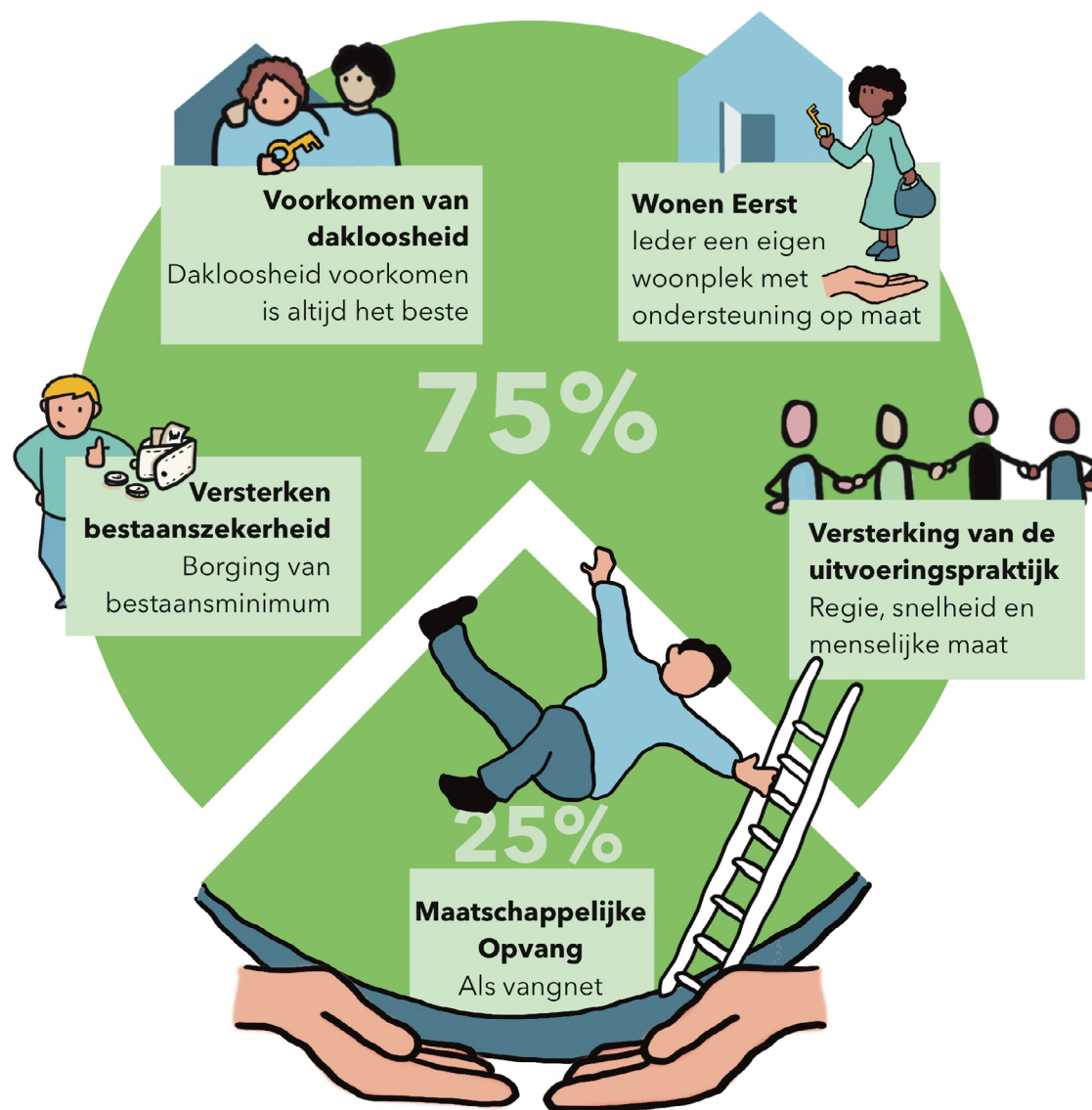

specifieke doelgroepen, waaronder jongeren, gezinnen, vrouwen en EU-burgers/arbeidsmigranten die geen toegang hebben tot de Wmo;

- Afspraken maken over zorgcontinuïteit, eigenaarschap en solidariteit bij opvang over de gemeentegrens heen.
- Financiering structureel verankeren en jaarlijks monitoren.

De komende jaren staan in het teken van eerst uitbreiden van het regionaal vangnet (om huidige dakloosheid en buitenslapen te verminderen), daarna transformeren en op termijn de capaciteit afschalen. Hiervoor worden ook een meerjarig vastgoedplan en de regionale triage (door)ontwikkeld. Naast het recht doen aan de opdracht is het streven om de kosten voor de maatschappelijke opvang te beperken en de uitgaven binnen de beschikbare rijksmiddelen te brengen. Dit lukt niet meteen en vraagt de eerste jaren om voorinvestering. Hierdoor nemen de kosten in eerste instantie toe, voordat het beter wordt.

De uitvoering monitoren en bespreken we halfjaarlijks met gemeenten, woningcorporaties, zorgaanbieders en ervaringsdeskundigen. Zo bouwen we gezamenlijk aan een duurzaam en sluitend vangnet, waarin niemand onvrijwillig buiten hoeft te slapen en iedereen zo thuis als mogelijk kan wonen.

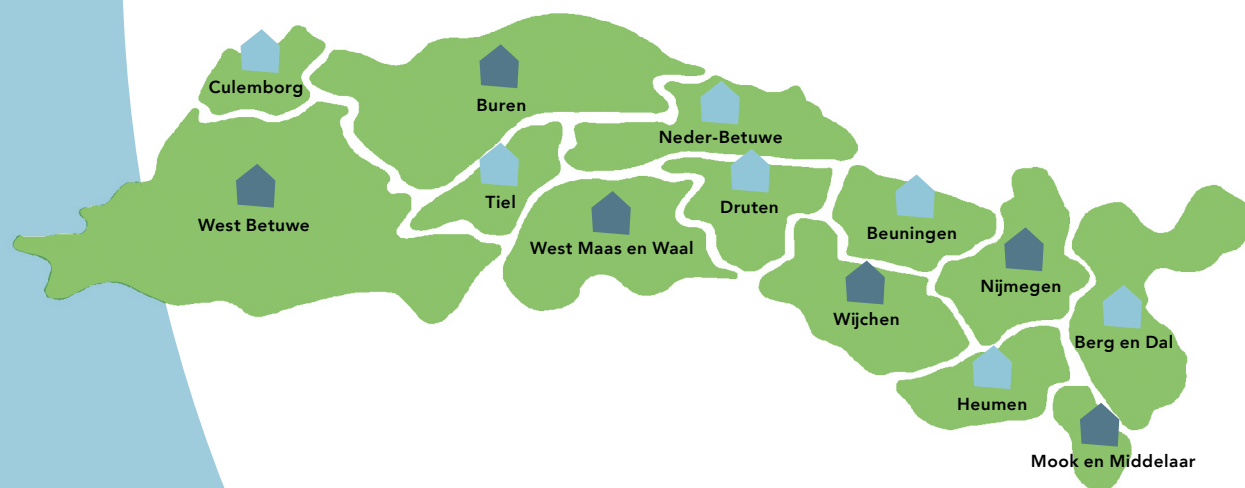
INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING	2
1. INLEIDING	5
2. LOKALE OPGAVE	7
2.1 Gezamenlijkheid en couleur locale in de lokale opgave	7
2.2 Wat is er nu?	7
2.3 Wat is er nodig?	8
2.3.1. Afsprakenkader	8
3. HET REGIONALE VANGNET	11
3.1 Doelgroep	11
3.2 Wat is er nu?	11
3.3 Wat is er nodig?	12
3.3.1. Afsprakenkader	13
4. MONITORING EN STURING	16
5. GOVERNANCE	17
6. COMMUNICATIE	18
7. RISICO'S	19
8. FINANCIËN	21
9. UITVOERINGSAGENDA	25
10. BIJLAGEN	29

REGIONAAL UITVOERINGS- PLAN DAK- EN THUISLOOSHEID

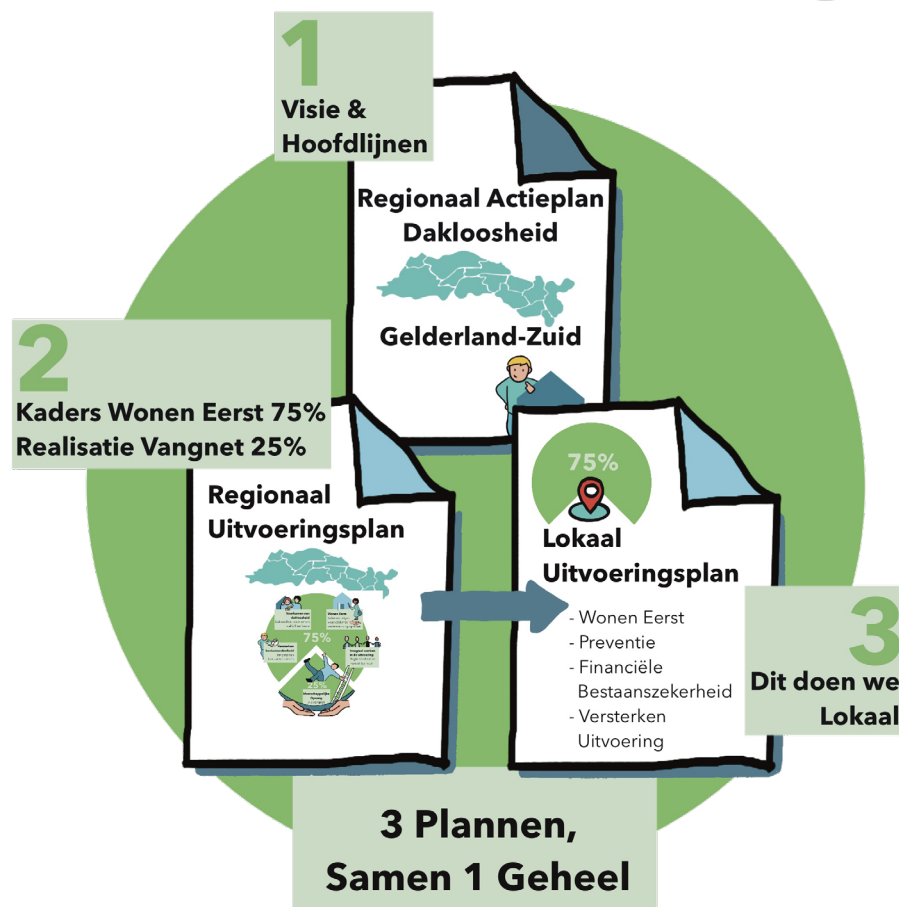
2026-2032 | Gelderland-Zuid

1. INLEIDING

Een sluitende aanpak van dak- en thuisloosheid vraagt om een visie en afspraken op regionaal én lokaal niveau over de domeinen heen en in samenhang met de diverse wetgevingen. Het Regionaal Uitvoeringsplan vormt samen met het Regionaal Actieplan en (de nog op te stellen) lokale uitvoeringsplannen de gezamenlijke aanpak. De drie documenten worden in samenhang gelezen, begrepen en gebruikt en vormen gezamenlijk de aanpak dak- en thuisloosheid voor de regio Gelderland-Zuid. Het betreft de documenten:

- *Het Regionaal Actieplan*: bevat de aanleiding, missie, visie, uitgangspunten en doelen voor de aanpak van dak- en thuisloosheid in Gelderland-Zuid.
- *Het Regionaal Uitvoeringsplan*: is het uitvoeringsplan van het regionaal actieplan en werkt uit hoe het regionaal vangnet voor maatschappelijke opvang wordt ingericht en welke kaders er gelden voor de lokale uitvoeringsplannen.
- *Het Lokale Uitvoeringsplan*: beschrijft per gemeente welke maatregelen worden genomen om 75% van de vraagstukken van (dreigende) dak- en thuisloosheid lokaal op te lossen en/of te voorkomen. Alle 13 gemeenten starten in 2026 met het opstellen van deze lokale plannen.

Het Actieplan biedt het strategisch kader; dit uitvoeringsplan is de praktische uitwerking daarvan. We hanteren in deze drie documenten de volgende uitgangspunten:

1. De inzet is gericht op het vergroten van zelfredzaamheid en samenredzaamheid, ook bij de inrichting van voorzieningen voor Maatschappelijke Opvang.
2. Het voorkomen van dakloosheid heeft prioriteit boven opvang of herhuisvesting; als voorkomen niet is gelukt, ligt de focus op herstel.
3. Wonen met privacy en autonomie geldt als norm.
4. Er mag geen thuisloosheid zijn onder kinderen en jongeren tot 23 jaar.
5. Het streven is om onvrijwillig buitenslapen te beëindigen.
6. Wat lokaal kan worden opgelost, gebeurt lokaal; wat regionaal moet worden opgepakt, gebeurt regionaal.

We gaan uit van de ETHOS-categorieën:

1. Mensen die leven in de openbare ruimte;
2. Mensen in de noodopvang voor dakloze mensen;
3. Mensen in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen.
4. Mensen die een instelling verlaten zonder vervolghuisvesting;
5. Mensen die wonen in een niet-conventionele woonruimte (zoals een auto, vakantiewoning of kraakpand);
6. Mensen die tijdelijk bij familie of vrienden verblijven.

1.1 LEESWIJZER

Voor de opbouw van het regionaal uitvoeringsplan volgen we de reis van de inwoner. U leest dan ook eerst wat lokaal nodig is en aansluitend wat dit voor het regionale vangnet betekent. Aan het einde van dit document vindt u een begrippenlijst (bijlage 8).

”
VOOR DE OPBOUW
VAN HET REGIONAAL
UITVOERINGSPLAN
VOLGEN WE DE REIS VAN
DE INWONER

2. LOKALE OPGAVE

2.1 GEZAMENLIJKHEID EN COULEUR LOCALE IN DE LOKALE OPGAVE

In Gelderland-Zuid erkennen we de urgente maatschappelijke opgave om dak- en thuisloosheid zoveel mogelijk te voorkomen. Als dit toch gebeurt, vangen we mensen snel en menswaardig op. Vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid spreken we af dat elke gemeente zich maximaal inspant om dak- en thuisloosheid te voorkomen. Dat doen we uit solidariteit met elkaar en vooral uit solidariteit met inwoners die hun huis dreigen te verliezen, geen woonplek meer hebben, of – vanwege hun problematiek - geen huis kunnen vinden.

In het regionaal actieplan legden we vast dat 75% van de hulpvragen rond (dreigende) dakloosheid lokaal wordt opgevangen en ondersteund. Het gaat hierbij om het voorkomen van dakloosheid, het behoud van huisvesting en het organiseren van passende herhuisvesting en woonplekken. Dit vraagt van elke gemeente om dak- en thuisloosheid primair te zien als woonprobleem. Waar nodig ondersteund met zorg. Ook vraagt het van elke gemeente om zich maximaal in te zetten op preventie, zodat inwoners die wel een (t)huis hebben, dit kunnen behouden.

Uit de ETHOS-telling komt naar voren dat naar verwachting ongeveer 75% van de dak- en thuisloosheid met passende lokale inspanningen kan

worden voorkomen of opgelost. De lokale opgave richt zich daarom primair op de volgende groepen binnen de ETHOS-categorieën:

4. Mensen die een instelling verlaten zonder vervolghuisvesting;
5. Mensen die wonen in een niet-conventionele woonruimte (zoals een auto, vakantiewoning of kraakpand);
6. Mensen die tijdelijk bij familie of vrienden verblijven.

Ook inwoners met dreigende huissuitzetting horen tot deze doelgroep. We voorkomen hiermee dat mensen buitenslapen of afhankelijk worden van het regionale vangnet.

Het gezamenlijke doel is dat alle gemeenten in 2032 in staat zijn om inwoners lokaal duurzamer te huisvesten en ondersteunen, zonder dat ze aangewezen raken op de regionale opvang.

2.2 WAT IS ER NU?

Gemeenten werken hard aan preventie, het realiseren van een goede sociale basis en een sluitende aanpak, zodat inwoners zo lang en zo goed mogelijk zelfstandig kunnen wonen en zelfredzaam zijn. Dit doen we aan de hand van regionale en lokale beleidsplannen en uitvoeringsplannen. Veel gaat goed en is op orde. Er is een goede samenwerking met

woningcorporaties, er zijn preventieprojecten en voorzieningen die aansluiten bij de landelijke en lokale Woonzorgvisies. De preventiescanner laat zien dat de basis grotendeels op orde is, maar ook dat verdere ontwikkeling nodig is op:

- Het voorkomen van dak- en thuisloosheid en huisuitzettingen;
- Het spreiden van voorzieningen binnen de regio;
- Het versterken van de doorstroom van opvang naar wonen;
- En de paradigmashift van zorg naar wonen: wonen als basis voor herstel.

2.3 WAT IS ER NODIG?

Om de lokale aanpak goed te laten werken, spreken we af wát elke gemeente minimaal regelt om een gezamenlijke aanpak dak- en thuisloosheid te realiseren. Deze afspraken gaan over het wat – de gezamenlijke koers en basisvoorwaarden – en niet over het hoe gemeenten dit uitvoeren. De lokale opgave gaat over de volgende 4 thema's:

1. Meer woonplekken (Wonen Eerst)
2. Preventie
3. Financiële bestaanszekerheid
4. Versterken uitvoering

Elke gemeente werkt de afspraken die hieronder staan uit in het lokale uitvoeringsplan. Hierbij wordt de gemeente geholpen met een digitale omgeving waar best practices en veelbelovende ontwikkelingen gedeeld en geactualiseerd worden.

De regionale afspraken geven richting, maar laten ruimte voor lokale invulling.

Elke gemeente bepaalt binnen dit kader haar eigen aanpak, afgestemd op de lokale situatie en beschikbare middelen. Naast dit kader, besteed het lokale uitvoeringsplan aandacht aan:

1. Hoe vroeg signalering en samenwerking met partners is georganiseerd;
2. Hoe woonruimte en begeleiding beschikbaar worden gemaakt;
3. Hoe financiële problemen worden voorkomen of opgelost;
4. Welke extra aandacht er is voor de specifieke behoefte van de aandachtsgroepen uit het Nationaal Actieplan;
5. Hoe ervaringsdeskundigheid in het plan is geborgd;
6. Hoe de verbinding met het regionaal vangnet is geregeld.

In de uitvoering borgt elke gemeente de verantwoordelijkheden tussen de verschillende domeinen, zoals bij Wonen, Zorg en het IZA/AZWA en houdt daarbij oog voor de samenhang tussen verschillende wetgevingen. Waar nodig worden (sub)regionale afspraken gemaakt en lokaal de randvoorwaarden georganiseerd om instroom in de opvang te voorkomen en uitstroom te bevorderen.

2.3.1. AFSPRAKENKADER

MEER WOONPLEKKEN (WONEN EERST)

Concrete afspraken (zie ook bijlage 1 Wonen Eerst)

- We spreken af dat mensen (die vallen onder de ETHOS doelgroep 4 t/m 6) die aanspraak maken op een urgentie voor Wonen Eerst, deze urgentie krijgen.
- Er vinden geen huisuitzettingen plaats met uitzondering van situaties, waarin huisuitzetting geoorloofd is vanwege onwil om rekening te houden met de omgeving of door bewust ondermijnend gedrag.

- We spreken af dat mensen die uitstromen uit een instelling, vervolghuisvesting hebben, zo nodig met begeleiding.
- Gemeenten gaan afspraken maken over de triage passend bij Wonen Eerst en bij de doorontwikkeling van de maatschappelijk opvang en in aansluiting op de behoefte en wat er al is.

Wonen Eerst, de zes leidende principes

1. Dakloosheid voorkomen is altijd beter dan opvang of herhuisvesting.
2. Huisvesting is een mensenrecht.
3. Respect voor keuze en eigen regie van mensen.
4. Scheiden van wonen en zorg.
5. Ondersteuning is gericht op herstel.
6. Ondersteuning is flexibel en op maat.

Verwachte inspanningen

- Lokaal beleid sluit aan bij de zes leidende principes van Wonen Eerst.
- Gemeenten benutten en/of creëren lokale mogelijkheden om huisuitzetting te voorkomen.
- Gemeenten maken afspraken over urgentie voor de ETHOS-doelgroep in de regionale urgentieverordening of in hun lokale prestatieafspraken
- Gemeenten hebben afspraken met de wooncorporatie(s) over het beschikbaar stellen van voldoende passende huurwoningen via de Werkgroep Bijzondere Bemiddeling (WBB), het Manifest/ Uitstroompunt of bijzondere bemiddeling.

- Gemeenten ontwikkelen meer betaalbare huurwoningen tot 1e aftoppingsgrens, met name voor jongeren onder de 21 jaar.
- Gemeenten werken met woningcorporaties en zorgorganisaties samen aan (her-)huisvestingsoplossingen, bijvoorbeeld woningdelen en hospitaverhuur.
- Gemeenten organiseren een manier om zicht te krijgen op de omvang van de doelgroep. Bijvoorbeeld een loket/voorziening waar inwoners terecht kunnen met vragen over wonen.
- Gemeenten investeren in tijdelijke huisvesting voor 'spoedzoekers'.

Voorkomen van dakloosheid

PREVENTIE

Concrete afspraken

- Waar nodig breiden gemeenten de preventieactiviteiten uit in aansluiting op de doelgroep.
- Gemeenten zorgen voor voldoende ondersteuning van inwoners die tijdelijk minder zelf- of samenredzaam zijn.

Verwachte inspanningen

- Elke gemeente neemt een lokaal kader 'toegankelijkheid informatie dak- en thuisloosheid' op in het eigen uitvoeringsplan.

- Gemeenten signaleren vroegtijdig problemen in samenwerking met corporaties, zorg- en welzijnsorganisaties en schuldhulpverlening.
- Inwoners weten waar zij terecht kunnen bij (dreigende) huisvestingsproblemen.
- Gemeenten zorgen voor toegankelijke informatie en werken aan het verminderen van stigma's rond dakloosheid.
- Elke gemeente kent zijn hiaten op de preventiescanner en werkt aan een oplossing.

Versterken bestaanszekerheid Borging van bestaansminimum

FINANCIËLE BESTAANSZEKERHEID

Concrete afspraken (zie ook bijlage 2 financiële bestaanszekerheid)

- Gemeenten ondersteunen inwoners, toegespitst op de ETHOS-doelgroep, actief bij het behoud van huisvesting.

Verwachte inspanningen

- Gemeenten versterken bestaanszekerheid door lokaal beleid en ondersteuning.
- Gemeenten bieden maatwerk binnen de Participatiewet in Balans en zetten in op vroegtijdige schuldhulpverlening.

Versterking van de uitvoeringspraktijk

Regie, snelheid en menselijke maat

VERSTERKEN UITVOERING

Concrete afspraken (zie ook bijlage 3 Versterken uitvoeringspraktijk)

- Iedere gemeente komt met een voorstel voor een kleinschalige opvang in de eigen gemeente.
- Gemeenten leggen regionaal afspraken vast over zorgcontinuïteit, eigenaarschap en solidariteit bij opvang buiten de eigen gemeente.
- Gemeenten hebben een escalatiestructuur bij complexe problematiek, bijvoorbeeld AVE methodiek, PMM en de Doorbraakmethode.

Verwachte inspanningen

- Gemeenten onderzoeken gezamenlijk alternatieve modellen voor lokaal en regionaal eigenaarschap en continuïteit.
- Gemeente is in staat om in de driehoek corporatie, zorg en gemeente antwoorden te vinden om dak- en thuisloosheid te voorkomen of te verhelpen door huisvesting.

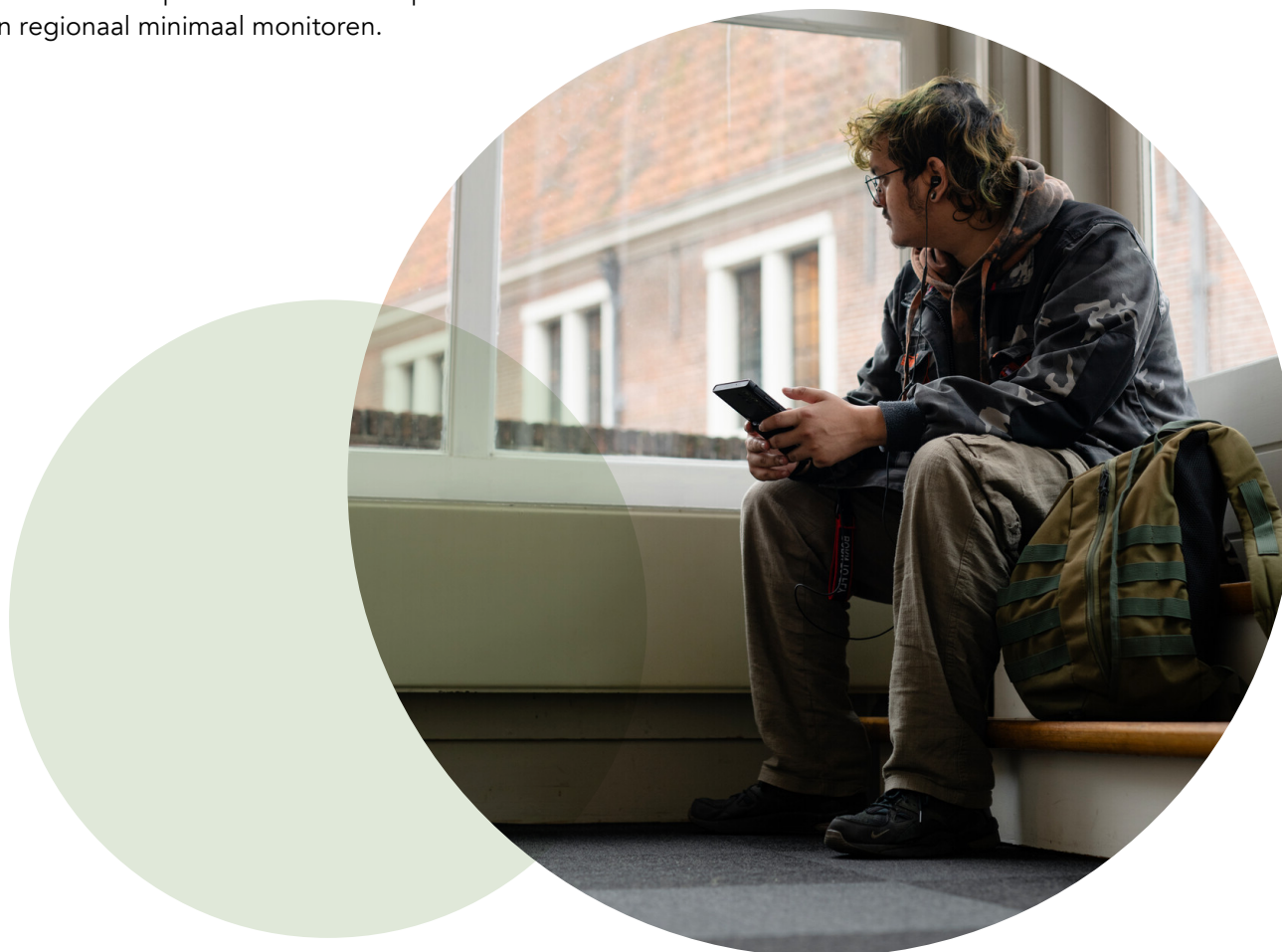
MONITORING

Concrete afspraken

- Gemeenten leveren gegevens aan voor de regionale monitor.

Verwachte inspanningen

- Gemeenten organiseren halfjaarlijks werkveldconferenties om voortgang te bespreken.
- Gemeenten bepalen de KPI's waarop we lokaal en regionaal minimaal monitoren.

3. HET REGIONALE VANGNET

In het regionaal actieplan legden we vast dat 25% van de hulpvragen rond dakloosheid regionaal wordt opgevangen en ondersteund. Met het regionale vangnet zorgen we er ervoor dat wanneer mensen, ondanks alle inzet, toch dakloos worden, worden opgevangen. Het regionale vangnet is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle gemeenten. Binnen de centrumregeling hebben we afgesproken dat de gemeente Nijmegen de regie heeft over de regionale taken. Wel altijd in samenspraak met de (betreffende) regiogemeenten.

3.1 DOELGROEP

Het Regionaal Vangnet is bedoeld voor mensen die dakloos zijn en te maken hebben met meervoudige en complexe problematiek, waarvoor voorkomen van dak- en thuisloosheid niet is gelukt en herhuisvesting en begeleiding in de eigen gemeente (nog) niet passend of haalbaar is. Deze mensen zijn niet zelf- en samenredzaam genoeg om de periode van tijdelijke dak- en thuisloosheid veilig en verantwoord met eigen oplossingen te overbruggen.

Concreet gaat het om dakloze mensen die vallen binnen de ETHOS-categorie 1 tot en met 3:

1. Mensen die leven in de openbare ruimte;
2. Mensen in de noodopvang voor dakloze mensen;
3. Mensen in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen.

3.2 WAT IS ER NU?

Samen met Iriszorg, RIBW, Droombankje en Het Tweede Huis werken we aan een regionaal dekkend vangnet van maatschappelijke opvang. Deze samenwerking heeft geleid tot een divers en kwalitatief goed aanbod van maatschappelijke opvangvoorzieningen. Zo zijn er voorzieningen specifiek voor jeugd, voorzieningen in het kader van zelfbeheer, alsook voorzieningen voor complexe problematiek waar middelengebruik centraal staat.

De voorzieningen concentreren zich in gemeente Nijmegen en er zijn ook voorzieningen in Nederasselt, Tiel en Culemborg.

In 2025 is geconstateerd door gemeenten en samenwerkingspartners dat er, met name in Nijmegen, sprake is van een onaanvaardbaar aantal buitenslapers dat leidt tot mensonterende en overlast gevende situaties. Hoewel we werken aan een zo thuis mogelijke huisvesting inclusief begeleiding, is dit niet op korte termijn afdoende te realiseren voor deze doelgroep. Het opvangen van het aantal buitenslapers vraagt om een tijdelijke pragmatische aanpak. We investeren daarom voor de korte termijn eerst in het uitbreiden van het aantal opvangplekken, zowel voor de eerste opvang als voor maatwerkplekken.

Zo zijn er 10 extra plekken in de eerste opvang en 57 maatwerkplekken gerealiseerd. Hierdoor ontstaat er meer ruimte om door- en uit de opvang te stromen. Daarnaast is er nog behoefte aan 12 extra maatwerkplekken in Rivierenland. We vinden het belangrijk om kleinschalige opvang te realiseren, dicht bij de plek waar mensen vandaan komen. Tegelijkertijd wordt in Rivierenland gewerkt aan verduurzaming en uitbreiding van de eerste opvang naar in totaal 8-12 plekken. Uitgangspunt is hierbij dat deze uitbreiding ook past bij de spreidingsopgave en hier is geen eindtermijn aan gekoppeld.

De omvang van deze deels gerealiseerde uitbreidingsbehoefte in de regio Gelderland- Zuid is vastgesteld aan de hand van de cijfers van de ETHOS-telling,

gecombineerd met monitoringsgegevens vanuit Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang en aangevuld met gegevens over de doelgroep die in beeld is gekomen tijdens de winternachttopvangperiode.

Op dit moment bestaat de maatschappelijke opvang in regio Gelderland Zuid, inclusief de al gerealiseerde uitbreiding, uit:

- 98 plekken eerste opvang*
- 139 plekken maatwerk voorzieningen** voor individuen
- 15 plekken maatwerkvoorzieningen voor gezinnen
- Dagopvang in Tiel
- Dagopvang in Nijmegen

* *Eerste opvang is opvang waar je zonder triage vooraf gebruik van kunt maken*

** *Plekken Maatwerkvoorzieningen zijn opvangplekken waar je alleen met een beschikking (gekregen door triage) gebruik van kunt maken.*

Voor de volledige lijst van beschikbare opvangvoorzieningen inclusief kosten, zie bijlage 4 Voorzieningen maatschappelijke opvang (Q4 2025)

Ondanks deze recente uitbreiding zien we dat de zorgen over het aantal buitenslapers onvoldoende is afgenomen. Een aanzienlijk deel van de dak- en thuisloze mensen komt door regelgeving niet in aanmerking voor opvang. Dit betreft een groot deel van de dakloze arbeidsmigranten en mensen die tijdelijk nog ergens kunnen verblijven maar feitelijk geen dak boven hun hoofd hebben, zoals mensen die in hun auto of garageboxen slapen of

niet op de opvang welkom zijn omdat zij een huisdier hebben. Ook overlast gevende en zorgmijdende dakloze mensen kunnen onvoldoende terecht in de opvangvoorzieningen.

3.3 WAT IS ER NODIG?

De visie vanuit het Regionaal Actieplan Dakloosheid is om dak- en thuisloosheid primair met huisvestingsoplossingen te bestrijden. Echter, er zullen situaties blijven waarbij dat – op dat moment - (nog) niet mogelijk is. Voor die situatie realiseren we regionaal een stevig vangnet van opvangvoorzieningen en beoordelen doorlopend of afschalen – naar een kleinere omvang - mogelijk is. We werken toe naar een situatie waarbij we het aanbod van voorzieningen beter afstemmen op de huisvestings- en eventuele zorgvraag van de doelgroep. Voor wie zelfstandig kan wonen, al dan niet met begeleiding, werken we regionaal en lokaal aan huisvestingsoplossingen. Voor wie dat (nog) niet passend is, is er tijdelijke opvang die ook gericht is op uitstroom naar woonoplossingen.

Door de lokale uitvoeringsplannen worden de huisvestingsmogelijkheden uitgebreid. Daarnaast wordt 2026-2027, zoals toegelicht in 3.2, opvangcapaciteit uitgebreid. Hierbij kijken we kritisch hoe lang extra uitbreiding noodzakelijk is. Ook beoordelen we, indien uitbreiding nodig blijft, hoe deze uitbreiding het beste aansluit bij de zelf- en samenredzaamheid en spreidingsopgave, waarbij we streven naar een aanbod van Maatschappelijke Opvang verspreid over de gehele regio. Waar kleinschalige opvang volstaat en realiseerbaar is passen we dit toe.

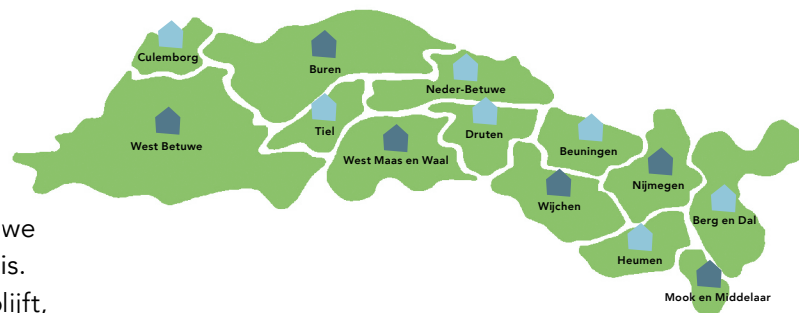
We kijken voortdurend hoe we zo goed mogelijk kunnen aansluiten bij de actualiteit en recente ontwikkelingen en bespreken dit tijdens de werkconferentie. De tweejaarlijkse werkconferenties zijn een belangrijk instrument om de voortgang te analyseren.

3.3.1. AFSPRAKENKADER

KLEINSCHALIGE OPVANG, VERSPREID OVER DE GEMEENTEN

Concrete afspraken

- In 2026 starten we met kleinschalige opvang, verspreid over de gemeenten. We zetten in op drie opvangvoorzieningen in regio Rivierenland en twee opvangvoorzieningen in Rijk van Nijmegen. In Rivierenland betekent dit 12 extra maatwerkplekken. In Rijk van Nijmegen gaat het om het herinrichten van het opvangaanbod op basis van zelf- en samenredzaamheid en spreidingsopgave.

Verwachte inspanningen

- Gemeenten houden bij de ontwikkeling van kleinschalige opvangvoorzieningen rekening met:
  - Lokale draagkracht
  - Aanwezige voorzieningen
  - Benodigde bemensing en expertise
- Regiogemeenten leveren inventarisaties aan over haalbaarheid locatie, lokale draagkracht en lokale ambitie. We verwijzen hiervoor ook naar de afspraak die we maakten bij Versterken Uitvoeringspraktijk: "Iedere gemeente komt met een voorstel voor een kleinschalige opvang in de eigen gemeente".
- Gemeenten maken afspraken met corporatie en zorgaanbieder over locatie, omvang en doelgroep voor deze kleinschalige voorzieningen.

VOORKOMEN VAN ONVRIJWILLIG BUITENSLAPEN EN VERMINDEREN VAN OVERLAST

Concrete afspraken

- Om ervoor te zorgen dat niemand onvrijwillig buiten slaapt en om verdere maatschappelijke problematiek te voorkomen/ terug te dringen wordt grootschalige opvang tijdelijk uitgebreid.
- Gemeenten nemen in 2026 een bestuurlijk besluit over opvangvoorzieningen voor; niet-Wmo gerechtigde EU-burgers, arbeidsmigranten en ongedocumenteerden.

Verwachte inspanningen

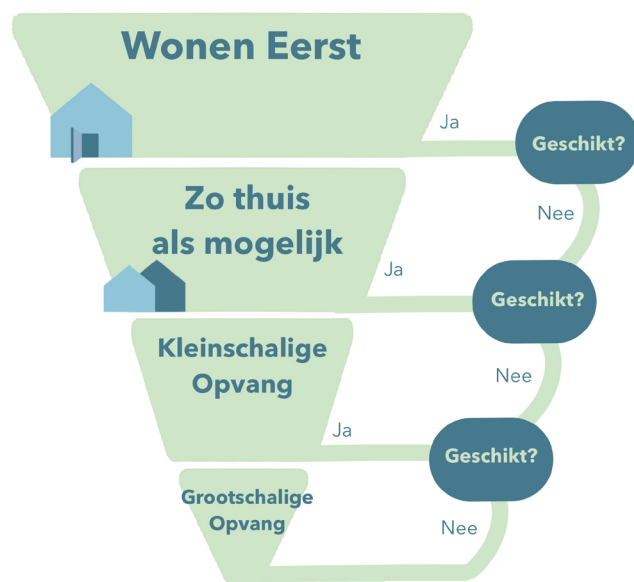
- De gemeente (Nijmegen) zorgt ervoor dat, bij de ontwikkeling van grootschalige opvangvoorzieningen, rekening wordt gehouden met:
  - Autonomie en privacy van cliënten
  - Creatieve huisvestingsoplossingen (zoals het benutten van leegstaande gebouwen)
  - Waar mogelijk worden (aflopende) grootschalige opvangvoorzieningen vervangen voor kleinschalige. Gemeenten dragen zorg voor opvang van alle buitenslapers tijdens het winterprotocol (dit geldt iig voor de winterperiode 2025-2026, daarna streven gemeenten naar voldoende opvangmogelijkheden het hele jaar door)
- Gemeenten hebben een inspanningsplicht om te onderzoeken of iemand Wmo-gerechtigd is.
- Gemeente Nijmegen geeft uitvoering aan het amendement "Iedereen van straat, niemand dakloos". De ervaringen van deze uitbreiding geven input voor ontwikkelingen bij het voorkomen en oplossen van dak- en thuisloosheid.

VERDER ONTWIKKELEN TRIAGEPROCES

Concrete afspraken

- In 2026 wordt het triageproces voor het toewijzen naar passende woon- opvangoplossingen – met lokale en regionale afspraken - (door)ontwikkeld en vastgesteld, door gemeenten, woningcorporaties, zorgaanbieders, CTMO en GGD.
- We gaan hierbij uit van een regionale basisafpraak voor de toewijzing naar MO aangevuld met sub regionale en lokale afspraken over toewijzing Wonen Eerst en zo thuis als mogelijk voorzieningen. Zie bijlage 5 Triage.

REALISEREN VASTGOEDPLAN MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

Concrete afspraken

- Gemeenten maken in 2026 een vastgoedplan Maatschappelijke Opvang, waarbij kosten voor onderhoud en aanpassingen aan bestaande opvangvoorzieningen in kaart worden gebracht.
- Gemeenten zorgen ervoor dat ontwikkelingen en onderhoud van het vastgoed voor Maatschappelijke Opvang onderdeel wordt van een meerjarige uitvoeringsagenda.

We weten dat er een aantal voorzieningen zijn die niet meer aan de eisen en normen voldoen. Er kan sprake zijn van:

- Verduurzamen;
- Onderhoud;
- Verbouwing uitbreiding of verkleining;
- Vervangen van panden of locaties.

Bij het opstellen van deze meerjarige vastgoedplan maatschappelijke opvang wordt in ieder geval meegenomen:

- RIBW Kwelkade (Tiel): De huidige locatie is met een capaciteit van 4 personen (8 tijdens winterprotocol) te klein en moet groeien naar een voorzieningen van 8-12 personen. (zie ook afspraak 2 uitbreiding grootschalige opvang)
- NuNN (Nijmegen): Deze opvang zit in een verwaarloosd pand, investeringen zijn noodzakelijk.
- IrisZorg Crisisopvang (Nijmegen): Het gebouw waar nu de crisisopvang in Nijmegen is gehuisvest, is te klein, voldoet niet aan de opvangeisen (meer gezinsplekken) en is niet duurzaam.

- MFC Iriszorg (Nijmegen): Dit gebouw voldoet niet meer aan de duurzaamheidseisen en moet worden verbouwd. Deze verbouwing staat voor 2026 gepland. Kosten zijn nog niet bekend. Deze worden deels door huur betaald.

Verwachte inspanningen

- Gemeenten onderzoeken per actie hoe dit gefinancierd gaat worden en nemen dit op in het meerjarig vastgoedplan. Denk aan aanschaf vastgoed, kosten verdisconteren in de huurprijs, meerjarige afschrijving op de begroting en cofinanciering. Uitgangspunt is dat we bij aanpassingen aan een pand maximaal anticiperen op toekomstig gebruik en multifunctionaliteit.
- Gemeente Nijmegen brengt de meerjarige opgave in kaart en maakt een concept meerjarig vastgoedplan en laat dit vaststellen in afstemming met de regio.

ONTWIKKELEN EXTRA OF Aangepaste OPVANGPLEKKEN EN/OF VEILIGHEIDSMaat- REGELEN VOOR SPECIFIEKE DOELGROEPEN

Concrete afspraken

- Gemeenten onderzoeken de noodzaak en mogelijkheden voor het ontwikkelen van extra of aangepaste opvangplekken en/of veiligheidsmaatregelen voor specifieke doelgroepen binnen de populatie van dakloze mensen. Het betreft mensen met zeer complexe problematiek, mensen die prikkelarme opvang nodig hebben (groepsongeschikt), vrouwen, gezinnen, jongeren 18-27, slachtoffers van mensenhandel en plegers van huiselijk geweld (WTH), LHBTQI+ en mensen met huisdieren.
- Gemeenten nemen in 2026 hierover een bestuurlijk besluit.

Verwachte inspanningen

- Gemeenten en opvangvoorzieningen houden zoveel mogelijk rekening met:
- Veiligheid, kindvriendelijkheid en een zo kort mogelijk verblijf betreffende de opvang van gezinnen.
- We waarborgen de rechten van kinderen.
- Jeugdriendelijke plekken voor jongeren 18-27 jaar.
- Minimaal één structurele veilige opvangplek voor slachtoffers van mensenhandel.

4. MONITORING EN STURING

De monitoring vormt de lerende motor van het Regionaal Uitvoeringsplan. Door structureel cijfers en ervaringen te combineren, ontstaat inzicht in wat werkt en waar bijsturing nodig is. De resultaten van de monitor worden gebruikt om te leren, bij te sturen en verantwoording af te leggen aan bestuur en partners.

De monitor verzamelt kwantitatieve gegevens, zoals herkomst (woongeschiedenis), verblijfplek, reden van dakloosheid, leeftijd, geslacht, trajectduur, door- en uitstroom, en de behoefte aan plekken voor Wonen Eerst en het regionaal vangnet. Hiervoor gebruiken we bestaande bronnen zoals de managementrapportage BW/MO, de CTMO-monitor de Ethos-Light telling (herhaling in 2032). Dit vullen we aan met stuurgegevens die voortkomen uit het door gemeenten uitvoering geven aan de verantwoordelijkheden van de lokale uitvoeringsplannen. Voor het regionaal in beeld brengen van de lokale voortgang, is het een optie is om de preventie-scanner (of een vergelijkbaar instrument) in 2032 te herhalen. Onderzoek & Statistiek Nijmegen ondersteunt bij analyse en duiding van deze gegevens. Kwalitatieve informatie, zoals signalen en verhalen van partners en ervaringsdeskundigen, helpt om cijfers te verklaren en verbeterpunten te bepalen. Deze informatie wordt besproken tijdens halfjaarlijkse werkconferenties met gemeenten, GGD, corporaties, zorgaanbieders en ervaringsdeskundigen.

De werkconferenties worden georganiseerd door Nijmegen samen met een wisselende regiogemeente. De uitkomsten van de monitoring en werkconferenties leiden tot gezamenlijke leerdoelen en acties. Resultaten worden vastgelegd en besproken tijdens de volgende conferentie. Op die manier blijft het beleid adaptief, transparant en regionaal gedragen.

Concrete afspraken (zie ook bijlage 6 Monitoring)

- Gemeenten monitoren halfjaarlijks de (ontwikkelingen in de) maatschappelijke opvang
- Gemeente Nijmegen neemt vanuit de centrumfunctie regie om de ontwikkelingen van het uitvoeringsplan te monitoren en de verbinding van de deelnemende gemeenten te organiseren, inclusief de halfjaarlijkse werkconferenties. Hiervoor stelt Nijmegen voor 3 jaar een regionaal programmamanager aan.

Verwachte inspanningen

- De gemeenten gebruiken de reguliere structuur van MO/BW overleg en halfjaarlijks wordt er een werkconferentie georganiseerd, waar alle gemeenten in de regio Gelderland-Zuid aan deelnemen, om:
  - De (benodigde) capaciteit van het regionaal vangnet te monitoren en te bepalen of deze kan worden afgeschaald of niet.
  - Gezamenlijk te bepalen of het aanbod van het regionaal vangnet aansluit op de vraag.
  - Onderling van elkaar te leren over de ontwikkelingen per gemeenten.
- Gemeenten spannen zich in voor de inzet van capaciteit van beleidsmedewerkers om bij te dragen aan de monitoring en aansturing van het Regionaal Uitvoeringsplan. Bekostiging van deze inzet komt uit de regiobegroting.

”
DE MONITORING VORMT
DE LERENDE MOTOR
VAN HET REGIONAAL
UITVOERINGSPLAN

5. GOVERNANCE

De governance regelt de verantwoordelijkheden, samenwerking en besluitvorming binnen het uitvoeringsplan. We volgen de lijn die is vastgelegd in de centrumregeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Rijk van Nijmegen en Rivierenland én de bijbehorende dienstverleningsovereenkomst en inrichtingsplan.

In de wijze van aansturing van het Actieplan en het daarbij behorende Uitvoeringsplan blijven we dicht bij de afspraken over samenwerking zoals we die hebben vastgelegd in de Centrumregeling en de Dienstverleningsovereenkomst en het bijbehorende inrichtingsplan. En we hebben aandacht voor ontwikkelingen die hier direct aan raken zoals IZA, en GALA en straks AZWA. Met daarbij de opmerking dat de deze trajecten ieder een eigen aansturing hebben waarbij de verschillende aanbieders ook moeten meesturen op de realisatie hiervan en samenhang.

Het bestuurlijk kernteam, met wethouders Wonen en Zorg en bestuurders van corporaties en zorgaanbieders, stelt rapportages vast en doet voorstellen over bijsturing aan de wethouders van de beide domeinen. Een regionaal programmteam, met beleidsmedewerkers uit de betrokken gemeenten en organisaties, bewaakt de voortgang en bereidt besluiten voor. Zie bijlage & Governance.

Wethouders beschermd wonen en maatschappelijke opvang (BW/MO) worden periodiek meegenomen via het regionaal bestuurlijk overleg BW/MO Gelderland-Zuid. De wethouders Wonen worden sub regionaal meegenomen via PFO Wonen Rijk van Nijmegen en het PFO Wonen Rivierenland. Zij bepalen richting op basis van voorstellen bestuurlijk kernteam

De centrumgemeente Nijmegen voert de regie via een programmamanager. Op lokaal niveau ligt het opdrachtgeverschap bij de portefeuillehouders Wonen en Zorg. Zij worden ondersteund door beleidsmedewerkers Wonen en zorg die samen optrekken als lokale kartrekkers. Deze gedeelde verantwoordelijkheid bevordert eigenaarschap en samenhang tussen wonen en zorg. De overlegstructuur bestaat uit een bestuurlijk kernteam dat twee keer per jaar bijeenkomt na de werkconferenties, en een programmteam dat frequent afstemt over de voortgang. De jaarlijkse cyclus kent vaste momenten in maart/september (data), april/oktober (conferenties) en mei/november (bestuurlijke bespreking).

Governance:

- Samenwerking
- Afspraken
- Afstemming
- Impact

6. COMMUNICATIE

De uitvoering ligt bij een te formeren regionale werkgroep Communicatie onder regie van de centrumgemeente Nijmegen. Communicatie zorgt voor één verhaal, duidelijke samenwerking en goed contact met inwoners en partners. We gebruiken begrijpelijke taal (B1-niveau), delen informatie op tijd en zorgen dat iedereen dezelfde boodschap vertelt. Ervaringsdeskundigen, omwonenden en organisaties worden actief betrokken.

Elke gemeente vertaalt de materialen lokaal.

Er komt een regionaal communicatieplan met vaste afspraken over wie wat doet, hoe informatie wordt gedeeld en hoe we omgaan met vragen of zorgen. Belangrijke momenten zijn de halfjaarlijkse werkconferenties en het Voortgangsbulletin waarin resultaten en ervaringen worden gedeeld.

Bij nieuwe opvanglocaties informeren en betrekken we de omgeving zorgvuldig en respecteren we privacy. De communicatie richt zich op gemeenten, partners, inwoners, omwonenden en media. We hanteren eenduidige en mensgerichte kernboodschappen, afgestemd op de doelgroep.

7. RISICO'S

De uitvoering van het plan brengt risico's met zich mee. Deze worden benoemd, gevolgd en waar mogelijk beheerst. Belangrijke risico's zijn onder andere beperkte financiële ruimte, krappe planning, maatschappelijke ontwikkelingen, politieke ontwik-

kelingen en keuzes en tekort aan sociale huurwoningen. Om deze risico's te beperken, worden zo realistisch mogelijke planningen gemaakt, extra middelen gezocht, afspraken geharmoniseerd en triage verder ontwikkeld. De risico's worden

besproken volgens de lijn zoals vastgelegd in de centrumregeling, dienstverleningsovereenkomst en het inrichtingsplan. Daarnaast worden deze besproken tijdens de werkconferenties en opgenomen in de halfjaarlijkse rapportages.

BELANGRIJKSTE RISICO'S:

Nr.	Risico	Omschrijving / Context	Mogelijke gevolgen	Beheersmaatregelen
1	Tekort aan beschikbare rijksmiddelen beschermd wonen en maatschappelijke opvang	De plannen passen mogelijk niet binnen beschikbare rijksmiddelen. Extra druk op de regiobegroting door tijdelijke extra financiering voor opvangplekken, transitie kleinschalige opvang, preventie en Wonen Eerst. Korte termijn: stijgende kosten. Langere termijn: dalende rijksbijdragen als gevolg van het nieuwe verdeelmodel.	Onvoldoende middelen voor uitbreiding opvang/begeleiding; vertraging transitie; langere verblijfsduur en hogere druk op voorzieningen.; pijnlijke keuzes moeten maken, minder geld lokaal beschikbaar en/of geld bijleggen uit eigen middelen.	Meerjarenbegroting met fasering; onderzoeken aanvullende financiering; politieke lobby Rijk; jaarlijkse financiële evaluatie.
2	Korte termijn (6 jaar) om plannen uit te voeren	Looptijd van zes jaar mogelijk te kort gezien omvang transformatie en groei doelgroep.	Doelen (MO-budget, afbouw grootschalige opvang) niet tijdig gehaald; tekort betaalbare woningen; druk op uitvoering neemt toe.	Realistische planning en prioritering; jaarlijkse herijking; actieve risicobeheersing bij locatieontwikkeling.
3	Politieke keuzes (lokaal en landelijk) wijzigen	Voortgang afhankelijk van landelijke en lokale politieke keuzes en financiële ruimte binnen gemeenten.	Verschillen in uitvoeringssnelheid; nadeelgemeenten; belemmeringen sociale woningbouw; risico op vertraging door bezuinigingen; wijziging oplossingsrichting.	Bestuurlijk kernteam en regionaal bestuurlijk overleg BW/MO Gelderland-Zuid benutten; politieke lobby Rijk/Provincie; afspraken over solidariteit; heldere communicatie urgentie.

BELANGRIJKSTE RISICO'S:

Nr.	Risico	Omschrijving / Context	Mogelijke gevolgen	Beheersmaatregelen
4	Hervorming en samenwerking	Maatschappelijke opvang sluit onvoldoende aan bij hervormingen in zorg (GGZ, Jeugd, IZA).	Versnipperde uitvoering; onduidelijkheid over rollen; inefficiënt gebruik middelen.	Gezamenlijke kaders in samenwerkingsovereenkomsten; GGZ- en jeugddomeinpartners betrekken; lokaal maatwerk binnen IZA/AZWA-structuur.
5	Tekort aan sociale huurwoningen/ woonruimte	Voor de paradigmashift naar Wonen Eerst zijn meer betaalbare huurwoningen/ woonruimten en bijzondere woonvormen nodig. Daarnaast kan de verdeling van huurwoningen over de gemeenten dusdanig scheef zijn (en blijven), dat sommige gemeenten te zwaar belast raken met zorgproblemen en complexe problematiek, inclusief bijbehorende herhuisvestingsvraagstukken.	Structureel tekort aan betaalbare woningen belemmert doorstroom. Langere verblijfsduur in opvang; stijgende kosten/toenemende wachtlijsten; verminderd vertrouwen inwoners en partners. Beperkte woonruimte door concurrentie met andere urgente groepen. Specifieke doelgroepen vinden geen huisvesting. Onvoldoende woonruimte zorgt ervoor dat we de dak- en thuisloosheid niet opgelost krijgen.	Afspraken verdeling woonruimte; versnellen nieuwbouw; flexibele woonvormen; woningdelen en tijdelijke huisvesting. Fairshare.
6	Capaciteitstekort	De transformatie vraagt capaciteit van veel verschillende partijen.	Personeelstekorten kunnen de uitvoeringsnelheid vertragen.	Planning aanpassen naar gelang van de capaciteit.

8. FINANCIËN

De financiële structuur van het Uitvoeringsplan sluit aan bij het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid 2026–2032, waarbij het uitgangspunt is om binnen de beschikbare middelen van het programma Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg te blijven. Binnen dit programma is het college van Nijmegen indien nodig bevoegd om met middelen te schuiven. Wanneer voor bepaalde ontwikkelingen wordt verwacht dat daarmee nog niet voldoende middelen beschikbaar worden gemaakt, wordt na afstemming met de regiogemeenten dit voorgelegd aan de gemeenteraad via het begrotingsproces van de stadsbegroting.

Voor de financiering van de maatschappelijke opvang ontvangt centrumgemeente Nijmegen rijksmiddelen die beschikbaar zijn voor het organiseren voor opvang in de regio Gelderland-Zuid. Het is belangrijk dat de gemeenten in 2026 komen tot een goede regionale afstemming over de financiën voor de komende jaren. Zo kan op termijn worden gestuurd op een passend en toereikend budget.

Voor de uitvoering is in ieder geval de komende 3 jaar extra inzet nodig. Dit betreft de inzet van lokale beleidsmedewerkers en de inzet van programma-sturing. Na drie jaar wordt de inzet opnieuw beoordeeld. Deelname aan werkgroepen valt deels onder regulier werk én uit regionaal werk dat onder te brengen is in de bestaande afspraak dat 0,2 fte

inzet door regiogemeenten voor regionaal werk gecompenseerd wordt uit de regiobegroting. Daarnaast worden de regiogemeenten aanvullend gecompenseerd. Binnen alle taken die binnen deze afspraken vallen moet geprioriteerd worden. Als dan extra inzet nodig blijkt dan nemen we dat op in de begroting.

De extra middelen voor de uitvoering van de groot-schalige opvang, op basis van de geconstateerde uitbreidingsbehoefte, is opgenomen in onderstaande tabel. De kosten die in de tabel zijn opgenomen worden bekostigd vanuit de vastgestelde regiobegroting. De uitbreiding grootschalige opvang als gevolg van het amendement van de Nijmeegse Gemeenteraad is niet opgenomen, omdat dit door Nijmegen zelf bekostigd wordt en geen negatieve (en mogelijk geen enkele) gevolgen heeft voor de regiobegroting.

”

OP TERMIJN STUREN

OP EEN PASSEND EN

TOEREIKEND BUDGET

OVERZICHT VAN GERAAMDE KOSTEN

Categorie/ onderdeel	Omschrijving	Jaar/ periode	Geschatte kosten per jaar (€)	Verantwoordelijkheid	Dekking
Programmaorganisatie & sturing	1 fte programmamanager (coördinatie, monitoring, conferenties)	2026-2028	100.000	Centrumgemeente	Gedekt in regiobegroting
	Ambtelijke Inzet regiogemeenten (boven op de bestaande afspraak van 0,2fte)	2026-2028	120.000	Regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO dec 2025, dekking regiobegroting
	Halfjaarlijkse werkconferentie (locatie, dagvoorzitter, catering, communicatie)	Structureel per jaar	20.000	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO dec 2025, dekking regiobegroting
Tijdelijke uitbreiding opvangcapaciteit (zie ook bijlage 4)	Tijdelijke uitbreiding regionaal vangnet (extra plekken). Dit is een eerste inschatting.	Q2 2026–2027	5.221.277	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO dec 2025, dekking regiobegroting
Ontwikkelkosten kleinschalige opvang	Ontwikkeling criteria, begeleidingsaanbod, communicatie en inrichting	2026 e.v.	250.000*	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO feb 2026, dekking regiobegroting
Exploitatiekosten kleinschalige opvang (5 voorzieningen)	Uitvoering	Q3 2026 e.v.	500.000	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO in 2026, dekking regiobegroting
Ontwikkelen meerjarig vastgoedplan	Noodzakelijk kosten onderhoud, verwerven en behoud vastgoed in kaart plannen en begroten en inplannen en	2026	Regulier werk	Centrumgemeente	Binnen bestaande capaciteit
Meerjarig vastgoed plan	Uitvoering	2026-2032	PM	Centrumgemeente	Besluitvorming colleges na advisering PFO, dekking regiobegroting

OVERZICHT VAN GERAAMDE KOSTEN

Categorie/ onderdeel	Omschrijving	Jaar/ periode	Geschatte kosten per jaar (€)	Verantwoordelijkheid	Dekking
Ontwikkelen van aangepaste opvangplekken en/of veiligheidsmaatregelen voor kwetsbare doelgroepen	Opvang toegankelijk maken voor: mensen met zeer complexe problematiek, mensen die prikkelarme opvang nodig hebben (groepsongeschikt), vrouwen, gezinnen, jongeren 18-27, slachtoffers van mensenhandel en plegers van huiselijk geweld (WTH), LHBTQI+ en mensen met huisdieren	Vanaf Q4 2026	PM	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO, dekking regiobegroting
Communicatie & destigmatisering	Regionaal communicatieplan. De communicatie richt zich op gemeenten, partners, inwoners, omwonenden en media.	2026–2027	Opgenomen in programma-organisatie	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO, dekking regiobegroting
Informatievoorziening (preventie)	Actualiseren lokale websites, zoektermen, taalversies, sociale kaarten	2026-2027	Opgenomen in programma-organisatie	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO, dekking regiobegroting
Scholing & kennisdeling	Training professionals (destigmatisering, maatwerk, Participatiewet in Balans)	2026–2032	PM	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO, dekking regiobegroting
Triageontwikkeling	Ontwerp en implementatie triagesystematiek	2026	Opgenomen in programma-organisatie PM	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO in 2026, dekking regiobegroting
Uitvoering triage, passend bij Wonen Eerst en de ontwikkeling op MO	Kosten uitvoering	2026 e.v.	PM	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO, dekking regiobegroting

OVERZICHT VAN GERAAMDE KOSTEN

Categorie/ onderdeel	Omschrijving	Jaar/ periode	Geschatte kosten per jaar (€)	Verantwoordelijkheid	Dekking
Monitoring & data-analyse	Halfjaarlijkse monitor, O&S Nijmegen, CTMO-data	Structureel	Opgenomen in programma-organisatie	Centrumgemeente en regiogemeenten	Besluitvorming colleges na advisering PFO in 2026, dekking regiobegroting
Evaluatie & rapportage	Jaarlijkse publicatie voortgangsrapportage en bestuurlijke bespreking	Structureel	Opgenomen in programma-organisatie	Centrumgemeente en regiogemeenten	Binnen bestaande capaciteit

* Een deel van deze kosten worden mogelijk ook ondergebracht onder het nog te ontwikkelen meerjarige vastgoedplan. Deze ontwikkelkosten zijn niet jaarlijks meer nodig als de voorziening staat.

9. UITVOERINGSAGENDA

De uitvoeringsagenda biedt in één overzicht inzicht in de belangrijkste stappen die regionaal en lokaal worden gezet voor het Regionaal Uitvoeringsplan. De tabel laat per periode zien welke activiteiten worden opgepakt, op welk niveau deze plaatsvinden en wie hiervoor verantwoordelijk is. De agenda kan

helpend zijn om te zien wanneer welke acties worden verwacht en hoe de onderlinge samenhang is georganiseerd. De regionale besluitvorming vormt steeds het startpunt voor de lokale uitwerking. Hoewel de agenda richtinggevend is en houvast biedt voor de uitvoering, zal de tijdslijnen worden

aangepast wanneer besluitvorming, politieke ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht daarom vragen.

#	Wat	Wanneer	Regionaal/lokaal	Verantwoordelijkheid
	Algemeen			
1	Vorbereiden gezamenlijke startbijeenkomst	Q1 2026	Regionaal	Projectleider i.s.m. de gemeenten
	Meer woonplekken (Wonen Eerst)			
	<i>Concrete afspraken</i>			
2	Mensen (die vallen onder de ETHOS doelgroep 4 t/m 6) die aanspraak maken op een urgentie voor Wonen Eerst, krijgen deze urgentie.	2026-2027	lokaal	Individuele gemeente
3	Er vinden geen huisuitzettingen plaats met uitzondering van situaties, waarin huisuitzetting geoorloofd is vanwege onwil om rekening te houden met de omgeving of door bewust ondermijnend gedrag.	2026-2027	lokaal	Individuele gemeente
4	Mensen die uitstromen uit een instelling hebben vervolghuisvesting, zo nodig met begeleiding.	2026-2027	lokaal	Individuele gemeente
5	Afspraken over de triage passend bij Wonen Eerst en bij de doorontwikkeling van de maatschappelijk opvang en in aansluiting op de behoefte en wat er al is.	Q3 2026	Regionaal	Alle gemeenten

#	Wat	Wanneer	Regionaal/lokaal	Verantwoordelijkheid
	Meer woonplekken (Wonen Eerst)			
	<i>Verwachte spanningen</i>			
6	Beleid sluit aan bij de zes leidende principes van Wonen Eerst		lokaal	Individuele gemeente
7	Benutten en/of creëren lokale mogelijkheden om huisuitzetting te voorkomen.		lokaal	Individuele gemeente
8	Afspraken maken over urgentie voor de ETHOS-doelgroep in de regionale urgentieverordening of in lokale prestatieafspraken		lokaal	Individuele gemeente
9	Afspraken maken met de wooncorporatie(s) over het beschikbaar stellen van voldoende passende huurwoningen via de Werkgroep Bijzondere Bemiddeling (WBB), het Manifest/Uitstroompunt of bijzondere bemiddeling.		Lokaal/subregionaal	Individuele gemeente
10	Ontwikkelen meer betaalbare huurwoningen tot 1e aftoppingsgrens, met name voor jongeren onder de 21 jaar.		Lokaal	Individuele gemeente
11	Samen met woningcorporaties en zorgorganisaties werken aan (her-)huisvestingsoplossingen, bijvoorbeeld woningdelen en hospitaoverhuur.		lokaal	Individuele gemeente
12	Organiseren van een manier om zicht te krijgen op de omvang van de doelgroep. Bijvoorbeeld een loket/voorziening waar inwoners terecht kunnen met vragen over wonen		lokaal	Individuele gemeente
13	Gemeenten investeren in tijdelijke huisvesting voor 'spoedzoekers'.		lokaal	Individuele gemeente
	Preventie			
	<i>Concrete afspraken</i>			
14	Waar nodig breiden gemeenten de preventieactiviteiten uit in aansluiting op de doelgroep.	2026-2030	lokaal	Individuele gemeente
15	Gemeenten zorgen voor voldoende ondersteuning van inwoners die tijdelijk minder zelf- of samenredzaam zijn.	2026-2030	lokaal	Individuele gemeente

#	Wat	Wanneer	Regionaal/lokaal	Verantwoordelijkheid
	Preventie			
	<i>Verwachte inspanningen</i>			
16	Een lokaal kader 'toegankelijkheid informatie dak- en thuisloosheid' opnemen in het eigen uitvoeringsplan.		lokaal	Individuele gemeente
17	Signaleren vroegtijdig problemen in samenwerking met corporaties, zorg- en welzijnsorganisaties en schuldhulpverlening.		lokaal	Individuele gemeente
18	Inwoners weten waar zij terecht kunnen bij (dreigende) huisvestingsproblemen.		lokaal	Individuele gemeente
19	Toegankelijke informatie en werken aan het verminderen van stigma's rond dakloosheid.		lokaal	Individuele gemeente
20	Inzicht in de hiaten op de preventiescanner en werken aan een oplossing.		lokaal	Individuele gemeente
	Financiële bestaanszekerheid			
	<i>Concrete afspraken</i>			
21	Actief ondersteunen van inwoners, toegespitst op de ETHOS-doelgroep, bij het behoud van huisvesting.	2026-2030	lokaal	Individuele gemeente
	<i>Verwachte inspanningen</i>			
22	Bestaanszekerheid versterken door lokaal beleid en ondersteuning.		lokaal	Individuele gemeente
23	Maatwerk bieden binnen de Participatiewet in Balans en zetten in op vroegtijdige schuldhulpverlening.		lokaal	Individuele gemeente
	Versterken uitvoering			
	<i>Concrete afspraken</i>			
24	Voorstel maken voor een kleinschalige opvang in de eigen gemeente.	2026	lokaal	Individuele gemeente
25	Regionale afspraken vastleggen over zorgcontinuïteit, eigenaarschap en solidariteit bij opvang buiten de eigen gemeente	2026	regionaal	Alle gemeenten
26	Escalatiestructuur bij complexe problematiek, bijvoorbeeld AVE methodiek, PMM en de Doorbraakmethode.	2027	lokaal	Individuele gemeente

#	Wat	Wanneer	Regionaal/lokaal	Verantwoordelijkheid
	Versterken uitvoering			
	<i>Verwachte inspanningen</i>			
27	Gezamenlijk onderzoeken van alternatieve modellen voor lokaal en regionaal eigenaarschap en continuïteit.		regionaal	Alle gemeenten
28	Antwoorden beschikbaar in de driehoek corporatie, zorg en gemeente om dak- en thuisloosheid te voorkomen of te verhelpen door huisvesting.		lokaal	Individuele gemeente
	Regionaal vangnet			
	<i>Concrete afspraken</i>			
29	Kleinschalige opvang, verspreid over de gemeenten	2026-2027	regionaal	Alle gemeente
30	Voorkomen van onvrijwillig buitenslapen en verminderen van overlast	2026	regionaal	Alle gemeente
31	Amendement 'Iedereen van Straat'	2026-2027	nntb	Gemeente Nijmegen
	<i>Verwachte inspanningen</i>			
32	Realiseren vastgoedplan Maatschappelijke Opvang		regionaal	Alle gemeente
33	Ontwikkelen extra of aangepaste opvangplekken en/of veiligheidsmaatregelen voor specifieke doelgroepen.		regionaal	Alle gemeente
	Monitoring			
	<i>Concrete afspraken</i>			
34	Aanleveren gegevens voor de regionale monitor.		lokaal	Individuele gemeente
	<i>Verwachte inspanningen</i>			
35	Halfjaarlijks organiseren van een werkveldconferentie om voortgang te bespreken.		regionaal	Projectleider i.s.m. de gemeenten
36	KPI's bepalen waarop we lokaal en regionaal minimaal monitoren		regionaal	Alle gemeenten

10. BIJLAGEN

BIJLAGE 1. WONEN EERST

TOEGANG TOT WONINGEN

DOEL

Verbeteren van de toegang tot passende huisvesting voor dak- en thuisloze mensen, zodat niemand tussen wal en schip valt door gebrek aan structurele woonruimte. De interventie richt zich op het aansluiten bij de huidige woningtoewijzing en op het creëren van een sluitende aanpak binnen het programma Wonen Eerst.

HUIDIGE SITUATIE

Inwoners die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden, komen na een zelfredzaamheidstoets in aanmerking voor de maatschappelijke opvang. Deze groep heeft vaak een combinatie van woon- en

zorgvragen en doorloopt een traject via de maatschappelijke opvang. Uiteindelijk kunnen zij, met begeleiding, uitstromen naar een reguliere woning of richting beschermd wonen.

Dakloosheid is in de huidige huisvestingsverordening van de Groene Metropoolregio geen grond voor urgentie. Alleen mensen die uit hun woning zijn geraakt door huiselijk geweld en tijdelijk verblijven bij Moviera, kunnen urgentie krijgen. Hierdoor vallen sommige inwoners tussen wal en schip: zij worden als zelfredzaam beoordeeld, hebben geen structurele huisvesting, maar worden niet toegelaten tot de opvang vanwege het ontbreken van een zorgvraag. In de praktijk betreft dit mensen die:

- Een instelling verlaten zonder vervolghuisvesting;
- Verblijven in niet-conventionele woonruimten, zoals auto's, kraakpanden of vakantiewoningen;
- Tijdelijk bij familie, vrienden of kennissen wonen;
- Dreigen hun woning te verliezen door huisuitzetting.

Deze groepen (categorie 4, 5 en 6 uit de ETHOS-typologie) moeten via de reguliere woningmarkt een woning vinden, maar door lange wachttijden is dat nauwelijks haalbaar. Zo ontstaat een groep mensen die (enkel) een woonvraag heeft, maar geen toegang krijgt tot passende huisvesting.

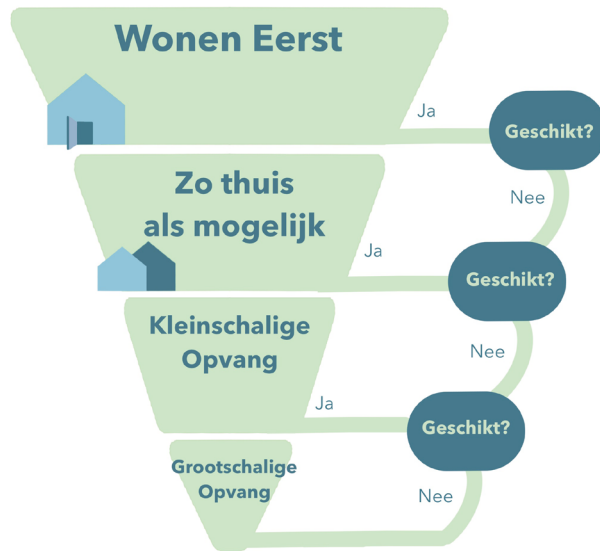
ACTIES

Urgentie

Alle subgroepen dak- en thuisloze mensen uit de ETHOS-light telling komen via Wonen Eerst in aanmerking voor een woning. Voor mensen bij wie zelfstandig wonen (nog) niet haalbaar is, blijft maatschappelijke opvang of begeleid wonen noodzakelijk. Om dit te realiseren, is aanpassing van de bestaande huisvestingsverordening van de regio Rijk van Nijmegen en/of het opstellen van een nieuwe regionale huisvestingsverordening met urgentieverordening in Rivierenland noodzakelijk. Dit sluit aan op de Wet versterking regie op de Volkshuisvesting (Wvrv), die momenteel ter besluitvorming voorligt bij de Eerste Kamer.

De wet introduceert verschillende urgentiecategorieën die voorrang krijgen bij sociale huurwoningen. Dak- en thuisloze mensen in maatschappelijke opvang vallen daaronder. Regionale aanpassing van de urgentieverordening is dus nodig om deze groep prioriteit te kunnen geven bij huisvesting. Het doel is om binnen drie maanden bemiddeling naar een woning te realiseren, al is dat door woningnood uitdagend.

TRIAGE

Om misbruik te voorkomen, wordt bij aanmelding een triage georganiseerd, waarbij gemeente, corporatie en zorgpartij gezamenlijk beoordelen of sprake is van daadwerkelijke dak- of thuisloosheid en welke woon- en ondersteuningsbehoefte er is. Er wordt waar mogelijk aangesloten bij bestaande regionale ervaring, zoals de Werkgroep Bijzondere Bemiddeling (WBB) in het Rijk van Nijmegen en het Uitstroompunt in Rivierenland. De werkwijze wordt bijgesteld op basis van evaluaties en regionale ontwikkelingen.

Gemeenten, GGD, woningcorporaties en zorgaanbieders werken samen in de driehoek wonen-zorg-gemeente.

Belangrijke aandachtspunten:

- Heldere definities van doelgroepen (ETHOS-light als basis). Deze worden gerealiseerd in de ont-

wikkeling van het triagetraject. De mate van zelf- en samenredzaamheid van de bewoner is hierbij leidend. Lokaal worden de Wonen Eerst en 'Zo thuis als mogelijke' huisvestingsplekken ook ingedeeld in mate van benodigde zelf- samenredzaamheid.

- Gemeenten dragen zorg voor regie en de aanpassing van huisvestings- en urgentieverordeningen.
- Ontwikkeling van meer betaalbare huurwoningen tot 1e aftoppingsgrens, met name voor jongeren onder de 21 jaar.
- Zorgorganisaties bieden begeleiding en ondersteuning bij instroom, behoud of uitstroom.
- Gemeente, corporaties, zorginstellingen en GGD zijn betrokken bij de uitvoering van Wonen Eerst.
- De samenwerking wordt geborgd in het regionaal uitvoeringsplan en lokaal verder uitgewerkt in de lokale uitvoeringsprogramma's.

JURIDISCH KADER

De huisvestings- en urgentieverordeningen in beide regio's (Rijk van Nijmegen en Rivierenland) vormen het noodzakelijke juridische kader om dak- en thuisloze mensen zonder wettelijke urgentie toch prioriteit te geven.

BIJLAGE 2: FINANCIËLE BESTAANSZEKERHEID

ARMOEDE IS GEEN REDEN VOOR DAK- EN THUISLOOSHEID

DOEL

Versterken van de financiële bestaanszekerheid van inwoners om dak- en thuisloosheid te voorkomen. Armoede mag nooit de directe oorzaak zijn van het verlies van een woning. Gemeenten benutten de ruimte binnen de Participatiewet in Balans om maatwerk te leveren, vooral voor jongeren en volwassenen in kwetsbare posities.

AMBITIE

Het voorkomen van dak- en thuisloosheid vraagt om meer dan het toepassen van landelijke kaders; het vraagt om lokale keuzes die recht doen aan de leefwereld van mensen. De Participatiewet speelt hierin een sleutelrol, vooral in combinatie met armoedebeleid, schuldhulpverlening en preventie van huisuitzetting. Gemeenten hebben binnen de Participatiewet in Balans de ruimte om beleid en uitvoering zó vorm te geven dat financiële bestaans-

zekerheid wordt versterkt. Juist op lokaal niveau kunnen signalen vroeg worden opgepakt en maatwerk worden geleverd dat voorkomt dat mensen tussen wal en schip raken.

ACTIES

Te denken valt aan:

1. Ontwikkelen van lokaal maatwerkbeleid:
  - Formuleer beleidskaders die beschrijven wanneer en hoe wordt afgeweken van standaardregels (zoals de kostendelersnorm of zoektermijnen).
  - Leg deze keuzes transparant vast zodat burgers en uitvoerders weten waar zij aan toe zijn.
2. Versterken van vakmanschap bij professionals:
  - Organiseer trainingen over de juridische ruimte binnen de Participatiewet, de evenredigheids-toets en mensgerichte uitvoering.
  - Stimuleer intervisie en reflectie in teams om maatwerk en handelingsruimte te versterken.
3. Samenwerking in lokale netwerken:
  - Richt multidisciplinaire overlegstructuren in met woningcorporaties, zorgpartners, jongerenwerk en ervaringsdeskundigen.
  - Bespreek signalen en casuïstiek om vroegtijdig te kunnen handelen.
4. Gebruik bijzondere bijstand strategisch:
  - Zet bijzondere bijstand actief in om tijdelijke financiële tekorten te overbruggen en huisuitzetting te voorkomen.
  - Maak aanvraagprocedures laagdrempelig en snel.
5. Monitoren en leren van maatwerk:
  - Verzamel data over toegepaste maatwerkop-

- lossingen en hun effect op dak- en thuisloosheid.
  - Gebruik inzichten om beleid continu te verbeteren.
6. Helder communiceren met inwoners:
- Informeer inwoners actief over hun rechten en mogelijkheden binnen de Participatiewet.
  - Gebruik begrijpelijke taal en outreachend contact.

JURIDISCHE CONSEQUENTIES

De Participatiewet biedt gemeenten juridische ruimte om maatwerk te leveren, ruimte die nog te vaak onbenut blijft. Juist in situaties waarin jongeren en volwassenen dreigen af te glijden naar dakloosheid, is het essentieel dat we deze ruimte actief inzetten.

Maatwerk is geen uitzondering, maar noodzaak. Jongeren die geen beroep kunnen doen op hun ouders, mensen die door scheiding of verlies van werk hun woning kwijtraken of burgers zonder sociaal vangnet: zij hebben baat bij ondersteuning die aansluit op hun werkelijke situatie. Denk aan het tijdelijk buiten toepassing stellen van de kostendelersnorm, het verkorten van de zoektermijn bij bijstandsaanvragen, of het aanvullen van de uitkering via de bijzondere bijstand.

Gemeenten hebben de wettelijke mogelijkheid om af te wijken van standaardregels wanneer dat nodig is om bestaanszekerheid te waarborgen. Door maatwerk te leveren, creëren we rust, perspectief en de basis voor herstel. We zetten de juridische mogelijkheden van de Participatiewet in om dak- en thuisloosheid te voorkomen.

De herziening van de Participatiewet (Participatiewet in Balans) biedt gemeenten meer juridische en uitvoeringsruimte om maatwerk te leveren.

Die ziet er als volgt uit:

1. Juridische ruimte voor maatwerk

De Participatiewet in Balans biedt gemeenten expliciet meer mogelijkheden om af te wijken van standaardregels wanneer dat nodig is om bestaanszekerheid te waarborgen. Dit betekent:

- Afwijken van de kostendelersnorm in schrijnende situaties.
- Toepassen van de evenredigheidstoets bij boetes en terugvorderingen.
- Ruimte voor het buiten toepassing stellen van regels bij individuele omstandigheden.

Deze juridische ruimte stelt professionals in staat om te handelen vanuit de menselijke maat, met oog voor de context van de burger.

2. Praktische maatregelen ter voorkoming van dakloosheid

De volgende maatregelen dragen direct bij aan het voorkomen van dak- en thuisloosheid:

- Verkorting van de zoektermijn voor jongeren (<27 jaar): voorkomt periodes zonder inkomen.
- Ambtshalve toekenning van toeslagen: voorkomt dat mensen noodzakelijke ondersteuning mislopen.
- Vereenvoudiging van aanvraagprocedures: verlaagt de drempel tot hulp.
- Ruimte voor informele hulp (giften in natura) zonder sancties.
- Fictieve loonberekening bij ontbrekende loonstroken: voorkomt onnodige terugvordering.

Deze maatregelen bieden concrete handvatten voor uitvoerders om maatwerk te leveren dat aansluit bij de leefwereld van mensen in kwetsbare posities.

De Participatiewet in Balans biedt kansen om het sociaal domein mensgerichter en effectiever in te richten. Door de juridische ruimte actief te benutten en samenwerking te versterken, kunnen we dak- en thuisloosheid voorkomen en bijdragen aan duurzame bestaanszekerheid.

BIJLAGE 3: VERSTERKEN UITVOERINGSPRAKTIJK

EIGENAARSCHAP

DOEL

Continuïteit van zorg- en dienstverlening bij dak- en thuisloosheid en noodzakelijke opvang buiten de grenzen van de gemeente van herkomst.

AMBITIE

Gebruik van maatschappelijke opvang (MO) is tijdelijk. Uitstroom uit de maatschappelijke opvang is in beginsel de verantwoordelijkheid van de gemeente van herkomst. Het is van belang dat de continuïteit van dienstverlening is geborgd, ook wanneer iemand door verblijf in maatschappelijke opvang tijdelijk de gemeente verlaat.

We onderzoeken of het daarbij helpend is wanneer de gemeente van herkomst het eerste jaar na doorverwijzing naar het regionaal vangnet verantwoordelijk blijft voor zijn inwoner. Denk bijvoorbeeld aan het voorzien in een briefadres, een uitkering, financiering Wmo inzet, bijzondere bijstand en schuldhelpverlening.

De juridische, praktische en financiële consequenties van deze werkwijze zijn op dit moment nog niet volledig te overzien en vragen nadere aandacht bij het bepalen wat de beste manier is om continuïteit van zorg- en dienstverlening te waarborgen.

Ook andere mogelijkheden worden onderzocht.

Bij de uitwerking denken we na over de definitie van gemeente van herkomst en houden we rekening met gemeenten met een aanzuigende werking uit andere gemeenten en regio's.

Versterking van de uitvoeringspraktijk

Regie, snelheid en menselijke maat

In 2026 wordt een collegevoorstel voorbereid om de continuïteit van zorg- en dienstverlening op deze of een andere wijze structureel te borgen.

De bepaling welke gemeente de meest aangewezen partij is voor het verstrekken van een briefadres maakt onderdeel uit van deze afweging.

ACTIES

- Onderzoek en analyse van de juridische, praktische en financiële consequenties bij behoud van verantwoordelijkheid over de continuïteit van zorg- en dienstverlening door de gemeente van herkomst. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de kennis van het Platform Sociaal Domein van de VNG.
- Onderzoek naar en analyse van alternatieve afspraken om continuïteit van zorg- en dienstverlening te waarborgen. We maken hierbij gebruik van de expertise over de best practice regelingen in de verschillende regio's door inzet van Platform Sociaal Domein van de VNG.

JURIDISCHE CONSEQUENTIES

De juridische consequenties worden nader in kaart gebracht in Q1 2026.

BIJLAGE 3: VERSTERKEN UITVOERINGSPRAKTIJK

REGIEVOERING GEMEENTE

DOEL

De gemeente is in staat om in de driehoek corporatie, zorg en gemeente antwoorden te vinden om dak- en thuisloosheid te voorkomen of te verhelpen door huisvesting.

AMBITIE

Gemeenten spannen zich maximaal in voor regievoering bij lokale complexe huisvestingsvraagstukken en dreigende dakloosheid.

ACTIE

- Om een gelijk speelveld te creëren beschikken alle gemeenten over een lokale opschalingsstructuur die benut wordt wanneer de complexiteit van huisvestingsvraagstukken en de risico's toenemen. Dit doen ze door:
  - Enerzijds het inrichten en benutten van methodisch maatwerk, zoals de doorbraakmethode, en door aansluiting bij het landelijke opschalingsplatform Professionals voor Maatwerk Multi-problematiek (PMM).
  - Anderzijds het benutten van de methodische opschalingsstructuur Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE) bij persoonlijke- en omgevingsveiligheidsvraagstukken als gevolg van, of met als gevolg, (dreigende) dakloosheid.
- Complexe huisvestingsproblematiek en (dreigende) dakloosheid wordt, als het niet elders wordt geagendeerd, multidisciplinair besproken in het

lokaal zorgnetwerk. Hier wordt een plan van aanpak gemaakt en waar mogelijk doorverwezen naar reguliere routes om preventieve maatregelen, herhuisvesting en eventuele zorg te borgen.

JURIDISCHE CONSEQUENTIES

Optimalisatie van het benutten van de volledige reikwijdte van de wettelijke mogelijkheden door gebruik van maatwerk.

BIJLAGE 4: VOORZIENINGEN MAATSCHAPPELIJKE OPVANG (Q4 2025)

Naam	Aantal plekken	Type opvang	Subsidie 2025	Locatie
De Aanvang	30 plekken eerste opvang	24/7 opvang multi-problematiek	€ 2.717.029 Op basis van 30 plekken incl. arbeids-toeleiding (32 u/pw), inzet gedragsdeskundige (4 u/pw) en incl. begeleiding bij opvang.	Nijmegen
	10 plekken	Uitbreiding tot 1 mei 2026*	€ 425.741 Dit bedrag is exclusief de geboden ambulante begeleiding, dagbesteding en budgetbegeleiding. De kosten hiervoor bedragen € 64.855.*	Nijmegen
MFC	20 plekken eerste opvang	24/7 opvang multi-problematiek en ernstige verslaving	€ 3.009.600 Inzet van een gedragsdeskundige (4 u/pw) incl. begeleiding bij opvang	Nijmegen
Nachtopvang uit Noodzaak Nijmegen (NuNN)	24 plekken eerste opvang	Nachtopvang in zelfbeheer	€ 401.945 Subsidie 2026	Nijmegen
RIBW Kwelkade	4 plekken eerste opvang	nachtopvang	€ 247. 946 Subsidie 2026	Tiel
Vince	10 plekken eerste opvang	24/7 opvang multi-problematiek jongeren	€ 2.406.014 10 Eerste opvangplekken*, 7 crisisopvang, 10 plekken de Toren en een gedragsdeskundige (4 u/pw) incl. begeleiding bij opvang voor alle afdelingen	Nijmegen
Totaal eerste opvang	98 plekken	24/7 opvang		
De Brug	24 plekken (in 2025 gerealiseerd en tijdelijk tot mei 2026)	24/7 opvang tot 1 mei 2026*	€ 487.512 Dit bedrag is exclusief de geboden ambulante begeleiding, dagbesteding en budgetbegeleiding. De kosten hiervoor bedragen € 118.190.	Nijmegen
Vince	7 plekken maatwerk	24/7 crisisopvang multi-problematiek jongeren	Zie Vince eerste opvang	Nijmegen
Vince de Toren	10 plekken maatwerk	24/7 opvang multi-problematiek jongeren	Zie Vince eerste opvang	Nijmegen
	3 plekken maatwerk	Tijdelijke uitbreiding tot 1 mei 2026*	€ 100.000	Nijmegen

BIJLAGE 4: VOORZIENINGEN MAATSCHAPPELIJKE OPVANG (Q4 2025)

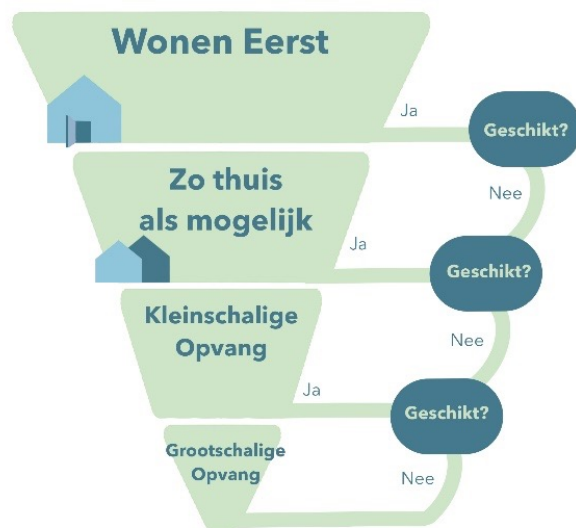
Naam	Aantal plekken	Type opvang	Subsidie 2025	Locatie
Crisisopvang	16 plekken maatwerk	24/7 opvang individuen	€ 2.018.622 16 bedden individuen 11 bedden gezinnen	Nijmegen
Crisisopvang	11 plekken maatwerk	24/7 opvang gezinnen		Nijmegen
Trainingshuis De Hulsen	10 plekken maatwerk	24/7 opvang	€ 1.139.189	Nijmegen
	30 plekken maatwerk	tijdelijke uitbreiding tot 1 mei 2026*	€ 951.464 Dit bedrag is exclusief de geboden ambulante begeleiding, dagbesteding en budgetbegeleiding. De kosten hiervoor bedragen €24.174.	Nijmegen
Droombankje	15 plekken maatwerk	24/7 opvang	€ 298.874	Nijmegen
Het Tweede huis	15 plekken maatwerk	24/7 opvang	€ 90.400 Waaronder 53.000 Personeelslasten en kosten onderhoud pand	Nederasselt
De Tussen- voorziening	5 plekken maatwerk	24/7 opvang	€ 357.690 subsidie 2026	Culemborg
De Tussen- voorziening	4 plekken maatwerk	24/7 opvang gezinnen		Culemborg
Kwelkade	4 plekken maatwerk	24/7 opvang	€ 314.601	Tiel
Totaal maatwerk	139 individu en 15 gezin			
Dagopvang IrisZorg	5 dagen/week 09.00-16.00 uur	dagopvang	€ 594.105	Tiel
Dagopvang Kasteel IrisZorg	7 dagen/week	dagopvang	€ 202.288	Nijmegen

* Het is aannemelijk dat we na 1 mei 2026 nog steeds extra opvangplekken nodig hebben. Of je de kosten tot 1 mei kunt extrapoleren voor het maken van een goede schatting is nu niet vast te stellen. Voorliggend is de vraag of deze specifieke plekken het beste aansluiten bij de vraag van de doelgroep. Dit leren we uit de ervaring en onderzoek in de praktijk. Hoe snel we kunnen anticiperen als er een andere vraag blijkt zijn, is nu ook niet vast te stellen.

BIJLAGE 5: TRIAGE

DOEL

Door middel van een goede triage wordt iedereen, die te maken krijgt met dak- of thuisloos en dit niet zelf (tijdelijk) kan oplossen, geïndiceerd voor de juiste woon- of opvangplek.

AMBITIE

Door middel van triage beoordelen we of er sprake is van (dreigende) dak- of thuisloosheid. Ook beoordelen we of iemand zelf- of samenredzaam genoeg is om de dak- en thuisloosheid verantwoord, veilig, menswaardig, al dan niet tijdelijk, op te lossen of tijdelijk te overbruggen. Wanneer dit niet het geval is, is de mate van zelf- en samenredzaamheid ook de belangrijkste indicatie voor de vervolgplek. Uitgangspunt is dat de meeste mensen zelfstandig kunnen wonen en slechts een zeer klein percentage (grootschalige) opvang nodig heeft. Indien iemand niet zelf- of samenredzaam genoeg is om zelfstandig te wonen moet dit blijken uit een zorgvuldige triage en wordt beoordeeld of iemand zo thuis als mogelijk kan wonen. Indien na zorgvuldige afweging blijkt dat dit ook niet haalbaar is, wordt de kleinschalige opvang als best passende oplossing onderzocht. Slechts wanneer ook dit geen passend alternatief blijkt, wordt iemand doorverwezen naar de grootschalige opvang. Zo wordt trapsgewijs de best passende oplossing in relatie tot de zelf- en samenredzaamheid onderzocht. Ook als iemand zich bij een 1e opvang meldt en wordt opgevangen, wordt vervolgens ook trapsgewijs gekeken of iemand zelf- of samenredzaam genoeg is te kunnen wonen.

In 2026 wordt een gezamenlijk triagemodel ontwikkeld door gemeenten, CTMO, corporaties en zorgorganisaties.

Uitgangspunt hierbij is:

- Is er sprake van structurele dak- of thuisloosheid.
- Is er sprake van voldoende zelf- of samenredzaamheid om de dak- en thuisloosheid verantwoord, veilig en menswaardig, al dan niet tijdelijk, op te lossen of tijdelijk te overbruggen.
- De mate van zelf- en samenredzaamheid is de belangrijkste indicatie voor de vervolgstap.
- Als de best passende oplossing Wonen Eerst of de zo thuis als mogelijke oplossing nog niet beschikbaar is, kan worden teruggevallen op kleinschalige opvang.

- Als kleinschalige opvang is geïndiceerd, maar nog niet beschikbaar is, dan kan worden teruggevallen op grootschalige opvang.
- Iemand wordt zo veel als mogelijk binnen de eigen gemeente geholpen. Niemand verblijft in een onveilige onverantwoorde, onmenswaardige situatie die de persoon zelf niet kan verhelpen, maar wordt geholpen aan een passende oplossing.

PARTNERS, ROLVERDELING EN AFSPRAKEN

De triage ontwikkelen we in de driehoek (lokale) gemeenten/centrumgemeente, zorginstelling en woningbouwcorporatie en in samenwerking met CTMO/GGD en ervaringsdeskundigen.

JURIDISCHE CONSEQUENTIES

Als meerdere partijen betrokken zijn bij de triage vindt gegevensuitwisseling conform de AVG plaats. Triage leidt tot een besluit waartegen bezwaar gemaakt kan worden.

KOSTEN

Uitvoeringskosten: de verdeling van rollen in de uitvoering zullen grotendeels bepalen wat de kosten zijn en door wie deze kosten worden gemaakt. Uitgangspunt hierbij is dat kosten voor triage van maatschappelijke opvang worden bekostigd uit de regiobegroting. Hiermee wordt lokale inzet financieel gecompenseerd.

Ontwikkelkosten: deze ontwikkeling wordt voorbereid door de programmaleider en een werkgroep. Hiervan wordt de inzet gezien wordt als regulier werk dat gedekt wordt uit de compensatieregeling, waarbij regiogemeenten gecompenseerd worden voor regionale taken.

BIJLAGE 6: MONITORING

DOEL VAN MONITORING

De monitor geeft inzicht in de voortgang, de resultaten en de effecten van het Regionaal Uitvoeringsplan en de lokale uitvoeringsplannen.

Deze uitkomsten van de monitor geven handvatten om te leren en om ons beleid en de uitvoering bij te sturen. De uitkomsten van de monitor worden gebaseerd op feiten (cijfers) én ervaringen. Tot slot, de uitkomsten van de monitor gebruiken we voor de verantwoording richting het college, de raad en de ketenpartners.

INRICHTING MONITOR

De monitor combineert kwantitatieve (cijfers) en kwalitatieve (ervaringen en duiding) gegevens over de voortgang van het regionaal en lokaal uitvoeringsplan.

Bij de kwantitatieve monitoring gaat het om het verkrijgen van inzicht van:

- gemeente van herkomst (woongeschiedenis)
- reden van dakloosheid
- leeftijd
- geslacht
- verblijfplek
- duur van traject
- door- en uitstroom
- benodigde plekken Wonen Eerst en zo thuis als mogelijke huisvesting (aard en aantal)
- benodigde plekken regionaal vangnet (aard en aantal).

Voor het verkrijgen van dit inzicht maken we voor een groot deel gebruik van data die er al is en data die via lopende afspraken beschikbaar komt, zoals:

- De managementrapportage Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, deze geeft halfjaarlijks inzicht in de op- en afschaling van aantal beschikbare plekken en type voorzieningen, het aantal aanmeldingen per voorziening, leeftijden en gemeente van herkomst.
- De CTMO-monitor geeft inzicht in de mensen die gebruik maken van de maatschappelijke opvang.
- De uitkomst van de Ethos-Light telling. Deze levert informatie op over hoeveel dak- en thuislozen zijn geteld en onder welke omstandigheden. De Ethos-Light telling herhalen we in 2030.

Deze informatie vullen we aan met stuurgegevens. Dit is informatie die voortkomt uit het door gemeenten uitvoering geven aan de verantwoordelijkheden van de lokale uitvoeringsplannen. Zij richten zich op de mensen die kampen met (dreigende) dak- en thuisloosheid en niet via maatschappelijke opvang in beeld komen. Het monitoren van effecten van deze aanpak is een lokale opgave.

Het bureau van Onderzoek en Statistiek gemeente Nijmegen biedt ondersteuning bij het inrichten van de monitor. Door deze gegevens slim te kunnen combineren kan bijvoorbeeld worden herleid of een bepaalde oorzaak van dakloosheid bij een specifieke gemeente vaak voorkomt of dat een specifieke doelgroep extra kwetsbaar is. Hierop kunnen gemeenten anticiperen door middel van preventie en het inrichten van herhuisvestingsmogelijkheden in de lokale situatie.

Bij kwalitatieve monitoring gaat het om de duiding van signalen door het verhaal achter het signaal te kennen. Deze signalen kunnen voortkomen uit de kwantitatieve monitor dat het verschil aangeeft tussen de verwachte en de gerealiseerde situatie. Maar kunnen ook komen uit signalen over incidenten, successen of samenwerkingsvraagstukken. Daarnaast houden we een aantal diepte-interviews met direct betrokken partijen. Deze verhalen, signalen en duiding van partners en doelgroepen helpen ons om inzicht te krijgen.

De centrale activiteit van de kwantitatieve monitoring is een halfjaarlijkse werkconferentie waarin we alle signalen samenbrengen en geleerde lessen en de te leren lessen vaststellen. Dit doen we met de beleidsmedewerkers Wonen en BW/MO, GGD, corporaties, zorgaanbieders en ervaringsdeskundigen. De werkconferentie gebruiken we om inzicht te verkrijgen, te leren en om bij te kunnen sturen. Dit doen we door:

- Landelijke ontwikkelingen en thema's te bespreken
- Best practices uit het land of regio te presenteren
- We vragen gemeenten, wanneer door de kwantitatieve monitoring aangetoond significant positief of negatief wordt afgeweken van de verwachte resultaten, deze resultaten toe te lichten met het verhaal achter de cijfers
- Gezamenlijke ontwikkeldoelen of acties vast te stellen en bespreking van de voortgang te agenderen voor een volgende werkconferentie.

AFSPRAAK

Gemeente Nijmegen organiseert samen met een regiogemeente (roulerend) de werkconferentie.

BIJLAGE 7: GOVERNANCE

Het overall opdrachtgeverschap is belegd bij het bestuurlijk kernteam dat bestaat uit een afvaardiging van wethouders Wonen en Zorg uit de centrumgemeente, Rijk van Nijmegen en Rivierenland en een afvaardiging van bestuurders van corporaties van MO/Zorg aanbieders uit de regio.

Een regionaal programmateam bestaande uit beleidsmedewerkers uit bovengenoemde domeinen en organisaties bewaakt, monitort en faciliteert de voortgang en bereid bestuurlijke besluitvorming voor. Centrumgemeente Nijmegen regisseert de programma-aansturing door de inzet van een regionaal functionaris.

Het opdrachtgeverschap van het lokaal uitvoeringsplan wordt lokaal belegd. Vanwege de integrale aanpak, waarbij de belangen van Wonen en Zorg onlosmakelijk aan elkaar zijn verbonden en rekening houdend met de paradigmashift van opvang naar wonen, wordt gekozen voor een duaal opdrachtgeverschap door de portefeuillehouder Wonen en de portefeuillehouder Zorg. Landelijke, regionale en lokale ervaringen ondersteunen het belang van gedeeld eigenaarschap op dit dossier.

Een beleidsmedewerker Wonen samen met een beleidsmedewerker Zorg fungeren gezamenlijk als lokale ambtelijke kartrekker voor de lokale opgave. Zij stemmen de voortgang af met de regionaal functionaris programma-aansturing.

We hebben in dit proces aandacht voor de impact van de transitie naar kleinschalige opvang en op ontwikkelingen als Wonen Eerst en 'zo thuis als mogelijk' met betrekking tot het triageproces; de capaciteit, de uitvoering, samenwerking en expertise.

BIJLAGE 7: GOVERNANCE

ROLLEN EN TAKEN

Goede afspraken over rollen en taken zijn belangrijk.

<i>Rol</i>	<i>Taak</i>
Bestuurlijk Kernteam	Vaststellen rapportages, besluit over bijsturing
Programmamanager	Coördinatie op programma (voortgang regionaal uitvoeringsplan en lokale uitvoeringsplannen, incl. coördinatie monitoring en organisatie werkconferenties)
Centrumgemeente/GGD	Aanleveren monitoringsdata 25% opgave, deelname conferentie
Alle gemeenten	Aanleveren monitoringsdata 75%, deelname conferentie
Ketenpartners	Aanleveren kwalitatieve data, deelname conferentie
Onafhankelijke notulist/ onderzoeker	Dagvoorzitter van de werkconferenties en het vastleggen kwalitatieve bevindingen en rapportage

OVERLEGSTRUCTUUR

<i>Bestuurlijk kernteam</i>	Komt 2x per jaar bij elkaar in de maand na de werkconferentie. Het stelt de monitoringsrapportage vast en bereid bestuurlijk besluitvorming op ontwikkeldoelen voor.
<i>Programmateam</i>	Stemt de eerste 2 jaar 3-wekelijks met elkaar af over de voortgang van het programma (inclusief de ontwikkeldoelen voortkomend uit de werkveldconferenties). In 2026 staat naast uitvoering ook doorontwikkeling centraal. In 2027 staat, naast uitvoering, de implementatie van deze doorontwikkeling centraal. Na twee jaar wordt de frequentie van het overleg herijkt.

BIJLAGE 7: GOVERNANCE

PLANNING

<i>Moment</i>	<i>Activiteit</i>
Maart	Vorbereiding jaarcijfers en voorjaarswerkconferentie
April	Voorjaarswerkconferentie (met primair de focus op het Regionaal Vangnet)
Mei	Bespreking monitor resultaten met bestuurlijk kernteam (eventuele acties die door colleges moeten worden beoordeeld, worden geïnventariseerd en vervolgens in routing gebracht)
Mei	Publicatie jaarverslag
September	Vorbereiden half jaar cijfers en najaarswerkconferentie (met primair de focus op de Lokale Uitvoeringsplannen)
Oktober	Najaarswerkconferentie
November	Bespreking monitor resultaten met bestuurlijk kernteam (eventuele acties die door colleges moeten worden beoordeeld, worden geïnventariseerd en vervolgens in routing gebracht)
Doorlopend	Feedback en bijsturing in uitvoeringsplan

BIJLAGE 8: BEGRIPPENLIJST

Alternatieve woonvormen	Oplossingen zoals de transformatie van leegstaande kantoren of het gebruik van Tiny houses voor daklozen.
Dak- en thuisloosheid	De European Typology of Homelessness and Housing Exclusion (ETHOS) definieert dak- en thuisloosheid als het gebrek aan volwaardige, behoorlijke huisvesting.
Eerste opvangvoorziening	Maatschappelijke opvang waarvoor geen beschikking nodig is.
Ervaringskennis	Kennis van mensen die zelf dakloos zijn geweest of die actief werken met daklozen.
Flexibele intermediaire verhuur en woonbegeleiding	Huurconstructie met tijdelijke verhuurcontracten en begeleiding voor kwetsbare personen.
Friendscontracten	Contracten voor kamerverhuur waarbij vrienden of bekenden samenwonen; een flexibele oplossing voor kwetsbare personen.
Housing First	Product binnen de Wonen Eerst-benadering voor langdurig dak- en thuisloze mensen die op meerdere leefgebieden problemen ervaren. Dit betreft mensen die niet kunnen functioneren in een groepssetting. Hen wordt direct een woning aangeboden en zij ontvangen begeleiding middels een vaste methodiek.
Inloopvoorzieningen	Open toegankelijke plekken voor hulp en informatie. Hier kun je zonder beschikking gebruik van maken.
Lissabonverklaring	Internationale afspraak om dakloosheid te beëindigen door te streven naar voldoende en toegankelijke huisvesting voor iedereen.
Maatwerkbudgetten	Regionale regelingen waarbij financiële middelen flexibel worden ingezet voor daklozen.
Maatwerkvoorziening	Individuele ondersteuning die een gemeente op grond van de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) biedt aan iemand die niet op eigen kracht of met hulp van het netwerk kan deelnemen aan de samenleving. Voor een maatwerkvoorziening krijg je altijd een beschikking van de gemeente.
Omgekeerde toets	Bij het opstellen van hulpplannen wordt gekeken naar de behoeften van de persoon, in plaats van naar de regelgeving.
Prestatieafspraken	Afspraken tussen partijen over huisvesting en zorg voor kwetsbare groepen.

BIJLAGE 8: BEGRIPPENLIJST

Publiek-private samenwerking (PPS)	Samenwerking tussen overheid en private partijen voor maatschappelijke doelen, zoals het versnellen van de woningbouw voor kwetsbare groepen.
Skaeve Huse / Anders Wonen / Zorgwoningen:	Bewoners wonen zelfstandig en meer op afstand van een wijk en kunnen begeleiding aangeboden krijgen. Het betreft woonvormen die worden gebruikt als alternatief voor cliënten die moeilijk (zelfstandig) te huisvesten zijn in de wijk en/of in een groep. Het gaat veelal om mensen met ernstige verslavingsproblematiek die overlast veroorzaken. De woonvormen worden regelmatig bezocht door een sociaal beheerder. Zorg is optioneel.
Specifieke doelgroepen	Volgens het Nationaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid: LHBTIQ+, kwetsbare jongeren en arbeidsmigranten.
Urgente doelgroepen	Huishoudens die vanwege een noodsituatie of kwetsbare positie met voorrang een sociale huurwoning krijgen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om mensen die dakloos zijn, uit een opvanginstelling komen of moeten verhuizen vanwege sloop of geweld.
Urgentieregeling	Gemeentelijke regeling waarbij bepaalde aandachtsgroepen, zoals daklozen, voorrang krijgen bij het toewijzen van woningen.
Wet versterking regie volkshuisvesting	Wetsvoorstel dat bedoeld is om het Rijk, de provincies en gemeenten wettelijk de instrumenten te geven om meer regie te voeren op hoeveel woningen er worden gebouwd, waar ze worden gebouwd en voor wie, zodat sneller en meer betaalbare woningen worden gerealiseerd en de verdeling over doelgroepen en regio's verbetert.
Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)	Nederlandse wet die gemeenten verplicht om inwoners te ondersteunen bij zelfredzaamheid en participatie, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en meedoen in de samenleving.
Wonen Eerst	Systeembenadering die het bieden en behouden van huisvesting als primaire oplossing ziet voor dakloosheid. Een woning is een voorwaarde voor iemand om zijn leven zelf in te kunnen richten en daar, samen met zijn omgeving, regie over te nemen. De (toegang tot) huisvesting is gescheiden van zorg en behandeling. Er worden geen eisen gesteld die niet ook voor andere burgers gelden, voor zover de veiligheid en de leefbaarheid in een buurt dit toelaten. De essentie is "een zelfstandige, permanente woning met een eigen huurcontract", waarbij de woonwens leidend is.
Woonzorgvisie	Strategisch beleidsdocument waarin een gemeente beschrijft hoe wonen, zorg en welzijn worden afgestemd om te voorzien in de behoeften van huidige en toekomstige inwoners.

COLOFON

Dit is een uitgave van
13 samenwerkende gemeenten
in Gelderland-Zuid

Tekst: Projectgroep Dakloosheid
Illustraties: Elianne Tekent
Foto's: Beeldbank Kansfonds
Lay-out: Mondtotmond reclame

December 2025

Dit Regionaal Uitvoeringsplan Aanpak dak- en thuisloosheid is tot stand gekomen met de grote inzet en inbreng vanuit de gemeenten Gelderland-Zuid, de betrokken woningcorporaties en organisaties betrokken in het werkveld van dak- en thuisloosheid.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7597
Extern Zaak ID	Z/26/338518
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.q
Titel	338518 Informatienota Aanbesteding Wmo hulpmiddelen
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team WMO, jeugd en gezondheid
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
338518 Informatienota Aanbesteding Wmo hulpmiddelen

Geagendeerd	Vergaderdatum
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

Kennis te nemen van de informatienota over de uitkomsten van de aanbesteding Wmo hulpmiddelen.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

Kennis te nemen van de informatienota over de uitkomsten van de aanbesteding Wmo hulpmiddelen.

Openbaar

Zaaknummer: Z/26/338518

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Aanbesteding Wmo hulpmiddelen

Collegedatum: 10 februari 2026

Kernboodschap

Vanaf 1 juni 2026 hebben wij twee nieuwe leveranciers voor het leveren van Wmo hulpmiddelen. Dit is de uitkomst van een Europese aanbesteding met de gemeenten in het Rijk van Nijmegen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
7-10-2025	Aanbesteding Wmo hulpmiddelen en mandatering gemeente Nijmegen (Z/25/0318011)

Toelichting

Op 1 juni 2026 loopt het contract van de regio Rijk van Nijmegen (Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Wijchen) met de huidige leverancier Welzorg Nederland B.V. (Welzorg) af. Volgens de Europese en Nederlandse wet- en regelgeving vraagt dit een nieuwe aanbesteding. Hier zijn wij de afgelopen maanden mee bezig geweest. Wij hebben ook actief de cliëntenraden uit de regio meegenomen bij het opstellen van het inkoopkader en het programma van eisen. Middels deze brief informeren wij u over de gunning en het vervolg van de aanbesteding Wmo-hulpmiddelen.

Gevolgen

Op 18 oktober 2025 is de aanbesteding gepubliceerd op TenderNed waarop vier partijen hebben ingeschreven. De ontvangen inschrijvingen zijn op 18 december 2025 door de beoordelingscommissie beoordeeld. Op basis van de beste prijs-kwaliteitsverhouding zijn **Meyra Retail & Services B.V.** (Meyra) en **Medipoint B.V.** (Medipoint) als beste beoordeeld. Dit is opgenomen in het gunningsadvies en de gunningsbrieven. Deze kunnen vanwege de aanbestedingswet niet verder openbaar gemaakt worden, dus deze kunnen wij niet delen.

Op 19 januari is het gunningsadvies van de beoordelingscommissie overgenomen, waarmee het gunningbesluit vast is komen te staan. De voorlopige gunning is gecommuniceerd aan de partijen, die vervolgens 20 kalenderdagen hebben gehad om bezwaar aan te tekenen tegen de uitslag. Inmiddels is deze termijn verstreken én is er geen gerechtelijke procedure aanhangig gemaakt. Daarmee is de gunning definitief en zullen de overeenkomst(en) met Meyra en Medipoint worden aangegaan voor de duur van vier jaar. Vanaf 2030 kan drie keer verlengd worden voor de duur van twee jaar.

Gevolgen voor inwoners met hulpmiddelen

Inwoners die op dit moment hun hulpmiddelen van Welzorg in bruikleen hebben, kunnen hun hulpmiddelen blijven gebruiken. Vanaf 1 juni 2026 gaat een sterfhuisconstructie voor Welzorg in waarmee inwoners gefaseerd overgaan naar de nieuwe leveranciers.

Welzorg blijft verplicht om onze inwoners te voorzien van dienstverlening volgens de eisen uit het huidige contract. Wij zullen hier toezicht op blijven houden, zoals we dat de afgelopen periode ook hebben gedaan toen de dienstverlening achterbleef. In die periode zijn hierover, samen met de regio, diverse bestuurlijke gesprekken gevoerd en zijn verbeterafspraken gemaakt. Ook tijdens de fase van de sterfhuisconstructie zullen wij dit blijven volgen.

In dat sterfhuis houden we een natuurlijk verloop aan: bij vervanging van hulpmiddelen, een herindicatie, en/of het verkrijgen van een extra hulpmiddel, zal de inwoner gevraagd worden een keuze te maken voor Meyra of Medipoint. De leverancier van keuze zal dan ook andere uitstaande hulpmiddelen overnemen.

Wie op 1 juni 2029 nog niet overgegaan is, gaat in één keer over naar één van de twee leveranciers. We gaan ervan uit dat het grootste deel van de inwoners vóór 2029 over is gegaan. In de tussentijd blijft Welzorg gehouden volgens de eisen uit het huidige contract onze inwoners van dienstverlening te voorzien.

Nieuwe aanvragen

Inwoners die nog geen hulpmiddelen hebben, maar deze na 1 juni 2026 aanvragen, kunnen kiezen tussen Meyra of Medipoint. Na het eerste jaar met de nieuwe contracten zullen wij inwoners voorzien van de uitslagen van het onafhankelijk klanttevredenheidsonderzoek (KTO) wat hen kan helpen een keuze te maken. Van de inwoners die geen keuze maken, zorgen wij voor een evenredige verdeling onder de twee nieuwe aanbieders.

Communicatie

Inwoners worden per brief geïnformeerd over de uitslag van de aanbesteding en wat dit voor hen betekent.

Uitvoering of Vervolgstappen

Op 1 juni 2026 gaan de nieuwe contracten in. In de tussentijd zorgen we voor goede informatie voor onze inwoners en een gedegen implementatie.

Geheimhouding: n.v.t.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7618
Extern Zaak ID	Z/26/339772
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	5.r
Titel	339772 Informatienota Periodeverslag werkgeverscommissie aan raad 2022- 2026
Organisatieonderdeel	Griffie Wijchen
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
339772 Informatienota Periodeverslag werkgeverscommissie aan raad 2022- 2026
Periodeverslag werkgeverscommissie 2022-2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Periodeverslag werkgeverscommissie aan raad 2022-2026

Kernboodschap

Met dit periodeverslag 2022-2026 informeert de werkgeverscommissie de raad over de werkzaamheden die ze de afgelopen raadsperiode heeft uitgevoerd.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
29-11-2012	Vaststelling Verordening Werkgeverscommissie
2022-2025	Benoeming leden werkgeverscommissie
05-03-2026	Voorgenomen besluit Verordening Werkgeverscommissie

Toelichting

De werkgeverscommissie is een bestuurscommissie als bedoeld in artikel 83 van de Gemeentewet. De raad delegeert de bevoegdheden ten aanzien van het werkgeverschap die voortvloeien uit de artikelen 107 tot en met 107e Gemeentewet aan de werkgeverscommissie, met uitzondering van de bevoegdheden als bedoeld in artikelen 107, 107a, tweede lid, 107d, eerste lid en 107e, eerste lid van de Gemeentewet. Met dit verslag informeert de commissie de raad over de uitgevoerde werkzaamheden in de periode 2022-2026.

Vervolg

Dit verslag kan verder dienen als basis voor de nieuwe werkgeverscommissie die per april 2026 geïnstalleerd wordt.

Verslag van de werkgeverscommissie van de raad van Wijchen

Datum: 3 februari 2026

Betreft: raadsperiode 2022 - 2026

Aanleiding

Met dit verslag wil de werkgeverscommissie verantwoording aan de raad afleggen over de werkzaamheden die in deze periode werden uitgevoerd. Dit verslag kan verder dienen als basis voor de nieuwe werkgeverscommissie die per april 2026 geïnstalleerd wordt.

Werkzaamheden van de werkgeverscommissie

De werkgeverscommissie is een bestuurscommissie als bedoeld in artikel 83 van de Gemeentewet. De raad delegeert de bevoegdheden ten aanzien van het werkgeverschap die voortvloeien uit de artikelen 107 tot en met 107e Gemeentewet aan de werkgeverscommissie, met uitzondering van de bevoegdheden als bedoeld in artikelen 107, 107a, tweede lid, 107d, eerste lid en 107e, eerste lid van de Gemeentewet.

De gemeenteraad is de werkgever van de griffie. De gemeenteraad heeft de uitoefening van het werkgeverschap gedelegeerd aan de werkgeverscommissie. De werkgeverscommissie bestaat uit drie raadsleden. De werkgeverscommissie heeft de aan haar overgedragen bevoegdheden ten aanzien van het griffiepersoneel gemandateerd aan de griffier.

Voor een uitgebreider overzicht van de taken en werkzaamheden verwijzen we naar de nieuwe verordening op de werkgeverscommissie.

Samenstelling werkgeverscommissie

In deze raadsperiode is er een aantal wisselingen geweest in de samenstelling van de werkgeverscommissie. Het exacte verloop staat hieronder geschetst.

Rob Albersnagel: vanaf maart 2022

Alice Peters-Vroom: van maart 2022 tot februari 2025

Peter van 't Schip: van maart 2022 tot juli 2023

Katja Jamin: van september 2023 tot maart 2025

Maikel Lukkezen: vanaf februari 2025

Marlien Joesse-de Visser: vanaf maart 2025

Secretaris: de griffier

Adviseurs

Burgemeester Renske Englebert-Helmer

P&O adviseur Jacques Reuvers

Overzicht van de activiteiten

Hieronder wordt in vier jaarlijkse periodes geschetst met welke zaken de werkgeverscommissie zich in grote lijnen heeft beziggehouden.

Periode maart 2022 tot maart 2023

Door het vertrek van twee van de vier griffiemedewerkers ontstond er een nieuw team in de nieuwe raadsperiode 2022-2026.

De werkgeverscommissie is in dit tijdvak geschoold om de rol van formeel werkgever van de griffie(r) goed vorm te kunnen geven.

De griffier is in deze periode erg druk geweest met de vertrouwenscommissie en de wervingsprocedure voor een nieuwe burgemeester. Na de benoeming van de burgemeester heeft de griffier gesignaleerd dat de werkdruk bij de griffie erg gegroeid is. Hierop is de griffier gevraagd om dit in kaart te brengen en te verwerken in een griffieplan.

Periode maart 2023 tot april 2024

Werkdruk griffie: Ter voorbereiding van gesprekken over ervaren werkdruk bij de griffie, heeft de werkgeverscommissie in april uitvraag gedaan bij de leden van het presidium. De vragen hadden betrekking op hun waardering voor de ondersteuning van de gemeenteraad en het in kaart brengen van eventuele (nieuwe) behoefte aan ondersteuning.

Tegelijkertijd is de griffier gevraagd een nieuw teamplan te maken. Dit teamplan werd een koersdocument. De werkgeverscommissie wilde hiermee samen met de griffier richting geven aan de werkzaamheden van de griffie, de personele inzet die daarbij hoort en de mogelijkheden om de griffie verder te ontwikkelen en voor te bereiden op de toekomst.

Het koersdocument vormde de basis voor het griffieplan, welke in 2024 werd voorgelegd aan de raad met daarbij een onderbouwd voorstel om de formatie bij te stellen.

In oktober 2024 heeft de werkgeverscommissie haar bevindingen inzake de werkzaamheden van de raad en het groeiende aantal taken van de griffie gepresenteerd aan de raad. Vanwege een groeiende werkdruk bij de griffie heeft de werkgeverscommissie een raadsvoorstel en een griffieplan aan de raad gestuurd over de formatie van de griffie waarin de formatieomvang werd afgezet tegen de ambities van de raad en de taken die de griffie uitvoert en uit kan voeren.

In die bijeenkomst heeft de raad aangegeven behoefte te hebben aan een nadere onderbouwing en een benchmark met andere griffies. In januari 2025 heeft de werkgeverscommissie aan Necker opdracht gegeven hiervoor een notitie op te stellen en een benchmark uit te voeren.

Pensioen griffier: In november 2024 werd duidelijk dat de pensioendatum van de griffier niet rond maart 2026 zou uitkomen maar per 1 oktober 2025. Naar aanleiding daarvan heeft de werkgeverscommissie besloten om het voorstel tot het bijstellen van de formatie, het griffieplan en de benchmarknotitie niet aan te bieden aan de raad. Het leek de werkgeverscommissie gepaster dat de nieuwe raad samen met de nieuwe griffier de documenten op hun merites zou beoordelen. De werkgeverscommissie besloot de prioriteit te leggen bij het wervingsproces van een nieuwe griffier en de nodige stappen

te zetten voor een goede overdracht naar de nieuwe griffier en het vinden van een oplossing voor de achterstand in werkzaamheden bij de griffie. De uitkomst daarvan is:

- Het contract met de huidige griffier is verlengd met drie maanden waardoor de overdracht van de huidige griffier naar de nieuwe griffier is gewaarborgd.
- Een tijdelijke uitbreiding van de griffie door middel van een projectondersteuner tot 1 april 2026.

Profielchets nieuwe griffier: Om te komen tot een representatieve profielchets voor een nieuwe griffier, is wederom de ondersteuning van Necker ingeroepen. Zij hebben in januari/februari een aantal vragenlijsten opgesteld op basis waarvan bij de gemeenteraad uitgevraagd kon worden wat hij belangrijke deskundigheid en competenties vindt voor een griffier. Nadat de uitvraag bij de gemeenteraad is gedaan heeft er een verificatiegesprek plaatsgevonden met de adviseurs van Necker en is er een profielchets opgesteld. De definitieve profielchets is in de openbare raadsvergadering van 19 juni 2025 vastgesteld. De vacaturetekst is vervolgens op 20 juni jl. gepubliceerd. De selectieprocedure heeft plaatsgevonden in augustus en september en op 25 september heeft de raad de nieuwe griffier aangewezen. Zij is begonnen op 1 december 2025.

Functiewaardering griffier: De werkgeverscommissie is bij de start van de raadsperiode door de griffier geïnformeerd dat er nog een knelpunt openstond sinds de start van de WDW. De werkgeverscommissie die in de periode 2014-2018 actief was heeft op 2 november 2017 besloten dat het griffiepersoneel de rechtspositie van de Werkorganisatie Druten Wijchen dient te volgen. Dit had gevolgen moeten hebben voor de inschaling van de griffiersfunctie. Het besluit van de werkgeverscommissie is echter niet uitgevoerd. De huidige werkgeverscommissie heeft er deze raadsperiode voor gezorgd dat de griffiersfunctie door een externe en gecertificeerde organisatie is gewaardeerd. De functie van griffier van de raad van Wijchen is gewaardeerd op schaal 14 (CAO gemeenten). Bij het opstellen van de profielchets voor de nieuwe griffier, heeft Necker ook een toets op de functiewaardering uitgevoerd. Hieruit volgde dat de functie van griffier van de raad van Wijchen, gelet op het takenpakket, in schaal 14 (CAO Gemeenten) ingedeeld hoort te zijn. De huidige werkgeverscommissie heeft zorg gedragen voor alle hieruit voortvloeiende consequenties.

Overige werkzaamheden in deze raadsperiode

De werkgeverscommissie heeft diverse keren vergaderd in deze raadsperiode. Afhankelijk van de geagendeerde punten was dit met en zonder haar adviseurs. Zij heeft de opdracht gegeven aan de griffie om diverse verordeningen die met de organisatie van de griffie en met de werkgeverscommissie te maken hebben te actualiseren. Deze verordeningen worden nog in deze raadsperiode voorgelegd aan de raad.

Ook heeft zij een jaargesprek en exitgesprek gevoerd met de griffier.

Overdracht werkgeverscommissie 2026 - 2030

De werkgeverscommissie is van mening dat een goede overdracht van de huidige werkgeverscommissie naar een nieuwe werkgeverscommissie essentieel is om de gedelegeerde rol van werkgever van de griffie goed te kunnen vervullen. Tevens acht de werkgeverscommissie het noodzakelijk dat de raad jaarlijks wordt geïnformeerd via een jaarverslag zoals ook in de verordening is vastgelegd.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7520
Extern Zaak ID	Z/24/264962
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.a
Titel	264962 Beslisnota Vaststellen omgevingsplan Eindsestraat 32, Balgoij
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
264962 Beslisnota Vaststellen omgevingsplan Eindsestraat 32, Balgoij
Bijlage 1: Motivering TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32
Bijlage 2: Regels TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32
Bijlage 3: Verbeelding TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32
Bijlage 4: motivering bijlage 1 Landschappelijk inpassingsplan Eindsestraat 32 Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 2 Waterparagraaf Eindsestraat 32 Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 3 Digitaal wateradvies resultaat-check Eindsestraat 32 Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 4 Projectberekening AERIUS Eindsestraat2woningen
Bijlage 4: motivering bijlage 5 Quickscan soortenbescherming Eindsestraat 32, Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 6 Notitie gewasbeschermingsmiddelen Eindsestraat 32 Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 7 Geuronderzoek Eindsestraat 32 te Balgoij
Bijlage 4: motivering bijlage 8 Verkennend bodem- en asbestonderzoek Eindsestraat 32 te Balgoij
Bijlage 4: Memo geluid ten gevolge van mengvoederfabriek Boomsestraat 38
Bijlage 5: regels bijlage 1 Landschappelijk inpassingsplan Eindsestraat 32 Balgoij

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	20 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

de **Gemeenteraad** besluit:

1. het omgevingsplan 'Eindsestraat 32, Balgoij' ongewijzigd vast te stellen

Besluit (Aangenomen)

de **Gemeenteraad** besluit:

1. het omgevingsplan 'Eindsestraat 32, Balgoij' ongewijzigd vast te stellen

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Vaststellen omgevingsplan Eindsestraat 32, Balgoij

Datum: 5 maart 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. het omgevingsplan 'Eindsestraat 32, Balgoij' ongewijzigd vast te stellen

Aanleiding

In 2024 heeft de eigenaar van het perceel Eindsestraat 32 in Balgoij (hierna initiatiefnemer) een principeverzoek gedaan. De initiatiefnemer wil graag de huidige kassen op het perceel slopen en op die plek twee seniorenwoningen realiseren. In juni 2024 besloot het College positief op dit verzoek. Daarna heeft de initiatiefnemer aan de gemeente verzocht om het omgevingsplan te wijzigen, zodat het realiseren van twee seniorenwoningen mogelijk wordt.

In oktober 2025 heeft uw College besloten de ontwerp-omgevingsplanwijziging ter inzage te leggen. Het ontwerpplan is gepubliceerd in het gemeenteblad en de Wegwijs en heeft 6 weken ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen op het plan binnengekomen. Ten opzichte van het ontwerpomgevingsplan is er niets gewijzigd.

Wat is een TAM-Omgevingsplan?

De software voor het maken en publiceren van het omgevingsplan werkt nog niet goed genoeg. En het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) functioneert nog niet goed genoeg voor het publiceren van een wijziging omgevingsplan. Dit is een landelijk probleem. Om te voorkomen dat we landelijk in een zwart gat komen waarin we ruimtelijke ontwikkelingen niet meer mogelijk kunnen maken, is er een tijdelijke oplossing bedacht: TAM-omgevingsplan.

Een TAM-omgevingsplan wordt gemaakt met bestemmingsplansoftware en is technisch dus een bestemmingsplan. Maar juridisch inhoudelijk is het een omgevingsplan. Zo kan de gemeente toch ontwikkelingen mogelijk maken, ook al kunnen we niet voldoen aan de technische eisen van een omgevingsplan. Dit TAM-Omgevingsplan wordt een apart hoofdstuk in het tijdelijke omgevingsplan. Uiteindelijk wordt het verwerkt in het definitieve omgevingsplan.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
18-06-2024	Principemedewerking verleend onder voorwaarde (Z/23/120453)
21-10-2025	Ter inzage leggen ontwerpomgevingsplan (Z/24/264962)

Gewenst resultaat

Het vaststellen van het ontwerpomgevingsplan. Dan is de realisatie van twee seniorenwoningen aan de Eindsestraat 32 in Balgoij mogelijk.

Argumenten

- 1.1. *Op 18 juni 2024 heeft het College van burgemeester en wethouders besloten mee te werken aan het plan.*
- 1.2. *Uit de omgevingsplanmotivering blijkt dat wordt voldaan aan een 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties'.*
De gemeente mag het omgevingsplan aanpassen als de nieuwe situatie goed past bij de omgeving. Dat noemen we een 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties'. Dit betekent dat we kijken of de nieuwe functie (zoals wonen, werken of recreatie) op die plek logisch en passend is. In de motivering van de omgevingsplanwijziging wordt gekeken naar verschillende onderwerpen zoals bodem, geluid, luchtkwaliteit, natuur, veiligheid en archeologie. Ook wordt gekeken naar relevant beleid. Uit de motivering blijkt dat de ontwikkeling past binnen een 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties'.
- 1.3. *Er zijn geen zienswijzen ingediend tegen het plan.*
Het plan heeft 6 weken ter inzage gelegen, in deze periode konden burgers reageren op het plan door middel van een zienswijze. Er zijn geen zienswijzen tegen het plan binnengekomen.

Tegenargumenten en risico's

- 1.1. *Tegen het vaststellingsbesluit kan beroep worden ingesteld.*
Als dit omgevingsplan is vastgesteld, kunnen mensen het plan opnieuw 6 weken lang bekijken. In deze periode kunnen belanghebbenden in beroep gaan bij de rechter. De mogelijkheid dat dit gebeurt is klein omdat er geen zienswijzen tegen het plan zijn ingediend.

Financiële gevolgen

Voor omgevingsplanwijziging worden leges in rekening gebracht. Ook zijn er in de realisatieovereenkomst afspraken gemaakt over de exploitatiebijdrage.

Communicatie

Na vaststelling van het omgevingsplan, wordt het plan gepubliceerd in het gemeenteblad en in de Wegwijs.

Inwonersparticipatie

De initiatiefnemer heeft de buurt geïnformeerd over het planvoornemen en gevraagd te reageren. Hier zijn geen reacties op gekomen.

Uitvoering of Vervolgstappen

Het vastgestelde omgevingsplan wordt 6 weken ter inzage gelegd. Belanghebbenden kunnen beroep instellen bij de rechter. Daar zal een publicatie over verschijnen op officiëlebekendmakingen.nl en in de Wegwijs.

Bijlagen

1. Motivering TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32
2. Regels TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32
3. Verbeelding TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32
4. Bijlagen bij de motivering TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32

5. Bijlagen bij de regels TAM-omgevingsplan Eindsestraat 32

TAM-OMGEVINGSPLAN

Hoofdstuk 22g Eindsestraat 32 Balgoij

Identificatiecode: NL.IMRO.0296.BGYEindsestraat32-VG01

Status: vastgesteld

Datum: 5 maart 2026

Projectnummer: 61 - 002

Van Kempen RO
Peelkant 33
5845 EG Sint Anthonis

T 06 183 363 42
E info@vankempenro.nl
I www.vankempenro.nl

INHOUD

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Ligging projectgebied	6
1.3	Huidige planologische situatie	7
1.4	Wat is een TAM-omgevingsplan	8
1.5	Leeswijzer	8
2	Gebiedsvisie	9
2.1	Bestaande situatie	9
2.2	Toekomstige situatie	12
2.3	Evenwichtige toedeling van functies aan locaties	16
3	Beleidskader	17
3.1	Rijksbeleid	17
3.1.1	Nationale Omgevingsvisie	17
3.1.2	Instructieregels rijk (AMvB's)	18
3.1.3	Conclusie	19
3.2	Provinciaal beleid	19
3.2.1	Omgevingsvisie Provincie Gelderland	19
3.2.2	Omgevingsverordening Gelderland	20
3.2.1	Conclusie	21
3.3	Regionaal beleid	22
3.3.1	Woondeal 2.0 groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen	22
3.3.2	Conclusie	23
3.4	Waterschap	23
3.5	Gemeentelijk beleid	24
3.5.1	Structuurvisie Wijchen	24
3.5.2	Omgevingsvisie	24
3.5.3	Woonvisie gemeente Wijchen 2024-2028	26
3.5.4	Nota ruimtelijke kwaliteit	28
3.5.5	Conclusie	28
4	Milieu en omgevingsaspecten	29
4.1	Verkeer en parkeren	29
4.2	Bodem	29
4.3	Geluid	31
4.4	Bedrijven en milieuzonering	32
4.5	Luchtkwaliteit	34

4.6	Geur.....	35
4.7	Externe veiligheid.....	36
4.8	Waterparagraaf.....	39
4.9	Ecologie.....	41
4.10	Landschap.....	44
4.11	Archeologie & cultuurhistorie.....	46
4.12	Leidingen.....	47
4.13	Duurzaamheid.....	48
4.14	Gezondheid.....	48
4.15	Mer(beoordelings)plicht.....	53
5	Juridische bestuurlijke aspecten.....	54
5.1	Inleiding.....	54
5.2	Juridische systematiek.....	54
5.3	Werkingsbereik/toepassingsbereik TAM-Omgevingsplan.....	55
5.4	Beschrijving per functie.....	55
5.5	Aanvragen omgevingsvergunning na gewijzigd omgevingsplan.....	56
6	Economische uitvoerbaarheid.....	57
6.1	Kostenverhaal.....	57
6.2	Nadeelcompensatie.....	57
6.3	Conclusie.....	57
7	Participatie.....	58
7.1	Participatie.....	58
7.2	Vooroverleg.....	58
7.3	Zienswijze.....	58

Bijlagen

- 1 Landschappelijke inpassing
- 2 Waterparagraaf
- 3 Digitaal wateradvies
- 4 Projectberekening stikstofdepositie
- 5 Quickscan flora en fauna
- 6 Notitie gezondheidsrisico blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen
- 7 Geuronderzoek
- 8 Verkennend bodem- en asbestonderzoek
- 9 Memo geluid mengvoederfabriek

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Op het perceel Eindsestraat 32 in Balgoij is een voormalig agrarisch bedrijf met bedrijfswoning gelegen. Voorheen was hier een tuinbouwbedrijf gevestigd, met circa 1260 m² aan kassen. Deze zijn echter niet meer als zodanig in gebruik, evenals de om de kassen en bedrijfswoning gelegen gronden. De bedrijfswoning wordt nog wel bewoond door de voormalige bedrijfsvoerders van het tuinbouwbedrijf.

Initiatiefnemers zijn voornemens de agrarische bestemming om te zetten in de woonbestemming. De bedrijfswoning blijft daarbij behouden, maar wordt omgezet naar een burgerwoning. De kassen worden gesloopt. Om een en ander mogelijk te maken, voorziet het voornemen ook in de bouw van twee halfvrijstaande seniorenwoningen (twee-onder-één-kap) op het perceelsgedeelte met de kassen. Per saldo is daarmee sprake van de toevoeging van twee nieuwe woningen.

Om de gewenste ontwikkeling te kunnen realiseren is een bestemmingswijziging noodzakelijk. De huidige agrarische bestemming staat het gebruik voor burgerwoningen niet toe. De bestemmingswijziging voorziet in omzetting van de agrarische bestemming in de woonbestemming aan de zijde van de Eindsestraat. Binnen deze woonbestemming worden de omzetting van de bedrijfswoning in een burgerwoning en de realisering van twee nieuwe halfvrijstaande seniorenwoningen mogelijk gemaakt. Het achterliggende deel van het perceel behoudt de agrarische bestemming, maar het hierop liggende bouwvlak komt te vervallen. Het oprichten van nieuwe agrarische bedrijfsbebouwing is dan niet langer mogelijk. In voorliggende motivering wordt onderbouwd dat het planvoornemen ter plaatse aanvaardbaar en uitvoerbaar is.

Bestaande woning Eindsestraat 32

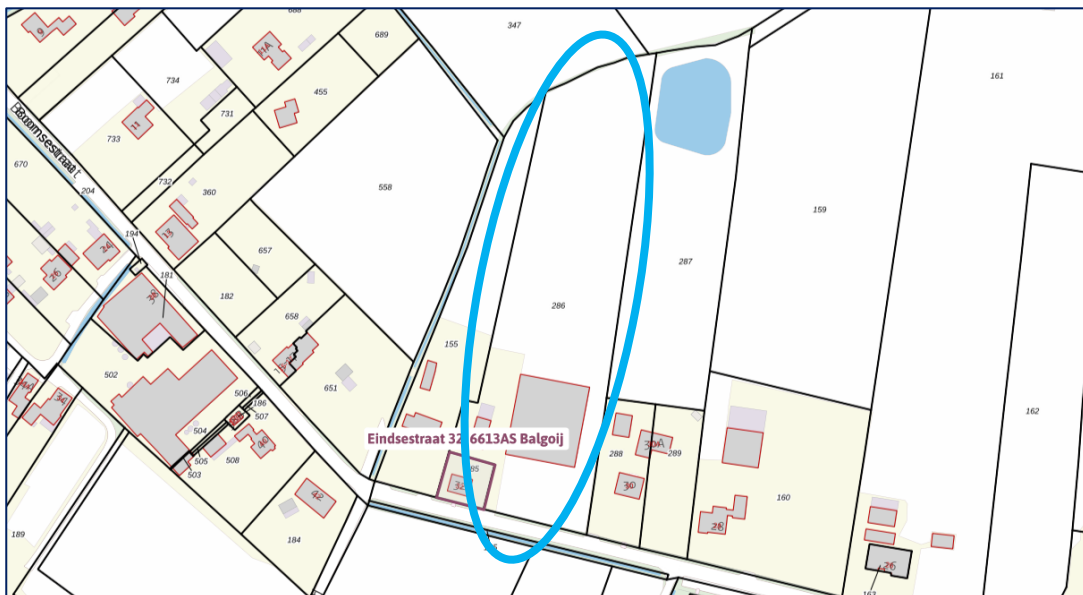
1.2 Ligging projectgebied

Het agrarische bedrijfsperceel is gesitueerd nabij Balgoij, aan de Eindsestraat, zijnde één van de uitlopers uit de kern in het buitengebied. De locatie van het initiatief is onderdeel van de lintbebouwing, die aan deze uitloper is gelegen.

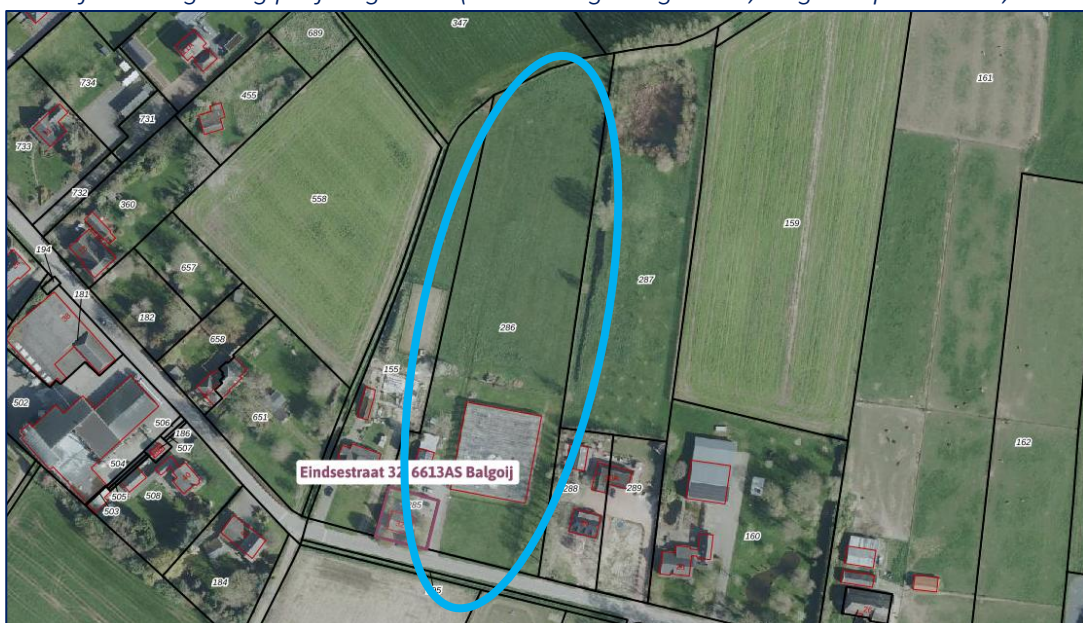
Het projectgebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Eindsestraat. Aan de oost- en westzijde wordt het projectgebied begrensd door de woonpercelen Eindsestraat 30 en 34. Aan de noordzijde grenst het projectgebied aan onbebouwde, in het buitengebied gelegen agrarische percelen.

Het projectgebied betreft de percelen kadastraal bekend gemeente Wijchen, sectie P, nummers 285 en 286.

Kaart grootschalige topografie en kadastrale kaart omgeving projectgebied (bron: Omgevingsloket, Regels op de kaart, 2024)

Luchtfoto omgeving projectgebied (bron: Omgevingsloket, Regels op de kaart, 2024)

1.3 Huidige planologische situatie

Voor het projectgebied geldt het Omgevingsplan gemeente Wijchen, bestaande uit de onderdelen 'Bruidsschat' en 'bestemmingsplannen'. Concreet betreft dit de bestemmingsplannen:

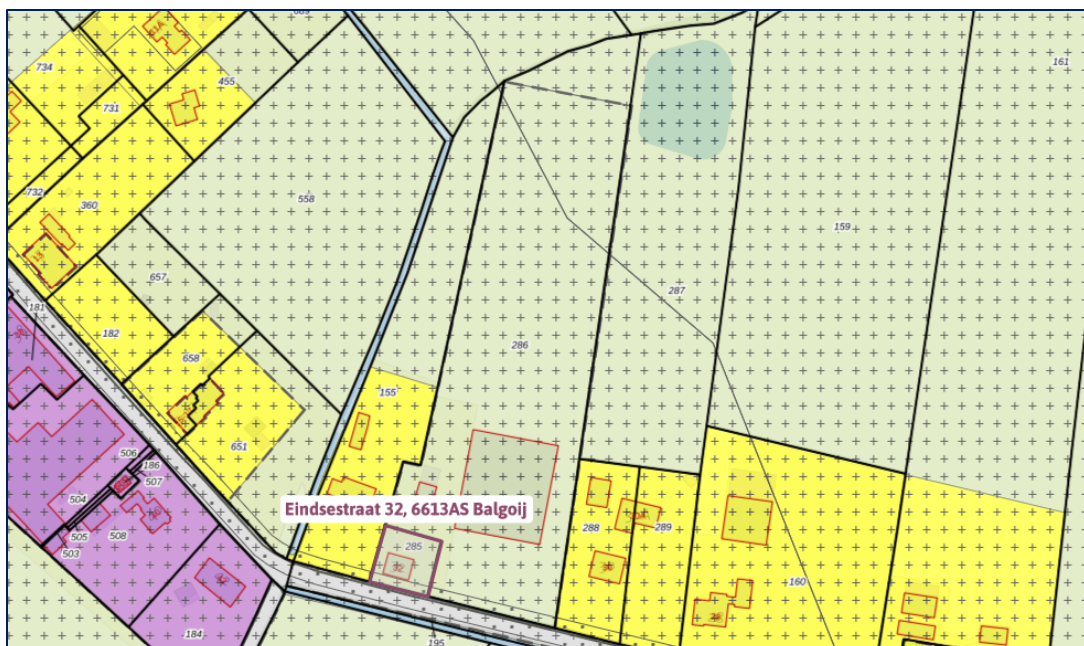
- ✓ "Buitengebied Wijchen", vastgesteld op 31 januari 2013
- ✓ "Buitengebied herziening 2014", vastgesteld op 16 oktober 2014
- ✓ "Parapluplan Cultuurhistorie Wijchen", vastgesteld op 3 mei 2017

Op basis van deze bestemmingsplannen gelden voor het projectgebied:

- ✓ de bestemming 'Agrarisch met waarden - 1'
- ✓ de dubbelbestemmingen 'Waarde – Archeologie 2', 'Waarde – Archeologie 3', 'Waarde – Cultuurhistorisch waardevol gebied' en 'Leiding - Gas'
- ✓ de functieaanduiding 'glastuinbouw'

Op basis van de bepaling in de regels dat de gronden bestemd zijn voor de uitoefening van het agrarisch bedrijf zijn de voorgenomen omzetting van bedrijfswoning naar burgerwoning en realisering van twee nieuwe burgerwoningen niet toegestaan. In de regels zijn wel wijzigingsregels opgenomen om de agrarische bestemming om te zetten in de bestemming 'Wonen', echter is daarbij de realisering van twee extra halfvrijstaande woningen niet toegestaan. Wijziging van het omgevingsplan is noodzakelijk.

Uitsnede geldende bestemmingsregeling (bron: Omgevingsloket, 2024)

1.4 Wat is een TAM-omgevingsplan

‘TAM’ staat voor Tijdelijke Alternatieve Maatregel. Met een TAM-omgevingsplan is het mogelijk om met de IMRO-standaard voor bestemmingsplannen en bijbehorende software het omgevingsplan te wijzigen. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is onderkend dat de planapplicaties voor het maken en publiceren van het omgevingsplan in combinatie met het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) vaak nog onvoldoende functioneren. Daarom is het TAM-omgevingsplan mogelijk gemaakt.

Dit TAM-omgevingsplan is dus opgesteld op basis van de IMRO-standaard voor bestemmingsplannen. Juridisch is het een wijziging van het omgevingsplan. Dit TAM-omgevingsplan wordt een apart hoofdstuk van het tijdelijke omgevingsplan. Uiteindelijk zal het verwerkt worden in het definitieve omgevingsplan.

1.5 Leeswijzer

In deze motivering worden in hoofdstuk 2 Gebiedsvisie achtereenvolgens kort beschreven de bestaande situatie, de toekomstige situatie en de wijze waarop het plan bijdraagt aan een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving.

Op de inpassing van het planvoornemen binnen de beleidskaders van rijk, provincie en gemeente wordt in gegaan in hoofdstuk 3 Beleidskader.

De effecten van het planvoornemen voor diverse milieu- en omgevingsaspecten worden in hoofdstuk 4 Milieu- en omgevingsaspecten nader beschreven. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het planvoornemen aangetoond.

In hoofdstuk 5 Juridisch bestuurlijke aspecten wordt de juridische regeling kort toegelicht. De motivering wordt gecompleteerd door Hoofdstuk 6, waarin de Economische uitvoerbaarheid wordt beschreven, en Hoofdstuk 7 waarin de Participatie, het vooroverleg en eventueel ingediende zienswijzen worden beschreven.

Locatie realisering twee nieuwe halfvrijstaande seniorenwoningen

2 GEBIEDSVISIE

2.1 Bestaande situatie

Ruimtelijke structuur

De Eindsestraat vormt van oudsher één van de uitlopers van de kern Balgoij. De straat verbond Balgoij in oostelijke richting met Nederasselt en Overasselt. Nabij Nederasselt kruiste de straat de verbindingsweg tussen Nijmegen en Grave. Al in het midden van de 19e eeuw is verspreide lintbebouwing aanwezig rond de Eindsestraat. Dit is ook het geval in de omgeving van het projectgebied. In deze situatie verandert gedurende de 20^e en 21^e eeuw weinig. Er blijft sprake van de aanwezigheid van verspreide lintbebouwing. Wel wordt deze plaatselijk verdicht, maar tot een aaneengesloten bebouwingslint leidt dit niet.

De huidige bebouwing in het projectgebied ontstaat in de jaren vijftig van de vorige eeuw. Dan wordt binnen het projectgebied een woning aan de straat gebouwd. Eind jaren zeventig volgen dan een loods en kassen, gesitueerd in de zone achter de woning. Dit is de bebouwingssituatie, zoals die ook nu nog aanwezig is.

Situatie rond 1960 (bron Topotijdreis, 2024), met woning Eindsestraat 32

Situatie rond 2000 (bron Topotijdreis, 2024) met woning en kassen

Binnen het projectgebied is de huidige woning direct aan de Eindsestraat gelegen. Recht daarachter ligt een bedrijfsgebouw (schuur). Daarnaast is een klein kassencomplex gelegen, met een oppervlakte van circa 1.260 m². Naast de woning en voor de kassen ligt een grasveld. De gronden achter de schuur en de kassen bestaan uit weiland. De woning en het bijbehorende perceel zijn georiënteerd op de Eindsestraat. Doordat de overzijde van de straat onbebouwd is, ziet de woning, over de hier gelegen akker, uit op de dijk langs de Maas.

De bestaande woning bestaat uit één bouwlaag, afgedekt met een kap. De woning is gebouwd met een roodbruine baksteen en afgedekt met donkere grijze pannen. De kozijnen zijn wit uitgevoerd. De achterliggende schuur bestaat uit één bouwlaag en is afgedekt met een lage kap. De schuur is eveneens gebouwd met een roodbruine baksteen, maar afgedekt met grijze golfplaten, waarop zonnepanelen zijn aangebracht. Tegen de achterzijde van de schuur is met metalen golfplaten een afhang gebouwd. De kassen bestaan uit een aluminium frame, ingevuld met glas.

Woning Eindsestraat 32 met achterliggende schuur

Bestaande kassen bij Eindsestraat 32

Functionele structuur

In de directe omgeving van het projectgebied zijn overwegend burgerwoningen gelegen, alsmede enkele niet-agrarische bedrijven. Op korte afstand is verder een klein voetbalcomplex gelegen. De omliggende gronden zijn verder agrarisch in gebruik als weiland en akker.

De Eindsestraat is onderdeel van de verbindingsweg tussen Balgoij en Nederasselt. Bij Nederasselt sluit deze aan op de N324, de verbindingsweg tussen Nijmegen en Grave. Ten zuiden van het projectgebied stroomt de Maas, die deel uitmaakt van de hoofdvaarwegenstructuur.

Het projectgebied zelf heeft een agrarische bedrijfsbestemming, waarop glastuinbouw is toegestaan. Van een agrarische bedrijfsvoering is echter geen sprake meer. Het projectgebied heeft nu een woonfunctie met een enkele vrijstaande woning. De achterliggende schuur is in gebruik als bijbehorend bouwwerk bij die woning. De kassen zijn niet meer bedrijfsmatig in gebruik. In de kassen vindt alleen nog opslag van goederen van de bewoners van de woning plaats. Het bijbehorende woonperceel is geheel als tuin en erf in gebruik. Onderdeel daarvan is een groot omheind grasveld, dat als 'hondewei' fungeert. De ontsluiting van het projectgebied vindt in de huidige situatie plaats via een inrit vanaf de Eindsestraat. Op eigen terrein is meer dan voldoende ruimte aanwezig om te parkeren.

Eindsestraat in westelijke richting met rechts de woning Eindsestraat 32

2.2 Toekomstige situatie

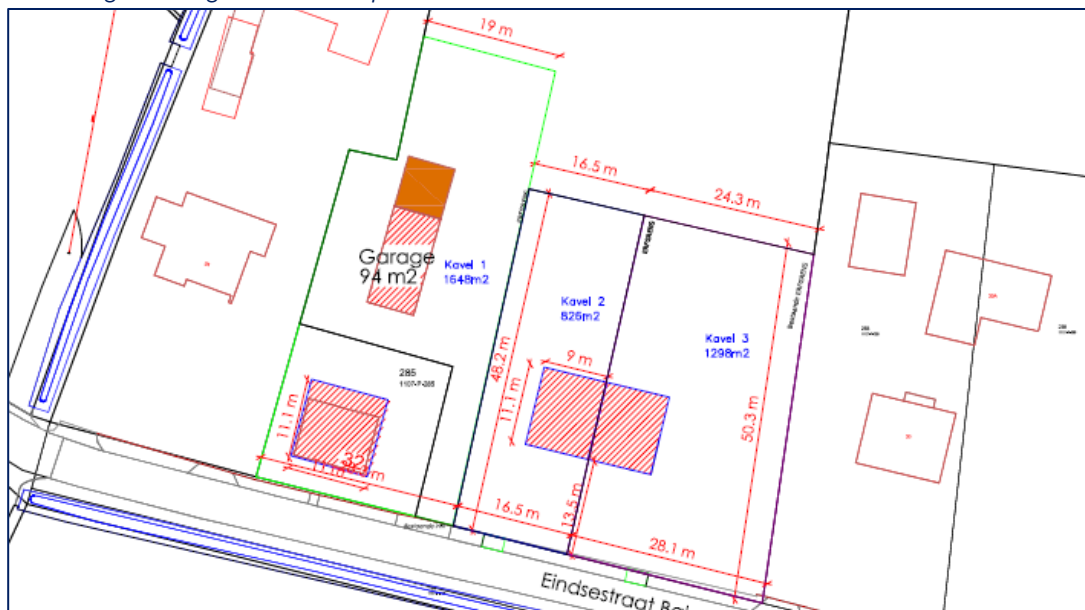
Het initiatief betreft het omzetten van de bestemming van het agrarisch bouwblok Eindsestraat 32 van 'Agrarisch met waarden' naar 'Wonen'. De initiatiefnemers willen de agrarische bedrijfsactiviteiten aan de locatie Eindsestraat 32 te Balgoij definitief beëindigen. Gelet op de ligging van het bedrijf (namelijk in de kernrand van Balgoij, te midden van diverse burgerwoningen) is niet aannemelijk dat voortzetting van het agrarisch bedrijf door een derde zal gaan plaatsvinden.

Om de sanering van het agrarische bedrijf te kunnen realiseren omvat het initiatief ook een kleinschalig woningbouwinitiatief. Dit voorziet in de bouw van 2 gescheidde seniorenwoningen (halfvrijstaande woningen) tussen de huidige woningen met huisnummer Eindsestraat 30 en 32 in. Daarvoor zal de huidige kas van circa 1.260 m² gesloopt worden. De huidige bedrijfswoning blijft behouden maar wordt omgezet van een agrarisch bedrijfswoning naar een burgerwoning. De hier achterliggende schuur blijft behouden als bijbehorend bouwwerk bij die woning. Per saldo is sprake van 2 nieuwe seniorenwoningen. De derde woning wordt alleen omgezet van bedrijfswoning naar burgerwoning.

De nieuw te bouwen seniorenwoningen worden half vrijstaand gebouwd en voorzien van een eigen tuin aan de voor- en achterzijde, met voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein, te bereiken via een eigen inrit. Alle primaire ruimten zullen op de begane grond zijn gelegen: woonkamer, keuken, slaapkamer en badkamer. Daarnaast krijgen de seniorenwoningen ook een verdieping ten behoeve van een logeerkamer, kleine badkamer en bergruimte. De inhoud van de hoofdmassa van de seniorenwoningen zal dan naar inschatting maximaal 450 m³ per woning bedragen. Qua architectuur zal voor de woningen aansluiting worden gezocht bij de architectuur van recent gerealiseerde woningbouw in Balgoij.

De woning zullen ingepast worden in het landschap. Daarbij worden de perceelsgrenzen vormgegeven door de aanleg van hagen. Ook zal er een wadi/ infiltratiesloot worden aangelegd, voor de opvang van het hemelwater van de te bouwen woningen. Een en ander is vastgelegd in een beplantingsplan/ inpassingsplan.

Situering woningen en woonpercelen Eindsestraat 32

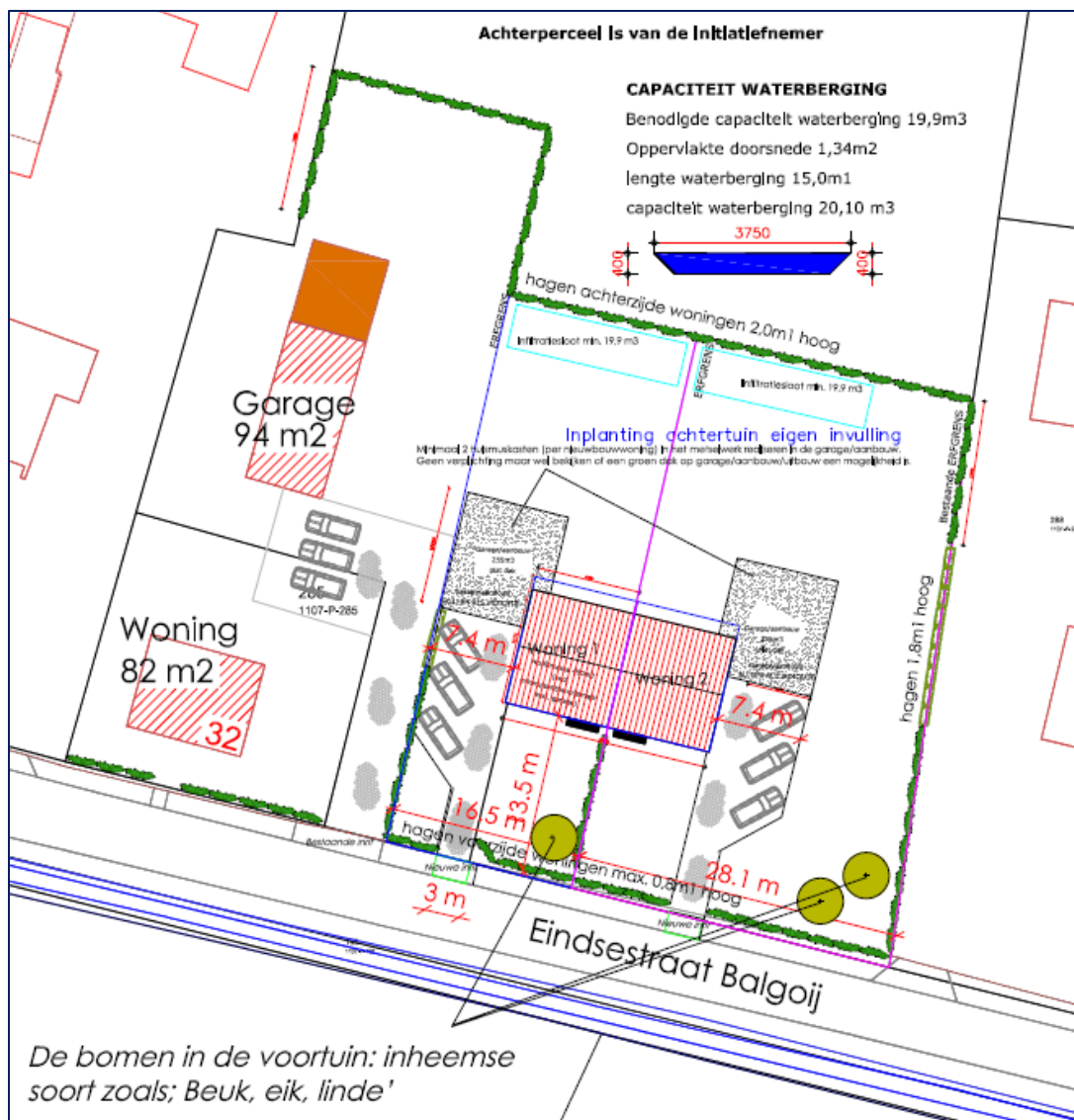

Ruimtelijke structuur

De bestaande ruimtelijke structuur wijzigt door het planvoornemen. De aanwezige kassen worden gesloopt en vervangen door twee halfvrijstaande woningen. De bestaande woning en de daarachter gelegen schuur blijven behouden. De beide halfvrijstaande woningen worden op ongeveer 13,5 m uit de naar de weg gekeerde perceelsgrens gesitueerd. Daarmee liggen deze min of meer in de lijn tussen de woningen Eindsestraat 32 (op 4 m uit de erfgrrens) en de woning Eindsestraat 30 (op 22 m uit de erfgrrens).

De nieuwe woningen worden niet centraal op het perceelsgedeelte waarop nu nog de kassen staan gesitueerd, maar enigszins verschoven in de richting van de bestaande bedrijfswoning. Daardoor ontstaat meer afstand tot de aangrenzende burgerwoning Eindsestraat 30. De verschoven situering heeft tot gevolg dat twee woonpercelen met afwijkende oppervlakken ontstaan. Het westelijke woonperceel heeft een oppervlak van circa 826 m² (16,4 m breed en 50 m diep). Het oppervlak van het oostelijke woonperceel bedraagt circa 1.298 m² (28,2 m breed aan de straatzijde, 23,6 m aan de achterzijde en 50 m diep).

Nieuwe situatie met terreininrichting en landschappelijke inpassing

De gronden voor de nieuwe woningen worden ingericht als voortuin. Door deze voortuinen lopen de inritten naar de parkeerplaatsen naast de woningen. Eventueel kunnen in het verlengde hiervan bijbehorende bouwwerken (garages/ bergingen) bij de woningen worden gerealiseerd. De gronden achter de woningen worden ingericht als achtertuin. Rond de bestaande woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken blijft de terreininrichting ongewijzigd.

De beide nieuwe woningen (hoofdgebouwen) krijgen een inhoud van maximaal 450 m³. De bouwhoogte zal maximaal 7,5 m en de goothoogte maximaal 4,5 m bedragen. Alle primaire ruimten zullen op de begane grond zijn gelegen: woonkamer, keuken, slaapkamer en badkamer.

Daarnaast krijgen de woningen ook een verdieping ten behoeve van een logeerkamer, kleine badkamer en bergruimte. De woningen zijn daarmee aan te merken als seniorenwoningen/ levensloopbestendige grondgebonden woningen. Het oppervlak van eventuele bijbehorende bouwwerken zal niet meer bedragen dan 120 m². Van de bijbehorende bouwwerken zal de bouwhoogte maximaal 6,0 m en de goothoogte maximaal 3,0 m bedragen.

De nieuwe woningen krijgen een landelijke uitstraling door toepassing van de in Balgoij bij recent gerealiseerde woningbouw gangbare architectuur en materiaalkeuze. Dit zal vooraf zo nodig met de dorpsbouwmeester en/of de adviseur cultuurhistorie van de gemeente worden afgestemd. De woningen zijn/ worden daarmee passend in de kernrandzone, op de overgang naar het agrarische buitengebied.

Functionele structuur

Door het planvoornemen wordt ter plaatse de woonfunctie van kracht. Deze zal bestaan uit de voormalige agrarische bedrijfswoning, die verder als vrijstaande burgerwoning zal fungeren, en de nieuwe halfvrijstaande seniorenwoningen. Door het bouwen van beide seniorenwoningen, kunnen de initiatiefnemers voor altijd op hún plek blijven. Zij zullen de eerste seniorenwoning betrekken. De tweede seniorenwoning zal worden ingevuld (naar alle waarschijnlijkheid) door de dochter van de initiatiefnemers. De zoon van de initiatiefnemers zal de bestaande woning betrekken. Dit geeft mogelijkheden voor mantelzorg in de toekomst (indien noodzakelijk).

De om de woningen liggende gronden mogen gebruikt worden als tuin en erf. Per woning worden op dit erf 3 parkeerplaatsen gerealiseerd, om te voldoen aan de gemeentelijke parkeernorm voor halfvrijstaande woningen in Balgoij ('buitengebied', 'niet stedelijk gebied') van 2,6 parkeerplaatsen per woning. Binnen het planvoornemen is per woning voorzien in 3 parkeerplaatsen per woning. Bij de bestaande woning zijn al 3 parkeerplaatsen beschikbaar.

Duurzaam en innovatief

Installatie

De nieuw te bouwen seniorenwoningen zullen qua bouw en ook qua gebruik duurzaam worden uitgevoerd, er zal worden voldaan aan de eisen voor een nul-op-de-meter woning (NOM). De woning wekt evenveel (of meer) energie op dan dat deze verbruikt. Overeenkomstig de eisen worden de woningen ook beter geïsoleerd en beter luchtdicht gebouwd. Door het toepassen van hogere isolatiewaarden (hoger dan Bouwbesluit-eis, zoals door toepassen van triple-glas), wordt de warmtevraag beperkt en het comfort verhoogd.

Hierdoor wordt het realiseren van een gezond binnenklimaat meer afhankelijk van de voorzieningen voor de luchtverversing in de woningen.

Daarvoor zal gebruik gemaakt worden van een duurzame totaaloplossing voor verwarmen, verkoelen, ventileren en warm water. Dit innovatieve concept stelt energiebesparing centraal. Deze totaaloplossing zorgt niet alleen voor uitstekende besparing van energie, de warmtepomp realiseert een binnenhuisklimaat dat zeer natuurlijk en daarmee zeer gezond is. Met de toepassing van een warmtepomp worden de woningen op milieuvriendelijke wijze verwarmd en van warm water voorzien. Hiermee zorgt de warmtepomp er ten opzichte van andere oplossingen voor dat de CO₂-uitstoot sterk wordt gereduceerd.

Energie

Door het toepassen van zonnepanelen wordt voorzien in de elektrische energiebehoefte. Om optimaal te renderen, is een correcte oriëntatie ten opzichte van de zonnepanelen belangrijk: in het ontwerp zal hier rekening mee worden gehouden.

Materialen

Er zal gewerkt worden met duurzame materialen, zoals baksteen, keramische panelen, keramische blokken en duurzaam hout.

Baksteen is een natuurlijk, kwalitatief, gebruiks- en onderhoudsvriendelijk product, dat duurzaam is in alle fasen van zijn levenscyclus. In de constructiefase van grondstofgebruik, productieproces tot verpakking. Tijdens de gebruiksfase door comfort, onderhoud, flexibiliteit en veiligheid. Bij sloop door hergebruik en recycling van bakstenen.

De poreuze structuur van bakstenen biedt een groot voordeel, namelijk het vermogen om warmte op te nemen. Op winterse zonnige dagen slaan bakstenen de warmte van de zon op en stralen ze die energie weer uit wanneer dat nodig is. In de zomer bufferen de bakstenen de warmte: zo voorkomen ze dat het binnen te heet wordt.

Bakstenen vragen geen onderhoud. Gevelmetselwerk wordt zelfs mooier na verloop van tijd. Het geeft een woning charme. Doordat er geen onderhoud nodig is, is ook de impact van het gebouw op de omgeving veel kleiner.

Gebouwen van baksteen zijn zeer flexibel. Tijdens het bouwproces en de hele levensduur kan de indeling van het gebouw aangepast worden.

Het gebeurt maar zelden dat besloten wordt om een gebouw te slopen vanwege de conditie van de bakstenen gevel. Zelfs niet als die zo'n honderd jaar oud is. Vaak voldoet de oude constructie niet meer aan de actuele eisen en wordt daarom gekozen voor renovatie. Bakstenen kunnen na afbraak worden bijgewerkt, hergebruikt of gerecycled. Omdat bakstenen volledig bestaan uit natuurlijke grondstoffen hebben ze geen schadelijke effecten bij contact met het grond- of oppervlaktewater.

Keramische dakpannen zijn duurzaam, blijvend mooi, onderhouds- vriendelijk, vormvast, brandveilig en vorstbestendig. Keramische dakpannen hebben een lange levensduur, soms tot wel honderd jaren. De technische en esthetische kwaliteiten blijven.

De thermische warmteopslag capaciteit van keramische binnen- muurstenen zorgt voor meer comfort in zomer en winter. De inzet van isolerende keramische binnenmuurstenen vermindert het energiegebruik. Daarnaast zorgen ze voor een gezond en ademend binnenklimaat.

Duurzaam geproduceerd hout is afkomstig uit duurzaam beheerde bossen. Dat betekent dat hout op een duurzame manier geogst wordt zodat alle bosfuncties behouden blijven, de bosarbeiders onder veilige omstandigheden en tegen een redelijk loon hun werk kunnen doen en de rechten van de inheemse bevolking worden gerespecteerd.

Beide seniorenwoningen hebben in de nieuwe situatie een levensloopbestendige indeling, met een badkamer en slaapkamer op de begane grond.

Natuurinclusief bouwen

Initiatiefnemers willen de erfafscheidingen graag realiseren door middel van diverse (gemengde) hagen en (gemengde) struweelhagen rondom perceel/ tuinafscheiding en dus geen houten schuttingen. Tevens zullen er ook minimaal 2 huismuskasten (per nieuwbouwwoning) in het metselwerk gerealiseerd worden in de garages/ aanbouw. Het betreft duurzame voorzieningen die gedurende de levensloop van de woningen in stand blijven. Verder worden de mogelijkheden bekeken om de daken van de garage/ aanbouw als groen dak uit te voeren.

2.3 Evenwichtige toedeling van functies aan locaties

De beoogde ruimtelijke ingreep is mogelijk met het oog op een 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties'. De nieuwe woonfunctie sluit beter aan bij de diverse omliggende woonfuncties in de kernrandzone om Balgoij, dan de voorheen uitgeoefende agrarische bedrijfsfunctie. Uit de beschrijving van de milieu- en omgevingsaspecten in hoofdstuk 4 blijkt dat de twee nieuwe seniorenwoningen, zoals dat ook voor de bestaande woning al het geval is, een veilige en gezonde fysieke leefomgeving kennen.

3 BELEIDSKADER

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Nationale Omgevingsvisie

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de opvolger van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), waarin het Rijk een lange termijn visie geeft op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI geeft richting en helpt keuzes te maken. Bij de afweging van keuzes wordt bij voorkeur gekozen voor slimme combinaties van functies, wordt uitgegaan van de specifieke kenmerken en kwaliteiten van gebieden en worden beslissingen niet uitgesteld of doorgeschoven.

De nationale belangen en opgaven waarop het Rijk wil sturen en richting wil geven, komen samen in de volgende vier prioriteiten:

- ✓ Ruimte maken voor klimaatadaptatie en energietransitie;
- ✓ De economie van Nederland verduurzamen en ons groeipotentieel behouden;
- ✓ Steden en regio's sterker en leefbaarder maken;
- ✓ Het landelijk gebied toekomstbestendig ontwikkelen.

Met het oog op het planvoornemen zijn de volgende keuzes van belang:

- ✓ Duurzame energie inpassen met oog voor omgevingskwaliteit: de komende jaren krijgt iedereen te maken met de overstap naar duurzame energie. Om de schaarse ruimte goed te benutten, wordt ervoor gekozen zonnepanelen in eerste instantie op daken en aan gevels te plaatsen en pas daarna in landelijk gebied
- ✓ Ruimte voor overgang naar een circulaire economie: de economie verandert en staat voor een overgang naar een circulaire en CO₂-neutrale energievoorziening. Hergebruiken van grondstoffen en materialen en benutten van duurzame energiebronnen wordt steeds belangrijker. De inrichting van de leefomgeving moet een aantrekkelijk vestigingsklimaat zoveel mogelijk bevorderen. Een aantrekkelijke leef- en woonomgeving voor de werknemers geeft Nederland een goede positie in de internationale concurrentie
- ✓ Woningbouw in een stedelijk netwerk van gezonde en groene steden: er wordt zoveel mogelijk gebouwd binnen bestaand stedelijk gebied, zodat open ruimtes en groen tussen steden behouden blijft. De nieuwe woningen moeten betaalbaar en goed bereikbaar zijn. Bewoners moeten tevens een prettige, gezonde en veilige leefomgeving ervaren
- ✓ Landgebruik meer in balans met natuurlijke systemen: het landschap van Nederland is deel van de identiteit. Om te kunnen blijven genieten van het mooie landschap moet behoud van de kwaliteit van het landschap sterker meewegen in de keuzes die worden gemaakt

Planvoornemen in relatie tot omgevingsvisie

De beoogde ruimtelijke ingreep voorziet in de realisering van 2 extra woningen op de plaats waar nu nog kassen zijn gelegen. Ook komt het grote agrarische bouwperceel te vervallen. Door de ingreep wordt het ruimtebeslag in het buitengebied verkleind. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van duurzame materialen en duurzame energiebronnen. Bij de woningen worden zonnepanelen geplaatst. Het planvoornemen volgt daarmee de NOVI.

3.1.2 Instructieregels rijk (AMvB's)

De Omgevingswet werkt door in vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's):

1. het Omgevingsbesluit (Ob);
2. het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
3. het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
4. het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

In deze AMvB's staan regels voor het praktisch uitvoeren van de wet. Voor de volgende onderwerpen gelden er op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving instructieregels voor het vaststellen van een (wijziging van het) omgevingsplan:

- De dienstenrichtlijn (art 5.1a Bkl);
- Waarborgen van veiligheid (§ 5.1.2 Bkl);
- Beschermen van waterbelangen (§ 5.1.3 Bkl);
- Beschermen van gezondheid en milieu, waaronder instructieregels voor de kwaliteit van de buitenlucht, trillingen, geluid en geur en bodemkwaliteit (§ 5.1.4 Bkl);
- Beschermen van landschappelijke of stedenbouwkundige waarden en cultureel erfgoed, waaronder de ladder voor duurzame verstedelijking (§ 5.1.5 Bkl);
- Het behoud van ruimte voor toekomstige functies voor autowegen, buisleidingen, natuur- en recreatiegebieden (§ 5.1.6 Bkl);
- Het behoeden van de staat en werking van infrastructuur of voorzieningen voor nadelige gevolgen van activiteiten, waaronder landsverdediging en nationale veiligheid, elektriciteitsvoorziening, rijksvaarwegen en luchtvaart, fiets- en wandelroutes, aanwijzing van woningbouwcategorieën (§ 5.1.7 Bkl);
- Het bevorderen van de toegankelijkheid van de openbare buitenruimte voor personen (§ 5.1.8 Bkl).

Planvoornemen in relatie tot besluit

De beoogde ruimtelijke ingreep heeft niet betrekking op 'diensten'.

Uit de beschrijving in hoofdstuk 4, paragraaf Externe veiligheid, blijkt dat bij de ruimtelijke ingreep de (externe) veiligheid voldoende gewaarborgd is.

Uit de beschrijving in de Waterparagraaf in hoofdstuk 4 blijkt dat door de ruimtelijke ingreep geen waterbelangen in het geding zijn.

De aspecten kwaliteit van de buitenlucht, trillingen, geluid, geur en bodemkwaliteit zijn beschreven in de gelijknamige paragrafen in hoofdstuk 4. Uit de beschrijvingen blijkt dat de beoogde ruimtelijke ingreep niet negatief van invloed is op gezondheid en milieu.

Uit de beschrijvingen in de paragrafen Landschap en Archeologie & cultuurhistorie in hoofdstuk 4 blijkt dat met de beoogde ruimtelijke ingreep geen landschappelijke of stedenbouwkundige waarden en cultureel erfgoed in het geding zijn.

De beoogde ruimtelijke ingreep vindt plaats binnen het bestaande ruimtebeslag van een agrarisch bouwperceel en is daarmee niet van invloed op de ruimte voor toekomstige functies voor autowegen, buisleidingen, natuur- en recreatiegebieden.

Doordat de beoogde ruimtelijke ingreep plaats vindt binnen het bestaande ruimtebeslag is de ingreep ook niet van invloed op de staat en werking van infrastructuur of voorzieningen.

Evenzo is door de beoogde ruimtelijke ingreep binnen bestaand ruimtebeslag de toegankelijkheid van de openbare buitenruimte niet in het geding.

3.1.3 Conclusie

Het planvoornemen past binnen het Rijksbeleid, zoals vastgelegd in de NOVI en de met de Omgevingswet samenhangende AMvB's.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie Provincie Gelderland

De komende decennia komt er veel op Gelderland af: het energievraagstuk, klimaatverandering, uitputting van grondstoffen, kwetsbare biodiversiteit, digitalisering, internationalisering. Deze zaken vragen stevige antwoorden en oplossingen als investering in de toekomst. Met de schaarse ruimte en de vele uiteenlopende belangen en inzichten gaat dit niet vanzelf. De provincie zet in de Omgevingsvisie een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland centraal.

Gezond en veilig; dat is een gezonde leefomgeving, schone en frisse lucht, een schoon milieu, een niet vervuilde bodem, voldoende schoon en veilig (drink)water, bescherming van onze flora en fauna. Dat is ook voorbereid zijn op klimaatverandering, verkeersveiligheid en veilige bedrijvigheid.

Schoon en welvarend; dat is een dynamisch, duurzaam en aantrekkelijk woon-, werk- en ondernemersklimaat, goed bereikbaar en met een goed functionerende arbeidsmarkt en dito kennis- en onderwijsinstellingen. Maar dat is ook het tegengaan van schadelijke uitstoot, afval en uitputting van grondstoffen, alsmede het investeren in nieuwe, alternatieve vormen van energie.

Om Gelderland voor mensen en bedrijven aantrekkelijk te houden, is de kwaliteit van de leefomgeving van groot belang, zoals goed bereikbare voorzieningen, aansprekende evenementen, unieke cultuurhistorie, inspirerende culturele voorzieningen en een mooie natuur. Ook goed wonen hoort daarbij. Gelderland heeft op woongebied een bijzondere positie met uiteenlopende stedelijke en landelijke woonkwaliteiten. Om het landschap open, groen en het voorzieningenniveau op peil te houden en leegstand te voorkomen, is bouwen binnen bestaand verstedelijkt gebied het vertrekpunt. Pas als er geen andere goede mogelijkheden zijn, kan er aan de randen van steden of dorpen uitgebreid worden.

Voor de provincie staat een goede balans tussen de vraag en aanbod van woningen in verschillende prijscategorieën voorop, ook voor specifieke doelgroepen. De meeste woningen zijn verre van energieneutraal en klimaatbestendig. De provincie stimuleert innovaties op dit terrein, zoals het aardgasloos maken van bestaande woningen en het verduurzamen van woonwijken. Daarnaast is de provincie met haar partners in gesprek over hoe het vraagstuk van klimaatadaptatie en wonen slimmer aangepakt kan worden. Voldoende groene ruimte, koele plekken, opvang van water in het licht van de klimaatverandering is immers van belang, zeker met het oog op de gezondheid van de Gelderlanders.

Concrete aanwijzingen voor de locatie Eindsestraat 32 in Balgoij beperken zich in de Omgevingsvisie tot de aanduidingen van ‘windenergie aandachtsgebied’ en ‘grote zonneparken mogelijk’. Deze komen voort uit de visieschets voor het gesprek over Energietransitie. Deze visieschets duidt de gebieden waar opwekking van zonne-energie en windenergie (onder voorwaarden respectievelijk na afweging/ in overleg) momenteel mogelijk is.

Planvoornemen in relatie tot omgevingsvisie

Bij het planvoornemen zijn duurzaam materiaal- en energiegebruik belangrijke uitgangspunten. Het gebruik van duurzame bouwmaterialen en energieopwekking door zonnepanelen zijn onderdeel van de planvorming. Daarmee wordt op bescheiden schaal bijgedragen aan de nagestreefde energietransitie en circulaire economie. De beide woningen uit het planvoornemen beschikken over een goede woon- en leefomgeving.

3.2.2 Omgevingsverordening Gelderland

De Omgevingsverordening vormt de juridische doorwerking in regels van het beleid uit de Omgevingsvisie. De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. De Omgevingsverordening richt zich net zo breed als de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving in de Provincie Gelderland. Dit betekent dat vrijwel alle regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving opgenomen zijn in de Omgevingsverordening.

Instructieregel bestemmingsplan doorwerking regionale woonagenda

1. Een bestemmingsplan maakt nieuwe woningen alleen mogelijk als die ontwikkeling past binnen een door Gedeputeerde Staten vastgestelde regionale woonagenda.
2. Als een ontwikkeling niet past binnen de vigerende regionale woonagenda, kan een bestemmingsplan vooruitlopend op de eerstvolgende actualisatie van de regionale woonagenda nieuwe woningen toch mogelijk maken onder de volgende voorwaarden:
  - a. er wordt voldaan aan de eisen van de Ladder voor duurzame verstedelijking;
  - b. de ontwikkeling past binnen het meest recente provinciale beleid;
  - c. er heeft aantoonbaar regionale afstemming plaatsgevonden over deze ontwikkeling, en
  - d. Gedeputeerde Staten stemmen in met deze ontwikkeling.

Vastgestelde regionale woonagenda

In paragraaf 3.3 Regionaal beleid is de “Woondeal 2.0 groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen” beschreven. Met deze Woondeal 2.0 continueren de partijen (gemeenten, provincie en rijk) de samenwerking op basis van de woonagenda uit 2020 en is deze woonagenda verder geactualiseerd. Uit de beschrijving blijkt dat de beoogde toevoeging van twee woningen past binnen de regionale woonagenda.

Ladder voor duurzame verstedelijking

Vanuit Rijk en provincie wordt een zorgvuldig gebruik van de schaarse ruimte bevorderd. Hiervoor is de ladder voor duurzame verstedelijking geïntroduceerd. Artikel 5.129g van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bepaalt dat de Ladder betrekking heeft op een stedelijke ontwikkeling die voldoende substantieel is. De aard en omvang van het woningbouwplan in relatie met de omgeving bepaalt of het plan voldoende substantieel is. Artikel 5.129g Bkl geeft geen ondergrens aan. In uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zijn hiervoor lijnen uitgezet. Bij woningbouw is vanaf 12 woningen sprake van een stedelijke ontwikkeling die Ladderplichtig is. De Laddertoets moet alleen worden uitgevoerd wanneer de stedelijke ontwikkeling 'nieuw' is.

In casu is sprake van de bouw van 2 extra woningen op een bestaand agrarisch bouwperceel, dat wordt omgezet in woonpercelen. Gelet op de jurisprudentie rond de ladder voor duurzame verstedelijking is dan geen sprake van een 'nieuwe stedelijke ontwikkeling'. Daarnaast is ook geen sprake van het in gebruik nemen van een nieuwe onbebouwde locatie buiten bestaand stedelijk gebied. De ladder hoeft in dit geval niet doorlopen te worden.

Instructieregel beschermen landschap Gelderse streken: Land van Maas en Waal

Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op locaties binnen de Gelderse streek Land van Maas en Waal bij een nieuwe activiteit of ontwikkeling rekening houden met de voor die streek vastgestelde kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen van het landschap als bedoeld in bijlage Kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen landschap Gelderse streek Land van Maas en Waal.

Kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen Land van maas en Waal

Door de kleinschalige omvang van de voorgenomen ruimtelijke ingreep is de invloed hiervan op de kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen van het Land van Maas en Waal beperkt. De volgende kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen zijn hierbij relevant:

- ✓ Accentueren van de landschappelijke opbouw van het rivierengebied: rivieren met natuurrijke uiterwaarden, kleinschalige diversiteit op de oeverwal met veel historische waarden en een rivierkomlandschap met rationele verkaveling en grote maten. Het projectgebied is op een 'stroomrug of stroomgordel' gelegen, waarop al een diversiteit aan functies aanwezig is. De beoogde ruimtelijke ingreep vervangt een daarin aanwezig kassencomplex door 2 halfvrijstaande woningen. De landschappelijke opbouw van het gebied verandert daardoor niet.
- ✓ Zichtlijnen behoeden voor verstorende elementen. De dijken ontwikkelen als lange doorgaande lijnen in het landschap. Door het vervangen van het kassencomplex door de 2 halfvrijstaande woningen verdwijnt een verstorend element en ontstaat meer ruimte voor zichtlijnen.
- ✓ Doorontwikkeling van de kleinschalige mix van wonen, werken, energietransitie en recreëren, passend verbonden met de dijken als lange doorgaande lijnen in het landschap. Aanleg, herstel en beheer van groene landschapselementen. De vervanging van het kassencomplex door de 2 halfvrijstaande woningen draagt bij aan de nagestreefde kleinschalige mix.

3.2.1 Conclusie

Het planvoornemen past binnen het provinciaal beleid, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland en de Omgevingsverordening Gelderland.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Woondeal 2.0 groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen

In 2020 zijn gemeenten binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, provincie Gelderland en Rijk een langjarig partnerschap aangegaan voor een beter werkende woningmarkt. Het partnerschap is vastgelegd in de woondeal uit 2020.

Marktpartijen en woningcorporaties hebben hun ondersteuning hierbij uitgesproken. Met de geactualiseerde Woondeal 2.0, vastgesteld op 8 maart 2023, onderkennen partijen de bovengemiddeld grote woonopgave, continueren de samenwerking uit 2020 en geven het partnerschap verder vorm.

De Woondeal 2.0 zet in op zeven werkafspraken:

1. Woningbouwopgave en versnelling
2. Betaalbare woningen voor lage en middeninkomens
3. Huisvesting aandachtsgroepen
4. Klimaatadaptief, conceptueel en circulair bouwen
5. Leefbaarheid en stadsvernieuwing
6. Verstedelijking en gebiedsontwikkeling
7. Overige thema's als vakantieparken, stikstof en elektriciteitsnetwerken

Partijen streven naar de bouw van 33.000 woningen tot en met 2030 in de Groene Metropoolregio. En richting 2040 zo'n 55.000 woningen. De woningbouwopgave voor gemeente Wijchen is 2.060 woningen.

In lijn met de nationale doelstelling om toe te groeien naar 2/3^e betaalbare nieuwbouwwoningen, wordt ingezet op een vergroting van de beschikbaarheid van woningen voor mensen met lage en middeninkomens, waaronder veel starters. Iedere gemeente zorgt vanaf 2025 binnen de gemeentebrede nieuwbouwopgave voor minimaal 30% sociale huur en minimaal 35% middenhuur en betaalbare koop (tot € 390.000, landelijke betaalbaarheidsgrens, prijspeil 2024). Op basis van het woningbehoefteonderzoek zet de regio zich ervoor in dat een deel van het middensegment bestaat uit betaalbare koopwoningen voor lagere inkomens, met een prijs van maximaal € 250.000 of middenhuur (woningen tussen € 808-€ 1.123, prijspeil 2023). Op basis van het woningbehoefteonderzoek is er ruimte voor uitwisseling tussen de betaalbare segmenten, met dien verstande dat er voldoende sociale huurwoningen en middenhuur/betaalbare koopwoningen voor lagere inkomens worden toegevoegd.

Aanvullend op het bouwprogramma wordt ingezet op extra kansen door betere benutting van de bestaande woningvoorraad, herstructurering of transformatie van bestaand vastgoed. Transformatie van zelfstandige woningen naar woonruimten voor meerdere kleine huishoudens met gemeenschappelijke voorzieningen biedt kansen. Ook flexibele en tijdelijke woningen en vernieuwende bouwconcepten bieden kansen, waardoor op een snelle manier voorzien kan worden in de woningbehoefte. Daarnaast spant de regio zich in om sterke, toekomstbestendige en gedifferentieerde wijken te realiseren. Er wordt gezorgd voor voldoende betaalbare woningen voor aandachtsgroepen en een evenwichtige spreiding daarvan over de gemeenten.

Specifieke aandacht is nodig voor de ondersteuning van de woonbehoeften van ouderen. Er is een toenemende behoefte aan woningen die aansluiten bij de wensen van ouderen.

Partijen werken samen aan een regionaal programma circulair en conceptueel bouwen. De regio spant zich in om in 2025 minimaal 25% en in 2030 minimaal 50% van het aantal woningen industrieel te laten bouwen. En om in 2025 minimaal 25% en in 2030 minimaal 50% minder primaire grondstoffen in projecten te gebruiken. Ook wordt klimaatbestendigheid meegenomen in het ontwerp van gebouwen en buitenruimte.

Planvoornemen in relatie tot de Woondeal 2.0

Met de realisering van per saldo 2 extra woningen draagt de beoogde ruimtelijke ingreep op bescheiden schaal bij aan de kwantitatieve woningbouwopgave van Wijchen. Verder betekent de beoogde ruimtelijke ingreep een betere benutting van de bestaande woningvoorraad, door transformatie van bestaand vastgoed; de voormalige agrarische bedrijfswoning wordt omgezet in een burgerwoning. Daarnaast wordt ook invulling gegeven aan de kwalitatieve woningbehoefte. De woningen worden levensloopbestendig/ als seniorenwoning uitgevoerd. De nieuwe woningen worden verder duurzaam en innovatief gebouwd. Zo wordt bij de woningen voorzien in duurzame energie (zonnepanelen) en hoge isolatiewaarden.

Door de aanvullende landschappelijke inpassing met afscherpende beplanting worden tot slot ook natuur en landschap ter plaatse versterkt en daarmee de klimaatbestendigheid. De woningbouw past derhalve binnen de Woondeal 2.0, waarmee ook voldaan wordt aan de instructieregel uit de Omgevingsverordening.

3.3.2 Conclusie

Het planvoornemen past binnen het regionaal beleid, zoals vastgelegd in de Woondeal 2.0.

3.4 Waterschap

Bij deze motivering is als bijlage een afzonderlijke waterparagraaf beschikbaar. In deze "Waterparagraaf Eindsestraat 32 Balgoij" zijn ook het wettelijk kader en het waterbeleid van waterschap en gemeente beschreven. Daarbij is ook aangegeven hoe de beoogde ruimtelijke ingreep zich verhoudt tot de diverse beleidsuitgangspunten.

In de waterparagraaf zijn navolgende overwegingen en conclusie opgenomen. Gezien de terreinhoogte en grondwaterstanden wordt voldaan aan de ontwateringseisen. Hemelwater afkomstig van de beide nieuwe woningen wordt op eigen terrein verwerkt en niet afgevoerd naar de riolering en/of het oppervlaktewatersysteem. Het plan heeft geen nadelige gevolgen voor de waterhuishouding en omgekeerd. Het wateraspect vormt geen belemmering voor de realisatie van het planvoornemen. Per saldo verbetert de situatie door de afname in verhard oppervlak.

3.5 Gemeentelijk beleid

3.5.1 Structuurvisie Wijchen

De uit 2009 daterende Structuurvisie Wijchen geeft een overzicht van de verwachte ontwikkelingen binnen de gemeente Wijchen. De gemeente gaat uit van een compacte groei en het benutten van de potenties van bestaand stedelijk gebied zonder daarbij de bestaande kwaliteit aan te tasten, in combinatie met een vitaal platteland en sterke kleine kernen.

De gemeente Wijchen wil de bestaande, goede kwaliteit van de woon- en leefomgeving ook in de toekomst behouden. Dit gebeurt door:

- ✓ Behoud en versterking van de woon- en leefomgeving, onder meer door afstemming tussen ruimtelijke ordening en milieu. Behoud van deze hoge kwaliteit is van essentieel belang
- ✓ Dorp- en wijkontwikkelingsplannen. Voor de kleine kernen worden dorpontwikkelingsplannen opgesteld. Hiermee wordt aan het dorp zelf de gelegenheid geboden om een integraal beleidskader te scheppen voor het in stand houden en verder vormgeven van de leefbaarheid van de kernen.

Met betrekking tot 'wonen' worden de volgende accenten gelegd:

- ✓ Een structurele aanpak van het tekort aan huisvesting voor jongeren, starters en ouderen op korte termijn door deze groepen voorrang te geven in de verschillende woningbouwprogramma's
- ✓ Nieuwe woningen in het buitengebied alleen in geval van functieverandering of landgoederen in het kader van de Natuurschoonwet. Het buitengebied is in principe niet de plek om (grote hoeveelheden) nieuwe woningen toe te voegen. Enkel indien er sprake is van een ruimtelijke kwaliteitsverbetering als gevolg van functieverandering van voormalige (agrarische) bedrijfsgebouwen of landgoedontwikkeling overeenkomstig de Natuurschoonwet bestaan er mogelijkheden voor woningbouw in het buitengebied.

Die woningbouw dient dan wel aan te sluiten bij het landschap en de structuur van het buitengebied. Aansluitend aan de dorpsrandgebieden zijn meer mogelijkheden voor woningbouw of andere niet-agrarische functies zoals kleinschalige werkfuncties en recreatie

Planvoornemen in relatie tot structuurvisie

Het planvoornemen richt zich op het bouwen van twee levensloopbestendige woningen ter vervanging van een bestaand, niet meer in gebruik zijnde kassencomplex. Het projectgebied is gelegen binnen het dicht bebouwde randgebied van de kern Balgoij. Het planvoornemen draagt bij aan ruimtelijke kwaliteitsverbetering doordat het kassencomplex wordt gesloopt en de beide woningen landschappelijk worden ingepast. Daarmee past het planvoornemen binnen de Structuurvisie.

3.5.2 Omgevingsvisie

Strategisch kompas: Wijchen 2035 'De kracht van Wijchen'

Op 20 oktober 2022 heeft de raad van de gemeente Wijchen het Strategisch kompas vastgesteld. Het Strategisch kompas vormt het koersdocument van de gemeente tot het jaar 2035. Het document vormt een toetsingskader voor toekomstig beleid en formuleert de opgaven van de gemeente voor deze periode. De gemeente Wijchen voorziet tot 2035 een groei naar circa 45.000 - 50.000 inwoners.

De vergrijzing van de gemeente leidt tot opgaven, bijvoorbeeld door het trekken van meer jongeren. Brede welvaart en duurzaamheid zijn aspecten waar aandacht aan besteed wordt. De gemeente wil zich daarnaast nog meer richten op de verbindende rol die het heeft: inwoners, partners en ondernemers werken aan prettig wonen, werken en leven.

Speerpunten uit het Strategisch Kompas zijn:

1. Voldoende woningen voor inwoners in elke levensfase;
2. Aantrekkelijke groene wijken en kernen, met goede voorzieningen en bereikbaarheid;
3. Iedereen aan het werk. Bij het vestigen van bedrijven geldt kwaliteit boven kwantiteit;
4. Een sterke, gezonde en sociale samenleving, met oog voor mentale en fysieke gezondheid, preventie, maatwerk en zorg dichtbij huis;
5. Energieneutrale en fossielvrije toekomst;
6. Krachtige samenwerking tussen gemeente(n), inwoners, ondernemers en partners.

In 2035 is het goed wonen in Wijchen, omdat de mogelijkheden aansluiten bij de wensen en behoeften van de inwoners van gemeente Wijchen. Er zijn voldoende betaalbare en geschikte woningen voor alle inwoners, van jong tot oud. Inwoners hebben de mogelijkheid om hun eigen woning aan te passen of binnen de gemeente te verhuizen naar een woning die hen past. Daarnaast is er ruimte voor specifieke doelgroepen als ouderen en mensen met een beperking.

De gemeente groeit door naar een gemeente met ongeveer 45.000-50.000 inwoners en er wordt gewerkt aan verdere groei om ervoor te zorgen dat de vergrijzing wordt tegen gegaan en jongeren een plek kunnen krijgen in Wijchen. Daarnaast speelt er de regionale woningbouwopgave waaraan de gemeente een bijdrage aan levert. Dit betekent dat er de komende jaren ongeveer 4.000 woningen worden bijgebouwd. Er zijn dan genoeg passende woningen beschikbaar, voor zowel de toenemende groep eenpersoonshuishoudens als de toenemende groep ouderen en jongeren.

Naast het tegengaan van vergrijzing en ontgroening is er ook een opgave in het versterken van de sociale cohesie, door onder andere nieuwe woonvormen te creëren. Doorstroming van generaties draagt bij aan passend wonen. Door een goede mix van woningen worden de wijken divers en inclusief. Dit betekent verschillende woningtypen, doelgroepen en prijsklassen naast elkaar, waardoor de wijk ook op lange termijn veerkrachtig en leefbaar blijft. Het is belangrijk dat het dorps karakter van Wijchen behouden blijft. Daarom vindt de uitbreiding van woningen vooral in de kern van Wijchen plaats.

De gemeente gaat actief aan de slag met flexibele woonvormen. De huidige samenleving vraagt om adaptief bouwen, om grote projecten gefaseerd te realiseren en telkens te kijken of plannen bijgesteld moeten worden. Op deze manier blijft er goede aansluiting op de behoeften van inwoners en bij de maatschappelijke (regionale) opgave.

Om groene wijken te realiseren, wordt gewerkt met het groen-blauwraamwerk. Er is ruimte voor hogere woongebouwen, vooral bij nieuwe wijkontwikkeling in en rond de kern Wijchen. Zo kunnen er meer woningen worden gerealiseerd, zonder dat het ten koste gaat van een groene woonomgeving. Er geldt geen harde (maximale) hoogtegrens. Op projectniveau wordt gekeken wat passend en mogelijk is om goed een gevarieerde wijken te realiseren. Waar mogelijk wordt gekozen voor inbreiding boven uitbreiding.

Planvoornemen in relatie tot structuurvisie

De beoogde ruimtelijke ingreep richt zich op woningen voor ouderen, die echter ook door jongeren/ starters zijn te bewonen, en daarmee op woningen voor inwoners in elke levensfase (levensloopbestendig). De ruimtelijke ingreep omvat de omzetting van een voormalige agrarische bedrijfswoning in een burgerwoning en de sanering van een agrarisch bouwperceel in ruil voor de bouw van twee halfvrijstaande seniorenwoningen. In de beoogde situatie is mantelzorg mogelijk voor de huidige bewoners, waardoor deze binnen het projectgebied kunnen blijven wonen, en levert twee extra woningen op die ook geschikt zijn voor zowel starters als senioren. Daarmee past het planvoornemen binnen het Strategisch kompas.

3.5.3 Woonvisie gemeente Wijchen 2024-2028

In de woonvisie wordt omschreven hoe de gemeente Wijchen zich de komende jaren inzet om prettig wonen voor iedereen mogelijk te maken.

De visie richt zich op vijf ambities:

1. Een toekomstbestendige woningvoorraad. Er wordt gewerkt aan de volgende deelambities:
  - Investeren op verduurzaming van woningen.
  - Investeren in de kwaliteit van de bestaande woningen en woonomgeving.
  - Mogelijkheden creëren voor woningaanpassingen. Inwoners krijgen de mogelijkheid om zo lang mogelijk comfortabel te wonen op de plek die zij willen, ook als zij een zorgvraag krijgen.
  - Nieuwe woningen toevoegen in de bestaande voorraad. Er wordt gezocht naar meer mogelijkheden om woningen toe te voegen binnen de bestaande voorraad, bijvoorbeeld woningsplitsing, woningdelen en transformatie van ander vastgoed naar wonen.
2. Nieuwe woningen, passend bij de behoefte. Er wordt ingezet op de volgende deelambities:
  - Toevoegen van een divers woningaanbod: in ieder geval 2.060 woningen tot en met 2030. Dat is in lijn met de Woondeal 2.0. Met een ruime planvoorraad van 130% wordt geanticipeerd op eventuele planuitval. Er wordt ingezet op een divers aanbod. De vraag naar compactere, levensloopgeschikte en gezamenlijke woonconcepten groeit. Ook wordt ingezet op doorstroming.
  - Sturen op een betaalbaar programma. Er wordt ingezet op het realiseren van betaalbare woningen, zowel koop- als huurwoningen. In lijn met de Woondeal 2.0 wordt twee derde van de nieuwbouwwoningen betaalbaar. Binnen de huursector wordt ingezet op sociale- en middenhuur. In de koopsector wordt de ontwikkeling van goedkope koopwoningen rond de € 200.000. Het grootste deel van de opgave landt in de kern Wijchen.

Ook in de andere kernen wordt naar mogelijkheden gezocht, passend bij de schaal van de kern.

- Bouwen aan kwaliteit. Er wordt ingezet op nieuwe woningen met een hoge kwaliteit: woningen die duurzaam en klimaatbestendig zijn, die zoveel mogelijk circulair en natuurinclusief gebouwd worden.
  - Behouden betaalbaar aanbod.
  - Inspelen op een veranderende behoefte. Er wordt gezorgd voor voldoende plannen, en er wordt flexibiliteit geboden binnen de omgevingsplannen.
3. Versnellen door slim samenwerken en prioriteren. Er wordt gewerkt via de volgende sporen:
- Inzetten op 260 woningen per jaar. Er wordt met name ingezet op Wijchen-West en Huurlingsedam. Ook worden mogelijkheden geboden aan andere locaties, ook in de kleinere kernen, van verschillende omvang. CPO-projecten vallen hier ook onder.
  - Samenwerken met ontwikkelende partijen en de regio.
  - Flexwoningen toevoegen. Vooralsnog wordt ingezet op het realiseren van 150 flexwoningen voor de periode 2022 tot en met 2030.
4. Woonaanbod voor alle inwoners. Er wordt ingezet op de volgende deelambities:
- Passende woonmogelijkheden bieden voor alle doelgroepen. Er wordt geïnvesteerd in voldoende (nieuwe) woonruimte voor verschillende aandachtsgroepen. Op gemeenteniveau is het streven dat de helft van de nieuwbouwwoningen levensloopgeschikt is.
  - Slim faciliteren van wonen en zorg/ondersteuning. Er wordt gezocht naar woonmogelijkheden die aansluiten op de zorg- of ondersteuningsvraag van mensen. Inwonersinitiatieven voor woonzorgconcepten worden gestimuleerd en met de 'Zorg-voor-elkaar' woningen wordt er ruimte geboden om bijgebouwen te gebruiken voor het ontvangen of verlenen van zorg. Daarnaast wordt met nieuwbouw ingezet op het toevoegen van levensloopgeschikte woningen en eventueel geclusterde, beschermde of beschutte woonvormen.
  - Inzet op gemengde en gevarieerde buurten.
5. Leefbare kernen en buurten. Er wordt ingezet op de volgende deelambities:
- Behouden en versterken van het groene, dorpse karakter. Waar mogelijk wordt gekozen voor inbreiding boven uitbreiding. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar vrijkomend (maatschappelijk) vastgoed om woning te realiseren. Inbreiding betekent desalniettemin dat op sommige plekken compacter of hoger moet worden gebouwd. Vooral bij ontwikkelingen in de kern Wijchen wordt meer ruimte gegeven aan hogere woongebouwen. Uitgangspunt is dat de woningbouw bijdraagt aan het gemengder maken van kernen en buurten, en de ruimtelijke kwaliteit versterkt.
  - Versterken van sociale cohesie. Er wordt ondersteuning geboden aan CPO-projecten.
  - Inzetten op toegankelijke kernen en buurten.
  - Woonomgeving aanpassen aan het klimaat van morgen. Er wordt waterrobuust en klimaatbestendig ontwikkeld.

Planvoornemen in relatie tot woonvisie

De beoogde ruimtelijke ingreep voegt 2 woningen door transformatie van een bestaand, niet meer in gebruik zijnde agrarisch bedrijfsperceel. De beoogde woningen worden levensloopbestendig uitgevoerd. Eén van de nieuwe woningen wordt als 'Zorg-voor-elkaar' woning gerealiseerd bij de bestaande woning Eindsestraat 32. Bij de uitvoering van de woningen wordt extra aandacht besteed aan duurzaamheid, klimaatbestendigheid, natuurinclusiviteit en waterrobuustheid van de woningen.

3.5.4 Nota ruimtelijke kwaliteit

In de Nota ruimtelijke kwaliteit 'Eenvoudiger en mooier!' is het welstandbeleid voor de gemeente Wijchen opnieuw vastgelegd. Met de nota is de weg ingeslagen van meer inspireren en faciliteren en minder toetsen en controleren.

Het projectgebied is binnen de nota gelegen binnen de 'Dijk- en veldlinten'. De dijk- en veldlinten vormen samen de oude wegen in het buitengebied. Het zijn zeer kenmerkende historische structuren. Het buitengebied kenmerkt zich door openheid met een sterk onderscheidend bebouwingspatroon. Het toetsingsniveau voor de dijk- en veldlinten is: 'Bijzonder'. Bij het uitwerken van de bouwplannen zal hiermee rekening worden gehouden.

3.5.5 Conclusie

Het planvoornemen past binnen het gemeentelijk beleid, zoals vastgelegd in de Omgevings- en Woonvisie.

4 MILIEU EN OMGEVINGSASPECTEN

4.1 Verkeer en parkeren

Verkeer

Na realisering van het planvoornemen blijft binnen het projectgebied de woonfunctie relevant voor verkeer en parkeren. De vervanging van een agrarische bedrijfsfunctie door een vrijstaande burgerwoning (de bestaande bedrijfswoning) en twee halfvrijstaande burgerwoningen heeft gevolgen voor de verkeersgeneratie. In de huidige situatie is de verkeersgeneratie vergelijkbaar met die van een vrijstaande burgerwoning in het buitengebied. De omvang van het glastuinbouwbedrijf is dusdanig beperkt, dat de werkzaamheden door de bewoners alleen uitgevoerd kunnen worden. De verkeersgeneratie bedraagt dan (uitgaande van een verkeersgeneratie van max. 8,6 motorvoertuigen/weekdag) circa 10 motorvoertuigbewegingen/werkdag (1,11 x 8,6).

Na realisatie van het planvoornemen, waarbij 3 burgerwoning resteren, waarvan 1 vrijstaand en 2 twee-onder-één-kap, bedraagt de verkeersgeneratie (uitgaande van de karakteristiek weinig stedelijk, rest bebouwde kom):

- 1 vrijstaande woning (8,6 motorvoertuigen/weekdag): (1 x 1,11 x 8,6)
10 motorvoertuigbewegingen/werkdag;
- 2 halfvrijstaande woningen (8,2 mvt/weekdag): 2 x 1,11 x 8,2)
18 motorvoertuigen/werkdag;
- In totaal : 28 motorvoertuigen/werkdag.

De verkeersgeneratie neemt derhalve beperkt toe. De toename in verkeersgeneratie vormt geen probleem voor de verkeersafwikkeling op de Eindsestraat.

Parkeren

De gemeentelijke parkeernorm voor woningen zijn de “Beleidsregels Parkeernormen Wijchen 2024” bepalend. Dit betekent voor vrijstaande woningen in het buitengebied bij Balgoij (‘weinig stedelijk’ in ‘rest bebouwde kom’) een parkeernorm van 2,1 parkeerplaatsen per woning. Voor de halfvrijstaande woningen bedraagt deze 2,0 parkeerplaatsen per woning. Conform die parkeernorm moeten in totaal 1 x 2,1 en 2 x 2,0 = 6,1 parkeerplaatsen aangelegd worden op eigen terrein. Omdat het om drie aparte woningen gaat, moeten per woning ten minste 2 parkeerplaatsen op eigen terrein worden gerealiseerd. Op de afzonderlijke kavels is voldoende ruimte aanwezig voor de realisering van in ieder geval 3 parkeerplaatsen.

Conclusie

De locatie is qua verkeer en parkeren geschikt voor de nieuwe functie met drie woningen in plaats van één agrarisch bedrijf.

4.2 Bodem

Wettelijk kader

Op basis van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het lokale Omgevingsplan is het noodzakelijk om rekening te houden met de bodemgesteldheid bij de uitvoering van een project om de uitvoerbaarheid ervan te waarborgen. Bij de bouw van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie moet de bodemkwaliteit

voldoen aan de beoogde functie, en moet worden vastgesteld of er een noodzaak tot sanering bestaat.

Volgens het Besluit kwaliteit leefomgeving dient, indien de betreffende bodemkwaliteit niet aan de norm voor de beoogde functie voldoet, de grond zodanig gesaneerd of anderszinds beschermende maatregelen genomen te worden dat deze geschikt is voor de beoogde functie. Zowel op basis van het Besluit kwaliteit leefomgeving als de Bouwverordening moet voor elke individuele bouwlocatie worden aangetoond dat de bodem geschikt is voor de beoogde bebouwing voordat een vergunning kan worden verleend.

Bij nieuwe ontwikkelingen moet worden beoordeeld of de bodemkwaliteit een belemmering kan vormen voor de realisatie ervan. In de meeste gevallen is het mogelijk om de bodem geschikt te maken voor het beoogde gebruik. Echter, er bestaat een risico dat een plan financieel onuitvoerbaar wordt, bijvoorbeeld vanwege te hoge saneringskosten. Bij een wijziging van de bestemming of functie wordt een bodemonderzoek alleen noodzakelijk geacht als deze wijziging tevens een meer gevoelige vorm van bodemgebruik inhoudt.

Bodemkwaliteit binnen woonbestemming

De beoogde ruimtelijke ingreep voorziet in de beëindiging van de agrarische bedrijfsfunctie, inclusief sloop van de aanwezige kassen, de omzetting van de bedrijfs-woning in een burgerwoning en de bouw van twee extra burgerwoningen. De bestemming wordt daarbij gewijzigd van Agrarisch met waarden – 1 in Wonen. Om te kunnen beoordelen of de bodemkwaliteit binnen het projectgebied geschikt is voor het gebruik als burgerwoning is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd.

In het “Verkennend bodem- en asbestonderzoek Eindsestraat 32 te Balgoij” (Montfort Milieu, 2025) worden de volgende conclusies getrokken:

- ✓ Tijdens het veldwerk is de opgeboorde grond zintuiglijk beoordeeld op de mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging. Hierbij zijn geen indicaties waargenomen die hierop duiden.
- ✓ In de bovengrond zijn over de gehele locatie licht verhoogde gehalten aan diverse zware metalen aangetoond met plaatselijk licht verhoogde gehalten aan PAK.
- ✓ In de ondergrond zijn licht verhoogde gehalten aan kobalt en nikkel aangetoond.
- ✓ In het grondwater zijn geen verhoogde gehalten gemeten.
- ✓ In geen van de geanalyseerde parameters in de grond is de waarde voor nader onderzoek (tussenwaarde) en/of de interventiewaarde overschreden.
- ✓ Uit de onderzoeksresultaten kan geconcludeerd worden dat er op de locaties geen ernstige bodem- of grondwaterverontreinigingen aanwezig zijn. De vastgestelde waarden overschrijden enkel de achtergrond- en/ of streefwaarde, wat duidt op enkel lichte (natuurlijke) verontreinigingen.
- ✓ De tevoren gestelde hypothese ‘De gehele onderzoekslocatie (A) kan op basis van het vooronderzoek als verdacht worden beschouwd’ dient formeel gezien te worden aangenomen. De verhogingen in de grond zijn echter gering en kunnen als niet significant beschouwd worden.
- ✓ De hypothese “De bestrijdingsmiddelenkast (B) kan op basis van het vooronderzoek als verdacht worden beschouwd” wordt verworpen.

- ✓ Bij het verkennend asbestonderzoek zijn geen asbestverdachte materialen aangetroffen. In zowel de fijne als grove fractie van de bodem is geen asbest aangetroffen. Het mengmonster bevindt zich onder het criterium voor nader onderzoek (50 mg/kg d.s.) en een nader onderzoek is derhalve niet noodzakelijk.
- ✓ De tevoren gestelde hypothese 'De druppelzone kan op basis van het vooronderzoek als verdacht op het voorkomen van asbest worden beschouwd' wordt verworpen.
- ✓ Uit milieukundig oogpunt is er geen bezwaar tegen de voorgenomen bestemmingsplanwijziging/nieuwbouwplannen, aangezien de vastgestelde verontreinigingen geen directe risico's voor de volksgezondheid opleveren. De bodem wordt geschikt geacht voor het huidige en toekomstige gebruik (Wonen met tuin).
- ✓ Eventueel vrijkomende grond kan niet zondermeer in het grondverkeer worden opgenomen. Mocht de grond naar elders worden getransporteerd, dient te worden nagegaan in hoeverre de kwaliteit van de af te voeren grond overeenstemt met de verwerkingsmogelijkheden die voor de betreffende stort- c.q. hergebruikslocatie gelden. Deze zijn geformuleerd in het Besluit bodemkwaliteit. Aanbevolen wordt dan ook de eindverwerkingslocatie in overleg met het bevoegd gezag vast te stellen. Mocht grondwater onttrokken worden ten behoeve van bemaling, dient bekeken te worden in hoeverre de grondwaterkwaliteit de lozingsnormen overschrijdt.

In aanvulling op dit onderzoek nog de opmerking dat bij de aanwezige kas geen sprake is van asbesttoepassingen. De kas bestaat geheel uit glas op een betonnen fundering. Tijdens de locatie inspectie in het kader van het uitgevoerde bodemonderzoek is dan ook geen asbesthoudend materiaal in of om de kas waargenomen.

Conclusie

De locatie is qua bodemkwaliteit geschikt voor de nieuwe functie met drie burgerwoningen in plaats van één agrarisch bedrijf met bedrijfswoning.

4.3 Geluid

Wettelijk kader

Geluid kan van grote invloed zijn op het woon- en leefklimaat van mensen en op hun gezondheid. Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bevat geluidsregels die via het omgevingsplan zullen gelden voor individuele bedrijven die geluid voortbrengen. Voor de andere belangrijke geluidsbronnen zoals industrieterreinen, wegen en spoorwegen worden via de Aanvullingswet geluid en het Aanvullingsbesluit geluid regels toegevoegd aan de Omgevingswet en het Bkl. De regels voor geluid hebben een tweezijdige werking om de bescherming tegen geluidsbelasting vorm te geven. Enerzijds bij de aanleg of aanpassing van spoorwegen of industrieterreinen en anderzijds bij het mogelijk maken van nieuwe geluidsgevoelige gebouwen en locaties nabij een geluidsbron.

Geluid van wegverkeer:

Beoordeeld dient te worden of sprake is van het realiseren van een geluidgevoelig gebouw (3.21 Bkl). Indien hiervan sprake is, dient tevens te worden beoordeeld of sprake is van de ligging in een geluidaandachtsgebied (3.20 Bkl).

Beoordeling of sprake is van een geluidgevoelig gebouw en/of geluidgevoelige ruimte

Het planvoornemen voorziet onder meer in de bouw van twee halfvrijstaande woningen. Daarmee is sprake van het toevoegen van geluidgevoelige gebouwen.

Beoordeling of sprake is van de ligging in een geluidaandachtsgebied: (spoor)weg of industrie

De locatie is niet gelegen in het geluidaandachtsgebied van de doorgaande wegen N324 (Rijksweg) en N845 (Drutenseweg). De locatie is wel gelegen binnen het geluidaandachtsgebied van de Eindsestraat. Echter de Eindsestraat fungeert enkel als ontsluitingsweg voor de kern Balgoij. De Eindsestraat is onderdeel van de verbinding tussen de kern en de bovenlokale ontsluitingsweg N324 (Grave-Nijmegen). Van een doorgaande verkeersfunctie is geen sprake. Gelet op de beperkte omvang van de kern Balgoij en het beperkte aantal functies in het buitengebied dat ontsluit op de Eindsestraat, is ook de lokale ontsluitingsfunctie beperkt. Dit komt tot uiting in de etmaalintensiteiten en het aandeel daarbinnen van middelzwaar en zwaar verkeer. In 2023 bedroeg de etmaalintensiteit 690 motorvoertuigen (weekdag), met percentage middelzwaar en zwaar verkeer van 5 á 6% respectievelijk 2%. De prognose voor 2033 gaat uit van een etmaalintensiteit van 750 motorvoertuigen (weekdag) bij gelijkblijvende percentages middelzwaar en zwaar verkeer. Genoemde intensiteiten, de maximumsnelheid van 30 km/uur en het ontbreken van doorgaand verkeer rechtvaardigen de verwachting dat ter plaatse van het projectgebied aan de Eindsestraat sprake zal zijn van een qua geluid goed woon- en leefklimaat.

Conclusie

De locatie is qua geluid geschikt voor de nieuwe functie met drie woningen in plaats van één agrarisch bedrijf met bedrijfswoning.

4.4 Bedrijven en milieuzonering

Kader

Milieuzonering draagt er zorg voor dat nieuwe bedrijven of inrichtingen een passende locatie in de nabijheid van woningen krijgen en dat nieuwe woningen op een verantwoorde afstand van bedrijven en/of inrichtingen gesitueerd worden. Bedrijven kunnen niet zomaar naast een gevoelige functie, zoals een woning, gerealiseerd worden. Ook andersom moet er zorgvuldig gemotiveerd worden dat een nieuwe woning bij bestaande bedrijven gerealiseerd kan worden.

Zonering, afstand houden, is een belangrijk middel om te voorkomen dat er hinder ontstaat. Ook zorgt dit ervoor dat de bestaande bedrijven niet onevenredig in hun belangen worden geschaad. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is de Handreiking "Bedrijven en milieuzonering" van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG, 2009).

Aanwezigheid bedrijven

In de directe nabijheid van het projectgebied zijn enkele bedrijven gevestigd. Voor deze bedrijven is geïnventariseerd in hoeverre sprake is van een zonering conform de Handreiking “Bedrijven en zonering”, die zich uitstrekt over het projectgebied.

Voor de in de directe omgeving aanwezige bedrijven mag worden uitgegaan van de navolgende indicatieve richtafstand ten opzichte van woningen in een ‘gemengd gebied’. Gelet op de aanwezige niet-woonfuncties (bedrijven Boomsestraat, sportpark Eindsestraat) in de omgeving van de Eindsestraat mag deze aangemerkt worden als een ‘gemengd gebied’. Bij de bedrijven is uitgegaan van de mogelijkheden op basis van de bestemmingen. In het overzicht is naast de richtafstand ook de daadwerkelijk aanwezige afstand tot de nieuw te bouwen woningen weergegeven. De agrarische bedrijven zijn in dit overzicht niet meegenomen. Bij deze bedrijven is steeds het aspect geur bepalend voor de richtafstand. Daarom zijn de consequenties van de aanwezigheid van deze bedrijven in de paragraaf Geur behandeld.

Gemengd gebied			
Bedrijf/inrichting	Categorie	Richtafstand	Werkelijke afstand
Mengvoederfabriek Boomsestraat 38	4.1	100 m	105 m *
Sportpark De Wissen Eindsestraat 43	3.1	30 m	70 m

* bij het bedrijf Boomsestraat 38 zijn de perceelsgedeelten met daarop de beide bedrijfs-woningen niet meegenomen bij het bepalen van de afstand tot het projectgebied. Gelet op de aanwezigheid van deze woningen, de omliggende terreininrichting en de aanwezigheid van burgerwoningen van derden op kortere afstand is niet aannemelijk dat op deze perceelsgedeelten nog bedrijfsactiviteiten ontwikkeld zullen gaan worden. Overigens is de werkelijke afstand tot de beide nieuw te bouwen woningen nog groter. Deze bedraagt circa 130 m.

De afstanden gelden tussen enerzijds de grens van de bestemming die de bedrijven toelaat en anderzijds de uiterste situering van de gevel van de betreffende woningen.

Voor de mengvoederfabriek (SBI: 10915, productiecapaciteit < 100 ton per uur) is de richtafstand voor geur en geluid de maatgevende afstand. Deze bedraagt 100 m. Gezien de afstand van 105 m van de veevoederfabriek tot het plangebied wordt aan deze richtafstand voldaan. Tevens kan worden geconcludeerd dat de woning aan de Boomsestraat 17 (veel) dichterbij het bedrijf aan de Boomsestraat 38 is gelegen dan de planlocatie aan de Eindsestraat 32 te Balgoij. Hiermee zal de woning aan de Boomsestraat 17 te allen tijde de beperkende factor zijn bij eventuele ontwikkelingen aan de Boomsestraat 38 te Balgoij. In het uitgevoerde Geuronderzoek Eindsestraat 32 te Balgoij (G&O consult, 2025) is een en ander in de paragraaf ‘Geurhinder industrie’ beschreven.

In de Memo geluid ten gevolge van mengvoederfabriek Boomsestraat 38 (G&O consult, 2025) wordt geconcludeerd dat op basis van de maximaal toegestane geluidsniveaus van de fabriek en de karakteristieke geluidwering van de gevels van de nieuwe woningen, het binnenniveau zoals (vastgelegd in het gemeentelijk Omgevingsplan) in de nieuw te bouwen woningen wordt gewaarborgd.

Met inachtneming hiervan is sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij de beoogde woningen en wordt het bedrijf niet in zijn bedrijfsvoering belemmerd. Hierbij dient vermeld te worden dat er reeds bestaande woningen dichterbij (dan wel tussen het bedrijf en de beoogde woningen) liggen. Derhalve is het logischerwijs te stellen dat deze reeds bestaande woningen de beperkende factor zullen zijn voor het bedrijf.

Het geuronderzoek en de memo geluid mengvoederfabriek zijn als bijlage bij de toelichting beschikbaar.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende bedrijven niet beperkt worden en dat het woon- leefklimaat aanvaardbaar is.

4.5 Luchtkwaliteit

Wettelijk kader

De hoofdlijnen voor regelgeving rondom luchtkwaliteitseisen staan beschreven in de instructieregels opgenomen in het Bkl. Ter bescherming van de gezondheid zijn voor het aspect luchtkwaliteit instructieregels opgenomen in paragraaf 5.1.4.1 Bkl. Volgens deze regels gelden zogeheten omgevingswaarden voor onder andere de in de buitenlucht voorkomende stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀).

Een activiteit is toelaatbaar als aan één van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- ✓ er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- ✓ het project leidt per saldo niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- ✓ het project draagt alleen niet in betekenende mate bij aan de luchtverontreiniging;

De beoordeling van de luchtkwaliteit vindt niet overal plaats. Voor een activiteit die niet in betekende mate (NIBM) bijdraagt aan de luchtverontreiniging, is geen toetsing aan de rijksomgevingswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof nodig. Uit artikel 5.53 en 5.54 Bkl volgt dat een project niet in betekende mate bijdraagt aan de luchtkwaliteit als de toename van de concentratie NO₂ en PM₁₀ niet hoger is dan 1,2 µg /m³. Dat is 3% van de omgevingswaarde voor de jaargemiddelde concentraties.

Bron luchtverontreiniging

Standaardgevallen NIBM betreffen categorieën van gevallen, die per definitie niet in betekende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Daartoe behoren woningbouwlocaties, indien een dergelijke locatie, in geval van één ontsluitingsweg, netto niet meer dan 500 nieuwe woningen omvat, dan wel, in geval van twee ontsluitingswegen met een gelijkmatige verkeersverdeling, netto niet meer dan 1000 woningen omvat.

In het planvoornemen is sprake van de realisering van twee extra woningen. Gelet op de standaardgevallen NIBM zal het planvoornemen zeker niet in betekende mate bijdragen aan luchtvervuiling. Een onderzoek naar de gevolgen voor de luchtkwaliteit kan achterwege blijven.

Luchtkwaliteit omgeving

Voor de kwaliteit van de buitenlucht bestaan verschillende soorten normen. Voor een aantal stoffen in de lucht gelden luchtkwaliteitsnormen op leefniveau (de buitenlucht). Veel van de wettelijke normen komen direct uit Europese richtlijnen. De normen zijn gesteld ter bescherming van de gezondheid van de mens. Het ontstaan van nieuwe knelpunten moet worden voorkomen.

De geldende luchtkwaliteit nabij het projectgebied kan globaal afgeleid worden uit beschikbare informatie aan de hand van:

- ✓ de grenswaarde voor het jaargemiddelde van de fijnstofconcentratie PM_{2,5} van 25 µg/m³;
- ✓ de grenswaarde voor het jaargemiddelde van de concentratie van stikstofdioxide NO₂ van 40 µg/m³).

Uit de gegevens van de Atlas Leefomgeving is navolgende informatie af te leiden:

- ✓ de jaargemiddelde fijnstofconcentratie PM_{2,5} in 2022 bedroeg ca. 9,5 µg/m³. Deze blijft daarmee onder de norm van 25 µg/m³;
- ✓ de jaargemiddelde concentratie van stikstofdioxide NO₂ in 2022 bedroeg ca. 12,8 µg/m³. Deze blijft daarmee onder de norm van 40 µg/m³.

Daarmee kan gesteld worden dat ter plaatse sprake is van een voldoende tot goede luchtkwaliteit.

Conclusie

De locatie is qua luchtkwaliteit geschikt voor de nieuwe functie met drie burgerwoningen in plaats van één agrarisch bedrijf met bedrijfswoning.

4.6 Geur

Wettelijk kader

Het Rijk stelt voor een aantal gebouwen specifieke regels aan geurbelasting. Deze instructieregels van het Bkl voor geur zijn gericht op aangewezen geurgevoelige gebouwen. In de aanwijzing van geurgevoelige gebouwen is de functie bepalend. Voor overige gebouwen of locaties bepaalt de gemeente zelf de mate van geurbescherming. Dat doet de gemeente vanuit haar taak van het evenwichtig toedelen van functies aan locaties. In artikel 5.91 Bkl worden de geurgevoelige gebouwen aangewezen die in ieder geval beschermd moeten worden. Hieronder vallen ook gebouwen met een woonfunctie, gebouwen voor onderwijs, gezondheidszorg en kinderopvang.

Geuronderzoek

Aangetoond dient te worden of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plekke van het projectgebied (belang geurgevoelig object). Daarnaast dient gekeken te worden of de extra woningen beperkingen in de bedrijfsvoering en/of ontwikkelingsmogelijkheden van nabijgelegen veehouderijen geeft (belangen veehouderijen en derden).

Daartoe is het Geuronderzoek Eindsestraat 32 te Balgoij (G&O consult, 2025) uitgevoerd. Aan de hand van de berekende geurbelasting op de beoogde woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij zijn de volgende belangenafwegingen gemaakt:

- ✓ Is ter plaatse een goed woon- en leefklimaat gegarandeerd? (belang geurgevoelig object);
- ✓ Wordt niet iemand onevenredig in zijn belangen geschaad? (belangen veehouderij en derden).

Uit de beoordeling kunnen de volgende deelconclusies worden getrokken:

- ✓ Op de woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij wordt, met een voorgrondbelasting die maximaal $1,5 \text{ ou}_E/\text{m}^3$, overal voldaan aan de norm van $8,0 \text{ ou}_E/\text{m}^3$;
- ✓ Op basis van de berekende voorgrondbelasting vanuit Wegelaar 1 en Wegelaar 9 op de toetspunten van de woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij kan een 'goed' woon- en leefklimaat worden gegarandeerd;
- ✓ Op basis van de berekende achtergrondbelasting vanuit 14 veehouderijen binnen een straal van 2 kilometer (maximaal $3,3 \text{ ou}_E/\text{m}^3$) op de toetspunten van de woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij kan een 'goed' woon- en leefklimaat worden gegarandeerd;
- ✓ Aan de vaste afstanden vanuit de meest dichtbij gelegen veehouderij tot aan de locatie Eindsestraat 32 te Balgoij en aan de gevel-gevel afstand wordt voldaan;
- ✓ De beoogde woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij vallen buiten de richtafstand van het bedrijf aan de Boomsestraat 38.

Gelet op bovenstaande kan worden geconcludeerd dat in de omgeving van de Eindsestraat 32 te Balgoij niemand onevenredig in zijn belangen geschaad wordt en een goed woon- en leefklimaat gewaarborgd kan worden voor wat betreft het aspect geur.

Het geuronderzoek is als bijlage bij de toelichting beschikbaar.

4.7 Externe veiligheid

Wettelijk kader

De hoofdlijnen van het wettelijk kader omtrent de externe veiligheid zijn opgenomen in instructieregels in afdeling 5.1.2 Bkl. In bijlage VII van het Bkl zijn activiteiten aangewezen als risicobronnen. Deze risicobronnen zijn van belang voor de regels over het plaatsgebonden risico en aandachtsgebieden.

Het betreft de volgende activiteiten:

- ✓ activiteiten met gevaarlijke stoffen bij bedrijven. Dit zijn verschillende milieubelastende activiteiten uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
- ✓ het basisnet vervoer gevaarlijke stoffen (weg, water en spoor);
- ✓ buisleidingen met gevaarlijke stoffen die zijn aangewezen als milieubelastende activiteit in het Bal;
- ✓ windturbines die zijn aangewezen als milieubelastende activiteit in het Bal.

Een aandachtsgebied geldt van rechtswege. Deze worden vastgelegd in het Register Externe Veiligheid en zijn digitaal raadpleegbaar. In het deelplan moet binnen deze aandachtsgebieden rekening worden gehouden met het groepsrisico. Hier wordt aan voldaan door in het aandachtsgebied geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen toe te laten en ook geen beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Deze gebouwen en locaties zijn wel toelaatbaar als er daarvoor extra maatregelen worden genomen.

Risico's externe veiligheid

Externe veiligheid betreft de beheersing van de risico's en richt zich op het gebruik, de opslag, de productie en het transport van gevaarlijke stoffen. De normen voor externe veiligheid worden uitgedrukt in plaatsgebonden risico (PR) en groepsrisico (GR). Om de risico's bij een mogelijke calamiteit te beperken dient er bij nieuwbouw een fysieke afstand te worden gehouden tussen (beperkt) kwetsbare objecten en risicobronnen.

Het plaatsgebonden risico (PR) is de kans per jaar dat een persoon, die zich continu en onbeschermd op een bepaalde plaats in de omgeving van een risicobron bevindt, overlijdt door een ongeval met de risicobron. Het PR is daarmee de risicomaat om het beschermingsniveau voor de individuele burger uit te drukken. Het toetsingscriterium is in veel gevallen een PR van 10⁻⁶. PR wordt inzichtelijk gemaakt door vaste contouren rondom een risicobron.

Het groepsrisico (GR) geeft aan wat de kans is op een ongeval met 10 of meer dodelijke slachtoffers in de omgeving van de beschouwde risicobron. Voor het GR geldt geen harde norm, maar een oriëntatiewaarde. De effecten van de ontwikkeling worden in een curve weergegeven en vergeleken met de curve van de oriëntatiewaarde. Bij overschrijding van de oriëntatiewaarde of een significante toename van het groepsrisico moet het bevoegd gezag het groepsrisico betrekken bij de vaststelling van het besluit. Voor deze groepsrisico verantwoording is de hoogte van het groepsrisico of de toename ervan onderdeel van de afweging. Daarnaast worden factoren meegenomen als mogelijkheden van de bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval en de zelfredzaamheid van personen. Daarvoor wordt door het bevoegd gezag advies gevraagd aan de brandweer.

Bij overschrijding van de oriëntatiewaarde of een significante toename van het groepsrisico moet het bevoegd gezag het groepsrisico betrekken bij de vaststelling van het besluit. Voor deze groepsrisico verantwoording is de hoogte van het groepsrisico of de toename ervan onderdeel van de afweging. Daarnaast worden factoren meegenomen als mogelijkheden van de bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval en de zelfredzaamheid van personen. Daarvoor wordt door het bevoegd gezag advies gevraagd aan de brandweer.

Register Externe Veiligheidsrisico's

Uit het Register Externe Veiligheidsrisico's blijkt dat in de directe omgeving van het projectgebied geen sprake is van de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen. Op grotere afstand zijn wel opslagtanks voor gas aanwezig bij enkele agrarische bedrijven. De afstand tot het projectgebied is zo groot, dat ruimschoots aan de veiligheidsafstand rond de opslagtanks wordt voldaan.

Daarnaast is de ten zuiden van het projectgebied gelegen Maas onderdeel van de Maascorridor uit het Basisnet Water. De PR 10-6 contour ligt op 0 m uit de rand van de Maas. De Maascorridor betreft een rijksvaarweg met een vrijwaringszone van 25 m aan weerszijden. Het projectgebied is ruimschoots buiten de PR 10-6 contour en de vrijwaringszone gelegen.

Beleidsvisie Wijchen externe veiligheid

Door de gemeente Wijchen is in 2016 de “Beleidsvisie Externe Veiligheid” vastgesteld. In deze beleidsvisie is onder meer vastgelegd op welke wijze het groepsrisico verantwoord moet worden. Daarbij geldt hoe dichterbij de risicobron en hoe kwetsbaarder het object, hoe zwaarder de verantwoordingsplicht wordt ingevuld. Op basis van de beleidsvisie is het projectgebied gelegen binnen zone 3 (90-1000 m) van de ‘zonering Maas’. Gelet op de ligging binnen deze zone is een standaardverantwoording van het groepsrisico aan de orde.

Lichte verantwoording groepsrisico

Inleiding

Het plangebied en de geprojecteerde ontwikkeling bevindt zich op grote afstand van de risicobron. Om deze reden wordt conform de Beleidsvisie externe veiligheid een standaardverantwoording toegepast.

Ontwikkeling groepsrisico

Vanwege de grote afstand tot de risicobron zal een toename van personendichtheden niet significant doorwerken in de rekenkundige hoogte van het groepsrisico. De beschouwing van het groepsrisico en de verantwoording daarvan is om deze reden volledig kwalitatief uitgevoerd.

Mogelijkheden tot beperking van het groepsrisico

De mogelijkheid tot beperking van het groepsrisico door het beïnvloeden van de personendichtheid is op deze grote afstand tot de risicobron geen item. Zoals gesteld heeft op deze afstand een toe- of afname van personendichtheid geen invloed op het groepsrisico. Daarnaast is de kans te overlijden als gevolg van een incident met gevaarlijke stoffen in deze gebieden vele malen kleiner dan 1/1.000.000. Veiligheidsmaatregelen aan de bron zijn daarom niet realistisch.

De bestrijdbaarheid van de omvang van een ramp of zwaar ongeval

Ook het bestrijdbaarheid vraagstuk speelt op deze afstand van de risicobron niet. Bestrijding vindt plaats bij de bron.

Mogelijkheden tot zelfredzaamheid

In geval van een calamiteit moeten personen kunnen schuilen. De mate waarin deze bouwwerken afsluitbaar zijn tegen de indringing van toxisch gas en de tijdsduur dat deze bouwwerken worden blootgesteld zijn hierbij parameters. Nieuwe bouwwerken zijn goed geïsoleerd, waardoor ze een goede bescherming bieden tegen het binnendringen van het toxisch gas. Belangrijk is wel dat luchtbehandelingsinstallaties met één druk op de knop uit te schakelen zijn. Dit is echter niet af te dwingen in deze ruimtelijke procedure. Daarnaast dient in geval van een calamiteit tijdig gewaarschuwd te worden. Dit gebeurt door het in werking stellen van NL-Alert en het Waarschuwing en Alarmering Systeem (WAS) als onderdeel van de algemene Rampenbestrijding.

Het grondgebied van de gemeente Wijchen valt grotendeels binnen de dekking van de sirenepalen. Deze verantwoording dient gelezen te worden in combinatie met de Beleidsvisie externe veiligheid Wijchen en de daarin gemaakte keuzes.

Conclusie

De locatie is qua externe veiligheid geschikt voor de nieuwe functie met drie woningen in plaats van één agrarische bedrijf met bedrijfswoning.

4.8 Waterparagraaf

Weging van het waterbelang

Water vormt een steeds belangrijker aspect bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Belangrijke thema's zijn: het vasthouden in plaats van direct afvoeren van hemelwater, het hergebruik van water, het zuinig omgaan met drinkwater en het beperken van de onttrekking van grondwater. Het is dan ook verplicht om in de toelichting bij een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling te verantwoorden op welke wijze rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding.

Het wettelijk kader is gericht op het verkrijgen van inzicht in de gevolgen voor de waterhuishouding die samenhangen met de ruimtelijke ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt. Het wettelijk kader is afhankelijk van zowel gemeentelijk beleid als het beleid van het waterschap.

Waterparagraaf

De beoogde ruimtelijke ingreep betreft de sanering van een agrarisch bedrijf, waarbij een aanwezig kassencomplex wordt gesloopt, de omzetting van de bestaande vrijstaande agrarische bedrijfswoning in een burgerwoning en de bouw van twee halfvrijstaande woningen.

Per saldo heeft de beoogde ruimtelijke ingreep een aanzienlijke afname van de hoeveelheid verharding binnen het projectgebied tot gevolg. De hydrologische situatie binnen het projectgebied zal daardoor verbeteren. Het aanleggen van extra waterberging is echter verplicht voor al het nieuwe verharde oppervlak. Het hemelwater afkomstig van de verharde oppervlakken bij de beide nieuwe woningen wordt daarom afgekoppeld en opgevangen in bij de woningen op eigen terrein aan te leggen infiltratievoorzieningen (wadi/ infiltratiesloot). Vanuit die voorzieningen vindt bodeminfiltratie plaats. De benodigde capaciteit van de voorzieningen voor waterberging bedraagt per nieuwe woning in totaal $300 \times 0,0664 = 19,9 \text{ m}^3$. De bodem van de benodigde infiltratievoorzieningen zal minstens 0,50 m boven de GHG van 0,90 m beneden maaiveld aangelegd worden. Op beide nieuwe woonpercelen is meer dan voldoende ruimte aanwezig voor de aanleg van de benodigde infiltratievoorzieningen. Mocht er meer neerslag vallen dan de rekenhoeveelheid voor de bepaling van de infiltratiecapaciteit, dan kan het overtollige water afstromen over het aangrenzende agrarische gebied ten noorden van het projectgebied.

Verontreiniging van het schone hemelwater wordt voorkomen door de toepassing van niet-uitlogende materialen bij de bouw van de beide nieuwe woningen en door beperking van de toepassing van lood, koper, zink en zacht pvc.

Het projectgebied is niet uitzonderlijk gevoelig voor klimaatverandering. De groene aankleding van het projectgebied blijft behouden en wordt op onderdelen versterkt. In combinatie met het gegeven dat de bebouwde en verharde situatie verbeterd door de sloop van de aanwezige kassen en de vermindering van de hoeveelheid erfverharding, wordt het projectgebied daardoor minder gevoelig voor klimaatverandering.

De ontwateringsdiepte (het peilverschil tussen het grondwater en het vloerpeil van de begane grond = bouwpeil) voldoet ruimschoots aan de gemeentelijke eis. Deze bepaalt dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG = 0,90 m-mv) niet hoger mag zijn dan dan 1,0 m onder het vloerpeil van de begane grond. Het bouwpeil is bepaald op 0,20 m boven het peil van de Eindsestraat. Aangezien de Eindsestraat op dezelfde hoogte of hoger ligt dan het maaiveld ter plaatse van de beoogde nieuwe woningen, bedraagt de ontwateringsdiepte hiermee $0,90 + 0,20 = 1,10$ m.

Eveneens wordt voldaan aan de door het waterschap op basis van de Keur geëiste drooglegging. Het waterschap eist een drooglegging (het verschil tussen het oppervlaktewaterpeil en het vloerpeil van de begane grond) van 1,3 m om overlast te voorkomen. Het projectgebied ligt in peilgebied Citters II, peilvak CIT004 met een zomer- en winterpeil van 5,75 m+NAP. Voor het bepalen van de drooglegging is het zomerpeil van het oppervlaktewater relevant. De droogleggingseis voor het vloerpeil begane grond van 1,30 m boven het zomerpeil wordt met het oog op het vloerpeil van 8,45 m+NAP ruimschoots gehaald.

In het kader van het planvoornemen worden de extra woningen aangesloten op de bestaande openbare drukriolering onder de Eindsestraat. De aansluiting van de 2 nieuwe woningen zal plaatsvinden via het bestaande openbare pompgemaal, via welke ook de bestaande woning Eindsestraat 32 is aangesloten op de drukriolering. De afvoer van het afvalwater van de nieuwe woningen zal onder vrij verval naar de pompput plaatsvinden en vervolgens naar de drukriolering gepompt worden. De capaciteit van de openbare drukriolering en het pompgemaal zijn voldoende groot om het afvalwater vanaf de beide nieuwe woningen te ontvangen.

Voor het planvoornemen is een afzonderlijke “Waterparagraaf woningen Eindsestraat 32 Balgoij” opgesteld. Daarin wordt per saldo geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkeling geen nadelige gevolgen heeft voor de waterhuishouding en omgekeerd. Het wateraspect vormt geen belemmering voor de realisatie van het planvoornemen. Per saldo verbetert de situatie door de afname in verhard oppervlak.

Digitale watertoets

Het planvoornemen is op 22 augustus 2024 via de digitale watertoets aangemeld. Dit heeft geresulteerd in de mededeling dat sprake is van een gering waterschapsbelang. Op het planvoornemen is de korte procedure van toepassing.

De waterparagraaf en het digitale wateradvies zijn als bijlage bij deze motivering beschikbaar.

Conclusie

De locatie is vanuit het aspect water geschikt voor de nieuwe functie met drie woningen in plaats van één agrarisch bedrijf met bedrijfswoning. Over de waterparagraaf is positief advies uitgebracht door het waterschap en de gemeentelijke waterbeheerders.

Daarbij zijn wel enkele aanpassingen/ aanvullingen van de plantoelichting en waterparagraaf gevraagd, met betrekking tot de verplichting tot waterberging voor al het nieuwe verharde oppervlak, de ligging van de waterberging, de drooglegging en de aansluiting op de drukriolering. De gevraagde aanpassingen en aanvullingen zijn in de toelichting en waterparagraaf verwerkt.

4.9 Ecologie

Wettelijk kader

Ter bescherming van de natuur zijn in het Bkl diverse regels opgenomen. Deze regels komen grotendeels overeen met de regels die zijn opgenomen in de voorheen geldende Wet natuurbescherming. Het gaat hierbij in de eerste plaats om regels voor de gebiedsbescherming van aangewezen Natura 2000-gebieden, regels voor de soortenbescherming van te beschermen planten diersoorten (waaronder vogels) en regels ter bescherming van houtopstanden. Het gebieds- en soortenbeschermingsregime vloeit voor een belangrijk deel voort uit twee Europese richtlijnen, te weten de Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en de Habitatrichtlijn (92/43/EEG).

De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn beschermt Natura 2000-gebieden. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wijst de Natura 2000-gebieden aan. Op grond van artikel 2.43 Omgevingswet legt hij ook de instandhoudingsdoelstellingen vast. Dit gebeurt in een aanwijzingsbesluit. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, mogelijkwants significante effecten optreden, dienen deze bij de voorbereiding van een omgevingsplan in kaart te worden gebracht en beoordeeld. Natura 2000-gebieden hebben een externe werking, zodat ook ingrepen die buiten deze gebieden plaatsvinden en verstoring kunnen veroorzaken, moeten worden getoetst op het effect van de ingreep op soorten en habitats.

Onder de Omgevingswet zijn veel dier- en plantsoorten beschermd. De bescherming richt zich op soorten van Europees belang, die onder de reikwijdte van de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen, als om bepaalde soorten van nationaal belang. Soortenbescherming vindt plaats binnen en buiten het natuurnetwerk Nederland. Het kan de vorm hebben van wet- en regelgeving, maar ook van fysieke maatregelen die bescherming, vestiging of uitbreiding van een soortenpopulatie stimuleren. Op grond van artikel 2.18 lid 1 sub f Omgevingswet zijn in beginsel de provincies hiervoor verantwoordelijk. Echter, ook decentrale overheden kunnen hierover actief beleid voeren. Door strikte formulering van een flora- en fauna-activiteit moet bij vrijwel alle activiteiten in de fysieke leefomgeving nagegaan worden of:

- ✓ er soorten aanwezig zijn; en
- ✓ welke soorten dat zijn.

In hoofdstuk 11 van het Bal wordt bepaald wanneer een vergunning nodig is.

Gebiedsbescherming

In het kader van de gebiedsbescherming moet getoetst worden in hoeverre het planvoornemen significante effecten heeft op natuurgebieden in de omgeving. In ieder geval moet daarbij gekeken worden naar de effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000-gebieden.

Het projectgebied of de directe omgeving daarvan maakt geen deel uit van Natura 2000-gebieden. Het dichtstbij gelegen Natura 2000-gebied, de Rijntakken, is gelegen op een afstand van ca. 11 km of meer. Op enige afstand (circa 200 m) ten zuiden van het projectgebied het Gelders natuurnetwerk (onderdeel van het NNN) gelegen (uiterwaarden Maas).

Het planvoornemen voorziet in sanering van een agrarisch bedrijfsperceel. Daarbij blijft de agrarische bedrijfswoning behouden als burgerwoning en worden twee nieuwe halfvrijstaande burgerwoningen gebouwd. De oppervlakten van de drie toekomstige woonpercelen samen zijn aanmerkelijk kleiner dan van het bestaande agrarische bouwperceel. Dit geldt evenzo voor de invloed op de omgeving. De verwachting is dan ook gerechtvaardigd dat de invloed op het Natura 2000-gebied en het NNN daardoor nihil is. Omdat het planvoornemen daarnaast ook niet voorziet in het opstarten van activiteiten, die een grotere impact kunnen hebben op natuurgebieden in de bredere omgeving, mag aangenomen worden dat het planvoornemen geen nadelige gevolgen heeft voor de gebiedsbescherming.

Voor veel projecten geldt een vergunningsplicht (gebiedsbescherming Natura 2000) of een uitgebreidere motivatieplicht om aan te tonen dat een project geen effect heeft op Natura 2000 gebieden. Een omgevingsvergunning kan alleen verleend worden als er aangetoond is dat van de bijbehorende stikstofemissie geen effect te verwachten valt op Natura 2000 gebieden. De depositie van stikstof in het natuurgebied mag niet boven de 0,00 mol N/ha/jaar uitkomen. Dit geldt voor zowel de aanleg- als de gebruiksfase.

In het kader van de planvorming is een projectberekening (AERIUS calculator) van de stikstofemissie gemaakt, die samenhangt met de bouw van de woningen (oprichtingsfase) en het gebruik daarvan (gebruiksfase). Uit deze berekening blijkt dat de depositie in zowel de oprichtingsfase als in de gebruiksfase niet boven de 0,00 mol N/ha/jaar uitkomt.

De projectberekening is als bijlage bij deze motivering beschikbaar.

Soortenbescherming

In verband met de uitvoerbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met soortenbescherming en dan met name de aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied. Er mogen geen mogelijkheden worden geboden voor ruimtelijke ontwikkelingen waarvan op voorhand redelijkerwijs kan worden ingezien dat in het kader van het Bkl geen ontheffing zal worden verleend.

Quickscan flora en fauna

Teneinde informatie te verkrijgen over de aanwezigheid van beschermde flora en fauna is de “Quickscan soortenbescherming Eindsestraat 32 te Balgoij” (Agrifirm NWE BV, 2024) uitgevoerd. De quickscan leidt tot navolgende resultaten en conclusies.

Effecten van de ingreep

Flora algemeen

Er is geen bijzondere flora aangetroffen binnen het plangebied, negatieve effecten zijn uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Verstoring van algemene zoogdieren vindt mogelijk plaats. De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als de egel, konijn en diverse muissorten. De verblijfplaatsen van deze soorten worden door de voorgenomen ingreep echter niet aangetast. Verblijfplaatsen van beschermde zoogdiersoorten zijn ter plaatse niet aangetroffen.

Vleermuizen

Er zijn geen sporen van vleermuizen aangetroffen waaruit blijkt dat de gebouwen als verblijfplaats worden gebruikt. Nader onderzoek in het kader van de soortenbescherming is niet noodzakelijk.

Vogels

Door de voorgenomen ingreep worden geen vogels en jaarrond beschermde nesten aangetast.

Reptielen, amfibieën en vissen

Er zijn geen reptielen, amfibieën en/of vissen waargenomen. De instandhoudingsdoelstellingen komen niet in het gedrang.

Overige

Omdat er geen geschikt biotoop is waargenomen voor overige beschermde soorten, zijn negatieve effecten uitgesloten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Conclusie

Voor de bepaling van de effecten en voor de beantwoording van de vraag of men in strijd komt met de Omgevingswet, wordt de relatie gelegd tussen het initiatief met deze wet door waar mogelijk antwoord te geven op de volgende vragen:

1. *Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?*
2. *Welke invloed heeft de geplande ingreep in het betreffende gebied op de beschermde soorten en de staat van instandhouding?*
3. *Hoe dient omgegaan te worden met eventuele negatieve effecten van het plan op wettelijk beschermde planten- en diersoorten, en welke vervolgstappen zijn nodig?*

Het planvoornemen en de daarbij behorende werkzaamheden, zal naar verwachting geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van beschermde soorten. Binnen het plangebied zijn geen (verblijfplaatsen van) strikt beschermde soorten aangetroffen die door de werkzaamheden worden beïnvloed.

Uit de effectenbeschrijving blijkt dat er geen onevenredige directe of indirecte gevolgen zijn van de voorgenomen activiteiten op de voortplanting en instandhouding van beschermde dieren- of plantsoorten. Lokaal zullen mogelijk algemene soorten uit het plangebied trekken op zoek naar een vervangende biotoop.

Voor aanvang van de werkzaamheden dient derhalve geen aanvullend onderzoek plaats te vinden. Een ontheffing met betrekking tot aantasting van beschermde soorten is niet nodig. De werkzaamheden kunnen leiden tot een beschadiging of vernietiging van mogelijke verblijfplaatsen en/of verstoring van eventueel aanwezige algemene soorten.

Een gehele vrijstelling op basis van de Verordening natuurbescherming voor ruimtelijke ontwikkelingen is hierop van toepassing. De specifieke zorgplicht (artikel 11.27 Bal) blijft onverminderd van toepassing.

De Quicksan soortenbescherming is als bijlage bij de motivering beschikbaar.

Conclusie

De locatie is qua ecologie geschikt voor de nieuwe functie met drie woningen in plaats van één agrarisch bedrijf met bedrijfswoning.

4.10 Landschap

Gelderse streek Land van Maas en Waal

Het projectgebied is onderdeel van de Gelderse streek Land van Maas en Waal, een landelijk riviereengebied, met voornamelijk agrarische cultuurlandschappen, gelegen tussen Waal en Maas. Dit gebied kent een klassieke opbouw van rivier, brede en smalle uiterwaarden, dijktrajecten, oude rivierarmen, fijnmazige (hoger gelegen) oeverwallen en min of meer open (lager gelegen) komgronden. Het landschap is mede gevormd door continue strijd tegen het water en de klei-, zand- en grindwinning van de laatste decennia. Daarbinnen liggen karakteristieke, kleinschalige oeverwallen met een rijke afwisseling van boomgaarden, gras- en bouwlanden, buurtschappen, dorpen en verspreide bebouwing. De beoogde ruimtelijke ingreep doet aan de kwaliteiten van dit landschap geen afbreuk. De vervanging van een kassencomplex door 2 halfvrijstaande woningen draagt beperkt bij aan de kleinschalige karakteristiek van de oeverwallen.

Landschappelijke inpassing

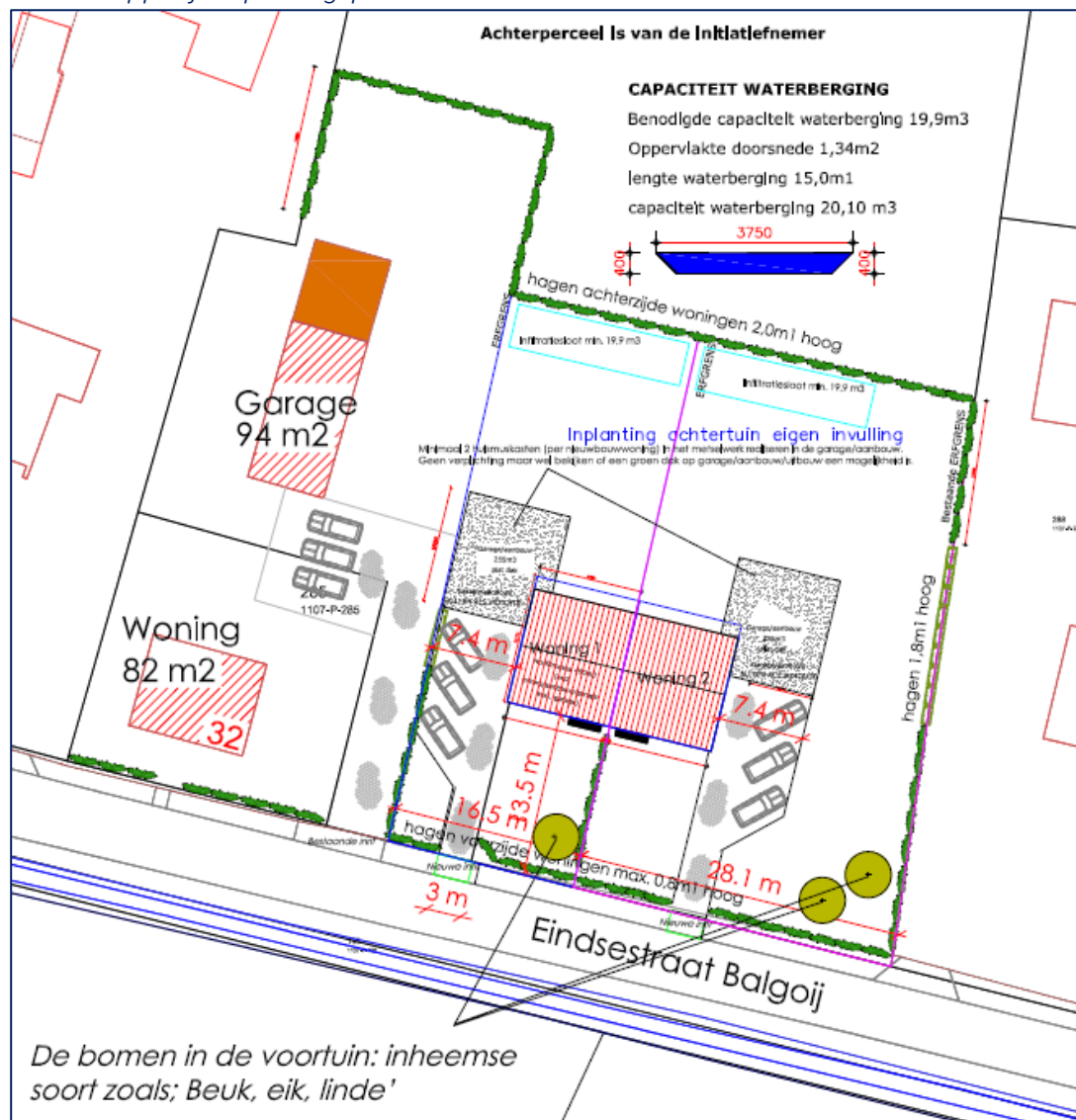
Het projectgebied is in de huidige situatie al niet meer in gebruik als agrarisch bedrijfsperceel. De agrarische bedrijfsactiviteiten zijn eerder al beëindigd. In de huidige situatie is rond de bestaande bedrijfswoning een tuin met enkele grotere bomen aanwezig. Deze loopt door naast het achter de woning gelegen bijbehorende bouwwerk en eindigt aan de achterzijde daarvan, bij enkele grotere bomen. Het kassencomplex is momenteel nauwelijks of niet ingepast.

Voor het complex ligt een omheind grasveld. Aan weerszijden en achter de kassen liggen eveneens grasvelden, door een omheining afgescheiden van het achterliggende grasland.

In het kader van de beoogde ruimtelijke ingreep verdwijnen het kassencomplex en het daarvoor gelegen omheinde grasveld. Daarvoor in de plaats komen twee woonpercelen voor burgerwoningen terug. De bestaande woning met achterliggend bijbehorend bouwwerk blijft behouden als burgerwoning. Ten behoeve van de inpassing van de nieuwe situatie in de omgeving is een voorstel voor landschappelijke inpassing gemaakt.

Onderdeel van dit landschappelijk inpassingsplan is dat de erfscheidingen in een haagstructuur worden uitgevoerd. Aan de straatzijde van de woonpercelen betreft dit lage hagen. Deze lopen door ter plaatse van de nieuwe zijdelingse perceelsgrenzen tussen de nieuwe woonpercelen, maar kunnen daar een grotere hoogte hebben. In aanvulling op de aanwezige bomen in de voortuin bij de bestaande woning, worden bij de nieuwe woningen ook enkel bomen in de voortuinen aangeplant. De relatief diepe voortuinen (ca. 13,5 m) bieden daarvoor voldoende ruimte. Voor de nieuwe bomen wordt gekozen voor inheemse soorten als beuk, eik en/of linde.

Landschappelijk inpassingsplan

Achter de nieuwe woonpercelen is in het aangrenzende grasland de aanleg van een wadi voorzien. Hierin zal het hemelwater afkomstig van de bebouwing en verharding van de nieuwe woonpercelen worden opgevangen. Bij de wadi worden eveneens enkele nieuwe bomen aangeplant. Deze liggen in lijn met de bestaande bomen achter het bijbehorende bouwwerk bij de bestaande woning. Daarmee ontstaat ten opzichte van de huidige situatie met de glazenachterwand van het kassencomplex, een minder harde overgang van het bebouwingslint naar het buitengebied.

Conclusie

De beoogde ruimtelijke ingreep heeft geen noemenswaardige invloed op de landschappelijke kwaliteiten van het omliggende buitengebied, leidt tot een minder harde overgang naar de bebouwing aan de Eindsestraat en is daarmee qua landschap aanvaardbaar.

4.11 Archeologie & cultuurhistorie

Wettelijk kader

Wat onder cultureel erfgoed wordt verstaan is opgenomen in bijlage A (begrippen) van de Omgevingswet. Het gaat hierbij om monumenten, archeologische monumenten, stads- en dorpsgezichten, cultuurlandschappen en, voor zover dat voorwerp is of kan zijn van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties in het omgevingsplan, ander cultureel erfgoed als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet. De Erfgoedwet bevat de wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed en archeologie in Nederland. Het is op basis hiervan verplicht om de facetten historische (steden)bouwkunde en historische geografie mee te nemen in de belangenafweging. Hierbij gaat het om zowel beschermde als niet formeel beschermde objecten en structuren.

Archeologie

Uitgangspunt van de wet- en regelgeving aangaande archeologie is dat archeologische waarden in situ (ter plekke) bewaard moeten blijven. Er dient te worden nastreefd de waarden op de locatie te behouden. Als dit niet mogelijk blijkt, bijvoorbeeld bij bouwplannen, dan moeten de waarden worden opgegraven en ex situ (elders) worden bewaard.

Op de Archeologische beleidskaart voor de gemeente Wijchen is de omgeving van het projectgebied aangeduid als gebied met een 'middelmatige archeologische verwachting'. Gelet op de middelmatige archeologische verwachting is aan het projectgebied de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 3' toegekend. Hiervoor geldt dat er bij toekomstige ontwikkelingen met een oppervlakte groter dan 1.000 m² en dieper dan 30 cm onder maaiveld archeologisch onderzoek nodig is.

De bouwwerkzaamheden zullen kleiner zijn dan 1.000 m², waarmee het uitvoeren van een archeologisch onderzoek ten gevolge van de voorgenomen ruimtelijke ingreep niet nodig is. De bestaande dubbelbestemming wordt overgenomen in dit plan.

Cultuurhistorie

In het parapluplan Cultuurhistorie van de gemeente Wijchen is het projectgebied aangemerkt als 'cultuurhistorisch waardevol gebied'. Op de bijbehorende cultuurhistorische waarderingskaart is het gebied aangeduid met de cultuurlandschappelijke waardering middelhoog. Voor de oude bebouwingslinten en de belangrijkste (historische) doorgaande wegen bestaan de cultuurhistorische waarden uit:

- ✓ de mate van visueel-ruimtelijke relatie met de (agrarische) percelen en het onderscheid daarin tussen de verschillende landschapstypen (open, halfopen of gesloten);
- ✓ de overwegend agrarische oorsprong van de bebouwing in de linten;
- ✓ de maat en schaal van de bebouwing;
- ✓ de variatie van rooilijnen en bouwmassa's langs de linten;
- ✓ de compactheid van de bebouwingsensembles op de afzonderlijke percelen;
- ✓ hoofdgebouwen die gericht zijn op de bebouwingslinten;
- ✓ een herkenbaar onderscheid in situering en massa tussen hoofd- en bijgebouwen.

Bij de voorgenomen ruimtelijke ingreep wordt rekening gehouden met genoemde cultuurhistorische waarden. De nieuwe woningen voegen zich qua maat en schaal naar de bestaande bebouwing en de variatie van rooilijnen. De keuze voor twee halfvrijstaande woningen draagt bij aan de compactheid van de bebouwing. De hoofdgebouwen zijn daarbij gericht op het bebouwingslint. De bijbehorende bouwwerken zijn achter de voorgevelrooilijn van de hoofdgebouwen gelegen, wat bijdraagt aan de nagestreefde herkenbaarheid. De woningen zullen qua maat en schaal evenals materiaalgebruik aansluiten op de omliggende bebouwing. De dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' is onverminderd van toepassing in voorliggend plan.

Conclusie

De locatie is qua archeologie & cultuurhistorie geschikt voor de nieuwe functie met drie woningen in plaats van één agrarisch bedrijf met bedrijfswoning.

4.12 Leidingen

Afstemming aanwezige leidingen

In de directe omgeving van het projectgebied is onder de Eindsestraat een leiding aanwezig, die planologische beschermingen nodig heeft. Dit betreft een gastransportleiding. Aan weerszijden van deze leiding geldt een beschermingszone met een breedte van 5 m. Deze beschermingszone valt gedeeltelijk over het projectgebied. Dit betreft echter maar een strook van 4 m direct grenzend aan de Eindsestraat. De bestaande woning en de beide nieuw te bouwen woning zijn niet binnen deze strook gelegen. Daarmee brengt de aanwezigheid van deze leiding geen beperkingen voor de voorgenomen ruimtelijke ingreep met zich mee.

Conclusie

Er zijn geen leidingen aanwezig, die de realisering van de beoogde ruimtelijke ingreep in de weg staan.

4.13 Duurzaamheid

Duurzame ruimtelijke ingreep

In het kader van duurzaamheid is bij de beoogde ruimtelijke ingreep sprake van:

- ✓ duurzaam ruimtegebruik, doordat voor de ruimtelijke ingreep geen uitbreiding van het bestaande ruimbescslag noodzakelijk is
- ✓ de realisering van levensloopbestendige woningen, met alle noodzakelijke voorzieningen op de begane grond
- ✓ de realisering van groeiwoningen, met uitbreidingsmogelijkheden binnen het bestaande woonperceel
- ✓ de realisering van woningen met een energielabel A of hoger
- ✓ de verbouw van de woningen met duurzame materialen
- ✓ de verbouw van de woningen met natuurinclusieve maatregelen

In paragraaf 2.2 Toekomstige situatie is uitvoeriger beschreven hoe duurzaamheid met bovenstaande aspecten vorm gegeven wordt in de beoogde ruimtelijke ingreep.

Conclusie

De beoogde ruimtelijke ingreep is op een duurzame wijze uitvoerbaar.

4.14 Gezondheid

4.14.1 Gezondheidsrisico's

Conform artikel 1.3 sub a Omgevingswet is het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit een belangrijk maatschappelijk doel van de Omgevingswet. De aspecten veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit hangen nauw met elkaar samen.

Omdat het bereiken en in stand houden van een gezonde fysieke leefomgeving een belangrijk doel is van de Omgevingswet bevat het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) een aantal instructieregels die specifiek de bescherming van de gezondheid en het milieu tot doel hebben. De instructieregels hebben onder andere betrekking op de aspecten geluid, geur, luchtkwaliteit en bodem. Deze aspecten zijn in de voorgaande paragrafen gemotiveerd.

Gezondheidsrisico's zijn een optelsom van blootstelling, gevaar en impact. Blootstelling heeft betrekking op de hoeveelheid ziekteverwekker, die een persoon binnen moet krijgen om geïnfecteerd te raken of ziek te worden. Gevaren zijn er in diverse vormen, zoals biologisch (bijv. ziekteverwekkende bacteriën), chemisch (bijv. diergeneesmiddelen of bestrijdingsmiddelen) of fysisch (zoals elektriciteit of ter plaatse gewond raken). Impact staat voor de grootte van het effect dat veroorzaakt wordt.

4.14.2 Handreiking veehouderij en volksgezondheid

In en om de kern Balgoij hangen gezondheidsrisico's met name samen met de aanwezigheid van veehouderijen. Voordat een omgevingsvergunning, activiteit milieu, verleend wordt, zijn veehouderijen getoetst aan diverse milieuaspecten, zoals ammoniakuitstoot, geur, fijnstof, aanwezigheid en gebruik van gevaarlijke stoffen, aan- en afvoer van meststoffen, geluid, brandveiligheid, etc. Door diverse wetten is voorgeschreven wat de maximale grenswaarden zijn waaraan een veehouderij moet voldoen. Indien een veehouderij niet voldoet, zal een vergunning dus niet verleend worden. Vooralsnog mag ervanuit worden gegaan dat de grenswaarden die in de wet zijn opgenomen de volksgezondheid in voldoende mate beschermen.

De Handreiking veehouderij en volksgezondheid 2.0 (versie mei 2018) bevat een praktisch stappenplan om te beoordelen of nadere advisering vanuit de GGD wenselijk is. De zeven stappen dienen allen te worden doorlopen en beantwoord om na te gaan of er knelpunten worden gevonden. Toetsing aan het stappenplan moet plaatsvinden, zodat kan worden bepaald of een advies van de GGD nodig is voor de beoogde ontwikkeling.

Varkens-en pluimveehouderijen

Op basis van het 'Endotoxine toetsingskader 1.0' kan worden beoordeeld of sprake is van een verhoogd volksgezondheidsrisico ten aanzien van varkenshouderijen en pluimveehouderijen. Het projectgebied ligt buiten de richtafstanden die aangehouden moeten worden rondom de varkens- en pluimveehouderijen in de omgeving. Er is geen sprake van een verhoogd volksgezondheidsrisico.

Geitenhouderijen

Uit het VGO-2 en VGO-3 onderzoek is gebleken dat zich in een straal van circa 2 km rond geitenbedrijven een verhoogd aantal gevallen van longontsteking voordoet. Op circa 350 meter van het plangebied ligt een geitenhouderij. Er is sprake van een verhoogd risico voor de volksgezondheid.

Stappenplan 2.0:

1. Aan de hand van het endotoxine toetsingskader 1.0 is beoordeeld in hoeverre het planvoornemen voldoet aan de endotoxine 'richt-afstand' tussen een veehouderij en een gevoelige bestemming. Uit deze beoordeling blijkt dat de locatie Eindsestraat 32 zich niet binnen de richtafstanden van varkens-/pluimveehouderijen in de omgeving bevindt.
2. Het planvoornemen voorziet in de bouw van 2 nieuwe woningen op de locatie van een agrarisch bedrijf. Daarbij is geen sprake van een toename van de emissie voor geur en/of fijnstof en/of ammoniak, die kan leiden tot een negatief effect op de volksgezondheid.
3. a. Qua geur wordt aan de geldende wet- en regelgeving voldaan, waarbij er geen sprake is van een overbelaste situatie voor geur (voorground en achtergrond). De afstand tot veehouderijen met dieren zonder emissiefactor is groter dan 100 m (in een kern).
b. De voor- en achtergrondbelasting is niet hoger dan de odour-unit waarden uit het onderzoek van Geelen et al.
4. a. Het planvoornemen betreft niet een veehouderij. Rondom het plangebied zijn in de directe omgeving geen veehouderijen gelegen.
b. Niet van toepassing, zie onder 4a.

5. Er is geen sprake van de ontwikkeling van een nieuwe geitenhouderij, pluimveebedrijf of overige veehouderij. Het plangebied is wel gelegen binnen de straal van 2 km van een geitenhouderij (stap 5a). Het plangebied is niet gelegen binnen een afstand van 1 km van een pluimveebedrijf (stap 5b) of binnen 250 meter van overige veehouderijen (stap 5c).
6. Er is geen sprake van mestbe- of verwerking als nevenactiviteit of als zelfstandige activiteit.
7. Bij omwonenden is geen sprake van ongerustheid over de volksgezondheid.

Advisering door de GGD wordt gelet op het gestelde onder stap 5a geadviseerd.

Eerdere advisering GGD

De GGD heeft in 2021 geadviseerd over een vergelijkbaar planvoornemen in de directe omgeving van dezelfde geitenhouderij. De GGD geeft aan dat uit onderzoek bij veehouderijen in Brabant en Noord-Limburg al was aangetoond dat omwonenden in de buurt van een geitenhouderij extra kans hebben op het krijgen van een longontsteking. En uit vervolgonderzoek 2019/2020 is gebleken dat deze problematiek ook in Gelderland speelt. De relatie is dus wel aangetoond, maar de specifieke oorzaak nog niet. Op basis van deze kennis en onzekerheid handhaaft de provincie Gelderland het moratorium op nieuwbouw en uitbreiding van geitenhouderijen.

Veehouderijen leiden tot gezondheidsrisico's voor omwonenden. Deze gezondheidsrisico's hangen samen met de uitstoot van fijn stof (PM10), endotoxinen (celwandbestanddelen van bepaalde bacteriën) en geur door de veehouderij. Op basis van de huidige inzichten adviseert de GGD om het voorzorgsprincipe toe te passen en terughoudend te zijn met het plaatsen van nieuwe gevoelige bestemmingen op of binnen 250 meter van een veehouderij of in veedichte gebieden met meer dan 15 bedrijven binnen een straal van één kilometer. Ook op grotere afstand dan 250 meter kunnen gezondheidseffecten optreden door emissies van veehouderijen. Bij geitenhouderijen is er tot 2 km een verhoogd risico op longontsteking gevonden. De oorzaak van het verhoogde risico op longontsteking rond geitenbedrijven is vooralsnog onbekend en onderwerp van vervolgonderzoek.

Voor geitenhouderijen wordt door de GGD terughoudendheid geadviseerd met vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen binnen een afstand van 2 kilometer van gevoelige bestemmingen én terughoudendheid met het bouwen van gevoelige bestemmingen binnen 2 kilometer van een geitenhouderij. Daarbij wordt verwezen naar het algemeen "Gezondheidskundig advies veehouderijen en omwonenden".

De aanwezigheid van de geitenhouderij is gelet op voorgaande zeker een aandachtspunt, maar dan vooral voor potentiële nieuwe bewoners. Deze nieuwe bewoners dienen daarin zelf een weloverwogen keuze te maken. Zij moeten zich ervan bewust zijn dat ze binnen 2 km van een geitenhouderij komen te wonen en daarmee een verhoogd risico lopen. Het wordt echter niet afgeraden om er te gaan wonen, nu de afstand tot de geitenhouderij circa 350 m bedraagt.

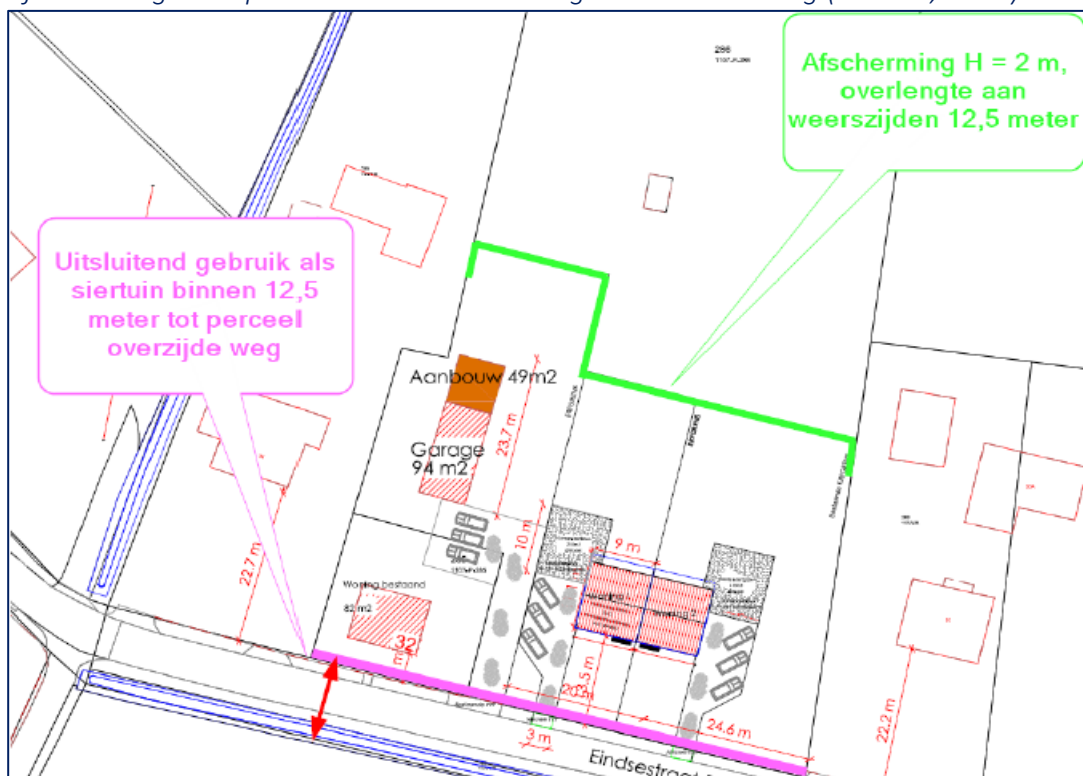
4.14.3 Spuitzone gewasbescherming

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moet ter beoordeling of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties ook rekening gehouden worden met eventuele spuitzones ten gevolge van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Er zijn echter geen wettelijke bepalingen inzake minimaal aan te houden afstanden tussen de gronden waarop gewassen worden geteeld en nabijgelegen gevoelige objecten. In het kader van het planvoornemen moet de aan te houden afstand tussen de gronden waarop de gewassen worden geteeld en nabijgelegen gevoelige objecten zodanig gekozen worden dat een aanvaardbaar leefklimaat ter plaatse aanwezig zal zijn.

Teneinde in beeld te brengen of door de bouw van de twee nieuwe woningen aan de Eindsestraat gezondheidsrisico's ontstaan ten gevolge van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is de notitie "Gezondheidsrisico blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen Eindsestraat 32 Balgoij" (Andromi Groep, 2024) opgesteld. In deze notitie wordt het volgende geconcludeerd:

- ✓ Gelet op het feit dat op de relevante agrarische gronden alleen rekening moet worden gehouden met neerwaarts gerichte gewasbehandelingen, kan op basis van extrapolatie van de uitspraken van de Afdeling worden uitgegaan van een voorzorgafstand van 12,5 meter. Uitgaande van die afstand wordt concreet geadviseerd om langs de noordelijke grens van de nieuwe woonpercelen een afscherming te plaatsen op posities waar de onderlinge afstand tussen gewasperceel en woonperceel minder dan 12,5 meter bedraagt.
- ✓ Aan de zuidzijde wordt geadviseerd om de gronden, voor zover gelegen binnen 12,5 meter tot het agrarische perceel aan de overzijde van de weg, niet te gebruiken voor regulier menselijk gebruik. Concreet kan hier sprake zijn van een uitsluitend gebruik als siertuin, voor perceeltoegang en parkeren, niet voor speelvoorzieningen, terrassen, moestuin en dergelijke.

Afscherming woonpercelen in verband met gewasbescherming (Adromi, 2024)

- ✓ Voor wat betreft de afscherming aan de noordzijde van de nieuwe woonpercelen wordt verder het volgende geadviseerd.
Qua afscherming dient te worden gekozen voor een haag, aangezien een dichte schutting een te hoge dichtheid zal hebben en daarmee het risico insluit dat driftdruppels juist over zo'n dichte afscherming zouden worden heen gevoerd met de wind.
Qua hoogte van de bedoelde haag aan de noordzijde dient te worden gekozen voor een overhoogte van 0,5 meter. Uitgaande van akkerbouw in de vorm van maïs kan worst case worden uitgegaan van een spuithoogte van maximaal 1,50 meter, zodat een afscherming 2 meter hoog zou moeten worden gemaakt. Aangezien akkerbouw als representatieve teelt kan worden aangehouden, behoeft geen rekening te worden gehouden met gewasbehandeling buiten het volbladseizoen. Er kan dus ook worden gekozen voor een bladverliezende haagsoort. Het is niet uitgesloten dat gewasbehandeling plaatsvindt voordat een dergelijke haag volledig in blad staat, maar eventuele spuithoogten zullen dan ook erg beperkt zijn omdat het behandelen gewas op dat moment ook nog laag zal zijn.
- ✓ Zoals aangegeven behoeft in de woningen zelf geen rekening te worden gehouden met blootstelling aan drift in de vorm van druppels. In principe zal wel sprake kunnen zijn van aerosolen en dampen. Voor wat betreft de inlaat van eventuele luchtbehandelingsinstallaties kan om die reden worden gekozen voor een positie die zich zo hoog mogelijk en op zo groot mogelijke afstand van de agrarische gronden bevindt.
- ✓ Met voornoemde maatregelen kan uit voorzorg het risico op blootstelling aan drift worden geminimaliseerd en kan op de nieuwe woonpercelen een gezond woon- en leefklimaat worden geboden.

De aanleg van de haag met benodigde hoogte en lengte is onderdeel van het landschappelijk inpassingsplan. Dit inpassingsplan is als bijlage aan de regels van dit TAMomgevingsplan gekoppeld, realisering daarvan is door middel van een voorwaardelijke verplichting in die regels verzekerd.

De Notitie gezondheidsrisico blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen is als bijlage bij de motivering beschikbaar.

4.14.4 Magneetvelden bovengrondse hoogspanningslijnen

In 2005 heeft de Staatssecretaris van VROM een beleidsadvies voor bovengrondse hoogspanningslijnen geformuleerd. Bij de vaststelling van ruimtelijke plannen wordt geadviseerd om zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone).

Bovenstaande betekent dat er geen gevoelige functies (voor hoogspanningslijnen zijn dit woningen en scholen, crèches en kinderopvang) waar langdurig verbleven wordt (tenminste 14-18 uur per dag gedurende minimaal één jaar) opgericht mogen worden binnen de magneetveldzone van 0,4 microtesla.

De magneetveldzone is de strook grond die zich aan beide zijden langs de hoogspanningslijn uitstrekt en waarbinnen het magneetveld gemiddeld over een jaar hoger dan

0,4 microtesla is of in de toekomst kan worden. Het magneetveld rond een hoogspanningslijn is afhankelijk van een aantal eigenschappen van de lijn. Een belangrijke bepallende eigenschap is de capaciteit van de lijn. Deze wordt op zijn beurt weer bepaald door het spanningsniveau van de lijn en de stroomsterkte die door de lijn kan lopen.

Ten zuiden van de kern Wijchen is de bovengrondse hoogspanningslijn Dodewaard-Boxmeer (380 kV) aanwezig. Rond deze hoogspanningslijn gelden een zakelijk rechtstrook en een indicatieve zone. De in het omgevingsplan Wijchen vastgelegde zakelijk rechtstrook bedraagt 35 m aan weerszijde van de hoogspanningslijn, dus een totale strook van 70 m. In principe moet deze strook worden vrijgehouden. Het projectgebied ligt op ruime afstand (circa 1,5 km) van de hoogspanningslijn. De zakelijk rechtstrook vormt geen beperking. De indicatieve magneetveldzone voor deze hoogspanningslijn is 105 m aan weerszijde van de lijn. Aangezien het projectgebied niet is gelegen binnen deze zone, zorgt de hoogspanningslijn niet voor belemmeringen.

Conclusie

De locatie is qua gezondheid geschikt voor de nieuwe functie met drie woningen in plaats van één agrarisch bedrijf met bedrijfswoning. Vanuit het aspect gezondheid is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan de locatie.

4.15 Mer(beoordelings)plicht

Wettelijk kader

Of een besluit over een project mer-(milieueffectrapportage)plichtig of mer-beoordelingsplichtig is, kan worden afgeleid uit bijlage V bij het Omgevingsbesluit (Ob), in samenhang met de artikelen 11.6 en 11.8 van het Ob.

Bijlage V heeft als ingang (eerste kolom) de omschrijving van het project van de initiatiefnemer. In kolom 4 staan de besluiten genoemd waarvoor dan de mer-verplichtingen gelden. Het gaat dan om besluiten waarmee de toestemming voor het project wordt verleend. In dit geval is dat de wijziging omgevingsplan. Het betreft dan overigens altijd een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit (of een ontgrondingsactiviteit, wateractiviteit e.d.).

Mer-beoordelingsplicht

De beoogde ontwikkeling voorziet in de omzetting van een agrarische bedrijfswoning in een burgerwoning en de toevoeging van twee burgerwoningen. Daarbij worden de kassen van het voormalige agrarische bedrijf gesloopt. Gelet op de kenmerken van het project (zoals het karakter in vergelijking met de drempelwaarden uit Bijlage V bij het Ob), de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële effecten zullen geen belangrijke negatieve milieueffecten optreden. Dit blijkt ook uit de beschrijvingen van de verschillende milieuaspecten zoals deze in de voorgaande paragrafen zijn opgenomen.

Conclusie

Uit de mer-beoordeling is gebleken dat de gevolgen van het uitvoeren van de activiteit op de fysieke leefomgeving geen aanleiding geven tot het opstellen van een mer-rapportage en dat er sprake van een evenwichtige toedeling van functies.

5 JURIDISCHE BESTUURLIJKE ASPECTEN

5.1 Inleiding

De regels zijn conform de opzet van de gemeente Wijchen voor haar omgevingsplan als volgt opgebouwd:

- ✓ inleidende bepalingen;
- ✓ specifieke regels over functies;
- ✓ algemene regels over functies;
- ✓ regels ter bescherming van waarden en objecten;
- ✓ overgangsregels.

De van toepassing zijnde regels zijn zoveel als mogelijk overgenomen van de bestemmingsregeling uit het bestemmingsplan “Buitengebied” en de herziening daarvan, zoals die zijn opgenomen in het omgevingsplan.

5.2 Juridische systematiek

De structuur van het TAM-omgevingsplan is zodanig dat de verbeelding de primaire informatie geeft over waar en hoe gebouwd mag worden. Bij het raadplegen van het plan dient dan ook eerst naar de verbeelding gekeken te worden. Vervolgens kan in de regels teruggelezen worden welk gebruik en welke bouwmogelijkheden zijn toegestaan.

Op de verbeelding zijn aangegeven:

- ✓ de grens van het projectgebied;
- ✓ de bestemming van de in het projectgebied gelegen gronden: ‘Agrarisch met waarden - 1’ en ‘Wonen’;
- ✓ de dubbelbestemmingen ‘Leiding – Gas’, ‘Waarde – Archeologie 2’, ‘Waarde – Archeologie 3’ en ‘Waarde – Cultuurhistorisch waardevol gebied’;
- ✓ de functieaanduiding ‘specifieke vorm van wonen – levensloopbestendige grondgebonden woning’;
- ✓ een bouwvlak
- ✓ de bouwaanduidingen ‘vrijstaand’ en ‘twee-aaneen’;
- ✓ de maatvoeringen ‘maximum aantal wooneenheden’ en ‘maximum volume’ (m3).

Door middel van de aanduidingen wordt vastgelegd dat binnen het projectgebied één vrijstaande woning (de bestaande woning) en twee halfvrijstaande woningen zijn toegestaan.

5.3 Werkingsbereik/toepassingsbereik TAM-Omgevingsplan

Dit TAM-omgevingsplan (hierna: plan) wijzigt het omgevingsplan in die zin dat na hoofdstuk 22 van het omgevingsplan een hoofdstuk 22a wordt ingevoegd, bestaande uit de regels van dit plan. De hoofdstukken in de regels moeten gelezen worden als paragrafen van hoofdstuk 22a van het omgevingsplan Wijchen.

Dit plan komt in het tijdelijke deel van het omgevingsplan. In de regels staat de verhouding tot de rest van het tijdelijke omgevingsplan (zie artikel 1.2 en 1.3).

5.4 Beschrijving per functie

Agrarisch met waarden – 1

De functie Agrarisch met waarden – 1 staat agrarisch gebruik van de gronden toe in combinatie met behoud, beheer en herstel van de aanwezige aardkundige, cultuurhistorische, landschappelijke en natuurlijke waarden. Daaraan ondergeschikt is het (mede)gebruik voor extensieve recreatie en het opwekken van duurzame energie toegestaan.

Het oprichten van gebouwen is niet toegestaan, met uitzondering van schuilstallen (onder voorwaarden). Bouwwerken, geen gebouwen zijnde mogen in beperkte mate worden opgericht. Daarnaast zijn tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen toegestaan.

Wonen - 1

De functie Wonen – 1 staat per locatievlak maximaal één woning toe, tenzij op de verbeelding een ander maximum aantal wooneenheden is aangeduid. Op de verbeelding zijn twee locatievlakken weergegeven. Eén voor de bestaande vrijstaande woning en één voor de nieuw te bouwen halfvrijstaande woningen. Aan dit laatste vlak is de aanduiding voor maximaal 2 wooneenheden toegevoegd. Behalve de functie wonen, zijn de functies aan huis verbonden beroep, opwekking van duurzame energie en waterhuishoudkundige doeleinden toegestaan.

In de regels is vastgelegd dat de nieuwe woningen uitsluitend als halfvrijstaande woningen mogen worden gebouwd. De woningen mogen elke een inhoud van maximaal 450 m³ hebben en per woning mag maximaal 120 m² aan bijbehorende bouwwerken aanwezig zijn.

Door middel van omgevingsvergunningen kan van de opgenomen beoordelingsregels voor bouwactiviteiten afgeweken worden en kunnen aanvullende omgevingsplanactiviteiten als een bed & breakfast, minicamping, aan huis verbonden bedrijf en zorg-voor-elkaar-woning worden toegestaan.

In de regels is ook een voorwaardelijke verplichting opgenomen, die bepaalt dat het gebruik voor 3 woningen alleen is toegestaan als binnen één jaar na ingebruikname van de woningen uitvoering is gegeven aan de beoogde landschappelijke inpassing. Het landschappelijk inpassingsplan is daartoe als bijlage bij de regels gevoegd.

5.5 Aanvragen omgevingsvergunning na gewijzigd omgevingsplan

Voor een aanlegactiviteit moet het aanvraagformulier behorende bij de activiteit [Werk, niet zijnde bouwwerk, of werkzaamheid uitvoeren] gebruikt worden.

Voor een bouwactiviteit op grond van dit TAM-omgevingsplan moet het aanvraagformulier behorende bij de activiteit [Bouwactiviteit (omgevingsplan)] gebruikt worden.

Voor een andere vergunningplicht in dit TAM-omgevingsplan moet het aanvraagformulier behorende bij de activiteit [afwijken van regels in het omgevingsplan] gebruikt worden.

De aanvraagformulieren zijn te vinden op de website “omgevingswet.overheid.nl”, onder het tabblad [Aanvragen].

6 ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

6.1 Kostenverhaal

Publiekrechtelijk kostenverhaal vindt in het concrete geval plaats door middel van een kostenverhaalsbeschikking (artikel 13.18 Ow). Ook wel de beschikking bestuursrechtelijke geldschuld genoemd. Kostenverhaal geldt voor kostenverhaalplichtige activiteiten. Dat zijn:

- ✓ aangewezen bouwactiviteiten
- ✓ aangewezen activiteiten vanwege gebruikswijzigingen

Het Omgevingsbesluit (Ob) bevat relevante regels over (verplicht) kostenverhaal (zie artikel 8.13, 8.14 en 8.15 Ob). Pas nadat is betaald, is het toegestaan de activiteiten uit te voeren (zie artikel 13.12 Ow). Eén van de bouwactiviteiten waarvoor kosten verhaald worden is de bouw van een of meer gebouwen met een woonfunctie.

Door de gemeente wordt met de initiatiefnemer een anterieure overeenkomst gesloten, waarin het kostenverhaal is geregeld.

6.2 Nadeelcompensatie

Indien een omgevingsvergunning is verleend, op grond waarvan schade wordt veroorzaakt, dan is artikel 4.5 Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing.

Naar verwachting zal in onderhavig geval geen sprake zijn van planschade. De impact van het projectgebied op de omgeving neemt af, doordat ter plaatse niet langer een agrarisch bedrijf gevestigd mag zijn, maar nog slechts 3 burgerwoningen. Mocht toch sprake zijn van nadeel, dan komt deze op basis van een te sluiten nadeelcompensatieovereenkomst voor rekening van de initiatiefnemer.

6.3 Conclusie

Op basis van de motiveringen in de voorgaande paragrafen mag geconcludeerd worden dat het planvoornemen economisch haalbaar is en niet leidt tot extra kosten voor de gemeente Wijchen.

7 PARTICIPATIE

7.1 Participatie

In het kader van het planvoornemen heeft inwonersparticipatie plaatsgevonden. Omwonenden en andere belanghebbenden zijn daarmee bij de voorbereiding van het project betrokken. Door de betrokken omwonenden werd hierbij waardering voor het plan uitgesproken en zijn geen bezwaren naar voren gebracht.

7.2 Vooroverleg

De ontwerp wijziging van het omgevingsplan is voor vooroverleg voorgelegd aan de ketenpartners, zoals de provincie, het waterschap en de veiligheidsregio.

7.3 Zienswijze

Het ontwerpbesluit tot wijziging van het omgevingsplan is conform de wettelijke vereisten ter inzage gelegd vanaf 29 oktober 2025 tot en met 11 december 2025. Tijdens deze periode zijn geen zienswijzen bij het plan binnengekomen. Het plan is ongewijzigd vastgesteld.

TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22g
Eindsestraat 32 Balgoij

Inhoudsopgave

Regels	3
Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen	4
Artikel 1 Toepassingsbereik	4
Artikel 2 Begripsbepalingen	5
Artikel 3 Meet- en rekenbepalingen	10
Hoofdstuk 2 Specifieke regels over functies	12
Artikel 4 Agrarisch met waarden – 1	12
Artikel 5 Wonen - 1	15
Hoofdstuk 3 Algemene regels over functies	21
Artikel 6 Toepassingsbereik	21
Artikel 7 Aanvraagvereisten	21
Artikel 8 Anti-dubbeltelregel	21
Artikel 9 Bouwactiviteit - algemeen	21
Artikel 10 Maatwerkvoorschrift	22
Hoofdstuk 4 Regels ter bescherming van waarden en objecten	23
Artikel 11 Leiding – Gas	23
Artikel 12 Waarde - Archeologie 2	25
Artikel 13 Waarde – Archeologie 3	27
Artikel 14 Waarde – Cultuurhistorisch waardevol gebied	30
Hoofdstuk 5 Overgangsregels	31
Artikel 15 Overgangsrecht	31
Bijlage	
1. Landschappelijk inpassingsplan	

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1 Toepassingsbereik

1.1 Omgevingsplan Wijchen

Dit plan wijzigt het omgevingsplan Wijchen in die zin dat na hoofdstuk 22 van het omgevingsplan Wijchen een hoofdstuk 22g wordt ingevoegd, bestaande uit de regels van dit plan. De hoofdstukken in dit plan moeten gelezen worden als paragrafen van hoofdstuk 22g van het omgevingsplan Wijchen. In de artikelkop van de artikelen moet na het woord 'Artikel', na de spatie en direct voor het artikelnummer '22g.' gelezen worden. In de kop van de bijlagen moet na het woord 'Bijlage', na de spatie en direct voor het nummer van de bijlage '22g.' gelezen worden.

1.2 Tijdelijk omgevingsplan - bestemmingsplan

De besluiten op grond van artikel 22.1, onder a, van Omgevingswet zijn niet van toepassing voor zover het gaat over regels opgenomen in een besluit als bedoeld in artikel 4.6, eerste lid, onder a, b, c, g, h, i, j, k, l of m, van de Invoeringswet Omgevingswet op de locatie, bedoeld in 1.4.

1.3 Tijdelijk omgevingsplan - bruidsschat

De regels in afdeling 22.2 met uitzondering van paragraaf 22.2.7.3, en afdeling 22.3 zijn niet van toepassing voor zover die regels in strijd zijn met regels in dit plan.

1.4 Verwijzing naar verbeelding

De regels van dit plan zijn van toepassing op de locatie TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22g Eindsestraat 32 Balgoij, waarvan de geometrische bepaalde planobjecten zijn vervat in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat32-VG01.

Artikel 2   Begripsbepalingen

2.1   Van toepassing verklaring

Begripsbepalingen die zijn opgenomen in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving, bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving, bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, bijlage I bij het Omgevingsbesluit en bijlage I bij de Omgevingsregeling, zijn van toepassing op dit plan.

2.2   Aanvullende begrippen

In aanvulling op het bepaalde in 2.1 worden voor de toepassing van de regels in dit plan de begrippen als bedoeld in 2.3 tot en met 2.46 gehanteerd.

2.3   Plan

Het TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22g Eindsestraat 32 Balgoij met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat32-VG01 van de gemeente Wijchen bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals vervat in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat32-VG01 met de in dit plan opgenomen regels en de daarbij behorende bijlagen.

2.4   Aan huis verbonden bedrijfsactiviteit

Het al dan niet bedrijfsmatig verlenen van diensten c.q. het uitoefenen van ambachtelijke/kunstzinnige - geheel of overwegend door middel van handwerk uit te oefenen - bedrijvigheid, waarvan de omvang en uitstraling zodanig zijn dat de activiteit in een woning en/of de daarbij behorende bijgebouwen, met behoud van de woonfunctie, kan worden uitgeoefend.

2.5   Aan huis verbonden beroep

Een beroep, waarvan de activiteiten niet publiekgericht zijn, en dat op kleine schaal in een woning wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en de desbetreffende beroepsuitoefening een ruimtelijke uitstraling heeft die in overeenstemming is met de woonfunctie ter plaatse.

2.6 Aardkundige waarde

Gebieden met waardevolle aardkundige elementen met betrekking tot reliëf en bodem die een bepaalde (beperkte) mate van bescherming genieten.

2.7   Afhankelijke woonruimte

Een bijgebouw bij een woning, dat qua ligging een ruimtelijke eenheid vormt met die woning en waar een gedeelte van de huishouding, zoals gehuisvest in die woning, uit een oogpunt van mantelzorg is ondergebracht.

2.8   Agrarisch bedrijf

Een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of door middel van het houden van landbouwdieren en andere dieren ten behoeve van de agrarische producten zoals (sier)vissen, wormen en bijen; onder agrarische bedrijven worden tevens begrepen boomteeltbedrijven, sierteeltbedrijven en paardenhouderijen.

2.9   Archeologische waarden

Waarden van een terrein in verband met de zich mogelijk daarin bevindende oudheidkundige zaken die van belang zijn vanwege hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap en/of hun cultuurhistorische waarde.

2.10 Bebouwing

Eén of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

2.11 Bed & breakfast

Een nevenactiviteit met als doel het verstrekken van logies en ontbijt aan steeds wisselend publiek, dat voor een korte periode, met een absoluut maximum van zeven overnachtingen, ter plaatse verblijft; onder bed & breakfast wordt niet verstaan overnachting, noodzakelijk in verband met het verrichten van tijdelijke of seizoensgebonden werkzaamheden en/of arbeid.

2.12 Bestaand(e situatie)

- t.a.v. bebouwing: Bebouwing, zoals legaal aanwezig op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpplan, dan wel die mag worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde vergunning;
- t.a.v. gebruik: Het gebruik van grond en opstallen, zoals aanwezig op het tijdstip dat het plan rechtskracht heeft verkregen;
- t.a.v. werken of werkzaamheden: Zoals legaal aanwezig op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpplan, dan wel toegestaan krachtens omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1 onder b van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

2.13 Bevoegd gezag

Bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit ten aanzien van een aanvraag om een omgevingsvergunning of ten aanzien van een al verleende omgevingsvergunning

2.14 Bijgebouw

Een vrijstaand of aan het hoofdgebouw aangebouwd gebouw, dat hetzij functioneel hetzij door zijn situering of afmeting ondergeschikt is aan het op hetzelfde perceel gelegen hoofdgebouw, zoals een garage, berging of hobbyruimte

2.15 Bouwen

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen of het vergroten van een bouwwerk.

2.16 Bouwperceel

Een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

2.17 Bouwvlak

Een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

2.18 Bouwwerk

Een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

2.19 Bouwwerk, geen gebouw zijnde

Een bouwwerk of gedeelte daarvan, voor zover dat geen gebouw of onderdeel daarvan is.

2.20 Bouwwijze

De wijze van bouwen van een woning, waarbij:

- a. onder aaneengebouwd wordt verstaan een woning, die deel uitmaakt van een blok van meer dan twee woningen en/of andere functies, waarvan het hoofdgebouw aan het op het aangrenzende bouwperceel gelegen hoofdgebouw is gebouwd;
- b. onder gestapeld wordt een gebouw verstaan, dat uit meerdere naast elkaar en/of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen (appartementen) bestaat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid kan worden beschouwd;
- c. onder twee-aaneen wordt verstaan een woning, waarvan het hoofdgebouw deel uitmaakt van een blok van maximaal twee direct aaneengebouwde hoofdgebouwen (twee-onder-één-kap);
- d. onder vrijstaand wordt verstaan een woning, waarvan het hoofdgebouw niet aan een op een aangrenzend bouwperceel gelegen gebouw is aangebouwd.

2.21 Cultuurhistorische waarde

De aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis heeft gemaakt van dat bouwwerk of dat gebied, zoals dat onder meer tot uitdrukking komt in de beplanting, het reliëf, de verkaveling, het sloten- of wegenpatroon en/of de architectuur.

2.22 Detailhandel

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, verkopen en/of leveren van goederen aan degene die deze goederen kopen voor eigen gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit.

2.23 Extensief recreatief medegebruik

Die vormen van natuurvriendelijke recreatie welke in hoofdzaak zijn gericht op natuur- en landschapsbeleving, zoals wandelen, fietsen, picknicken, kanoën, survivaltochten en natuurgerichte recreatie zoals vogelobservatie.

2.24 Gebouw

Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

2.25 Hoofdgebouw

een gebouw, dat op een bouwperceel door zijn constructie en/of afmetingen dan wel gelet op de bestemming als belangrijkste gebouw valt aan te merken, inclusief daarbij behorende aan- en uitbouwen.

2.26 Huishouden

Eén of meerdere personen, die gemeenschappelijk samenleven in een onderlinge persoonlijke verbondenheid gericht op een duurzaam samenzijn.

2.27 Kleine windturbine

Windturbine bedoeld voor het leveren van stroom aan de/het ter plaatse aanwezige woning/bedrijf, waarbij reststroom aan het net doorgezet kan worden. De windturbine heeft een ashoogte van niet meer dan 15 meter en een tiphoogte van niet meer dan 20 meter.

2.28 Kuilvoerplaat

Agrarische bedrijfsvoorziening in de vorm van een gesloten (doorgaans betonnen) vloer ten behoeve van opslag van veevoeder (hooi, stro, gras e.d.).

2.29 Landschappelijke waarde

De aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het waarneembare deel van het aardoppervlak, die wordt bepaald door de onderlinge samenhang en beïnvloeding van de levende en niet-levende natuur.

2.30 Levensloopgeschikte grondgebonden woning

Een woning die geschikt is voor bewoning in alle levensfasen. De woning is rollator toe- en doorgankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking. Alle primaire leefruimten (woonkamer, keuken, slaapkamer, badkamer, toilet) bevinden zich op de begane grond. De leefruimten zijn zowel inpandig als vanuit het aansluitende terrein zo veel mogelijk drempelloos toegankelijk.

2.31 Locatievlak

Een geometrisch bepaald vlak dat is aangewezen voor een gebruiksdoel.

2.32 Mestplaat

Constructie in de vorm van een verharde vloer, al dan niet voorzien van keerwanden bedoeld voor de opslag van meststoffen

2.33 Natuurwaarde

De aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door geologisch, geomorfologische, bodemkundige en biologische elementen, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang.

2.34 Nevenactiviteit

Activiteiten die in ruimtelijke en/of bedrijfseconomische zin een ondergeschikt bestanddeel vormen van de totale bedrijfsactiviteiten op een bouwperceel.

2.35 Overkapping/ carport

Een dakconstructie, vrijstaand met maximaal één wand, dan wel aan maximaal drie zijden begrensd door de gevels van belendende gebouwen, die niet wordt aangemerkt als een gebouw.

2.36 Paardenbak

Een buitenrijbaan ten behoeve van paardrijactiviteiten, met een bodem van zand, hout, boomschors of ander materiaal om de bodem te verstevigen en al dan niet voorzien van een omheining.

2.37 Permanente bewoning

Bewoning van een bouwwerk waarbij sprake is van gebruik van het object als hoofdverblijf zoals bedoeld in de wet GBA en/of er geen sprake is van een hoofdverblijf elders.

2.38 Schuilstal

Gebouw ten behoeve van het bieden van schuilgelegenheid aan gehouden dieren welke noodzakelijk is in het kader van dierenwelzijn.

2.39 Sleufsilos

Agrarische bedrijfsvoorziening in de vorm van een (doorgaans betonnen) keerwand van maximaal 3 m hoog en dichte vloerafdekking, ten behoeve van opslag van veevoeder (hooi, stro, gras e.d.).

2.40 Sociale relatie

De band tussen twee of meerdere mensen op maatschappelijk (sociaal) gebied. Dit kan een familieband zijn maar ook een andere relatie is mogelijk bijvoorbeeld vrienden.

2.41 Teeltondersteunende voorzieningen

Ondersteunende voorzieningen ten behoeve van vollegronds groente-, fruit-, bloemen, en boomteelt; te onderscheiden in de volgende categorieën:

- laag/ tijdelijk: teeltondersteunende voorzieningen met een hoogte van maximaal 1,5 m, uitsluitend nodig zolang de teelt het vereist zoals insectengaas, afdekfolies, acryldoek, lage tunnels;
- laag/ permanent: teeltondersteunende voorzieningen met een hoogte van maximaal 1,5 m en met een permanent karakter zoals een containerveld;
- hoog/ tijdelijk: teeltondersteunende voorzieningen met een hoogte van minimaal 1,5 m, uitsluitend nodig zolang de teelt het vereist, zoals menstoegankelijke wandelkappen, schaduwhallen en hagelnetten (tijdelijk voorzover het het gebruik van hagelnetten betreft; de bij de hagelnetten behorende constructiepalen zijn permanent);
- hoog/ permanent: teeltondersteunende voorzieningen met een hoogte van minimaal 1,5 m met een permanent karakter, zoals stellingenteelt en regenkappen.

2.42 Vloeroppervlak(te)

De totale oppervlakte, gemeten op vloerniveau, die voor een functie wordt gebruikt.

2.43 Voorgevelrooilijn

De denkbeeldige lijn, evenwijdig aan de as van de weg waaraan gebouwd wordt, op een afstand van de weg die:

- gelijk is aan de in de regels voorgeschreven afstand van gebouwen uit de as van de weg op het betreffende bouwperceel;
- gelijk is aan de afstand van bestaande gebouwen tot de as van de weg op het betreffende bouwperceel, indien die afstand kleiner is dan de in de regels voorgeschreven afstand.

2.44 Vrijstaand bijgebouw

Een bijgebouw, dat fysiek geheel los staat van enig ander gebouw, dan wel slechts met een ander gebouw verbonden is door een bouwwerk, geen gebouw zijnde, zoals een overkapping of pergola.

2.45 Waterhuishoudkundige doeleinden

Doeleinden die het waterhuishoudingsbelang dienen, zoals watergangen, waterstaatkundige kunstwerken, onderhoudsstroken ten behoeve van het beheer en onderhoud van een watergang e.d.

2.46 Wonen

Het verblijven van één huishouden in een woning.

2.47 Woning/wooneenheid

Een complex van fysiek aan elkaar verbonden ruimten, in een (gedeelte van een) gebouw, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één huishouden.

2.48 Zorg-voor-elkaar-woning

Een bijbehorend bouwwerk dat qua ligging een ruimtelijke eenheid vormt met de (hoofd)woning en waarin een gedeelte van de huishouding uit een oogpunt van (toekomstige) mantelzorg dan wel een leeftijd van 60 of ouder gehuisvest is. Het kan hierbij gaan om een permanent bijbehorend bouwwerk of om een tijdelijke woonunit. Er moet sprake zijn van een sociale relatie tussen de bewoners van de (hoofd)woning en de zorg-voor-elkaar-woning.

Artikel 3 Meet- en rekenbepalingen

3.1 Meetbepalingen

In aanvulling op en indien van toepassing in afwijking van het bepaalde in artikel 22.24 van dit omgevingsplan, gelden de meetbepalingen van Artikel 3.

3.2 Afstand van een gebouw tot de perceelsgrens

De afstand van een gebouw tot de perceelsgrens wordt bepaald door het buitenwerks meten van de kortste afstand van een gevel van het gebouw tot de perceelsgrens.

3.3 Bebouwd(e) oppervlak(te) van een bouwperceel

De oppervlakte van alle op een bouwperceel aanwezige bouwwerken tezamen.

3.4 Bouwhoogte van een bouwwerk

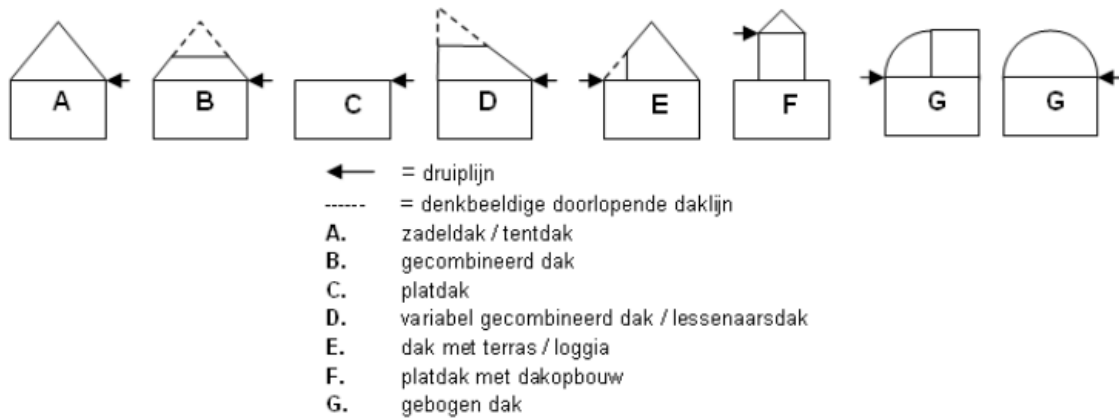
Vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

3.5 Dakhelling

Langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

3.6 Goothoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

3.7 Hoogte van een windturbine

Vanaf het peil tot aan de (wieken)as van de windturbine.

3.8 Inhoud van een bouwwerk

Tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

3.9 Oppervlakte van een bouwwerk

Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

3.10 Peil

- voor bouwwerken, waarvan de hoofdtoegang van het perceel onmiddellijk aan de weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang van het perceel;
- in andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld.

Hoofdstuk 2 Specifieke regels over functies

Artikel 4 Agrarisch met waarden - 1

4.1 Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.xxxx- is aangewezen voor het gebruiksdoel Agrarisch met waarden - 1.

4.2 Functieomschrijving Agrarisch met waarden - 1

Een locatie die is aangewezen voor het gebruiksdoel Agrarisch met waarden - 1 heeft de volgende functies:

- a. bedrijfsmatig dan wel hobbymatig agrarisch grondgebruik;
- b. het beweiden van gronden door landbouwdieren;
- c. water en waterhuishoudkundige doeleinden;
- d. extensief recreatief medegebruik;
- e. doeleinden van openbaar nut;
- f. tuin- en erfbeplanting, wegbeplanting, landschapselementen, bosschages;
- g. de opwekking van duurzame energie in de vorm van windenergie en zonne-energie alsmede warmte-koude opslag;
- h. geluidwerende voorzieningen;
- i. behoud, beheer en herstel en/of ontwikkeling van de verschillende karakteristieke landschapstypen, de aardkundige, cultuurhistorische, landschappelijke en natuurlijke waarden, meer specifiek zijnde het kleinschalige karakter en het waarborgen van de dynamiek daarbinnen. De aardkundige waarden worden gevormd door het aanwezig zijn van bijzondere aardkundige verschijnselen zoals dalglooiingen, steilranden en bodemovergangen. De cultuurhistorische en landschappelijke waarden worden gevormd door de historische verkavelingstructuur en kleinschaligheid van het landschap en met name door de binnen het gebied voorkomende reliëfrijke bodem, de kronkelende wegen, het door bos en heide ontstane besloten karakter en de voorkomende landschapselementen;
- j. ter plaatse van de aanduiding "cultuurhistorische waarden": het behoud, beheer en herstel van de aanwezige cultuurhistorische en monumentale waarden van de gebouwen en de omgeving;

een en ander met bijbehorende voorzieningen, waaronder perceelontsluitingen, tuinen en sloten, en overeenkomstig de in 4.3 opgenomen nadere regels.

4.3 Gebruiksactiviteit - nadere regels

4.3.1 *Extensief recreatief medegebruik*

De gronden gelegen binnen deze bestemming mogen worden gebruikt ten behoeve van extensief recreatief medegebruik. Ter ondersteuning van het recreatief medegebruik zijn beperkte recreatieve voorzieningen toegestaan in het gehele gebied zoals paden, banken, picknicktafels, bewegwijzering e.d.

4.3.2 *Duurzame energie*

Het opwekken van duurzame energie is uitsluitend toegestaan als ondergeschikte functie.

4.3.3 *Tuin*

Het inrichten en gebruiken van gronden als tuin is toegestaan, voorover het gronden betreft, die onderdeel uitmaken van de bij een bedrijfswoning behorende tuin dan wel voor zover het gronden betreft, direct grenzend aan locaties die zijn aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen - 1.

4.4 Gebruiksactiviteit - verboden

4.4.1 Algemeen

Het is verboden om gronden en bouwwerken te gebruiken op een wijze die:

- a. niet ten dienste staat van de in 4.2 genoemde functies van de gronden; en
- b. niet in overeenstemming is met de in 4.3 opgenomen nadere regels over het gebruik van gronden en bouwwerken.

4.4.2 Opslaan, storten of bergen

Het is in ieder geval verboden om gronden te (laten) gebruiken voor het opslaan, storten of bergen van materialen, producten en mest, tenzij het opslag in het kader van de agrarische of agrarisch gerelateerde productie ten behoeve van een nevenactiviteit buiten het bouwvlak betreft, voor zover deze opslag in het kader van de oogst én voor maximaal één aaneengesloten periode van één maand plaatsvindt.

4.5 Bouwactiviteiten - algemeen

4.5.1 Functionele relatie

Bouwwerken zijn alleen toegestaan indien zij ten dienste staan van de functies genoemd in 4.2;

4.6 Bouwactiviteit - bouwwerken buiten het bouwvlak

Voor het oprichten van bouwwerken geldt het volgende:

- a. uitsluitend mogen bouwwerken, geen gebouwen zijnde worden opgericht met een maximale bouwhoogte van 2 m, met dien verstande dat het oprichten van sleuvsilo's, kuilvoerplaten en mestplaten niet is toegestaan;
- b. ten behoeve van het extensief recreatief medegebruik is voorts uitsluitend het oprichten van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, toegestaan zoals banken, picknicktafels e.d. met een maximale hoogte van 2 m;
- c. tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen zijn toegestaan met een hoogte die niet meer mag bedragen dan 3 m, alsmede permanente constructiepalen ten behoeve van de (tijdelijke teeltondersteunende) hagelnetten met een hoogte van maximaal 6 m;
- d. permanente teeltondersteunende voorzieningen zijn niet toegestaan;
- e. paardenbakken zijn toegestaan indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:
  - a. de paardenbak dient ten behoeve van hobbymatig gebruik;
  - b. de paardenbak kan redelijkerwijs niet worden gesitueerd binnen het bouwvlak of binnen een locatie die is aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen - 1;
  - c. de paardenbak wordt aansluitend aan het bouwvlak of een locatie die is aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen - 1 gesitueerd;
  - d. de paardenbak wordt zodanig gesitueerd en/of ingepast dat deze geen onevenredige aantasting van de landschappelijke waarden vormt;
  - e. schuurtjes, lichtmasten en andere aan de paardenbak verwante bouwwerken zijn niet toegestaan;
  - f. de oppervlakte van de paardenbak bedraagt maximaal 1200 m²;
  - g. het woon- en leefmilieu van de omgeving wordt niet onevenredig aangetast; dit betekent in ieder geval dat de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende percelen niet onevenredig mogen worden beperkt;
- f. schuilstallen zijn toegestaan indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:
  - a. de schuilstal dient noodzakelijk te zijn in het kader van dierenwelzijn;
  - b. aannemelijk dient te worden gemaakt dat er geen mogelijkheid bestaat om de schuilstal op te richten binnen het direct aangrenzende, bijbehorende agrarisch bouwperceel, een locatie die is aangewezen als wonen of locatie die is aangewezen als een andere niet agrarische functie;
  - c. de oppervlakte van de schuilstal mag niet meer bedragen dan 30 m²;
  - d. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 3 m;
  - e. bij een schuilstal in de vorm van een hooischelf mag de hoogte van de onderbouw niet meer bedragen dan 2,5 m en de nokhoogte niet meer dan 6 m;

- f. de schuilstal wordt landschappelijk ingepast; dit betekent dat bij de situering zoveel mogelijk aansluiting dient te worden gezocht bij bestaande landschapselementen, perceelsafscheidings of aangrenzende bebouwing;
- g. de omgevingsvergunning leidt niet tot een onevenredige aantasting van de in 4.2 onder i genoemde waarden.

4.7 Omgevingsplanactiviteit

4.7.1 Minicampings

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden te gebruiken ten behoeve van een minicamping en de daarvoor noodzakelijke voorzieningen, zoals sanitaire voorzieningen.
2. De omgevingsvergunning wordt alleen verleend indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
  - a. kampeermiddelen zijn uitsluitend toegestaan op gronden gelegen op of direct grenzend aan het agrarisch bouwvlak, tot maximaal 100 m uit het (agrarisch) bouwvlak gerekend vanaf de achtergrens en/of zijdelingse grens van het bouwvlak, of direct grenzend aan de locatie die is aangewezen als wonen, tot maximaal 100 m uit de grens van de locatie van de bij de minicamping behorende woning, gemeten vanaf de achtergrens / zijdelingse grens van de locatie die is aangewezen als Wonen - 1;
  - b. de minicamping dient gesitueerd te zijn op een afstand van minimaal 100 m van een (locatie die is aangewezen als wonen ten behoeve van een) woning van derden;
  - c. slechts kampeermiddelen zijn toegestaan met een niet-permanent karakter (tenten, tentwagens, kampeerauto's, campers en toercaravans);
  - d. er zijn maximaal 25 kampeerplaatsen per minicamping toegestaan;
  - e. gebouwde voorzieningen ten behoeve van kleinschalig kamperen zoals sanitaire voorzieningen, zijn uitsluitend toegestaan binnen het agrarisch bouwvlak, met een maximale gezamenlijke oppervlakte van 50 m², en een maximale hoogte van 6 m; de voorzieningen worden, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is, gerealiseerd binnen de bestaande bebouwing, of anders aansluitend aan de bestaande bebouwing;
  - f. het inrichten van een recreatieruimte/kantine is toegestaan, met een in pandige oppervlakte van maximaal 30 m² en een buitenpandige oppervlakte van maximaal 70 m²;
  - g. er is sprake van een zorgvuldige landschappelijke inpassing. De initiatiefnemer dient hiertoe een door het bevoegd gezag goed te keuren landschapsplan en realisatie overeenkomst te overleggen;
  - h. de voorziening is uitsluitend toegestaan in de periode van 15 maart tot en met 31 oktober;
  - i. het woon- en leefmilieu van de omgeving wordt niet onevenredig aangetast; dit betekent in ieder geval dat de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende percelen niet onevenredig mogen worden beperkt;
  - j. de verkeersaantrekkende werking van de nevenactiviteit dient te zijn afgestemd op de feitelijke ontsluitingssituatie;
  - k. er dient op eigen terrein te worden voorzien in de parkeerbehoefte;
  - l. het gebruik mag niet leiden tot extra belemmeringen voor de bedrijfsontwikkelingen van de omliggende agrarische bedrijven, voortvloeiende uit de milieu- en dierenwelzijnswetgeving;
  - m. de omgevingsvergunning mag niet leiden tot een onevenredige aantasting van de in 4.2 omschreven waarden;
  - n. Alleen de afvoer van huishoudelijk afvalwater is toegestaan.

4.7.2 Teeltondersteunende voorzieningen

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden te (laten) gebruiken voor het plaatsen van teeltondersteunende voorzieningen (niet zijnde een bouwwerk).
2. Het bepaalde onder 1 geldt niet voor lage/tijdelijke voorzieningen in de vorm van afdekfolie en insectengaas.
3. De omgevingsvergunning wordt alleen verleend indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
  - a. de teeltondersteunende voorzieningen zijn noodzakelijk ten behoeve van een doelmatige agrarische bedrijfsvoering;
  - b.** het plaatsen van teeltondersteunende voorzieningen leidt niet tot een onevenredige aantasting van de karakteristiek van onderhavige gronden, zoals omschreven in 4.2.

Artikel 5 Wonen - 1

5.1 Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat32-VG01 is aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen - 1.

5.2 Functieomschrijving Wonen - 1

Een locatie die is aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen - 1 heeft de volgende functies:

- a. wonen;
- b. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van wonen - levensloopgeschikte grondgebonden woning' uitsluitend levensloopgeschikte grondgebonden woningen;
- c. aan huis verbonden beroep;
- d. de opwekking van duurzame energie in de vorm van windenergie en zonne-energie alsmede warmte-koude opslag;
- e. waterhuishoudkundige doeleinden;

een en ander met de bijbehorende voorzieningen, zoals perceelontsluitingen, tuinen en erven en overeenkomstig de in 4.3 opgenomen nadere regels.

5.3 Gebruiksactiviteit - nadere regels

5.3.1 Aantal woningen

Per locatievlak dat is aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen - 1 is maximaal één woning toegestaan, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding 'maximum aantal wooneenheden' het aantal woningen niet meer mag bedragen dan met deze aanduiding is aangeduid.

5.3.2 Aan huis verbonden beroep

Het gebruik van een deel van de woning en/of de daarbij behorende bijgebouwen ten behoeve van de uitoefening van een niet-publieksgerichte beroepsactiviteit aan huis is toegestaan, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a. het (mede) ten behoeve van een aan huis verbonden beroep in gebruik te nemen vloeroppervlak maximaal 40% van de vloeroppervlakte van de woning en/of de bijgebouwen mag bedragen met een maximum van 80 m²;
- b. degene die de activiteiten in de woning en/of de bijgebouwen uitoefent, dient tevens de bewoner van de woning te zijn;
- c. de activiteit mag niet leiden tot gebruik van extra parkeerruimte binnen het openbaar gebied;
- d. er mag geen detailhandel of groothandel plaatsvinden; hieronder worden niet begrepen handelsactiviteiten via het internet;
- e. vanaf de openbare weg zichtbare excessieve reclame-uitingen niet zijn toegestaan;
- f. de verkeersaantrekkende werking dient te zijn afgestemd op de feitelijke ontsluitingssituatie;
- g. alleen de afvoer van huishoudelijk afvalwater is toegestaan.

5.3.3 Duurzame energie

De opwekking van duurzame energie is uitsluitend toegestaan als ondergeschikte functie.

5.4 Gebruiksactiviteit - verboden

5.4.1 Algemeen

Het is verboden om gronden en bouwwerken te gebruiken op een wijze die niet ten dienste staat van de in 5.2 genoemde functies van de gronden.

5.4.2 Zelfstandige bewoning van vrijstaande bijgebouwen

Het is in ieder geval verboden om vrijstaande bijgebouwen te gebruiken en/of te laten gebruiken als zelfstandige woning en als afhankelijke woonruimte.

5.5 Gebruiksactiviteit - voorwaardelijke verplichting

5.5.1 Landschappelijk inpassingsplan

1. Gebruik overeenkomstig het bepaalde in 5.2 is in het deelgebied aan de Eindsestraat 32 Balgoij enkel toegestaan onder de voorwaarde dat er binnen een termijn van maximaal 1 jaar na ingebruikname uitvoering is gegeven aan de aanleg en vervolgens instandhouding van het landschappelijke inpassingsplan zoals opgenomen in bijlage 1 bij de regels.
2. Bij maatwerkvoorschrift kan het bevoegd gezag afwijken van het bepaalde onder 1 en het gebruik als bedoeld onder 1 toestaan, indien er binnen een termijn van maximaal 1 jaar na ingebruikname uitvoering is gegeven aan de aanleg en vervolgens instandhouding van een ander maar naar het oordeel van het bevoegde gezag gelijkwaardig landschappelijk inpassingsplan.

5.6 Bouwactiviteit - algemeen

Bouwwerken zijn alleen toegestaan indien zij ten dienste staan van de functies genoemd in 5.2.

5.7 Bouwactiviteit - beoordelingsregel situering, maatvoering en bouwwijze

5.7.1 Situering

1. Gebouwen zijn toegestaan binnen een locatie die is aangewezen als Wonen - 1.
2. Indien er binnen een locatie als bedoeld onder 1 een bouwvlak is aangeduid zijn in afwijking van het bepaalde onder 1, gebouwen alleen toegestaan binnen dat bouwvlak.

5.7.2 Maatvoering

Voor de maatvoering van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, dient aan de volgende regels te worden voldaan:

HOOFDGEBOUW VAN DE WONING	MAX.
goothoogte	4,5 m
(nok)hoogte	7,5 m
inhoud	Zie 5.7.4

BIJGEBOUW BIJ WONING	MAX.
gezamenlijke oppervlakte per woning	120 m ²
goothoogte	3 m
(nok)hoogte	6 m

BOUWWERKEN, GEEN GEBOUWEN ZIJNDE	MAX.
hoogte erfafscheiding	2 m
hoogte carports c.q. overkappingen	3 m
oppervlakte van een carport c.q. overkapping	20 m ²
hoogte overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde	6 m

5.7.3 *Bouwwijze*

Met betrekking tot de inhoud van woningen geldt het volgende:

- ter plaatse van de aanduiding 'vrijstaand' is het hoofdgebouw van de woning uitsluitend toegestaan in de bouwwijze 'vrijstaand';
- ter plaatse van de aanduiding "twee-aaneen" is het hoofdgebouw van de woning uitsluitend toegestaan in de bouwwijze 'twee-aaneen'.

5.7.4 *Inhoud*

Met betrekking tot de inhoud van woningen geldt het volgende:

- indien de bestaande inhoud van een woning kleiner is dan 350 m³ dan mag de inhoud van de woning niet meer bedragen dan 450 m³;
- indien de bestaande inhoud van een woning groter is dan 350 m³ maar kleiner dan 450 m³ dan mag de inhoud van de woning niet meer bedragen dan 600 m³;
- indien de bestaande inhoud van een woning groter is dan 450 m³ maar kleiner dan 800 m³, dan mag de inhoud van de woning niet meer bedragen dan 800 m³;
- indien de bestaande inhoud van de woning 800 m³ of meer dan 800 m³ bedraagt, dan mag de inhoud van de woning niet meer bedragen dan de bestaande inhoud;
- voor zover het een gesplitste woning betreft, geldt de inhoud van voor de splitsing voor de gesplitste woningen gezamenlijk als totale maximale inhoud;
- ter plaatse van de aanduiding 'maximum volume (m³)' mag de inhoud van per woning niet meer bedragen dan met deze aanduiding is aangegeven.

5.7.5 *Zwembaden*

In afwijking van en in aanvulling op het bepaalde in 5.7.2, geldt voor zwembaden, niet zijnde een gebouw het volgende:

- zwembaden mogen uitsluitend op het zij- en/of achtererf worden gebouwd;
- de hoogte bedraagt maximaal 1 m;
- de afstand tot de grens van het bouwperceel bedraagt minimaal 2 m;
- de oppervlakte bedraagt maximaal 50 m²;
- de gezamenlijke oppervlakte van de bouwwerken op het zij- en achtererf mag maximaal 50% van de oppervlakte van dat zij- en achtererf bedragen;
- lozing van het zwembadwater op de openbare (druk)riolering is niet toegestaan.

5.7.6 *Herbouw*

Bij de herbouw van een bestaande woning geldt het volgende:

- de herbouw vindt grotendeels plaats op de (voor zover aanwezig) bestaande fundamenteën van de woning;
- de voorgevel van de te herbouwen woning wordt geplaatst in de (voormalige) voorgevelrooilijn van de woning;
- de bouwwijze (d.w.z. vrijstaand, twee-aaneen of aaneengebouwd) van de te herbouwen woning(en) wijkt niet af van de bouwwijze van de oorspronkelijke woning(en).

5.7.7 *Ondergronds bouwen*

Ondergrondse ruimten (kelders) bij woningen zijn uitsluitend toegestaan in één bouwlaag en mogen uitsluitend worden gesitueerd onder de woning (met inbegrip van aanbouwen, uitbouwen en aangebouwde bijgebouwen) dan wel tot maximaal 25 m² buiten de woning, alsmede onder de vrijstaande bijgebouwen.

5.8 **Bouwactiviteit - afwijken van beoordelingsregels**

5.8.1 *Situering woning bij herbouw*

1. Het bevoegde gezag is bevoegd om de omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit te verlenen in afwijking van 5.7.6 onder b, teneinde de voorgevel te kunnen plaatsen buiten de (voormalige) voorgevelrooilijn, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:
  - a. de nieuwe situering van de woning is stedenbouwkundig, verkeerskundig en milieukundig aanvaardbaar;
  - b. er dient sprake te zijn van (zekerheidsstelling omtrent de) sloop van de bestaande woning;
  - c. door de herbouw wordt het landelijke karakter van het gebied niet onevenredig aangetast;
  - d. de nieuwe situering van de woning leidt niet tot extra belemmeringen voor de bedrijfsontwikkelingen van de omliggende bedrijven, voortvloeiende uit milieuregelgeving;
  - e. er moet voldaan worden aan een evenwichtige toedeling van functies aan locaties;
  - f. er is sprake van een zorgvuldige landschappelijke inpassing, dat wordt onderbouwd en gevisualiseerd in een terrein-/ beplantingsplan;
  - g. het woon- en leefmilieu van de omgeving wordt niet onevenredig aangetast; dit betekent in ieder geval dat de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende percelen niet onevenredig mogen worden beperkt.
2. Indien de aanvrager in zijn aanvraag een beroep doet op het bepaalde onder 1, overlegt de aanvrager de gegevens en bescheiden die nodig zijn voor de beoordeling in lid 1.

5.8.2 *Kapschuur*

1. Het bevoegde gezag is bevoegd om de omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit te verlenen in afwijking van 5.7.2 voor zover het de maximale goothoogte van bijgebouwen bij de woning betreft, teneinde een maximale goothoogte van 4,5 m aan één zijde te kunnen toestaan ten behoeve van een zogenaamde kapschuur (schuur met ongelijke goothoogte) met dien verstande dan het woon- en leefmilieu van de omgeving wordt niet onevenredig aangetast; dit betekent in ieder geval dat de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende percelen niet onevenredig mogen worden beperkt.
2. Indien de aanvrager in zijn aanvraag een beroep doet op het bepaalde onder 1, overlegt de aanvrager de gegevens en bescheiden die nodig zijn voor de beoordeling in lid 1.

5.8.3 *Kleine windturbines*

1. Het bevoegde gezag is bevoegd om de omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit te verlenen in afwijking van het bepaalde in 5.7.2 teneinde binnen een locatie die is aangewezen als Wonen - 1 de oprichting van 1 kleine windturbine ten behoeve van (aanvullende) stroomvoorziening op het betreffende perceel mogelijk te maken, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:
  - a. de ashoogte van de kleine windturbine mag niet meer bedragen dan 15 m;
  - b. de tiphoogte van de kleine windturbine mag niet meer bedragen dan 20 m;
  - c. het woon- en leefmilieu van de omgeving wordt niet onevenredig aangetast; dit betekent in ieder geval dat de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende percelen niet onevenredig mogen worden beperkt;
  - d. de activiteit leidt niet tot een onevenredige aantasting van de in 5.2 genoemde waarden.
2. Indien de aanvrager in zijn aanvraag een beroep doet op het bepaalde onder 1, overlegt de aanvrager de gegevens en bescheiden die nodig zijn voor de beoordeling in lid 1.

5.9 Omgevingsplanactiviteit

5.9.1 *Bed & Breakfast*

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden en bouwwerken te gebruiken ten behoeve van een bed & breakfast.
2. De omgevingsvergunning bedoeld onder 1 wordt alleen verleend indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
  - a. de bed & breakfast is bedoeld voor maximaal 8 personen en er zijn niet meer dan 4 kamers toegestaan;
  - b. deze nevenactiviteit is enkel in de (bedrijfs)woning en de daarbij behorende bijgebouwen toegestaan;
  - c. de nevenactiviteit is ondergeschikt van aard;
  - d. de voor bed & breakfast gebruikte oppervlakte mag niet meer bedragen dan 100 m²;
  - e. ten behoeve van de bed & breakfast voorzieningen zijn maximaal 8 (éénpersoons)bedden toegestaan;
  - f. permanente bewoning of huisvesting van tijdelijke werknemers is niet toegestaan;
  - g. er wordt een nachregister bijgehouden;
  - h. het gebruik mag niet leiden tot extra belemmeringen voor de bedrijfsontwikkelingen van de omliggende agrarische bedrijven;
  - i. de verkeersaantrekkende werking dient te zijn afgestemd op de feitelijke ontsluitingssituatie;
  - j. er dient op eigen terrein te worden voorzien in de parkeerbehoefte;
  - k. het woon- en leefklimaat mag niet onevenredig worden aangetast;
  - l. alleen de afvoer van huishoudelijk afvalwater is toegestaan.

5.9.2 *Minicamping*

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden en bouwwerken te gebruiken ten behoeve van een minicamping inclusief de daarvoor noodzakelijke voorzieningen zoals sanitaire voorzieningen.
2. De omgevingsvergunning bedoeld onder 1 wordt alleen verleend indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
  - a. indien de kampeermiddelen worden gesitueerd op een locatie die is aangewezen als agrarisch zijn de voorwaarden van deze functie van toepassing;
  - b. in afwijking van a worden de noodzakelijke voorzieningen, als bedoeld in de aanhef van dit artikel, binnen het locatievlak dat is aangewezen als Wonen - 1 gesitueerd;
  - c. de verkeersaantrekkende werking dient te zijn afgestemd op de feitelijke ontsluitingssituatie;
  - d. de noodzakelijke parkeervoorzieningen dienen op eigen terrein te worden gerealiseerd, tenzij wordt aangetoond dat geen onevenredige parkeerdruk ontstaat in het openbaar gebied;
  - e. alleen de afvoer van huishoudelijk afvalwater is toegestaan.

5.9.3 *Aan huis verbonden bedrijf*

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden en bouwwerken te gebruiken ten behoeve van een aan huis verbonden (bedrijfs)activiteit.
2. De omgevingsvergunning bedoeld onder 1 wordt alleen verleend indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
  - a. het ten behoeve van de aan huis gebonden (bedrijfs)activiteit in gebruik te nemen vloeroppervlak bedraagt maximaal 40% van de vloeroppervlakte van de woning en/of de bijgebouwen met een maximum van 80 m²;
  - b. degene die de activiteiten in de woning en/of de bijgebouwen uitoefent, dient tevens de bewoner van de woning te zijn;
  - c. de noodzakelijke parkeervoorzieningen dienen op eigen terrein te worden gesitueerd, tenzij wordt aangetoond dat geen onevenredige parkeerdruk ontstaat in het openbaar gebied;
  - d. het bedrijf dient qua aard, milieubelasting en uitstraling te passen in een woonomgeving;
  - e. er mag geen detailhandel of groothandel plaatsvinden, uitgezonderd een beperkte verkoop als ondergeschikte activiteit en wel in verband met de aan huis verbonden activiteit alsmede handelsactiviteiten via het internet;
  - f. vanaf de openbare weg zichtbare excessieve reclame-uitingen zijn niet toegestaan;
  - g. de verkeersaantrekkende werking dient te zijn afgestemd op de feitelijke ontsluitingssituatie;
  - h. alleen de afvoer van huishoudelijk afvalwater is toegestaan.

5.9.4 *Zorg-voor-elkaar-woning*

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden en bouwwerken te gebruiken ten behoeve van een zorg-voor-elkaar-woning.
2. De omgevingsvergunning als bedoeld onder 1 wordt alleen verleend als sprake is van één van de volgende situaties:
  - a. er is sprake van een leeftijd van 60 jaar of ouder. In dit geval hoeft de behoefte aan mantelzorg niet te worden aangetoond; of:
  - b. er bestaat aantoonbare behoefte aan mantelzorg. Deze behoefte dient te worden aangetoond door middel van een verklaring van een onafhankelijke deskundige; of:
  - c. er is sprake van een progressieve aandoening waarbij aantoonbaar binnen 10 jaar een mantelzorgbehoefte ontstaat. Deze behoefte dient te worden aangetoond door middel van een verklaring van een onafhankelijke deskundige.
3. De omgevingsvergunning bedoeld onder 1 wordt alleen verleend indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
  - a. in geval van een tijdelijke woonunit mag deze slechts aanwezig zijn gedurende de periode dat sprake is van de situaties zoals genoemd in lid a van dit artikel en maximaal drie maanden nadat bewoning van de woonunit is beëindigd;
  - b. bewoning van het bijbehorend bouwwerk of de woonunit wordt direct beëindigd nadat de situatie zoals genoemd in lid a van dit artikel is komen te vervallen, tenzij niet direct een geschikte vervangende zelfstandige woonruimte beschikbaar is. In dat geval mag bewoning van het bijbehorend bouwwerk of de woonunit maximaal 12 maanden worden voortgezet nadat de situatie zoals genoemd in lid 1 van dit artikel is komen te vervallen;
  - c. de bouwhoogte van de tijdelijke woonunit mag niet meer bedragen dan:
    - in geval van een plat dak, 3 meter;
    - in geval van een hellend dak, 4 meter;
  - d. het bijbehorend bouwwerk of de tijdelijke woonunit is gelegen binnen het bouwvlak dan wel de afstand tot het hoofdgebouw bedraagt niet meer dan 50 meter;
  - e. de oppervlakte van de zorg-voor-elkaar-woning bedraagt niet meer dan 100 m², met dien verstande dat:
    - bij gebruik van een bijbehorend bouwwerk de maximaal toegestane oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken niet mag worden overschreden;
    - bij gebruik van een tijdelijke woonunit overschrijding van de maximaal toegestane oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken is toegestaan;
  - f. de bewoning vindt niet plaats op de verdiepingen van een bijbehorend bouwwerk;
  - g. het gebruik van een bijbehorend bouwwerk of woonunit voor bewoning leidt niet tot een onevenredige aantasting van de omgeving en belangen van derden;
  - h. de ontsluiting dient plaats te vinden via de bestaande ontsluiting;
  - i. er mag geen onevenredige extra parkeerdruk ontstaan in de openbare ruimte;
  - j. er bestaan geen milieuhygiënische en ruimtelijke belemmeringen tegen het gebruik van het bijbehorend bouwwerk of woonunit voor bewoning;
  - k. met karakter van de omgeving moet voor wat betreft de aanwezige landschapswaarden gehandhaafd blijven. Indien noodzakelijk moet hiervoor de woonunit landschappelijk worden ingepast;
  - l. alleen de afvoer van huishoudelijk afvalwater is toegestaan.

5.10 **Maatwerkvoorschrift**

5.10.1 *Nadere eisen*

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om met een maatwerkvoorschrift nadere eisen te stellen ten aanzien van de situering en de afmetingen van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, in verband met:

- a. het voorkomen van een onevenredige aantasting van gebruiksmogelijkheden van de naastgelegen gronden;
- b. de stedenbouwkundige en landschappelijke kwaliteit;
- c. de verkeersveiligheid en brandveiligheid.

Hoofdstuk 3   Algemene regels over functies

Artikel 6   Toepassingsbereik

De regels van dit hoofdstuk zijn van toepassing binnen het plangebied zoals opgenomen in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat32-VG01.

Artikel 7   Aanvraagvereisten

1. De aanvraagvereisten, bedoeld in paragraaf 22.5.2 van dit omgevingsplan, zijn van overeenkomstige toepassing op een omgevingsvergunning die is vereist op grond van dit plan. In het bijzonder geldt dat:
  - a. het bepaalde in artikel 22.284 van toepassing is op een aanvraag om omgevingsvergunning voor een aanlegactiviteit in dit plan; en
  - b. het bepaalde in 22.286 van toepassing is op een aanvraag om omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit in dit plan.
2. In aanvulling op het bepaalde onder 1 worden bij de aanvraag om omgevingsvergunning die gegevens en bescheiden overlegd die naar het oordeel van het bevoegde gezag noodzakelijk zijn voor een toets aan de beoordelingsregels.

Artikel 8   Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 9   Bouwactiviteit - algemeen

9.1   Ondergeschikte bouwdelen

Bij toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen zoals plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding niet meer dan 0,75 m bedraagt.

9.2   Bestaande afwijkende maatvoering

Bestaande gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die zijn opgericht in overeenstemming met de Omgevingswet of diens rechtsopvolgers respectievelijk de Woningwet en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, maar waarvan de maatvoering afwijkt van de regels van dit plan, zijn toegestaan in de bestaande maatvoering.

Artikel 10   Maatwerkvoorschrift

Burgemeester en wethouders kunnen met een maatwerkvoorschrift afwijken van het bepaalde in Hoofdstuk 2 van dit plan, teneinde toestemming te verlenen voor de plaatsing van een antennemast voor mobiele telecommunicatie, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

- a. de antennemast wordt geplaatst binnen een locatievlak waarin geen woningen aanwezig zijn;
- b. de antennemast leidt ook overigens niet tot een onevenredige aantasting van het woon- en leefmilieu in de omgeving;
- c. de antennemast is aantoonbaar noodzakelijk voor een adequaat dekkend netwerk voor mobiele telecommunicatie en site-sharing behoort aantoonbaar niet tot de mogelijkheden;
- d. de antennemast is niet hoger dan noodzakelijk voor een adequaat dekkend netwerk voor mobiele telecommunicatie met een maximum van 40 m.

Hoofdstuk 4 Regels ter bescherming van waarden en objecten

Artikel 11 Leiding – Gas

11.1 Voorrangsregeling

De regels in dit artikel hebben voorrang op de regels in hoofdstuk 2 en 3.

11.2 Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat 32-VG01 is aangewezen als Leiding - Gas.

11.3 Functieomschrijving

Een locatie die is aangewezen als Leiding - Gas heeft mede als functie de aanleg en instandhouding van een gastransportleiding.

11.4 Bouwactiviteit - algemeen

Bouwwerken zijn alleen toegestaan indien zij ten dienste staan van de functies genoemd in 11.3.

11.5 Bouwactiviteit - afwijken van algemene regel

Het bevoegde gezag is bevoegd om de omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit te verlenen in afwijking van 11.4 teneinde het oprichten van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten behoeve van de op deze gronden liggende hoofdbestemming toe te staan, mits hierbij uit hoofde van de bescherming van de leiding, alsmede uit oogpunt van externe veiligheid geen bezwaar bestaat; dienaangaande wordt door het bevoegd gezag advies ingewonnen bij de betrokken leidingbeheerder.

11.6 Aanlegactiviteit

11.6.1 Vergunningplicht

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning de volgende aanlegactiviteiten uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

- a. het aanbrengen van (half-)verhardingen;
- b. het vergraven, ophogen, diepwoelen of diepploegen van de bodem;
- c. het aanbrengen van diepwortelende beplanting en/of bomen;
- d. het verwijderen van beplanting;
- e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden of het op andere wijze ingraven c.q. indrijven van voorwerpen;
- f. het uitvoeren van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
- g. het graven van sloten en het leggen van (drainage)leidingen.

11.6.2 Uitzondering vergunningplicht

Het verbod van 11.6.1 geldt niet voor aanlegactiviteiten:

- a. waarvoor ten tijde van het van kracht worden van het bestemmingsplan een aanleg- of omgevingsvergunning is verleend;
- b. welke ten tijde van het van kracht worden van het bestemmingsplan in uitvoering waren;
- c. welke het normale beheer en onderhoud van de leidingen betreffen.

11.6.3 Beoordelingsregels

De omgevingsvergunning wordt alleen verleend indien en voor zover door de werken en werkzaamheden geen veiligheidsrisico's ontstaan en de leidingen niet worden aangetast. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld in 11.6.1 wordt door het bevoegd gezag schriftelijk advies ingewonnen bij de betrokken leidingbeheerder.

11.6.4 Voorschriften

Het bevoegd gezag kan aan de omgevingsvergunning de verplichting verbinden tot het treffen van technische maatregelen ter bescherming van de gastransportleiding in de bodem.

Artikel 12 Waarde - Archeologie 2

12.1 Voorrangsregeling

De regels in dit artikel hebben voorrang op de regels in hoofdstuk 2 en 3.

12.2 Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat 32-VG01 is aangewezen als Waarde - Archeologie 2.

12.3 Functieomschrijving

Een locatie die is aangewezen als Waarde - Archeologie 2 heeft mede als functie het behoud en bescherming van waardevolle verwachte archeologische informatie in de bodem. Het gaat hierbij om gebieden met een hoge archeologische verwachting.

12.4 Bouwactiviteit

12.4.1 Aanvullende aanvraagvereisten

1. Bij de aanvraag om omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 22.26 van dit omgevingsplan, voor het oprichten van een bouwwerk groter dan 120 m², dient de aanvrager een rapport te overleggen, waarin de archeologische waarden van de gronden, waarop de aanvraag betrekking heeft, naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
2. In afwijking van het gestelde onder a hoeft de aanvrager van een omgevingsvergunning geen rapport als bedoeld onder a te overleggen, indien:
  - a. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het vervangen van bestaande bebouwing (waaronder bestaande ondergrondse kelders), waarbij de oppervlakte aan bebouwing niet wordt uitgebreid en de bestaande fundering wordt benut;
  - b. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het uitbreiden van bestaande bebouwing tot maximaal 2,5 m uit de bestaande fundering;
  - c. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het bouwen in de bodem tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
  - d. naar oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van de gronden in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

12.4.2 Aanvullende vergunningvoorschriften

Indien uit het onder 12.4.1 onder 1 genoemde rapport of uit de beschikbare informatie als bedoeld in 12.4.1 onder 2 sub d, blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het oprichten van het vergunde bouwwerk zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de activiteit die tot een bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij die voorschriften te stellen kwalificaties;
- d. de verplichting om na beëindiging van de werken en werkzaamheden een verslag uit te brengen waaruit blijkt op welke wijze met de archeologische waarden is omgegaan.

12.5 Aanlegactiviteit

12.5.1 Vergunningplicht

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning de volgende aanlegactiviteiten uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

- a. grondwerkzaamheden, zoals afgraven, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, diepploegen, aanbrengen van oppervlakteverhardingen, aanleg van drainage, verwijderen van funderingen en aanleg of rooien van bos, boomgaard, boom- of fruitteelt of diepwortelende beplanting.
- b. graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofilieren van waterlopen, sloten en greppels;
- c. aanleggen van leidingen;
- d. verlagen van de waterstand.

12.5.2 Uitzondering vergunningplicht

Het verbod van 12.5.1 geldt niet voor aanlegactiviteiten:

- a. in het kader van archeologisch onderzoek en archeologische opgravingen, mits deze worden verricht door een ter zake deskundige als bedoeld in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie;
- b. voor aanlegactiviteiten in het kader van het normale beheer en onderhoud, met inbegrip van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande bestratingen, drainage, kabels, leidingen en beplantingen voor zover deze werkzaamheden zich beperken tot reeds geroerde gronden;
- c. voor aanlegactiviteiten in het kader van het normale agrarische gebruik, waaronder de aanleg van teeltondersteunende voorzieningen;
- d. voor zover het aanlegactiviteiten in de bodem betreft tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
- e. voor zover het werkzaamheden in de bodem betreft over een maximale oppervlakte van 120 m²;
- f. voor zover het aanlegactiviteiten in de bodem betreft binnen een afstand van maximaal 2,5 m uit een bestaande fundering van een bestaand bouwwerk;
- g. voor aanlegactiviteiten die op het moment van het van kracht worden van dit artikel legaal in uitvoering zijn of legaal kunnen worden uitgevoerd krachtens een voor dat tijdstip geldende dan wel aangevraagde vergunning.

12.5.3 Aanvraagvereisten

1. Bij de aanvraag om omgevingsvergunning dient de aanvrager voor de toetsing aan dit omgevingsplan in ieder geval een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.
2. Een rapport als bedoeld onder 1 is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van de gronden in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.
3. Indien het rapport bedoeld onder 1 of andere beschikbare informatie als bedoeld onder 2 daartoe aanleiding geeft, dient op advies van een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg, die voldoet aan door het bevoegd te stellen kwalificaties zo nodig archeologisch vervolgonderzoek plaats te vinden.

12.5.4 Beoordelingsregels

De omgevingsvergunning wordt alleen verleend voor zover de archeologische waarden niet onevenredig worden aangetast.

12.5.5 Voorschriften

Het bevoegd gezag kan aan de omgevingsvergunning de verplichting verbinden tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden.

Artikel 13 Waarde – Archeologie 3

13.1 Voorrangsregeling

De regels in dit artikel hebben voorrang op de regels in hoofdstuk 2 en 3.

13.2 Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat 32-VG01 is aangewezen als Waarde - Archeologie 3.

13.3 Functieomschrijving

Een locatie die is aangewezen als Waarde - Archeologie 3 heeft mede als functie het behoud en bescherming van waardevolle verwachte archeologische informatie in de bodem. Het gaat hierbij om gebieden met een middelhoge archeologische verwachting.

13.4 Bouwactiviteit

13.4.1 Aanvullende aanvraagvereisten

1. Bij de aanvraag om omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 22.26 van dit omgevingsplan, voor het oprichten van een bouwwerk groter dan 1000 m², dient de aanvrager een rapport te overleggen, waarin de archeologische waarden van de gronden, waarop de aanvraag betrekking heeft, naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
2. In afwijking van het gestelde onder a hoeft de aanvrager van een omgevingsvergunning geen rapport als bedoeld onder a te overleggen, indien:
  - a. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het vervangen van bestaande bebouwing (waaronder bestaande ondergrondse kelders), waarbij de oppervlakte aan bebouwing niet wordt uitgebreid en de bestaande fundering wordt benut;
  - b. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het uitbreiden van bestaande bebouwing tot maximaal 2,5 m uit de bestaande fundering;
  - c. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het bouwen in de bodem tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
  - d. naar oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van de gronden in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

13.4.2 Aanvullende vergunningvoorschriften

Indien uit het onder 13.4.1 onder 1 genoemde rapport of uit de beschikbare informatie als bedoeld in 13.4.1 onder 2 sub d, blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het oprichten van het vergunde bouwwerk zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de activiteit die tot een bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij die voorschriften te stellen kwalificaties;
- d. de verplichting om na beëindiging van de werken en werkzaamheden een verslag uit te brengen waaruit blijkt op welke wijze met de archeologische waarden is omgegaan.

13.5 Aanlegactiviteit

13.5.1 Vergunningplicht

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning de volgende aanlegactiviteiten uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

- a. grondwerkzaamheden, zoals afgraven, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, diepploegen, aanbrengen van oppervlakteverhardingen, aanleg van drainage, verwijderen van funderingen en aanleg of rooien van bos, boomgaard, boom- of fruitteelt of diepwortelende beplanting.
- b. graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofilen van waterlopen, sloten en greppels;
- c. aanleggen van leidingen;
- d. verlagen van de waterstand.

13.5.2 Uitzondering vergunningplicht

Het verbod van 13.5.1 geldt niet voor aanlegactiviteiten:

- a. in het kader van archeologisch onderzoek en archeologische opgravingen, mits deze worden verricht door een ter zake deskundige als bedoeld in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie;
- b. voor aanlegactiviteiten in het kader van het normale beheer en onderhoud, met inbegrip van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande bestratingen, drainage, kabels, leidingen en beplantingen voor zover deze werkzaamheden zich beperken tot reeds geroerde gronden;
- c. voor aanlegactiviteiten in het kader van het normale agrarische gebruik, waaronder de aanleg van teeltondersteunende voorzieningen;
- d. voor zover het aanlegactiviteiten in de bodem betreft tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
- e. voor zover het werkzaamheden in de bodem betreft over een maximale oppervlakte van 1000 m²;
- f. voor zover het aanlegactiviteiten in de bodem betreft binnen een afstand van maximaal 2,5 m uit een bestaande fundering van een bestaand bouwwerk;
- g. voor aanlegactiviteiten die op het moment van het van kracht worden van dit artikel legaal in uitvoering zijn of legaal kunnen worden uitgevoerd krachtens een voor dat tijdstip geldende dan wel aangevraagde vergunning.

13.5.3 Aanvraagvereisten

1. Bij de aanvraag om omgevingsvergunning dient de aanvrager voor de toetsing aan dit omgevingsplan in ieder geval een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.
2. Een rapport als bedoeld onder 1 is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van de gronden in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.
3. Indien het rapport bedoeld onder 1 of andere beschikbare informatie als bedoeld onder 2 daartoe aanleiding geeft, dient op advies van een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg, die voldoet aan door het bevoegd te stellen kwalificaties zo nodig archeologisch vervolgonderzoek plaats te vinden.

13.5.4 Beoordelingsregels

De omgevingsvergunning wordt alleen verleend voor zover de archeologische waarden niet onevenredig worden aangetast.

13.5.5 Voorschriften

Het bevoegd gezag kan aan de omgevingsvergunning de verplichting verbinden tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden.

Artikel 14 Waarde – Cultuurhistorisch waardevol gebied

14.1 Voorrangsregeling

De regels in dit artikel hebben voorrang op de regels in hoofdstuk 2 en 3.

14.2 Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat 32-VG01 is aangewezen als Waarde – Cultuurhistorisch waardevol gebied.

14.3 Functieomschrijving

Een locatie die is aangewezen als Waarde – Cultuurhistorisch waardevol gebied heeft mede als functie het behoud, beheer en versterking van de cultuurhistorische waarden. Het gaat hierbij om gebieden met een zeer hoge, hoge en middelhoge cultuurlandschappelijke waardering. Het betreft de oude bebouwingslinten en de belangrijkste (historische) doorgaande wegen en waterlopen. De cultuurhistorische waarden van deze gebieden bestaan uit:

- de mate van visueel-ruimtelijke relatie met de (agrarische) percelen en het onderscheid daarin tussen de verschillende landschapstypen (open, half-open of gesloten);
- de overwegend agrarische oorsprong van de bebouwing in de linten;
- de maat en schaal van de bebouwing;
- de variatie van rooilijnen en bouwmassa's langs de linten;
- de compactheid van de bebouwingsensembles op de afzonderlijke percelen;
- hoofdgebouwen die gericht zijn op de bebouwingslinten;
- een herkenbaar onderscheid in situering en massa tussen hoofd- en bijgebouwen.

14.4 Maatwerkvoorschrift

14.4.1 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om met een maatwerkvoorschrift nadere eisen te stellen ten aanzien van de situering, de oppervlakte en de (goot)hoogte.

14.5 Aanlegactiviteit

14.5.1 Vergunningplicht

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning de volgende aanlegactiviteiten uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

- a. het aanbrengen van (half-)verhardingen;
- b. het rooien of vellen van houtgewas;
- c. het afgraven, vergraven, ophogen en egaliseren van de bodem;
- d. het graven of dempen van sloten;
- e. het verwijderen van perceelsrandbeplanting;
- f. het aanleggen van wegen of paden;
- g. wijzigen van perceels- of kavelgrenzen;
- h. het aanbrengen van hoogopgaande beplanting anders dan het herplanten van gerooide / gevælde houtopstanden;
- i. het verwijderen van wegen of paden.

14.5.2 Uitzondering vergunningplicht

Het verbod van 14.5.1 geldt niet voor aanlegactiviteiten:

- a. waarvoor ten tijde van het van kracht worden van het bestemmingsplan reeds een aanlegvergunning of omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden is verleend;
- b. welke ten tijde van het van kracht worden van het bestemmingsplan in uitvoering waren;
- c. welke betreffen het normale onderhoud en/of plaatsvinden in het kader van het normale beheer en gebruik van de gronden;
- d. die plaatsvinden ter plaatse van een 'bouwvlak' of ter plaatse van een andere bestemming dan Agrarisch of Agrarisch met waarden - 1, 2 en 3.

14.5.3 Beoordelingsregels

De omgevingsvergunning wordt alleen verleend indien en voor zover de werkzaamheden geen onevenredige aantasting tot gevolg hebben van de cultuurhistorische waarden van de in 14.3 bedoelde gronden.

Hoofdstuk 5 Overgangsregels

Artikel 15 Overgangsrecht

15.1 Overgangsrecht bouwwerken

15.1.1 Algemeen

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van dit plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

- a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
- b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

15.1.2 Afwijken bij omgevingsvergunning

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in 15.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 15.1.1 met maximaal 10 %.

15.1.3 Uitzondering

Het bepaalde in 15.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan, maar zijn gebouwd zonder omgevingsvergunning en in strijd zijn met het omgevingsplan zoals dat gold voor inwerkingtreding van dit plan.

15.2 Overgangsrecht gebruik

15.2.1 Algemeen

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

15.2.2 Strijdig gebruik

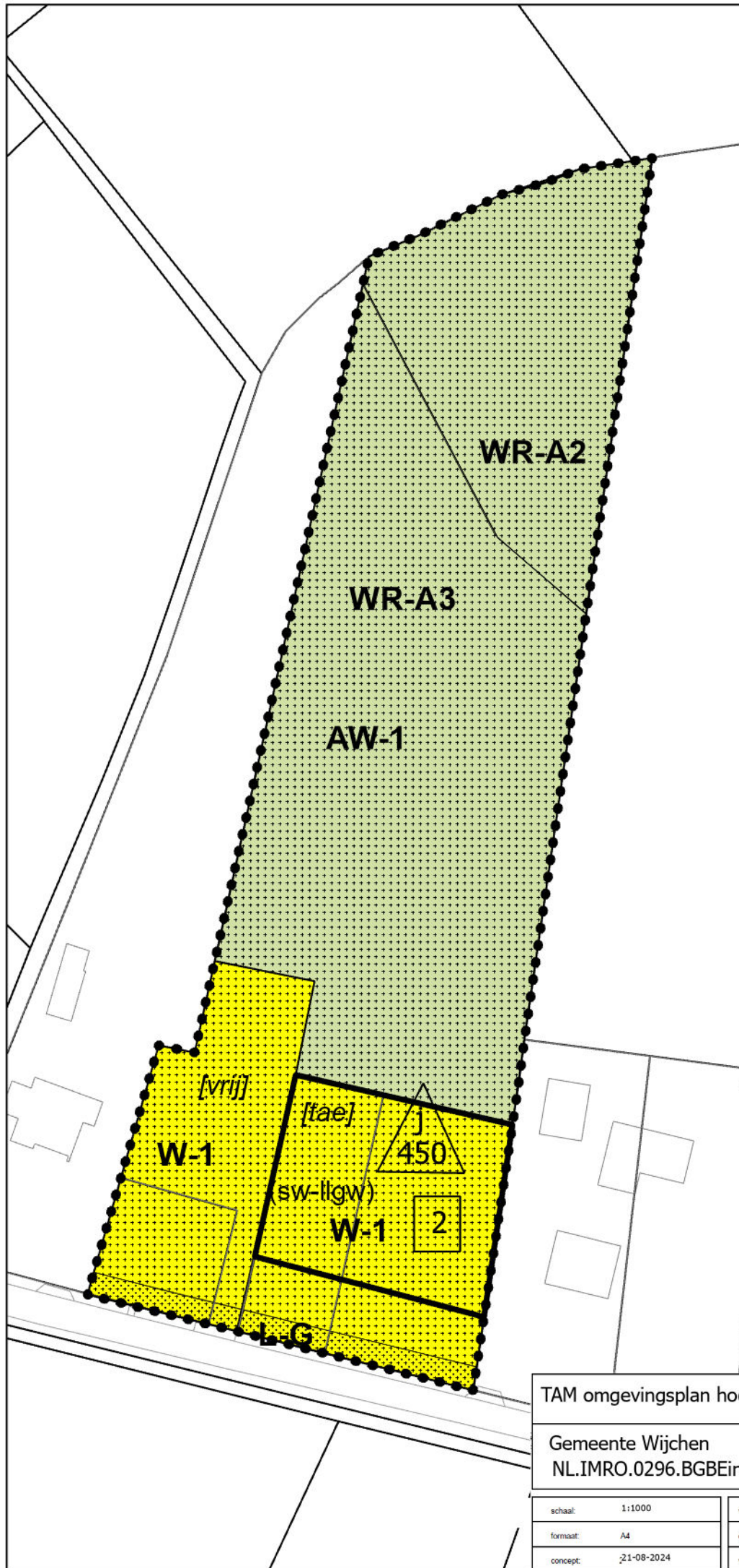
Het is verboden het met dit plan strijdige gebruik, bedoeld in 15.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dit plan strijdige gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

15.2.3 Onderbroken gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in 15.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

15.2.4 Uitzondering

Het bepaalde in 15.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het omgevingsplan voor inwerkingtreding van dit plan.

Plangebied

Plangebied

Enkelbestemmingen

AW-1 Agrarisch met waarde - 1

W-1 Wonen - 1

Dubbelbestemmingen

L-G Leiding - Gas

WR-A2 Waarde - Archeologie 2

WR-A3 Waarde - Archeologie 3

Functieaanduidingen

(sw-llgw) specifieke vorm van wonen - levensloopbestendige grondgebonden woning

Bouwaanduidingen

[TAE] twee-aaneen

[VRIJ] vrijstaand

Maatvoeringen

2 aantal wooneenheden

450 maximum volume (m3)

TAM omgevingsplan hoofdstuk 22g, Eindsestraat 23, Balgoij

Gemeente Wijchen

NL.IMRO.0296.BGBEindsestraat 32-VG01

Van Kempen RO
Stedenbouwkundig Adviesbureau

schaal: 1:1000

formaat: A4

concept: 21-08-2024

voortwerp:

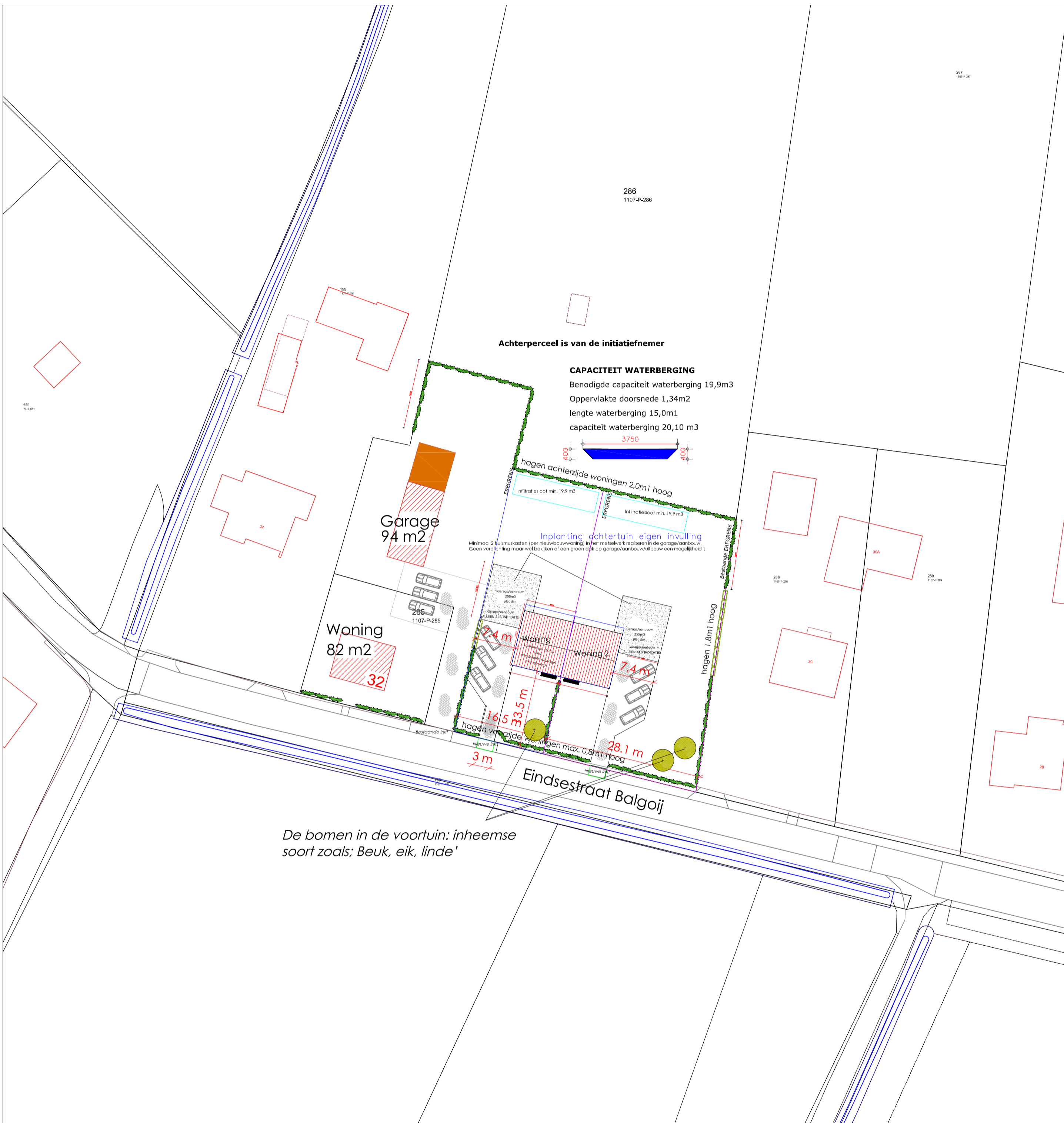
ontwerp: 14-04-2025

vastgesteld: 05-03-2026

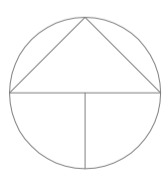
projectnr. OPDR: KEMPENRO100

projectnr.:

bestandsnaam: KEMPENRO100.dwg

0 m 10 m 50 m

Landschappelijke inpassing

Schaal 1:500

Kadastrale gemeente

Sectie

Perceel

WIJCHEN

P

285 - 3351 - 3352 - 3355

Datum: 14-4-2025

WATERPARAGRAAF WONINGEN EINDSESTRAAT 32 BALGOIJ

WATERHUISHOUDING

Wettelijk kader

Nederland is een waterrijk land. Bouwen in die gebieden kan niet zomaar. Bij de vaststelling van het omgevingsplan moet de gemeente voor het waterbelang de opvattingen van de waterbeheerder betrekken. Dit volgt uit instructieregels opgenomen in paragraaf 5.1.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Weging van het waterbelang

De weging van het waterbelang (voorheen: watertoets) geldt bij het vaststellen van het omgevingsplan. Dit volgt uit artikel 5.37 van het Bkl. De gemeente moet de opvattingen van de waterbeheerder betrekken bij het omgevingsplan. Dit geldt in het algemeen voor alle waterbelangen. Er gelden geen regels voor hoe de gemeente de waterbeheerder hierbij betreft. De gemeente is vrij om hier zelf invulling aan te geven.

Waterparagraaf

De waterparagraaf beschrijft de wijze waarop rekening is gehouden met de eventuele gevolgen van de beoogde ruimtelijke ingreep voor de waterhuishouding en vice versa. Onderdeel hiervan is een beschrijving van beleidsuitgangspunten en regelgeving, waterhuishoudkundige situatie en -opgaven, meest geschikte oplossingen (motiveren) en de ruimtelijke consequenties daarvan. Indien aan de orde is tevens het advies van het waterschap in de waterparagraaf verwerkt.

1. Beschrijving watersysteem

Geomorfologie en geohydrologie

Het projectgebied is gelegen in het buitengebied ten oosten van de kern Balgoij. Het maaiveld binnen het projectgebied ligt op een hoogte van 8,1 tot 8,4 m +NAP (bron: AHN Viewer).

Geomorfologisch is het projectgebied gelegen op een 'stroomrug of stroomgordel', ontstaan door fluviaatiele processen (door erosie of afzetting van materiaal door rivierwater). Het reliëf bestaat uit korte hellingen, de steilste hellingen zijn kleiner dan 1° en het lokaal maximaal hoogteverschil ligt tussen 0,5 – 1,5 m (bron: bodemdata.nl).

De bodem van het projectgebied bestaat uit 'kalkloze ooivaaggronden' met lichte zavel. Dit zijn kalkloze rivierkleigronden zonder minerale eerdlaag, en geen roest en grijze vlekken beginnend binnen 50 cm. De bouwvoor bestaat uit lichte zavel (bron: bodemdata.nl). De gemiddeld kleinste grondwaterspiegeldiepte (GHG) op 90 cm diepte. De gemiddeld grootste grondwaterspiegeldiepte (GLG) ligt 151 cm diepte. Het projectgebied valt daarmee binnen grondwatertrap VIIo (bron: bodemdata.nl).

Oppervlakte- en afvalwatersysteem

Binnen het projectgebied zijn geen A/B/C-watgangen gelegen. In de directe omgeving van het projectgebied, is aan de overzijde van de Eindsestraat een A-watgang gelegen. Rond deze Watgang zijn aan weerszijden beschermingszones aanwezig. Deze beschermingszones reiken niet tot over het projectgebied (bron: Legger wateren waterschap Rivierenland).

Het projectgebied is gelegen naast het openbaar riool onder de Eindsestraat.

Ecosysteem

Het projectgebied is niet gelegen in het Gelders natuurnetwerk of binnen een Ecologische verbindingzone.

2. Gemeentelijk waterbeleid en waterbeheer

Waterbeleid

Het gemeentelijk waterbeleid is met name gericht op het voorkomen, beperken of tot een aanvaardbaar risico terugbrengen van wateroverlast en schade aan milieu en volksgezondheid. In de Strategische waternota Wijchen zijn de thema's en uitgangspunten voor duurzaam waterbeheer omschreven (zie ook punt 3). Het Beleidsplan water en riolering Wijchen (2023-2027) beschrijft de gemeentelijke zorgplicht voor rioolwater, hemelwater en grondwater. In het kader van de weging van het waterbelang wordt een vertaalslag gemaakt naar de concrete plansituatie.

Zorgplicht afvalwater en hemelwater

De gemeente heeft voor zover doelmatig een zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat binnen de gemeente vrijkomt. Perceeleigenaren dienen hemelwater in eerste instantie op eigen terrein te verwerken of op oppervlaktewater te lozen. Als dit redelijkerwijs niet mogelijk is draagt de gemeente zorg voor de doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater.

Zorgplicht grondwater

In eerste instantie zijn perceeleigenaren zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen op eigen terrein om structurele nadelige gevolgen van grondwater voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of beperken. De gemeente heeft een zorgplicht bij het treffen van maatregelen in openbaar gebied, voor zover doelmatig en geen verantwoordelijkheid van provincie of waterschap.

Waterschap

De gemeente valt binnen het beheersgebied van Waterschap Rivierenland. In de Waterschapsverordening (en de bijbehorende beleidsregels) heeft het Waterschap vastgelegd onder welke voorwaarden lozing op oppervlaktewater en ingrepen/ activiteiten in/nabij watergangen en waterkeringen mogelijk zijn. Daarnaast verzorgt het waterschap het onderhoud van A-watergangen en draagt zorg voor het zuiveren van afvalwater.

3. Beleidsuitgangspunten en consequenties voor het ruimtelijk plan

Deze paragraaf beschrijft op welke wijze op de planlocatie rekening is gehouden met het watersysteem, gelet op de waterhuishoudkundige situatie, beleid en regelgeving. Onderdeel hiervan is een motivering van getroffen maatregelen om negatieve effecten op/van het watersysteem tot een minimum te beperken, inclusief de ruimtelijke consequenties daarvan.

3.1 Leefomgeving algemeen

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar integrale inpassing van het watersysteem in de leefomgeving en afstemming op de gebruiksfuncties in het gebied. De ruimtelijke ontwikkeling mag in beginsel geen nadelige gevolgen hebben voor de waterhuishouding en vice versa. De waterhuishoudkundige situatie moet in overeenstemming zijn met het beoogde grondgebruik.

Water is mede-ordenend bij de beoogde ruimtelijke ingreep (evenwichtige toedeling van functies aan locaties), waarbij tevens rekening wordt gehouden met de ruimteclaim van waterhuishoudkundige voorzieningen. Wateropgaven worden gekoppeld aan andere gebiedsopgaven, zoals voor openbaar groen, riolering, welzijn en energiewinning (zie ook Klimaatverandering).

Gevolgen van/voor het plan

De ruimtelijke ingreep voorziet in een afname van de hoeveelheid bebouwing en van de hoeveelheid verharding. Maatregelen voor de opvang en berging van hemelwater zijn op basis daarvan niet aan de orde. Echter voorziet het plan wel in het realiseren van nieuw verhard oppervlak. Opvang en berging van hemelwater dat hiervan afstroomt, is wel verplicht.

3.2 Kwaliteit en beleving

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar schoon water en waterbodems die voldoen aan gestelde eisen en het behoud van (natte) natuurwaarden en biodiversiteit. Verontreiniging van grond- en oppervlaktewater dient te worden voorkomen en de waterkwaliteit zo mogelijk verbeterd. Natuurlijke grondwater- en oppervlaktewaterstanden worden beschermd of hersteld.

Schoon hemelwater mag rechtstreeks in bodem of op oppervlaktewater worden geloosd. Verontreiniging van hemelwater voorkomen, o.a. door toepassing van niet-uitlogende materialen (Dubo-bepalingen) en door beperking van toepassing van lood, koper, zink en zacht pvc. Verontreinigd hemelwater mag alleen worden geloosd via een zuiverende voorziening.

De kwaliteit van oppervlaktewater zo mogelijk verbeteren door aanleg van natuurvriendelijke oevers en verbetering van de doorstroming. Het beheer mag geen verstoring geven van waterkwaliteit en biodiversiteit. Ecologisch natte zones of natte natuurwaarden behouden of verder ontwikkelen door bijbehorende waterhuishoudkundige omstandigheden te beschermen of herstellen.

De gemeente streeft naar versterking van de belevingswaarde van water en daarmee het waterbewustzijn. Hierbij worden water, waterhuishoudkundige elementen en cultuurhistorische structuren en landschapselementen herkenbaar verweven in de ruimtelijke inrichting en beleefbaar gemaakt. Waterstromen zichtbaar (bovengronds) afvoeren.

Gevolgen van/voor het plan

Het schoon hemelwater afkomstig van de verharde oppervlakten bij de bestaande bedrijfswoning blijft op dezelfde wijze verwerkt worden. Het schoon hemelwater afkomstig van de verharde oppervlakten bij de nieuwe woningen wordt op eigen terrein verwerkt. Verontreiniging van het schone hemelwater wordt voorkomen door de toepassing van niet-uitlogende materialen bij de bouw van de beide nieuwe woningen en door beperking van de toepassing van lood, koper, zink en zacht pvc.

Door de beperkte omvang van de beoogde ruimtelijke ingreep is het niet zinvol om waterstromen zichtbaar en beleefbaar te maken.

3.3 Klimaatverandering

Beleidsuitgangspunten

De gemeent streeft naar een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dienen schadelijke effecten van klimaatverandering (wateroverlast en verdroging) voor het grondgebruik en vice versa te worden beperkt of teruggebracht tot een acceptabel niveau. Waterhuishoudkundige voorzieningen zijn energiezuinig en duurzaam.

Komen tot een klimaatadaptieve ruimtelijke inrichting, o.a. voor wat betreft bebouwing, wegen, groen en water. Voorkomen dat water bij hevige neerslag in de bebouwing terecht komt of afstroomt buiten het projectgebied. De hoeveelheid verhard oppervlak tot een minimum beperken. Groenstructuren klimaatrobuust aanleggen voor wat betreft areaal, type beplanting en waterbergend vermogen.

Grondwateronttrekking beperken door hoogwaardige toepassing van drinkwater en het treffen van waterbesparende voorzieningen. Zo mogelijk hemelwater gebruiken voor laagwaardige toepassingen.

Gevolgen van/voor het plan

Het projectgebied is niet uitzonderlijk gevoelig voor klimaatverandering. De groene aankleding van het projectgebied blijft behouden en wordt op onderdelen versterkt. In combinatie met het gegeven dat de bebouwde en verharde situatie verbetert door de sloop van de aanwezige kassen en de vermindering van de hoeveelheid erfverharding, wordt het projectgebied daardoor minder gevoelig voor klimaatverandering.

3.4 Waterberging

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar het vasthouden van gebiedseigen water door benutting van de natuurlijke bergingscapaciteit van bodem en oppervlaktewater. Hemelwater afkomstig van verharde oppervlakken dient zoveel mogelijk te worden afgekoppeld van de riolering met de voorkeursvolgorde: 1) Benutting, 2) Bodeminfiltratie binnen het gebied, 3) Berging binnen het gebied, 4) Vertraagde afvoer naar oppervlaktewater buiten het projectgebied en 5) Afvoer naar riool.

Wanneer hemelwater direct of indirect wordt geloosd op oppervlaktewater, moet dit volgens de Waterschapsverordening (Waterschap Rivierenland) worden gecompenseerd. De compensatieplicht houdt in dat de toename van verharding in het ruimtelijk plan moet worden gecompenseerd door aanleg van extra waterberging. Met een eenmalige uitzondering van 500 m² (stedelijk gebied) en 1500 m² (landelijk gebied) voor particulieren en kleine bedrijven.

Infiltratie- en bergingsvoorzieningen, zoals bodempassages en open water, moeten voldoende capaciteit hebben om het hemelwater te kunnen verwerken. En zodanig ruimtelijk ingepast (ruimtebeslag, ligging) dat adequaat functioneren is gewaarborgd.

Omdat op minder dan 100 m van oppervlaktewater het hemelwater op/in de bodem wordt gebracht, schrijft het waterschap voor dat een berging gerealiseerd moet worden van 664 m³/ha verhard oppervlak (Waterschapsverordening).

Gevolgen van/voor het plan

Per saldo heeft de beoogde ruimtelijke ingreep een aanzienlijke afname van de hoeveelheid verharding binnen het projectgebied tot gevolg. De hydrologische situatie binnen het projectgebied zal daardoor verbeteren. Het aanleggen van extra waterberging is echter verplicht voor al het nieuwe verharde oppervlak. Het hemelwater afkomstig van de verharde oppervlakken bij de beide nieuwe woningen wordt daarom afgekoppeld en opgevangen in bij de woningen op eigen terrein aan te leggen infiltratievoorzieningen (wadi/ infiltratiesloot). Vanuit die voorzieningen vindt bodeminfiltratie plaats. De benodigde capaciteit van de voorzieningen voor waterberging bedraagt per nieuwe woning in totaal $300 \times 0,0664 = 19,9$ m³. De bodem van de benodigde infiltratievoorzieningen zal minstens 0,50 m boven de GHG van 0,90 m beneden maaiveld aangelegd worden. Op beide nieuwe woonpercelen is meer dan voldoende ruimte aanwezig voor de aanleg van de benodigde infiltratievoorzieningen. Mocht er meer neerslag vallen dan de rekenhoeveelheid voor de bepaling van de infiltratiecapaciteit, dan kan het overtollige water afstromen over het aangrenzende agrarische gebied ten noorden van het projectgebied.

3.5 Gezondheid en veiligheid

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar een veilig watersysteem. Inrichting en beheer van het watersysteem op de projectlocatie dient te zijn gericht op het voorkomen of beperken van risico's voor de volksgezondheid en veiligheid.

Risico's van optrekkend vocht primair beperken door ter plaatse van bebouwing te voorzien in voldoende ontwateringsdiepte en drooglegging. Of, als dit niet mogelijk is, door het treffen van maatregelen (bv. kruipruimte vrij bouwen, waterdicht bouwen). Een permanente verandering (verlaging) van grondwaterstanden is daarbij niet toegestaan. Voorts in het plan rekening houden met eventuele gevolgen van bodemdaling als gevolg van grondwaterstands daling of -fluctuatie.

Inrichting en beheer van oppervlaktewater in bebouwd gebied afstemmen op potentieel verdrinkingsgevaar (veilige oevers). Bij de ruimtelijke inrichting rekening houden met locaties waar waterkwaliteit een gezondheidsrisico kan vormen (zoals bij overstorten en stilstaand water).

Gevolgen van/voor het plan

De ontwateringsdiepte (het peilverschil tussen het grondwater en het vloerpeil van de begane grond = bouwpeil) voldoet ruimschoots aan de gemeentelijke eis. Deze bepaalt dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG = 0,90 m-mv) niet hoger mag zijn dan dan 1,0 m onder het vloerpeil van de begane grond. Het bouwpeil is bepaald op 0,20 m boven het peil van de Eindsestraat. Aangezien de Eindsestraat op dezelfde hoogte of hoger ligt dan het maaiveld ter plaatse van de beoogde nieuwe woningen, bedraagt de ontwateringsdiepte hiermee $0,90 + 0,20 = 1,10$ m.

Eveneens wordt voldaan aan de door het waterschap op basis van de Waterschapsverordening geeiste drooglegging. Het waterschap eist een drooglegging (het verschil tussen het oppervlaktewaterpeil en het vloerpeil van de begane grond) van 1,3 m om overlast te voorkomen. Het projectgebied ligt in peilgebied Citters II, peilvak CIT004 met een zomer- en winterpeil van 5,75 m+NAP. Voor het bepalen van de drooglegging is het zomerpeil van het oppervlaktewater relevant. De droogleggingseis voor het vloerpeil begane grond van 1,30 m boven het zomerpeil wordt met het oog op het vloerpeil van 8,45 m+NAP ruimschoots gehaald.

3.6 Afvalwater

Iedere nieuwbouwwoning moet afzonderlijk op de openbare riolering zijn aangesloten. In het kader van het planvoornemen worden de extra woningen aangesloten op de bestaande openbare drukriolering onder de Eindsestraat. De aansluiting van de 2 nieuwe woningen zal plaatsvinden via het bestaande openbare pompgemaal, via welke ook de bestaande woning Eindsestraat 32 is aangesloten op de drukriolering. De afvoer van het afvalwater van de nieuwe woningen zal onder vrij verval naar de pompput plaatsvinden en vervolgens naar de drukriolering gepompt worden. De capaciteit van de openbare drukriolering en het pompgemaal zijn voldoende groot om het afvalwater vanaf de beide nieuwe woningen te ontvangen.

4. Overwegingen en conclusie

Overwegingen

Gezien de terreinhoogte en grondwaterstanden wordt voldaan aan de ontwateringseisen. Hemelwater afkomstig van de beide nieuwe woningen wordt op eigen terrein verwerkt en niet afgevoerd naar de riolering en/of het oppervlaktewatersysteem.

Conclusie

Het plan heeft geen nadelige gevolgen voor de waterhuishouding en omgekeerd. Het wateraspect vormt geen belemmering voor de realisatie van het planvoornemen. Per saldo verbetert de situatie door de afname in verhard oppervlak.

5. Overleg met waterbeheerder

Afhankelijk van de aard en locatie moet het ruimtelijk plan voor advies en/of vooroverleg worden voorgelegd aan de waterbeheerder. Veelal is de waterbeheerder het waterschap, maar kan ook Rijkswaterstaat, de provincie of de gemeente zijn. Het advies of resultaat van het vooroverleg dient te worden verwerkt in de waterparagraaf.

Voor wat betreft het waterschapsbelang geldt voor alle ruimtelijke plannen dat bij aanvang van het planproces een digitale watertoets moet worden ingevuld door de initiatiefnemer (www.digitalewatertoets.nl). Het hieruit voortvloeiende advies moet, in geval van een relevant waterschapsbelang, worden uitgewerkt in de waterparagraaf.

Het planvoornemen is op 22 augustus 2024 aangemeld via de digitale watertoets. Daarbij is gebleken dat slechts geringe waterschapsbelangen in het geding zijn. De relevante zaken uit de digitale watertoets zijn in de voorliggende waterparagraaf verwerkt. Als relevant zijn beoordeeld zaken met betrekking tot klimaatadaptatie (klimaatbestendige inrichting leefomgeving), verharding (mogelijk watercompensatie aan te leggen) en waterkwaliteit (geen uitlogende materialen).

De gemeentelijk waterbeheerder heeft positief geadviseerd over het planvoornemen.

Weging Waterbelang van de waterbeheerders

Het voor het planvoornemen van het waterschap ontvangen Wateradvies luidt als volgt.

Op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving (par. 5.1.3 art. 5.37) moet in de toelichting van ruimtelijke plannen een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt beschreven hoe rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de taken en belangen van het waterschap. Uit de ingevoerde gegevens volgt dat er sprake is van een ruimtelijk plan dat een geringe invloed heeft op de taken en belangen van het waterschap. In deze fase van de planvorming (bestemmingsplan) kan volgens het waterschap worden volstaan met dit automatisch gegeneerd wateradvies.

Het Wateradvies is als bijlage bij de motivering voor het plan beschikbaar.

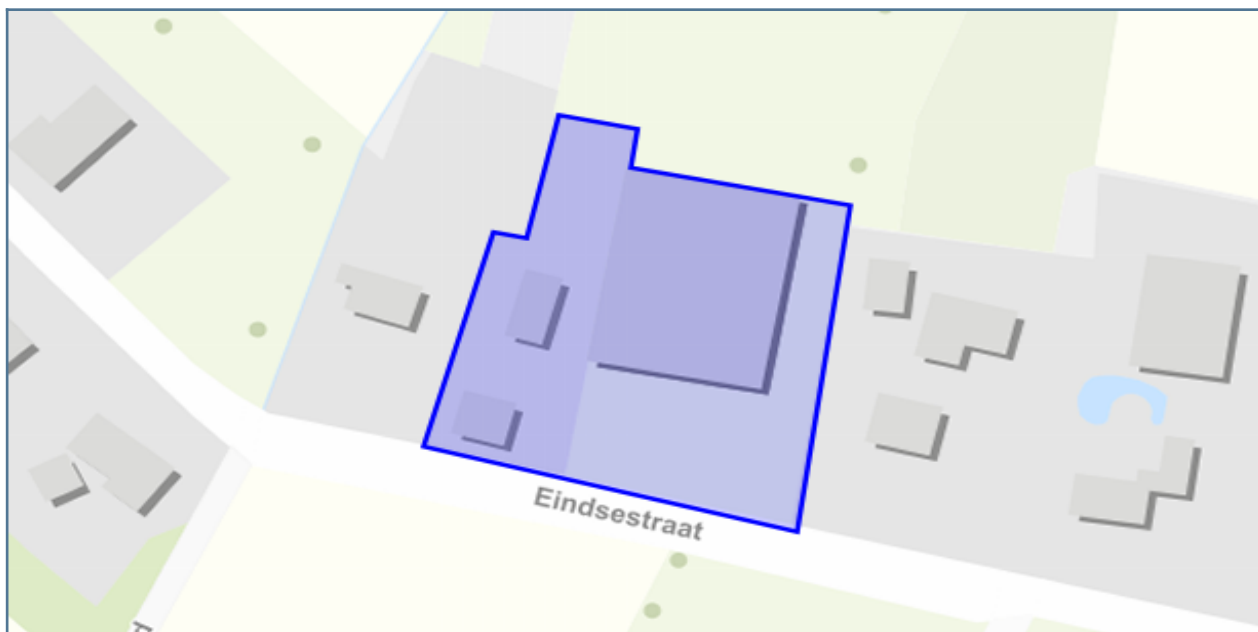
Digitale watertoets

De watertoets helpt u om aan de hand van de locatie van uw ruimtelijke plan en een aantal vragen te toetsen of u de belangen van het Waterschap raakt. Indien dit het geval is krijgt u tekst en uitleg over het vervolg proces.

Op basis van de check is onderstaande nodig

1. Korte procedure

Op basis van onderstaande locatie

Vragen en antwoorden uit de check

Gaat het plan uitsluitend over functiewijziging van bestaande bebouwing zonder fysieke aanpassing van bebouwing en ruimte?	nee
Is het totale plangebied groter dan 3500 m ² ?	nee
Gaat het plan over activiteiten die kunnen leiden tot verontreiniging van het oppervlaktewater? (Bij twijfel: vink 'ja' aan)	nee
Primaire of A-watergangen	nee
Beschermingszone primaire of A-watergang	nee
Secundaire of B-watergangen met beschermingszone	nee
Tertiaire of C-watergang	nee
Buitenbeschermingszone waterkering	nee
Waterstaatswerk en beschermingszone waterkering	nee
persleidingen	nee
rioolgemaal	nee
rioolwaterzuivering	nee
Boringsvrije zone van provincie Gelderland	nee
Grondwaterbeschermings zone van provincie Gelderland	nee
Koude - warmteopslagvrije zone van provincie Gelderland	nee
Waterwingebied van provincie Gelderland	nee
Wegen	nee

Details

1. Korte procedure

Wateradvies Gering Waterschapsbelang

Op grond van het Besluit Ruimtelijke Ordening moet in de toelichting van ruimtelijke plannen een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt beschreven hoe rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de taken en belangen van het waterschap. Uit de ingevoerde gegevens volgt dat er sprake is van een ruimtelijk plan dat een geringe invloed heeft op de taken en belangen van het waterschap. In deze fase van de planvorming (bestemmingsplan) kan volgens het waterschap worden volstaan met dit automatisch gegeneerd wateradvies.

Wat moet ik doen?

Gebruik alstublieft de knop ""DIRECT AANVRAGEN"" om uw aanvraag voor een wateradvies daadwerkelijk naar het waterschap te versturen. Hiervoor is een eenmalige registratie benodigd. De korte procedure houdt in dat u zelfstandig een waterparagraaf opstelt, waarin u toelicht hoe u op een goede manier omgaat met de relevante wateraspecten. U kunt hiervoor onze adviezen gebruiken en de standaardwaterparagraaf. Deze hebben we onder het kopje 'achtergrond' toegevoegd. Wij verzoeken u deze waterparagraaf aan te passen aan de gegevens van uw plan en de relevante wateraspecten. We vragen u deze waterparagraaf voor advies aan ons voor te leggen. Wanneer wij een positief advies verlenen kunt u de waterparagraaf invoegen in de ruimtelijke onderbouwing van het plan.

Waar moet ik op letten?

Achtergrondinformatie

Digitale Watertoets

Waterschapsbeleid Het Waterbeheerprogramma 2022-2027 ‘Versterken, verbinden, vergroenen’ beschrijft wat Waterschap Rivierenland in de planperiode 2022-2027 wil bereiken, met wie, hoe men dat wil gaan doen en waarom. In het waterbeheerprogramma zijn voor het waterbeheer de kaders gegeven en de opgaven gedefinieerd. De visie van Waterschap Rivierenland is vertaald in 8 hoofdthema’s: beschermen tegen overstromingen; water eerlijk verdelen; voorbereiden op extreem weer; streven naar schoon water van een goede biologische kwaliteit; bijdragen aan een fijne leefomgeving voor mens en natuur; kwaliteitsverbetering zwemwater; toewerken naar klimaat- en energieneutraliteit; toewerken naar circulariteit.

Daarnaast beschikt het Waterschap Rivierenland over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Klimaatadaptatie

Water en ruimtelijke ordening zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, zeker in ons veranderende klimaat. Extreme buien worden steeds vaker afgewisseld met perioden van droogte. We blijven ernaar streven om voldoende water van voldoende kwaliteit beschikbaar te hebben. Het waterschap heeft samen met de gemeenten de taak om te zorgen voor een klimaatbestendige inrichting van onze leefomgeving. Dit kunnen we niet alleen. U kunt een bijdrage leveren door uw plan zo klimaatbestendig mogelijk in te richten. Denk bijvoorbeeld aan groene daken of natuurvriendelijke oevers. De kwaliteit van de leefomgeving of de biodiversiteit kan zo worden vergroot. Op de website (<https://bouwadaptief.nl/>) kunt u zich laten inspireren door klimaatadaptatieve projecten en vindt u een overzicht van mogelijke maatregelen.

Verhard oppervlak

Indien u verharding aanbrengt, dient u mogelijk watercompensatie aan te leggen. Voor meer informatie verwijzen we u naar onze website <https://www.waterschaprivierenland.nl/waterberging>.

Waterkwaliteit

Hieronder volgt een aantal algemene aandachtspunten die gelden voor verschillende ruimtelijke ontwikkelingen: • Gebruik geen uitlopende materialen zoals zink of koper. Zo komen deze materialen niet in de sloot terecht. Gebruikt u wel uitlopende materialen, dan mag het dakwater niet rechtstreeks op de sloten worden geloosd. • Bladeren van bladverliezende bomen langs het water komen vaak in het water terecht. Dit kan de waterkwaliteit negatief beïnvloeden. U kunt de hoeveelheid bladafval in de watergang beperken door rekening te houden met de plaatsing van bomen. • Neem de ecologische waarde mee in het ontwerp van een watergang, wadi, etc. Door aandacht te hebben voor de ecologische waarde, vergroot u deze zonder al te veel moeite."

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstofdepositie.

- [Overzicht](#)
- [Samenvatting situaties](#)
- [Resultaten](#)
- [Detailgegevens per emissiebron](#)

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over de PDF en AERIUS kunt u vinden in de handleidingen of op onze website.

Contactgegevens

Rechtspersoon

Inrichtingslocatie

Geen

Eindsestraat 32,
6613AR Balgoij

Activiteit

Omschrijving

Toelichting

Twee woningen

Gebruiks- en oprichtingsfase twee woningen

Berekening

AERIUS kenmerk

Datum berekening

Rekenconfiguratie

RVMBb6hTnCjx

11 juli 2024, 14:33

OwN2000-rekengrid

Totale emissie

Eindsestraat 2 woningen - Beoogd

Rekenjaar

2024

Emissie NH₃

-

Emissie NO_x

6,5 kg/j

Resultaten

Eindsestraat 2 woningen - Beoogd

Gekarteerd oppervlak met toename (ha)

Gekarteerd oppervlak met afname (ha)

Grootste toename

Grootste afname

Hoogste bijdrage

-

-

-

-

-

Hexagon

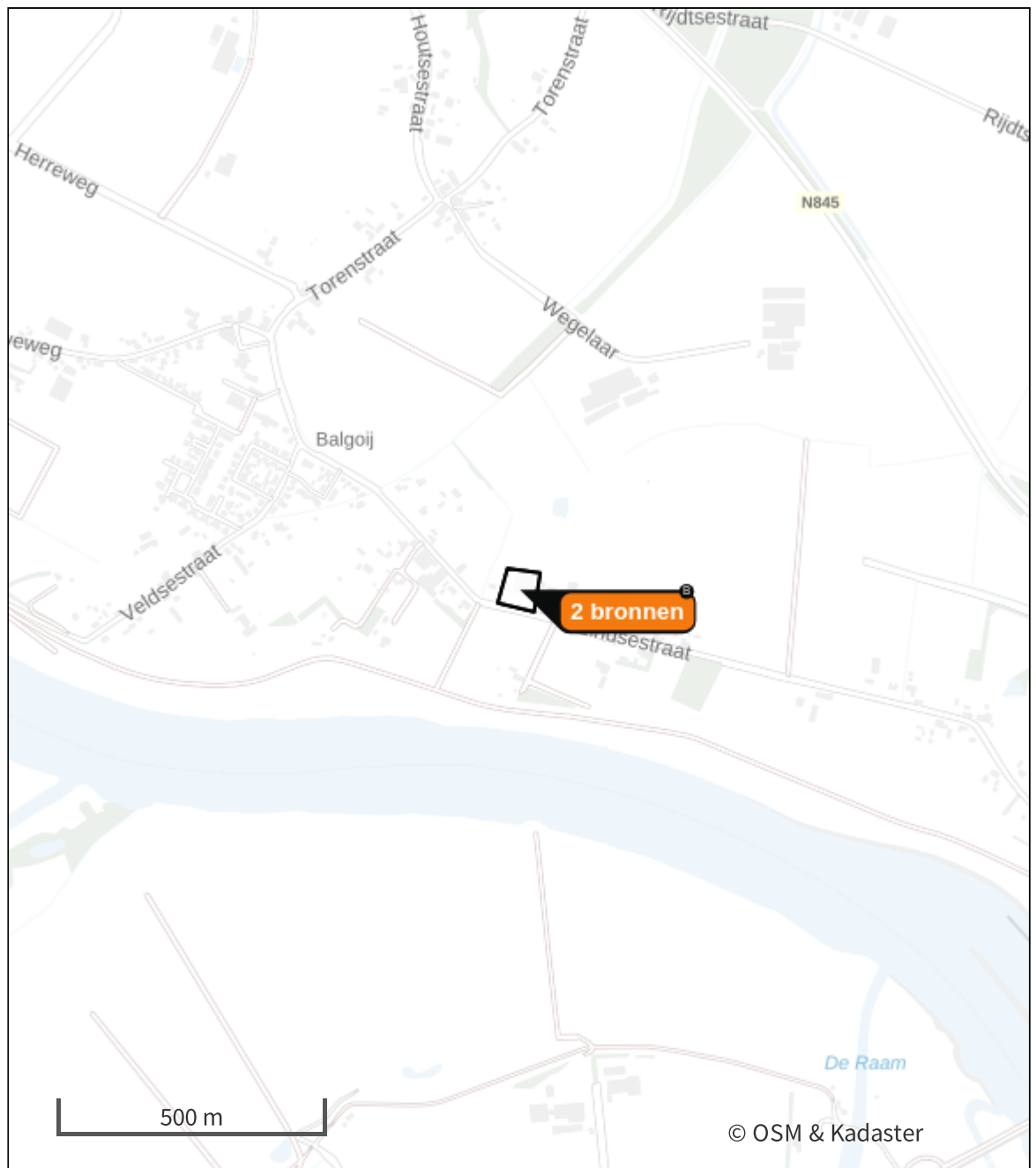
Gebied

Eindsestraat 2 woningen (Beoogd), rekenjaar 2024

Emissiebronnen		Emissie NH ₃	Emissie NO _x
1	Wonen en Werken Woningen Eindsestraat 2 woningen gebruiksfase	-	0,5 kg/j
2	Wonen en Werken Woningen Oprichtingsfase twee woningen	-	6,0 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

Habitrichtlijn	Grootste toename (projectberekening)
Vogelrichtlijn	Grootste afname (projectberekening)
Vogelrichtlijn, Habitrichtlijn	Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)
Niet bepaald	

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingsituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Eindsestraat 2 woningen" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	-	-	-	-	-	-

Eindsestraat 2 woningen, Rekenjaar 2024

1 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Eindsestraat 2 woningen	Uittreedhoogte	<u>1,0 m</u>	NO _x	0,5 kg/j
	gebruiksfase	Warmteinhoud	<u>0,002 MW</u>		
		Spreiding	1 m		
Locatie	X:178050,3 Y:421087,98				
Oppervlakte	0,47 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	<u>Continue Emissie</u>				

2 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Oprichtingsfase twee woningen	Uittreedhoogte	<u>1,0 m</u>	NO _x	6,0 kg/j
		Warmteinhoud	<u>0,002 MW</u>		
		Spreiding	1 m		
Locatie	X:178050,3 Y:421087,98				
Oppervlakte	0,47 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	<u>Continue Emissie</u>				

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie 2023.2.1_20240702_c9370194cb

Database versie 2023.2.1_c9370194cb_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://link.aerius.nl/website>

QUICKSCAN SOORTENBESCHERMING

EINDESESTRAAT 32 TE BALGOIJ

Colofon

Quicksan soortenbescherming

Projectnummer: E.00006045

Versie: 1

Datum: 14 augustus 2024

Opdrachtnemer

Agrifirm NWE BV
Bedrijfsontwikkeling Exlan
Waalkade 33
5347 KR Oss

Postbus 300
5340 AH Oss

Locatie

Eindsestraat 32 Balgoij

Contactpersoon

AvZ
T: 088 – 488 2929
F: 088 – 488 2102
Email: exlanadvies@agrifirm.com

Uitvoerders

AvZ
KvL

Collegiale check

AvZ

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN. NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERVEELVONDIGD DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOKOPIE, MICROFILM, GELUIDSBAND, ELEKTRONISCH OF OP WELKE ANDERE WIJZE DAN OOK, EN EVENMIN IN EEN GEAUTOMATISEERD GEGEVENSBESTAND WORDEN OPGESLAGEN, ZONDER VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN AGRIFIRM EXLAN.

Inhoudsopgave

Quickscan soortenbescherming

INLEIDING	4
HOOFDSTUK 1	6
TOETSINGSKADER	6
HOOFDSTUK 2	10
ONDERZOEKSRESULTATEN	10
HOOFDSTUK 3	25
CONCLUSIE	26
LITERATUUR	27
WAARNEMINGEN	28
EFFECTEN INDICATOR SOORTEN	33
PLAN PROJECTLOCATIE	35
RAPPORT BESCHERMDE SOORTENINDICATOR (BESI)	36

Inleiding

Planbeschrijving

Aanleiding

Het plangebied is gelegen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij. De plannen omvatten het slopen van een kassencomplex ten behoeve van de bouw van twee seniorenwoningen. De bestaande bedrijfswoning krijgt alleen een andere bestemming, maar het feitelijk gebruik verandert hierdoor niet. In dit kader wordt door het bevoegde gezag een toets aan de soortenbescherming noodzakelijk geacht. Bij de uitvoering van de voorgenomen ingrepen moet rekening worden gehouden met het huidige voorkomen van de, op grond van de Omgevingswet, beschermde soorten. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, moet vrijstelling of ontheffing worden verkregen.

De voorliggende quickscan bevat een inventarisatie van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in en om het plangebied. Tevens worden de te verwachten effecten van de ingreep in het plangebied beoordeeld.

Plangebied

Het plangebied ligt in de plaats Balgoij in de gemeente Wijchen. Het plangebied bevindt zich op de rand van de verkeerskundige en stedenbouwkundige bebouwde kom van Balgoij.

- Afbeelding 1: luchtfoto plangebied (bron: streetsmart.cyclomedia.com/streetsmart, geraadpleegd op 12/08/2024)

• Afbeelding 2: luchtfoto detail plangebied (bron: streetsmart.cyclomedia.com/streetsmart, geraadpleegd op 12/08/2024)

Onderzoeksmethode

Om een goede indicatie van de natuurwaarden binnen het plangebied te krijgen, wordt het onderzoek in verschillende stappen uitgevoerd. Op basis van bronnenonderzoek is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het gebied voor kunnen komen waaraan extra aandacht geschonken dient te worden tijdens het terreinbezoek.

Na het bronnenonderzoek is een verkennend terreinbezoek gebracht aan het plangebied. Hierbij is, op basis van de gegevens van het literatuuronderzoek, beoordeeld voor welke soorten het gebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen. Vervolgens zijn de mogelijke effecten op de verwachte beschermde soorten beschreven.

Op basis van de doorlopen procedures zijn conclusies getrokken met betrekking tot de eventuele negatieve effecten en/of obstakels inzake de Omgevingswet.

Op donderdag 1 augustus 2024 is de locatie tussen 16:30 en 17:30 uur ter plaatse geïnventariseerd, om te onderzoeken of het plangebied een zodanig belangrijke status heeft dat een aanvullend veldonderzoek noodzakelijk is. Op het moment van inventarisatie was het 22 graden Celsius en zwaar bewolkt.

Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de, in de regio voorkomende, beschermde soorten.

Doelstelling

Om een indicatie te krijgen van de effecten die de sloop- en bouwwerkzaamheden hebben op de natuurwaarden binnen het plangebied, dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep in het betreffende gebied op de beschermde soorten en komt daarmee de staat van instandhouding in gevaar?
3. Hoe dient omgegaan te worden met eventuele negatieve effecten van het plan op wettelijk beschermde planten- en diersoorten, en welke vervolgstappen zijn nodig?

1

Toetsingskader

Omgevingswet

De bescherming van natuur is in Nederland vastgelegd in nationale wetgeving. De nationale wetgeving is een Nederlandse implementatie van de belangrijkste Europese wetgevingselementen. Per 1 januari 2017 zijn de Flora- en Faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen door de Wet natuurbescherming. En per 1 januari 2024 zijn deze allen opgenomen in de Omgevingswet. De uitvoering van deze nieuwe wet is grotendeels in handen Gedeputeerde Staten van de provincies.

1.1 Gebiedsbescherming

De Omgevingswet noemt bekende maar ook enkele nieuwe soorten natuurgebieden die bescherming behoeven: de Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland (NNN), bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen, bijzondere nationale natuurgebieden en de nationale parken. Bij ontwikkelingen met name in het buitengebied moet rekening worden gehouden met het al dan niet van toepassing zijn van de beschermingsregimes van deze natuurgebieden. Ieder gebied kent een eigen beschermingsregime dat afzonderlijk gewogen dient te worden in relatie tot plannen, projecten en andere handelingen met mogelijk nadelige effecten voor de beschermde natuurwaarden.

Natura 2000-gebieden

De bekendste natuurgebieden zijn de Natura 2000-gebieden, zij kennen tevens het meest strikte beschermingsregime. De basis voor Natura 2000 zijn de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In Nederland zijn 164 gebieden als Natura 2000-gebied aangewezen. Daarnaast kent Nederland ook 'bijzonder nationaal natuurgebied'. Voor ieder gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen bepaald die betrekking kunnen hebben op de bescherming van specifieke flora en fauna alsook leefgebieden van soorten. Alle projecten en handelingen binnen of buiten de gebiedsgrenzen mogen geen verstorend of verslechterend effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. Voor de voorgenomen ontwikkeling is hier, voor zover van toepassing, separaat aan getoetst. In deze rapportage wordt hier verder niet op ingegaan.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. De provincies zijn belast met de taak een dergelijk netwerk tot stand te laten te komen en in stand te laten. De uitvoering hiervan is hoofdzakelijk gestuurd vanuit de ruimtelijke ordening (provinciale verordeningen). Binnen het Natuurnetwerk Nederland geldt een "ja-mits"- benadering.

Overige gebieden

Naast de bovengenoemde gebieden kunnen gebieden aangewezen worden als 'bijzondere provinciale natuurgebieden', 'bijzondere provinciale landschappen' of 'nationaal park'. De bescherming van deze gebieden vindt net als bij het NNN plaats via het ruimtelijk spoor. Daarnaast kan een gebied aangewezen worden als 'bijzonder nationaal gebied', een soort voorloper van de aanwijzing als Natura 2000-gebied. De bescherming van deze gebieden stemt dan ook overeen met de bescherming van Natura 2000-gebieden.

1.2 Soortenbescherming

De Omgevingswet verbiedt het om zonder omgevingsvergunning voor de activiteit flora en fauna, activiteiten te verrichten. In hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) wordt het beschermingsregime geregeld van alle van nature in Nederland in het wild voorkomende dieren en planten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten beschermingsregimes:

- 1) Beschermingsregime soorten vogelrichtlijn (paragraaf 11.2.2)
- 2) Beschermingsregime soorten habitatrichtlijn (paragraaf 11.2.3)
- 3) Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 11.2.4)

Daarnaast zijn er vrijgestelde soorten en jaarrond beschermde vogelnesten.

Vogelrichtlijn

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Het is verboden om:

- Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
- Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en – eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
- Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I (planten) en II (diersoorten) van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.

Wat betreft deze soorten is het verboden om:

- Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
- Opzettelijk dieren te verstoren;
- Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
- Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ook is het verboden deze soorten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven. Het beschermingsniveau van deze soorten kan per provincie verschillen.

Het is verboden om:

- 1) Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
- 2) Vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren te beschadigen of te vernielen;
- 3) Opzettelijk (vaat)planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten.

Vrijgestelde soorten

De verboden zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Ook vallen de zwarte rat, bruine rat, huismuis, de mol en sommige exoten niet onder beschermingsregime van de Omgevingswet en mogen opzettelijk gedood en gevangen worden. Daarnaast geldt, zoals hierboven reeds aangegeven, dat provincies de bevoegdheid hebben vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten.

Jaarrond beschermde vogelnesten

De opgestelde lijst met jaarrond beschermde nesten voor vogels is een beleidsdocument dat voortvloeit uit artikel 11.42 van het Bal en is opgenomen in de provinciale omgevingsverordening. De nesten zijn ingedeeld in categorieën (1 t/m 5) waarvan de categorie 1 t/m 4 jaarrond beschermd zijn. Nesten in categorie 5 zijn enkel beschermd bij afwezigheid van voldoende alternatieven.

- 1) Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 3) Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

1.3 Houtopstanden

Afdeling 11.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) gaat over het vellen van houtopstanden en het herplanten van grond na het vellen van houtopstanden. Een houtopstand is een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend.

Buiten de bescherming vallen:

- Houtopstanden binnen de 'bebouwingscontour houtkap'. Dit bebouwingscontour dient door de gemeenteraad vastgesteld te zijn in het omgevingsplan;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten zijn geteeld;
- houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen naaldbomen die duidelijk bedoeld zijn als kerstbomen én niet ouder zijn dan 20 jaar;
- kweekgoed;
- populieren of wilgen van:
  - wegbeplantingen
  - beplantingen langs waterwegen, of
  - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden
- het dunnen van een houtopstand om de groei van de overblijvende houtopstand te bevorderen. Bijvoorbeeld als onderdeel van het reguliere onderhoud van de houtopstand;
- beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen en duidelijk bedoeld zijn voor de productie van houtige biomassa onder de volgende voorwaarden:
  - Het oogsten vindt minstens 1 keer per 10 jaar plaats.
  - De beplantingen bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid.
  - Een beplantingseenheid moet bestaan uit aaneengesloten beplanting zonder doorsnijding door meer dan 2 m brede onbeplante stroken.
  - De beplantingen zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- houtopstanden met een oppervlakte van minder dan 10 are. Het gaat hier om de oppervlakte van de totale houtopstand dus niet alleen van het te vellen deel;

- houtopstanden die bestaan uit een rijbeplanting van maximaal 20 bomen (gerekend over het totaal aantal rijen). Het gaat hier om het aantal bomen in rijbeplanting van de totale houtopstand dus niet alleen het aantal te vellen bomen.

Naast de Omgevingswet kan ook een gemeente beperkingen opleggen ten aanzien van het kappen van bomen. Er is dan een omgevingsvergunning nodig voor het kappen van bomen op grond van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV).

Tenslotte kan ook in een provinciale verordening een kapverbod opgelegd worden. Indien hier sprake van is, moet er bij de provincie een ontheffing of vrijstelling worden aangevraagd.

Voor de voorgenomen ontwikkeling is hier, voor zover van toepassing, separaat aan getoetst. In deze rapportage wordt hier verder niet op ingegaan.

2

Onderzoeksresultaten

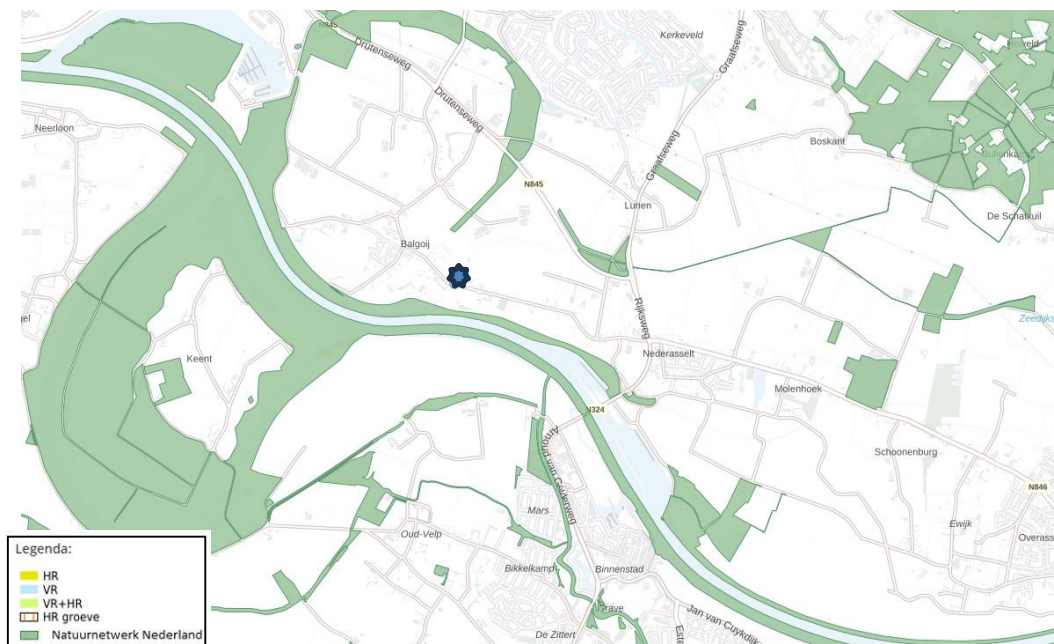
2.1 Bronnenonderzoek

Gegevens van websites als www.waarneming.nl en de verspreidingsatlas van NDFF zijn geraadpleegd voor achtergrondinformatie. Een groot aantal amateurs en professionals publiceert op deze bekende websites zijn natuurwaarnemingen, die worden gecontroleerd door een validatiecommissie. Zodoende zijn de waarnemingen uit deze bronnen redelijk betrouwbaar, maar moeilijk te verifiëren. De waarnemingen geven eventueel wel een indicatie van soorten waar tijdens het veldonderzoek extra aandacht aan besteed dient te worden.

Natuurnetwerk Nederland

Het natuurbeheerplan is een beleidskader om het Europese, rijks- en provinciale natuur- en landschapsbeleid te realiseren. Het gaat hier om bestaande natuurgebieden, gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden worden ingericht en beheerd volgens agrarisch natuurbeheer en de Natura 2000-gebieden.

Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Nederland en buiten andere natuurgebieden zoals Natura 2000. Het meest dichtbijgelegen Natura 2000-gebied is het Natura 2000-gebied "Rijntakken". Het Habitat- en Vogelrichtlijngebied is gelegen op een afstand van 11,3 km ten noorden van de projectlocatie.

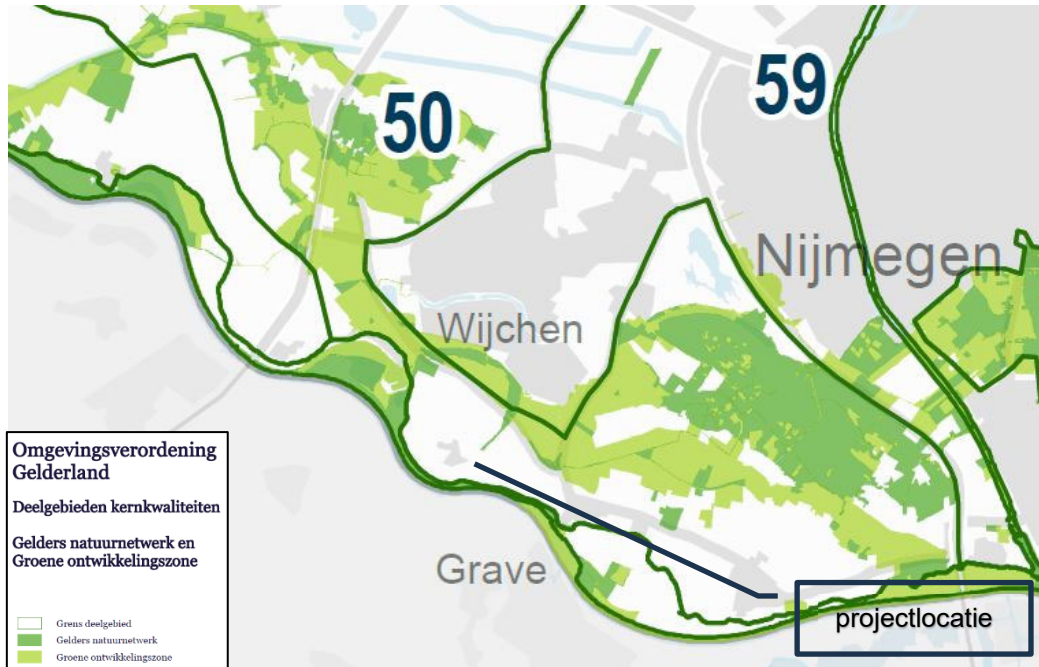

• Afbeelding 3: ligging Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000
(bron: atlasleefomgeving.nl/kaarten, geraadpleegd op 12/08/2024)

Het Gelders Natuurnetwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, maar er worden ook nieuwe natuurgebieden ontwikkeld. Dit netwerk is beschermd en de regels voor bescherming en ontwikkelingsmogelijkheden zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland. Een deel heeft Europese bescherming: de Natura 2000-gebieden. Er zijn 15 Natura 2000-gebieden in Gelderland. In die gebieden worden maatregelen genomen om de kwaliteit en de soortenrijkdom van de natuur te verbeteren. In de Omgevingsverordening staat waar het

Gelders Natuurnetwerk (GNN) ligt. Het Natuurbeheerplan geeft een beeld van bestaande en nieuw te ontwikkelen natuur in het Gelders Natuurnetwerk.

De projectlocatie is gelegen in deelgebied 50 van Omgevingsverordening Gelderland. Het heet 'Rivierduinengordel Overasselt – Bergharen'. De lichtgroene gebieden staan voor 'groene ontwikkelingszone'. De donkergroene gebieden zijn reeds aangewezen als Gelders natuurnetwerk.

Afbeelding 4: ligging projectlocatie in de Omgevingsverordening Gelderland.

De projectlocatie is niet gelegen in een natuurnetwerk en ligt ook buiten de groene ontwikkelingszones.

Binnen het Natuurnetwerk Nederland geldt een "ja, mits"- benadering. Het project is niet gelegen binnen het Natuurnetwerk Nederland en dus kan geconcludeerd worden dat het project geen gevolgen heeft voor het Natuurnetwerk. Ook ligt de projectlocatie buiten de groene ontwikkelingszones. Door het project wordt dus ook de ontwikkeling van nieuwe natuur niet belemmerd.

2.2 Veldonderzoek

Op verschillende punten in het plangebied zijn waarnemingen verricht. Tijdens het veldbezoek is het gebied beoordeeld op de aanwezigheid van beschermde soorten en de habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Er is extra aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen en vogelnesten.

De ecologische factoren in de omgeving zijn met behulp van een digitale fotocamera vastgelegd. Om de flora en fauna te kunnen determineren, is gebruik gemaakt van eigen kennis en literatuur

- Afbeelding 5: Zicht op projectlocatie vanaf de straat, op het grasveld komen de nieuwe woningen

- Afbeelding 6: zicht op de te slopen kassen met daarvoor de bouwlocatie

- Afbeelding 7: Bestaande bedrijfswoning met tuin en haagbeuken, blijft gehandhaafd

- Afbeelding 8: Bestaand bijgebouw bij de bedrijfswoning, blijft gehandhaafd

- Afbeelding 9: binnenzijde bijgebouw (blijft behouden)

- Afbeelding 10: Notenboom op het erf van de voormalige bedrijfswoning, blijft behouden

- Afbeelding 11: Zijgevel kassencomplex, omliggend gras wordt regelmatig gemaaid

- Afbeelding 12: Binnenzijde kassencomplex

• Afbeelding 13: Binnenzijde kassencomplex

• Afbeelding 14: Binnenzijde kassencomplex

- Afbeelding 15: Binnenzijde kassencomplex

- Afbeelding 16: Zicht op naastgelegen grasland

• Afbeelding 17: Straatbeeld

Flora algemeen

Bij de planlocatie zijn geen bijzondere beplantingen aangetroffen. Er is tevens gelet op de aanwezigheid van (beschermde) muurvegetatie. Op het perceel van de bedrijfswoning staan enkele bomen, aan de straatzijde zomereiken en achter op het erf notenbomen en berk. Deze blijven allemaal behouden. Voor en rondom het kassen complex is gras dat regelmatig gemaaid wordt.

Grondgebonden zoogdieren

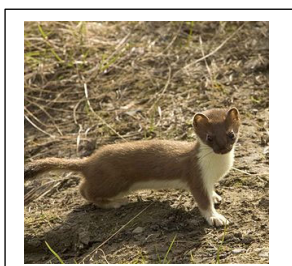
Specifiek wordt bekeken of binnen de betreffende inrichting verwacht kan worden of er streng beschermde zoogdieren; steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel, eekhoorn, bever en das kunnen worden aangetroffen. Door de aanwezigheid van twee loslopende katten en een loslopende hond, is dit geen interessante locatie voor grondgebonden zoogdieren.

Steenmarter

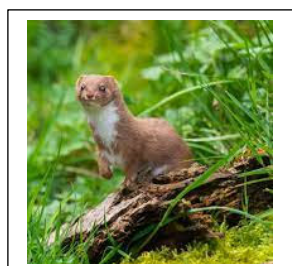
De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Daarnaast laten steenmarters enorm veel sporen achter. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie als vaste rust- of verblijfplaats door deze soort.

Kleine marterachtigen

De onderzoekslocatie biedt geen geschikte verblijflocaties voor de hermelijn, wezel en bunzing. De soorten maken gebruik van oude hopen van onder andere mollen en muizen, maar ook houtwallen, steenhopen en ruimtes onder boomwortels. Desbetreffende soorten hebben binnen hun territorium verscheidene verblijfplaatsen. Tijdens het veldbezoek zijn er geen marters of sporen van marters aangetroffen op de onderzoekslocatie. Echter, dit betekent niet dat het gebied niet potentieel in gebruik is door de hermelijn, wezel en/of bunzing als migratieroute. Gezien de onderzoekslocatie kleiner is dan één hectare kan gesteld worden dat deze geen essentieel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van een van genoemde soorten (Bouwens 2017). Indien bij sloop/herinrichting van het gebied groenstructuren rond het perceel behouden blijven, is er geen sprake van een negatief effect op genoemde soorten.

Hermelijn

Wezel

Bunzing

Eekhoorn

De onderzoekslocatie is vanwege de afwezigheid van voldoende bomen niet geschikt als habitat voor de eekhoorn. Er staan te weinig bomen rondom de projectlocatie. Tevens worden er met de werkzaamheden geen bomen verwijderd. Een negatief effect als gevolg van de werkzaamheden is uitgesloten.

Bever

Het is bekend dat er bevers leven in de Maas. De bever leeft in het water of de waterkant. Daar knaagt hij aan de stammen van bomen om de tanden te slijten. Van de bomen en takken bouwt hij een dam. De Maas stroomt op ruim 250 meter afstand van de projectlocatie. Er is geen watergang die de Maas en de projectlocatie verbindt. Verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen van de bever kunnen worden uitgesloten.

Das

Dassen komen wel voor in het gebied rondom de projectlocatie. Zij maken hun burchten in de grens tussen bos(jes) en weilanden. Bij voorkeur in een talud, verstopt in de dekking. Deze zijn niet aangetroffen. Het verstoren van een vaste rust- en verblijfplaats is daarmee uit te sluiten.

Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie en de directe omgeving geen loop- of eetsporen, latrines en/of wissels aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das. Deze zijn niet waargenomen, wat logisch is, omdat het perceel rondom het kassencomplex volledig omheind is met een hekwerk. Daarmee is uit te sluiten dat de projectlocatie onderdeel uitmaakt van een essentieel foerageergebied van de das. Verstoring ten aanzien van de das als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld.

Vleermuizen

Het plangebied is zeer nauwkeurig beoordeeld op de mogelijke waarde voor vleermuizen. Hierbij is gelet op de geschiktheid van de aanwezige bebouwing als verblijfplaats voor deze dieren: aanwezigheid van spouwgangen en andere openingen in muren en daken, vetstrepen, uitwerpselen en prooiresten bij gevelopeningen.

Verblijfsruimte voor vleermuizen hebben specifieke voorwaarden zoals een stabiele temperatuur en het tochtvrij zijn. Bij vleermuizen worden vier verblijfplaatsen onderscheiden; winterverblijven, zomerverblijven, kraamverblijven en paarverblijven. Aan de winterverblijven worden de hoogste eisen gesteld, daarna de kraamverblijven, dan de zomerverblijven en tenslotte de paarverblijven, waarbij de vleermuizen een zeer korte tijd op een bepaalde locatie kunnen verblijven.

De kas is ongeschikt voor vleermuizen. Het is licht en de temperaturen schommelen enorm op een dag.

Naast de onderzoekslocatie bevindt zich het woonhuis en het bijgebouw. Deze blijven in tact. Eventuele verblijfplaatsen hierin ondervinden door de afstand tot de sloop- en bouwlocatie en de aard van de ingreep geen hinder.

Voerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op de aanwezige habitat, gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk voerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van voerageermogelijkheden niet in het geding komen. In de directe omgeving is meer geschikt voerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig in de vorm van bomenrijen en bosranden.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen zoals houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en voerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen ontbreken op de onderzoekslocatie, worden er geen potentiële vliegroutes verstoord.

Vogels

Tijdens het bezoek is met name gelet op de aanwezigheid van nesten en rustplaatsen voor vogels.

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Binnen het agrarische (buiten)gebied kunnen dit zijn: boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief, huismus, steenuil, kerkuil, boerenzwaluw, huiszwaluw, bosuil, ransuil en torenvalk.

Boomvalk

De boomvalk is een soort die geen eigen nest maakt, maar broedt in gebruikte kraaien- en/of eksterneesten in verschillende typen bos(randen) of in solitaire bomen, populierensingels, of op erven. De soort komt vooral voor in open en halfopen landschappen zoals boerenland en dorpen, alsook in buitenwijken van steden. De bomen op- en nabij de projectlocatie zijn gecontroleerd op dergelijke nesten, deze zijn niet aangetroffen. Evenmin worden er met de beoogde werkzaamheden bomen verwijderd. Negatieve effecten op de boomvalk als gevolg van de werkzaamheden zijn derhalve niet aan de orde.

Buizerd en havik

De buizerd en havik broeden op grote nesten van ongeveer een meter in doorsnede en 60 centimeter diep. Dergelijke nesten zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Een broedgeval van de buizerd en havik is daarom uit te sluiten. Eveneens worden er met de beoogde werkzaamheden geen bomen gekapt, zodat het wegnemen van een jaarrond beschermd nest kan worden uitgesloten.

Buizerd

Havik

Boomvalk

Wespendief en sperwer

De wespendief is doorgaans gebonden aan grotere bosgebieden van zowel loof- als naaldbomen. Bij voorkeur is er afwisseling binnen het bosgebied aanwezig in de vorm van open plekken. De sperwer broedt bij voorkeur meer verborgen in naaldbomen. Beide situaties zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Gezien de ligging van de onderzoekslocatie binnen agrarisch gebied en de afwezigheid van voldoende dekking is een nestplaats van de sperwer of wespendief niet te verwachten. Eveneens zijn er tijdens het veldbezoek geen nesten aangetroffen. Een broedgeval van zowel de wespendief als de sperwer zijn uitgesloten.

Wespendief

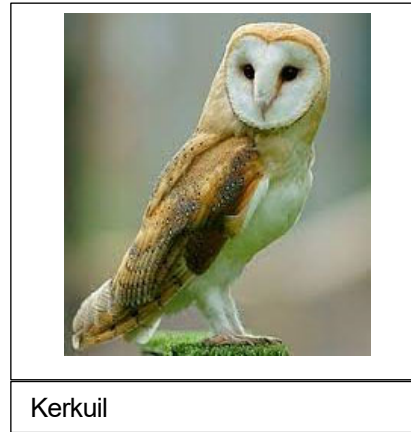
Sperwer

Steenuil en kerkuil

De kerkuil en steenuil hebben een voorkeur voor cultuurlandschappen met allerlei landschapselementen die voor afwisseling zorgen. Beide soorten broeden in gebouwen en gebruiken ook graag speciale nestkasten. Daarnaast worden door de steenuil ook wel boomholten gebruikt, mits er zich grote holten in bevinden. Het kassencomplex, maar ook het bijgebouw bij de woning zijn in zijn geheel gecontroleerd op de aanwezigheid van steen- en kerkuilen en is vooral gelet op de aanwezigheid van sporen; braakballen, veren en uitwerpselen. Er zijn geen (sporen van) steen- en kerkuilen waargenomen. Er is geen sprake van een afname van belangrijk foerageergebied. Er blijft er voldoende foerageergebied aanwezig in de omgeving.

Steenuil

Kerkuil

Huismus

Ook voor de huismus, die veel te vinden is in agrarisch gebied en vooral gebonden aan gebouwen is, is het nest jaarrond beschermd. Het habitat van een huismus moet bestaan uit een combinatie van:

- plekken voor nestgelegenheid
- jaarrond beschikbaar zijn van voedsel (voor volwassenen en jongen)
- dekking (stekelige struiken, groenblijvende struiken en klimplanten, coniferen, klimop)
- plekken voor stofbaden
- drinkwater

Ontbreekt een van de onderdelen of liggen ze te ver van elkaar verwijderd, dan is de habitat niet geschikt.

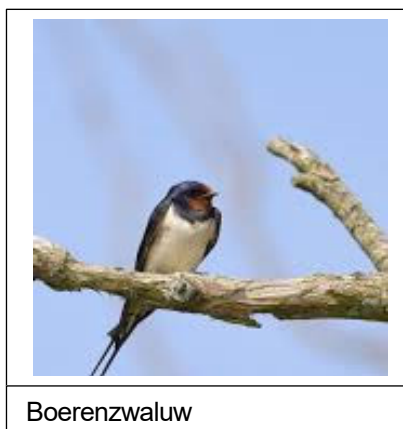
Er zijn geen nesten van huismussen gevonden in de te slopen bebouwing. Daarvoor is een kassencomplex ook niet geschikt omdat de temperatuur er veel te hoog kan worden. Er zijn wel huismussen gehoord bij de woning aan de Eindsestraat 45. Hier worden paarden gehouden.

Boerenzwaluw en huiszwaluw

Zowel de boerenzwaluw als de huiszwaluw zijn te vinden rond boerenerven. Beide soorten maken een modernest. Echter bouwt de boerenzwaluw zijn nest bij voorkeur in een schuur terwijl een huiszwaluw zijn nest aan de buitenkant van een gebouw maakt en helemaal dicht metselt. Ook zijn beide soorten heel sociaal. Huiszwaluwen broeden vaak in kolonies van grote aantallen nesten. Boerenzwaluwen zoeken hun soortgenoten ook op, maar wonen met enkele paren bij elkaar.

Een huiszwaluw bouwt zijn nest vaak onder witte overstekken. De te slopen kas heeft geen overstek.

Ook in de kas en in het bijgebouw zijn geen nesten van boerenzwaluwen aangetroffen. De nesten vallen erg op. Er zijn geen zwaluwnesten aangetroffen tijdens het veldonderzoek.

Boerenzwaluw

Huiszwaluw

Bosuil en ransuil

De bosuil is de meest voorkomende uilensoort in Europa. Maar omdat hij vooral 's nachts leeft, wordt hij niet altijd opgemerkt. Ze leven in veel verschillende biotopen: loof- en naaldbossen, stadsparken en groene woonwijken. Dat komt omdat ze flexibel in prooikeuze zijn. De bosuil broedt overwegend in boomholtes van (oude) bomen. Er moet het hele jaar voldoende voedsel beschikbaar en bereikbaar zijn. Daarnaast zijn voldoende roest- en broedplaatsen belangrijk. Ook de ransuil komt in veel verschillende leefgebieden voor en broedt in bomen. Echter gebruikt een ransuil vaak geen holtes, maar oude kraaien- of ekstemesten. Omdat een ransuil in open velden/plekken en langs wegbermen jaagt, komen ze niet veel voor in dicht beboste gebieden.

Er worden met de voorgenomen werkzaamheden geen bomen gekapt. Het beschadigen van nesten is dus uitgesloten. Een negatief effect van het plan op de bosuil en ransuil is dus uit te sluiten.

Bosuil

Ransuil

Torenavalk

Torenavalk

Een torenvalk bouwt zelf geen nest. Ze gebruiken oude kraaiennesten of speciale torenvalkkasten. Een torenvalk jaagt in open of halfopen landschappen. In een landschap met veel (kort) grasland, heide, hoogvenen, duinen en akkers is voor hen het voedsel goed te vinden. Al biddend in de lucht jaagt hij op prooien op de grond. Op het menu staan vooral woelmuizen maar ook zangvogels en kuikens van weidevogels.

Er worden met de voorgenomen werkzaamheden geen bomen gekapt. Het beschadigen van nesten is dus uitgesloten. Een negatief effect van het plan op de torenvalk is dus uit te sluiten.

Overige broedvogels

De beplanting op de onderzoekslocatie kan nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals de merel en winterkoning. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Er zijn geen nesten van overige broedvogels aangetroffen in de te slopen kas.

Er zijn vogels gezien en gehoord, namelijk:

- Tabel 1: overzicht waargenomen vogels

Soort
Houtduiven
Zwartkop
Merel

Reptielen, amfibieën en vissen

Er zijn tijdens het terreinbezoek geen reptielen, amfibieën en/of vissen waargenomen.

Voor de in Nederland voorkomende reptielsoorten zoals de hazelworm, de levendbarende hagedis en ringslang biedt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat. Deze soorten worden vrijwel alleen aangetroffen in specifieke natuurgebieden.

Dit geldt ook voor de specifieke beschermende amfibieënsoorten die veel eisen stellen aan zijn habitat; alpenwatersalamander, heikikker, vinpootsalamander, poelkikker en rugstreppad. Deze zijn allen uit te sluiten omdat de betreffende locatie geen goed habitat biedt voor deze soorten door het ontbreken van voldoende oppervlaktewater.

De onderzoekslocatie vormt wel een geschikt habitat voor algemene amfibieënsoorten als de bruine kikker en de gewone pad. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten beschutting vinden tussen de begroeiing en onder takken- of stenhopen. Voor algemene amfibieënsoorten geldt in het kader van de Omgevingswet een vrijstelling, zodat een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is. Het is echter wel zaak om aandacht te schenken aan de zorgplicht.

Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

Overige

Van de overige soortgroepen, zoals dagvlinders, insecten en libellen, kan worden aangenomen dat deze soorten gedurende het jaar in het plangebied aanwezig kunnen zijn of dit gebied in de migratieroute hebben liggen.

Afhankelijk van het seizoen zijn mogelijk algemene soorten te vinden op/of binnen de planlocatie. Specifieke beschermende soorten zijn voornamelijk afhankelijk van specifieke terreinkenmerken met specifieke biotopen. Binnen het plangebied is een dergelijk biotoop niet aanwezig.

2.3 Effecten van de ingreep

De effecten op beschermde soorten zijn onderzocht op basis van het voornemen binnen het plangebied.

Flora algemeen

Er is geen bijzondere flora aangetroffen binnen het plangebied, negatieve effecten zijn uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Verstoring van algemene zoogdieren vindt mogelijk plaats. De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als de egel, konijn en diverse muissoorten. De verblijfplaatsen van deze soorten worden door de voorgenomen ingreep echter niet aangetast. Verblijfplaatsen van beschermde zoogdiersoorten zijn ter plaatse niet aangetroffen.

Vleermuizen

Er zijn geen sporen van vleermuizen aangetroffen waaruit blijkt dat de gebouwen als verblijfplaats worden gebruikt. Nader onderzoek in het kader van de soortenbescherming is niet noodzakelijk.

Vogels

Door de voorgenomen ingreep worden geen vogels en jaarrond beschermde nesten aangetast.

Reptielen, amfibieën en vissen

Er zijn geen reptielen, amfibieën en/of vissen waargenomen. De instandhoudingsdoelstellingen komen niet in het gedrang.

Overige

Omdat er geen geschikt biotoop is waargenomen voor overige beschermde soorten, zijn negatieve effecten uitgesloten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

3

Conclusie en aanbevelingen

Het natuuronderzoek is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend veldbezoek aan het plangebied. Het beeld dat uit het onderzoek naar voren is gekomen vormt voldoende basis om gefundeerd uitspraken te doen over de gevolgen van de voorgenomen werkzaamheden voor beschermde soorten en gebieden.

3.1 Conclusie

Voor de bepaling van de effecten en voor de beantwoording van de vraag of men in strijd komt met de Omgevingswet, wordt de relatie gelegd tussen het initiatief met deze wet door waar mogelijk antwoord te geven op de volgende vragen:

1. *Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?*
2. *Welke invloed heeft de geplande ingreep in het betreffende gebied op de beschermde soorten en de staat van instandhouding?*
3. *Hoe dient omgegaan te worden met eventuele negatieve effecten van het plan op wettelijk beschermde planten- en diersoorten, en welke vervolgstappen zijn nodig?*

Het voornemen zoals opgenomen in de inleiding en de daarbij behorende werkzaamheden, zal naar verwachting geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van beschermde soorten. Binnen het plangebied zijn geen (verblijfplaatsen van) strikt beschermde soorten aangetroffen die door de werkzaamheden worden beïnvloed.

Uit de effectenbeschrijving blijkt dat er geen onevenredige directe of indirecte gevolgen zijn van de voorgenomen activiteiten op de voortplanting en instandhouding van beschermde dieren/of plantsoorten. Lokaal zullen mogelijk algemene soorten uit het plangebied trekken op zoek naar een vervangende biotoop.

Voor aanvang van de werkzaamheden dient derhalve geen aanvullend onderzoek plaats te vinden. Een ontheffing met betrekking tot aantasting van beschermde soorten is niet nodig. De werkzaamheden kunnen leiden tot een beschadiging of vernietiging van mogelijke verblijfplaatsen en/of verstoring van eventueel aanwezige algemene soorten. Een algehele vrijstelling op basis van de Verordening natuurbescherming voor ruimtelijke ontwikkelingen is hierop van toepassing. De specifieke zorgplicht (artikel 11.27 Bal) blijft onverminderd van toepassing.

Literatuur

- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, van, V., Smeenk, C. & Thissen, J.B.M., 1992 Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij van de KNNV, Utrecht.
  - Europese Gemeenschappen, Richtlijn no 92/409 inzake het behoud van de vogelstand. Brussel, 1979.
  - Europese Gemeenschappen, Richtlijn no 92/43 inzake instandhouding van de natuurlijke habitat en de wilde flora en fauna. Brussel, 1992.
  - Provinciale Verordening (Wet) natuurbescherming
  - Hollander, H., & Geest, van der, P., 1994. Rode-Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland. Red data book of threatened mammals in the Netherlands. Vereniging voor Zoogkunde en Zoogdierbescherming, Utrecht.
  - Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Ministerie van Volkshuisvesting. Ruimtelijke Ordening en milieu, 2004. Nota Ruimte.
  - De Nederlandse libellen, Nederlandse Fauna, deel 4 Nationaal historisch museum, KNNV uitgeverij (2002)
  - Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ)
  - Vleermuizen en planologie, Zoogdierverseniging (2010)
  - Omgevingswet
-
- www.waarneming.nl
  - www.synbiosys.alterra.nl
  - www.atlasleefomgeving.nl
  - www.ravon.nl
  - www.sovon.nl
  - www.google.nl
  - www.floron.nl
  - www.ruimtelijkeplannen.nl
  - www.natura2000.nl
  - www.ecologica.eu

1 Bijlage

Waarnemingen

Balgoy Nederland

[Details](#) |
 [Waarnemingen](#) |
 [Foto's](#) |
 [Geluiden](#) |
 [Soorten gezien](#) |
 [Ranglijst waarnemers](#)

Naam	Balgoy	Data	Aantal	Gebruiker	Waarnemingen
Oppervlakte	43,0 ha	Waarnemingen	1.957	Hans Hollander	747
Land	Nederland	Gebruikers	101	Jordy Houkes	183
Provincie	Gelderland	Foto's	593	rob en henny gorissen	122
Gemeente	Wijchen (gemeente)	Geluiden	3	Marc de Bont	84
		Soorten	286	Fred Hustings	81

Bijgewerkt op: 2024-07-28 19:25:55

6 recente waarnemingen binnen het gebied van 'Balgoy' (in de afgelopen 30 dagen) toon waarnemingen

Balgoy Nederland

[Details](#)
[Waarnemingen](#)
[Foto's](#)
[Geluiden](#)
[Soorten gezien](#)
[Ranglijst waarnemers](#)

2023-08-13 - 2024-08-12

Zoek

 Toon geavanceerd

Datum	Soort	Aantal	Locatie	Waarnemer		
2024-08-07 13:20	Kruisbek - <i>Loxia curvirostra</i>	1 overvliegend, gehoord	Balgoy	Onno Bosma		
2024-08-04 15:35	Mijt onbekend - <i>Acari indet.</i>	1 gal	Balgoy	Onno Bosma		
2024-07-28 13:44	Spoorbloemvlo - <i>Trioza centranthi</i>	1 gal	Balgoy	Onno Bosma		
2024-07-24 18:09	Dagpauwoog - <i>Aglais io</i>	1 imago, gezien	Balgoy	rose orth		
2024-07-16	Gewone Bosmuis - <i>Apodemus sylvaticus</i>	1	Balgoy	rose orth		
2024-07-15 16:13	Gamma-uil - <i>Autographa gamma</i>	1	Balgoy	rose orth		
2024-07-09	Dagpauwoog - <i>Aglais io</i>	1 gezien	Balgoy	rose orth		
2024-07-08 13:32	Rode weglak - <i>Arion rufus</i>	1	Balgoy	rose orth		
2024-07-05	Perenbladgalmug - <i>Dasineura pyri</i>	1 gal	Balgoy	Onno Bosma		
2024-06-28 08:56	Kleine Karekiet - <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1	Balgoy	Léon		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	2 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	2 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-27	Huiszwaluw - <i>Delichon urbicum</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-25 17:28	Ringmus - <i>Passer montanus</i>	1	Balgoy	Léon		
2024-06-22 14:12	Donkere rimpelrug - <i>Andrena bimaculata</i>	1 ♂	Balgoy	J.T. Smit		
2024-06-22	Donkere rimpelrug - <i>Andrena bimaculata</i>	1 ♂ imago	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-22 14:12	Donkere rimpelrug - <i>Andrena bimaculata</i>	1 ♂ imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont		

2024-06-22 14:03	 Heggenrankbij - <i>Andrena florea</i>	10 imago, gezien	Balgoy	Marc de Bont		
2024-06-22	 Heggenrankbij - <i>Andrena florea</i>	10 imago	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-22	 Weidemaskerbij - <i>Hylaeus incongruus</i>	1 ♂ imago	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-22	 Matte bandgroefbij - <i>Lasioglossum leucozonium</i>	1 imago	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-22 14:01	 Gewone franjegroefbij - <i>Lasioglossum sexstrigatum</i>	1 imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont		
2024-06-22	 Groefbij onbekend (<i>Lasioglossum</i>) - <i>Lasioglossum spec.</i>	1 ♂ imago	Balgoy	Jordy Houkes	 	
2024-06-22 14:17	 Groefbij onbekend (<i>Lasioglossum</i>) - <i>Lasioglossum spec.</i>	1 ♂ handvangst en in collectie	Balgoy	J.T. Smit		
2024-06-22 14:42	 Grote klokjesbij - <i>Chelostoma rapunculi</i>	1 ♂ imago, handvangst en in collectie	Balgoy	Marc de Bont	 	
2024-06-22	 Grote klokjesbij - <i>Chelostoma rapunculi</i>	1 ♂ imago, handvangst en in collectie	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-22	 Grote klokjesbij - <i>Chelostoma rapunculi</i>	4 imago	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-22 14:24	 Zwarte tubebij - <i>Stelis phaeoptera</i>	1 ♀ imago	Balgoy	J.T. Smit	 	
2024-06-22	 Zwarte tubebij - <i>Stelis phaeoptera</i>	1 imago	Balgoy	Jordy Houkes	 	
2024-06-22 14:20	 Zwarte tubebij - <i>Stelis phaeoptera</i>	1 ♀ imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont	 	
2024-06-22	 Gewone slobkousbij - <i>Macropis europaea</i>	1 ♂ imago	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-22	 Stipfopwesp - <i>Chrysotoxum festivum</i>	1 imago	Balgoy	Jordy Houkes		
2024-06-22 14:25	 Stipfopwesp - <i>Chrysotoxum festivum</i>	1 ♂ imago, gezien	Balgoy	Marc de Bont	 	
2024-06-22 21:04	 Klein vliegend hert - <i>Dorcus parallelipedus</i>	1 imago	Balgoy	Léon	 	
2024-06-22 14:06	 Tongvaren - <i>Asplenium scolopendrium</i>	50 vegetatief, veldwaarneming	Balgoy	Marc de Bont	 	
2024-06-22 14:04	 Landvorkje onbekend - <i>Riccia spec.</i>	1	Balgoy	Marc de Bont	 	
2024-06-21 05:59	 Houtduif - <i>Columba palumbus</i>	1	Balgoy	Martijn van T.		
2024-06-21 05:59	 Houtduif - <i>Columba palumbus</i>	1	Balgoy	Léon		
2024-06-21 05:58	 Vink - <i>Fringilla coelebs</i>	1	Balgoy	Martijn van T.		
2024-06-21 05:58	 Vink - <i>Fringilla coelebs</i>	1	Balgoy	Léon		
2024-06-14 14:33	 Huismoeder - <i>Noctua pronuba</i>	1 imago	Balgoy	Léon	 	
2024-06-13 14:01	 Ooievaar - <i>Ciconia ciconia</i>	1	Balgoy	Fred Hustings	 	

2024-06-09 09:30	▲ Groenling - <i>Chloris chloris</i>	1 gezien en gehoord	Balgoy	Martijn van T.	■	⋮
2024-06-09 12:09	▲ Grote klokjesbij - <i>Chelostoma rapunculi</i>	1 ♀ imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont	■ @	⋮
2024-06-09 12:11	● Zwartbronzen houtmetselbij - <i>Osmia niveata</i>	1 ♀ imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont	■ @	⋮
2024-05-28 13:32	■ Andoornbij - <i>Anthophora furcata</i>	1 ♂ imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont	■ @	⋮
2024-05-28 13:22	■ Bruine rouwbij - <i>Melecta albifrons</i>	1 ♀ imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont	■ @	⋮
2024-05-28 13:19	▲ Grote klokjesbij - <i>Chelostoma rapunculi</i>	1 ♂ imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont	■ @	⋮
2024-05-28 13:35	▲ Grote narcisvlieg - <i>Merodon equestris</i>	1 ♀ imago, handvangst en losgelaten	Balgoy	Marc de Bont	■ @	⋮
2024-05-11 12:43	▲ Europese Hoornaar - <i>Vespa crabro</i>	1	Balgoy	rose orth	■ @	⋮
2024-05-09 20:56	■ Grauwe Vliegenvanger - <i>Muscicapa striata</i>	1	Balgoy	Léon	■	⋮
2024-04-30 09:05	▲ Tjiftjaf - <i>Phylloscopus collybita</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-04-30 09:05	▲ Zwartkop - <i>Sylvia atricapilla</i>	1	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-04-30 09:04	▲ Zanglijster - <i>Turdus philomelos</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-04-30 09:05	▲ Merel - <i>Turdus merula</i>	1	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-04-30 09:05	▲ Merel - <i>Turdus merula</i>	1 transport voedsel of ontlasting	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-04-30 09:05	▲ Vink - <i>Fringilla coelebs</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-04-25 13:17	▲ Putter - <i>Carduelis carduelis</i>	2	Balgoy	Léon	■	⋮
2024-04-18 11:59	■ Zwarte Wouw - <i>Milvus migrans</i>	1 overvliegend	Balgoy	Léon	■ @	⋮
2024-04-15	▲ Europese Haas - <i>Lepus europaeus</i>	3	Balgoy	Jordy Houkes	■	⋮
2024-04-15 00:25	▲ Europese Haas - <i>Lepus europaeus</i>	3	Balgoy	Jelger Herder	■	⋮
2024-04-15	▲ Europese Haas - <i>Lepus europaeus</i>	4	Balgoy	Jordy Houkes	■	⋮
2024-04-15 00:23	▲ Europese Haas - <i>Lepus europaeus</i>	4	Balgoy	Jelger Herder	■	⋮
2024-04-14	▲ Europese Haas - <i>Lepus europaeus</i>	6	Balgoy	Jordy Houkes	■	⋮
2024-04-14 22:35	▲ Europese Haas - <i>Lepus europaeus</i>	6	Balgoy	Jelger Herder	■	⋮
2024-04-14	▲ Vos - <i>Vulpes vulpes</i>	1	Balgoy	Jordy Houkes	■	⋮
2024-04-14 22:35	▲ Vos - <i>Vulpes vulpes</i>	1	Balgoy	Jelger Herder	■	⋮

2024-04-14	■ Das - <i>Meles meles</i>	1	Balgoy	Jordy Houkes	👁️	⋮
2024-04-14 22:34	■ Das - <i>Meles meles</i>	1	Balgoy	Marc de Bont	👁️	⋮
2024-04-14 22:34	■ Das - <i>Meles meles</i>	1	Balgoy	Jelger Herder	👁️	⋮
2024-04-14 10:36	▲ Hagedoornvlinder - <i>Opisthoptis luteolata</i>	1 imago, gezien	Balgoy	rose orth	✅ 📷	⋮
2024-04-06 13:41	▲ Torenvalk - <i>Falco tinnunculus</i>	1 overvliegend	Balgoy	Hans van Ooijen	■	⋮
2024-04-06 13:41	▲ Boerenwaluw - <i>Hirundo rustica</i>	10 overvliegend	Balgoy	Hans van Ooijen	■	⋮
2024-03-28 07:42	▲ Ooievaar - <i>Ciconia ciconia</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jeroen Veeken	👁️	⋮
2024-03-28 07:43	▲ Ekster - <i>Pica pica</i>	1	Balgoy	Jeroen Veeken	👁️	⋮
2024-03-28 07:42	▲ Vink - <i>Fringilla coelebs</i>	1	Balgoy	Jeroen Veeken	👁️	⋮
2024-03-15	▲ Ooievaar - <i>Ciconia ciconia</i>	1 bezet nest	Balgoy	Jordy Houkes	👁️	⋮
2024-03-13 12:44	■ Rode Wouw - <i>Milvus milvus</i>	2 overvliegend	Balgoy	Léon	✅ 🗨️ 📷	⋮
2024-03-07 10:00	▲ Melig takmos - <i>Ramalina farinacea</i>	1	Balgoy	Sjaak Janssen	✅ 📷	⋮
2024-03-06 13:19	▲ Grauwe Gans - <i>Anser anser</i>	18	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-03-06 13:24	▲ Houtduif - <i>Columba palumbus</i>	4	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:24	▲ Houtduif - <i>Columba palumbus</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:22	▲ Buizerd - <i>Buteo buteo</i>	2	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:24	▲ Ekster - <i>Pica pica</i>	1	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:18	▲ Zwarte Kraai - <i>Corvus corone</i>	1	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:24	▲ Pimpelmees - <i>Cyanistes caeruleus</i>	1	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:22	▲ Koolmees - <i>Parus major</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:19	▲ Koolmees - <i>Parus major</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:25	▲ Winterkoning - <i>Troglodytes troglodytes</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-03-06 13:18	▲ Zanglijster - <i>Turdus philomelos</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮
2024-03-06 13:18	▲ Roodborst - <i>Erithacus rubecula</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	■	⋮
2024-03-06 13:22	▲ Vink - <i>Fringilla coelebs</i>	1 baltsend / zingend	Balgoy	Fred Hustings	👁️	⋮

2

Bijlage

Effecten indicator soorten

Beschermde natuur in Nederland: soorten en gebieden in wetgeving en beleid

Effectenindicator soorten

Maatregelenindicator soorten

Routepanner beschermde natuur

Effectenindicator Natura2000-gebieden

Effectenindicator soorten

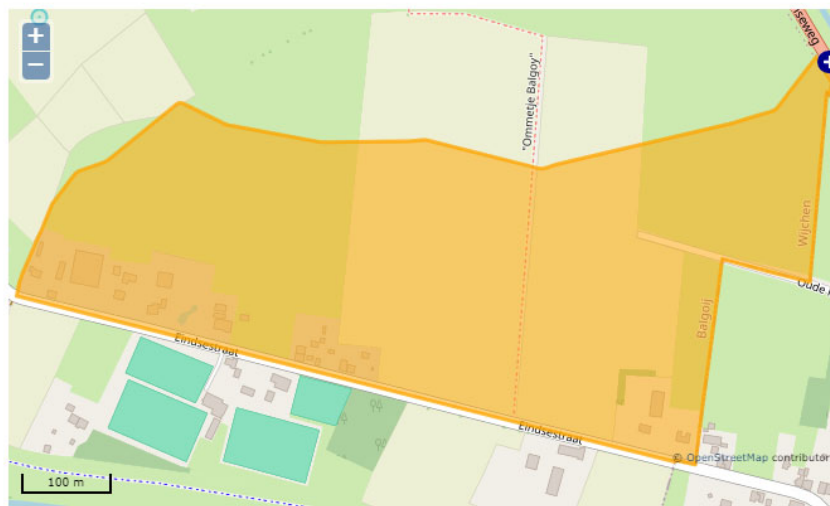
1 Locatie

2 Activiteiten

3 Indicatie

Zoek en selecteer een locatie op postcode, of zoom in op de kaart en teken de grenzen van het plangebied: zet punten en sluit af met een dubbel-klik.

Postcode

1 Locatie

2 Activiteiten

3 Indicatie

Geef aan voor welke [OLO-activiteit\(en\)](#) u een indicatie van effecten wilt ontvangen.

Top-10 activiteiten [Alle activiteiten](#)

- Slopen en/of asbest verwijderen
- Inrichting of mijnbouwwerk oprichten of veranderen (Milieu)
- Bijbehorend bouwwerk bouwen
- Kappen
- Overig bouwwerk bouwen
- Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening
- Dakkapel plaatsen
- Woning bouwen
- Nieuw kozijn plaatsen of bestaand kozijn of gevelpaneel veranderen
- Uitrit aanleggen of veranderen

Toon effecten

Toon effecten

1 Locatie

2 Activiteiten

3 Indicatie

Locatie: 5.7275/51.7782 Oppervlakte: 24.83 ha

Disclaimer

- > De dekingsgraad van waarnemingen uit de NDFF per locatie wisselt sterk. Als er geen waarnemingen uit de NDFF zijn, kunnen er dus wél beschermde soorten voorkomen. Een gebruiker is zelf verantwoordelijk om (eventueel met hulp van de gemeente) te achterhalen of er daadwerkelijk beschermde soorten in het plangebied voorkomen.
- > Beschermde soorten die naar verwachting geen schadelijke effecten ondervinden, worden niet in de uitvoer getoond.
- > De informatie uit de effectenindicator soorten is generiek. Om vast te stellen of een activiteit in de praktijk daadwerkelijk schadelijk is, is meer specifieke informatie nodig over de betreffende activiteit, de werklocatie en over het voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied.

Activiteiten

[+ Slopen en/of asbest verwijderen](#)

[+ Woning bouwen](#)

Top 30 Wettelijk beschermde soorten

In het door u opgegeven plangebied komen de volgende soorten voor die het meest in het geding zijn bij ruimtelijke ingrepen en mogelijk schadelijke effecten ondervinden van de door u geselecteerde activiteit(en).

Vogels

[+ Huismus](#)

[+ Steenuil](#)

Overige zoogdieren

[+ Das](#)

Vleermuizen

[+ Gewone dwergvleermuis](#)

Overige Wettelijk beschermde soorten

In het door u opgegeven plangebied komen bovendien de volgende aantallen Wettelijk beschermde soorten per soortengroep voor volgens de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) die mogelijk schadelijke effecten ondervinden van de door u geselecteerde activiteit(en).

Soortgroepen

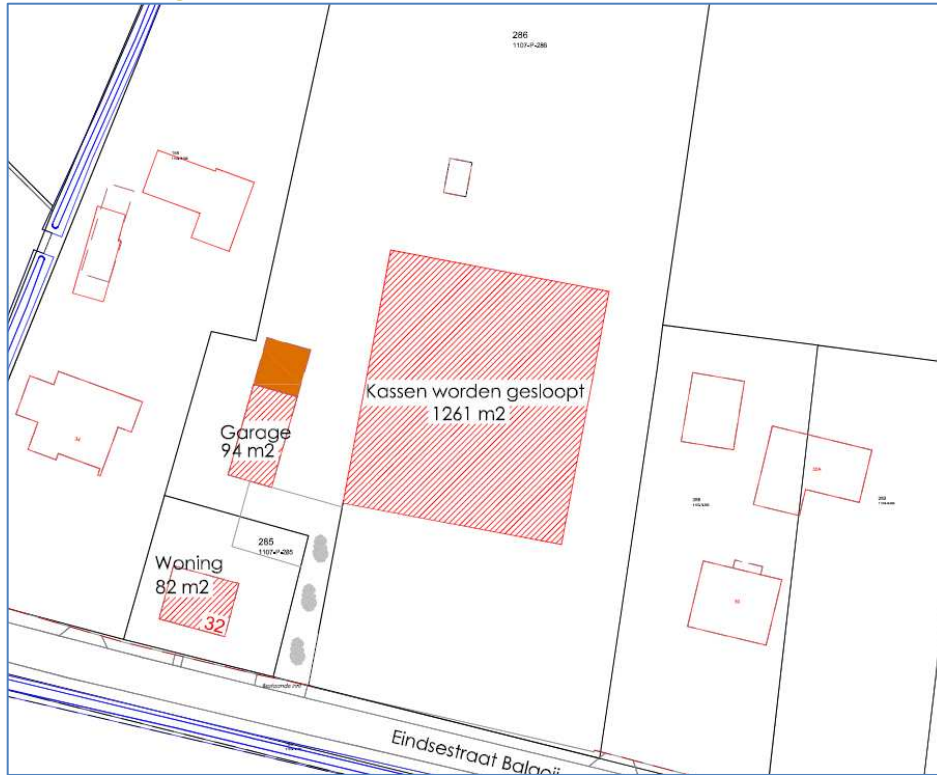
[+ Vogels \(8\)](#)

[+ Zoogdieren \(6\)](#)

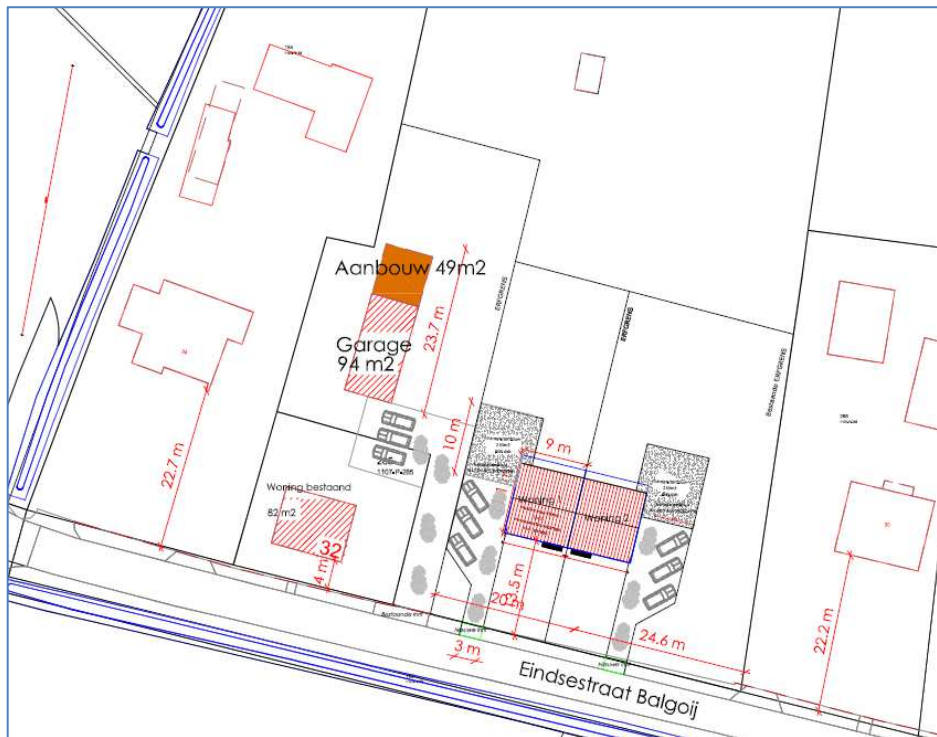
3

Bijlage

Plan projectlocatie

Bestaande situatie

Nieuwe situatie

4

Bijlage

Rapport
(BeSI)

Beschermde

SoortenIndicator

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Op 12-08-2024 heeft u de Beschermde SoortenIndicator (BeSI) geraadpleegd. Dit rapport geeft u inzicht in mogelijk nadelige effecten van uw werkzaamheid op beschermde plant- en diersoorten op de door u aangegeven locatie.

Werkzaamheid

De werkzaamheid die u heeft aangegeven uit te willen voeren is:

Nieuw gebouw bouwen

Locatie

De locatie waar u deze werkzaamheid uit wil voeren, heeft u als volgt aangegeven:

Locatie : 178,052.74 /421,093.87

Oppervlakte : 5172 m²

De beschermde plant- en diersoorten die mogelijk nadelige effecten ondervinden van de uit te voeren werkzaamheid op de door u aangegeven locatie worden hieronder beschreven, inclusief een advies over hoe u met de soort rekening kunt houden. Bij iedere soort wordt vermeld of het een 1) vogel, 2) een zoogdier, 3) een andere diersoort dan vogel of zoogdier of 4) een plant is. Het BeSI-rapport heeft een signalerende functie. Informatie over de mogelijke vergunningsplicht van uw werkzaamheid krijgt u door de [Vergunningcheck](#) te doen. Dit rapport kunt u daarbij gebruiken om de vragen over natuur te beantwoorden.

In de bijlage van het rapport worden de genoemde soorten uitgesplitst naar beschermingsregels.

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Antwoorden op vragen uit de Vergunningcheck

Welke beschermde dieren en/of planten kunnen aanwezig zijn op de locatie van uw werkzaamheid?

Vogels	Ja
Zoogdieren	Ja
Andere diersoorten dan vogels of zoogdieren	Ja
Planten	Nee

Zie de volgende pagina's voor meer informatie over de leefgebieden van deze wettelijk beschermde dieren en planten en een advies over hoe u met deze soorten rekening kunt houden.

Vogels

Kunnen er op de locatie van uw werkzaamheid vogels aanwezig zijn waarvan het nest het hele jaar beschermd is?	Ja
Kunnen er op de locatie van uw werkzaamheid vogels aanwezig zijn waarvan het nest alleen tijdens het broedseizoen beschermd is?	Nee

Lees altijd de adviezen van de mogelijk aanwezige vogelsoorten. Sommige provincies hebben voor bepaalde soorten uitzonderingen.

Zoogdieren

Kies alle zoogdieren die aanwezig kunnen zijn op de locatie van uw werkzaamheid.

Vleermuizen	Ja
Eekhoorns	Nee
Steenmarters	Nee
Andere marterachtige dan steenmarters	Ja
Andere zoogdieren	Ja

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)**Soorten en adviezen****Vogels****Huismus**Beschrijving leefgebied:

De huismus komt meestal voor in de buurt van mensen en leeft dan vooral in struiken, het liefst met stekels die het hele jaar groen blijven, loofbomen en klimplanten. De huismus broedt in gebouwen, bijvoorbeeld onder dakpannen, en soms in klimop.

Advies voor deze soort:

Werk buiten het broedseizoen; de periode waarin het nest wordt gebouwd of waarin eieren en/of jongen aanwezig zijn. Voor de huismus is dat van maart tot half augustus (soms tot eind september). De huismus is zeer honkvast en is het hele jaar rondom het nest aanwezig. Daarom zijn de nesten jaarrond beschermd. Haal nesten nooit weg. Houd daarnaast bij werkzaamheden rekening met het behoud van het leefgebied van de huismus. Bijvoorbeeld door struiken of klimplanten rondom de nesten te laten staan. Raadpleeg voor meer informatie het kennisdocument over deze soort op de website van BIJ12.

Zoogdieren**Boombewonende vleermuizen**Beschrijving leefgebied:

Boombewonende vleermuizen leven in bossen, bosranden, lanen en parken. Ze verblijven daar in boomholtes, in scheuren in bomen en ruimten achter bast. Voorbeelden zijn de rosse vleermuis en de watervleermuis.

Advies voor deze soort:

De holtes en spleten waar boombewonende vleermuizen in leven zijn beschermd. Laat daarom in het leefgebied van boombewonende vleermuizen bomen staan. Hetzelfde geldt voor bossen, bosranden, lanen en parken omdat ze dienen als vliegrouwe en jachtterrein. Voorkom daarnaast het verlichten van de bomen en het leefgebied. Raadpleeg voor meer informatie over de rosse vleermuis en de watervleermuis de kennisdocumenten op de website van BIJ12.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)**Bunzing**Beschrijving leefgebied:

De bunzing leeft vooral in natte gebieden en boomgroepen. Ze houden minder van dichte bebossing en naaldbomen. Ook in dorpen en buitenwijken van steden komt de bunzing voor. Bunzingen zijn vooral 's nachts actief.

Advies voor deze soort:

Vermijd werkzaamheden in de kwetsbare periode. Voor de bunzing is dit de voortplantingsperiode die loopt van begin maart tot eind september. Zorg voor voldoende voedsel en plekken om zich te kunnen verstoppen, bijvoorbeeld door muizen niet te bestrijden en hopen snoeimateriaal achter te laten. Voer werkzaamheden stap voor stap uit zodat altijd in een deel van het leefgebied rust is. In Utrecht (vervalt 1/9/24), Limburg en Zuid-Holland geldt voor de bunzing een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Raadpleeg voor meer informatie het kennisdocument over deze soort op de website van BIJ12.

DasBeschrijving leefgebied:

De das leeft in akker- en weidelandschappen. Dassen komen o.a. voor in open terreinen, cultuurlandschappen en rivierdalen met bosjes, heggen en houtwallen. Dassen zijn in de avond actief en gebruiken vaak vaste paden (wissels).

Advies voor deze soort:

Vermijd werkzaamheden in de kwetsbare periode. Dit is voor de das de voortplantingsperiode. Deze begint bij de zwangerschap in december en eindigt begin juli als de jongen zelfstandig zijn. Voorkom blokkering van dassenwissels, met name rondom wegen, omdat daarmee het risico op verkeersslachtoffers toeneemt. De das gebruikt zijn/haar burchten en vluchtpijpen het hele jaar. Dit zijn de plekken waar de das rust en zich voortplant. Zorg daarom voor rust rond en behoud van de burchten en de vluchtpijpen. Raadpleeg voor meer informatie het kennisdocument over deze soort op de website van BIJ12.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermd SoortenIndicator (BeSI)

Gebouwbewonende vleermuizen

Beschrijving leefgebied:

Gebouwbewonende vleermuizen leven in alle typen landschappen. Deze vleermuizen verblijven in gebouwen, onder andere achter betimmering en daklijsten, in spouwmuren, of onder dakpannen.

Advies voor deze soort:

Spleten en openingen in gebouwen waarin vleermuizen leven, zijn beschermd. Voorkom het dichtmaken van invliegopeningen en holle ruimtes in muren en daken. Behoud bomenrijen, bosjes en water omdat ze dienen als vliegroute en jachtterrein. Voorkom het verlichten van gevels waarin invliegopeningen zitten. Voor meer info over de gewone en de ruige dwergvleermuis of de gewone grootoorvleermuis: zie de kennisdocumenten op de website van BIJ12 en check natuurvriendelijkisoleren.nl. Voor sommige vleermuissoorten staat hieronder meer info. Dit sluit het voorkomen van andere vleermuissoorten niet uit.

Gewone dwergvleermuis

Soort Leefgebied: kraamverblijfplaats in gebouw

Beschrijving leefgebied:

De gewone dwergvleermuis komt in de zomer in tuinen, parken en bossen voor. Overdag verblijven ze in gebouwen, vaak achter betimmering en daklijsten, in spouwmuren of onder dakpannen.

Advies voor deze soort:

Dit gebouw kan door de gewone dwergvleermuis worden gebruikt als kraamverblijfplaats. Behoud open water, bomenrijen en bosschages en voorkom verlichting in het leefgebied. Raadpleeg voor meer informatie over de gewone dwergvleermuis het kennisdocument op de website van BIJ12. Let op! Het gebouw kan door de gewone dwergvleermuis ook als andere functie dan kraamverblijfplaats worden gebruikt. Bovendien is niet uitgesloten dat er ook andere vleermuissoorten voorkomen in dit gebouw.

Haas

Beschrijving leefgebied:

De haas leeft vooral in gebieden waar de gras- en landbouw een beperkte omvang heeft en in open veld zoals akkers en weilanden. Daarnaast komt de haas ook voor in open bos, heide en kwelders.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt voor de haas het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, behalve in Zeeland en Groningen. In Utrecht vervalt de vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling op 1/9/24. Niettemin geldt de zorgplicht. Houd daarom bij werkzaamheden rekening met het behoud van het leefgebied van de haas, bijvoorbeeld door het aanleggen van hagen en houtwallen en door te zorgen voor kruidenrijk grasland waardoor de haas afwisselend kan eten.

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Konijn

Beschrijving leefgebied:

Het konijn leeft in halfopen (droge) landschappen zoals tuinen, perken, parken, graslanden en bosranden. Konijnen leven in holen en hebben daarom een voorkeur voor zandige bodems omdat ze daarin makkelijk kunnen graven.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt voor het konijn het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, behalve in Zeeland. In Utrecht vervalt deze vrijstelling op 1/9/24. Niettemin geldt de zorgplicht. Houd daarom bij werkzaamheden rekening met het behoud van het leefgebied van het konijn, bijvoorbeeld door verspreid stukken gras redelijk kort te maaien en te zorgen voor open plekken met zand.

Ruige dwergvleermuis

Soort Leefgebied: paarverblijfplaats in gebouw

Beschrijving leefgebied:

De ruige dwergvleermuis kan overal voorkomen. Overdag verblijft de ruige dwergvleermuis in gebouwen achter betimmeringen, achter daklijsten, onder dakbedekking en op zolders. Ook komen ze voor in spleten en gaten in bomen.

Advies voor deze soort:

Dit gebouw kan door de ruige dwergvleermuis worden gebruikt als paarverblijfplaats. Behoud openingen in gebouwen en voorkom verlichting van het leefgebied. Raadpleeg voor meer informatie over de ruige dwergvleermuis het kennisdocument op de website van BIJ12.

Let op! Het gebouw kan door de ruige dwergvleermuis ook als andere functie dan paarverblijfplaats worden gebruikt. Bovendien is niet uitgesloten dat er ook andere vleermuissoorten voorkomen in dit gebouw.

Veldmuis

Beschrijving leefgebied:

De veldmuis leeft in open gebieden met grassen en/of granen, zoals graanakkers, wegbermen, dijken, spoorwegtaluds, slootkanten, boomgaarden, graslanden en klavervelden. Ze hebben een voorkeur voor drogere gebieden met kort gras.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt voor de veldmuis het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Niettemin geldt de zorgplicht. Houd bij werkzaamheden rekening met het behoud van het leefgebied van de veldmuis, bijvoorbeeld door maaien te beperken en door te zorgen voor grasland met veel kruiden.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermde Soortenindicator (BeSI)**Andere diersoorten dan vogels of zoogdieren****Bruine kikker**Beschrijving leefgebied:

De bruine kikker is een amfibie en leeft o.a. in sloten, poelen, vennen en tuin- en stadsvijvers. De soort leeft zowel in het water maar vaker nog op het land. De bruine kikker heeft een voorkeur voor water waar weinig of geen vis zit.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Niettemin geldt de zorgplicht; zorg daarom voor kleine oppervlaktewateren met weinig of geen vis zodat de larven van de bruine kikker niet worden opgegeten. Een deel van de dieren verblijft ook na de voortplanting in of bij het water. Laat daarom, ook in het kader van de zorgplicht, bij baggeren verwijderde modder en planten 24 uur op de oevers liggen zodat de bruine kikkers eruit kunnen kruipen.

Gewone pad Beschrijving leefgebied:

De gewone pad is een amfibie en plant zich voort in poelen, vijvers, vennen, sloten en weteringen en zwak stromende beken. De gewone pad leeft buiten de voortplantingstijd (maart) vooral op het land.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Niettemin geldt de zorgplicht; zorg daarom voor poelen, vijvers en sloten waarin de gewone pad zich kan voortplanten. Voorkom sterfte op wegen door in de paartijd, als de padden trekken, schermen te plaatsen en/of wegen tijdelijk af te sluiten.

KamsalamanderBeschrijving leefgebied:

De kamsalamander is een amfibie en leeft in en rond poelen met een goede waterkwaliteit. Vaak zijn er veel oever- en waterplanten aanwezig. Overdag zie je de kamsalamander zelden, dan schuilen ze tussen de planten op de oever of in het water.

Advies voor deze soort:

Vermijd werkzaamheden in het water in de voortplantingsperiode en werkzaamheden op het land buiten deze periode. Voor de kamsalamander betekent dit dat werkzaamheden in het water waarschijnlijk het beste kunnen worden uitgevoerd in de periode tussen oktober en januari en werkzaamheden op het land het beste tussen april en juli. Raadpleeg voor meer informatie het kennisdocument over deze soort op de website van BIJ12.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)**Kleine watersalamander**Beschrijving leefgebied:

De kleine watersalamander is een amfibie en leeft in poelen, vennen, sloten, en tuin- en stadsvijvers. De kleine watersalamander overwintert in vorstvrije en ruimten zoals muizenholen, tussen boomwortels en in spleten in muren of hout.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Niettemin geldt de zorgplicht; zorg voor water en oevers met veel planten om te kunnen schuilen en stenen en houtstronken om onder te overwinteren. Kleine watersalamanders verblijven vanaf maart tot in de zomermaanden in het water. Laat daarom, ook in het kader van de zorgplicht, bij baggeren de verwijderde modder en planten 24 uur op de oevers liggen zodat de kleine salamanders eruit kunnen kruipen.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Hoe BeSI is gerealiseerd wordt beschreven in de onderstaande twee documenten:

1. Kwaliteitsborging Beschermde SoortenIndicator
2. Toelichting kanskaarten beschermde soorten

[Bekijk deze documenten.](#)

Disclaimer:

In de Omgevingswet is vastgelegd dat iedere Nederlander zorgdraagt voor levende dieren en planten en hun directe omgeving. Dit noemen we de zorgplicht voor natuur. De Beschermde SoortenIndicator (BeSI) helpt u om aan deze zorgplicht te voldoen.

In principe houdt BeSI rekening met alle Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en andere wettelijk beschermde soorten. Ook wordt rekening gehouden met Rode-lijst soorten met een status 'Bedreigd' of 'Ernstig bedreigd'. De voorwaarde die hierbij altijd geldt, is dat het mogelijk moet zijn om te berekenen hoe groot de kans is dat een soort voorkomt (kanskaart).

BeSI houdt alleen rekening met beschermde en bedreigde planten en dieren. Mogelijk gelden er ook andere natuurbeschermingsregels. Indien u daar meer informatie over wilt, kijk dan op

<https://iplo.nl/thema/natuur/>

Het BeSI-rapport heeft alleen een signalerende functie van de mogelijk nadelige effecten van uw werkzaamheid op beschermde en bedreigde planten en dieren op de door u aangegeven locatie. Het BeSI-rapport is dus geen bindend advies.

Het BeSI-rapport geeft geen informatie over een mogelijke vergunningsplicht van uw werkzaamheid. Het geeft ook geen enkel oordeel over de inhoud of status van een vergunningsplichtig voorgenomen werkzaamheid. Raadpleeg hiervoor de vergunningcheck uit het Omgevingsloket.

Het BeSI-rapport wordt gemaakt op basis van de huidige beschikbare informatie over beschermde en bedreigde planten en dieren. Als u later dan drie maanden na het maken van het BeSI-rapport start met uw werkzaamheid, dan wordt geadviseerd een nieuw actueel rapport te maken.

Bewaar het door u gemaakte BeSI-rapport goed. Het kan zijn dat ernaar wordt gevraagd, bijvoorbeeld door de gemeente waar u de werkzaamheid uitvoert.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Soorten uitgesplitst naar beschermingsregels

Vogelrichtlijn

Huismus

- Passer domesticus
- Kansenskaart versienummer 29-11-2022

Habitatrichtlijn

Boombewonende vleermuizen

- Boombewonende vleermuizen
- Kansenskaart versienummer 24-03-2023

Gebouwbewonende vleermuizen

- Gebouwbewonende vleermuizen
- Kansenskaart versienummer 24-03-2023

Gewone dwergvleermuis

- Pipistrellus pipistrellus
- Kansenskaart versienummer 08-08-2024

Kamsalamander

- Triturus cristatus
- Kansenskaart versienummer 01-12-2022

Ruige dwergvleermuis

- Pipistrellus nathusii
- Kansenskaart versienummer 08-08-2024

Overige wettelijk beschermde of rode lijst soorten

Bruine kikker

- Rana temporaria
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Bunzing

- Mustela putorius
- Kansenskaart versienummer 29-11-2022

Das

- Meles meles
- Kansenskaart versienummer 02-12-2022

Gewone pad

- Bufo bufo
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Haas

- Lepus europaeus
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118329

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Kleine watersalamander

- Lissotriton vulgaris
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Konijn

- Oryctolagus cuniculus
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Veldmuis

- Microtus arvalis
- Kansenskaart versienummer 29-11-2022

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Op 12-08-2024 heeft u de Beschermde SoortenIndicator (BeSI) geraadpleegd. Dit rapport geeft u inzicht in mogelijk nadelige effecten van uw werkzaamheid op beschermde plant- en diersoorten op de door u aangegeven locatie.

Werkzaamheid

De werkzaamheid die u heeft aangegeven uit te willen voeren is:

Bouwwerk of deel van een bouwwerk slopen, of asbest verwijderen

Locatie

De locatie waar u deze werkzaamheid uit wil voeren, heeft u als volgt aangegeven:

Locatie : 178,052.74 /421,093.87

Oppervlakte : 5172 m²

De beschermde plant- en diersoorten die mogelijk nadelige effecten ondervinden van de uit te voeren werkzaamheid op de door u aangegeven locatie worden hieronder beschreven, inclusief een advies over hoe u met de soort rekening kunt houden. Bij iedere soort wordt vermeld of het een 1) vogel, 2) een zoogdier, 3) een andere diersoort dan vogel of zoogdier of 4) een plant is. Het BeSI-rapport heeft een signalerende functie. Informatie over de mogelijke vergunningsplicht van uw werkzaamheid krijgt u door de [Vergunningcheck](#) te doen. Dit rapport kunt u daarbij gebruiken om de vragen over natuur te beantwoorden.

In de bijlage van het rapport worden de genoemde soorten uitgesplitst naar beschermingsregels.

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Antwoorden op vragen uit de Vergunningcheck

Welke beschermde dieren en/of planten kunnen aanwezig zijn op de locatie van uw werkzaamheid?

Vogels	Ja
Zoogdieren	Ja
Andere diersoorten dan vogels of zoogdieren	Ja
Planten	Nee

Zie de volgende pagina's voor meer informatie over de leefgebieden van deze wettelijk beschermde dieren en planten en een advies over hoe u met deze soorten rekening kunt houden.

Vogels

Kunnen er op de locatie van uw werkzaamheid vogels aanwezig zijn waarvan het nest het hele jaar beschermd is?	Ja
Kunnen er op de locatie van uw werkzaamheid vogels aanwezig zijn waarvan het nest alleen tijdens het broedseizoen beschermd is?	Ja

Lees altijd de adviezen van de mogelijk aanwezige vogelsoorten. Sommige provincies hebben voor bepaalde soorten uitzonderingen.

Zoogdieren

Kies alle zoogdieren die aanwezig kunnen zijn op de locatie van uw werkzaamheid.

Vleermuizen	Ja
Eekhoorns	Nee
Steenmarters	Ja
Andere marterachtige dan steenmarters	Nee
Andere zoogdieren	Ja

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermd Soortenindicator (BeSI)

Soorten en adviezen

Vogels

Boerenwaluw

Beschrijving leefgebied:

De boerenwaluw leeft op het boerenland, vaak in de buurt van water en vangt zijn voedsel in de lucht. Het voedsel bestaat uit enorme hoeveelheden kleine vliegende insecten. De boerenwaluw broedt o.a. in boerenschuren, in loodsen en onder bruggen.

Advies voor deze soort:

Werk buiten het broedseizoen; de periode waarin het nest wordt gebouwd of waarin eieren en/of jongen aanwezig zijn. Voor de boerenwaluw is dat van begin april (soms eind maart) tot half september (soms eind september). In Flevoland, Limburg en Overijssel zijn nesten jaarrond beschermd. In andere provincies ook, maar mogelijk zijn er uitzonderingen. Kijk voor de regels over jaarrond beschermde nesten in de Omgevingsverordening van de provincie.

Huismus

Beschrijving leefgebied:

De huismus komt meestal voor in de buurt van mensen en leeft dan vooral in struiken, het liefst met stekels die het hele jaar groen blijven, loofbomen en klimplanten. De huismus broedt in gebouwen, bijvoorbeeld onder dakpannen, en soms in klimop.

Advies voor deze soort:

Werk buiten het broedseizoen; de periode waarin het nest wordt gebouwd of waarin eieren en/of jongen aanwezig zijn. Voor de huismus is dat van maart tot half augustus (soms tot eind september). De huismus is zeer honkvast en is het hele jaar rondom het nest aanwezig. Daarom zijn de nesten jaarrond beschermd. Haal nesten nooit weg. Houd daarnaast bij werkzaamheden rekening met het behoud van het leefgebied van de huismus. Bijvoorbeeld door struiken of klimplanten rondom de nesten te laten staan. Raadpleeg voor meer informatie het kennisdocument over deze soort op de website van BIJ12.

Kauw

Beschrijving leefgebied:

De kauw leeft vooral in een bebouwde omgeving. Ook in de kauw te vinden op akkers en kleinschalige weides en in kleinere bossen. Kauwen broeden vooral in gebouwen (schoorstenen), maar ook in holle bomen en zelfs in konijnenholten.

Advies voor deze soort:

Werk buiten het broedseizoen; de periode waarin het nest wordt gebouwd of waarin eieren en/of jongen aanwezig zijn. Voor de kauw is dat van half maart tot begin juli. Dan zijn nesten beschermd.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermde Soortenindicator (BeSI)

Spreeuw

Beschrijving leefgebied:

De spreeuw leeft in allerlei gebieden, meestal in de buurt van bebouwing en graslanden, soms in bossen en dan vooral aan de (bos)randen. De spreeuw broedt onder andere in holtes van bomen, in schoorstenen van gebouwen en in nestkasten.

Advies voor deze soort:

Werk buiten het broedseizoen; de periode waarin het nest wordt gebouwd of waarin eieren en/of jongen aanwezig zijn. Voor de spreeuw is dat van half maart tot begin juli (soms tweede helft juli). Nesten zijn jaarrond beschermd, maar mogelijk zijn er uitzonderingen. Kijk voor de regels over jaarrond beschermde nesten in de Omgevingsverordening van de provincie. In Limburg geldt een uitzondering, daar zijn nesten alleen in het broedseizoen beschermd.

Steenuil

Beschrijving leefgebied:

De steenuil komt vooral voor op erven van (voormalige) boerderijen en broedt daar meestal onder het dak of in een schuurtje. Sommige steenuilen broeden in de holten van knotwilgen.

Advies voor deze soort:

Werk buiten het broedseizoen; de periode waarin het nest wordt gebouwd of waarin eieren en/of jongen aanwezig zijn. Voor de steenuil is dat van april (soms eind maart) tot eind augustus. De steenuil gebruikt zijn nest het hele jaar ook als rustplek. Daarom zijn de nesten jaarrond beschermd. Haal nesten van de steenuil nooit weg. Raadpleeg voor meer informatie het kennisdocument over deze soort op de website van BIJ12.

Zoogdieren

Boombewonende vleermuizen

Beschrijving leefgebied:

Boombewonende vleermuizen leven in bossen, bosranden, lanen en parken. Ze verblijven daar in boomholtes, in scheuren in bomen en ruimten achter bast. Voorbeelden zijn de rosse vleermuis en de watervleermuis.

Advies voor deze soort:

De holtes en spleten waar boombewonende vleermuizen in leven zijn beschermd. Laat daarom in het leefgebied van boombewonende vleermuizen bomen staan. Hetzelfde geldt voor bossen, bosranden, lanen en parken omdat ze dienen als vliegroute en jachtterrein. Voorkom daarnaast het verlichten van de bomen en het leefgebied. Raadpleeg voor meer informatie over de rosse vleermuis en de watervleermuis de kennisdocumenten op de website van BIJ12.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermd Soortenindicator (BeSI)**Das**Beschrijving leefgebied:

De das leeft in akker- en weidelandschappen. Dassen komen o.a. voor in open terreinen, cultuurlandschappen en rivierdalen met bosjes, heggen en houtwallen. Dassen zijn in de avond actief en gebruiken vaak vaste paden (wissels).

Advies voor deze soort:

Vermijd werkzaamheden in de kwetsbare periode. Dit is voor de das de voortplantingsperiode. Deze begint bij de zwangerschap in december en eindigt begin juli als de jongen zelfstandig zijn. Voorkom blokkering van dassenwissels, met name rondom wegen, omdat daarmee het risico op verkeersslachtoffers toeneemt. De das gebruikt zijn/haar burchten en vluchtpijpen het hele jaar. Dit zijn de plekken waar de das rust en zich voortplant. Zorg daarom voor rust rond en behoud van de burchten en de vluchtpijpen. Raadpleeg voor meer informatie het kennisdocument over deze soort op de website van BIJ12.

Gebouwbewonende vleermuizen Beschrijving leefgebied:

Gebouwbewonende vleermuizen leven in alle typen landschappen. Deze vleermuizen verblijven in gebouwen, onder andere achter betimmering en daklijsten, in spouwmuren, of onder dakpannen.

Advies voor deze soort:

Spleten en openingen in gebouwen waarin vleermuizen leven, zijn beschermd. Voorkom het dichtmaken van invliegopeningen en holle ruimtes in muren en daken. Behoud bomenrijen, bosjes en water omdat ze dienen als vliegrouwe en jachtterrein. Voorkom het verlichten van gevels waarin invliegopeningen zitten. Voor meer info over de gewone en de ruige dwergvleermuis of de gewone grootoorvleermuis: zie de kennisdocumenten op de website van BIJ12 en check natuurvriendelijkisoleren.nl. Voor sommige vleermuissoorten staat hieronder meer info. Dit sluit het voorkomen van andere vleermuissoorten niet uit.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Gewone dwergvleermuis

Soort Leefgebied: kraamverblijfplaats in gebouw

Beschrijving leefgebied:

De gewone dwergvleermuis komt in de zomer in tuinen, parken en bossen voor. Overdag verblijven ze in gebouwen, vaak achter betimmering en daklijsten, in spouwmuur of onder dakpannen.

Advies voor deze soort:

Dit gebouw kan door de gewone dwergvleermuis worden gebruikt als kraamverblijfplaats. Behoud open water, bomenrijen en bosschages en voorkom verlichting in het leefgebied. Raadpleeg voor meer informatie over de gewone dwergvleermuis het kennisdocument op de website van BIJ12. Let op! Het gebouw kan door de gewone dwergvleermuis ook als andere functie dan kraamverblijfplaats worden gebruikt. Bovendien is niet uitgesloten dat er ook andere vleermuissoorten voorkomen in dit gebouw.

Ruige dwergvleermuis

Soort Leefgebied: paarverblijfplaats in gebouw

Beschrijving leefgebied:

De ruige dwergvleermuis kan overal voorkomen. Overdag verblijft de ruige dwergvleermuis in gebouwen achter betimmeringen, achter daklijsten, onder dakbedekking en op zolders. Ook komen ze voor in spleten en gaten in bomen.

Advies voor deze soort:

Dit gebouw kan door de ruige dwergvleermuis worden gebruikt als paarverblijfplaats. Behoud openingen in gebouwen en voorkom verlichting van het leefgebied. Raadpleeg voor meer informatie over de ruige dwergvleermuis het kennisdocument op de website van BIJ12. Let op! Het gebouw kan door de ruige dwergvleermuis ook als andere functie dan paarverblijfplaats worden gebruikt. Bovendien is niet uitgesloten dat er ook andere vleermuissoorten voorkomen in dit gebouw.

Steenmarter

Beschrijving leefgebied:

De steenmarter leeft in Nederland op verschillende soorten plekken, maar is vooral te vinden in de buurt van dorpen, boerderijen en (zelfs in) grote steden. De steenmarter is vooral 's nachts actief.

Advies voor deze soort:

Vermijd werkzaamheden in de kwetsbare periode. Voor de steenmarter is dit de periode dat de jongen worden geboren en bij de moeder blijven tot ze zelfstandig zijn. Deze periode loopt van maart tot en met juli. In Friesland geldt voor de steenmarter het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. In Limburg geldt deze vrijstelling van 15 augustus tot en met eind februari.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermd Soortenindicator (BeSI)**Andere diersoorten dan vogels of zoogdieren****Bastaardkikker**Beschrijving leefgebied:

De bastaardkikker is een amfibie en leeft in schoon oppervlaktewater, variërend van zeer grote wateren (meren) tot kanalen, sloten, poelen en tuinvijvers. Bij voorkeur staan er veel planten langs de oever en in het water.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Niettemin geldt de zorgplicht; zorg voor schoon oppervlaktewater met oevers met veel oeverplanten zodat de bastaardkikker kan schuilen. Van maart tot half oktober verblijft de bastaardkikker in of vlak bij het water. Laat daarom in deze periode, ook in het kader van de zorgplicht, bij baggeren de verwijderde modder en planten 24 uur op de oevers liggen zodat de bastaardkikkers eruit kunnen kruipen.

Bruine kikker Beschrijving leefgebied:

De bruine kikker is een amfibie en leeft o.a. in sloten, poelen, vennen en tuin- en stadsvijvers. De soort leeft zowel in het water maar vaker nog op het land. De bruine kikker heeft een voorkeur voor water waar weinig of geen vis zit.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Niettemin geldt de zorgplicht; zorg daarom voor kleine oppervlaktewateren met weinig of geen vis zodat de larven van de bruine kikker niet worden opgegeten. Een deel van de dieren verblijft ook na de voortplanting in of bij het water. Laat daarom, ook in het kader van de zorgplicht, bij baggeren verwijderde modder en planten 24 uur op de oevers liggen zodat de bruine kikkers eruit kunnen kruipen.

Gewone pad Beschrijving leefgebied:

De gewone pad is een amfibie en plant zich voort in poelen, vijvers, vennen, sloten en weteningen en zwak stromende beken. De gewone pad leeft buiten de voortplantingstijd (maart) vooral op het land.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Niettemin geldt de zorgplicht; zorg daarom voor poelen, vijvers en sloten waarin de gewone pad zich kan voortplanten. Voorkom sterfte op wegen door in de paartijd, als de padden trekken, schermen te plaatsen en/of wegen tijdelijk af te sluiten.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermd Soortenindicator (BeSI)

Kamsalamander

Beschrijving leefgebied:

De kamsalamander is een amfibie en leeft in en rond poelen met een goede waterkwaliteit. Vaak zijn er veel oever- en waterplanten aanwezig. Overdag zie je de kamsalamander zelden, dan schuilen ze tussen de planten op de oever of in het water.

Advies voor deze soort:

Vermijd werkzaamheden in het water in de voortplantingsperiode en werkzaamheden op het land buiten deze periode. Voor de kamsalamander betekent dit dat werkzaamheden in het water waarschijnlijk het beste kunnen worden uitgevoerd in de periode tussen oktober en januari en werkzaamheden op het land het beste tussen april en juli. Raadpleeg voor meer informatie het kennisdocument over deze soort op de website van BIJ12.

Kleine watersalamander

Beschrijving leefgebied:

De kleine watersalamander is een amfibie en leeft in poelen, vennen, sloten, en tuin- en stadsvijvers. De kleine watersalamander overwintert in vorstvrije en ruimten zoals muizenholen, tussen boomwortels en in spleten in muren of hout.

Advies voor deze soort:

In alle provincies geldt het hele jaar een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Niettemin geldt de zorgplicht; zorg voor water en oevers met veel planten om te kunnen schuilen en stenen en houtstronken om onder te overwinteren. Kleine watersalamanders verblijven vanaf maart tot in de zomermaanden in het water. Laat daarom, ook in het kader van de zorgplicht, bij baggeren de verwijderde modder en planten 24 uur op de oevers liggen zodat de kleine salamanders eruit kunnen kruipen.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Hoe BeSI is gerealiseerd wordt beschreven in de onderstaande twee documenten:

1. Kwaliteitsborging Beschermde SoortenIndicator
2. Toelichting kanskaarten beschermde soorten

[Bekijk deze documenten.](#)

Disclaimer:

In de Omgevingswet is vastgelegd dat iedere Nederlander zorgdraagt voor levende dieren en planten en hun directe omgeving. Dit noemen we de zorgplicht voor natuur. De Beschermde SoortenIndicator (BeSI) helpt u om aan deze zorgplicht te voldoen.

In principe houdt BeSI rekening met alle Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en andere wettelijk beschermde soorten. Ook wordt rekening gehouden met Rode-lijst soorten met een status 'Bedreigd' of 'Ernstig bedreigd'. De voorwaarde die hierbij altijd geldt, is dat het mogelijk moet zijn om te berekenen hoe groot de kans is dat een soort voorkomt (kanskaart).

BeSI houdt alleen rekening met beschermde en bedreigde planten en dieren. Mogelijk gelden er ook andere natuurbeschermingsregels. Indien u daar meer informatie over wilt, kijk dan op

<https://iplo.nl/thema/natuur/>

Het BeSI-rapport heeft alleen een signalerende functie van de mogelijk nadelige effecten van uw werkzaamheid op beschermde en bedreigde planten en dieren op de door u aangegeven locatie. Het BeSI-rapport is dus geen bindend advies.

Het BeSI-rapport geeft geen informatie over een mogelijke vergunningsplicht van uw werkzaamheid. Het geeft ook geen enkel oordeel over de inhoud of status van een vergunningsplichtig voorgenomen werkzaamheid. Raadpleeg hiervoor de vergunningcheck uit het Omgevingsloket.

Het BeSI-rapport wordt gemaakt op basis van de huidige beschikbare informatie over beschermde en bedreigde planten en dieren. Als u later dan drie maanden na het maken van het BeSI-rapport start met uw werkzaamheid, dan wordt geadviseerd een nieuw actueel rapport te maken.

Bewaar het door u gemaakte BeSI-rapport goed. Het kan zijn dat ernaar wordt gevraagd, bijvoorbeeld door de gemeente waar u de werkzaamheid uitvoert.

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)**Soorten uitgesplitst naar beschermingsregels****Vogelrichtlijn**

Boerenwaluw

- Hirundo rustica
- Kansenskaart versienummer 30-11-2022

Huismus

- Passer domesticus
- Kansenskaart versienummer 29-11-2022

Kauw

- Corvus monedula
- Kansenskaart versienummer 29-11-2022

Spreeuw

- Sturnus vulgaris
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Steenuil

- Athene vidalii
- Kansenskaart versienummer 02-12-2022

Habitatrichtlijn

Boombewonende vleermuizen

- Boombewonende vleermuizen
- Kansenskaart versienummer 24-03-2023

Gebouwbewonende vleermuizen

- Gebouwbewonende vleermuizen
- Kansenskaart versienummer 24-03-2023

Gewone dwergvleermuis

- Pipistrellus pipistrellus
- Kansenskaart versienummer 08-08-2024

Kamsalamander

- Triturus cristatus
- Kansenskaart versienummer 01-12-2022

Ruige dwergvleermuis

- Pipistrellus nathusii
- Kansenskaart versienummer 08-08-2024

Aanvraagdatum : 12-08-2024

Rapportnummer : 118327

Rapport Beschermde SoortenIndicator (BeSI)

Overige wettelijk beschermde of rode lijst soorten

Bastaardkikker

- Pelophylax kl. esculentus
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Bruine kikker

- Rana temporaria
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Das

- Meles meles
- Kansenskaart versienummer 02-12-2022

Gewone pad

- Bufo bufo
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Kleine watersalamander

- Lissotriton vulgaris
- Kansenskaart versienummer 28-11-2022

Steenmarter

- Martes foina
- Kansenskaart versienummer 30-11-2022

Project: Eindsestraat 32 Balgoij
Onderwerp: Gezondheidsrisico blootstelling aan
Kenmerk: gewasbeschermingsmiddelen
wil/R202478/2402
Auteurs: J. Wildschut
Datum: 12-8-2024
Bijlagen: -

Adromi B.V.
Reeweg 146
3343 AP Hendrik-Ido-Ambacht
T 078 – 684 55 55
F 078 – 684 55 59
algemeen@adromi.nl
www.adromi.nl

1. Inleiding

Onderhavige notitie is opgesteld in opdracht van Perfect Bouwbegeleiding. Dit in verband met een ruimte voor ruimte ontwikkeling aan de Eindsestraat 32 in Balgoij. Het hier aanwezige tuinbouwbedrijf zal worden beëindigd. De bestaande bedrijfswoning zal worden gehandhaafd als burgerwoning en daarnaast zullen twee seniorenwoningen worden opgericht ter plaatse van een te slopen kas.

In het kader van een aanvraag omgevingsvergunning om af te wijken van het geldende Omgevingsplan is onderhavige notitie opgesteld van uitgevoerd onderzoek naar mogelijke gezondheidseffecten van blootstelling aan drift (locatiespecifiek onderzoek).

1.1. Locatiespecifiek onderzoek

In het kader van een locatiespecifiek onderzoek naar driftblootstelling dienen de volgende twee vragen te worden beantwoord:

- 1) Of toevoeging van de nieuwe driftgevoelige bestemmingen tot (verdergaande) potentiële beperkingen leidt bij toepassing van gewasbeschermingsmiddelen op omliggende agrarische gronden;
- 2) Of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (artikel 2.1 lid 3 onder k van de Omgevingswet) in het licht van mogelijk nadelige effecten van driftblootstelling op de gezondheid.

1.2. Drift, gezondheid, aandachtsafstanden

In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties dient ook het gezondheidsaspect in de beschouwing te worden betrokken. Op dit vlak kan voorsnog de systematiek worden gevolgd van de eerdere Wet ruimtelijke ordening.

Uit rechtspraak op grond van de Wet ruimtelijke ordening (oud) volgt dat in het kader van de goede ruimtelijke ordening per situatie dient te worden beoordeeld of sprake is van een aanvaardbaar risico op blootstelling aan drift (d.w.z. onbedoelde verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen buiten het behandelde perceel via de lucht).

In deze rechtspraak wordt een aandachtszone geformuleerd van 50 meter tussen gevoelige functies en agrarische percelen waar gewasbeschermingsmiddelen mogen worden gebruikt¹. Indien een kortere afstand wordt aangehouden tussen een gevoelige functie en gronden waar sprake kan zijn van toepassing van gewasbeschermingsmiddelen, dan dient een besluit, waarmee een nieuwe functie aan een locatie wordt toegekend, volgens genoemde rechtspraak te voorzien in een deugdelijke motivering middels een zogenaamd 'locatiespecifiek onderzoek'.

Een reguliere aanwezigheid in de buitenlucht dient hierbij als het bepalende blootstellingsscenario te worden beschouwd. Hiervan is bijvoorbeeld sprake in de tuin bij een woning (verblijf op een terras, spelende kinderen etc.). Blootstelling in een gebouw is niet bepalend, alleen al omdat in pandig geen sprake zal zijn van blootstelling van de huid (druppels) en/of orale blootstelling (hand-mond bewegingen).

Onderhavige onderzoeksnotitie beoogt te voorzien in genoemd locatiespecifiek onderzoek ter onderbouwing dat een kortere afstand als planologisch aanvaardbaar kan worden beschouwd.

In deze notitie wordt enkel het professionele gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beschouwd in bedrijfsmatige context. Particulier gebruik en professionele inzet van gewasbescherming in niet agrarisch cq. openbaar gebied (zoals op laanbomen, parkvegetatie, sportvelden, natuurgebieden en begraafplaatsen) is niet beschouwd.

1.3. Representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden

Op basis van rechtspraak dient bij het bepalen van de invloed van bedrijfsmatige activiteiten op het woon- en leefklimaat, waaronder ook de invloed toepassing van gewasbeschermingsmiddelen, te worden uitgegaan van een representatieve invulling van de maximale functiemogelijkheden die het Omgevingsplan biedt².

Deze invulling dient representatief te zijn in die zin dat in principe geen rekening hoeft te worden gehouden met een ingrijpende, of anderszins niet voor de hand liggende, omschakeling in de bedrijfsactiviteiten. De invulling dient daarentegen maximaal te zijn in relatie tot de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen. Idem dient rekening te worden gehouden met een maximale invulling van de beoogde gevoelige functies.

Doel van deze aanpak is een worstcase benadering waarbij rekening wordt gehouden met toegelaten exploitatiemogelijkheden zonder dat dit mag leiden tot een woon- en leefklimaat dat niet aanvaardbaar is, gelet op hiermee mogelijk samenhangende gezondheidseffecten (ook op de lange termijn).

---

¹ ABRvS 30 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:855

² ABRvS 17 november 2011, ECLI:NL:RVS:2021:2579, r.o. 4.3. en ABRvS 25 april 2024, ECLI:NL:RBOVE:2024:2225 r.o. 9.5.

2. Locatie en omgeving

2.1. Geldende planologische situatie

Krachtens het overgangsrecht Omgevingswet gelden via het Omgevingsplan voornamelijk alle in werking getreden bestemmingsregelingen. Relevant voor onderhavige locatie is in de eerste plaats de bestemmingsregeling zoals opgenomen in het bestemmingsplan 'Buitengebied Wijchen' van 31 januari 2013 en de 'Herziening Buitengebied Wijchen 2018' van 16 oktober 2014, welke zijn vervat in de geconsolideerde versie van 23 februari 2023. Verwezen wordt naar afbeelding 1 voor een uitsnede van de verbeelding van deze planregelingen.

De locatie zelf betreft een agrarisch bouwvlak voor een glastuinbouwbedrijf. Aan weerszijden daarvan, langs de Eindsestraat, is sprake van woonbestemmingen. Ten noorden van de locatie en ten zuiden daarvan, aan de overzijde van de Eindsestraat, is sprake van agrarisch bestemde gronden.

Op grond van de aanduiding voor 'Agrarisch met waarden – 1' gaat het hierbij om een algemene agrarische bestemming, zij het dat de aanplant van houtachtige gewassen is gebonden aan een aanlegvergunningplicht. De gronden zijn verder bestemd voor extensief recreatief medegebruik en hiervoor benodigde voorzieningen, zoals paden, zitbankjes en bewegwijzering.

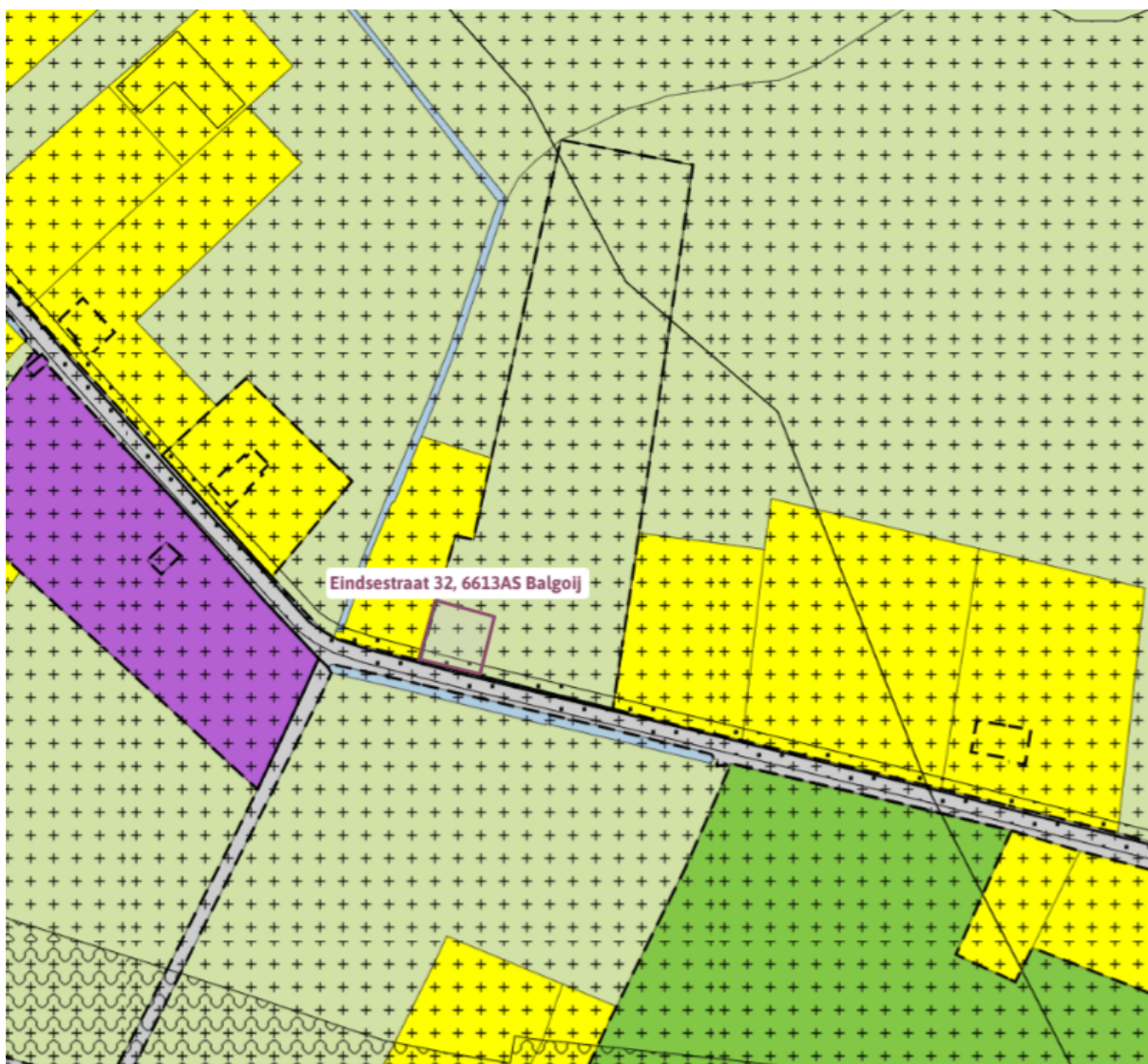
De bestemmingsregeling laat buiten bouwvlak in principe uitsluitend tijdelijke teeltondersteuning toe tot 3 meter³. Constructiepalen ten behoeve van hagelnetten tot 6 meter mogen permanent aanwezig blijven.

Verder geldt de regeling van het bestemmingsplan 'Parapluplan Cultuurhistorie Wijchen' op grond waarvan het aanbrengen van hoogopgaande beplanting anders dan het herplanten van gerooide / gevelde houtopstanden gebonden is aan een aanlegvergunningplicht.

Tot slot geldt het algemene deel van het Omgevingsplan welke in deze context niet relevant is.

---

³ Artikel 4.2.8 onder c alsook 4.5.1 onder i van de planregels Buitengebied Wijchen

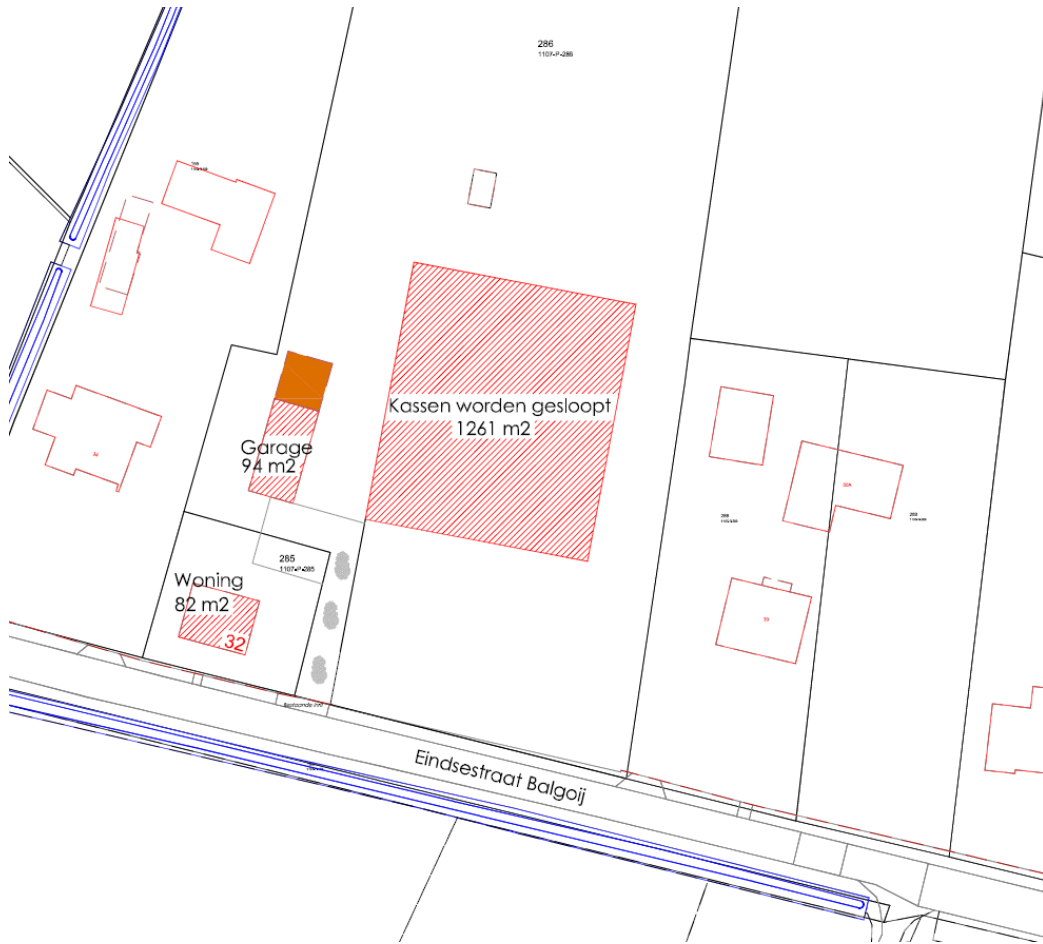
Afbeelding 1: uitsnede bestemmingsplan 'Dorpskernen III' (bron: regels op de kaart)

2.2. Bestaande en beoogde situatie

Langs dit deel van de Eindsestraat is overwegend sprake van woonbebouwing. Achter deze woonbebouwing is sprake van agrarische percelen. In die zin zal de transformatie van de Eindsestraat 32 aansluiten bij de reeds bestaande stedenbouwkundige structuur.

Zoals aangegeven is in de huidige situatie een (glas)tuinbouwbedrijf aanwezig op de projectlocatie. De bestaande bedrijfswoning blijft behouden als burgerwoning. De achter deze woning aanwezige loods zal een functie als bijgebouw verkrijgen. De beide seniorenwoningen worden tussen de bestaande woonbebouwing opgericht. Het achterste deel van het perceel zal agrarisch in gebruik blijven.

Verwezen wordt naar de afbeeldingen 2 en 3 voor de bestaande en de beoogde situatie.

Afbeelding 2: bestaande situatie (bron: opdrachtgever)

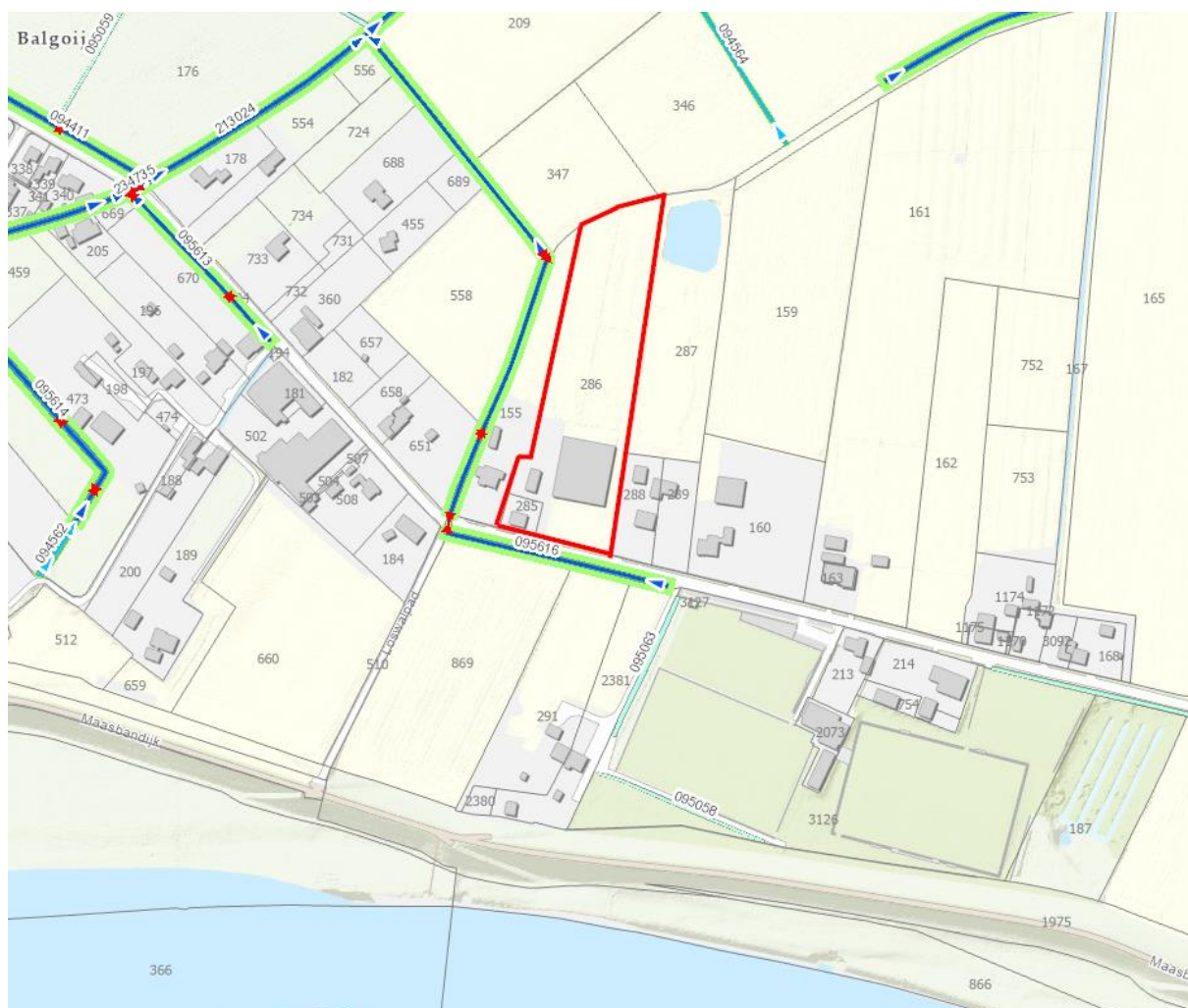
Afbeelding 3: beoogde situatie (bron: opdrachtgever)

2.3. Water

Gelet op de ontoereikende mogelijkheden die de landelijke voorziening omgevingswet.overheid.nl biedt om een overzicht te bieden van het geldende Leggerbesluit, is gebruik gemaakt van de leggerkaart op de website van het Waterschap Rivierenland. Verwezen wordt naar afbeelding 4.

Uit de Legger blijkt dat er langs de agrarische gronden ten zuiden een A watergang is gelegen met nummer 095616. In de legger is geen normbreedte vastgesteld, maar feitelijke bedraagt de breedte circa 2 meter. Deze watergang is niet jaarrond watervoerend. Dit betekent dat er langs deze watergang geen zogenaamde teeltvrije zone dient te worden aangehouden. Verwezen wordt naar paragraaf 3.2.

De locatie is niet gelegen in grondwaterbeschermingsgebied, zodat op die grondslag geen aanvullende beperkingen gelden bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen⁴.

Afbeelding 4: overzicht watergangen, locatie rood omlijnd (bron: Waterschap Rivierenland)

⁴ Bepaalde gewasbeschermingsmiddelen mogen niet worden gebruikt in grondwaterbeschermingsgebieden.

2.4. Relevante agrarische gronden

De omgeving kan worden gekenschetst als gemengd gebied in de kernrandzone van Balgoij. Zoals aangegeven is langs de Eindsestraat overwegend sprake van woningen, waarbij achterliggende gronden agrarisch worden gebruikt.

Blijkens de basisregistratie gewaspercelen is in 2023 op omliggende percelen vrijwel uitsluitend sprake geweest van maïsteelt. Het grootste deel van het projectperceel zelf is in gebruik geweest als grasland. Verwezen wordt naar afbeelding 5.

Afbeelding 5: uitsnede basisregistratie gewaspercelen (bron: PDOK)

3. Regelgeving

3.1. Biocidenverordening

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt gereguleerd door Verordening 528/2012/EU (hierna ook: Biocidenverordening). In deze Verordening is bepaald dat alleen gewasbeschermingsmiddelen op de Europese markt mogen worden toegelaten waarvan voldoende is vastgesteld dat deze geen gevaar vormen voor de volksgezondheid. Daarbij wordt naast blootstelling via consumptie ook blootstelling bij toepassing van gewasbeschermingsmiddelen beoordeeld, zowel voor betreft toepassers als voor omwonenden, waaronder mensen met een bijzondere kwetsbaarheid (artikel 19 en punt 24 van bijlage VI van de Verordening). Voor wat betreft die laatste groep wordt de bescherming van zwangeren en kleine kinderen concreet benoemd (punt 3 van de considerans van de verordening).

De Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden betreft de uitwerking van de Biocidenverordening. Krachtens deze wet is het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) ingesteld. Het Ctgb beoordeelt volgens internationale afspraken en de in genoemde Verordening verankerde criteria of gewasbeschermingsmiddelen en biociden – bij juist gebruik – veilig zijn voor mens, dier en milieu en of ze werkzaam zijn. Op grond van deze beoordeling besluit het college of een middel in Nederland verkocht en gebruikt mag worden. Daarbij stelt het ook duidelijke voorschriften verplicht, die minimaal op het etiket moeten staan (het zogenaamde wettelijk gebruiksvoorschrift). Het gebruiksvoorschrift schrijft niet alleen de toepassingswijze voor (professioneel en/of particulier gebruik, aantal toepassingen per jaar, toepassingsintervallen, veiligheidstermijn – d.w.z. minimale termijn tussen toepassing en oogst etc.), maar hierin is ook aangegeven voor welke doelstellingen en voor welke teelten een middel mag worden ingezet.

Relevant daarbij is dat een beoordeling aan de hand van de Verordening ervan uitgaat dat een gewasbeschermingsmiddel geen gevaar voor de volksgezondheid mag opleveren, zonder dat hiervoor aanvullende maatregelen zouden moeten worden getroffen in de vorm van afscherming o.i.d., aangezien in de toelatingsprocedure een reëel, worst case gebruikspatroon dient te worden aangehouden (zie artikel 19, lid 2a van de Verordening).

Bij toelating (en bij periodieke herbeoordeling) wordt een gewasbeschermingsmiddel op alle gezondheidsrisico's beoordeeld⁵, ook gezondheidsrisico's op de lange termijn (artikel 19, lid 1 onder b ten iii van de Verordening). In ieder geval wordt getoetst op neurotoxiciteit en immunotoxiciteit (artikel 19, lid 4 onder e van de Verordening) en eventuele hormoonontregelende eigenschappen (bijlage 2 onderdeel 1, 8.9.4 van de Verordening). Verder wordt getoetst op cumulatieve en synergetische effecten (artikel 19, lid 2 onder d van de Verordening).

Voorgaande betekent dat in maatschappelijk opzicht geen rekening behoeft te worden gehouden met toegelaten gewasbeschermingsmiddelen welke volgens algemeen aanvaarde toxicologische normen en op basis van beschikbare relevante en betrouwbare wetenschappelijke en technische kennis als

---

⁵ De Biocidenverordening is daarbij bedoeld om de menselijke gezondheid als zodanig te beschermen, niet als een regeling om bij toelating van middelen de beoordeling te beperken tot in de verordening opgenomen beoordelingscriteria, zie HvJ 24 april 2024, ECLI:EU:C:2024:356 ov. 78 e.v.

schadelijk voor de volksgezondheid mogen worden beschouwd bij toepassing volgens het gebruiksvoorschrift.

Dit is anders in de context van de Nederlandse ruimtelijke ordening, aangezien de Afdeling bestuursrechtspraak het beoordelingskader van de Biocidenverordening voor de ruimtelijke ordening als niet toepasbaar heeft aangemerkt. Verwezen wordt naar paragraaf 4.1.

3.2. Aanvullende regelgeving

Zoals beschreven vormt de Europese Biocidenverordening het wettelijke kader voor de bescherming van de volksgezondheid. Aangezien de Biocidenverordening stelt dat blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen al vanaf de rand van een teeltperceel geen nadelen mag opleveren voor de volksgezondheid zonder extra maatregelen zoals afscherming, is geen sprake van een afstand welke (aanvullend) aangehouden zou moeten worden tot gevoelige functies op buurpercelen.

Dit is evenmin voorgeschreven in het Omgevingsbesluit of in het van toepassing zijnde Omgevingsplan, nu de Nederlandse wetgever gekozen heeft voor hogere eisen aan driftreductie als maatregel ter implementatie van de artikelen 11 en 12 van richtlijn 2009/128/EU (in plaats van bijvoorbeeld extra afstand).

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is inmiddels vervangen door de Omgevingswet en het daarop gebaseerde Besluit activiteiten leefomgeving. Bij bedrijfsmatige toepassing van gewasbeschermingsmiddelen dient te worden voldaan aan het Besluit activiteiten leefomgeving. Hierbij geldt verder dat bepaalde gewasbeschermingsmiddelen enkel voor professionele toepassingen zijn toegelaten en niet voor huis-, tuin- en keukengebruik. In een dergelijke hobbymatige context zal verder hoogstens sprake zijn van individuele handmatige bespuitingen, niet van integrale behandeling van een perceel (rijbehandeling met een spuitmachine).

Op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (oud) en het daarop gebaseerde Activiteitenbesluit milieubeheer (oud) was sprake van aanvullende ecologische bescherming door het aanhouden van zogenaamde teeltvrije zones langs oppervlaktewater. Deze bepalingen zijn vrijwel ongewijzigd overgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving dat is gebaseerd op de Omgevingswet. Hierbij is evenwel gespecificeerd dat bepaalde bepalingen zijn bedoeld ter bescherming van zowel ecologie als volksgezondheid.

3.2.1. Besluit activiteiten leefomgeving

In artikel 1.3 van de Omgevingswet is onder meer vastgelegd dat deze wet ten doel heeft om een gezonde fysieke leefomgeving te behouden en te bereiken.

In artikel 4.723c van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is aangegeven dat ten minste een driftreducerende techniek dient te worden toegepast van 75%. Bij neerwaarts spuiten mogen de spuitdoppen zich verder ten hoogste 50 cm boven het te bespuiten oppervlak bevinden. In het artikel is voor verschillende teelten een referentietechniek opgenomen ten opzichte waarvan deze driftreductie dient te worden bepaald.

In artikel 4.723d Bal zijn teeltvrije zones opgenomen langs watergangen welke afhankelijk van de teelt en de gebruikte driftreducerende techniek 50 cm tot 5 meter breed dienen te zijn. De artikelen 4.723f en 4.723g bevatten uitzonderingen hierop, bijvoorbeeld in de vorm van toepassing van gewasbeschermingsmiddelen met een afgeschermd dop.

In artikel 4.723e Bal is bepaald dat niet mag worden gespoten bij een windsnelheid groter dan 5 m/s, met uitzondering van teeltbedreigende situaties of bij inzet van een overkapte beddenspuit.

De regeling ten aanzien van de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen is primair bedoeld ter bescherming van het waterleven. De artikelen 4.723c (driftreductie) en 4.723e (spuiten bij lage windsnelheden) zijn mede bedoeld ter bescherming van de menselijke gezondheid.

3.2.2. Overig

Als een bedrijf geen relevante bestrijdingsmiddelen zou toepassen (uitsluitend middelen op basis van zogenaamde laag risico stoffen⁶ cq. een alternatieve bestrijding van plagen), dan vormt het aspect volksgezondheid geen punt van aandacht. Echter in het kader van deze notitie dient het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen als maximale representatieve invulling van de planologische mogelijkheden te worden beschouwd. Relevant hierbij is verder dat zogenaamde biologische gewasbeschermingsmiddelen⁷ net zo goed toelating van het Ctgb nodig hebben voor professionele toepassing, waarbij voor die middelen eveneens maximaal acceptabele blootstellingsnormen gelden.

3.3. Evaluatie en herziening milieuregeling

Gelet op de rapportages ingevolge artikel 18 van de Biocidenverordening van de Europese Commissie van 7 maart 2016⁸ en 20 mei 2020⁹, zijn er geen aanwijzingen dat al dan niet consumptieve blootstelling aan in de EU toegelaten gewasbeschermingsmiddelen¹⁰ gepaard gaat met risico's voor de menselijke gezondheid, waaronder de gezondheid van kwetsbare groepen. De

---

⁶ Gewasbeschermingsmiddel dat blijkens toelating voldoet aan de criteria van bijlage II, punt 5 van Verordening EU/1107/2009.

⁷ Een biologisch gewasbeschermingsmiddel kan chemisch identiek zijn aan een regulier beschermingsmiddel. Enig verschil is dat het middel en de daarin aanwezige werkzame stoffen een biologische oorsprong hebben en niet zijn gesynthetiseerd.

⁸ Report from the commission on the sustainable use of biocides pursuant to Article 18 of Regulation (EU) No 528/2012 of the European Parliament and of the Council concerning the making available on the market and use of biocidal products, COM(2016) 151

https://health.ec.europa.eu/document/download/68a5733b-67b9-4727-a77d-b2df88b01afb_en?filename=2016_report_sustainableuse_biocides_en.pdf, geraadpleegd op 7 februari 2024

⁹ Report from the commission on the experience gained by Member States on the implementation of national targets established in their National Action Plans and on progress in the implementation of Directive 2009/128/EC on the sustainable use of pesticides, COM(2020) 204 final,

https://food.ec.europa.eu/document/download/e4380b91-8cca-4f0c-b5f4-dd9d99692ec6_en?filename=pesticides_sud_report-act_2020_en.pdf geraadpleegd op 8 februari 2024

¹⁰ Relevant is te vermelden dat sommige lidstaten een lange opgebruiktermijn hebben gehanteerd voor gewasbeschermingsmiddelen die al lang onder de Biocidenverordening zijn verboden. Blijkens artikel L258-8 IV van de Code Rural hanteerde Frankrijk bijvoorbeeld een opgebruiktermijn tot 1 januari 2022. Dit betekent dat pas vanaf 1 januari 2022 de Biocidenverordening in volle omvang van toepassing is in Frankrijk, terwijl lidstaten zoals Nederland op basis van reeds voor de Biocidenverordening gehanteerd systeem van periodieke herbeoordeling al vrijwel direct alleen middelen toelieten die onder de Verordening waren (her)beoordeeld.

gezondheidsverkenningen van RIVM uit 2018¹¹ en 2020¹² ondersteunen de conclusie van deze evaluatie¹³, waarbij in de zogenaamde OBO rapportage van RIVM¹⁴ ook niet is gebleken van een grotere blootstelling dan waarvan bij goedkeuring van gewasbeschermingsmiddelen rekening mee is gehouden. Dat geen sprake is van gezondheidsrisico's wordt ook onderschreven door Bundesinstitut für Risikobewertung - BfR¹⁵.

Het is hierbij duidelijk genoeg dat de Nederlandse wetgever in lijn met deze wetenschappelijke data het beschermingsniveau van de Biocidenverordening afdoende acht, mede nu er overeenkomstig artikel 11 en 12 van richtlijn 2009/128/EU uit voorzorg hogere driftreductie verplicht is gesteld in Nederland. Zoals al gebleken is uit paragraaf 3.1, gelden er geen afstandseisen ten aanzien van het spuiten van gewasbeschermingsmiddelen nabij driftgevoelige functies omdat bij toelating van middelen wordt uitgegaan van een hoog beschermingsniveau, waarbij een kwetsbare persoon als normpersoon worden aangehouden, gekoppeld aan worst case praktijkcondities en omdat Nederland aanvullende eisen stelt aan driftreductie.

Er wordt al met al geen rekening gehouden met een relevant humaan restrisico bij toepassing van gewasbescherming overeenkomstig het Unierecht. Wel heeft de Europese Commissie het initiatief genomen om in het kader van de zogenaamde 'Green Deal' de *ecologie* beter te beschermen tegen gewasbeschermingsmiddelen.

Gelet op het voorgaande is verder duidelijk dat de wetgever de volksgezondheid beschermt via toelating van steeds veiliger middelen (en uitfasering van andere middelen) en op algemene driftreductie¹⁶, *niet* op afstandseisen.

3.4. Conclusies

3.4.1. Mate van bescherming

In de Biocidenverordening is geen verminderde bescherming vastgelegd voor bepaalde situaties of omstandigheden. De Verordening kent de volgende beschermingscategorieën:

- Consumenten;
- Toepassers;
- Omwonenden.

---

¹¹ RIVM rapport 2018-0068, *Gezondheidsverkenning omwonenden van landbouwpercelen*, 2018

¹² RIVM report 2020-0056, *Health survey on people living in the direct vicinity of agricultural plots: additional analyses*, 2020

¹³ Deze conclusies zijn niet geldig voor landen zoals Frankrijk welke na invoering van de Biocidenverordening een opgebruiktermijn hebben gehanteerd, zie hiervoor paragraaf 4.2

¹⁴ RIVM Rapport 2019-0052 Onderzoek Blootstelling Omwonenden (OBO) *Bestrijdingsmiddelen en omwonenden Samenvattend rapport over blootstelling en mogelijke gezondheidseffecten*

¹⁵ Bfr, *Fernab vom Feld: Gesundheitliche Beeinträchtigungen durch Abdriften von Pflanzenschutzmitteln sind unwahrscheinlich*, Mitteilung Nr. 054/2020 des BfR vom 23. November 2020 zie:

<https://www.bfr.bund.de/cm/343/fernab-vom-feld-gesundheitliche-beeintraechtungen-durch-abdriften-von-pflanzenschutzmitteln-sind-unwahrscheinlich.pdf> (geraadpleegd op 1 juni 2023)

¹⁶ Voor diverse gewasbeschermingsmiddelen geldt bijvoorbeeld al een eis om aanvullende driftreductie toe te passen (meer dan 75%). Daarnaast kenden diverse waterschappen in met name de waterrijke gebieden subsidieregelingen voor de aanschaf van 99% driftreducerende spuitapparatuur. Hiervoor kan ook subsidie bij RVO worden verkregen: Regeling Europese EZK- en LNV-subsidies (https://www.rvo.nl/sites/default/files/2022-11/Lijst%20met%20investeringsregeling%20POP3%2B2022_0.pdf)

Omwonenden worden gelijkkelijk beschermd door de Verordening, ongeacht de status of functie van het verblijf of de reden van blootstelling. De Verordening kent geen groepen van mensen aan wie een verminderde bescherming toekomt, maar hanteert enkel het uitgangspunt dat de blootstelling van kwetsbare mensen normbepalend is (artikel 19, lid 1b onder iii van de Verordening).

De vraag of omwonenden wonen in een woning die hoort bij het bedrijf zelf waar gewasbescherming wordt toegepast, dan wel bij een ander agrarisch bedrijf (waar al dan niet gewasbescherming wordt toegepast) of in een zorgboerderij zonder agrarische bestemming maakt geen verschil voor de mate van bescherming waar deze bewoners/gebruikers aanspraak op hebben krachtens de Biocidenverordening.

Hetzelfde geldt voor medewerkers van een bedrijf. Aan deze medewerkers komt eenzelfde bescherming toe, ongeacht of sprake is van medewerkers van een agrarisch bedrijf of een ander bedrijf en ongeacht of sprake is van een agrarisch bedrijf waar ook gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast.

In dit kader is verder relevant dat ook functies met een relatief korte verblijfstijd worden beschermd door het Europese recht, zoals openbaar verblijfsgebied, zoals paden en pleinen¹⁷.

Op grond van de milieuregelgeving is de bescherming tegen drift dus niet afhankelijk gesteld van de status of reden van de aanwezigheid in de nabijheid van percelen waar gewasbescherming kan worden toegepast. Evenmin is kortdurend verblijf noodzakelijkerwijs aanleiding om uit te gaan van verminderde bescherming.

De milieuregelgeving houdt verder geen rekening met aantallen, d.w.z. dat aan één persoon evenveel bescherming toekomt als aan honderd personen.

In lijn daarmee kan in het kader van planologische besluitvorming dus geen lager beschermingsniveau worden gehanteerd voor bepaalde mensen en functies ten opzichte van andere mensen en functies. Immers voor de milieuregelgeving is iedereen gelijk. De milieuregelgeving werkt daarbij ook twee kanten op in die zin dat zowel toepassers als blootgestelden hier rechten aan kunnen ontleen. Die rechten dienen in het kader van de goede ruimtelijke ordening gerespecteerd te worden¹⁸.

Het enige wat in het kader van planologische besluitvorming dus relevant kan zijn, is de vraag of een planologisch besluit ertoe leidt dat voorstelbaar is cq. niet kan worden uitgesloten dat zich veranderingen voordoen qua:

---

¹⁷ Zie artikel 12 en de considerans van richtlijn 2009/128/EU en zie ook het standpunt van de Europese Commissie blijkens 'Proposal for a regulation on the sustainable use of plant protection products and amending Regulation (EU) 2021/2115, COM/2022/305 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022PC0305>, geraadpleegd op 20 februari 2023.

¹⁸ Zie in strijd met de Verordening op dit punt: ARRvS 22 november 2023, ECLI:NL:RVS:2023:4331, nu de Afdeling de rechtsopvatting hanteert dat bepaalde functies en mensen minder bescherming toe zou mogen komen.

- de verblijftijd van personen¹⁹;
- de verblijfswijze (zoals binnen of buiten);
- de kwetsbaarheid van personen (zoals woon- of werkomgeving, kinderen e.d.).

3.4.2. Gezondheidscriteria

De algemeen aanvaarde toxicologische normen en de beschikbare relevante en betrouwbare wetenschappelijke en technische kennis, waarmee wordt vastgesteld of er een risico is voor de volksgezondheid mogen, gelet op de jurisprudentie van de Afdeling, niet worden benut ter onderbouwing van planologische besluitvorming. Verwezen wordt naar paragraaf 4.1.

Door de Afdeling worden in het kader van de ruimtelijke ordening verder de overige aspecten beschouwd, bijvoorbeeld ten aanzien van ongemakken die omwonenden kunnen ervaren wanneer ze dicht op landbouwpercelen wonen, zoals geur en/of neerslag van deeltjes. Hier zijn geen gevalideerde modellen voor, want bij dat soort risico's speelt het aspect gezondheid geen rol.

In het kader van de geldende Omgevingswet dient ook te worden afgewogen of het evenwichtig is om bij toedeling van nieuwe functies aan locaties een hoger beschermingsniveau te hanteren dan het beschermingsniveau wat voor bestaande functies wordt gehanteerd.

Dit mede tegen de achtergrond van het beschermingsniveau dat de Europese biocidenverordening beoogt te bieden en dat in de betrokken milieuregelgeving, ter implementatie van genoemde richtlijn 2009/128/EU, reeds wettelijke voorschriften in het leven zijn geroepen ter bescherming van de menselijke gezondheid (te weten de bronmaatregel van extra driftreductie in plaats van overdrachtsmaatregelen in de vorm van een bepaalde onderlinge minimum afstand of afscherming, zie paragraaf 3.2). Het hanteren van zwaardere eisen voor nieuwe situaties vormt een afwijking van het evenwichtigheidsbeginsel welke niet zonder meer gerechtvaardigd is.

---

¹⁹ In die strekking ook ABRvS 14 juni 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1575 ov. 11.5.1 dat een fietspad vanwege korte verblijfstijd geen voor driftblootstelling relevante functie is.

4. Beoordeling gezondheidsaspecten

4.1. Verspreidings- en blootstellingsmodellen

Als achtergrond bij onderhavige notitie is het volgende van belang. In de zaak Houten²⁰ heeft de Afdeling overwogen dat in het kader van de ruimtelijke ordening geen gebruik mag worden gemaakt van extrapolatie van gegevens uit de zogenaamde PRI 2012 rapportage²¹, aangezien deze rapportage onvoldoende wetenschappelijke basis biedt als het gaat om het aspect driftverspreiding. In de zaak Wijchen heeft de Afdeling overwogen dat ook het nieuwe rapport PRI 2015²² onvoldoende wetenschappelijke basis biedt voor wat betreft de verspreiding van drift²³, nu dit weliswaar is gebaseerd op PRI 2014²⁴ maar voor het overige geen aanvullende brede wetenschappelijke basis biedt ten opzichte van PRI 2012.

In de uitspraak Broedershof Neder-Betuwe²⁵ heeft de Afdeling bevestigd dat gebruikmaking van het PRI 2015 rapport onvoldoende deugdelijk is voor de ruimtelijke ordening, ook al had in deze situatie adviesbureau SPAWNP bij de beoordeling van de driftblootstelling aanvullende voorzorgmarges ingebouwd voor wat betreft verspreiding van druppeldrift, afscherming van een haag en cumulatieve effecten.

Blijkens de uitspraak Asdonkterrein Beuningen²⁶ accepteert de Afdeling bestuursrechtspraak de achterliggende toxicologische basis van het zogenaamde EFSA-OPEX model niet voor de ruimtelijke ordening. In de uitspraken Lentsesteeg Rheden²⁷, Heilig Kempke Lith²⁸ en Slotstraat Opijnen²⁹ is deze stellingname bevestigd.

Het EFSA-OPEX model betreft het verspreidingsmodel dat is ontwikkeld door de European Food Safety Authority, wat in de EU wordt benut om de toelaatbaarheid gewasbeschermingsmiddelen te (her)beoordelen binnen de door de Biocidenverordening gestelde kaders. Het model kent ook erkenning buiten de EU, nu het ook in andere landen wordt gebruikt als referentie bij toelating van gewasbeschermingsmiddelen.

Mede op basis van het advies van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak³⁰, waarin wordt verwezen naar een briefrapport van RIVM³¹, komt de Afdeling bestuursrechtspraak in de uitspraak

---

²⁰ ABRvS 30 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:855

²¹ Plant Research International, *Onderzoek naar driftblootstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Tholen*, maart 2012, PRI rapport 441

²² Plant Research International, *Driftblootstelling van omstanders en omwonenden bij de bespuiting van veldgewassen met een veldspuit*, november 2015, PRI rapport 610

²³ ABRvS 6 juni 2018, ECLI:NL:RVS:2018:1741

²⁴ Plant Research International, *Onderzoek naar driftblootstelling van omstanders en omwonenden door boomgaard bespuitingen Project Skaeve Huse in de gemeente Nijmegen*, mei 2014, PRI rapport 568

²⁵ ABRvS 16 december 2020, ECLI:NL:RVS:2020:3018

²⁶ ARRvS 19 oktober 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3023

²⁷ ARRvS 23 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3387

²⁸ ARRvS 2 augustus 2023, ECLI:NL:RVS:2023:2959

²⁹ ARRvS 6 december 2023, ECLI:NL:RVS:2023:4523

³⁰ STAB 41286, 30 september 2021

³¹ RIVM, *Modellen om de humane blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen te berekenen: een stand van zaken*, RIVM Briefrapport 2019-0031 <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2019-0031.pdf>

Asdonkterrein Beuningen tot de conclusie dat via een beoordeling waarbij gebruik gemaakt wordt van het EFSA-OPEX model geen sprake kan zijn van goede ruimtelijke ordening voor wat betreft gezondheidsrisico's van driftblootstelling. De kanttekeningen die de Afdeling plaatst bij het EFSA-OPEX model hebben betrekking op wetenschappelijke onzekerheid over fysische uitgangspunten (de natuurkundige aspecten ten aanzien van de verspreiding van druppels, aerosolen en dampen door de lucht), toxicologische uitgangspunten (dosis en norm) en op de gebruiksfunctie van het model.

Voor wat betreft fysische aspecten keurt de Afdeling het model af omdat sprake is van wetenschappelijke onzekerheid over in het model gehanteerde standaardwaarden:

- Druppelverspreiding;
- Nalevering van emissies door uitdamping na toepassing;
- Drift ten gevolge van lange boombesproeiingen.

Voor wat betreft gebruiksfunctie keurt de Afdeling het model af omdat hiermee geen berekeningen kunnen worden uitgevoerd voor wat betreft:

- Cumulatie;
- De invloed van (hoge) gebouwen;
- Het driftreducerende effect van een windhaag.

Vanwege de volgende toxicologische aspecten keurt de Afdeling het model af:

- Wetenschappelijke onzekerheid over cumulatieve en geaggregeerde blootstelling aan stoffen.
- De redenen waarom blootstelling en gezondheidsrisico's van kinderen uit de leeftijdscategorie 1 tot 3 jaar representatief zijn voor mensen met een bijzondere kwetsbaarheid zijn niet overtuigend.

Voor de goede orde zij vermeld dat in deze context gemakshalve wordt gesproken over uitspraken van de Afdeling over het EFSA-OPEX model, maar dat de Afdeling de wetenschappelijke achtergrond en de toxicologische basis die aan dit model ten grondslag ligt negatief heeft beoordeeld: het model past als een schoen aan de voet van de beschikbare relevante en betrouwbare wetenschappelijke en technische kennis in de zin van de Biocidenverordening³².

Met de huidige versie van het EFSA-OPEX model (versie 1.0.2) worden de kritiekpunten van de Afdeling voor wat betreft gebruiksfunctie en toxicologie niet ondervangen, mede omdat de essentie van de beschikbare relevante en betrouwbare wetenschappelijke en technische kennis niet gewijzigd is. Verder blijkt uit de uitspraken Heilig Kempke Lith en Slotstraat Opijnen dat de Afdeling bestuursrechtspraak van oordeel is dat het hanteren van worst case uitgangspunten ten einde de bekende wetenschappelijke onzekerheid te ondervangen vanuit planologisch oogpunt onvoldoende is.

Uit de uitspraak Heilig Kempke Lith worden afgeleid dat Afdeling voor de beoordeling van cumulatieve en geaggregeerde effecten een gewogen optelling van blootstelling aan stoffen (zonder enige discontering) afwijst. In de uitspraak Bornerbroekseweg³³ nuanceert de Afdeling dit standpunt en volgt

---

³² In ABRvS 27 juli 2022 202001586/1/R4 is een gebrek aan wetenschappelijke consensus benoemd om -in dit geval- planologische beperkingen te rechtvaardigen, niet toepassing van een bepaald model.

³³ ABRvS 17 april 2024, 202104367/2/R3

de Afdeling de conclusie van de StAB dat in planologische context niet mag worden gecorrigeerd voor de bekende wetenschappelijke onzekerheden, zolang achterliggende wetenschappelijke restonzekerheden niet zijn weggenomen.

Hiermee wijst de Afdeling vooralsnog ook cumulatiebeoordelingen af welke minder worst case zijn. Enkelvoudige optelling betreft immers een benadering die worst case is ten opzichte van alle andere methoden, waaronder de zogenaamde Monte Carlo Risk Assessment (MCRA)³⁴. Met deze uitspraken komt de Afdeling terug op een ander recent uitgesproken oordeel dat cumulatieve blootstelling helemaal niet zo relevant is voor drift³⁵.

Door de in genoemde uitspraken gehanteerde planologische eisen en randvoorwaarden aan wetenschappelijke en technische kennis, het omgaan met restonzekerheden en gebruiksfunctionaliteit van beschikbare modellen, is de Afdeling eveneens teruggekomen van het eerdere uitspraken³⁶ geformuleerde redelijkheids criterium. Per slot van rekening wordt volstaan met de constatering dat er wetenschappelijke onzekerheid is, zonder bronvermelding en zonder de mate van onzekerheid te wegen en aan te geven om welke redenen gangbare wetenschappelijke methoden om om te gaan met onzekerheid dienen te worden verworpen.

De toxicologische uitgangspunten volgen uit richtlijnen welke door OECD en/of ECHA zijn vastgesteld. Aangezien de toxicologische uitgangspunten waar ook het EFSA model gebruik van maakt aan de basis ligt van elke blootstellingsbeoordeling (niet alleen gewasbescherming) zullen vooralsnog geen door de Afdeling geaccepteerde kwantitatieve uitspraken kunnen worden gedaan over toxicologische aspecten die spelen bij blootstelling aan omgevingsfactoren in planologische context.

4.2. Inpassing zonder kwantitatieve beoordeling

Op grond van de rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak kan evenwel nog steeds afgeweken worden van de 50 meter middels een deugdelijk locatiespecifiek onderzoek, waarbij kan worden aangetoond dat onder de gegeven omstandigheden ook bij het hanteren van een kortere afstand een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij een gevoelige functie is gegarandeerd. Hierbij is het een vereiste dat dit alles onderzocht wordt door een milieudeskundige³⁷.

---

³⁴ EFSA, *Proposal for a data model for probabilistic cumulative dietary exposure assessments of pesticides in line with the MCRA software*, 19-04-2018, Efsa Journal 2018-15(4);1375

³⁵ ABRvS 21 april 2021, ECLI:NL:RVS:2021:851 ov. 52.1, in deze uitspraak kon worden volstaan met de beoordeling van blootstelling aan één stof, Captan welke vanwege hoge schadelijkheid als representatief kon worden beschouwd. Inmiddels wordt Captan als minder schadelijk beschouwd dan waar in het bestemmingsplan waar onderhavige uitspraak betrekking op had vanuit is gegaan, zie: <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2020.6230>.

³⁶ ABRvS 13 mei 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BI3702, ABRvS 31 augustus 2016, ABRvS 15 juni 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1648 en ABRvS 7 januari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:4. Dit in contrast met de uitspraken ABRvS 16 december 2020, ECLI:NL:RVS:2020:3018 en ABRvS 17 april 2024, 202104367/2/R3 waarin de Afdeling iedere wetenschappelijke restonzekerheid onacceptabel beschouwt, ook al is deze wetenschappelijke onzekerheid met de rede vastgesteld en ook al werden in de rapportages die in deze beide uitspraken een rol speelden op rede gebaseerde, wetenschappelijk gangbare methoden gehanteerd om om te gaan met deze restonzekerheid.

³⁷ ABRvS 24 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1353

In een recente uitspraak³⁸ is geoordeeld: “Een kleinere afstand kan aanvaardbaar zijn indien (bijvoorbeeld) driftreducerende maatregelen worden getroffen”. In deze uitspraak heeft de Afdeling overwogen dat, in een situatie dat een agrarisch perceel³⁹ zal grenzen aan een perceel met een gevoelige functie, door het plaatsen en in stand houden van een struweelhaag voldoende is onderbouwd dat deze kortere afstand van 50 meter kan worden aangehouden. Onderhoud en instandhouding van een dergelijke haag dient daarbij uiteraard te worden verzekerd middels een vergunningvoorschrift of een (voorwaardelijke) instandhoudingsverplichting. De optie om afscherming toe te passen ten einde een kortere afstand dan 50 meter te rechtvaardigen is ook al in eerdere uitspraken benoemd⁴⁰.

De met deze uitspraak ingezette lijn is in een andere uitspraak bevestigd⁴¹, waarbij in die uitspraak wordt verwezen naar het OBO onderzoeksrapport van RIVM⁴² over niet consumptieve blootstelling aan stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen in de bollenstreek. Uit dit rapport van RIVM blijkt dat mensen in de nabijheid van agrarische gronden blootgesteld staan aan kleine hoeveelheden stoffen afkomstig uit gewasbeschermingsmiddelen die niet (alleen) uit voedsel afkomstig zijn. Uit de Gezondheidsverkenning 2018⁴³ en 2020⁴⁴ blijkt, dat mensen die dichtbij landbouwpercelen wonen, gemiddeld iets gezonder lijken te zijn dan personen die daar verder vandaan wonen⁴⁵. De Gezondheidsraad komt tot dezelfde conclusies⁴⁶. In genoemde uitspraak wordt overwogen dat ook het Ctgb de bevindingen van RIVM heeft bevestigd.

Nu bollenteelt ook gepaard gaat met inzet van gewasbeschermingsmiddelen die niet mogen worden toegepast op voedselgewassen, zijn de conclusies van het OBO rapport in zoverre ook representatief te noemen voor teelt van voedselgewassen⁴⁷. Gelet hierop zijn er vooralsnog geen aanwijzingen dat binnen de EU sprake is van gezondheidsrisico's vanwege het wonen nabij agrarische gronden.

Ook in een uitspraak van 19 maart 2023, heeft de voorzieningenrechter van de rechtbank Midden-Nederland geoordeeld dat een kleinere afstand kan worden aangehouden, mits dit op basis van zorgvuldig en op locatie toegesneden onderzoek deugdelijk kan worden gemotiveerd⁴⁸.

---

³⁸ ABRvS 2 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3160

³⁹ De uitspraak had betrekking op een agrarische bestemming die tevens boomgaarden en boomteelt toelaat.

⁴⁰ ABRvS 25 april 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BW3921

⁴¹ ARRvS 25 januari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:269

⁴² RIVM Rapport 2019-0052 Onderzoek Blootstelling Omwonenden (OBO) *Bestrijdingsmiddelen en omwonenden Samenvattend rapport over blootstelling en mogelijke gezondheidseffecten*

⁴³ RIVM rapport 2018-0068, *Gezondheidsverkenning omwonenden van landbouwpercelen*, 2018

⁴⁴ RIVM report 2020-0056, *Health survey on people living in the direct vicinity of agricultural plots: additional analyses*, 2020

⁴⁵ Een conclusie die voor de hand ligt, gelet op de zeer beperkte wetenschappelijke onzekerheid die er bestaat over nadelige gezondheidseffecten van milieuaspecten die overwegend een rol spelen in stedelijk gebied, zoals slechte luchtkwaliteit en geluidsoverlast.

⁴⁶ Gezondheidsraad, *Vervolgadvies gewasbescherming en omwonenden*, 2010/10, Den Haag 2020, p. 36

⁴⁷ De bron van aanwezigheid van stoffen in het lichaam kan bij middelen die op voedselgewassen worden toegepast met minder zekerheid worden vastgesteld, aangezien blootstelling aan deze middelen ook via consumptie zal verlopen. Hetzelfde zal gelden voor werkzame stoffen welke (ook) benut worden in gewasbeschermingsmiddelen voor particulier gebruik. Vandaar dat onderzoek in de bollenstreek meerwaarde heeft omdat daar uit de aard der teelt relatief veel middelen worden ingezet die niet op voedselgewassen mogen worden toegepast.

⁴⁸ Rechtbank Midden Nederland 19 maart 2023, ECLI:NL:RBMNE:2023:1048

In de genoemde uitspraken wordt daarbij ook steeds het belang van het aanbrengen van een vanggewas of een andere vorm van afscherming benadrukt in situaties waarin sprake is van een korte onderlinge afstand of zelfs aan elkaar grenzende tuinen en gewaspercelen. Het plaatsen, onderhoud en instandhouding dient ruimtelijk te worden verzekerd. Dit kan door het opnemen van een vergunningvoorschrift of een (voorwaardelijke) bepaling in het omgevingsplan.

In een andere recente uitspraak bevestigt de Afdeling dat rekening mag worden gehouden met de afschermende werking die een haag, maar bijvoorbeeld ook aanwezige bebouwing of een dichte erfafscheiding dezelfde afscherming kan bieden⁴⁹. In deze zaak had de gemeente de kortere afstand dan 50 meter onderbouwd met het soort teelt dat er plaatsvond (met enkel neerwaartse spuittechniek), dat er sprake was van afschermende niet-woonbebouwing, dan wel een schutting met klimplanten en/of een haag aan de zijden waar het woonperceel grensde aan teeltpercelen. Daarnaast was er aan één zijde sloot aanwezig op de grens met de teeltgronden, waardoor meer afstand gehouden moest worden op grond van het Activiteitenbesluit (teeltvrije zone, zie paragraaf 3.2.1). Daarnaast werden door de Afdeling nog de milieuregels aangehaald waaruit blijkt dat er bij toepassing van gewasbeschermingsmiddelen driftreductie moet worden toegepast en dat er bij hogere windsnelheden niet gespoten mag worden.

Verder relevant is de uitspraak van de Afdeling inzake Buitenhuisweg I⁵⁰, waarin wordt overwogen dat indien het gebied met een voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige functie niet uitgebreid wordt, er geen sprake kan zijn van een gewijzigd risico op mogelijke beperkingen bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de toekomst. Dat is in deze situatie ook deels het geval.

4.3. Aandachtzones

Zoals aangegeven in paragraaf 1.2 hanteert de Afdeling bestuursrechtspraak standaard een aandachtzone van 50 meter. De afstand van 50 meter is blijkens een uitspraak uit 2002⁵¹ gebaseerd op het toenmalige beleid van de provincie Gelderland voor de goedkeuring van ruimtelijke ontwikkelingen waarbij gevoelige functies nabij boomgaarden en boomteeltpercelen aanwezig zouden zijn (de 'Handreiking bestemmingsplannen' uit 1996).

Ten tijde van dat beleid gold op grond van artikel 13 van de Bestrijdingsmiddelenwet 1963, het daarop gebaseerde Lozingenbesluit open teelt en veehouderij en de bijbehorende Regeling testmethoden driftarme doppen Lozingenbesluit open teelt en veehouderij, een verplichting om driftreductie toe te passen van minimaal 50%. Op grond van het Activiteitenbesluit c.q. het huidige Besluit activiteiten leefomgeving dient standaard een driftreducerende techniek te worden gehanteerd van minimaal 75%, een norm die kortom de helft strenger is geworden⁵², waardoor bedoelde afstand van 50 meter thans minstens kan worden gehalveerd tot 25 meter. Hierbij is ook van belang dat bedoelde 50 meter werd gehanteerd in een tijd dat gewasbeschermingsmiddelen waren toegelaten welke nu al geruime tijd vanwege herbeoordelingen onder het regime van de Biocidenverordening zijn uitgefaseerd, terwijl

---

⁴⁹ ARRvS 27 maart 2024, ECLI:NL:RVS:2024:1263

⁵⁰ ABRvS 16 augustus 2023, Zie: ECLI:NL:RVS:2023:3128 r.o. 13.4

⁵¹ ABRvS 24 juli 2002, ECLI:NL:RVS:2002:AE5754

⁵² Zie ook paragraaf 3.1.

nieuwe middelen met een lagere potentiële schadelijkheid en lagere persistentie hiervoor in de plaats zijn gekomen.

Bedoelde afstand van 50 meter is gebaseerd op gewasbehandeling bij boomteelt en in boomgaarden. Bij dergelijke teelten is het risico op drift groter, omdat dan opwaarts en zijwaarts kan worden gespoten en bepaalde behandelingen ook plaatsvinden buiten het volbladseizoen, waardoor bladeren in het gewas zelf geen aanvullende driftreductie bieden.

In situaties waarin enkel rekening behoeft te worden gehouden met neerwaartse gewasbehandelingen, kan om die reden genoemde afstand nogmaals worden gehalveerd tot 12,5 meter. Alhoewel de Afdeling op dit vlak geen specifieke afstanden noemt, is er steun te vinden in uitspraken dat in situaties waarin enkel rekening moet worden gehouden met neerwaarts spuiten mag worden uitgegaan van een kortere afstand qua mogelijke driftblootstelling⁵³. Per slot van rekening is in geen van de uitspraken waarin de Afdeling afscherming als goede ruimtelijke ordening heeft geaccepteerd sprake van een afscherming over 50 meter (d.w.z. afscherming op alle posities waar de afstand tussen gewasperceel en driftgevoelige functie minder dan 50 meter bedraagt). Hieruit blijkt dat de Afdeling de 50 metergrens hanteert als aandachtsafstand en niet als normafstand.

Driftreductie wordt bereikt door spuitmachines grotere druppels te laten produceren. Grote druppels vallen immers onder invloed van de zwaartekracht uit de lucht, terwijl kleine druppels (nevel) gedurende langere tijd in de lucht zullen blijven hangen en dus een veel groter risico in zich sluiten om zich te verspreiden door de lucht (en ook eerder zullen overgaan in de gasfase of naar een aerosol). Uiteraard kan niet volledig worden uitgesloten dat gedurende het spuitproces toch enige vorm van verneveling optreedt (turbulentie in de lucht, botsingen druppels met gewas etc.). Echter op dit vlak kan er zonder meer van worden uitgegaan dat er geen rekening meer hoeft te worden gehouden met relevante blootstelling aan druppeldrift op een afstand van 12,5 meter uit gewassen die neerwaarts worden gespoten en 25 meter bij opwaarts spuiten.

Blootstelling op die afstanden zal enkel nog kunnen plaatsvinden in de vorm van blootstelling aan dampen en aerosolen. Het gaat hierbij om zeer kleine hoeveelheden. Immers gewasbeschermingsmiddelen worden ook gekozen op een zo laag mogelijke uitdampbaarheid. Mensen staan uitsluitend nog bloot aan deze dampen en aerosolen bij inademing. Relevante doses door opname via de huid of door hand-mond bewegingen zijn uitgesloten. De aanwezige dampen en aerosolen zullen steeds verder verdunnen in de lucht. Een vergelijking met blootstelling aan bijvoorbeeld stikstofdioxiden en fijnstof afkomstig van wegverkeer, industrie en veehouderijen gaat maar gedeeltelijk op. Gewasbeschermingsmiddelen breken immers ook relatief snel af onder invloed van zonlicht. Stoffen afkomstig van wegverkeer e.d. blijven evenwel langer aanwezig in de lucht en verdwijnen hier voornamelijk uit middels neerslag.

---

⁵³ ARRvS 27 maart 2024, ECLI:NL:RVS:2024:1263

5. Omgevingsaspecten

5.1. Relevante bestemming

Zoals beschreven betreft het perceel waar de ontwikkeling een agrarisch bouwperceel. In de huidige situatie zal regulier woonverblijf plaatsvinden in en rondom de bedrijfswoning. In de toekomstige situatie zal de voorzijde van het perceel uitsluitend voor woondoeleinden worden gebruikt. In samenhang daarmee is voorstelbaar dat sprake zal zijn van meer langdurig menselijk verblijf op dit perceeldeel alsook verblijf door kwetsbare personen (in tegenstelling tot verblijf in de context van de agrarische bedrijfsvoering).

Dat de nieuwe woonbestemmingen leiden tot een te verwachten toename van de gebruikintensiteit maakt hierbij geen verschil, aangezien de mate van bescherming die geldt krachtens milieuregelgeving en ruimtelijke ordening hetzelfde is voor één persoon als voor meerdere personen.

5.2. Relevante teeltsituaties

Zoals beschreven in paragraaf 2.3 zijn de agrarische gronden op minder dan 50 meter tot het beoogde woonperceel niet in gebruik voor houtachtige/opgaande teelten. Gelet op de omstandigheid dat geen invulling is gegeven via het geldende aanlegvergunningstelsel om opgaande/houtachtige teelten aan te planten, kan gebruik voor akkerbouw en vergelijkbare eenjarige teelten als representatieve invulling van de maximale planologische situatie worden beschouwd.

Dit betekent dat enkel rekening behoeft te worden gehouden met teelten waarbij neerwaarts gespoten zal worden. Bepalend hierbij is integrale machinale gewasbehandeling met een spuitboom.

Bij neerwaarts spuiten is sprake van relatief gering risico op verspreiding van druppeldrift. Dit vanwege de lagere spuihoogten, waardoor wind minder snel vat op de druppels zal kunnen krijgen. Verder wordt met de zwaartekracht meegespoten, in tegenstelling tot zijwaarts en opwaarts spuiten. Druppelverspreiding buiten het gewasperceel zal hierdoor veel geringer zijn. Daarnaast zal het lager blijvende gewas zelf ook veel minder te behandelen (blad)oppervlak hebben dan bijvoorbeeld een boomgaard, zodat over het algemeen ook minder middel zal worden verspoten.

5.3. Wind

Volgens artikel 4.723e Besluit activiteiten leefomgeving mogen er geen gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast bij snelheden hoger dan 5 m/s. Deze windsnelheid komt overeen met windkracht 2 à 3 Beaufort. Alhoewel de overheersende windrichting noordwest gericht is in Nederland, geldt die conclusie niet voor de lage windsnelheden waarbij gewasbescherming mag worden toegepast. Bij deze lage windsnelheden kan de wind in feite uit alle richtingen van de kompasroos komen⁵⁴, zelfs als rekening wordt gehouden met de gemiddelde windrichting per seizoen⁵⁵. De positie van een teeltperceel ten opzichte van een gevoelige functie is kortom beperkt relevant in relatie tot driftblootstelling. Hierbij is verder relevant dat de behandeling uit de aard der zaak veel minder

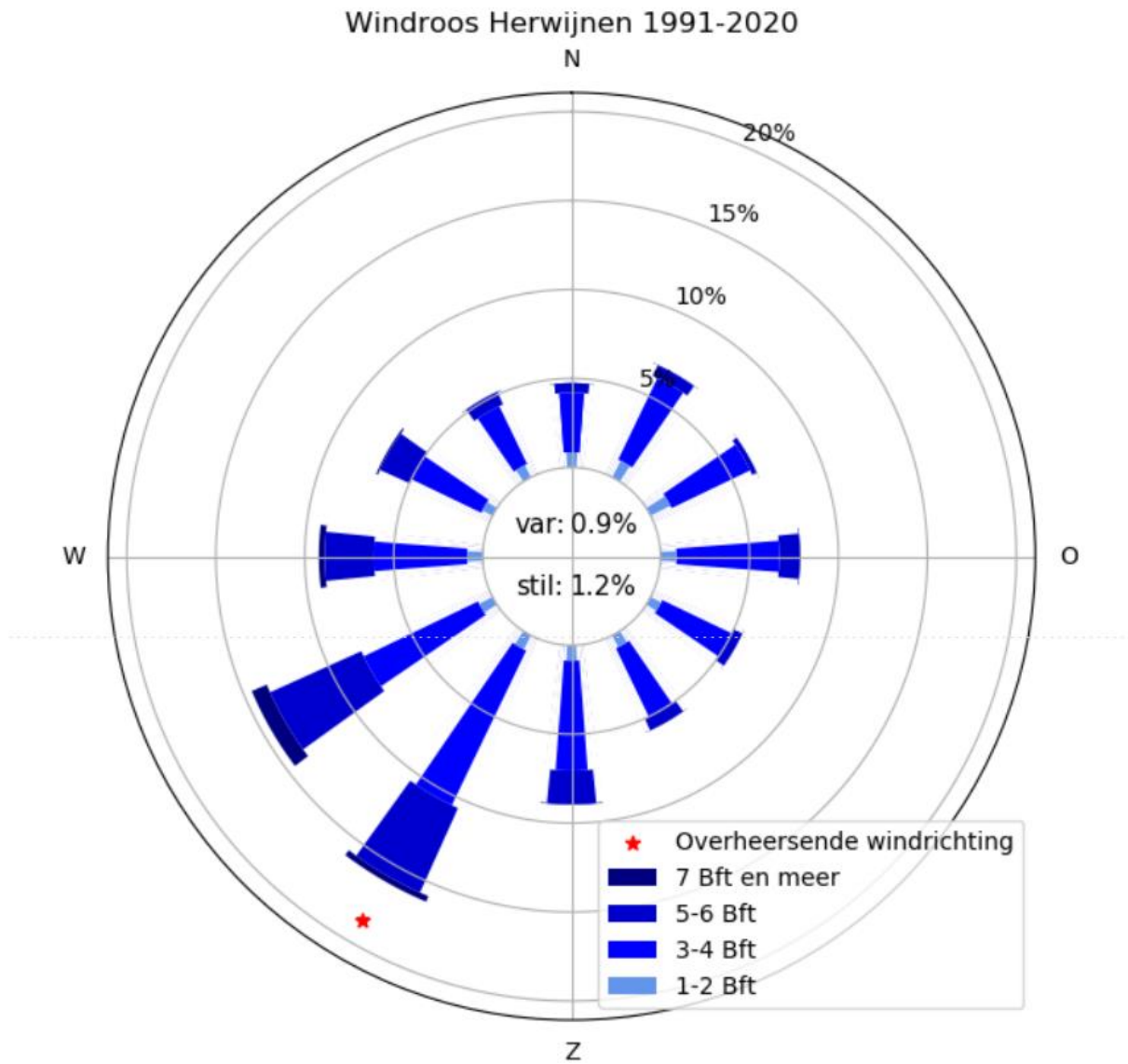
---

⁵⁴ Zie: <https://www.knmi.nl/klimaat-viewer/grafieken-tabellen/windrozen/windroos-herwijnen> (link gecontroleerd op 11 augustus 2024)

⁵⁵ <https://www.weerplaza.nl/weerinhethetnieuws/klimaat/wind-in-nederland/6820/> (link gecontroleerd op 20 juli 2023)

effectief is als gespoten wordt bij hogere windsnelheden. Bij hogere windsnelheden zal de drift groter zijn, maar zich ook veel sneller verspreiden en verdunnen in de buitenlucht.

Zie de afbeeldingen 6 en 7, waarbij weerstation Herwijnen is aangehouden als representatief voor Balgoij.

Afbeelding 6: windroos (bron: KNMI)

Voorkomen van windrichting per maand

	Noord	Noordoost	Oost	Zuidoost	Zuid	Zuidwest	West	Noordwest
Januari	3	10	9	10	19	31	11	7
Februari	5	10	8	10	17	27	14	8
Maart	8	12	10	9	11	23	17	9
April	13	14	10	9	13	18	12	12
Mei	15	15	10	7	7	19	13	14
Juni	13	11	5	7	8	25	17	15
Juli	9	9	6	5	8	29	19	13
Augustus	9	7	7	9	11	29	17	11
September	7	11	8	11	15	25	13	10
Oktober	4	10	10	13	22	25	10	6
November	4	6	8	14	26	26	10	6
December	4	10	9	9	21	31	12	5

windrichting per maand in %

Het aandeel windrichting per maand op basis van de klimatologische periode 1991-2020.

Afbeelding 7: gemiddelde windrichting per maand (bron: Weerplaza)

5.4. Mate van kwetsbaarheid

De mate van kwetsbaarheid voor drift is primair afhankelijk van de verblijfsduur in de open lucht nabij gewaspercelen en secundair van de specifieke kwetsbaarheid van aanwezige personen.

5.4.1. Verblijfsduur in het ontwerp bestemmingsplan

Binnen de woonbestemming kan over het gehele perceel sprake zijn van reguliere menselijke aanwezigheid in de buitenlucht, bijvoorbeeld in een tuin.

5.4.2. Kwetsbaarheid van personen

In de beoogde situatie dient rekening te worden gehouden met de omstandigheid dat een deel van de aanwezige personen een bijzondere kwetsbaarheid zal hebben, zoals kinderen of bejaarden.

6. Maatregelen

Zoals beschreven in paragraaf 5.1 zal de nieuwe woning niet leiden tot mogelijke aanvullende beperkingen bij de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen, omdat het gehele perceel reeds een woonbestemming heeft.

In het kader van de goede ruimtelijke ordening dient evenwel rekening te worden gehouden met te treffen maatregelen.

6.1. Afscherming

Mede gelet op de jurisprudentie welke is aangehaald in paragraaf 4.2, is toepassing van afscherming ook geaccepteerd in het kader van planologische besluitvorming⁵⁶. In lijn hiermee is uiteraard van belang hoe de effectiviteit van een afscherming dient te worden beoordeeld. Er zijn de nodige wetenschappelijke gegevens voorhanden als het gaat om de afschermende werking van een windhaag⁵⁷.

Verder is van belang dat een windhaag erkend is als driftreducerende techniek; een windhaag staat als zodanig op de 'lijst met indeling van spuittechnieken in Driftreducerende Techniek-klassen' (DRT-lijst) van de Technische Commissie Techniekbeoordeling (TCT) van 11 december 2023⁵⁸. Dit geldt voor een windhaag voor de periode vanaf 1 mei tot 50% bladval van de windhaag. In combinatie met de (wettelijk standaard verplichte) 75% driftreductie van een spuitmachine biedt een haag *aanvullend* 75% driftreductie, zodat tot 94% driftreductie mogelijk is. Uit andere wetenschappelijke studies kan een hoger driftreducerend effect van een windhaag worden afgeleid⁵⁹ en hier wordt in het PRI 2015⁶⁰ ook naar verwezen. Dit betekent dat de 75% driftreductie welke de TCT hanteert, kan worden beschouwd als een conservatieve aanname.

In principe is hierbij van belang te kiezen voor een gewas dat een egale dichtheid biedt, waarbij sprake is van een zodanige dichtheid dat objecten aan de andere zijde van de haag kunnen worden waargenomen, maar niet kunnen worden herkend. Bij een dergelijke bladerdichtheid zal een luchtstroom maximaal worden afgeremd waarbij eventueel aanwezige drift in druppelvorm zo veel

---

⁵⁶ Vergelijk in dit verband ABRvS 28 november 2018, ECLI:NL:RVS:2018:3904, waarin is overwogen dat aannemelijk is dat een driftreducerende voorziening bestaande uit dubbele hagen leidt tot een ruime driftreductie.

⁵⁷ Vergelijk in dit verband ABRvS 28 november 2018, ECLI:NL:RVS:2018:3904, waarin is overwogen dat aannemelijk is dat een driftreducerende voorziening bestaande uit dubbele hagen leidt tot een ruime driftreductie en zie: Zande, J.C. van de en M. Wenneker, 2015. Driftblootstelling van omstanders en omwonenden door boomgaard bespuitingen. Wageningen, the foundation Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek. Plant Research International, Wageningen UR (University & Research centre), PRI-rapport 609. 68 blz.; 7 fig.; 20 tab.; 53 ref.

⁵⁸ Zie: <https://iplo.nl/publish/pages/151722/6-informatieblad-windhaag-20220718.pdf> (geraadpleegd op 5 maart 2024)

⁵⁹ Porskamp H.A.J., Michielsen, J.M.G.P., Huismans, J.F.M., *De invloed van een windhaag op emissies bij fruitteeltspuiten*, 1999, IMAG-DLO Rapport 94-29, pag. 29 en Wenneker, M., Heijne, B., Van de Zande, J.C., *Effect of natural windbreaks on drift reduction in orchard spraying*, Communications of Applied Biology Science, Universiteit Gent, 70(2005)4 pag. 961.

⁶⁰ Plant Research International, *Driftblootstelling van omstanders en omwonenden door boomgaard bespuitingen*, maart 2015

mogelijk in de haag zelf zal achterblijven. Elzenhagen, welke traditioneel rond fruitboomgaarden worden aangeplant, bieden bijvoorbeeld al een dergelijke bladerdichtheid. Een te hoge dichtheid zorgt echter voor een afname in de filterende werking, doordat er niet voldoende lucht door de haag kan stromen^{61, 62}.

De dichtheid van een windhaag kan worden gemeten als de optische dichtheid door het bepalen van de optische porositeit: de zichtbaarheid achter/door de haag oftewel de som van de “gaten” in het bladerdek. Dit kan worden gemeten met behulp van een digitale camera, een witte doek achter de haag en specifieke (analyse)software⁶³.

Het aansluitend effect van uitdamping uit de haag en aansluitende respiratoire blootstelling wordt verwaarloosbaar geacht, mede nu gewasbeschermingsmiddelen worden toegelaten op hun lage uitdampbaarheid. Daarnaast is relevant dat uitdamping voornamelijk kan plaatsvinden op een droge zonnige dag, dus op het moment dat afbraak van de betrokken stoffen onder invloed van de zon ook maximaal is⁶⁴.

Er kan hierbij worden uitgegaan van een overhoogte van 1 meter in situaties waarin sprake is van opwaarts of zijwaarts spuiten. In geval sprake is van uitsluitend neerwaarts spuiten kan worden uitgegaan van een overhoogte van 50 centimeter. In situaties dat tevens buiten het volbladseizoen sprake is van teelten dient te worden gekozen voor een niet bladverliezende haag.

Het effect van dergelijke windhagen wordt in de bedoelde onderzoeken beschouwd wanneer deze direct naast de perceelgrens dan wel (enkele meters) uit het gewas(perceel) zijn geplaatst. In situaties zoals de onderhavige, waarbij sprake is van een grotere afstand (meer dan 5 meter bij neerwaarts spuiten en meer dan 10 meter in andere situaties) tot de relevante gewaspercelen, zal de drift vooral bestaan uit aerosolen/dampen, zoals ook blijkt uit onderzoek⁶⁵. Op grotere afstand zal een (relatief) open windhaag dus minder effect hebben dan in de beschreven onderzoeken, doordat druppelvormige drift bij toenemende afstand voor een steeds groter deel gedeponeed zal zijn en drift in de vorm van dampen en aerosolen niet of nauwelijks afneemt en enkel nog zal verdunnen bij verdere verspreiding in de buitenlucht.

Een windhaag zal op deze afstand echter nog wel een positief effect hebben op de blootstelling aan de gewasbeschermingsmiddelen in de vorm van aerosolen/dampen, mits wordt gekozen voor een andere configuratie: Een zo dicht mogelijke windhaag kan enerzijds zorgen voor de opstuwung van de lucht en anderzijds voor turbulentie die ontstaat wanneer de lucht afgeremd wordt door de vegetatie. Dit zal

---

⁶¹ Felsot, A. S., Unsworth, J. B., Linders, J. B., Roberts, G., Rautman, D., Harris, C., & Carazo, E. (2010). Agrochemical spray drift; assessment and mitigation—A review. *Journal of Environmental Science and Health Part B*, 46(1), 1-23.

⁶² Mercer, G. N. (2009). Modelling to determine the optimal porosity of shelterbelts for the capture of agricultural spray drift. *Environmental modelling & software*, 24(11), 1349-1352.

⁶³ Lazzaro, L., Otto, S., & Zanin, G. (2008). Role of hedgerows in intercepting spray drift: Evaluation and modelling of the effects. *Agriculture, ecosystems & environment*, 123(4), 317-327.

⁶⁴ Voor de Nederlandse situatie is relevant dat toegelaten middelen elders in Europa ook zonder gevaar voor de volksgezondheid moeten kunnen worden toegepast, dus ook in landen waar de factor uitdamping structureel hoger zal zijn vanwege een lage luchtvochtigheid in combinatie met warmer weer (dan in Nederland).

⁶⁵ Lazzaro, L., Otto, S., & Zanin, G. (2008). Role of hedgerows in intercepting spray drift: Evaluation and modelling of the effects. *Agriculture, ecosystems & environment*, 123(4), 317-327.

eraan bijdragen dat in de lucht aanwezige dampen en aerosolen voor een deel op veel grotere hoogte zal verwaaien en dat de concentratie potentieel schadelijke stoffen daalt door de turbulente menging van de met drift belaste lucht en schone achtergrondlucht⁶⁶. Op leefniveau betekent dit een lagere blootstelling aan de schadelijke stoffen.

Kortom, blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen zal op deze afstand enkel nog kunnen plaatsvinden via inademing van de dampen en/of aerosolen. Ondanks dat de windhagen slechts beperkte remming bieden aan deze kleine aerosolen, zal een dichte windhaag zorgen voor een verbeterd leefklimaat. Qua soorten kan hierbij worden gedacht aan Thuja of Leylandii, coniferen welke een aaneengesloten en dicht bladerdek vormen. Verder kan hierbij natuurlijk ook worden gedacht aan een dichte schutting of een dicht begroeide erfafscheiding (gaas met hедера o.i.d.).

Uiteraard dient onderhoud plaats te vinden zodat bedoelde haag de gewenste configuratie behoudt, wat vorm kan krijgen als voorwaardelijke verplichting.

---

⁶⁶ Van Blokland, G., Hoogwerff, J., & Tollenaar, C. (2009). Impact of screens on air quality. Final report of a study on the performance of (sound) screens on the air quality along highways; Invloed schermen op de luchtkwaliteit. Eindrapport onderzoek naar de werking van (geluids) schermen op de luchtkwaliteit langs snelwegen. Weliswaar heeft dit onderzoek betrekking op dampen en aerosolen afkomstig van het wegverkeer, maar qua fysische eigenschappen van deze dampen en aerosolen vergelijkbaar.

7. Résumé en locatiespecifieke maatregelen

7.1. Résumé

Er is sprake van een ruimte voor ruimte ontwikkeling op een agrarisch bouwperceel waarbij de voorzijde van het bouwperceel zal worden getransformeerd naar wonen en de achterzijde van het bouwperceel agrarisch in gebruik zal blijven. Op de relevante agrarisch bestemde percelen ten noorden en zuiden behoeft enkel rekening te worden gehouden met neerwaartse gewasbehandelingen.

Gelet op de jurisprudentie van de Afdeling kan worden gekozen voor afscherming middels een haag om uit voorzorg eventuele driftblootstelling te minimaliseren.

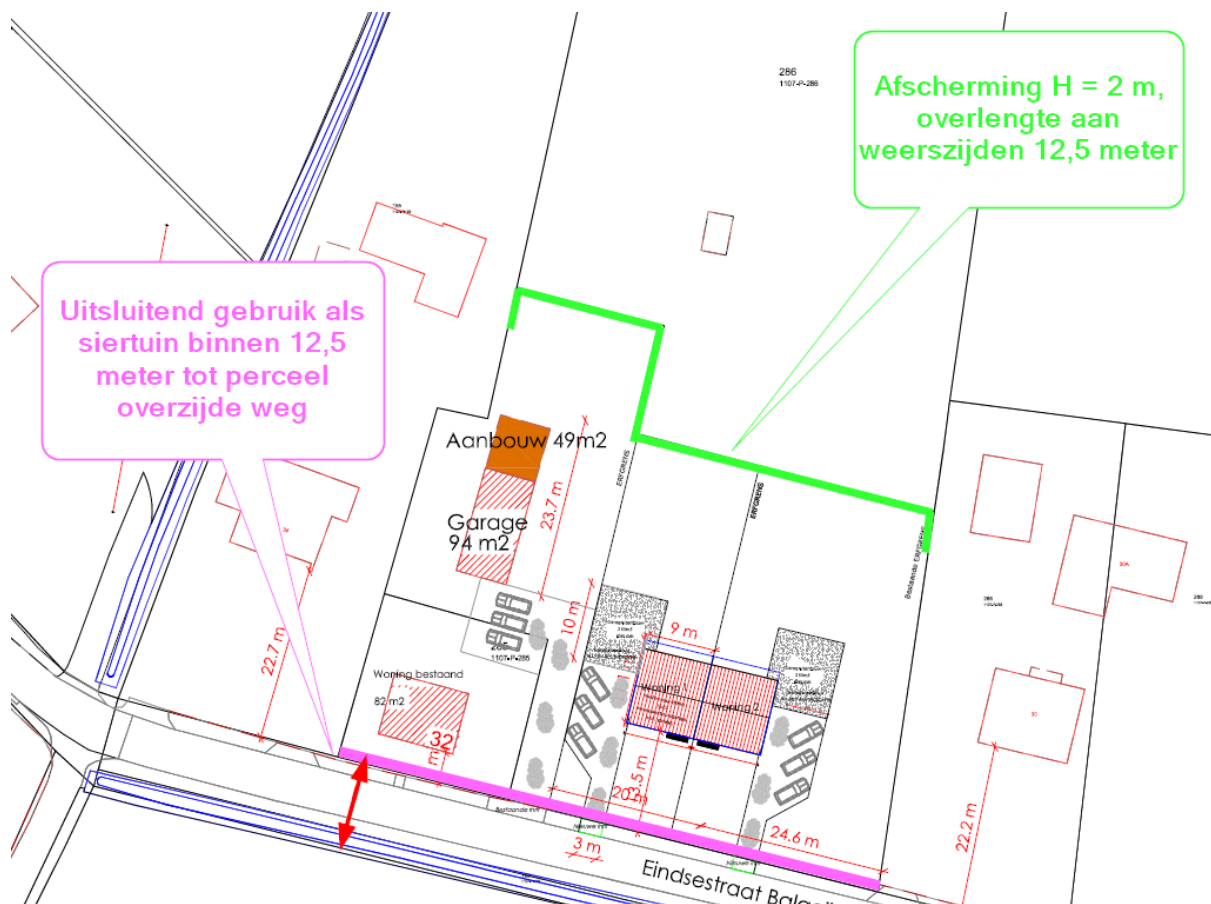
7.2. Maatregelen

7.2.1. Afscherming, positie en lengte

Gelet op het feit dat op de relevante agrarische gronden alleen rekening moet worden gehouden met neerwaarts gerichte gewasbehandelingen, kan op basis van extrapolatie van de uitspraken van de Afdeling worden uitgegaan van een voorzorgafstand van 12,5 meter. Verwezen wordt naar paragraaf 4.5. Uitgaande van die afstand wordt concreet geadviseerd om langs de noordelijke grens van de nieuwe woonpercelen een afscherming te plaatsen op posities waar de onderlinge afstand tussen gewasperceel en woonperceel minder dan 12,5 meter bedraagt.

Aan de zuidzijde wordt geadviseerd om de gronden, voor zover gelegen binnen 12,5 meter tot het agrarische perceel aan de overzijde van de weg, niet te gebruiken voor regulier menselijk gebruik. Concreet kan hier sprake zijn van een uitsluitend gebruik als siertuin, voor perceeltoegang en parkeren, niet voor speelvoorzieningen, terrassen, moestuin en dergelijke.

Verwezen wordt naar afbeelding 8.

Afbeelding 8: afscherming nieuwe woonpercelen

7.2.2. Hoogte en verdere configuratie

Voor wat betreft de afscherming aan de noordzijde van de nieuwe woonpercelen wordt verder het volgende geadviseerd.

Qua afscherming dient te worden gekozen voor een haag, aangezien een dichte schutting een te hoge dichtheid zal hebben en daarmee het risico insluit dat driftdruppels juist over zo'n dichte afscherming zouden worden heen gevoerd met de wind.

Qua hoogte van de bedoelde haag aan de noordzijde dient te worden gekozen voor een overhoogte van 0,5 meter (zie paragraaf 6.1). Uitgaande van akkerbouw in de vorm van maïs kan worst case worden uitgegaan van een spuihoogte van maximaal 1,50 meter, zodat een afscherming 2 meter hoog zou moeten worden gemaakt.

Aangezien akkerbouw als representatieve teelt kan worden aangehouden, behoeft geen rekening te worden gehouden met gewasbehandeling buiten het volbladseizoen (zie paragraaf 5.1/5.2). Er kan dus ook worden gekozen voor een bladverliezende haagsoort. Het is niet uitgesloten dat gewasbehandeling plaatsvindt voordat een dergelijke haag volledig in blad staat, maar eventuele spuihoogten zullen dan ook erg beperkt zijn omdat het behandelen gewas op dat moment ook nog laag zal zijn.

7.2.3. Overig

Zoals aangegeven behoeft in de woningen zelf geen rekening te worden gehouden met blootstelling aan drift in de vorm van druppels. In principe zal wel sprake kunnen zijn van aerosolen en dampen. Voor wat betreft de inlaat van eventuele luchtbehandelingsinstallaties kan om die reden worden gekozen voor een positie die zich zo hoog mogelijk en op zo groot mogelijke afstand van de agrarische gronden bevindt.

7.2.4. Conclusie

Met voornoemde maatregelen kan uit voorzorg het risico op blootstelling aan drift worden geminimaliseerd en kan op het nieuwe woonperceel een gezond woon- en leefklimaat worden geboden.

GEURONDERZOEK

voor de ontwikkelingen op locatie

EINDESTRAAT 32 TE BALGOIJ

Colofon

Rapport: Geuronderzoek voor de realisatie van een tweetal woningen nabij de Eindsestraat 32 te Balgoij

Rapportnummer: 3011go0125
Status: definitief
Datum: 28 april 2025

Opdrachtnemer

G&O Consult
Postbus 12
5845 ZG Sint Anthonis
www.go-consult.nl

Burgemeester Wijtvljetlaan 1
5764 PD De Rips

Contactpersoon

De heer J. Ronnes
Adviseur
0493 - 597 505
jronnes@go-consult.nl

©APRIL 2025

G&O CONSULT, POSTBUS 12, NL-5845 ZG SINT ANTHONIS,
TEL: (0493) 597505
FAX: (0493) 597509
WWW.GO-CONSULT.NL

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN. NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERVEELVOLDIGD DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOKOPIE, MICROFILM, GELUIDSBAND, ELEKTRONISCH OF OP WELKE ANDERE WIJZE DAN OOK, EN EVENMIN IN EEN GEAUTOMATISEERD GEGEVENSBESTAND WORDEN OPGESLAGEN, ZONDER VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN G&O CONSULT. AAN DE INHOUD VAN DIT RAPPORT KUNNEN GEEN RECHTEN WORDEN ONTLEEND. G&O CONSULT VERWERPT ELKE AANSPRAKELIJKHEID VOOR EEN ANDER GEBRUIK VAN DEZE TEKST DAN VOOR DE SITUATIE WAARVOOR HIJ WORDT UITGEBRACHT. DE INFORMATIE IN DEZE TEKST IS ONDER VOORBEHOUD EN KAN VERANDERD WORDEN ZONDER VOORAFGAANDE KENNISGEVING.

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	4
HOOFDSTUK 2	INFORMATIE EN TOETSINGSKADER	5
2.1	Informatiebronnen.....	5
2.2	Toetsingskader Omgevingsplan	5
2.3	Gegevens van de berekende agrarische bedrijven..	6
2.4	Woon- en leefklimaat.....	6
HOOFDSTUK 3	BEREKENINGSSYSTEMATIEK.....	9
HOOFDSTUK 4	RESULTATEN EN BEOORDELING.....	10
4.1	Geurhinder en voorgrondbelasting	10
4.2	Geurhinder en achtergrondbelasting	11
4.3	Vaste afstanden.....	11
4.4	Geurhinder industrie.....	11
HOOFDSTUK 5	CONCLUSIE	12

Bijlage 1: Lijst bedrijven Web-BVB

Bijlage 2: Voorgrond berekeningen V-Stacks vergunningen

Bijlage 3: Achtergrond berekeningen V-Stacks gebied

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

In het kader van de beoogde realisatie van een tweetal woningen nabij Eindsestraat 32 te Balgoij is een geuronderzoek uitgevoerd.

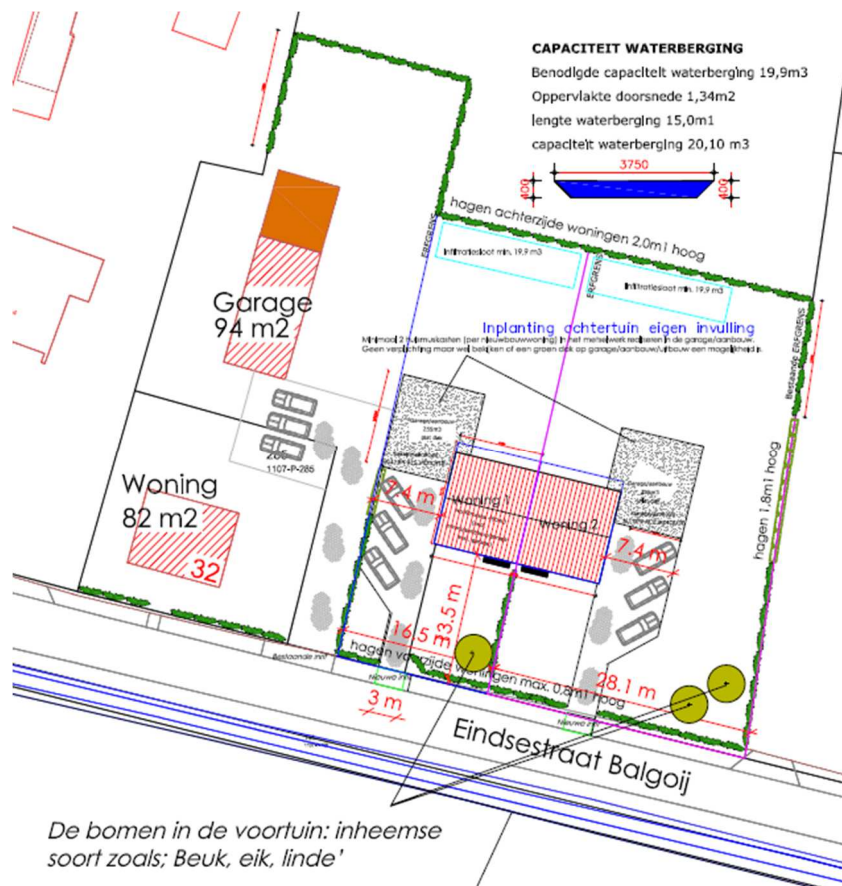
Ons bureau is verzocht inzichtelijk te maken wat de geurbelasting vanuit de meest bepalende omliggende veehouderijen alsmede industriële bedrijven is. Aan de hand van deze resultaten zijn de volgende belangenafwegingen gemaakt:

- Is ter plaatse een goed woon- en leefklimaat gegarandeerd? (belang geur-gevoelig object);
- Wordt niet iemand onevenredig in zijn belangen geschaad? (belangen veehouderij en derden).

Figuur 1

Landschappelijke inpassing

Bron: Perfectbouwexperts

2.1 INFORMATIEBRONNEN

Bij het opstellen van dit advies is gebruik gemaakt van gegevens verstrekt door de opdrachtgever en de via Kernregistratie dierverblijven (hierna te benoemen KRd) Gelderland/Twente en Brabant op 17 april 2025 verkregen gegevens over de omliggende bedrijven in een straal van 2 kilometer van de Eindsestraat 32 te Balgoij. Tevens zijn voor de agrarische bedrijven gelegen aan de Wegelaar 1 en de Wegelaar 9 te Balgoij de actuele milieuvergunningen opgevraagd en aangeleverd door de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN).

2.2 TOETSINGSKADER OMGEVINGSPLAN

Binnen het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is de toetsing van de geur gesteld in § 5.1.4.6. Geur. De gemeente moet in het omgevingsplan rekening houden met de geur door activiteiten op geurgevoelige gebouwen. Dit volgt uit artikel 5.92 lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Volgens artikel 5.92 lid 2 van de Bkl moet de geur van een activiteit op een geurgevoelig gebouw aanvaardbaar zijn. Dit betekent dat de gemeente moet beoordelen of waarden, afstanden of gebruiksregels in het omgevingsplan leiden tot een aanvaardbaar hinderniveau. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft elke gemeente een omgevingsplan waarin regels staan die het Rijk niet meer zelf regelt. Dit heet de bruidsschat. De gemeenten kunnen in de overgangsfase tot eind 2031 in het omgevingsplan deze geurregels vervangen door eigen geurregels.

Artikel 22.98 Geur landbouwhuisdieren met geuremissiefactor: waarden

Artikel 22.98 zegt het volgende: 'Met het oog op het voorkomen of het beperken van geurhinder is bij het houden van landbouwhuisdieren met geuremissiefactor de geur op een geurgevoelig object door de activiteit niet hoger dan de waarde, bedoeld in tabel 22.3.10.'

Tabel 22.3.10

Waarde voor geur ouE/m³ als 98-percentiel op een geurgevoelig object bij geur door houden landbouwhuisdieren met geuremissiefactor

Omgevingsplan gemeente Wijchen

Geurgevoelig object	Waarde
Gelegen binnen de bebouwde kom en buiten een concentratiegebied geurhinder en veehouderij	2,0 ouE/m ³
Gelegen binnen de bebouwde kom en binnen een concentratiegebied geurhinder en veehouderij	3,0 ouE/m ³
Gelegen buiten de bebouwde kom en buiten een concentratiegebied geurhinder en veehouderij	8,0 ouE/m ³
Gelegen buiten de bebouwde kom en binnen een concentratiegebied geurhinder en veehouderij	14,0 ouE/m ³

Ten aanzien van de nabijgelegen veehouderijen aan de Wegelaar 1 en 9 te Balgoij zal hier binnen dit onderzoek aan getoetst worden (voorgroend geur).

Artikel 22.95 Geur: cumulatie

Binnen het Omgevingsplan van de gemeente Wijchen wordt geur behandeld in paragraaf 22.3.6 Geur. Bij de waarden, bedoeld in de paragrafen 22.3.6.2 en 22.3.6.5, en de afstanden, bedoeld in de paragrafen 22.3.6.2 en 22.3.6.4 en artikel 22.245, is geen rekening gehouden met de cumulatie van geur door activiteiten op geurgevoelige gebouwen. Dat wil zeggen dat in de bruidsschat geen normering is opgenomen voor cumulatie van geur. De gemeente Wijchen heeft geen eigen geurbeleid.

Artikel 22.101 Geur landbouwhuisdieren zonder geuremissiefactor of paarden en pony's voor het berijden: afstand

Artikel 22.101 zegt het volgende: *Met het oog op het voorkomen of het beperken van geurhinder is bij het houden van landbouwhuisdieren zonder geuremissiefactor of paarden en pony's die gehouden worden voor het berijden, de afstand tot een geurgevoelig object, niet kleiner dan de afstand, bedoeld in tabel 22.3.12.*

Tabel 22.3.12

Afstand tot een geurgevoelig object

Omgevingsplan gemeente Wijchen

Geurgevoelig object	Afstand
Gelegen binnen de bebouwde kom	100 meter
Gelegen buiten de bebouwde kom	50 meter

2.3

GEGEVENS VAN DE BEREKENDE AGRARISCHE BEDRIJVEN

Ten behoeve van de geurberekening is informatie benodigd van de relevante omliggende bedrijven binnen 2 km. rondom de Eindsestraat 32 te Balgoij. Via KRD Gelderland/Twente en Noord-Brabant is op 17 april 2025 de actuele (default) gegevens uit de vigerende milieuvergunningen verkregen, welke zijn weergegeven in bijlage 1.

Voor de veehouderijen aan de Wegelaar 1 en 9 zijn de actuele vergunning opgevraagd bij de gemeente Wijchen (ODRN). De emissiepunten vanuit de aangeleverde vergunningen voor de bedrijven aan de Wegelaar 1 en 9 zijn vervolgens gebruikt binnen de V-stacks vergunningen en V-stacks gebied berekeningen.

2.4

WOON- EN LEEFKLIMAAT

De gemeente Wijchen heeft niet in een gemeentelijke geurverordening vastgelegd wat op basis van geurhinderpercentages ten aanzien van de achtergrondbelasting een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is. De handreiking bij de (voormalige) Wet geurhinder en veehouderij geeft in bijlage 6 in tabel A en tabel B de relatie tussen geurbelasting en de geurhinder.

Figuur 2

Tabel A bijlage 6 Wgv

Tabel A. Relatie tussen de achtergrondbelasting en de geurhinder

Achtergrondbelasting * [ou _p /m ³ als 98-percentiel]	Geurhinder	
	Concentratiegebied	Niet-concentratiegebied
1	2%	4%
1,5	3%	5%
2	4%	6%
3	5%	9%
4	6%	11%
5	7%	12%
6	8%	14%
7	10%	16%
8	10%	17%
9	11%	19%
10	12%	20%
12	14%	23%
14	16%	25%
16	17%	27%
18	19%	29%
20	20%	31%
22	21%	32%
24	22%	34%
26	24%	36%
28	25%	37%
30	26%	38%
32	27%	40%
34	28%	41%
36	29%	42%
38	30%	43%
40	31%	44%
42	32%	45%
44	32%	46%
46	33%	47%
48	34%	48%
50	35%	49%
55	37%	(51%)
60	38%	(52%)
65	40%	(54%)
70	41%	(56%)
75	43%	(57%)
80	44%	(58%)
85	45%	(59%)
90	46%	(61%)
95	47%	(62%)
100	49%	(63%)

* Berekend met V-Stacks gebied.

Figuur 3

Tabel B bijlage 6 Wgv

Tabel B. Relatie tussen de voorgrondbelasting en de geurhinder

Voorgrondbelasting * [ou _p /m ³ als 98-percentiel]	Geurhinder	
	Concentratiegebied	Niet-concentratiegebied
1	4%	7%
1,5	5%	9%
2	6%	11%
3	8%	15%
4	11%	19%
5	12%	21%
6	14%	24%
7	16%	26%
8	17%	29%
9	19%	31%
10	20%	33%
12	23%	36%
14	25%	39%
16	27%	42%
18	29%	44%
20	31%	46%
22	32%	48%
24	(34%)	50%
26	(36%)	52%
28	(37%)	(53%)
30	(38%)	(54%)
32	(40%)	(56%)
34	(41%)	(57%)
36	(42%)	(58%)
38	(43%)	(59%)
40	(44%)	(60%)

* Berekend met V-Stacks gebied, V-Stacks vergunning of gelijk aan de norm voor de geurbelasting.

De gemeente Wijchen heeft niet in een gemeentelijke geurverordening vastgelegd wat op basis van geurhinderpercentages ten aanzien van de achtergrondbelasting een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is. De handreiking bij de (voormalige) Wet geurhinder en veehouderij geeft in bijlage 7 een vijftal methoden

hoe dit bepaald zou kunnen worden. Nu dit echter niet door de gemeente is vastgesteld is vooralsnog uitgegaan van de milieukwaliteitscriteria van het RIVM, zoals in navolgende tabel 1 is opgenomen.

Tabel 1

Milieukwaliteitscriteria RIVM

Mogelijke kans op geurhinder (%)	Beoordeling leefklimaat
< 5	zeer goed
5 - 10	goed
10 - 15	redelijk goed
15 - 20	matig
20 - 25	tamelijk slecht
25 - 30	slecht
30 - 35	zeer slecht
35 - 40	extreem slecht

Voor de berekeningen in dit rapport is gebruik gemaakt van het rekenmodel V-Stacks gebied, versie 2020 van 5 oktober 2020. Dit rekenmodel berekent de geur-belasting op geurgevoelige objecten, welke enkel voor de intensieve veehouderij wordt uitgedrukt in aantallen Europese odourunits per volume-eenheid lucht (ou_E/m^3). Voor de extensieve veehouderij (dier categorieën zonder geur emissie waarde) gelden vaste afstanden.

Voor het bepalen van de te gebruiken ruwheid bij de achtergrondberekening is, zoals in § 3.5 van de Gebruikershandleiding V-Stacks gebied wordt voorgeschreven, een bufferzone van ten minste 2 kilometer om de locatie Eindsestraat 32 te Balgoij genomen. Door V-Stacks gebied is de Berekende ruwheid op 0,23 bepaald.

Voor de veehouderijen aan de Wegelaar 1 en 9 te Balgoij zijn, op basis van vergunde geuremissies, met het verspreidingsmodel V-Stacks vergunningen berekeningen gemaakt van de voorgrondbelasting op de toetspunten van de beoogde woningen nabij Eindsestraat 32 te Balgoij. De gebruikte invoergegevens en resultaten hiervan zijn weergegeven in bijlage 2.

Met het verspreidingsmodel V-Stacks gebied is berekend wat de achtergrondbelasting op de toetspunten van de beoogde woningen nabij Eindsestraat 32 te Balgoij is van het vergunde veebestand op 17 april 2025. Hiervoor zijn 14 veebedrijven binnen een straal van 2 kilometer om de locatie Eindsestraat 32 te Balgoij ingevoerd met de (default-) waarden afkomstig uit de KRD van Gelderland/Twente en Noord-Brabant, voor de veehouderijen aan de Wegelaar 1 en 9 te Balgoij zijn deze gewijzigd naar de actueel opgevraagde waarden vanuit de actuele milieu vergunningen. Voor de complete lijst met bedrijven wordt verwezen naar bijlage 1. De invoergegevens en resultaten zijn weergegeven in bijlage 3.

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN EN BEOORDELING

4.1 GEURHINDER EN VOORGRONDBELASTING

De gemeente heeft de planlocatie, niet aangewezen als gebied waarvoor een andere maximale waarde voor geurbelasting op geurgevoelige objecten van een veehouderij geldt, zijnde $8,0 \text{ ou}_E/\text{m}^3$.

Om te bepalen wat de voorgrondbelasting op de woningen is, is met het verspreidingsmodel V-Stacks vergunning vanuit de rand van het bouwvak (worst-case) van de veehouderijen aan de Wegelaar 1 en 9 berekend wat de voorgrondbelasting van het vergunde veebestand vanuit de veehouderijen is.

De resultaten hiervan zijn weergegeven in navolgende tabel 2. Voor de daadwerkelijke outputbestanden wordt verwezen naar bijlage 2.

Tabel 2

Voorgrondbelasting op de beoogde woningen

Toetspunt			V-Stacks Vergunning (ou_E/m^3) vanuit rand bouwblok Wegelaar 1	V-Stacks Vergunning (ou_E/m^3) vanuit rand bouwblok Wegelaar 9
nr	Omschrijving	Norm		
1	T01	8,0	1,5	1,5
2	T02	8,0	1,5	1,5

Op de beoogde woningen nabij Eindsestraat 32 te Balgoij wordt, met een voorgrondbelasting die maximaal $1,5 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ is, ruimschoots voldaan aan de norm van $8,0 \text{ ou}_E/\text{m}^3$. Vanuit figuur 3 blijkt dat met een voorgrond belasting van ten hoogste $1,5 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ in een niet concentratiegebied er door 9% van de omwonende geurhinder wordt ervaren. Daarmee mag geconcludeerd worden dat hiermee een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd (tabel 1).

De bestaande geurgevoelige objecten op locatie Boomsestraat 11 en 13 bevinden zich op een kortere afstand van de veehouderij aan de Wegelaar 1 te Balgoij dan planlocatie Eindsestraat 32. De bestaande geurgevoelige objecten op locatie Eindsestraat 22 en 24 bevinden zich op een kortere afstand van de veehouderij aan de Wegelaar 9 te Balgoij dan planlocatie Eindsestraat 32. De bestaande geurgevoelige objecten zullen dan ook beperkend zijn in de eventuele toekomstige ontwikkeling van de veehouderijen aan de Wegelaar 1 en Wegelaar 9. Hiermee kan geconcludeerd worden dat de beoogde nieuwbouw woningen de belangen van de veehouderijen aan de Wegelaar 1 en Wegelaar 9 niet schaden.

4.2

GEURHINDER EN ACHTERGRONDBELASTING

Om te bepalen wat de achtergrondbelasting op de woningen is, is met het verspreidingsmodel V-Stacks gebied aan de hand van de gegevens van 14 veehouderijen binnen een straal van 2 km een berekening uitgevoerd.

Tabel 3

Berekende achtergrondbelasting vanuit 14 veehouderijen binnen een straal van 2 kilometer.

nr	Toetspunt	
	Omschrijving	V-Stacks Gebied (ou_E/m^3) van 14 veehouderijen
1	T01	3,3
2	T02	3,3

Vanuit figuur 2 blijkt dat met een achtergrond belasting van ten hoogste 3,3 ou_E/m^3 in een niet concentratiegebied er door 10% van de omwonende geurhinder wordt ervaren. Daarmee mag geconcludeerd worden dat hiermee een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd (tabel 1).

4.3

VASTE AFSTANDEN

Ten aanzien van omliggende veehouderijen dient ook rekening te worden gehouden met de vaste afstand van 50 meter tot geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom zoals genoemd in artikel 22.101 van het omgevingsplan.

Binnen een straal van 50 meter rondom de plan locatie is geen enkele veehouderij gevestigd. De meest nabijgelegen veehouderij met dieren zonder geur emissie factor is de veehouderij gelegen aan Marsstraatje 1 te Grave op een afstand van ruim 900 meter. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ook ten aanzien van de aan te houden vaste afstanden een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. Hieruit kan voorts worden geconcludeerd dat de veehouderijen in de omgeving door de beoogde nieuwe woningen niet (verder) in hun belangen worden geschaad.

In artikel 22.103 van het omgevingsplan zijn minimale afstanden opgenomen vanaf de buitenzijde van een dierenverblijf tot de buitenzijde van een geurgevoelig object. Buiten de bebouwde kom dient deze afstand tenminste 25 meter te bedragen. Dichtstbijzijnde gebouw van een veehouderij is gelegen op ongeveer 350 meter (Wegelaar 1), hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de afstand van 25 meter.

4.4

GEURHINDER INDUSTRIE

Aan de Boomsestraat 38, bevindt zich op ca. 105 m een bedrijf dat veevoeder produceert. Volgens de publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' (editie 2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een mengvoederfabriek (SBI: 10915) met een productiecapaciteit < 100 ton per uur een bedrijf in de categorie 4.1. Dit betekent dat de richtafstand voor nieuwe gevoelige bestemmingen 200 m bedraagt in het omgevingstype rustig buitengebied. De Eindsestraat ter plaatse van het plangebied kan echter gekwalificeerd worden als gemengd gebied. In de publicatie Bedrijven en Milieuzonering staat namelijk dat lintbebouwing in het buitengebied met overwegend agrarische en andere bedrijvigheid, als gemengd gebied kan worden beschouwd. De richtafstand kan derhalve met één afstandsstap worden verlaagd. Dit betekent dat de richtafstand voor geur (maatgevend aspect) kan worden teruggebracht van 200 m tot 100 m. Gezien de afstand van 105 m van de veevoederfabriek tot het plangebied wordt aan deze richtafstand voldaan. Tevens kan worden geconcludeerd dat de woning aan de Boomsestraat 17 (veel) dichterbij het bedrijf aan de Boomsestraat 38 is gelegen dan de planlocatie aan de Eindsestraat 32 te Balgoij. Hiermee zal de woning aan de Boomsestraat 17 te allen tijde de beperkende factor zal zijn bij eventuele ontwikkelingen aan de Boomsestraat 38 te Balgoij.

Aan de hand van de berekende geurbelasting op de beoogde woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij zijn de volgende belangenafwegingen gemaakt:

- Is ter plaatse een goed woon- en leefklimaat gegarandeerd? (belang geur-gevoelig object);
- Wordt niet iemand onevenredig in zijn belangen geschaad? (belangen veehouderij en derden).

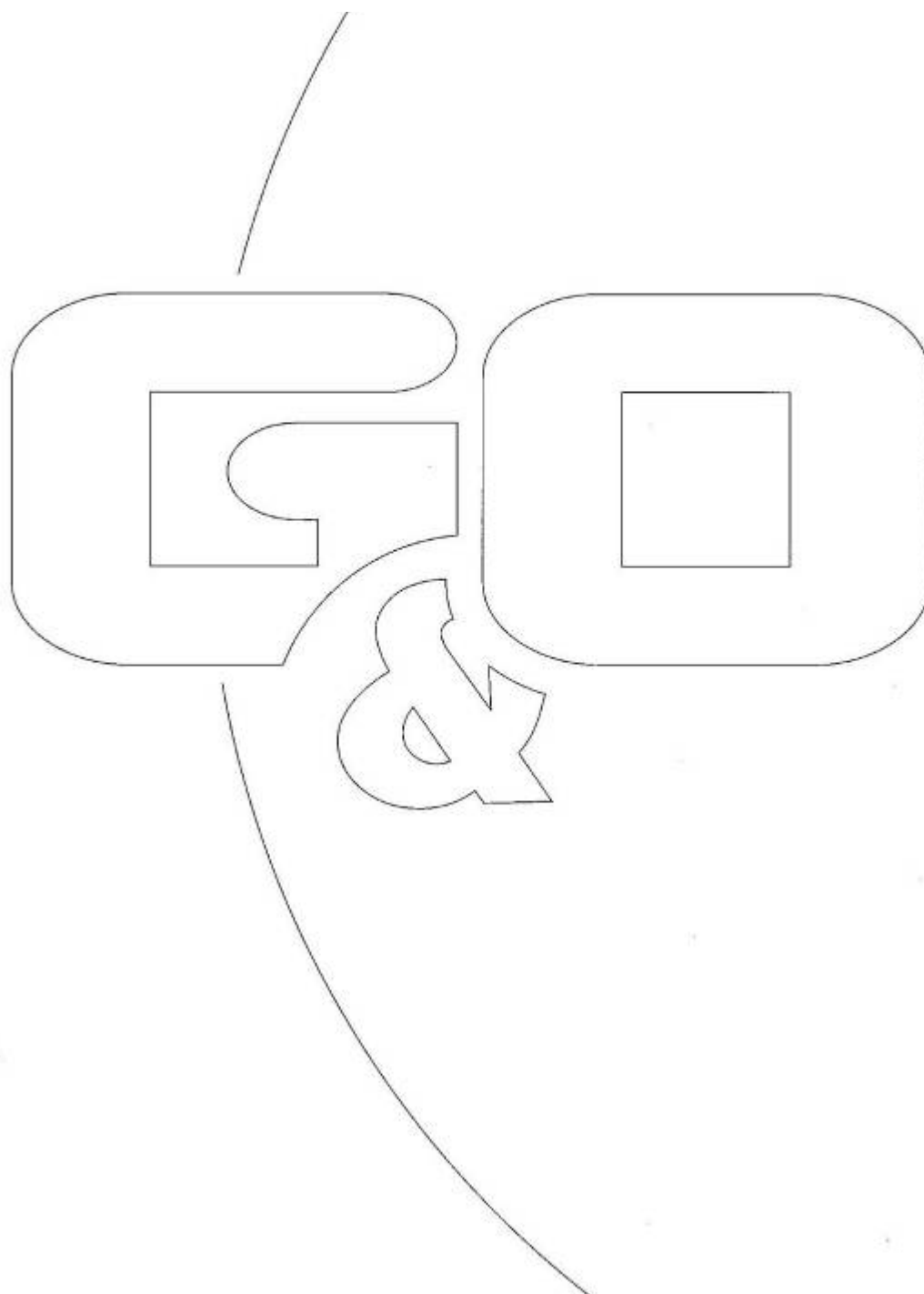
Uit de beoordeling kunnen de volgende deelconclusies worden getrokken:

1. Op de woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij wordt, met een voorgrondbelasting die maximaal $1,5 \text{ ou}_E/\text{m}^3$, overal voldaan aan de norm van $8,0 \text{ ou}_E/\text{m}^3$;
2. Op basis van de berekende voorgrondbelasting vanuit Wegelaar 1 en Wegelaar 9 op de toetspunten van de woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij kan een 'goed' woon- en leefklimaat worden gegarandeerd;
3. Op basis van de berekende achtergrondbelasting vanuit 14 veehouderijen binnen een straal van 2 kilometer (maximaal $3,3 \text{ ou}_E/\text{m}^3$) op de toetspunten van de woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij kan een 'goed' woon- en leefklimaat worden gegarandeerd;
4. Aan de vaste afstanden vanuit de meest dichtbij gelegen veehouderij tot aan de locatie Eindsestraat 32 te Balgoij en aan de gevel-gevel afstand wordt voldaan;
5. De beoogde woningen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij buiten de richtafstand van het bedrijf aan de Boomsestraat 38 vallen;

Gelet op bovenstaande kan worden geconcludeerd dat in de omgeving van de Eindsestraat 32 te Balgoij niemand onevenredig in zijn belangen geschaad wordt en een goed woon- en leefklimaat gewaarborgd kan worden voor wat betreft het aspect geur.

Bijlage 1

Lijst bedrijven

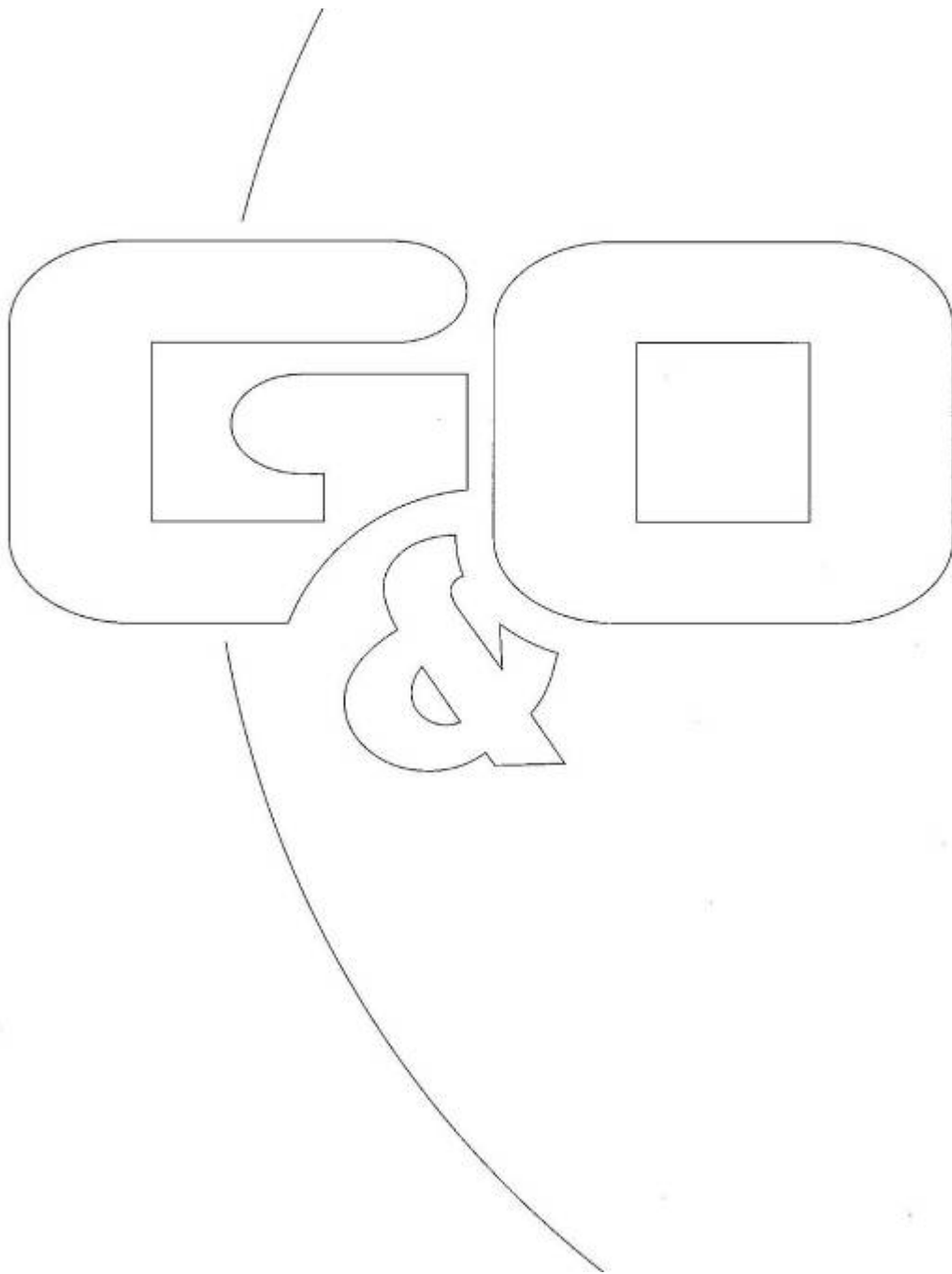

Veehouderijen < 2 km Eindsestraat 32 te Balgoij

id	x	y	Ephoogte	gemgebhoogte	Epdiameter	Epuittree	Evergund	Emaxvergun	Gemeente	Adres	Postcodehuisnr
43	177567	419840	4,00	6,00	0,40	4,00	8924,00	8924,00	Land van Cuijk	Marsstraatje 6 5361CP Grave	5361CP6
44	177394	419805	5,00	6,00	0,50	4,00	1039,60	1039,60	Land van Cuijk	Mars en Wijdthdijk 5 5361MA Grave	5361MA5
49	176915	419295	1,50	1,50	0,50	0,40	1780,00	1780,00	Land van Cuijk	Pannestaartweg 1 5363TT Velp	5363TT1
51	177990	419087	5,00	6,00	0,50	4,00	1560,00	1560,00	Land van Cuijk	Bronkhorstweg 28 5363TX Velp	5363TX28
772	176160	419868	5,00	6,00	0,50	4,00	75,20	75,20	Oss	Hoogveldsestraat 1 5359NA Keent	5359NA1
773	176627	420629	5,00	6,00	0,50	4,00	31,20	31,20	Oss	Hoogveldsestraat 17 5359NA Keent	5359NA17
774	176302	420251	5,00	6,00	0,50	4,00	890,00	890,00	Oss	Hoogveldsestraat 7 5359NA Keent	5359NA7
775	176160	421152	5,00	6,00	0,50	4,00	117,00	117,00	Oss	Oude Maasweg 5 5359NC Keent	5359NC5
979	176942	421890	4,00	3,70	1,20	4,06	3790,57	3790,57	Wijchen	Herreweg 3 6613AN Balgoij	6613AN 3
980	176923	421937	4,20	4,50	0,40	4,00	1380,00	1380,00	Wijchen	Herreweg 3 6613AN Balgoij	6613AN 3
981	176890	421905	7,00	4,90	1,50	5,76	17105,76	17105,76	Wijchen	Herreweg 3 6613AN Balgoij	6613AN 3
982	176936	421877	4,20	4,80	0,50	4,00	6657,20	6657,20	Wijchen	Herreweg 3 6613AN Balgoij	6613AN 3
983	176858	421913	7,00	6,50	2,41	4,96	42504,00	42504,00	Wijchen	Herreweg 3 6613AN Balgoij	6613AN 3
984	176942	421890	4,00	3,70	1,20	4,06	1288,98	1288,98	Wijchen	Herreweg 3 6613AN Balgoij	6613AN 3
985	176819	421949	7,00	5,00	2,53	5,11	37697,00	37697,00	Wijchen	Herreweg 3 6613AN Balgoij	6613AN 3
1000	176967	421895	3,40	3,50	0,35	4,00	2120,40	2120,40	Wijchen	Herreweg 3 6613AN Balgoij	6613AN 3
1012	177307	422455	6,00	6,00	0,50	4,00	2136,00	2136,00	Wijchen	Luumpt 10 6613AP Balgoij	6613AP 10
1019	178689	422190	6,00	6,00	0,50	4,00	33261,00	33261,00	Wijchen	Rijdtsestraat 20 6603LE Wijchen	6603LE 20
1023	178334	422304	6,00	6,00	0,50	4,00	4918,50	4918,50	Wijchen	Torenstraat 28 6613AB Balgoij	6613AB 28
1	178231	421488	8,00	5,40	1,10	9,80	21206,00	21206,00	Wijchen	Wegelaar 1 6613AZ Balgoij stal 1	6613AZ 1
2	178235	421465	8,20	6,20	1,40	9,99	32731,00	32731,00	Wijchen	Wegelaar 1 6613AZ Balgoij stal 2	6613AZ 1
3	178253	421451	5,50	3,80	0,40	8,68	4275,00	4275,00	Wijchen	Wegelaar 1 6613AZ Balgoij stal 3	6613AZ 1
4	178223	421434	7,00	4,50	0,40	9,73	3300,00	3300,00	Wijchen	Wegelaar 1 6613AZ Balgoij stal 4	6613AZ 1
5	178272	421481	6,00	4,00	0,30	3,76	1368,00	1368,00	Wijchen	Wegelaar 1 6613AZ Balgoij stal 2a	6613AZ 1
6	178549	421521	1,50	6,70	0,50	0,40	6230,00	6230,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 1	6613AZ 9
7	178562	421546	4,80	6,10	0,60	3,49	1451,00	1451,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 2 onder	6613AZ 9
8	178561	421553	9,40	6,10	0,70	1,92	977,00	977,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 2 boven	6613AZ 9
9	178533	421546	5,40	5,20	0,70	4,38	2232,00	2232,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 3	6613AZ 9
10	178544	421575	6,60	4,30	1,40	6,20	14818,00	14818,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 4 en 5	6613AZ 9
11	178532	421615	6,80	6,90	0,60	4,00	12281,00	12281,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 6 vlv + g/d zeu	6613AZ 9
12	178576	421615	8,10	6,90	0,90	4,00	9425,00	9425,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 6 g/d zeugen	6613AZ 9
13	178571	421595	4,10	2,80	0,70	4,00	4666,00	4666,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 7	6613AZ 9
14	178596	421652	1,50	5,60	0,50	0,40	1744,00	1744,00	Wijchen	Wegelaar 9 6613AZ Balgoij stal 8	6613AZ 9

Bijlage 2

Voorgrond berekening V-Stacks ver- gunning

BIJLAGE: GEURBEREKENINGEN

Berekende ruwheid: 0,140 m

Meteo station: Eindhoven

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	Gem.geb. hoogte	EP Diam.	EP Uitr. snelh.	E-Aanvraag
1	Stal 1	178 231	421 888	8,0	5,4	1,1	9,80	21 206
2	Stal 2	178 235	421 465	8,2	6,2	1,4	9,99	32 731
3	Stal 3	178 253	421 451	5,5	3,8	0,4	8,68	4 275
4	Stal 4	178 223	421 434	7,0	4,5	0,4	9,73	3 300
5	Stal 2a	178 272	421 481	6,0	4,0	0,3	3,76	1 368

Geur gevoelige locaties:

Volgnummer	GGLID	Xcoördinaat	Ycoördinaat	Geurnorm	Geurbelasting
6	Boomsestraat 11	177 878	421 244	8,00	1,92
7	Boomsestraat 20	177 748	421 279	2,00	1,43
8	Torenstraat 14	177 948	421 773	8,00	2,61
9	Uitbreidingsplannen	177 846	421 261	8,00	1,84

Berekende ruwheid: 0,130 m

Meteo station: Eindhoven

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	Gem.geb. hoogte	EP Diam.	EP Uitr. snelh.	E-Aanvraag
1	Stal 1	178 231	421 488	8,0	5,4	1,1	9,80	21 206
2	Stal 2	178 235	421 465	8,2	6,2	1,4	9,99	32 731
3	Stal 3	178 253	421 451	5,5	3,8	0,5	8,89	4 023
4	Stal 4	178 223	421 434	7,0	4,5	0,5	9,67	5 797

Geur gevoelige locaties:

Volgnummer	GGLID	Xcoördinaat	Ycoördinaat	Geurnorm	Geurbelasting
5	Boomsestraat 20	177 748	421 279	2,00	1,97
6	Torenstraat 14	177 948	421 773	8,00	2,17
7	Boomsestraat 11	177 878	421 244	8,00	2,73
8	Uitbreidingsplannen	177 846	421 261	8,00	2,69

Naam van de berekening: 1844 HAJBA stal 8 vleesstieren

Gemaakt op: 2021-06-07 7:53:40

Rekentijd: 0:01:07

Naam van het bedrijf: 1844OM104 MBRO HAJBA Wegelaar 9 beoogde

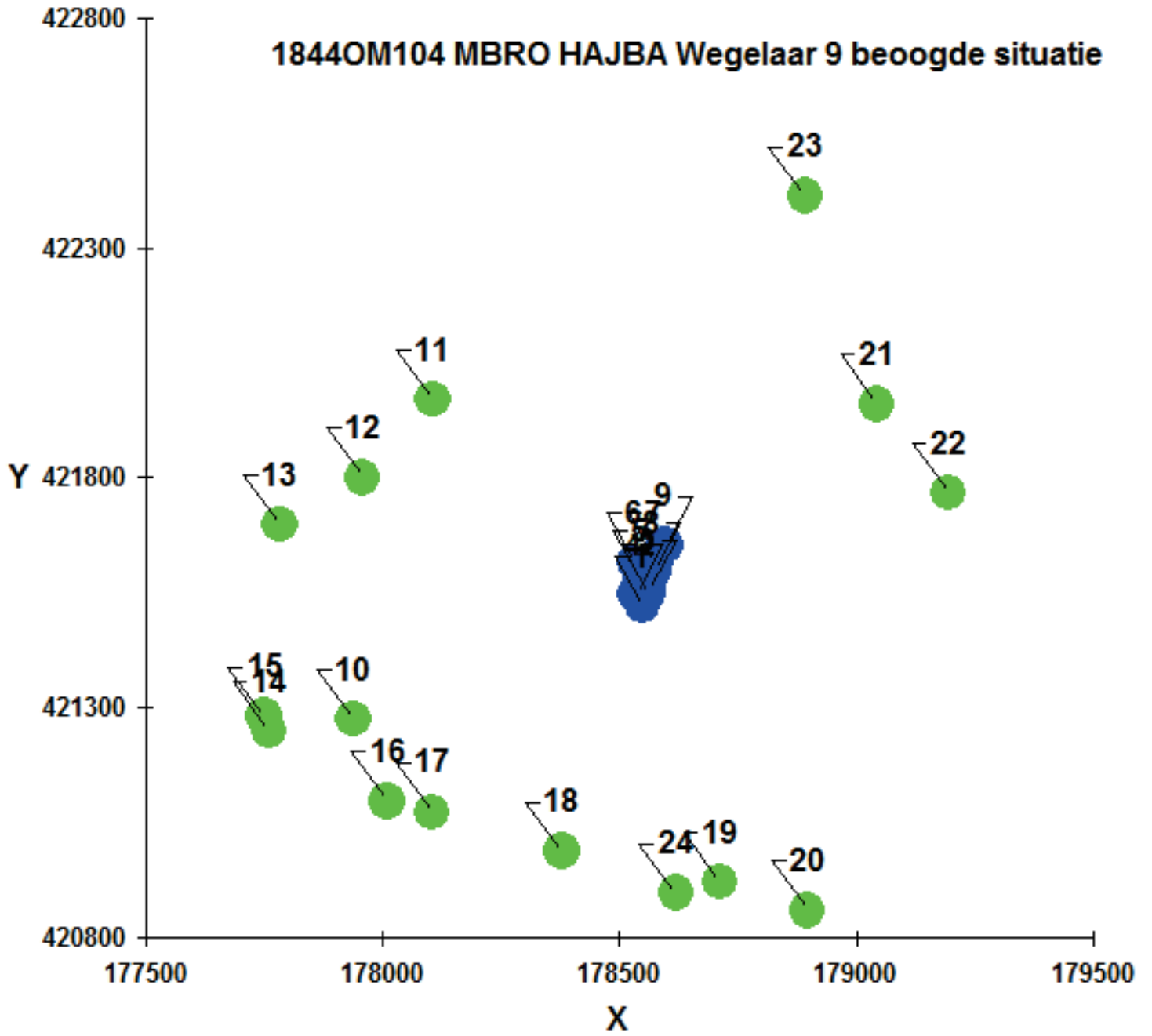
Berekende ruwheid: 0,193 m

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	EP Diam.	EP Uittr. snelh.	E-Aanvraag	Geb. Hoogte
1	Stal 1	178 549	421 521	1,5	0,5	0,40	6 230	6,7
2	Stal 2 onder	178 562	421 546	4,8	0,6	3,49	1 451	6,1
3	Stal 2 boven	178 561	421 553	9,4	0,7	1,92	977	6,1
4	Stal 3	178 533	421 546	5,4	0,7	4,38	2 232	5,2
5	Stal 4 en 5	178 544	421 575	6,6	1,4	6,20	14 818	4,3
6	Stal 6 vlv + g/d zeu	178 532	421 615	6,8	0,6	4,00	12 281	6,9
7	Stal 6 g/d zeugen	178 576	421 615	8,1	0,9	4,00	9 425	6,9
8	Stal 7	178 571	421 595	4,1	0,7	4,00	4 666	2,8
9	Stal 8	178 596	421 652	1,5	0,5	0,40	1 744	5,6

Geur gevoelige locaties:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	Geurnorm	Geurbelasting
10	Boomestraat 11a	177 937	421 275	8,0	1,7
11	Torenstraat 26	178 105	421 971	8,0	2,4
12	Torenstraat 16a	177 957	421 800	8,0	1,7
13	Torenstraat 8a	177 782	421 698	8,0	1,1
14	Boomsestraat 22	177 759	421 249	2,0	1,2
15	Boomsestraat 20	177 749	421 280	2,0	1,2
16	Eindsestraat 34	178 009	421 095	8,0	1,4
17	Eindsestraat 30	178 104	421 072	8,0	1,6
18	Eindsestraat 22	178 378	420 986	8,0	1,8
19	Eindsestraat 20a	178 712	420 920	8,0	1,3
20	Eindsestraat 18a	178 898	420 857	8,0	1,1
21	Rijdtsestraat 14	179 044	421 960	8,0	2,5
22	Rijdtsestraat 7	179 196	421 768	8,0	2,1
23	De Flier 3838	178 892	422 413	2,0	1,6
24	Eindsestraat 37	178 619	420 895	8,0	1,4

Naam van de berekening: 3011go0125 Wegelaar 1 Balgoij si

Gemaakt op: 2025-04-17 11:49:34

Rekentijd: 0:00:19

Naam van het bedrijf: 3011go0125 Wegelaar 1 Balgoij situatie 1

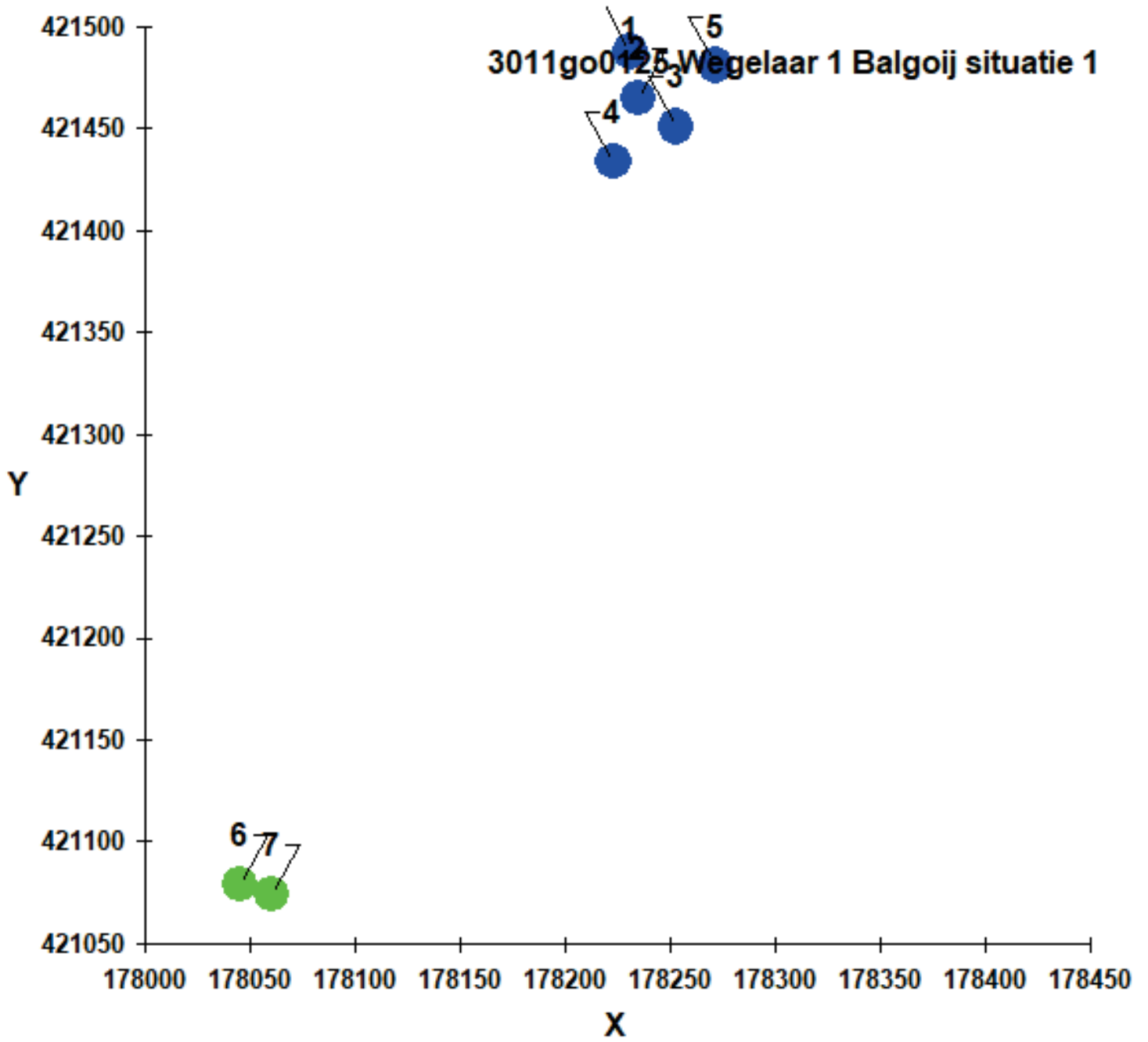
Berekende ruwheid: 0,193 m

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	EP Diam.	EP Uittr. snelh.	E-Aanvraag	Geb. Hoogte
1	Stal 1	178 231	421 488	8,0	1,1	9,80	21 206	5,4
2	Stal 2	178 235	421 465	8,2	1,4	9,99	32 731	6,2
3	Stal 3	178 253	421 451	5,5	0,4	8,68	4 275	3,8
4	Stal 4	178 223	421 434	7,0	0,4	9,73	3 300	4,5
5	Stal 2a	178 272	421 481	6,0	0,3	3,76	1 368	4,0

Geur gevoelige locaties:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	Geurnorm	Geurbelasting
6	Woning 1	178 045	421 079	8,0	1,5
7	Woning 2	178 060	421 074	8,0	1,5

Naam van de berekening: 3011go0125 Wegelaar 9 Balgoij

Gemaakt op: 2025-04-17 12:25:45

Rekentijd: 0:00:21

Naam van het bedrijf: 3011go0125 Wegelaar 9 Balgoij

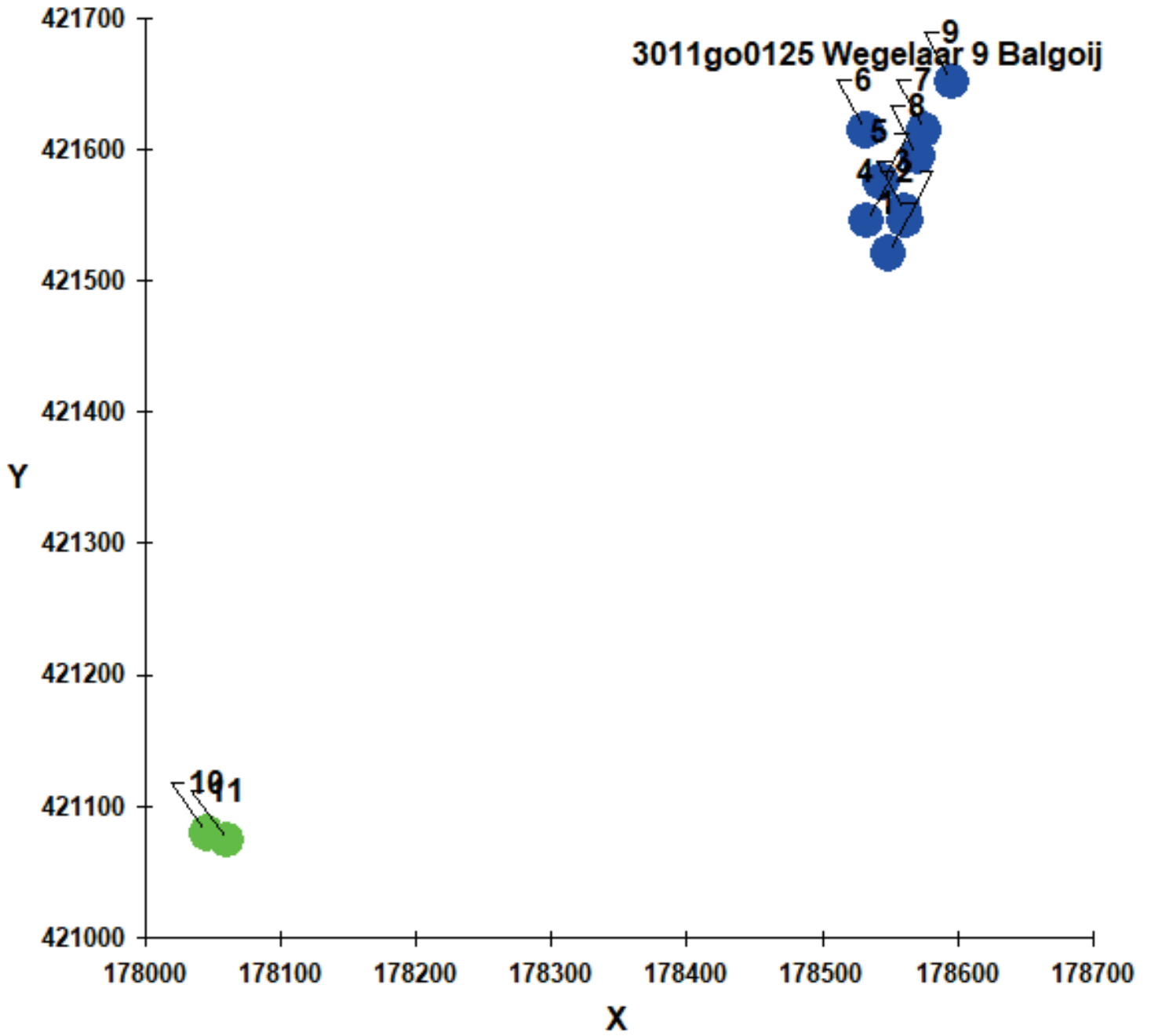
Berekende ruwheid: 0,193 m

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	EP Diam.	EP Uittr. snelh.	E-Aanvraag	Geb. Hoogte
1	Stal 1	178 549	421 521	1,5	0,5	0,40	6 230	6,7
2	Stal 2 onder	178 562	421 546	4,8	0,6	3,49	1 451	6,1
3	Stal 2 boven	178 561	421 553	9,4	0,7	1,92	977	6,1
4	Stal 3	178 533	421 546	5,4	0,7	4,38	2 232	5,2
5	Stal 4 en 5	178 544	421 575	6,6	1,4	6,20	14 818	4,3
6	Stal 6 vlv + g/d zeu	178 532	421 615	6,8	0,6	4,00	12 281	6,9
7	Stal 6 g/d zeugen	178 576	421 615	8,1	0,9	4,00	9 425	6,9
8	Stal 7	178 571	421 595	4,1	0,7	4,00	4 666	2,8
9	Stal 8	178 596	421 652	1,5	0,5	0,40	1 744	5,6

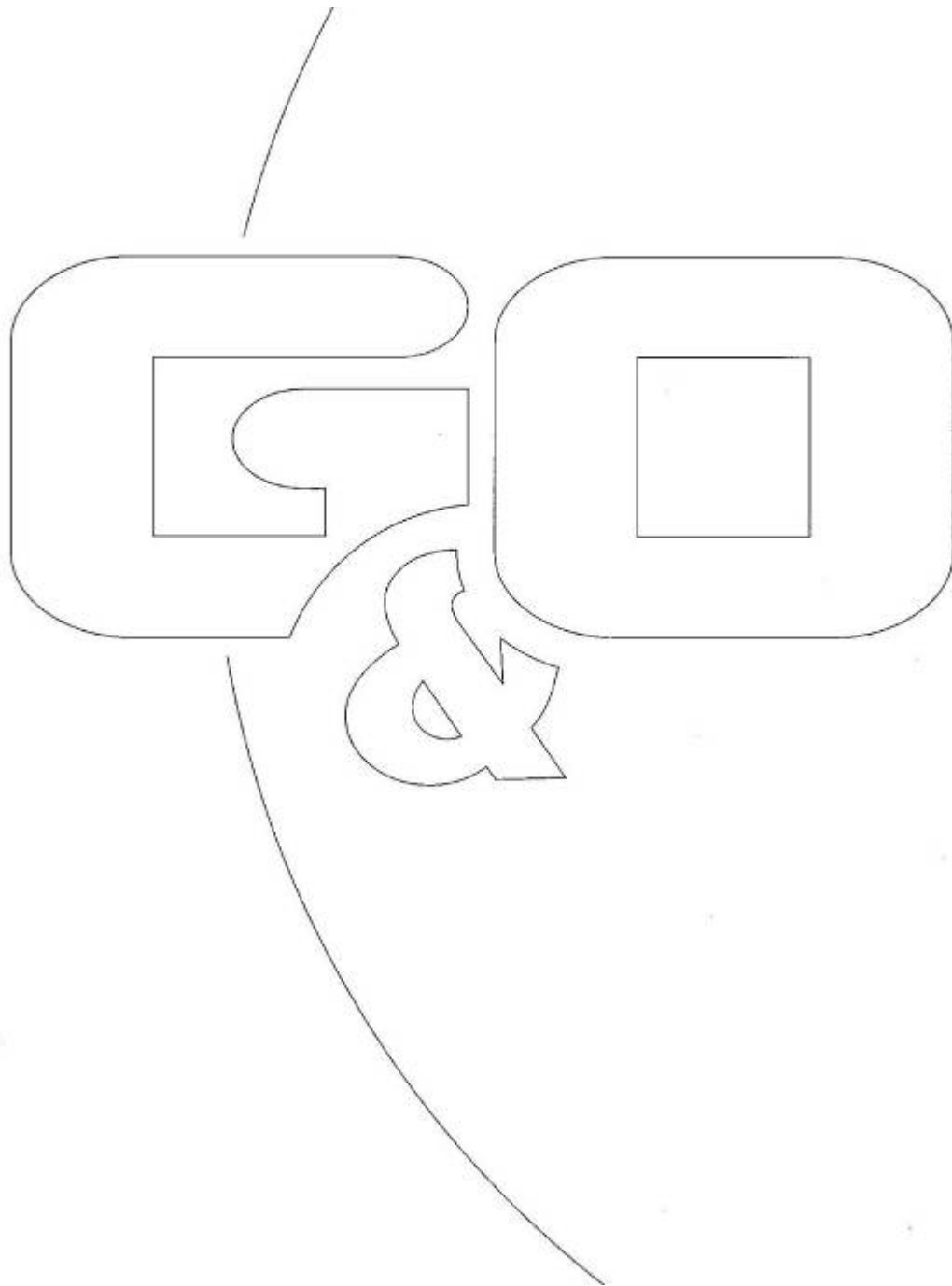
Geur gevoelige locaties:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	Geurnorm	Geurbelasting
10	Woning 1	178 045	421 079	8,0	1,5
11	Woning 2	178 060	421 074	8,0	1,5

Bijlage 3

Achtergrond berekeningen V-Stacks gebied

Naam van de berekening: 3011go0125 Eindsestraat 32 te Balgoij

Gemaakt op: 4-18-2025 13:41:37

Rekentijd : 0:37:17

Naam van het gebied: 3011go0125 Eindsestraat 32 te Balgoij

Berekende ruwheid: 0,23 m

Meteo station: Nvt

Rekenuren: 20

Bronbestand: X:\Klanten\3011_Harold_van_Thiel\Go0125_Eindsestraat_32_Balgoij\Vstacks\input\Bronnen.dat

Receptorbestand: X:\Klanten\3011_Harold_van_Thiel\Go0125_Eindsestraat_32_Balgoij\Vstacks\input\GGO.dat

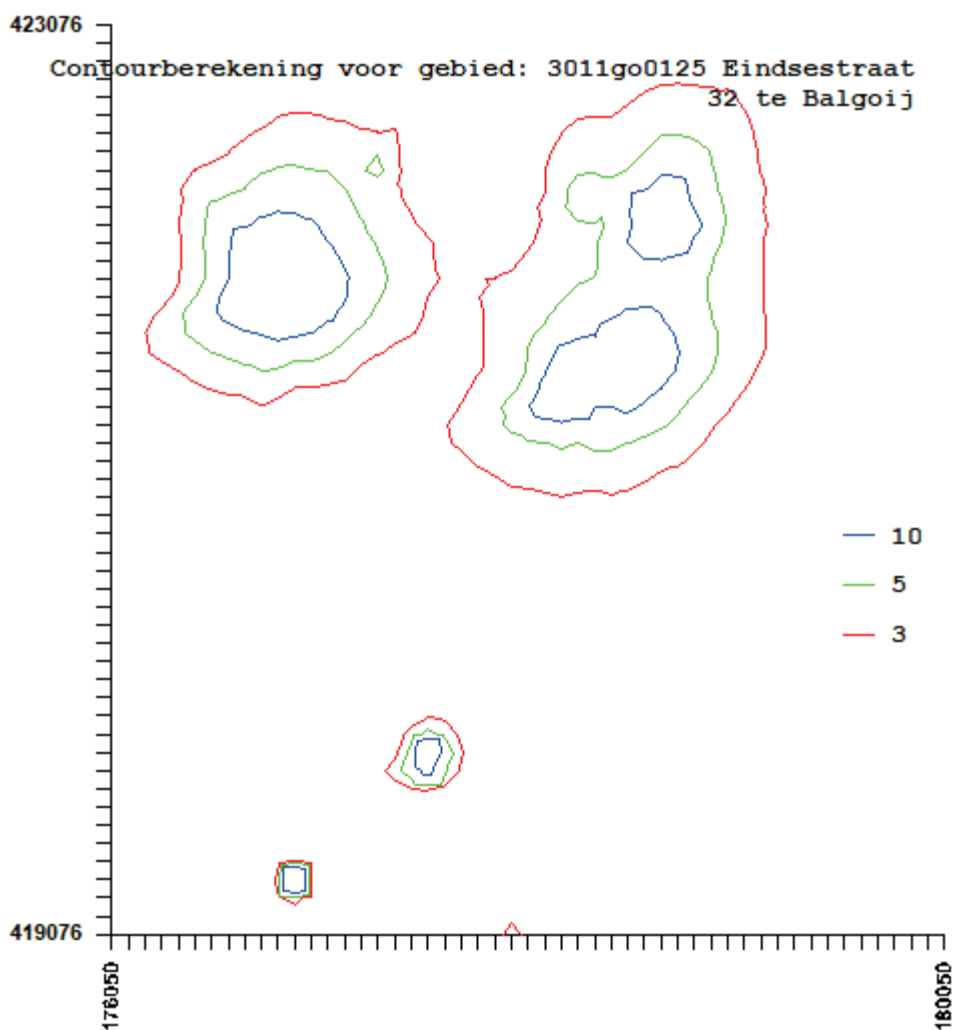
Resultaten weggeschreven in: X:\Klanten\3011_Harold_van_Thiel\Go0125_Eindsestraat_32_Balgoij\Vstacks\output

Rasterpunt linksonder x: 176050 m

Rasterpunt linksonder y: 419076 m

Gebied lengte (x): 4000 m , Aantal gridpunten: 51

Gebied breedte (y): 4000 m , Aantal gridpunten: 51

Cumulatieve geurbelasting op receptorpunten, zoals berekend

RecepID	X-coor	Y-coor	Geurnorm	Geurbelasting [OU/m3]
1	178045	421079	19.40	3.27
2	178060	421074	19.40	3.26

Montferland Milieu

Bodemonderzoek & advies

2025

**Verkennend bodem- en
asbestonderzoek**

Eindsestraat 32 te Balgoij

MM25004

Montferland Milieu B.V.

14-4-2025

TITELBLAD

Projectnaam	Eindsestraat 32 te Balgoij
Projectnummer	MM24118
Adres	Eindsestraat 32
Postcode en plaats	6613 AS Balgoij
Gemeente	Wijchen

Opdrachtgever	Initiatiefnemer
Adres	Eindsestraat 32
Postcode en plaats	6613 AS Balgoij
Gemeente	Wijchen

Opdrachtnemer	Montferland Milieu B.V.
Adres	Zeddamseweg 77
Postcode en plaats	7041 CN 's-Heerenberg
Opsteller	AEL
Autorisatie	HWI
E-mail	info@montferlandmilieu.nl
Website	www.montferlandmilieu.nl
Telefoonnummer	0314-640414

Versienummer	2
Status	Definitief
Datum	14-4-2025
Aanleiding	Planologische procedure

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	3
1.1	Achtergrond	3
1.2	Kwaliteit	3
1.3	Betrouwbaarheid	3
1.4	Onafhankelijkheid	4
1.5	Leeswijzer.....	4
2.	VOORONDERZOEK	5
2.1	Geraadpleegde bronnen	5
2.2	Huidige en toekomstige situatie	5
2.3	Historie.....	6
2.4	Informatie lokale of regionale achtergrondgehalten.....	7
2.5	Asbest.....	7
2.6	PFAS.....	7
2.7	Voorgaande onderzoeken.....	8
2.8	Geohydrologie.....	8
2.9	Locatie inspectie.....	8
2.10	Conclusie vooronderzoek.....	8
3.	HYPOTHESE EN ONDERZOEKSOPZET	8
3.1	Verkennend bodemonderzoek	9
3.2	Verkennend asbestonderzoek	9
4.	RESULTATEN	10
4.1	Visuele inspectie maaiveld.....	10
4.2	Uitvoering veldwerk.....	10
4.3	Samenstelling (meng)monsters en chemische analyses.....	11
4.4	Toetsingskader	12
4.5	Interpretatie analyseresultaten verkennend bodemonderzoek	13
4.6	Interpretatie analyseresultaten verkennend asbestonderzoek	13
5.	CONCLUSIE.....	14
5.1	Algemeen	14
5.2	Conclusie en aanbevelingen.....	14

BIJLAGEN

BIJLAGE 1	Topografische kaart
BIJLAGE 2	Kadastrale kaart met gegevens
BIJLAGE 3A	Situatietekening met monsternamepunten
BIJLAGE 3B	Situatietekening met indicatie Bbk bovengrond
BIJLAGE 4	Boorbeschrijvingen
BIJLAGE 5	Analysecertificaten grond
BIJLAGE 6	Analysecertificaten asbest
BIJLAGE 7	Analysecertificaten grondwater
BIJLAGE 8	Toetsingstabellen
BIJLAGE 9	Projectfoto's
BIJLAGE 10	Informatie vooronderzoek
BIJLAGE 11	Onafhankelijkheidsverklaring
BIJLAGE 12	Toegepaste normen
BIJLAGE 13	Toelichting toetsingskader
BIJLAGE 14	Verklarende woordenlijst
BIJLAGE 15	Omgevingswet (OW)

1. INLEIDING

1.1 **Achtergrond**

In opdracht van de initiatiefnemer heeft Montferland Milieu B.V. een verkennend bodem- en asbestonderzoek verricht aan de Eindsestraat 32 te Balgoij (gemeente Wijchen). Het bodemonderzoek is uitgevoerd in het kader van een planologische procedure.

Het voorafgaand bodemonderzoek kent een trapsgewijze benadering, waarbij een volgend onderzoek (NEN5740/NEN5707) alleen nodig is als de noodzaak daartoe blijkt uit het voorafgaand onderzoek. Zo blijft de onderzoekslast voor de initiatiefnemer beperkt tot doel met een relatief geringe onderzoeksinspanning vast te stellen of er een grond- en/of grondwaterverontreiniging aanwezig is en welke mogelijk een belemmering kan vormen.

1.2 **Kwaliteit**

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door Montferland Milieu B.V. conform de beoordelingsrichtlijn BRL-SIKB 2000. Montferland Milieu B.V. is gecertificeerd en erkend voor het uitvoeren van milieuhygiënisch bodemonderzoek conform deze beoordelingsrichtlijn. Het toepassingsgebied van dit certificaat betreft de BRL-SIKB protocollen 2001 (plaatsen handboringen en peilbuizen, nemen grondmonsters), 2002 (nemen van grondwatermonsters) en 2018 (maaiveldinspectie en monsterneming asbest in bodem). De grond- en grondwatermonsters zijn (voor)behandeld door middel van de AS3000-methode in het door de Raad voor Accreditatie erkende laboratorium Eurofins Analytico B.V. te Barneveld.

Montferland Milieu B.V. werkt volgens een kwaliteitssysteem (methode C), zoals beschreven in het kwaliteitshandboek. Ons kwaliteitssysteem is gecertificeerd volgens de kwaliteitsborgingsnormen van de NEN. Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingegaan. In bijlage 15 staan de belangrijkste nieuwe regels uit de omgevingswet samengevat.

1.3 **Betrouwbaarheid**

Het bodemonderzoek is uitgevoerd conform de Nederlandse Norm NEN5740 (NEN5740:2023 nl 'Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond'). Het asbestonderzoek is uitgevoerd conform de Nederlandse Norm NEN5707 (NEN5707+C2:2017 nl 'Bodem – Inspectie en monsterneming van asbest in bodem en partijen grond'). Het vooronderzoek, dat parallel loopt aan deze norm, is uitgevoerd conform de Nederlandse Norm NEN5725 (NEN 5725:2023 nl 'Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek').

Ondanks de zorgvuldigheid waarmee het onderzoek is uitgevoerd, is het altijd mogelijk dat eventueel lokaal voorkomende verontreinigingen niet zijn ontdekt. Het bodemonderzoek betreft een momentopname. Eventuele toekomstige calamiteiten (bijvoorbeeld brand of morsing van bodemvreemde vloeistoffen), sloopwerkzaamheden of bouwrijp maken en aanvoer van grond van elders kunnen de bodemkwaliteit (sterk) beïnvloeden. Hoewel voldaan wordt aan de geldende wetten en regelgeving, wordt tijdens een verkennend of nader bodemonderzoek een beperkt aantal boringen, inspectiegaten of inspectiesleuven verricht.

Vermeld dient tevens te worden dat op basis van voorliggend onderzoek geen conclusies kunnen worden getrokken omtrent de bodemkwaliteit van andere terreindelen of aangrenzende percelen.

Opgemerkt wordt dat wij slechts een adviserende taak hebben en dat het bevoegd gezag de noodzaak tot de uitvoering van nader of aanvullend onderzoek vaststelt. Montferland Milieu B.V. accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de initiatiefnemer naar aanleiding van het door Montferland Milieu B.V. uitgevoerde bodemonderzoek neemt.

1.4 Onafhankelijkheid

Tussen Montferland Milieu B.V. en de opdrachtgever is geen sprake van een relatie, die de onafhankelijkheid en de integriteit zouden beïnvloeden en/of haar werkzaamheden zou kunnen belemmeren. De onafhankelijkheidsverklaring van het uitgevoerde veldwerk is opgenomen in bijlage 11. De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door erkende medewerker H. Wissink van Montferland Milieu B.V. (K-0219026-1).

Onze rapportage is opgesteld conform de 'Handreiking omgaan met AVG in bodemonderzoeken' opgesteld door de VKB (29 juni 2022). Hiermee voldoet de rapportage aan de eisen die de wet, NEN en BRL protocollen ons stellen en wordt tevens voldaan aan de AVG. Hierbij wordt opgemerkt dat wetgeving, waaronder KWALIBO regelgeving uit het de regeling bodemkwaliteit, prevaleert boven de AVG.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de voorinformatie beschreven. Aan de hand van deze gegevens is in hoofdstuk 3 de hypothese gedefinieerd en is de onderzoeksofzet vastgesteld. Hoofdstuk 4 behandelt de resultaten van het onderzoek. Ten slotte zijn in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen gedefinieerd.

2. VOORONDERZOEK

2.1 Geraadpleegde bronnen

Voorafgaand aan de uitvoering van de veldwerkzaamheden is een milieuhygiënisch vooronderzoek bodem uitgevoerd op basis van de NEN 5725. Van de locatie en de directe omgeving zijn uit verschillende informatiebronnen gegevens verzameld over het historische, huidige en toekomstige gebruik, eventuele calamiteiten, eventueel eerder uitgevoerde bodemonderzoeken, de bodemopbouw en geohydrologie, verhardingen, kabels en leidingen. In bijlage 10 is de informatie van het vooronderzoek opgenomen.

Bij het vooronderzoek zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- informatie van de initiatiefnemer
- informatie van de omgevingsdienst
- informatie van de gemeente
- informatie van de website gisviewer.odachterhoek.nl
- informatie van de website Gelderland.nl/kaarten-en-cijfers
- informatie van de website topotijdreis.nl
- informatie van de website DINOloket.nl
- informatie van de website ruimtelijkeplannen.nl
- informatie van KLIC online
- locatie inspectie

Opgemerkt wordt dat de voor het vooronderzoek geraadpleegde bronnen niet altijd zonder fouten en volledig zijn. Voor het verkrijgen van historische informatie is Montferland Milieu B.V. afhankelijk van deze bronnen, waardoor we niet kunnen instaan voor de juistheid en volledigheid van de verzamelde historische informatie. Montferland Milieu B.V. streeft wel naar het geven van een zo volledig mogelijk en betrouwbaar beeld.

Indien erop basis van het vooronderzoek (NEN 5725) aannemelijk kan gemaakt worden dat er in alle redelijkheid geen verontreiniging zijn te verwachten (niet verdacht). Is het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek niet noodzakelijk.

2.2 Huidige en toekomstige situatie

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Eindsestraat 32 te Balgoij (gemeente Wijchen). De locatie is kadastraal bekend als gemeente WCN00, sectie P, nummer 285 en 286. De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van circa 5.043 m². In bijlage 1 is de topografische kaart weergegeven. Bijlage 2 bevat de kadastrale kaart met kadastrale gegevens en in bijlage 3 is de situatietekening met monsternamepunten weergegeven.

De onderzoekslocatie is gelegen aan de rand van Balgoij. De onderzoekslocatie bestaat in de huidige situatie uit een agrarisch perceel, er bevindt zich een bedrijfswoning, bijgebouw en een tuinbouwkast op het perceel. De bedrijfsactiviteiten zijn reeds beëindigd. De initiatiefnemer is voornemens de tuinbouwkast te amoveren, de bestemming te wijzigen naar 'Wonen' en nieuwbouw op het perceel te realiseren.

Figuur 1: Weergave ruimtelijkeplannen.nl

Figuur 2: Toekomstige situatie

2.3 Historie

Informatie van de initiatiefnemer/gemeente/omgevingsdienst

De asbesthoudende daken zijn in het verleden gesaneerd. Uit archieftekening blijkt dat er geen dakgoten aanwezig waren. In het meldingsformulier Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt milieubeheer van 14 okt. 1997 worden geen bodembedreigende activiteiten gemeld. Op de locatie hebben zich in het verleden, voor zover bekend, geen calamiteiten voorgedaan.

Informatie van de website topotijdreis.nl

Uit historisch kaartmateriaal is gebleken dat het perceel omstreeks 1955 bebouwd is geraakt. Vanaf omstreeks 1980 zijn de tuinbouwkassen weergegeven. De historische kaart uit 1900 is enigszins verschoven en geeft geen geheel goed beeld van de locatie.

Figuur 3: Historische kaart (1900)

Figuur 4: Historische kaart (1955)

Figuur 5: Historische kaart (1980)

Figuur 6: Historische kaart (2005)

Informatie van het provinciaal informatiesysteem

Uit informatie van het provinciaal informatiesysteem blijkt dat er vanaf 1980 kassenbouw met groentekwekerij, een bovengrondse dieseltank en een bovengrondse HBO-tank op de locatie aanwezig is (geweest). De omgevingsrapportage is opgenomen in bijlage 9

Figuur 7: Weergave omgevingsrapportage

2.4 Informatie lokale of regionale achtergrondgehalten

De gemeente Wijchen beschikt, in samenwerking met 4 andere gemeenten in de Regio Nijmegen over een Nota Bodembeheer / Bodemkwaliteitskaart (Lievse Milieu B.V., projectnummer: 17M1248.RAP001, 2020). De onderzoekslocatie ligt binnen de bodemfunctie "Landbouw/natuur"

Bodemkwaliteitskaart	
Ontgravingsklasse bovengrond	Landbouw/natuur
Ontgravingsklasse tussenlaag	Landbouw/natuur
Ontgravingsklasse ondergrond	Landbouw/natuur
Toepassingsklasse bovengrond	Landbouw/natuur
Toepassingsklasse tussenlaag	Landbouw/natuur
Toepassingsklasse ondergrond	Landbouw/natuur

2.5 Asbest

Volgens de asbestdakenkaart van de provincie Gelderland is de locatie onverdacht (groen) op het voorkomen van asbesthoudende dakplaten. Er zijn geen gegevens bekend omtrent eventuele verhardingslagen, dempingen of overige verdachte activiteiten.

Volgens het meldingsformulier uit 1997 'Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt milieubeheer' opgenomen in bijlage 10 van de rapportage. Was er geen stookinstallatie aanwezig! De bebouwing rond de onderzoekslocatie komt uit 1997. Dit is niet in een asbestverdachte periode. In de periode van 1945 tot en met 1993 is veelvuldig asbest toegepast in de bouw. De bebouwing bij de huidige onderzoekslocatie valt buiten deze periode, en is dus niet verdacht op asbesthoudende materialen.

Figuur 8: Weergave asbestdakenkaart

2.6 PFAS

Op 8 juli 2019 is door het Ministerie Infrastructuur en Waterstaat een brief en bijbehorend Tijdelijk Handelingskader ten aanzien van hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie aan de Tweede kamer aangeboden (8 juli 2019, kenmerk: IENW/BSK-2019/131399). Hierin staat beschreven dat bij het aanbieden en verwerken van grond inzichtelijk dient te zijn in hoeverre deze PFAS-houdend is. Op 13 december 2021 is het Handelingskader PFAS verschenen.

In de nabije omgeving van deze onderzoekslocatie (< 25 m) zijn geen gegevens bekend over de aanwezigheid van een puntbronlocatie van PFAS. Voor de definiëring van PFAS-puntbronlocaties zijn diverse documenten beschikbaar onder andere via Expertisecentrum PFAS. Daarnaast is gebruik gemaakt van een UBI-lijst waarop UBI's/(bedrijfs-)activiteiten met een verdenking tot de aanwezigheid van PFAS voorkomen.

Vooralnog wordt aangenomen dat atmosferische depositie de enige (beperkte) bron van PFAS-verontreiniging op de locatie is. Van atmosferische depositie is bekend dat dit beperkt tot verhoogde PFAS-gehalten voornamelijk in de bovengrond.

2.7 Voorgaande onderzoeken

Op en in de nabije omgeving van de onderzoekslocatie hebben voorzover bekend geen voorgaande bodemonderzoeken plaatsgevonden. In de directe omgeving van de projectlocatie zijn geen relevante bodemverontreiniging aanwezig die eventueel invloed hebben op de onderzoeksstrategie. In de directe omgeving van de projectlocatie zijn geen relevante bodemverontreiniging aanwezig die eventueel invloed hebben op de onderzoeksstrategie

2.8 Geohydrologie

Op basis van de geologische overzichtskaarten en grondwaterkaart van Nederland kan het volgende beeld van de bodemopbouw worden geschetst. Het maaiveld bevindt zich volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) op een hoogte van circa 8,5 m +NAP. De gemiddelde stand van het freatisch grondwater bedraagt $\pm 5,25$ m +NAP, waardoor het grondwater zich op $\pm 3,25$ m -mv zou bevinden. Uit de grondwaterkaarten van TNO blijkt dat de regionale grondwaterstromingsrichting zuidelijk is gericht. De lokale grondwaterstromingsrichting kan plaatselijk worden beïnvloed door sloten, beken, rivieren, rioleringen, onttrekkingen e.d.

2.9 Locatie inspectie

Tijdens de terreininspectie is een bestrijdingsmiddelenkast aangetroffen. De locatie van de diesel- en HBO-tank zijn in de huidige situatie niet waargenomen. Op het perceel is geen asbestverdacht (plaat-)materiaal aangetroffen op het maaiveld. De gehele onderzoekslocatie ziet er ordentelijk uit.

Figuur 9: Tuinbouwkas

Figuur 10: Vml. druppelzone

2.10 Conclusie vooronderzoek

De vml. bovengrondse diesel- en HBO-tank, bestrijdingsmiddelenkast en de druppelzones zijn verdacht op het voorkomen van bodemverontreinigingen. Echter de locaties van de vml. bovengrondse diesel- en HBO-tank zijn niet te achterhalen. De peilbuis wordt op de door de initiatiefnemer vermoedelijke locatie van een bovengrondse opslagtank geplaatst.

Gezien het historische gebruik van de locatie kan het overig terrein op basis van het vooronderzoek eveneens als verdacht op het voorkomen van bodemverontreiniging (OCB) worden beschouwd. Het overig terrein is vooralsnog onverdacht op het voorkomen van asbest en/of PFAS in de bodem.

3. HYPOTHESE EN ONDERZOEKSOPZET

3.1 Verkennend bodemonderzoek

De gehele onderzoekslocatie (A) kan op basis van het vooronderzoek als verdacht worden beschouwd en hiervoor wordt de 'Onderzoeksstrategie voor een verdachte locatie (VED-HE) gehanteerd, waarbij het analysepakket van de bovengrond wordt uitgebreid met OCB's.

De te verwijderen erfverharding kan als een verdachte locatie worden beschouwd en hiervoor wordt 'Maatwerk' gehanteerd.

De bestrijdingsmiddelenkast (B) kan op basis van het vooronderzoek als een verdachte locatie met een plaatselijke bodembelasting worden beschouwd en hiervoor wordt de 'Onderzoeksstrategie voor een verdachte locatie met een plaatselijke bodembelasting met een duidelijke verontreinigingskern (VEP)' gehanteerd.

Gezien de aanleiding en doelstelling van het onderzoek wordt geen onderzoek naar PFAS uitgevoerd.

In de onderstaande tabel is de onderzoeksopzet weergegeven.

Locatie	Aantal boringen	Peilbuizen	Analyses grond	Analyses water
Gehele	14 tot ± 0,5 m -mv 3 tot ± 2,0 m -mv	1	3 * standaard NEN-pakket + OCB 1 * standaard NEN-pakket	1 * standaard NEN-pakket
Bestrijdingsmidde lenkast	1 tot ± 1,0 m -mv	-	1 * OCB (bestrijdingsmiddelen)	-

Standaard NEN-pakket grond:

- Lutum en organische stof
- Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Zn)
- PCB's
- Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen
- Minerale olie (C10-40)

Standaard NEN-pakket grondwater:

- Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Zn)
- Vluchtige aromaten (benzeen, toluen, ethylbenzeen, xylenen, styreen, naftaleen)
- Vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (vinylchloride, chloorethenen, chloormethaan, chloroform, chloorethanen, chloorpropanen en bromoform)
- Minerale olie (C10-40)

3.2 Verkennend asbestonderzoek

Voor het verkennend asbestonderzoek ter plaatse van de onverharde afwateringszones/druppelzone (C) (vanaf gevel tot 0,5 meter vanaf het uiteinde van het dak) is de strategie voor een verdachte locatie met plaatselijke bodembelasting met duidelijke verontreinigingskern (VEP) aangehouden. Hierbij is per schuur minimaal 1 asbestgat gegraven tot 0,1 m -mv., waarbij één mengmonster van de toplaag is samengesteld voor analyse op asbest. Bij het aantreffen van asbestverdacht plaatmateriaal op het maaiveld of in de bodem, worden deze verzameld voor analyse op asbest.

Voorafgaand aan de werkzaamheden zal een visuele inspectie van het maaiveld worden uitgevoerd. Het maaiveld wordt hierbij steekproefsgewijs geïnspecteerd. De locatie wordt opgedeeld in inspectiestroken van 1,5 m en deze worden geïnspecteerd. In de onderstaande tabel is de onderzoeksopzet weergegeven.

Locatie	Aantal gaten in de verdachte laag (*b*d)	Aantal gaten tot onderzijde verdachte laag	Analyses
Druppelzone C	4 * (0,3 m*0,3 m*0,1 m -mv)	-	1 * asbest in grond

Asbest in grond:

- Droge stof
- Fijne fractie asbest

4. RESULTATEN

4.1 Visuele inspectie maaiveld

In de onderstaande tabel zijn de resultaten van de visuele inspectie van de toplaag opgenomen. De inspectie betreft het onverharde deel van de locatie.

Inspectiepunten	Resultaat
Weersomstandigheden	Droog, zonnig
Type grond	Zand
Conditie maaiveld	Gras, braak
Inspectie-efficiëntie	70% - 90%
Beperkingen van de inspectie	Ja, gras
Asbestverdacht materiaal op het maaiveld aangetroffen?	Nee
Ondefinieerbaar puin aangetroffen?	Nee

4.2 Uitvoering veldwerk

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd op 29-08-2024 en op 05-09-2024 is de peilbuis bemonsterd. Op de tekening in bijlage 3 staan de diverse boringen weergegeven.

Tijdens het opstellen van het boorplan is rekening gehouden met de doelstellingen en de richtlijnen, welke geformuleerd zijn in de inleiding. Daarnaast is rekening gehouden met de onderzoeksprotocollen en de ligging van kabels en leidingen.

Van het opgeboorde materiaal is een boorbeschrijving conform de NEN 5104 gemaakt en zijn er grondmonsters genomen over trajecten van ten hoogste 0,5 m, waarbij bodemlagen met verontreinigingskenmerken of een afwijkende textuur separaat bemonsterd zijn. Hierbij is gebruik gemaakt van de olie/watertest (O/W-test) en is gelet op afwijkende kleur of geur van de bodem. In de vaste bodem is geen asbestverdacht materiaal aangetroffen. Per proefgat wordt het uitkomende materiaal uitgespreid in lagen van circa 2 cm dik en visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van asbestverdachte materialen. Vervolgens wordt al het uitkomende materiaal gezeefd (zeef fractie 20 mm) en worden de mengmonsters samengesteld. De complete omschrijvingen van de boorprofielen staan vermeld in bijlage 4.

In onderstaande tabel zijn de zintuiglijk waargenomen bijzonderheden weergegeven:

Locatie	Boring	Diepte boring (m -mv)	Traject (m -mv)	Waargenomen bijzonderheden
Gehele	A07	4,50	0,30 - 0,40	Volledig baksteen

Toelichting:

Bij de veldwerkzaamheden is in een boring 'baksteen' aangetroffen. Op basis van de NEN5707 kan worden gesteld dat het materiaal visueel herkenbaar is als eenduidig materiaal (baksteen) en de locatie derhalve op basis van deze bijmenging niet als verdacht hoeft te worden aangemerkt.

Voor de geplaatste peilbuis geldt dat het onderste gedeelte van de peilbuis (het peilfilter) is geperforeerd. Boven het filter is een laag zwelklei aangebracht, zodat er géén verontreinigingen van bovenaf in de peilbuis kunnen migreren. De filterstelling is bepaald op basis van de grondwaterstand en/of storende laag, zoals deze tijdens de veldwerkzaamheden is ingeschat. In de onderstaande tabel staan de meetresultaten van het grondwater weergegeven:

Locatie	Peilbuis	Filterstelling (m -mv)	Grondwaterstand (m -mv)	Zuurgraad (pH)	Geleidbaarheid EGV ($\mu\text{S}/\text{cm}$)	Troebelheid (NTU)
Gehele	A07	3,50 - 4,50	3,15	7.15	740	2

Toelichting:

Geen van de gemeten waarden van de zuurgraad en de geleidbaarheid wijkt duidelijk af van de waarde, welke gezien de natuurlijke omstandigheden verwacht kan worden.

4.3 Samenstelling (meng)monsters en chemische analyses

Op basis van de zintuiglijke waarnemingen zijn (meng)monsters samengesteld van de grond. Bij het samenstellen van mengmonsters bedraagt de laagdikte waarover wordt gemengd in principe 0,5 meter; alleen bij een gelijke bodemkarakteristiek kunnen monsters worden gemengd over een grotere laagdikte. Verschillende grondsoorten (b.v. klei, zand en veen) mogen niet worden vermengd. De zintuiglijke waarnemingen geven geen aanleiding het analysepakket voor grond en grondwater uit te breiden. In onderstaande tabel staan de mengmonsters weergegeven.

Verkennd bodemonderzoek				
Locatie	Grond(meng)monster	Samenstelling	Traject (m -mv)	Analyse grond
Gehele	A-MM01	A01: 0.00 - 0.30, A02: 0.00 - 0.30, A04: 0.00 - 0.30, A05: 0.00 - 0.30	0,00 - 0,30	Standaard NEN-pakket + OCB
Gehele	A-MM02	A08: 0.00 - 0.30, A09: 0.00 - 0.30, A10: 0.00 - 0.30, A19: 0.00 - 0.30	0,00 - 0,30	Standaard NEN-pakket + OCB
Gehele	A-MM03	A12: 0.00 - 0.30, A14: 0.00 - 0.30, A17: 0.00 - 0.30, A18: 0.08 - 0.30	0,00 - 0,30	Standaard NEN-pakket + OCB
Gehele	A-MM04	A01: 1.00 - 1.50, A07: 1.00 - 1.50, A07: 1.50 - 2.00	1,00 - 2,00	Standaard NEN-pakket
Bestrijdingsmiddelen kast	B01	B01: 0.50 - 1.00	0,50 - 1,00	OCB
Locatie	Grondwatermonster	Samenstelling	Traject (m -mv)	Analyse water
Gehele	A07	A07-1-1	3,50 - 4,50	Standaard NEN-pakket
Verkennd asbestonderzoek				
Locatie	Grond(meng)monster	Samenstelling	Traject (m -mv)	Analyse
Druppelzone	C-ASMM01	C01: 0.00 - 0.10, C02: 0.00 - 0.10, C03: 0.00 - 0.10, C04: 0.00 - 0.10	0,00 - 0,10	Asbest in grond

Motivatie:

A-MM01, A-MM02 en A-MM03 zijn samengesteld uit de individuele grondmonsters van de potentieel verdachte bovengrond.

A-MM04 is samengesteld uit de individuele grondmonsters van de ongeroerde ondergrond.

B01 is een individueel grondmonster van de potentieel verdachte grondlaag.

C-ASMM01 is samengesteld uit de individuele grondmonsters van de potentieel verdachte bovengrond.

4.4 Toetsingskader

Analysecertificaten van grond zijn opgenomen in bijlage 5, van asbest zijn opgenomen in bijlage 6 en van het grondwater in bijlage 7 van dit rapport. Alle toetsingsresultaten zijn opgenomen in bijlage 8.

Bodem

Voor de beoordeling van de bodemkwaliteit toetsen wij de resultaten van de chemische analyses van grond- en grondwatermonsters aan de bodemnormen die zijn vastgesteld in de vigerende wet- en regelgeving, inclusief richtlijnen opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Montferland Milieu B.V. maakt gebruik van het toetsprogramma EOL van Eurofins dat is gevalideerd met behulp van de Bodem Toets en Validatie (BoToVa)-service van het ministerie. De toetsing van grond conform BoToVa is opgenomen in bijlage 8. Voor de volledige tekst van de bodemnormering wordt verwezen naar www.overheid.nl.

Toetsingen zijn voornamelijk uitgevoerd volgens de oude normen en de tijdelijke kaders van de Omgevingswet, in afwachting van formele vaststelling door Rijkswaterstaat medio 2024. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.

De resultaten voor PFAS worden getoetst aan de waarden zoals genoemd in het Handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond van december 2023 en de op 2 mei 2022 gepubliceerde INEV's (Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging). Het toetsingskader voor PFAS is toegelicht in bijlage 13.

Grondwater

Grondwater wordt getoetst aan de signaleringsparameters uit het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl, bijlage Vd). In Bijlage 7 is getoetst aan de Wbb BoToVa (T13) toetsing. In het rapport is de toetsing aan de signaleringsparameters conform de Omgevingswet opgenomen.

Asbest

Er is sprake van een geval van ernstige verontreiniging met asbest in de bodem als de gemiddelde concentratie binnen een ruimtelijke eenheid hoger is dan de interventiewaarde van 100 mg/kg d.s. (gewogen: de concentratie serpentijn asbest + 10 x de concentratie amfibool asbest).

Als gezondheidskundige risicowaarden voor de bodem kunnen de volgende gehalten worden gehanteerd:

- 100 mg/kg (gewogen) asbest (>0,5 mm)
- 10 mg/kg (gewogen) voor respirabele asbestvezels (<0,5 mm)

4.5 Interpretatie analyseresultaten verkennend bodemonderzoek

In bijlage 5 zijn de analyserapporten van de grond opgenomen en in bijlage 7 van het grondwater. De toetsingstabellen zijn weergegeven in bijlage 8. De gemeten gehalten zijn met behulp van het organisch stof- en lutumgehalte, omgerekend naar gehalten in een standaardbodem en vervolgens getoetst. In algemene zin wordt opgemerkt dat bij analyse van mengmonsters het gehalte in de individuele deelmonsters zowel hoger als lager kunnen zijn dan het aangetoonde gehalte in het betreffende mengmonster.

In de onderstaande tabel worden de concentraties aangegeven die de geldende toetsingskaders overschrijden, daarnaast is een indicatie van de te verwachten bodemkwaliteitsklasse volgens het Besluit Bodemkwaliteit weergegeven.

Locatie	Grond(meng)monster	Traject (m -mv)	Gehalte > AW	Gehalte > T	Gehalte > I	Indicatie BBK
Gehele	A-MM01	0,00 - 0,30	Cadmium (0,686) Kobalt (15,2) Koper (47,2) Zink (217)	-	-	Industrie
Gehele	A-MM02	0,00 - 0,30	Kobalt (15) Lood (64,4) Zink (194) PAK (2,9)	-	-	Wonen
Gehele	A-MM03	0,00 - 0,30	Cadmium (0,684) Kobalt (24,5) Lood (52,5) Zink (174)	-	-	Wonen
Gehele	A-MM04	1,00 - 2,00	Kobalt (19,9) Nikkel (41,8)	-	-	Landbouw/natuur
Bestrijdings middelenkast	B01	0,50 - 1,00	-	-	-	Landbouw/natuur
Locatie	Grondwatermonster	Traject (m -mv)	Gehalte > S	Gehalte > T	Gehalte > I	Indicatie BBK
Gehele	A07	3,50 - 4,50	-	-	-	N.v.t.
Betekenis van de tekens en afkortingen OW:			Betekenis van de afkortingen BBK:			
S = streefwaarde			Landbouw/natuur= toepasbaar (functieklasse Landbouw/natuur)			
AW = achtergrondwaarde (licht verontreinigd)			Wonen= toepasbaar (functieklasse Landbouw/natuur - Wonen)			
T = tussenwaarde (matig verontreinigd)			Industrie= toepasbaar (functieklasse Wonen - Industrie)			
I = interventieaarde (sterk verontreinigd)			Matig verontreinigd = Niet toepasbaar en niet sterk verontreinigd			
- = onder achtergrondwaarde of detectiegrens			Sterk verontreinigd = Niet toepasbaar en sterk verontreinigd			

Toelichting:

Het is bekend dat in de grond zware metalen in sterk fluctuerende gehalten kunnen voorkomen, zowel door natuurlijke bronnen als door menselijke activiteiten veroorzaakt. De gehalten betreffen dan (natuurlijke) achtergrondwaarden.

De verhoogde gehalten PAK in de grond kunnen veroorzaakt worden door antropogene bestanddelen (puin-/kooldeeltjes) en/of door microscopisch kleine deeltjes (bijv. roet). Het betreffen dan diffuus verspreide verontreinigingen.

In het grondwater is geen van de onderzochte stoffen aangetroffen in een concentratie boven de achtergrondwaarde of de detectiegrens van de desbetreffende stof.

4.6 Interpretatie analyseresultaten verkennend asbestonderzoek

In bijlage 6 zijn de analyserapporten van het asbest opgenomen.

In de onderstaande tabel zijn resultaten opgenomen van de berekeningen van de asbestconcentratie van de op locatie verzamelde asbestverdachte materialen in de fractie > 20 mm. Tevens is in de tabel de totale asbestconcentratie opgenomen. Deze concentratie bevat de asbestconcentratie in de fractie > 20 mm (bepaald in het veld) met de asbestconcentratie in de fractie < 20 mm (bepaald in het laboratorium).

Locatie	Grond(meng) monster	Traject (m -mv)	Berekende asbestconcentratie (fractie > 20 mm) mg/kg d.s.	Asbestconcentratie (fractie < 20 mm) mg/kg d.s.	Totale asbestconcentratie mg/kg d.s.
Druppelzone	C-ASMM01	0,00 - 0,10	0	<0,3*	<0,3

*Verklaring kwalitatief onderzoek zeeffractie <0,5 mm: geen asbest waargenomen.

5. CONCLUSIE

5.1 Algemeen

In opdracht van de initiatiefnemer heeft Montferland Milieu B.V. een verkennend bodem- en asbestonderzoek verricht aan de Eindsestraat 32 te Balgoij (gemeente Wijchen). Het bodemonderzoek is uitgevoerd in het kader van een planologische procedure.

5.2 Conclusie en aanbevelingen

Uit het uitgevoerde bodemonderzoek kan het volgende worden geconcludeerd:

- Tijdens het veldwerk is de opgeboorde grond zintuiglijk beoordeeld op de mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging. Hierbij zijn geen indicaties waargenomen die hierop duiden.
- In de bovengrond zijn over de gehele locatie licht verhoogde gehalten aan div. zware metalen aangetoond met plaatselijk licht verhoogde gehalten aan PAK.
- In de ondergrond zijn licht verhoogde gehalten aan kobalt en nikkel aangetoond.
- In het grondwater zijn geen verhoogde gehalten gemeten.
- In geen van de geanalyseerde parameters in de grond is de waarde voor nader onderzoek (tussenwaarde) en/of de interventiewaarde overschreden.
- Uit de onderzoeksresultaten kan geconcludeerd worden dat er op de locaties geen ernstige bodem- of grondwaterverontreinigingen aanwezig zijn. De vastgestelde waarden overschrijden enkel de achtergrond- en/of streefwaarde, wat duidt op enkel lichte (natuurlijke) verontreinigingen.
- De tevoren gestelde hypothese 'De gehele onderzoekslocatie (A) kan op basis van het vooronderzoek als verdacht worden beschouwd' dient formeel gezien te worden aangenomen. De verhogingen in de grond zijn echter gering en kunnen als niet significant beschouwd worden.
- De hypothese "De bestrijdingsmiddelenkast (B) kan op basis van het vooronderzoek als verdacht worden beschouwd" wordt verworpen.
- Bij het verkennend asbestonderzoek zijn geen asbestverdachte materialen aangetroffen. In zowel de fijne als grove fractie van de bodem is geen asbest aangetroffen. Het mengmonster bevindt zich onder het criterium voor nader onderzoek (50 mg/kg d.s.) en een nader onderzoek is derhalve niet noodzakelijk.
- De tevoren gestelde hypothese 'De druppelzone kan op basis van het vooronderzoek als verdacht op het voorkomen van asbest worden beschouwd' wordt verworpen.
- Uit milieukundig oogpunt is er naar onze mening geen bezwaar tegen de voorgenomen bestemmingsplanwijziging/nieuwbouwplannen, aangezien de vastgestelde verontreinigingen geen directe risico's voor de volksgezondheid opleveren. De bodem wordt geschikt geacht voor het huidige en toekomstige gebruik (Wonen met tuin).

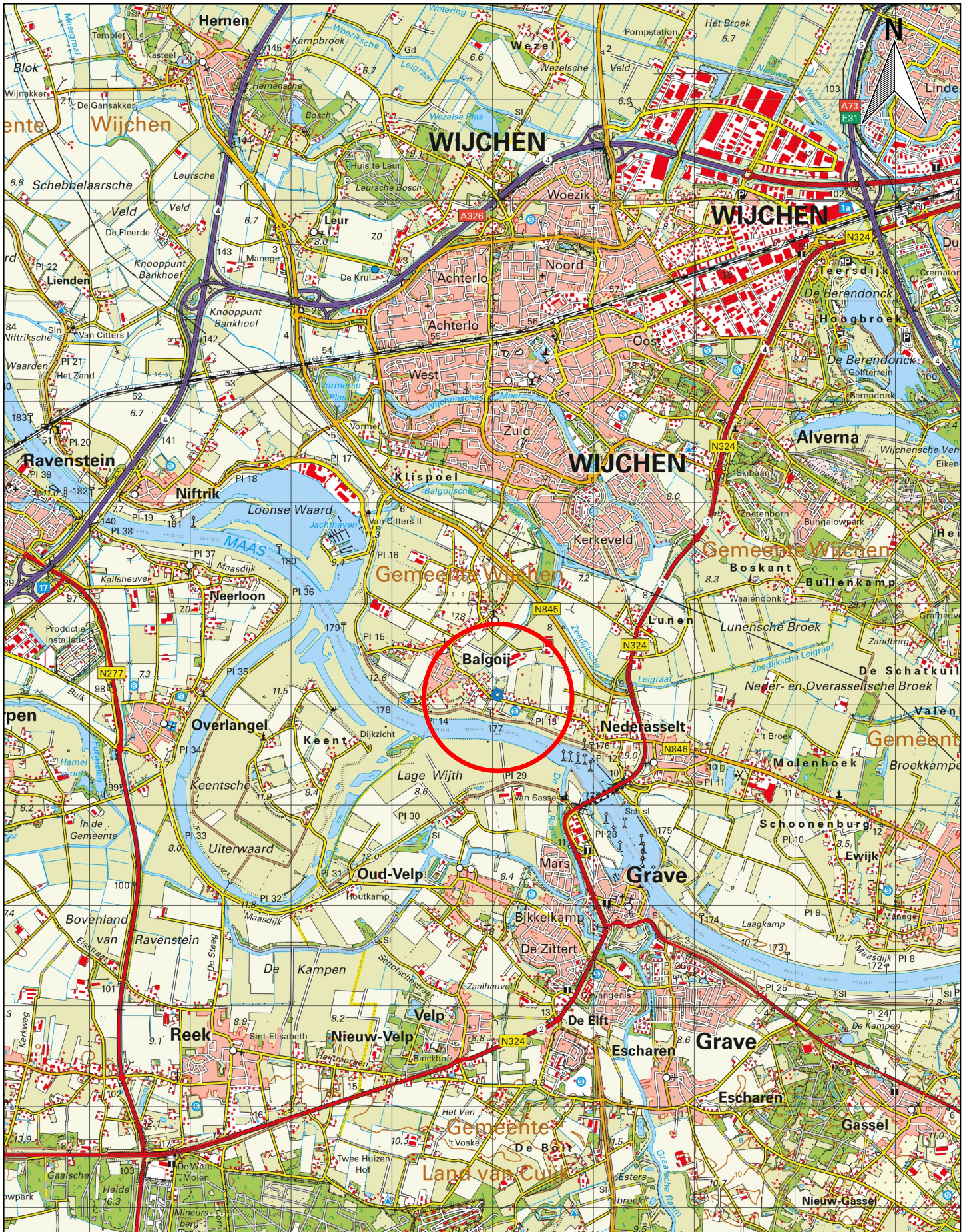
Standaard slotopmerking:

Eventueel vrijkomende grond kan niet zondermeer in het grondverkeer worden opgenomen. Mocht de grond naar elders worden getransporteerd, dient te worden nagegaan in hoeverre de kwaliteit van de af te voeren grond overeenstemt met de verwerkingsmogelijkheden die voor de betreffende stort- c.q. hergebruikslocatie gelden. Deze zijn geformuleerd in het Besluit bodemkwaliteit. Aanbevolen wordt dan ook de eindverwerkingslocatie in overleg met het bevoegd gezag vast te stellen. Mocht grondwater onttrokken worden t.b.v. bemaling, dient bekeken te worden in hoeverre de grondwaterkwaliteit de lozingsnormen overschrijdt.

BIJLAGE 1:
Topografische kaart

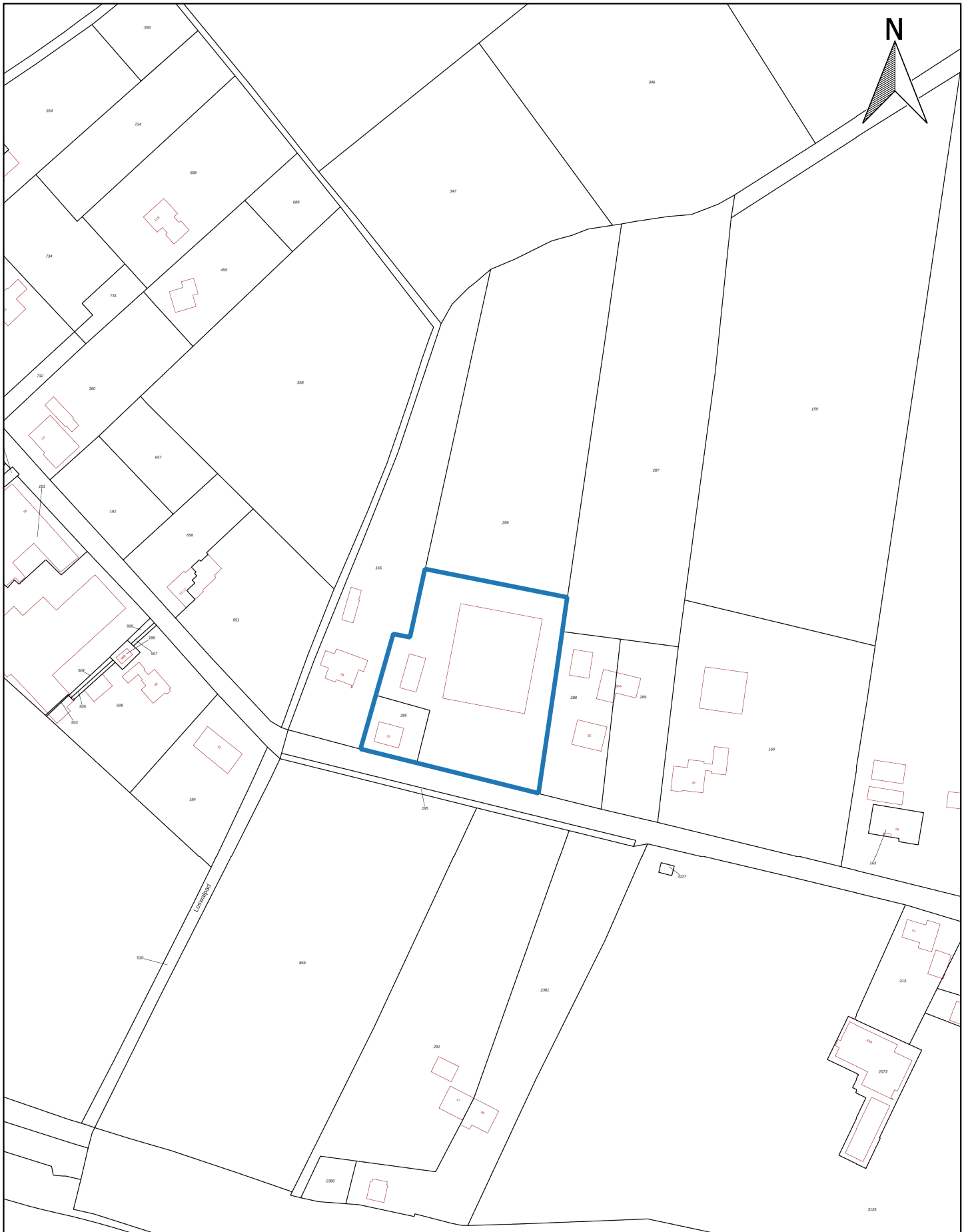

Topografische kaart		A4
PROJECTNAAM: Eindsestraat 32 te Balgoij		SCHAAL: 1:50.000
PROJECTNUMMER: MM24118		GETEKEND: HWI
 Bodemonderzoek & advies		DATUM: 11-9-2024
		BIJLAGE: 1

BIJLAGE 2:

Kadastrale kaart met gegevens

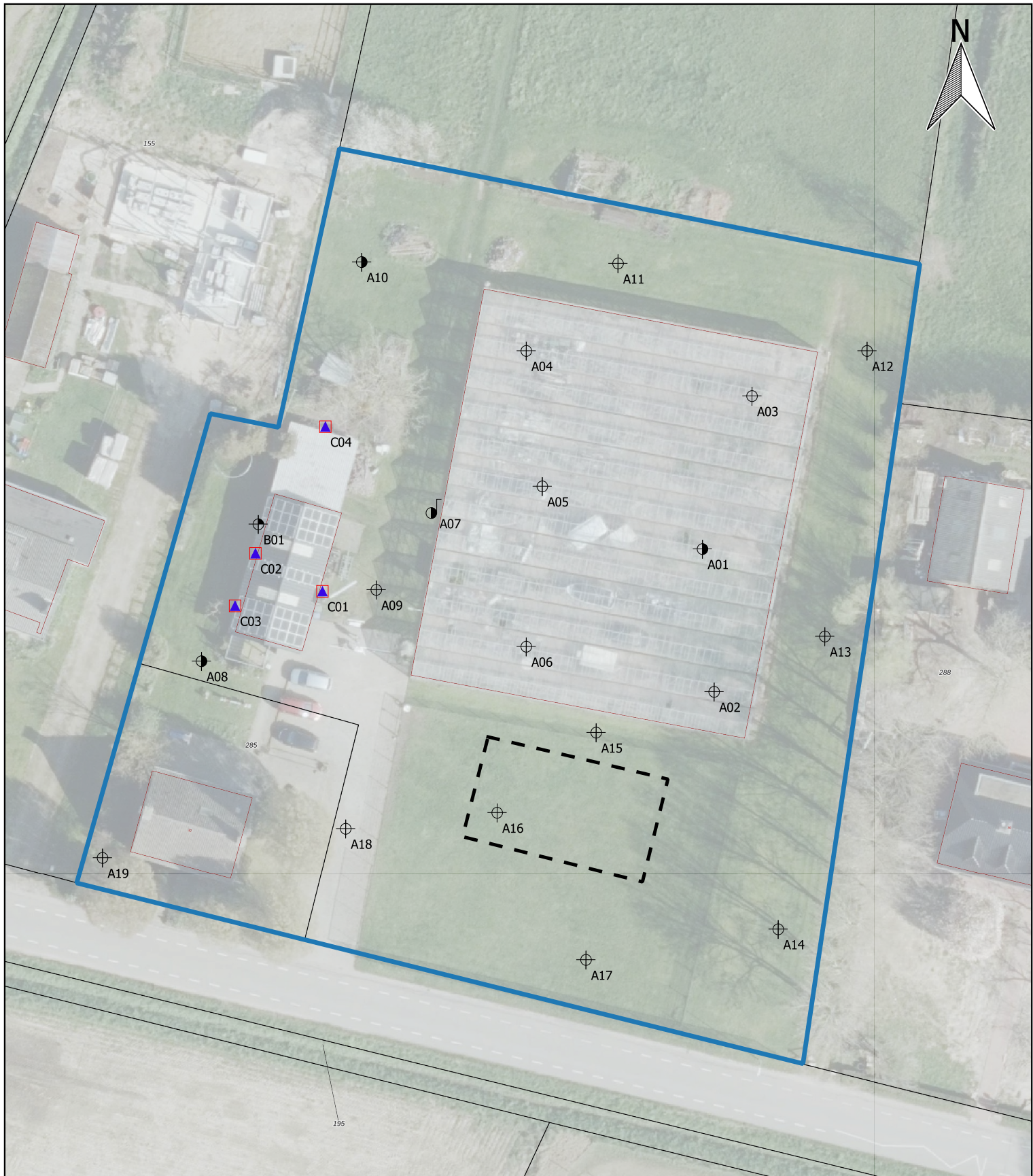
Kadastraal object	
Kadastrale gemeente:	WCN00
Sectie:	P
Perceel:	285 & 286

Kadastrale kaart		A4
PROJECTNAAM: Eindsestraat 32 te Balgoij		SCHAAL: 1:2.000
PROJECTNUMMER: MM24118		GETEKEND: HWI
 <i>Bodemonderzoek & advies</i>		DATUM: 11-9-2024
		BIJLAGE: 2

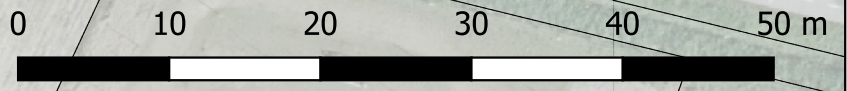

BIJLAGE 3:

Situatietekening met monsternamepunten

Legenda	
	Locatiegrens
	Bebouwing
	Toekomstige bebouwing
	Boring tot 0,5 m -mv
	Boring tot 1,0 m -mv
	Boring tot 2,0 m -mv
	Peilbuis
	Asbestgat druppelzone

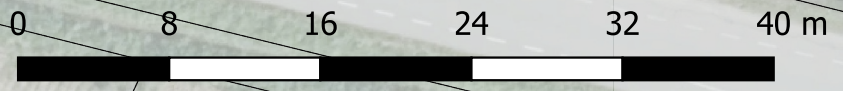

Situatietekening		A4
PROJECTNAAM: Eindsestraat 32 te Balgoij		SCHAAL: 1:500
PROJECTNUMMER: MM24118		GETEKEND: HWI
		DATUM: 11-9-2024
		BIJLAGE: 3A

Legenda

- Bebouwing
- Locatiegrens
- Toekomstige bebouwing
- Klasse Landbouw/natuur
- Klasse Wonen
- Klasse Industrie
- Klasse matig verontreinigd
- Klasse sterk verontreinigd

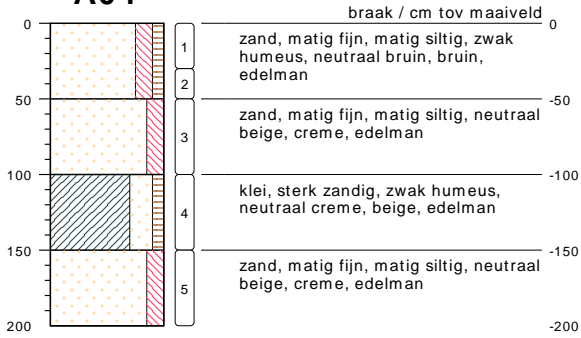
Situatietekening met indicatie Bbk		A4
PROJECTNAAM: Eindsestraat 32 te Balgoij		SCHAAL: 1:400
PROJECTNUMMER: MM24118		GETEKEND: HWI
 <i>Bodemonderzoek & advies</i>		DATUM: 30-9-2024
		BIJLAGE: 3B

BIJLAGE 4:
Boorprofielen

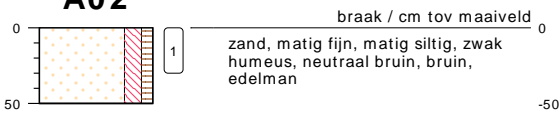

A01

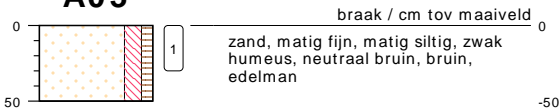
type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178063.39**
y **421097.50**

A02

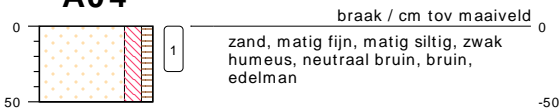
type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178068.84**
y **421082.97**

A03

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178072.70**
y **421106.66**

A04

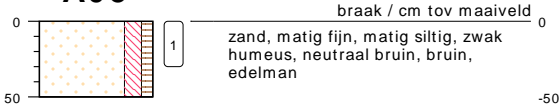

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178055.58**
y **421111.42**

bodemprofielen schaal 1:50

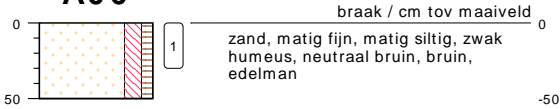
onderzoek **Eindsestraat 32 te Balgoij**
projectcode **MM24118**
getekend conform **NEN 5104**

A05

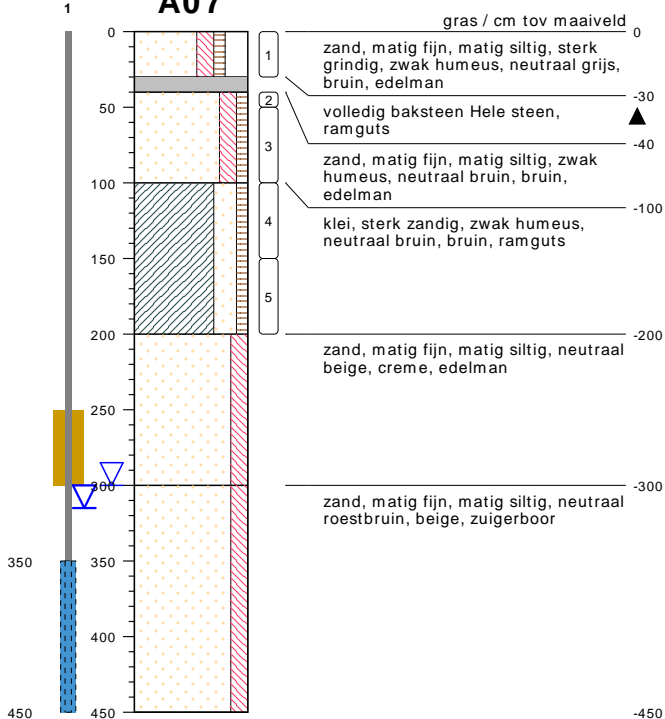
type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178049.98**
y **421095.44**

A06

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178053.10**
y **421081.99**

A07

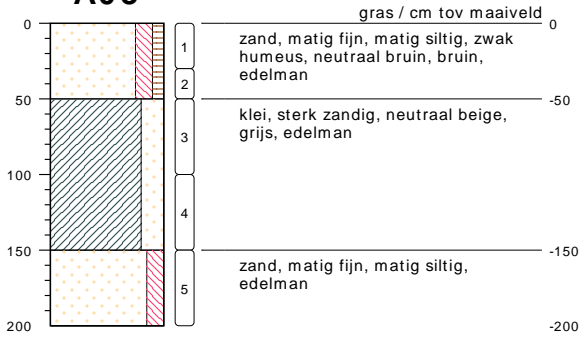

type **peilbuis met 1 filter**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178042.39**
y **421095.02**
gws (m-mv) **3**

bodemprofielen **schaal 1:50**

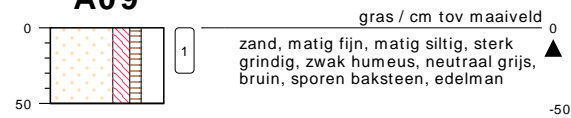
onderzoek **Eindsestraat 32 te Balgoij**
projectcode **MM24118**
getekend conform **NEN 5104**

A08

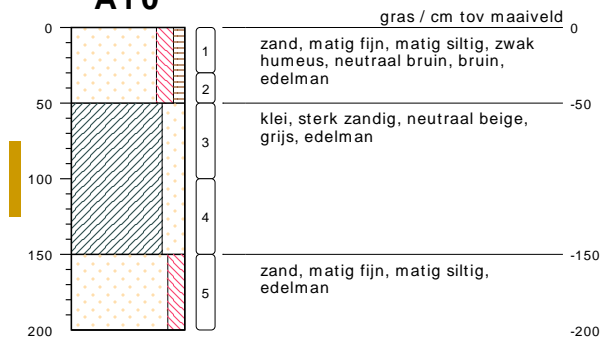
type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178018.33**
y **421079.57**

A09

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178037.29**
y **421088.06**

A10

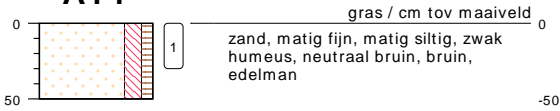

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178037.31**
y **421118.36**

bodemprofielen **schaal 1:50**

onderzoek **Eindsestraat 32 te Balgoij**
projectcode **MM24118**
getekend conform **NEN 5104**

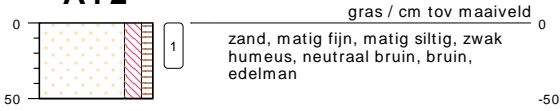
A11

zand, matig fijn, matig siltig, zwak
humeus, neutraal bruin, bruin,
edelman

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178058.72**
y **421120.89**

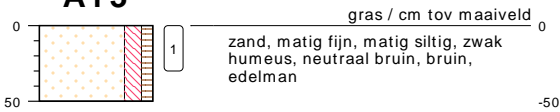
A12

zand, matig fijn, matig siltig, zwak
humeus, neutraal bruin, bruin,
edelman

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178083.67**
y **421117.32**

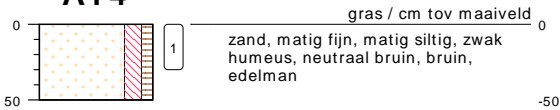
A13

zand, matig fijn, matig siltig, zwak
humeus, neutraal bruin, bruin,
edelman

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178082.58**
y **421087.33**

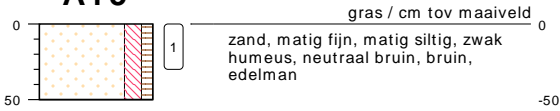
A14

zand, matig fijn, matig siltig, zwak
humeus, neutraal bruin, bruin,
edelman

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178079.60**
y **421058.34**

A15

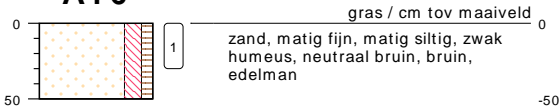
zand, matig fijn, matig siltig, zwak
humeus, neutraal bruin, bruin,
edelman

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178060.87**
y **421076.38**

bodemprofielen **schaal 1:50**

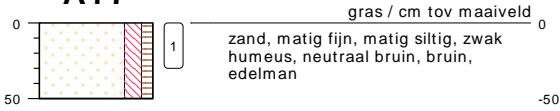
onderzoek **Eindsestraat 32 te Balgoij**
projectcode **MM24118**
getekend conform **NEN 5104**

A16

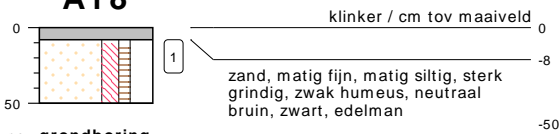
type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178045.83**
y **421067.62**

A17

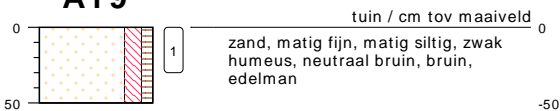
type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178058.46**
y **421053.55**

A18

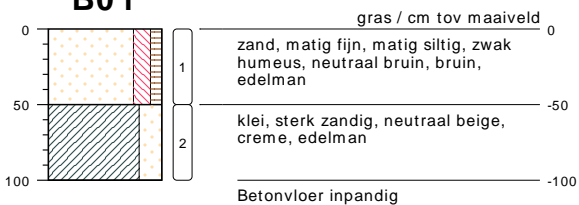
type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178034.62**
y **421077.69**

A19

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178015.87**
y **421060.86**

B01

type **grondboring**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178027.14**
y **421097.31**

meetpunt B01
770521079

meetpunt B01
770521080

bodemprofielen **schaal 1:50**

onderzoek **Eindsestraat 32 te Balgoij**
projectcode **MM24118**
getekend conform **NEN 5104**

C01

0 ①

braak / cm tov maaiveld 0

zand, matig fijn, matig siltig, zwak grindig, zwak humeus, neutraal
beige, bruin, schep

-10

type **inspectiegat**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178032.77**
y **421089.37**

meetpunt C01
770521081

meetpunt C01
770521082

C02

0 ①

gras / cm tov maaiveld 0

zand, matig fijn, matig siltig, zwak grindig, zwak humeus, neutraal
beige, bruin, schep

-10

type **inspectiegat**
datum **29-08-2024**
boormeester **H. Wissink**
x **178032.14**
y **421087.12**

meetpunt C02
770521083

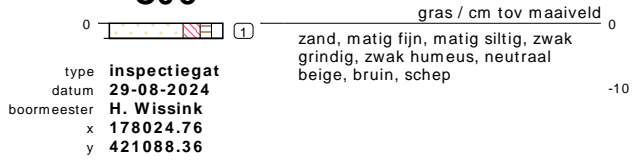

meetpunt C02
770521084

bodemprofielen **schaal 1:50**

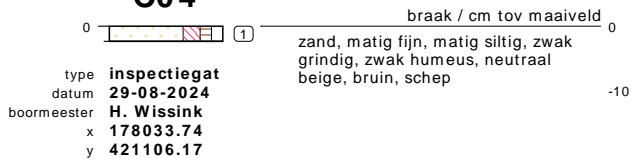
onderzoek **Eindsestraat 32 te Balgoij**
projectcode **MM24118**
getekend conform **NEN 5104**

C03

meetpunt C03
770521085

C04

meetpunt C04
770521086

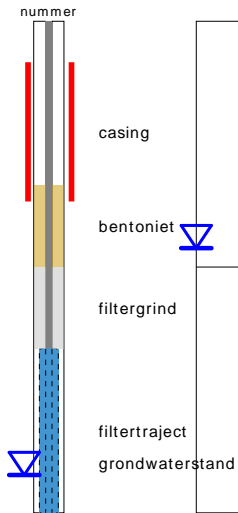

meetpunt C04
770521087

bodemprofielen **schaal 1:50**

onderzoek **Eindsestraat 32 te Balgoij**
projectcode **MM24118**
getekend conform **NEN 5104**

PEILBUIJS

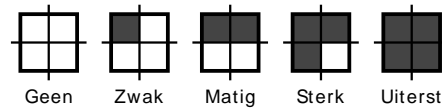

BORING

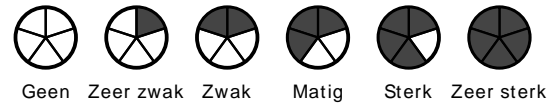

links= cm-maaiveld
rechts= cm+ NAP

OLIE OP WATER REACTIE

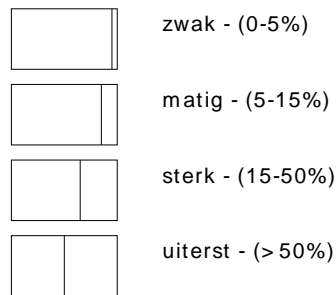
GEUR INTENSITEIT

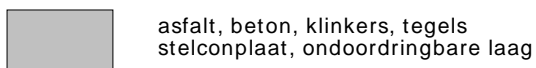
GRONDSOORTEN

MATE VAN BIJMENGING

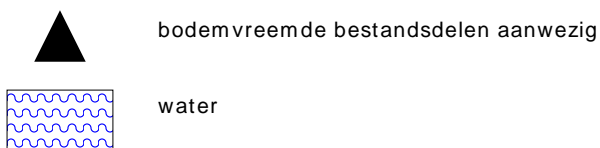
VERHARDINGEN

GRADATIE ZAND

uf = uiterst fijn (63-105 um)
zf = zeer fijn (105-150 um)
mf = matig fijn (150-210 um)
mg = matig grof (210-300 um)
zg = zeer grof (300-420 um)
ug = uiterst grof (420-2000 um)

OVERIG

GRADATIE GRIND

f = fijn (2-5.6 mm)
mg = matig grof (5.6-16 mm)
zg = zeer grof (16-63 mm)

BESCHRIJVING BODEMLAAG

pid = foto ionisatie detector
bv = bodemvocht
ow = olie op water

BIJLAGE 5:

Analysecertificaten grond

Montferland Milieu B.V.
T.a.v. Arjan Ellmann
Zeddamseweg 77
7041 CN 's-Heerenberg
NETHERLANDS

Analyscertificaat

Datum: 04-Sep-2024

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2024107498/1
Uw project/verslagnummer	MM24118
Uw projectnaam	Eindsestraat 32 te Balgoij
Uw ordernummer	
Uw datum aanlevering monster(s)	30-Aug-2024

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:

Datum:

Naam:

Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analyscertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
NL-3771NB Barneveld
+31 (0)34 242 63 00
Info-env@eurofins.nl
www.eurofins.nl

Venecoweg 5
B-9810 Nazareth
+32 (0)9 222 77 59
belgie-env@eurofins.be
www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC: 09088623
BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse, het Brusselse Gewest, het Waalse Gewest en door de overheid van Luxemburg.

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	MM24118	Certificaatnummer/Versie	2024107498/1
Uw projectnaam	Eindsestraat 32 te Balgoij	Startdatum analyse	30-Aug-2024
Uw ordernummer		Datum einde analyse	04-Sep-2024
Uw monsternemer	Arjan Ellmann	Rapportagedatum	04-Sep-2024/15:01
		Bijlage	A, B, C
		Pagina	1/3

Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
Voorbehandeling						
Verkleinen kaakbreker			Uitgevoerd			
Cryogeen malen		Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd
Bodemkundige analyses						
S Droge stof	% (m/m)	93.0	92.0	88.4	80.9	84.8
S Organische stof	% (m/m) ds	2.9	1.9	4.2	2.3	1.3
Gloeirest	% (m/m) ds	97	98	95	96	98
S Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	7.7	6.1	7.3	23.5	9.2
Metalen						
S Barium (Ba)	mg/kg ds	75	55	87	130	
S Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0.45	0.37	0.47	0.36	
S Kobalt (Co)	mg/kg ds	7.0	6.2	11	19	
S Koper (Cu)	mg/kg ds	28	14	18	15	
S Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0.050	0.071	0.082	<0.050	
S Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	
S Nikkel (Ni)	mg/kg ds	12	12	14	40	
S Lood (Pb)	mg/kg ds	35	44	38	23	
S Zink (Zn)	mg/kg ds	120	99	97	110	
Minerale olie						
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0	3.8	<3.0	
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	8.7	<5.0	
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5.0	5.9	<5.0	<5.0	
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<10	13	<10	<10	
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	5.5	9.8	<5.0	<5.0	
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<7.0	<7.0	<7.0	<7.0	
S Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	<35	<35	<35	
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB						
S alfa-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S beta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S gamma-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010

Nr. Uw monsteromschrijving

1	A-MM01, A02: 0-30, A01: 0-30, A04: 0-30, A05: 0-30
2	A-MM02, A08: 0-30, A09: 0-30, A10: 0-30, A19: 0-30
3	A-MM03, A12: 0-30, A17: 0-30, A18: 8-30, A14: 0-30
4	A-MM04, A01: 100-150, A07: 100-150, A07: 150-200
5	B01, B01: 50-100

Opgegeven monstermatrix

Grond (AS3000)	14383263
Grond (AS3000)	14383264
Grond (AS3000)	14383265
Grond (AS3000)	14383266
Grond (AS3000)	14383267

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
 NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
 +31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
 Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
 www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
 IBAN: NL71BNPA0227924525
 BIC: BNPANL2A
 KvK/CoC: 09088623
 BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
 R: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
 S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
 V: VLAREL erkende verrichting
 W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
 Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse, het Brusselse Gewest, het Waalse Gewest en door de overheid van Luxemburg.

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	MM24118	Certificaatnummer/Versie	2024107498/1
Uw projectnaam	Eindsestraat 32 te Balgoij	Startdatum analyse	30-Aug-2024
Uw ordernummer		Datum einde analyse	04-Sep-2024
Uw monsternemer	Arjan Ellmann	Rapportagedatum	04-Sep-2024/15:01
		Bijlage	A, B, C
		Pagina	2/3

Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
S delta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Heptachloor	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Aldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Dieldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Endrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Isodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Telodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
Q beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0.0020	<0.0020	<0.0020		<0.0020
S alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S o,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	0.0014	<0.0010		<0.0010
S p,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	0.0074	<0.0010		<0.0010
S o,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S p,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	0.012	<0.0010		0.0011
S o,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010		<0.0010
S p,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	0.0023	<0.0010		<0.0010
S HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0021 ¹⁾	0.0021 ¹⁾	0.0021 ¹⁾		0.0021 ¹⁾
S Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0021 ¹⁾	0.0021 ¹⁾	0.0021 ¹⁾		0.0021 ¹⁾
S Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 ¹⁾	0.0014 ¹⁾	0.0014 ¹⁾		0.0014 ¹⁾
S DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 ¹⁾	0.0030	0.0014 ¹⁾		0.0014 ¹⁾
S DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 ¹⁾	0.013	0.0014 ¹⁾		0.0018
S DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 ¹⁾	0.0088	0.0014 ¹⁾		0.0014 ¹⁾
S DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0042 ¹⁾	0.025	0.0042 ¹⁾		0.0046
S Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 ¹⁾	0.0014 ¹⁾	0.0014 ¹⁾		0.0014 ¹⁾
S OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.015 ¹⁾	0.035	0.015 ¹⁾		0.015

Nr. Uw monsteromschrijving

1	A-MM01, A02: 0-30, A01: 0-30, A04: 0-30, A05: 0-30
2	A-MM02, A08: 0-30, A09: 0-30, A10: 0-30, A19: 0-30
3	A-MM03, A12: 0-30, A17: 0-30, A18: 8-30, A14: 0-30
4	A-MM04, A01: 100-150, A07: 100-150, A07: 150-200
5	B01, B01: 50-100

Opgegeven monstermatrix

Grond (AS3000)	14383263
Grond (AS3000)	14383264
Grond (AS3000)	14383265
Grond (AS3000)	14383266
Grond (AS3000)	14383267

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
 NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
 +31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
 Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
 www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
 IBAN: NL71BNPA0227924525
 BIC: BNPANL2A
 KvK/CoC: 09088623
 BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
 R: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
 S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
 V: VLAREL erkende verrichting
 W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
 Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse, het Brusselse Gewest, het Waalse Gewest en door de overheid van Luxemburg.

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	MM24118	Certificaatnummer/Versie	2024107498/1
Uw projectnaam	Eindsestraat 32 te Balgoij	Startdatum analyse	30-Aug-2024
Uw ordernummer		Datum einde analyse	04-Sep-2024
Uw monsternemer	Arjan Ellmann	Rapportagedatum	04-Sep-2024/15:01
		Bijlage	A, B, C
		Pagina	3/3

Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
S OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.016 ¹⁾	0.037	0.016 ¹⁾		0.017
Polychloorbifenylen, PCB						
S PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	
S PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	
S PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	
S PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	
S PCB 138	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	
S PCB 153	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	
S PCB 180	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	
S PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0049 ¹⁾	0.0049 ¹⁾	0.0049 ¹⁾	0.0049 ¹⁾	
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK						
S Naftaleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	
S Fenanthreen	mg/kg ds	<0.050	0.60	0.065	<0.050	
S Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	0.12	<0.050	<0.050	
S Fluorantheen	mg/kg ds	0.054	0.75	0.081	<0.050	
S Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0.050	0.29	0.059	<0.050	
S Chryseen	mg/kg ds	<0.050	0.30	0.063	<0.050	
S Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	0.16	<0.050	<0.050	
S Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0.050	0.22	<0.050	<0.050	
S Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0.050	0.20	<0.050	<0.050	
S Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0.050	0.23	<0.050	<0.050	
S PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.37	2.9	0.48	0.35 ¹⁾	

Nr. Uw monsteromschrijving

1	A-MM01, A02: 0-30, A01: 0-30, A04: 0-30, A05: 0-30
2	A-MM02, A08: 0-30, A09: 0-30, A10: 0-30, A19: 0-30
3	A-MM03, A12: 0-30, A17: 0-30, A18: 8-30, A14: 0-30
4	A-MM04, A01: 100-150, A07: 100-150, A07: 150-200
5	B01, B01: 50-100

Opgegeven monstermatrix

Grond (AS3000)	14383263
Grond (AS3000)	14383264
Grond (AS3000)	14383265
Grond (AS3000)	14383266
Grond (AS3000)	14383267

**Akkoord
Pr.coörd.**

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
 NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
 +31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
 Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
 www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
 IBAN: NL71BNPA0227924525
 BIC: BNPANL2A
 KvK/CoC: 09088623
 BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
 R: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
 S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
 V: VLAREL erkende verrichting
 W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
 Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse, het Brusselse Gewest, het Waalse Gewest en door de overheid van Luxemburg.

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2024107498/1

Monster nr.	Uw monsteromschrijving				
Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
14383263	A-MM01, A02: 0-30, A01: 0-30, A04: 0-30, A05: 0-30				
0536629884	A02	0	30	29-Aug-2024	
0536629874	A01	0	30	29-Aug-2024	
0536629873	A04	0	30	29-Aug-2024	
0536629891	A05	0	30	29-Aug-2024	
14383264	A-MM02, A08: 0-30, A09: 0-30, A10: 0-30, A19: 0-30				
0536630194	A08	0	30	29-Aug-2024	
0536629880	A09	0	30	29-Aug-2024	
0536629875	A10	0	30	29-Aug-2024	
0536630195	A19	0	30	29-Aug-2024	
14383265	A-MM03, A12: 0-30, A17: 0-30, A18: 8-30, A14: 0-30				
0536630196	A12	0	30	29-Aug-2024	
0536630184	A17	0	30	29-Aug-2024	
0536630197	A18	8	30	29-Aug-2024	
0536630193	A14	0	30	29-Aug-2024	
14383266	A-MM04, A01: 100-150, A07: 100-150, A07: 150-200				
0536629882	A01	100	150	29-Aug-2024	
0536629878	A07	100	150	29-Aug-2024	
0536629872	A07	150	200	29-Aug-2024	
14383267	B01, B01: 50-100				
0536630095	B01	50	100	29-Aug-2024	

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
 NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
 +31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
 Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
 www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
 IBAN: NL71BNPA0227924525
 BIC: BNPANL2A
 KvK/CoC: 09088623
 BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse, het Brusselse Gewest, het Waalse Gewest en door de overheid van Luxemburg.

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2024107498/1

Pagina 1/1

Opmerking 1) De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van $0,7 \star RG$ **Eurofins Analytico B.V.**

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
+31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC: 09088623
BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse, het Brusselse Gewest, het Waalse Gewest en door de overheid van Luxemburg.

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2024107498/1

Pagina 1/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Voorbehandeling			
Malen kaakbreker (1kg)	W0101	Voorbehandeling	NEN-EN 16179
Cryogeen malen	W0106	Voorbehandeling	AS3000
Bodemkundige analyses			
Droge Stof	W0104	Gravimetrie	pb 3010-2 en NEN-EN 15934
Organische stof (gloeiverlies)	W0109	Gravimetrie	pb 3010-3 en NEN 5754
Korrelgrootte < 2 µm (lutum)	W0171	Sedimentatie	pb 3010-4 en NEN 5753
Metalen			
Barium (Ba)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Minerale olie			
Minerale Olie (C10-C40)	W0202	GC-FID	pb 3010-7 en NEN-EN-ISO 16703
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB			
OCB (25)	W0262	GC-MS	pb 3020-1-3 & NEN 6980
OCB som AP04/AS3X	W0262	GC-MS	pb 3020-1-3 & NEN 6980
Polychloorbifenylen, PCB			
PCB (7)	W0271	GC-MS	pb 3010-8 en NEN 6980
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK			
PAK som AS3000/AP04	W0271	GC-MS	pb. 3010-6 en NEN-ISO 18287
PAK (10) (VROM)	W0271	GC-MS	pb. 3010-6 en NEN-ISO 18287

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2024.

BIJLAGE 6:

Analysecertificaten asbest

Montferland Milieu B.V.
T.a.v. Arjan Ellmann
Zeddamseweg 77
7041 CN 's-Heerenberg
NETHERLANDS

Analyscertificaat

Datum: 09-Sep-2024

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2024107506/1
Uw project/verslagnummer	MM24118
Uw projectnaam	Eindsestraat 32 te Balgoij
Uw ordernummer	
Uw datum aanlevering monster(s)	30-Aug-2024

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:

Datum:

Naam:

Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analyscertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
NL-3771NB Barneveld
+31 (0)34 242 63 00
Info-env@eurofins.nl
www.eurofins.nl

Venecoweg 5
B-9810 Nazareth
+32 (0)9 222 77 59
belgie-env@eurofins.be
www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC: 09088623
BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV.

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	MM24118	Certificaatnummer/Versie	2024107506/1
Uw projectnaam	Eindsestraat 32 te Balgoij	Startdatum analyse	30-Aug-2024
Uw ordernummer		Datum einde analyse	09-Sep-2024
Uw monsternemer	Arjan Ellmann	Rapportagedatum	09-Sep-2024/11:03
		Bijlage	A, B, C
		Pagina	1/1

Analyse	Eenheid	1
Extern / Overig onderzoek		
Droge stof (Extern)	% (m/m)	95.6 ¹⁾
Droge massa aangeleverd monster	g	14005 ¹⁾
Asbest fractie <0,5mm	mg	N.v.t. ¹⁾
Totaal asbest (ondergrens)	mg/kg ds	0.0 ¹⁾
Totaal asbest (bovengrens)	mg/kg ds	0.5 ¹⁾
Serpentijn ondergrens	mg/kg ds	0.0 ¹⁾
Serpentijn bovengrens	mg/kg ds	0.3 ¹⁾
Amfibool ondergrens	mg/kg ds	0.0 ¹⁾
Amfibool bovengrens	mg/kg ds	0.3 ¹⁾
Overig onderzoek (externe bron)		
In behandeling genomen hoeveelheid	kg	14.6 ²⁾
Asbest fractie 0,5-1mm	mg	0.0 ²⁾
Asbest fractie 1-2mm	mg	0.0 ²⁾
Asbest fractie 2-4mm	mg	0.0 ²⁾
Asbest fractie 4-8mm	mg	0.0 ²⁾
Asbest fractie 8-20mm	mg	0.0 ²⁾
Asbest fractie >20mm	mg	0.0 ²⁾
Asbest (som)	mg	0.0 ²⁾
Asbest in grond	mg/kg ds	<0.3 ²⁾
Totaal gehalte asbest	mg/kg ds	<0.3 ²⁾
Serpentijn concentratie	mg/kg ds	<0.3 ²⁾
Amfibool concentratie	mg/kg ds	0.0 ²⁾
Totaal asbest hechtgebonden	mg/kg ds	0.0 ²⁾
Totaal asbest niet hechtgebonden	mg/kg ds	0.0 ²⁾

Nr. Uw monsteromschrijving

1 C-ASMM01, C01: 0-10, C02: 0-10, C03: 0-10, C04: 0-10

Opgegeven monstermatrix

Grond (AS3000)

Monster nr.

14383295

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
 NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
 +31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
 Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
 www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
 IBAN: NL71BNPA0227924525
 BIC: BNPANL2A
 KvK/CoC: 09088623
 BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Q: door RVA geaccrediteerde verrichting
 R: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
 S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
 V: VLAREL erkende verrichting
 W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
 Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV.

Akkoord
 Pr. coörd.

VA

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2024107506/1

Pagina 1/1

Monster nr.	Uw monsteromschrijving				
Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
14383295	C-ASMM01, C01: 0-10, C02: 0-10, C03: 0-10, C04: 0-10				
1798229MG	C04	0	10	29-Aug-2024	
1798229MG	C04	0	10	29-Aug-2024	
1798229MG	C04	0	10	29-Aug-2024	
1798229MG	C04	0	10	29-Aug-2024	

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
+31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNP0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC: 09088623
BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV.

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2024107506/1

Pagina 1/1

Opmerking 1)

Deze bepaling is uitgevoerd bij Eurofins Omegam (L086).

Opmerking 2)

Deze bepaling is uitgevoerd bij Eurofins Omegam (L086).

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
+31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC: 09088623
BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV.

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2024107506/1

Pagina 1/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Extern / Overig onderzoek			
Droge stof (uitbesteed)	W0004	Extern	Uitbesteding
Asbest NEN5898 (2016) ext	W0004	Microscopie	NEN 5898
Overig onderzoek(externe bron)			
Asbest Grond NEN5898 2016 ext	W0004	Microscopie	pb. 3070-1 NEN 5898

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2024.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46 Venecoweg 5
NL-3771NB Barneveld B-9810 Nazareth
+31 (0)34 242 63 00 +32 (0)9 222 77 59
Info-env@eurofins.nl belgie-env@eurofins.be
www.eurofins.nl www.eurofins.be

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC: 09088623
BTW/VAT: NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV.

ANALYSECERTIFICAAT

Projectcode : 1793499
Uw project omschrijving : 2024107506-MM24118
Opdrachtgever : Eurofins Analytico B.V.

Monstercode : 8400166
Uw referentie : C-ASMM01, C01: 0-10, C02: 0-10, C03: 0-10, C04: 0-
Opgegeven bemonsteringsdatum : 29/08/2024

Asbestonderzoek

Initialen analist : I.H.
 Analysedatum : 09-09-2024

Analyse is uitgevoerd conform NEN 5898 (S).

Massa aangeleverde monster : 14650 g
 Droge massa aangeleverde monster : 14005 g
 Percentage droogrest : 95,6 m/m %
 Type zieving : nat

zeef fractie (mm)	massa zeef fractie (gram)	percentage zeef fractie (m/m %)	massa onderzocht (gram)	percentage onderzocht (m/m %)	aantal asbest (deeltjes)	massa asbest-houdend materiaal (mg)
<0,5 mm	12451,8	90,5	11,7	0,09	n.v.t.	n.v.t.
0,5-1 mm	483,0	3,5	141,5	29,30	0	0,0
1-2 mm	364,5	2,6	144,5	39,64	0	0,0
2-4 mm	189,5	1,4	189,5	100,00	0	0,0
4-8 mm	160,5	1,2	160,5	100,00	0	0,0
8-20 mm	107,5	0,8	107,5	100,00	0	0,0
>20 mm	0,0	0,0	0,0	100,00	0	0,0
Totaal	13756,8	100,0	755,2		0	0,0

zeef fractie (mm)	asbest totaal			serpentiin asbest			amfibool asbest		
	gehalte asbest (mg/kg ds)	ondergrens (mg/kg ds)	bovengrens (mg/kg ds)	gehalte asbest (mg/kg ds)	ondergrens (mg/kg ds)	bovengrens (mg/kg ds)	gehalte asbest (mg/kg ds)	ondergrens (mg/kg ds)	bovengrens (mg/kg ds)
<0,5 mm	-								
0,5-1 mm	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
1-2 mm	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2
2-4 mm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4-8 mm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8-20 mm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
>20 mm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	<0,3	0,0	0,5	<0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3

Aangetroffen type asbest : Geen
 Bijzonderheden waargenomen : Geen

Serpentiin asbest is chrysotiel.
 Amfibool asbest is amosiet, crocidoliet, actinoliet, anthophylliet en tremoliet.

De bepalingsgrens is bepaald voor de zeef fracties kleiner dan 4 mm. De totale bepalingsgrens is verkregen door de bepalingsgrenzen van de afzonderlijke zeef fracties te sommeren.

Het materiaal is middels polarisatiemicroscopie onderzocht, de analyse is uitgevoerd conform NEN 5896.

Gebondenheid	Serpentiin asbest	Amfibool asbest	totaal afgerond
hecht	0,0	0,0	0,0
niet hecht	0,0	0,0	0,0
totaal afgerond	0,0	0,0	

Gewogen concentratie (serpentiinasbestconcentratie vermeerderd met 10 maal de amfiboolasbestconcentratie) is: **<0,3 mg/kg ds**

De gewogen asbestconcentratie wordt berekend uit de niet-afgeronde gehalten aan serpentiin en amfibool asbest. De weergegeven resultaten zijn afgerond.

Verklaring kwalitatief onderzoek zeef fractie <0,5 mm:
 - : geen asbest waargenomen

ANALYSECERTIFICAAT

Projectcode : 1793499
Uw project omschrijving : 2024107506-MM24118
Opdrachtgever : Eurofins Analytico B.V.

Opmerkingen m.b.t. analyses

Opmerking(en) algemeen

De volgende informatie is indien van toepassing verstrekt door de opdrachtgever:
Project omschrijving, Monsterreferentie(s), Opgegeven bemonsteringsdatum, Matrix, Monsterdiepte, Potnr (Barcode), Veldgegevens, Veldwaarnemingen en Bemonsteringsdata. De opgegeven bemonsteringsdatum kan van invloed zijn op de geldigheid van de resultaten.

Asbest

Individuele monsters van dit project zijn als asbest verdacht gekwalificeerd. De analysedeelmonsters zijn met beschermende maatregelen in het laboratorium in behandeling genomen.

Opmerking bij project: - Eurofins Omegam heeft het asbestonderzoek in dit/deze monster(s) uitgevoerd volgens de NEN 5898, en zoals beschreven in een aparte bijlage als onderdeel van dit analysecertificaat. Voor de analyseresultaten van het asbestonderzoek geldt dat Eurofins Omegam de analyse heeft uitgevoerd in de monsters die de opdrachtgever, zoals deze staan vermeld in de koptekst van dit analysecertificaat, zelf heeft genomen of laten nemen en aan Eurofins Omegam heeft aangeboden. Eurofins Omegam draagt geen verantwoordelijkheid inzake de herkomst en representativiteit alsmede de veiligheid tijdens de monsterneming.

ANALYSECERTIFICAAT

Projectcode : 1793499
Uw project omschrijving : 2024107506-MM24118
Opdrachtgever : Eurofins Analytico B.V.

Barcodeschema's

<i>Monstercode</i>	<i>Uw referentie</i>	<i>uw monsterref.</i>	<i>uw diepte</i>	<i>uw barcode</i>
8400166	C-ASMM01, C01: 0-10, C02: 0-10, C03: 0-10, C04: 0-	C04	0-.1	1798229MG

ANALYSECERTIFICAAT

Projectcode : 1793499
Uw project omschrijving : 2024107506-MM24118
Opdrachtgever : Eurofins Analytico B.V.

Analysemethoden Grond (AS3000)

AS3000

In dit analysecertificaat zijn de met 'S' gemerkte analyses uitgevoerd volgens de analysemethoden beschreven in het "Accreditatieschema Laboratoriumanalyses voor grond-, waterbodem- en grondwateronderzoek (AS SIKB 3000)". Het laboratoriumonderzoek is uitgevoerd volgens de onderstaande analysemethoden. Deze analyses zijn vastgelegd in het geldende accreditatie-certificaat met bijbehorende verrichtingenlijst L086 van Eurofins Omegam BV.

Asbestonderzoek : Conform AS3070 prestatieblad 1 en NEN 5898

BIJLAGE 7:

Analysecertificaten grondwater

Montferland Milieu B.V.
Dhr. Arjan Ellmann
Zeddamsesweg 77
'S-HEERENBERG
Nederland

Analysecertificaat

Datum: 13-09-2024

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	AR-421-2024-024622-01
Uw project/verslagnummer	MM24118
Uw projectnaam	Eindsestraat 32 te Balgoij
Opdrachtnummer	421-2024-024622
Projectafspraken	-
Ontvangst monster(s) op	05-09-2024
Uw Monsternemer	Arjan Ellmann
Startdatum analyse	06-09-2024
Datum einde analyse	12-09-2024
Validatiedatum	13-09-2024
Bijlage(n)	A

Accreditatie/Erkenning:

S0: AS3000 Erkenning L010

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in de laatst geldende versie van ons overzicht "Specificaties analysemethoden".

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd. De analyseresultaten hebben alleen betrekking op het door u aangeleverde monster.

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd. Mocht u naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben, verzoeken wij u contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Met vriendelijke groet,
Eurofins Analytico (Barneveld)

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Analyse	Eenheid	1
Metalen		
<i>pb 3110-3 & NEN-EN-ISO 17294-2</i>		
S0 Barium (Ba)	µg/L	< 20
S0 Cadmium (Cd)	µg/L	< 0,20
S0 Kobalt (Co)	µg/L	< 2,0
S0 Koper (Cu)	µg/L	< 2,0
S0 Kwik (Hg)	µg/L	< 0,050
S0 Lood (Pb)	µg/L	< 2,0
S0 Molybdeen (Mo)	µg/L	< 2,0
S0 Nikkel (Ni)	µg/L	3,7
S0 Zink (Zn)	µg/L	< 10

Vluchtige aromatische koolwaterstoffen		
<i>pb. 3130-1 & NEN-ISO 20595</i>		
S0 Benzeen	µg/L	< 0,2
S0 Toluene	µg/L	< 0,2
S0 Ethylbenzeen	µg/L	< 0,2
S0 o-Xyleen	µg/L	< 0,1
S0 m,p-Xyleen	µg/L	< 0,2
BTEX (som)	µg/L	< 0,9
S0 Xylenen (som) factor 0,7	µg/L	0,21
S0 Styreen	µg/L	< 0,2
S0 Naftaleen	µg/L	< 0,02

Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen		
<i>pb. 3130-1 & NEN-ISO 20595</i>		
S0 Dichloormethaan	µg/L	< 0,2
S0 Trichloormethaan	µg/L	< 0,2
S0 Tetrachloormethaan	µg/L	< 0,1
S0 Trichlooretheen	µg/L	< 0,2
S0 Tetrachlooretheen	µg/L	< 0,1
S0 1,1-Dichloorethaan	µg/L	< 0,2
S0 1,2-Dichloorethaan	µg/L	< 0,2
S0 1,1,1-Trichloorethaan	µg/L	< 0,1
S0 1,1,2-Trichloorethaan	µg/L	< 0,1
S0 cis 1,2-Dichlooretheen	µg/L	< 0,1

No.	Uw Monsteromschrijving	Monstermatrix	Uw bemonsterings - datum	Ons Monsternr.
1	1, A07-1: 350-450	Grondwater AS3000	05-09-2024	421-2024-00068554

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico BV

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
Nederland

www.eurofins.nl

KvK/CoC No. 09088623

Op al onze leveringen zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing. Zie www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. Netherlands
IBAN NL71BNPA0227924525
BIC/SWIFT-Code BNPANL2A
BTW nummer: NL804314883B01

AR-421-2024-024622-01
Pagina 2/4

Analyse	Eenheid	1
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen		
<i>pb. 3130-1 & NEN-ISO 20595</i>		
S0 trans 1,2-Dichlooretheen	µg/L	< 0,1
CKW (som)	µg/L	< 1,6
S0 Tribroommethaan	µg/L	< 0,2
S0 1,1-Dichlooretheen	µg/L	< 0,1
S0 1,1-Dichloorpropaan	µg/L	< 0,2
S0 1,2-Dichloorpropaan	µg/L	< 0,2
S0 1,3-Dichloorpropaan	µg/L	< 0,2
S0 Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/L	0,42
S0 Vinylchloride	µg/L	< 0,1
<i>NEN-EN-ISO 10301</i>		
S0 1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/L	0,14

Minerale olie		
<i>pb. 3110-5</i>		
Minerale olie (C10-C12)	µg/L	< 10
Minerale olie (C12-C16)	µg/L	< 10
Minerale olie (C16-C21)	µg/L	< 10
Minerale olie (C21-C30)	µg/L	< 15
Minerale olie (C30-C35)	µg/L	< 10
Minerale olie (C35-C40)	µg/L	< 10
S0 Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/L	< 50

No.	Uw Monsteromschrijving	Monstermatrix	Uw bemonsterings - datum	Ons Monsternr.
1	1, A07-1: 350-450	Grondwater AS3000	05-09-2024	421-2024-00068554
	Vrijgegeven door: K5LS			

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico BV

KvK/CoC No. 09088623

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
Nederland

www.eurofins.nl

Op al onze leveringen zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing. Zie www.eurofins.nl

TESTEN
RvA L010

BNP Paribas S.A. Netherlands
IBAN NL71BNPA0227924525
BIC/SWIFT-Code BNPANL2A
BTW nummer: NL804314883B01

AR-421-2024-024622-01
Pagina 3/4

Appendix (A): met deelmonsterinformatie behorende bij analysecertificaat AR-421-2024-024622-01

Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw bemonsterings - datum
Ons Monsternr. 421-2024-00068554	Uw Monsteromschrijving	1, A07-1: 350-450		
0680756985	1	350	450	05-09-2024
0680757001	1	350	450	05-09-2024
0801167687	1	350	450	05-09-2024

BIJLAGE 8:
Toetsingstabellen

Uw Project **Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)**
 Certificaat **2024107498**
 Toetsing **BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
 Versie **2.0.18**
 Toetsingsdatum **11 September 2024 11:34**

A-MM01, A02: 0-30, A01: 0-30, A04: 0-30, A05: 0-30

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel
Bodemtype correctie					
Fractie < 2 µm		7.7			
Organische stof volgens gloeiverlies methode		2.9			
Metalen					
Barium (Ba)	mg/kg DS	75	170		@
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.45	0.686	0.01	> AW
Kobalt (Co)	mg/kg DS	7.0	15.2		> AW
Koper (Cu)	mg/kg DS	28	47.2	0.05	> AW
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.0457		-
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.05		-
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	12	23.7		-
Lood (Pb)	mg/kg DS	35	49.1		-
Zink (Zn)	mg/kg DS	120	217	0.13	> AW
Minerale olie					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	84.5		-
Organo chloorbestrijdingsmiddelen					
alfa-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00241		-
beta-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00241		-
gamma-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00241		-
Hexachloorbenzeen	mg/kg DS	<0.0010	0.00241		-
Heptachloor	mg/kg DS	<0.0010	0.00241		-
Hexachloorbutadieen	mg/kg DS	<0.0010	0.00241		-
Aldrin	mg/kg DS	<0.0010	0.00241		-
alfa-Endosulfan	mg/kg DS	<0.0010	0.00241		-
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0021	0.00724		-
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483		-
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483		-
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483		-
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483		-
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483		-
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg DS	0.015	0.0507		-
Polychloorbifenylen					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.0169		-
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.37	0.369		-

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsteromschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460261	A-MM01, A02: 0-30, A01: 0-30,	29-08-2024	Overschrijding Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
> AW	> achtergrondwaarde
-	<= Laagste norm

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project **Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)**
 Certificaat **2024107498**
 Toetsing **BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
 Versie **2.0.18**
 Toetsingsdatum **11 September 2024 11:34**

A-MM02, A08: 0-30, A09: 0-30, A10: 0-30, A19: 0-30

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel
Bodemtype correctie					
Fractie < 2 µm		6.1			
Organische stof volgens gloeiverlies methode		1.9			
Metalen					
Barium (Ba)	mg/kg DS	55	141		@
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.37	0.599		-
Kobalt (Co)	mg/kg DS	6.2	15		> AW
Koper (Cu)	mg/kg DS	14	25.4		-
Kwik (Hg)	mg/kg DS	0.071	0.0957		-
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.05		-
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	12	26.1		-
Lood (Pb)	mg/kg DS	44	64.4	0.03	> AW
Zink (Zn)	mg/kg DS	99	194	0.09	> AW
Minerale olie					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	122		-
Organo chloorbestrijdingsmiddelen					
alfa-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
beta-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
gamma-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Hexachloorbenzeen	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Heptachloor	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Hexachloorbutadieen	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Aldrin	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
alfa-Endosulfan	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0021	0.0105		-
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007		-
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0030	0.015		-
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.013	0.0635		-
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0088	0.044		-
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007		-
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg DS	0.035	0.175		-
Polychloorbifenylen					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.0245		-
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	2.9	2.9	0.04	> AW

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsteromschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460262	A-MM02, A08: 0-30, A09: 0-30,	29-08-2024	Overschrijding Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
> AW	> achtergrondwaarde
-	<= Laagste norm

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project **Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)**
 Certificaat **2024107498**
 Toetsing **BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
 Versie **2.0.18**
 Toetsingsdatum **11 September 2024 11:34**

A-MM03, A12: 0-30, A17: 0-30, A18: 8-30, A14: 0-30

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel
Bodemtype correctie					
Fractie < 2 µm		7.3			
Organische stof volgens gloeiverlies methode		4.2			
Metalen					
Barium (Ba)	mg/kg DS	87	203		@
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.47	0.684	0.01	> AW
Kobalt (Co)	mg/kg DS	11	24.5	0.05	> AW
Koper (Cu)	mg/kg DS	18	29.6		-
Kwik (Hg)	mg/kg DS	0.082	0.107		-
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.05		-
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	14	28.3		-
Lood (Pb)	mg/kg DS	38	52.5	0.01	> AW
Zink (Zn)	mg/kg DS	97	174	0.06	> AW
Minerale olie					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	58.3		-
Organo chloorbestrijdingsmiddelen					
alfa-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00167		-
beta-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00167		-
gamma-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00167		-
Hexachloorbenzeen	mg/kg DS	<0.0010	0.00167		-
Heptachloor	mg/kg DS	<0.0010	0.00167		-
Hexachloorbutadieen	mg/kg DS	<0.0010	0.00167		-
Aldrin	mg/kg DS	<0.0010	0.00167		-
alfa-Endosulfan	mg/kg DS	<0.0010	0.00167		-
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0021	0.005		-
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333		-
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333		-
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333		-
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333		-
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333		-
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg DS	0.015	0.035		-
Polychloorbifenylen					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.0117		-
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.48	0.478		-

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsteromschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460263	A-MM03, A12: 0-30, A17: 0-30,	29-08-2024	Overschrijding Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
> AW	> achtergrondwaarde
-	<= Laagste norm

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project **Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)**
 Certificaat **2024107498**
 Toetsing **BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
 Versie **2.0.18**
 Toetsingsdatum **11 September 2024 11:34**

A-MM04, A01: 100-150, A07: 100-150, A07: 150-200

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel
Bodemtype correctie					
Fractie < 2 µm		23.5			
Organische stof volgens gloeiverlies methode		2.3			
Metalen					
Barium (Ba)	mg/kg DS	130	137		@
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.36	0.461		-
Kobalt (Co)	mg/kg DS	19	19.9	0.03	> AW
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	17.7		-
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.0372		-
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.05		-
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	40	41.8	0.10	> AW
Lood (Pb)	mg/kg DS	23	25.8		-
Zink (Zn)	mg/kg DS	110	124		-

Minerale olie

Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	107		-
--------------------------------	----------	-----	-----	--	---

Polychloorbifenylen

PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.0213		-
--------------------------	----------	--------	--------	--	---

Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen

PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35		-
----------------------------	----------	------	------	--	---

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monstersomschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460264	A-MM04, A01: 100-150, A07: 100-	29-08-2024	Voldoet aan Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
> AW	> achtergrondwaarde
-	<= Laagste norm

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project **Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)**
 Certificaat **2024107498**
 Toetsing **BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
 Versie **2.0.18**
 Toetsingsdatum **11 September 2024 11:34**

B01, B01: 50-100

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel
Bodentype correctie					
Fractie < 2 µm		9.2			
Organische stof volgens gloeiverlies methode		1.3			
Organo chloorbestrijdingsmiddelen					
alfa-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
beta-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
gamma-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Hexachloorbenzeen	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Heptachloor	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Hexachloorbutadieen	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Aldrin	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
alfa-Endosulfan	mg/kg DS	<0.0010	0.0035		-
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0021	0.0105		-
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007		-
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007		-
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0018	0.009		-
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007		-
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007		-
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg DS	0.015	0.0755		-

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsteromschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460265	B01, B01: 50-100	29-08-2024	Voldoet aan Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Laagste norm

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project	Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)
Certificaat	2024107498
Toetsing	BoToVa T101 Beoordeling kwaliteitsklassen van grond en baggerspecie bij toepassen op of in de landbodem
Versie	2.0.18
Toetsingsdatum	11 September 2024 11:43

A-MM01, A02: 0-30, A01: 0-30, A04: 0-30, A05: 0-30

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Oordeel
Bodemtype correctie				
Fractie < 2 µm		7.7		
Organische stof volgens gloeiverlies methode		2.9		
Metalen				
Barium (Ba)	mg/kg DS	75	170	@
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.45	0.686	wo
Kobalt (Co)	mg/kg DS	7.0	15.2	wo
Koper (Cu)	mg/kg DS	28	47.2	wo
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.0457	In
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.05	In
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	12	23.7	In
Lood (Pb)	mg/kg DS	35	49.1	In
Zink (Zn)	mg/kg DS	120	217	in
Minerale olie				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	84.5	In
Organo chloorbestrijdingsmiddelen				
alfa-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00241	In
beta-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00241	In
gamma-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00241	In
Hexachloorbenzeen	mg/kg DS	<0.0010	0.00241	In
Heptachloor	mg/kg DS	<0.0010	0.00241	In
Hexachloorbutadieen	mg/kg DS	<0.0010	0.00241	In
Aldrin	mg/kg DS	<0.0010	0.00241	
alfa-Endosulfan	mg/kg DS	<0.0010	0.00241	In
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0021	0.00724	In
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483	In
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483	In
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483	In
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483	In
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00483	In
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg DS	0.015	0.0507	In
Polychloorbifenylen				
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.0169	In
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen				
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.37	0.369	In

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsteromschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460261	A-MM01, A02: 0-30, A01: 0-30,	29-08-2024	Klasse industrie

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
wo	Oordeel Wonen
ln	Oordeel landbouw/natuur
in	Oordeel Industrie

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project	Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)
Certificaat	2024107498
Toetsing	BoToVa T101 Beoordeling kwaliteitsklassen van grond en baggerspecie bij toepassen op of in de landbodem
Versie	2.0.18
Toetsingsdatum	11 September 2024 11:43

A-MM02, A08: 0-30, A09: 0-30, A10: 0-30, A19: 0-30

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Oordeel
Bodemtype correctie				
Fractie < 2 µm		6.1		
Organische stof volgens gloeiverlies methode		1.9		
Metalen				
Barium (Ba)	mg/kg DS	55	141	@
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.37	0.599	In
Kobalt (Co)	mg/kg DS	6.2	15	wo
Koper (Cu)	mg/kg DS	14	25.4	In
Kwik (Hg)	mg/kg DS	0.071	0.0957	In
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.05	In
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	12	26.1	In
Lood (Pb)	mg/kg DS	44	64.4	wo
Zink (Zn)	mg/kg DS	99	194	wo
Minerale olie				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	122	In
Organo chloorbestrijdingsmiddelen				
alfa-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
beta-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
gamma-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Hexachloorbenzeen	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Heptachloor	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Hexachloorbutadieen	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Aldrin	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	
alfa-Endosulfan	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0021	0.0105	In
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007	In
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0030	0.015	In
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.013	0.0635	In
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0088	0.044	In
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007	In
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg DS	0.035	0.175	In
Polychloorbifenylen				
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.0245	In
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen				
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	2.9	2.9	wo

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsteromschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460262	A-MM02, A08: 0-30, A09: 0-30,	29-08-2024	Klasse wonen

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
wo	Oordeel Wonen
In	Oordeel landbouw/natuur

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project	Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)
Certificaat	2024107498
Toetsing	BoToVa T101 Beoordeling kwaliteitsklassen van grond en baggerspecie bij toepassen op of in de landbodem
Versie	2.0.18
Toetsingsdatum	11 September 2024 11:43

**A-MM03, A12: 0-30, A17: 0-30, A18: 8-30,
A14: 0-30**

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Oordeel
Bodemtype correctie				
Fractie < 2 µm		7.3		
Organische stof volgens gloeiverlies methode		4.2		
Metalen				
Barium (Ba)	mg/kg DS	87	203	@
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.47	0.684	wo
Kobalt (Co)	mg/kg DS	11	24.5	wo
Koper (Cu)	mg/kg DS	18	29.6	In
Kwik (Hg)	mg/kg DS	0.082	0.107	In
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.05	In
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	14	28.3	In
Lood (Pb)	mg/kg DS	38	52.5	wo
Zink (Zn)	mg/kg DS	97	174	wo
Minerale olie				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	58.3	In
Organo chloorbestrijdingsmiddelen				
alfa-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00167	In
beta-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00167	In
gamma-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.00167	In
Hexachloorbenzeen	mg/kg DS	<0.0010	0.00167	In
Heptachloor	mg/kg DS	<0.0010	0.00167	In
Hexachloorbutadieen	mg/kg DS	<0.0010	0.00167	In
Aldrin	mg/kg DS	<0.0010	0.00167	
alfa-Endosulfan	mg/kg DS	<0.0010	0.00167	In
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0021	0.005	In
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333	In
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333	In
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333	In
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333	In
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.00333	In
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg DS	0.015	0.035	In
Polychloorbifenylen				
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.0117	In
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen				
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.48	0.478	In

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsteromschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460263	A-MM03, A12: 0-30, A17: 0-30,	29-08-2024	Klasse wonen

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
wo	Oordeel Wonen
In	Oordeel landbouw/natuur

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project **Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)**
 Certificaat **2024107498**
 Toetsing **BoToVa T101 Beoordeling kwaliteitsklassen van grond en baggerspecie bij toepassen op of in de landbodem**
 Versie **2.0.18**
 Toetsingsdatum **11 September 2024 11:43**

A-MM04, A01: 100-150, A07: 100-150, A07: 150-200

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Oordeel
Bodemtype correctie				
Fractie < 2 µm		23.5		
Organische stof volgens gloeiverlies methode		2.3		
Metalen				
Barium (Ba)	mg/kg DS	130	137	@
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.36	0.461	In
Kobalt (Co)	mg/kg DS	19	19.9	wo
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	17.7	In
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.0372	In
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.05	In
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	40	41.8	in
Lood (Pb)	mg/kg DS	23	25.8	In
Zink (Zn)	mg/kg DS	110	124	In
Minerale olie				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	107	In
Polychloorbifenylen				
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.0213	In
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen				
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35	In

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsterschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460264	A-MM04, A01: 100-150, A07: 100-	29-08-2024	Klasse landbouw/natuur

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
wo	Oordeel Wonen
In	Oordeel landbouw/natuur
in	Oordeel Industrie

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project **Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)**
 Certificaat **2024107498**
 Toetsing **BoToVa T101 Beoordeling kwaliteitsklassen van grond en baggerspecie bij toepassen op of in de landbodem**
 Versie **2.0.18**
 Toetsingsdatum **11 September 2024 11:43**

Analyse	Eenheid	B01, B01: 50-100		
		G.W.	G.S.S.D	Oordeel
Bodentype correctie				
Fractie < 2 µm		9.2		
Organische stof volgens gloeiverlies methode		1.3		
Organo chloorbestrijdingsmiddelen				
alfa-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
beta-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
gamma-HCH	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Hexachloorbenzeen	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Heptachloor	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Hexachloorbutadieen	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Aldrin	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	
alfa-Endosulfan	mg/kg DS	<0.0010	0.0035	In
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0021	0.0105	In
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007	In
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007	In
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0018	0.009	In
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007	In
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0014	0.007	In
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg DS	0.015	0.0755	In

<u>Eurofins Nr.</u>	<u>Monsteromschrijving</u>	<u>Datum Monstername</u>	<u>Eindoordeel</u>
M2M-202400460265	B01, B01: 50-100	29-08-2024	Klasse landbouw/natuur

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
In	Oordeel landbouw/natuur

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

Uw Project	Eindsestraat 32 te Balgoij (MM24118)
Certificaat	AR-421-2024-024622-01
Toetsing	BoToVa T13 Toetsing Wbb grondwater (ondiep)
Versie	2.0.18
Toetsingsdatum	25 September 2024 07:03
Is Diep grondwater	Nee

Analyse	Eenheid	1			Oordeel
		G.W.	G.S.S.D	Index	
Metalen					
Lood (Pb)	µg/l	< 2.0	1.4		-
Barium (Ba)	µg/l	< 20	14		-
Cadmium (Cd)	µg/l	< 0.20	0.14		-
Kobalt (Co)	µg/l	< 2.0	1.4		-
Koper (Cu)	µg/l	< 2.0	1.4		-
Kwik (Hg)	µg/l	< 0.050	0.035		-
Molybdeen (Mo)	µg/l	< 2.0	1.4		-
Nikkel (Ni)	µg/l	3.7	3.7		-
Zink (Zn)	µg/l	< 10	7		-
Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen					
Benzeen	µg/l	< 0.2	0.14		-
Tolueen	µg/l	< 0.2	0.14		-
Ethylbenzeen	µg/l	< 0.2	0.14		-
Xylenen (som) factor 0,7	µg/l	0.21	0.21		-
Styreen	µg/l	< 0.2	0.14		-
Naftaleen	µg/l	< 0.02	0.014		-
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen					
Dichloormethaan	µg/l	< 0.2	0.14		-
Trichloormethaan	µg/l	< 0.2	0.14		-
Tetrachloormethaan	µg/l	< 0.1	0.07	0.01	-
Trichlooretheen	µg/l	< 0.2	0.14		-
Tetrachlooretheen	µg/l	< 0.1	0.07		-
1,1-Dichloorethaan	µg/l	< 0.2	0.14		-
1,2-Dichloorethaan	µg/l	< 0.2	0.14		-
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	< 0.1	0.07		-
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	< 0.1	0.07		-
Tribroommethaan	µg/l	< 0.2	0.14		@
Vinylchloride	µg/l	< 0.1	0.07	0.01	-
1,1-Dichlooretheen	µg/l	< 0.1	0.07	0.01	-
1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/l	0.14	0.14	0.01	-
Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/l	0.42	0.42		-
Minerale olie					
Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/l	< 50	35		-
Extra parameters					
som 16 aromatische oplosmiddelen (Bbk, 1-1-2008)	µg/l		0.77		@
PAK Totaal VROM (10)			0.0002		

Eurofins Nr.	Monsteromschrijving	Datum Monstername	Eindoordeel
421-2024-00068554	1	05-09-2024	Voldoet aan Streefwaarden

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
-	<= Streefwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk

Deze toetsing is met de grootste zorg samengesteld Eurofins Analytico B.V. is echter niet verantwoordelijk voor de uitkomst van deze toetsing.

Mocht u een probleem in deze toetsing signaleren dan verzoeken wij u vriendelijk dit door te geven aan eol.helpdesk@eurofins.com

BIJLAGE 9:
Projectfoto's

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

onderzoek

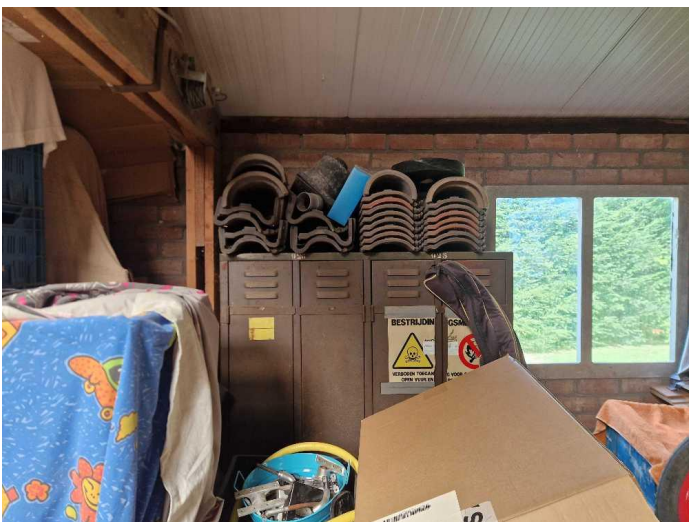
onderzoek

onderzoek

onderzoek

meetpunt B01

meetpunt B01

meetpunt C01

meetpunt C01

meetpunt C02

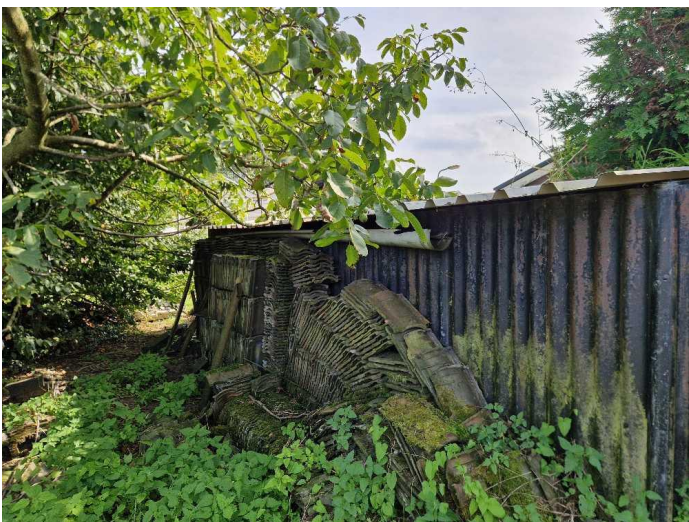
meetpunt C02

meetpunt C03

meetpunt C04

meetpunt C04

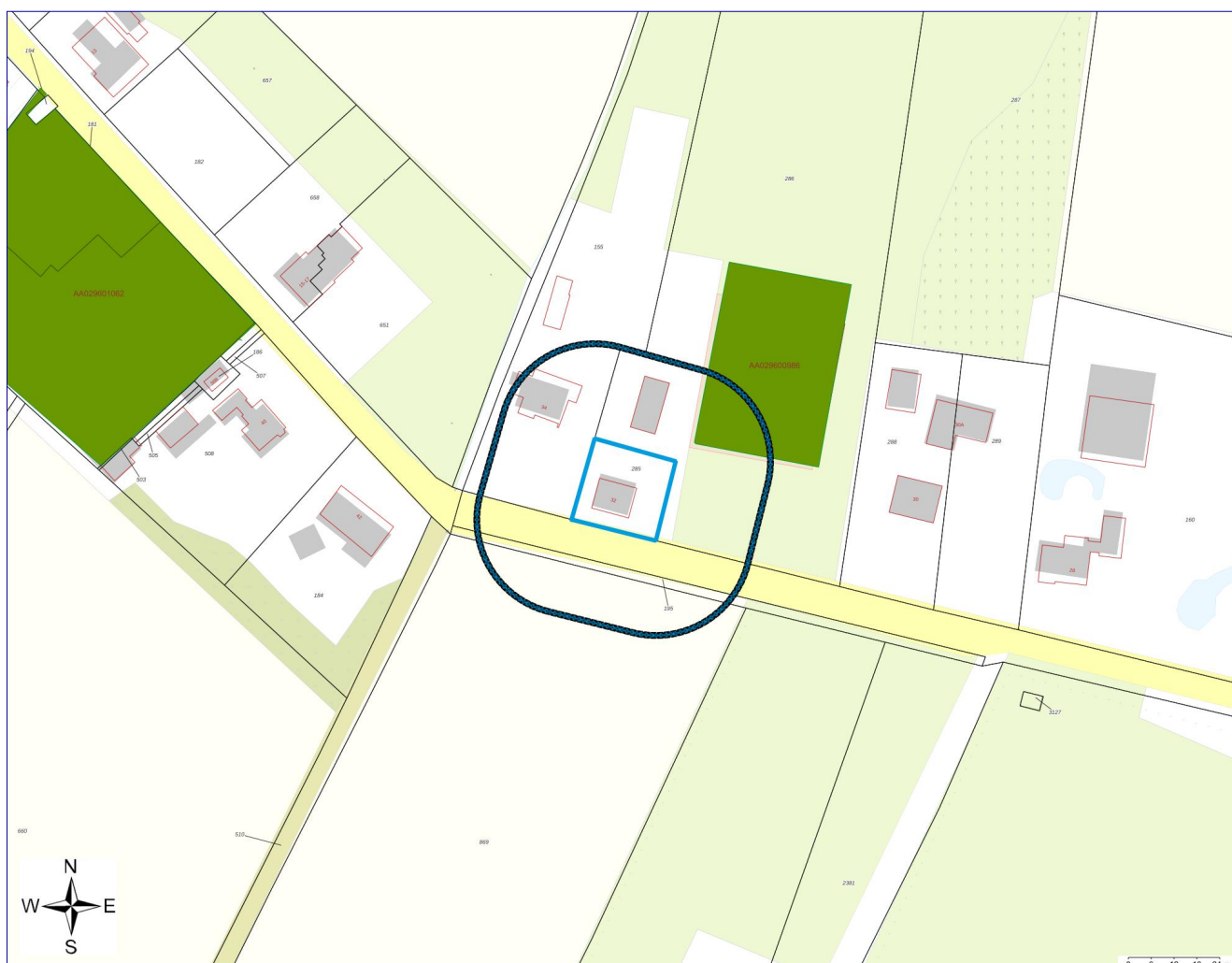

BIJLAGE 10:

Informatie vooronderzoek

Bodeminformatie

Eindsestraat 32 te Balgoij

Geselecteerd gebied

25-meter contour

Locatie

Percelen

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Gegevens binnen het geselecteerde gebied	4
Locaties	4
Gegevens binnen de 25-meter contour rond het geselecteerde gebied	5
Locaties	5
Disclaimer	7
Toelichting	8

Inleiding

Aan deze gegevens kunnen geen rechten worden ontleend!

Indien er stoffen in de bodem voorkomen die van nature niet in de bodem zitten is sprake van bodemverontreiniging.

De provincies en gemeenten spelen een rol bij het saneren of beheersen van een bodemverontreiniging. De provincies en een aantal grotere gemeenten zijn in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) aangewezen als de instanties die toezien op het saneren van verontreinigde bodem en het voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging (bevoegd gezag Wetbodembescherming). Zij sturen de bodemsaneringsoperatie en voeren zelf bodemsaneringen uit en beoordelen plannen en saneringen die door anderen (bedrijven, particulieren en gemeenten) worden uitgevoerd. Hierbij kan de provincie juridische en financiële instrumenten inzetten. In dit kader worden bodemgegevens verzameld in het bodeminformatiesysteem (BIS).

In deze rapportage treft u gegevens aan die afkomstig zijn uit het BIS. Hiermee krijgt u een indruk van de aan- of afwezigheid van gegevens over mogelijke bodemverontreiniging in het geselecteerde gebied.

Het ontbreken van gegevens in het BIS of deze rapportage wil niet zeggen dat er geen bodemverontreiniging op een perceel of in een gebied aanwezig is.

In het rapport wordt per locatie aangegeven (Vervolg WBB-traject) of een locatie nog tot de werkvoorraad behoort en welke vervolg in dat kader wordt verwacht.

Dit rapport bestaat uit vier delen:

1. Voorblad: Deze pagina bevat een tekening van het geselecteerde gebied.
2. Informatie over het geselecteerde gebied: De in het bodeminformatiesysteem aangetroffen informatie over locaties die zich binnen het geselecteerde gebied bevinden. .
3. Disclaimer
4. Toelichting op de rapportage: Hier vindt u de uitleg van de gegevens die in dit rapport zijn vermeld.

Gegevens binnen het geselecteerde gebied

Locaties

Bij de Provincie Gelderland zijn over locaties, onderzoeken en documenten geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Gegevens binnen de 25-meter contour rond het geselecteerde gebied

Locaties

De volgende bodemlocaties zijn bekend in het geselecteerde gebied:

Locatie: HBB: Hoogstraten, A.W.; Eindsestraat 32

Locatiennaam	HBB: Hoogstraten, A.W.; Eindsestraat 32
Adres	Eindsestraat 32
Woonplaats	Balgoij
Gemeente	Wijchen
Locatiecode	AA029600986
Locatiecode bevoegd gezag Wbb	GE029601055
Gegevensbeheerder	Provincie Gelderland
Vervolgactie Wbb	Uitvoeren historisch onderzoek
Statusverontreiniging op basis van onderzoeken	Potentieel Ernstig
Laatst uitgevoerd onderzoek	

Uitgevoerde onderzoeken

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Beschikbare documenten per onderzoek

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Verontreinigende activiteiten

Activiteit	Start	Einde	Vervallen	Benoemd	Verontreinigd	Spoed	Voldoende onderzocht
kassenbouw (metaalconstructies)	1980	onbekend	Nee	Nee	Onbekend	onbekend	Onbekend
dieseltank (bovengronds)	1980	onbekend	Nee	Nee	Onbekend	onbekend	Onbekend
hbo-tank (bovengronds)	1980	onbekend	Nee	Nee	Onbekend	onbekend	Onbekend
groentenkwekerij	1980	onbekend	Nee	Nee	Onbekend	onbekend	Onbekend

Geconstateerde verontreinigingen

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Besluiten

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Beschikbare documenten per besluit

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Sanering

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Saneringscontouren

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Zorgmaatregelen

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Overige beschikbare documenten

Bij de Provincie Gelderland zijn hierover geen digitale gegevens beschikbaar of (nog) niet ingevoerd.

Disclaimer

De inhoud hiervan is grotendeels gebaseerd op werkelijke gegevens maar de actualiteit en betrouwbaarheid hiervan zijn niet gegarandeerd. Verder kunnen ook testgegevens zonder relatie met de werkelijkheid voorkomen.

Aan deze gegevens kunnen geen rechten worden ontleend!

Toelichting

Samenstelling van bodeminformatie in het bodeminformatiesysteem (BIS)

Verontreinigende activiteiten (HBB).

Dat verontreinigende stoffen toch in de bodem terecht komen is vaak het gevolg van bedrijfsactiviteiten. Maar er kan ook sprake zijn van bodemverontreiniging door bijvoorbeeld het ophogen van terreinen voor het bouwrijp maken, het lekken van een brandstoftank of een ongeval. Op basis van (archieff)onderzoek zijn potentiële verontreinigingen op basis van (voormalige)bedrijfsactiviteiten (UBI's) en de bekende bodemverontreinigingen in beeld gebracht, het zgn. landsdekkend beeld (LDB, 2004). De potentiële verontreinigingen vormen het zgn. HistorischBodemBestand (HBB). Deze gegevens vormen de basis voor de werkvoorraad van de provincie. Afhankelijk van de score van de UBI behoort een locatie tot de werkvoorraad (potentiële)bodemverontreiniging die voor 2030 gesaneerd danwel beheerst moet zijn of de spoedeisende werkvoorraad die voor 2015 gesaneerd danwel beheerst moet zijn. Ook voor het bewaken van de voortgang van de bodemsaneringsoperatie van de locaties waar de provincie bevoegd gezag is en de eigen werkprocessen maakt de provincie gebruik van het BIS.

Het Wbb-traject / vervolg Wbb

(potentiële)bodemverontreinigingslocaties doorlopen een zgn. Wbb-traject van onderzoek en sanering totdat de locatie niet meer tot de werkvoorraad van de provincie behoort. De locatie is dan voldoende onderzocht of gesaneerd. Indien op de locatie na sanering nog een restverontreiniging achterblijft (bijv. indien een verontreiniging wordt afgedekt met een verharding of leeflaag) dan is sprake van nazorg. Nazorgmaatregelen worden vastgelegd en gecontroleerd. In dit rapport wordt per locatie aangegeven in welke fase van het Wbb-traject een locatie zich bevindt (Vervolg Wbb-traject):

Wbb traject starten

De locatie behoort op basis van vooronderzoek of vanuit het HBB tot de werkvoorraad van de provincie maar er is nog geen (historisch)onderzoek uitgevoerd. Op enig moment zal onderzoek plaats moeten vinden.

Bodemonderzoek uitvoeren

Vooronderzoek of historisch onderzoek geeft aanleiding om bodemonderzoek te doen. Daarbij kan sprake zijn van verkennend of nader onderzoek.

Saneringsonderzoek uitvoeren

Op basis van nader onderzoek is bepaald dat gesaneerd moet worden. Het saneringsonderzoek is gericht op de inventarisatie van de mogelijke wijzen van sanering en zal uitmondend in een keuze van de wijze van sanering.

Saneringsplan opstellen

Als is vastgesteld dan sanering moet worden uitgevoerd dient een saneringsplan opgesteld te worden. Het saneringsplan wordt door het bevoegd gezag beschikt. In de beschikking op het saneringsplan kan het bevoegd gezag nadere eisen stellen aan de sanering. De saneerder voert de sanering uit overeenkomstig het door het bevoegd gezag goedgekeurde saneringsplan en de voorschriften die zij aan de instemming hebben verbonden.

Sanering en/of evaluatie uitvoeren

Als het bevoegd gezag heeft ingestemd met het saneringsplan kan de sanering worden uitgevoerd. Na afronding van de sanering stelt de saneerder een evaluatierapport op. Op basis van het evaluatierapport zal het bevoegd gezag beoordelen of een sanering voldoende is uitgevoerd. Voldoende gesaneerde locatie behoren daarmee niet meer tot de werkvoorraad van de provincie.

Zorgmaatregelen uitvoeren

Na sanering kan sprake zijn van restverontreiniging (bijv. indien sprake is van een afdeklaag als saneringsmaatregel). Deze maatregelen kunnen bestaan uit beperkingen in het gebruik van de locatie of het voorkomen blootstelling aan of verspreiding van de restverontreiniging.

Gesaneerd

Indien een sanering is uitgevoerd wordt door het bevoegd gezag het evaluatierapport beoordeeld. Indien met een beschikking wordt ingestemd met de uitgevoerde sanering (aan de saneringsdoelstelling is voldaan) behoort de locatie niet meer tot de werkvoorraad van de provincie. Wel kan nog sprake zijn van nazorg zoals bijvoorbeeld het in stand houden van een afdeklaag of het verplicht melden van gewijzigd gebruik.

Geen werkvoorraad (meer)

De locatie behoort op basis van de UBI score niet tot de werkvoorraad of is voldoende onderzocht of gesaneerd.

Toelichting op de gerapporteerde informatie

Locatie

Algemene gegevens waaronder de locatie in het BIS bekend is. Daarnaast wordt aangegeven of de locatie betrekking heeft op een verontreiniging die na 1 januari 1987 is ontstaan (een zorgplicht geval dat onmiddellijk ongedaan gemaakt moet worden/zijn).

Status

In de wet bodembescherming wordt onderscheid gemaakt tussen ernstige en niet ernstige verontreinigingen. Op basis daarvan wordt bepaald of een locatie door het bevoegd gezag wordt opgepakt. Voordat het bevoegd gezag hierover in een beschikking een uitspraak doet wordt de beoordeling op basis van historisch- en/of verkennend onderzoek vastgelegd (beoordeling). Indien er een uitspraak is van het bevoegd gezag dan wordt dat vermeld bij het veld 'Beschikking'.

(mogelijk) verontreinigende activiteiten

Dit is een overzicht van potentieel verontreinigende (bedrijfs)activiteiten die op de locatie (mogelijk) zijn uitgevoerd, worden vermoed (HBB) en/of zijn onderzocht. Met 'vervallen' wordt aangegeven of een activiteit werkelijk op de locatie heeft plaatsgevonden. Met 'Benoemd' wordt aangegeven of deze activiteit ook in de bodemonderzoeken zijn benoemd. Vervolgens wordt aangegeven of er een verontreiniging veroorzaakt door deze activiteit aanwezig is.

Verontreinigingen

Indien verontreinigingen in de grond of het grondwater zijn aangetroffen wordt in deze tabel aangegeven in welke mate overschrijding van de normen heeft plaatsgevonden. Tevens wordt vermeld welke omvang de verontreiniging heeft en op welke diepte deze zit.

Rapporten

Een lijst van rapporten die betrekking hebben op de locatie. Deze rapporten worden in het geval van ernstige verontreiniging beoordeeld door het bevoegd gezag Wbb (provincie). Door uitwisseling van gegevens met gemeenten worden ook rapporten vermeld die in het bezit zijn van de betreffende gemeente maar die niet bij de provincie aanwezig zijn.

Besluiten

Op basis van de aangeleverde rapporten doet het bevoegd gezag uitspraak over de mate van verontreiniging (ernst), de spoedeisendheid van saneren (spoed), te nemen maatregelen voor, na en tijdens sanering, saneringsplannen en de uitvoering van de sanering (evaluatie). In dit overzicht worden de door de provincie genomen besluiten vermeld.

Sanering

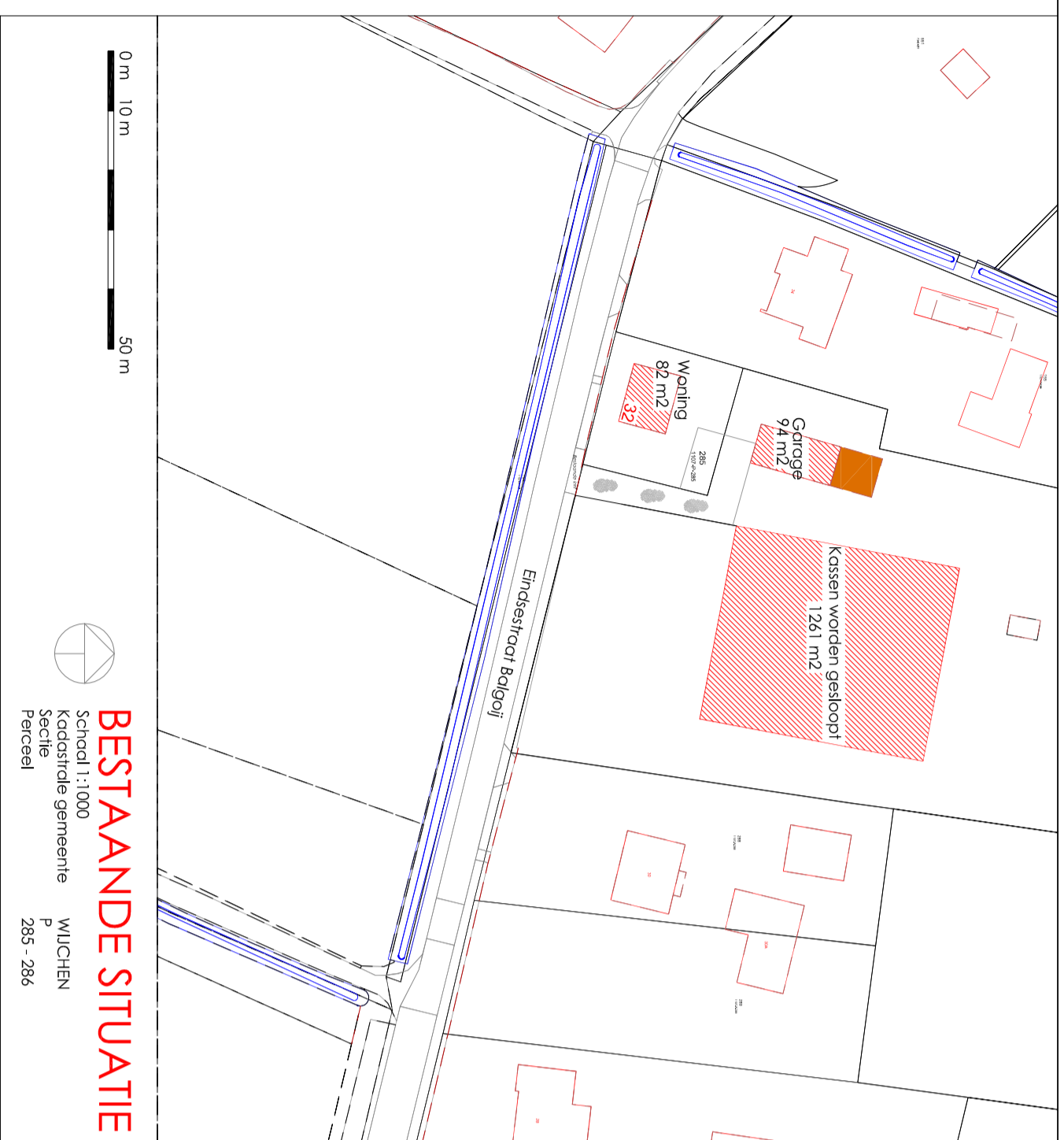
In een saneringsplan wordt aangegeven hoe de sanering wordt uitgevoerd. Dit kan in fasen gebeuren of in delen van de verontreiniging. Indien het bevoegd gezag een termijn heeft afgegeven voor het starten van de sanering dan wordt dat hier vermeld. Door het beoordelen van een evaluatierapport van de sanering wordt tevens de einddatum van de sanering bepaald.

Saneringscontouren

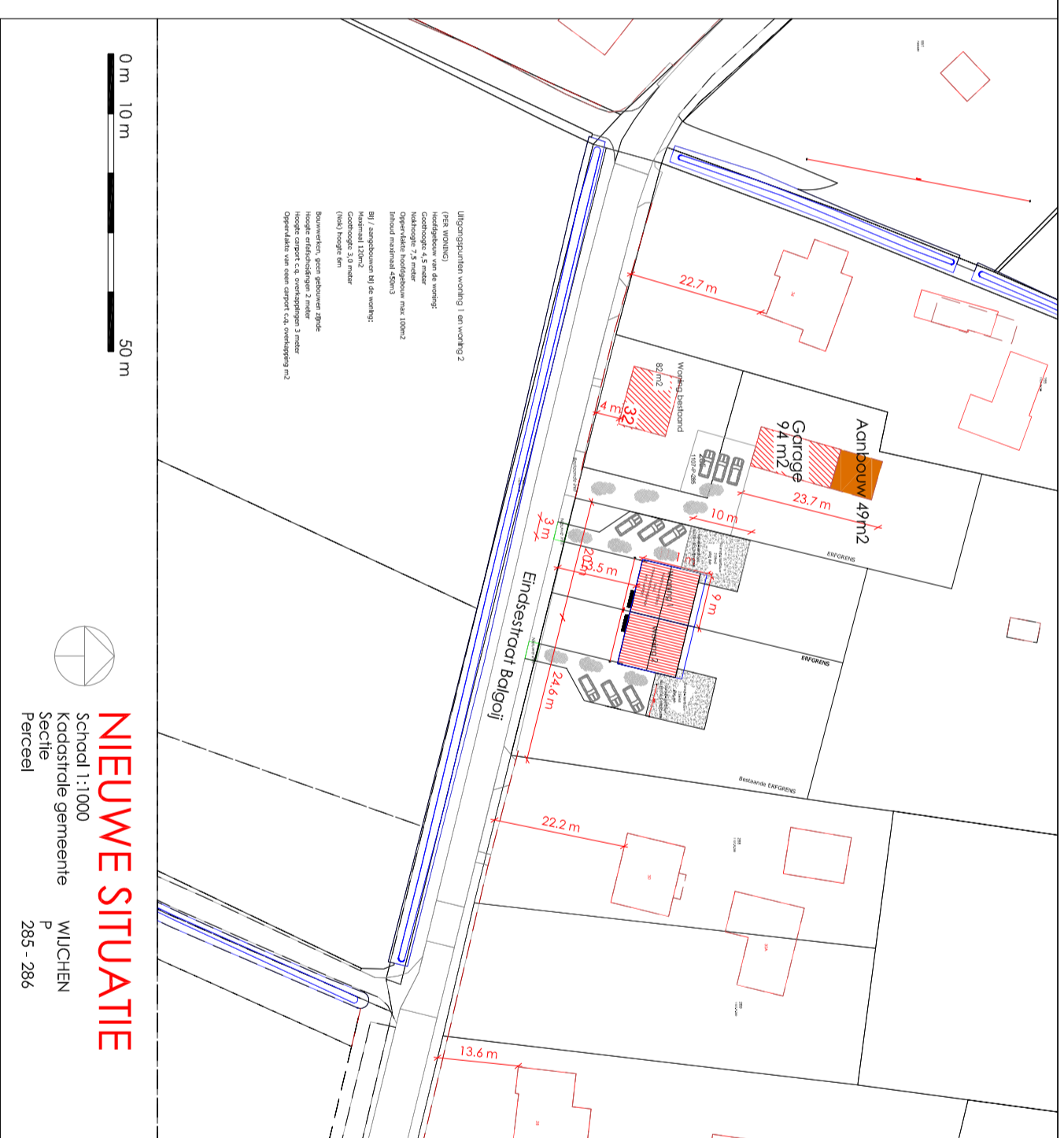
Indien sprake is van sanering in delen of fasen dan worden meerdere contouren vermeld. Per fase of deel wordt aangegeven welke saneringsvariant voor de boven- of ondergrond uiteindelijk is uitgevoerd.

Zorgmaatregelen

Indien na sanering nog verontreiniging is achtergebleven, zullen maatregelen worden genomen om blootstelling aan of verspreiding van de restverontreiniging te voorkomen. Deze maatregelen worden in het BIS geregistreerd. Het bevoegd gezag houdt toezicht op het in stand houden van deze maatregelen.

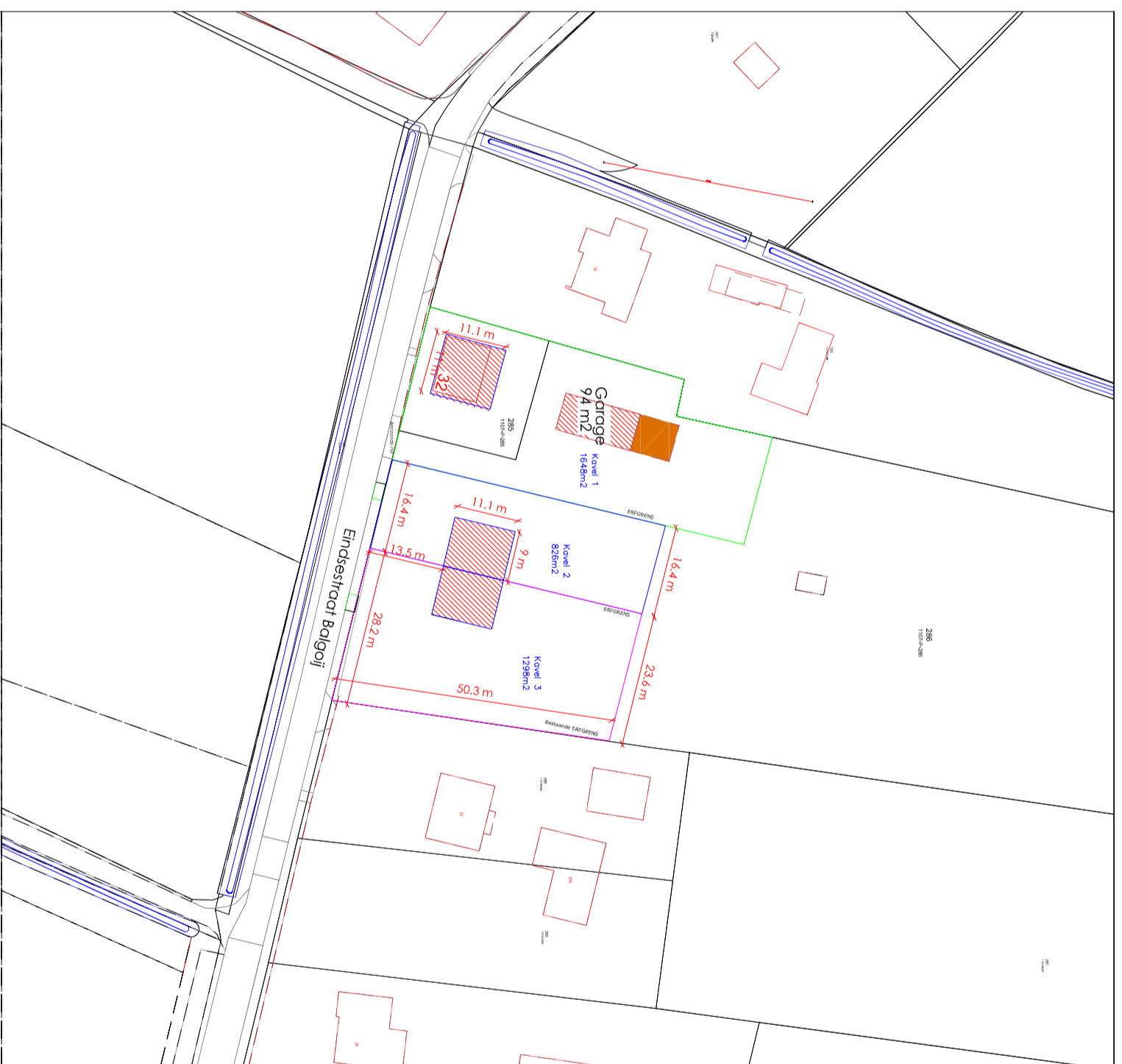
BESTAANDE SITUATIE
 Schaal 1:1000
 Kadastrele gemeente WILCHEN
 Sectie P
 Perceel 285 - 286

NIEUWE SITUATIE
 Schaal 1:1000
 Kadastrele gemeente WILCHEN
 Sectie P
 Perceel 285 - 286

Landschappelijke inpassing
 Schaal 1:1000
 Kadastrele gemeente WILCHEN
 Sectie P
 Perceel 285 - 286

BOUWVLAK
 Schaal 1:1000
 Kadastrele gemeente WILCHEN
 Sectie P
 Perceel 285 - 286

Alle maten in mm, maken in het werk te controleren

Opdrachtgever: Fam. Hoogstraten
 Hoogstratenstraat 2
 6613 AS Belgioij

Project: KfI project "Fam. Hoogstraten"

Omschrijving: Situatie bestaand - nieuw - landschappelijke inrichting - bouwvlak

Schaal	1:1000	Getekend door	HVT	Datum	
Uitsnede		Datum	01-08-2024	Datum	
Project nr.:	2020_A3	Blad nr.:	01	A1	

— Streepte is: hier invullen wat gevraagd wordt

Vakje is: aankruisen wat van toepassing is

1 Naam

Adres en telefoonnummer

Postcode en plaats

2 Meldt het

- oprichten van een tuinbouwbedrijf met bedekte teelt*)
voorgenomen tijdstip van inwerkingtreding van de inrichting:
 uitbreiden of wijzigen van een tuinbouwbedrijf met bedekte teelt*), dan wel het veranderen van de werking daarvan.
Voorgenomen tijdstip waarop de uitbreiding of wijziging in werking wordt gebracht, dan wel de werking wordt veranderd:
 van toepassing worden van het Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt milieubeheer op een reeds opgericht
tuinbouwbedrijf*).

3 Plaats waar het tuinbouwbedrijf met bedekte teelt is of zal worden gevestigd:

Adres en telefoonnummer

Postcode en gemeente

Einberstraat 32 (024-6413887)
6613 AS Wychen.

4 Gegevens met betrekking tot het van toepassing zijn van het besluit:

	ja	nee
4.1 Zijn één of meer installaties aanwezig voor ruimteverwarming of warmwatervoorziening met een nominaal vermogen van groter dan 7,5 MW?	☐	☒
4.2 Zijn één of meer gasturbines of gasturbine installaties aanwezig?	☐	☒
4.3 Wordt een andere brandstof dan aardgas, propaan, butaan, gasolie, petroleum of lichte stookolie gebruikt voor ruimteverwarming of warmwatervoorziening?	☐	☒
4.4 Wordt een andere brandstof dan gasolie of aardgas gestookt in een installatie voor warmtekraftkoppeling of in een warmtepompinstallatie?	☐	☒
4.5 Worden onderzoeken, beproevingen of demonstraties uitgevoerd met experimentele-verbrandingstechnieken of met technieken ter bestrijding van de uitwerp van zwaveldioxide, stikstofdioxide of stof?	☐	☒
4.6 Worden begassing van bloembollen of knollen met bestrijdingsmiddelen voor derden uitgevoerd in een specifiek daartoe ingerichte begassingsruimte?	☐	☒
4.7 Vindt opslag van kooldioxide plaats in tanks met een gezamenlijke inhoud van meer dan 16.000 liter?	☐	☒
4.8 Zijn andere nitraathoudende kunstmeststoffen aanwezig dan die van klasse C (zie toelichting)?	☐	☒
4.9 Wordt electriciteit voor elektrische installaties betrokken van andere bronnen dan het openbare elektriciteitsnet, warmtekraftkoppeling(s), een noodstroominstallatie(s) of uit zonne-energie?	☐	☒
4.10 Vindt ondergrondse opslag van gasolie of lichte stookolie plaats in tanks met een gezamenlijke inhoud van meer dan 50.000 liter?	☐	☒
4.11 Worden gasolie en lichte stookolie opgeslagen in ondergrondse tanks die zijn vervaardigd uit andere materialen dan staal of kunststof?	☐	☒
4.12 Worden K1- of K2-vloeistoffen opgeslagen in ondergrondse tanks?	☐	☒
4.13 Worden K1- of K2-vloeistoffen, uitgezonderd petroleum, opgeslagen in bovengrondse tanks?	☐	☒
4.14 Wordt petroleum opgeslagen in één of meer bovengrondse tanks met een gezamenlijke inhoud van meer dan 2500 liter?	☐	☒
4.15 Wordt afgewerkte olie bewaard in tanks met een gezamenlijke inhoud van meer dan 1500 liter of wordt afgewerkte olie anders dan in bovengrondse tanks bewaard?	☐	☒
4.16 Is propaan aanwezig in een stationair reservoir waarop het Besluit opslag propaan milieubeheer NIET van toepassing is?	☐	☒
4.17 Wordt meer dan 400 kg bestrijdingsmiddelen bewaard?	☐	☒
4.18 Worden motorbrandstoffen aan derden afgeleverd?	☐	☒
4.19 Vindt opslag van vloeibare kunstmeststoffen plaats in tanks met een gezamenlijke inhoud van meer dan 24.000 liter?	☐	☒
4.20 Worden bloemen of siergewassen geveerd?	☐	☒
4.21 Wordt bij de teelt van eetbare paddestoelen gebruik gemaakt van een ander uitgangsmateriaal dan geënte of doorgegroeide compost?	☐	☒
4.22 Is meer dan één wisselreservoir voor de aandrijving van vorkheftrucks aanwezig of is de waterinhoud van het wisselreservoir meer dan 150 liter?	☐	☒
4.23 Worden bedrijfsmatig dieren gehouden?	☐	☒
4.24 Bedraagt het gezamenlijke teeltoppervlak van de cellen voor de teelt van eetbare paddestoelen meer dan 4000 m ² ?	☐	☒
4.25 Zijn één of meer koelinstallaties aanwezig die gezamenlijk meer dan 100 kg ammoniak of een brandbaar koudemiddel bevatten?	☐	☒
4.26 Is in verband met de ligging van de inrichting een vergunning vereist (zie toelichting)?	☐	☒

Heeft u één of meer van bovenstaande vragen 4.1 t/m 4.26 met ja beantwoord, dan is het "Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt milieubeheer" niet op de inrichting van toepassing. Dit houdt in dat u voor de inrichting een milieuvergunning bij het bevoegd gezag (de gemeente) dient aan te vragen. U hoeft dit meldingsformulier dan niet aan uw gemeente te sturen.

5 Nadere gegevens:

Welke van de volgende activiteiten vindt(en) plaats op minder dan 25 meter van een woningen van derden of een gevoelig object?

opslag vaste dierlijke mest; opslag organische mest; compostplaat; composteren

Datum

Handtekening

12-10-1997

*) Voor een tuinbouwbedrijf met bedekte teelt geldt ondermeer dat deze tot een krachtens artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer aangewezen categorie behoort en deel uitmaakt van een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak bestemd is voor het bedrijfsmatig verbouwen van tuinbouwproducten in een bedekte ruimte.

Bij de melding moet een plattegrond van het bedrijf worden overgelegd, waarop onder andere de bestemmingen van de ruimten en de grenzen van (het terrein van) de inrichting staan aangegeven. De schaal van de tekening moet bij voorkeur 1: 250 bedragen. De tekening moet zijn voorzien van een datum en handtekening.

Algemeen

Op grond van het Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt milieubeheer is voor veel tuinbouwbedrijven met bedekte teelt (o.a. glastuinbouwbedrijven, champignonkwekerijen en witloftrekkerijen) de plicht komen te vervallen om een milieuvergunning te hebben. In plaats daarvan kan men volstaan met een eenvoudige melding wanneer een tuinbouwbedrijf met bedekte teelt wordt opgericht of uitgebreid, of wanneer de werkzaamheden worden gewijzigd. Ook een bestaand tuinbouwbedrijf met bedekte teelt waarvoor in het verleden verzuimd is een milieuvergunning te vragen, moet alsnog worden gemeld. In de brochure "regels voor tuinbouwbedrijven met bedekte teelt" is uiteengezet wanneer een melding moet worden gedaan. Indien deze brochure niet in uw bezit is kunt u deze opvragen bij uw gemeente. Invulling van dit formulier maakt vanzelf duidelijk of het besluit inderdaad van toepassing is op het tuinbouwbedrijf. Is dit niet het geval, dan is voor het tuinbouwbedrijf een milieuvergunning nodig. Gemeenten zijn in het algemeen behulpzaam bij het invullen van dit formulier.

Bij de melding moet een plattegrond van het tuinbouwbedrijf worden overgelegd met een schaal van bij voorkeur 1 : 250. De schaal mag dus bijvoorbeeld ook 1 : 100 of 1 : 200 zijn. Voor het maken van deze tekening kan gebruik worden gemaakt van een tekening die is gebruikt bij de aanvraag van de bouwvergunning. De te overleggen plattegrond mag eenvoudig zijn en kan in principe zelf worden vervaardigd. Op de tekening moet ten minste zijn aangegeven:

- de grenzen van de inrichting;
- de ligging en omvang van de opslagen van mest en kuilvoer;
- de bestemming van de aangrenzende percelen;
- de ligging en de indeling van de gebouwen;
- de bestemming van de werkruimten;
- de bestemming van de tot de inrichting behorende terreinen;
- de ligging van de brandstoftanks.

Het meldingsformulier met de plattegrond moeten worden toegezonden aan uw gemeente en de regionale inspecteur voor de milieuhygiëne. De adressen van de regionale inspecteurs staan op de onderzijde van dit blad.

Het formulier is onderverdeeld in rubrieken. Per rubriek wordt hieronder een nadere toelichting gegeven.

Rubriek 1

Hier moet u de naam en het adres invullen van degene die het tuinbouwbedrijf drijft. Dit is degene die verantwoordelijk is voor de feitelijke bedrijfsvoering.

Rubriek 2

In de brochure is uiteengezet wanneer melding moet worden gedaan van het oprichten of uitbreiden van het tuinbouwbedrijf of het wijzigen van de werkwijze en wanneer een bestaande inrichting moet worden gemeld. Indien de melding wordt gedaan voor het oprichten of uitbreiden van de inrichting of het wijzigen van de werkwijze, moet u het voorgenomen tijdstip invullen, waarop het oprichten, uitbreiden of wijzigen zal zijn gerealiseerd. De gemeente kan dan voor dit tijdstip controleren of aan de voorschriften van het besluit kan worden voldaan.

Rubriek 3

In deze rubriek moet u het adres invullen, waar het tuinbouwbedrijf is of zal worden gevestigd.

Rubriek 4

De vragen 4.1 t/m 4.26 hebben betrekking op onderwerpen die bepalend zijn voor het al dan niet van toepassing zijn van het besluit. Indien één of meer van deze vragen met ja wordt beantwoord, is het besluit niet van toepassing. In dat geval is voor het tuinbouwbedrijf een milieuvergunning vereist.

Vraag 4.1

Het gaat om het vermogen per installatie.

Vragen 4.3 en 4.4

Het stoken met kolen en zware stookolie is niet toegestaan.

Vraag 4.6

Het behandelen van bloembollen of knollen voor derden met bestrijdingsmiddelen d.m.v. begassing is niet toegestaan.

Vraag 4.7

De gezamenlijke inhoud van de reservoirs voor de opslag van vloeibare CO₂ mag niet meer bedragen dan 16.000 l.

Vraag 4.8

De kunstmeststoffen die normaliter op een tuinbouwbedrijf aanwezig zijn, vallen in de klasse C. Nitraathoudende kunstmeststoffen klasse A (ontpofbaar) en klasse B (ontbrandbaar) worden in de praktijk alleen in de fabriek opgeslagen.

Vragen 4.10 en 4.11

Ondergrondse opslag van gasolie en lichte stookolie niet meer dan 50.000 l. en in stalen of kunststof tanks.

Vragen 4.12 en 4.13

K1, K2 en K3-vloeistoffen zijn brandbare vloeistoffen. K1-vloeistoffen zijn licht ontvlambaar, zoals bijvoorbeeld benzine en spiritus. K2-vloeistoffen zijn onder meer petroleum, terpentijn en thinner. Bij K3-vloeistoffen kan worden gedacht aan gasolie of dieselolie. Op de verpakking van de brandbare vloeistoffen kan worden afgelezen tot welke klasse de vloeistof behoort en wel als volgt:
K1: oranje vierkant met daarin een zwarte vlam en de tekst

'licht ontvlambaar;

K2: de tekst 'ontvlambaar;

K3: geen aanduiding verplicht.

Vraag 4.14

Niet meer dan 2500 l. petroleum.

Vraag 4.16

Heeft u bij uw bedrijf een propaantank die niet onder de werking van het besluit opslag propaan valt, dan moet u de vraag met 'ja' beantwoorden.

Vraag 4.19

De gezamenlijke opslag van vloeibare meststoffen mag niet meer bedragen dan 24.000 l.

Vraag 4.21

Op het bedrijf mag slechts elders geënte en doorgroeide compost worden toegepast.

Vraag 4.24

Het gaat om het effectieve teeltoppervlak.

Voor de beantwoording van **vraag 4.26**; zie het schema op de volgende bladzijde.

Rubriek 5

In deze rubriek moet u een aantal gegevens vermelden op basis waarvan de gemeente zich een oordeel kan vormen over de aard en de omvang van bepaalde activiteiten van het tuinbouwbedrijf. De gegevens zijn onder meer van belang voor het eventueel stellen van nadere eisen.

In principe kunnen meerdere vakjes worden aangekruist.

Adressen Regionale Inspecties van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne

1. Insp. Groningen, Friesland en Drenthe
Postbus 30020
9700 RM Groningen

4. Insp. Noord-Holland/Flevoland
Postbus 1182
2001 BD Haarlem

7. Insp. Zuid-Holland
Postbus 5312
2280 HH Rijswijk

2. Insp. Overijssel
Postbus 7009
8007 HA Zwolle

5. Insp. Zeeland
Postbus 472
4330 AL Middelburg

8. Insp. Utrecht
Postbus 13154
3507 LD Utrecht

3. Insp. Gelderland
Postbus 60083
6800 JB Arnhem

6. Insp. Limburg
Huskensweg 17^a
6412 SB Heerlen

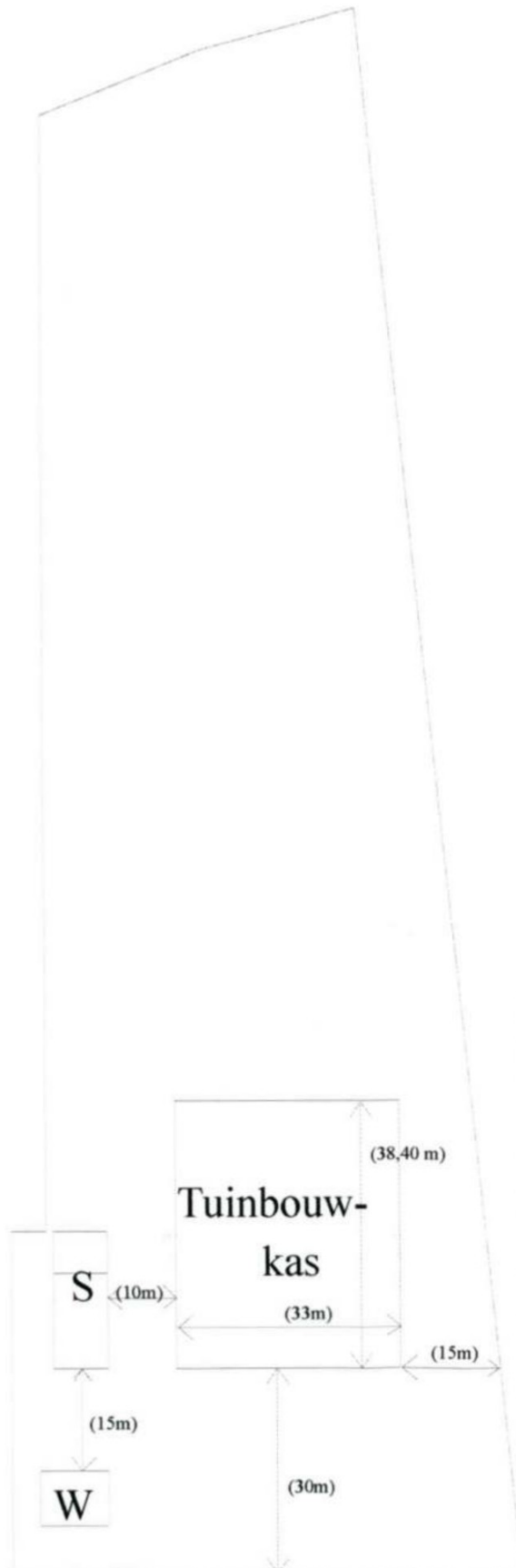
9. Insp. Noord-Brabant
Postbus 6195
5600 HD Eindhoven

Legenda

S = Schuur

W = Woonhuis

Behorend bij meldingsformulier :

Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt milieubeheer, van:

[Redacted]
Eindsestraat 52
6613 AS Balgoij

Eindsestraat

Schaal 1 : 1000

Datum 12-10-1997

BIJLAGE BIJ MELDINGSFORMULIER *BESLUIT BEDEKTE TEELT MILIEUBEHEER.*

1. Behoort bij melding van Naam:.....
Adres:.....

2. Wordt afvalwater op het openbaar (gemeentelijk) riool geloosd, en zo ja, hoeveel?

- Nee
- Ja, gemiddeld ..... m³/jaar.

3. Hieronder aangeven welke afvalwaterstromen een zuiveringstechnische voorziening passeren, alvorens ze worden geloosd.

voorziening	type	capaciteit	soort afvalwater

4. Welke controlevoorzieningen zijn getroffen en waar bevinden deze zich?

.....
.....

5. Wat is het aantal kweekcellen? ....., en het oppervlak per cel? .....m³.

6. Wat is het oppervlak van de compostplaat? ..... m³.

7. Wordt er grondwater onttrokken, en zo ja, hoeveel?

- Nee
- Ja, gemiddeld ± 11.000 m³/jaar.

8. Hieronder dient u aan te geven wat, hoeveel en op welke wijze geloosd wordt.

	oppervl. water m ³ /jaar	gemeente riool m ³ /jaar	bodem m ³ /jaar	anderzins m ³ /jaar	Totaal m ³ /jaar
schoonmaakwater (cellen, machines etc)					
spuiwater stoomketel					
hemelwater compostplaat					
niet-verontreinigd hemelwater					
verontreinigd koelwater koelcellen					
niet-verontreinigd koelwater					

8951001568
14-11-97

OVERZICHT INGEKOMEN KENNISGEVINGSFORMULIEREN WET MILIEUBEHEER MAAND OKTOBER 1997

Aanvrager adres	Kennisgeving	Adres inrichting	Categorie
Aannemersbedrijf [redacted] Kastanjepad 7 6604 SK WIJCHEN	Besluit houtbewerkende bedrijven	Kastanjepad 7	2
[redacted]	Besluit opslag goederen	Copernicusstraat 8	2
[redacted]	Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt	Heumenseweg 296	3
[redacted]	Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt	Eindsestraat 32	3

13/11-97
d.d. [redacted]

1 8 NOV. 1997

Het hoofd van de sector ROW,

[redacted]

MILIEU

red B

GEMEENTE WIJCHEN

centrum in tweestromenland

[REDACTED]
Eindsestraat 32
6613 AS BALGOY

kasteel-raadhuis
kasteellaan 9

gemeentekantoor
kasteellaan 22-24

algemeen telefoonnummer
024-6492111

telefaxnummer
024-6492208

bankrelatie
rabo 15.86.01.629

postbanknummer rabobank
870824

correspondentie-adres
postbus 9000
6600 HA wijchen

Wijchen : 11 november 1997 97/005852
Betreft : Ontvangstbewijs.
Informatie : [REDACTED] telefoon [REDACTED]
Bijlagen : div.
Verzonden : 13 NOV. 1997

Gelieve bij beantwoording
datum en kenmerk van
deze brief aan te halen.

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij delen wij u mee dat wij het door u ingediende kennisgevingsformulier in verband met het Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt Milieubeheer voor het bedrijf aan de Eindsestraat 32 te Balgoy hebben ontvangen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Wijchen,
namens hen,

[REDACTED]

Milieumeldingen

De volgende meldingen van inrichtingen zijn ontvangen waarvoor algemene regels gelden.

Aannemersbedrijf J.H. Albers, Kastanjepad 7, Besluit houtbewerkende bedrijven.

Schildersbedrijf v.d. Berg, Copernicusstraat 8, Besluit opslag goederen.

[Redacted], Heumenseweg 290, Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt.

[Redacted] Eendsestraat 32 te Balgoij, Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt.

Bij de gemeente Wijchen is de volgende melding ingevolge art. 8.19 lid 2 Wet Milieubeheer j.o. art. 6.1 inrichtingen- en vergunningenbesluit van een verandering van een inrichting binnengekomen:

Eromes BV, Nieuweweg 240 te Wijchen.

Vanaf 20 november a.s. ligt bovengenoemde melding 2 weken ter inzage op het gemeentekantoor.

BIJLAGE 11:

Onafhankelijkheidsverklaring

Onafhankelijkheidsverklaring

Kwaliteit:

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door Montferland Milieu B.V. conform de beoordelingsrichtlijn BRL-SIKB 2000. Montferland Milieu B.V. is gecertificeerd en erkend voor het uitvoeren van milieuhygiënisch bodemonderzoek conform deze beoordelingsrichtlijn. Het toepassingsgebied van dit certificaat betreft de BRL-SIKB protocollen 2001 (plaatsen handboringen en peilbuizen, nemen grondmonsters), 2002 (nemen van grondwatermonsters) en 2018 (maaiveldinspectie en monsterneming asbest in bodem).

Onafhankelijkheid:

Tussen Montferland Milieu B.V. en de opdrachtgever is geen sprake van een relatie, die de onafhankelijkheid en de integriteit zouden beïnvloeden en/of haar werkzaamheden zou kunnen belemmeren.

Projectnaam: Eindsestraat 32 te Balgoij
Projectnummer: MM24118
Erkende veldwerker: *H. Wissink (NC-SIK-20326).*

Bij het onderzoek zijn de volgende protocollen gevolgd:

Plaatsen van handboringen en peilbuizen (protocol 2001)	Ja
Nemen van grondwatermonsters (protocol 2002)	Ja
Locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem (protocol 2018)	Ja

Datum uitvoering 2001: 29-08-2024

Datum uitvoering 2002: 05-09-2024

Datum uitvoering 2018: 29-08-2024

Onafhankelijkheidsverklaring:

Montferland Milieu B.V. verklaart dat het veldwerk ten behoeve van bovengenoemd project onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd conform de eisen van BRL SIKB 2000 en de daarin genoemde NEN-normen.

BIJLAGE 12:

Toegepaste normen

NEN 5104	Geotechniek	Classificatie van onverharde grondmonsters
NEN 5707	Asbest	Bodem- Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem
NEN 5709	Bodem	Monstervoorbehandeling voor de bepaling van organische en anorganische parameters in grond
NEN 5725	Bodem	Richtlijn voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend, oriënterend en naderonderzoek
NEN 5740	Bodem	Onderzoeksstrategie bij verkennend bodemonderzoek
NPR 5741	Bodem	Boorsystemen en monsternemingstoestellen voor grond, sediment en grondwater, die worden toegepast bij bodemverontreinigingsonderzoek
NPR 6616	Water en slib	Routinebepaling van de pH
NEN 5742	Bodem	Monsterneming van grond en sediment t.b.v. de bepaling van metalen, anorganische verbindingen, matig vluchtige organische Verbindingen en fysisch/chemische bodemkenmerken.
NEN 5743	Bodem	Monsterneming van grond en sediment t.b.v. de bepaling van vluchtige verbindingen.
NEN 5744	Bodem	Monsterneming van grondwater t.b.v. de bepaling van metalen, anorganische verbindingen, matig vluchtige organische verbindingen en fysisch/chemische eigenschappen
NEN 5745	Bodem	Monsterneming van grondwater t.b.v. de bepaling van vluchtige verbindingen.
NEN 5120	Geotechniek	Bepaling van stijghoogten van grondwater door middel van peilbuizen.
NEN 5751	Bodem	Vorbereiding van het monster voor fysisch-chemische analyses
NEN 5733	Bodem	Bepaling van de korrelgrootte m.b.v. zeef en pipet
NEN 5766	Bodem	Plaatsing van peilbuizen ten behoeve van milieukundig bodemonderzoek
NEN 5861	Milieu	Procedures voor monsteroverdracht
NEN-EN-ISO 56673	Water	Bemonstering - Deel 3: Richtlijnen voor de conservering en behandeling van watermonsters
NEN 5897	Asbest	Monsterneming en analyse van asbest in onbewerkt bouw- en sloopafval en recyclinggranulaat
NEN-ISO 7888	Water	Bepaling van het elektrisch geleidingsvermogen
SIKB protocol 2001	Milieu	Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen
SIKB protocol 2002	Water	Het nemen van grondwatermonsters
SIKB protocol 2018	Asbest	Locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem

BIJLAGE 13:

Toelichting toetsingkader

Toelichting toetsingskader

Grond:

Voor de beoordeling van grond worden achtergrond- en interventiewaarden onderscheiden. Deze hebben de volgende betekenis:

- **Achtergrondwaarden (AW)** In het Regeling Bodemkwaliteit wordt de term “Achtergrondwaarden” gebruikt. De achtergrondwaarden zijn gebaseerd op het onderzoek “Achtergrondwaarden 2000” (AW2000). Hierin zijn gehalten vastgesteld van een groot aantal stoffen in bodem van natuur en landbouwgronden in Nederland.
- **Criterium voor nader onderzoek (Tussenwaarde)** Het vaststellen in hoeverre sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging (vaststellen saneringsnoodzaak) wordt bepaald middels de uitvoering van een nader onderzoek. Dit nader onderzoek dient plaats te vinden indien het criterium voor nader onderzoek (tussenwaarde) gemiddelde van de som van achtergrond- en interventiewaarde wordt overschreden.
- **Interventiewaarden (I)** De interventiewaarden geven het concentratieniveau voor verontreinigde stoffen aan waarboven sprake is van ernstige bodemverontreiniging. In bijzondere situaties kan ook bij concentraties beneden de interventiewaarden sprake zijn van en geval van ernstige verontreiniging. De interventiewaarden zijn gebaseerd op de risico's voor de volksgezondheid en het ecosysteem.

Grondwater Voor de beoordeling van grondwater worden streef- en interventiewaarden onderscheiden. Deze hebben de volgende betekenis:

- **Streefwaarden (S)** De streefwaarden geven het uiteindelijk te bereiken kwaliteitsniveau voor de bodem aan. De streefwaarden hebben betrekking op de in de natuur voorkomende achtergrondconcentraties, of detectiegrenzen bij stoffen die niet in natuurlijke milieus voorkomen.
- **Criterium voor nader onderzoek (1/2(S+I))** Het vaststellen in hoeverre sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging (vaststellen saneringsnoodzaak) wordt bepaald middels de uitvoering van een nader onderzoek. Dit nader onderzoek dient plaats te vinden indien het criterium voor nader onderzoek (1/2(S+I); gemiddelde van de som van streef- en interventiewaarde) wordt overschreden.
- **Interventiewaarden (I)** De interventiewaarden geven het concentratieniveau voor verontreinigde stoffen aan waarboven sprake is van ernstige bodemverontreiniging. In bijzondere situaties kan ook bij concentraties beneden de interventiewaarden sprake zijn van en geval van ernstige verontreiniging. De interventiewaarden zijn gebaseerd op de risico's voor de volksgezondheid en het ecosysteem.

De gemeten gehalten in een partij grond worden getoetst aan de maximale waarden en rekenregels uit het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit, specifiek de regels die gelden voor het volgens het generieke kader toepassen op landbodem.

Bij het conform het Besluit bodemkwaliteit toepassen van een partij grond speelt de kwaliteit en de functie van de ontvangende bodem (oftewel de bodem ter plaatse van de toepassingslocatie) een rol. Derhalve zijn in het Besluit niet alleen maximale waarden opgenomen voor het classificeren van een toe te passen partij grond, maar ook voor het classificeren van de ontvangende landbodem:

- **Achtergrondwaarden (AW2000)**
Dit zijn landelijk geldende waarden voor een multifunctionele bodemkwaliteit en geven de bovengrens aan voor wat in de dagelijkse praktijk 'schone grond' wordt genoemd. Deze achtergrondwaarden (bekend als AW2000) zijn vastgesteld op basis van gehalten zoals deze voorkomen in de bodem van natuur- en landbouwgronden. Dit omdat in dergelijke gronden geen belasting door lokale verontreinigingsbronnen aanwezig wordt geacht. De AW2000 zijn opgenomen in bijlage B van de Regeling bodemkwaliteit.

- **Maximale waarden voor bodemfunctieklassen**
De bodemfunctieklassen beschrijven het gebruik van de landbodem. De maximale waarden van deze bodemfunctieklassen geven de bovengrens aan voor de gewenste (duurzame) bodemkwaliteit. Bij het generieke toetsingskader wordt voor landbodem onderscheid gemaakt in de bodemfunctieklassen 'wonen' en 'industrie'. De maximale waarden voor de bodemfunctieklassen zijn opgenomen in tabel 1 van bijlage B van de Regeling.
- **Maximale waarden voor de bodemkwaliteitsklassen**
Maximale waarden voor de bodemkwaliteitsklassen De maximale waarden van de bodemkwaliteitsklassen vormen de bovengrens voor de actuele kwaliteit van de bodem alsmede van een toe te passen partij grond. Bij het generieke toetsingskader wordt voor landbodem onderscheid gemaakt in de kwaliteitsklassen 'wonen' en 'industrie'. De kwaliteitsklassen voor landbodem zijn zodanig ingedeeld dat de maximale waarden van een bodemkwaliteitsklasse op hetzelfde niveau liggen als de maximale waarden van de corresponderende bodemfunctieklassen. De maximale waarden voor de bodemkwaliteitsklassen zijn opgenomen in bijlage B van de Regeling.
- **Lokale maximale waarden**
Een bevoegd gezag heeft de mogelijkheid om binnen haar beheergebied lokale maximale waarden voor de bodemkwaliteit vast te stellen waaraan een partij toe te passen grond moet voldoen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde wanneer een bevoegd gezag, vanuit maatschappelijke en/of ruimtelijke overwegingen, binnen haar beheersgebied een verbetering wenst of een verslechtering van de bodemkwaliteit wil toelaten. Dergelijke lokale waarden kunnen hoger of lager liggen dan de bovengenoemde maximale waarden voor de bodemkwaliteitsklassen.
- **Maximale emissiewaarden**
Bij een grootschalige bodemtoepassing hoeft niet te worden voldaan aan de maximale waarden van de bodemfunctie- en bodemkwaliteitsklasse van de ontvangende bodem. Daarentegen staat bij een dergelijke toepassing wel de emissie uit een partij grond centraal. Dit om te voorkomen dat een ontoelaatbare uitloging vanuit deze grond naar de ontvangende bodem plaatsvindt. De maximale emissiewaarden waaraan moet worden voldaan, zijn opgenomen in bijlage B van de Regeling.
- **Emissietoetswaarden**
Bij een grootschalige bodemtoepassing wordt vrijstelling verleend voor het bepalen van de emissie, en het toetsen van deze emissie aan de bovengenoemde maximale emissiewaarden, wanneer de gemiddeld gemeten gehalten in een toe te passen partij grond de zogenoemde emissietoetswaarden niet overschrijden. In dat geval wordt namelijk, op basis van in het verleden opgedane ervaringen, aangenomen dat wordt voldaan aan de maximale emissiewaarden. De emissietoetswaarden zijn opgenomen in bijlage B van de Regeling.

De mate van overschrijden van de bovengenoemde maximale waarden bepaald tot welke klasse een toe te passen partij grond of de ontvangende landbodem behoort. Deze classificatie is echter alleen mogelijk indien de monsterneming en het laboratoriumonderzoek zijn uitgevoerd door bij regeling van Onze Ministers bepaalde methoden alsmede door een persoon of instelling die daarvoor beschikt over een erkenning.

De op basis van de bovenstaande maximale waarden in te delen klassen zijn:

- **AW2000**
AW2000 De landbodem dan wel een toe te passen partij grond wordt geclassificeerd als AW2000 (oftewel schoon), wanneer de gemeten gehalten de achtergrondwaarden niet overschrijden. In artikel 4.2.2 lid 4+5 van de Regeling is beschreven wat onder het overschrijden van de achtergrondwaarden wordt verstaan.
- **Kwaliteitsklasse 'Wonen'**
De kwaliteit van een partij grond die op landbodem wordt toegepast, wordt beoordeeld als de kwaliteitsklasse 'wonen', wanneer de gemeten gehalten de bovengenoemde achtergrondwaarden overschrijden maar lager zijn dan de maximale waarden voor de bodemkwaliteitsklasse 'wonen' (zie artikel 4.4.1 lid 1 van de Regeling). De kwaliteit van de ontvangende landbodem wordt beoordeeld als de kwaliteitsklasse 'wonen', wanneer de gemeten gehalten de bovengenoemde achtergrondwaarden overschrijden maar lager zijn dan de maximale waarden voor de bodemkwaliteitsklasse 'wonen'. In artikel 4.10.2 lid 3 van de Regeling is beschreven wat onder het overschrijden van de maximale waarden voor de kwaliteitsklasse 'wonen' wordt verstaan.
- **Kwaliteitsklasse 'Industrie'**
De kwaliteit van de ontvangende landbodem alsmede van een partij grond die op landbodem wordt toegepast, wordt beoordeeld als de kwaliteitsklasse 'industrie' wanneer de gemeten gehalten de maximale waarden voor de kwaliteitsklasse 'wonen' overschrijden, maar lager zijn dan de maximale waarden voor de bodemkwaliteitsklasse 'industrie' (zie artikel 4.4.1 lid 2 en 4.10.2 lid 5 van de Regeling).
- **Niet toepasbare grond**
Wanneer de gemeten gehalten in een partij grond de maximale waarden voor de kwaliteitsklasse 'industrie' overschrijden, dan komt deze grond niet in aanmerking voor hergebruik volgens het generieke toetsingskader van het Besluit. In dat geval dient te worden nagegaan of mogelijk wordt voldaan aan de voorwaarden voor het gebiedsspecifieke toetsingskader (art. 44 t/m 53 van het Besluit). Zo niet dan dient de grond te worden gereinigd of te worden gestort.

Grond die als AW2000 (schone grond) wordt beoordeeld, is vrij toepasbaar op landbodem. Voor het toepassen van grond die wordt geclassificeerd als 'wonen' of 'industrie' moet worden voldaan aan de voorwaarden van het generieke toetsingskader (art. 54 t/m 61 van het Besluit).

Alle toepassingen van grond moeten 5 werkdagen vooraf worden gemeld via het Meldpunt Bodemkwaliteit, behalve wanneer sprake is van het toepassen van minder dan 50 m³ schone grond.

Tabel: Toetsingswaarden voor grond (AS3000) (I&M-toetsingskader).
Het betreft gehalten in mg/kgds, tenzij anders aangegeven.

Toetsingswaarden ¹	AW	1/2(AW+I)	I	RBK eis
Metalen				
Barium			920	20
Cadmium	0.60	6.8	13	0.20
Kobalt	15	102	190	3.0
Koper	40	115	190	5.0
Kwik	0.15	18	36	0.050
Lood	50	290	530	10
Molybdeen	1.5	96	190	1.5
Nikkel	35	68	100	4.0
Zink	140	430	720	20
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen				
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	1.5	21	40	0.35
Polychloorbifenylen				
Som PCB (7) (0.7 factor)(µg/kgds)	20	510	1000	4.9
Minerale olie				
Totaal olie C10-C40	190	2595	5000	35

¹ AW achtergrondwaarde
½(AW/I) gemiddelde van de achtergrond en interventiewaarde
I interventiewaarde
RBK tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012)

De achtergrond- en interventiewaarden zijn afhankelijk van de bodemsamenstelling.
De genoemde toetsingswaarden zijn van toepassing op het standaard bodem type 10 % humus en 25 % lutum.

Tabel: Toetsingswaarden voor grondwater (AS3000)

Toetsingswaarden ¹	S	1/2(S+I)	I	RBK eis
Metalen				
Barium	50	338	625	20
Cadmium	0.40	3.2	6.0	0.20
Kobalt	20	60	100	2.0
Koper	15	45	75	2.0
Kwik	0.050	0.18	0.30	0.050
Lood	15	45	75	2.0
Molybdeen	5.0	152	300	2.0
Nikkel	15	45	75	3.0
Zink	65	432	800	10
Vluchtige aromaten				
Benzeen	0.20	26	30	0.20
Tolueen	7.0	504	1000	0.20
Ethylbenzeen	4.0	77	150	0.20
Xylenen (0.7 factor)	0.20	35	70	0.21
Styreen	6.0	153	300	0.20
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen				
Naftaleen	0.01	35	70	0.020
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen			1	
Gehalogeneerde koolwaterstoffen				
1,1-dichloorethaan	7.0	454	900	0.20
1,2-dichloorethaan	7.0	204	400	0.20
1,1 dichlooretheen	0.01	5.0	10	0.10
Dichloomethaan som (cis, trans)	0.01	500	1000	0.20
1,2 dichloorethenen (0,7 factor)	0.01	10	20	0.14
1,1 dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
1,2 dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
1,3 dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
Som dichloorpropaan (0,7 factor)	0.80	40	80	0.42
Tetachlooretheen	0.01	20	40	0.10
Tetachloormethaan	0.01	5.0	10	0.10
1,1,1-trichloorethaan	0.01	150	300	0.10
1,1,2-trichloorethaan	0.01	65	130	0.10
Trichlooretheen	24	262	500	0.20
Chloroform	6.0	203	400	0.20
Vinylchloride	0.01	2.2	5.0	0.20
Tribroommethaan			630	0.20
Minerale olie				
Totaal olie C10-C40	50	325	600	50

¹ S streefwaarde
1/2(S+I) gemiddelde van streef- en interventiewaarde
I interventiewaarde
RBK tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012)

Tabel: Toetsingswaarden voor asbestverdacht (I&M-toetsingskader).
Het betreft gehalten in mg/kgds, tenzij anders aangegeven.

Toetsingwaarden ¹	AW	$1/2(AW+I)$	I	RBK eis
Kwantitatief asbestonderzoek				
Gewogen asbestconcentratie			100	

---

¹ AW achtergrondwaarde
 $1/2(AW+I)$ gemiddelde van de achtergrond en interventiewaarde
I interventiewaarde
RBK tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012)

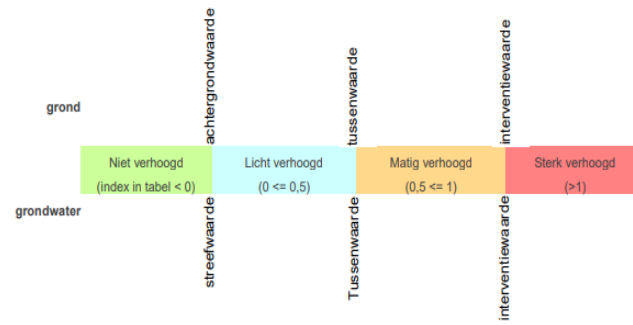
De achtergrond- en interventiewaarden zijn afhankelijk van de bodemsamenstelling.
De genoemde toetsingswaarden zijn van toepassing op het standaard bodem type 10 % humus en 25 % lutum.

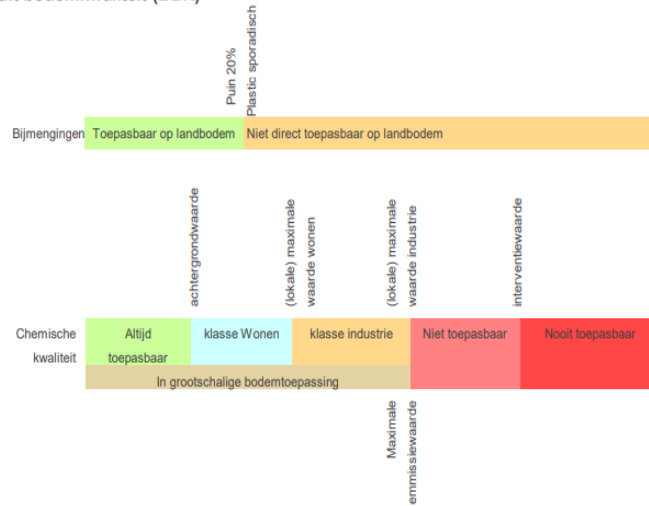

Verduidelijking toetsingscriteria

Wet bodembescherming (WBB)

Besluit bodemkwaliteit (BBK)

BIJLAGE 14:

Verklarende woordenlijst

Verklarende woordenlijst

Een grond- en/of grondwaterverontreiniging kan veroorzaakt worden door verschillende parameters. Soms betreft het stoffen die van nature in de bodem voorkomen. In andere gevallen is er sprake van milieuvreemde stoffen. Om een indicatie te krijgen van een eventuele grond(water)verontreiniging worden analyses uitgevoerd op verschillende parameters.

Toetsingskader

Sinds oktober 2008 zijn in het kader van de Wet bodembescherming de streefwaarden (grondwater) en interventiewaarden (grond en grondwater) van kracht en daarmee het toetsingskader voor beoordeling van de kwaliteit van grond en grondwater. Daarnaast gelden voor de toepassing van grond de (landelijke) achtergrondwaarden uit de Regeling bodemkwaliteit.

Achtergrondw aarde (grond)

De Achtergrondwaarden voor grond zijn vastgesteld op basis van gehalten aan stoffen, zoals die voorkomen in de bodem van natuur- en landbouwgronden in Nederland die niet zijn belast door lokale verontreinigingsbronnen. Grond die voldoet aan de Achtergrondwaarde is duurzaam geschikt voor elk bodemgebruik en wordt aangeduid als schone of niet verontreinigde grond.

Streefwaarde (grondwater)

Als de streefwaarde wordt overschreden is er sprake van bodemverontreiniging. Voor de stoffen die van nature voorkomen, komt de streefwaarde overeen met het zogenaamde 'gemiddelde achtergrondgehalte'. Voor stoffen die niet van nature in de bodem voorkomen is de streefwaarde gelijkgesteld aan de aantoonbaarheidsgrens van de huidige analysetechnieken, ook wel 'detectiegrens' genoemd.

Tussenwaarde

Deze waarde geeft de milieukwaliteit aan, waarbij er sprake is van verhoogde, maar in het algemeen niet potentieel onaanvaardbare, risico's voor mens en milieu. Het betreft een rekenkundig gemiddelde van de Achtergrondwaarde (grond) of Streefwaarde (grondwater) en de Interventiewaarde, dat niet rechtstreeks aan een specifiek risiconiveau is gekoppeld. Overschrijding van deze waarde heeft slechts een indicatieve functie, namelijk het aangeven van de noodzaak om een nader onderzoek naar de kwaliteit van de bodem uit te voeren. Grond of grondwater die de tussenwaarde wel maar niet de interventiewaarde overschrijdt, wordt aangeduid als matig verontreinigd.

Interventiewaarde

De interventiewaarde is de waarde die aangeeft bij welke concentratie sprake kan zijn van een dreigende ernstige vermindering van de functionele eigenschappen van de bodem voor plant, mens en dier.

Toetsingswaarden asbest

Voor asbest in grond geldt alleen een interventiewaarde c.q. restconcentratienorm. Deze norm is vastgesteld op 100 mg/kg d.s. asbest (gewogen). De Interventiewaarde voor asbest is gebaseerd op het verwaarloosbaar risiconiveau (VR). Grond met een gehalte aan asbest (gewogen) lager dan de Interventiewaarde mag hierdoor als niet verontreinigd worden aangemerkt. Het gewogen gehalte aan asbest wordt berekend door het gehalte aan serpentijn asbest te vermeerderen met tienmaal het gehalte aan amfibool asbest.

Geval van ernstige bodemverontreiniging

Er is sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging indien voor ten minste één stof de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 25 m³ bodemvolume in het geval van bodemverontreiniging, of 100 m³ poriënverzadigd bodemvolume in het geval van een grondwaterverontreiniging, hoger is dan de interventiewaarde en de verontreiniging is ontstaan voor 1987. Asbest is uitgezonderd van dit volumecriterium.

BRL SIKB 2000, Veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek

Alleen bedrijven die door het Ministerie van I en M zijn erkend mogen veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek verzorgen in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. Zij zijn ook de enigen die voor deze activiteit het keurmerk 'Kwaliteitswaarborging bodembeheer SIKB' mogen voeren.

Bedrijven met een erkenning staan vermeld op de lijst met erkende veldwerkers bij milieuhygiënisch bodemonderzoek op de website van Rijkswaterstaat Leefomgeving (www.rwsleefomgeving.nl).

Besluit bodemkwaliteit

Op 1 juli 2008 is het Besluit bodemkwaliteit in werking getreden. Volgens dit besluit kan per gemeente een beleid worden gevoerd, waarin rekening gehouden is met lokale omstandigheden. Per gemeente dient voor toepassing gecontroleerd te worden of er sprake is van gebiedsspecifiek beleid of dat de generieke normen van het besluit van toepassing zijn.

Voor de ontvangende bodem dient de bodemkwaliteit te zijn vastgesteld. Deze kwaliteit kan worden afgeleid van een vastgestelde bodemkwaliteitskaart. Als geen bodemkwaliteitskaart is vastgesteld moet met bodemonderzoek de kwaliteit van de ontvangende bodem worden vastgesteld. Een dergelijk onderzoek dient tenminste te worden uitgevoerd volgens een onderzoeksstrategie uit de NEN 5740.

Parameters

Asbest

Asbest is een verzamelnaam voor een aantal in de natuur voorkomende mineralen, die zijn opgebouwd uit fijne, microscopisch kleine vezels. Losse asbestvezels zijn met het blote oog niet zichtbaar. Asbestvezels zijn sterk en flexibel tegelijk. Bovendien zijn ze thermisch en elektrisch isolerend, bestand tegen zuren en logen en hebben ze een hoge wrijvingsweerstand. Hierdoor zijn ze geschikt voor veel verschillende toepassingen, als:

- golfplaten;
- waterleidingbuizen;
- rem- en frictiemateriaal;
- isolatiemateriaal.

Asbest is met name na de Tweede Wereldoorlog veel gebruikt. Niet-hechtgebonden asbest is sinds 1983 vrijwel niet meer toegepast. De beroepsmatige toepassing en verkoop van alle soorten asbest is sinds 1 juli 1993 volledig verboden.

Minerale olie

Onder verontreinigingen met minerale olie vallen o.a. benzine, diesel en huisbrandolie-verontreinigingen. Verontreinigingen met minerale olie komen veelvuldig voor. Minerale olie is in de meeste gevallen in de bodem terechtgekomen door lekkage bij ondergrondse tanks of calamiteiten.

Een olieverontreiniging is in de meeste gevallen goed zintuiglijk waarneembaar door geurafwijkingen en/of met behulp van de olie-op-watertest. Bij de olie-op-watertest wordt een beetje grond in water gebracht. De in de grond aanwezige olie komt boven drijven en wordt zichtbaar als een oliefilm. Na analyse kan in de meeste gevallen een redelijk betrouwbare indicatie worden gegeven van de oliesoort. Indien sprake is van een benzineverontreiniging dient tevens rekening gehouden te worden met een verontreiniging met vluchtige aromaten (BTEXN) en bij nieuwe gevallen met ETBE of MTBE.

Organochloorbestrijdingsmiddelen (OCB)

Bestrijdingsmiddelen worden ook wel pesticiden genoemd. Met name bij (voormalige) tuinbouwkassen en akkerbouw wordt rekening gehouden met deze vorm van verontreiniging. DDT en drins zijn bekende voorbeelden.

Polychloorbifenylen (PCB)

PCB zijn olieachtige vloeistoffen die veel zijn toegepast in transformatoren en condensatoren vanwege hun goede elektrisch-isolerende eigenschap in combinatie met het bestand zijn tegen hoge temperaturen. In het verleden zijn PCB ook toegepast in producten als motorolie, tl-armaturen, inkt, lijm en verf. Tegenwoordig zijn PCB op de zwarte lijst geplaatst en is de toepassing ervan verboden. PCB zijn voor mens en dier met name schadelijk omdat zij de eigenschap hebben om zich op te hopen in vet.

Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK)

PAK zijn teerachtige producten. PAK wordt gevormd bij diverse verbrandings- en chemische processen, veelal door onvolledige verbranding van koolstofverbindingen. PAK kan in hoge gehalten voorkomen in asfalt, steenkoolteer, pek, creosoot, diverse oliesoorten, zuiveringsslib en dakbedekkingsmaterialen. In de bodem komen PAK-verbindingen vaak voor in combinatie met koolas of sintels.

In totaal bestaan er circa 250 verschillende PAK-verbindingen. Bij analyse op PAK ten behoeve van bodemonderzoek wordt een selectie van deze verbindingen geanalyseerd, bijvoorbeeld de zogeheten zestien van EPA of tien van VROM. Enkele PAK-verbindingen, zoals benzo(a)pyreen, zijn carcinogeen ofwel kankerverwekkend.

Vluchtige aromaten (BTEXN)

Vluchtige aromaten (BTEXN = benzeen, toluen, ethylbenzeen, xylenen en naftaleen) worden bereid uit aardolieën. Ze zijn met name aanwezig in benzine en oplosmiddelen (bv. thinner). Ze zijn vrij vluchtig en hebben een sterk oplosend vermogen voor een groot aantal kunststoffen. Van bijvoorbeeld benzeen is bekend dat het kankerverwekkend is.

Vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (VOH/ VOCl)

Vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen zijn koolwaterstoffen met een halogeenverbinding, met name chloor is in dit kader bekend. VOH/ VOCl worden veel gebruikt als ontvettings- en schoonmaakmiddelen bij chemische wasserijen, metaalindustrie en drukkerijen.

Met name verontreinigingen met 'Per' (tetrachlooretheen) en 'Tri' (trichlooretheen) komen veel voor. Per en Tri hebben een hoog soortelijk gewicht (zwaarder dan water) en zijn vrij vluchtig. Ook deze stoffen hebben een sterk oplosend vermogen voor een groot aantal kunststoffen. Van deze stoffen is bekend dat ze het zenuwstelsel aan kunnen tasten.

Zware metalen

Zware metalen komen van nature in kleine hoeveelheden voor in de bodem. In deze hoeveelheden zijn ze niet schadelijk voor volksgezondheid of milieu. Grote (schadelijke) hoeveelheden zware metalen zijn in veel gevallen in het milieu terecht gekomen door:

- verwerking metaalertsen;
- metaalbewerking;
- metaaloppervlaktebehandeling (galvaniseren/emalleren);
- glazuren van aardewerk (loodwit);
- metalen in drukinkt, cosmetica, katalysatoren, accu's, batterijen en verbrandingsafval (sintels, cokes, vliegas, slakken).

Zware metalen komen in de bodem vaak in combinatie met puin en aardewerk voor. Door toepassing van lood als antiklop middel in benzine zijn grote hoeveelheden lood diffuus verspreid in het milieu terecht gekomen, vooral langs wegen en in stedelijke gebieden.

Memo geluid ten gevolge van mengvoederfabriek Boomsestraat 38

Onderstaande is gebaseerd op de Veranderingsvergunning van 1 april 2011 (Beschikking d.d. 1 april 2011 - zaaknummer 2010-016996/MPM21051 van gedeputeerde staten van Gelderland).

In hoofdstuk 5.1 "Geluid" staat het volgende benoemd voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau én het maximaal geluidsniveau voor de reguliere bedrijfssituatie ter hoogte van de Eindsestraat 34 te Balgoij;

Voorschrift

Het volgende voorschrift 1.2 komt in de plaats van voorschrift 4.3 en wordt aan deze vergunning verbonden: Het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, door de in de inrichting verrichte werkzaamheden of activiteiten, alsmede door het transportverkeer binnen de grenzen van de inrichting, bedraagt op de onderstaande beoordelingspunten niet meer dan:

Beoordelingspunt ¹	$L_{Ar,LT}$ (dB(A)) ²	$L_{Ar,LT}$ (dB(A)) ³	$L_{Ar,LT}$ (dB(A)) ³
	Dag 07.00-19.00 uur	Avond 19.00-23.00 uur	Nacht 23.00-07.00 uur
A (Eindsestraat 34)	39	39	32
B (Boomsestraat 15)	50	45	40
E (Boomsestraat 26)	44	40	33
H (Boomsestraat 34)	44	36	34

1. De exacte ligging van de beoordelingspunten is aangegeven in figuur 1 van het akoestisch rapport nr. F 19609-2-RA, d.d. 21-12-2010, dat als bijlage IV bij de aanvraag is gevoegd.
2. De ontvangerhoogte voor deze periode bedraagt 1,5 meter
3. De ontvangerhoogte voor deze periode bedraagt 5 meter

Voorschrift

Het volgende voorschrift 1.3 komt in de plaats van voorschrift 4.4 en wordt aan deze vergunning verbonden: Het maximale geluidsniveau L_{Amax} veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties en door de in de inrichting verrichte werkzaamheden of activiteiten bedraagt op de onderstaande beoordelingspunten niet meer dan:

Beoordelingspunt ¹	L_{Amax} (dB(A)) ^{2,4}	L_{Amax} (dB(A)) ³	L_{Amax} (dB(A)) ³
	Dag 07.00-19.00 uur	Avond 19.00-23.00 uur	Nacht 23.00-07.00 uur
A (Eindsestraat 34)	54	46	54
B (Boomsestraat 15)	70	50	65
E (Boomsestraat 26)	64	45	54
H (Boomsestraat 34)	63	43	63

1. De exacte ligging van de beoordelingspunten is aangegeven in figuur 1 van het akoestisch rapport nr. F 19609-2-RA, d.d. 21-12-2010, dat als bijlage IV bij de aanvraag is gevoegd.
2. De ontvangerhoogte voor deze periode bedraagt 1,5 meter
3. De ontvangerhoogte voor deze periode bedraagt 5 meter
4. Gedurende de dagperiode is laden en lossen (en af- en aanrijden) vrijgesteld van de normen voor piekgeluid.

5.1.5 Incidentele situaties

In de onderstaande tabel is op basis van de werkelijke geluidssituatie na getroffen maatregelen het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau inclusief de incidentele geluidssituatie door ons berekend. Tussen haakjes is de onder- en overschrijding van de geldende geluidsnormen voor de incidentele geluidssituatie weergegeven.

Feitelijk liggen de beoogde woningen verder weg van het bedrijf, echter zal worstcase worden uitgegaan van de avondperiode voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau van 39 dB(A) én de nachtperiode voor het maximaal geluidsniveau van 54 dB(A) ter hoogte van de Eindsestraat 34.

Voor de beoogde woningen (2 seniorenwoningen) bij de Eindsestraat 32 wordt gekeken naar het Omgevingsplan. Bij een beoordeling aan de streefwaarden volgens het Omgevingsplan van de gemeente, artikel 22.63 Geluid: waarden voor geluidgevoelige gebouwen, lid 3, geluid in een geluidgevoelige ruimte binnen een in- of aanpandig geluidgevoelig gebouw. Dient de geluidgevoelige ruimte aan de waarden in onderstaande tabel te voldoen. Met het oog op het voorkomen of het beperken van geluidhinder is het geluid door een activiteit, in een geluidgevoelige ruimte binnen een in- of aanpandig geluidgevoelig gebouw, niet hoger dan de waarde in onderstaande tabel.

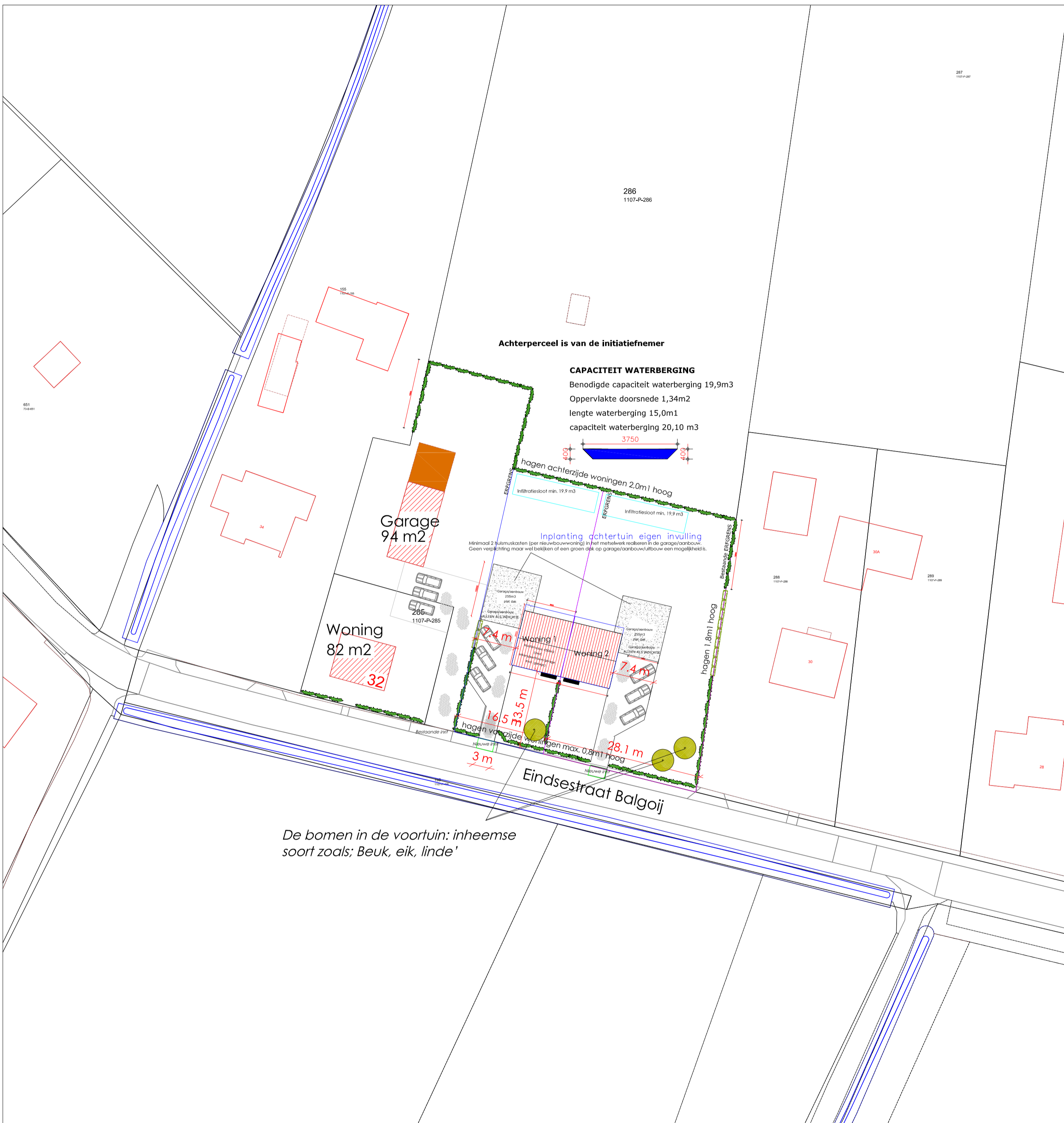
	Dag (07:00- 19:00)	Avond (19:00- 23:00)	Nacht (23:00- 07:00)
Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau L _{Ar,LT} als gevolg van activiteiten	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
Maximaal geluidniveau L _{Amax} als gevolg van activiteiten	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

Op basis van het Omgevingsplan, Artikel 22.63, lid 3 wordt vermeld dat een acceptabele norm voor de geluidbelasting voor een binnenruimte 30 dB(A) dient te bedragen gedurende de avondperiode voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau. Hiernaast wordt vermeld dat een acceptabele norm voor de geluidbelasting voor een binnenruimte 45 dB(A) dient te bedragen gedurende de nachtperiode voor het maximaal geluidsniveau.

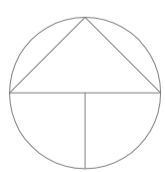
Het Besluit bouwwerken leefomgeving, Artikel 4.102. vermeldt dat de karakteristieke geluidwering van geveldelen ($G_{A;k}$) voor woningen ten minste 20 dB dient te bedragen. Daarmee kan ervan uitgegaan worden dat bij het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau van ten hoogste 39 dB(A) (met aftrek geluidwering gevel: 19 dB(A)) in de avondperiode én bij het maximaal geluidsniveau van ten hoogste 54 dB(A) (met aftrek geluidwering gevel: 34 dB(A)) in de nachtperiode het binnenniveau wordt gewaarborgd ter hoogte van de beoogde nieuwbouwwoningen (seniorenwoningen).

Met inachtneming van het bovenstaande is sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij de beoogde woningen en wordt het bedrijf niet in hun bedrijfsvoering belemmerd. Hierbij dient vermeld te worden dat er reeds bestaande woningen dichterbij (dan wel tussen het bedrijf en de beoogde woningen) liggen. Derhalve is het logischerwijs te stellen deze reeds bestaande woningen de beperkende factor zullen zijn voor het bedrijf.

0 m 10 m 50 m

Landschappelijke inpassing

Schaal 1:500

Kadastrale gemeente

Sectie

Perceel

WIJCHEN

P

285 - 3351 - 3352 - 3355

Datum: 14-4-2025

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7523
Extern Zaak ID	Z/25/321079
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.b
Titel	321079 Beslisnota Incidenteel budget Gebiedsvisie Hernen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
321079 Beslisnota Incidenteel budget Gebiedsvisie Hernen

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	20 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

1. Een incidenteel budget van €60.000,- beschikbaar te stellen voor het opstellen van een integrale gebiedsvisie tot 2035 voor de kern Hernen.
2. Het budget ten laste brengen van de Algemene Reserve.

Besluit (Aangenomen)

1. Een incidenteel budget van €60.000,- beschikbaar te stellen voor het opstellen van een integrale gebiedsvisie tot 2035 voor de kern Hernen.
2. Het budget ten laste brengen van de Algemene Reserve.

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Incidenteel budget Gebiedsvisie Hernen

Datum: 20 januari 2026

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Een incidenteel budget van €60.000,- beschikbaar te stellen voor het opstellen van een integrale gebiedsvisie tot 2035 voor de kern Hernen.
2. Het budget ten laste brengen van de Algemene Reserve.

Aanleiding

In Hernen spelen meerdere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. Er is behoefte aan nieuwe, betaalbare woningen ter uitbreiding en doorstroming van de woningvoorraad, omdat de laatste grootschalige uitbreiding het Hoge Rot gereed is. Daarnaast speelt er een vraagstuk rondom de toekomstige huisvesting van de basisschool en het dorpshuis De Mijlpaal. Hierbij komt een veelvoud van thema's samen, waaronder en niet beperkt tot:

- mobiliteit, toegang tot het dorp en reduceren overlast van verkeer door het dorp;
- luchtkwaliteit, wat zijn de mogelijkheden voor gevoelige functies zoals een basisschool langs een snelweg;
- hoe om te gaan met de opgave sociale woningbouw en wens voor CPO;

Daarnaast spelen de thema's cultuurhistorie, natuur, stikstof en geluid een belangrijke rol bij het opstellen van een gebiedsvisie. Deze thema's kwamen ook naar voren bij de dorpenoer welke is uitgevoerd in het kader van het opstellen van het Strategisch Kompas

Er wordt budget gevraagd om een integrale gebiedsvisie (ontwikkelperspectief tot 2035) op te stellen. De samenhang tussen de opgaven en de thema's die in Hernen spelen vraagt om een integrale benadering. Deze situatie is specifiek voor Hernen.

Gewenst resultaat

Budget voor het opstellen van een gebiedsvisie voor Hernen gericht op woningbouw en de huisvesting van school en dorpshuis. Hierdoor krijgen we beter inzicht in de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, ontwikkelingen en kansen in Hernen.

Argumenten

1.1 Een integrale visie geeft samenhang en richting voor woningbouw en de huisvesting van de school en het dorpshuis.

De kracht van een integrale gebiedsvisie ligt in het verbinden van ruimtelijke en maatschappelijke opgaven binnen één ontwikkelperspectief. Daarmee ontstaat een kader waarin woningbouw, voorzieningen, mobiliteit, duurzaamheid en leefbaarheid in samenhang worden beschouwd. Deze samenhang voorkomt dat afzonderlijke besluiten worden genomen zonder oog voor de bredere gevolgen en maakt het beleid voor Hernen bestuurlijk robuuster en voorspelbaarder.

1.2 De visie sluit aan bij het gemeentelijk beleid en lange termijn opgaven.

De integrale gebiedsvisie vormt een concrete vertaling van het Strategisch Kompas en de Omgevingsvisie van de gemeente Wijchen. Door de beleidsmatige koers lokaal te verankeren, ontstaat consistentie tussen gemeentelijke ambities en de praktijk in Hernen. Een integrale visie biedt niet alleen richting voor toekomstige planvorming, maar creëert ook bestuurlijke houvast. Initiatieven van inwoners of ontwikkelaars kunnen aan de visie worden getoetst, waardoor ad hoc-besluiten worden voorkomen. Voor het dorp Hernen betekent dit duidelijkheid over de ontwikkelingsmogelijkheden voor de komende 10 jaar.

1.3 Reeds gedane participatie zorgt voor een goede basis.

De leefbaarheidsgroep in Hernen heeft al een toekomstbeeld opgesteld (*visie tot 2035 vanuit de dorpen toer die is uitgevoerd in het kader van het opstellen van het Strategisch Kompas*). Ook is er vanuit de leefbaarheidsgroep Hernen een ideeënschets opgesteld voor toekomstige bouwlocaties. Deze bestaande kennis en draagvlak kunnen direct worden benut. Met de bestaande input zal het participatietraject om te komen tot een gebiedsvisie voor Hernen worden ingericht.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Er worden mogelijk valse verwachtingen gewekt.

Het formuleren van een geaccepteerde koers kan verwachtingen wekken over snelle uitvoering. En ook (belangengroepen uit) andere dorpen kunnen verwachten dat er ook voor de andere kernen een integraal ontwikkelperspectief wordt opgesteld. Dat nu wordt voorgesteld om voor Hernen een gebiedsvisie op te stellen is specifiek ingegeven door de opgaven die we in deze kern op ons af zien komen.

Financiële gevolgen

Er is budgetreservering (2029) om een (MFA) te bouwen. Dit budget is echter enkel voor de concrete bouw van een MFA en niet voor het proces hieraan voorafgaand (bepalen programma, opstellen ontwerp, voeren ruimtelijke procedure) en het in beeld brengen van ruimtelijke en maatschappelijke samenhang.

In de begroting 2026 is nog geen rekening gehouden met een budget voor het opstellen van een gebiedsvisie voor Hernen. Normaal gesproken zouden we dergelijke investeringen in het kader van de perspectiefnota aan uw raad voorleggen ter afweging. Maar het college stelt voor om deze kans nu al te benutten om te starten met de gebiedsvisie. Daarom wordt deze budgetvraag nu aan uw raad voorgelegd. Er is een globale raming gemaakt (er is nog geen projectplan) van de kosten die moeten worden gemaakt om te komen tot een gebiedsvisie.

Urenraming Gebiedsvisie Hernen	
Uren projectleider	€ 0,00
Interne Uren	€ 25.000,00
Externe advisering	€ 30.000,00
Onvoorzien	€ 5.000,00
Totaal	€ 60.000,00

De kosten voor de projectleider hoeven niet te worden doorbelast omdat er via de Groene Metropoolregio (GMR) een projectleider voor de gebiedsvisie beschikbaar is gesteld.

Communicatie

De leefbaarheidsgroep en het bestuur van het dorps huis en het bestuur van de school zijn op de hoogte gesteld van het voornemen een gebiedsvisie op te gaan stellen. Ook is contact opgenomen met de initiatiefnemers van de bij de gemeente bekende lopende woningbouwinitiatieven.

Inwonersparticipatie

Bij het opstellen van een gebiedsvisie kan gebruik gemaakt worden van plannen en visies die al door inwoners en belangenvertegenwoordigers uit de kern zijn opgesteld, zoals het woningbouwbehoefteonderzoek en de visie van de leefbaarheidsgroep Bergharen - Hernen - Leur. Daarnaast zal er ook (inwoners)participatie plaatsvinden bij de uitwerking van de gebiedsvisie.

Uitvoering of Vervolgstappen

Nadat uw raad een budget beschikbaar heeft gesteld wordt een aanvang gemaakt met het opstellen van de gebiedsvisie. Bij het opstellen van de gebiedsvisie worden lopende initiatieven meegenomen. Het is daarom niet logisch dat vooruitlopende op de gebiedsvisie besluiten worden genomen over grotere ontwikkelingen in Hernen. De gebiedsvisie zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden. De verwachting is dat dit rond de zomer 2026 het geval zal zijn.

Geheimhouding:

n.v.t.

Voorstel

Advies

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7543
Extern Zaak ID	Z/25/327588
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.c
Titel	327588 beslisnota Subsidieverlening peuteropvang en voorschoolse educatie 2026
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P4 Onderwijs
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
327588 beslisnota Subsidieverlening peuteropvang en voorschoolse educatie 2026
Bijlage_concept beschikking subsidieverlening peuteropvang
Bijlage_concept beschikking subsidieverlening voorschoolse educatie
Bijlage_aanvraag begroting PO en ve Wijchen 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

1. Voor de uitvoering van de peuteropvang in 2026 een budgetsubsidie te verlenen van € 157.970 aan De eerste stap Kinderopvang volgens bijgevoegde beschikking tot subsidieverlening.
2. Voor de uitvoering van voorschoolse educatie in 2026 een normsubsidie te verlenen van € 516.912 aan De eerste stap Kinderopvang volgens bijgevoegde beschikking tot subsidieverlening.

Besluit (Aangenomen)

1. Voor de uitvoering van de peuteropvang in 2026 een budgetsubsidie te verlenen van € 157.970 aan De eerste stap Kinderopvang volgens bijgevoegde beschikking tot

subsidieverlening.

2. Voor de uitvoering van voorschoolse educatie in 2026 een normsubsidie te verlenen van € 516.912 aan De eerste stap Kinderopvang volgens bijgevoegde beschikking tot subsidieverlening.

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Subsidieverlening peuteropvang en voorschoolse educatie 2026

Collegedatum: 27 januari 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Voor de peuteropvang in 2026 een budgetsubsidie te verlenen van € 157.970 aan De eerste stap Kinderopvang volgens bijgevoegde beschikking tot subsidieverlening.
2. Voor de voorschoolse educatie in 2026 een normsubsidie te verlenen van € 516.912 aan De eerste stap Kinderopvang volgens bijgevoegde beschikking tot subsidieverlening.

Aanleiding

De eerste stap heeft een budgetsubsidie aangevraagd voor het uitvoeren van de reguliere peuteropvang en een normsubsidie voor het verzorgen van het aanbod van voorschoolse educatie aan peuters met een taal- en/of ontwikkelingsachterstand. De aangevraagde subsidiebedragen zijn hoger dan € 100.000. Dat betekent dat uw raad bevoegd is om de besluiten tot subsidieverlening te nemen. Peuteropvang bekostigen we uit het gemeentelijk budget. Voorschoolse educatie financieren we uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Daarom vragen we om twee subsidiebesluiten.

1. Peuteropvang

De gemeente is verantwoordelijk voor een toereikend aanbod in de peuteropvang voor alle peuters in de leeftijd van 2 tot 4 jaar van ouders/verzorgers die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. We subsidiëren voor een fijnmazig netwerk van peuteropvanglocaties dichtbij in wijk en kern. Ons streven is hierbij een gemengde samenstelling van peuters. Een peutergroep waar peuters van ouders met en zonder kinderopvangtoeslag, en peuters met en zonder taalachterstand samen komen. Voor het uitvoeren van de peuteropvang ontvangt De eerste stap een jaarlijkse budgetsubsidie.

Er is een subsidie van € 157.970 gevraagd voor het aanbieden van 136 kindplaatsen verdeeld over 9 locaties in de gemeente. In de bijlage vindt u de begroting voor 2026 van de peuteropvang.

2. Voorschoolse educatie

Voorschoolse educatie is een wettelijke verantwoordelijkheid van gemeenten en is vastgelegd in de Wet primair onderwijs. Voorschoolse educatie is bedoeld voor peuters die een taal- en/of ontwikkelingsachterstand hebben of die dreigen op te lopen (doelgroeppeuters).

De subsidiebehoefte is € 516.912 voor het aanbieden van 60 kindplaatsen voorschoolse educatie verdeeld over 7 locaties in de gemeente. In de bijlage vindt u in de begroting voor 2026 van de peuteropvang de kosten voor de voorschoolse educatie.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
30 maart 2023	4429 besluit Onderwijsachterstandenbeleid Wijchen 2023-2026

Gewenst resultaat

We streven naar kansengelijkheid voor elk kind. Daarom vinden we het belangrijk dat alle kinderen vroegtijdig een educatief aanbod krijgen dat bijdraagt aan hun taal- en sociaal-emotionele ontwikkeling. We willen segregatie tegengaan en stimuleren daarom een gemengde samenstelling in peutergroepen van peuters van ouders met en zonder recht op kinderopvangtoeslag, en van peuters met en zonder taalachterstand. Concreet draagt de subsidie bij aan:

- Een toereikend aanbod in de peuteropvang voor alle peuters in de leeftijd van 2 tot 4 jaar van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag.
- Een fijnmazig netwerk van peuteropvang op 9 locaties in onze gemeente. De eerste stap realiseert voor de budgetsubsidie een capaciteit van 136 reguliere kindplaatsen verdeeld over 9 locaties.
- 100% bereik van peuters in een voorschoolse voorziening.
- Een gemengde groepssamenstelling van peuters van ouders mét en zonder recht op kinderopvangtoeslag in de peuteropvang.
- Gemengde peutergroepen van peuters met en zonder taalachterstand.
- Een voldoende en een kwalitatief goed aanbod van voorschoolse educatie voor doelgroepeuters in de leeftijd van 2 tot 4 jaar. De eerste stap realiseert voor de normsubsidie een capaciteit van 60 kindplaatsen verdeeld over 7 locaties. Doelgroepeuters krijgen tussen 2½ en 4 jaar 960 uur aanbod.

Argumenten

1.1 De budgetsubsidie stelt De eerste stap in staat om een voldoende en een voor ouders, die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag, financieel toegankelijk aanbod peuteropvang te realiseren.

Wij zijn wettelijk verantwoordelijk voor het financieren van peuterplaatsen voor kinderen van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Dit realiseren we in een fijnmazig netwerk van 9 locaties voor peuteropvang waar de peuters 2 dagdelen per week (van 4 uur per dagdeel gedurende 40 weken) heen gaan. Zo kunnen peuters dichtbij huis naar de peuteropvang. De locaties zijn gekoppeld aan een basisschool zodat we de peuters ook goed kunnen voorbereiden op en toeleiden naar het basisonderwijs.

1.2 De subsidie bedraagt niet meer dan de netto-kosten die verband houden met het uitvoeren van de peuteropvang.

Dit betreft het verschil tussen de met de uitvoering gemaakte werkelijke kosten en de met de uitvoering verkregen opbrengsten. De (netto) ouderbijdrage per uur staat gelijk aan wat ouders betalen bij De eerste stap in de dagopvang. Hierdoor concurreert de peuteropvang niet met de dagopvang. De eerste stap ontvangt een hogere bijdrage van de gemeente om de hogere kostprijs in de peuteropvang te compenseren. Dit doen wij omdat we een fijnmazig netwerk van peuteropvanglocaties wensen om het bereik te maximaliseren, bij te dragen aan de kansengelijkheid en segregatie tegen te gaan.

1.3 De aanvraag past binnen de vereisten van een budgetsubsidie volgens artikel 5 van de Subsidieregeling Wijchen 2021.

2.1 De eerste stap voldoet aan de subsidievoorwaarden volgens hoofdstuk 4 van de Subsidieregeling Wijchen 2021.

De eerste stap verzorgt voor peuters met een (risico op) een taal- en/of ontwikkelingsachterstand al jaren de voorschoolse educatie. Er is een goede samenwerking met Kans en Kleur voor de doorgaande leerlijn en voor de warme overdracht van voor- naar vroegschool. Er zijn 7 peuteropvang-locaties in het landelijk register kinderopvang opgenomen met de aanduiding *voorschoolse educatie*. Ze voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie.

2.2 De aanvraag past binnen de kaders van het vastgestelde Onderwijsachterstandenbeleid Wijchen beleid 2023-2026.

2.3 We houden de eigen bijdrage voor ouders van doelgroepkinderen lager.

Volgens ons beleid is de ouderbijdrage gemaximeerd op het fiscaal uurtarief voor de eerste 2 dagdelen. Dagdeel 3 en 4 zijn voor ouders gratis. De eerste stap ontvangt in de normsubsidie een locatiegebonden bedrag per VVE locatie om het verschil tussen het fiscaal tarief en de kostprijs te compenseren. Een VVE locatie brengt hogere kosten met zich mee dan een reguliere locatie vanwege extra kwaliteitseisen die gesteld worden aan een locatie met voorschoolse educatie.

Tegenargumenten en risico's

1.1 De subsidiebehoefte is berekend op de aanname dat de verhouding tussen ouders mét en ouders zonder kinderopvangtoeslag 79-21 is, op basis van de ervaring in 2025. Indien die verhouding verschuift, verandert de subsidiebehoefte.

De aannames zijn gebaseerd op de ervaringscijfers van De eerste stap.

1.2 Daarnaast houden we rekening met een bezettingsgraad van 90%. Als dat percentage verandert, verandert ook de subsidiebehoefte.

Verdeeld over 9 locaties bereiken we een verwachte bezetting van 90%. Dit is gebaseerd op de ervaring in 2025. De capaciteit voor de reguliere opvang is in 2025 verlaagd (ten gunste van doelgroepkinderen) waardoor dit percentage realistisch is.

2.1 We zien een toename in de vraag naar voorschoolse educatie. Uitbreiding kindplaatsen is tot op zekere hoogte mogelijk, afhankelijk van personele beschikbaarheid.

We zien de laatste 2 jaar een stijging van het aandeel anderstaligen die op grond van ons beleid per definitie doelgroepkind zijn. We hebben daarom het aantal kindplaatsen voorschoolse educatie verhoogd van 40 naar 60. Dit gaat ten koste van een aantal reguliere kindplaatsen. Krapte op de arbeidsmarkt van geschoolde VVE pedagogisch medewerkers is een risico voor voldoende bezetting. We monitoren met De eerste stap de bezetting en bespreken in breder verband met de partners in de Lokaal Educatieve Agenda de ontwikkelingen.

Financiële gevolgen

De budgetsubsidie bestaat uit:

- o **€ 89.820** voor peuteropvang ten behoeve van ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag.
- o **€ 65.650** compensatiesteun voor de hogere kostprijs in de peuteropvang.
- o **€ 2.500** voor de organisatie van de peutermaand.

Het bedrag van € 157.970 past binnen het gemeentelijk budget voor de peuteropvang zoals vastgesteld in de gemeentebegroting 2026.

De normsubsidie is gebaseerd op de bezette uren-norm, met een door het college vastgesteld subsidie-uurtarief van € 11,23 per uur. De subsidie bedraagt **€ 339.440** op basis van de verwachte bezetting van 90%.

Daarbovenop volgt een locatiesubsidie waarvan het college de hoogte heeft vastgesteld op € 25.353 per voorschoolse educatie locatie. De subsidie bedraagt voor de 7 locaties **€ 177.472**. Dit dekken we uit de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid voor 2026 die we van het Rijk ontvangen.

Communicatie

Het Consultatiebureau heeft een belangrijke taak in de toeleiding naar een voorschoolse voorziening. Het CB stimuleert ouders van peuters om gebruik te maken van een voorschoolse voorziening. Daarnaast is het CB degene die de indicatie voor VVE afgeeft, volgens de vastgestelde gemeentelijke doelgroep definitie in het Onderwijsachterstandenbeleid Wijchen 2023-2026.

Inwonersparticipatie

-

Uitvoering of Vervolgstappen

De eerste stap ontvang een beschikking tot subsidieverlening. Zie bijlage.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

De eerste stap, kinderopvang B.V.
T.a.v. mw. P. Willemsen
Nieuweweg 143
6603 BL Wijchen

Gemeente Wijchen

Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00

e gemeente@wijchen.nl

contactpersoon

Rob Ribbink
t +31646824204

ons kenmerk

Z/25/327588

datum CONCEPT
onderwerp beschikking subsidieverlening peuteropvang 2026
Verzonden

Beste mevrouw Willemsen,

Wij hebben uw aanvraag voor subsidie in 2026 ontvangen. U vraagt een budgetsubsidie van € 157.970 voor een aanbod peuteropvang ten behoeve van peuters van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Wij hebben uw aanvraag in behandeling genomen. In deze brief leest u wat we hebben besloten.

Besluit: budgetsubsidie peuteropvang 2026

Wij hebben besloten om aan De eerste stap Kinderopvang een budgetsubsidie van **€ 157.970** te verlenen voor een aanbod peuteropvang 2026 ten behoeve van peuters van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. De hoogte van de subsidie komt overeen met het gevraagde bedrag op basis van uw aangeleverde begroting.

De grondslag voor deze subsidieverlening is artikel 5 van de Subsidieregeling Wijchen 2021. Op deze subsidie zijn verder ook de Algemene wet bestuursrecht en de Algemene subsidieverordening Wijchen 2018 van toepassing.

De budgetsubsidie bestaat uit:

- o **€ 89.820** voor aanbod peuteropvang ten behoeve van ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag.
- o **€ 65.650** compensatiesteun voor de hogere kostprijs in de peuteropvang.
- o **€ 2.500** voor de organisatie van de peutermaand.

Aan welke voorwaarden moet u voldoen voor deze subsidie?

We streven naar kansengelijkheid voor elk kind. Daarom vinden we het belangrijk dat alle kinderen vroegtijdig een educatief aanbod krijgen dat bijdraagt aan hun taal- en sociaal-emotionele ontwikkeling. We willen segregatie tegengaan en stimuleren daarom een gemengde samenstelling in peutergroepen van peuters van ouders met en zonder recht op kinderopvangtoeslag. De budgetsubsidie is bedoeld voor de uitvoering van peuteropvang in 2026 waar we de volgende voorwaarden aan verbinden:

- o U zorgt voor voldoende aanbod peuteropvang voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Als er een wachtlijst ontstaat, gaat u met de gemeente in overleg over mogelijkheden om de wachtlijst op te lossen.

- Onder peuteropvang verstaan we kortdurende educatieve opvang gericht op taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling voor kinderen van 2 tot 4 jaar.
- Kortdurend houdt in: 4 uur per dag verdeeld over twee weekdays (totaal dus 8 uur in de week voor een peuter), gedurende 40 weken.
- Peuteropvang is gericht op ontwikkelingsstimulering en is een voorbereiding op de basisschool.
- U zorgt ervoor dat de peuteropvang bijdraagt aan de (taal)ontwikkeling van de peuters. Dit wordt bereikt door het bieden van een erkend programma (zoals startblokken) van gevarieerde en aansprekende (educatieve) activiteiten die afgestemd zijn op de leeftijd en het ontwikkelingsstadium van de peuters.
- U verzorgt peuteropvang op 9 locaties verspreid over Wijchen (7), Alverna (1) en Bergharen (1). De totale capaciteit bedraagt 136 reguliere kindplaatsen.
- U realiseert een gemiddelde bezettingsgraad over de 9 locaties van tenminste 90% reguliere peuterplaatsen. Dit komt overeen met een bezetting van 39.168 uren peuteropvang. Dit is in overeenstemming met uw aanvraag. Hiervan heeft u 21% geprognoseerd als niet-kinderopvangtoeslag uren.
- Als de bezetting achterblijft, stelt u de capaciteit bij daar waar nodig.
- De kostprijs per uur is begroot op € 13,98 per bezet uur. Bij de vaststelling wordt afgerekend op basis van de werkelijke kostprijs per uur, ten hoogste € 13,98.
- De vaststelling van de subsidie kan niet hoger zijn dan de verlening. Eventueel kan een aanvullende subsidie worden verleend indien er bijvoorbeeld meer kindplaatsen nodig zijn. Dit moet u tijdig kenbaar maken bij het college.
- Het bedrag dat in onze begroting voor peuteropvang is opgenomen geldt als subsidieplafond.
- U voldoet aan de kwaliteitseisen die de Wet kinderopvang en bijbehorende besluiten en regelingen stellen aan verantwoorde kinderopvang.
- Om de huidige doorgaande lijn binnen de voor- en vroegschoolse voorzieningen te behouden werkt u aantoonbaar samen met het basisonderwijs en zijn de peutergroepen gehuisvest in of nabij het schoolgebouw. Er is afstemming op verschillende onderdelen van de doorgaande lijn zoals het educatief handelen, de zorgstructuur en ouderbetrokkenheid. Daarnaast zijn er afspraken over de overgang van de peuters naar de basisschool vastgelegd ("de warme overdracht").
- Er wordt gewerkt met een peutervolgsysteem.

Indienen van een tussentijdse rapportage

U dient vóór 1 augustus 2026 bij het college een tussentijdse rapportage in waarin de inhoudelijke en financiële gegevens over het eerste half jaar (januari t/m juni) zijn opgenomen. Het inhoudelijk deel bevat tenminste gegevens over de capaciteit, de bezetting en de bereikte doelgroepen in de peuteropvang. Het financieel overzicht bevat een globaal inzicht in de verlies- en winstrekening en een toelichting op hoofdlijnen over de financiële status op dat moment en de financiële verwachtingen (meevallers, tegenvallers) voor de resterende maanden.

Indienen van een aanvraag tot subsidievaststelling

Na afloop van 2026 en vóór 1 juni 2027 dient u een aanvraag in tot vaststelling van deze subsidie. Dat doet u bij het college. De vereisten bij de aanvraag staan in artikel 13 van de Algemene Subsidieverordening Wijchen 2018. In aanvulling daarop dient u aan de volgende vereisten te voldoen:

- De subsidie wordt verantwoord in de jaarrekening van De eerste stap Kinderopvang BV. De gemeente Wijchen ontvangt een exemplaar van deze jaarrekening, welke voorzien is van een goedkeurende controleverklaring door de accountant;

- Voor de aansluiting tussen de verstrekte subsidie en de in de jaarrekening van De eerste stap Kinderopvang BV verantwoorde subsidie verstrekt uw accountant een brugstaat (leadsheet) aan de gemeente Wijchen;
- Voor de verrichte controlewerkzaamheden met betrekking tot de subsidie verstrekt uw accountant het *workpaper* waaruit het aantal uren blijkt dat aan peuteropvang is besteed en waarin ook de met de gemeente overeengekomen kostprijstarieven per uur onder aftrek van de ouderbijdragen of het reguliere tarief dat voor kinderopvangtoeslag in aanmerking wordt genomen.
- Uw accountant licht de verrichte werkzaamheden toe aan de gemeente Wijchen voor zover hier behoefte aan is.
- De kosten die betrekking hebben op de peuteropvang worden vergeleken met het geïndexeerde *Expertmodel Kostprijs peuteropvang*.
- Het jaarverslag bevat tenminste inhoudelijke gegevens over het aanbod, de geleverde prestaties, de bereikte doelgroepen en de bezettingsgraad.

Wanneer ontvangt u de subsidie?

Wij maken de subsidie als kwartaalvoorschot over op uw rekeningnummer NL 80 RABO 0107 271 400 in de eerste zeven dagen van de eerste maand van ieder kwartaal in 2026. U ontvangt een voorschot per kwartaal van € 39.492,50. Het eerste kwartaalvoorschot ontvangt u zo spoedig mogelijk.

Als u het niet eens bent met een of beide besluiten, kunt u bezwaar maken

In de bezwaarschriftenbijsluiters (bijlage) bij deze brief staat hoe u dit kunt doen.

Heeft u vragen?

Als u vragen heeft over deze brief, neemt u dan gerust contact op met Rob Ribbink. Zijn telefoonnummer is 088 432 7344. Zijn e-mail is r.ribbink@drutenwijchen.nl. Voor vragen over de uitbetaling kunt u contact opnemen met crediteuren@wijchen.nl.

Met vriendelijke groet,
gemeenteraad van Wijchen

R. Helmer-Englebert
voorzitter

R.B. Waumans
griffier

Bezwaarschriftbijsluiters

Hoe maakt u bezwaar tegen dit besluit?

Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u daartegen bezwaar maken. Dat doet u door een brief te schrijven aan de instantie die het besluit heeft genomen. In de meeste gevallen is dat het college van burgemeester en wethouders. Maar het kan ook gaan om een besluit van de gemeenteraad of de burgemeester.

U stuurt uw bezwaar aan het college van burgemeester en wethouders (of gemeenteraad of burgemeester) van Wijchen, Postbus 9000, 6600 HA Wijchen.

Het is mogelijk om digitaal bezwaar te maken via www.wijchen.nl/bezwaar-maken.

Wilt u samen met andere belanghebbenden bezwaar maken? Dat kan. U kunt dan één gezamenlijk bezwaarschrift indienen. Het is dan wel van belang dat u in een bijlage de NAW-gegevens en de handtekeningen van alle bezwaarmakers opneemt. Voor de inhoudelijke beoordeling maakt het geen verschil of u een bezwaarschrift apart of gezamenlijk indient.

Bezwaarschrift

De brief waarmee u bezwaar maakt heet bezwaarschrift.

In uw bezwaarschrift moet het volgende staan:

- a. uw naam en adres;
- b. de datum;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt;
- d. de reden waarom u bezwaar maakt.

Vergeet u niet het bezwaarschrift te ondertekenen en stuur zo mogelijk een kopie mee van het besluit waartegen u bezwaar maakt. U kunt ook pro forma bezwaar maken, wat betekent dat u de gronden van bezwaar later aanlevert.

Termijn

U heeft zes weken de tijd om bezwaar te maken. Deze termijn begint op de dag na de bekendmaking van het besluit: dat is de dag ná de datum waarop het besluit is verzonden, of de dag ná de datum waarop het besluit is gepubliceerd. Uw bezwaar moet vóór het einde van de termijn bij ons binnen zijn.

Voorlopige voorziening

Wanneer u bezwaar maakt, blijft het besluit - in ieder geval totdat een beslissing op het bezwaarschrift is genomen - in stand. Om te voorkomen dat er onherstelbare gevolgen ontstaan, kunt u de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland om een voorlopige voorziening vragen. Dat is een tijdelijke oplossing, die geldt totdat op uw bezwaar is beslist. In het geval van een omgevingsvergunning kan zo'n voorziening inhouden, dat voorlopig niet gebouwd mag worden.

Een verzoek om een voorlopige voorziening wordt op korte termijn behandeld. U stuurt uw schriftelijke verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland, Afdeling Bestuursrecht, Postbus 9030, 6800 EM Arnhem.

Voor een voorlopige voorziening betaalt u een vergoeding: griffierecht. Een natuurlijk persoon betaalt bij de rechtbank € 54,- voor zaken die betrekking hebben op uitkering, huurtoeslag of belastingzaken. Voor de overige zaken betaalt een natuurlijk persoon € 200,-. Een rechtspersoon (vereniging, stichting, NV, BV) betaalt altijd € 397,-. Deze bedragen gelden vanaf

1 januari 2026.

Digitaal voorlopige voorziening instellen

Het is ook mogelijk om digitaal een verzoekschrift in te dienen bij genoemde rechtbank via <https://formulier.rechtspraak.nl/burger/bestuur/beroepschrift/rechtbank>. Daarvoor

moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD of eHerkenning). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Nog vragen?

Heeft u nog vragen? Neem dan gerust contact op met de secretaris van de bezwaarschriftencommissie van de gemeente Wijchen, te bereiken via 088 – 432 70 00.

De eerste stap, kinderopvang B.V.
T.a.v. mw. P. Willemsen
Nieuweweg 143
6603 BL Wijchen

Gemeente Wijchen

Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00

e gemeente@wijchen.nl

datum CONCEPT 2026
onderwerp Subsidieverlening voorschoolse educatie 2026
verzonden

contactpersoon

Rob Ribbink
t +31646824204
ons kenmerk
Z/25/327588

Beste mevrouw Willemsen,

Wij hebben uw aanvraag voor subsidie in 2026 ontvangen. U vraagt een normsubsidie van € 516.912 voor een aanbod voorschoolse educatie. Wij hebben uw aanvraag in behandeling genomen. In deze brief leest u wat we hebben besloten.

Besluit: Normsubsidie voorschoolse educatie 2026

Wij hebben besloten om De eerste stap Kinderopvang een normsubsidie van **€ 516.912** te verlenen voor de voorschoolse educatie in 2026. De hoogte van de subsidie komt overeen met het gevraagde bedrag op basis van uw aangeleverde begroting. De grondslag voor deze subsidieverlening vindt u in hoofdstuk 4 van de Subsidieregeling Wijchen 2021. Op deze subsidie zijn verder ook de Algemene wet bestuursrecht, de Algemene subsidieverordening Wijchen 2018 van toepassing.

De subsidie is opgebouwd uit een normbedrag per bezet uur en een vast bedrag per locatie. Het college heeft het maximum subsidie-uurtarief, zoals genoemd in artikel 18 sub 15 van de Subsidieregeling Wijchen 2021, voor 2026 vastgesteld op € 11,23. Het college heeft de locatiesubsidie, zoals genoemd in het 4^e lid van artikel 26 van de Subsidieregeling Wijchen 2021, voor 2026 vastgesteld op € 25.353.

De subsidie op basis van het normbedrag per uur en een verwachte bezettingsgraad van 90% bedraagt € 339.440. De locatiesubsidie voor 7 peuteropvanglocaties met voorschoolse educatie bedraagt € 177.472.

Voorwaarden voor deze subsidie

In de Subsidieregeling Wijchen 2021 en de Algemene Subsidieverordening Wijchen 2018 staan de voorwaarden vermeld waar u zich aan dient te houden. Verder gelden de volgende aanvullende voorwaarden:

1. U biedt voorschoolse educatie aan op 7 locaties voor peuteropvang in de gemeente Wijchen.
2. U biedt in totaal 60 peuterplaatsen voor voorschoolse educatie aan.
3. Voorschoolse educatie is bedoeld voor doelgroepeuters vanaf 2 jaar tot 4 jaar (op het moment waarop het kind naar de basisschool gaat). In ons Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 staat de definitie van een doelgroepeuter omschreven. De GGD (Consultatiebureau) geeft een VVE verklaring aan ouders op basis waarvan een peuter geplaatst kan worden.
4. Het voorschoolse educatie aanbod bestaat uit 4 uur aaneengesloten per dag verdeeld over 4 weekdays (totaal 16 uur in de week) gedurende 40 weken per jaar.
5. U zorgt ervoor dat doelgroepeuters vanaf 2,5 jaar tot 4 jaar een aanbod ontvangen van 960 uur voorschoolse educatie.
6. U realiseert een gemiddelde bezettingsgraad van 90%. Dit komt overeen met een bezetting van 34.560 uren. Dit is conform uw aanvraag.
7. Ouders betalen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage voor de eerste 2 dagdelen. Dagdeel 3 en 4 zijn voor ouders gratis. U maximeert het (bruto) uurtarief op het fiscaal maximum uurtarief waarvoor kinderopvangtoeslag wordt verstrekt.

Indienen van een tussentijdse rapportage

U dient vóór 1 augustus 2026 bij het college een tussentijdse rapportage in waarin de inhoudelijke en financiële gegevens over het eerste halfjaar (januari t/m juni) zijn opgenomen.

Indienen van een aanvraag tot subsidievaststelling

Na afloop van 2026 en vóór 1 juni 2027 dient u een aanvraag in tot vaststelling van deze subsidie. Dat doet u bij het college. De vereisten bij de aanvraag staan in artikel 13 van de Algemene Subsidieverordening Wijchen 2018 en in artikel 29 van de Subsidieregeling Wijchen 2021.

Indien uw verantwoording niet voldoet aan wat hierboven is opgenomen, kan dat leiden tot een (ambtshalve) vaststelling van het recht op subsidie die lager is dan wat aan u is verleend. Wanneer de voorgenomen doelen of activiteiten niet zijn behaald of de gerealiseerde subsidiabele kosten lager zijn dan begroot, kan de subsidie naar rato lager worden vastgesteld. Dit zou betekenen dat wij het verschil tussen de verlening en de vaststelling terugvorderen.

Wanneer ontvangt u de subsidie?

Wij maken de subsidie als kwartaalvoorschot over op uw rekeningnummer NL 80 RABO 0107 271 400 in de eerste zeven dagen van de eerste maand van ieder kwartaal in 2026. U ontvangt een voorschot per kwartaal van € 129.228,--. Het eerste kwartaalvoorschot ontvangt u zo spoedig mogelijk.

Als u het niet eens bent met het besluit, kunt u bezwaar maken

In de bezwaarschriftenbijsluiters (bijlage) bij deze brief staat hoe u dit kunt doen.

Heeft u vragen?

Als u vragen heeft over deze brief, neemt u dan gerust contact op met Rob Ribbink. Zijn telefoonnummer is 088 432 7344. Zijn e-mail is r.ribbink@drutenwijchen.nl.

Voor vragen over de uitbetaling kunt u contact opnemen met crediteuren@wijchen.nl.

Met vriendelijke groet,
gemeenteraad van Wijchen

R. Helmer-Englebert
voorzitter

R.B. Waumans
griffier

Bezwaarschriftbijsluiter

Hoe maakt u bezwaar tegen dit besluit?

Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u daartegen bezwaar maken. Dat doet u door een brief te schrijven aan de instantie die het besluit heeft genomen. In de meeste gevallen is dat het college van burgemeester en wethouders. Maar het kan ook gaan om een besluit van de gemeenteraad of de burgemeester. U stuurt uw bezwaar aan het college van burgemeester en wethouders (of gemeenteraad of burgemeester) van Wijchen, Postbus 9000, 6600 HA Wijchen. Het is mogelijk om digitaal bezwaar te maken via www.wijchen.nl/bezwaar-maken.

Wilt u samen met andere belanghebbenden bezwaar maken? Dat kan. U kunt dan één gezamenlijk bezwaarschrift indienen. Het is dan wel van belang dat u in een bijlage de NAW-gegevens en de handtekeningen van alle bezwaarmakers opneemt. Voor de inhoudelijke beoordeling maakt het geen verschil of u een bezwaarschrift apart of gezamenlijk indient.

Bezwaarschrift

De brief waarmee u bezwaar maakt heet bezwaarschrift.

In uw bezwaarschrift moet het volgende staan:

- a. uw naam en adres;
- b. de datum;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt;
- d. de reden waarom u bezwaar maakt.

Vergeet u niet het bezwaarschrift te ondertekenen en stuur zo mogelijk een kopie mee van het besluit waartegen u bezwaar maakt. U kunt ook pro forma bezwaar maken, wat betekent dat u de gronden van bezwaar later aanlevert.

Termijn

U heeft zes weken de tijd om bezwaar te maken. Deze termijn begint op de dag na de bekendmaking van het besluit: dat is de dag ná de datum waarop het besluit is verzonden, of de dag ná de datum waarop het besluit is gepubliceerd. Uw bezwaar moet vóór het einde van de termijn bij ons binnen zijn.

Voorlopige voorziening

Wanneer u bezwaar maakt, blijft het besluit - in ieder geval totdat een beslissing op het bezwaarschrift is genomen - in stand. Om te voorkomen dat er onherstelbare gevolgen ontstaan, kunt u de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland om een voorlopige voorziening vragen. Dat is een tijdelijke oplossing, die geldt totdat op uw bezwaar is beslist. In het geval van een omgevingsvergunning kan zo'n voorziening inhouden, dat voorlopig niet gebouwd mag worden.

Een verzoek om een voorlopige voorziening wordt op korte termijn behandeld. U stuurt uw schriftelijke verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland, Afdeling Bestuursrecht, Postbus 9030, 6800 EM Arnhem.

Voor een voorlopige voorziening betaalt u een vergoeding: griffierecht. Een natuurlijk persoon betaalt bij de rechtbank € 54,- voor zaken die betrekking hebben op uitkering, huurtoeslag of belastingzaken. Voor de overige zaken betaalt een natuurlijk persoon € 200,-. Een rechtspersoon (vereniging, stichting, NV, BV) betaalt altijd € 397,-. Deze bedragen gelden vanaf 1 januari 2026.

Digitaal voorlopige voorziening instellen

Het is ook mogelijk om digitaal een verzoekschrift in te dienen bij genoemde rechtbank via

<https://formulier.rechtspraak.nl/burger/bestuur/beroepschrift/rechtbank>.

Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD of eHerkenning). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Nog vragen?

Heeft u nog vragen? Neem dan gerust contact op met de secretaris van de bezwaarschriftencommissie van de gemeente Wijchen, te bereiken via 088 – 432 70 00.

Begroting peuteropvang en VVE 2026 Gemeente Wijchen

Uitgangspunten en basisgegevens

Verwachte loonkosten ontwikkeling	5,35%	79%	4,81%
Verwachte inflatie (geharmon. CPI)	2,80%	21%	

Tarief peuteropvang regulier is gelijk aan KDO 40-weeken en stijgt conform max WKO-uurtarief

Verhouding personele : materiele kosten

		Regulier	VVE	Totaal
		2 dagdelen	4 dagdelen	
	# weken			
Aantal uur per week week	40	8	16	
Capaciteit in kindplaatsen		136	60	256
<i>Aandeel VVE</i>			23%	100%
Capaciteit in uren		43.520	38.400	81.920
Bezetting (inschatting)		90%	90%	90%
Bezette uren		39.168	34.560	73.728
<i>Aandeel opvanguren</i>		53,1%	46,9%	100%
Bezette uren door ouders betaald		39.168	17.280	56.448
<i>Aandeel betaalde uren</i>		79%	21%	100%

Begroting peuteropvang en VVE 2026 Gemeente Wijchen

Wel/ niet VVE

Capaciteit in kindplaatsen

Aantal groepen

Aantal kindplaatsen per groep

Capaciteit in uren

Aandeel locatie obv capaciteit

Aandeel VVE-locatie obv totaal VVE-capaciteit

Bezette uren PO regulier

Bezette uren VVE

Totaal bezette uren

Directe inzeturen medewerkers (incl. taakuren 1,1 uur/week)

Indirecte uren medewerkers (ziekte en opleiding)

Wettelijke (144u) en bovenwettelijk verlof (66u) + feestdagen

Bruto inzet uren medewerkers per jaar

opslag 11,43%

opslag 18,56%

In FTE

1872 uur/jaar

Inzeturen pedagogisch coach VVE kinderen

Indirecte uren medewerkers (ziekte-,opleidinguren)

Wettelijke (144u) en bovenwettelijk verlof (66u), 5 feestdagen

Bruto inzet uren pedagogisch coach

opslag 0,0%

opslag 0,0%

Gb.rek.nr

Omzet KOT ouders reguliere PO

81420

79% €

12,30

30.943 uur

Ouderbijdrage NKOT ouders reguliere PO

81410

21% €

1,38

8.225 uur

Totaal opbrengsten reguliere PO

39.168 uur

Omzet KOT ouders VVE

81425

21% €

11,23

3.629 uur

Ouderbijdrage NKOT ouders VVE

81415

79% €

0,58

13.651 uur

Totaal opbrengsten VVE

17.280 uur

TOTAAL OPBRENGSTEN

TOTAAL OPBRENGSTEN

Subtotaal locaties incl. VVE	Vroeg- en voorschoolse Educatie (VVE)	Totaal PO excl. VVE
9	7	
256	60	136
16	3,8	9
16		
81.920	38.400	43.520
100%		
100%	100%	
39.168		39.168
34.560	34.560	
73.728	34.560	39.168
12.571	6.229	6.342
1.437	712	725
2.333	1.156	1.177
16.341	8.096	8.244
8,7	4,3	4,4
600,0	600,0	
-	-	
-	-	
600,0	600,0	-
€ 380.595		€ 380.595
€ 11.351		€ 11.351
€ 391.946		€ 391.946
€ 40.751	€ 40.751	
€ 7.918	€ 7.918	
€ 48.669	€ 48.669	
€ 440.615	€ 48.669	€ 391.946

	Prognose 2025			Begroting 2025			Begroting 2026							
	€		€	€		€	€		€					
Personeelskosten	€	628.341	€	567.702	€	598.699	€	37.419	€	598.699	€	311.133	€	287.566
Huisvesting	€	65.089	€	66.296	€	72.038	€	4.502	€	72.038	€	33.768	€	38.270
Activiteitenkosten	€	38.554	€	37.629	€	43.835	€	2.740	€	43.835	€	20.548	€	23.287
Kantoor- en organisatiekosten	€	1.630	€	1.767	€	2.000			€	2.000	€	938	€	1.063
Afschrijvingen	€	39.050	€	39.200	€	42.240			€	42.240	€	19.800	€	22.440
<u>Overhead: management & Centraal kantoor</u>	€	<u>313.905</u>	€	<u>313.906</u>	€	<u>329.018</u>			€	<u>329.018</u>	€	<u>154.227</u>	€	<u>174.791</u>
Subtotaal overige bedrijfskosten	€	354.585	€	354.873	€	373.258	€	23.329	€	373.258	€	174.965	€	198.293
TOTAAL KOSTEN		€ 1.086.569	€	1.026.499	€	1.087.830				€ 1.087.830	€	540.413	€	547.417
Opbrengsten vanuit ouderbijdragen	€	-375.450	€	-445.369	€	-440.615			€	-440.615	€	-48.669	€	-391.946
Subsidiebehoefte (=kosten -/- opr. ouderbijdragen)		€ 711.119	€	581.130	€	647.214			€ 647.214	€	491.744	€	155.470	
bezettingspercentage		88,23%		90%		90%								
# bezette uren		72.280		73.728		73.728								
Kostprijs per (bezet) uur: totaal kosten / bezette uren	€	15,03	€	13,92	€	14,75			€	14,75	€	15,64	€	13,98
		Prognose '25	B2025		Begr.2026									
Kosten per groep	€	70.101	€	66.226	€	67.989			€	67.989	€	144.110	€	64.402
Subsidie-behoefte per groep	€	45.879	€	37.492	€	40.451			€	40.451	€	131.132	€	18.291

Subsidie aanvraag 2026

	Totaal PO	PO Regulier	VVE
Voorcalculatorische / begrote kostprijs	€ 14,75	€ 13,98	€ 15,64
<u>Uitsplitsing subsidie:</u>			
Peuteropvang NKOT-ouders	€ 235.205	€ 89.820	€ 145.385
Compensatiesteun hogere kostprijs peuteropvang (dan 40-weeken ta	€ 141.802	€ 65.650	€ 76.152
VVE 3e en 4e dagdeel	€ 270.207		€ 270.207
Subsidiebehoefte (=kosten -/- opbr. ouderbijdragen)	€ 647.214	€ 155.470	€ 491.744
Organiseren Peutermaand	€ 2.500	€ 2.500	
Overleg PM-ers met basisonderwijs	€ 3.000		€ 3.000
Startblokken training pedagogisch medewerkers	€ 15.000		€ 15.000
Inzet PM anderstaligen	€ 7.168		€ 7.168
Totaal te beschikken	€ 674.882	€ 157.970	€ 516.912

Ter vergelijking subsidiebeschikking 2025 obv ingediende subsidie-aanvraag

	Totaal PO	PO Regulier	VVE
Voorcalculatorische / begrote kostprijs	€ 13,92	€ 13,16	€ 14,79
<u>Uitsplitsing subsidie:</u>			
Peuteropvang NKOT-ouders	€ 199.140	€ 85.911	€ 113.229
Compensatiesteun hogere kostprijs peuteropvang (dan 40-weeken ta	€ 126.416	€ 55.910	€ 70.506
VVE boven 5 uur tot 10 uur opvang	€ 255.574		€ 255.574
Subsidiebehoefte (=kosten -/- opbr. ouderbijdragen)	€ 581.130	€ 141.821	€ 439.309
Organiseren Peutermaand	€ 2.500	€ 2.500	
Overleg PM-ers met basisonderwijs	€ 3.000		€ 3.000
Startblokken training pedagogisch medewerkers	€ 15.000		€ 15.000
Inzet PM anderstaligen	€ 6.718		€ 6.718
Totaal te beschikken	€ 608.348	€ 144.321	€ 464.027

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7496
Extern Zaak ID	Z/25/332674
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.d
Titel	332674 Beslisnota budgetsubsidie stichting de Batenburcht
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
332674 Beslisnota budgetsubsidie stichting de Batenburcht
2. Begroting 2026 Stichting MFA de Batenburcht
3. Subsidiebeschikking 2026–2029 MFA de Batenburcht

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Een meerjarige budgetsubsidie van € 35.000 per jaar te verlenen aan Stichting MFA de Batenburcht voor de periode 2026–2029.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. Een meerjarige budgetsubsidie van € 35.000 per jaar te verlenen aan Stichting MFA de Batenburcht voor de periode 2026–2029.

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Beslisnota raad budgetsubsidie stichting de Batenburcht

Collegedatum: 27 januari 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Een meerjarige budgetsubsidie van € 35.000 per jaar te verlenen aan Stichting MFA de Batenburcht voor de periode 2026–2029.

Aanleiding

Stichting MFA de Batenburcht beheert het MFA-gebouw en organiseert activiteiten voor de inwoners van Batenburg. De stichting ondersteunt maatschappelijke, sportieve, culturele en educatieve initiatieven. Met een meerjarige subsidie kan de stichting deze activiteiten continueren en plannen maken voor de langere termijn, zodat het aanbod voor inwoners verder kan groeien.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
25-11-2021	Z/21/066437 Stichting MFA Batenburg budgetsubsidie 2022-2025

Gewenst resultaat

Het gewenste resultaat is dat Stichting MFA de Batenburcht een stabiel budget heeft om het gebouw te beheren en activiteiten te organiseren voor de inwoners van Batenburg. Zo blijft de MFA goed functioneren en draagt bij aan sociale samenhang, sport, cultuur en educatie in het dorp.

Argumenten

1.1 De MFA bevordert sociale samenhang en maatschappelijke activiteiten in Batenburg
Stichting MFA de Batenburcht werkt samen met dorps huis De Hostert, basisschool St. Jan Baptist, tennisvereniging 't Heufke en voetbalvereniging Batavia. De stichting organiseert sociaal-culturele, sportieve en educatieve activiteiten en verhuurt ruimtes aan maatschappelijke organisaties. Zo levert de MFA maatschappelijke meerwaarde voor de

inwoners en draagt bij aan een levendig en betrokken dorp.

1.2 De stichting heeft een duidelijk en realistisch beheer- en exploitatieplan

Het plan bevat duidelijke afspraken over, het gebruik van ruimtes door hoofdgebruikers en andere huurders; onderhoud en taakverdeling; prioriteit voor sociale activiteiten en maatschappelijke huur; een realistische raming van exploitatiekosten en opbrengsten. Het plan sluit aan bij het gemeentelijk beleid voor maatschappelijk vastgoed en geeft zekerheid dat het gebouw goed wordt beheerd.

1.3 De meerjarige subsidie biedt continuïteit en zekerheid voor de activiteiten

Een subsidie van € 35.000 per jaar voor vier jaar geeft de stichting zekerheid voor de exploitatie van het MFA-gebouw en voor het organiseren van activiteiten. Dit helpt de stichting om plannen op langere termijn te maken en het aanbod voor inwoners uit te breiden.

1.4 De verhoging van het budget is noodzakelijk voor de instandhouding van de MFA

Door stijgende kosten en groeiende activiteiten is een hoger budget nodig om de MFA goed te laten functioneren. Het verhoogde bedrag zorgt ervoor dat de stichting alle taken kan uitvoeren, het gebouw kan onderhouden en de maatschappelijke functie behouden blijft.

1.5 De uitvoeringsovereenkomst regelt duidelijke afspraken over beheer en exploitatie

De uitvoeringsovereenkomst legt vast hoe het gebouw wordt beheerd, hoe de exploitatie verloopt en welke prioriteit geldt voor maatschappelijke activiteiten. Ook staat erin hoe de stichting inkomsten en uitgaven verantwoordt. Zo is voor zowel gemeente als stichting duidelijk wie wat doet en wordt de continuïteit van het MFA-gebouw gewaarborgd.

Tegenargumenten en risico's

Financiële gevolgen

De subsidie bedraagt € 35.000 per jaar voor de periode 2026–2029 en wordt betaald uit het beschikbare budget voor maatschappelijk vastgoed. Dit budget is opgehoogd in de Perspectiefnota, waardoor de subsidie binnen de begroting past en structureel is voorzien.

Communicatie

Niet van toepassing.

Inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen

Na besluitvorming ontvangt Stichting MFA de Batenburcht de subsidiebeschikking en uitvoeringsovereenkomst voor de periode 2026–2029. De stichting legt jaarlijks verantwoording af over de besteding van de subsidie, zodat de gemeente kan controleren of de middelen goed worden gebruikt.

Openbaar

Zaaknummer: Z/25/332674

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

**Voorstel
Advies**

Begroting 2026 Stichting MFA Batenburg

Datum: 24 juni 2025

Inleiding

Ten behoeve van de vaststelling van de jaarlijkse subsidie van de gemeente Wijchen voor Stichting MFA Batenburg voor de periode 2026-2029 is gevraagd de begroting 2026 te delen. In dit memorandum is deze begroting opgenomen.

Gebouwkosten

In onderstaande tabel zijn de gebouwgebonden kosten van MFA De Batenburcht opgenomen. De totale kosten bedragen naar verwachting in 2026 € 74.000,--. Per m² bvo zijn de kosten daarmee € 58,-- /m². Schoonmaak van de MFA vindt tot op heden in eigen beheer plaats, waarmee de kosten gedrukt kunnen worden. De aansluitkosten zijn een aanzienlijke vaste kostenpost voor de MFA, net als het energieverbruik, dat ondanks het grote aantal zonnepanelen, aanzienlijk is en tot fors hogere kosten leidt dan oorspronkelijk verwacht.

	Begroting 2026
Gebouwlasten MFA voor hoofdgebruikers	
Onderhoud gebouw en buitenterrein	€ 5.000
Dotatie voorziening onderhoud (schilderwerk)	€ 3.000
Dagelijks onderhoud + inventaris	€ 2.000
Schoonmaakkosten + beheer	€ 33.500
Materiaal en Materieel schoonmaak	€ 4.500
Personeel - Schoonmaak	€ 21.500
Personeel - Beheerder	€ 6.000
Glasbewassing / afvalverwerking etc.	€ 1.500
Gas, licht, water	€ 24.500
Liander: Aansluitkosten grootverbruik	€ 9.000
Energieleverancier (Innova)	€ 15.500
Communicatie / representatie	€ 2.200
Belastingen en verzekeringen	€ 3.000
Administratiekosten	€ 4.000
Reservering risico's (2,5% vd jaarlijkse lasten)	€ 1.800
TOTAAL	€ 74.000
Kosten / m² BVO	€ 58

Deze gebouwkosten worden gedragen door de hoofdgebruikers, waaronder Stichting MFA Batenburg zelf. Stichting MFA Batenburg dient zelf € 47.360,-- van de gebouwkosten te dragen.

Hoofdgebruikers	m ² bvo	Vergoeding per gebruiker
Kans en Kleur	456	€ 26.640
Stichting MFA Batenburg	811	€ 47.360
TOTAAL	1.267	€ 74.000

Gebruikersdeel Stichting MFA Batenburg

In onderstaande tabel is het gebruikersdeel / exploitatiedeel van MFA De Batenburcht weergegeven. Het horecaresultaat en verhuur van ruimten leidt tot opbrengsten. Daar tegenover staan personele lasten om de exploitatie mogelijk te maken, algemene kosten als inboedelverzekeringen en tevens reserveringen / afschrijvingen op inventaris. Daarnaast draagt de Stichting zoals aangegeven € 47.360,-- van de gebouwkosten.

Met de bijdrage van de gemeente van € 35.000,-- voor 2026 resteert er naar verwachting nog een tekort van circa € 2.900.

Op voorhand betekent dit dat de Stichting naar verwachting in 2026 zal interen op haar eigen vermogen, door dit negatieve verwachte resultaat.

MFA GEBRUIKER	Begroting 2026
Horeca-omzet	€ 65.000
Inkoop horeca	€ -32.000
Resultaat horeca	€ 33.000
Verhuuropbrengst ruimten	€ 10.000
Personeelslasten	
Vrijwilligers	€ -5.300
Personeel - Beheerder	€ -15.000
Algemene kosten (BUMA/SENA, verzekeringen gebruiker)	€ -2.750
Voorziening inventaris / afschrijving	€ -10.500
Gebruikersvergoeding deel MFA	€ -47.360
Bijdrage gemeente	€ 35.000
Financieel resultaat Stichting MFA Batenburg	€ -2.900

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7548
Extern Zaak ID	Z/26/335521
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.e
Titel	335521 beslisnota Vaststellen subsidieplafonds subsidieregeling Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team WMO, jeugd en gezondheid
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
Bijlage 1 PVA GALA Wijchen
Bijlage 2 Raadsbesluit subsidieplafond GALA Wijchen 2026
335521 beslisnota Vaststellen subsidieplafonds subsidieregeling Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

- De subsidieplafonds voor de onderdelen van de door het college vastgestelde Subsidieregeling Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026 voor het jaar 2026 vast te stellen volgens onderstaand overzicht: GALA onderdeel Subsidieplafond per onderdeel
Gezonde leefomgeving € 88.000
Ontmoeten en gezond leven € 55.000

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. De subsidieplafonds voor de onderdelen van de door het college vastgestelde Subsidieregeling Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026 voor het jaar 2026 vast te stellen volgens onderstaand overzicht: GALA onderdeel Subsidieplafond per onderdeel
Gezonde leefomgeving € 88.000
Ontmoeten en gezond leven € 55.000

Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gemeente Wijchen

September 2023

Gezond & Actief Wijchen

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 GALA	3
1.2 Proces	4
1.3 Leeswijzer	5
2. Ambitie	5
2.1 Leidende principes	5
2.2 Visie en Doelen	7
3. Hoe gaan we dit bereiken?.....	10
3.1 Sportakkoord.....	10
3.2 Brede Regeling Combinatiefunctionarissen	11
3.3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	12
3.4 Kansrijke Start.....	12
3.5 Mentale Gezondheid	12
3.6 Aanpak Overgewicht en obesitas	12
3.7 Valpreventie	12
3.8 Leefomgeving	13
3.9 OKO (opgroeien in een kansrijke omgeving) & Vroegsignalering alcoholproblematiek.....	13
3.10 Versterken sociale basis	13
3.11 Mantelzorg	13
3.12 Eenzaamheid	13
3.13 Welzijn op Recept	14
3.14 Versterken kennis- en adviesfunctie GGD	14
3.15 Coördinatiekosten regionale aanpak en preventie.....	14
4. Waar we extra aandacht aan willen besteden	15
4.1 Inwoners bereiken en betrekken	15
4.2 Monitoring en Evaluatie.....	15
4.3 Samenwerking.....	16
4.4 Communicatie.....	16
5. Onze activiteiten in 2024	17
Bijlage 1 Huidige situatie Wijchen	18
Bijlage 2 Verbinding met andere trajecten	22
Bijlage 3 Data	23
Bijlage 4 Overzicht van doelen en inspanningen	28

1. Inleiding

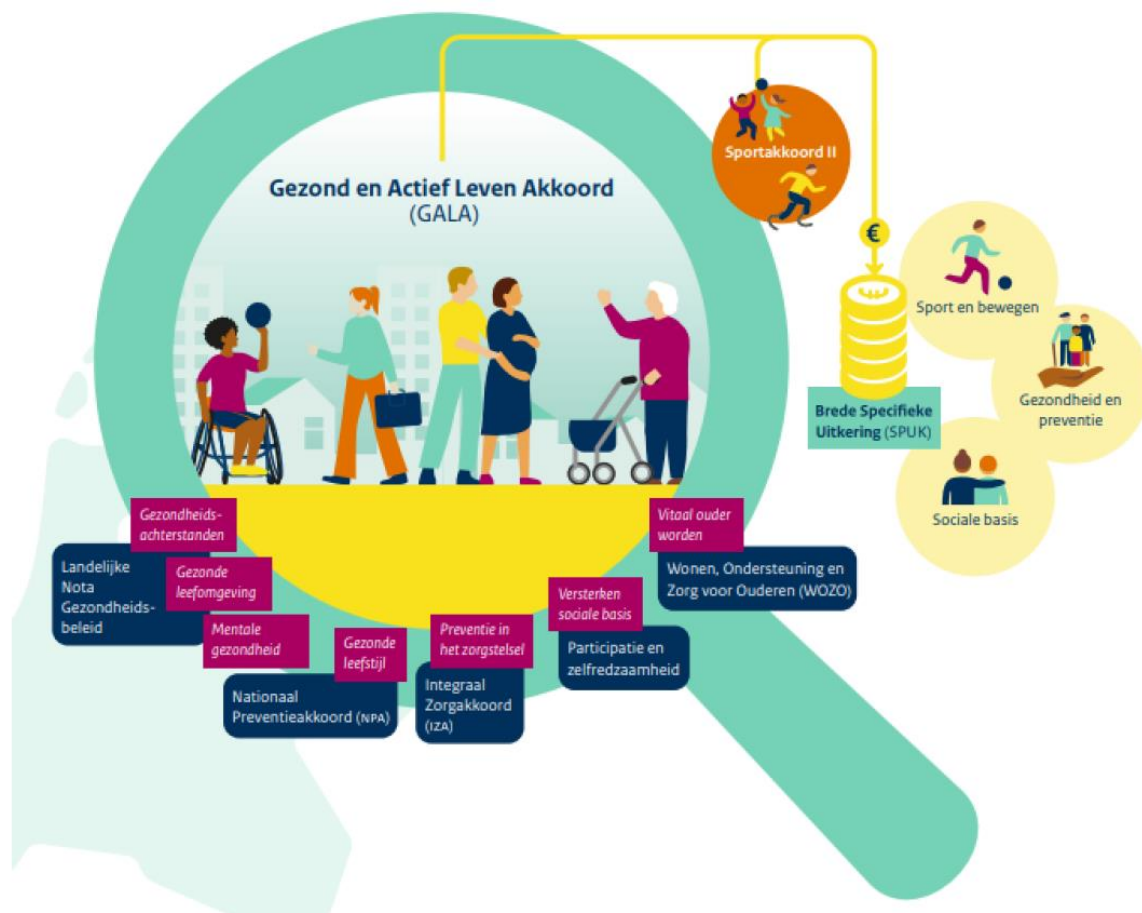
1.1 GALA

Nederland staat voor een grote opgave. De focus verschuift van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. We willen voorkomen dat mensen ziek worden, vereenzamen of mentale klachten ontwikkelen en de instroom in (duurdere) zorgvoorzieningen beperken. Daarvoor hebben gemeenten akkoorden gesloten met de Rijksoverheid, zorgverzekeraars, zorgpartijen en GGD'en.

Het gezamenlijke doel is een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, wonen, werken en recreëren in een gezonde leefomgeving. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) bouwen gemeenten, partners en inwoners aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis.

We werken samen vanuit een integrale aanpak van preventie en een brede blik op gezondheid. Dit betekent dat we aandacht hebben voor de achterliggende factoren die invloed hebben op gezondheid, zoals armoede en leefomgeving. En dat we met verschillende beleidsterreinen samenwerken aan dezelfde doelen.

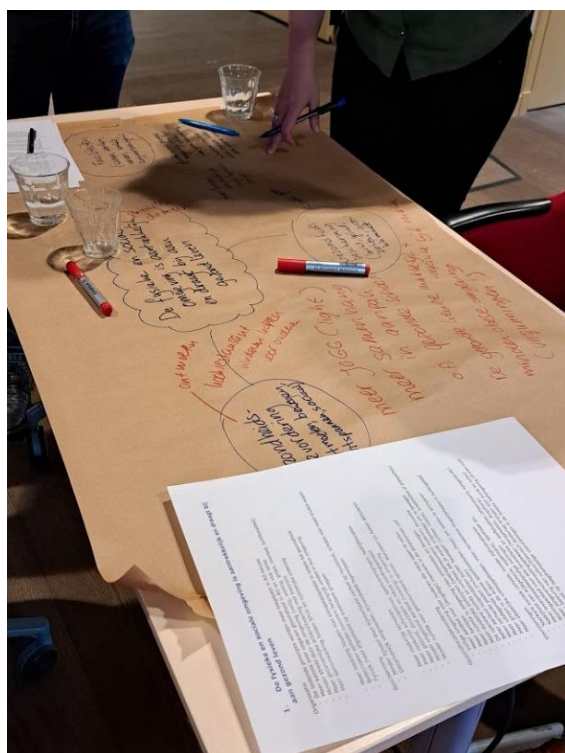
Het GALA is één van de vijf akkoorden en/of programma's die met elkaar zijn verbonden op het vlak van gezonde leefstijl, zorg, sport en omgeving. Onderstaand figuur laat in één oogopslag zien hoe dit met elkaar verbonden is.

1.2 Proces

Dit plan van aanpak is een lokale uitwerking van het GALA waarbij we verder ingaan op wat we willen bereiken, waar we op voortbouwen en hoe we dit gaan doen. De gemeente Druten en Wijchen hebben samen het proces om tot een plan te komen doorlopen, maar hebben als resultaat een eigen plan met accentverschillen. We begonnen als gemeente niet met niks. We vonden dat de doelen van GALA aan moeten sluiten bij die van onszelf. Daarom herformuleerden we onze eigen visie op gezondheid en preventie in onze gemeente. Wat speelt hier? Wat is hier nu belangrijk en hoe is dat in de toekomst?

Gezondheid en preventie heeft veel raakvlakken met andere thema's, zoals bewegen, leefomgeving en armoede. Daarom kozen we voor een brede aanpak om dit plan van aanpak te maken. We inventariseerden al onze huidige activiteiten en doelen, en kwamen met gemeenteambtenaren uit diverse beleidsterreinen bijeen om een conceptversie te maken van onze gezamenlijke visie en hoofddoelen. Daarna werkten we met partners uit het sociaal domein, vertegenwoordigers van inwoners, bestuurders van bijvoorbeeld scholen en welzijnsorganisaties en een bredere vertegenwoordiging vanuit het gemeentehuis aan de uitwerking van deze doelen. We stelden een overzicht van onze doelen en leidende principes op. Deze doelen zijn vervolgens nog in twee open inloopsessies gedeeld en besproken met geïnteresseerden, zoals zorgverleners en vrijwilligers.

Het doel van beide sessies was om een visie te creëren waar iedereen achter staat en overeenstemming te bereiken over de hoofddoelen en de leidende principes. Wel hebben we veel neuzen dezelfde kant op weten te krijgen. We hebben de doelen en belangen van verschillende beleidsvelden, en die van onze partners, gekoppeld aan de hoofdthema's van ons GALA plan van aanpak en zijn een netwerk gestart dat kan groeien en doorlopend bijdraagt aan meer preventie en gezonder en actiever leven.

Dit plan van aanpak is een plan dat vooral de hoofdlijnen laat zien. Er zijn op verschillende thema's onderdelen die verder uitgewerkt moeten worden. Het huidige overzicht van doelen en inspanningen is terug te vinden in bijlage 1. Met een werkgroep die bestaat uit

ambtenaren die raakvlakken hebben met de thema's uit het GALA, werken we aan een structuur voor het vervolg.

Het plan van aanpak is tot stand gekomen met inbreng de volgende partijen: GGD Gelderland-Zuid, MeerVoormekaar, Groeisaam PO, Pax Christi College, KION, Bendefit, Actief Maas en Waal, Kans en Kleur, Adviesraad Sociaal Domein Druten, WMO Raad Wijchen, ZZG Zorggroep, Iriszorg, MEE, Sterker en verschillende fysiotherapeuten en voedingsdeskundigen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 lichten we onze leidende principes en hoofddoelstellingen toe. In hoofdstuk 3 schetsen we een globale tijdlijn en geven we aan hoe we inzetten op de landelijke GALA thema's en hoe deze bijdragen aan onze vijf hoofddoelstellingen. In hoofdstuk 4 staan we kort stil bij randvoorwaardelijke en essentiële zaken die nodig zijn zodat we onze doelen behalen. Hoofdstuk 5 schetst onze eerstvolgende stappen.

In de bijlagen laten we zien waar we staan: wat doen we al? Welke verbindingen zien we met bestaande trajecten en wat zeggen de data over de huidige situatie?

2. Ambitie

2.1 Leidende principes

Naast overeenstemming over doelstellingen, hebben de werksessies met partners veel overkoepelende ideeën en uitgangspunten opgeleverd over nieuwe manieren van werken. Binnen de gemeente en samen met onze partners willen we ook met dezelfde leidende principes gaan werken. Dat is nodig om gezondheidsverschillen te verkleinen. Passen wij ze niet consequent toe? Dan missen we grote kansen en zullen we, ondanks al onze inspanningen, niet de gewenste resultaten behalen.

De leidende principes zijn:

- We gaan uit van positieve gezondheid
- We ondersteunen positief
- We luisteren naar inwoners en professionals
- We besteden aandacht aan kwetsbare momenten in de levensloop
- We zetten extra in op specifieke groepen om gezondheidsverschillen te verkleinen en kansengelijkheid te vergroten

We gaan uit van positieve gezondheid

We kijken breed naar gezondheid. Dat betekent dat we gezondheid zien als uitkomst van een set omstandigheden. De omstandigheden en oorzaken van (on)gezondheid zijn voor iedereen verschillend. Kort gezegd: gezondheid is meer dan leefstijl alleen en wordt ook sterk bepaald door de context waarin mensen leven. Door breder te kijken naar wat gezondheid beïnvloedt, en naar wat gezondheid voor iemand betekent, kunnen we als gemeente op meer manieren actie ondernemen voor betere kansen op goede gezondheid.

Daarnaast zijn mensen niet alleen maar gezond, of alleen maar ongezond. Het concept Positieve Gezondheid verwoordt het als volgt: 'gezondheid is het vermogen om zich aan te passen en zelf te beslissen hoe om te gaan met de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven'. Deze veerkracht is

belangrijk voor mensen zelf, en het helpt als hulpverleners en andere professionals ook verder kijken dan alleen naar het behandelen van een kwaal.

Deze beweging is al langer geleden in gang gezet en wordt door veel partijen in de zorg en het sociaal domein omarmd. Positieve gezondheid is een concept dat helpt bij het voeren van het gesprek over de rol van gezondheid in het leven van mensen zelf. Het zet het individu centraal en stimuleert de inzet van de integrale aanpak. We gebruiken dit concept waar mogelijk en als leidend principe om een grote verandering teweeg te brengen. Positieve gezondheid staat al benoemd in ons preventieakkoord, sportakkoord en ons beleidsplan WMO, jeugd en gezondheid. Ook is het een van de leidende principes in onze nieuwe cultuurvisie.

We ondersteunen positief

In plaats van 'Nee, tenzij' willen we naar een 'Ja, als'-cultuur. Inwoners, ondernemers en instellingen komen zelf met plannen en ideeën. We staan daar open voor en denken mee. Vooral voor ideeën die een steentje bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven waar de gemeente aan werkt.

We luisteren naar inwoners en professionals

Samenwerken met de mensen om wie het gaat is een absolute voorwaarde voor het verkleinen van gezondheidsverschillen. Want alleen zo slaan we een brug tussen de systeemwereld en de leefwereld van inwoners. Dat doen wij door ervaringskennis te gebruiken bij stappen die wij zetten.

We voeren de stappen uit samen met inwoners, net als het evalueren. Dit plan is opgesteld met belangengroepen en maatschappelijke organisaties. In de uitwerking, werken we samen met inwoners, professionals, ondernemers en instellingen. Van de dingen die hierin goed gaan en dingen die minder goed lukken, leren we om onze plannen aan te passen.

Betrokkenheid van de inwoners creëert draagvlak en helpt ons op de juiste dingen in te zetten. We willen onderzoeken hoe we inwoners meer in hun kracht kunnen zetten door bijvoorbeeld gebruik te maken van hun ervaringskennis of ze op te leiden tot ervaringsdeskundige of te waarderen voor hun rol als sleutelpersoon.

We besteden aandacht aan kwetsbare momenten in de levensloop

We gaan niet uit van 'kwetsbare mensen', maar van kwetsbare momenten. Er zijn verschillende momenten in het leven van mensen waar de omstandigheden kunnen leiden tot een kwetsbare situatie. Daar zijn we alert op en zetten we extra op in. We gaan op zoek naar een manier om dit tijdig te signaleren en houden hier het hele proces extra rekening mee. Daarnaast zien we (groepen) mensen die langdurig in een kwetsbare situatie zitten, zoals chronisch zieken, mensen met een beperking en mensen die langdurig met armoede te maken hebben.

We zetten extra in op specifieke groepen om gezondheidsverschillen te verkleinen en kanselijkheid te vergroten

Op bijna alle terreinen in de samenleving wordt steeds meer zelfredzaamheid van inwoners gevraagd. Voor sommige mensen betekent dit dat de afstand tot

de samenleving steeds groter wordt. Er wordt van mensen verwacht dat zij zelf relevante informatie opzoeken, de juiste (gezonde) keuzes maken en zelfstandig beslissingen nemen. Maar de manier waarop de zorg, maar ook andere vormen van dienstverlening, zijn georganiseerd en het niveau waarop informatie wordt aangeboden is voor veel mensen ingewikkeld. Bovendien worden steeds meer diensten alleen digitaal aangeboden en wordt ervan uitgegaan dat iedereen voldoende (digitaal) vaardig is en toegang heeft tot internet om zaken te regelen. Het gevolg is dat de zorg, ondersteuning en voorzieningen niet aansluiten, onvoldoende toegankelijk en niet effectief zijn voor een groep mensen. Het risico is dat dit gezondheidsverschillen vergroot. Daar willen we scherp op zijn.

In ons beleid en onze maatregelen en interventies houden we rekening met verschillen tussen mensen, gebieden en groepen. We weten dat acties die gericht zijn op alle inwoners, en daarbij geen rekening houden met verschillen tussen mensen of groepen, de gezondheidsverschillen vergroten. Het aanbod van leefstijlpreventie in Nederland heeft jarenlang vooral een positief effect gehad op mensen met een hogere maatschappelijke positie. Maar het heeft mensen met een lage sociaaleconomische status (mensen met een laag opleidingsniveau en/of laag inkomen) minder bereikt. Alleen door een combinatie van algemeen beleid en maatwerk kunnen we de kansen op gezondheid vergroten. We verliezen beperkte gezondheidsvaardigheden niet uit het oog, werken op plekken waar mensen zelf al zijn en maken het beleid lokaal passend. Wij zien het als onze missie om de ervaren drempels hierbij zoveel mogelijk weg te nemen. Daarbij maken we ook (meer en beter) gebruik van alle goede initiatieven die er al zijn, zoals het IDO (informatiepunt digitale overheid).

Dit leidend principe betekent dat we ons inzetten om te voorkomen dat de gezondheidsverschillen groter worden en dat nieuwe groepen inwoners, of nieuwe gebieden, een kloof ervaren. We zetten dus vooral in op inwoners met (een risico op) een gezondheidsachterstand. We willen inwoners in een kwetsbare situatie betrekken bij het verder ontwikkelen van de plannen zodat deze aansluiten bij hun behoeften en mogelijkheden, bijvoorbeeld door het inzetten van sleutelfiguren en ervaringsdeskundigen. We bereiken hen door samen te werken met organisaties die in contact staan met deze doelgroep.

2.2 Visie en Doelen

In de twee werksessies stelden gemeente, partners en een vertegenwoordiging van inwoners visie en lange termijn doelen op. Daarmee zetten we een stip op de horizon die past bij de koers die onze gemeente wil varen. Het schema in bijlage 4 laat zien wat we tijdens de sessies hebben opgehaald.

We weten dat er veel te doen is. Om tot een samenhangende, integrale, aanpak te komen, moeten we de manier waarop we intern en extern samenwerken onder de loep nemen: onze infrastructuur. We inventariseren per hoofddoel met wie we al samenwerken en waar samenwerking nog ontbreekt. Daarnaast is werken aan onze *infracultuur* belangrijk: een cultuur van dialoog, leren en samen met inwoners.

De al bestaande doelen van onze gemeente zijn leidend geweest in ons proces. De landelijke GALA doelen sluiten hier goed op aan, maar door een andere positionering en formulering passen ze beter bij ons al bestaande beleid. De

leidende principes zoals benoemd in voorgaand hoofdstuk zijn essentieel bij het maken van keuzes om onze doelen te behalen.

Onze visie is:

In Wijchen kan iedereen in de samenleving meedoen.

We willen dat niemand achterblijft en dat iedereen zich kan ontwikkelen in onze gemeente. We spannen ons daar gezamenlijk voor in.

Onze vijf hoofddoelstellingen:

1. *Onze jeugd groeit gezond en veilig op en krijgt gelijke ontwikkelkansen.*

In onze gemeente zetten bieden we de jeugd meer gelijke kansen. Er is al een groot en goed aanbod voor de jeugd, maar dat kan bekender worden gemaakt en beter ingezet worden. We willen nog beter aansluiten bij wat er onder de jeugd speelt. Dat betekent goed kijken naar nieuwe ontwikkelingen en onderzoeken welke groepen we nog onvoldoende bereiken. We zoeken nog meer samenwerking met jongeren zelf om bij hun behoefte aan te sluiten. En we willen vroeg inzetten op kansengelijkheid.

2. *Onze inwoners zorgen goed voor zichzelf en voor elkaar*

Bij het voor zichzelf zorgen denken we aan een gezonde leefstijl, maar ook breder: aan positieve gezondheid. We willen dat inwoners naar elkaar omkijken, dat ze in hun eigen netwerk steun kunnen vinden en geven wanneer dit nodig is. Die steun begint dichtbij, wij helpen waar dat nodig is. Daarom zetten we ook in op een omgeving die sociaal veilig en inclusief is.

3. *Onze inwoners zijn weerbaar en veerkrachtig: hun mentale gezondheid is zo dat zij om kunnen gaan met de uitdagingen in het leven*

Mentale gezondheid is een breed begrip. We denken aan veerkracht, maar ook aan eenzaamheid, prestatiedruk of een sociaal vangnet. In de huidige maatschappij zien we een toename van mentale problematiek, vooral bij jongeren en jongvolwassenen. We kijken naar oorzaken van die stress en naar hoe we mentale gezondheid bespreekbaar kunnen maken en normaliseren dat er mentale uitdagingen in het leven kunnen zijn.

4. *Onze inwoners worden vitaal oud en houden zo lang mogelijk de regie*

We zien een toename van ouderen in onze gemeente. Veel ouderen hebben nog veel te geven en bij te dragen. De gemeente wil dit blijven

Onze vijf hoofddoelstellingen

1. Onze jeugd groeit gezond en veilig op en krijgt gelijke kansen om zich te ontwikkelen

2. Onze inwoners zorgen goed voor zichzelf en voor elkaar

3. Onze inwoners zijn weerbaar en veerkrachtig; hun mentale gezondheid is zo dat zij om kunnen gaan met de uitdagingen in het leven

4. Onze inwoners worden vitaal oud en houden zo lang mogelijk de regie

5. De fysieke en sociale omgeving is aantrekkelijk en draagt bij aan gezond leven

ondersteunen met een passend sport-, beweeg- en cultuuraanbod. Maar ook de omgeving moet passend zijn zodat mensen zo lang mogelijk zelfstandig hun leven kunnen leiden. Maar vitaal oud worden begint al op jongere leeftijd. We werken daarom aan een toekomst waarin dit ook geldt voor de inwoners die nu jong zijn.

5. De fysieke en sociale omgeving is aantrekkelijk en draagt bij aan gezond leven

We zien dat je omgeving veel impact heeft op je fysieke en mentale gezondheid. Zo heeft het bijvoorbeeld invloed op de mogelijkheden om elkaar te ontmoeten. We werken aan een schone, veilige en beweegvriendelijke omgeving die ontmoeting stimuleert. Maar we kijken ook in de breedte hoe wij met onze plannen, aanpassingen en ideeën in de fysieke omgeving bij kunnen dragen aan een betere mentale gezondheid, vitaal oud worden, gelijke kansen voor de jeugd en een veilige, sociale omgeving voor iedereen.

3. Hoe gaan we dit bereiken?

We hebben vijf hoofddoelstellingen opgesteld. In bijlage 4 staat wat er tot nu toe aan inspanningen en ambities voor deze doelstellingen is opgehaald bij gemeente en partners. We staan voor grote uitdagingen. Maar er gebeurt ook al veel in onze gemeente (zie bijlage 1). Omdat we met grote en complexe opgaven te maken hebben, investeren we de komende tijd in de samenwerking met partners en inwoners. Zo verstevigen we de basis en leggen we deze aan waar dat nodig is.

In grote lijnen:

2023: het verkennen van behoeften en mogelijkheden en beginnen met de eerste stappen (small wins en quick wins).

2024: het (verder) bouwen aan een (netwerk)structuur en het opstellen van een domeinoverstijgende beleidsvisie op de onderdelen sociale basis, extra ondersteuning mantelzorgers en mentale gezondheid. Het verder ontwikkelen van de ketenaanpakken kansrijke start, gezond gewicht en valpreventie. We investeren in ons netwerk en werken aan onze relatie met onze inwoners.

2025: het integraal werken aan de toekomst.

2026: het voortbouwen op succesvolle resultaten en samenwerkingsrelaties. Vanuit de gedachte: hoe kunnen we dat wat er al gebeurt, nog beter neerzetten en hoe bouwen we dat wat er nog niet is op een goede manier op? Samen met partners en inwoners stemmen we vervolgens af welke acties nodig zijn om de doelen te behalen. We werken aan een methodiek van voortdurend afstemmen, meten en bijsturen, waar alle relevante partijen, en dus zeker ook de inwoners, bij betrokken zijn.

Voor de komende jaren zien wij de volgende procesdoelen om onze hoofddoelstellingen te behalen:

- Er is actief verbinding gemaakt tussen sport en bewegen, cultuur, het fysieke domein, gezondheid en preventie.
- We communiceren regelmatig met inwoners en partners om hen te betrekken, inspireren, samen te evalueren en stimuleren om gezond te leven. Ook willen we door inwoners geïnspireerd en gestimuleerd worden.
- We monitoren en evalueren onze doelen.
- We bouwen aan een sterke samenwerking met onze partners en inwoners.

Om onze hoofddoelstellingen te behalen, werken we aan de thema's uit het GALA. Per onderdeel is benoemd aan welk van onze hoofddoelstellingen deze bijdraagt. Daarbij benoemen we wat onze eerste stappen zijn – we werken samen verder aan een structuur, cultuur en interventies die op lange termijn impact maken. De leidende principes vormen hier steeds het kompas als er keuzes over de richting gemaakt moeten worden, zowel lokaal als regionaal waar mogelijk.

3.1 Sportakkoord

Het lokaal sportakkoord in Wijchen is in 2023 herijkt. In de periode 2023-2026 gaan we samen met partners aan de slag om de doelen van het sportakkoord te bereiken. We zetten daarbij in op een verbinding tussen sport en bewegen,

cultuur, gezondheid en preventie, gezonde leefomgeving en de sociale basis. De coördinator Sport en Preventie fungeert als kartrekker van het sportakkoord en als verbinder met het GALA.

We willen zoveel mogelijk Wijchenaren bereiken met het sport- en beweegaanbod. Met als doel sporten en bewegen als een vanzelfsprekend onderdeel uit te laten maken van het leven van onze inwoners. Op zijn of haar eigen niveau met de inzet op laagdrempelige activiteiten en een steuntje in de rug wanneer dit nodig is. Ook moet iedere inwoner zich veilig voelen bij een sportclub. Hier stellen we een plan voor op. We zetten daarnaast in op een gezonde sport- en leefomgeving.

➔ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.2 Brede Regeling Combinatiefunctionarissen

Het gezondheidseffect van sport en bewegen is het grootst bij inwoners die niet sporten en bewegen. We willen dat ook deze inwoners op het niveau dat bij ze past gaan sporten en bewegen. We zetten sport en bewegen preventief in om gezondheidsverschillen te verkleinen en om latere zorgproblemen te voorkomen.

De ruimte die ontstaat naar aanleiding van de nieuwe voorwaarden uit de Brede Regeling Combinatiefuncties, gaan we invullen met een buurtsportcoach, verenigingsondersteuner en cultuurcoach.

De Buurtsportcoach krijgt als taak meer mensen te laten sporten en bewegen. Daarbij legt de Buurtsportcoach verbinding tussen aanbieders van sport en welzijn, gezondheidszorg, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs. Deze functionaris heeft een coördinerende en verbindende rol.

De taken van de verenigingsondersteuner zullen o.a. het ondersteunen van de verenigingen, de kartrekker van concrete ambities uit het lokaal sportakkoord (de uitvoering ligt bij de partners) en de kartrekker van het kernteam (de coördinator sport en preventie) worden. Van belang is dat er een goede verbinding komt tussen de buurtsportcoach en verenigingsondersteuner.

We zetten cultuur in al haar facetten in voor de gehele samenleving. De combinatiefunctionaris cultuur blijft actief op het gebied van cultuureducatie. We willen daarbij een verbinding maken met het voortgezet onderwijs om de doorgaande lijn te optimaliseren van PO naar VO. Daarnaast willen we cultuurparticipatie in onze wijken en kernen stimuleren en de verbinding tussen cultuur en het sociaal domein versterken door inzet van de cultuurcoach. We gaan een plan opstellen en uitvoeren hoe we cultuur en sociaal domein kunnen integreren. We streven naar een groter cultuuraanbod en –bereik voor kwetsbare groepen, jongeren en ouderen.

De cultuurcoach is de spin in het op te bouwen netwerk/web van inwoners (jeugd en ouderen in het bijzonder), professionals en vrijwilligers, ondernemers en instellingen. De cultuurcoach onderhoudt het netwerk van cultuuraanbieders en stimuleert onderlinge samenwerking met als doel een passend aanbod voor cultuureducatie en meer –participatie te realiseren. De cultuurcoach legt de verbinding met het sociaal domein vanwege de positieve effecten van cultuurbeoefening op lichamelijke en mentale gezondheid van jong en oud.

Tot slot willen we met de verenigingsondersteuner de amateurkunstverenigingen en vrijwilligers ondersteunen. Zij zijn belangrijk voor de cultuurparticipatie van onze inwoners.

→ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.3 *Terugdringen Gezondheidsachterstanden*

Dit is één van onze leidende principes: we zetten extra in op specifieke groepen (zoals mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden en/of een laag inkomen) om gezondheidsverschillen te verkleinen en kansgelijkheid te vergroten. Dit betekent dat we dit als uitgangspunt nemen bij de verdere uitwerking van alle thema's binnen het GALA. Een deel van het budget zetten we in om de lessen en interventies uit het Preventieakkoord verder te ontwikkelen. Ook zorgen we voor een budget dat door nieuwe initiatieven aangevraagd kan worden die bijdragen aan het verminderen van gezondheidsachterstanden.

→ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.4 *Kansrijke Start*

We blijven inzetten op de coalitie Kansrijke Start en formuleren samen met het netwerk een plan om extra in te zetten op doelgroepen die meer aandacht nodig hebben. Hierbij hebben we aandacht voor de achterliggende oorzaken van (aanstaand) kwetsbaar ouderschap, zoals beperkte gezondheidsvaardigheden en armoede.

→ Draagt bij aan doel 1

3.5 *Mentale Gezondheid*

We maken een overzicht om de keten op het gebied van mentale gezondheid voor jeugd in kaart te brengen. We onderzoeken hierbij wat effectief is. Op basis hiervan bepalen we of bijvoorbeeld extra inzet vroeg in de keten nodig is. Daarnaast stimuleren we als gemeente initiatieven die het bespreekbaar maken en normaliseren van mentale gezondheid stimuleren.

→ Draagt bij aan doel 3

3.6 *Aanpak Overgewicht en obesitas*

We bouwen voort op onze huidige aanpak en onderzoeken in regionaal verband wat er nodig is om tot een ketenaanpak Gezond Gewicht voor kinderen, jongeren en volwassenen te komen. Laagdrempelig beweegaanbod en een goede doorstroom van leefstijlinterventies naar beweegaanbod is belangrijk om een gezond gewicht op langere termijn vast te kunnen houden. Hiervoor is voldoende aanbod, heldere communicatie en de inzet van een beweegmakelaar/ buurtsportcoach die voor verbinding kan zorgen belangrijk.

→ Draagt bij aan doel 2

3.7 *Valpreventie*

Samen met de werkgroep Valpreventie in onze gemeente brengen we de keten in kaart. We gaan in gesprek met partners om de aanpak Valpreventie te verbreden en te intensiveren. Zo worden er in de toekomst vaker valpreventiecursussen aangeboden waar inwoners aan kunnen deelnemen. Ook

willen we gezond en actief oud worden in brede zin stimuleren door bijvoorbeeld goed vindbaar laagdrempelig beweegaanbod voor ouderen aan te bieden.

→ Draagt bij aan doel 4

3.8 *Leefomgeving*

De komende jaren zetten we in op een omgeving die bijdraagt aan gezonder leven, minder eenzaamheid, een goede mentale gezondheid en vitaal oud worden. We maken actief verbinding met de doelen en leidende principes van het GALA en het fysieke domein. Ook de Omgevingsvisie van de gemeente kan zorgen voor een sterke link met gezondheid. We stimuleren kinderen om meer buiten te spelen doordat de fysieke (school)omgeving daartoe uitnodigt. Dit nemen we samen met het thema "toegankelijkheid van speeltuinen" mee in de herijking van het speelruimtebeleid dat we in 2024 aan de gemeenteraad voorleggen.

→ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.9 *OKO (opgroeien in een kansrijke omgeving) & Vroegsignalering alcoholproblematiek*

Als gemeente blijven we ons inzetten voor een Rookvrije Generatie. Hier willen we als gemeente zelf het goede voorbeeld geven. We stimuleren partners zoals sportverenigingen om aan de slag te gaan met een gezonde sportomgeving (onder andere op het gebied van roken en alcohol). We herijken het preventie- en handavingsplan Alcohol en nemen hierin de principes van het GALA mee. Ook oriënteren we ons regionaal op de OKO-aanpak, die zich richt op het voorkomen van alcohol, drugs en tabak gebruik door jongeren door een leefomgeving te vormen waarin ze gelukkig en gezond kunnen opgroeien.

→ Draagt bij aan doel 1, 2, 3

3.10 *Versterken sociale basis*

We werken aan een visie waarin de relatie tussen de sociale basis en je gezond voelen in een gezonde en sociale wijk versterkt wordt. We stimuleren initiatieven die het netwerk van inwoners versterken en zorgen voor laagdrempelige ontmoeting. Zodat iedereen steunfiguren heeft om op terug te kunnen vallen en op eenzelfde manier van betekenis voor een ander kan zijn. Bij het versterken van de sociale basis houden we er rekening mee dat het ondersteuningsaanbod ook toegankelijk is voor mensen met een laag inkomen.

→ Draagt bij aan doel 1, 2, 3

3.11 *Mantelzorg*

We blijven investeren in het ondersteunen van mantelzorgers. We investeren extra in het contact met meer mantelzorgers, zodat we proactief hulp en ondersteuning kunnen aanbieden.

→ Draagt bij aan doel 2,4

3.12 *Eenzaamheid*

Door ontmoetingsactiviteiten en dagbesteding beter te laten aansluiten op de wensen en behoeften van de doelgroep, dragen we bij aan een sterker sociaal

netwerk door nieuwe contacten. Het welzijnswerk blijft een belangrijke rol spelen in het verbinden van inwoners met sociale initiatieven en verenigingen.

➔ Draagt bij aan doel 2, 3, 4

3.13 Welzijn op Recept

We onderzoeken samen met onze partners en de eerste lijn hoe we het gedachtegoed van Welzijn op Recept een plaats kunnen geven in onze gemeente. De aanpak past in de beweging van ziekte en zorg naar gezond gedrag, én het kan veel besparingen op zorgkosten opleveren en een verbetering in mentaal welbevinden.

➔ Draagt bij aan doel 2, 3

3.14 Versterken kennis- en adviesfunctie GGD

In regionaal verband versterken we de kennis- en adviesfunctie van de GGD bij de ketenaanpakken. Zo heeft de GGD een rol in het monitoren van onze doelen en adviseren zij vanuit hun expertise welke stappen nodig zijn om ketenaanpakken in te richten en waar regionale samenwerking benodigd is.

➔ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.15 Coördinatiekosten regionale aanpak en preventie

Regionale samenwerking zien we als een belangrijk onderdeel voor het verstevigen van onze preventie-aanpak. De leefomgeving van inwoners stopt namelijk niet bij de gemeentegrens. Daarnaast hebben we als gemeente ook te maken met regionale partners, zoals zorgverzekeraars. Als regio Rijk van Nijmegen onderzoeken we hoe we tot een sterkere regionale samenwerking op het gebied van preventie kunnen komen. Deze samenwerking speelt met name op de ketenaanpakken en de verbinding met het IZA.

➔ Draagt bij aan doel 1,2 3, 4, 5

4. Waar we extra aandacht aan willen besteden

4.1 Inwoners bereiken en betrekken

Gedurende het verdere proces is het belangrijk dat we niet over, maar MET de inwoners spreken. Kijkend naar onze leidende principes zijn we ons daar bewust van ("We luisteren naar inwoners en professionals" en "We zetten extra in op specifieke groepen om gezondheidsverschillen te verkleinen en kansengelijkheid te vergroten"). We maken daar een apart plan voor.

We zijn ons ervan bewust dat we het eerste jaar vooral processtappen gaan zetten bij de thema's waar nog inspanningen verricht moeten worden. Dat betekent dat we in 2024 een overzicht maken in wie we spreken en per hoofddoel uitwerken hoe we hier inwoners bij betrekken.

We volgen daarbij de bouwstenen van Pharos:

- 1) Verkennen: Wie willen we bereiken met een specifiek beleid of interventie? Wat zijn de feiten en cijfers? Op wie richten we ons? Welke data hebben we hierover? Zijn die data representatief?
- 2) Contact leggen: Als we weten met wie we contact willen leggen willen daarmee in gesprek. Daarbij maken we gebruik van "spinnen in het web". Denk aan actieve wijkbewoners, vrijwilligers, welzijnswerkers, wijkagenten en andere professionals. We zoeken ook naar goede locaties, als wachtkamers, lopende activiteiten, buurthuizen, enzovoort.
- 3) Betrekken: We werken aan het vertrouwen tussen ons en onze inwoners. We zullen daarom actief naar mensen toe gaan, aansluiten bij de cultuur van de mensen en een open en nieuwsgierige houding aannemen. Dan kunnen we mensen betrekken bij bijvoorbeeld het ontwikkelen en testen van interventies of communicatiematerialen, goede randvoorwaarden organiseren (opvang, heldere taal) en goed afstemmen waar mensen wel en niet voor beschikbaar willen zijn.
- 4) Aansluiten: Ons beleid en onze interventies moeten goed aansluiten bij de mensen om wie het gaat. Daarbij denken we aan taal, cultuursensitiviteit en we willen zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande activiteiten.

4.2 Monitoring en Evaluatie

We willen graag weten of wat we doen effect heeft. Daarom volgen we verschillende sporen:

- We maken gebruik van de beschikbare monitors. Denk aan de GGD Gezondheidsmonitor, Regiobeeld, Waarstaatjegemeente.nl en onze eigen beschikbare data. Daarmee meten we de impact op langere termijn.
- We onderzoeken de mogelijkheden om aan te sluiten bij onderzoekstrajecten. Ook hier kan het van toegevoegde waarde zijn om regiobreed bepaalde thema's te onderzoeken en leernetwerken op te zetten, bijvoorbeeld als het gaat over samenwerkingen, complexe programma's en om onderling te leren.
- We zetten, waar mogelijk, in op programma's die evidence based zijn. Denk aan Welzijn op Recept, GLI of In Balans. We gaan hierbij uit van de gewenste effecten, dus zetten hier niet extra in op onderbouwing en verantwoording, maar kijken hier vooral naar het bereik, de inclusie van

personen en groepen in kwetsbare situaties en de ervaringen van de deelnemers.

- We willen bij samenwerkingen en trajecten waar wij als gemeente (al dan niet direct) verantwoordelijk voor zijn steeds vooraf keuzes maken. Daarmee voorkomen we dat we monitoren om het monitoren. We willen leren, inspireren en verantwoorden waar nodig:
  - Zijn de doelen helder?
  - Dragen deze bij aan de doelen die wij hierboven gesteld hebben?
  - Wat willen we hierover leren?
  - Wat moeten we hierover verantwoorden, aan wie en waarom?
  - Welke inspiratie halen we hier uit?

Dit zal leiden tot een mix van instrumenten. Jaarlijks maken we een M&E plan waarin de vijf hoofddoelen centraal staan, gekoppeld aan de lopende participatie- en communicatietrajecten. Daarnaast willen we regelmatig interactieve bijeenkomsten organiseren, zodat gemeente, inwoners en partners allemaal bijdragen aan, en leren van, elkaars inspanningen. We willen het GALA traject gebruiken om deze inspanningen beter af te stemmen, meer in samenhang met elkaar te volgen en onze samenwerkingen met partners optimaal in te richten. Met deze mix kunnen we zien wat werkt en leren van wat niet werkt. Uiteindelijk kan dit ook betekenen dat oude programma's en interventies niet meer blijken aan te sluiten bij de huidige situatie en moeten worden stopgezet of doorontwikkeld.

4.3 Samenwerking

Om GALA in onze gemeente te laten slagen, slaan we de handen ineen. Dat doen we gelukkig al met veel partijen, maar we gaan per hoofddoelstelling kijken of en hoe dat beter kan. Met vertegenwoordigers van ons netwerk maken we per hoofddoelstelling een stakeholdersanalyse. Daarbij maken we ook keuzes, met de leidende principes in gedachten: we investeren in relaties die ons helpen de doelen te behalen.

Omdat de GGD een belangrijke partner is in deze samenwerking, maken we aanvullende samenwerkingsafspraken over hun rol bij de verschillende thema's. Ook kijken we in regionaal verband (mede in het kader van IZA) hoe we de lokale lessen en samenwerkingen kunnen opschalen waar dit nodig is.

4.4 Communicatie

Goede communicatie is van groot belang. We maken een plan om inwoners en partners te betrekken, enthousiasmeren, inspanningen te verantwoorden en bekend te maken. Hierbij communiceren we richting inwoners en partners onder de noemer van Gezond en Actief Wijchen. We startten een paar maanden geleden met communiceren via nieuwsbrieven en gemeentelijke kanalen. Eind oktober verschijnt daarnaast een krant met informatie en inspiratie voor inwoners: Samen Positief Gezond.

5. Onze activiteiten in 2024

Onze doelen werken we concreet verder uit met korte en lange termijn stappen. Daarnaast zijn er het komende jaar (2024) de volgende activiteiten. Deze dragen bij aan onze doelen.

- Er is een kwartiermaker aangesteld voor de ketenaanpakken Valpreventie en Overgewicht/obesitas.
- We ontwikkelen de coalitie en de ketenaanpak Kansrijke Start verder door.
- We ontwikkelen onze communicatie via Gezond en Actief door om beter aan te sluiten bij de inwoners en onze partners. Daarbij leggen we extra nadruk op alle GALA-inspanningen.
- We herzien het preventie- en handavingsplan alcoholgebruik.
- Wijchen: we zetten een beweegmakelaar volwassenen in, die o.a. een rol kan spelen bij valpreventie, tegengaan overgewicht en terugdringen gezondheidsverschillen.
- We onderzoeken het uitvoeren van een beweegvriendelijke omgevingsscan.
- We starten met de nieuwe taken voor de cultuurcoach op basis van de uitkomsten kwartiermaker.
- We bouwen aan een netwerkstructuur welzijn/zorg/professionals /kunstenaars- aanbieders /vrijwilligers door een cultuurcoach.
- Als regio stellen we een coördinator aan voor regionale afstemming, met onder andere het medisch domein, voor de ketenaanpakken.
- We vragen de GGD om advisering en monitoring bij tenminste de ketenaanpakken waar we op inzetten.
- We werken aan een plan van aanpak sociaal veilige sport.
- We organiseren sport- en beweegaanbod voor senioren/ouderen met dementie.
- We onderzoeken de mogelijkheden om met Welzijn op Recept te starten.
- We sluiten waar mogelijk aan bij trajecten in het fysieke domein om te investeren in de samenwerking en extra in te zetten op de hoofddoelstellingen vanuit ruimtelijke ordening.
- We inventariseren hoe en met wie we nu in gesprek zijn met onze inwoners. We gaan in gesprek met een aantal sleutelpersonen en maken per hoofddoel een plan met enkele sleutelpersonen samen. Hiermee zetten we in op betere samenwerking met onze inwoners.
- We maken per hoofddoelstelling een Monitoring- en evaluatieplan. We leggen vast welke procesdoelen we de eerste jaren hebben, en wanneer we tevreden zijn.
- Met relevantie communicatie-experts werken we aan een communicatiestrategie die aansluit bij onze leidende principes en onze wensen om goed te kunnen monitoren en evalueren.

Bijlagen

Bijlage 1 Huidige situatie Wijchen

Uiteraard gebeurt er al veel in onze gemeente. We hebben een duidelijke visie op gezondheid en zetten al jaren de middelen in die we tot onze beschikking hebben om hieraan bij te dragen. We zien zowel sport en bewegen, als cultuur in de brede zin, als middelen die bijdragen aan een betere positieve gezondheid. In deze bijlage lichten we langs deze per thema die tot het GALA behoort toe waar we staan.

Lokaal Sportakkoord

In 2020 heeft gemeente Wijchen in navolging op het Nationaal Sportakkoord, een lokaal sportakkoord afgesloten. Dit akkoord activeert sportaanbieders om nieuw aanbod te realiseren, samenwerkingen aan te gaan en sportaanbieders te versterken. In 2023 is het sportakkoord herijkt. Het fundament van het sportakkoord 1.0 is goed, nu bouwen we verder en hierop voort met sportakkoord 2.0. In het sportakkoord 2.0 maken we nog meer verbinding met het preventie- en gezondheidsbeleid. Het hoofddoel van het sportakkoord is dat iedere inwoner van de gemeente Wijchen de mogelijkheid moet krijgen om op eigen niveau te sporten en bewegen. Omdat we ervan overtuigd zijn dat sporten en bewegen bijdraagt aan een positieve gezondheid.

Vanuit het sportakkoord worden diverse activiteiten gefinancierd die op een duurzame manier bijdragen aan de doelen van het sportakkoord.

Brede regeling Combinatiefunctionarissen

Binnen de Brede Regeling Combinatiefuncties zijn er nieuwe voorwaarden gesteld. Zo moet o.a. de bevoegde vakleerkracht vanuit het onderwijs worden bekostigd. Dit betekent voor Wijchen dat de vakleerkrachten bewegingsonderwijs en muziek uit de BRC vallen. Deze ruimte gaan we invullen met een buurtsportcoach, verenigingsondersteuner en een cultuurcoach.

De Buurtsportcoach krijgt als taak meer mensen te laten sporten en bewegen en de verbinding te leggen tussen aanbieders van sport en welzijn, gezondheidszorg, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs. Deze functionaris heeft een coördinerende en verbindende rol.

De taken van de verenigingsondersteuner zijn o.a. het ondersteunen van de verenigingen, kartrekker van concrete ambities uit het lokaal sportakkoord (de uitvoering ligt bij de partners) en kartrekker van het kernteam (de coördinator sport en preventie).

Cultuur en cultuureducatie

Cultuur, met de kunstuitingen daarbinnen, is een krachtig instrument om in te zetten voor de samenleving. Cultuurdeelname past in de actieve levensstijl die vereist is als het gaat om mentaal en fysiek welzijn. Voor een algemeen gevoel van welbevinden, gaat het erom dat mensen participeren in betekenisvolle activiteiten die al hun menselijke vermogens uitdagen. Culturele activiteiten nemen daarbinnen een belangrijke plaats in. Vooral bij ouderen werkt de sociale dimensie van de cultuurparticipatie als een prikkel om actief te blijven. Zo draagt cultuur een steentje bij aan oplossingen voor het stimuleren van de *positieve gezondheid* (preventie) en helpt daardoor zorguitgaven te beheersen.

We zetten op dit moment combinatiefuncties in gericht op cultuureducatie in het basisonderwijs en op de naschoolse tijd (aanbod brede scholen). Specifieke aandacht is er voor muziekonderwijs, literaire vorming en mediawijsheid. Het aanbod cultuureducatie gebeurt onder regie van het Cultuurknooppunt. Het cultuurknooppunt is de intermediair tussen de cultuur-aanbieders en de basisscholen. In het cultuurknooppunt zijn de combinatiefunctionarissen Cultuur ondergebracht. Voor muziekonderwijs worden vakdocenten ingezet als combinatiefunctionaris. Zij verzorgen muziekles binnen het basisonderwijs, en ondersteunen in de brede scholen de leerorkesten, in samenwerking met de amateur muziekverenigingen.

Leefomgeving

Een gezonde leefomgeving draagt bij aan gezondere inwoners en aan prettig leven. Een groene omgeving met frisse lucht, genoeg fiets- en wandelpaden en voorzieningen dragen hier allemaal aan bij. Natuurlijk zetten we altijd in op een prettige omgeving waar iedereen goed kan wonen, leven en opgroeien.

Sociale basis

Mensen zijn gelukkiger als zij zo lang mogelijk thuis in hun eigen woonomgeving kunnen blijven met steun en nabijheid van het sociale netwerk en eventuele zorg en ondersteuning waar nodig. Een sterk sociaal netwerk ontstaat niet zomaar. Mensen en buurten veranderen. Sommige mensen hebben daarom hulp nodig bij het ontwikkelen van een sociaal netwerk. Door laagdrempelige voorzieningen dichtbij, zoals koffie ochtenden, ontstaan nieuwe contacten. Maar ook door bijvoorbeeld dagbesteding of bijeenkomsten voor lotgenotencontact op maat.

Kansrijke Start

Kansrijke Start is een landelijk actieprogramma waarin gemeenten en het Rijk samen met partners uit het sociaal en medisch domein (o.a. Geboortezorg, GGD/JGZ, welzijnswerk, etc.) werken aan een kansrijke start voor zoveel mogelijk kinderen. In gemeente Wijchen zetten we in op verbeterde samenwerking in de keten en blijven we bouwen aan een stevige coalitie voor de eerste 1000 dagen van iemands leven. Dit is de coalitie Kansrijke Start. Door inzet op informatie, advies en bewezen effectieve interventies in de preconceptie, tijdens de zwangerschap en gedurende de eerste twee levensjaren wordt eraan bijgedragen dat kinderen een goede start kunnen maken. Deze inzet is specifiek gericht op aanstaande ouders en ouders met extra kwetsbaarheden en maakt dat deze kinderen, zowel lichamelijk als psychisch, minder risico lopen om gezondheidsproblemen te ontwikkelen. Hiernaast is ook ander gemeentelijk beleid gericht op een goede start voor alle kinderen. Voor het jonge kind zetten we in op het verminderen van taal- en ontwikkelingsachterstanden. De kinderopvang, de bibliotheek en het consultatiebureau zijn hierin belangrijke samenwerkingspartners. We zorgen dat de aanpak aansluit bij het onderwijsachterstandenbeleid.

Valpreventie

Onze gemeente kent een werkgroep 'Valpreventie'. Zij bieden jaarlijks een valpreventie cursus aan en organiseren andere activiteiten om het belang van fit oud worden onder de aandacht te brengen.

Welzijn op recept

Bij veel fysieke klachten is er geen medische oorzaak, maar psychosociale. Het gedachtegoed van Welzijn op Recept houdt in dat er een betere verbinding komt tussen het medisch domein en welzijn waardoor inwoners buiten het medisch domein aan hun gezondheid kunnen werken. Op dit moment wordt dit programma niet uitgevoerd binnen de gemeente.

Aanpak Gezond Gewicht

Vanuit het preventieakkoord worden diverse programma's ingezet om inwoners aan de slag te laten gaan met een gezonde leefstijl, zoals Gezonde Leefstijl Interventies (GLI). Ook zijn we onderdeel van de Leerkring Gemeenten Samen Gezond waarin we samen met andere gemeenten in de regio tot een effectieve aanpak voor Gezond Gewicht komen. Samen met de GGD blijven we inzetten op een Gezonde School aanpak als preventieve inzet op gezondheid, waaronder gezond gewicht.

Mentale Gezondheid

Via subsidies aan diverse (GGZ) organisaties worden kinderen, jongeren en volwassenen voorgelicht over omgaan met en opgroeien in een omgeving met psychische of verslavingsproblematiek. Via scholen worden leerlingen bereikt met laagdrempelige voorliggende interventies en cursussen. Volwassenen waarbij psychische kwetsbaarheid langdurig is, kunnen inloopmomenten bezoeken waar aandacht is voor hun krachten, mogelijkheden en mentale welzijn.

Eenzaamheid

De gemeente heeft een werkgroep Eenzaamheid. Doel van deze werkgroep is het voorkomen of verminderen van eenzaamheid. Dit kan door het organiseren van (nieuwe) activiteiten en Netwerkbijeenkomsten. In de werkgroep zijn diverse organisaties vertegenwoordigd met professionals/vrijwilligers die eenzaamheid herkennen als belangrijk aandachtspunt bij hun doelgroep. Dit jaar krijgt dit thema extra aandacht door het organiseren van de 'Maand van de ontmoeting'. In deze maand worden voor uiteenlopende doelgroepen activiteiten georganiseerd.

Mantelzorg

Om langer zelfstandig thuis te wonen, is naast een sterk sociaal netwerk de inzet van mantelzorg essentieel. Mantelzorgers worden vaak zwaar belast, meestal vindt mantelzorg plaats naast werk en zorg voor het eigen gezin. Het voorkomen van overbelasting door mantelzorgers is een belangrijk speerpunt. Door te investeren in het vinden en waarderen van mantelzorgers en eventueel hulp en ondersteuning op maat te bieden dragen we bij aan een betere balans. Jonge mantelzorgers zijn een specifieke groep mantelzorgers. Samen met de welzijnsorganisaties en maatschappelijke partners zoals scholen dragen wij bij aan een goede balans tussen opgroeien en zorgtaken.

Rookvrije Generatie

Als gemeente zetten we in op een Rookvrije Generatie om te voorkomen dat kinderen en jongeren starten met roken. We zetten in op rookvrije locaties op

plekken waar kinderen komen (zoals speeltuinen en sportverenigingen) en stimuleren (aanstaande) ouders die roken om hiermee te stoppen. Ook geven we bekendheid aan Stoptober en werken we samen met stoppen-met-roken coaches om steeds meer inwoners te bereiken.

Alcohol

Door de Gezonde School aanpak werken we met VO scholen aan een aanpak voor het tegengaan van middelengebruik. Ook hebben we in het verleden ingezet op de IkPas campagne. Afgelopen jaar is daarnaast een handhavingsonderzoek uitgevoerd waardoor we een beter beeld hebben gekregen van waar we onze toekomstige inspanningen op kunnen richten.

Preventieakkoord: Gezond & Gelukkig

In de gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen werken we samen aan gezondheid en geluk. Onze gezamenlijke plannen hebben we in 2021 vastgelegd in een Lokaal Preventieakkoord. Deze zijn hetzelfde voor de drie gemeenten, en sluiten aan op het Nationaal Preventieakkoord.

Ons preventieakkoord start met de thema's Rookvrije Generatie en Gezond Gewicht. Maar er zijn natuurlijk meer thema's belangrijk. Ook is het Preventieakkoord erop gericht gezondheidsverschillen te verkleinen.

Het preventieakkoord heeft vijf doelen:

- Inwoners maken gezonde keuzes: ze kiezen voor meer beweging en gezonde voeding. We helpen ze om deze keuze makkelijker te maken.
- Onze aanpak zorgt voor blijvende gedragsverandering voor het hele gezin.
- We hebben gerichte aandacht voor mensen die minder te besteden hebben.
- Iedere inwoner heeft plezier in bewegen. Dit stimuleren we van kleins af aan.
- Mensen vinden de weg naar beweegactiviteiten en gezonde voeding in de regio.

Het Preventieakkoord loopt van 2021-2023. In het GALA bouwen we voort op het Preventieakkoord en behouden we de initiatieven die succesvol bleken.

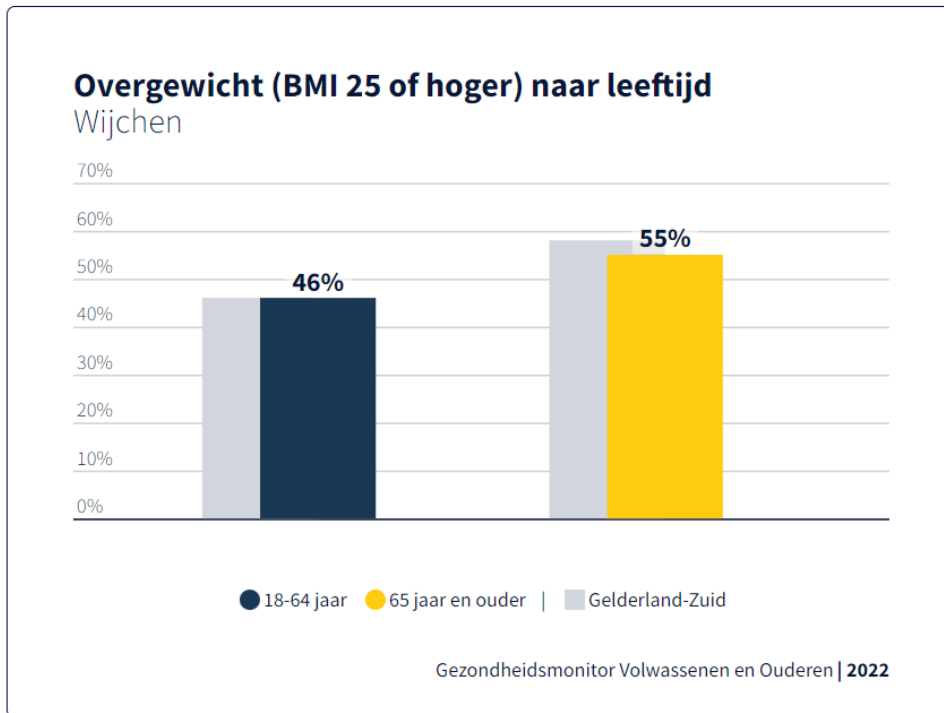
Bijlage 2   Verbinding met andere trajecten

Uiteraard beginnen we niet met niets. Hieronder een korte opsomming van relevante bestaande en toekomstige akkoorden, trajecten en programma's waar we voortdurend mee verbinden.

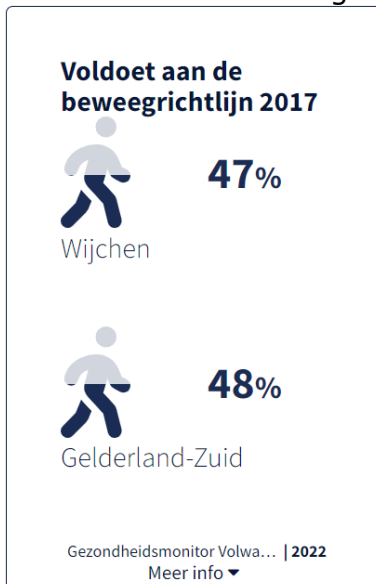
Tegelijk met het Gezond en Actief Leven Akkoord is ook het Integraal Zorg Akkoord ondertekend. Wij zorgen voor verbinding op verschillende onderdelen: kennis & data, de inhoud van de plannen, betrokken partijen en onze werkwijze. Andere relevante bestaande en toekomstige akkoorden en beleidsplannen zijn:

- Omgevingsvisie
- Strategisch Kompas- (Wijchen2035)
- Nieuw speelruimtebeleid
- Notitie Sport en Bewegen
- Woon-zorgvisie
- Sportakkoord
- Preventieakkoord
- Beleidsplan WMO, jeugd, gezondheid
- Natuur- en biodiversiteitsplan en " de groene mantel"
- Nieuwe cultuurnota
- Visie bibliotheekwerk
- Onderwijsachterstandenbeleid

Bijlage 3 Data
Overgewicht bij volwassenen

Voldoet aan de beweegrichtlijnen volwassenen

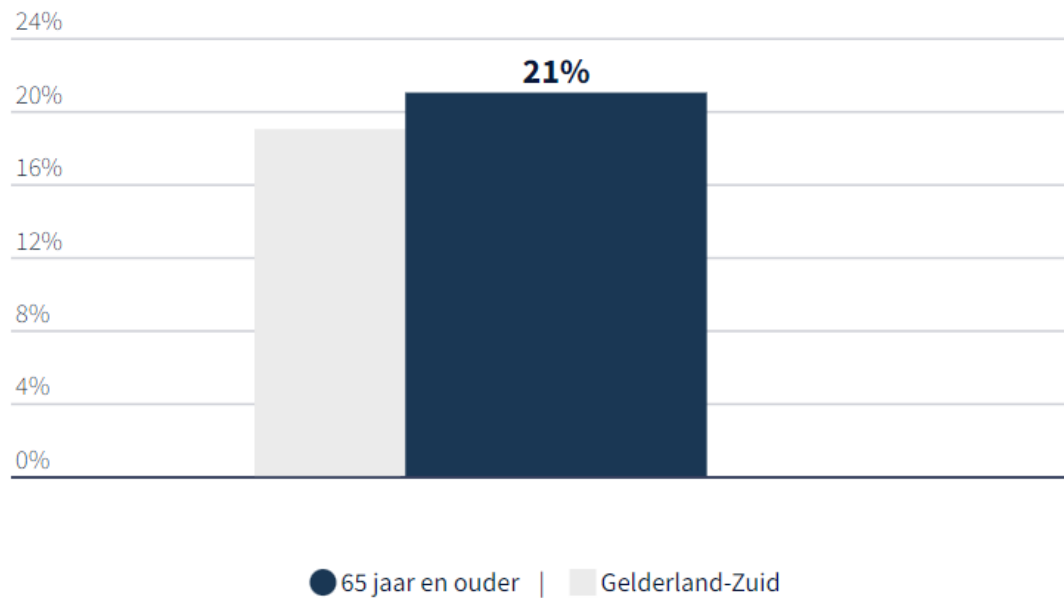

Valpreventie

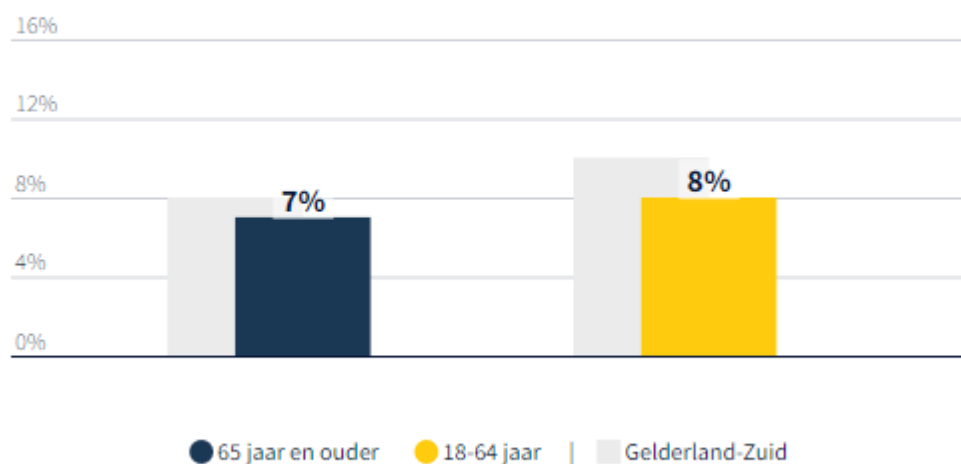
Is gevallen in de afgelopen 3 maanden

Wijchen

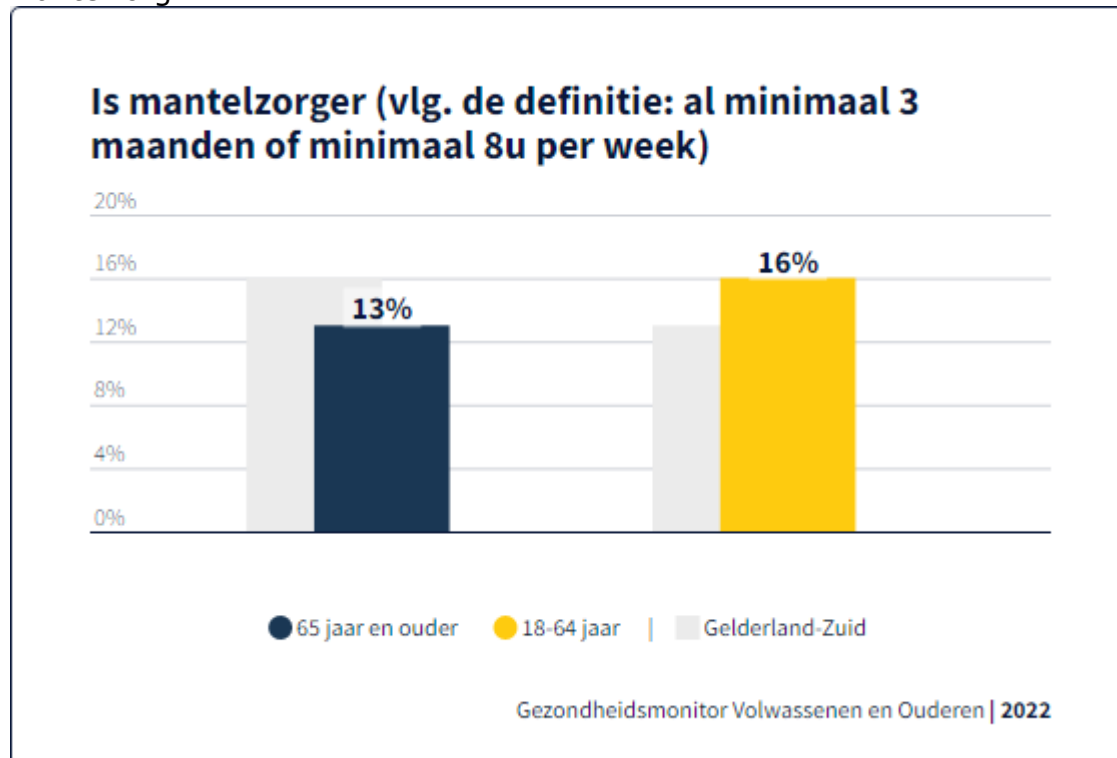
Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen | 2020

Beoefent tenminste 1x per week activiteiten waarmee de balans getraind wordt

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen | 2020

Mantelzorg

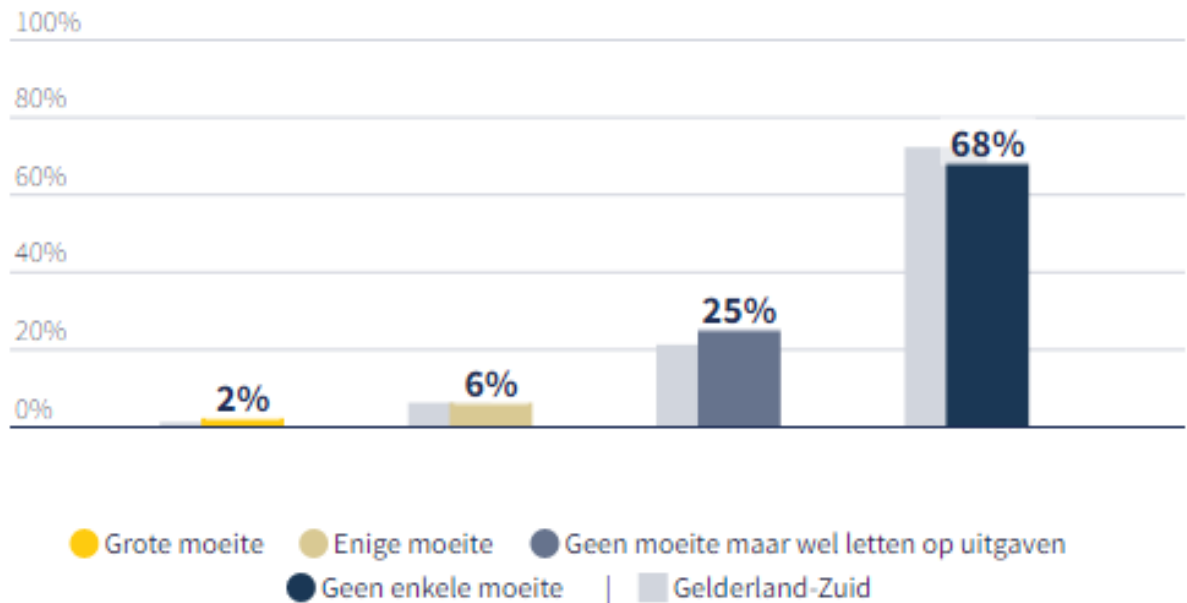

Kansrijke Start

Ouders moeite met rondkomen (0 t/m 3 jaar)

Wijchen

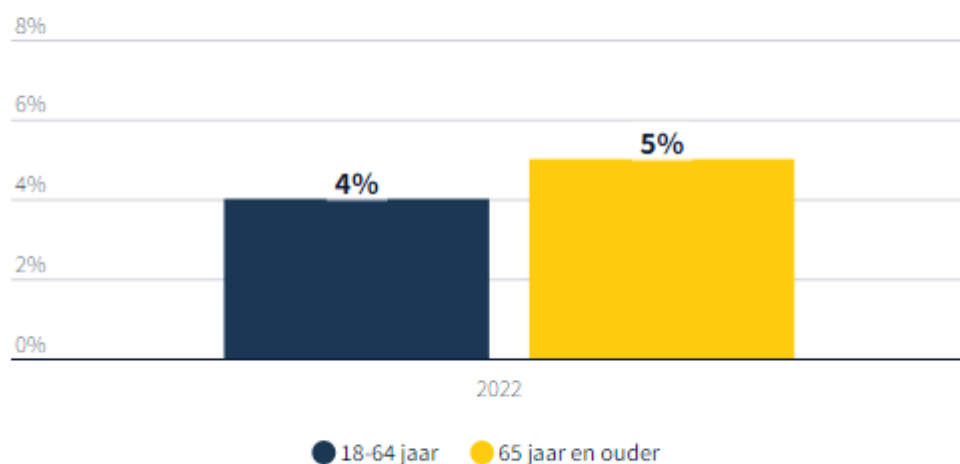

kindermonitor | 2021

Ervaren Gezondheid

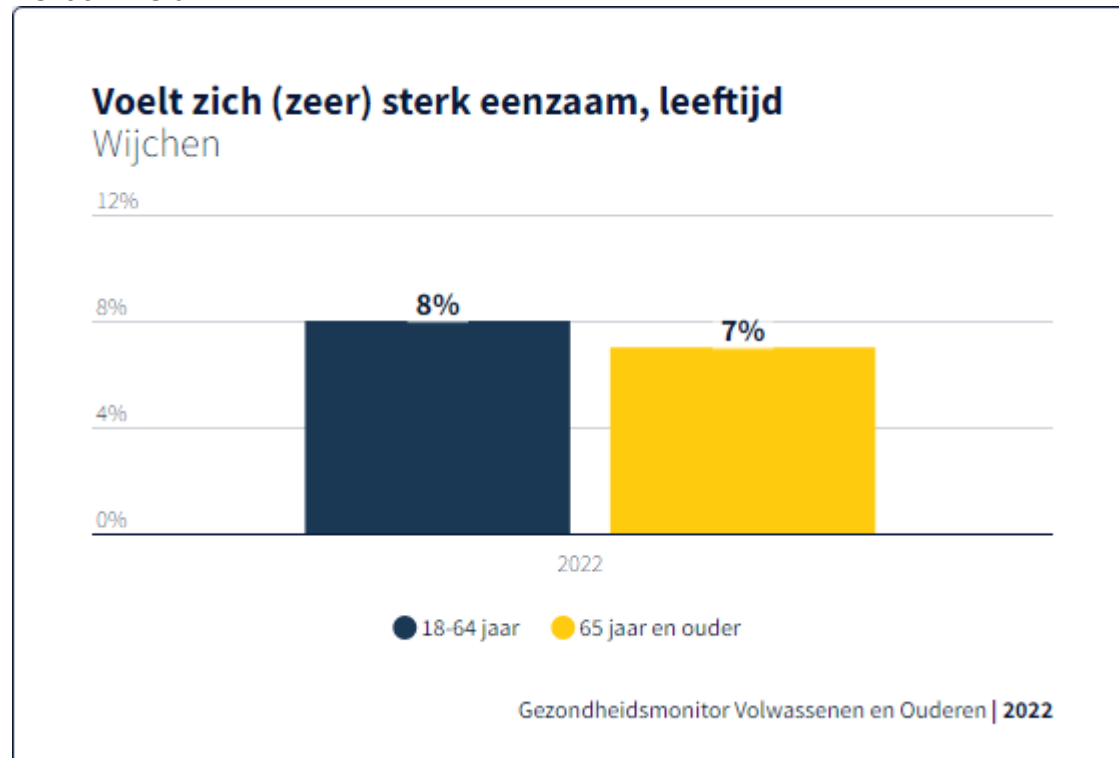
(Zeer) slecht ervaren gezondheid, leeftijd

Wijchen

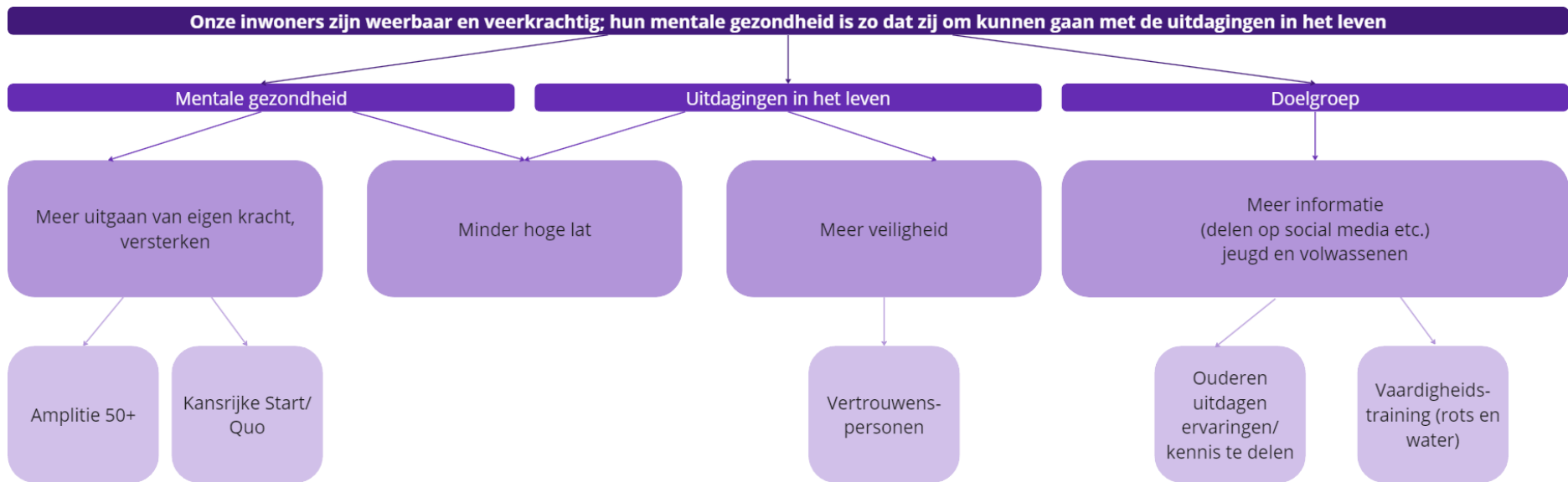
Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen | 2022

Eenzaamheid

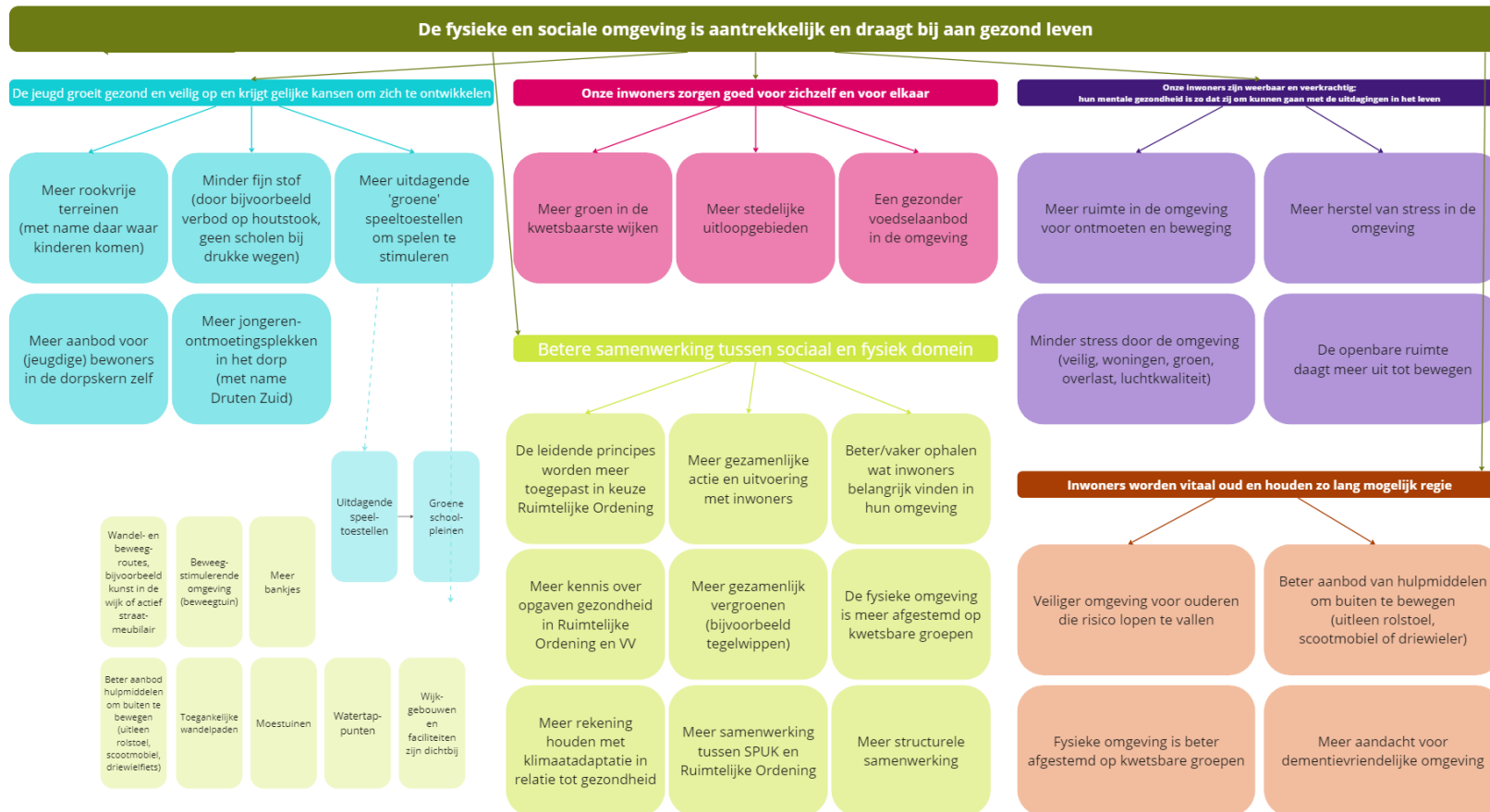

Bijlage 4 Overzicht van doelen en inspanningen

Raadsbesluit

De Raad van de gemeente Wijchen,

Overwegende dat het college op xx februari 2026 de Subsidieregeling *Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026* heeft vastgesteld;

gelezen het voorstel van het college van 27 januari 2026;

gelet op artikel 4:25 van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 5 van de Algemene subsidieverordening Wijchen 2018 en artikel 149 van de Gemeentewet.

Besluit:

De subsidieplafonds voor de onderdelen van de door het college vastgestelde Subsidieregeling *Gezond en Actief Leven Wijchen 2026* voor het jaar 2026 vast te stellen volgens onderstaand overzicht:

GALA onderdeel	Subsidieplafond per onderdeel
Gezonde leefomgeving	€ 88.000
Ontmoeten en gezond leven	€ 55.000

Het subsidieplafond treedt in werking op de eerste dag na die waarop zij is bekendgemaakt.

Aldus besloten in de openbare vergadering 5 maart 2026;

de raadsgriffier,

de voorzitter,

R.B. Waumans

R.D. Helmer-Englebert

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Vaststellen subsidieplafonds subsidieregeling Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026

Collegedatum: 27 januari 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De subsidieplafonds voor de onderdelen van de door het college vastgestelde Subsidieregeling *Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen 2026* voor het jaar 2026 vast te stellen volgens onderstaand overzicht:

GALA onderdeel	Subsidieplafond per onderdeel
Gezonde leefomgeving	€ 88.000
Ontmoeten en gezond leven	€ 55.000

Aanleiding

Uw raad heeft ingestemd met de integrale aanpak op preventie (de combinatie van gezondheid, sport en bewegen, cultuur, sociale basis en de fysieke leefomgeving) voor de periode van 2024-2026 zoals uitgewerkt in het Plan van Aanpak van het Gezond en Actief Leven Akkoord Wijchen (hierna: GALA). Zie bijlage voor dit plan van aanpak.

Voor een aantal programma's binnen het GALA stellen wij, net als in 2024 en 2025 een subsidieregeling open teneinde bepaalde initiatieven te stimuleren die bijdragen aan het realiseren van de beoogde doelstellingen per programma-onderdeel van het GALA. Het is de bevoegdheid van het college om de subsidieregeling vast te stellen. Ten opzichte van de subsidieregeling in 2024 en 2025 is de subsidie aangepast van vijf onderwerpen naar twee onderwerpen. Dit is mogelijk door aangepaste voorwaarden vanuit het rijk in de verantwoording van de SPUK-middelen. De verwachting is dat deze indeling beter past bij de subsidie-aanvragers.

In 2026 kan voor de volgende onderdelen subsidie worden aangevraagd:

Gezonde leefomgeving

Deze subsidiemogelijkheid is voor initiatieven die inzetten op een fysieke omgeving die bijdraagt aan gezonder leven, minder eenzaamheid, een goede mentale gezondheid en vitaal ouder worden. Dit kan gaan om bijvoorbeeld schoolpleinen en buurttuinen.

Ontmoeten en gezond leven

Deze subsidiemogelijkheid is voor initiatieven gericht op sociale samenhang, het creëren van ontmoetingsmomenten of het opzetten van zelfhulp-/zelfregiegroepen. Daarnaast activiteiten die gericht zijn op het verbeteren van gezondheidsvaardigheden en het verkleinen van gezondheidsachterstanden. Voorbeelden zijn: het opzetten van sport- en beweegactiviteiten, activiteiten gericht op gezonde leefstijl, culturele activiteiten en activiteiten in de openbare ruimte die gericht zijn op ontmoeting en gezond leven.

Per onderdeel is een maximumbedrag beschikbaar om uit te keren. Hiervoor is het nodig om subsidieplafonds in te stellen. Op grond van artikel 5 van de Algemene subsidieverordening Wijchen 2018 is uw raad bevoegd om de subsidieplafonds vast te stellen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
26 oktober 2023	Beslisnota Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord Z/23/138869
25 april 2024	Vaststellen subsidieplafond 2024 Z/24/232089
30 januari 2025	Vaststellen subsidieplafond 2025 Z/24/273540

Gewenst resultaat

Door het vastleggen van de subsidieplafonds, en dus de omvang van het in totaal toe te kennen subsidiebedragen, wordt voorkomen dat er een open-eindregeling ontstaat. Dit betekent dat aanvragen die zijn ingediend nadat het plafond is bereikt, hierdoor eenvoudig kunnen worden geweigerd. Subsidiëring is dan vanwege het ontbreken van financiële middelen niet mogelijk.

Argumenten

1.1 Zonder subsidieplafonds lopen we het risico op overschrijding van ons beschikbare budget.

We hebben beperkte middelen voor uitvoering van het GALA beschikbaar gekregen van het rijk, die we in de vorm van subsidie kunnen toekennen. Door invoering van de subsidieplafonds voorkomen we een open-eind-regeling die we niet binnen het beschikbare budget kunnen financieren.

1.2 De subsidieplafonds passen binnen het beschikbare GALA en IZA budget dat we van het rijk hebben ontvangen in de zogenoemde Specifieke Uitkering (SPUK).

Tegenargumenten en risico's

1.1 Bij gebrek aan subsidieaanvragen lopen we een risico tot onderbesteding.

Door vooraf een bedrag te reserveren voor subsidieaanvragen, kunnen wij hiervoor geen opdrachten wegzetten. De middelen die wij in de SPUK hebben voor 2026 moeten ook in 2026 door ons worden besteed. Wat overblijft moet terug naar het rijk. We monitoren daarom het verloop van de toekenningen en bij een dreigende onderbesteding zullen we daarop actie ondernemen.

Financiële gevolgen

De incidentele kosten voor dekking van de subsidies totdat de subsidieplafonds zijn bereikt ad € 143.000 kunnen in 2026 worden betaald uit de van het rijk ontvangen SPUK GALA (€ 68.000) en SPUK IZA (€ 75.000).

Omdat dekking plaatsvindt vanuit bestaande budgetten heeft voorliggend besluit geen begrotingswijziging tot gevolg.

Communicatie

Het subsidieplafond wordt bekendgemaakt door middel van publicatie in het digitale gemeenteblad. Daarbij wordt gewezen op de verdeelregels in de subsidieregeling, namelijk dat op de aanvragen wordt beslist in volgorde van ontvangst.

Inwonersparticipatie

nvt

Openbaar

Zaaknummer: Z/26/335521

Uitvoering of Vervolgstappen

Nadat de subsidieplafonds zijn vastgesteld en gepubliceerd, kunnen er subsidies worden verleend totdat de plafonds bereikt zijn in 2026.

Geheimhouding:

Nvt.

Voorstel

Advies

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7544
Extern Zaak ID	Z/26/337014
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.f
Titel	337014 beslisnota Subsidie Vluchtelingenwerk 2026
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team Werk en inkomen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
337014 beslisnota Subsidie Vluchtelingenwerk 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Voorgesteld besluit

het college van burgemeester en wethouders besluit de raad voor te stellen:

1. Vluchtelingenwerk Nederland een budgetsubsidie van €337.036,- te verlenen voor het jaar 2026 voor de uitvoering van de (maatschappelijke) begeleiding van statushouders in de gemeente Wijchen;
2. Het bedrag van €337.036,- te dekken uit de post statushouders.

Besluit (Aangenomen)

Voorgesteld besluit

het college van burgemeester en wethouders besluit de raad voor te stellen:

1. Vluchtelingenwerk Nederland een budgetsubsidie van €337.036,- te verlenen voor het jaar 2026 voor de uitvoering van de (maatschappelijke) begeleiding van statushouders in de gemeente Wijchen;
2. Het bedrag van €337.036,- te dekken uit de post statushouders.

Beslisnota voor de Gemeenteraad Wijchen

Onderwerp: Subsidie Vluchtelingenwerk 2026

Collegedatum: 27 januari 2026

Voorgesteld besluit

1. Vluchtelingenwerk Nederland een budgetsubsidie van €337.036,- te verlenen voor het jaar 2026 voor de uitvoering van de (maatschappelijke) begeleiding van statushouders in de gemeente Wijchen;
2. Het bedrag van €337.036,- te dekken uit de post statushouders.

Aanleiding

De uitvoering van (maatschappelijke) begeleiding van statushouders is een wettelijke taak uit de Wet Inburgering 2021 (Wi2021). De gemeente Wijchen heeft de expertise niet in huis om deze taak zelfstandig uit te voeren. Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) heeft de expertise in huis om de statushouders te begeleiden op zowel maatschappelijk, als juridisch gebied.

In mei 2025 heeft VWN een subsidieaanvraag voor 2026 ingediend. Bij de beoordeling van de subsidieaanvraag is, tot zover als mogelijk, rekening gehouden met de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de taakstelling huisvesting statushouders. Echter valt het te subsidiëren bedrag hoger uit dan de aangevraagde subsidie. De keuzes die hierin zijn gemaakt, vindt u terug onder de financiële paragraaf.

Omdat het aangevraagde bedrag meer dan € 5.000 per jaar is, dient de Raad de subsidie te verstrekken.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
Nvt	

Gewenst resultaat

De expertise van VWN inzetten voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders, de juridische begeleiding van statushouders en de participatiecoach voor statushouders, daar waar de gemeente Wijchen deze expertise niet bezit.

Argumenten

1.1 De taakstelling van 2026

Met het indienen van de subsidieaanvraag over 2026 is rekening gehouden met de realisatie taakstelling 2025 en de landelijke ontwikkelingen op het gebied van huisvesting statushouders. Ook is er rekening gehouden met de dossiers

gezinshereniging die al goedgekeurd zijn door de IND. Deze nareizigers kunnen we met zekerheid in de komende maanden in Nederland verwachten.

- 1.2 *Het regelen van het praktisch wegwijs maken in de gemeente is geen rol voor de gemeente.*
Conform de nieuwe wetgeving is er géén taak weggelegd voor het praktisch wegwijs maken van onze statushouders in de gemeente. Toch is het voor een goede integratie noodzakelijk dat statushouders zo snel mogelijk de weg in de Wijchense maatschappij kennen. Zoals het vinden van de huisarts, supermarkt, maar ook kennis over ons afvalophaalbeleid en de voedselbank. De expertise op het praktisch wegwijs maken van statushouders ligt bij VWN.
- 1.3 *Het regelen van huisvesting vergt veel tijd*
Het huisvesten van statushouders vraagt veel tijd. Zoals het afsluiten van de juiste contracten en verzekeringen en het inrichten van de woning. Daarnaast maakt het regelen van huisvesting onderdeel uit van het praktisch wegwijs maken binnen onze gemeente. Statushouders leren waar ze moeten zijn voor praktische zaken van hun woning (inboedel, winkels).
- 1.4 *Ondersteuning gezinshereniging vraagt veel juridische kennis.*
Ondersteuning gezinshereniging heeft betrekking op specialistische, vaak juridische, zaken. Zoals scheidingen, gezinshereniging en Machtiging Voorlopig Verblijf (MVV's). Deze zeer specialistische kennis heeft de gemeente niet in huis en VWN wel.
- 1.5 *De inzet van de participatiecoach draagt bij aan de zelfredzaamheid van de statushouders.*
De participatiecoach heeft de statushouders onder haar vleugels die extra aandacht nodig hebben om hun plek in de (Wijchense) maatschappij te vinden en werkfit te maken. Daarnaast begeleidt de participatiecoach ook de participatieuren voor inburgeraars uit de Z-route.
- 1.6 *We leggen resultaatafspraken vast.*
Om de inzet van VWN aankomend jaar te kunnen volgen, worden er viermaal per jaar kwartaalrapportages aangeleverd en voortgangsgesprekken gevoerd.
- 1.7 *Zonder de inzet van VWN kunnen wij niet aan alle wettelijke verplichtingen voldoen.*
Indien het college niet instemt met de subsidieverlening en daarmee ook niet de inzet van de expertise van VWN, zullen wij een marktverkenning en verdere procedures uit moeten zetten om toch de juiste expertise in huis te halen. Het is daarmee niet haalbaar om in 2026 aan alle wettelijk gestelde eisen m.b.t. huisvesting en de Wet Inburgering 2021 te voldoen.
- 1.8 *Begeleiding van grote gezinnen gebeurt na instemming van de gemeente en start pas vanaf minimaal vier kinderen.*
Gezinnen met meerdere minderjarige kinderen kennen een grote begeleidingsbehoefte. Met name de begeleiding rondom het onderwijs vergt veel inzet. De begeleiding van grote gezinnen waarbij er minimaal vier minderjarige kinderen zijn, start pas na een expliciet akkoord en altijd in afstemming met de gemeente.

Tegenargumenten en risico's

1. *We kunnen geen invloed uitoefenen op het aantal gezinsherenigingstrajecten dat toegekend wordt.*

De IND is de organisatie die aanvragen voor gezinshereniging in behandeling neemt. In de huidige situatie is er geen inschatting meer te maken in de duur waarop een dossier gezinshereniging wordt opgepakt, dan wel goedgekeurd. Met de kennis op dit moment, weten we dat er in 2026 veel gezinsherenigers in Nederland aankomen waarvan referent in de gemeente Wijchen woont. Wettelijk gezien is de gemeente, waar de referent woonachtig is, verantwoordelijk voor de huisvesting van gezinsleden. Al deze gezinsherenigers tellen mee voor de taakstelling. Ondanks dat de gemeente Wijchen geen nieuwe koppelingen in het kader van de taakstelling krijgt, moeten we, vanwege de gezinsherenigers, veel nieuwe statushouders dit jaar huisvesten.

Financiële gevolgen

Middels deze beslisnota wordt VWN een subsidie van €337.036,- toegekend. Deze subsidie is als volgt opgebouwd:

Activiteit	Aangevraagd	Verlening
Infopunt/spreekuur	€16.010	€16.010
Maatschappelijke begeleiding trajecten	€50.426 (38 trajecten)	€72.985 (55 trajecten)
Extra maatschappelijke begeleiding trajecten	€7.600 19 trajecten	€7.600 19 trajecten
Juridische begeleiding en gezinshereniging trajecten	€34.965 (20 gzh trajecten)	€34.965 (20 gzh trajecten)
Taalcoaching	€20.055 (15 trajecten)	€ 20.055 (15 trajecten)
Inzet participatiecoach	€121.879 36u pw/500u/65 statushouders	€145.578 43u pw/700u/65 statushouders
Huisvesting	€29.711	€29.711
Overige kosten	€7.052	€7.052
Aanvullend gezinstraject grote gezinnen +3 kinderen €308 per gezin	p.m.	€3.080 (10 trajecten vanaf 4 minderjarige kinderen en iom gemeente)
Eventuele toekomstige veranderingen in asiel- en verblijfsrecht	p.m.	€ 0
Totaal	€287.689	€337.036

De beschikking is hoger dan de aanvraag omdat we verwachten dat het aandeel nareizigers hoger zal zijn. Uiteindelijk vindt een afrekening plaats op basis van de daadwerkelijke aantallen.

De kosten voor de maatschappelijke begeleiding, extra maatschappelijke begeleiding, juridische begeleiding, aanvullend gezinstraject grote gezinnen en de participatiecoach (€264.208) dekken we met de middelen die wij hiervoor vanuit de Rijksoverheid ontvangen. Dit betreft een financiering achteraf. Concreet betekent dit dat we VWN voorfinancieren. We verwachten de definitieve middelen voor de maatschappelijke begeleiding in de mei/septembercirculaire 2027. Omdat we vooraf niet exact kunnen inschatten hoe hoog de rijksbijdrage is, maken we gebruik van de post statushouders om deze kosten te dekken.

Het overige deel van de kosten (€72.828) brengen we ten laste van de post statushouders.

Aan het einde van het jaar vindt er een vaststelling plaats op basis van de daadwerkelijk ingezette trajecten.

Communicatie

VWN wordt middels een beschikking op de hoogte gesteld van dit besluit.

Inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen

Bijgevoegde beschikking wordt verstuurd aan VWN.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel

Advies

Het ambtelijk advies is om VWN een budgetsubsidie van €337.036,- te verlenen voor het jaar 2026 zoals toegelicht in de financiële paragraaf. In de subsidiebeschikking staan de resultaatafspraken uitgewerkt waarover VWN periodiek en bij de vaststelling verantwoording zal afleggen.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7584
Extern Zaak ID	Z/26/338304
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.g
Titel	338304 Beslisnota Verordening Werkgeverscommissie
Organisatieonderdeel	Griffie Wijchen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
338304 Beslisnota Verordening Werkgeverscommissie
Concept verordening Werkgeverscommissie gemeente Wijchen aangepast
Was-wordt lijst Verordening werkgeverscommissie Gemeente Wijchen

Geagendeerd	Vergaderdatum
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. De Verordening op de Werkgeverscommissie gemeenteraad Wijchen vast te stellen.
2. De Verordening werkgeverscommissie gemeente Wijchen 2012 gelijktijdig in te trekken.

Besluit (Aangenomen)

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. De Verordening op de Werkgeverscommissie gemeenteraad Wijchen vast te stellen.
2. De Verordening werkgeverscommissie gemeente Wijchen 2012 gelijktijdig in te trekken.

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Verordening Werkgeverscommissie

Datum:

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. De Verordening op de Werkgeverscommissie gemeenteraad Wijchen vast te stellen.
2. De Verordening werkgeverscommissie gemeente Wijchen 2012 gelijktijdig in te trekken.

Aanleiding

De Verordening Werkgeverscommissie gemeente Wijchen dateert uit 2012 en sluit niet meer volledig aan bij de huidige wet- en regelgeving, waaronder de Gemeentewet en de Wet open overheid, noch bij de feitelijke werkwijze binnen de raad, de griffie en de werkgeverscommissie.

Bij het besluit van 11 oktober 2012 heeft de raad al de delegatie van de werkgeversbevoegdheden aan de werkgeverscommissie vastgesteld. Met de huidige actualisatie wordt deze delegatie herbevestigd, uitgebreid en verduidelijkt. Hierdoor is de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen raad, werkgeverscommissie, griffier en presidium nu helder en eenduidig vastgelegd.

Daarnaast worden taken, bevoegdheden, samenstelling, besluitvorming, verslaglegging, verantwoording en de omgang met openbaarheid en beslotenheid expliciet geregeld. Hiermee wordt de verordening volledig in lijn gebracht met de geldende wet- en regelgeving en de actuele praktijk.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
11-10-2012	Verordening op de werkgeverscommissie

Gewenst resultaat

Met de vaststelling van deze verordening is het werkgeverschap van de raad ten aanzien van de griffie volledig helder, actueel, professioneel en toekomstbestendig georganiseerd.

Argumenten

- 1.1 *Duidelijke rol- en verantwoordelijkheidsverdeling*
De verordening legt expliciet vast welke werkgeversbevoegdheden bij de raad blijven en welke bevoegdheden aan de werkgeverscommissie zijn gedelegeerd. Hierdoor is helder wie verantwoordelijk is voor welke taken, inclusief de positie van de griffier en de rol van het presidium, wat zorgt voor een transparante en zorgvuldige inrichting van het werkgeverschap.
- 1.2 *In lijn met wet- en regelgeving en actuele praktijk*
De verordening is geactualiseerd in overeenstemming met de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht en de Wet open overheid. Ook worden actuele onderwerpen zoals besluitvorming, verslaglegging, beslotenheid, mandaat, scholing en evaluatie expliciet geregeld, passend bij de huidige praktijk van de werkgeverscommissie.
- 1.3 *Professionalisering van het werkgeverschap*
Door expliciete regels over taken, samenstelling, deskundigheid, scholing en verantwoording van de werkgeverscommissie wordt het werkgeverschap van de raad versterkt. Dit draagt bij aan een stabiele, professionele en goed functionerende ondersteuning van de griffier en de griffie.
- 1.4 *Continuïteit en juridische basis*
Met deze actualisatie wordt de eerder door de raad vastgestelde delegatie van werkgeversbevoegdheden (besluit 11 oktober 2012) herbevestigd en verduidelijkt, waardoor continuïteit en rechtszekerheid gewaarborgd zijn.
- 1.5 *Transparantie en goede governance*
De verordening regelt expliciet de omgang met openbaarheid en beslotenheid van vergaderingen, waardoor besluiten en verslaglegging transparant en controleerbaar zijn, wat bijdraagt aan een goed functionerende en betrouwbare gemeenteraad.

Tegenargumenten en risico's

Geen

Financiële gevolgen

Het vaststellen van de verordening heeft geen financiële consequenties.

Communicatie

De verordening wordt via de gebruikelijke kanalen gepubliceerd.

Inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen

De raad, de werkgeverscommissie en de griffier zullen vanaf inwerkingtreding van de verordening de hierin vastgelegde taken, bevoegdheden en procedures opvolgen.

Advies

Bij de totstandkoming van dit voorstel zijn de griffier, de raadsadviseur, AJZ en de werkgeverscommissie betrokken geweest bij de voorbereiding en toetsing van de geactualiseerde verordening.

Verordening op de Werkgeverscommissie gemeenteraad Wijchen

Wetstechnische informatie

Gegevens van de regeling

Overheidsorganisatie	gemeente Wijchen
Officiële naam regeling	Verordening Werkgeverscommissie gemeenteraad Wijchen
Citeertitel	Verordening Werkgeverscommissie gemeenteraad Wijchen
Besloten door	Gemeenteraad
Deze versie is geldig tot (als de vervaldatum is vastgesteld)	n.v.t.
Onderwerp	Bestuur en recht

Opmerkingen m.b.t. de regeling

-

Grondslagen

artikel 83, eerste lid, en artikelen 107 tot en met 107 e van de Gemeentewet en afdeling 10.1.2. van de Algemene wet bestuursrecht

Regelgeving die op deze regeling is gebaseerd (gedelegeerde regelgeving)

Overzicht van in de tekst verwerkte wijzigingen

Datum inwerking-treding	Terug-werkende kracht	Betreft	Ontstaansbron: datum ondertekening; bron bekendmaking	Inwerkingtreding: datum ondertekening; bron bekendmaking
Daags na bekendmaking	n.v.t.	Nieuwe regeling	Gemeenteraad: (TZT)	Gemeentebld Wijchen

Intitulé

De raad van de gemeente Wijchen;

Gelezen het voorstel van het presidium van [datum]

Gelet op artikel 83, eerste lid, en artikelen 107 tot en met 107 e van de Gemeentewet; en afdeling 10.1.2. van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluit vast te stellen de;

Verordening Werkgeverscommissie gemeenteraad Wijchen

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1.1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

griffie: de ambtelijke organisatie werkzaam voor de raad;

griffier: de ambtenaar als bedoeld in artikel 107 en 107a van de Gemeentewet;

raad: de raad van de gemeente Wijchen;

werkgeverscommissie: de werkgeverscommissie van de raad van de gemeente Wijchen.

Artikel 1.2 Instelling en delegatie

1. Er is een werkgeverscommissie. De werkgeverscommissie is een bestuurscommissie als bedoeld in artikel 83 van de Gemeentewet.
2. De raad delegeert de bevoegdheden ten aanzien van het werkgeverschap die voortvloeien uit de artikelen 107 tot en met 107e Gemeentewet aan de werkgeverscommissie, met uitzondering van de bevoegdheden als bedoeld in artikelen 107, 107a, tweede lid, 107d, eerste lid en 107e, eerste lid van de Gemeentewet.

Hoofdstuk 2. De werkgeverscommissie

Artikel 2.1 Taken werkgeverscommissie

De werkgeverscommissie heeft in ieder geval als taak:

1. De werkgeverscommissie oefent het werkgeverschap uit ten aanzien van de griffier en de overige op de griffie werkzame ambtenaren, zoals die door de raad aan haar zijn gedelegeerd.
2. Tot de bevoegdheid van de werkgeverscommissie behoren ook de voorbereiding en uitvoering van de overige tot het werkgeverschap van de raad behorende besluiten en regelingen;
  - a. de werkgeverscommissie doet een voorstel aan de raad om een griffier aan te wijzen, om de arbeidsovereenkomst te wijzigen en om de griffier te ontslaan.
  - b. de raad wijst de griffier aan en is bevoegd te besluiten tot het aangaan, wijzigen en beëindigen van de arbeidsovereenkomst met de griffier.
  - c. de burgemeester voert het besluit uit en is bevoegd om de arbeidsovereenkomst te tekenen.

3. De werkgeverscommissie houdt minimaal eenmaal per jaar een voortgangsgesprek over de werkzaamheden van de griffier en de wijze waarop de griffier die werkzaamheden uitvoert.
4. De leden van de werkgeverscommissie zijn verplicht zich te scholen en in het eerste jaar van hun zittingsperiode trainingen te volgen ter vergroting van hun kennis en deskundigheid op het gebied van het werkgeverschap van de raad, alsmede ten aanzien van de taken en bevoegdheden van de werkgeverscommissie. Daarnaast volgen de leden en adviseurs tijdens de zittingsperiode zo vaak trainingen als zij nodig achten om het werkgeverschap van de raad een kwalitatief goede invulling te geven.
5. De werkgeverscommissie kan de aan haar overgedragen bevoegdheden ten aanzien van het griffiepersoneel mandateren aan de griffier.

Artikel 2.2 Samenstelling werkgeverscommissie

1. De werkgeverscommissie bestaat uit drie leden van de raad, bij voorkeur afkomstig uit de collegepartijen en uit de niet- collegepartijen.
2. De leden van de werkgeverscommissie worden door de raad uit zijn midden benoemd voor de duur van de zittingsperiode van de raad.
3. De werkgeverscommissie wijst uit haar midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter aan.
4. De werkgeverscommissie dient als geheel te voldoen aan het volgende profiel:
  - a. beschikt over kennis van rechtspositionele zaken;
  - b. toont inzicht in en gevoel voor modern werkgeverschap;
  - c. beschikt bij voorkeur over ervaring op het terrein van P&O, HRM of leiding geven;
  - d. heeft oog voor de politiek gevoelige positie waarin de griffier opereert;
  - e. stelt het belang van de raad als geheel voorop;
  - f. beschikt over voldoende gezag ten opzichte van de ambtelijke organisatie en de burgemeester, zodat de griffier voldoende steun kan worden geboden;
  - g. communiceert met de raad over de gewenste koers. Dit wil zeggen: helder krijgen welke kant de raad op wil en welke ondersteuning hij daarbij verlangt;
  - h. toont betrokkenheid en heeft oog voor lief en leed;
  - i. is zichtbaar, benaderbaar en beschikbaar voor overleg met de griffier en het griffiepersoneel;
  - j. beschikt over voldoende tijd voor periodiek overleg.
  - k. beschikt over voldoende tijd voor de verplichte scholing.

5. De werkgeverscommissie laat zich ten aanzien van de rechtspositionele aspecten zo vaak als nodig wordt geacht bijstaan door een functionaris van de afdeling HR/Personeelszaken van de gemeente aan wie het taakaccent Griffie is toegewezen. Wanneer deze niet beschikbaar is, dan wel daar vanwege specifieke aspecten of kennis behoefte aan bestaat, kan de werkgeverscommissie deze ondersteuning ook extern zoeken.
6. De voorzitter van de raad kan in voorkomende gevallen worden uitgenodigd om in de vergadering van de werkgeverscommissie aanwezig te zijn en eventueel optreden als adviseur/informant.
7. De commissie kan ook andere functionarissen/adviseurs uitnodigen informatie aan de commissie te verstrekken en/of het overleg van de commissie bij te wonen.

Artikel 2.3 Einde lidmaatschap werkgeverscommissie

Het lidmaatschap van de werkgeverscommissie eindigt:

- a. op eigen verzoek; het lid doet daarvan schriftelijk mededeling aan de raad; het ontslag gaat in als de opvolger door de raad is benoemd;
- b. indien het lid aftreedt als lid van de raad;
- c. indien de raad van oordeel is dat het lid niet langer geschikt is de functie van lid van de werkgeverscommissie te vervullen.

Hoofdstuk 3 Taken werkgeverscommissie

Artikel 3.1. Taken voorzitter

De voorzitter draagt in ieder geval zorg voor:

- a. het tijdig en periodiek bijeenroepen van de werkgeverscommissie;
- b. het leiden van de vergaderingen;
- c. het doen naleven van deze verordening;
- d. het ondertekenen van de stukken en de besluiten die van deze commissie uitgaan, alsmede het zorg dragen voor de uitvoering van de besluiten van de werkgeverscommissie,
- e. het fungeren als schakel tussen de werkgeverscommissie en de griffier als eerstverantwoordelijke voor de personele en organisatorische zaken van de griffie.
- f. het fiatteren van de declaraties van de griffier en het fungeren als eerste aanspreekpunt voor reguliere afstemming.

Artikel 3.2. Advies en ondersteuning

1. De griffier of een door deze aan te wijzen functionaris staat de werkgeverscommissie terzijde en draagt zorg voor het secretariaat.

2. De werkgeverscommissie kan zich op verzoek bij laten staan door een of meer deskundigen binnen of buiten de organisatie. Over vanuit de organisatie gewenste ondersteuning maakt de griffier met het college of de gemeentesecretaris afspraken.
3. De voorzitter van de raad kan als adviseur worden uitgenodigd in de vergaderingen van de werkgeverscommissie.

Hoofdstuk 4. Besluitvorming en verslaglegging

Artikel 4.1 Besluitvorming

1. Besluiten van de werkgeverscommissie worden genomen bij meerderheid van stemmen, uitgebracht door de leden zoals bedoeld in artikel 2.2.
2. Besluiten worden alleen genomen indien in de vergadering meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is.
3. Indien de stemmen staken wordt het betreffende onderwerp doorgeschoven naar de eerstvolgende vergadering waarin de werkgeverscommissie voltallig aanwezig is.

Artikel 4.2 Verslaglegging

De griffier draagt zorg voor het opstellen van een besluitenlijst van elke vergadering. De besluitenlijst wordt in de eerstvolgende vergadering van de werkgeverscommissie vastgesteld.

Artikel 4.3 Beslotenheid van vergaderingen

1. De vergaderingen van de werkgeverscommissie worden in geval van een belang als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder e, en in artikel 5.1 vierde lid van de Wet open overheid in beslotenheid gehouden.
2. De agenda en de stukken die tot de vergadering behoren zijn openbaar, tenzij de werkgeverscommissie beslist dat op grond van een belang, genoemd in artikel 5.1 van de Woo, hierop of op een deel daarvan geheimhouding wordt gelegd.
3. Indien een raadslid de stukken als bedoeld in het tweede lid wil inzien, kan hij daartoe een verzoek indienen bij de voorzitter van de werkgeverscommissie. De voorzitter weigert een dergelijk verzoek slechts als sprake is van strijd met het openbaar belang. De voorzitter wijst het raadslid op de geheimhoudingsplicht.

Artikel 4.4. Vergaderfrequentie

1. De werkgeverscommissie vergadert tenminste één keer per kwartaal en voorts zo vaak als door de voorzitter of één van de leden nodig wordt geacht of op verzoek van de griffier.
2. Tijdens de vergadering wordt in ieder geval gesproken over de voortgang van de werkzaamheden van de griffie en over de wensen van de raad in relatie tot de personeelscapaciteit van de griffie.

Artikel 4.5. Verantwoording

De werkgeverscommissie brengt met inachtneming van het bepaalde in artikel 4.3, jaarlijks verslag uit aan de raad van haar werkzaamheden en bevindingen.

Hoofdstuk 5. Slotartikelen

Artikel 5.1 Evaluatie

Deze verordening wordt in het derde jaar van elke zittingsperiode van de raad geëvalueerd.

Artikel 5.2 Hardheidsclausule

De werkgeverscommissie kan in bijzondere en dringende gevallen een artikel of artikelen van deze regeling buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing ervan, gelet op het belang van de belanghebbende, leidt tot onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 5.3 Besluitvorming bij geschil

Indien er een verschil van inzicht ontstaat tussen de werkgeverscommissie en de griffier, dan kan de griffier het presidium om advies vragen.

Artikel 5.4 Onvoorziene omstandigheden

In gevallen waarin deze verordening niet voorziet of bij twijfel over de toepassing ervan beslist de werkgeverscommissie op voorstel van de voorzitter.

Artikel 5.5 Inwerkingtreding en intrekking oude verordening

1. Deze verordening treedt in werking op de dag volgende op die van zijn bekendmaking.
2. De Verordening werkgeverscommissie gemeente Wijchen 2012 wordt gelijktijdig ingetrokken.

Artikel 5.6 Citeertitel

Dit besluit kan worden aangehaald als ' **Verordening Werkgeverscommissie raad gemeente Wijchen**'.

Ondertekening

Aldus besloten door de raad in zijn openbare vergadering van (datum).....

De voorzitter,

De griffier,

Mw. R.D. Helmer-Englebert

drs. R.B. Waumans

TOELICHTING VERORDENING WERKGEVERSCOMMISSIE

Algemeen

De gemeente is als rechtspersoon de werkgever van de ambtenaren. Raad en college vullen dit werkgeverschap afzonderlijk in. De raad is daarbij het bevoegd gezag van de griffie. Gelet op de publieke taken, de grootte en de samenstelling van de raad ligt het voor de hand dat hij voor de feitelijke invulling van het werkgeverschap een commissie instelt waaraan hij deze taak delegeert.

Artikelsgewijs

Artikel 1 Instelling en delegatie

Conform de aanbeveling van de VNG wordt voorgesteld de bevoegdheden die verband houden met het werkgeverschap bij een werkgeverscommissie te beleggen. Deze commissie krijgt de juridische vorm van een bestuurscommissie ex artikel 83 van de Gemeentewet en bestaat uitsluitend uit leden van de raad. Een dergelijke commissie is door zijn omvang sneller in de gelegenheid besluiten te nemen dan de raad zelf. De raad delegeert een deel van zijn werkgeverstaken aan deze commissie. Kenmerkend voor delegatie is dat de commissie de werkgeversbevoegdheden onder eigen verantwoordelijkheid gaat uitoefenen.

De commissie kan op haar beurt weer werkgeverstaken, ten aanzien van de medewerkers van de griffie, mandateren aan de griffier. Onder de werkgeverstaken wordt verstaan de uitvoering van de rechtspositieregels en arbeidsvoorwaarden voor zover de uitvoering betrekking heeft op de individuele medewerkers.

De raad delegeert de bevoegdheden ten aanzien van het werkgeverschap die voortvloeien uit de artikelen 107 tot en met 107e Gemeentewet aan de werkgeverscommissie, met uitzondering van de bevoegdheden als bedoeld in artikelen 107, 107a, tweede lid, 107d, eerste lid en 107e, eerste lid van de Gemeentewet.

De raad behoudt de volgende bevoegdheden:

- het aanwijzen van de griffier (artikel 107, eerste lid);
- het besluiten over het aangaan, wijzigen en beëindigen van de arbeidsovereenkomst met de griffier (artikel 107, tweede lid);
- het vaststellen van de instructie voor de griffier (artikel 107a, tweede lid);
- het regelen van de vervanging van de griffier (artikel 107d, eerste lid);
- het vaststellen van regels over de organisatie van de griffie (artikel 107e, eerste lid).

Hoofdstuk 2. De werkgeverscommissie

Artikel 2.1 Taken werkgeverscommissie

De werkgeverscommissie vervult alle bij het werkgeverschap van de raad behorende taken en bevoegdheden. Naast het nemen van personele besluiten, buigt deze commissie zich bijvoorbeeld ook over het te voeren HRM-beleid, integriteitsbeleid (o.a. gedragscode, ambtseed, vertrouwenspersoon) en bereidt zij de voorstellen aan de raad voor die voortvloeien uit het werkgeverschap. De werkgeverscommissie beoordeelt het functioneren van de griffier. Toetsing en waardering van de functie maken een onderdeel uit van de reguliere voortgangsgesprekken. De beoordeling van het functioneren van het griffiepersoneel wordt gemandateerd aan de griffier. Voor het goed functioneren van een werkgeverscommissie is scholing noodzakelijk.

Artikel 2.2 Samenstelling werkgeverscommissie

Door het vaststellen van een functieprofiel voor de leden van werkgeverscommissie kan de raad waarborgen dat de werkgeverscommissie bestaat uit leden die deskundig zijn op die gebieden die met het uitvoeren van het werkgeverschap van de raad te maken hebben. Uit artikel 83 van de Gemeentewet vloeit voort dat de burgemeester (en de wethouders) geen lid kunnen zijn van de werkgeverscommissie. Dit is volledig in de lijn met het feit dat de raad het bevoegde gezag is van de griffie. Omdat de burgemeester voorzitter is van de raad doet hij in die hoedanigheid vaak een beroep op de griffier. In dat kader zal het vaak zinvol zijn om de voorzitter van de raad als adviseur uit te nodigen in de vergaderingen van de werkgeverscommissie.

Daarnaast is het van belang dat de werkgeverscommissie als geheel voldoende autoriteit heeft ten opzichte van de ambtelijke organisatie en de burgemeester, zodat de commissie de griffier waar nodig voldoende steun kan bieden bij de uitvoering van diens functie.

Indien binnen de commissie kennis ontbreekt, kan advies worden ingewonnen bij de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) of bij externe deskundigen.

Artikel 2.3 Einde lidmaatschap werkgeverscommissie

De inhoud van dit artikel spreekt voor zich.

Hoofdstuk 3 Taken werkgeverscommissie

Artikel 3.1 Taken voorzitter en leden

Het is van belang dat de leden worden benoemd op basis van een door de raad vastgesteld profiel, om politieke benoemingen te voorkomen. Daarnaast is het van belang dat de leden van de werkgeverscommissie handelen vanuit het belang van de raad als geheel en niet vanuit het belang van een fractie.

Het is ook van belang om als raad aan de voorzitter en de leden van de werkgeverscommissie scholing aan te bieden op het specifieke terrein waarop deze commissie zich begeeft.

Nieuwe leden kunnen in hun eerste zittingsjaar de noodzakelijke basiskennis opdoen. Voor zittende en meer ervaren leden kan worden voorzien in aanvullende en verdiepende opleidingen die bijdrage aan de verdere professionalisering en deskundigheidsbevordering van de werkgeverscommissie.

Artikel 3.2 Advies en ondersteuning

De griffier, of een door deze aan te wijzen functionaris, staat de werkgeverscommissie terzijde en draagt zorg voor het secretariaat. De werkgeverscommissie kan zich daarnaast op verzoek laten bijstaan door een of meer deskundigen binnen of buiten de organisatie. Ook vanuit de organisatie gewenste ondersteuning maakt de griffier met het college of de gemeentesecretaris afspraken.

Over de vanuit de organisatie gewenste ondersteuning maakt de griffier met het college of de gemeentesecretaris afspraken. Deze afspraken kunnen schriftelijk worden vastgelegd.

Hoofdstuk 4. Besluitvorming en verslaglegging

Artikelen 4.1 en 4.2 Besluitvorming en verslaglegging

De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich.

Artikel 4.3 Beslotenheid van vergaderingen

Wanneer in vergaderingen van de werkgeverscommissie personele aangelegenheden aan bod komen en wat hier wordt besproken niet bedoeld is om aan derden kenbaar te maken, ligt het voor de hand dat hierover in beslotenheid wordt vergaderd. Artikel 5.1, tweede lid, onder e van de Woo bepaalt dat openbaar making van informatie achterwege blijft wanneer het belang daarvan niet opweegt tegen de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De agenda, de stukken en de besluitenlijst zijn in beginsel wel openbaar, tenzij de werkgeverscommissie beslist dat op grond van een belang, genoemd in artikel 5.1 van de Woo, hierop of een deel ervan geheimhouding moet worden gelegd. De

werkgeverscommissie is op grond van artikel 4.3, tweede lid van deze verordening en in lijn met artikel 86 van de Gemeentewet, bevoegd de geheimhouding op te heffen. Vanzelfsprekend kunnen raadsleden wel inzage krijgen in de stukken etc., aangezien de raad het oorspronkelijk bevoegde orgaan is.

Artikel 4.4 Vergaderfrequentie

Bij vergaderfrequentie is een minimum van één keer per kwartaal opgenomen in het kader van de voortgang van de werkzaamheden van de griffie en het in overeenstemming brengen van de wensen van de raad met de personeelscapaciteit van de griffie.

Artikel 4.5 Verantwoording

De raad heeft sinds de dualisering van het gemeentebestuur een eigen secretaris gekregen, de griffier. Daarnaast heeft de raad ook een griffie ingericht om hem, zijn organen en de griffier te ondersteunen. Daardoor heeft de raad er formeel een taak bij gekregen, de invulling van het werkgeverschap. Het is van belang dat de raad inzicht krijgt en houdt wat hieronder moet worden verstaan. De verantwoording door de werkgeverscommissie van haar werkzaamheden en bevindingen kan hieraan bijdragen.

Hoofdstuk 5. Slotartikelen

Artikel 5.1 Evaluatie

Het is belangrijk dat de raad minimaal één keer per raadsperiode beoordeelt of de verordening voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en aan de werkwijze van de raad.

Artikel 5.2 Hardheidsclausule

De inhoud van deze artikel spreekt voor zich.

Artikel 5.3 Besluitvorming bij geschil

Indien er een verschil van inzicht ontstaat tussen de werkgeverscommissie en de griffier, dan kan de griffier het presidium om advies vragen.

Artikelen 5.4, 5.5. en 5.6 onvoorziene omstandigheden, Inwerkingtreding en intrekking oude verordening en citeertitel

De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich.

Was-wordt lijst vaststelling Verordening werkgeverscommissie

VNG-model verordening werkgeverscommissie is niet meer actueel en verwijst naar inmiddels vervallen regelgeving, zoals de WOB. Voor de nieuwe verordening wordt daarom aangesloten bij de meest recente en praktijkgerichte voorbeelden van omliggende gemeente. Als basis de verordening van de gemeente West Maas en Waal (2024), aanvullend met relevante onderdelen uit de verordeningen Werkgeverscommissie van de gemeente Den Haag (2025).

Vorstelselectie voor de nieuwe verordening Werkgeverscommissie gemeente Wijchen 2025

Huidige verordening (Wijchen) (Geldend van 29-11-2012 t/m heden)	Nieuwe verordening Werkgeverscommissie (Wijchen)
Intitulé Verordening werkgeverscommissie Vastgesteld op 11 oktober 2012 EX <u>ARTIKEL 83 GEMEENTEWET</u>	Intitulé De raad van de gemeente Wijchen; Gelezen het voorstel van het presidium van [datum] Gelet op artikel 83, eerste lid, en artikelen 107 tot en met 107 e van de Gemeentewet en afdeling 10.1.2. van de Algemene wet bestuursrecht; Besluit vast te stellen de; Verordening Werkgeverscommissie gemeenteraad Wijchen
	Hoofdstuk 1. Algemeen Artikel 1.1 Begripsbepalingen In deze verordening wordt verstaan onder: griffie: de ambtelijke organisatie werkzaam voor de raad; griffier: de ambtenaar als bedoeld in artikel 107 en 107a van de Gemeentewet; raad: de raad van de gemeente Wijchen; werkgeverscommissie: de werkgeverscommissie van de raad van de gemeente Wijchen. Artikel 1.2 Instelling en delegatie <ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een werkgeverscommissie. De werkgeverscommissie is een bestuurscommissie als bedoeld in artikel 83 van de Gemeentewet. 2. De raad delegeert de bevoegdheden ten aanzien van het werkgeverschap die voortvloeien uit de artikelen 107 tot en met 107e Gemeentewet aan de werkgeverscommissie, met uitzondering van de bevoegdheden als bedoeld in artikelen 107, 107a, tweede lid, 107d, eerste lid en 107e, eerste lid

<p>Artikel 1 Taken en bevoegdheden werkgeverscommissie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De werkgeverscommissie oefent het werkgeverschap uit ten aanzien van de griffier en de overige op de griffie werkzame ambtenaren, zoals dat door de raad aan haar is gedelegeerd; 2. Tot de bevoegdheid van de werkgeverscommissie behoren ook de voorbereiding en uitvoering van de overige tot het werkgeverschap van de raad behorende besluiten en regelingen; 3. De werkgeverscommissie kan de aan haar overgedragen bevoegdheden ten aanzien van het griffiepersoneel mandateren aan de griffier. 	<p style="text-align: center;">van de Gemeentewet.</p> <p>Hoofdstuk 2. De werkgeverscommissie</p> <p>Artikel 2.1 Taken werkgeverscommissie</p> <p>De werkgeverscommissie heeft in ieder geval als taak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De werkgeverscommissie oefent het werkgeverschap uit ten aanzien van de griffier en de overige op de griffie werkzame ambtenaren, zoals die door de raad aan haar zijn gedelegeerd. 2. Tot de bevoegdheid van de werkgeverscommissie behoren ook de voorbereiding en uitvoering van de overige tot het werkgeverschap van de raad behorende besluiten en regelingen; <ol style="list-style-type: none"> a. de werkgeverscommissie doet een voorstel aan de raad om een griffier aan te wijzen, om de arbeidsovereenkomst te wijzigen en om de griffier te ontslaan. b. de raad wijst de griffier aan en is bevoegd te besluiten tot het aangaan, wijzigen en beëindigen van de arbeidsovereenkomst met de griffier. c. de burgemeester voert het besluit uit en is bevoegd om de arbeidsovereenkomst te tekenen. 3. De werkgeverscommissie houdt minimaal één maal per jaar een voortgangsgesprek over de werkzaamheden van de griffier en de wijze waarop de griffier die werkzaamheden uitvoert. 4. De leden van de werkgeverscommissie zijn verplicht zich te laten scholen, zijn verplicht trainingen te volgen in het eerste jaar van haar zittingsperiode om kennis en deskundigheid te verwerven op het gebied van het werkgeverschap van de raad en de taken en bevoegdheden van de werkgeverscommissie. Daarnaast volgen de leden en adviseurs tijdens de zittingsperiode zo vaak trainingen als zij nodig achten om het werkgeverschap van de raad een kwalitatief goede invulling te geven. 5. De werkgeverscommissie kan de aan haar overgedragen bevoegdheden ten aanzien van het griffiepersoneel mandateren aan de griffier.
<p>Artikel 2 Samenstelling werkgeverscommissie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De werkgeverscommissie bestaat uit een voorzitter, bij voorkeur de plaatsvervangend voorzitter van de raad, en twee andere leden uit de raad, bij voorkeur afkomstig uit de coalitie en de oppositie. 2. De leden van de werkgeverscommissie worden door de raad uit zijn midden benoemd, bij voorkeur leden met een achtergrond op het gebied van financiële zaken, personeel en organisatie, juridische zaken en/of bestuurskunde voor de duur van de zittingsperiode van de raad. 3. Het lidmaatschap van de werkgeverscommissie eindigt: <ol style="list-style-type: none"> a. op eigen verzoek; het lid doet daarvan schriftelijk mededeling aan de raad; het ontslag gaat in als de opvolger door de raad is benoemd; b. indien het lid aftreedt als lid van de raad; 	<p>Artikel 2.2 Samenstelling werkgeverscommissie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De werkgeverscommissie bestaat uit drie leden van de raad, bij voorkeur afkomstig uit de collegepartijen en uit de niet- collegepartijen. 2. De leden van de werkgeverscommissie worden door de raad uit zijn midden benoemd voor de duur van de zittingsperiode van de raad. 3. De werkgeverscommissie wijst uit haar midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter aan. 4. De werkgeverscommissie dient als geheel te voldoen aan het volgende profiel: <ol style="list-style-type: none"> a. beschikt over kennis van rechtspositionele zaken; b. toont inzicht in en gevoel voor modern werkgeverschap; c. beschikt bij voorkeur over ervaring op het terrein van P&O, HRM of leiding geven; d. heeft oog voor de politiek gevoelige positie waarin de griffier opereert;

<p>c. indien de raad van oordeel is dat het lid niet langer geschikt is de functie van lid van de werkgeverscommissie te vervullen.</p> <p>4. De voorzitter van de raad kan in voorkomende gevallen worden uitgenodigd om in de vergadering van de werkgeverscommissie aanwezig te zijn en eventueel op te treden als informant</p>	<p>e. stelt het belang van de raad als geheel voorop;</p> <p>f. beschikt over voldoende gezag ten opzichte van de ambtelijke organisatie en de burgemeester, zodat de griffier voldoende steun kan worden geboden;</p> <p>g. communiceert met de raad over de gewenste koers. Dit wil zeggen: helder krijgen welke kant de raad op wil en welke ondersteuning hij daarbij verlangt;</p> <p>h. toont betrokkenheid en heeft oog voor lief en leed;</p> <p>i. is zichtbaar, benaderbaar en beschikbaar voor overleg met de griffier en het griffiepersoneel;</p> <p>j. beschikt over voldoende tijd voor periodiek overleg.</p> <p>k. beschikt over voldoende tijd voor de verplichte scholing.</p> <p>5. De werkgeverscommissie laat zich ten aanzien van de rechtspositionele aspecten zo vaak als nodig wordt geacht bijstaan door een functionaris van de afdeling HR/Personeelszaken van de gemeente aan wie het taakaccent Griffie is toegewezen. Wanneer deze niet beschikbaar is, dan wel daar vanwege specifieke aspecten of kennis behoefte aan bestaat, kan de werkgeverscommissie deze ondersteuning ook extern zoeken.</p> <p>6. De voorzitter van de raad kan in voorkomende gevallen worden uitgenodigd om in de vergadering van de werkgeverscommissie aanwezig te zijn en eventueel optreden als adviseur/informant.</p> <p>7. De commissie kan ook andere functionarissen/adviseurs uitnodigen informatie aan de commissie te verstrekken en/of het overleg van de commissie bij te wonen.</p> <p>Artikel 2.3 Einde lidmaatschap werkgeverscommissie</p> <p>Het lidmaatschap van de werkgeverscommissie eindigt:</p> <p>a. op eigen verzoek; het lid doet daarvan schriftelijk mededeling aan de raad; het ontslag gaat in als de opvolger door de raad is benoemd;</p> <p>b. indien het lid aftreedt als lid van de raad;</p> <p>c. indien de raad van oordeel is dat het lid niet langer geschikt is de functie van lid van de werkgeverscommissie te vervullen.</p>
<p>Artikel 3 Taken voorzitter</p> <p>De voorzitter draagt in ieder geval zorg voor:</p> <p>a. het tijdig en periodiek bijeenroepen van de werkgeverscommissie;</p> <p>b. het leiden van de vergaderingen;</p> <p>c. het doen naleven van deze verordening;</p> <p>d. het ondertekenen van de stukken en de besluiten die van deze</p>	<p>Hoofdstuk 3 Taken werkgeverscommissie</p> <p>Artikel 3.1. Taken voorzitter</p> <p>De voorzitter draagt in ieder geval zorg voor:</p> <p>a. het tijdig en periodiek bijeenroepen van de werkgeverscommissie;</p> <p>b. het leiden van de vergaderingen;</p> <p>c. het doen naleven van deze verordening;</p>

<p>commissie uitgaan, alsmede het zorg dragen voor de uitvoering van de besluiten van de werkgeverscommissie,</p> <p>e. het fungeren als schakel tussen de werkgeverscommissie en de griffier als eerstverantwoordelijke voor de personele en organisatorische zaken van de griffie.</p>	<p>d. het ondertekenen van de stukken en de besluiten die van deze commissie uitgaan, alsmede het zorg dragen voor de uitvoering van de besluiten van de werkgeverscommissie,</p> <p>e. het fungeren als schakel tussen de werkgeverscommissie en de griffier als eerstverantwoordelijke voor de personele en organisatorische zaken van de griffie.</p> <p>f. het fiatteren van de declaraties van de griffier en het fungeren als eerste aanspreekpunt voor reguliere afstemming.</p>
<p>Artikel 4 Ondersteuning van de commissie De griffier of een door deze aan te wijzen functionaris staat de werkgeverscommissie terzijde, draagt zorg voor het secretariaat en maakt met het college of de secretaris afspraken over ondersteuning.</p>	<p>Artikel 3.2. Advies en ondersteuning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De griffier of een door deze aan te wijzen functionaris staat de werkgeverscommissie terzijde en draagt zorg voor het secretariaat. 2. De werkgeverscommissie kan zich op verzoek bij laten staan door een of meer deskundigen binnen of buiten de organisatie. Over vanuit de organisatie gewenste ondersteuning maakt de griffier met het college of de gemeentesecretaris afspraken. 3. De voorzitter van de raad kan als adviseur worden uitgenodigd in de vergaderingen van de werkgeverscommissie.
<p>Artikel 5 Besluitvorming</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen, uitgebracht door de leden zoals bedoeld in Externe link:artikel 2; 2. Besluiten worden alleen genomen indien in de vergadering meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is. <p>Artikel 6 Verslaglegging De griffier draagt zorg voor het opstellen van een besluitenlijst van elke vergadering. De besluitenlijst wordt in de eerstvolgende vergadering van de werkgeverscommissie definitief vastgesteld.</p>	<p>Hoofdstuk 4. Besluitvorming en verslaglegging</p> <p>Artikel 4.1 Besluitvorming</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Besluiten van de werkgeverscommissie worden genomen bij meerderheid van stemmen, uitgebracht door de leden zoals bedoeld in artikel 2.2. 2. Besluiten worden alleen genomen indien in de vergadering meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is. 3. Indien de stemmen staken wordt het betreffende onderwerp doorgeschoven naar de eerstvolgende vergadering waarin de werkgeverscommissie voltallig aanwezig is. <p>Artikel 4.2 Verslaglegging De griffier draagt zorg voor het opstellen van een besluitenlijst van elke vergadering. De besluitenlijst wordt in de eerstvolgende vergadering van de werkgeverscommissie vastgesteld.</p>
<p>Artikel 7 Beslotenheid van vergaderingen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De vergaderingen van de werkgeverscommissie worden in het belang als bedoeld in artikel 10, tweede lid, onder e of f van de Wet openbaarheid van bestuur in beslotenheid gehouden. 2. De agenda, de stukken en de besluitenlijst zijn openbaar, tenzij de werkgeverscommissie beslist dat op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, hierop of een deel daarvan geheimhouding moet worden gelegd. 3. Indien een raadslid de stukken als bedoeld in het tweede lid wil inzien, 	<p>Artikel 4.3 Beslotenheid van vergaderingen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De vergaderingen van de werkgeverscommissie worden in geval van een belang als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder e, en in artikel 5.1 vierde lid van de Wet open overheid in beslotenheid gehouden. 2. De agenda en de stukken die tot de vergadering behoren zijn openbaar, tenzij de werkgeverscommissie beslist dat op grond van een belang, genoemd in artikel 5.1 van de Woo, hierop of op een deel daarvan geheimhouding wordt gelegd. 3. Indien een raadslid de stukken als bedoeld in het tweede lid wil inzien, kan hij daartoe een verzoek indienen bij de voorzitter van de werkgeverscommissie. De voorzitter weigert een dergelijk verzoek

<p>kan hij daartoe een verzoek indienen bij de voorzitter van de werkgeverscommissie. De voorzitter weigert een dergelijk verzoek slechts als sprake is van strijd met het openbaar belang. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.</p>	<p>slechts als sprake is van strijd met het openbaar belang. De voorzitter wijst het raadslid op de geheimhoudingsplicht.</p>
<p>Artikel 8 Vergaderfrequentie</p> <p>De werkgeverscommissie vergadert tenminste tweemaal per jaar en voorts zo vaak als door de voorzitter of één van de leden nodig wordt geacht.</p>	<p>Artikel 4.4. Vergaderfrequentie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De werkgeverscommissie vergadert tenminste één keer per kwartaal en voorts zo vaak als door de voorzitter of één van de leden nodig wordt geacht of op verzoek van de griffier. 2. Tijdens de vergadering wordt in ieder geval gesproken over de voortgang van de werkzaamheden van de griffie en over de wensen van de raad in relatie tot de personeelscapaciteit van de griffie.
<p>Artikel 9 Verantwoording</p> <p>De werkgeverscommissie brengt met inachtneming van het bepaalde in Externe link:artikel 7, jaarlijks verslag uit aan de raad van haar werkzaamheden en bevindingen.</p>	<p>Artikel 4.5. Verantwoording</p> <p>De werkgeverscommissie brengt met inachtneming van het bepaalde in artikel 4.3, jaarlijks verslag uit aan de raad van haar werkzaamheden en bevindingen.</p>
<p>Artikel 10 Onvoorziene omstandigheden</p> <p>In gevallen waarin deze verordening niet voorziet of bij twijfel over de toepassing ervan beslist de werkgeverscommissie op voorstel van de voorzitter.</p>	<p>Artikel 5.4 Onvoorziene omstandigheden</p> <p>In gevallen waarin deze verordening niet voorziet of bij twijfel over de toepassing ervan beslist de werkgeverscommissie op voorstel van de voorzitter.</p>
	<p>Hoofdstuk 5. Slotartikelen</p> <p>Artikel 5.1 Evaluatie Deze verordening wordt in het derde jaar van elke zittingsperiode van de raad geëvalueerd.</p> <p>Artikel 5.2 Hardheidsclausule De werkgeverscommissie kan in bijzondere en dringende gevallen een artikel of artikelen van deze regeling buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing ervan, gelet op het belang van de belanghebbende, leidt tot onbillijkheid van overwegende aard.</p> <p>Artikel 5.3 Besluitvorming bij geschil Indien er een verschil van inzicht ontstaat tussen de werkgeverscommissie en de griffier, dan kan de griffier het presidium om advies vragen.</p>
<p>Artikel 11 Inwerkingtreding Dit besluit treedt in werking op de dag volgende op die van zijn bekendmaking.</p>	<p>Artikel 5.5 Inwerkingtreding en intrekking oude verordening</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Deze verordening treedt in werking op de dag volgende op die van zijn bekendmaking. 2. De Verordening werkgeverscommissie gemeente Wijchen 2012 wordt gelijktijdig ingetrokken.

<p>Artikel 12 Citeertitel Dit besluit kan worden aangehaald als 'Verordening werkgeverscommissie'.</p> <p>Ondertekening <i>Aldus besloten door de raad in zijn openbare vergadering van 11 oktober 2012.</i> <i>De voorzitter, De griffier,</i></p>	<p>Artikel 5.6 Citeertitel Dit besluit kan worden aangehaald als ' Verordening Werkgeverscommissie raad gemeente Wijchen '.</p> <p>Ondertekening <i>Aldus besloten door de raad in zijn openbare vergadering van (datum).....</i> <i>De voorzitter,</i> <i>Mw. R.D. Helmer-Englebert</i> <i>drs. R.B. Waumans</i></p>
<p>TOELICHTING VERORDENING WERKGEVERSCOMMISSIE Algemeen De gemeente is de werkgever van de ambtenaren die werkzaam zijn bij deze rechtspersoon. Raad en college vullen dit werkgeverschap in. De raad is daarbij het bevoegd gezag van de griffie en het college is verantwoordelijk voor de ambtelijke organisatie. Gelet op de publieke taken, de grootte en de samenstelling van de raad ligt het voor de hand dat hij voor de feitelijke invulling van het werkgeverschap een commissie instelt waaraan hij deze taak delegeert. Gelet op artikel 83 en artikel 156, eerste lid van de Gemeentewet ligt de instelling van een bestuurscommissie het meest voor de hand. Daarin voorziet deze verordening. Deze overdracht van bevoegdheden richt zich alleen op het nemen van personele besluiten. Het vaststellen van rechtspositieregelingen lijkt zich uit de aard van de bevoegdheid niet te lenen voor delegatie en stuit daarom op wettelijke bezwaren.</p> <p>Artikelsgewijs</p> <p>Artikel 1 Taken en bevoegdheden werkgeverscommissie Artikel 1 geeft aan dat de werkgeverscommissie alle bij het werkgeverschap horende taken en bevoegdheden vervult. Naast het nemen van personele besluiten, buigt deze commissie zich bijvoorbeeld ook over het te voeren personeelsbeleid, integriteitsbeleid (o.a. gedragscode, ambtseed, vertrouwenspersoon) en bereidt zij de voorstellen aan de raad voor die voortvloeien uit het werkgeverschap. Andere voorbeelden die horen tot de werkgeverstaak zijn het voeren van overleg met de griffier over de voortgang van de werkzaamheden van de griffie, het voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken met de griffier en het doen van voorstellen over de inrichting van de griffie. Artikel 1, lid 3: Via het Griffiestatuut is vastgelegd dat de beoordeling van de</p>	<p>TOELICHTING VERORDENING WERKGEVERSCOMMISSIE Algemeen De gemeente is als rechtspersoon de werkgever van de ambtenaren. Raad en college vullen dit werkgeverschap afzonderlijk in. De raad is daarbij het bevoegd gezag van de griffie. Gelet op de publieke taken, de grootte en de samenstelling van de raad ligt het voor de hand dat hij voor de feitelijke invulling van het werkgeverschap een commissie instelt waaraan hij deze taak delegeert.</p> <p>Artikelsgewijs</p> <p>Artikel 1 Instelling en delegatie Conform de aanbeveling van de VNG wordt voorgesteld de bevoegdheden die verband houden met het werkgeverschap bij een werkgeverscommissie te beleggen. Deze commissie krijgt de juridische vorm van een bestuurscommissie ex artikel 83 van de Gemeentewet en bestaat uitsluitend uit leden van de raad. Een dergelijke commissie is door zijn omvang sneller in de gelegenheid besluiten te nemen dan de raad zelf. De raad delegeert een deel van zijn werkgeverstaken aan deze commissie. Kenmerkend voor delegatie is dat de commissie de werkgeversbevoegdheden onder eigen verantwoordelijkheid gaat uitoefenen. De commissie kan op haar beurt weer werkgeverstaken, ten aanzien van de medewerkers van de griffie, mandateren aan de griffier. Onder de werkgeverstaken wordt verstaan de uitvoering van de rechtspositieregels en arbeidsvoorwaarden voor zover de uitvoering betrekking heeft op de individuele medewerkers.</p> <p>De raad delegeert de bevoegdheden ten aanzien van het werkgeverschap die voortvloeien uit de artikelen 107 tot en met 107e Gemeentewet aan de werkgeverscommissie, met uitzondering van de bevoegdheden als bedoeld in artikelen 107, 107a, tweede lid, 107d, eerste lid en 107e, eerste lid van de Gemeentewet. De raad behoudt de volgende bevoegdheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het aanwijzen van de griffier (artikel 107, eerste lid); • het besluiten over het aangaan, wijzigen en beëindigen van de arbeidsovereenkomst met de griffier (artikel 107, tweede lid);

raadsadviseur en managementassistente/secretaresse plaatsvinden door de griffier.

Artikel 2 Samenstelling werkgeverscommissie

De werkgeverscommissie kan zich laten ondersteunen door (zie artikel 4) en/of kan er voor zorgen dat zij bestaat uit leden die deskundig zijn op die gebieden die met het uitvoeren van het werkgeverschap van de raad te maken hebben. Te denken valt aan een achtergrond op het terrein van personeel & organisatie, financiën, juridische zaken en/of bestuurskundige zaken.

Uit artikel 83 van de Gemeentewet vloeit voort dat de burgemeester (en de wethouders) geen lid kunnen zijn van de werkgeverscommissie. Dit is volledig in de lijn met het feit dat de raad het bevoegde gezag is van de griffie. De burgemeester is hiervan geen lid. De burgemeester is wel lid van het college en stuurt dus rechtstreeks de secretaris aan, maar niet de griffier. De griffier is niet aan hem ondergeschikt. Omdat de burgemeester voorzitter is van de raad doet hij in die hoedanigheid vaak een beroep op de griffier. In dat kader zal het vaak zinvol zijn om de voorzitter van de raad als adviseur uit te nodigen in de vergaderingen van de werkgeverscommissie.

Artikel 3 Taken voorzitter en leden

De voorzitter kan zich bij de uitoefening van zijn taken laten ondersteunen door de griffier. Gelet op de taken van de voorzitter van de werkgeverscommissie is het goed om voor de invulling van dit voorzitterschap een voorzittersprofiel op te stellen, waardoor de raad kan oordelen of de beoogde voorzitter aan dit profiel voldoet. Ook is het wellicht van belang om als raad aan de voorzitter (en leden) van de werkgeverscommissie scholing aan te bieden op het specifieke terrein waarop de commissie zich begeeft.

Artikel 4 Ondersteuning van de commissie

De ondersteuning waarover in dit artikel wordt gesproken kan worden geregeld door middel van het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten van de griffier met het college, de secretaris of een afdelingshoofd. Voor het kunnen aangaan van deze overeenkomsten is het wel noodzakelijk dat het college zijn bevoegdheid tot het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen aan de griffier mandateert (dus niet volledig overdraagt). Mandaat aan een niet-ondergeschikte is door de wetgever mogelijk gemaakt in artikel 10:4 van de Algemene wet bestuursrecht. Daarnaast moet de burgemeester aan de griffier de volmacht geven om overeenkomsten te kunnen ondertekenen.

- het vaststellen van de instructie voor de griffier (artikel 107a, tweede lid);
- het regelen van de vervanging van de griffier (artikel 107d, eerste lid);
- het vaststellen van regels over de organisatie van de griffie (artikel 107e, eerste lid).

Hoofdstuk 2. De werkgeverscommissie

Artikel 2.1 Taken werkgeverscommissie

De werkgeverscommissie vervult alle bij het werkgeverschap van de raad behorende taken en bevoegdheden. Naast het nemen van personele besluiten, buigt deze commissie zich bijvoorbeeld ook over het te voeren HRM-beleid, integriteitsbeleid (o.a. gedragscode, ambtseed, vertrouwenspersoon) en bereidt zij de voorstellen aan de raad voor die voortvloeien uit het werkgeverschap. De werkgeverscommissie beoordeelt het functioneren van de griffier. Toetsing en waardering van de functie maken een onderdeel uit van de reguliere voortgangsgesprekken. De beoordeling van het functioneren van het griffiepersoneel wordt gemandateerd aan de griffier. Voor het goed functioneren van een werkgeverscommissie is scholing noodzakelijk.

Artikel 2.2 Samenstelling werkgeverscommissie

Artikel 2.2 Samenstelling werkgeverscommissie

Door het vaststellen van een functieprofiel voor de leden van werkgeverscommissie kan de raad waarborgen dat de werkgeverscommissie bestaat uit leden die deskundig zijn op die gebieden die met het uitvoeren van het werkgeverschap van de raad te maken hebben. Uit artikel 83 van de Gemeentewet vloeit voort dat de burgemeester (en de wethouders) geen lid kunnen zijn van de werkgeverscommissie. Dit is volledig in de lijn met het feit dat de raad het bevoegde gezag is van de griffie. Omdat de burgemeester voorzitter is van de raad doet hij in die hoedanigheid vaak een beroep op de griffier. In dat kader zal het vaak zinvol zijn om de voorzitter van de raad als adviseur uit te nodigen in de vergaderingen van de werkgeverscommissie.

Daarnaast is het van belang dat de werkgeverscommissie als geheel voldoende autoriteit heeft ten opzichte van de ambtelijke organisatie en de burgemeester, zodat de commissie de griffier waar nodig voldoende steun kan bieden bij de uitvoering van diens functie. Indien binnen de commissie kennis ontbreekt, kan advies worden ingewonnen bij de Werkorganisatie Druuten Wijchen (WDW) of bij externe deskundigen.

Artikel 2.3 Einde lidmaatschap werkgeverscommissie

De inhoud van dit artikel spreekt voor zich.

Hoofdstuk 3 Taken werkgeverscommissie

Artikel 3.1 Taken voorzitter en leden

Het is van belang dat de leden worden benoemd op basis van een door de raad vastgesteld profiel, om politieke benoemingen te voorkomen. Daarnaast is het van belang dat de leden van de werkgeverscommissie handelen vanuit het belang van de raad als geheel en niet vanuit het belang van een fractie.

Artikelen 5 en 6 Besluitvorming en Verslaglegging

De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich.

Artikel 7 Beslotenheid van vergaderingen

Omdat in vergaderingen van de werkgeverscommissie veelal personele aangelegenheden aan bod komen en hetgeen daar wordt besproken niet bedoeld is om aan derden kenbaar te maken, ligt het voor de hand dat de commissie in beslotenheid vergadert. De agenda, de stukken en de besluitenlijst zijn in beginsel wel openbaar, tenzij de werkgeverscommissie beslist dat op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, hierop of een deel ervan geheimhouding moet worden gelegd. De werkgeverscommissie is op grond van artikel 7, tweede lid van deze verordening en in lijn met artikel 86 van de Gemeentewet, bevoegd de geheimhouding op te heffen. Vanzelfsprekend kunnen raadsleden wel inzage krijgen in de stukken etc., aangezien de raad het oorspronkelijk bevoegde orgaan is.

Artikel 8 Vergaderfrequentie

De inhoud van dit artikel spreekt voor zich.

Artikel 9 Verantwoording

De raad heeft sinds de dualisering van het gemeentebestuur een eigen secretaris gekregen, de griffier. Daarnaast heeft de raad ook vaak een griffie ingericht om hem, zijn organen en de griffier te ondersteunen. Daardoor heeft de raad er formeel een taak bij gekregen, de invulling van het werkgeverschap. Het is van belang dat de raad inzicht krijgt en houdt wat hieronder moet worden verstaan. De verantwoording door de werkgeverscommissie van haar werkzaamheden en bevindingen kan hieraan bijdragen. Ook vanuit het oogpunt dat de raad de arbeidsvoorwaardenregelingen vaststelt, waarop de werkgeverscommissie de personele besluiten baseert, is het belangrijk om deze verantwoording te regelen.

Artikelen 10, 11 en 12 Onvoorzien omstandigheden, Inwerkingtreding en citeertitel

De inhoud van deze artikelen spreken voor zich.

Het is ook van belang om als raad aan de voorzitter en de leden van de werkgeverscommissie scholing aan te bieden op het specifieke terrein waarop deze commissie zich begeeft.

Nieuwe leden kunnen in hun eerste zittingsjaar de noodzakelijke basiskennis opdoen. Voor zittende en meer ervaren leden kan worden voorzien in aanvullende en verdiepende opleidingen die bijdrage aan de verdere professionalisering en deskundigheidsbevordering van de werkgeverscommissie.

Artikel 3.2 Advies en ondersteuning

De griffier, of een door deze aan te wijzen functionaris, staat de werkgeverscommissie terzijde en draagt zorg voor het secretariaat. De werkgeverscommissie kan zich daarnaast op verzoek laten bijstaan door een of meer deskundigen binnen of buiten de organisatie. Ook vanuit de organisatie gewenste ondersteuning maakt de griffier met het college of de gemeentesecretaris afspraken.

Over de vanuit de organisatie gewenste ondersteuning maakt de griffier met het college of de gemeentesecretaris afspraken. Deze afspraken kunnen schriftelijk worden vastgelegd.

Hoofdstuk 4. Besluitvorming en verslaglegging

Artikelen 4.1 en 4.2 Besluitvorming en verslaglegging

De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich.

Artikel 4.3 Beslotenheid van vergaderingen

Wanneer in vergaderingen van de werkgeverscommissie personele aangelegenheden aan bod komen en wat hier wordt besproken niet bedoeld is om aan derden kenbaar te maken, ligt het voor de hand dat hierover in beslotenheid wordt vergaderd. Artikel 5.1, tweede lid, onder e van de Woo bepaalt dat openbaar making van informatie achterwege blijft wanneer het belang daarvan niet opweegt tegen de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De agenda, de stukken en de besluitenlijst zijn in beginsel wel openbaar, tenzij de werkgeverscommissie beslist dat op grond van een belang, genoemd in artikel 5.1 van de Woo, hierop of een deel ervan geheimhouding moet worden gelegd. De werkgeverscommissie is op grond van artikel 4.3, tweede lid van deze verordening en in lijn met artikel 86 van de Gemeentewet, bevoegd de geheimhouding op te heffen. Vanzelfsprekend kunnen raadsleden wel inzage krijgen in de stukken etc., aangezien de raad het oorspronkelijk bevoegde orgaan is.

Artikel 4.4 Vergaderfrequentie

Bij vergaderfrequentie is een minimum van één keer per kwartaal opgenomen in het kader van de voortgang van de werkzaamheden van de griffie en het in overeenstemming brengen van de wensen van de raad met de personeelscapaciteit van de griffie.

Artikel 4.5 Verantwoording

De raad heeft sinds de dualisering van het gemeentebestuur een eigen secretaris gekregen, de griffier. Daarnaast heeft de raad ook een griffie ingericht om hem, zijn organen en de griffier te ondersteunen. Daardoor heeft de raad er formeel een taak bij gekregen, de invulling van het werkgeverschap. Het is van belang dat de raad inzicht krijgt en houdt wat hieronder moet worden verstaan. De verantwoording door de werkgeverscommissie van haar werkzaamheden en bevindingen kan hieraan bijdragen.

Hoofdstuk 5. Slotartikelen

Artikel 5.1 Evaluatie

Het is belangrijk dat de raad minimaal één keer per raadsperiode beoordeelt of de verordening voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en aan de werkwijze van de raad.

Artikel 5.2 Hardheidsclausule

De inhoud van deze artikel spreekt voor zich.

Artikel 5.3 Besluitvorming bij geschil

Indien er een verschil van inzicht ontstaat tussen de werkgeverscommissie en de griffier, dan kan de griffier het presidium om advies vragen.

Artikelen 5.4, 5.5. en 5.6 onvoorziene omstandigheden, Inwerkingtreding en intrekking oude verordening en citeertitel

De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7278
Extern Zaak ID	Z/25/279447
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.h
Titel	279447 Beslisnota voor de Gemeenteraad Halfjaarlijkse rapportage moties en toezeggingen Q4 2025
Organisatieonderdeel	Bestuurssecretariaat Wijchen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Helmer-Englebert, R. (Renske)

Bijlagen
Moties_Gerealiseerd_Q4_2025
Moties_Niet gerealiseerd_Q4_2025
Toezeggingen_Gerealiseerd_Q4_2025
Toezeggingen_Niet gerealiseerd_Q4_2025
279447 Beslisnota voor de Gemeenteraad Halfjaarlijkse rapportage moties en toezeggingen Q4 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Stukken Agendacommissie Wijchen	28 november 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Toelichting

De agendacommissie heeft een eerdere versie van de halfjaarrapportage teruggestuurd naar het college. Op basis van haar opmerkingen zijn nu:

- De namen van medewerkers uit de lijsten gehaald
- De toelichtingen op de voortgang bij moties en toezeggingen toegevoegd
- Argumenten toegevoegd aan de beslisnota om duidelijk te maken dat de voortgang bij moties en toezeggingen altijd in ibabs in te zien zijn
- Een tegenargument toegevoegd waaruit blijkt dat de overzichten een momentopname zijn en met de huidige capaciteit niet veel beter kunnen worden dan dit

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Alle moties en toezeggingen, waarvan het college aangeeft dat ze gerealiseerd zijn, door de raad als afgehandeld aan te merken;
2. Opdracht te geven aan de Griffie om dat wat de raad besloten heeft bij beslispoint 1 administratief te verwerken;
3. De rapportage ter kennisgeving aan te nemen.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. Alle moties en toezeggingen, waarvan het college aangeeft dat ze gerealiseerd zijn, door de raad als afgehandeld aan te merken;
2. Opdracht te geven aan de Griffie om dat wat de raad besloten heeft bij beslispoint 1 administratief te verwerken;
3. De rapportage ter kennisgeving aan te nemen.

Rapportage Moties			Kwartaal t/m 3-2025		Datum	12-1-2026	
Startdatum	Titel	Indiener	Portefeuillehouder	Deadline	Voortgang	Voortgang toelichting	Voortgang bijgewerkt op
3-7-2025	Motie 0 VVD K8W CDA OZB Geen OZB-verhoging in 2026 [aangepast]	VVD	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Gerealiseerd	Ingevuld met de Begroting 2026. De motie is conform uitgevoerd, dat wil zeggen dat we de verhoging van de OZB niet per 2026 in laten gaan, maar per 2028 (met een afwegingsmoment daarover in 2027).	20-10-2025
3-7-2025	Motie 02 - K8W VVD CDA - Betrouwbaar beleid vraagt een stevige reserve	Kernachtig Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Gerealiseerd	Ingevuld met de Begroting 2026. De reserve vullen we aan tot € 5 miljoen.	20-10-2025
7-11-2024	Motie 1 VVD CDA D66 - Alternatieven voor OZB verhoging	VVD	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Gerealiseerd	De motie is achterhaald met de nieuwe realiteit vanwege de extra middelen uit de voorjaarsnota. Daarmee zijn acute bezuinigingen niet meer nodig. De motie is ook achterhaald vanwege de nieuw ingediende motie om de OZB verhoging niet per 2026 in te laten gaan ,maar per 2028. Dat is ingevuld bij de Begroting 2026.	17-11-2025
6-7-2023	Motie 11 K8W CDA VVD WL - Inzet verenigingsmonitor	Kernachtig Wijchen	Schouten, B. (Bea)		Gerealiseerd	Eind 2024 is de verenigingsmonitor uitgezet onder de sportverenigingen in de gemeente Wijchen. De uitkomsten hiervan zijn begin 2025 met de sportverenigingen gedeeld. De monitor heeft als doel inzicht te krijgen in de verenigingen op basis van verschillende thema's. Met de uitkomsten van de verenigingsmonitor kan de gemeente het beleid bepalen/aanpassen en de verenigingsondersteuner acties uitvoeren om de verenigingen in de gemeente optimaal te ondersteunen.	21-10-2025

24-2-2022	Stimuleren biodiversiteit op akkerranden	Kernachtig Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van	45413	Gerealiseerd	<p>Informatie over werkwijze en ervaringen gemeente Heumen zijn ingewonnen en de kosten zijn meegenomen in de Perspectiefnota 2022. Na contact met agrarische en natuurorganisaties over de uitvoering kan het voorstel worden opgesteld. juli 2023: overleg met agrarische natuurvereniging en Collectief Rivierenland loopt. Waarschijnlijk kan een deel van de financiering gedekt worden door de provincie. Dan kunnen meer akkerranden worden gerealiseerd. 30-10-2023: Overleg met agrarische natuurvereniging en Collectief Rivierenland loopt. Er zijn op een aantal locaties al akkerranden gerealiseerd. Die zijn via het collectief gefinancierd uit gelden voor Agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Op die manier is het mogelijk nog meer akkerranden te realiseren. Met het collectief gaan we afspraken maken voor uitbreiding van het areaal. 18-7-2024: I.v.m. knelpunt in capaciteit is afgelopen voorjaar geen overleg meer geweest over aanleg van akkerranden. Dat zal komend najaar plaatsvinden zodat voorjaar 2025 akkerranden kunnen worden aangelegd. 13-10-2025: In 2025 zijn er in de gemeente Wijchen diverse akkerranden ingezaaid door agrariërs in samenwerking met de Agrarische Natuur Vereniging (ANV) en gemeente Wijchen. Gemeente Wijchen heeft hierin een financiële bijdrage geleverd. In de komende 3 jaar wordt deze samenwerking voortgezet (2026-2028) en zullen er ook weer akkers ingezaaid worden.</p>	13-10-2025
27-1-2022	Geluidsreductie als onderdeel wegbeheer	Kernachtig Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-12-2023	Gerealiseerd	<p>In Q1 van 2025 wordt de raad geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek. Raadsvergadering 22 mei 2025 is de raad geïnformeerd over de uitvoering van de motie.</p>	13-10-2025

Rapportage Moties			Kwartaal t/m 3-2025		Datum	12-1-2026	
Startdatum	Titel	Indiener	Portefeuillehouder	Deadline	Voortgang	Voortgang toelichting	Voortgang bijgewerkt op
25-9-2025	Motie 1 - raadsbreed Criteria kwaliteit, prijs en toegankelijkheid na fusie ODRA en ODRN	GroenLinks	Bronkhorst, T. (Twan) van				
25-9-2025	Motie 3 - K8W PvdA Soepeler omgaan met woningbouw in de kernen	Kernachtig Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
25-9-2025	Motie 2 - PvdA GL K8W Heroverweging uitvoeringskader KPI's	PvdA	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
25-9-2025	Motie 1 - K8W CDA D66 GL Aanpak woningblokken essentieel voor Hart van Zuid	Kernachtig Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
25-9-2025	Motie 1 - GLW D66 Een groene en dementievriendelijke buitenruimte Veenhof	GroenLinks	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
3-7-2025	Motie 11 - GL D66 WL K8W - Een groener en gezonder Wijchen, ook voor leerlingen en leerkrachten	GroenLinks			Op schema	Er is met het schoolbestuur (Kans en Kleur) over gesproken. We zijn ambtelijk aan het onderzoeken welke bestaande budgetten we hiervoor in kunnen zetten en op basis waarvan we deze financiële middelen beschikbaar kunnen stellen. Zodra we hier helderheid over hebben zullen we de raad hierover informeren.	21-10-2025
3-7-2025	Motie 09 - CDA PvdA GL K8W - Wijchen Kunst onder spanning	CDA					
3-7-2025	Motie 07 - CDA WL K8W - Maatschappelijke weerbaarheid	CDA					
26-6-2025	Motie 1 - K8W VVD CDA GL Ontwikkel centrum met behoud dorpskarakter	Kernachtig Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
26-6-2025	Motie 1 - PvdA D66 GL Versterking uitvoering energiebesparingsplicht bedrijven Wijchen [AANGEPAST]	PvdA	Schouten, B. (Bea)				
17-4-2025	Motie 3 CDA K8W GL PvdA Evaluatie afvalbeleid 5 jaar na bewoning representatief deel Wijchen-West	CDA	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
17-4-2025	Motie 2 CDA K8W PvdA GL D66 Woonwagenbeleid en perspectief voor woonwagenbewoners	CDA	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
27-3-2025	Motie 1 - CDA Voorkomen sloop monumentale kerkgebouwen	CDA	Bronkhorst, T. (Twan) van				
27-3-2025	Motie 1 - PvdA K8W GL D66 Samenwerking geeft nieuwe kansen	PvdA	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
27-3-2025	Motie 1 - K8W CDA VVD D66 Meningsvormende nota evenementenbeleid	Kernachtig Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van			Het evenementenbeleid schuif door naar 2026 i.v.m. door personele wisselingen. Tijd en aandacht ging het afgelopen jaar op aan lopende werkzaamheden op evenementen en vergunningen zoals vergunningverlening en dringende casuïstiek.	4-12-2025
17-12-2024	Motie 1 CDA GL VVD K8W PvdA WL - Wensen en bedenkingen VTH beleid	CDA	Helmer-Englebort, R. (Renske)		Op schema	Wordt uitgevoerd.	10-11-2025

7-11-2024	Motie 8 K8W VVD CDA WL - Aangesterkte Aanpak Afval	Kernachtig Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van		Op schema	In voorbereiding. Eerste verkenningsgesprekken met betrokken collega's gepland/uitgevoerd. Naar alle waarschijnlijkheid gaat externe inhuur nodig zijn ivm beperkte capaciteit en schaal opdracht. Budgetopties worden verkend	12-2-2025
7-11-2024	Motie 6 GLW - Opnemen potentie mini warmte-/ koudenetten in Warmteplan	GroenLinks	Schouten, B. (Bea)		Op schema	In overleg met wethouder Schouten op schema gezet. Voor de zomer wordt de raad ingelicht.	29-1-2025
26-9-2024	Motie 6 CDA PvdA K8W - Terreinrichting op en rondom asielzoekerscentrum	CDA	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Niet op schema	We zullen deze punten meenemen bij de ontwikkeling van het terrein. Dat zal zichtbaar zijn voor de raad bij het indienen van de bopa-procedure voor het azc.	22-10-2025
26-9-2024	Motie 5 K8W GL CDA VVD - Betrokken raad	Kernachtig Wijchen	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Niet op schema	Deze motie wordt uitgevoerd indien we zo ver zijn in de ontwikkeling van het project.	22-10-2025
26-9-2024	Motie 4 GL K8W CDA PvdA - Wensen en bedenkingenprocedure voordat overeenkomst(en) ondertekend worden	GroenLinks	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Niet op schema	Deze motie zullen we uitvoeren indien we zo ver zijn in het project.	22-10-2025
26-9-2024	Motie 3 CDA K8W - Investeer huuropbrengsten azc in Wijchense samenleving	CDA	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Niet op schema	We zijn nog niet zo ver in het project dat we een huurovereenkomst kunnen opstellen en huur kunnen innen. We zullen daarom deze motie later uitvoeren.	22-10-2025
26-9-2024	Motie 2 K8W GL CDA D66 - Meerwaarde voor Wijchen	Kernachtig Wijchen	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Niet op schema	Deze motie zijn we aan het uitvoeren, maar is nog niet gereed.	22-10-2025
26-9-2024	Motie 1 K8W GL CDA - Hoe eerder hoe beter	Kernachtig Wijchen	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Niet op schema	Hierover zijn we in gesprek met het COA en zal een onderdeel worden van de samenwerkings/huurovereenkomst. Hier komen we nog mee naar de raad.	30-1-2025
26-9-2024	Motie 1 VVD K8W - Evaluatie inzet gebiedscoördinatoren	VVD	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Op schema	Het vormgeven van de evaluatie aanpak van de inzet van de gebiedscoördinatoren is weer opgepakt. In de eerste maanden van 2026 wordt deze aanpak in samenwerking met de nieuwe gebiedscoördinatoren vorm gegeven.	21-5-2025
4-7-2024	Motie 10 PvdA GL - Afspraken transparant verdeelproces van betaalbare koopwoningen [aangepast]	PvdA	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Op schema	wordt opgepakt door in overleg te gaan met relevante partijen, zoals projectontwikkelaars en makelaars.	10-1-2025
30-5-2024	Motie 4 - Gemeente proactief voor betaalbare woningen	PvdA	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Op schema	afhankelijk van het woningbouwprogramma in een project worden op dit moment al op projectniveau door gemeente en initiatiefnemer tussenvormen tussen koop en huur (bijv. Koopstart) besproken om woningen binnen een bepaald prijssegment te realiseren.	10-1-2025

30-5-2024	Motie 3 - De woonvisie heeft een uitvoeringsagenda nodig	CDA	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Op schema	De raad is medio 2024 voor het laatst geïnformeerd over de woningbouwplannen. Voor de zomer van 2025 sturen we een nieuw informatienota over de woningbouwplannen naar de raad. Over de uitvoeringsagenda van de woonvisie informeren we de raad voor de zomer (2025).	3-2-2025
30-5-2024	Motie 1 - Versterking van het centrumgebied	VVD	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
19-12-2023	Motie vreemd aan de orde van de dag K8W CDA VVD GLW Wijchen zien groeien	Kernachtig Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
30-11-2023	Motie 2 Begin met investeren in Wijchen-Zuid	Kernachtig Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Op schema	aan de uitwerking van het Woonfonds wordt gewerkt, waarschijnlijk Q1/Q2 kunnen we raad bijpraten.	10-1-2025
30-11-2023	Motie 1 Meer investeringsruimte bestaande wijken/kernen	Kernachtig Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Op schema	aan de uitwerking van het Woonfonds wordt gewerkt, waarschijnlijk Q1/Q2 kunnen we raad bijpraten.	10-1-2025
9-11-2023	23 141511 Motie 10 GL D66 PvdA Afval onder de grond [aangepast]	GroenLinks	Bronkhorst, T. (Twan) van		Op schema	Gekozen is om motie tegelijk af te handelen met 'minder afval mooier straatbeeld'. Beide worden beantwoordt na het aanbieden van het bestemmingsplan Wijchen West.	12-2-2025
9-11-2023	23 141511 Motie 09 GL D66 PvdA CDA Minder afval mooier straatbeeld	GroenLinks	Bronkhorst, T. (Twan) van		Niet op schema	Update 19-11: Op 18-11 heeft een gesprek plaatsgevonden met bestuurder Twan en Geert en projectleider Wijchen-West over de uitdagingen rondom afvalinzameling van Wijchen-West en de uitgangspunten van het huidige beleid, en de wensen voor de toekomst vanuit afvalbeleid. De bestuurders hebben de wens aangegeven om te gaan voor vergaande ruimtelijke inpassing en hiermee (sterk) af te gaan wijken van de huidige beleidsuitgangspunten. Gestart wordt met uitwerken van de implicaties. Afstemming vind nog plaats hoe de raad	12-2-2025
26-10-2023	Motie 5 - Graag optimale daken benutting in Wijchen-West	GroenLinks	Gerrits, G.W.R. (Geert)			In december 2024 is een informatienota aan de raad verstrekt. Bij de uitwerking van de woningen zullen we het plaatsen van zonnepanelen nader onderzoeken. Daarbij houden we rekening met dan geldende wetgeving/regels ten aanzien van opwek, teruglevering en saldering. April 2025 raadsbesluit om STOMP-principe toe te passen	10-1-2025
26-10-2023	Motie 3 - Heroverwegen situering appartementencomplex nabij wijk Kraaijenberg	CDA	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
6-7-2023	Motie 16 K8W PvdA D66 - Herinneringenbos Wijchen	Kernachtig Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van		Op schema	Start is gemaakt en plan moet begin april 2024 gereed zijn (voor 1 juni in de raad). 20-10-2025: Vanwege capaciteitsproblemen heeft deze motie onvoldoende aandacht gekregen. Om dit op te lossen is sinds kort een tijdelijke medewerker aangenomen die onder andere deze motie oppakt. Voor medio 2026 zullen we een meningsvormende nota aan de raad voorleggen.	1-11-2023

6-7-2023	Motie 14 D66 PvdA GLW K8W - Regenbooggemeente	D66	Schouten, B. (Bea)		Op schema	Er heeft een bijeenkomst plaatsgevonden op 2 december 2024, om samen met andere betrokken organisaties en inwoners te kijken, hoe we de doelgroep het beste kunnen bereiken. Een van de ideeën was een speciaal evenement. Op initiatief van zwembad de Meerval is op 14 juni 2025 de eerste Pride Swim Wijchen georganiseerd. Een uniek evenement in onze regio, waar de bezoekers positief op terug kijken. Tijdens de bijeenkomst kwam ook naar voren dat het belangrijk is om de "mens" te laten zien. Dit kan door middel van het delen van persoonlijke verhalen. Er ligt momenteel een opdracht voor de leerlingen van de opleiding communicatie aan de HAN. De verwachting is dat zij hier in februari 2026 mee zullen starten.	25-11-2025
6-7-2023	Motie 05 PvdA D66 GLW - Jan Troost Motie (voortgang inclusie agenda)	PvdA	Schouten, B. (Bea)		Op schema	De stand van zaken wordt niet meer aan de raad aangeboden in een informatienota. Dit vormt tegenwoordig een vast onderdeel van de Monitor Jeugd en Wmo. De inclusieparagraaf zal in Q1 2026 toegevoegd worden aan de beslisnota. Wegens langdurige ziekte en andere werkzaamheden is dit vertraagd.	25-11-2025
6-7-2023	Motie 04 K8W CDA - Ons buitengebied geeft kansen	Kernachtig Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van		Op schema	Het onderzoek heeft in 2023 niet plaatsgevonden voor de begroting. Wethouder Van Bronkhorst heeft de raad in juli 2024 aangegeven deze vraag alsnog op te pakken. Inhoudelijk: Er spelen verschillende ruimtelijke beleidsthema's in het buitengebied, onder meer over recreatie, natuur, landbouw(transitie), werklocaties, wonen, mobiliteit, milieu en energie opwekking. Daarover is verschillend Wijchens beleid aanwezig. De raad heeft inmiddels op 26 oktober 2023 het Regio Arrangement 'Meer Landschap, meer stad' vastgesteld. Hierin staan regionale ambities die mede zijn gebaseerd op beleid en projecten van alle betrokken gemeenten; zo ook van Wijchen. Veel ambities voor het buitengebied zijn nog niet vertaald naar concrete locaties, projectambities of initiatieven van partijen. In het Regio Arrangement wordt o.a. ingezet op een Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG)). We hebben op het aspect landbouwtransitie geen specifiek Wijchens beleid. Daar kunnen we op inzetten. Een opmerking daarbij is dat het nieuwe kabinet in het Hoofdlijnenakkoord de ambities voor de landbouwtransitie sterk heeft teruggedraaid (lees: subsidies). Vanwege de vele ambities in de schaarse ruimte, dienen we bij ruimtelijke initiatieven telkens integrale beleidsafwegingen te maken en wellicht beleidsthema's te prioriteren .	16-7-2024

2-2-2023	Motie 1 - CDA VVD K8W beperken overlast ontwikkeling Lambrasse II	CDA	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Op schema	De punten kunnen pas worden opgepakt als de exploitatievergunning wordt aangevraagd. Dit is nog niet het geval. Realisatie van Lambrasse laat waarschijnlijk nog wel even op zich wachten ivm met de beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan.	29-8-2024
----------	---	-----	-------------------------	--	-----------	--	-----------

Rapportage Toezeggingen			Kwartaal t/m Q3 2025		Datum 12-1-2026		
Startdatum	Titel	Toezegging	Portefeuillehouder	Deadline	Voortgang	Voortgang toelichting	Voortgang bijgewerkt op
11-9-2025	Nota over vier opgaven Hart van Zuid	De routekaart Hart van Zuid bevat vijf opgaven. Het college brengt binnen enkele weken een nota uit aan de raad over de vier overige opgaven.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	30-11-2025	Gerealiseerd	De stand van zaken over de routekaart opgave 2 t/m 5 is opgenomen in de beslisnota Woonfonds die op 25 nov jl. aan de raad is voorgelegd. Contactpersoon ambtelijk is Roos Akkermans.	
3-7-2025	Contact zorgprofessionals	Wethouder Schouten zegt toe dat zij in het reguliere overleg met de zorgprofessionals gaat bespreken of er behoefte is aan intensiever contact tussen de zorgprofessionals en de gemeente.	Schouten, B. (Bea)		Gerealiseerd	Wij hebben jaarlijks 4 periodieke overleggen met een vertegenwoordiging van de huisartsen in gemeente Wijchen en 1 gezamenlijke scholing met alle huisartsen. Op basis van evaluatie van 2025 is samen met de huisartsen besloten deze frequentie in 2026 op hetzelfde niveau te houden. Daarnaast worden huisartsen uitgenodigd bij voor hen relevante bijeenkomsten en is de keuze daarbij aan hen of ze willen aansluiten.	18-12-2025
26-6-2025	Brief met informatie hoogspanningsstation	Het college is voornemens om vóór het zomerreces een brief aan de raad te sturen met informatie over de aankomende ontwikkelingen rondom het hoogspanningsstation.	Schouten, B. (Bea)		Gerealiseerd	Er is een raadsinformatienota verstuurd.	13-8-2025
12-6-2025	Stand van zaken met betrekking tot de tender en het hoogspanningsstation.	Voor het zomerreces ontvangt de raad een informatienota met de stand van zaken met betrekking tot de tender en het hoogspanningsstation.	Schouten, B. (Bea)	3-7-2025	Gerealiseerd	het college heeft de informatienota op 1 juli vastgesteld en aangeboden aan de agendacommissie gemeenteraad.	2-7-2025
12-6-2025	Stand van zaken omtrent de energiebesparingsplicht bedrijven	De wethouder geeft aan dat het college uit gaat zoeken wat de actuele stand van zaken is bij bedrijven omtrent de energiebesparingsplicht. Het college levert deze informatie voorafgaand aan de raadsvergadering van 26 juni bij de raad aan.	Schouten, B. (Bea)	26-6-2025	Gerealiseerd	Aangeleverd bij vaststelling LES	14-7-2025
12-6-2025	Punten inwonersbijeenkomst	De wethouder zegt toe dat hij de punten uit de inwonersbijeenkomst van 5 juni meeneemt en beoordeelt waar deze toepasbaar zijn. Vervolgens koppelt hij de resultaten terug aan de inwoners.	Bronkhorst, T. (Twan) van	30-9-2025	Gerealiseerd	De punten van de inwonersbijeenkomst van 5 juni zijn beoordeelt. Op de website staat een volledige terugkoppeling van alle gemaakte opmerkingen: https://www.wijchen.nl/projecten/fietsstraat De voornaamste opmerking ging over het verplaatsen van de parkeerplaatsen langs de Leemweg tussen de Acaciastraat en het St. Jorispad naar de Noordzijde van de weg. Op suggestie van diverse inwoners wisselen we de parkeerplaatsen met de fietsstraat. Hierdoor blijven de parkeerplaatsen aan dezelfde kant van de weg als nu (de zuidzijde). Dit geeft zelfs een robuustere groenstructuur!	21-7-2025
16-1-2025	Brief schade vuurwerken	Binnen twee weken stuurt het college een brief naar de raad met naast de informatie over materiële schade, ook informatie over het verdere verloop van oudjaarsavond en nieuwjaarsnacht. Daarnaast benadrukt de burgemeester dat het college actief werkt aan concrete maatregelen om ervoor te zorgen dat de viering van oud en nieuw in de toekomst veiliger en beter verloopt.	Helmer-Englebert, R. (Renske)	4-2-2025	Gerealiseerd	De gemeenteraad is geïnformeerd met een informatienota over de materiële en immateriële schade tijdens de jaarwisseling. Dit gebeurde op 28 januari 2025 (Z/25/279377). Daarnaast werken we aan een concreet Plan van Aanpak voor een veilige jaarwisseling. Dit plan is afgerond en wordt tijdens de raadsinformatieavond op 23 oktober 2025 gepresenteerd aan de gemeenteraad.	15-10-2025

20-6-2024	Berekenen parkeren	Het college gaat de kosten voor het parkeren, die de gemeente Wijchen maakt, berekenen.	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-12-2024	Gerealiseerd	27 februari 2025 heeft de gemeenteraad via een informatienota kennis genomen van de kosten van parkeren in het centrum van Wijchen. Z/24/272030	13-10-2025
6-6-2024	Mondeling technische vragen schriftelijk beantwoord	De mondeling gestelde technische vragen worden schriftelijke beantwoord.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	4-7-2024	Gerealiseerd		
9-11-2023	Files Bijsterhuizen	Zodra er meer informatie is over de situatie rondom de files in Bijsterhuizen wordt dit gedeeld met de raad.	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-3-2024	Gerealiseerd		
26-10-2023	Vraag trottoir Huurlingse dam	De wethouder gaat de vraag over een trottoir aanleggen bij de rotonde Huurlingsedam voorleggen aan de betrokken afdeling binnen de WDW.	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-12-2023	Gerealiseerd	De werkzaamheden starten begin januari, afhankelijk van het weer.	19-11-2024
26-10-2023	Onderzoeken behoefte woonwagenaansluitingen	De wethouder zegt toe dat het college gaat onderzoeken hoeveel behoefte er is aan woonwagenaansluitingen.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	31-1-2024	Gerealiseerd	Onderzoek afgerond. Raad is met informatienota Z/25/294972 geïnformeerd over het onderzoek.	5-9-2024
12-5-2022	Evaluatie beleid kleinschalige particuliere initiatieven	Eind 2023 volgt er een nieuwe evaluatie van het KPI-beleid.	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Gerealiseerd	Sinds 2021 geldt een planstop voor grotere woningbouwplannen. Sinds juli 2023 geldt deze planstop ook voor deze KPI's. Sindsdien kunnen geen nieuwe KPI's worden ingediend. De evaluatie is daarom uitgesteld. Die volgt nog. Maar nog wel voordat de planstop voor het indienen van nieuwe KPI's wordt opgeheven.	8-11-2024
14-4-2022	Informatie kosten MFA Batenburg	Wethouder Derks: De informatie over de kosten van MFA Batenburg zal over twee of drie jaar volgen.	Bronkhorst, T. (Twan) van	15-4-2024	Gerealiseerd		29-10-2025

Rapportage Toezeggingen			Kwartaal t/m Q3 2025		Datum 12-1-2026		
Startdatum	Titel	Toezegging	Portefeuillehouder	Deadline	Voortgang	Voortgang toelichting	Voortgang bijgewerkt op
11-9-2025	3D-animatie voorzieningenhart	Het voorzieningenhart wordt voorzien van een 3D-animatie, die wordt opgenomen in het plan.	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
11-9-2025	Wijkcentrum voorzieningenhart	Het huidige wijkcentrum wordt pas gesloten nadat het nieuwe wijkcentrum is gerealiseerd.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	31-12-2027			
3-7-2025	Opmerkingen rekenkamerrapport opgenomen in integraal plan van aanpak	De opmerkingen uit het rekenkamerrapport 'Effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen' worden opgenomen in het toegezegde integrale plan van aanpak. Ook de opmerking van het CDA over de inwonerspas wordt in dit plan meegenomen. Het plan wordt uiterlijk in het vierde kwartaal van dit jaar met de raad gedeeld.	Dam, A (Anouk) van		Op schema	Integrale plan wordt middels informatienota aan de raad aangeboden tijdens de vergadering op 29 januari 2026	14-11-2025
3-7-2025	Evaluatie pilot fietsenstalling	Wethouder Gerrits zegt toe dat het college na afloop van de pilot van de bewaakte fietsenstalling de raad zal informeren over de bevindingen.	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
26-6-2025	Voorstel visie centrum	Het college streeft naar een aantrekkelijk centrum met dorpse kwaliteit en allure. Binnenkort legt het college een voorstel aan de raad voor waarin wordt toegelicht hoe het college de visie voor het centrum wil opstellen. Aan dit voorstel is een budgetaanvraag gekoppeld.	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
12-6-2025	Routekaart warmtenetten	Voor het zomerreces komt het college met een routekaart voor de warmtenetten. Hierin wordt uiteengezet welke stappen worden genomen en op welke momenten de raad hierover wordt geïnformeerd.	Schouten, B. (Bea)	3-7-2025			
12-6-2025	Aandacht aan stijl, cultuurhistorische waarde en karakter van het pand	De wethouder zegt toe dat het college bij de verdere uitwerking van het plan aandacht besteedt aan de stijl, cultuurhistorische waarde en het karakter van het pand. Het college zet in op een verbetering van het plan zodat het beter aansluit bij de huidige situatie dan de impressies die de raad nu heeft ontvangen.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	1-12-2025			
8-5-2025	Participatie in verdere uitwerking omgevingsvisie	Het onderwerp participatie wordt meegenomen in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. De uitwerking komt middels een informatienota naar de raad.	Gerrits, G.W.R. (Geert)				

17-4-2025	Separaat plan bomen Kasteeltuin	Op korte termijn komt er een separaat plan over het omgaan met de bomen in de Kasteeltuin.	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-7-2025		20-10-2025. Er is onlangs een onderzoek uitgevoerd aan de bomen. Daarin zijn de ondergrondse en bovengrondse groeiomstandigheden beoordeeld en is gekeken naar de mogelijke levensverwachting van de bomen en welke maatregelen moeten worden genomen om de bomen duurzaam te behouden. Het rapport over het onderzoek en het uitvoeringsplan verwachten we zeer binnenkort. Op basis van de te maken keuzes komen we met een voorstel voor de komende jaren en daarbij horende structurele financiële consequenties naar de raad. We verwachten dat begin 2026 aan de raad te kunnen aanbieden. In de tussentijd starten we alvast met de uitvoering van de eerste maatregelen waarvoor al budget beschikbaar is gesteld.	20-10-2025
3-4-2025	Informatie verstrekken proces en tijdpad Wijchen-West	Het college gaat informatie verstrekken aan inwoners om inzicht te bieden in het proces en tijdpad van Wijchen-West	Gerrits, G.W.R. (Geert)	18-12-2025			
3-4-2025	Prioriteiten en locaties woonwagenbeleid	Het college legt dit jaar een voorstel voor aan de raad, waarin de raad besluit over de prioriteiten en locaties binnen het woonwagenbeleid. Op basis van het vastgestelde beleid zal het college op zoek gaan naar geschikte locaties voor woonwagenbewoners.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	18-12-2025	Op schema		
17-12-2024	Jaarlijkse informatiebijeenkomst	Het college is bereid jaarlijks een informatiebijeenkomst te organiseren over het VTH-beleid.	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Op schema	Te plannen in 2026.	10-11-2025
3-12-2024	Jaarverslag VTH-beleid	Het college komt met een jaarverslag over het VTH-beleid.	Helmer-Englebert, R. (Renske)	3-12-2025	Niet op schema	Nog in afwachting van gegevens.	1-12-2025
12-9-2024	Evaluatie azc	Het college komt met een voorstel voor de evaluatie van het azc.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	1-5-2025	Niet op schema	Door vertraging bouw is de uitwerking vertraagd naar 2026	22-10-2025
12-9-2024	Verkeerssituatie azc	Het college informeert de raad over de verkeerssituatie en het toevoegen van groene afscheidingen rond het azc op een later moment.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	31-12-2024	Niet op schema	door vertraging bouw is de uitwerking vertraagd naar 2026 verkeerssituatie is een onderdeel van de uitwerking van het projectplan. We bevinden ons nu in de voorliggende fase, hierbij te denken aan flora en fauna-onderzoek. Daardoor kan er pas in een later stadium antwoord gegeven worden op deze toezegging. De toezegging is onderdeel van de actielijst projectgroep	22-10-2025
12-9-2024	Huurovereenkomst en samenwerkingsovereenkomsten	Het college gaat de huurovereenkomst en de samenwerkingsovereenkomsten na ondertekening door het college ter inzage leggen voor de raad.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	10-1-2025	Niet op schema	Deze is in behandeling en heeft vertraging opgelopen omdat het totale project vertraging heeft opgelopen. We verwachten in 2026 hier op terug te kunnen komen.	22-10-2025
4-7-2024	Voorstel plaatsen digitale borden	Het college komt in het najaar met een voorstel om het plaatsen van digitale borden en sandwichborden rondom de verkiezingen beter te structureren.	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-10-2024	Op schema	Voorstel Wensen en bedenkingen ligt bij de raad	14-11-2024
4-7-2024	Onderzoeken ruiten van bushokjes	Het college gaat onderzoeken of de ruiten van bushokjes die vaak vernield worden, van ander materiaal gemaakt kunnen worden.	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-7-2024			

4-7-2024	Sportbeleid actualiseren	Het college gaat de mogelijkheden onderzoeken om het huidige sportbeleid te actualiseren.	Schouten, B. (Bea)	31-12-2024	Op schema	In 2025 komen we met een actualisering van de notitie sport en bewegen waarbij we o.a. de uitkomsten van de verengingsmonitor en de inzet van de buurtsportcoach en verengingsondersteuner hierin meenemen. In overleg met Bea voortgang op schema bepaald.	21-10-2025
4-7-2024	Format medewerkersonderzoek	Mocht het medewerkersonderzoek niet langer door de huidige aanbieders worden uitgevoerd, dan zal het college bij de selectie van een nieuwe partij rekening houden met het format dat bij eerdere onderzoeken is gebruikt. Dit zorgt ervoor dat eerdere onderzoeken vergeleken kunnen worden met toekomstige uitslagen.	Helmer-Englebert, R. (Renske)	31-12-2024			
27-6-2024	'Waardering' hoogspanningsstation	Het college informeert de raad zodra er meer bekend is over de 'waardering' van een hoogspanningsstation.	Schouten, B. (Bea)	1-10-2024	Op schema	We zijn in gesprek over de waardering van het hoogspanningsstation met de regio, provincie en ministerie.	29-1-2025
20-6-2024	Elektrische deelauto's	Het college adviseert organisaties die deelauto's aan willen bieden in Wijchen om in te zetten op elektrische deelauto's.	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-12-2024	Op schema	13-10-2025: Nog geen aanvragen ontvangen met deelmobiliteit. Zodra dit het geval is wordt dit geüpdatet.	13-10-2025
30-11-2023	Voorstel uitwerking woonfonds	Het college komt met een voorstel voor een uitwerking van een deel van het woonfonds. In het voorstel wordt gemeentebreed gekeken naar toekomstbestendige wijken. Er wordt hierbij gekeken naar hoe bestaande wijken verbeterd kunnen worden.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	11-7-2024	Op schema	deze toezegging is ook onderdeel van "Motie 2 Begin met investeren in Wijchen-Zuid"	19-8-2024
30-11-2023	Budget startersleningen	Wanneer het budget voor startersleningen uitgeput raakt, zal het college met een voorstel naar de raad komen om het budget eventueel te verhogen.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	31-12-2024	Op schema	Budget starterlening wordt continu bewaakt. Voorlopig geen actie nodig	8-8-2024
9-11-2023	Pilot transformatorhuisjes	Het college heeft met Liander afgesproken om in drie wijken een pilot te doen met transformatorhuisjes. In de pilot wijken gaat gekeken worden hoe de transformatorhuisjes zo efficiënt mogelijk ingezet kunnen worden.	Schouten, B. (Bea)	31-3-2024	Op schema	Dit betreft de buurtaanpak. De eerste pilot wijk zal Batenburg worden. Hiervoor worden nu voorbereidingen getroffen (zoekcirkels transformatorhuisjes, procesafspraken). De samenwerkingsoverkomst (SOK) met Liander is inhoudelijk rond en nog in Q1 aan het college worden voorgelegd.	2-2-2025
9-11-2023	Visie en toelichting flexwoningen nieuwe wijk Wijchen-West	Het college komt terug met een visie en toelichting voor flexwoningen in de nieuwe wijk Wijchen-West zodra dit aan de orde is.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	31-12-2024			
12-10-2023	Ontwikkelingen gesprekken volkstruinvereniging	Het college zal de raad op de hoogte houden van de ontwikkelingen n.a.v. de gesprekken met de volkstruinvereniging.	Gerrits, G.W.R. (Geert)				
28-9-2023	Voorstel Hart van Zuid (Voorzieningshart)	De raad krijgt rond de jaarwisseling een voorstel over Hart van Zuid (Voorzieningshart).	Gerrits, G.W.R. (Geert)	1-1-2024			

14-9-2023	Evaluatieplan convenant	Er volgt een evaluatieplan voor de proefperiode en de afspraken in het convenant. Dit plan wordt gedeeld met de raad.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	15-11-2023	Op schema	LeisureLands heeft in 2024 aangegeven een aanzet te maken voor het evaluatieplan na de zomer van 2024, maar heeft aangegeven daarvoor eerst een concreet nieuw festival concept en programma nodig te hebben. Dat was er nog niet. Een nieuw festival concept en programma heeft lange voorbereidingstijd van meer dan een jaar. In het stakeholders overleg (o.a. met horecea en LBG's) van 14 oktober 2025 bevestigt LeisureLands dat er nog geen nieuw evenement komt in 2026. De intentie is om in de zomer van 2027 te beginnen met een extra evenement (klein beginnend en langzaam laten groeien zoals bij Down the Rabbit Hole (DTRH)). We informeren de raad over het evaluatieplan zodra het evaluatieplan concreter is. Het evaluatieplan moet toezien op een tweede grote evenement naast DTRH (zgn categorie 4) . Het evaluatieplan moet dus daarvoor gereed zijn. Aangezien op zijn vroegst in 2027 wordt gestart met een klein meerdaags evenement, is de verwachting dat een tweede grote evenement pas enkele jaren na 2027 zal plaatsvinden.	19-12-2025
25-5-2023	Flexwoningen die over zijn, geschikt voor Wijchense jongeren?	Toezegging Wethouder Gerrits: Zegt toe dat het college gaat kijken naar de mogelijkheden omtrent de overgebleven flexwoningen voor de gemeente Wijchen.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	30-9-2023	Niet op schema		
30-3-2023	Meer informatie verduurzamingsopgave erfgoed	Het erfgoedbeleid is in de praktijk goed toepasbaar, alleen voor de verduurzamingsopgave is aanvullend beleid nodig. Binnenkort geeft het college de raad hier meer informatie over.	Bronkhorst, T. (Twan) van	31-7-2023	Op schema	26-7-2024:Over het actief begeleiden van monumenteneigenaren met het verduurzamen van hun monument is op 27 november 2023 overleg geweest met team Energietransitie. Door personele uitval en de grote druk die op de windvisie lag, is het monumenten traject helaas blijven liggen. Het thema is besproken binnen het team Energietransitie, Ze hebben een vacature open staan voor een nieuwe collega (inhuur) die zich specifiek op de ontzorgingsaanpak gaat richten, waar het traject voor monumenteneigenaren ook binnen zal vallen. Als alles volgens planning verloopt kan deze collega eind augustus 2024 beginnen. Eind september 2024 wordt een gezamenlijk gesprek ingepland en wordt de ontzorgingsaanpak opnieuw opgestart. 10-12-2024: Overleg tussen adviseur monumenten met Team Energietransitie heeft plaatsgevonden. Ingezet wordt op lokale aanpak isolatie. Op 21 januari 2025 wordt in Batenburg in samenwerking met de bewonersgroep een info avond georganiseerd over verduurzamen van monumenten. Gedacht wordt aan het opstellen van een subsidieregeling voor verduurzaming monumenten. Dit wordt verder uitgewerkt.	2-1-2025
16-2-2023	Stand van zaken mbt de voortgang verbeterpunten informatie nota Reactie op archiefverslag en verbetermaatregelen	Het college informeert de raad voor de zomer van 2023 over de stand van zaken met betrekking tot de voortgang van de verbeterpunten.	Helmer-Englebort, R. (Renske)	1-10-2023			

28-2-2023	Verwerken in de lokale energie strategie	Wat het college de raad in de beslisnota heeft voorgelegd gaan wij verwerken in de lokale energie strategie (LES). Monitoring wordt ook opgenomen in de LES. Het college gaat met andere systemen werken zodat ze beter kunnen gaan monitoren.	Schouten, B. (Bea)	30-6-2023	Op schema	De Lokale Energiestrategie loopt en monitoring wordt hierin opgenomen. In overleg met wethouder Schouten deze post op gerealiseerd gezet.	29-1-2025
8-12-2022	Evaluatie nota verbonden partijen	Wethouder Gerrits zegt toe dat de evaluatie van de nota verbonden partijen september 2023 naar de raad komt.	Helmer-Englebert, R. (Renske)	30-9-2023	Op schema	De nota verbonden partijen is inmiddels opgewerkt tot een definitieve versie. Deze is eind september 2025 gepresenteerd aan de raads werkgroep. In de nieuwe nota zijn de aanbevelingen uit de eerder uitgevoerde evaluatie zo goed mogelijk verwerkt. De raads werkgroep heeft de nota positief ontvangen, wat een belangrijke stap is richting indiening voor besluitvorming. De evaluatie verbonden partijen, die ten grondslag ligt aan de nota, moet nog één laatste keer worden gecheckt op volledigheid en consistentie. Zodra deze check is afgerond, kan een definitief college- en raadsvoorstel worden opgesteld, inclusief de nota en de evaluatie als bijlagen. De verwachting is dat het collegevoorstel nog in 2025 wordt ingediend en behandeld. Het raadsvoorstel volgt in het eerste kwartaal van 2026, en zal in ieder geval vóór het einde van de huidige bestuursperiode worden geagendeerd.	27-10-2025
13-1-2022	Uitvoeringsplan VTH baseren op Omgevingswet	Wethouder Gerrits: Het volgende uitvoeringsplan VTH zal gebaseerd zijn op de Omgevingswet.	Helmer-Englebert, R. (Renske)		Op schema	Concept wordt voorgelegd aan het college.	10-11-2025
8-7-2021	Formaliseren aantal bouwlagen	Wethouder Gerrits zegt toe in het najaar een meningsvormende nota naar de raad te sturen over het formaliseren van het aantal bouwlagen. In deze nota wordt ook aandacht besteed aan de financiële voor- en nadelen van mogelijk extra bouwlagen.	Gerrits, G.W.R. (Geert)	1-1-2022	N.v.t.	Het aantal bouwlagen wordt per geval op zijn merites beoordeeld.	21-2-2025
24-9-2020	Regels aantal bouwlagen	Wethouder Gerrits kan, als de raad dat wenst beleidsregels voor het aantal bouwlagen laten uitwerken.	Gerrits, G.W.R. (Geert)		Op schema	moet (desgewenst) nog worden opgepakt	18-11-2020
28-2-2019	Antwoord op schriftelijke vraag D66, Ja-Ja sticker	Toezegging uit informatienota: Op het moment dat we de gevolgen van invoering van de Ja/Ja sticker in beeld hebben zullen wij u een beslisnota voorleggen	Bronkhorst, T. (Twan) van		Niet op schema	Er kan nu niet worden aangegeven wanneer de beslisnota aan de gemeenteraad kan worden voorgelegd. Het kost veel tijd om deze beslisnota voor te bereiden. Voordat het college hiervoor een voorstel kan doen moet eerst duidelijk zijn wat de milieuwinst is voor de gemeente Wijchen: hoeveel papier wordt hierdoor bespaard, wat de invoering er van gaat kosten qua geld en tijd. Op dit moment zijn er andere zaken die meer prioriteit hebben binnen het afvalbeleid o.a. opstellen van plan van aanpak handhaving dumpingen/bijplaatsingen afval. In 2024 heeft de gemeente Nijmegen de ja/ja sticker wel ingevoerd en gaat over 2 jaar dit evalueren. We willen de resultaten van deze evaluatie betrekken bij het opstellen van de beslisnota.	13-10-2025

15-11-2018	18 1 1047 Strategische waternota Wijchen 2019-2028	Wethouder Loermans zegt toe om de waternota tussentijds te evalueren (door aan te haken bij de monitoringsplannen uit het milieubeleidsplan), zodat indien nodig de koers kan worden bijgesteld.	Bronkhorst, T. (Twan) van		Niet op schema	<p>In 2024 is budget beschikbaar gesteld om dit uit te besteden. Vervolgens is een projectplan opgesteld voor het opstellen van het monitoringplan en een 1e rapportage. Met het monitoringplan worden de beleidsdoelen (waternota) vertaald naar het effect op de (beleeft) kwaliteit van de leefomgeving (outcome). Eind 2024 is de aanbestedingsprocedure opgestart en op 15 mei 2025 is gegund aan bureau Kragten. Zomer 2025 heeft het startoverleg plaatsgevonden met de project- en adviesgroep. Najaar 2025 zijn de beleidsdoelen vertaald naar een grosselijst van parameters (meetbare eenheden). Als gevolg van de complexiteit heeft dit meer tijd in beslag genomen dan verwacht. In Q1 2026 wordt de grosselijst verder uitgefilterd (op basis van beschikbaarheid en kwaliteit gegevens) tot een gerichte selectie van parameters. Vervolgens worden de bijbehorende gegevens (cijfers) opgevraagd t.b.v. de rapportage en worden de geselecteerde parameters uitgewerkt (voorzien van frequentie, locatie, verantwoordelijke etc.) in een monitoringplan. Mogelijk worden in het monitoringplan ook maatregelen opgenomen en begroot. Bijvoorbeeld omdat van relevante parameters geen/onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Verwachte doorlooptijd is minimaal 4 maanden. Dit is afhankelijk van de snelheid waarmee internen en externen de gegevens (cijfers) aanleveren en de complexiteit van verwerking.</p>	8-12-2025
------------	--	--	---------------------------	--	----------------	---	-----------

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Halfjaarrapportage Moties en Toezeggingen Q4 2025

Collegedatum: 20 januari 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Alle moties en toezeggingen, waarvan het college aangeeft dat ze gerealiseerd zijn, door de raad als afgehandeld aan te merken;
2. Opdracht te geven aan de Griffie om dat wat de raad besloten heeft bij beslispunt 1 administratief te verwerken;
3. De rapportage ter kennisgeving aan te nemen.

Aanleiding

In iBabs staan afgehandelde moties en toezeggingen die volgens het college gerealiseerd zijn. Om het systeem op te schonen is de staande praktijk dat de raad instemt met het overzicht van moties en toezeggingen waarvan het college meent dat zij gerealiseerd zijn, om te bevestigen dat zij ook daadwerkelijk afgehandeld zijn. Daarnaast is afgesproken dat er inzicht is in de status van de overige Moties en Toezeggingen.

Overigens is het niet zo dat bij de niet gerealiseerde posten geen voortgang is geboekt. In iedere volgende rapportage zal deze voortgang verder geactualiseerd worden.

Waar de ingangsdatum voor de start van huidige collegeleden ligt staat in een enkel geval de oorspronkelijke portefeuillehouder nog vermeld. Raadsleden kunnen binnen iBabs altijd gedetailleerde gegevens inzien van de betreffende Motie en/of Toezegging.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
25-03-2025	Halfjaarrapportage Moties en Toezeggingen Q1 2025

Gewenst resultaat

Raad en college hebben inzicht in welke moties en toezeggingen zijn gerealiseerd en afgehandeld, waardoor het overzicht kan worden opgeschoond.

Argumenten

- 1.1 *De raad krijgt via deze nota de mogelijkheid om zijn controlerende taak uit te voeren.*

De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om moties en toezeggingen die het college als gerealiseerd ziet, ook daadwerkelijk als gerealiseerd aan te melden. Dat biedt de raad de gelegenheid om zijn controlerende taak uit te voeren.

- 1.2 *De raad ontvangt twee keer per jaar een beslisnota waarin de raad gevraagd wordt worden om moties en toezeggingen die het college als gerealiseerd beschouwt, als afgehandeld te beschouwen.*

De voortgang bij moties en toezeggingen wordt continue bijgewerkt en bijgehouden in de overzichten van het raadsinformatiesysteem. Door te klikken op een specifieke motie of toezegging, is altijd de meest actuele status van de motie of toezegging in te zien. De raad heeft altijd de mogelijkheid hierover vragen te stellen of de voortgang op andere manieren te agenderen. De halfjaarlijkse rapportage vormt slechts het moment waarop de lijst met moties en toezeggingen wordt opgeschoond.

- 2.1 *De Griffie is de ondersteuner van de raad en voert het raadsbesluit uit.*

- 3.1 *Naast de moties en toezeggingen die het college als gerealiseerd beschouwd, wordt ook een overzicht van de nog niet gerealiseerde moties en toezeggingen verstrekt via een rapportage.*

Deze rapportage wijkt niet af van de voortgang die continue onder de overzichten in het raadsinformatiesysteem te raadplegen valt.

Tegenargumenten en risico's

- 1.1 *Het overzicht is een momentopname*

Zoals bij ieder overzicht, is de halfjaarlijkse rapportage een momentopname. Alle moties en toezeggingen die op dit moment gerealiseerd zijn, staan benoemd. De organisatie werkt echter gewoon door aan moties en toezeggingen, die ook in de aankomende periode nog afgerond kunnen worden. Hiervoor is doorlopende aandacht voor de moties en toezeggingen noodzakelijk. Het overzicht hiervoor houden we continu bij via het raadsinformatiesysteem ibabs.

- 1.2 *Het overzicht is niet perfect*

Het bijhouden van moties en toezeggingen kost veel ambtelijke capaciteit en veel verschillende ambtenaren zijn erbij betrokken. Het is met de huidige capaciteit binnen de organisatie onmogelijk om een perfect up-to-date overzicht van moties en toezeggingen bij te houden. Desalniettemin is er doorlopende aandacht in de organisatie voor het opvolgen van toezeggingen en moties en worden ieder half jaar weer veel zaken via de overzichten afgerond.

Financiële gevolgen

Er zijn geen financiële gevolgen.

Communicatie

Niet van toepassing

Inwonersparticipatie

Niet van toepassing

Uitvoering of Vervolgstappen

Geen

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7380
Extern Zaak ID	Z/25/308488
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.i
Titel	308488 Beslisnota Vaststellen TAM-omgevingsplan Valendrieseweg 301 Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
308488 Beslisnota Vaststellen TAM-omgevingsplan Valendrieseweg 301 Wijchen
Bijlage 1: regels en motivering
Bijlage 2: verbeelding
Bijlage 3: bijlagen bij de regels en motivering

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	9 december 2025
College BenW openbaar Wijchen	10 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Vast te stellen dat er geen zienswijzen zijn ingediend.
2. Het omgevingsplan Valendrieseweg 301 Wijchen ongewijzigd vast te stellen.
3. Geen m.e.r.-beoordeling uit te voeren

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. Vast te stellen dat er geen zienswijzen zijn ingediend.

2. Het omgevingsplan Valendrieseweg 301 Wijchen ongewijzigd vast te stellen.
3. Geen m.e.r.-beoordeling uit te voeren

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Vaststellen TAM-omgevingsplan Valendrieseweg 301 Wijchen

Collegedatum: 10 februari 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Vast te stellen dat er geen zienswijzen zijn ingediend.
2. Het omgevingsplan Valendrieseweg 301 Wijchen ongewijzigd vast te stellen.
3. Geen m.e.r.-beoordeling uit te voeren.

Aanleiding

Er is een plan ingediend voor een ontwikkeling op het perceel van de Valendrieseweg 301 in Wijchen. Het gaat om het bedrijfspand rondom de rijksmonumentale molen en de bedrijfswoning op het perceel. Het plan bestaat uit de bedrijfsmogelijkheden te verbreden van nu alleen pianohandel naar verschillende passende bedrijfsactiviteiten. Ook wordt de bedrijfswoning omgezet naar een burgerwoning. Qua bebouwing wordt er niets aangepast.

Het plan heeft ter inzage gelegen van 18 december 2025 tot en met 28 januari 2026 en er zijn geen zienswijzen ingediend. Het omgevingsplan kan nu vastgesteld worden.

Wat is een TAM-Omgevingsplan?

De software voor het maken en publiceren van het omgevingsplan werkt nog niet goed genoeg. En het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) functioneert nog niet goed genoeg voor het publiceren van een wijziging omgevingsplan. Dit is een landelijk probleem. Om te voorkomen dat we landelijk in een zwart gat komen waarin we ruimtelijke ontwikkelingen niet meer mogelijk kunnen maken, is er een tijdelijke oplossing bedacht: TAM-omgevingsplan.

Een TAM-omgevingsplan wordt gemaakt met bestemmingsplansoftware en is technisch dus een bestemmingsplan. Maar juridisch inhoudelijk is het een omgevingsplan. Zo kan de gemeente toch ontwikkelingen mogelijk maken, ook al kunnen we niet voldoen aan de technische eisen van een omgevingsplan. De ontwikkeling aan de Valendrieseweg 301 Wijchen wordt mogelijk gemaakt met een TAM-Omgevingsplan. Dit TAM-Omgevingsplan wordt een apart hoofdstuk in het tijdelijke omgevingsplan. Uiteindelijk wordt het verwerkt in het definitieve omgevingsplan.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
04-02-2025	Principemedewerking verleent aan het initiatief aan de Valendrieseweg 301 Wijchen. (Z/23/144278)
09-12-2025	Ontwerp TAM omgevingsplan ter inzage leggen (Z/25/308488)

Gewenst resultaat

Het vergroten van de mogelijke bedrijfsactiviteiten en het omzetten van een bedrijfswoning naar een burgerwoning.

Argumenten

- 1.1 *Op het ontwerpomgevingsplan zijn tijdens de termijn van de terinzagelegging geen zienswijzen ingediend.*
Na akkoord van het college op het ontwerp omgevingsplan, heeft het plan gedurende zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze termijn zijn geen zienswijzen ingediend. Het plan kan daardoor worden vastgesteld.
- 2.1 *Uit de omgevingsplanmotivatie blijkt dat wordt voldaan aan een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.*
In de motivatie wordt ingegaan op de verschillende aspecten; bodem, geluid, luchtkwaliteit, ecologie, externe veiligheid, archeologie, etc. en de relevante beleidskaders. Hieruit blijkt dat de ontwikkeling zowel planologisch als beleidsmatig aanvaardbaar is.
- 3.1 *Een m.e.r.-beoordeling is niet nodig.*
Er is op grond van de selectiecriteria uit bijlage V van het Omgevingsbesluit niet gebleken dat er belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn die leiden tot

Tegenargumenten en risico's

2.1 *Tegen het vaststellingsbesluit kan beroep worden ingesteld.*

Na vaststelling van dit omgevingsplan dient het plan wederom zes weken ter inzage te liggen. In deze periode is het mogelijk beroep in te stellen. Deze kans is klein, aangezien geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Financiële gevolgen

Voor de behandeling van het omgevingsplan worden legeskosten in rekening gebracht conform de huidige legesverordening. Los daarvan heeft het plan geen financiële gevolgen voor de gemeente; alle kosten zijn voor rekening van de initiatiefnemer. De initiatiefnemer sluit tevens een realisatieovereenkomst af met de gemeente waarin ook het nadeelcompensatie op de initiatiefnemer wordt afgewenteld.

Communicatie

Na vaststelling van het omgevingsplan volgt de bekendmaking van de terinzagelegging in het gemeenteblad en in de Wegwijs verschijnt een verkorte publicatie. Belanghebbenden kunnen beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Deze rechtsmiddelenverwijzing wordt opgenomen in de bovengenoemde publicaties.

Inwonersparticipatie

Een voorwaarde voor principemedewerking was het voeren van een omgevingsdialoog. Bij elk ruimtelijk initiatief is het verplicht een vorm van participatie toe te passen. Hoe de initiatiefnemer dit doet, is vormvrij. De gebruikers van de aangrenzende percelen zijn per brief geïnformeerd over het initiatief. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd om het plan nader toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

Uitvoering of Vervolgstappen

Het vastgestelde omgevingsplan ligt na bekendmaking zes weken ter inzage. Indien beroep wordt ingesteld, volgt na deze termijn de afhandeling daarvan.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Regels en motivering
2. Verbeelding
3. Bijlagen bij de regels en motivering

TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22j, Valendrieseweg 301 Wijchen

Wijziging omgevingsplan - gemeente Wijchen

COLOFON

Gegevens over het plan:

Plannaam: TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22j, Valendrieseweg 301
Wijchen

Datum: 3 februari 2026

Projectnummer Buro SRO: 56.90.54

Opdrachtgever: Buro Ariëns

Gegevens Buro SRO:

Projectleider Buro SRO: Dhr. L. Arends

Bezoekadres vestiging Arnhem: Sweerts de Landasstraat 50, 6814 DG te Arnhem

Telefoon: 026 - 35 23 125

E-mail: arnhem@buro-sro.nl

Internet: www.buro-sro.nl

Inhoudsopgave

Vaststellingsbesluit	5
Motivering	7
Hoofdstuk 1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Ligging plangebied	9
1.3 Huidige planologische situatie	10
1.4 Wat is een TAM-Omgevingsplan?	11
1.5 Leeswijzer	11
Hoofdstuk 2 Gebiedsvisie	12
2.1 Bestaande situatie	12
2.2 Toekomstige situatie	13
2.3 ETFAL	14
Hoofdstuk 3 Beleidskader	15
3.1 Nationaal beleid	15
3.2 Provinciaal beleid	16
3.3 Regionaal beleid	17
3.4 Waterschap	19
3.5 Gemeentelijk beleid	20
Hoofdstuk 4 Milieu- & omgevingsaspecten	24
4.1 Verkeer & parkeren	24
4.2 Bodem	25
4.3 Geluid	25
4.4 Bedrijven en milieuzonering	26
4.5 Luchtkwaliteit	28
4.6 Geur	29
4.7 Externe veiligheid	30
4.8 Trillingen	32
4.9 Waterparagraaf	33
4.10 Ecologie	34
4.11 Archeologie, cultuurhistorie en landschap	35
4.12 Leidingen	37
4.13 Duurzaamheid en klimaatadaptatie	37
4.14 Gezondheid	37
4.15 Vormvrije MER-beoordeling	38
4.16 Conclusie	38
Hoofdstuk 5 Juridisch bestuurlijke aspecten	40
5.1 Inleiding	40
5.2 Juridische systematiek	40
5.3 Werkingsbereik/toepassingsbereik TAM-Omgevingsplan	40
5.4 Beschrijving per functie	40
Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid	41
Hoofdstuk 7 Participatie	42
7.1 Participatie	42
7.2 Vooroverleg	42
7.3 Zienswijzen	42

Bijlagen bij de motivering		43
Bijlage 1	Parkeersituatie	45
Bijlage 2	Quickscan vooronderzoek bodem	47
Bijlage 3	Digitale watertoets	49
Regels		51
Hoofdstuk 1	Inleidende bepalingen	53
Artikel 1	Toepassingsbereik	53
Artikel 2	Begripsbepalingen	53
Artikel 3	Meet- en rekenbepalingen	57
Hoofdstuk 2	Specifieke regels over functies	58
Artikel 4	Wonen	58
Artikel 5	Gemengd	61
Hoofdstuk 3	Algemene regels over functies	63
Artikel 6	Parkeren	63
Artikel 7	Aanvraagvereisten	63
Artikel 8	Anti-dubbeltelregel	64
Artikel 9	Toepassingsbereik	64
Hoofdstuk 4	Regels ter bescherming van waarden en objecten	65
Artikel 10	Waarde - Archeologie 2	65
Artikel 11	Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied	67
Artikel 12	Algemene aanduidingsregels	68
Hoofdstuk 5	Overgangsregels	69
Artikel 13	Overgangsrecht	69
Bijlagen bij de regels		71
Bijlage 1	Staat van bedrijfsactiviteiten	73
Bijlage 2	Cultuurhistorische waarderingskaart	75
Bijlage 3	Beleidsnota cultuurhistorie met bijlagen	77

Vaststellingsbesluit

Motivering

Hoofdstuk 1 Inleiding

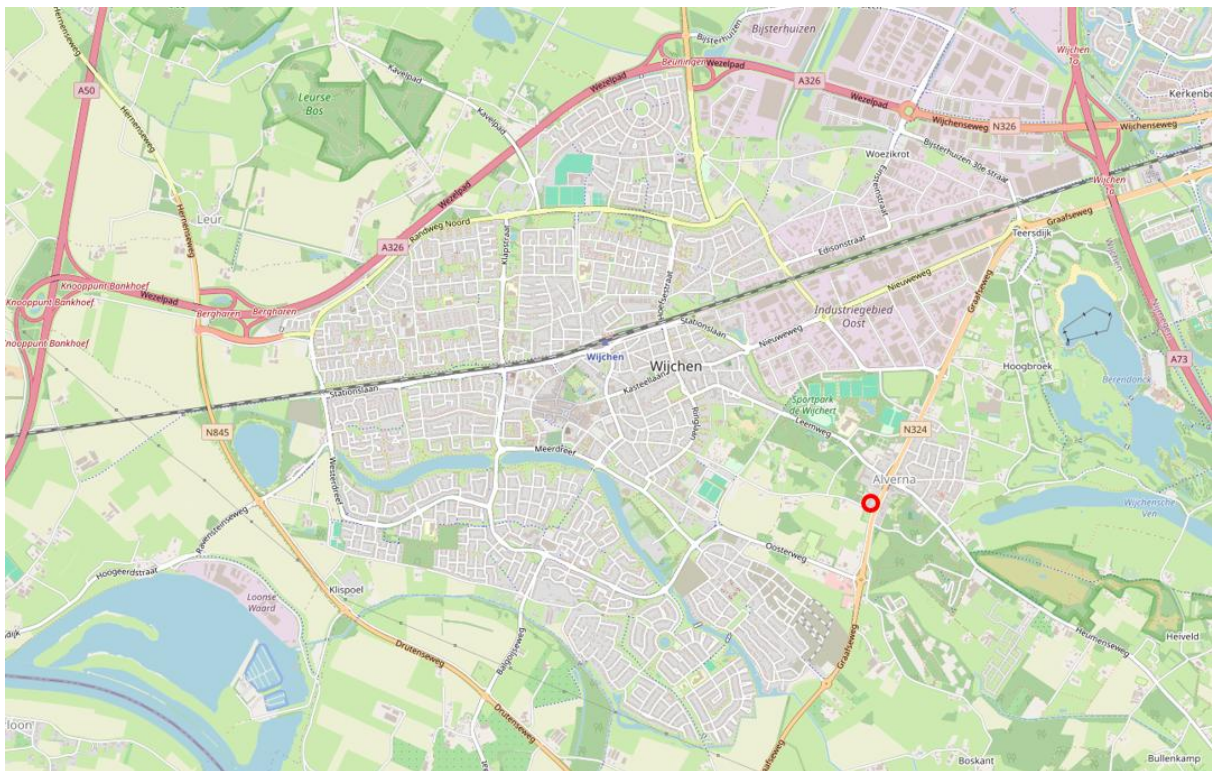
1.1 Aanleiding

Initiatiefnemer is voornemens om het perceel aan de Valendrieseweg 301/301A in Wijchen (Alverna) de bestaande bedrijfswoning om te zetten naar een reguliere woning met bedrijf aan huis en de mogelijkheden ter plaatse van de bestaande pianohandel te verruimen ten behoeve van diverse bedrijfsfuncties. In februari 2025 heeft de gemeente Wijchen in principe besloten medewerking te verlenen aan dit initiatief.

Omdat deze ontwikkeling niet past in het omgevingsplan van de gemeente Wijchen dat sinds de invoering van de Omgevingswet per 01-01-2024 van kracht is (voorheen: het bestemmingsplan), maar dit initiatief wel wenselijk is, wordt middels voorliggende wijziging omgevingsplan (middels TAM-IMRO) medewerking verleend aan de voorgenomen activiteit. In dit document wordt toegelicht waarom er sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties conform de Omgevingswet.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Valendrieseweg 301/301A in Alverna, gemeente Wijchen. De bijgevoegde afbeelding geeft een globale indruk van de ligging van het plangebied.

Ligging plangebied ten opzichte van de omgeving (bron: openstreetmap.org)

1.3 Huidige planologische situatie

Huidige bouw- en gebruiksmogelijkheden

Het tijdelijk deel van het omgevingsplan bestaat uit de geldende bestemmingsplannen, de verordeningen tijdelijk deel omgevingsplan (archeologieverordening (artikel 38, Monumentenwet 1988), geurverordening (artikel 6, Wet geurhinder en veehouderij), verordening afvoer regen- en grondwater (artikel 10.32a, Wet milieubeheer), hogere waarde besluiten (artikel 110a, Wet geluidhinder), vastgestelde veiligheidscontouren (artikel 14, Besluit externe veiligheid inrichtingen) en de bruidsschat. Hierna wordt per aspect de ontwikkeling getoetst op strijdigheden. Om te bepalen of het initiatief past binnen het omgevingsplan, wordt getoetst aan het voorheen geldende bestemmingsplan dat één op één is overgenomen in het tijdelijk deel van het omgevingsplan.

Op grond van het tijdelijk deel van het omgevingsplan, meer specifiek het voorheen geldende bestemmingsplan 'Stedelijk Gebied Wijchen' (vastgesteld op 30 januari 2025), heeft het plangebied de bestemmingen 'Bedrijf' en 'Maatschappelijk'. Binnen de bedrijfsbestemming zijn 2 bouwvlakken opgenomen. Ter plaatse van de gehele bestemming geldt de functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - muziekhandel'. Daarnaast zijn verschillende maatvoeringen opgenomen ten aanzien van de maximum bouw- en goothoogte.

Verder zijn de dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie 2' en 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' voor het gehele plangebied van toepassing. Ook ligt het gehele plangebied in een zone aangeduid als 'vrijwaringszone - molenbiotoop'. Aan de noordwestzijde van het plangebied ligt een gedeelte in een zone aangeduid als 'veiligheidszone - nutsvoorziening'.

Uitsnede vigerende planologische situatie (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

1.4 Wat is een TAM-Omgevingsplan?

'TAM' staat voor Tijdelijke Alternatieve Maatregel. Met een TAM-omgevingsplan is het mogelijk om met de IMRO-standaard voor bestemmingsplannen en bijbehorende software het omgevingsplan te wijzigen. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is onderkend dat de planapplicaties voor het maken en publiceren van het omgevingsplan in combinatie met het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) vaak nog onvoldoende functioneren. Daarom is het TAM-omgevingsplan mogelijk gemaakt.

Dit TAM-omgevingsplan is dus opgesteld op basis van de IMRO-standaard voor bestemmingsplannen. Juridisch is het een wijziging van het omgevingsplan. Dit TAM-omgevingsplan wordt een apart hoofdstuk van het tijdelijke omgevingsplan. Uiteindelijk zal het verwerkt worden in het definitieve omgevingsplan.

1.5 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk is in hoofdstuk 2 het initiatief beschreven. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op het relevante Rijks-, provinciale-, en gemeentelijke beleid. In hoofdstuk 4 is het project inhoudelijk getoetst op grond van het geldende beleid en (milieu)wetgeving. Hoofdstuk 5 gaat in op de juridische planbeschrijving en in hoofdstuk 6 wordt de economische haalbaarheid van het initiatief behandeld. Tot slot gaat hoofdstuk 7 in op het onderdeel participatie.

Hoofdstuk 2 Gebiedsvisie

2.1 Bestaande situatie

Het plangebied is gelegen aan de Valendrieseweg 301/301A in Alverna, in het buitengebied van de gemeente Wijchen. De Valendrieseweg is een straat met een gemengd gebruik van wonen en (kleinschalige) bedrijvigheid. Deze sluit aan op de Graafseweg: een belangrijke ontsluitingsroute tussen Nijmegen en Grave. De parallelweg van de Graafseweg ontsluit het plangebied middels een inrit.

In de huidige situatie bestaat het plangebied uit een perceel met een bedrijfswoning (301) en een bedrijfsruimte van een pianohandel met molen (301A). De bedrijfsruimte bevindt zich onder de molen. Deze molen is aangemerkt als rijksmonument. Het terrein is grotendeels verhard en bevat diverse opstallen, parkeervoorzieningen en beplanting. De bedrijfswoning ligt aan de straatzijde, terwijl de bedrijfsruimte en molen dieper op het perceel zijn gelegen.

Navolgende afbeelding geeft het plangebied weer middels een luchtfoto:

Luchtfoto plangebied (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

Aanzicht plangebied vanaf Graafsweg (bron: Google Maps)

2.2 Toekomstige situatie

Het initiatief voorziet in het omzetten van de bestaande bedrijfswoning aan de Valendrieseweg 301 in Alverna naar een burgerwoning met de mogelijkheid tot het uitoefenen van een bedrijf aan huis. Daarnaast vertrekt de pianohandel uit het bedrijfspand. Omdat het voor het behoud van de molen van belang is dat er een bedrijf aanwezig blijft, wordt de mogelijkheid om een bedrijf te voeren voor het overige deel van het perceel (301A) verruimd. Het mogelijk gemaakt om lichte bedrijfsmatige, maatschappelijke of dienstverlenende activiteiten in het bedrijfsgebouw uit te oefenen. Planologisch wordt het toegestane gebruik van het bedrijfspand afgestemd op de omgeving. Bij de woning blijft een bedrijf aan huis mogelijk.

De bestaande bebouwing blijft gehandhaafd; er worden geen nieuwe gebouwen gerealiseerd. Ook het groen en de buitenruimte blijft gelijk. De monumentale molen op het terrein blijft behouden en vormt een belangrijk cultuurhistorisch element binnen het plan. Door de bedrijfsmogelijkheden te verruimen in het pand onder de molen, wordt de kans vergroot dat er een bedrijf in het pand gevestigd blijft dat ook het onderhoud van de molen verzorgt. Het bedrijfspand blijft ontsloten via de parallelweg van de Graafsweg. Op eigen terrein is voldoende parkeergelegenheid beschikbaar voor de voorziene functies (zie bijlage 1). Het plan draagt bij aan het behoud en toekomstbestendig gebruik van de locatie binnen de gemengd stedelijke setting van Alverna.

Navolgende afbeelding geeft een impressie van de toekomstige situatie.

plattegrond

Impressie toekomstige situatie (ontwerp: Buro Ariëns)

2.3 ETFAL

Met het initiatief worden functies mogelijk gemaakt die niet reeds op de locatie toegestaan zijn. Het initiatief is hiermee in strijd met het omgevingsplan (activiteit gebruik). De voorgenomen ontwikkeling wordt daarom mogelijk gemaakt door middel van onderhavige wijziging omgevingsplan (middels TAM-IMRO). In dit document wordt gemotiveerd dat met de ontwikkeling sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Hoofdstuk 3   Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt het beleidskader dat relevant is voor de activiteit toegelicht en wordt de activiteit hieraan getoetst.

3.1   Nationaal beleid

3.1.1   NOVI

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de opvolger van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), waarin het Rijk een lange termijn visie geeft op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI geeft richting en helpt keuzes te maken. Bij de afweging van keuzes wordt bij voorkeur gekozen voor slimme combinaties van functies, wordt uitgegaan van de specifieke kenmerken en kwaliteiten van gebieden en worden beslissingen niet uitgesteld of doorgeschoven.

De nationale belangen en opgaven waarop het Rijk wil sturen en richting wil geven, komen samen in de volgende vier prioriteiten:

- Ruimte maken voor klimaatadaptatie en energietransitie;
- De economie van Nederland verduurzamen en ons groeipotentieel behouden;
- Steden en regio's sterker en leefbaarder maken;
- Het landelijk gebied toekomstbestendig ontwikkelen.

Planspecifiek

Het plangebied ligt niet in één van de aangewezen beschermde gebieden uit de NOVI. Het initiatief heeft daarmee op voorhand geen effect op één of meerdere aspecten met een nationaal ruimtelijk belang.

3.1.2   Instructieregels rijk (AMvB's)

De Omgevingswet werkt door in vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's):

1. het Omgevingsbesluit (Ob);
2. het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
3. het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
4. het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

In deze AMvB's staan regels voor het praktisch uitvoeren van de wet. Voor de volgende onderwerpen gelden er op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving instructieregels voor het vaststellen van een (wijziging van het) omgevingsplan:

- De dienstenrichtlijn (art 5.1a Bkl);
- Waarborgen van veiligheid (§ 5.1.2 Bkl);
- Beschermen van waterbelangen (§ 5.1.3 Bkl);
- Beschermen van gezondheid en milieu, waaronder instructieregels voor de kwaliteit van de buitenlucht, trillingen, geluid en geur en bodemkwaliteit (§ 5.1.4 Bkl);
- Beschermen van landschappelijke of stedenbouwkundige waarden en cultureel erfgoed, waaronder de ladder voor duurzame verstedelijking (§ 5.1.5 Bkl);
- Het behoud van ruimte voor toekomstige functies voor autowegen, buisleidingen, natuur- en recreatiegebieden (§ 5.1.6 Bkl);
- Het behouden van de staat en werking van infrastructuur of voorzieningen voor nadelige gevolgen van activiteiten, waaronder landsverdediging en nationale veiligheid, elektriciteitsvoorziening, rijksvaarwegen en luchtvaart, fiets- en wandelroutes, aanwijzing van woningbouwcategorieën (§ 5.1.7 Bkl);
- Het bevorderen van de toegankelijkheid van de openbare buitenruimte voor personen (§ 5.1.8 Bkl).

Planspecifiek

De toetsing aan de eventueel van toepassing zijnde omgevingswaarden vindt plaats in hoofdstuk 4. Met onderhavig initiatief is geen sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling in de zin van de Ladder. Een nadere onderbouwing van de Ladder voor duurzame verstedelijking is niet aan de orde.

3.1.3 Conclusie nationaal beleid

Het initiatief is passend binnen het nationale beleid.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie Provincie Gelderland

De komende decennia komt er veel op Gelderland af: het energievraagstuk, klimaatverandering, uitputting van grondstoffen, kwetsbare biodiversiteit, digitalisering, internationalisering. Deze zaken vragen stevige antwoorden en oplossingen als investering in de toekomst. Met de schaarse ruimte en de vele uiteenlopende belangen en inzichten gaat dit niet vanzelf. De provincie zet in de Omgevingsvisie een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland centraal.

- Gezond en veilig; dat is een gezonde leefomgeving, schone en frisse lucht, een schoon milieu, een niet vervuilde bodem, voldoende schoon en veilig (drink)water, bescherming van onze flora en fauna. Dat is ook voorbereid zijn op klimaatverandering, verkeersveiligheid en veilige bedrijvigheid.
- Schoon en welvarend; dat is een dynamisch, duurzaam en aantrekkelijk woon-, werk- en ondernemersklimaat, goed bereikbaar en met een goed functionerende arbeidsmarkt en dito kennis- en onderwijsinstellingen. Maar dat is ook het tegengaan van schadelijke uitstoot, afval en uitputting van grondstoffen, alsmede het investeren in nieuwe, alternatieve vormen van energie.

Om Gelderland voor mensen en bedrijven aantrekkelijk te houden, is de kwaliteit van de leefomgeving van groot belang, zoals goed bereikbare voorzieningen, aansprekende evenementen, unieke cultuurhistorie, inspirerende culturele voorzieningen en een mooie natuur. Ook goed wonen hoort daarbij. Gelderland heeft op woongebied een bijzondere positie met uiteenlopende stedelijke en landelijke woonkwaliteiten. Om het landschap open, groen en het voorzieningenniveau op peil te houden en leegstand te voorkomen, is bouwen binnen bestaand verstedelijkt gebied het vertrekpunt. Pas als er geen andere goede mogelijkheden zijn, kan er aan de randen van steden of dorpen uitgebreid worden.

Voor de provincie staat een goede balans tussen de vraag en aanbod van woningen in verschillende prijscategorieën voorop, ook voor specifieke doelgroepen. De meeste woningen zijn verre van energieneutraal en klimaatbestendig. De provincie stimuleert innovaties op dit terrein, zoals het aardgasloos maken van bestaande woningen en het verduurzamen van woonwijken. Daarnaast is de provincie met haar partners in gesprek over hoe het vraagstuk van klimaatadaptatie en wonen slimmer aangepakt kan worden. Voldoende groene ruimte, koele plekken, opvang van water in het licht van de klimaatverandering is immers van belang, zeker met het oog op de gezondheid van de Gelderlanders.

Planspecifiek

Met onderhavig initiatief wordt ingezet op hergebruik van bestaande bebouwing, waarbij ruimte wordt geboden aan lichte bedrijvigheid en wonen binnen een gemengd stedelijk gebied. Het plan draagt bij aan een aantrekkelijk en economisch vitaal vestigingsklimaat, behoudt cultuurhistorische waarden zoals de molen, en voorkomt onnodige uitbreiding van bebouwing. Daarmee past het binnen de ambities van een duurzaam, verbonden en economisch krachtig Gelderland.

Het initiatief is passend binnen de Omgevingsvisie.

3.2.2 Omgevingsverordening Provincie Gelderland

De Omgevingsverordening vormt de juridische doorwerking in regels van het beleid uit de Omgevingsvisie. De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. De Omgevingsverordening richt zich net zo breed als de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving in de Provincie Gelderland. Dit betekent dat vrijwel alle regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving opgenomen zijn in de Omgevingsverordening.

Planspecifiek

Navolgend worden de relevante thema's uit de provinciale verordening toegelicht:

Gelderse streek 'Land van Maas en Waal'

Het plangebied is gelegen binnen de Gelderse streek 'Land van Maas en Waal'. Omdat met het initiatief enkel sprake is van functiewijzigingen en geen bebouwing wordt toegevoegd, kan worden uitgesloten dat het initiatief een negatieve impact heeft op de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van deze streek.

Molenbiotoop

Het plangebied is gelegen binnen de molenbiotoop van de molen in het plangebied. Er worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die een negatieve impact hebben op de windvang.

Conclusie

Het initiatief is passend binnen de provinciale omgevingsverordening.

3.2.3 Conclusie provinciaal beleid

Het initiatief is passend binnen het provinciale beleid.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Woondeal 2.0 groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen

In 2020 zijn gemeenten binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, provincie Gelderland en Rijk een langjarig partnerschap aangegaan voor een beter werkende woningmarkt. Het partnerschap is vastgelegd in de woondeal uit 2020. Marktpartijen en woningcorporaties hebben hun ondersteuning hierbij uitgesproken. Met de geactualiseerde Woondeal 2.0, vastgesteld op 8 maart 2023, onderkennen partijen de bovengemiddeld grote woonopgave, continueren de samenwerking uit 2020 en geven het partnerschap verder vorm.

De Woondeal 2.0 zet in op zeven werkafspraken:

1. Woningbouwopgave en versnelling
2. Betaalbare woningen voor lage en middeninkomens
3. Huisvesting aandachtsgroepen
4. Klimaatadaptief, conceptueel en circulair bouwen
5. Leefbaarheid en stadsvernieuwing
6. Verstedelijking en gebiedsontwikkeling
7. Overige thema's als vakantieparken, stikstof en elektriciteitsnetwerken

Partijen streven naar de bouw van 33.000 woningen tot en met 2030 in de Groene Metropoolregio. En richting 2040 zo'n 55.000 woningen. De woningbouwopgave voor gemeente Wijchen bedraagt 2.060 tot en met 2030. In lijn met de nationale doelstelling om toe te groeien naar 2/3e betaalbare nieuwbouwwoningen, wordt ingezet op een vergroting van de beschikbaarheid van woningen voor mensen met lage en middeninkomens, waaronder veel starters. Iedere gemeente zorgt vanaf 2025 binnen de gemeentebrede nieuwbouwopgave

voor minimaal 30% sociale huur en minimaal 35% middenhuur en betaalbare koop (tot € 405.000, landelijke betaalbaarheidsgrens, prijspeil 2025). Op basis van het woningbehoefteonderzoek zet de regio zich ervoor in dat een deel van het middensegment bestaat uit betaalbare koopwoningen voor lagere inkomens, met een prijs van maximaal € 250.000 of middenhuur (woningen tussen € 900-€ 1.185, prijspeil 2025). Op basis van het woningbehoefteonderzoek is er ruimte voor uitwisseling tussen de betaalbare segmenten, met dien verstande dat er voldoende sociale huurwoningen en middenhuur/betaalbare koopwoningen voor lagere inkomens worden toegevoegd.

Aanvullend op het bouwprogramma wordt ingezet op extra kansen door betere benutting van de bestaande woningvoorraad, herstructurering of transformatie van bestaand vastgoed. Transformatie van zelfstandige woningen naar woonruimten voor meerdere kleine huishoudens met gemeenschappelijke voorzieningen biedt kansen. Ook flexibele en tijdelijke woningen en vernieuwende bouwconcepten bieden kansen, waardoor op een snelle manier voorzien kan worden in de woningbehoefte. Daarnaast spant de regio zich in om sterke, toekomstbestendige en gedifferentieerde wijken te realiseren.

Er wordt gezorgd voor voldoende betaalbare woningen voor aandachtsgroepen en een evenwichtige spreiding daarvan over de gemeenten. Specifieke aandacht is nodig voor de ondersteuning van de woonbehoeften van ouderen. Er is een toenemende behoefte aan woningen die aansluiten bij de wensen van ouderen.

Partijen werken samen aan een regionaal programma circulair en conceptueel bouwen. De regio spant zich in om in 2025 minimaal 25% en in 2030 minimaal 50% van het aantal woningen industrieel te laten bouwen. En om in 2025 minimaal 25% en in 2030 minimaal 50% minder primaire grondstoffen in projecten te gebruiken. Ook wordt klimaatbestendigheid meegenomen in het ontwerp van gebouwen en buitenruimte.

Planspecifiek

Binnen de Woondeal 2.0 heeft de gemeente Wijchen zich gecommitteerd aan de bouw van 2.080 woningen tot en met 2030. Het initiatief aan de Valendrieseweg 301/301A draagt hieraan bij door een bestaande bedrijfswoning om te zetten naar een burgerwoning, waarmee het aansluit bij de regionale inzet op het beter benutten van de bestaande voorraad en het toevoegen van passende woonvormen in de regio. Het initiatief ondersteunt hiermee de doelstellingen van de Woondeal en past binnen de afgesproken lokale bijdrage aan de woningbouwopgave in de regio Arnhem-Nijmegen.

3.3.2 Verstedelijkingsstrategie

De regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley spraken in het najaar van 2019 hun ambitie uit om samen door te ontwikkelen tot een Groene Metropool van internationale betekenis. Eind 2021 stelden de gemeenteraden binnen de twee regio's en de Provinciale Staten van Utrecht en Gelderland het Verstedelijkingsconcept vast. Dit concept vormt het eerste deel van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley. Het tweede deel bevat de onderzoeksagenda voor de zeven deelgebieden binnen de verstedelijkingsstrategie. Dit deel is eind 2022 door alle raden en staten vastgesteld.

De verstedelijkingsstrategie is een uitwerking van de NOVI en beschrijft welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot nieuwe locaties voor wonen en werken. Er wordt globaal een beeld geschetst waar op de middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren een plek kunnen krijgen. De strategie reikt ontwerpprincipes en levert handvatten voor verder uitwerking en samenwerking. De verstedelijkingsstrategie is opgebouwd vanuit vier bouwstenen:

- Leefomgeving;
- Mobiliteit;
- Economie; en
- Wonen.

Planspecifiek

Door de functiewijzigingen wordt invulling gegeven aan een ruimer ruimtegebruik van bestaande bebouwing. Daarmee sluit het plan aan bij de strategische ambitie om verstedelijking primair te richten op inbreiding en functiemenging, met behoud van landschap.

Het initiatief is daarmee passend binnen de Verstedelijkingsstrategie.

3.3.3 Conclusie regionaal beleid

Het initiatief is passend binnen het regionale beleid.

3.4 Waterschap

Het Waterbeheerprogramma 2022-2027 'Versterken, verbinden, vergroenen' beschrijft wat Waterschap Rivierenland in de planperiode 2022-2027 wil bereiken: met wie, hoe men dat wil gaan doen en waarom. In het waterbeheerprogramma zijn voor het waterbeheer de kaders gegeven en de opgaven gedefinieerd. De visie van Waterschap Rivierenland is vertaald in 8 hoofdthema's: beschermen tegen overstromingen; water eerlijk verdelen; voorbereiden op extreem weer; streven naar schoon water van een goede biologische kwaliteit; bijdragen aan een fijne leefomgeving voor mens en natuur; kwaliteitsverbetering zwemwater; toewerken naar klimaat- en energieneutraliteit; toewerken naar circulariteit.

Daarnaast beschikt het Waterschap Rivierenland over een Waterschapsverordening. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Het Waterschap Rivierenland hanteert de beleidsregel 'Nieuwe lozingen vanaf verhard oppervlak'. Deze heeft als doel de versnelde afvoer van hemelwater als gevolg van de uitbreiding van het verhard oppervlak te beperken tot de maatgevende afvoer van het landelijk gebied. Een uitbreiding van het verhard oppervlak moet vanuit waterhuishoudkundig opzicht dus waterbalans-neutraal plaatsvinden.

Om te voorkomen dat individuele bewoners voor kleine voorzieningen zoals serres, tuinschuurtjes, enkele woning, etc., moeten compenseren geldt er een eenmalige vrijstelling van de compensatieplicht van 500 m² voor stedelijk gebied en 1.500 m² voor landelijk gebied. Deze vrijstelling geldt alleen voor particulieren.

Er moet voldoende berging zijn bij extremere omstandigheden. Voor ontwikkeling met een toename van verhard oppervlak tot 5.000 m² kan een standaardberekening worden toegepast, waarbij wordt uitgegaan van een maatgevende bui die eenmaal in de 10 jaar voorkomt. Vuistregel daarbij is dat 436 m³ waterberging per hectare verhard oppervlak nodig is*.

Uit deze vuistregel volgt de volgende berekening:

Benodigde compensatie = Toename verhard opp (in m²) * 0,0436

* De aangegeven bergingsnorm is alleen van toepassing ingeval van lozing op het oppervlaktewater. Als op/in de bodem geloosd wordt binnen 100 m uit het oppervlaktewater, geldt een andere bergingsnorm (664 m³ per ha verhard oppervlak).

3.4.1 Conclusie waterschapsbeleid

In paragraaf 4.9 wordt het initiatief getoetst aan het waterschapsbeleid. Hieruit komen geen belemmeringen ten aanzien van het initiatief naar voren.

3.5 Gemeentelijk beleid

3.5.1 Strategisch Kompas: Wijchen 2035 'De kracht van Wijchen'

In de Omgevingsvisie voor Wijchen (mei 2025) legt de gemeente vast hoe zij ervoor wil zorgen dat Wijchen ook in 2035 een fijne plek is om te wonen, werken, recreëren, leven en genieten. De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving en de leefbaarheid van de gemeente, maar ook over nieuwe ontwikkelingen zoals woningbouw, bereikbaarheid, een gezonde omgeving, ruimte om te ontmoeten en duurzame energie.

De omgevingsvisie heeft ook raakvlakken met het sociale domein. De inrichting van de fysieke omgeving heeft namelijk invloed op hoe gezond inwoners zich voelen (fysiek en mentaal) en welke mogelijkheden er zijn om te ontmoeten, bewegen en recreëren. Omdat al deze aspecten raakvlak hebben met de fysieke leefomgeving, en dus elkaar ook kunnen beïnvloeden, is het belangrijk om deze integraal uit te werken in een omgevingsvisie. In de omgevingsvisie worden deze onderwerpen bekeken in samenhang met elkaar en beschrijven de belangrijkste punten van het beleid voor een langere periode.

Het strategisch kompas vormt een toetsingskader voor toekomstig beleid en formuleert de opgaven van de gemeente voor deze periode. De gemeente Wijchen voorziet tot 2035 een groei naar circa 45.000 - 50.000 inwoners. De vergrijzing van de gemeente leidt tot opgaven, bijvoorbeeld door het trekken van meer jongeren. Brede welvaart en duurzaamheid zijn aspecten waar aandacht aan besteed wordt. De gemeente wil zich daarnaast nog meer richten op de verbindende rol die het heeft: inwoners, partners en ondernemers werken aan prettig wonen, werken en leven.

Het strategisch kompas heeft tot de volgende zes speerpunten geleid:

1. 1. Voldoende woningen voor inwoners in elke levensfase;
2. Aantrekkelijke groene wijken en kernen, met goede voorzieningen en bereikbaarheid;
3. Iedereen aan het werk. Bij het vestigen van bedrijven geldt kwaliteit boven kwantiteit;
4. Een sterke, gezonde en sociale samenleving, met oog voor mentale en fysieke gezondheid, preventie, maatwerk en zorg dichtbij huis;
5. Energieneutrale en fossielvrije toekomst;
6. Krachtige samenwerking tussen gemeente(n), inwoners, ondernemers en partners.

In 2035 is het goed wonen in Wijchen, omdat de mogelijkheden aansluiten bij de wensen en behoeften van de inwoners van gemeente Wijchen. Er zijn voldoende betaalbare en geschikte woningen voor alle inwoners, van jong tot oud. Inwoners hebben de mogelijkheid om hun eigen woning aan te passen of binnen de gemeente te verhuizen naar een woning die hen past. Daarnaast is er ruimte voor specifieke doelgroepen als ouderen en mensen met een beperking.

De gemeente groeit door naar een gemeente met ongeveer 45.000-50.000 inwoners en er wordt gewerkt aan verdere groei om ervoor te zorgen dat de vergrijzing wordt tegengegaan en jongeren een plek kunnen krijgen in Wijchen. Daarnaast speelt er de regionale woningbouwopgave waaraan de gemeente een bijdrage aan levert. Dit betekent dat er de komende jaren ongeveer 4.000 woningen worden bijgebouwd. Er zijn dan genoeg passende woningen beschikbaar, voor zowel de toenemende groep eenpersoonshuishoudens als de toenemende groep ouderen en jongeren.

Naast het tegengaan van vergrijzing en ontgroening is er ook een opgave in het versterken van de sociale cohesie, door onder andere nieuwe woonvormen te creëren. Doorstroming van generaties draagt bij aan passend wonen. Door een goede mix van woningen worden de wijken divers en inclusief. Dit betekent verschillende woningtypen, doelgroepen en prijsklassen naast elkaar, waardoor de wijk ook op lange termijn veerkrachtig en leefbaar blijft. Het is belangrijk dat het dorpse karakter van Wijchen behouden blijft. Daarom vindt de uitbreiding van woningen vooral in de kern van Wijchen plaats.

De gemeente gaat actief aan de slag met flexibele woonvormen. De huidige samenleving vraagt om adaptief bouwen, om grote projecten gefaseerd te realiseren en telkens te kijken of plannen bijgesteld moeten worden. Op deze manier blijft er goede aansluiting op de behoeften van inwoners en bij de maatschappelijke (regionale) opgave.

Om groene wijken te realiseren, wordt gewerkt met het groen-blauwraamwerk. Er is ruimte voor hogere woongebouwen, vooral bij nieuwe wijkontwikkeling in en rond de kern Wijchen. Zo kunnen er meer woningen worden gerealiseerd, zonder dat het ten koste gaat van een groene woonomgeving. Er geldt geen harde (maximale) hoogtegrens. Op projectniveau wordt gekeken wat passend en mogelijk is om goed een gevarieerde wijken te realiseren. Waar mogelijk wordt gekozen voor inbreiding boven uitbreiding.

Planspecifiek

Binnen het Strategisch Kompas wordt gestreefd naar 'Aantrekkelijke groene wijken en kernen' en 'Iedereen aan het werk'. Door de bestaande bebouwing beter te benutten en de functie van het perceel flexibel in te richten, wordt aangesloten bij de ambities voor ruimtelijke kwaliteit, functiemenging en toekomstbestendig ruimtegebruik, zonder uitbreiding in het buitengebied. Daarmee past het initiatief binnen het Strategisch Kompas.

3.5.2 Omgevingsvisie Wijchen

De Omgevingsvisie Wijchen is de strategische visie voor de fysieke leefomgeving richting 2035. De gemeente wil zich ontwikkelen als een aantrekkelijke woongemeente waar voldoende passende woningen beschikbaar zijn en waar het dorpse karakter behouden blijft. Daarnaast wordt ingezet op leefbare en groene wijken, goede voorzieningen en een gezonde, klimaatbestendige leefomgeving. De visie benadrukt dat groei hand in hand gaat met kwaliteit, duurzaamheid en behoud van cultuurhistorische waarden.

De visie is opgebouwd rond zes speerpunten: (1) voldoende woningen voor alle levensfasen, (2) aantrekkelijke wijken en kernen, (3) iedereen aan het werk, (4) een sterke en sociale samenleving, (5) energieneutraal en fossielvrij, en (6) krachtige samenwerking met inwoners en partners. Deze speerpunten zijn leidend voor toekomstige ontwikkelingen en vormen het toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven.

Planspecifiek

De functiewijziging naar burgerwoning met bedrijf aan huis en de verruiming van de bedrijfsbestemming zorgen voor een passend gebruik binnen de bestaande structuren. Door functies te combineren (wonen en werken) blijft de locatie toekomstbestendig en wordt aangesloten bij de speerpunten voor aantrekkelijke wijken, ruimte voor werk, een sterke samenleving en behoud van identiteit. Daarmee is het initiatief passend binnen de Omgevingsvisie.

3.5.3 Woonvisie

In de woonvisie wordt omschreven hoe we ons de komende jaren inzetten om prettig wonen voor iedereen mogelijk te maken.

De visie richt zich op vijf ambities:

1. Een toekomstbestendige woningvoorraad. Er wordt gewerkt aan de volgende deelambities:

- Inzetten op verduurzaming van woningen.
- Investeren in de kwaliteit van de bestaande woningen en woonomgeving.
- Mogelijkheden creëren voor woningaanpassingen. Inwoners krijgen de mogelijkheid om zo lang mogelijk comfortabel te wonen op de plek die zij willen, ook als zij een zorgvraag krijgen.
- Nieuwe woningen toevoegen in de bestaande voorraad. Er wordt gezocht naar meer mogelijkheden om woningen toe te voegen binnen de bestaande voorraad, bijvoorbeeld woningsplitsing, woningdelen en transformatie van ander vastgoed naar wonen.

2. Nieuwe woningen, passend bij de behoefte. Er wordt ingezet op de volgende deelambities:

- Toevoegen van een divers woningaanbod: in ieder geval 2.060 woningen tot en met 2030. Dat is in lijn met de Woondeal 2.0. Met een ruime planvoorraad van 130% wordt geanticiperd op eventuele planuitval. Er wordt ingezet op een divers aanbod. De vraag naar compactere, levensloopgeschikte en gezamenlijke woonconcepten groeit. Ook wordt ingezet op doorstroming.
- Sturen op een betaalbaar programma. Er wordt ingezet op het realiseren van betaalbare woningen, zowel koop- als huurwoningen. In lijn met de Woondeal 2.0 wordt twee derde van de nieuwbouwwoningen betaalbaar. Binnen de huursector wordt ingezet op sociale- en middenhuur. In de koopsector wordt de ontwikkeling van goedkope koopwoningen rond de € 200.000. Het grootste deel van de opgave landt in de kern Wijchen. Ook in de andere kernen wordt naar mogelijkheden gezocht, passend bij de schaal van de kern.
- Bouwen aan kwaliteit. Er wordt ingezet op nieuwe woningen met een hoge kwaliteit: woningen die duurzaam en klimaatbestendig zijn, die zoveel mogelijk circulair en natuurinclusief gebouwd worden.
- Behouden betaalbaar aanbod.
- Inspelen op een veranderende behoefte. Er wordt gezorgd voor voldoende plannen, en er wordt flexibiliteit geboden binnen de omgevingsplannen.

3. Versnellen door slim samenwerken en prioriteren. Er wordt gewerkt via de volgende sporen:

- Inzetten op 260 woningen per jaar. Er wordt met name ingezet op Wijchen-West en Huurlingsedam. Ook worden mogelijkheden geboden aan andere locaties, ook in de kleinere kernen, van verschillende omvang. CPO-projecten vallen hier ook onder.
- Samenwerken met ontwikkelende partijen en de regio.
- Flexwoningen toevoegen. Vooralsnog wordt ingezet op het realiseren van 150 flexwoningen voor de periode 2022 tot en met 2030.

4. Woonaanbod voor alle inwoners. Er wordt ingezet op de volgende deelambities:

- Passende woonmogelijkheden bieden voor alle doelgroepen. Er wordt geïnvesteerd in voldoende (nieuwe) woonruimte voor verschillende
- nieuwbouwwoningen levensloopgeschikt is.
- Slim faciliteren van wonen en zorg/ondersteuning. Er wordt gezocht naar woonmogelijkheden die aansluiten op de zorg- of ondersteuningsvraag van mensen. Inwonersinitiatieven voor woonzorgconcepten worden gestimuleerd en met de 'Zorg-voor-elkaar' woningen wordt er ruimte geboden om bijgebouwen te gebruiken voor het ontvangen of verlenen van zorg. Daarnaast wordt met nieuwbouw ingezet op het toevoegen van levensloopgeschikte woningen en eventueel geclusterde, beschermde of beschutte woonvormen.
- Inzet op gemengde en gevarieerde buurten.

5. Leefbare kernen en buurten. Er wordt ingezet op de volgende deelambities:

- Behouden en versterken van het groene, dorpse karakter. Waar mogelijk wordt gekozen voor inbreiding boven uitbreiding. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar vrijkomend (maatschappelijk) vastgoed om woning te realiseren. Inbreiding betekent desalniettemin dat op sommige plekken compacter of hoger moet

worden gebouwd. Vooral bij ontwikkelingen in de kern Wijchen wordt meer ruimte gegeven aan hogere woongebouwen. Uitgangspunt is dat de woningbouw bijdraagt aan het gemengder maken van kernen en buurten, en de ruimtelijke kwaliteit versterkt.

- Versterken van sociale cohesie. Er wordt ondersteuning geboden aan CPO-projecten.
- Inzetten op toegankelijke kernen en buurten.
- Woonomgeving aanpassen aan het klimaat van morgen. Er wordt waterrobuust en klimaatbestendig ontwikkeld.

Planspecifiek

Door de bedrijfswoning om te zetten naar een reguliere woning, wordt ingezet op het beter benutten van de bestaande voorraad zonder extra ruimtebeslag. Dit heeft raakvlakken met de ambitie om woningen toe te voegen binnen de bestaande voorraad via transformatie. Het initiatief is hiermee passend binnen de Woonvisie.

3.5.4 Waterbeleid gemeente Wijchen

Beleidsplan water en riolering Wijchen 2023-2027

De gemeente Wijchen heeft, als opvolger van het Gemeentelijk Rioleringsplan, het Beleidsplan water en riolering Wijchen 2023-2027 vastgesteld. Het Beleidsplan heeft tot doel de volksgezondheid en het milieu te beschermen, dit tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten:

- Het voorkomen van verontreiniging van bodem, grond- en oppervlaktewater;
- Voorkomen van letsel en schade door wateroverlast

Met het Beleidsplan geeft de gemeente Wijchen invulling aan de zorgplichten en wordt een financiële onderbouwing van de rioolheffing gegeven. Het Beleidsplan vormt hiermee de input voor de Omgevingsvisie, Omgevingsplan en Omgevingsprogramma's.

Strategische waternota 2019-2028

Met de Waternota anticipeert de gemeente Wijchen op het verwerken van het waterbeleid in een Omgevingsvisie. In de waternota wordt onder meer het streefbeeld voor de periode tot 2028 op het gebied van water geschetst. Daarnaast omvat de Waternota per hoofdthema de ambities voor het waterbeleid, als ook een uitvoeringsstrategie, monitoring en financiën.

Planspecifiek

In paragraaf 4.9 wordt het initiatief getoetst aan het waterschapsbeleid. Hieruit komen geen belemmeringen ten aanzien van het initiatief naar voren.

3.5.5 Conclusie gemeentelijk beleid

Gelet op het voorgaande kan gesteld worden dat het initiatief passend is binnen de doelstellingen en het beleid van de gemeente Wijchen. De activiteit is echter in strijd met de regels van het (tijdelijke) omgevingsplan (zie paragraaf 2.3). Daarom wordt een omgevingsvergunning buitenplanse omgevingsplanactiviteit aangevraagd waarvoor onderhavige motivering is opgesteld.

Hoofdstuk 4 Milieu- & omgevingsaspecten

4.1 Verkeer & parkeren

De omgevingsvisie van de gemeente moet een visie op verkeer en vervoer op gemeentelijk niveau bevatten. Het initiatief dient hieraan getoetst te worden. Daarnaast blijven de bekende richtlijnen vanuit het CROW bestaan.

Een toename aan functies zorgt voor extra verkeer. Bij het toelaten van een nieuwe functie moet daarom worden aangetoond wat het effect is op de bereikbaarheid en verkeersafwikkeling. Daarbij dient in beeld te worden gebracht of er sprake is van een (extra) parkeerbehoefte voor auto's (en evt. ook fietsen en/of scooters). Er mag geen onaanvaardbaar effect zijn.

De gemeente stelt parkeerbeleid op met daarin parkeernormen waaraan nieuwe ontwikkelingen moeten voldoen. De activiteit dient dus aan het gemeentelijk beleid getoetst te worden.

Planspecifiek

Verkeersgeneratie en ontsluiting

Het omzetten van de woning leidt niet tot een toename van de verkeersgeneratie ten opzichte van de bestaande situatie, aangezien geen nieuwe woningen worden toegevoegd. De uitbreiding van bedrijfsmogelijkheden leidt mogelijk tot een verandering van de verkeersgeneratie. In de planvorming heeft afstemming plaatsgevonden over de mogelijke bedrijvigheid op de locatie. Hier is rekening gehouden met de verkeersstructuur en de mate van verkeer die de toegestane functies genereren. Deze zijn qua aard en intensiteit niet significant verschillend van de bestaande bedrijvigheid en tevens wordt de omvang van het bedrijf niet groter. Gelet op de beperkte omvang van het bedrijf, alsmede de aard van de mogelijke functies, kan op basis van het CROW worden geconcludeerd dat bij maximale invulling (commerciële dienstverlening) sprake is van circa 17,7 verkeersbewegingen als gevolg van de bedrijvigheid. De verkeersgeneratie is daarmee beperkt. Het perceel blijft ontsloten via de bestaande inrit aan de Graafseweg, die voldoende capaciteit heeft om de eventuele extra verkeersbewegingen af te wikkelen.

Parkeren

Om de parkeerbehoefte voor het plan te bepalen, zijn de 'Beleidsregels Parkeernormen Wijchen' geraadpleegd. Uit deze beleidsregels komt naar voren dat voor de vrijstaande woning 2,1 parkeerplaatsen benodigd zijn. Het plan voorziet in 4 parkeerplaatsen op dit perceel, waarmee tevens voorzien kan worden in de parkeerbehoefte van het bedrijf aan huis.

Op het andere perceel voorziet het plan in circa 12 parkeerplaatsen. Hiermee is op eigen terrein voldoende ruimte om te voorzien in de benodigde parkeerbehoefte. In dit plan is geregeld dat de mogelijke bedrijvigheid enkel mogelijk is als op eigen terrein voorzien kan worden in voldoende parkeergelegenheid. Hiermee wordt voorkomen dat parkeren afgewenteld wordt op de omgeving.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.2 Bodem

Wettelijk kader

Op basis van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het lokale Omgevingsplan is het noodzakelijk om rekening te houden met de bodemgesteldheid bij de uitvoering van een project om de uitvoerbaarheid ervan te waarborgen. Bij de bouw van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie moet de bodemkwaliteit voldoen aan de beoogde functie, en moet worden vastgesteld of er een noodzaak tot sanering bestaat.

Volgens het Besluit kwaliteit leefomgeving dient, indien de betreffende bodemkwaliteit niet aan de norm voor de beoogde functie voldoet, de grond zodanig gesaneerd of anderszinds beschermende maatregelen genomen te worden dat deze geschikt is voor de beoogde functie. Zowel op basis van het Besluit kwaliteit leefomgeving als de Bouwverordening moet voor elke individuele bouwlocatie worden aangetoond dat de bodem geschikt is voor de beoogde bebouwing voordat een vergunning kan worden verleend.

Bij nieuwe ontwikkelingen moet worden beoordeeld of de bodemkwaliteit een belemmering kan vormen voor de realisatie ervan. In de meeste gevallen is het mogelijk om de bodem geschikt te maken voor het beoogde gebruik. Echter, er bestaat een risico dat een plan financieel onuitvoerbaar wordt, bijvoorbeeld vanwege te hoge saneringskosten. Bij een wijziging van de bestemming of functie wordt een bodemonderzoek alleen noodzakelijk geacht als deze wijziging tevens een meer gevoelige vorm van bodemgebruik inhoudt.

Planspecifiek

Ten aanzien van de ontwikkeling is een formulier Quicksan vooronderzoek ingevuld (zie bijlage 2). De gegevens van het plan bieden geen aanleiding tot het verrichten van bodemonderzoek.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.3 Geluid

Veel functies in de fysieke leefomgeving hebben te maken met geluid. Ze maken geluid of ze worden eraan blootgesteld. De regels over geluid gaan over het beheersen van geluid door wegen, spoorwegen en industrieterreinen en de bescherming van geluidgevoelige functies. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) zijn instructieregels opgenomen hoe om te gaan met geluid m.b.t. geluidgevoelige functies en stiltegebieden. Bij geluidgevoelige functies gaat het om gebouwen ten behoeve van functies zoals wonen, onderwijs of zorg. Voor andere gebouwen (functies) of locaties bepaalt de gemeente zelf de mate van bescherming tegen geluid. Dat doet de gemeente vanuit haar taak 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties'.

In de bruidsschat is het onderdeel geluid geregeld in paragraaf 22.3.4. Daarin staan regels over geluid door een activiteit op of in een geluidgevoelig functie die op een locatie is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit. In de bruidsschat zijn waarden bepaald (zie artikel 22.57 Bruidsschat waar waarden gelden).

Het Bkl bevat standaardwaarden en grenswaarden voor geluid en staan in de volgende tabel.

Geluidbronsoort	Standaardwaarde, in dB.	Grenswaarde, in dB.
Rijks- en provinciale wegen. In Lden	50	60
Gemeente- en waterschapswegen. In Lden	53	70
Hoofd- en lokale spoorwegen. In Lden	55	65
Industrieterrein	Lden	50
	Lnight	40

Standaardwaarde en grenswaarde op de gevel van een geluidgevoelig gebouw bij toelaten geluidbron, Tabel 3.34 en .3.35 Bkl

Het bevoegd gezag moet voorzien in een aanvaardbaar geluid door een lokale (spoor)weg op een geluidgevoelig gebouw (artikel 5.78l, lid 2 Bkl). De kans op gezondheidsschade is klein als het geluid voldoet aan de standaardwaarde. Minder geluid dan de standaardwaarde of het geluid op het tijdstip van de wijziging van het omgevingsplan, is aanvaardbaar (artikel 5.78m, lid 1 en lid 2 Bkl). Het bevoegd gezag mag meer geluid dan de standaardwaarde als aanvaardbaar beoordelen. Het besluit moet dan voldoen aan de eisen uit de instructieregels (artikelen 5.78m tot en met 5.78q Bkl). Op grond van artikel 5.78, lid 3 Bkl bepaalt het omgevingsplan dat de waarden gelden:

- op een aangewezen geluidgevoelig gebouw:
  1. op de gevel, als het gaat om een aanwezig geluidgevoelig gebouw
  2. op de locatie waar een gevel mag komen, als het gaat om een nieuw te bouwen geluidgevoelig gebouw
- op de begrenzing van de locatie voor het plaatsen van een woonschip of woonwagen en in geval van een binnenwaarde, in een geluidgevoelige ruimte

Het bevoegd gezag kan alleen geluid tot en met de grenswaarde op de gevel van een geluidgevoelig gebouw toestaan als ze:

1. geen geluidbeperkende maatregelen kan treffen om aan de standaardwaarde te voldoen (artikel 5.78n, lid 1, onder a Bkl);
2. de overschrijding van de standaardwaarde zoveel mogelijk heeft beperkt door het treffen van geluidbeperkende maatregelen (artikel 5.78n, lid 1b Bkl);
3. bij voorwaarde 1 en 2 geluidbeperkende maatregelen overweegt die financieel doelmatig zijn en tegen het treffen geen overwegende bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of technische aard bestaan (artikel 5.78n, lid 2 Bkl);
4. besluit tot geluidwerende maatregelen als het geluid in een geluidgevoelige ruimte hoger is dan de grenswaarde in geluidgevoelig ruimte (binnenwaarde) (artikel 3.52 Bkl). De karakteristieke geluidwering van deze ruimte is minstens 3 dB groter dan het verschil tussen het gezamenlijk geluid en de grenswaarde. Deze grenswaarde in geluidgevoelig ruimte is meestal 36 dB. In een beperkt aantal bestaande situaties is de grenswaarde 41 dB (artikel 3.52, lid 1, onder a sub 1 Bkl);
5. het gecumuleerd geluid beoordeelt (artikel 5.78p Bkl);
6. het gezamenlijk geluid bepaalt (artikel 5.78q Bkl).

In lijn met het Bkl dient bij het realiseren van geluidgevoelige functies gekeken te worden naar het aandachtsgebied. Dit omvang van dit aandachtsgebied is afhankelijk van de verkeerdruchte, rijsnelheid, afstand van het project tot de weg en eventuele afschermdende bebouwing. Wegen met een verkeersintensiteit van in elk geval minder dan 1.000 motorvoertuigen per etmaal als kalenderjaargemiddelde hebben geen aandachtsgebied.

Planspecifiek

Voorliggend plan voorziet niet in de realisatie van nieuwe geluidgevoelige bebouwing. Het uitvoeren van akoestisch onderzoek is niet nodig. Belemmeringen ten aanzien van geluidbelasting kunnen worden uitgesloten.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.4 Bedrijven en milieuzonering

Bedrijven (die activiteiten uitvoeren/ ondernemen) kunnen niet zomaar naast een gevoelige functie, zoals een woning, gerealiseerd worden. Ook andersom moet er zorgvuldig gemotiveerd worden dat een nieuwe woning bij bestaande bedrijven gerealiseerd kan worden.

Milieuzonering is het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies ter bescherming of vergroting van de leefkwaliteit. Ook zorgt dit ervoor dat (bestaande) bedrijven niet onevenredig in hun belangen worden geschaad. De publicatie “Bedrijven Milieuzonering” van de VNG is, zeker ook gezien jurisprudentie, een goed houvast hierbij. De in deze publicatie genoemde richtafstanden gelden voor gemiddelde situaties. Er kunnen omstandigheden zijn waarom er toch van een andere afstanden uitgegaan kan of moet worden.

Op weg naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet is door de VNG een nieuwe publicatie uitgegeven: Activiteiten en milieuzonering Omgevingswet 2023. Kern van deze publicatie is om de toelating van bedrijven te reguleren op basis van een beschikbaar gestelde milieuruimte per bedrijf, aan de hand van concrete milieunormen. In de nieuwe systematiek wordt de toelating van activiteiten niet meer gekoppeld aan een bij de regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten met milieucategorieën. Dit maakt het ook niet mogelijk de ontwikkeling van nieuwe gevoeligere objecten te toetsen aan bestaande bedrijven. Om die reden wordt voor de beoordeling van de omliggende activiteiten/ functies nog aangesloten bij de richtafstanden uit de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering'.

Planspecifiek

Algemeen

Met het initiatief worden de bedrijfsmogelijkheden ter plaatse van het plangebied uitgebreid. De effecten hiervan dienen in het kader van milieuzonering te worden beoordeeld. Daarnaast functioneert de woning in de toekomstige situatie niet langer als bedrijfswoning. Daardoor is de om te zetten woning in de nieuwe situatie voor de bedrijfsactiviteiten van Valendrieseweg 301A een woning van derden en zullen de effecten van de bedrijfsactiviteiten op het woon- en leefklimaat van de woning beoordeeld moeten worden.

Gemengd gebied

De directe omgeving van het plangebied aan de Valendrieseweg kent reeds een afwisseling van functies, waaronder woningen, kleinschalige bedrijven, maatschappelijke voorzieningen en een rijksmonumentale molen met bedrijfsfunctie. Deze diversiteit aan functies, het ontbreken van strikte functionele scheidingen en de ligging aan een drukke, doorgaande weg, maken dat er sprake is van een gemengd gebied in de zin van de VNG-brochure ‘Bedrijven en milieuzonering’. In een dergelijk gebied gelden verkorte richtafstanden voor milieuzonering. Deze worden teruggebracht met 1 afstandsstap.

Uitbreiding bedrijfsmogelijkheden

Het plan voorziet enkel in het mogelijk maken van lichte bedrijvigheid op het perceel, waarbij uitsluitend functies zijn toegestaan die vallen binnen milieucategorie 1 en 2. Uit de lijst met toegestane bedrijfsactiviteiten (bijlage 1 bij de regels) blijkt dat het uitsluitend gaat om functies die passen bij een woonomgeving, zoals kleinschalige dienstverlening, ambachtelijke bedrijvigheid en detailhandel met beperkte milieubelasting. Hierbij geldt, vanwege de ligging in gemengd gebied, een maximaal te hanteren richtafstand van 10 m. Buiten het plangebied om bevinden zich geen woningen in een straal van 10 m om de bedrijvigheid. In woningen rondom het plangebied zal daarmee sprake blijven van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Omzetting bedrijfswoning

De bedrijfsbebouwing van Valendrieseweg 301A ligt op een afstand van 12 meter van de aanbouw van de woning (waar het bedrijf aan huis wordt gevoerd), waarmee aan de richtafstand voor gemengd gebied wordt voldaan. De buitenruimte ligt wel binnen 10 meter. Deze buitenruimte zal gezien de beperkte ruimte voornamelijk voor parkeren gebruikt gaan worden. Het geluid van parkeren zal grotendeels opgaan in het geluid van de Graafseweg. Daarmee kan gezien de aard van de toegestane bedrijfsactiviteiten (categorie 1 en 2) en de ligging in een gemengd gebied, voor de woning gesproken worden van een aanvaardbare situatie.

Het bedrijf dat zich gaat vestigen zal zich bovendien moeten houden aan het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), waarmee de woning beschermd is.

De bedrijfswoning was al gevoelig voor bedrijfsactiviteiten buiten het plangebied. Aan deze situatie verandert niets als gevolg van het plan. Hiermee is sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de woning.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.5 Luchtkwaliteit

De hoofdlijnen voor regelgeving rondom luchtkwaliteitseisen staan beschreven in de instructieregels opgenomen in het Bkl. Ter bescherming van de gezondheid zijn voor het aspect luchtkwaliteit instructieregels opgenomen in paragraaf 5.1.4.1 Bkl en zijn de 'omgevingswaarden richtlijn luchtkwaliteit' opgenomen in paragraaf 2.2.1.1 Bkl. Volgens deze regels gelden zogeheten omgevingswaarden voor onder andere de in de buitenlucht voorkomende stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀).

Een activiteit is toelaatbaar als aan één van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een resultaatverplichting;
- het project leidt per saldo niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- het project draagt alleen niet in betekende mate bij aan de luchtverontreiniging.

Mede door het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is in de afgelopen jaren in Nederland de luchtkwaliteit aanzienlijk verbeterd. Vanwege deze verbetering komt het NSL na de inwerkingtreding van de Omgevingswet dan ook te vervallen.

Niet in betekende mate (NIBM)

Voor een activiteit die niet in betekende mate (NIBM) bijdraagt aan de luchtverontreiniging, is geen toetsing aan de rijksomgevingswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof nodig. Uit artikel 5.53 en 5.54 Bkl volgt dat een project niet in betekende mate bijdraagt aan de luchtkwaliteit als de toename van de concentratie NO₂ en PM₁₀ niet hoger is dan 1,2 µg/m³. Dat is 3% van de omgevingswaarde voor de jaargemiddelde concentraties. Er zijn twee mogelijkheden om aannemelijk te maken dat een project binnen de NIBM-grens blijft:

1. Motiveren dat het project binnen de getalsmatige grenzen van een aangewezen categorie blijft. Onder deze 'standaardgevallen NIBM' vallen kantoren, woonwijken en het telen van gewassen. Dit moet wel onder een bepaalde omvang blijven conform artikel 5.54 Bkl. Valt een project binnen de genoemde categorie, maar niet binnen de gestelde grenzen? Het is dan mogelijk om alsnog via detailberekeningen aannemelijk te maken dat de 3%-grens niet wordt overschreden.
2. Op een andere manier aannemelijk maken dat een project de 3%-grens niet overschrijdt. Soms kan een kwalitatieve berekening voldoende zijn. Veel mensen bepalen met de NIBM-tool op een eenvoudige en snelle manier of een project in betekende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging. Soms zijn detailberekeningen nodig als aanvulling op de NIBM-tool.

Aandachtsgebieden

Aandachtsgebieden zijn locaties met hogere concentraties stikstofdioxide (NO₂) en/of fijnstof (PM₁₀). De aandachtsgebieden staan in artikel 5.51 lid 2 (aandachtsgebieden voor zowel stikstofdioxide als fijnstof) en lid 3 (aandachtsgebieden voor fijnstof) Bkl. Gemeenten die onder agglomeraties vallen staan in artikel 2.38 (aanwijzing agglomeraties richtlijn luchtkwaliteit en richtlijn gevaarlijke stoffen in de lucht) Omgevingsregeling. In enkele situaties moet de luchtkwaliteit altijd worden beoordeeld:

- bij een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit
- bij de aanleg van een tunnel langer dan 100 meter, of als een tunnel wijzigt en daarbij minimaal 100 meter toeneemt;
- bij de aanleg van een autoweg of een autosnelweg.

Planspecifiek

Het dichtstbijzijnde toetspunt voor luchtkwaliteit bij het projectgebied is de receptor wegverkeer 51468751_15577034 aan de Graafseweg. In de tabel hieronder zijn de totale concentraties van stikstofdioxide, fijnstof en de fijnere fractie van fijnstof weergegeven. Hieruit blijkt dat de totale concentraties ruim onder de gestelde grenswaarden liggen. Met betrekking tot de luchtkwaliteit zijn er geen belemmeringen voor onderhavig initiatief.

	NO ₂ (stikstofdioxide)	PM ₁₀ (fijnstof)	PM _{2,5} (fijnere fractie van fijnstof)
Gemeten totale concentratie jaargemiddelde 2018 (µg/m ³)	11,9 µg/m ³	15,3 µg/m ³	8,6 µg/m ³
Resultaatverplichting concentratie (µg/m ³) kalenderjaargemiddelde	40 µg/m ³	40 µg/m ³	25 µg/m ³

De gemeten concentraties stikstofdioxide en fijn stof liggen ruim onder de gestelde grenswaarden. Met betrekking tot de luchtkwaliteit zijn geen belemmeringen voor onderhavig initiatief.

Bijdrage van het initiatief

Ten aanzien van de bijdrage aan luchtkwaliteit is het initiatief van geringe omvang ten opzichte van de benoemde grenswaarde (3%, vergelijkbaar met 1.500 woningen). Op basis van de te verwachten toename aan verkeersbewegingen ten gevolge van het project is te concluderen dat dit project 'niet in betekende mate' bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Een nadere toetsing aan de rijksomgevingswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof kan daarom achterwege blijven. Tevens ligt het projectgebied niet binnen de genoemde aandachtsgebieden (artikel 5.51 luchtkwaliteit in aandachtsgebieden) voor stikstofdioxide en/of fijnstof.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.6 Geur

In de regelgeving is bepaald dat een omgevingsplan erin voorziet dat de geur van een activiteit op een geurgevoelig gebouw (artikel 5.91 Bkl) aanvaardbaar moet zijn (artikel 5.92, tweede lid, Bkl). In artikel 5.91 van het Bkl is de definitie van een geurgevoelig gebouw opgenomen. Het gaat dan in ieder geval om woningen, onderwijsinstellingen, gebouwen met gezondheidszorgfuncties en kinderopvang met bedgebied (wat inhoudt dat er slaapegelegenheid is). Dit betekent dat de gemeente moet beoordelen of waarden, afstanden of gebruiksregels leiden tot een aanvaardbaar hinderniveau. De gemeente moet onder de Omgevingswet rekening houden met mogelijke cumulatie van geur door meerdere activiteiten.

De activiteiten dienen te voldoen aan de regels die in het tijdelijk omgevingsplan staan. Indien er nog geen aanpassing heeft plaatsgevonden van het tijdelijk omgevingsplan en sprake is van een activiteit/inrichting die/dat voorheen onder het Activiteitenbesluit milieubeheer viel, dan gelden de regels uit de Bruidsschat. De Bruidsschat bevat regels over:

- Geur door het houden van landbouwhuisdieren en paarden en pony's voor het berijden in een dierenverblijf (par. 22.3.6.2 BS);
- Geur door het houden van fokteven van nertsen (par. 22.3.6.3 BS);
- Geur door andere agrarische activiteiten, zoals o.a. het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie en het composteren of opslaan van groenafval (par. 22.3.6.4 BS);
- Geur door het exploiteren van zuiveringstechnische werken (par. 22.3.6.5 BS).

Voor geur zijn er voor dierenverblijven voor landbouwhuisdieren specifieke instructieregels waar de gemeente

zich aan moet houden. In deze instructieregels zijn voor landbouwhuisdieren met een geuremissiefactor, twee typen normen opgenomen: standaardwaarden en grenswaarden. In een omgevingsplan kan de gemeente afwijken van deze standaardwaarden, zolang dit onder de gestelde grenswaarden blijft.

Geurgevoelig gebouw	Standaardwaarde	Grenswaarde
Gelegen binnen de bebouwingscontour geur en buiten een concentratiegebied	2,0 ouE/m ³	8,0 ouE/m ³
Gelegen binnen de bebouwingscontour geur en binnen een concentratiegebied	3,0 ouE/m ³	14,0 ouE/m ³
Gelegen buiten de bebouwingscontour geur en buiten een concentratiegebied	8,0 ouE/m ³	20,0 ouE/m ³
Gelegen buiten de bebouwingscontour geur en binnen een concentratiegebied	14,0 ouE/m ³	35,0 ouE/m ³

Tabel Standaardwaarde en grenswaarde toelaatbare geur (ouE/m³ als 98-percentiel) door houden landbouwhuisdieren met geuremissiefactor op een geurgevoelig gebouw

In het Bkl wordt onderscheid gemaakt tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden en binnen en buiten de bebouwingscontour. Het onderscheid tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden valt terug te voeren op een verschil in de relatie tussen geurbelasting en geurhinder. Het RIVM geeft aan dat er geen gezondheidskundige grenswaarden zijn voor geurbelasting of geurhinder. Welk percentage door geur gehinderde omwonenden aanvaardbaar is, is een beleidsmatige keuze.

Planspecifiek

Voorliggend initiatief voorziet niet in nieuwe geurgevoelige bebouwing, maar in een functiewijziging van een bestaande bedrijfswoning naar reguliere woning. Een nadere beschouwing van het woon- en leefklimaat is daarmee niet aan de orde. Tevens worden er met het plan geen veehouderijen mogelijk gemaakt. Het aspect geur levert daarmee geen belemmeringen op ten aanzien van het initiatief.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.7 Externe veiligheid

Omgevingsveiligheid beschrijft de risico's die ontstaan als gevolg van opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen en windturbines. Voor omgevingsveiligheid zijn regels opgenomen in paragraaf 5.1.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl van het Bkl). De paragrafen 5.1.2.2 tot en met 5.1.2.6 van het Bkl gaan over het toelaten van beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in verband met het externe veiligheidsrisico van een activiteit die op een locatie is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

Plaatsgebonden risico

Grenswaarden en standaardwaarden voor het Plaatsgebonden Risico (PR) ten aanzien van (zeer) (beperkt) kwetsbare gebouwen en (beperkt) kwetsbare locaties zijn opgenomen in artikel 5.6 tot en met artikel 5.11a van het Bkl. Grenswaarden voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties (art. 5.7 lid 1 Bkl) worden in een Omgevingsplan *in acht genomen*. Met standaardwaarden voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties wordt in een omgevingsplan rekening gehouden (art. 5.11 Bkl). Voor het plaatsgebonden risico gelden, afhankelijk van de activiteit, vastgestelde afstanden of te berekenen afstanden (bijlage VII Bkl).

Groepsrisico

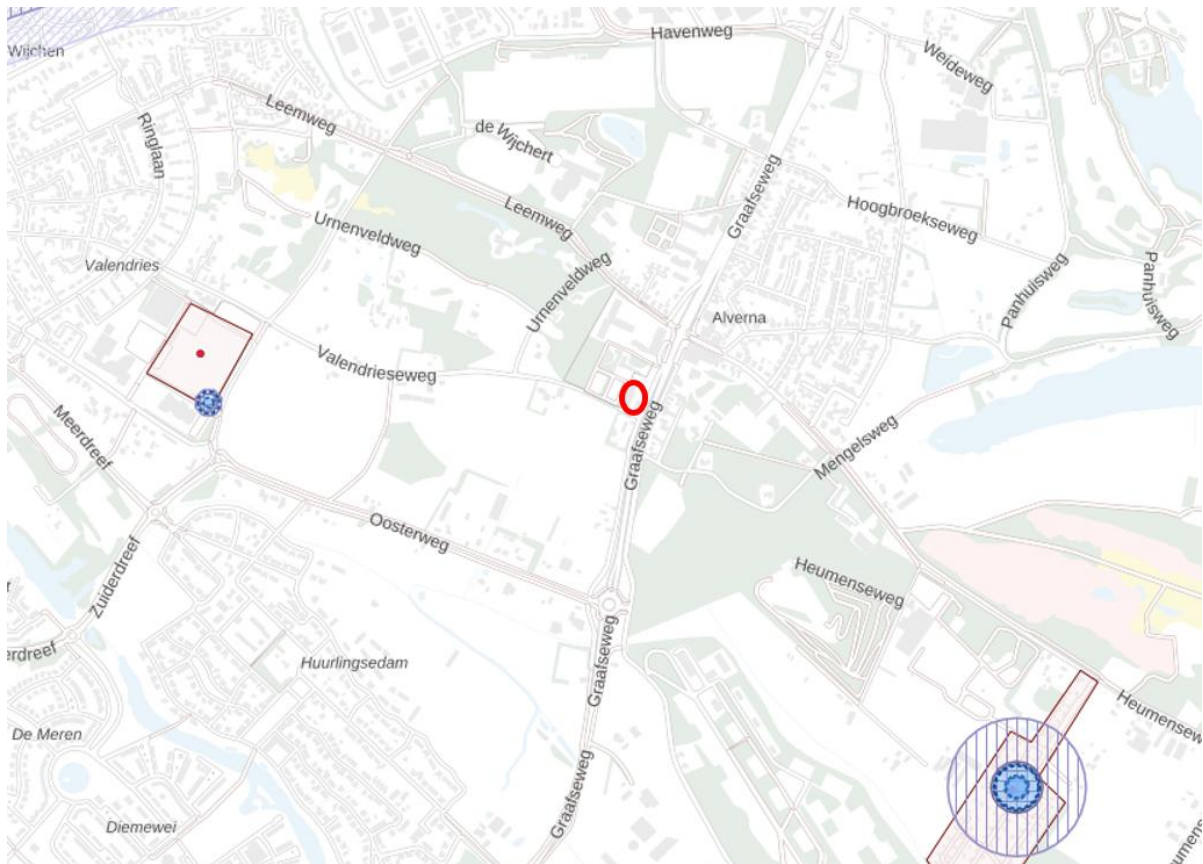
Bij groepsrisico is sprake van 'aandachtsgebieden'. Risicovolle activiteiten hebben van rechtswege aandachtsgebieden (art. 5.12 Bkl). Dit zijn gebieden rond activiteiten met gevaarlijke stoffen die zichtbaar maken waar mensen binnenshuis, zonder aanvullende maatregelen onvoldoende beschermd zijn tegen de gevolgen van ongevallen met gevaarlijke stoffen (RIVM a, z.d.). Aandachtsgebieden zijn er voor brand, explosie en gifwolk. Afhankelijk van het type activiteit met gevaarlijke stoffen, zijn er voor het aandachtsgebied in de regelgeving vaste afstanden vastgesteld of zijn deze afstanden rekenkundig te bepalen (bijlage VII Bkl). Aandachtsgebieden worden zichtbaar gemaakt in het Register externe veiligheidsrisico's (REV).

Binnen een aandachtsgebied kan sprake zijn van een voorschriftengebied. Een gemeente kan in het omgevingsplan afzien van aanwijzing van een brand- of explosievoorschriftengebied of een kleiner brand- of explosievoorschriftengebied aanwijzen (art. 5.14 Bkl). Als het initiatief ligt in een voorschriftengebied, dan gelden voor nieuwbouw aanvullende bouweisen uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (art. 4.90 tot en met 4.96 Bbl). Voor zeer kwetsbare gebouwen, zoals scholen, kinderdagopvang, en verzorgingstehuizen, geldt altijd een voorschriftengebied, en gelden er dus altijd aanvullende bouweisen bij nieuwbouw (art. 5.14 Bkl). Los van een eventueel voorschriftengebied kan een gemeente aanvullende eisen stellen, bijvoorbeeld aan vluchtroutes en de bereikbaarheid van het gebied door hulpdiensten. Dergelijke eisen worden dan opgenomen in de omgevingsvergunning.

Een berekening van het groepsrisico is onder de Omgevingswet optioneel; het is niet meer verplicht om het groepsrisico te bepalen, maar een gemeente mag hier nog wel om vragen (via een voorschrift) om de toelaatbaarheid van de situatie te beoordelen. Uitgangspunt is dat personen buiten een aandachtsgebied in een gebouw (dat voldoet aan de eisen uit het BBL) voldoende zijn beschermd tegen de mogelijke effecten van een grootschalig ongeval met gevaarlijke stoffen bij de risicobron.

Planspecifiek

Via de website atlasleefomgeving.nl kan voor de locatie worden vastgesteld of er in de directe omgeving inrichtingen, buisleidingen en/of belangrijke transportroutes aanwezig zijn die in het kader van de omgevingsveiligheid van belang zijn. Bijgevoegd een screenshot van die website. Het plangebied is hier globaal aangegeven met de rode cirkel.

Uitsnede risicokaart (bron: atlasleefomgeving.nl)

Uit de risicokaart blijkt dat het plangebied op ruim voldoende afstand tot risicobronnen gelegen is. De locatie ligt niet binnen een PR-contour of aandachtsgebied. Een nadere verantwoording in het kader van het groepsrisico is daarmee niet nodig.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.8 Trillingen

Trillingen kunnen nadelige gevolgen hebben voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Ze kunnen effect hebben op het welzijn of schade aan gebouwen veroorzaken. De Omgevingswet beschermt (delen van) gebouwen. Trilling wordt gezien als een milieubelastende activiteit. In het omgevingsplan neemt de gemeente regels op voor trillingen door milieubelastende activiteiten. Vastgelegd wordt welke trillingen door een activiteit in trillinggevoelige ruimten van trillinggevoelige gebouwen aanvaardbaar zijn. Hiervoor gelden de instructieregels over trillingen door activiteiten op trillinggevoelige gebouwen in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Het onderdeel Trillingen is geregeld in paragraaf 22.3.5 van de Bruidsschat. Daarin worden regels gesteld aan trillingen in een frequentie van 1 tot 80 Hz door een activiteit in een trillinggevoelige ruimte van een trillinggevoelig gebouw, die op een locatie is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit. Er gelden maximale waarden voor continue trillingen en voor herhaald voorkomende trillingen. De maximale waarden zijn opgenomen in de tabellen in artikel 22.88 en de uitzondering in artikel 22.87a (in verband met agrarische bedrijvigheid) van de Bruidsschat.

Planspecifiek

In de ruime omgeving van het projectgebied zijn geen activiteiten aanwezig die trillingen kunnen veroorzaken zoals grote wegen, spoorlijnen en/of industriële machines. Dit aspect leidt daarmee niet tot belemmeringen ten aanzien van het initiatief.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.9 Waterparagraaf

Wettelijk kader

Uit de Omgevingswet en paragraaf 5.1.3 van het Bkl volgt, dat het bevoegd gezag rekening dient te houden met de waterbelangen. Deze waterbelangen zijn belegd bij verschillende overheden. Wanneer een ruimtelijke ontwikkeling de belangen van de andere overheden/waterbeheerders raakt, moet vroegtijdig afstemming plaatsvinden over manieren waarop de ruimtelijke ontwikkeling en de waterbelangen optimaal kunnen samengaan.

Weging van het waterbelang

De weging van het waterbelang (voorheen: watertoets) geldt bij het vaststellen van het omgevingsplan. Dit volgt uit artikel 5.37 van het Bkl. De gemeente moet de opvattingen van de waterbeheerder betrekken bij het omgevingsplan. Dit geldt in het algemeen voor alle waterbelangen. Er gelden geen regels voor hoe de gemeente de waterbeheerder hierbij betreft. De gemeente is vrij om hier zelf invulling aan te geven.

Waterparagraaf

De waterparagraaf beschrijft de wijze waarop rekening is gehouden met de eventuele gevolgen van het ruimtelijk plan voor de waterhuishouding en vice versa. Onderdeel hiervan is een beschrijving van beleidsuitgangspunten en regelgeving, waterhuishoudkundige situatie en –opgaven, meest geschikte oplossingen (motiveren) en de ruimtelijke consequenties daarvan. In de waterparagraaf is tevens het advies van de waterbeheerder verwerkt.

Planspecifiek

Voor dit planvoornemen is wateradvies opgevraagd via hetwateradvies.nl (bijlage 3). Het initiatief betreft uitsluitend een functiewijziging waarbij geen nieuwe bebouwing wordt toegevoegd en het verhard oppervlak ongewijzigd blijft. Daarmee zijn de effecten op de waterhuishouding zeer beperkt.

Omdat de bestaande situatie wordt gehandhaafd, ontstaan er geen knelpunten ten aanzien van grondwaterstanden en drooglegging. Ook blijft de afvoer en infiltratie van regenwater gelijk. De verruiming van de gebruiksmogelijkheden in het bedrijfsgebouw leidt niet tot een relevante toename van afvalwater ten opzichte van de bestaande situatie. Groene en onverharde delen op het erf blijven behouden en zorgen ervoor dat regenwater in de bodem kan infiltreren en hittestress wordt beperkt. Er zijn daarmee geen negatieve effecten op de waterhuishouding en geen aanvullende maatregelen nodig.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.10 Ecologie

De Wet natuurbescherming (Wnb) is opgenomen in de Omgevingswet: de Aanvullingswet natuur het Aanvullingsbesluit natuur en de Aanvullingsregeling natuur. Er is sprake van een beleidsneutrale overgang. Het huidige normenkader, de instrumenten en de bevoegdheidsverdeling voor het natuurbeschermingsrecht blijft ongewijzigd. Uitgezonderd van de toets ten aanzien van stikstof. Het beoordelen van de effecten van een planontwikkeling op beschermde gebieden is geregeld in artikel 11.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving. De regels van artikel 5.5a van de Wet natuurbescherming (Wnb) blijven gelden tot een bij koninklijk besluit te bepalen datum. Hier vindt, vooralsnog, dus geen verandering plaats ten opzichte van oorspronkelijke wet- en regelgeving. Na de -nog te bepalen- datum dient stikstof te worden gemonitord als omgevingswaarde.

Ter bescherming van de natuur zijn in het Bkl diverse regels opgenomen. Deze regels komen grotendeels overeen met de regels die zijn opgenomen in de huidige Wet natuurbescherming. Het gaat hierbij in de eerste plaats om regels voor de gebiedsbescherming van aangewezen Natura 2000-gebieden, regels voor de soortenbescherming van te beschermen planten diersoorten (waaronder vogels) en regels ter bescherming van houtopstanden. Het gebieds- en soortenbeschermingsregime vloeit voor een belangrijk deel voort uit twee Europese richtlijnen, te weten de Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en de Habitatrichtlijn (92/43/EEG).

Gebiedsbescherming

De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn beschermt Natura 2000-gebieden. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, mogelijkwerijs significante effecten optreden, dienen deze bij de voorbereiding van een ruimtelijk besluit in kaart te worden gebracht en beoordeeld. Natura 2000-gebieden hebben een externe werking, zodat ook ingrepen die buiten deze gebieden plaatsvinden en verstoring kunnen veroorzaken, moeten worden getoetst op het effect van de ingreep op soorten en habitats. Een ruimtelijk plan dat significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied kan alleen worden vastgesteld indien uit een passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten. Indien deze zekerheid niet is verkregen, kan het plan worden vastgesteld, indien wordt voldaan aan de volgende drie voorwaarden:

1. Alternatieve oplossingen zijn niet voorhanden;
2. Het plan is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard; en
3. De noodzakelijke compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk bewaard blijft. In afdeling 8.6 Bkl staat het beoordelingskader voor de omgevingsvergunning voor Natura 2000-activiteiten. Dit is door middel van het aanvullingsspoor Natuur gebeurd.

Soortenbescherming

Onder de Omgevingswet zijn veel dier- en plantsoorten beschermd. De bescherming richt zich op soorten van Europees belang, die onder de reikwijdte van de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen, als om bepaalde soorten van nationaal belang. Soortenbescherming kan de vorm hebben van wet- en regelgeving, maar ook van fysieke maatregelen die bescherming, vestiging of uitbreiding van een soortenpopulatie stimuleren. Op grond van artikel 2.18 lid 1 sub f Omgevingswet zijn in beginsel de provincies hiervoor verantwoordelijk. Echter, ook decentrale overheden kunnen hierover actief beleid voeren. Hierbij kan worden gedacht aan het vaststellen van bijvoorbeeld een programma voor soortenbescherming. Door strikte formulering van een flora- en fauna-activiteit moet bij vrijwel alle activiteiten in de fysieke leefomgeving nagegaan worden of:

- er soorten aanwezig zijn; en
- welke soorten dat zijn.

In hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt bepaald wanneer een vergunning nodig is.

Planspecifiek

Soortenbescherming

Voor het onderhavige initiatief is geen sloop of nieuwbouw voorzien en blijft bestaande bebouwing behouden. Negatieve effecten in het kader van soortenbescherming zijn om die reden niet aan de orde, waarmee het uitvoeren van een ecologisch (soorten)onderzoek niet nodig is.

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt op ruime afstand van Natura 2000-gebied (ca. 9 km tot Rijntakken). Het plan voorziet niet in fysieke ingrepen die kunnen leiden tot aantasting van natuurwaarden of verslechtering van beschermde gebieden. Gelet op de schaal en aard van de ontwikkeling in relatie tot de ruime afstand kunnen negatieve effecten in het kader van gebiedsbescherming op voorhand uitgesloten worden.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.11 Archeologie, cultuurhistorie en landschap

De essentie van het Europees beleid is dat voorafgaand aan de uitvoering van projecten onderzoek moet worden gedaan naar de aanwezigheid van waarden en daar in de ontwikkeling van plannen zoveel mogelijk rekening mee te houden. De essentie van deze wetgeving is behoud van archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem en de bescherming van het cultureel erfgoed en landschap.

De Erfgoedwet en de Omgevingswet vormen samen het fundament voor de duiding en de bescherming van het cultureel erfgoed. De vuistregel voor de verdeling tussen Erfgoedwet en Omgevingswet is als volgt: de *duiding* van cultureel erfgoed en de zorg voor cultuurgooierden in overheidsbezit staat in de Erfgoedwet; de *omgang* met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving is geregeld in de Omgevingswet.

Voor gebouwde of aangelegde monumenten betekent dit dat de vergunningverlening voor het wijzigen van rijksmonumenten is geregeld via de Omgevingswet. Ook aanwijzing en omgang met beschermde stads- en dorpsgezichten gebeurt straks op grond van de Omgevingswet. Datzelfde geldt voor de omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving (vergunningverlening en integratie in de planvorming). Deze aspecten vallen nu nog onder het Overgangsrecht in de Erfgoedwet.

Besluit kwaliteit leefomgeving

In het Bkl is ten aanzien van de bescherming een aantal beginselen geformuleerd (art. 5.130 Bkl). Deze beginselen richten zich op de omgang met monumenten die op grond van het omgevingsplan zijn beschermd, archeologische monumenten, (voorbeschermde) rijksmonumenten, beschermde stads- en dorpsgezichten en beschermde cultuurlandschappen. Daarnaast zijn in afdeling 8.8 van het Bkl regels gesteld voor de beoordeling van rijksmonumentenactiviteit en het verplaatsen van gebouwde monumenten.

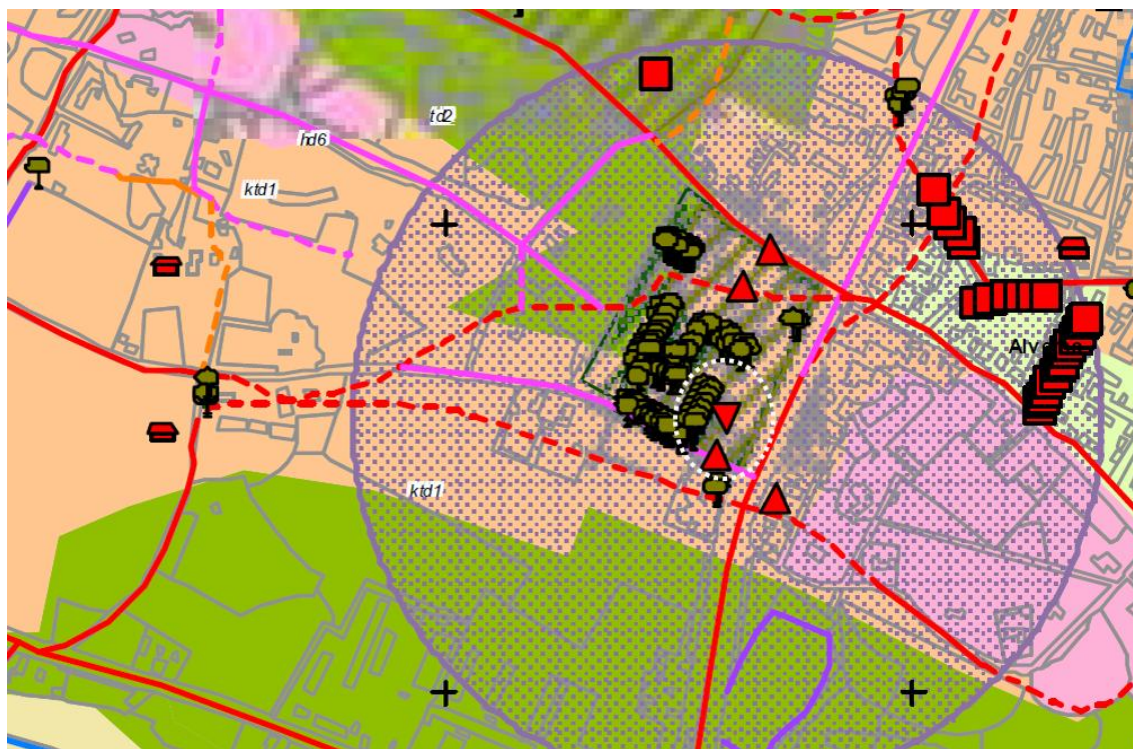
Het gemeentelijk beleid over archeologie en cultuurhistorie is veelal opgenomen op de archeologische beleidskaart en/of de cultuurhistorische waardenkaart. Deze archeologische waarden en verwachtingen en de cultuurhistorische waarden zijn veelal vertaald in respectievelijk archeologische dubbelbestemmingen en cultuurhistorische dubbelbestemmingen opgenomen in het (tijdelijk deel van het) omgevingsplan of activiteitgericht in het gemeentebrede omgevingsplan. Indien het initiatief in deze (werkings)gebieden is gelegen, wordt hieraan getoetst.

Planspecifiek

Cultuurhistorie en landschap

De gemeente Wijchen heeft in 2016 het 'Parapluplan Cultuurhistorie Wijchen' vastgesteld met als doel om via beleid en regels waardevolle gebouwen en gebieden binnen de gemeente te beschermen. Dit parapluplan is opgenomen in het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Binnen dit plan is het plangebied aangeduid met de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied'.

Navolgende afbeelding toont een uitsnede van de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Wijchen. Hierop is te zien dat de molen binnen het plangebied is aangewezen als rijksmonument. De molen blijft in de toekomstige situatie behouden en ongewijzigd, waarmee het cultuurhistorisch waardevolle karakter ervan in stand blijft. Het plan voorziet niet in fysieke ingrepen aan of nabij de molen en tast daarmee het monument niet aan. Dit geldt ook voor de kloostermuur net buiten het plangebied, die is aangewezen als gemeentelijk monument. De ruimtelijke structuur en zichtlijnen blijven behouden. Invloed op de historische wegestructuur of waardevolle beplanting is daarmee uitgesloten. De locatie bevindt zich in de molenbiotop van de molen in het plangebied, maar effecten op de windvang zijn uitgesloten. Afbreuk aan de cultuurhistorische waarde kan worden uitgesloten. De Adviescommissie omgevingskwaliteit heeft geen bezwaar tegen de ontwikkeling. Het aspect cultuurhistorie levert daarmee geen belemmeringen op.

Uitsnede cultuurhistorische waardenkaart (bron: gemeente Wijchen)

Archeologie

Het plangebied kent op grond van de vigerende planologische situatie de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 2'. Dit houdt in dat bij bodemingrepen groter dan 120 m² en dieper dan 30 cm onder maaiveld een archeologisch onderzoek vereist kan zijn. Voorliggend initiatief voorziet echter niet in bodemingrepen van die omvang; er vinden geen grondroerende werkzaamheden plaats die deze grens overschrijden. Bovendien blijven de geldende dubbelbestemmingen ongewijzigd, waardoor eventuele archeologische waarden blijvend beschermd zijn. Archeologie vormt daarmee geen belemmering voor de uitvoering van het plan.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.12 Leidingen

Planologisch relevante leidingen dienen te worden gewaarborgd. Tevens dient rond dergelijke leidingen rekening te worden gehouden met zones waarbinnen mogelijke beperkingen gelden. Planologisch relevante leidingen zijn leidingen waarin de navolgende producten worden vervoerd:

- gas, olie, olieproducten, chemische producten, vaste stoffen/goederen;
- aardgasleidingen afhankelijk van druk;
- defensiebrandstoffen;
- warmte en afvalwater, ruwwater of halffabricaat voor de drink- en industriewatervoorziening met een diameter groter of gelijk aan 18 inch.

Planspecifiek

Uit de vigerende planologische situatie is op te maken dat er geen planologisch relevante leidingen in het plangebied aanwezig zijn. Het aspect leidingen levert geen belemmeringen op ten aanzien van het initiatief.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.13 Duurzaamheid en klimaatadaptatie

Het klimaat verandert en steeds vaker worden we geconfronteerd met de gevolgen, zoals hitte, droogte, extreme neerslag en overstromingen. Klimaatverandering is in een vergaand stadium en de effecten en risico's voor onze samenleving worden steeds groter. Aan de ene kant moeten we de uitstoot van broeikasgassen verminderen, zodat de opwarming beperkt blijft. Aan de andere kant is het noodzakelijk om ons als samenleving aan te passen en voor te bereiden op de reeds ingezette klimaatveranderingen en de gevolgen daarvan. Niet alleen om schade te beperken, maar ook om kansen te benutten.

De nationale opgave voor klimaatadaptatie is beschreven in het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie met daarin een prominente rol voor gemeenten. Lokale gevoeligheden voor klimaatverandering moeten in kaart worden gebracht en als integraal onderdeel van beleid daadkrachtig worden aangepakt. Daarbij is het van belang zowel te kijken naar aanpassingen aan de bestaande openbare ruimte als naar nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Planspecifiek

Het plan leidt niet tot fysieke uitbreiding van bebouwing of verharding, waardoor de bestaande waterhuishouding grotendeels ongewijzigd blijft. Het plan heeft daarmee geen negatieve effecten met betrekking tot wateroverlast of droogte. Doordat de bestaande onverharde delen behouden blijven, kan regenwater ter plaatse infiltreren. Door het behoud van bestaande groenstructuren en beperkte verharding wordt hittestress tegengegaan. Op basis van de klimaateffectatlas is het risico op overstromingen ter plaatse van het plangebied beperkt.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.14 Gezondheid

Wettelijk kader

In paragraaf 5.1.4 van het Bkl wordt het wettelijk kader voor het beschermen van de gezondheid en het milieu gegeven. In deze paragraaf worden instructieregels gegeven voor luchtkwaliteit (paragraaf 5.1.4.1), geluid (paragraaf 5.1.4.2 en 5.1.4.3), trilling (paragraaf 5.1.4.4), bodem (paragraaf 5.1.4.5) en geur (paragraaf 5.1.4.6).

Planspecifiek

In hoofdstuk 4 wordt per milieuaspect ingegaan op de effecten van de ontwikkeling op gezondheid en milieu. Gezondheid heeft onder meer betrekking op de aspecten geluid, geur, trillingen, luchtkwaliteit, (water)veiligheid en bodem. Uit de voorgaande paragrafen blijkt dat ten aanzien van de relevante aspecten geen normen worden overschreden of bijna overschreden. Dat laatste is van belang omdat bij gezondheid (en veiligheid) juist de cumulatieve beoordeling van deze sectorale aspecten van belang is.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.15 Vormvrije MER-beoordeling

De wetgeving omtrent de milieueffectrapportage (m.e.r) is opgenomen in afdeling 16.4 van de Omgevingswet en in hoofdstuk 11 en bijlage V bij het Omgevingsbesluit.

In artikel 16.34, tweede lid van de Omgevingswet is aangegeven dat onder een plan of programma, als bedoeld in artikel 2, onder a, van de SMB-richtlijn (richtlijn 2001/42/EG (Strategische milieubeoordeling), in ieder geval wordt verstaan een omgevingsvisie, een programma, een omgevingsplan en een voorkeursbeslissing. Het bevoegd gezag zal per specifiek geval na moeten gaan of er sprake is van een plan of programma in de zin van de SMB-richtlijn.

Beoordeling of een M.e.r. procedure of beoordeling plaats moet vinden volgt uit Bijlage V van het Omgevingsbesluit.

1. De eerste stap is te kijken of het project voldoet aan de omschrijving van een project in kolom 1.
2. Vervolgens moet gekeken worden of in kolom 4 'de omgevingsvergunning' of 'het omgevingsplan' staat. Het omgevingsplan is relevant als in het plan vergunningplichtige activiteiten worden aangewezen.
3. Als bovenstaande stappen van toepassing zijn op het project, moet bepaald worden of voor het project een mer-plicht of een mer-beoordelingsplicht geldt. Dit gebeurt door te kijken naar de kolommen 2 en 3.
  - a. Voldoet het project aan de voorwaarden van kolom 2? Dan geldt voor het project een 'project-mer-plicht'.
  - b. Voldoet het project aan de voorwaarden van kolom 3? Dan geldt voor het project een 'project-mer-beoordelingsplicht'.

Planspecifiek

Onderhavig initiatief kan niet als stedelijk ontwikkelingsproject aangemerkt worden, waardoor een m.e.r.-beoordeling niet nodig is. Het plan is ook niet mer-plichtig.

Hiermee bestaat er voldoende inzicht in dit aspect dat wordt meegewogen in paragraaf 4.16.

4.16 Conclusie

Artikel 1.3 van de Omgevingswet, *“maatschappelijke doelen van de wet”*, bepaalt het volgende:
“Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang:

1. *bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en*
2. *doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.”*

De Memorie van toelichting licht dit verder toe:

Met behulp van de wet moet de samenleving in staat zijn om de fysieke leefomgeving op de gewenste kwaliteit te brengen, te houden én tegelijkertijd voldoende ruimte te laten voor activiteiten van burgers en

bedrijven. Centraal staat de samenhangende zorg voor de fysieke leefomgeving welke integrale oplossingen moet bevorderen. Integraal betekent niet dat er geen sectorale beleidsdoelen meer zullen zijn. Zo zullen er doelen en randvoorwaarden blijven op het gebied van veiligheid, gezondheid, kwaliteit van ecosystemen, beschikbaarheid van hulpbronnen en behoud van cultureel erfgoed. Het is voor een goede integratie van belang dat sectorale doelen en randvoorwaarden helder en eenduidig zijn, omdat deze het uitgangspunt vormen voor de integrale zorg voor de fysieke leefomgeving. Mocht het zo zijn dat er in een bepaald geval een norm wordt overschreden dan is er de bestuurlijke afwegingsruimte. Die ruimte kan nodig zijn om (gemotiveerd) af te wijken van een norm in verband met bijvoorbeeld (bijzondere) lokale situaties, complexe gebieden of gebiedsoverstijgende belangen.

Om een plan te kunnen vergunnen dient het te voldoen aan de wettelijk eis dat sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Om deze vraag te beantwoorden is een afweging nodig tussen alle aspecten met betrekking tot het plan. Van belang daarbij is dat voldaan wordt aan de eisen voor gezondheid en veiligheid. Dit is van belang omdat hiervoor niet één algemene norm is maar dit tot stand komt als optelsom – en weging – van het totaal. Het kan gewenst zijn af te wijken van een, of meerdere, sectorale aspecten om uitvoering van een maatschappelijk gewenste activiteit of maatwerk in het individuele geval mogelijk te maken. Op deze manier kan afgewogen worden waarom een ontwikkeling bijdraagt aan de evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Aan de hand van een voorbeeld is dit makkelijk duidelijk te maken: dat een woning meer geluid ontvangt van wegverkeer dan gewenst maakt nog niet dat het onaanvaardbaar is. Dat geldt voor veel woningen waar mensen gezond en veilig wonen. Dat geldt ook voor geur, omgevingsveiligheid, trilling, luchtkwaliteit of bodemkwaliteit. Maar als alle zes deze aspecten wat hoger zijn, of drie flink hoger of twee heel hoog – maar binnen de maximale norm – dan kan de conclusie anders zijn.

In voorgaande hoofdstukken is ingegaan op die regels, beleidsonderwerpen en onderzoeksaspecten die relevant zijn voor de beoordeling of bij dit project sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Overige regels, beleidsonderwerpen en onderzoeksaspecten zijn niet relevant voor de beoordeling van dit project en daarom niet beschreven. Dit is in lijn met de Memorie van toelichting paragraaf 2.2 en 4.16.4.

Planspecifiek

Uit voorgaande hoofdstukken blijkt dat er geen aspecten zijn die beperkend werken op de gewenste ontwikkeling. Er wordt voldaan aan de eisen voor gezondheid en veiligheid: ook als optelsom -en de weging daarbij- geldt dat gezien hetgeen in hoofdstuk 4 en 5 is te lezen (*“veilige en gezonde fysieke leefomgeving”* en *“een goede omgevingskwaliteit”*) dit plan voldoet aan evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Hoofdstuk 5 Juridisch bestuurlijke aspecten

5.1 Inleiding

Het TAM-IMRO omgevingsplan is een tijdelijke alternatieve maatregel (TAM) voor gemeenten die in de beginperiode van de Omgevingswet om enige reden nog niet in staat zijn om een omgevingsplan in STOP/TPOD op te stellen of te wijzigen. De TAM is primair bedoeld om urgente gebiedsontwikkeling te kunnen blijven faciliteren. Kort gezegd houdt TAM-IMRO omgevingsplan in dat de oude IMRO-standaard voor planvorming tijdelijk kan worden gebruikt onder de Omgevingswet (nieuw juridisch kader, oude techniek).

5.2 Juridische systematiek

Hoewel onderhavig initiatief gebruik maakt van bestaande techniek, wordt juridisch wel voldaan aan de regels van de Omgevingswet. De regels en verbeelding van voorliggend TAM-omgevingsplan zijn dan ook opgesteld conform de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP). De SVBP geeft normen voor de opbouw van de planregels en voor de digitale verbeelding bij het plan. Dit plan is opgesteld conform de normen van de SVBP2012.

Het juridisch bindend gedeelte van het TAM-omgevingsplan bestaat uit planregels en bijbehorende verbeelding waarop de functies zijn aangegeven. De regels zijn onderverdeeld in een preambule en vier hoofdstukken:

- Preambule;
- Hoofdstuk 1: Algemene regels;
- Hoofdstuk 2: Functieregels;
- Hoofdstuk 3: Algemene regels;
- Hoofdstuk 3: Overgangsregels;

5.3 Werkingsbereik/toepassingsbereik TAM-Omgevingsplan

Dit TAM-omgevingsplan (hierna: plan) wijzigt het omgevingsplan in die zin dat na hoofdstuk 22 van het omgevingsplan een hoofdstuk 22j wordt ingevoegd, bestaande uit de regels van dit plan. De hoofdstukken in de regels moeten gelezen worden als paragrafen van hoofdstuk 22j van het omgevingsplan Wijchen. Dit plan komt in het tijdelijke deel van het omgevingsplan. In de regels staat de verhouding tot de rest van het tijdelijke omgevingsplan (zie artikel 1.2 en 1.3).

5.4 Beschrijving per functie

Onderhavig initiatief kent de volgende functies:

Gemengd

Ter plaatse van het hele plangebied is de functie 'Gemengd' opgenomen. Hierbinnen zijn zowel de bedrijfsfunctie als woonfunctie toegestaan. Het hierbinnen opgenomen bouwvlak correspondeert met de huidige fysieke en planologische situatie.

Wonen

Ter plaatse van de om te zetten bedrijfswoning, is de functie 'Wonen' opgenomen. Het hierbinnen opgenomen bouwvlak correspondeert met de huidige fysieke en planologische situatie. Dit geldt ook voor de opgenomen maatvoeringen. Bij de woning is een aanduiding 'bedrijf aan huis' opgenomen ten behoeve van de aan huis verbonden bedrijfsactiviteit die hier beoogd is.

Verder zijn bestaande dubbelbestemmingen en aanduidingen overgenomen.

Hoofdstuk 6   Economische uitvoerbaarheid

Het kostenverhaal is het door de overheid verhalen van kosten op een initiatiefnemer. Het gaat over overheidskosten voor werken, werkzaamheden en maatregelen. Bijvoorbeeld kosten voor het wijzigen van het omgevingsplan en het aanleggen van openbare voorzieningen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het exploitatieplan komen te vervallen. Het publiekrechtelijk kostenverhaal is daarmee geïntegreerd in het omgevingsplan, het projectbesluit of de omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

De overheid (meestal een gemeente) en een initiatiefnemer kunnen een overeenkomst sluiten over kostenverhaal voorafgaand aan het besluit dat de aangewezen activiteit mogelijk maakt: een zogenoemde 'anterieure overeenkomst'. De Omgevingswet biedt daarvoor een grondslag in paragraaf 13.6.2 van de Omgevingswet. Onderdeel van deze overeenkomst is ook dat hier wordt vastgelegd op welke wijze omgegaan wordt met de nadeelcompensatie.

Naast het kostenverhaal kan ook een vrijwillige 'financiële bijdrage gebiedsontwikkeling' worden afgesproken. Dat is een bijdrage voor ontwikkelingen die niet onder het kostenverhaal vallen, maar wel bijdragen aan de kwaliteit van een gebied.

Hoofdstuk 7   Participatie

7.1   Participatie

De gebruikers van de aangrenzende percelen zijn per brief geïnformeerd over het initiatief. Daarnaast worden gesprekken gevoerd om het plan nader toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

7.2   Vooroverleg

Het initiatief wordt in het kader van het wettelijk overleg voorgelegd aan de relevante instanties.

7.3   Zienswijzen

Het plan heeft ter inzage gelegen van 18 december 2025 tot en met 28 januari 2026. In deze periode zijn geen zienswijzen tegen het plan naar voren gekomen.

Bijlagen bij de motivering

Bijlage 1 Parkeersituatie

Bijlage 2   Quicksan vooronderzoek bodem

Bijlage 3   Digitale watertoets

Regels

Hoofdstuk 1   Inleidende bepalingen

Artikel 1   Toepassingsbereik

1.1   Omgevingsplan Wijchen

Dit plan wijzigt het omgevingsplan Wijchen in die zin dat na hoofdstuk 22 van het omgevingsplan Wijchen een hoofdstuk 22j wordt ingevoegd, bestaande uit de regels van dit plan. De hoofdstukken in dit plan moeten gelezen worden als paragrafen van hoofdstuk 22j van het omgevingsplan Wijchen. In de artikelkop van de artikelen moet na het woord 'Artikel', na de spatie en direct voor het artikelnummer '22j.' gelezen worden. In de kop van de bijlagen moet na het woord 'Bijlage', na de spatie en direct voor het nummer van de bijlage '22j.' gelezen worden.

1.2   Tijdelijk omgevingsplan - bestemmingsplan

Het bestemmingsplan 'Stedelijk Gebied Wijchen' met identificatienummer NL.IMRO.0296.stedgebwijschen-DFBP is niet van toepassing op de locatie, bedoeld in 1.4.

1.3   Tijdelijk omgevingsplan - bruidsschat

De regels in afdeling 22.2 met uitzondering van paragraaf 22.2.7.3, en afdeling 22.3 zijn niet van toepassing voor zover die regels in strijd zijn met regels in dit plan.

1.4   Verwijzing naar verbeelding

De regels van dit plan zijn van toepassing op de locatie TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22j Valendrieseweg 301 Wijchen, waarvan de geometrische bepaalde planobjecten zijn vervat in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301-VG01.

Artikel 2   Begripsbepalingen

2.1   Van toepassing verklaring

Begripsbepalingen die zijn opgenomen in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving, bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving, bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, bijlage I bij het Omgevingsbesluit en bijlage I bij de Omgevingsregeling, zijn van toepassing op dit plan.

2.2   Aanvullende begrippen

In aanvulling op het bepaalde in 2.1 worden voor de toepassing van de regels in dit plan de begrippen als bedoeld in 2.3 tot en met 2.37 gehanteerd.

2.3   Plan

Het TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22j Valendrieseweg 301 Wijchen met identificatienummer NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301-VG01 van de gemeente Wijchen bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals vervat in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301-VG01 met de in dit plan opgenomen regels en de daarbij behorende bijlagen.

2.4   Locatievlak

een geometrisch bepaald vlak dat is aangewezen voor een gebruiksdoel.

2.5   aanduiding

Een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

2.6 aan- of uitbouw

een aan een hoofdgebouw gebouwde ruimte, die deel uitmaakt van het hoofdgebouw, maar daaraan ruimtelijk (door zijn constructie of afmetingen) ondergeschikt is - maximaal bestaande uit één bouwlaag al dan niet met kap - met dien verstande dat een aanbouw een zelfstandige ruimte is, toegankelijk vanuit het hoofdgebouw en een uitbouw een uitbreiding van een reeds bestaande ruimte van het hoofdgebouw is;

2.7 archeologische waarden

de aan een gebied toegekende waarden, gekenmerkt door het belang voor de archeologie en de kennis van de beschavingsgeschiedenis;

2.8 bebouwingspercentage

het percentage van het bouwperceel dat met gebouwen mag worden bebouwd; de gronden onder het oorspronkelijke hoofdgebouw binnen de bestemming 'Wonen' daarbij niet meegerekend;

2.9 beroep en/of bedrijf aan huis

een beroep dan wel een bedrijf, waarvan de activiteiten niet publiekgericht zijn, en dat op kleine schaal door een van de bewoners van een woning wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en de desbetreffende beroepsuitoefening een ruimtelijke uitstraling heeft die in overeenstemming is met de woonfunctie ter plaatse;

2.10 bedrijfsactiviteiten

handelingen en werkzaamheden die plaatsvinden in het kader van de uitoefening van een bedrijf;

2.11 bebouwing

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

2.12 bed & breakfast

een verblijfsrecreatieve nevenactiviteit met als doel het verstrekken van logies en ontbijt aan maximaal acht gasten, verspreid over maximaal vier kamers voor de duur van maximaal zeven aaneengesloten overnachtingen; onder bed & breakfast wordt niet verstaan overnachting, noodzakelijk in verband met het verrichten van tijdelijke of seizoensgebonden werkzaamheden en/of arbeid of permanente kamerverhuur;

2.13 bestaand

t.a.v. bebouwing: bebouwing, zoals legaal aanwezig op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan, dan wel die mag worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde vergunning;

t.a.v. gebruik: het gebruik van grond en opstallen, zoals aanwezig op het tijdstip dat het plan rechtskracht heeft verkregen;

t.a.v. werken of werkzaamheden: zoals legaal aanwezig op het tijdstip van het ontwerpbestemmingsplan, dan wel toegestaan krachtens omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1 onder b van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

2.14 bevoegd gezag

bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit ten aanzien van een aanvraag om een omgevingsvergunning of ten aanzien van een al verleende omgevingsvergunning;

2.15 bouwperceel

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

2.16 bouwperceelgrens

een grens van een bouwperceel;

2.17 bouwvlak

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

2.18 carport

een bouwwerk in de vorm van een dakconstructie dat wordt ondersteund door palen of kolommen; en waarvan de begrenzing wordt gevormd door maximaal één eigen wand, dan wel - aan maximaal 3 zijden - door gevels van aansluitende gebouwen;

2.19 cultuurhistorische waarden

de aan een gebied toegekende waarden, gekenmerkt door de ten gevolge van een vroeger cultuur- of levenspatroon ontstane in het terrein waarneembare vormen van landschap en bebouwing, welke hetzij van waarde zijn voor de wetenschap, hetzij een zodanige historische waarde bezitten dat het behoud van belang is te achten;

2.20 erf

dat deel van een bouwperceel, zowel binnen als buiten het bouwvlak, waarop ingevolge de regels bijbehorende bouwwerken mogen worden opgericht;

2.21 gastouderschap

kinderopvang welke plaatsvindt in een gastgezin, na tussenkomst van een geregistreerd gastouderbureau. Een geregistreerde gastouder verzorgt de opvang op het eigen woonadres of op het adres van één van de ouders. Als de opvang bij de ouders plaatsvindt, kunnen daar ook kinderen van andere ouders worden opgevangen;

2.22 huishouden

persoon of groep personen die een gemeenschappelijke huishouding voert, waarbij sprake is van onderlinge verbondenheid en continuïteit in de samenstelling ervan. Kamerverhuur wordt daaronder niet begrepen;

2.23 internetwinkel

Detailhandel zonder showroom, waarvan de handel alleen via internet en andere media loopt zonder dat hierbij de mogelijkheid tot afhalen bestaat.

2.24 luifel

een bouwwerk, geen gebouw zijnde, dat een overdekte ruimte vormt zonder dan wel met ten hoogste één wand;

2.25 nutsvoorzieningen

voorzieningen ten behoeve van het openbare nut, zoals transformatorhuisjes, gasreducerstations, schakeluisjes, duikers, bemalingsinstallaties, gemaalgebouwtjes, telefooncellen, voorzieningen ten behoeve van (ondergrondse) afvalinzameling en apparatuur voor telecommunicatie;

2.26 ondergeschikte bouwdelen

ondergeschikte delen aan een gebouw zoals, trappen, bordessen, funderingen, kelderingangen, overstekende daken, goten, luifels, balkons, balkonhekken, schoorstenen, liftopbouwen, zonnepanelen, airco-installaties en andere ondergeschikte (dak)opbouwen;

2.27 ondergeschikte functie

een functie die in ruimtelijke en/of bedrijfseconomische zin ondergeschikt zijn aan de hoofdfunctie binnen een bestemming;

2.28 overkapping

een bouwwerk in de vorm van een dakconstructie dat wordt ondersteund door palen of kolommen; en waarvan de begrenzing wordt gevormd door maximaal één eigen wand, dan wel - aan maximaal 3 zijden - door gevels van aansluitende gebouwen;

2.29 peil

de bovenkant van de afgewerkte begane grondvloer van een gebouw;- voor overige bouwwerken geldt de gemiddelde hoogte van het aan het bouwwerk aansluitende terrein;

2.30 sociale relatie

de band tussen twee of meerdere mensen op maatschappelijk (sociaal) gebied. Dit kan een familieband zijn maar ook een andere relatie is mogelijk bijvoorbeeld vrienden;

2.31 verbeelding

de kaart met de bijbehorende verklaring, waarop de bestemmingen van de in het plan begrepen gronden zijn aangegeven;

2.32 vloeroppervlak

de totale oppervlakte, gemeten op vloerniveau, die voor een functie wordt gebruikt;

2.33 voorgevel

de gevel van het hoofdgebouw die door zijn aard, functie, constructie dan wel gelet op de uitstraling ervan als belangrijkste gevel kan worden aangemerkt;

2.34 voorgevellijn

de lijn waarin de voorgevel van het hoofdgebouw is gelegen, alsmede het verlengde daarvan;

2.35 vrijstaand

bebouwing waarbij de hoofdgebouwen aan beide zijden niet in de perceelsgrens zijn gebouwd;

2.36 wonen

het verblijven van één huishouden in een woning;

2.37 woning

een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden;

Artikel 3   Meet- en rekenbepalingen

3.1   Meetbepalingen

In aanvulling op en indien van toepassing in afwijking van het bepaalde in artikel 22.24 van dit omgevingsplan, gelden de volgende meetbepalingen:

3.2   bebouwingspercentage

een in de regels aangegeven percentage, dat de grootte van het deel van het bouwperceel, bouwvlak of aanduidingsvlak aangeeft dat maximaal mag worden bebouwd. De oppervlakte van zwembaden wordt niet meegerekend bij het bepalen van het bebouwingspercentage.

3.3   dakhelling

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

3.4   goothoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

3.5   inhoud van een bouwwerk

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

3.6   bouwhoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

3.7   oppervlakte van een bouwwerk

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein;

3.8   peil

de hoogte gemeten vanaf het aansluitend afgewerkt terrein, waarbij plaatselijke, niet bij het verdere verloop van het terrein passende, ophogingen of verdiepingen aan de voet van het bouwwerk, anders dan noodzakelijk voor de bouw daarvan, buiten beschouwing blijven.

3.9   toepassing van maten

Bij toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwonderdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, liftschachten, gevel- en kroonlijsten, luifels, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouwgrenzen niet meer dan 1 m. bedraagt.

Hoofdstuk 2   Specifieke regels over functies

Artikel 4   Wonen

4.1   Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301- is aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen.

4.2   Functieomschrijving Wonen

Een locatie die is aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen heeft de volgende functies:

- a. wonen, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding 'bedrijf aan huis' tevens een beroep en/of bedrijf aan huis toegestaan zijn met inachtneming van hetgeen opgenomen in 4.3.2;
  - b. waterhuishoudkundige doeleinden;
- een en ander met de bijbehorende voorzieningen, zoals perceelontsluitingen, tuinen en erven en overeenkomstig de in 4.3 opgenomen nadere regels.

4.3   Gebruiksactiviteit - nadere regels

4.3.1   Aantal woningen

Per locatievlak dat is aangewezen voor het gebruiksdoel Wonen is maximaal één woning toegestaan.

4.3.2   Aan huis verbonden beroep/bedrijf

Het gebruik van een deel van de woning en/of de daarbij behorende bijgebouwen ten behoeve van de uitoefening van een niet-publieksgerichte beroeps- en/of bedrijfsactiviteit aan huis is toegestaan, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a. het ten behoeve van de aan huis gebonden beroeps- en bedrijfsactiviteit in gebruik te nemen vloeroppervlak bedraagt maximaal 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning en/of de bijbehorende bouwwerken met een maximum van 100 m²;
- b. degene die de activiteiten in de woning en/of de bijbehorende bouwwerken uitoefent, dient tevens de bewoner van de woning te zijn;
- c. de noodzakelijke parkeervoorzieningen dienen op eigen terrein te worden gesitueerd, tenzij wordt aangetoond dat geen onevenredige parkeerdruk ontstaat in het openbaar gebied;
- d. de activiteit dient qua aard, milieubelasting en uitstraling te passen in een woonomgeving;
- e. er mag geen sprake zijn van een onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat.
- f. er mag geen detailhandel of groothandel plaatsvinden, uitgezonderd een beperkte verkoop als ondergeschikte activiteit en wel in verband met de aan huis verbonden activiteit alsmede handelsactiviteiten via het internet;
- g. vanaf de openbare weg zichtbare excessieve reclame-uitingen zijn niet toegestaan;
- h. bij de uitoefening van de aan huis verbonden beroeps- of bedrijfsactiviteit mag alleen huishoudelijk afvalwater worden geloosd.

4.3.3   Gastouderschap

In een woning en/of de bijbehorende bijbehorende bouwwerken is het uitvoeren van gastouderschap toegestaan onder de volgende voorwaarden:

- a. het (mede) ten behoeve van gastouderschap in gebruik te nemen vloeroppervlak mag maximaal 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning en/of de bijbehorende bouwwerken bedragen met een maximum van 50 m²;
- b. degene die de activiteiten in de woning en/of bijbehorende bouwwerken uitoefent, dient tevens de bewoner van de woning te zijn;

- c. de activiteit mag niet leiden tot gebruik van extra parkeerruimte in het openbaar gebied;
- d. vanaf de openbare weg zichtbare excessieve reclame-uitingen zijn niet toegestaan.

4.3.4 *Internetwinkel*

In een woning en/of de bijbehorende bijbehorende bouwwerken is het uitvoeren van een internetwinkel toegestaan onder de volgende voorwaarden:

- a. het (mede) ten behoeve van een internetwinkel in gebruik te nemen vloeroppervlak mag maximaal 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning en/of de bijbehorende bouwwerken bedragen met een maximum van 50 m²;
- b. degene die de activiteiten in de woning en/of bijbehorende bouwwerken uitoefent, dient tevens de bewoner van de woning te zijn;
- c. de activiteit mag niet leiden tot gebruik van extra parkeerruimte in het openbaar gebied;
- d. vanaf de openbare weg zichtbare excessieve reclame-uitingen zijn niet toegestaan.

4.4 **Gebruiksactiviteit - verboden**

4.4.1 *Algemeen*

Het is verboden om gronden en bouwwerken te gebruiken op een wijze die niet ten dienste staat van de in 4.2 genoemde functies van de gronden.

4.4.2 *Zelfstandige bewoning van vrijstaande bijgebouwen*

Het is in ieder geval verboden om vrijstaande bijgebouwen te gebruiken en/of te laten gebruiken als zelfstandige woning en als afhankelijke woonruimte.

4.5 **Bouwactiviteit - algemeen**

Bouwwerken zijn alleen toegestaan indien zij ten dienste staan van de functies genoemd in 4.2.

4.6 **Bouwactiviteit - beoordelingsregels**

4.6.1 *Woningen*

Ten aanzien van woningen geldt dat:

- a. woningen uitsluitend zijn toegestaan ter plaatse van een bouwvlak, met dien verstande dat ondergeschikte bouwdelen tevens buiten het bouwvlak zijn toegestaan;
- b. de goothoogte en de bouwhoogte van een gebouw niet meer bedraagt dan ter plaatse van de aanduiding 'maximum goothoogte, (m) maximum bouwhoogte (m)' aangegeven goothoogte respectievelijk bouwhoogte;
- c. de inhoud van een woning maximaal 600 m³ bedraagt.

4.6.2 *Bijbehorende bouwwerken voor de voorgevel*

Voor bijbehorende bouwwerken vóór de voorgevellijn en voor zover niet gelegen binnen het bouwvlak, geldt dat deze uitsluitend aan de voorgevel van het hoofdgebouw of een naar het openbaar gebied gekeerde zijgevel van het hoofdgebouw mogen worden gebouwd, met dien verstande dat:

- a. de horizontale diepte maximaal 1,5 m bedraagt;
- b. de breedte maximaal 60 % van de breedte van de voorgevel van het hoofdgebouw bedraagt;
- c. de bouwhoogte maximaal de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw vermeerderd met 0,5 m en met een maximum van 4 m bedraagt;
- d. de gezamenlijke oppervlakte maximaal 8 m² bedraagt;
- e. de afstand tot het openbaar gebied minimaal 2 m bedraagt;
- f. voor carports en overkappingen is het bepaalde onder 4.6.2 niet van toepassing maar geldt 4.6.4 onder c.

4.6.3 *Bijbehorende bouwwerken achter de voorgevel*

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken achter de voorgevel lijn gelden de volgende bepalingen:

- a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, waarbij bijbehorende bouwwerken op minimaal 1 m achter de voorgevel lijn van het hoofdgebouw dienen te worden gebouwd;
- b. de gezamenlijke oppervlakte van bijbehorende bouwwerken mag per bouwperceel maximaal 150 m² bedragen;
- c. het bebouwingspercentage van het bouwperceel mag maximaal 60% bedragen, met dien verstande dat de gezamenlijke oppervlakte van bijbehorende bouwwerken per bouwperceel in ieder geval 20 m² mag bedragen;
- d. de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk buiten het bouwvlak mag niet meer bedragen dan de hoogte van de bovenkant van de eerste verdiepingvloer van het hoofdgebouw vermeerderd met 0,5 meter, tot een maximum van 4 meter;
- e. de goothoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk buiten het bouwvlak mag maximaal 3 meter bedragen;
- f. de bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak mag maximaal 5 meter bedragen;
- g. de dakhelling bedraagt minimaal 30° en maximaal 65°.
- h. voor carports en overkappingen is het bepaalde onder 4.6.3 niet van toepassing maar geldt 4.6.4 onder c.

4.6.4 *Bouwwerken, geen gebouwen zijnde*

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde gelden de volgende regels:

- a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, vóór de voorgevel of het verlengde daarvan niet meer mag bedragen dan 2 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van terreinafscheidingen maximaal 1 m mag bedragen;
- b. de bouwhoogte van speeltoestellen en vlaggenmasten niet meer mag bedragen dan respectievelijk 3 m en 8 m;
- c. de bouwhoogte van pergola's niet meer mag bedragen dan 3 m;
- d. voor carports en overkappingen geldt dat:
  1. deze 1 m voor of ten minste 0,5 m achter de voorgevel worden gebouwd;
  2. de hoogte niet meer dan 3 m mag bedragen;
  3. de oppervlakte niet meer dan 30 m² mag bedragen;
- e. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, achter de voorgevel of het verlengde daarvan niet meer mag bedragen dan 2 m.

4.7 Omgevingsplanactiviteit

4.7.1 *Bed & Breakfast*

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden en bouwwerken te gebruiken ten behoeve van een bed & breakfast.
2. De omgevingsvergunning bedoeld onder 1 wordt alleen verleend indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
  - a. de bed & breakfast is bedoeld voor maximaal 8 personen en er zijn niet meer dan 4 kamers toegestaan;
  - b. deze nevenactiviteit is enkel in de woning en de daarbij behorende bijgebouwen toegestaan;
  - c. de nevenactiviteit is ondergeschikt van aard;
  - d. de voor bed & breakfast gebruikte oppervlakte mag niet meer bedragen dan 100 m²;
  - e. ten behoeve van de bed & breakfast voorzieningen zijn maximaal 8 (éénpersoons)bedden toegestaan;
  - f. permanente bewoning of huisvesting van tijdelijke werknemers is niet toegestaan;
  - g. er wordt een nachtregister bijgehouden;
  - h. het gebruik mag niet leiden tot extra belemmeringen voor de bedrijfsontwikkelingen van de

- omliggende functies;
- i. de verkeersaantrekkende werking dient te zijn afgestemd op de feitelijke ontsluitingssituatie;
  - j. er dient op eigen terrein te worden voorzien in de parkeerbehoefte;
  - k. het woon- en leefklimaat mag niet onevenredig worden aangetast;
  - l. alleen de lozing van huishoudelijk afvalwater is toegestaan.

4.8 Maatwerkvoorschrift

4.8.1 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om met een maatwerkvoorschrift nadere eisen te stellen ten aanzien van de situering en de afmetingen van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, in verband met:

- a. het voorkomen van een onevenredige aantasting van gebruiksmogelijkheden van de naastgelegen gronden;
- b. de stedenbouwkundige en landschappelijke kwaliteit;
- c. de verkeersveiligheid en brandveiligheid.

Artikel 5 Gemengd

5.1 Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301-VG01 is aangewezen voor het gebruiksdoel Gemengd.

5.2 Functieomschrijving Gemengd

Een locatie die is aangewezen voor het gebruiksdoel Gemengd heeft de volgende functies:

- a. bedrijvigheid en voorzieningen zoals opgenomen in bijlage 1 bij de regels, met inachtneming van hetgeen opgenomen in artikel 6;
- b. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - rijksmonument' tevens voor de instandhouding van de hier aanwezige monumentale waarden;
- c. parkeervoorzieningen;
- d. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waterafvoer en waterberging;
- e. bijbehorende voorzieningen zoals terrassen, tuinen, erven, paden e.d.

5.3 Bouwactiviteiten - algemeen

5.3.1 Functionele relatie

Bouwwerken zijn alleen toegestaan indien zij ten dienste staan van de functies genoemd in 5.2;

5.4 Bouwactiviteit - gebouwen

Voor het oprichten van gebouwen geldt het volgende:

- a. gebouwen dienen binnen een bouwvlak te worden gebouwd, met dien verstande dat: ondergeschikte bouwdelen tevens buiten het bouwvlak zijn toegestaan;
- b. de goothoogte en de bouwhoogte van een gebouw niet meer bedraagt dan ter plaatse van de aanduiding 'maximum goothoogte, (m) maximum bouwhoogte (m)' aangegeven goothoogte respectievelijk bouwhoogte;
- c. in afwijking van het bepaalde onder b ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - rijksmonument' de goothoogte en de bouwhoogte van deze gebouwen niet meer mag bedragen dan de op het moment van ter visie legging van het plan bestaande goothoogte en bouwhoogte;

5.5 Bouwactiviteit - bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het oprichten van bouwwerken, geen gebouwen zijnde geldt het volgende:

- a. de bouwhoogte van erfafscheidingen mag niet meer bedragen dan 2 m;
- b. de bouwhoogte van licht- en vlaggenmasten mag niet meer dan 6 meter bedragen;
- c. voor carports en overkappingen geldt dat;
  1. deze minimaal 1 m achter de voorgevel worden gebouwd;
  2. de hoogte maximaal 3 m mag bedragen;
  3. de gezamenlijk oppervlakte maximaal 30 m² mag bedragen;
- d. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 5 m.

Hoofdstuk 3   Algemene regels over functies

Artikel 6   Parkeren

6.1   **Bouwactiviteit**

De vergunning voor het bouwen, in stand houden en gebruiken van een gebouw wordt alleen verleend indien er wordt voorzien in voldoende parkeermogelijkheden op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden. De toename van de parkeerbehoefte wordt bepaald op de wijze zoals beschreven in de op dat moment geldende beleidsregels "Parkeerbeleidsplan gemeente Wijchen".

6.2   **Gebruiksactiviteit**

6.2.1   *Verbod*

Het is in ieder geval verboden om gronden en bouwwerken te gebruiken:

- a. indien gedurende het gebruik van een gebouw en de bijbehorende gronden, niet in voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien volgens de normering zoals deze is opgenomen in de op dat moment geldende beleidsregel "Parkeerbeleidsplan gemeente Wijchen";
- b. indien niet in voldoende mate publieke parkeerplaatsen beschikbaar blijven voor de bestaande functies waarbij rekening mag worden gehouden met dubbelgebruik. De parkeerplaatsen ten behoeve van de bestaande voorzieningen dienen vrij toegankelijk en van goede kwaliteit te zijn, waarbij deze eveneens op een reële loopafstand tot de omliggende functies moeten zijn gelegen.

6.2.2   *Instandhouding parkeervoorzieningen*

Ruimte(n) voor het parkeren van voertuigen, voor zover de aanwezigheid van deze ruimte(n) krachtens deze parkeerregels is geëist, dient te allen tijde voor dit doel beschikbaar te blijven. Ander gebruik wordt aangemerkt als strijdig gebruik.

6.2.3   *Laden en lossen*

Indien het gebruik van een terrein van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet (zoals bepaald in de beleidsregels "Parkeerbeleidsplan gemeente Wijchen" en de CROW-publicatie 381 'Toekomstbestendig parkeren, Van parkeercijfers naar parkeernormen' (10 december 2018)) in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.

6.2.4   *Maatwerkvoorschrift*

Bij maatwerkvoorschrift kan, indien op een andere wijze kan worden voldaan aan de parkeerbehoefte, worden afgeweken van het bepaalde in dit artikel.

Artikel 7   **Aanvraagvereisten**

1. De aanvraagvereisten, bedoeld in paragraaf 22.5.2, zijn van overeenkomstige toepassing op een omgevingsvergunning die is vereist op grond van dit plan. In het bijzonder geldt dat:
  - a. het bepaalde in artikel 22.284 van toepassing is op een aanvraag om omgevingsvergunning voor een aanlegactiviteit in dit plan; en
  - b. het bepaalde in 22.286 van toepassing is op een aanvraag om omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit in dit plan.
2. In aanvulling op het bepaalde onder 1 worden bij de aanvraag om omgevingsvergunning die gegevens en bescheiden overlegd die naar het oordeel van het bevoegde gezag noodzakelijk zijn voor een toets aan de beoordelingsregels.

Artikel 8   Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 9   Toepassingsbereik

De regels van dit hoofdstuk zijn van toepassing op alle gronden binnen het TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22j Valendrieseweg 301 Wijchen zoals opgenomen in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301-VG01.

Hoofdstuk 4   Regels ter bescherming van waarden en objecten

Artikel 10   Waarde - Archeologie 2

10.1   Voorrangsregeling

De regels in dit artikel hebben voorrang op de regels in hoofdstuk 2 en 3.

10.2   Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301-VG01 is aangewezen als Waarde - Archeologie 2.

10.3   Functieomschrijving

Een locatie die is aangewezen als Waarde - Archeologie 2 heeft mede als functie het behoud en bescherming van waardevolle verwachte archeologische informatie in de bodem. Het gaat hierbij om AMK terreinen, archeologische vindplaatsen en oude woongronden, inclusief een zone van 50 m rondom deze gebieden.

10.4   Bouwactiviteit

10.4.1   Aanvullende aanvraagvereisten

1. Bij de aanvraag om omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 22.26 van dit omgevingsplan voor het oprichten van een bouwwerk groter dan 120 m² dient de aanvrager een rapport te overleggen, waarin de archeologische waarden van de gronden, waarop de aanvraag betrekking heeft, naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
2. In afwijking van het gestelde onder a hoeft de aanvrager van een omgevingsvergunning geen rapport als bedoeld onder a te overleggen, indien:
  - a. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het vervangen van bestaande bebouwing (waaronder bestaande ondergrondse kelders), waarbij de oppervlakte aan bebouwing niet wordt uitgebreid en de bestaande fundering wordt benut;
  - b. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het uitbreiden van bestaande bebouwing tot maximaal 2,5 m uit de bestaande fundering;
  - c. de aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft op het bouwen in de bodem tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
  - d. naar oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van de gronden in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

10.4.2   Aanvullende vergunningvoorschriften

Indien uit het onder 10.4.1 onder 1 genoemde rapport of uit de beschikbare informatie als bedoeld in 10.4.1 onder 2 sub d, blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het oprichten van het vergunde bouwwerk zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de activiteit die tot een bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij die voorschriften te stellen kwalificaties;
- d. de verplichting om na beëindiging van de werken en werkzaamheden een verslag uit te brengen waaruit blijkt op welke wijze met de archeologische waarden is omgegaan.

10.5 Aanlegactiviteit

10.5.1 Vergunningplicht

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning de volgende aanlegactiviteiten uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

- a. grondwerkzaamheden, zoals afgraven, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, diepploegen, aanbrengen van oppervlakteverhardingen, aanleg van drainage, verwijderen van funderingen en aanleg of rooien van bos, boomgaard, boom- of fruitteelt of diepwortelende beplanting.
- b. graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofilieren van waterlopen, sloten en greppels;
- c. aanleggen van leidingen.

10.5.2 Uitzondering vergunningplicht

Het verbod van 10.5.1 geldt niet voor aanlegactiviteiten:

- a. in het kader van archeologisch onderzoek en archeologische opgravingen, mits deze worden verricht door een ter zake deskundige als bedoeld in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie;
- b. voor aanlegactiviteiten in het kader van het normale beheer en onderhoud, met inbegrip van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande bestratingen, drainage, kabels, leidingen en beplantingen voor zover deze werkzaamheden zich beperken tot reeds geroerde gronden;
- c. voor aanlegactiviteiten in het kader van het normale agrarische gebruik, waaronder de aanleg van teeltondersteunende voorzieningen;
- d. voor zover het aanlegactiviteiten in de bodem betreft tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
- e. voor zover het werkzaamheden in de bodem betreft over een maximale oppervlakte van 1000 m²;
- f. voor zover het aanlegactiviteiten in de bodem betreft binnen een afstand van maximaal 2,5 m uit een bestaande fundering van een bestaand bouwwerk;
- g. voor aanlegactiviteiten die op het moment van het van kracht worden van dit artikel legaal in uitvoering zijn of legaal kunnen worden uitgevoerd krachtens een voor dat tijdstip geldende dan wel aangevraagde vergunning.

10.5.3 Aanvraagvereisten

1. Bij de aanvraag om omgevingsvergunning dient de aanvrager voor de toetsing aan dit omgevingsplan in ieder geval een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkt de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.
2. Een rapport als bedoeld onder 1 is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van de gronden in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.
3. Indien het rapport bedoeld onder 1 of andere beschikbare informatie als bedoeld onder 2 daartoe aanleiding geeft, dient op advies van een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg, die voldoet aan door het bevoegd te stellen kwalificaties zonnodig archeologisch vervolgonderzoek plaats te vinden.

10.5.4 Beoordelingsregels

De omgevingsvergunning wordt alleen verleend voor zover de archeologische waarden niet onevenredig worden aangetast,

10.5.5 Voorschriften

Het bevoegd gezag kan aan de omgevingsvergunning de verplichting verbinden tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden.

Artikel 11 Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied

11.1 Voorrangsregeling

De regels in dit artikel hebben voorrang op de regels in hoofdstuk 2 en 3.

11.2 Toepassingsbereik

De regels van dit artikel zijn van toepassing op de locatie die in het GML-bestand met identificatienummer NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301- VG01 is aangewezen als Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied.

11.3 Functieomschrijving

1. Een locatie die is aangewezen als Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied heeft mede als functie het behoud, beheer en versterking van de cultuurhistorische waarden van de cultuurhistorisch waardevolle gebieden.
2. De cultuurhistorisch waardevolle gebieden als bedoeld in 1 betreffen de gebieden die zijn opgenomen in de Cultuurhistorische waarderingskaart, zoals deze opgenomen in bijlage 2 bij de regels bij dit plan, en zijn aangeduid als cultuurlandschappelijke waardering zeer hoog, hoog en middelhoog. De waardering van deze gebieden is gebaseerd op de beleidsnota 'Samen in verscheidenheid' en in bijlage 3 nader beschreven.
  - a. Onder de gebieden zoals genoemd in 2 bevinden zich ook de oude bebouwingslinten en de belangrijkste (historische) doorgaande wegen en waterlopen. De cultuurhistorische waarden van deze gebieden bestaan uit:
    - de mate van visueel-ruimtelijke relatie met de (agrarische) percelen en het onderscheid daarin tussen de verschillende landschapstypen (open, half-open of gesloten);
    - de overwegend agrarische oorsprong van de bebouwing in de linten;
    - de maat en schaal van de bebouwing;
    - de variatie van rooilijnen en bouwmassa's langs de linten;
    - de compactheid van de bebouwingsensembles op de afzonderlijke percelen;
    - hoofdgebouwen die gericht zijn op de bebouwingslinten;
    - een herkenbaar onderscheid in situering en massa tussen hoofd- en bijgebouwen.

11.4 Maatwerkvoorschrift

Burgemeester en wethouders kunnen met een maatwerkvoorschrift en gelet op het bepaalde in 11.3 nadere eisen stellen ten aanzien van de situering, de oppervlakte en de (goot)hoogte van bebouwing.

11.5 Aanlegactiviteit

11.5.1 Vergunningplicht

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning de volgende aanlegactiviteiten te verrichten:

- a. het aanbrengen van (half-)verhardingen;
- b. het rooien of vellen van houtgewas;
- c. afgraven, vergraven, ophogen en egaliseren van de bodem;
- d. graven of dempen van sloten;
- e. verwijderen van perceelsrandbeplanting;
- f. aanleggen van wegen of paden;
- g. wijzigen van perceels- of kavelgrenzen;
- h. het aanbrengen van hoogopgaande beplanting anders dan het herplanten van gerooide / gevelde houtopstanden;
- i. het verwijderen van wegen of paden.

11.5.2 Uitzondering vergunningplicht

Het verbod van 11.5.1 geldt niet voor aanlegactiviteiten:

- a. die het normale onderhoud betreffen en/of plaatsvinden in het kader van het normale beheer en gebruik van de gronden
- b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit artikel.
- c. die plaatsvinden ter plaatse van een 'bouwvlak' of ter plaatse van een locaties die zijn aangewezen als een niet-agrarische functie..

11.5.3 Aanvraagvereisten

De aanvrager overlegt bij zijn aanvraag de gegevens en bescheiden die nodig zijn voor de beoordeling als bedoeld in 11.5.4.

11.5.4 Beoordelingsregels

De omgevingsvergunning wordt alleen verleend indien de aanlegactiviteiten geen onevenredige aantasting tot gevolg hebben van de cultuurhistorische waarden.

Artikel 12 Algemene aanduidingsregels

12.1 Monumenten

12.1.1 Specifieke bouwaanduiding - rijksmonument

Ter plaatse van de aanduiding 'Specifieke bouwaanduiding - rijksmonument' zijn de gronden, naast de hier geldende functie, tevens aangewezen voor de instandhouding van de hier aanwezige monumentale waarden en de daaraan ruimtelijk samenhangende monumentale waarden, waaronder de molenbelt.

12.2 Vrijwaringszone - molenbiotoop

Nieuwe bebouwing of beplanting is niet toegestaan als daardoor de windvang van de molen wordt beperkt.

12.3 Veiligheidszone - nutsvoorziening

12.3.1 Bouwregels

Ter plaatse van de aanduiding "Veiligheidszone - nutsvoorziening" is het verboden kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten op te richten.

Hoofdstuk 5   Overgangsregels

Artikel 13   Overgangsrecht

13.1   Overgangsrecht bouwwerken

13.1.1   *Algemeen*

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan aanwezig of in uitvoering is, danwel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van dit plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

- a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
- b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

13.1.2   *Afwijken bij omgevingsvergunning*

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in 13.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 13.1.1 met maximaal 10 %.

13.1.3   *Uitzondering*

Het bepaalde in 13.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan, maar zijn gebouwd zonder omgevingsvergunning en in strijd zijn met het omgevingsplan zoals dat gold voor inwerkingtreding van dit plan.

13.2   Overgangsrecht gebruik

13.2.1   *Algemeen*

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

13.2.2   *Strijdig gebruik*

Het is verboden het met dit plan strijdige gebruik, bedoeld in 13.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dit plan strijdige gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

13.2.3   *Onderbroken gebruik*

Indien het gebruik, bedoeld in 13.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

13.2.4   *Uitzondering*

Het bepaalde in 13.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het omgevingsplan voor inwerkingtreding van dit plan.

Bijlagen bij de regels

Bijlage 1   Staat van bedrijfsactiviteiten

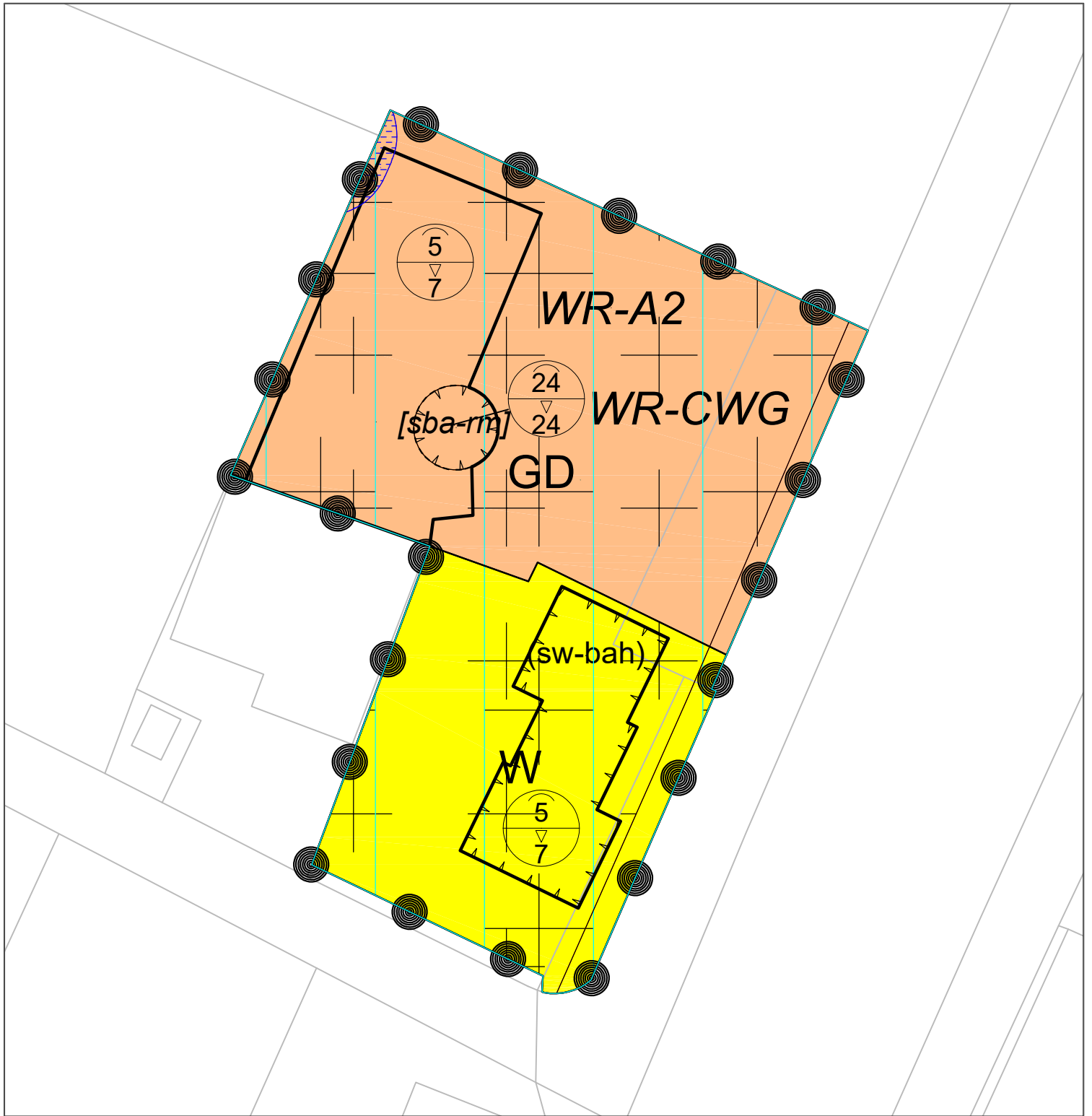
Bijlage 2   Cultuurhistorische waarderingskaart

Bijlage 3   Beleidsnota cultuurhistorie met bijlagen

LEGENDA

Plangebied

Functies

GD Gemengd

W Wonen

Dubbelbestemmingen

Waarde - Archeologie 2

Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied

Gebiedsaanduidingen

veiligheidszone - nutsvoorziening

vrijwaringszone - molenbiotoop

Bouwaanduidingen

specifieke bouwaanduiding - rijksmonument

Bouwvlakken

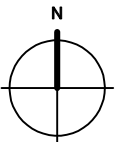
bouwvlak

Maatvoeringen

maximum goothoogte (m)
maximum bouwhoogte (m)

Overig

Ondergrond (KAD, 29 mei 2025)

TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22j
Valendrieseweg 301 Wijchen
Gemeente Wijchen

idn : NL.IMRO.0296.TAMALVValendr301-VG01
 schaal : 1:500
 formaat : A4
 projectnr. : 56.90.54
 laatst gew. : 4 februari 2026
 tekenaar : RvB/JR
 www.buro-sro.nl : Vestiging Arnhem

BURO
OSRO

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (categorie 1 t/m 2)

JA/NEE

01 landbouw en dienstverlening t.b.v. de landbouw

akkerbouw en fruitteelt (bedrijfsgebouwen)	2	N
tuinbouw:		
bedrijfsgebouwen	2	N
kassen zonder verwarming	2	N
kassen met gasverwarming	2	N
champignonkwekerijen (algemeen)	2	N
bloembollendroog- en prepareerbedrijven	2	N
witlofkwekerijen (algemeen)	2	N
fokken en houden van overige dieren:		
bijen	2	N
overige dieren	2	N
dienstverlening t.b.v. de landbouw:		
algemeen (o.a. loonbedrijven) b.o. ≤ 500 m2	2	N
plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven b.o. ≤ 500 m2	2	N
KI-stations	2	N

15 vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken

zuivelproductie fabrieken:		
consumptie-ijsfabrieken p.o. ≤ 200 m2	2	J
broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:		
v.c. < 2.500 kg meel/week	2	J
verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:		
cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. ≤ 200 m2	2	N
suikerwerkfabrieken zonder suikerbranden p.o. ≤ 200 m2	2	N
vervaardiging van wijn, cider, bier e.d.	2	J

18 vervaardiging van kleding; bereiden en verven van bont

vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	2	N
---	---	---

20 houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, riet, kurk e.d.

kurkwaren-, riet- en vlechtwerfabrieken	2	N
---	---	---

22 uitgeverijen, drukkerijen en reproductie van opgenomen media

uitgeverijen (kantoren)	1	J
kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	2	J
grafische afwerking	1	J
binderijen	2	J
grafische reproductie en zetten	2	J
overige grafische activiteiten	2	J
reproductiebedrijven opgenomen media	1	J

24 vervaardiging van chemische producten

farmaceutische productenfabrieken:		
verbandmiddelenfabrieken	2	N

26 vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten

aardewerkfabrieken:		
vermogen elektrische ovens totaal < 40 Kw	2	N

<i>30 vervaardiging van kantoormachines en computers</i> kantoormachines- en computerfabrieken	2	N
<i>31 vervaardiging van overige elektrische machines, apparaten en benodigdheden</i> elektrotechnische industrie n.e.g.	2	N
<i>33 vervaardiging van medische en optische apparaten en instrumenten</i> fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten	2	N
<i>36 vervaardiging van meubels; vervaardiging van overige goederen n.e.g.</i> meubelstofferderijen b.o. < 200 m2	1	J
fabricage van munten, sieraden e.d.	2	J
muziekinstrumentenfabrieken	2	N
sociale werkvoorziening	2	J
<i>40 productie en distributie van stroom, aardgas, stoom en warm water</i> elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen: < 10 MVA	2	N
gasdistributiebedrijven: gas: reduceer, compressor-, meet- en regelinstrumenten cat. A	1	N
gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	2	N
warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt: blokverwarming	2	N
<i>41 winning en distributie van water</i> waterdistributiebedrijven met pompvermogen: < 1 MW	2	N
<i>45 bouwnijverheid</i> aannemersbedrijven met werkplaats b.o. < 1.000 m2	2	J
<i>50 handel/reparatie van auto's, motorfietsen; benzineservicestations</i> handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven	2	N
autobekleiderijen	1	J
autowasserijen	2	N
handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	2	N
benzineservicestations: zonder lpg	2	N
<i>51 groothandel en handelsbemiddeling</i> handelsbemiddeling (kantoren)	1	J
grth in bloemen en planten	2	N
grth in dranken	2	N
grth in tabaksproducten	2	N
grth in suiker, chocolade en suikerwerk	2	N
grth in koffie, thee, cacao en specerijen	2	N
grth in overige voedings- en genotmiddelen	2	N
grth in overige consumentenartikelen	2	N
grth in vuurwerk en munitie: consumentenvuurwerk, verpakt, oplag < 10 ton	2	N
munitie	2	N
grth in hout en bouwmaterialen:		

algemeen b.o. ≤ 2.000 m ²	2	N
zand en grind:		
algemeen b.o. ≤ 200 m ²	2	N
grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:		
algemeen b.o. ≤ 2.000 m ²	2	N
grth in kunstmeststoffen	2	N
grth in overige intermediaire goederen	2	N
overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.)	2	N
<i>52 detailhandel en reparatie t.b.v. particulieren</i>		
detailhandel voor zover n.e.g.	1	J/N
supermarkten, warenhuizen,	1	N
detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	1	N
detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	1	N
apotheken en drogisterijen	1	N
bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	2	N
detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	1	N
reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	1	J
<i>55 logies-, maaltijden- en drankenverstrekking</i>		
hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	1	N
restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	1	J
<i>kleinschalig, mits parkeren</i>		
cafés, bars	1	N
discotheken, muziekcafés	2	N
kantines	1	N
cateringbedrijven	2	N
<i>60 vervoer over land</i>		
taxibedrijven	2	N
pomp- en compressorstations van pijpleidingen	2	N
<i>61, 62 vervoer over water/door de lucht</i>		
vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	1	J
<i>63 dienstverlening t.b.v. het vervoer</i>		
autoparkeerterreinen, parkeergarages	2	N
overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	1	J
reisorganisaties	1	J
expediteurs, cargadoors (kantoren)	1	J
<i>64 post en telecommunicatie</i>		
post- en koeriersdiensten	2	N
telecommunicatiebedrijven	1	J
zendinstallaties		
FM en TV	1	N
GSM en UMTS-masten	1	N
<i>65, 66, 67 financiële instellingen en verzekeringswezen</i>		
banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	1	J
<i>70 verhuur van en handel in onroerend goed</i>		

verhuur van en handel in onroerend goed	1	J
<i>71 verhuur van transportmiddelen, machines, andere roerende goederen</i>		
personenautoverhuurbedrijven	2	N
verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	2	N
<i>72 computerservice- en informatietechnologie</i>		
computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	1	J
switchhouses	2	N
<i>73 speur- en ontwikkelingswerk</i>		
natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	2	N
maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	1	J
<i>74 overige zakelijke dienstverlening</i>		
overige zakelijke dienstverlening: kantoren	1	J
foto- en filmontwikkelcentrales	2	N
veilingen voor huisraad, kunst e.d.	1	J
<i>75 openbaar bestuur, overheidsdiensten, verplichte sociale verzekeringen</i>		
openbaar bestuur (kantoren e.d.)	1	J
<i>80 onderwijs</i>		
scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	2	N
scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	2	N
<i>85 gezondheids- en welzijnszorg</i>		
ziekenhuizen	2	N
artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	1	J
consultatiebureaus	1	J
verpleeghuizen	2	N
kinderopvang	2	J
<i>90 milieudienstverlening</i>		
rioolgemalen	2	N
verwerking fotochemisch en galvano-afval	2	N
<i>91 diverse organisaties</i>		
bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	1	J
kerkgebouwen e.d.	2	N
buurt- en clubhuizen	2	N
<i>92 cultuur, sport en recreatie</i>		
studio's (film, tv, radio, geluid)	2	J
bioscopen	2	N
theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	2	N
muziek- en balletscholen	2	J
dansscholen	2	J
bibliotheken, musea, ateliers, e.d.	1	J
bowlingcentra	2	N
golfbanen	1	N
schietinrichtingen:		

buitenbanen met voorzieningen: boogbanen	2	N
binnenbanen: boogbanen	1	N
sportscholen, gymnastiekzalen	2	N
casino's	2	N
amusementshallen	2	N

93 overige dienstverlening

chemische wasserijen en ververijen	2	N
wasverzendinrichtingen	2	N
wasserettes, wassalons	1	J
kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	1	J
begrafenisondernemingen:		
uitvaartcentra	1	J
begraafplaatsen	1	N
fitnesscentra, badhuizen en saunabaden	2	N
persoonlijke dienstverlening n.e.g.	1	J

HORECA

categorie 1

vormen van horeca-activiteiten waar in hoofdzaak maaltijden, (alcoholische) dranken en/of logies worden verstrekt en waarvan de exploitatie doorgaans in de avonden plaatsvindt, zoals een café, restaurant, hotel en pension; N

categorie 2

vormen van kleinschalige horeca-activiteiten die qua exploitatievorm aansluiten bij winkelvoorzieningen, waar naast kleinere etenswaren in hoofdzaak alcoholvrije dranken worden verstrekt, en waarvan de exploitatie zowel overdag als in de avonden plaatsvindt, zoals een lunchroom, broodjeszaak, ijssalon, cafetaria, snackbar, afhaalhoreca, automatiek J

categorie 3

vormen van horeca-activiteiten: zogenaamde 'zware horeca' inhoudenden bedrijven die voor een goed functioneren ook 's nachts geopend zijn en die tevens een groot aantal bezoekers aantrekken en daardoor grote hinder voor de omgeving met zich mee kunnen brengen, zoals dancing, discotheek, nachtclub en een partycentrum (regulier gebruik ten behoeve van feesten en muziek-/dansevenementen) N

DIENSTVERLENING

zakelijke dienstverlening:

dienstverlening door een bedrijf met uitsluitend of in hoofdzaak een verzorgende taak met een publieksaantrekkende functie zoals wasserette, kapsalon, schoonheidssalon, autorijschool, videotheek, uitzendbureau, reisbureau, bank, postkantoor, telefoon-/telegraaf-/telexdienst, makelaarskantoor, fotoatelier (inclusief ontwikkelen), kopieerservicebedrijf, schoenreparatiebedrijf, reparatiebedrijf voor muziekinstrumenten, cateringbedrijf, alsmede naar aard en uitstraling overeenkomstige bedrijven J

maatschappelijke dienstverlening

voorzieningen ten behoeve van openbaar bestuur, sociaal-culturele en levensbeschouwelijke voorzieningen, verenigingsleven, onderwijs, sport- en gymnastieklokalen (kinder)opvang, opvoeding, lichamelijke en/of geestelijke volksgezondheid, alsook ondergeschikte detailhandel en horeca ten dienste van deze voorzieningen J

VOOR ALLE BEOOGDE FUNCTIES GELDT DAT DEZE QUA VERKEERSSTRUCTUUR EN PARKEREN MOETEN PASSEN OOK MOETEN NIEUWE FUNCTIES QUA MILIEUZONERING PASSEN

Samen in verscheidenheid

Beleidsnota cultuurhistorie voor de gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten

Samenvatting en conclusies

De gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen en Druten hebben als gevolg van de wijziging van het Bro het besluit genomen cultuurhistorisch beleid te willen opstellen. Deze nota geeft de hoofdlijnen van dit beleid weer.

Het cultuurhistorisch beleid valt in twee hoofdonderdelen:

- Koesteren wat we hebben;
- Uitdragen van de rijkdom.

Het koesteren van wat er aan erfgoed is wordt concreet gemaakt door enerzijds de borging van cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan en/of nieuwe projecten en processen waarvoor een ruimtelijke procedure doorlopen moet worden en anderzijds de continuering van het monumentenbeleid. Borging van de cultuurhistorische waarden vindt voor de gemeente Wijchen plaats door middel van een parapluplan cultuurhistorie, dat gelijktijdig met deze nota is aangeboden aan de gemeenteraad. Heumen en Beuningen hebben besloten geen parapluplan vast te stellen en de cultuurhistorische belangen alleen bij nieuwe ontwikkelingen af te wegen. Beuningen heeft zich daarnaast voorgenomen om het cultuurhistorisch beleid te evalueren in het kader van de voorbereiding van omgevingsvisie en omgevingsplan. In Druten worden de relevante cultuurhistorische waarden in de toekomstige bestemmings- en periodieke plannen meegenomen. In de vertaling van de cultuurhistorische inventarisatie- en waarderingskaarten naar de beleidskaart is een keuze gemaakt voor de hoogst gewaardeerde gebieden en, voor Wijchen, karakteristieke bebouwing die in het parapluplan zal worden opgenomen. Daarmee wordt een keuze gemaakt welke gebieden de gemeenten op cultuurhistorisch vlak van belang vinden en waar zij specifieke eisen willen stellen aan ontwikkelingen.

Uitdragen van de rijkdom vindt plaats door middel van een faciliterend en initiërend beleid als het gaat om het rijke erfgoed van de gemeenten. Vanuit de formulering van thema's die voor de gemeenten van belang worden geacht zijn erfgoedlijnen en projectideeën geformuleerd, gekoppeld aan 'cultuurhistorische trends'. Waar financiële en personele ruimte bestaat zal de gemeente het maatschappelijk middenveld bij initiatieven ondersteunen en eigen initiatieven ontplooiën.

De 4 gemeenten hopen met deze aanpak meerdere doelen te bereiken. Allereerst is de wens dat het bestaande erfgoed behouden blijft en op een positieve manier wordt ontwikkeld. Daarnaast beoogt zij dat het aanwezige erfgoed optimaal benut wordt voor toeristisch-recreatieve doeleinden, erfgoededucatie en economische ontwikkeling.

Voorwoord

Cultuurhistorie houdt niet op bij de gemeentegrenzen. Als wethouders cultuurhistorie van Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten zijn wij dan ook erg tevreden over deze gezamenlijke beleidsnota, een nota die de passende titel “Samen in verscheidenheid” meekreeg. Want natuurlijk onderscheiden en profileren wij ons af en toe als gemeenten van elkaar. Soms schuwen we zelfs de concurrentie niet. Voor het uitdragen van onze gezamenlijke cultuurhistorie geldt dat in ieder geval niet. Op dat beleidsterrein zoeken we juist de verbinding. Deze nota is daar het resultaat van.

De minister noemde in 2009 cultuurhistorie als een van de drie belangrijke pijlers van de toekomstige monumentenzorg in zijn beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg. Dat was het eerste signaal van de rijksoverheid richting gemeenten om hen op te roepen cultuurhistorisch beleid te ontwikkelen. De regelgeving die hier in 2012 uit voortvloeide was het laatste zetje.

Deze cultuurhistorische beleidsnota laat op een scherpe manier zien hoe enorm waardevol onze gezamenlijke cultuurhistorie is. Hoofdstuk 3 voert ons mee in de rijke geschiedenis van Merovingers, Romeinen, Karolingers, kastelen en heerlijkheden. In de hoofdstukken erna beschrijven wij hoe wij als gezamenlijke en individuele gemeenten met onze cultuurhistorische pareltjes om gaan: samen in verscheidenheid.

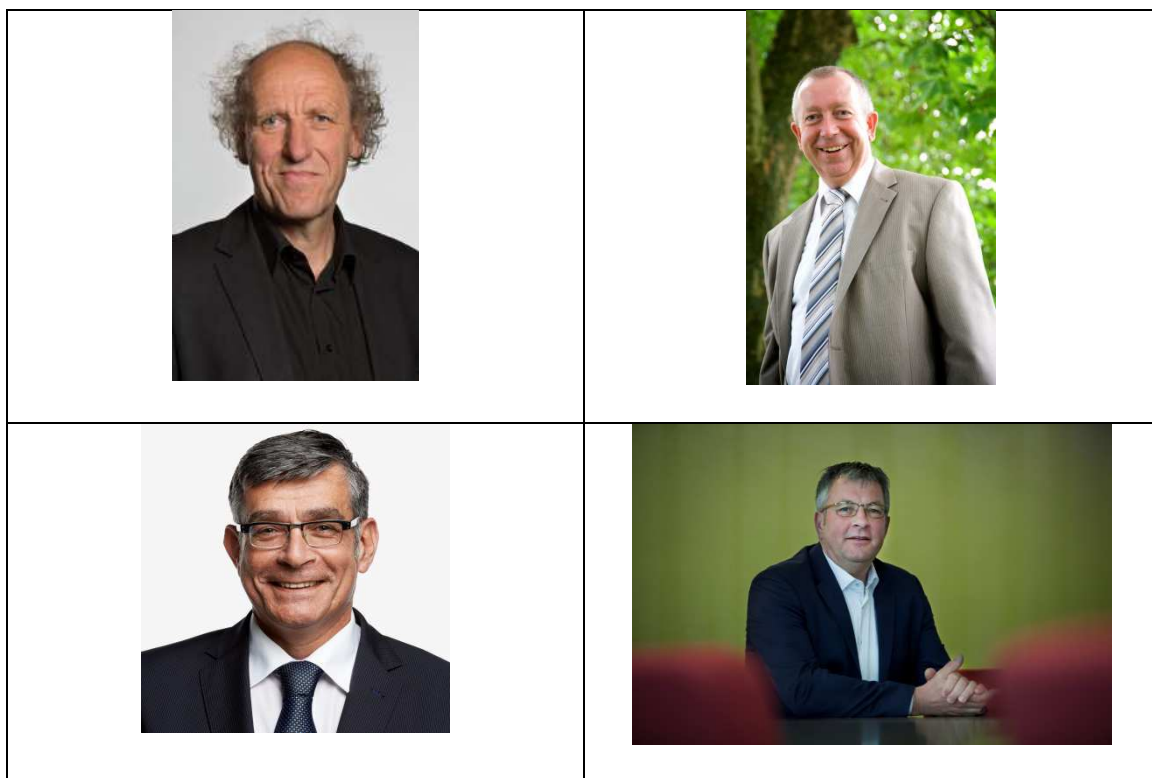
Wij bedanken de samenstellers en alle mensen die meegewerkt hebben aan de totstandkoming van deze beleidsnota. Zij zijn er wat ons betreft in geslaagd een meeslepende én realistische beleidsnota te schrijven die aan duidelijkheid niets te wensen overlaat.

Henk van den Berg, wethouder gemeente Heumen

Sjef van Elk, wethouder gemeente Druten

Paul Loermans, wethouder gemeente Wijchen

Piet de Klein, wethouder gemeente Beuningen

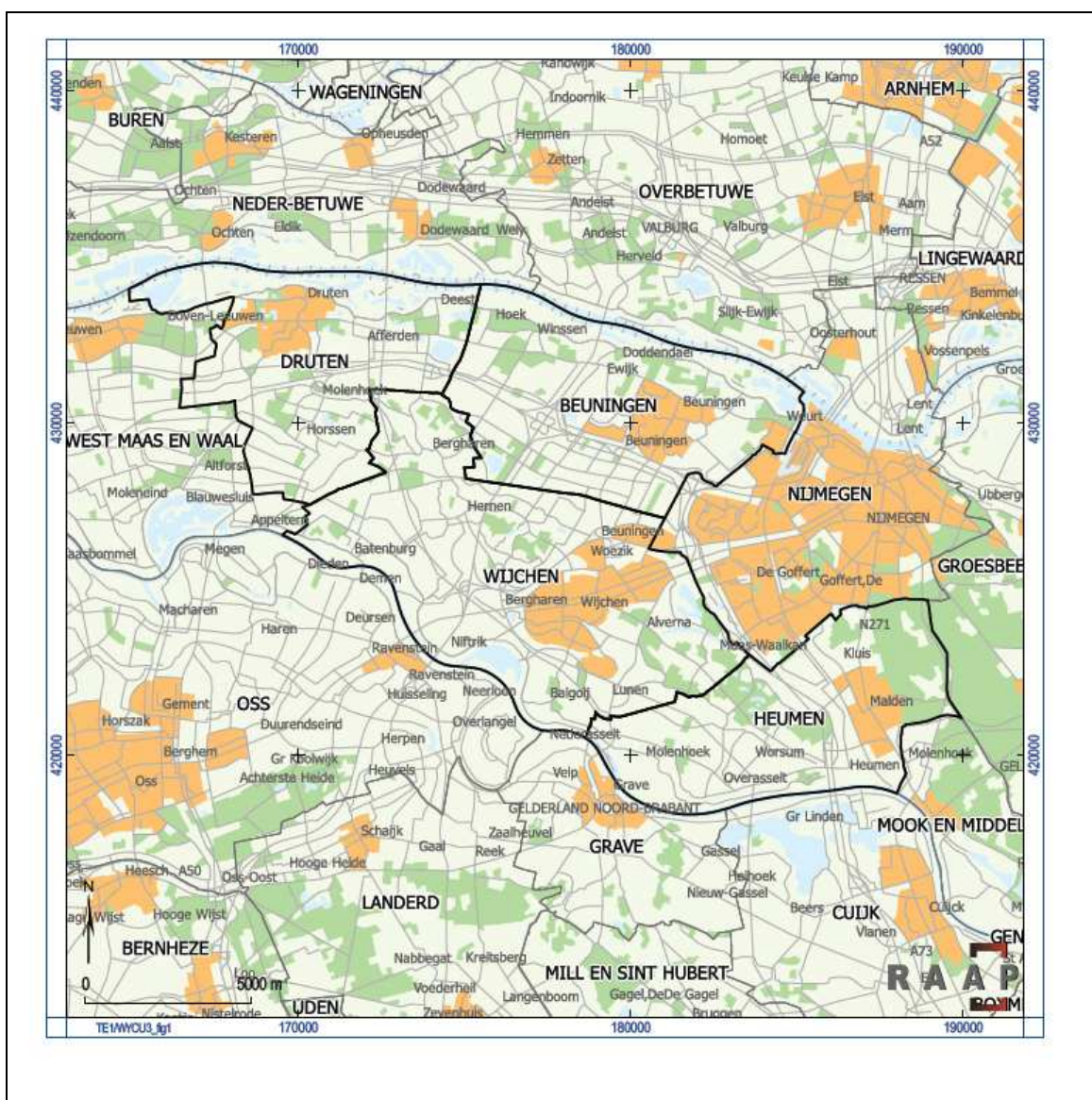
Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies.....	2
Voorwoord.....	3
Inhoudsopgave.....	5
1 Inleiding	6
2 Wat is cultuurhistorie?	9
3 Cultuurhistorie in de regio.....	12
4 Wetgeving	24
5 Planologische borging en monumentenzorg	30
6 Cultuurhistorische kansen.....	38
7 Nawoord.....	44
Bijlagen en kaartbijlagen.....	45

1 Inleiding

1.1 Rijke gemeenten

Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen zijn prachtige gemeenten op de overgang van het Land van Maas en Waal naar het heuvelachtige Rijk van Nijmegen. In het landschap en in de kernen is de geschiedenis op veel plekken tastbaar aanwezig; er is een rijke variatie aan cultuurhistorisch erfgoed, ook wel aangeduid als cultureel erfgoed of 'cultuurhistorie'.

Figuur 1.1 De ligging van de gemeenten Beuningen, Heumen, Wijchen en Druten.

Cultuurhistorie wordt van grote waarde geacht. Het draagt bij aan de identiteit van een gemeente, zorgt ervoor dat inwoners geworteld zijn in hun geboorte- of woongemeente en creëert aantrekkingskracht voor toeristen en dagrecreanten. Het is bovendien van waarde voor het onderwijs. Aan cultuurhistorie wordt aandacht besteed in het primair onderwijs: de leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen belangstelling voor aspecten van het lokale en regionale verleden en overblijfselen daarvan. Daarnaast draagt het bij aan de lokale economie en versterkt zo de economische positie van een gebied. Hoewel dit laatste wel eens wordt onderschat of in twijfel wordt getrokken, tonen onderzoeken van omgevingseconomen het onomstotelijk aan.¹

Figuur 1.2 Herkenbare historische plekken roepen een vertrouwd gevoel bij bewoners op.

1.2 Aanleiding voor deze nota

Cultuurhistorie kan in Nederland al sinds jaren landelijk op een grote maatschappelijke belangstelling rekenen. De toeristisch-recreatieve sector draait voor een belangrijk deel op beleving en exploitatie van ons ondergronds, gebouwd en landschappelijk erfgoed. Deze belangstelling vertaalde zich in 2009 in de beleidsbrief 'Modernisering Monumentenzorg'. Daarin benoemde de

¹ Zie hiervoor onder meer: Ruijgrok, E., 2004. Economische waardering van cultuurhistorie. Casestudie Tieler- en Culemborgerwaard. Witteveen+Bos, Rotterdam; Bade, T. & G. Smid, z.j. Eigen haard is goud waard. Over de economische baten van cultuurhistorisch erfgoed. Triple E Productions, Arnhem.; Div. auteurs, 2009. Het cultuurhistorisch argument. Projectbureau Belvedere, Utrecht; Brouwer, J., E. Ruijgrok & R. Abma, 2012. Historische buitenplaatsen en landgoederen. In stand houden loont! Witteveen+Bos, Deventer.

minister drie pijlers voor de toekomstige monumentenzorg: cultuurhistorie meewegen in de ruimtelijke ordening, eenvoudiger en krachtiger regelgeving en bevordering van herbestemmingen. De regelgeving die voortvloeide uit dit rijksbeleid, met name de wijziging van het Besluit ruimtelijke ordening per 1 januari 2012, is de concrete aanleiding geweest om deze nota op te stellen. Elke gemeente werd nu verplicht om expliciete afwegingen op het vlak van cultuurhistorie te maken bij herziening van bestemmingsplannen.

1.3 Doel: wat willen de gemeenten bereiken?

De gemeenten Beuningen, Wijchen, Druten en Heumen willen met deze nota de omgang met cultuurhistorie in de komende jaren regelen. De bedoeling is om cultuurhistorie een nóg volwaardiger positie in de ruimtelijke ordening, het toeristisch-recreatief beleid en in de erfgoededucatie te geven. Dit doen zij in het besef dat cultuurhistorie om meerdere redenen (immaterieel, economisch) waardevol en merendeels onvervangbaar is en dat de gemeenten bij jong én oud de waarde, de kennis en het belang van cultuurhistorie en in het in stand houden ervan kunnen bevorderen om (meer) draagvlak te creëren.

2 Wat is cultuurhistorie?

2.1 De term

Cultuurhistorie is een verzamelterm die betrekking heeft op de invloed die de mens op zijn omgeving heeft gehad. Datgene wat uit dit verleden fysiek of in de hoofden van mensen nu nog aanwezig is, wordt cultuurhistorisch of cultureel *erfgoed* genoemd: alle tastbare, bekende of onbekende sporen van het menselijk verleden, zoals die teruggevonden worden in bodem, landschap en gebouwen. Daartoe behoren ook waardevolle cultuurlandschappen, structuren en patronen die zich daarin bevinden en verhalen en veldnamen die daarmee verbonden zijn. Deze termen worden in deze nota dus ook door elkaar gebruikt, afhankelijk van wat bedoeld wordt.

Erfgoed is er in de volgende verschijningsvormen:

- aardkundig: het reliëf in het terrein en de bodemkundige verschijnselen die daarbij horen;
- archeologisch: relict en structuren die door mensen zijn gemaakt, maar onzichtbaar zijn doordat ze onder de grond verstopt liggen;
- cultuurhistorisch: bovengrondse relict van menselijke oorsprong, te verdelen naar landschappelijk, gebouwd en stedenbouwkundig erfgoed;
- immaterieel: verhalen, gebeurtenissen en namen in relatie tot specifieke plekken.

Deze nota gaat in principe over de bovengrondse cultuurhistorie: landschappen en de gebouwde omgeving. De 4 gemeenten willen voor de bepaling van thema's echter niet te star met deze scheiding omgaan. Alhoewel veel van het prehistorische en Romeinse verleden ondergronds ligt, zijn de resten en de kennis daarover betekenisvol voor de beleving van het verleden. Alleen planologisch en waar het gaat om de aard van het onderzoek volgen beide aspecten verschillende paden.

2.2 Wanneer is iets 'cultuurhistorie' ?

De bijzondere landschappen in onze gemeenten zijn niet van de ene op de andere dag ontstaan. Zij zijn het resultaat van eeuwenlang agrarisch gebruik en alle kortere of langere ontwikkelingen die daar doorheen speelden. Watersnoden, dijkdoorbraken, oorlog: het zijn allemaal zaken die hun sporen direct of indirect in het landschap hebben achtergelaten in een 'basis' die door de boeren gelegd is. Het stedelijk gebied heeft zich vanaf de middeleeuwen stapsgewijs ontwikkeld tot wat het nu is: vooroorlogse kernen en linten met naoorlogse bebouwing daaromheen, de laatste veelal in de vorm van grotere gebouwde complexen.

Om iets aan te duiden als 'cultuurhistorisch waardevol' moet er een zekere afstand tot zijn, vooral in de tijd. Als objecten, structuren en gebiedskarakteristieken een zekere leeftijd hebben, worden ze als 'erfgoed' beschouwd. De waarde die de gemeenten eraan toekennen en die is vastgelegd in de cultuurhistorische waarderingskaarten, wordt over het algemeen vooral bepaald door

de mate van gaafheid waarmee ze de tijd tot nu hebben doorstaan. Ook aspecten als zeldzaamheid en bijzonderheid spelen daarin een rol.

Figuur 2.1 De ruilverkaveling Maas en Waal-West, deels op grondgebied van de gemeente Druten, wordt inmiddels landelijk als een belangrijk voorbeeld van na-oorlogse planologie gezien.

Tot voor kort werd in de Monumentenwet de minimale leeftijdsgrens van 50 jaar gehanteerd voor gebouwde rijksmonumenten, en was 'wat cultuurhistorie is' dus heel scherp in de tijd gedefinieerd. Die grens is met de aanpassing van de wet in 2012 losgelaten. Een belangrijke trend is dat voor erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog inmiddels vanuit archeologisch, landschappelijk en historisch-bouwkundig perspectief interesse bestaat. De twee laatste disciplines wagen zich inmiddels al verder, in elk geval tot 1965 als formele afsluiting van de wederopbouwperiode en soms nog (veel) verder. Er bestaat landelijk inmiddels een lijst van 190 potentiële rijksmonumenten uit de periode 1940-1965, waarvan een deel al is aangewezen. Onze 4 gemeenten ontbreken overigens in deze lijst. Veel gemeenten hebben daarnaast al gemeentelijke monumenten uit die periode aangewezen of karakteristieke gebouwen aangeduid. Op landschappelijk vlak staan de oudere ruilverkavelingen als 'wederopbouwlandschappen' inmiddels in de belangstelling, zoals die van Maas en Waal-West.² Op die manier leert men in elk geval minder star naar ons erfgoed te kijken en met een open blik de waarde van ons verleden – in alle tijden - te zien.

² Alleen het gedeelte in de gemeente West Maas en Waal heeft bijzondere aandacht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het gedeelte in de gemeente Druten heeft men erbuiten gelaten. Dit gedeelte is echter wel meegenomen in de cultuurhistorische waarderingskaart.

3 Cultuurhistorie in de regio

3.1 Inleiding

De gemeenten Heumen, Beuningen, Wijchen en Druten kennen een grote cultuurhistorische rijkdom en variatie. In dit hoofdstuk wordt in kort bestek een overzicht gegeven van belangrijke perioden en onderwerpen met betrekking tot de cultuurhistorie van Heumen, Wijchen, Beuningen en Druten. De tastbare weerslag daarvan is weergegeven op de archeologische waarden- en verwachtingskaarten en de cultuurhistorische waardenkaarten van elke afzonderlijke gemeente.

3.2 Zichtbare prehistorie

Erfgoed zoals dat is opgenomen op de archeologische waarden- en verwachtingskaart vormt de aftrap. Dit wordt gedaan, omdat daarvan in het heden nog sporen te herkennen zijn en er in de verschillende gemeenten een bijzonder belang aan deze perioden in de geschiedenis wordt gehecht. Bewoning in het Gelders rivierengebied vond plaats op de hogere oevers van rivieren en op opgewaaide rivierduinen. De vroegste bewoners van Wijchen en Heumen woonden na de laatste ijstijd, zo vanaf 10.000 jaar geleden, op terrassen langs de Maas en op rivierduinen. Zij voedden zichzelf door jagen en verzamelen. Enkele duizenden jaren later vond de verandering van uitsluitend jagen en verzamelen naar landbouw plaats. Zichtbare overblijfselen uit deze periode zijn grafheuvels. Wonen deed men toen onder meer aan het Wijchens Meer. Uit deze periode wordt in Beuningen de eerste bewoning gevonden. In Druten is oudere prehistorische bewoning eveneens bekend door de vondst van bijvoorbeeld vuursteen. Ook uit jongere perioden zijn er sporen van grafcultuur op de rivierduinen van Wijchen en Heumen, zoals grafheuvels uit de Bronstijd en urnenvelden uit Brons- en IJzertijd. In de IJzertijd bereikte de bevolkingsdichtheid voor de prehistorie zelfs een hoogtepunt.

Figuur 3.1 Een restant van het Wijchens rivierduinreliëf.

3.3 Romeinen en Merovingers

Vondsten die in verband staan met de aanwezigheid van de Romeinen in onze contreien bevinden zich op de hogere delen van het landschap. Belangrijk is bijvoorbeeld de Romeinse verbindingsweg, aangelegd voor militaire doeleinden, tussen Noviomagus (Nijmegen), Ceuculum (Cuijk) en Blariacum (Blerick), die in het reliëf en de tegenwoordige wegenstructuur nog teruggevonden worden. Langs de route in de bossen van Heumensoord liggen de resten van vermoedelijk een 4e-eeuwse Romeinse wachttoren, gebouwd ter verdediging van deze route. Romeinse villa's lagen onder meer in Plasmolen, Ewijk en Druten. Een gerestaureerde afwateringsgoot van de Romeinse villa in Ewijk ligt in het gemeentehuis in Beuningen. In Druten werd bovendien een Romeins schip aangetroffen.

Wijchen was vanaf 100 na Chr. een belangrijke nederzetting nabij *Ulpia Noviomagus*. Rond het dorp ontstonden vanaf de late 1e eeuw de bijbehorende grafvelden. Na een dip in de loop van de 3e eeuw trad in de 4e eeuw weer herstel van bewoning op. Uit archeologische vondsten is op te maken dat Wijchen zo iets als het 'Romeinse Wassenaar' was. Zo is er uit Wijchen een stenen Romeins gebouw bekend. Wijchen en Nijmegen waren via een weg langs de zuidzijde van het

rivierduincomplex van Overasselt met elkaar verbonden. Langs de Schatkuilsestraat in Overasselt ligt een Romeins villacomplex. Elders moeten welvarende boerenbedrijven uit deze periode hebben gelegen, die herkend worden aan de vondst van bijvoorbeeld dakpannen. Na het formele einde van het Romeinse rijk in 476 na Chr. bleef de omgeving van Wijchen gewoon bewoond. Op diverse plaatsen op de rivierduinen van Wijchen werd in die tijd gewoond en begraven. Belangrijke aanwijzing daarvoor is het grote Merovingische grafveld onder het centrum van Wijchen, in gebruik was tussen circa 400 en circa 640 na Chr. Uit grafgraven blijkt dat er, toen de Romeinen een vacuüm achterlieten, een lokale elite ontstond.

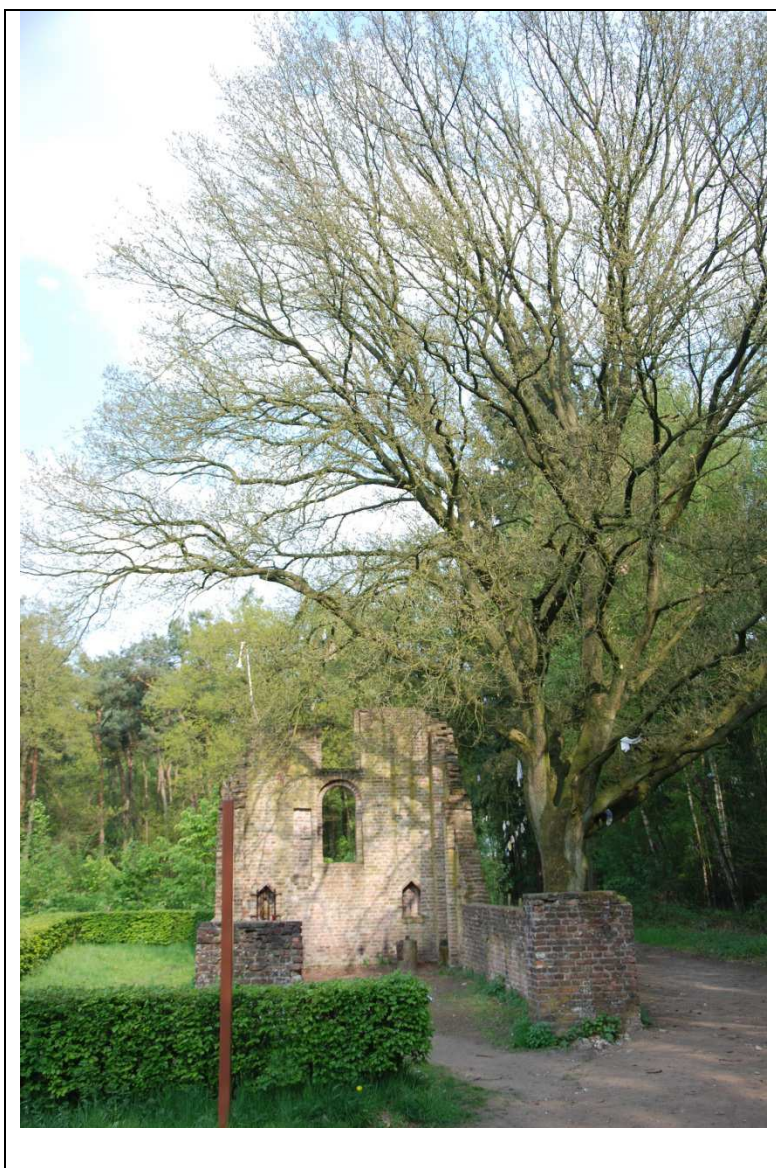
Figuur 3.2 De Romeinse afvoergoot uit Ewijk.

3.4 Karolingers, de kerstening en christelijke tradities

In de Vroege Middeleeuwen introduceerden Angelsaksische missionarissen de christelijke religie. Oude gebruiken kregen vaak een christelijke betekenis. Opvolgers van deze missionarissen waren monniken in kloosters en abdijen, die kerken stichtten of beheerden en grondbezit exploiteerden. Alhoewel hun invloed sinds 1795 is verdwenen, zijn er nog verwijzingen naar dit verleden in de vorm van patroonheiligen, boerderijnamen ('Munnikhof') en natuurlijk de middeleeuwse kerken en kapellen zelf. Zo speelde de abdij van Saint-Valéry-sur-Somme een belangrijke rol in middeleeuws Overasselt, waaraan de Sint-Walrickkapel nog te danken is. Ook de abdij Kaiserswerth bekleedde een positie in de gemeente Heumen. Zowel in Heumen als Druten was de abdij Grafenthal in Goch belangrijk. In Bergharen speelde de abdij Camp een rol.

Wellicht nog belangrijker voor de ontwikkeling van het kerkelijk landschap was de opleving van het katholicisme na 1800 en vooral na 1850. Op veel plekken zijn er uitingen van die opleving te vinden. Nieuwe kerken werden gebouwd, kloosters verrezen, scholen werden gebouwd en het Rijke Roomse Leven bloeide. In het straatbeeld verrezen kapellen en Heilig-Hartbeelden. Dat duurde iets meer dan 100 jaar. Uit deze ruime eeuw van katholieke bloei kennen alle gemeenten veel zichtbaar erfgoed, zoals kerken en pastorieën. Uit de nadagen van het Rijke Roomse Leven dateert nog de naoorlogse kerk van Malden. Gevolg van deze opleving van het rooms-katholicisme was ook dat er nieuwe protestantse kerken gebouwd moesten worden, omdat deze gemeenschappen de oude gebouwen verloren. In Horssen bevindt zich een voorbeeld.

Naast kerkelijke tradities bestonden er ook tradities vanuit het volksgeloof. Vaak waren zij sterk verweven met christelijke tradities. Het bekendst is wel de lapjesboom bij de Sint-Walrickkapel van Overasselt, maar relevant is bijvoorbeeld ook de linde op de Kapelberg bij Bergharen.

Figuur 3.3 De Walrick-kapel nabij Overasselt: plaats van geloof en volksgeloof.

3.5 Cultuurlandschappen

De cultuurlandschappen uit deze regio vinden hun oorsprong in belangrijke mate in de middeleeuwen. Weliswaar werd er al veel eerder gewoond, maar de huidige ruimtelijke structuur van nederzettingen, akkercomplexen, bossen en weidegebieden kwam vanaf de middeleeuwen tot stand. Daarbij bestaat een sterke relatie met de ondergrond. Op drogere, hoger gelegen gronden, zoals de rivierduinen en oeverwallen, verbouwde men gewassen. Boerderijen werden in de directe omgeving geplaatst. In lager gelegen, natte gronden weidde men vee en oogste men hooi als wintervoer. Hiervoor waren in de eerste plaats komgebieden, oude riviergeulen en uiter-

waarden geschikt. De meest hoog gelegen terreinen, te droog voor akkerbouw, bleven het langst 'woest' liggen: men gebruikte ze relatief extensief. Het waren ook de plekken die het meest geschikt waren voor bosbouw op het moment dat men daarvoor de technieken beheerste en er een markt voor was. Zelfs de industrialisatie schikte zich in hoge mate naar het landschap. In de uiterwaarden werd klei gewonnen en verzezen steenovens, die in de 19e en 20e eeuw uitgroeiden tot steenfabrieken. De rationalisering van de landbouw heeft in sterke mate het cultuurlandschap in onze regio veranderd. Dat heeft op bepaalde plekken geleid tot bijzondere nieuwe landschappen, zoals bij Horssen, terwijl op andere plekken de vervlakking van de oude landschappelijke contrasten het beeld bepaalt.

Figuur 3.4 Steenoven Vogelsangh in Deest, relict van de economische exploitatie van het landschap in het verleden.

3.6 Kastelen en heerlijkheden

Net als de rest van het rivierengebied zijn de gemeenten Beuningen, Druten, Wijchen en Heumen rijk aan de tastbare overblijfselen van een indrukwekkend verleden: kastelen, landhuizen en buitenplaatsen. Een deel van de middeleeuwse kasteel-eigenaren bezat ook territoriale macht, een bestuurlijke vorm waarvoor de term 'heerlijkheid' gebruikt wordt. Zo waren Batenburg, Heren en Heumen relatief zelfstandige heerlijkheden. Aan andere kastelen waren wel bepaalde

(heerlijke) rechten verbonden, maar niet de bestuurlijke rechten over een bepaald gebied. Zo viel Wijchen onder het hertogelijk bestuur en was de kasteelheer vooral een 'grootgrondbezitter'. Batenburg, Hernen-De Templet, de Malderburcht en mogelijk ook de motte te Leur waren mottes met een houten toren erop. Hun opvolgers werden soms op dezelfde plek gebouwd, maar soms ook elders. De kastelen van Batenburg, Hernen, Wijchen en Heumen bestonden uit een toren met aanbouwen en werden door grachten omgeven. Ook verrezen nieuwe kastelen die geen voorfase als motte hadden gekend, zoals Blankenburg, Doddendael en Winssen.

Naast de grotere kastelen ontstonden er in de laatste fase van de late middeleeuwen en de 16e eeuw ook kleinere steenhuizen van de regionale of lokale elite, zoals mogelijk Puiflijk, Uilenburg, Nagelhorst, Schoonenburg en Slimsijp nabij Overasselt. Hun omvang, verdedigbaarheid en betekenis van de bewoners was doorgaans geringer dan die van de grotere burchten. Zij werden soms als havezate aangeduid.

De 17e eeuw vormde een belangrijk breukmoment in de geschiedenis van kastelen en landschap in de regio. Kastelen vervulden meer en meer in de eerste plaats een rol als woongebouw in plaats van militaire vesting, en daarbij hoorde een tuin- en parkaanleg. Kastelen gingen soms een rol spelen als adellijke buitenverblijven en werden conform die nieuwe functie verbouwd. De kastelen van Wijchen en Hernen zijn een mooi voorbeeld van uitersten: Wijchen werd een luxe buitenverblijf, terwijl Hernen zijn oude weerbare karakter behield. Ook werden nieuwe landhuizen gebouwd, zoals in Horssen. De aanleg van buitenplaatsen betekende een transformatie van het platteland: functioneel-agrarisch werd aangevuld met esthetiek. Tuinen en parken werden aangelegd, maar ook werd het platteland dat tot kasteeldomeinen behoorde verfraaid met lanen.

Figuur 3.5 Kasteel Batenburg is ook als ruïne nog altijd indrukwekkend.

Figuur 3.6 Huis Horssen laat zien dat comfort steeds meer een rol ging spelen voor de elite.

3.7 Strijd tegen het water

Meer dan over welk onderwerp dan ook is geschreven over de band tussen de inwoners van het Land van Maas en Waal en de beide rivieren die het gebied aan twee zijden begrenzen. Vele eeuwen woonden de inwoners van dit gebied in een onbedijkt rivierenlandschap. Rivieren verlegden zich door de millennia heen met enige regelmaat, zoals aan het Wijchense Ven, een uitgeveende oude loop van de Rijn, en het Wijchens Meer, een Maasmeander, nog te zien is. Op de hoogtes tussen de rivierbeddingen woonden de 'Maas en Walers'.

Water stroomde vóór de bedijking ook via de komgebieden naar het westen af. De oeverwallen en zeker de rivierduinen en de stuwwalflanken waren hoog genoeg om meestal droge voeten te houden. Zijkades (zijdewendes) en achterkades beschermden de bewoners van dit gebied vanaf de middeleeuwen tegen water dat vanuit de kommen hun woongebied bedreigde. Met de aanleg van voorkaden op kwetsbare plekken, mogelijk omdat men door bevolkingsgroei ook lagere delen van het landschap ging bewonen, waren hele dorpsgebieden van een ringkade voorzien. Omdat waterafvoer steeds vaker een gezamenlijk belang was, werd in de 14e eeuw toestemming verkregen een aaneengesloten bedijking aan te leggen. Dat zorgde voor relatieve veiligheid en de mogelijkheid om komgronden intensiever te gaan gebruiken. Afwatering van de kommen werd via uitwateringssluizen naar de rivier geregeld. Rivierverleggingen bedreigden echter regelmatig

de stabiliteit van de dijk. Soms moest land worden prijsgegeven door de dijk terug te leggen. Dat kon echter ook militair-strategische oorzaken hebben, zoals bij Nederasselt.

De rivier kon zijn sedimenten niet meer kwijt, en het rivierbed hoogde zich op. Dijken moesten regelmatig worden verhoogd. Hogere dijken betekenen echter tegelijk een grotere dreiging voor het achterland bij dijkdoorbraken, omdat de druk erop veel hoger werd en de kracht van het water na een doorbraak dus ook. Vooral na 1700 braken de dijken regelmatig in de wintermaanden door opstuwend ijs. Naast al het leed veroorzaakten zij ook diepe gaten in het landschap, de huidige kolken. Na doorbraken werd de nieuwe, bochtige dijk om de kolk gelegd. Kwelwater werd door middel van zogenaamde kwelkades bestreden.

Relevant zijn ook de aanpassingen aan de Maas na de overstromingen van 1926. Besloten werd een aantal bochten in de Maas af te snijden en een recht rivierbed aan te leggen. Bij Balgoij, Keent en de aangrenzende Loonse Waard ligt nog een afgesneden meander in het landschap.

Figuur 3.7 De dijk tussen Nederasselt en Overasselt brak 90 jaar geleden nog door.

3.8 Bezetting en strijd tegen de bezetter

Onze regio heeft in de afgelopen eeuwen zeker tweemaal te maken gehad met bezetting en een strijd tegen de bezetter. In de Tachtigjarige Oorlog voerden Oranjegezinde troepen een beleg op de stad Grave uit. Deze aanval richtte zich tevens op het verdedingswerk aan de overzijde van de Maas, het latere Kroonwerk Coehoorn. De aangelegde aanvalslinie, bedoeld om de stad af te

sluiten van de omgeving, lag voor een deel op Heumens en Wijchens grondgebied. Van de aarden werken en kampementen is aan het oppervlak weinig meer te zien, maar ondergronds vermoedelijk wel het nodige bewaard gebleven.

Grave had dus een strategische positie die ook op de landschappen van vooral Over- en Nederasselt van invloed was. Misschien wel het ingrijpendst op de lange termijn waren de aanpassingen rondom het Kroonwerk Coehoorn door de eeuwen. In 1699 werd de dijk bij Nederasselt een behoorlijk stuk teruggelegd in verband met de aanleg van dit kroonwerk. Hiervoor moest de middeleeuwse kerk wijken.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog speelden de 4 gemeenten een relatieve bijrol, die nog het grootst was in de gemeente Heumen. Tijdens de inval van de Duitsers vonden gevechten plaats rond de brug bij Grave en de bruggen over het Maas-Waalkanaal. In Druten lag de Waal-Maaslinie uit 1939, een verbinding tussen de Peel-Raamstelling en de Linie van de Spees/Grebbelinie, maar deze werd uiteindelijk niet gebruikt. De linie is nu moeizaam in het landschap herkenbaar.

Ruim 4 jaar later was het strijdtoneel echter nog heviger. Het gebied rond Nijmegen maakte deel uit van Operatie Market Garden. In het Neder- en Overasseltse Broek in de gemeenten Wijchen en Heumen vonden luchtlandingen van parachutisten plaats om de hiervoor genoemde bruggen te kunnen innemen. Deze actie werd succesvol uitgevoerd, waardoor de troepen richting Nijmegen konden trekken. De terugtrekkende Duitse troepen richtten vernielingen aan in Alverna en aan de brug ter hoogte van Niftrik en Ravenstein. Alle gemeenten hadden bovendien te maken met burgerslachtoffers, vliegtuigcrashes en een meer of minder ontregelde samenleving. De strijd was hiermee echter niet gestreden. De Slag om Arnhem werd verloren en de Betuwe werd frontgebied. Net daarachter lag het bevrijde Land van Maas en Waal. In Malden en Overasselt werden tijdelijke landingsplaatsen voor vliegtuigen aangelegd en in 1945 werd een tijdelijke spoorlijn aangelegd om de route over spoor naar Duitsland te verkorten.

Figuur 3.8 Overal in Nederland braken na de bevrijding feesten uit, zoals ook hier in Beuningen.

4 Wetgeving

4.1 Rijk

4.1.1 Monumentenwet 1988

De basis voor de landelijke monumentenzorg wordt gevormd door de Monumentenwet 1988, die in 2007 is gewijzigd in verband met de inwerkingtreding van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) en in 2012 opnieuw in verband met de implementatie van de Modernisering Monumentenzorg. De wet bepaalt onder meer dat gemeenten een monumentencommissie moeten hebben om te kunnen adviseren over vergunningaanvragen. Wijchen en Druten hebben een eigen monumentencommissie (al dan niet met inbreng van het Gelders Genootschap), Beuningen en Heumen kennen een Commissie Ruimtelijke Kwaliteit die in zijn geheel vanuit het Gelders Genootschap wordt bemand. De verplichting om rekening te houden met aanwezige of te verwachten ondergrondse archeologische waarden komt ook voort uit de Monumentenwet.

4.1.2 Wet ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening

In het vijfde lid van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is bepaald dat een toelichting van een bestemmingsplan een beschrijving bevat van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden rekening is gehouden. Met deze beleidsnota willen de betrokken gemeenten ter uitvoering van deze bepaling van het Bro aan de voorkant duidelijkheid verschaffen over de wijze waarop cultuurhistorie als sectoraal belang bij de ruimtelijke ordening wordt / moet worden betrokken.

4.1.3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening zijn regels opgenomen met betrekking tot nationale ruimtelijke belangen. De geformuleerde landelijke belangen ten aanzien van cultuurhistorie komen niet voor in de gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten.

4.2 Provincie Gelderland

4.2.1 Omgevingsverordening Gelderland

In de omgevingsverordening Gelderland zijn beschermende regels opgenomen voor erfgoed, waaronder waardevol landschap, voor zover dit raakt aan een provinciaal ruimtelijk belang. De regels met betrekking tot de bescherming van erfgoed zien op de Romeinse Limes en de Hollandse Waterlinie, daarnaast zijn beschermende regels opgenomen voor molenbiotopen, waardevol open gebied en het Nationaal landschap. Verder is in de omgevingsverordening een beschermende regeling opgenomen voor de gronden die binnen de Ecologische Hoofdstructuur zijn gelegen.

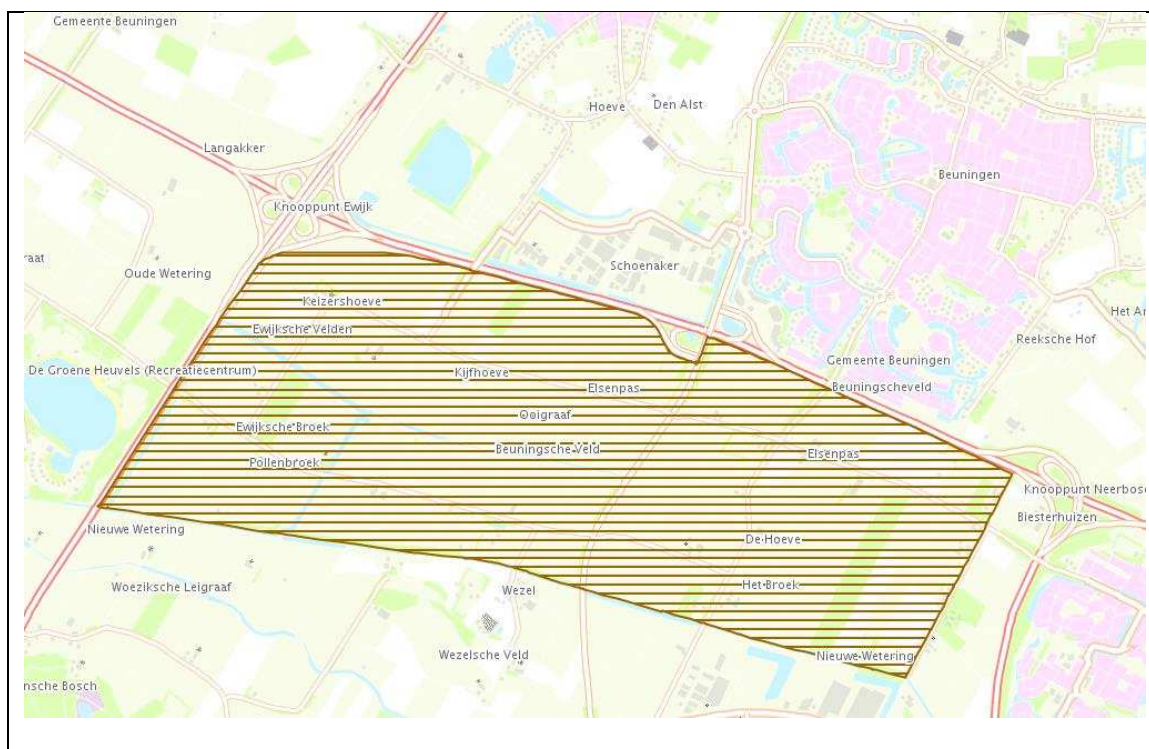
Voor de molenbiotopen (zie onderstaande afbeelding) bepaalt de omgevingsverordening dat bestemmingsplannen voor gronden gelegen binnen een molenbiotop enkel ontwikkelingen kun-

nen mogelijk maken indien de toelichting bij het bestemmingsplan een motivering geeft waaruit blijkt dat de werking van de molen niet wordt beperkt door de ontwikkeling.

Figuur 4.1 Molenbiotopen zijn verankerd in de provinciale omgevingsverordening.

Binnen de gemeente Beuningen is een gebied gelegen dat door de omgevingsverordening wordt betiteld als waardevol open gebied (zie onderstaande afbeelding). Op de gronden binnen dit gebied is geen nieuwe bestemming mogelijk die de openheid van dit waardevolle open gebied aantast. In de omgevingsverordening worden een aantal uitzonderingen op deze algemene regel beschreven waaronder de uitbreiding van een agrarisch bedrijf binnen of aansluitend aan het bouwvlak.

Figuur 4.2 In de gemeente Beuningen bevindt zich een waardevol open gebied.

De omgevingsverordening bevat beschermende bepalingen voor gronden behorend tot de Ecologische Hoofdstructuur. De omgevingsverordening maakt een onderscheid in gronden behorend tot de Groene Ontwikkelingszone en gronden behorend tot het Gelders Natuurnetwerk. In een bestemmingsplan voor gronden binnen het Gelders Natuurnetwerk worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van een groot algemeen belang. De negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied moeten dan wel beperkt blijven en eventueel worden gecompenseerd. In een bestemmingsplan voor gronden binnen de Groene Ontwikkelingszone worden geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van een groot algemeen belang. De negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied moeten dan wel beperkt worden en eventueel worden gecompenseerd.

Figuur 4.3 De Ecologische Hoofdstructuur in het Land van Maas en Waal.

Binnen de gemeente Heumen zijn enkele gebieden gelegen die door de omgevingsverordening worden aangewezen als Nationaal Landschap gelegen buiten het Groene Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Een bestemmingsplan voor deze gronden (zie afbeelding hieronder) maakt alleen (nieuwe) bestemmingen mogelijk indien deze de kernkwaliteiten van een Nationaal Landschap niet aantasten. Deze kernkwaliteiten zijn vastgelegd in een bijlage bij de omgevingsverordening.

Figuur 4.4 Nationaal Landschap rondom Malden.

Bovenstaande provinciale belangen zijn reeds in de bestaande bestemmingsplannen meegenomen en worden als gevolg van deze beleidsnota niet aanvullend geborgd.

4.3 Gemeenten

De 4 gemeenten beschikken elk over een relatief recente erfgoedverordening (2010-2011), op basis waarvan het mogelijk is om gemeentelijke monumenten, zowel boven- als ondergronds, aan te wijzen en aan gewenste ingrepen een vergunningsplicht te koppelen. Tevens zijn hierin regels opgenomen ten aanzien van terreinen waar archeologische waarden worden verwacht. Beuningen kent daarnaast een separate restauratieregeling voor gemeentelijke monumenten. Wijchen kent als enige gemeente de mogelijkheid gemeentelijk beschermde stads- of dorpsge-

zichten aan te wijzen. Objecten en terreinen die via de erfgoedverordening beschermd zijn, zijn niet op de cultuurhistorische beleidskaart opgenomen, omdat daarvoor reeds een regeling bestaat.

5 Planologische borging en monumentenzorg

5.1 Inleiding: wat is ons vertrekpunt?

5.1.1 Inleiding

De 4 gemeenten beschikken reeds over beleid waarin men keuzes maakt die te maken hebben met het aanwezige cultureel erfgoed. Doordat cultureel erfgoed zich echter op het raakvlak van heel veel disciplines bevindt, is de aandacht daarvoor ook gefragmenteerd, zoals blijkt uit bijlage 1.

De gemeenten zien cultuurhistorie reeds als integraal onderdeel van de verschillende gemeentelijke beleidsvelden. In veel beleid gericht op landschap, zeker van de afgelopen 5 à 8 jaar, zijn cultuurhistorie of 'gebiedseigen kenmerken' belangrijke pijlers. In bestemmingsplannen zijn landschapswaarden al geborgd, al dan niet als uitvloeisel van een landschapsontwikkelingsplan, maar niet noodzakelijkerwijs vanuit het cultuurhistorisch belang. Ook in toeristisch-recreatief beleid worden het karakter van het landschap en de bijzondere waarden van de kernen als sterkte aangeduid.

Expliciet cultuurhistorisch beleid echter gaat veelal niet verder dan archeologie en gebouwde monumentenzorg. Het meeste beleid is impliciet, en er bestaat planologisch weinig juridische grondslag om cultuurhistorie als afwegingskader mee te nemen bij toetsing van vergunningaanvragen.

5.1.2 Het vertrekpunt

De gemeenten hechten vanuit de wettelijke verplichting aan een goede planologische borging van waardevol geachte cultuurhistorie in het bestemmingsplan en in toekomstige structuurvisies, en een verankering van cultuurhistorie als onderdeel van het gemeentelijk afwegingskader bij landschappelijke en stedenbouwkundige ingrepen waarin het bestemmingsplan niet voorziet. Vooruitlopend op de beleidsnota hebben de gemeenten tussen 2007 en 2013 inventarisaties op gemeentelijke schaal laten uitvoeren van het bovengrondse cultuurhistorisch erfgoed. Deze inventarisatie is aangevuld met een cultuurhistorische gebiedswaardering, voor Heumen en Wijchen een herziening van een bestaande gebiedswaardering. Op basis van deze bijgevoegde waardering is een beleidskaart, eveneens bijgevoegd, opgesteld. Deze kaart geeft weer voor welke gebieden en objecten planologische borging wordt voorzien, nu of bij nieuwe ontwikkelingen.

Elke gemeente heeft een eigen afweging gemaakt welke waarderingsklasse men van voldoende belang achtte om cultuurhistorisch beleid op te voeren: Wijchen kiest overwegend voor de gebieden met een middelhoge en hoge waarde. Enige uitzondering is het vennengebied op Alverna. Dit heeft als enige gebied in de gemeente een "zeer hoge waarde" gekregen. Daarmee wordt

namelijk uniform aangesloten bij de waardering die dit waardevolle grensoverschrijdende gebied in de gemeente Heumen heeft. Heumen, Beuningen en Druten kiezen voor gebieden met een hoge en zeer hoge waarde.³ De gebieden die zijn afgevallen hebben gemeen dat de cultuurhistorische waarden hier in zo geringe mate aanwezig zijn en/of door sterke dynamiek in de laatste driekwart eeuw verloren zijn gegaan, dat andere belangen zwaarder worden geacht en bescherming op cultuurhistorische gronden niet noodzakelijk wordt geacht.

Met de beleidskaart als onderlegger wordt in dit hoofdstuk beschreven op welke wijze bestaande geïnterpreteerde waardevolle gebieden en gebouwde objecten worden beschermd indien er zich een ruimtelijke ontwikkeling⁴ aandient (§ 5.2). Daarnaast geeft dit hoofdstuk een antwoord op de vraag in hoeverre en op welke wijze er bij ruimtelijke ontwikkelingen, die ingevolge het geldende bestemmingsplan niet direct mogelijk zijn, rekening moet worden gehouden met cultuurhistorie (§ 5.3).

Deze verschillende benaderingen moeten leiden tot werkbare processen voor gemeenten en burgers, waarin geen onredelijke regeldruk ontstaat en het beleid alleen op die gebieden wordt gericht, die er vanuit cultuurhistorisch perspectief toe doen.

De uitgevoerde inventarisaties en waarderingen zullen een belangrijke rol gaan vervullen als toetsingsinstrument op hoofdlijnen voor de ambtelijke organisatie. Om die reden is ervoor gekozen om de geactualiseerde / nieuw vervaardigde waarderingsschema's (kaartbijlage 1) samen met deze beleidsnota en beleidskaart (kaartbijlage 2) vast te laten stellen door het college (Beuningen⁵) en de gemeenteraad (Druten⁶, Heumen⁷, Wijchen). Nieuwe bestemmingsplannen die getoetst worden aan het cultuurhistorisch beleid worden door de gemeenteraden vastgesteld.

5.2 Vigerende bestemmingsplannen

Een deel van de gebieden en objecten die als waardevol zijn gewaardeerd gaan beschermd worden door middel van een bestemmingsplan. In bijlage 2 bij deze nota is (globaal) per gemeente aangegeven op welke wijze deze bescherming vorm gaat krijgen.

Door het vaststellen van een bestemmingsplan kan worden geborgd dat ruimtelijke ontwikkelingen, zoals sloop en verandering van gebouwen of uitvoering van werken (geen bouwwerken zijnde) en werkzaamheden, die gevolgen kunnen hebben voor de culturele waarde van objecten en gebieden niet plaats kunnen vinden zonder dat het college van burgemeester en wethouders hebben geoordeeld dat de ruimtelijke ontwikkeling die aan de orde is cultuurhistorische belangen

---

³ Dat Wijchen slechts één gebied van 'zeer hoge waarde' op het vlak van cultuurlandschappen kent is deels methodisch te verklaren, deels ook inhoudelijk te verklaren door de sterke mate van verstedelijking en ingrepen in het omliggende cultuurlandschap in het verleden.

⁴ Onder ruimtelijke ontwikkeling wordt in deze beleidsnota verstaan een ontwikkeling die bestaat uit een bouwactiviteit, een functiewijziging of een werkzaamheid (zoals het afgraven van gronden en het rooien van bomen).

⁵ Het college van B&W van de gemeente Beuningen heeft deze nota op 25 augustus 2015 vastgesteld.

⁶ De gemeenteraad van de gemeente Druten heeft deze nota op 16 december 2015 vastgesteld.

⁷ De gemeenteraad van de gemeente Heumen heeft deze nota op 26 mei 2016 vastgesteld.

niet onevenredig schaadt. In Heumen zal worden nagegaan of er aanleiding is een dergelijk bestemmingsplan vast te stellen. Beuningen kiest ervoor om het cultuurhistorisch beleid te evalueren in aanloop naar de omgevingsvisie en het omgevingsplan en nu geen parapluplan te laten opstellen.

Voor Wijchen kan worden opgemerkt dat voor uit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle gebouwen een sloopvergunningplicht is opgenomen. Voor uit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle gebieden is een vergunningplicht voor werken (geen bouwwerken zijnde) en werkzaamheden opgenomen. Op deze wijze is geborgd dat ruimtelijke ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor de cultuurhistorische waarde van objecten of gebieden niet plaats kunnen vinden zonder dat het college van burgemeester en wethouders hebben geoordeeld dat de ruimtelijke ontwikkeling de aan de orde zijnde cultuurhistorische belangen niet onevenredig schaadt.

5.3 Nieuwe ontwikkelingen

Deze paragraaf heeft betrekking op de situatie dat een ruimtelijke ontwikkeling op grond van het geldende bestemmingsplan niet direct mogelijk is, maar dat er nadere besluitvorming noodzakelijk is.

Het Besluit ruimtelijke ordening geeft aan wat er in het kader van een procedure voor een ruimtelijke ontwikkeling die niet in het geldende bestemmingsplan past onderzocht moet worden. Het vijfde lid onder a van dit artikel stelt dat de toelichting / onderbouwing van het besluit een beschrijving dient te bevatten van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden rekening is gehouden. Het beleid van de gemeenten is om dit 'rekening houden met' een rol te laten spelen als de ruimtelijke ontwikkeling in een gebied met hoge of zeer hoge (Beuningen, Heumen, Druten) of middelhoge, hoge of zeer hoge (Wijchen) cultuurhistorische waarde wordt beoogd.⁸ De vraag die op dat moment centraal staat, is of de beoogde ruimtelijke ontwikkeling een onevenredige afbreuk doet aan de cultuurhistorische waarde van het betreffende gebied. In de volgende paragraaf is beschreven op welke wijze deze toetsing plaatsvindt. Indien een ruimtelijke ontwikkeling niet in een dergelijk gewaardeerd gebied is gelegen, kan volstaan worden met een verwijzing naar deze beleidsnota.

5.4 Toetsing en advisering

In deze paragraaf wordt beschreven op welke manier het toetsingsproces, bij de vraag of er sprake is van een onevenredige afbreuk aan de cultuurhistorische waarde(n) zal verlopen. De vraag op welke manier het toetsingsproces doorlopen moet worden is mede afhankelijk van de keuze van de gemeente voor een parapluplan of niet (zie § 5.2), en derhalve of er sprake is van toetsing bij alleen ontwikkelingen die niet in het bestemmingsplan passen of ook ontwikkelingen die wel in het vigerende bestemmingsplan passen.

---

⁸ In Wijchen in gebieden met een middelhoge, hoge of zeer hoge waarde.

Deze paragraaf is verder alleen van belang op het moment dat een ruimtelijke ontwikkeling voorgenomen wordt in een gebied met een hoge of zeer hoge (Beuningen, Druten en Heumen), middelhoge, hoge of zeer hoge (Wijchen) cultuurhistorische waarde.

Uitgangspunt van deze beleidsnota is dat de aanvrager niet onredelijk extra wordt belast. Dat wil zeggen dat we ons alleen richten op locaties die er cultuurhistorisch toe doen.⁹ Dit betekent dat de aanvrager geen nadere onderbouwing en/of onderzoek hoeft op te stellen en de aanvraag niet aan deskundige commissies wordt voorgelegd als de potentiële afbreuk aan de cultuurhistorische waarden in een gebied maar gering is.

In hoeverre een ruimtelijke ontwikkeling afbreuk kan doen aan de cultuurhistorische waarden in een gebied is afhankelijk van:

- De aard en omvang van de ruimtelijke ontwikkeling;
- De cultuurhistorische waarden in een gebied.

Om een onredelijke belasting van een aanvrager te voorkomen, wordt in het toetsingsproces gekozen voor een stapsgewijze beoordeling.

In onderstaande beslistabel zijn deze stappen weergegeven.

---

⁹ Met onredelijk wordt bedoeld op de situatie dat nader cultuurhistorisch onderzoek vanwege de aard en omvang van de ruimtelijke ontwikkeling en/of de aard van de cultuurhistorische waarden in een gebied, geen toegevoegde waarde heeft. Is er sprake van een ruimtelijke ontwikkeling welke gevolgen kan hebben voor de cultuurhistorische waarden in een gebied, dan is ingevolge het beleid nader onderzoek nodig naar de mate waarin de waarden worden aangetast en de mogelijkheden om de ruimtelijke ontwikkeling zodanig aan te passen dat de waarden zoveel als mogelijk worden ontzien. Dit onderzoek is dan noodzakelijk om het bevoegd gezag in staat te stellen om te beoordelen in hoeverre in het ruimtelijke besluit in voldoende mate rekening is gehouden met de cultuurhistorische waarden van een gebied.

Ruimtelijke ontwikkeling past binnen geldend bestemmingsplan.	Ruimtelijke ontwikkeling past niet binnen geldend bestemmingsplan.
<p>Vraag Is het opleggen van een nadere eis noodzakelijk?</p> <p>Stap 1. Ambtelijk wordt beoordeeld of de aard en omvang van de ruimtelijke ontwikkeling (aanvraag om vergunning) en de cultuurhistorische waarden in het betrokken gebied, zodanig zijn dat een nadere eis noodzakelijk zou kunnen zijn.</p> <p>Stap 2. Indien bij stap 1 wordt geoordeeld dat een nadere eis niet noodzakelijk is, wordt de procedure op de gangbare wijze voortgezet.</p> <p>Stap 3. Indien bij stap 1 wordt geoordeeld dat er sprake zou kunnen zijn van een onevenredige afbreuk van de cultuurhistorische waarden, wordt de aanvraag voorgelegd aan een deskundige / de monumenten- of erfgoedcommissie. De deskundige / commissie brengt vervolgens advies uit over de noodzaak voor en de formulering van de nadere eis.</p>	<p>Vraag Is in de aanvraag om of het verzoek voor een ruimtelijke ontwikkeling voldoende inzichtelijk gemaakt dat er geen sprake is van een onevenredige aantasting van de cultuurhistorische waarde(n).</p> <p>Stap 1. Ambtelijk wordt bekeken of in voldoende mate is komen vast te staan dat er geen sprake is van een onevenredige afbreuk van de cultuurhistorische waarden in het gebied.</p> <p>Stap 2. Indien bij stap 1 wordt geoordeeld dat in voldoende mate is komen vast te staan dat er geen sprake is van een onevenredige afbreuk van de cultuurhistorische waarden in het gebied, wordt de procedure op de gangbare wijze voortgezet.</p> <p>Stap 3. Indien bij stap 1 wordt geoordeeld dat er sprake zou kunnen zijn van een onevenredige afbreuk van de cultuurhistorische waarden, wordt om een nadere onderbouwing van de aanvraag of het verzoek gevraagd. Deze nadere onderbouwing heeft de vorm van een cultuurhistorische analyse.</p> <p>Stap 4. De cultuurhistorische analyse wordt voorgelegd aan een deskundige / de monumenten- of erfgoedcommissie. Komt de deskundige / commissie tot het oordeel dat de ruimtelijke ontwikkeling afbreuk doet aan de cultuurhistorische waarden van het gebied, dan moet het bevoegd gezag in haar besluit bepalen of de</p>

	afbreuk gelet op de overige aan de orde zijnde belangen ¹⁰ , als onevenredig is te kwalificeren. De deskundige kan ook adviseren over op te nemen voorschriften / voorwaarden.
--	---

Indien een cultuurhistorische analyse aan de orde is, wordt de aanvrager gevraagd om zijn aanvraag aan te vullen met een rapport waarin onder meer de volgende elementen zijn opgenomen:

- Wat is het belang van de ruimtelijke ontwikkeling (bijvoorbeeld bedrijfseconomisch)?
- In welk gebied is de ruimtelijke ontwikkeling gelegen?
- Wat zijn de cultuurhistorische waarden in dit gebied?
- Op welke wijze zijn deze cultuurhistorische waarden betrokken bij de aanvraag?
- Kan de ruimtelijke ontwikkeling op een andere wijze worden uitgevoerd, zodat er minder afbreuk aan de cultuurhistorische waarden in het gebied wordt gedaan (zijn er minder belastende alternatieven)?

Zie voor een uitgebreidere toelichting op de inhoud van een cultuurhistorische analyse in bijlage 3.

Op deze wijze kunnen ruimtelijke ontwikkelingen met een kleine potentiële afbreuk van de cultuurhistorische waarden in een gebied, eenvoudig (zonder extra onderzoeks- of bestuurlijke lasten) worden afgedaan en wordt de aanvrager in een dergelijke situatie niet onredelijk extra belast. Nader onderzoek in de vorm van een cultuurhistorische analyse of het opleggen van een nadere eis is pas aan de orde als ambtelijk wordt geoordeeld dat een onevenredige afbreuk aan de cultuurhistorische waarden in een gebied niet uit te sluiten is.

Het beleid en de wijze van toetsing is in onderstaand schema samengevat.

Figuur 5.1 Stroomschema voor toetsing

5.5 Monumentenzorg

5.5.1 Belang en dynamiek

De gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten voeren een actief monumentenbeleid. Daarmee hebben ze als doel de meest waardevolle bebouwing voor nu en in de toekomst te beschermen. Vanuit deze insteek beschikken deze gemeenten over erfgoedverordeningen en een eigen gemeentelijke monumentenlijst, die naast de rijksmonumentenlijst functioneert. De gemeentelijke monumentenlijst vormt een belangrijk instrument binnen de gemeentelijke erfgoedzorg. Het rijk heeft daarnaast taken met betrekking tot rijksmonumenten aan de gemeenten gedelegeerd, waaronder vergunningverlening. Ondanks de focus van de wet op het bestemmingsplan wordt het instrument 'gemeentelijke monumentenlijst' en de daaraan verbonden ver-

¹⁰ Bijvoorbeeld bedrijfseconomische belangen.

ordering nadrukkelijk niet als vervanging ervan gezien, en de noodzaak van een monumentenstatus voor het behoud van specifieke waarden is ook regelmatig actueel. Daarbij is de regeldruk voor monumenteneigenaren sinds 1 januari 2012 sterk verminderd doordat bepaalde ingrepen niet meer vergunningplichtig zijn. De gemeenten hechten er dan ook aan het monumentenbeleid te laten voortbestaan.

Figuur 5.2 De Beiershof in Niftrik, een gemeentelijk monument.

Daarbij moet worden opgemerkt, dat de inhoud van de gemeentelijke monumentenlijst tot op zekere hoogte dynamisch is. Bouwwerken of objecten kunnen van de lijst worden afgevoerd wanneer zij hun monumentale waarde verloren hebben (bijvoorbeeld door brand). De 4 gemeenten willen er echter voor waken, dat verwijdering om opportunistische redenen plaatsvindt. Een bouwwerk dat eenmaal geplaatst is, kan alleen zijn status verliezen als ook daadwerkelijk de cultuurhistorische waarde (sterk) verminderd is of geheel verloren is gegaan. Opname van nieuwe bouwwerken op de gemeentelijke monumentenlijst behoort tot de mogelijkheden als kan worden aangetoond dat de waarde dermate hoog is, dat borging via het bestemmingsplan niet volstaat. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als ook het interieur in materialisering of interne ruimtelijke structuur bescherming behoeft. Ook kan door voortschrijdend inzicht de aanwijzing van gemeentelijke monumenten uit jongere perioden, zoals de wederopbouwperiode (1940-1965), van belang worden geacht. In enkele van de 4 gemeenten (o.a. Wijchen) is hiermee al een voortvarende start gemaakt. Door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) worden panden van

vóór 1940 alleen als rijksmonument aangewezen als daar zeer bijzondere redenen voor aanwezig zijn.

5.5.2 Advisering

Een adviserende rol over de bescherming van het gebouwd erfgoed is weggelegd voor de monumenten- of erfgoedcommissies van de verschillende gemeenten. Hun positie is vastgelegd in de respectieve erfgoedverordeningen (voor Wijchen o.a. ook in de Verordening op de Monumentencommissie). Gevraagde en ongevraagde advisering over aanwijzing of afvoering van een pand als gemeentelijk monument en advisering over aangevraagde omgevingsvergunningen blijft de primaire functie van deze commissie. Daarnaast is voor hen ook de nieuwe rol weggelegd om te adviseren over waardevol gebouwd erfgoed in het bestemmingsplan (zie § 5.2). In het kader van de borging van cultuurhistorie in bestemmingsplannen krijgen zij namelijk ook nieuwe taken toebedeeld. Naast de monumentencommissie kunnen ook externen worden ingeschakeld indien daar aanleiding toe bestaat. In Wijchen kan bovendien gedacht worden aan de – dit jaar nog aan te wijzen – Dorpsbouwmeester). In Beuningen zal de toetsing primair door de ambtenaar RO worden opgepakt.

5.5.3 Afstemming

Om te komen tot werkbare processen dienen er duidelijke procesafspraken gemaakt te worden tussen frontofficemedewerkers, de ambtenaar cultuurhistorie, de medewerkers RO en de vergunningverleners WABO.

Actiepunten

- actieve monitoring van gemeentelijke monumentenlijst t.a.v. afvoeren (bij verlies monumentale waarden) en t.a.v. toevoegen (bij voortschrijdend inzicht t.a.v. bestaande of nieuwe categorieën);
- inwinnen van intern of extern advies wanneer onvoldoende expertise aanwezig is t.a.v. beoordeling vergunningaanvragen;
- afstemmen interne werkprocessen ten aanzien van de integratie van cultuurhistorie in het planologisch proces.

6 Cultuurhistorische kansen

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden keuzes voor thema's en erfgoedlijnen gepresenteerd die in de 4 gemeenten een centrale rol zullen vervullen. Ook worden maatschappelijke trends ten aanzien van erfgoed benoemd die van belang zijn bij de formulering van projectideeën. Tenslotte komt ook het werken met partners, externe communicatie en het verwerven van draagvlak voor monumentenbeleid aan de orde.

6.2: Op welke cultuurhistorie focussen we ons?

6.2.1 Kiezen

Om verwatering van de containerbegrippen 'erfgoed' en 'cultuurhistorie' te voorkomen is een zekere focus nodig: gemeentelijke speerpunten. Op het vlak van erfgoed is die keuze niet willekeurig: een aantal thema's vormt samen de rode draad in de geschiedenis en het erfgoed van het gebied tussen Maas en Waal. Zij representeren belangrijke episoden in de geschiedenis waar de gemeente zich nu mee kan identificeren en waarvan vaak sporen in het landschap aan te treffen zijn. De gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen en Druten willen binnen hun erfgoedbeleid speciale aandacht aan deze thema's schenken. De vier gemeenten zullen zich niet exclusief aan deze thema's verbinden, maar spreken wel gezamenlijk uit dat zij deze thema's als belangrijke kern van hun geschiedenis en erfgoed beschouwen. Binnen de thema's wordt cultuurhistorie integraal benaderd, al hangt het mede van het thema af om welk type erfgoed het gaat.

Niet alle thema's zullen in optima forma in elke gemeente terug te vinden zijn. De gemeenten hebben hun onderlinge verschillen, maar delen ook veel van hun geschiedenis. In die gedeelde geschiedenis met lokale accentverschillen schuilt de kracht, de diversiteit én de verbondenheid. Opgemerkt dient nog te worden dat de meeste thema's een tastbare, materiële kant en een zachte, immateriële kant hebben: de elementen versus de verhalen over deze elementen of verhalen over gebeurtenissen. De gemeenten hechten eraan dat beide kanten van het erfgoed naar voren komen.

6.2.2 Het grote kader: cultuurhistorische thema's

Het grote kader van het cultuurhistorisch erfgoed in de gemeenten Beuningen, Heumen, Druten en Wijchen kan worden gekoppeld aan de cultuurhistorie in de regio zoals we die in hoofdstuk 3 hebben beschreven en zoals deze op de cultuurhistorische waardenkaart en de archeologische waarden- en verwachtingskaart zijn benoemd.

De 7 thema's zijn relatief algemeen van aard. Om die reden willen we ze nader duiden door hier heel concrete erfgoedlijnen uit te destilleren. Wat zijn specifieke deelonderwerpen binnen de genoemde thema's die in het beleid van de gemeenten Wijchen, Heumen, Druten en Beuningen een plek krijgen?

Thema	Erfgoedlijn
Zichtbare prehistorie	<ul style="list-style-type: none"> - Wonen en begraven op de hogere gronden
Romeinen en Merovingers	<ul style="list-style-type: none"> - De context van Noviomagus: dicht bewoond gebied in de Romeinse tijd, achter de Limes - Verbinding: Romeinse wegen van Blerick naar Nijmegen, tussen Wijchen en Heumen, tussen Nijmegen en Druten - Merovingisch hartland
Karolingers, de kerstening en christelijke tradities	<ul style="list-style-type: none"> - Abdijen als grootgrondbezitters - Middeleeuwse kerken en kapellen - Protestanten vs. katholieken: de reformatie - Het Rijke Roomse Leven: kloosters, kerken en vrome burgers - De kerstening weerstaan? Volksgeloof in Maas en Waal
Kastelen en heerlijkheden	<ul style="list-style-type: none"> - Burchten en ridders: middeleeuwse kastelen - Wonen op 't land: edelmanswoningen, havezates, buitenplaatsen en landgoederen - 'Land van de heerlijkheden'
Cultuurlandschappen en de strijd tegen het water ¹¹	<ul style="list-style-type: none"> - Maas en Waal in de Nederlandse delta - Wonen op de stroomrug - Veilig achter de dijken (of toch niet?) - Afwatering en ontginning van de kommen - Uiterwaarden en steenfabrieken - Het boerenland na de bedijking - Fruitteelt
Bezetting en strijd tegen de bezetter	<ul style="list-style-type: none"> - Deel van een militair-strategisch belangrijk rivierengebied: de Tachtigjarige Oorlog - Maas en Waal tijdens de Tweede Wereldoorlog - Koude Oorlog
Bouwkunst van stad en land ¹²	<ul style="list-style-type: none"> - Kerken - Molens - Agrarisch erfgoed - Scholen

¹¹ Vanwege de nauwe verbondenheid hebben we deze twee thema's samengenomen.

¹² Vanwege het separate karakter binnen deze nota hebben we dit onderdeel – in afwijking van de opzet van hoofdstuk 3, aan de lijst met thema's toegevoegd.

Daarnaast zijn er erfgoedlijnen aan te wijzen die thema-overstijgend te noemen zijn. Zij passen in de meeste geval binnen 'Communicatie en herkenbaarheid', 'Educatie en ontsluiting', 'Kennisonwikkeling t.b.v. beleidsvorming' en 'Visualisatie en verbeelding'.

6.3 Hoe benaderen we deze cultuurhistorie?

6.3.1 Inleiding

De gemeenten zouden de kansen van het erfgoed en belangen van private partijen die zich voor erfgoed willen inzetten tekort doen als we alleen de planologische kant (in hoofdstuk 5) zouden belichten of de genoemde thema's en erfgoedlijnen (in paragraaf 6.2) volledig aan het private domein zouden overlaten. Inspireren, ontwerpen en het versterken van de betrokkenheid van burgers, educatie, recreanten en toeristen, en bedrijven zijn minstens zo belangrijk om de aandacht ervoor en de economische voordelen ervan voor de lange termijn te verzekeren. Een gemeente is ervoor het algemene belang te dienen. Dat algemene belang kan in dit geval zijn om de voordelen van erfgoed op het gebied van woon- en werkklimaat, educatie en economie veilig te stellen of mee te werken aan beleefbaarheid van en aandacht voor cultuurhistorie.¹³

Zowel de vele bestaande initiatieven (zie bijlage 6) als nieuwe initiatieven bieden veel mogelijkheden het erfgoed beter voor het daglicht te brengen. In deze paragraaf zullen we, gekoppeld aan maatschappelijke trends, aangeven welke richting de 4 gemeenten met hun erfgoed op willen. Deze richting wordt in bijlage 8 binnen de thema's en erfgoedlijnen nader uitgewerkt in de vorm van concrete projectideeën.

De vier gemeenten stellen zich bij de uitvoering van het cultuurhistorisch beleid hoofdzakelijk op als faciliterende en initiërende overheid. Zo mogelijk kan men ook de rol van uitvoerende overheid op zich nemen. Burgers worden door een actieve en heldere opstelling van de gemeente gemotiveerd om zelf zaken op te pakken. Bedrijven worden daarnaast gemotiveerd om op hun eigen manier een bijdrage te leveren. De gemeente kan zich bijvoorbeeld inzetten voor verdieping en verspreiding van kennis over erfgoed, met een koppeling naar erfgoededucatie. Dat geldt ook voor de inzet van deze kennis in het creëren van een erfgoedaanbod aan inwoners en toeristen/recreanten.

6.3.2 Hoe beleeft het publiek cultuurhistorie?

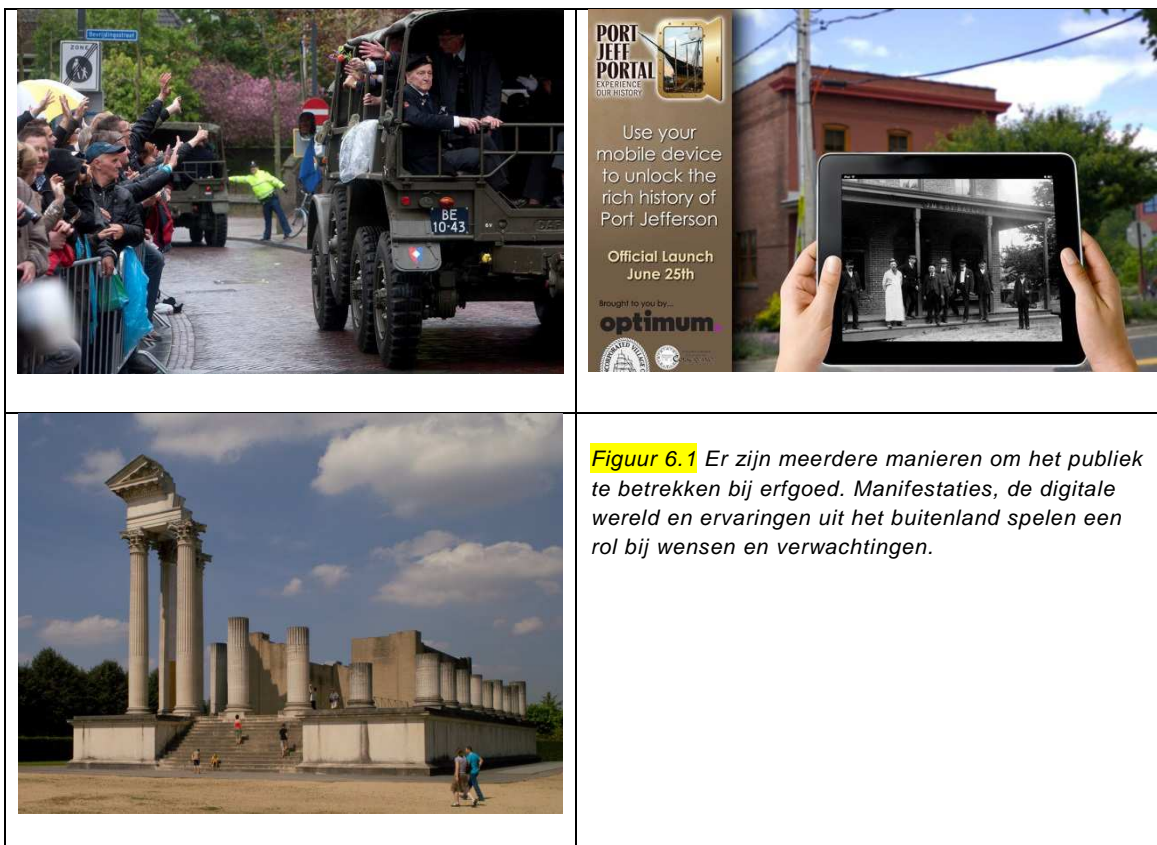
Met alleen thema's hebben we nog geen beeld hoe we dit erfgoed op een zinvolle wijze kunnen benaderen. Hoe zorgen we nu dat initiatieven die we binnen deze thema's ontplooiën of ondersteunen, ook aansluiten bij wat het publiek belangrijk vindt? Wanneer is een initiatief maatschappelijk relevant en de moeite waard om te ondersteunen?

De relevante trends binnen de cultuurhistorie en monumentenzorg kunnen worden geduid vanuit een sociologische invalshoek.¹⁴ Deze gedegen waarneming van wat er in samenwerking tussen

¹³ Bovengrondse visualisatie van ondergronds erfgoed is hiervan een goed voorbeeld.

¹⁴ Deze duiding is van de hand van de Nijmeegse hoogleraar 'Geschiedenis van Gelderland', Dolly Verhoeven. Zie voor de volledige tekst: <http://nationaalmonumentencongres.nl/files/2013/12/Binnen-zonder-kloppen-Nationaal-Monumentencongres-2013.pdf>

publiek en erfgoed speelt vormt de basis voor de projectideeën op het gebied van erfgoedbeleving en –benutting die door Wijchen, Heumen, Druten en Beuningen worden geformuleerd.¹⁵ De verschillende trends worden aangeduid met 5 steekwoorden, namelijk intensivering, informalisering, individualisering, internationalisering en informatisering. In bijlage 7 zijn deze trends nader uitgewerkt. Deze trends zullen als leidraad worden gebruikt bij de ontplooiing of ondersteuning van projecten.

6.4 Initiatieven en partners

De gemeenten Heumen, Beuningen, Druten en Wijchen zullen zelf enkele initiatieven op het vlak van de promotie / ontsluiting van erfgoed ontplooiën. De financiële middelen en menskracht zijn op dit moment echter zo beperkt dat het niet mogelijk is om een strak afgebakend overzicht te maken van datgene wat zij als gemeenten in de komende jaren zouden willen realiseren. Die beperking geldt eveneens waar het gaat om de ondersteuning van particuliere initiatieven. In de komende jaren zal daarom per situatie bekeken worden of de gemeente aan de realisatie van projectideeën uit de maatschappij kan bijdragen en zo ja, op welke manier. In bijlage 8 is een

¹⁵ Ruimtelijke-inrichtingsprojecten kunnen los staan van deze trends.

overzicht van mogelijke projectideeën opgenomen. Daarnaast zullen de gemeenten intern afstemmen hoe de koppeling met het toeristisch-recreatief beleid gelegd gaat worden.

6.5 Communicatie

Profilering valt of staat met zichtbaarheid. De gemeenten streven er naar om met hun erfgoed zichtbaar te zijn in de lokale en regionale media. Hierbij nemen zij ook zelf het initiatief om ont-plooidde projecten aan het publiek bekend te maken via deze media. Naast incidentele berichten kan bijvoorbeeld ook gedacht worden aan artikelen- of persberichtenseries, bijvoorbeeld in relatie tot Open Monumentendag of andere te organiseren evenementen. Elke gemeente kan hierbij ook andere betrokkenen erop wijzen de publiciteit te zoeken.

Waar mogelijk zullen sociale media via de gemeentelijke communicatieadviseurs worden ingezet om gericht berichten over ontwikkelingen op erfgoedgebied naar buiten te communiceren. Daarnaast hebben we in deze nota bij verschillende onderdelen aangegeven wat de relatie tussen gemeente en het brede of smallere publiek (zoals monumenteneigenaren) is en welke rol communicatie hierin speelt. Burgers worden ook aangemoedigd zelf bekendheid te geven aan (succesvolle) initiatieven, zoals via het online platform van de Participatiekaart.

6.6 Draagvlak voor monumentenbeleid

Een geslaagd monumentenbeleid staat of valt met draagvlak onder de inwoners van de gemeenten in het algemeen en de eigenaren van de rijks- en gemeentelijke monumenten in het bijzonder. Dat draagvlak is op diverse manieren te verkrijgen.

6.6.1 Een soepel proces

Allereerst zijn een zorgvuldige onderbouwing van de monumentale waarde en een snelle, maar zorgvuldige en deskundige afhandeling van vergunningaanvragen noodzakelijk. In de Wabo is de snelheid van het proces reeds gewaarborgd. Zorgvuldigheid kan worden bereikt door eigenaren met ontwikkelingsplannen vóór de indiening van de aanvraag te laten overleggen met de betrokken ambtenaar en/of de monumentencommissie. In dit vooroverleg kan worden verkend of er mogelijkheden voor de ontwikkeling bestaan en zo ja, welke ideeën wel en welke niet wenselijk zijn. Naast vooroverleg met de monumentencommissie kan ook gekozen worden voor indiening van een informele aanvraag Vooroverleg via het Omgevingsloket. Daar kan dan (zonder dat wettelijke termijnen gaan lopen) een brede advisering plaatsvinden, bijvoorbeeld voor cultuurhistorie, RO, bodem, archeologie, welstand etc.

Vooraf adviseren in plaats van achteraf corrigeren vergroot het draagvlak voor monumentenzorg. Het ondersteunt de eigenaar en verhoogt de kans dat de ingreep vanuit cultuurhistorisch perspectief succesvol wordt en met vergunning kan worden uitgevoerd.

6.6.2 Open Monumentendag

Hier zijn communicatie en voorlichting van groot belang. De gemeente heeft hierin overwegend een stimulerende en soms ook faciliterende rol. Open Monumentendag wordt elk jaar landelijk georganiseerd in het tweede weekend van september. Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten

hechten grote waarde aan deze dag en werken mee aan de organisatie ervan door de organiserende commissie/organisatie te subsidiëren.

Open Monumentendag is voor veel mensen (900.000 mensen landelijk op jaarbasis) de belangrijkste dag dat zij zich bezig houden met ons gebouwd erfgoed. De gemeenten hechten er dan ook aan hun huidige rol in de toekomst voort te zetten.

Figuur 6.2 Open Monumentendag speelt een belangrijke rol in de kennismaking en ervaring met lokaal erfgoed.

Actiepunten

- faciliteren en indien mogelijk initiëren van 'cultuurhistorische kansen', waar mogelijk in relatie tot de beschreven thema's en trends, en in samenwerking met het maatschappelijk middenveld;
- actief communiceren via traditionele en nieuwe media over gemeentelijke cultuurhistorische activiteiten en burgers aanmoedigen hierover zelf ook te communiceren;
- voor de burgers zorg dragen voor een snelle, zorgvuldige en deskundige afhandeling van vergunningaanvragen;
- stimuleren van vooroverleg over plannen die invloed hebben op cultuurhistorische waarden;
- blijven nemen van de stimulerende en faciliterende rol t.a.v. de organisatie van Open Monumentendag.

7 Nawoord

Deze beleidsnota werd opgesteld door Luuk Keunen (RAAP Archeologisch Adviesbureau) en Dènes Jansen (Buro Waalbrug). Zij bedanken de betrokken ambtenaren van de gemeenten Heumen (Ria Koeneman), Beuningen (Koen Antonise, Guido Woutersen, Harm Bekker, Nancy van de Zande en Karin Eppink), Druten (Louis Nieboer, Susanne Welbers, Ivo Verploegen en Mark Jansen) en Wijchen (Fred Coolen, Rob Ribbink, Paul Vereijken, Patricia van Wolferen en Lambert van Beusekom) voor hun constructieve inbreng tijdens de ontwikkeling van deze nota. Daarnaast werd belangrijke inhoudelijke ondersteuning gekregen van het Erfgoedplatform Gemeente Heumen, de monumentencommissie Wijchen, Historisch Besef Beuningen, het Gelders Genootschap en landschapshistoricus Ferdinand van Hemmen. Zonder hun bijdragen was de totstandkoming van deze nota in deze vorm niet mogelijk geweest.

Deze beleidsnota cultuurhistorie kon worden opgesteld dankzij subsidie van de Stadsregio Arnhem-Nijmegen.

Colofon

Opdrachtgever: Gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten

Titel: Samen in verscheidenheid: beleidsnota cultuurhistorie voor de gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten

Status: definitief concept

Datum: april 2015

Auteurs: *ir. L.J. Keunen (RAAP) & mr. D. Jansen (Buro Waalbrug)*

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.
Postbus 5069
1380 GB Weesp

Buro Waalbrug
Postbus 165
6640 AD Beuningen

Bijlagen en kaartbijlagen

- Bijlage 1.** Inventarisatie wetgeving en beleid.
- Bijlage 2.** Beschrijving planologische borging per gemeente.
- Bijlage 3.** Cultuurhistorische analyse.
- Bijlage 4.** Toelichting op de waarderingskaarten.
- Bijlage 5.** Overzicht van karakteristieke bebouwing in Wijchen, Heumen en Beuningen.
- Bijlage 6.** Maatschappelijke initiatieven.
- Bijlage 7.** Cultuurhistorische trends in de maatschappij.
- Bijlage 8.** Projectideeën.

- Kaartbijlage 1.** Waarderingskaarten Wijchen, Heumen, Beuningen en Druten.
- Kaartbijlage 2.** Cultuurhistorische beleidskaart.

Verantwoording afbeeldingen:

Foto's wethouders: respectieve gemeenten/Ger Loeffen/Niels Stam

Fotocommunity.de, MH1961: 6.1
Gemeente Beuningen: 3.2
Layar.com: 6.1
Marketgarden70.nl: 6.1
Oud-Beuningen: 3.8
Open Monumentendag.nl: 6.2
Provincie Gelderland: 4.1, 4.2, 4.3, 4.4
RAAP: 1.1, 3.1, 3.3, 3.7
Wikimedia Commons: 3.4, 3.5, 3.6
WUR, Speciale collecties: 2.1

Bijlage 1 – Inventarisatie wetgeving en beleid

B1.1 Rijk

B1.1.1 Modernisering Monumentenzorg (MoMo)

Op 1 januari 2012 zijn de wetwijzigingen in werking getreden die het gevolg waren van de modernisering van de monumentenzorg, in het kort MoMo genoemd. Deze modernisering werd in 2009 aangekondigd in de vorm van een beleidsbrief. Het belangrijkste vertrekpunt daarin was dat de monumentenzorg voortaan in de eerste plaats gebieds- en ontwikkelingsgericht diende te zien, en niet langer in de eerste plaats object- en behoudsgericht. Om die wensen te kunnen operationaliseren werden drie beleidspijlers vormgegeven:

- Pijler 1: Cultuurhistorische belangen meewegen in de ruimtelijke ordening. Van gemeenten werd verwacht ¹⁶ dat zij voortaan voorafgaand aan het vaststellen van een bestemmingsplan een cultuurhistorische analyse zouden laten uitvoeren en daar vervolgens een afweging over te maken of, en zo ja hoe, deze waarden in het bestemmingsplan zouden worden opgenomen.
- Pijler 2: Krachtiger en eenvoudiger regelgeving. Eigenaren van (gebouwde) monumenten kregen meer ruimte voor eigen afwegingen.
- Pijler 3: Bevorderen van herbestemmingen. Door maatschappelijke veranderingen hebben steeds meer gebouwen, complexen, terreinen en landschappen behoefte aan een nieuwe functie. Het gebrek aan een functie is immers een bedreiging voor het voortbestaan van het object.

Deze voornemens hebben ertoe geleid dat op 1 januari 2012 onder meer de Monumentenwet en het Besluit ruimtelijke ordening zijn gewijzigd. In het Bro is nu de afwegingsverplichting over cultuurhistorie in het kader van de ruimtelijke ordening verwerkt, in de Monumentenwet zijn vergunningvrije activiteiten met betrekking tot monumenten en in beschermde gezichten opgenomen.

B1.1.2 Monumentenwet 1988

De basis voor de landelijke monumentenzorg wordt gevormd door de Monumentenwet 1988, die in 2007 is gewijzigd in verband met de inwerkingtreding van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) en in 2012 andermaal in verband met de implementatie van de Modernisering Monumentenzorg. De wet bepaalt onder meer dat gemeenten een monumentencommissie moeten hebben om te kunnen adviseren over vergunningaanvragen. Wijchen en Druten hebben een eigen monumentencommissie (al dan niet met inbreng van het Gelders Genootschap), Beuningen en Heumen kennen een Commissie Ruimtelijke Kwaliteit die in zijn geheel vanuit het

---

¹⁶ De opdracht uit het Besluit ruimtelijke ordening (zoals dat per 1 januari 2012 komt te luiden) aan gemeenten om "rekening te houden" met cultuurhistorische waarden is een generieke bepaling. Deze opdracht is in algemene termen gesteld, maar is zeker geen vrijblijvende opdracht. Het is immers niet mogelijk om rekening te houden met cultuurhistorische waarden zonder te weten waarover men het eigenlijk heeft. Daarvoor zal altijd een degelijk cultuurhistorisch onderzoek nodig zijn. Op het moment dat die op tafel ligt, zal dat in de verdere besluitvorming een bepalende factor zijn die in alle openheid moet worden afgewogen (Brief van staatssecretaris H. Zijlstra aan de Eerste Kamer, 27 mei 2011).

Gelders Genootschap wordt bemand. De taak om rekening te houden met aanwezig of te verwachten ondergrondse archeologische waarden komt ook voort uit de Monumentenwet.

B.1.1.3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening zijn regels opgenomen met betrekking tot nationale ruimtelijke belangen. In dat kader zijn regels opgenomen die betrekking hebben op erfgoederen met een universele waarde. Hieronder wordt het volgende verstaan:

Als erfgoed van uitzonderlijke universele waarde worden aangewezen:

- Nieuwe Hollandse Waterlinie;
- Romeinse Limes;
- Werelderfgoed De Beemster;
- Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam.

Deze erfgoederen komen niet voor in de gemeenten Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen.

B1.2 Regionaal (w.o. provincie)

B1.2.1 Cultuur- en erfgoedprogramma 2013-2016

De provincie Gelderland heeft haar ambities met betrekking tot cultureel erfgoed vastgelegd in het Cultuur- en erfgoedprogramma 2013-2016. Hierin zijn enkele zaken veranderd na het aflopen van het voorgaande Belvoir-beleid. De ontwikkelingsgerichtheid van MoMo is erin verankerd door cultuur te zien als bouwsteen voor ontwikkeling. Daarnaast wil men de provincie niet meer louter van een subsidiërende kant laten zien, maar als professioneel partner waarin ook ruimte moet zijn voor tegenprestaties. Door dit partnerschap uit te dragen hoopt men ook te bereiken dat de maatschappij meer bij cultuur en erfgoed betrokken wordt. De provincie ziet zichzelf als partner, regisseur, financier en makelaar/verbinder. Door een beperktere hoeveelheid middelen worden bovendien scherpere keuzes gemaakt. Bij cultureel erfgoed wordt gekozen voor het overdragen en beleefbaar maken van de historie en het zichtbaar maken door middel van zichtbare kunst en ontwerp.

Om doelen te bereiken heeft de provincie het initiatief genomen om met gemeenten tot bestuurlijke afspraken te komen in de vorm van een cultuur- en erfgoedpact. Bij de initiatieven waarover afspraken worden gemaakt kiest de provincie voor een ondersteuning van de uitvoering, en minder van de coördinatie. De provincie maakt middelen vrij voor het ondersteunen van cultuurfestivals (w.o. erfgoedfestivals), het bevorderen van innovatieve kennis en vakmanschap voor het behoud en ontwikkeling van erfgoed, het ondersteunen musea en daarmee verbonden partijen en activiteiten (inclusief het onderzoeken van de mogelijkheden voor een leerstoel 'Erfgoed van Gelderland'), het bevorderen van herbestemming en het investeren in onderzoek naar en praktische werkzaamheden aan typische Gelderse, actuele thema's (buitenplaatsen, cultuurhistorie van bos en natuur, militaire linies). Hierin komt het zogenaamde 'provinciaal belang' naar voren.

De contourennota geeft een praktische uitwerking van het genoemde programma en benoemt de besteding van de structurele middelen.

B1.2.2 Visie Waalweelde (2009)

Het totale project Waalweelde wil, in haar eigen woorden, *de Waal en haar omgeving mooier, veiliger, natuurlijker en economisch sterker (...) maken*. Onder regie van de provincie Gelderland werken verschillende partijen samen. Cultuurhistorie is één van de zeven thema's, naast Veiligheid, Natuur, Bedrijvigheid, Wonen, Recreatie en toerisme, Energie en Klimaat. Vanwege de geografische ligging zijn van de vier gemeenten hierbij alleen Druten en Beuningen betrokken. In deze gemeenten gaat het om een tiental geformuleerde projecten, vooral praktisch gericht zoals de omvorming van bedrijventerreinen naar woningbouw, het graven van nevengeulen en de ontwikkeling van nieuwe natuur.

B1.2.3 Toeristische herpositionering Rijk van Nijmegen (2013)

Deze visie is tot stand gekomen door een samenwerking van het Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem-Nijmegen, de gemeenten en het bedrijfsleven. Er is een toeristische visie ontwikkeld om het merk Rijk van Nijmegen beter op de kaart te zetten. Cultuur en cultuurhistorie vormen een belangrijke pijler onder de visie. Hier spelen het Romeins verleden, de Middeleeuwen en de Tweede Wereldoorlog als thema's die meer zichtbaar en beleefbaar gemaakt zouden moeten worden.

B1.2.4 Deltaprogramma (2014)

Om de veiligheid in onze delta te vergroten is in de afgelopen jaren het Deltaprogramma uitgewerkt. Het Deltaprogramma van 2014 is de vierde op rij. Voor onze regio zijn binnen het deelprogramma Rivieren de regio's Waal en Bedijkte Maas van belang. Alhoewel dit uiteraard niet het hoofddoel is, heeft cultuurhistorie wel een nadrukkelijke plek in het programma. Cultuurhistorie wordt, net als natuurontwikkeling en recreatie, gezien als 'meekoppelkans' en net als leefbaarheid, landschap en natuur een 'aandachtspunt'. Binnen ons gebied zijn retentiegebieden van Keent en Wijchen-Heumen en dijkverleggingen bij Heumen en Overasselt voorzien waar het om de Maas gaat.

B1.3 Gemeenten

B1.3.1 Algemeen

Gemeenten zijn de eerst aangewezen overheidslaag als het gaat om het beschermen van het brede erfgoed. Zij staat dicht bij de burger en is daarnaast voor een groot aantal typen ingrepen het bevoegd gezag.

In bestemmingsplannen komt het thema cultuurhistorie als zodanig in veel gevallen maar heel beperkt terug. Zo vinden we in het Bestemmingsplan Buitengebied van Heumen (2009) een toelichting op de monumentale bebouwing (geregeld via Monumentenwet 1988 en monumentenverordening), de molens (met regels ten aanzien van bebouwing in de omgeving) en de bescherming van archeologische waarden. Veel vaker zijn cultuurhistorische kwaliteiten verweven met thema's als waardevol landschap. Tekenend is de eerste zin van de paragraaf onder het kopje

'landschap' in voornoemd bestemmingsplan, wanneer het Streekplan 2005 van de provincie Gelderland wordt aangehaald: *Gelderland omvat een grote variatie aan landschappen met een rijke cultuurhistorie*. Kennelijk wordt het cultuurhistorische aspect van alle andere aspecten in de landschappen het meest relevant geacht. In de doelstelling van het bestemmingsplan is dan ook opgenomen dat het bestemmingsplan een bescherming van waarden en belangen biedt, waartoe ook archeologische en cultuurhistorische waarden behoren.

B1.3.2 Beuningen

Waterplan (2005)

Het Waterplan van de gemeente Beuningen was vooral gericht op kwaliteit en veiligheid. Cultuurhistorie vormt geen expliciet onderdeel van het plan.

Landschapsontwikkelingsplan (2006)

In december 2006 werd de landschapsvisie 'Landschap in beweging' voor de gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen afgerond en vervolgens in 2007 door de drie gemeenteraden vastgesteld. De samenhang en identiteiten van het historisch cultuurlandschap, onderscheiden in meerdere landschapstypen, vormen hierin het raamwerk voor nieuwe ontwikkelingen. Afhankelijk van het landschapstype is het cultuurhistorisch karakter hier sterker of minder sterk in de visie richting de toekomst aanwezig. Zo is in de uiterwaarden van Waal en Maas meer ruimte voor natuur en rivierdynamiek geboden, terwijl op de Waaloeverwallen het kleinschalige historisch cultuurlandschap vertrekpunt is.

Expliciet wordt uitgesproken dat aardkundige en archeologische waarden behouden en versterkt moeten worden en dat cultuurhistorische waarden behouden moeten blijven en als inspiratiebron gebruikt moeten worden, omdat zij bijdragen aan de identiteit van de landschapstypen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen behoud (beschermde stads- en dorpsgezichten, gemeentelijke en rijksmonumenten, de omgeving van de monumenten) en versterking van ruimtelijke patronen zoals dijken, achterkaden, wielen, wagen- en verkavelingspatronen etc. door deze structuren op te nemen in ontwerpen. Daarbij kan worden teruggegrepen op meerdere referentieperiodes. Waar mogelijk wordt gestreefd naar educatief of recreatief gebruik van waardevolle objecten. De relatie tussen de hedendaagse landschappen, de historische achtergronden ervan en de mogelijkheden die dat voor de toekomst biedt komt in het plan duidelijk naar voren.

In oktober 2007 is vervolgens het eerste uitvoeringsplan afgerond. Hierin zijn 4 thema's met bijbehorende doelen geformuleerd, namelijk a) behouden en versterken landschap, b) economische dragers landschap, c) ecologisch netwerk en d) toegankelijkheid. Alle thema's hebben een directe relatie met de cultuurhistorische waarden in het landschap, maar met thema a is de relatie met meest duidelijk.

Om de doelen te kunnen bereiken is sturing nodig, mogelijk in volgorde van passiviteit naar activiteit: faciliteren, stimuleren en actief sturen. Om de gewenste doelen te kunnen bereiken is vol-

gens de opstellers ook verankering in gemeentelijk beleid noodzakelijk. Het betreft het bestemmingsplan buitengebied, de welstandsnota, notitie recreatie en toerisme, monumenten, economisch beleidsplan, waterplan en het milieubeleidsprogramma.

In het uitvoeringsplan zijn uiteindelijk 15 in 2007 lopende projecten benoemd en 15 projecten voor de periode 2008-2012. In 2013 is een nieuw uitvoeringsprogramma vastgesteld, dat een looptijd tot 2018 heeft. Hierin zijn projecten opgenomen met directe cultuurhistorische relevantie en met indirecte cultuurhistorische relevantie, zoals landschapsontwikkelingsprojecten. Hieronder een selectie:

- Gebiedsuitvoeringsprogramma Maas en Waal (GUP) (indirect);
- Landschappelijke inpassing (bedrijfs)bebouwing (indirect);
- QR-codes op cultuurhistorisch waardevolle plaatsen (direct);
- Cultuurhistorische landschapselementen, herstel, belevingbevordering en aanleg (direct);
- Maasheggenherstel, deel van cultuurhistorische landschapselementen (direct);
- Bevorderen herkenbaarheid historische waterlopen (direct);

Elk jaar wordt het uitvoeringsplan van het landschapsontwikkelingsplan geëvalueerd. De concrete projecten komen hierin aan de orde.

Erfgoedverordening en restauratiesubsidiereregeling (2010)

Op 6 januari 2011 trad de huidige erfgoedverordening van de gemeente Beuningen in werking. In deze verordening zijn de mogelijkheden om gemeentelijke monumenten te kunnen aanwijzen vastgelegd, en is bepaald welke regels gelden met betrekking tot de instandhouding van gemeentelijke monumenten. Ook zijn hierin de regels vastgelegd met betrekking tot beschermde archeologische monumenten en gebieden met specifieke archeologische verwachtingswaarden. Tenslotte is hierin een subsidieregeling ten aanzien van gemeentelijke monumenten uitgewerkt.

Structuurvisie (2012)

Op 8 mei 2012 werd de structuurvisie 'Groen en dynamisch' vastgesteld door de gemeenteraad van Beuningen. Hierin zijn de hoofdlijnen van de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen voor de komende 10 tot 20 jaar vastgelegd. Hierin zijn structuurvisies voor deelgebieden uit de jaren ervoor gecombineerd met een nieuwe visie voor het overige gedeelte van het gemeentelijk grondgebied. Cultuurhistorie komt als onderwerp meerdere malen in de structuurvisie voor. Als hoofdpoging is geformuleerd om de cultuurhistorische waarden onder de structuur van het dorp Beuningen meer zichtbaar te maken. Daarnaast is uitgesproken dat de landschappelijke en cultuurhistorische waarden steeds het uitgangspunt zijn bij de ontwikkeling van Ewijk. Daar houdt de aandacht voor cultuurhistorie echter niet op. Op een groot aantal andere pagina's in de structuurvisie wordt impliciet naar cultuurhistorische waarden verwezen, bijvoorbeeld waar het gaat om de kwaliteitsverbetering van oude linten in Weurt door deze te herinrichten met aansluiting op de historische karakteristiek.

De scheidslijn tussen 'landschappelijke waarden' en 'cultuurhistorische waarden in het landschap' is vaak erg dun. Bij de afronding van Ewijk is men van plan het landschap te gebruiken

als onderlegger. Daarbij doelt men op het gebruiken als vertrekpunt van 'landschapskenmerken, zowel in het veld herkenbare elementen als historische verwijzingen, archeologie en bodemtechnische bijzonderheden'. In het stedelijk gebied van Ewijk vormen de historische linten het vertrekpunt. Voor het uiterwaardengebied geldt dat 'behoud, versterken van de leesbaarheid van het landschap en behoud van cultuurhistorische elementen' één van de (deel)hoofdopgaven is. Op de oeverwallen vormen enkele bijzondere historische structurende elementen van het riviereengebied (paden over kwelkaden, voormalige loop dijk, landgoederen) de dragers.

Wanneer we vervolgens weer opschalen zien we dat – ook al wordt het soms niet expliciet als historisch benoemd – in grote lijnen de historische landschapsstructuur van oeverwallen, uiterwaarden en kommen als waardevol wordt gezien, met in de bebouwde kommen een wat meer genuanceerde benadering op specifieke onderdelen of in specifieke (delen van) kommen. Met name ten noorden van de A50-N322 zijn ontwikkelingen voorzien met een groot ruimtebeslag, zoals de zandwinning Beuningse Plas en de zandwinningslocatie H1 bij Winssen.

Groenbeleidsplan (2012)

In het groenbeleidsplan van de gemeente Beuningen komt cultuurhistorie als één van de andere 'functies' voor die bij de visievorming betrokken is, naast spelen, water, archeologie en recreatie. Dit komt onder meer terug in de historische linten als speciaal aandachtsgebied en in de bijzondere aandacht voor waardevolle of monumentale bomen. Deze linten worden door versterking met bomenrijen herkenbaarder. Hetzelfde geldt voor de historische dorpskernen. Hiermee wordt aangesloten bij één van de doelen van het LOP, namelijk het zichtbaar maken van historie.

Bomenverordening (2012)

Beuningen beschikt over een bomenverordening waarin regels met betrekking tot het bomenbestand in de gemeente zijn opgenomen. Leidend document hierin is de gemeentelijke Groene Kaart, waarop monumentale en waardevolle groenelementen zijn opgenomen. De verordening heeft betrekking op deze bomen en op alle andere bomen die in gemeentelijk bezit zijn.

Coalitieakkoord (2014)

Cultuurhistorie als zodanig komt in het coalitieakkoord van Beuningen niet voor. Impliciet is dat echter wel het geval, bijvoorbeeld in de paragraaf over recreatie en toerisme: *wij hebben een gevarieerde en karakteristieke gemeente die gezien mag worden*. Men is voornemens de promotie van Beuningen te versterken en Beuningen beter op de kaart te zetten.

Welstandsnota

Welstandsnota's zijn doorgaans ingestoken vanuit een analyse van de bebouwingskarakteristiek zoals die zich historisch in een specifiek gebied heeft ontwikkeld. Daarmee gecombineerd of geconfronteerd worden eigentijdse wensen voor specifieke nieuwe functies. In algemene zin wordt in welstandsnota's gestreefd naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, waarin (cultuurhistorische) kenmerken een belangrijke rol spelen. Met name voor wijken uit de laatste de-

cennia gaat cultuurhistorie langzaam over in meer algemene ruimtelijke kwaliteit. Dit zien we ook terug in de welstandsnota van Beuningen. In het buitengebied komt de historische karakteristiek en de wens tot behoud daarvan heel sterk naar voren. Ook in meer recente wijken komt de “historische” karakteristiek van het oorspronkelijke ontwerp als kader naar voren. In gebieden met meer recente grootschalige ontwikkelingen, zoals het de Heuve Shoppingpark, speelt cultuurhistorie vanuit het perspectief van welstand geen rol.

B1.3.3 Wijchen

Waternota Wijchen (2004)

In 2004 heeft de gemeente Wijchen een beleidsnota vastgesteld met betrekking tot het thema ‘water’. Alhoewel in 2004 de aandacht voor het thema cultuurhistorie al wel toenam, werd het op dat moment nog niet automatisch meegenomen bij het opstellen van ruimtelijk beleid. Cultuurhistorie komt als thema in deze nota beperkt terug. Alleen het Wijchens Ven, de Balgoijse Wetering, de (nagenoeg verdwenen) Elst in het stedelijk gebied, oude rivierbochten van de Maas en oude veerstoepen, de grachten rond de kastelen van Wijchen, Hernen en Batenburg en het Hernens Meer worden aangeduid als cultuurhistorisch waardevol. In het projectenoverzicht wordt het versterken van de (herkenbaarheid van de) historische betekenis van De Elst als cultuurhistorisch project benoemd. Voor die laatste lopen op dit moment al voorbereidingen als het gaat om visualisatie van een deel van genoemd water en publieksinformatie via QR-codes en ANWB-informatiepanelen.

Landschapsonwikkelingsplan (2006)

Voor details met betrekking tot het landschapsonwikkelingsplan verwijzen we naar § 3.3.1 (Beuningen). Daarbij moet nog worden opgewerkt dat Wijchen de essentie van het LOP inmiddels in het bestemmingsplan buitengebied heeft verwerkt.

Strategische Visie 2025 (2007)

In deze strategische visie is vooral ingezet op inbreiding en revitalisering binnen het stedelijk gebied als het gaat om nieuwbouw. Daarnaast is er een vervoersparagraaf die binnen dit kader minder relevant is. De strategische visie heeft als input gediend voor de structuurvisie (zie verderop).

Groenstructuurplan Wijchen 2008-2017 (2008)

Bij het beschrijven van de gewenste ontwikkelingen op groengebied richt Wijchen zich in de eerste plaats op verbetering van de samenhang tussen de verschillende groenelementen, verbeteren van de entrees naar het centrum en versterking van beleving en gebruik van bijzondere groengebieden. Cultuurhistorie is een expliciet onderwerp in deze nota, tot uiting komend in het feit dat ook belangengroepen op dit terrein hebben meegedacht. Bomenrijen worden van belang geacht voor de markering van cultuurhistorische lijnen. Bij de uitgifte van reststroken is opgeno-

men dat het geen invloed mag hebben op cultuurhistorische of archeologische waarden. Ook in de verschillende deelgebieden worden cultuurhistorisch waardevolle terreinen, zoals de omgeving van kasteel, molen en Tienakker, expliciet benoemd. Interessant hierbij is dat objecten ook als referentie worden genoemd en niet alleen vanwege hun intrinsieke waarde: de molen refereert aan het agrarische karakter van de kern Wijchen. Samenvattend kunnen we stellen dat cultuurhistorie een leidend thema is binnen het plan, al is wel opmerkelijk dat het woord 'cultuurhistorie' alleen wordt genoemd in relatie tot de kern en niet in relatie tot alle andere delen van de bebouwde kom van Wijchen. Cultuurhistorische waarden van naoorlogse woningbouw zijn pas na 2008 in de schijnwerper komen te staan.

Monumentennota Wijchen 2008-2015 (z.j.)

In deze monumentennota is het gemeentelijk beleid van Wijchen ten aanzien van het monumentaal erfgoed vastgelegd. Dat beleid richt zich in de eerste plaats op het vergroten van het maatschappelijk draagvlak onder monumenteneigenaren en het verbeteren van voorlichting, maar daarnaast ook door het leveren van een bijdrage aan het erfgoedbeheer. Zo is voorgesteld om de subsidieverordening aan te passen en het subsidiebedrag te indexeren. Het opstellen van de erfgoedverordening is eveneens een beleidsdoel geweest. Het beoogde opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart heeft inmiddels plaatsgevonden. Ook is aandacht geschonken aan de uitvoering en handhaving van het monumentenbeleid en het aanpassen van de Verordening op de monumentencommissie (hetgeen eveneens heeft plaatsgevonden). Het herijken van de monumentenlijst en het aanwijzen van Wijchen als beschermd gezicht werd eveneens als beleidsdoel gesteld.

Interessant in het kader van deze nota is ook de wens om te komen tot een zo goed mogelijke ambtelijke afstemming als het gaat om de raakvlakken van cultuurhistorisch beleid met ander beleid, zoals natuur- en landschapsbeleid en planologie. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor met name de beleidsadviseurs voor de diverse vakgebieden binnen de organisatie.

Visie op toerisme in Wijchen 2009-2015 (2009)

In vervolg op de voorgaande nota toerisme is de doelstelling om de werkgelegenheid in de toeristische sector te bevorderen, waarbij gestreefd wordt meer toeristen te trekken die langer in Wijchen verblijven. Cultuurhistorie is een aspect dat in vele passages in de nota terugkomt, zowel in de aangehaalde rijks- en provinciale beleidsdocumenten, als in het destijds staande gemeentelijk beleid, als in het nieuw verwoorde beleid. Daarnaast komt de waarde van het (historisch) cultuurlandschap impliciet aan de orde als wordt gesproken over extensieve recreatie in het buitengebied. De bezoekers associëren de naastgelegen regio Rijk van Nijmegen met natuur, landschap en cultuurhistorie, wat kansen voor Wijchen biedt. In de SWOT-analyse wordt de rijke cultuurhistorie naast de 'afwisselende natuur'¹⁷, aanwezigheid van het rivierenlandschap, aanwezigheid van rust en ruimte en authenticiteit van de dorpen' (ook aspecten van het historisch

---

¹⁷ Het is onduidelijk wat men hier als 'natuur' aanduidt; waarschijnlijk doelt men op extensief gebruikt cultuurlandschap, zoals de uiterwaarden.

cultuurlandschap) als sterkte genoemd. In de confrontatiematrix wordt cultuurhistorie als sterkte met name gekoppeld aan de toename van het aantal 50+ ers, terwijl de authenticiteit van de dorpen aan de behoefte aan authenticiteit en de toename van het aantal 50+ ers wordt gekoppeld.

Dit alles leidt in de 'visie op toerisme' tot de conclusie dat cultuurtoerisme naast plattelandstoerisme en promotie één van de pijlers van het toerisme in Wijchen is. Daar komt bij dat ook plattelandstoerisme een cultuurhistorische betekenis heeft. De regionale component als aspect van betekenis wordt ook in de nota aangestipt, vooral richting het westen en oosten (Land van Maas en Waal en verder richting oosten) en in mindere mate richting het zuiden (Brabant). De economische betekenis van het toerisme wordt erkend.

Als we bekijken wat dan als cultuurhistorie wordt aangemerkt, is die definitie in de nota erg beperkt. Men noemt de molens, het Museum Kasteel Wijchen, de drie kastelen en de monumenten in zijn algemeenheid, waarbij zowel monumentale gebouwen als herdenkingsmonumenten worden genoemd.

Men concludeert dat met betrekking tot de natuur- en landschapsbeleving en cultuurhistorie de meeste kansen gerelateerd zijn aan de toename van het aantal 50+ ers. Het investeren wordt als taak gezien van ondernemers én de gemeente. Uit deze conclusies komt een aantal actiepunten voort, die deels betrekking hebben op het cultuurhistorische aspect, zoals de verbetering van het haventje van Batenburg om het stadje beter te ontsluiten en het thema 'Land van de Heerlijkheden', waarvoor een bezoekerscentrum in Leur zou worden ingericht (hetgeen inmiddels tot stand is gekomen). Hiermee diende een impuls gegeven te worden aan de gebiedsrecreatie, met name op de fiets. De uitbreiding van het museum in Wijchen en het regionaal cultuurpact van de provincie zijn twee andere actiepunten met een cultuurhistorische relevantie. Specifiek onder het kopje cultuurhistorie staat het benadrukken van het Romeinse verleden binnen de Euregio-context, het promoten van de watergebonden cultuurhistorie (industrieel erfgoed, beheersing, beleving en natuur), het ontwikkelen van een fietsrouteboekje m.b.t. monumenten en het ontwikkelen van een informatieboekje ('sporenboek') over de cultuurhistorie binnen de gemeente.

Structuurvisie Wijchen (2009)

In 2009 is de nieuwe structuurvisie van de gemeente Wijchen opgesteld en vastgesteld. Cultuurhistorie en archeologie vormen hierin samen één van de lagen binnen de huidige woon- en leefomgeving. Hiermee sterk verwante lagen zijn bodem en water, natuur en landschap. Zo komt onder het aspect 'natuur' het advies 'behoud en ontwikkeling landschap en natuur' voor en worden onder 'landschap' de verschillende cultuurlandschappen met daaraan verbonden opgaven met een historische insteek benoemd. In het hoofdstuk 'cultuurhistorie en archeologie' worden als kansen behoud van cultuurhistorische waarden, versterken van cultuurhistorische landschapselementen en patronen en openstelling of gebruik van cultuurhistorische objecten (m.n. gebouwd erfgoed) genoemd. Verder worden ook andere keuzes gemaakt die van belang zijn

waar het gaat om mogelijkheden om cultuurhistorie als factor van belang mee te laten wegen, zoals de ontwikkelingsgebieden voor grootschalige landbouw.

Voor het onderdeel Landschap haakt men aan op het reeds bestaande LOP en Groenstructuurplan. Verder worden het koesteren van de open ruimte rond de dorpen en Batenburg en het verbinden van landschap en stedelijke uitbreiding als aan de cultuurhistorie rakende gewenste ontwikkeling voorzien.

In het onderdeel cultuurhistorie worden de hiervoor genoemde kansen uitgewerkt. Die uitwerking is duidelijk nog gebaseerd op de periode vóór MoMo. De ambitie van de gemeente met betrekking tot de aspecten 'behoud van de cultuurhistorische waarden' en 'versterken van cultuurhistorische landschapselementen en patronen' beperkte zich tot het aanwijzen van Batenburg en Leur als beschermd gezicht en meerdere gebouwen als beschermd object.

Erfgoedverordening (2010)

De gemeentelijke erfgoedverordening van Wijchen voorziet in de mogelijkheid om gemeentelijke monumenten aan te wijzen. Met betrekking tot voorgenomen aanpassingen aan deze monumenten zijn sturende/richtinggevende regels en een vergunningplicht opgenomen. Ook zijn hierin regels ten behoeve van de instandhouding van archeologische terreinen opgenomen, waartoe tevens vrijstellingsgrenzen en dieptegrenzen voor de onderzoeksplicht behoren. De erfgoedverordening kent tevens de mogelijkheid tot het aanwijzen van een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht.

Welstandsnota (2013)

Welstandsnota's zijn doorgaans ingestoken vanuit een analyse van de bebouwingskarakteristiek zoals die zich historisch in een specifiek gebied heeft ontwikkeld. Daarmee gecombineerd of geconfronteerd worden eigentijdse wensen voor specifieke nieuwe functies. In algemene zin wordt in welstandsnota's gestreefd naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, waarin (cultuurhistorische) kenmerken een belangrijke rol spelen. Met name voor bebouwing uit de laatste decennia gaat cultuurhistorie langzaam over in meer algemene ruimtelijke kwaliteit. In Wijchen is belangrijk dat de welstandstoets voor latere toevoegingen en bijgebouwen is verdwenen. Voor hoofdgebouwen, beschermde gezichten, monumenten, veldlinten en dijklinten en gebieden met een beeldkwaliteitsplan blijft die toets wel bestaan. Hier blijkt al uit dat men voor beschermde en ten dele ook niet-beschermde cultuurhistorische waarden een uitzondering maakt. Verder gaat ook deze nota uit van gebiedstypen met historisch gegroeide karakteristieken waar specifieke toetsingscriteria uit voortkomen.

Coalitieakkoord (2014)

Cultuurhistorie komt niet expliciet voor in het coalitieakkoord van Wijchen. De enige verwijzing ernaar is dat men stelt: *"Karakteristieke panden dragen sterk bij aan de uitstraling van het straatbeeld en het landschap. Dit willen we graag zo houden."*

B1.3.4 Heumen

Welstandsnota (2004)

Welstandsnota's zijn doorgaans ingestoken vanuit een analyse van de bebouwingskarakteristiek zoals die zich historisch in een specifiek gebied heeft ontwikkeld. Daarmee gecombineerd of geconfronteerd worden eigentijdse wensen voor specifieke nieuwe functies. In algemene zin wordt in welstandsnota's gestreefd naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, waarin (cultuurhistorische) kenmerken een belangrijke rol spelen. Met name voor bebouwing uit de laatste decennia gaat cultuurhistorie langzaam over in meer algemene ruimtelijke kwaliteit.

De historische insteek klinkt onder meer door in de verschillende gebieden binnen de categorie 'historisch gegroeide gebieden', namelijk de historische dorpsgebieden en historische dorpse bebouwingslinten. Woongebieden zijn vanuit hun oorspronkelijke karakteristiek beschreven, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen bijvoorbeeld woonwijken uit de wederopbouw, de woonerven en de projectmatige woningbouw. Ook het buitengebied is sterk vanuit de historische karakteristiek ingestoken: *De oorspronkelijke karakteristiek van de erven staat hierdoor eveneens onder druk*. Uiteindelijk is de hele gemeente in welstandsniveau's ingedeeld, variërend van zware toetsing tot welstandsvrij. Deze beide extremen ontbreken; gekozen is voor de reguliere toetsing (buitengebied, historische dorpsgebieden, historische dorpse linten en enkele categorieën van recentere ontwikkelingen) en de soepele toetsing (planmatige naoorlogse wijken).

Groenstructuurplan (2007)

Heumen heeft een visie ontwikkeld op de gewenste groenstructuur in de gemeente, in de eerste plaats in de kernen. Cultuurhistorie komt hierin als onderdeel terug, zij het dat wordt geconstateerd dat buiten enkele individuele bomen het merendeel van het groen van na 1960 dateert. Er wordt in het stuk aangegeven dat de cultuurhistorisch waardevolle bomen nog geïventariseerd dienen te worden.

Daar staat tegenover dat een deel van het groen weliswaar niet oud is, maar als structuur wél een historische dimensie kent. Zo wordt ingegaan op de bomenrij langs de Rijksweg, een historisch gegeven dat nu nauwelijks nog te herkennen is.

Waterplan (2008)

RPS/BCC heeft in opdracht van de Gemeente Heumen en het Waterschap Rivierenland in 2008 een waterplan voor de kernen opgesteld. De cultuurhistorisch-landschappelijke inleiding is beperkt en algemeen. Cultuurhistorie is, in tegenstelling tot bijvoorbeeld ecologie, geen expliciet onderdeel van het plan.

Erfgoedverordening (2011)

De erfgoedverordening van Heumen is vergelijkbaar met die van Beuningen. De mogelijkheid tot het aanwijzen van gemeentelijke monumenten en de vergunningplicht ten aanzien van wijzigin-

gen zijn opgenomen, evenals verplichtingen ten aanzien van het archeologisch bodemarchief. In tegenstelling tot in Wijchen kennen Heumen en Beuningen geen mogelijkheden voor een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht.

Toetsingskader Ruimte voor ruimteregeling (2011)

Dit toetsingskader is opgesteld naar aanleiding van het Bestemmingsplan Buitengebied (2009) en vooruitlopend op de structuurvisie en beoogt een beleidslijn weer te geven voor de ruimtevoor-ruimteregeling. Cultuurhistorie komt zijdelings aan de orde, bijvoorbeeld door te stellen dat de bouw van woningen in plaats van te slopen agrarische bebouwing mogelijk is, maar dat dat niet mogelijk is als het gaat om monumentale, karakteristieke of cultuurhistorisch waardevolle panden. Ook moet de woningbouw landschappelijk worden ingepast en vindt er verevening plaats door de aanleg van landschappelijke beplanting en/of wordt er een bijdrage geleverd aan het realiseren van een deel van de Ecologische Hoofdstructuur. Voor het referentiekader van de landschappelijke inpassing wordt verwezen naar het Natuurbeheerplan Gelderland 2011. Ook dienen er onderzoeken plaats te vinden bij toepassing van de wijzigingsbevoegdheid, maar daar is geen sprake van cultuurhistorisch onderzoek (wel van archeologisch onderzoek). Tenslotte dient er een beeldkwaliteitsplan te worden overlegd.

Gebiedsuitvoeringsprogramma (2012)

Heumen heeft samen met Beuningen, Druten, Wijchen (de drie LOP-gemeenten) en West Maas en Waal een gebiedsuitvoeringsprogramma opgesteld. Hierin waren ook de groenblauwe diensten, één van de projecten van het LOP, opgenomen. Particuliere grondeigenaren konden tegen marktconforme vergoedingen afspraken maken over landschapsherstel en –beheer. In het voorjaar van 2012 heeft een provinciale beleidswijziging plaatsgevonden en is het realiseren van landschapsdoelen door gemeenten in samenwerking met andere gebiedspartijen de insteek. Landschapsbeheer Gelderland heeft hiervoor de nulmeting verricht. Voorzien is om het GUP voorjaar 2014 vast te stellen. Het GUP bevat in de eerste plaats uitvoeringsprojecten op het vlak van landschappelijk herstel, waarbij met enige regelmaat wordt verwezen naar cultuurhistorische kwaliteiten. Herstel van landschapselementen en toeristisch-recreatief ontsluiten van belangrijke cultuurhistorische kenmerken zijn voornamelijk doelstellingen van het GUP.

Beleidsnota Vrijtijdseconomie 2013-2016 (2013)

In deze beknopte nota komt cultuurhistorie terug. Daarbij wordt een relatie gelegd met het bezoekerscentrum Land van de Heerlijkheden in Leur, waar het middeleeuws erfgoed centraal staat. Meteen wordt daarmee ook de regionale samenwerking gezocht. Binnen de verbetering van het aanbod is het beleefbaar maken van het verleden één van de twee aandachtspunten. Daarbij worden het belevenisnetwerk 'Spannende Geschiedenis' en het Kroonwerk De Coehoorn als voorbeelden genoemd. Daarbij wordt van belang geacht om bestaande projecten voortdurend te benutten. In de uitvoeringsparagraaf zijn het project Land van Walrick 2012-2014, het eventuele vervolg van het project Kroonwerk De Coehoorn en het toerisme rond de rivieren opgenomen.

Structuurvisie Heumen 2025 (2014)

Cultuurhistorie in expliciete zin wordt alleen in algemene termen aangeduid. De gemeente staat op het standpunt dat cultuurhistorie als kwaliteit beter zichtbaar gemaakt en benut moet worden voor zowel de bewoners als voor toeristen en recreanten.

Als we verder lezen blijkt toch dat cultuurhistorie nog wel op meer plaatsen in de structuurvisie wordt aangehaald. In de ambities wordt cultuurhistorie samen met landschappelijke variatie als kwaliteit genoemd die vorm en inhoud geeft aan de identiteit van de gemeente Heumen. Deze maken volgens de structuurvisie bovendien het wonen, leven en recreëren in de gemeente Heumen aantrekkelijk. Ook is men van zins om cultuurhistorisch erfgoed concreet aan te duiden en te visualiseren op een kaart die zal behoren bij een wijziging van de welstandsnota.

Dat landschap ook een cultuurhistorische kwaliteit is, wordt in de paragraaf 'landschap' bevestigd: *Het landschap van de gemeente Heumen wordt versterkt op basis van de historisch landschappelijke structuren waarmee de oorspronkelijke cultuurlandschappen herkenbaar zijn.* Als inzet voor de toekomst wordt behoud en waar mogelijk versterking genoemd. Voor de verschillende landschapstypen worden karakteristieken beschreven.

Zowel voor enkele afzonderlijke deelgebieden als voor de landschapstypen zijn in de structuurvisie ruimtelijke visies opgenomen. De ambities in de projectgebieden Lierdal, de Landschapszone Malden-Noord en de Teersche Sluispolder evenals de Maasuitwaarden leveren een bijdrage 'aan het behouden en versterken van de cultuurhistorische waarden in de gemeente'. Bij de oeverwallen, het Neder- en Overasseltsche Broek, de natuurgebieden (Overasseltsche Vennen, Heumensbos, Elshof, Erpewaai, Heumensoord en Maldens Vlak) wordt deze conclusie niet getrokken, alhoewel in de beschrijvingen wel de cultuurhistorische waarden worden benadrukt en in de ruimtelijke visies wel bijvoorbeeld welstandstoetsen van belang worden geacht en 'het historische cultuurlandschap met historische bebouwing' tot de belangrijkste waarden wordt gerekend. Op deelaspecten wordt dus cultuurhistorie (impliciet) wel relevant geacht. Elders worden (historische) landschapswaarden nadrukkelijk niet benoemd, zoals in het Broek (landbouw als belangrijkste waarde) en de natuurgebieden (natuurwaarden en recreatieve gebruik als belangrijkste elementen).

In de dorpen worden cultuurhistorische waarden nergens heel nadrukkelijk vermeld. Ruimtelijke kwaliteit en de verweving met het buitengebied spelen echter vooral in Heumen, Overasselt en Nederasselt wel een rol. Voor Malden wordt de constatering dat men aan de grenzen van de groei zit door omliggende waardevolle landschappen genoemd. Daardoor worden overal (historisch-)landschappelijke kwaliteiten toch nog indirect als wegingsfactor benoemd. Die kwaliteiten worden ook in specifieke zones, zoals de Rijksweg en de dorpsranden, van belang geacht.

Coalitieakkoord Heumen (2014)

Heumen is de enige van de 4 gemeenten waar cultuurhistorie expliciet in het coalitieakkoord voorkomt: *Voor alle dorpen geldt dat een goede fysieke woonomgeving een positieve invloed*

heeft op de leefbaarheid. De coalitie beschouwt investeren in de fysieke woonomgeving ook als investeringen in mensen. Daarbij wil de coalitie in alle dorpen de cultuurhistorie versterken. Dat wil zij nadrukkelijk in samenwerking met de inwoners en het Erfgoedplatform doen. Hiervoor zijn enige middelen vrijgemaakt. Bij Nederasselt wil men verder de zichtbaarheid van het verdedigingswerk Coehoorn versterken. Bij de herinrichting van de Kuilseweg als fietspad wil de coalitie rekening houden met het cultuurhistorische karakter van de vroegere Romeinse weg.

B1.3.5 Druten

Landschapsontwikkelingsplan (2006)

Voor details met betrekking tot het landschapsontwikkelingsplan verwijzen we naar § 3.3.1 (Beuningen).

Nota Leefbaarheid kleine kernen gemeente Druten 2007 (2007)

Om de kleine dorpen leefbaar te houden heeft de gemeente Druten een visie opgesteld waarin thema's met betrekking tot leefbaarheid aan de orde komen. Cultuurhistorie, landschap of aanverwante aspecten komen in de nota niet voor.

Waterplan (2007)

In 2007 werd door Arcadis in opdracht van de gemeente Druten en het Waterschap Rivierenland een waterbeleidsplan voor Druten opgesteld. Het is in de eerste plaats gericht op de stedelijke gebieden en de overgangsgebieden naar het buitengebied. Als kernwoord van het huidige waterbeleid wordt 'water inzetten voor recreatie, natuur en cultuur' wordt genoemd. In de visie wordt dit verder uitgewerkt; cultuurhistorische elementen zijn in de visie duidelijk herkenbaar in het landschap. Onder de noemer 'ruimtelijke kwaliteit' komt het daarnaast nog impliciet voor. Cultuurhistorie is in het waterplan echter geen doel op zich.

Cultuurbeleid (2009-2012)

In de kadernota cultuurbeleid geeft de gemeente Druten aan welk beleid zij wil voeren op het gebied van cultuur. Cultuurhistorie is een nadrukkelijk onderdeel en is in één van de hoofdstukken uitgewerkt. Uit het hoofdstuk komen drie beleidsvoornemens voort:

1. het stimuleren van het ontsluiten van cultuurhistorische waarden voor een breder publiek
2. het betrekken van de verenigingen die zich bezig houden met cultureel erfgoed bij het cultuurbeleid, via deelname aan het cultureel netwerk
3. Voortzetten financiële ondersteuning bovengenoemde verenigingen die actief zijn op het gebied van het immateriële cultuurhistorische erfgoed

In het hoofdstuk wordt tevens een nadrukkelijke koppeling gelegd met de Beleidsnota Monumentenzorg 2007-2011. Zowel voor die nota als de nota cultuurbeleid geldt dat zij een beperkte looptijd hadden die momenteel verstreken is.

Erfgoedverordening 2010 (2009)

De erfgoedverordening van Druten is vergelijkbaar met die van Beuningen en Heumen. De mogelijkheid tot het aanwijzen van gemeentelijke monumenten en de vergunningplicht ten aanzien van wijzigingen zijn opgenomen, evenals verplichtingen ten aanzien van het archeologisch bodemarchief. In tegenstelling tot in Wijchen kennen Druten, Heumen en Beuningen geen mogelijkheden voor een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht.

Woonvisie 2012 (2012)

De gemeente heeft de woonvisie opgesteld om het prettige woonklimaat te behouden en te versterken. Cultuurhistorische waarden hebben in de afwegingen geen rol gespeeld.

Structuurvisie (2012)

De structuurvisie van de gemeente Druten bevat inventarisaties en analyses van cultuurhistorie & archeologie, van natuur en van landschap. Deze aspecten zijn uitgewerkt. In de structuurvisie wordt de nauwe verbondenheid van cultuurhistorie en landschap aangestipt, en tegelijk wordt vooral de nadruk gelegd op enkele facetten, zoals de landgoederen en de historische kernen. Behoud, versterking en gebruik in routes worden als belangrijke kansen van erfgoed gezien. Ook wordt als kans het opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart aangegeven, hetgeen inmiddels is uitgevoerd. In de analyse van natuurwaarden wordt de verbondenheid met cultuurhistorie overigens niet aangestipt. Dat gebeurt wel weer in de landschappelijke paragraaf, waar cultuurhistorie als één van de waarden van landschap wordt aangegeven, naast aardkunde, archeologie, ecologie en 'landschap'. Per hoofdlandschapstype worden ontwikkelingskansen aangegeven, die in de eerste plaats – zonder het expliciet aan te geven – op de historische kwaliteiten zijn geënt. Belangrijk zijn de koppeling met het LOP en het waardevol landschap 'Rivierduin Wijchen Bergharen' uit het Streekplan. In de paragraaf Recreatie en toerisme komt gebruik van het historisch cultuurlandschap aan bod, alhoewel cultuurhistorie in die paragraaf nergens expliciet wordt genoemd.

Het visiegedeelte richt zich wat betreft cultuurhistorie en archeologie op de eerder genoemde drie kansen: behoud, versterking en gebruik van monumenten in routes. Onder 'behoud' wordt aangegeven dat behoudenswaardige objecten en bijzondere waarden een plek krijgen in bestemmingsplannen. Het versterken van cultuurhistorische landschapselementen wordt door de gemeente ondersteund (de vorm waarin wordt niet genoemd). Cultuurtoerisme wordt vooral als regionale kans aangestipt. Voor landschap wordt in het visiedeel niet expliciet naar cultuurhistorie verwezen; wel wordt het LOP opnieuw aangestipt. Onder 'Recreatie en toerisme' komt cultuurtoerisme als belangrijke pijler terug, evenals het toegankelijk en beleefbaar maken van het landschap. Druten heeft expliciet ingezet op toeristische ontwikkeling binnen het bredere kader van het Land van Maas en Waal.

Welstandsnota

(Cultuur)historische overwegingen spelen een belangrijke rol in de welstandsnota van de gemeente Druten. De nota wordt ondersteund door een stevige historische analyse, terwijl de ge-

biedsdifferentiatie deels op basis van historische gronden heeft plaatsgevonden. Zo vormen de historische dorps- en lintbebouwing één van de gebieden. In het buitengebied is de historische structuur leidend, waarbij onderscheid wordt gemaakt in de 'uiterwaarden en natuurgebieden', het 'agrarisch landschap' en 'De Tuinen van Appeltern'. Op de term 'uiterwaarden' na is deze onderverdeling van het buitengebied dus vooral functioneel. Wanneer we kijken naar de beoordelingscriteria, blijken ook die gerelateerd te zijn aan bebouwingskenmerken van de verschillende gebieden zoals die door de geschiedenis heen zijn overgeleverd.

Groenbeleidsplan

Het Groenbeleidsplan van Druten bestaat uit een aantal bouwstenen en is in 2004 opgesteld door Oranjewoud in samenwerking met de gemeente Druten. Cultuurhistorie komt in het document regelmatig aan de orde, vooral in de beleidsanalyse (bouwsteen 1) die overigens grotendeels over beleid gaat dat al vóór 2004 werd opgesteld en nu door nieuwe documenten is vervangen. In het groenbeleidsplan wordt een onderscheid gemaakt tussen cultureel groen, half-cultureel groen, half-natuurlijk groen en natuurlijk groen. Vooral in de eerste twee categorieën valt groen met een cultuurhistorische betekenis. Voor het cultuurlandschap als totaal spelen de laatste twee categorieën echter ook een rol. Alle categorieën worden gekoppeld aan een beheerzonering. In bouwsteen 2 is de landschappelijke hoofdstructuur uitgewerkt, die in de eerste plaats op historische karakteristieken is gebaseerd. Ook in de analyse van de kernen (bouwsteen 3) komt cultuurhistorie als onderdeel terug, bijvoorbeeld bij de aanduiding van de structuur van de kernen als geheel, bij beschrijving van kasteelterreinen en het verleden van de steenindustrie. Cultuurhistorie is in het groenbeleidsplan derhalve uitgebreid verankerd.

Dorpsontwikkelingsplannen Horssen, Deest en Afferden

Voor Deest (2008) en Horssen (2010) zijn dorpsontwikkelingsvisies opgesteld, voor Afferden (2009) een woonvisie.

De dorpsontwikkelingsvisie van Deest start met een historische schets, alhoewel die vooral landschapsarchitectonisch en niet zozeer historisch of historisch-geografisch ingestoken is. Het vormt evenwel een verantwoorde basis voor de visie daarna.

De visie van Horssen kent eveneens zo'n historische inleiding, alhoewel zeer beperkt van karakter en zeer op hoofdlijnen. Ondanks die magere aftrap komt de historische basis van Horssen daarna wel zeer geregeld aan de orde als vertrekpunt voor ontwikkelingen.

De historische inleiding van de woonvisie van Afferden en de daaraan gekoppelde structuuranalyse is uitgebreider dan die in de beide dorpsontwikkelingsvisies. Deze historische basis komt in de verdere uitwerking ook regelmatig terug.

Hoofdlijnen van beleid (2014)

Cultuurhistorie komt eenmaal expliciet voor in het coalitieakkoord van Druten. Voor het beleids terrein economie en toerisme neemt men zich voor markante historische punten te voorzien van informatieborden. Van andere toeristisch-recreatieve voornemens wordt niet duidelijk gesteld welke rol cultuurhistorie hierin speelt.

Bijlage 2 - Beschrijving planologische borging per gemeente

2.1 Beuningen

De gemeente Beuningen kiest ervoor geen paraplubestemmingsplan vast te laten stellen. Redenen daarvoor zijn de verwachte extra last voor de inwoners en de constatering dat de meeste initiatiefnemers uit zichzelf al zorgvuldig omgaan met de aanwezige cultuurhistorische waarden. Daarnaast is de gemeente voornemens om in aanloop naar de omgevingsvisie en het omgevingsplan het bestaande beleid, dus ook op het vlak van cultuurhistorie, te evalueren en uiteindelijk voor te leggen aan de gemeenteraad.

Bij nieuwe ontwikkelingen zal de gemeente Beuningen cultuurhistorische belangen wel afwegen, zoals wettelijk verplicht.

Op de beleidskaart zijn daarnaast de meest waardevolle karakteristieke of beeldbepalende panden opgenomen. Aandacht daarvoor vindt het college van belang. De groenelementen binnen de gemeente worden reeds voldoende beschermd door het groenbeleidsplan en het kapvergunningstelsel in de APV.

2.2 Druten

De gemeente Druten wil de gebieden met een hoge en zeer hoge cultuurhistorische waarde beschermen. Voor de bescherming van de geïventariseerde cultuurhistorische waarden wordt geen apart paraplubestemmingsplan opgesteld. De geïventariseerde waarden zullen worden in de meegenomen in op te stellen nieuwe bestemmings- en periodieke plannen. De bescherming van de cultuurhistorische waarden geschiedt door middel van een dubbelbestemming.

Deze dubbelbestemming heeft voornamelijk tot doel om cultuurhistorie een rol te laten spelen bij de besluitvorming omtrent ruimtelijke ontwikkelingen in de betreffende gebieden. Dit gebeurt door:

- een nadere eisenregeling op grond waarvan het college van burgemeester en wethouders bij een aanvraag om vergunning voor de activiteit bouwen, nadere eisen kunnen stellen aan de plaats, vorm en afmeting van de bouwwerken indien dit noodzakelijk wordt geacht ter voorkoming van een onevenredige aantasting van de cultuurhistorische waarden in het gebied;
- een vergunningplicht voor werken en werkzaamheden waarbij de cultuurhistorische waarde van het gebied als belang bij de vergunningverlening wordt meegewogen;
- een regeling waarmee de wijzigingsbevoegdheden en afwijkingsbevoegdheden in de geldende bestemmingsplannen worden aangevuld met de bepaling dat beoordeeld dient te worden in hoeverre het wijzigingsplan of de vergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan een onevenredige afbreuk van de cultuurhistorische waarden in het gebied tot gevolg heeft.

De dubbelbestemming brengt beperkte extra regeldruk met zich mee maar sluit optimaal aan bij de regelingen zoals die reeds in de geldende bestemmingsplannen zijn opgenomen. Alleen voor die gebieden waar thans geen vergunningplicht voor werken en werkzaamheden is opgenomen, maar die wel gewaardeerd zijn als gebieden met een hoge of zeer hoge cultuurhistorische waarde, wordt een vergunningplicht voor werken en werkzaamheden geïntroduceerd waarbij beoordeeld dient te worden of de werken en/of werkzaamheden een onevenredige¹⁸ afbreuk aan de cultuurhistorische waarden van het gebied doen. Deze 'extra regeldruk' wordt echter gerechtvaardigd doordat deze alleen geldt in de vanuit een cultuurhistorisch oogpunt gezien hoogst gewaardeerde gebieden.

2.3 Heumen

De gemeente Heumen kiest ervoor geen paraplubestemmingsplan cultuurhistorie vast te laten stellen, maar samen met de bewoners van Heumen een nieuw traject te starten. Er zal in dat kader een werkgroep 'karakteristieke panden' worden samengesteld en nagegaan worden of er aanleiding is een dergelijk bestemmingsplan vast te stellen.

De groenelementen die cultuurhistorisch waardevol worden geacht worden in eerste instantie beschermd door middel van een vergunningplicht die in de bestemming Agrarisch met Waarden (en aanverwante bestemmingen) van het bestemmingsplan buitengebied zit.^{19 20}

Daarnaast zullen, net als in Beuningen, bij nieuwe ontwikkelingen cultuurhistorische belangen worden meegewogen.

De bomen met beeldbepalende waarde worden beschermd door het kapvergunningstelsel in de APV en de daarop gebaseerde Nota Beeldbepalende bomen van maart 2013. Alle beeldbepalende bomen die in deze nota zijn opgenomen mogen niet zonder vergunning van het college worden gekapt.

2.4 Wijchen

Voor de gemeente Wijchen geldt dat de gebieden met een middelhoge, hoge en zeer hoge waarde een dubbelbestemming Waarde – Cultuurhistorie krijgen²¹ en dat de beeldbepalende gebouwen op de beleidskaart die niet als (gemeentelijk) monument zijn aangewezen de aanduiding 'karakteristiek' met bijbehorende sloopvergunningplicht, krijgen.

---

¹⁸ Het woord 'onevenredig' geeft aan dat er ruimte is voor een belangenafweging waarbij het belang dat achter de uitvoering van het werk en/of de werkzaamheden zit (bijvoorbeeld bedrijfseconomisch), kan worden afgewogen tegen de mate waarin afbreuk aan de cultuurhistorische waarden in het gebied wordt gedaan.

¹⁹ Aan deze vergunningplicht wordt door middel van het parapluplan wel een beoordeling op cultuurhistorische gronden toegevoegd.

²⁰ Omdat deze vergunningplicht niet geldt voor de gronden die in het bestemmingsplan buitengebied de bestemming Agrarisch hebben gekregen, zullen cultuurhistorisch waardevolle groenelementen die in deze bestemming vallen wel worden aangeduid.

²¹ Zie hiervoor de toelichting onder Druten.

De groenelementen binnen de gemeente worden reeds voldoende beschermd door het groenbeleidsplan en de kapvergunningplicht in de APV van de gemeente.

Bijlage 3 - Cultuurhistorische analyse

Onderstaande opzet geeft een algemene richtlijn, namelijk presentatie van de plannen, cultuurhistorische analyse en waardestelling, confrontatie van ontwikkeling vs. cultuurhistorische waarde met daaruit een conclusie en aanbevelingen. Per casus kan de opzet op onderdelen natuurlijk verschillen.

0 Voorblad

1 Titelblad: gegevens: datum, auteur, opdrachtgever, opdrachtnemer, titel.

2 Inhoudsopgave;

3 Kaart van de betreffende gemeente met het plangebied ingetekend;

4 Samenvatting: waardering en aanbeveling;

- Samenvatting van de geschiedenis;
- Samenvatting van de beschrijving;
- Samenvatting van de waardenstelling;
- Samenvatting van de aanbevelingen.

5 Inleiding;

- Aanleiding voor het onderzoek: wat is het belang van de ruimtelijke ontwikkeling (bijvoorbeeld bedrijfseconomisch?);
- Doel van het rapport;
- Onderzoeksmethode;
- Leeswijzer.

6 Analyse;

- Ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied / deelgebieden in samenhang met de omgeving;
  1. Ontwikkelingsgeschiedenis regio;
  2. Geschiedenis van het betreffende gebied / deelgebieden wat betreft de historische geografie, historische bouwkunst en archeologie.
- Beschrijving van de bestaande situatie;
  1. Historische geografie (structuren, waterlopen, wegen, verkaveling, etc.)
  2. Historische bebouwing;

7 Waardestelling;

- Opsomming met korte toelichting / beschrijving en kartering van juridisch beschermde monumenten en dorpsgezichten;
- Waardering (in woord en kaart) van de cultuurlandschappelijke en historisch-stedenbouwkundige waarden van het gebied / deelgebieden;
  1. Historische geografie en landschap;
  2. Historische bouwkunst;

8 Confrontatie;

- Confrontatie van waarden en ontwikkelingen / conclusie: is er sprake van onevenredige aantasting van cultuurhistorische waarden? Op welke wijze zijn de cultuurhistorische waarden betrokken bij de aanvraag?

9 Aanbevelingen;

- Aanbevelingen voor beheer en versterking van de cultuurlandschappelijke / stedenbouwkundige beeldwaarden in het gebied (objecten, structuren en deelgebieden) ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen en / of het bestemmingsplan, gebaseerd op de waardestelling (duidelijk visualiseren);
- Kan de ruimtelijke ontwikkeling op een andere wijze worden uitgevoerd, zodat er geen of minder afbreuk aan de cultuurhistorische waarden in het gebied wordt gedaan (zijn er minder belastende alternatieven)?

10 Bijlagen;

11 Bronnen;

12 Achterblad: aan de binnenkant van het achterblad eventueel een insteekmogelijkheid voor grote kaarten (voor de cultuurhistorische waardenkaart en aanbevelingskaarten gaat de voorkeur uit naar groot formaat) of voor een CD met GIS-bestanden.

Bijlage 4 - Toelichting op de waarderingskaarten

4.1 Inleiding

In het kader van het opstellen van de inventarisatiekaarten zijn voor Wijchen en Heumen ook waarderingskaarten uitgevoerd. Voor Druten en Beuningen was dat nog niet het geval. Een toelichting op die nieuwe waarderingskaarten alsmede op de herziene waarderingskaarten van Wijchen en Heumen is in deze bijlage opgenomen. Deze herziening voor Wijchen en Heumen houdt in dat de waarderingskaarten van Heumen en Wijchen zijn aangevuld met een hoge waardering voor de oude linten / verbindingswegen vanwege de historisch-infrastructurele betekenis en de voorkomende historische bebouwing langs een deel van deze wegen. Daarnaast zijn de legenda's voor zover mogelijk gelijkgeschakeld.

4.2 Waardering van het Drutense cultuurlandschap

4.2.1 Methodiek

De waardering van het historisch cultuurlandschap heeft plaatsgevonden door het gemeentelijk grondgebied op drie criteria te beoordelen en op basis van waarderingsverschillen in deelgebieden te verdelen ²² :

- de gaafheid van de topografie ten opzichte van de situatie omstreeks 1850, d.w.z. type grondgebruik, verkaveling, etc.;
- de gaafheid van de fysiognomie ten opzichte van de situatie omstreeks 1850, d.w.z. de openheid of geslotenheid van het landschap (aan- of afwezigheid van opgaand groen), de aanwezigheid van bebouwing, etc.;
- de aanwezigheid van bijzondere kenmerken, waardoor het gebied een hogere waardering zou moeten krijgen dan het op basis van de andere twee criteria zou krijgen.

Op elk criterium is een score van 0 tot 5 bepaald. Voor de eerste twee criteria is dat op basis van een strakke definitie gebeurd (zie de tabellen 1 en 2); voor de laatste op basis van *expert judgement* van ondergetekende als historisch-geograaf zonder hard vastgelegde criteria.

score	toelichting
0	volledig gewijzigd
1	overbouwd
2	verkaveling sterk gewijzigd, grondgebruik gewijzigd
3	hoofdstructuur verkaveling intact, grondgebruik gewijzigd

²² Hierbij is de landschappelijke kartering van Histland Gelderland als vertrekpunt gehanteerd. Gaandeweg de waardering is de zonering sterk aangepast.

4	hoofdstructuur verkaveling intact, grondgebruik merendeels intact
5	verkaveling intact, grondgebruik intact

Tabel 1. Waarderingstabel voor gaafheid van de topografie.

score	toelichting
0	volledig gewijzigd
1	overbouwd
2	openheid/geslotenheid sterk gewijzigd, bebouwing verplaatst
3	openheid/geslotenheid half intact, bebouwing deels origineel, deels gewijzigd
4	openheid/geslotenheid grotendeels intact, bebouwing merendeels origineel gesitueerd
5	openheid/geslotenheid intact, bebouwing als origineel gesitueerd

Tabel 2. Waarderingstabel voor gaafheid van de fysiognomie.

Een totaalwaardering werd uiteindelijk berekend door de drie scores op te tellen en door drie te delen. Voor een gewogen gemiddelde werden geen argumenten gevonden. Daardoor telt elk criterium even zwaar. De scores die uit deze berekening kwamen, zijn in vijf categorieën verdeeld (zie tabel 3).

gemiddelde score	waardering
1	niet gewaardeerd
1,5-2,4	laag
2,5-3,4	gemiddeld
3,5-4,2	hoog
4,3-5,0	zeer hoog

Tabel 3. Scores en klassen van de gebiedswaardering.

Voor de waardering zijn de grotere gebieden slechts in zeer uitzonderlijke gevallen verder opgeknipt om willekeur te voorkomen. Een lage waardering voor een gebied betekent daarmee niet dat er in het gebied geen enkele bijzondere individuele waarde kan voorkomen!

Daarnaast hebben we ten behoeve van de beleidsvorming aan de categorie 'hoge waarde' de oude bebouwingslinten én de belangrijkste grote doorgaande wegen en waterlopen toegevoegd. Een zone van 60 meter aan weerszijden is daarbij ook opgenomen. Deze zone is alleen verval- len op lokaties waar duidelijk langs een weg geen waarden meer aanwezig zijn, zoals bij afgra- vingen.

4.2.2 Resultaten

De weergegeven waardering van het Drutense cultuurlandschap is een verfijning van het alge- mene beeld zoals dat in de oplegnotitie bij de cultuurhistorische waardenkaart is geschetst.

De weergegeven waarde zegt iets over de waardering van een gebied als geheel. Een relatief lage score wil niet zeggen dat er geen interessante bebouwing of erven kunnen voorkomen, en

evenmin zijn alle bebouwing en landschapselementen in een hoog gewaardeerd gebied interessant. Grenzen zijn op basis van logische topografische eenheden ingetekend.

Het meest gave stukje cultuurlandschap ('zeer hoge waarde') vinden we ten noordwesten van Horssen, en betreft het landgoed met die naam en de directe omgeving. Het kent een hoge concentratie aan waardevolle structuren, zoals het huis met park, de eendenkooi en het aangrenzende cultuurlandschap in de richting van het dorp. Tussen Deest en de dijk ligt nog een bijzonder stukje dijklandschap met doorbraakkolk dat door zijn situering bovendien kwetsbaar is.

Een deel van de gemeente heeft het predikaat 'hoge waarde' gekregen. De aard van de gebieden is heel divers. In het komgebied rond Horssen is enerzijds de verkaveling in hoofdlijnen en de openheid als geheel grotendeels intact. Bijzonder zijn de ruilverkavelingsboerderijen, die in het kader van de eerste grootschalige ruilverkaveling 'Maas en Waal West' werden gebouwd. Deels gebeurde dat binnen beperkt herverkavelde en daardoor hoog gewaardeerde komontginningen. In de uiterwaarden is de geschiedenis van de steenindustrie nog af te lezen, en rond de aangrenzende dijk is de strijd tegen het water in de vorm van doorbraakkolken nog te vinden. Alleen nabij Afferden is nog een stukje hoog gewaardeerd stroomruglandschap te vinden.

De middelhoog gewaardeerde landschappen zijn eveneens sterk gevarieerd. Hieronder vinden we voornamelijk landschappen die door hun sterke veranderingen in de laatste 60 jaar aan waarde hebben verloren. Daartoe rekenen we bijvoorbeeld het gebied ten zuidoosten van Horssen, dat weliswaar een onderdeel vormde van de an sich waardevolle ruilverkaveling Maas en Waal West, maar waar het landschap weinig van de ruilverkaveling heeft geprofiteerd. Het verschil tussen het oude besloten landschap en het open landschap van de kommen is hier grotendeels verdwenen. Enkele deelgebieden hebben we lager gewaardeerd omdat hier later – in de jaren zeventig? – nieuwbouw van agrarische bedrijven bij is gekomen.

Ook de omgeving van de bewoonde zones op de stroomrug en bij Molenhoek hebben we onder deze waarde gevat, voornamelijk door de intensivering van het landgebruik. De kleinschaligheid is hierbij gedeeltelijk verloren gegaan. De komgebieden ten zuiden van Druten en Afferden hebben evenmin geprofiteerd van bouw van nieuwe bedrijven in de laatste decennia. Globaal kunnen we stellen dat waarden in dit gebied meer verspreid voorkomen en dat het om dynamische gebieden gaat.

Het aantal gebieden in de categorie laag is beperkt. Het betreft de N322 (Maas en Waalweg), enkele afgravingen, de sportvelden tegen de kommen van Druten en Horssen en een komgebied nabij de N322 waar centraal een modern agrarisch bedrijf is geplaatst.

De Waal en de bebouwde kommen zijn niet gewaardeerd.

4.3 Waardering van het Beuningse cultuurlandschap

4.3.1 Methodiek

De waardering van het historisch cultuurlandschap heeft plaatsgevonden door het gemeentelijk grondgebied op drie criteria te beoordelen en op basis van waarderingsverschillen in deelgebieden te verdelen ²³ :

- de gaafheid van de topografie ten opzichte van de situatie omstreeks 1850, d.w.z. type grondgebruik, verkaveling, etc.;
- de gaafheid van de fysiognomie ten opzichte van de situatie omstreeks 1850, d.w.z. de openheid of geslotenheid van het landschap (aan- of afwezigheid van opgaand groen), de aanwezigheid van bebouwing, etc.;
- de aanwezigheid van bijzondere kenmerken, waardoor het gebied een hogere waardering zou moeten krijgen dan het op basis van de andere twee criteria zou krijgen.

Op elk criterium is een score van 0 tot 5 bepaald. Voor de eerste twee criteria is dat op basis van een strakke definitie gebeurd (zie de tabellen 4 en 5); voor de laatste op basis van *expert judgement* zonder hard vastgelegde criteria.

score	toelichting
0	volledig gewijzigd
1	overbouwd
2	verkaveling sterk gewijzigd, grondgebruik gewijzigd
3	hoofdstructuur verkaveling intact, grondgebruik gewijzigd
4	hoofdstructuur verkaveling intact, grondgebruik merendeels intact
5	verkaveling intact, grondgebruik intact

Tabel 4. Waarderingstabel voor gaafheid van de topografie.

score	toelichting
0	volledig gewijzigd
1	overbouwd
2	openheid/geslotenheid sterk gewijzigd, bebouwing verplaatst
3	openheid/geslotenheid half intact, bebouwing deels origineel, deels gewijzigd
4	openheid/geslotenheid grotendeels intact, bebouwing merendeels origineel gesitueerd
5	openheid/geslotenheid intact, bebouwing als origineel gesitueerd

Tabel 5. Waarderingstabel voor gaafheid van de fysiognomie.

Een totaalwaardering werd uiteindelijk berekend door de drie scores op te tellen en door drie te delen. Voor een gewogen gemiddelde werden geen argumenten gevonden. Daardoor telt elk criterium even zwaar. De scores die uit deze berekening kwamen, zijn in vijf categorieën verdeeld (zie tabel 6).

²³ Hierbij is de landschappelijke kartering van Histland Gelderland als vertrekpunt gehanteerd. Gaandeweg de waardering is de zoneringssterkte aangepast.

gemiddelde score	waardering
1	niet gewaardeerd
1,5-2,4	laag
2,5-3,4	gemiddeld
3,5-4,2	hoog
4,3-5,0	zeer hoog

Tabel 6. Scores en klassen van de gebiedswaardering.

Voor de waardering zijn de grotere gebieden slechts in zeer uitzonderlijke gevallen verder opgeknipt om willekeur te voorkomen. Een lage waardering voor een gebied betekent daarmee niet dat er in het gebied geen enkele bijzondere individuele waarde kan voorkomen!

Daarnaast hebben we ten behoeve van de beeldvorming aan de categorie 'hoge waarde' de oude bebouwingslinten én de belangrijkste grote doorgaande wegen en waterlopen toegevoegd. Een zone van 60 meter aan weerszijden is daarbij ook opgenomen. Deze zone is alleen vervalven op lokaties waar duidelijk langs een weg geen waarden meer aanwezig zijn, zoals bij afgravingen.

4.3.2 Resultaten

De cultuurhistorische waarden in de gemeente Beuningen werden eerder wel geïnventariseerd, maar niet op gebiedsniveau gewaardeerd. Dit document wil in deze lacune voorzien. De weergegeven waarde zegt iets over de waardering van een gebied als geheel. Een relatief lage score wil niet zeggen dat er geen interessante bebouwing of erven kunnen voorkomen, en evenmin zijn alle bebouwing en landschapselementen in een hoog gewaardeerd gebied interessant. Grenzen zijn op basis van logische topografische eenheden ingetekend.

Een zeer hoge waardering is toegekend aan de landschappen die in de afgelopen één tot anderhalve eeuw nauwelijks veranderd zijn. Het betreft dan de buitenplaats Doddendaal met de aangrenzende dijkzone met doorbraakkolken alsmede de Duivelswaai met het aangrenzende gehucht.

Daaromheen strekt zich een uitgebreid gebied uit dat een hoge waarde toegekend heeft gekregen. Het gebied is weliswaar dynamisch geweest, maar die dynamiek heeft voldoende van de oude hoofdstructuur herkenbaar gelaten op de stroomruggen of heeft nieuwe waardevolle lagen toegevoegd, zoals de steenindustrie in de uiterwaarden.

Kleinere delen van de stroomruggen alsmede het uitgestrekte komgebied in de gemeente Beuningen hebben we een middelmatige waarde gegeven. De oude landschappelijke structuur is weliswaar nog herkenbaar, maar het landschap is wel ingrijpend aangepast, voornamelijk aan de moderne vormen van agrarische bedrijfsvoering. Beplanting op de stroomruggen is verdwenen en de komgebieden zijn tijdens een cultuurhistorisch niet relevante ruilverkaveling voorzien van nieuwe, weinig interessante bebouwing en een wegenpatroon. Een bijzonder gebied binnen deze

categorie is het uiterwaardengebied ten noorden van de Waaldijk bij Winssen. De recente natuurontwikkeling heeft hier een dusdanig sterk stempel op het landschap achtergelaten dat de cultuurhistorische facetten naar de achtergrond zijn gedrukt.

Kleine delen van de gemeente Beuningen zijn zo sterk veranderd dat er het predikaat 'lage cultuurhistorische waarde' aan kan worden gegeven. Het gaat om het assenkruis van autosnelwegen en N322, om de grootschalige zandwinningsputten en om een klein deel van het komgebied ten zuidwesten van knooppunt Ewijk.

De bebouwde kommen en de Waal zijn in dit kader niet nader gewaardeerd.

4.4 Waardering van het Heumense cultuurlandschap

4.4.1 Methodiek

De waardering van het historisch cultuurlandschap heeft plaatsgevonden door het gemeentelijk grondgebied op drie criteria te beoordelen en op basis van waarderingsverschillen in deelgebieden te verdelen ²⁴ :

- de gaafheid van de topografie ten opzichte van de situatie omstreeks 1850, d.w.z. type grondgebruik, verkaveling, etc.;
- de gaafheid van de fysiognomie ten opzichte van de situatie omstreeks 1850, d.w.z. de openheid of geslotenheid van het landschap (aan- of afwezigheid van opgaand groen), de aanwezigheid van bebouwing, etc.;
- de aanwezigheid van bijzondere kenmerken, waardoor het gebied een hogere waardering zou moeten krijgen dan het op basis van de andere twee criteria zou krijgen.

Op elk criterium is een score van 0 tot 5 bepaald. Voor de eerste twee criteria is dat op basis van een strakke definitie gebeurd (zie de tabellen 7 en 8); voor de laatste op basis van *expert judgement* zonder hard vastgelegde criteria.

score	toelichting
0	volledig gewijzigd
1	overbouwd
2	verkaveling sterk gewijzigd, grondgebruik gewijzigd
3	hoofdstructuur verkaveling intact, grondgebruik gewijzigd
4	hoofdstructuur verkaveling intact, grondgebruik merendeels intact
5	verkaveling intact, grondgebruik intact

Tabel 7. Waarderingstabel voor gaafheid van de topografie.

score	toelichting
0	volledig gewijzigd

²⁴ Hierbij is de landschappelijke kartering van Histland Gelderland als vertrekpunt gehanteerd. Gaandeweg de waardering is de zonerings sterk aangepast.

1	overbouwd
2	openheid/geslotenheid sterk gewijzigd, bebouwing verplaatst
3	openheid/geslotenheid half intact, bebouwing deels origineel, deels gewijzigd
4	openheid/geslotenheid grotendeels intact, bebouwing merendeels origineel gesitueerd
5	openheid/geslotenheid intact, bebouwing als origineel gesitueerd

Tabel 8. Waarderingstabel voor gaafheid van de fysiognomie.

Een totaalwaardering werd uiteindelijk berekend door de drie scores op te tellen en door drie te delen. Voor een gewogen gemiddelde werden geen argumenten gevonden. Daardoor telt elk criterium even zwaar. De scores die uit deze berekening kwamen, zijn in vijf categorieën verdeeld (zie tabel 9).

gemiddelde score	waardering
0	niet gewaardeerd
1,0-1,9	zeer laag
2,0-2,6	laag
2,7-3,6	middelhoog
3,7-4,2	hoog
4,3-5,0	zeer hoog

Tabel 9. Scores en klassen van de gebiedswaardering.

Voor de waardering zijn de grotere gebieden slechts in zeer uitzonderlijke gevallen verder opgeknipt om willekeur te voorkomen. Een lage waardering voor een gebied betekent daarmee niet dat er in het gebied geen enkele bijzondere individuele waarde kan voorkomen!

Daarnaast hebben we ten behoeve van de beleidsvorming aan de categorie 'hoge waarde' de oude bebouwingslinten én de belangrijkste grote doorgaande wegen en waterlopen toegevoegd. Een zone van 60 meter aan weerszijden is daarbij ook opgenomen. Deze zone is alleen verval- len op lokaties waar duidelijk langs een weg geen waarden meer aanwezig zijn, zoals bij afgra- vingen.

Behalve de waardering op basis van historisch-landschappelijke eenheden hebben we in overleg met het Erfgoedplatform van de gemeente Heumen ook 'ensembles' benoemd, waar bijzondere cultuurhistorische kwaliteiten samenkomen. Deze zijn met een blauwe stippellijn op de waarden- kaart opgenomen.

4.4.2 Resultaten

De waardering volgens de hiervoor besproken methode is gevisualiseerd op de waarderings- kaart. De weergegeven waarde zegt iets over de waardering van een gebied als geheel. Een relatief lage score wil niet zeggen dat er geen interessante bebouwing of erven kunnen voorko- men, en evenmin zijn alle bebouwing en landschapselementen in een hoog gewaardeerd gebied interessant. Grenzen zijn op basis van logische topografische eenheden ingetekend.

De hoogste waarden (hoog en zeer hoog) zijn toegekend aan het gebied van de Hatertse en Overasseltse Vennen, de omgeving van de dorpen Nederasselt en Overasselt en de buurtschap Worsum, de uiterwaarden van de Maas met zijn Maasheggen, de stuwwalflank ten noorden van Malden en enkele terreinen in het bosgebied op de stuwwal. Met uitzondering van het eerste gebied is de belangrijkste verklaring dat de genoemde gebieden nog in hoge mate het historisch landschap uit de 19e eeuw representeren. Vooral in de uiterwaarden is het voorkomen van vele goed onderhouden hagen een bijzonderheid in de huidige tijd. De hoge waarde van het gebied van de Hatertse en Overasseltse Vennen behoeft enige toelichting, vooral in het licht van de lagere waardering van het aangrenzende Wijchense gebied. Door de sterke bebossingsgraad van het gebied is het landschap veel geslotener dan in de referentieperiode. Toch hebben we gemeend aan dit gebied een zeer hoge waarde toe te moeten kennen. Het karakter van het gebied, met zijn vele vennen, overvleugelt ons inziens de omstandigheid dat het gebied niet meer zo open is als voorheen. Vanwege het belang van die vennen, waarvan het gecontinueerde bestaan in Nederland relatief zeldzaam is, hebben we het gebied toch in de hoogste waardecategorie geplaatst. Een hoge waarde is verder toegekend aan de directe omgeving van een groot aantal historische linten en verbindingen.

Veel van het gemeentelijk grondgebied bevindt zich qua waardering in de middenmoot: de structuur van het landschap is op hoofdlijnen bewaard gebleven, maar de vaak geleidelijke veranderingen in de 20e eeuw hebben toch wel belangrijke consequenties gehad. De Broekkampen, het Neder- en Overasseltse Broek, de Teersche Sluispolder en grote delen van Heumensoord en Maldens Vlak zijn hiervan goede voorbeelden.

Enkele kleine deelgebieden zijn zo sterk veranderd, dat we hieraan de classificatie 'lage waarde' hebben toegekend. Dat geldt bijvoorbeeld voor een gebiedje in het Nederasseltse Broek en kleine gebieden ten zuiden en zuidoosten van Worsum.

Niet gewaardeerd zijn de verstedelijkte kernen, omdat deze puur vanuit een cultuurlandschappelijk perspectief zijn bekeken en een historisch-stedenbouwkundige waardering niet heeft plaatsgevonden. Alleen aan de linten is integraal een hoge waardering toegekend vanwege hun historische en verbindende rol.

Daarnaast hebben we op de waarderingskaart 21 waardevolle ensembles opgenomen, variërend van landschappen tot erven met hun directe omgeving.

4.5 Waardering van het Wijchense cultuurlandschap en de Wijchense stedenbouw

4.5.1 Methodiek

Ten geleide

Anders dan bij de drie andere gemeenten is in Wijchen gekozen voor een waardering van het cultuurlandschap en van de gebouwde omgeving, het laatste vanuit een historisch-stedenbouwkundig perspectief. Omdat de waardering van beide aspecten methodisch uiteenloopt, geven we die hier ook afzonderlijk weer.

Cultuurlandschap

De waardering van het historisch cultuurlandschap heeft plaatsgevonden door het gemeentelijk grondgebied op drie criteria te beoordelen en op basis van waarderingsverschillen in deelgebieden te verdelen²⁵:

- de gaafheid van de topografie ten opzichte van de situatie omstreeks 1850, d.w.z. type grondgebruik, verkaveling, etc.;
- de gaafheid van de fysiognomie ten opzichte van de situatie omstreeks 1850, d.w.z. de openheid of geslotenheid van het landschap (aan- of afwezigheid van opgaand groen), de aanwezigheid van bebouwing, etc.;
- de aanwezigheid van bijzondere kenmerken, waardoor het gebied een hogere waardering zou moeten krijgen dan het op basis van de andere twee criteria zou krijgen.

Op elk criterium is een score van 0 tot 5 bepaald. Voor de eerste twee criteria is dat op basis van een strakke definitie gebeurd (zie de tabellen 10 en 11); voor de laatste op basis van *expert judgement* zonder hard vastgelegde criteria.

score	toelichting
0	volledig gewijzigd
1	overbouwd
2	verkaveling sterk gewijzigd, grondgebruik gewijzigd
3	hoofdstructuur verkaveling intact, grondgebruik gewijzigd
4	hoofdstructuur verkaveling intact, grondgebruik merendeels intact
5	verkaveling intact, grondgebruik intact

Tabel 10. Waarderingstabel voor gaafheid van de topografie.

score	toelichting
0	volledig gewijzigd
1	overbouwd
2	openheid/geslotenheid sterk gewijzigd, bebouwing verplaatst
3	openheid/geslotenheid half intact, bebouwing deels origineel, deels gewijzigd

²⁵ Hierbij is de landschappelijke kartering van Histland Gelderland als vertrekpunt gehanteerd. Gaandeweg de waardering is de zonerings sterk aangepast.

4	openheid/geslotenheid grotendeels intact, bebouwing merendeels origineel gesitueerd
5	openheid/geslotenheid intact, bebouwing als origineel gesitueerd

Tabel 11. Waarderingstabel voor gaafheid van de fysiognomie.

Een totaalwaardering werd uiteindelijk berekend door de drie scores op te tellen en door drie te delen. Voor een gewogen gemiddelde werden geen argumenten gevonden. Daardoor telt elk criterium even zwaar. De scores die uit deze berekening kwamen, zijn in vijf categorieën verdeeld (zie tabel 12).

gemiddelde score	waardering
0 -0,4	niet gewaardeerd
0,5-1,4	zeer laag
1,5-2,4	laag
2,5-3,0	middelhoog
3,1-3,7	hoog
3,8 -5,0	zeer hoog

Tabel 12. Scores en klassen van de gebiedswaardering.²⁶

Voor de waardering zijn de grotere gebieden slechts in zeer uitzonderlijke gevallen verder opgeknipt om willekeur te voorkomen. Een lage waardering voor een gebied betekent daarmee niet dat er in het gebied geen enkele bijzondere individuele waarde kan voorkomen!

Daarnaast hebben we ten behoeve van de beleidsvorming aan de categorie 'hoge waarde' de oude bebouwingslinten én de belangrijkste grote doorgaande wegen en waterlopen toegevoegd. Een zone van 60 meter aan weerszijden is daarbij ook opgenomen. Deze zone is alleen vervalven op lokaties waar duidelijk langs een weg geen waarden meer aanwezig zijn, zoals bij afgravingen.

Stedenbouw

De vraag welke stedenbouwkundig samenhangende deelgebieden in de bebouwde kommen – in meer of mindere mate – cultuurhistorische waarde hebben, is beantwoord met een quickscan, waarbij archief- en literatuuronderzoek achterwege bleven. De werkzaamheden bestonden achtereenvolgens uit het maken van een logische gebiedsindeling, het bekijken van de wijken/buurtten in het veld, het beredeneren van een waardering, het maken van een waardenkaart en het schrijven van een korte toelichting. De indeling van de bebouwde kommen in stedenbouwkundig samenhangende deelgebieden is gemaakt op basis van kaartanalyse (actuele kaart, luchtfoto, welstandskaat) en verfijnd in het veld. Het veldwerk betrof een check van de kaartanalyse en een beoordeling op hoofdlijnen van de ruimtelijke kwaliteiten ter plaatse. Hiervoor zijn de bebouwde kommen vrijwel straat voor straat bekeken. Bij de waardering is onderscheid gemaakt

²⁶ De benaming van de verschillende waarderingsklassen is ten opzichte van RAAP-rapport 2403 gewijzigd i.v.m. een afstemming op de methodiek van de waardering van de drie andere gemeenten.

in drie gradaties met elk een eigen kleur. Op de waarderingskaart hebben alle samenhangende deelgebieden een kleur. Zo ontstaat een vlekkenkaart met een attentiewaarde; in één oogopslag wordt duidelijk waar de – vanuit cultuurhistorisch perspectief – stedenbouwkundig meest waardevolle deelgebieden zich bevinden. De ingekleurde kwalificatie zegt iets over de waardering, maar nog niet over de ruimtelijke karakteristiek en het waarom van de waardering. Ter aanvulling zijn daarom op kaartbijlage 3 van RAAP-rapport 2403 per deelgebied de belangrijkste structuurdragers ingetekend. Dat laat – hoe summier ook – iets zien van het ruimtelijk handschrift en de grotere samenhang. Voor deze inhoudelijke informatie dient derhalve te worden terug gegrepen op het rapport met de inventarisatie en de (voorlopige) waardering. De waardering is nadien nog aangescherpt voor het buitengebied en in definitieve versie bij deze beleidsnota gevoegd.

Bij de waardering is vooral gelet op:

- de ruimtelijke kwaliteit van de wijken/buurtten als ontwerpeenheid: structuur en verkaveling, en het ruimtebeeld van bebouwing en openbare ruimte;
- de ruimtelijke relatie met de hoofdstructuren: water, historische linten, spoorweg en 'stedelijk' netwerk;
- de mate waarin een gebied tegen de veranderingen in de tijd bestand is gebleken of aan slijtage onderhevig is geweest en de mate waarin toevoegingen en vervanging een nieuwe waarde aan het ruimtelijk geheel hebben toegevoegd.

4.5.2 Resultaten

Cultuurlandschap

De waardering volgens de hiervoor besproken methode is gevisualiseerd op de waarderingskaart. De weergegeven waarde zegt iets over de waardering van een gebied als geheel. Een relatief lage score wil niet zeggen dat er geen interessante bebouwing of erven kunnen voorkomen, en evenmin zijn alle bebouwing en landschapselementen in een hoog gewaardeerd gebied interessant. Grenzen zijn op basis van logische topografische eenheden ingetekend.

Hoe verder we vanuit de bebouwde kom van Wijchen naar het westen en zuidoosten gaan, hoe waardevoller het cultuurlandschap blijkt te zijn. Naast de vele kastelen en buitenplaatsen, waartoe ook kasteel Wijchen gerekend kan worden, vinden we landschappen van de hoogste categorieën ten noorden van Bergharen en bij Woezik, Leur, Balgoij en Niftrik. Hier zijn de 19e-eeuwse structuur en kleinschaligheid goed bewaard gebleven. Ook de komontginning tussen Bergharen en Batenburg is relatief gaaf bewaard gebleven. In de zuidoosthoek geldt dat voor de omgeving van het Wijchens Ven en de Boskant / Heiveld, waar we zelfs een gebied met zeer hoge waarde tegenkomen. Een hoge waarde is verder toegekend aan (de directe omgeving van) een groot aantal historische linten en verbindingen.

Veel van het gemeentelijk grondgebied bevindt zich qua waardering in de middenmoot: de structuur van het landschap is op hoofdlijnen bewaard gebleven, maar de vaak geleidelijke veranderingen in de 20e eeuw hebben toch wel belangrijke consequenties gehad.

Een lage waardering geldt in de eerste plaats voor landschappen die nog wel als agrarisch gebied bewaard zijn gebleven, maar waar de landschappelijke structuur sterk is veranderd ten opzichte van de historische situatie. Dat geldt bijvoorbeeld voor het landschap ten zuidoosten van Wijchen en de omgeving van het infrastructureel knooppunt ten westen van de kom.

In grote lijnen zien we dat een zeer lage waardering toegekend is aan gebieden rondom de randen van de huidige bebouwde kom van Wijchen. Het gaat hier om terreinen die in de laatste decennia door met name afgraving en/of de aanleg van grootschalige infrastructuur veranderd zijn.

Uiteraard, dat zeiden we eerder ook al, komen uitschieters naar beide kanten, zowel individuele pareltjes als landschappelijke missers, in alle gebieden voor. Deze kaart geeft echter wel een goede indruk van hoe het op hoofdlijnen met het Wijchense landschap staat.

Stedenbouw

Bij de stedenbouwkundige waardering hebben we onderscheid gemaakt tussen gebieden met een hoge, een gemiddelde en een lage waarde.

In een gebied van hoge stedenbouwkundige waarde bestaan intieme geborgenheid, grote maat en stevige stedenbouwkundige dan wel landschappelijke structuur altijd 'naast' elkaar. Hiërarchie in de ruimtelijke opbouw zorgt voor verbindingen tussen het kleine en het grote schaalniveau. Het zijn gebieden met bovengemiddelde cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit in de samenhang tussen bebouwing, openbare ruimte en beplanting, en/of een hechte relatie met de historische en landschappelijke groenstructuren. Onder deze categorie rekenen we het oude deel van Batenburg, het zuidelijke deel van Bergharen, de omgeving van het kasteel van Hernen, geheel Leur, een groot deel van Balgoij en kleine delen van Niftrik. Ook delen van Alverna hebben een hoge waarde. In de kern Wijchen gaat het om de kern en het verspreide deel van Woezik, het noordelijke deel van Wijchen Noord, het westelijke deel van de Heilige Stoel, de omgeving van het kasteel en kleine stukken van het centrum, de Valendries, de omgeving van het Wijchens Maasje en de zuidelijke rand, tegen de afgesneden Maasarm van Balgoij. Ook het groen rond de Flier, Lingert en Diemewei heeft een hoge waarde.

In een gebied van middelhoge stedenbouwkundige waarde is dat verband in potentie aanwezig of nog herkenbaar maar aangetast. Het zijn gebieden met een gemiddelde cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit in de samenhang tussen bebouwing, openbare ruimte en beplanting, en/of enige relatie met de historische en landschappelijke hoofdstructuren. Een middelhoge waarde kennen een groot deel van het oude lint van Bergharen, de kern van Hernen, vrijwel geheel Niftrik en verspreide delen van Balgoij. In Alverna heeft het noordelijke deel een middelhoge waarde. In de kern Wijchen geldt dit voor de bedrijventerreinen Nieuweweg, Zesweg en het zuidelijk deel van Bijsterhuizen, de Saltshof, Kraaijenberg, Homberg en Heilige Stoel, grote delen

van Wijchen Noord, de Uilenboom, Aalsburg en een deel van het centrum, het noordelijk deel van Huurlingsedam, de Meren, de Gamert, Diemewei, de Lingert en de Flier.

In een gebied van lage stedenbouwkundige waarde was die samenhang bij aanvang afwezig of is die later verloren gegaan. Het zijn gebieden met onvoldoende cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit in de samenhang tussen bebouwing, openbare ruimte en beplanting, en/of zonder een relatie met de historische en landschappelijke hoofdstructuren. Laag gewaardeerd zijn het westelijk en oostelijk deel van Bergharen, de zuidelijke toegangsweg tot Hernen, de uitbreidingswijk van Batenburg, de uitbreidingswijk van Balgoij, het westelijk en oostelijk deel van Alverna met de doorgaande weg en delen van Wijchen. Dat betreft een deel van Bijsterhuizen, de Veenhof, de Hofsedam, het oostelijk deel van de Uilenboom, een deel van Wijchen Noord, de omgeving Tienakker, het oostelijk deel van het centrum, de Blauwe Hof, Lambrasse en de vele wijkjes ten zuiden van het Wijchens Maasje voor zover hiervoor niet bij de middelhoge waardering genoemd.

Bijlage 5

Zie excel-bestanden.

Bijlage 6 - Maatschappelijke initiatieven

6.1 Inleiding

Erfgoed in de gemeenten Wijchen, Heumen, Beuningen en Druten staat niet op zichzelf en is ook zeker niet onontgonnen. In de afgelopen jaren zijn er tal van provinciale, nationale en zelfs internationale initiatieven genomen om erfgoed grensoverschrijdend te ontsluiten en beleefbaar te maken.

We vinden het van belang om hier waar mogelijk bij aan te sluiten, op die manier versplintering en dubbeling tegen te gaan en tegelijkertijd bestaande initiatieven vanuit het maatschappelijk speelveld te versterken. Daar kan het gebeuren mogelijk niet alle onderstaande projecten een dynamisch karakter blijven dragen en actieve deelname dus mogelijk is.

6.2 Erfgoedplatforms en digitale media

6.2.1 Liberation Route

De Stichting Liberation Route Europe heeft tot doel het pad van de geallieerden in de laatste fase van de Tweede Wereldoorlog beleefbaar te maken door middel van het opzetten van routes. Daarmee wil men laten zien dat er een prijs werd betaald voor een vrij Europa. Er wordt gebruik gemaakt van moderne communicatiemiddelen en duidelijke herkenningsobjecten in het landschap. Het Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem-Nijmegen was de initiatiefnemer voor de Liberation Route in de regio Arnhem-Nijmegen. Partners, zoals de provincie Gelderland en gemeenten, zijn aangehaakt. Later is het project uitgerold over de rest van Gelderland en zelfs naar Europees niveau getild. Om de route uit te breiden buiten de stadsregio heeft het RBT KAN de Stichting Liberation Route Europe opgericht.

Op relevante locaties zijn en worden 'luisterplekken' gemaakt: grote veldkeien op plekken die een rol speelden in de bevrijdingsjaren. Via smartphones kan het bijbehorende verhaal worden beluisterd. In de gemeenten Wijchen, Heumen en Beuningen zijn luisterkeien te vinden. Op 6 juni 2014, 70 jaar na D-Day werd de internationale Liberation Route Europe (in de vorm van een website) geopend op de stranden van Normandië. Meer dan andere initiatieven is dit initiatief op de buitenlandse toerist gericht.

6.2.2 Spannende Geschiedenis

In 2010 en 2011 is rondom Arnhem en Nijmegen het historisch belevenisnetwerk uitgezet door het RBT KAN. Toeristen en recreanten maken via audio en video kennis met de historie van deze regio. Op www.spannendegeschiedenis.nl en de mobiele website www.spgs.nl is uitgebreide informatie te vinden over ruim 80 historische plekken uit drie tijdslijnen. Spannende Geschiedenis trekt grote belangstelling bij consumenten. Dankzij subsidie van de provincie Gelderland, diverse fondsen en tal van gemeenten zijn in 2013 en 2014 nieuwe tijdslijnen en points of interest (POI's) uit heel Gelderland toegevoegd. Acht tijdslijnen en 120 nieuwe locaties laten dan de

historie van héél Gelderland beleven. Spannende Geschiedenis Gelderland is een gezamenlijk initiatief van Gelders Erfgoed, Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland, Veluws Bureau voor Toerisme en RBT KAN. RBT KAN is projectleider voor dit bijzondere project.

De website Spannende Geschiedenis geeft, ingedeeld naar periode of 'tijdlijnen', informatie over bijzondere historische plekken. Deze 200 historische locaties zijn in het veld gemarkeerd en voorzien van een verwijzing naar de (mobiele) website, zodat ter plekke de bijbehorende informatie, ook gesproken of verbeeld, kan worden opgeroepen. Er is op de website tevens een link gelegd met arrangementen en evenementen en uitgezette routes. Ook bestaan er koppelingen met de informatieve website MijnGelderland.nl (zie § 5.3.4). Er zijn locaties te vinden in de gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten.

B2.2.3 Coöperatie Erfgoed Gelderland

De Coöperatie Erfgoed Gelderland is een samenwerkingsverband van ongeveer 130 erfgoedorganisaties²⁷ die zich samen tot missie hebben gesteld het historische verhaal van Gelderland uit te dragen. De doelen van de coöperatie zijn onderlinge samenwerking, promotie van het erfgoed van Gelderland in zijn totaliteit, de belangen behartigen van de leden, uitwisseling van kennis en de bedrijfsvoering van de leden versterken. Concrete acties van het netwerk zijn:

- MijnGelderland.nl, een online erfgoedplatform met verhalen, routes, pronkstukken en interviews – gekoppeld met een magazine en een webwinkel;
- Collectie Gelderland, een database van meer dan 110.000 museale objecten;
- Gemaakt in Gelderland, een erfgoedfestival met tentoonstellingen, open dagen, muziek, film, theater, wandel- en fietsroutes, lezingen en debatten;
- Gelderse Museum-dag;
- Collectiewacht, een service die aan musea wordt aangeboden om de collectie op peil te houden.

6.2.4 Huis van de Nijmeegse Geschiedenis

De online-encyclopedie 'Huis van de Nijmeegse Geschiedenis' biedt, in lijn met tal van andere lokale initiatieven in Nederland, de mogelijkheid de lokale geschiedenis in een Wikipedia-achtige omgeving op te nemen. Daarin hebben ook onderwerpen over een ruime kring rond Nijmegen een plek gekregen.

6.2.5 Regionaal Bureau voor Toerisme

RBT KAN, , hiervoor al genoemd, stimuleert ook andere initiatieven in de 4 gemeenten die betrekking hebben op het bevorderen van het cultuurhistorisch toerisme . Zo zijn in Wijchen en Heumen toeristische bewegwijzering in de vorm van bruin-witte borden met pictogram aangebracht (die aansluit bij Europese richtlijnen) die ook verwijzen naar cultuurhistorische beziens-

---

²⁷ Het betreft 77 musea, 29 historische verenigingen, 5 archieven, 7 monumentenorganisaties, 2 bibliotheken, 2 organisaties voor archeologie, 2 erfgoedplatforms en 1 ondersteuningsorganisatie. Binnen onze regio zijn hierbij de Stichting Jac. Maris Museum (Heumen), Museum De Lage Hof (Overasselt), Museum Kasteel Wijchen en de Historische Vereniging Tweestromenland (beide Wijchen) bij aangesloten.

waardigheden. Druten en Beuningen hebben de borden al wat langer. Ook de buurgemeenten Groesbeek en Overbetuwe hebben zich hierbij aangesloten. Daarnaast wordt de campagne 'Gelderland levert je mooie streken' gevoerd op internet en de traditionele media, waarin ook Gelders erfgoed wordt gepromoot.

Voor het Rijk van Nijmegen – waaronder ook het Duitse Kranenburg en het Limburgse Mook en Middelaar vallen – heeft het RBT KAN een onderzoek uitgevoerd dat heeft geleid tot een rapport met aanbevelingen betreffende de toeristische herpositionering Rijk van Nijmegen (najaar 2013). Een van de benoemde speerpunten is de rijke cultuurhistorie. Want wat maakt de toeristische regio Rijk van Nijmegen zo uniek? Het is de combinatie van natuur en cultuur en dan met name de cultuurhistorie. De Romeinen waren niet op de Waddeneilanden, het Hertogdom Gelre bevond zich niet in Zeeland en "Operation Market Garden" vond niet plaats in Groningen. Het zijn stuk voor stuk gebeurtenissen uit het verleden die de regio gevormd hebben. Gebeurtenissen die, zo blijkt, zich prima lenen voor toeristische en cultuurhistorische thema's. Thema's die mensen be-roeren en in beweging brengen. Thema's die in het Rijk van Nijmegen herbeleefd kunnen worden. De nadruk voor het cultuurhistorisch toerisme wordt gelegd op:

- Spannende Geschiedenis (Romeinen, Hertogdom Gelre)
- WOII – Battlefield Toerisme (Liberation Route/Operation Market Garden/Bevrijdingsmuseum Nijmegen)
- Via Romana en Limes

6.3 Lokale initiatieven

Naast bovenstaande recente en gemeentegrensoverschrijdende projecten zijn er ook vele initiatieven op erfgoedgebied op een middelgrote tot kleine schaal. Daarbij doelen we bijvoorbeeld op initiatieven van het RBT KAN, die cultuurhistorische routes langs relevante locaties heeft uitgezet. Voorbeeld zijn ook initiatieven van gemeenten zoals een fietsroute in Wijchen langs monumenten uit de wederopbouwperiode en het QR-project van de 5 gemeenten in het Land van Maas en Waal waarbij 100 historische objecten (monumenten en landschapselementen) worden voorzien van een QR code voor informatie over die objecten die geplaatst worden op Mijngelderland.nl

6.3.1 Musea en bezoekerscentra

Er is een aantal belangrijke trekpleisters op cultuurhistorisch vlak, te weten:

- Museum Kasteel Wijchen; hier wordt de archeologische collectie van de gemeente Wijchen gepresenteerd alsmede de bewoningsgeschiedenis van het Land van Maas en Waal uit de doeken gedaan met een vaste presentatie en wisseltentoonstellingen.
- het bezoekerscentrum 'Land van de Heerlijkheden' in Leur; hier ontsluit Geldersch Landschap & Kasteelen haar terreinen en kastelen in het Land van Maas en Waal met informatie en uitgezette (fiets)routes. In het Bezoekerscentrum is het Erfgoedoverleg Land van Maas en Waal gevestigd waar 10 historische verenigingen en heemkundekringen zijn aangesloten die

- gezamenlijk informatie vergaren over en onderzoek doen naar de cultuurhistorie in het Land van Maas en Waal.
- Kasteel Hernen van GLK is te bezoeken. GLK organiseert bovendien regelmatig evenementen rond haar bezittingen.
  - Het Maas & Waals Museum 1939-1945 biedt een expositie over het Land van Maas en Waal in de Tweede Wereldoorlog.
  - In Overasselt bevindt zich het Agrarisch Museum De Lage Hof, waar het agrarisch leven van de laatste eeuwen te bekijken is.
  - Streekhistorisch Museum Tweestromenland bevindt zich in Beneden-Leeuwen, maar is van belang voor de gehele regio en wordt daarom door drie van de vier gemeenten financieel ondersteund.
  - Cultuurhistorisch relevant, maar meer op beeldende kunst gericht, is het Ateliërmuseum Jac. Maris in Heumen.

Alle genoemde musea en bezoekerscentra zijn zelfstandige organisaties.

6.3.2 Erfgoedorganisaties

Een belangrijke rol binnen de gemeenten spelen ook de verschillende historische verenigingen en stichtingen: de Historische Vereniging Tweestromenland, de Stichting Batenburgs Erfgoed, de Stichting Wighene, de Heemkundegroep Pagus Balgoye, de Jan van Gelderstichting, de Stichting Historisch Besef Beuningen, de Stichting Baet en Borgh, het Erfgoedstudiehuis Land van de Heerlijkheden, de Stichting Heemkunde Malden, de Werkgroep Historie Worsum, de Stichting Maasheggen Balgoy en het Erfgoedplatform gemeente Heumen. Enkele van deze organisaties hebben vrij toegankelijke documentatiecentra en/of publiceren eigen tijdschriften. Wij beschouwen ze als onmisbaar vanwege de aandacht die zij genereren voor het lokale erfgoed en als partners in de erfgoedzorg. De aandacht voor erfgoed van onderaf wordt een warm hart toege dragen. Waar mogelijk zal de gemeente hun wensen aanhoren en hun belangen meenemen in ruimtelijke afwegingen die gemaakt moeten worden.

Samenwerking tussen de diverse verenigingen komt tot uitdrukking in het Erfgoedoverleg Land van Maas en Waal, dat door de gemeenten wordt omarmd. Op een landelijk / provinciaal vlak werkt onafhankelijk van andere partijen de Bond Heemschut.

6.3.3 Maas en Waal Cultuur Express

Vijftientig erfgoedorganisaties in het Land van Maas en Waal, waaronder veel van de bovenstaande, hebben hun krachten gebundeld en het digitale platform Maas en Waal Cultuur Express opgericht. Hierin komen activiteiten en verhalen samen.

6.3.4 Kleine initiatieven

Naast al deze min of meer georganiseerde initiatieven bestaan er tal van particuliere initiatieven, zoals de websites drutenonline.nl, oudbeuningen.nl en <https://www.facebook.com/OudWijchen>, die eveneens bijdragen aan de beleefbaarheid van het erfgoed op lokale schaal. Hun zichtbaarheid is te diffuus en hun aantal te groot om ze allemaal op te sommen. Het betreft ook amateur-

historici die bijvoorbeeld op basis van eigen onderzoek regelmatig in historische tijdschriften of lokale/regionale kranten publiceren en daarmee de aandacht voor een onderwerp weten te vergroten.

Bijlage 7 – Cultuurhistorische trends in de maatschappij

7.1 Intensivering

Het publiek heeft behoefte aan beleving, aan historische sensatie. Daarbij horen bijvoorbeeld de ‘re-enactments’, de opvoering van historische gebeurtenissen, zoals 70 jaar Market Garden in 2014. Kennis en authenticiteit zijn belangrijke kernbegrippen om deze beleving en sensatie mogelijk te maken. Burgers lopen niet meer automatisch warm voor een fototentoonstelling in het lokale dorpshuis. Er is een zekere vorm van ‘sensatie’ nodig om grotere doelgroepen te bereiken. Dat kan al heel eenvoudig door de historische beelden niet op een fotowand, maar in het veld – op de plek waar ze gemaakt zijn – te presenteren. Dat prikkelt reeds de zintuigen. De ‘sensatiebenadering’ kan uitmonden in re-enactments van veldslagen in het verleden, een realistische verbeelding van het boerenleven van vroeger of in Dickensfestijn²⁸-achtige evenementen in historische settings. Batenburg zou zich bijvoorbeeld voor een soortgelijk evenement uitstekend lenen – de potentie van dit stadje wordt op dit moment nog beperkt benut. Bij intensieve beleving moeten we niet alleen denken aan prikkeling door middel van beeld, maar ook door geluid, geur en tast. Een voorbeeld is ook de permanente verbeelding van belangrijke plekken in het landschap op een eigentijdse manier, wel transpositie genoemd: *cultuurhistorie herkenbaar vertalen naar eigentijdse functies, vormen, materialisaties en sferen*. Dat hierbij een belangrijke verbinding bestaat met de positie van erfgoed en cultuurlandschap bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moge duidelijk zijn. Kunstenaars, stedenbouwkundigen, architecten, landschapsarchitecten en tuin- en parkarchitecten spelen een belangrijke rol bij deze vertaling van erfgoed naar het heden. Daarom wordt veel waarde gehecht aan de kwaliteit van het ontwerp.

7.2 Informalisering

‘De democratisering van kennis’: de expert is feilbaar en is niet de enige partij met inhoudelijke kennis. Informatie wordt door een breed publiek ook toegankelijk gemaakt, bijvoorbeeld via (inter)nationale en lokale Wikipedia-achtige projecten. Oral history, het vertellen van verhalen, is een belangrijke kennisbron geworden. Een leidende rol voor erfgoedzorg is lang niet meer alleen voorbehouden aan experts. Weliswaar hebben zij nog altijd een rol binnen het geheel, maar de positie van burgers is de laatste jaren steeds groter geworden en wordt door de 4 gemeenten omarmd. Deze positie past ook binnen het principe van een terugtrekkende overheid waarin aan het maatschappelijk speelveld (een deel van) de initiatieven wordt overgelaten. Met name kennisverbreiding is een erfgoedbenadering die zich (mede) leent voor uitvoering door particuliere initiatieven. Kennisverwerving, bijvoorbeeld via gespecialiseerde technieken, is daarentegen een

---

²⁸ Tijdens een Dickensfestijn komen, meestal tijdens de winterdagen, de personages van Charles Dickens’ A Christmas Carol in een historische setting tot leven. Voorbeelden vinden we in Deventer, Wintelre en Bronkhorst. In Deventer lag het initiatief in handen van buurtbewoners en ondernemers.

onderdeel waar professionals vaker een rol in zullen moeten vervullen. In specifieke gevallen, zoals bij grotere overzichtspublicaties, kan juist de samenwerking tussen professionals en burgers een belangrijke meerwaarde opleveren.

7.3 Individualisering

Erfgoed is vooral populair als het te koppelen is aan het belangstellende individu. Daarbij kan gedacht worden aan erfgoed waar eigen voorouders hebben gewoond (gebouwen) of gebruik van hebben gemaakt (objecten). Het betreft bovendien een verschuiving van verhalen over objecten naar verhalen over mensen. Binnen het publiek heb je “gravers” (sterk geïnteresseerden in één onderwerp) en “grazers” (breed, maar oppervlakkig geïnteresseerden). Erfgoed gaat niet alleen over het verleden van ridders en jonkvrouwen, maar ook over dat van de gewone mens. De inwoners van onze gemeenten herkennen zich in het erfgoed als zij iets horen of lezen over hun achtertuin, hun dorpsplein of de buurtschap waar hun grootouders woonden. De geschiedenis komt daardoor dichtbij: het verleden wordt als het ware ‘van ons’ gemaakt. De persoonlijke banden van onze inwoners met het verleden van hun woonomgeving en met een regionale of lokale identiteit groeien. We streven er dan ook naar om evenwicht te vinden in de aandacht voor ‘erfgoed van elite en soldaten’ en het erfgoed van boeren en timmerlieden. Zo zijn tentoonstellingen over het leven van alledag niet minder waardevol dan een grote manifestatie over oorlog en bevrijding. Bij voorkeur laten initiatieven altijd het grote én het kleine plaatje zien.

7.4 Internationalisering

Door de toegenomen reismogelijkheden kijkt het publiek als toerist naar erfgoed, waarbij hij buitenlandse referenties gebruikt. Tegelijk is er een tegenbeweging te zien, de regionalisering. De aandacht voor het streekeigene is sterk toegenomen. De vier gemeenten hechten eraan de internationale relaties vanuit het verleden te koesteren of te doen herleven. Dat geldt zowel voor verspreide locaties in een (ver) buitenland waar historische banden mee bestaan als voor het aangrenzende Duitsland, waar het Rijk van Nijmegen zoveel historische banden mee heeft. Per thema of onderwerp zal verschillen om welke buitenlandse locaties het gaat. Binnen het thema Romeinen is het Limes-verband uiteraard interessant, maar kan ook gedacht worden aan een verband van plaatsen met Romeinse resten direct achter de Limes. Met betrekking tot de kerstening zijn de plaatsen interessant waar de middeleeuwse kerk vanouds een band mee heeft vanwege zijn patroonheilige.²⁹ Bij de kastelen kan gedacht worden aan een rol voor nazaten van vroegere (buitenlandse) bezitters.

7.5 Informatisering

Een tendens die voor alle voorstaande trends geldt is de toenemende informatisering. Kennis wordt breed toegankelijk (gemaakt) voor en door het publiek. Daarnaast ontstaan technische mogelijkheden om erfgoed zichtbaar te maken, zoals ‘layar’-applicaties voor de smartphone.

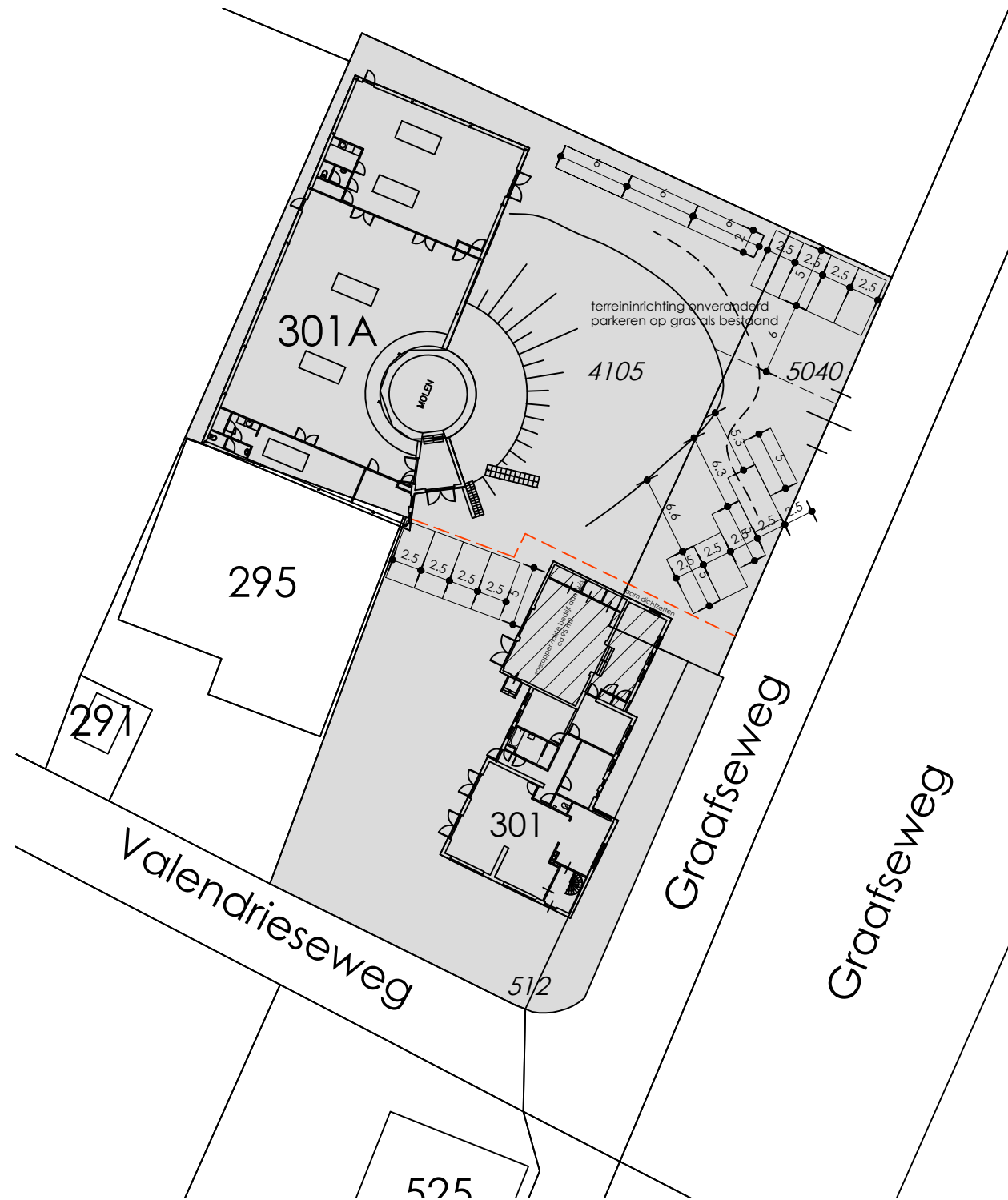
²⁹ We denken aan Keulen vanwege de HH. Ewalden (Druten) en Saint-Valéry-sur-Somme (Overasselt).

Kennis kan in toenemende mate via digitale media worden overgebracht. Op Gelders niveau zijn al meerdere initiatieven op dit vlak genomen waaraan de 4 gemeenten ook deelnemen. Aansluiting daarbij verdient de voorkeur. Dit kan door typisch Heumens-Wijchens-Beunings-Drutense voorbeelden aan deze initiatieven toe te voegen en/of na te gaan of de initiatieven uitgebreid kunnen worden. Op dit moment zijn bijvoorbeeld alleen Heumense en Wijchense organisaties bij de Coöperatie Erfgoed Gelderland aangesloten, terwijl zich er meer organisaties voor lenen. Tegelijkertijd beschikken de gemeenten met hun cultuurhistorische waardenkaarten over grote kennisbronnen, die publiek toegankelijk gemaakt kunnen worden.

Bijlage 8

Zie afzonderlijk word-bestand.

Schaal 1:500
 Kadastrale gemeente WIJCHEN
 Sectie H
 Perceel 4105, 5040, 5123

Buro Ariëns

Bouwtechniek & Architectuur

📍 Kasteellaan 28 6602 DE Wijchen   ☎ 024-6413611   ✉ info@buroariens.nl   🌐 www.buroariens.nl

opdrachtgever: DHR AMJM JANSSEN VALENDRIESEWEG 301/301A 6603AC WIJCHEN   werknnummer: 23082
 betreft: SPLITSING VALENDRIESEWEG 301/301A WIJCHEN   bladformaat: A1
 onderdeel: SITUATIE T.B.V. PARKEREN   schaal: 1:500
 getekend: M. KESSELER   bladnummer: S00
 datum: 20 AUGUSTUS 2025
 wijziging:

WERKORGANISATIE
Druten Wijchen

Quickscan vooronderzoek

(t.b.v. eventuele vrijstelling bodemonderzoek)

Contactgegevens aanvrager (initiatiefnemer, eigenaar):

Naam : Janssen Telefoonnummer : 06-53819202
Adres : Valendrieseweg 301 E-mail adres : jacquesjanssen1953@gmail.com
Woonplaats : 6603 AC wijchen

Locatiegegevens:

Adres : Valendrieseweg 301 Kadastrale aanduiding¹
Plaats : Wijchen 301A Kadastrale gemeente : Wijchen
Kadastraal nummer(s) : 4105
5040
5123

Kader activiteit

- grondverzet ontgravingslocatie
 grondverzet toepassingslocatie
 bestemmingsplanwijziging
 omgevingsvergunning (bouwvergunning)

In te vullen door de initiatiefnemer (aanvrager/eigenaar perceel)

Wij vragen u, als u over informatie beschikt, deze als bijlage aan dit formulier toe te voegen of contact op te nemen met uw gemeente om deze informatie te kunnen overleggen.

Is/zijn er (voor zover bij u bekend) op het terrein:

1. Eén of meerdere bodemonderzoeken uitgevoerd? Ja Nee
Zo ja, bijvoegen indien nog niet aanwezig
Zo ja, hebben er tussen de uitvoering van het bodemonderzoek en dit moment activiteiten plaatsgevonden die bodemverontreiniging kunnen veroorzaken? Ja Nee
2. Eén of meerdere brandstoftanks aanwezig (geweest)? Ja Nee
3. In het verleden een ophooglaag met grond opgebracht? Ja Nee
4. Halfverhardingslagen of fundatielagen aanwezig (geweest)?² Ja Nee
5. Een bedrijf gevestigd (geweest)? Ja Nee
6. Ooit brand en/of andere calamiteiten geweest? Ja Nee
7. Vóór 1985 boomgaarden of tuinbouwkassen aanwezig geweest? Ja Nee

¹ Graag kadastrale kaart bijvoegen

² Hier wordt bedoeld een (half)verhardingslaag met puin, puingranulaat of grind. Een fundatielaag kan bestaan uit puin, (lava)slakken of andere bodemvreemde materialen zoals asbest.

8. Opstallen met asbesthoudend materiaal aanwezig (geweest)? Ja Nee
9. Asbestverdacht materiaal waarneembaar op het maaiveld? Ja Nee
10. Van het terrein andere informatie bekend die tot bodemverontreiniging heeft kunnen leiden? Ja Nee

De aanvrager verklaart hiermee dat bovenstaande vragen naar waarheid zijn ingevuld:

Plaats, datum: 5-6-2025
Wychen

handtekening initiatiefnemer: i.c.

In te vullen door de gemeente

1. Is er aanvullende informatie bekend bovenop de informatie die door de aanvrager is aangeleverd? Ja Nee
2. Welke informatie? Bodemonderzoek bekend Tank aanwezig
- Terrein opgehoogd Verhardings-/ fundatielaag aanwezig
- Bedrijfsmatige activiteit Verdacht op bestrijdingsmiddelen
- Anders nl:
3. Zijn er gedempte sloten aanwezig? Ja Nee/mogelijk
4. Heeft er op het terrein een bodemsanering plaatsvonden? Ja Nee
5. Zo ja, gelden er na deze bodemsanering nog nazorgverplichtingen? Ja Nee
6. Zijn er bodemverontreinigingen in de directe nabijheid van het terrein bekend? Ja Nee

Eindconclusie

Is naar aanleiding van dit Quicksan sprake van een onverdachte locatie? Ja

Nee

Motivering en eventuele aanvullende opmerkingen (o.a. rapportnr. en datum van bodemonderzoek/-sanering dat reeds in het verleden is uitgevoerd):

Komt de locatie (het perceel) in aanmerking voor vrijstelling bodemonderzoek?

Ja

Nee

Datum: 8-7-2025

Naam behandelend ambtenaar: Bart Merkens

Handtekening behandelend ambtenaar:

Het wateradvies

Het wateradvies helpt u om aan de hand van de locatie van uw ruimtelijke plan en een aantal vragen te toetsen of u de belangen van het Waterschap raakt. Indien dit het geval is krijgt u tekst en uitleg over het vervolg proces.

Op basis van de check is onderstaande nodig

1. Geen belang procedure

Op basis van onderstaande locatie

Vragen en antwoorden uit de check

Gaat het plan uitsluitend over functiewijziging van bestaande bebouwing zonder fysieke aanpassing van bebouwing en ruimte? ja

Details

1. Geen belang procedure

Wateradvies Geen Waterschapsbelang

Op grond van het Besluit Ruimtelijke Ordening moet in de toelichting van ruimtelijke plannen een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt beschreven hoe rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de taken en belangen van het waterschap. De watertoets voor dit plan heeft plaatsgevonden via de Digitale Watertoets van waterschap Rivierenland. Uit de gegevens die u heeft ingevoerd volgt dat het plan uitsluitend een functieverandering van bestaande bebouwing betreft. Er vindt geen aanpassing van bebouwing of ruimte plaats. Waterschap Rivierenland heeft geen bezwaar tegen dit plan. Het plan hoeft in het kader van de watertoets niet meer voorgelegd te worden aan Waterschap Rivierenland. "

Wat moet ik doen?

Aanvullend overleg met het waterschap is niet nodig. Mochten zich in de toekomst wijzigingen in het plan voordoen waardoor geen sprake is van uitsluitend een functieverandering van de bestemming, dan kunt u de Digitale Watertoets nogmaals doen.

Waar moet ik op letten?

Eventueel vereiste (water)vergunningen worden niet geregeld met deze Digitale Watertoets en zullen via de daarvoor bedoelde procedures verkregen moeten worden. Wij willen u ook wijzen op de verwerking van afvalwater. Omdat in de meeste gevallen de gemeente bevoegd gezag is, dient u hiervoor contact op te nemen met uw gemeente.

Achtergrondinformatie

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7613
Extern Zaak ID	Z/26/335502
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	6.j
Titel	335502 Beslisnota Benoemen leden commissie onderzoek geloofsbrieven
Organisatieonderdeel	Griffie Wijchen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
335502 Beslisnota Benoemen leden commissie onderzoek geloofsbrieven

Geagendeerd	Vergaderdatum
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

- Ingevolge artikel 4 van het “Reglement van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad en de raadscommissie en de andere werkzaamheden van de raad van Wijchen”, een commissie onderzoek geloofsbrieven in te stellen.
- In de commissie onderzoek geloofsbrieven de volgende raadsleden te benoemen:
  - De heer R.L.A. Albersnagel.
  - De heer B.G.B. Derksen;
  - De heer H. Tiemessen;

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

- Ingevolge artikel 4 van het “Reglement van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad en de raadscommissie en de andere werkzaamheden van de raad van Wijchen”, een commissie onderzoek geloofsbrieven in te stellen.

2. In de commissie onderzoek geloofsbrieven de volgende raadsleden te benoemen:

- a. De heer R.L.A. Albersnagel.
- b. De heer B.G.B. Derksen;
- c. De heer H. Tiemessen;

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Benoemen leden commissie onderzoek geloofsbrieven

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Ingevolge artikel 4 van het "Reglement van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad en de raadscommissie en de andere werkzaamheden van de raad van Wijchen", een commissie onderzoek geloofsbrieven in te stellen.
2. In de commissie onderzoek geloofsbrieven de volgende raadsleden te benoemen:
  - a. De heer R.L.A. Albersnagel.
  - b. De heer B.G.B. Derksen;
  - c. De heer H. Tiemessen;

Aanleiding

Op 18 maart kiezen de kiesgerechtigde inwoners van Wijchen een nieuwe gemeenteraad. Na vaststelling van de definitieve uitslag door het centraal stembureau zal duidelijk zijn wie de nieuwgekozen raadsleden van Wijchen worden. Bij elke benoeming van nieuwe leden van de raad moeten de geloofsbrieven van de benoemde leden onderzocht worden alvorens de raad de nieuwe leden kan toelaten. Dit wordt gedaan door de commissie onderzoek geloofsbrieven.

De commissie onderzoekt de geloofsbrieven van de benoemde leden en het proces-verbaal van het centraal stembureau. Daarna brengt de commissie verslag uit aan de raad en geeft zij een advies over de toelating van de nieuwe leden.

Gewenst resultaat

Door het benoemen van deze leden in de commissie kan voorafgaand aan uw vergadering van 31 maart 2026 het onderzoek plaatsvinden van de geloofsbrieven van de nieuwgekozen raadsleden. U kunt vervolgens in uw vergadering van 31 maart besluiten over de toelating van de nieuwe leden van de gemeenteraad.

Argumenten

- 2.1. *De voorgestelde leden van de commissie nemen afscheid op 31 maart 2026 en zullen geen deel uitmaken van de nieuwe gemeenteraad.*

Geheimhouding:

Niet van toepassing

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7187
Extern Zaak ID	Z/25/299651
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	8.1
Titel	299651 Beslisnota Vaststellen laadvisie
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Gebiedsinrichting
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P2 Verkeer en vervoer
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van

Bijlagen
299651 Beslisnota Vaststellen laadvisie
Laadvisie – Wijchen

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	25 november 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	28 november 2025
Commissievergadering Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. De bijgevoegde laadvisie vast te stellen;
2. De ‘strategie elektrisch rijden (2021)’ in te trekken.

Stemming

23 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie CDA Wijchen	
Derksen, Björn	
Hoogteijling, Karin	
Josse-de Visser, Marlien	
Fractie D66 Wijchen	

Lukkezen, Maikel	
Fractie GroenLinks Wijchen	
Oomen, Pepijn Tiemessen, Henry	
Fractie Hart voor Wijchen	
Herms, Dave Schip, van 't, Peter	
Fractie Kernachtig Wijchen	
Albersnagel, Rob Driessen– Slingerland, Annemarie Eijkemans, Saskia Evers, Jan Grobbe, Hendrik–Jan Janssen, Helga Kersten, Joost Klinkhamer, Tim Loermans, Renate Verharen, Martijn	
Fractie PvdA Wijchen	
Burgers, Titus Merkus, Youri	
Fractie VVD Wijchen	
Buren, ten, Ted Haerkens, Twan Peters–Vroom, Alice	

Besluit (Aangenomen)

De Gemeenteraad besluit:

1. De bijgevoegde laadvisie vast te stellen;
2. De 'strategie elektrisch rijden (2021)' in te trekken.

Openbaar

Zaaknummer: Z/25/299651

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Vaststellen laadvisie

Collegedatum: 25 november 2025

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De bijgevoegde laadvisie vast te stellen;
2. De 'strategie elektrisch rijden (2021)' in te trekken.

Aanleiding

Het aantal elektrische auto's in onze gemeente blijft groeien, en deze groei versnelt. Eerder is de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) opgesteld, een uitwerking van het nationale Klimaatakkoord, om deze transitie in goede banen te leiden. Eén van de afspraken uit de NAL is dat gemeenten een 'Laadvisie' vaststellen, en deze tweejaarlijks vernieuwen op basis van nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Het herzien van de laadvisie is daarnaast één van de acties uit het eerder vastgestelde Meerjaren Uitvoeringsprogramma (MUP) van Wijchen.

Onze laatste visie op elektrisch rijden stamt uit 2021 ('Strategie elektrisch rijden'). In een snel veranderende wereld als die van elektrisch vervoer is dat inmiddels een flinke tijd geleden. Uit nieuwe prognoses blijkt dat de laadopgave inmiddels (veel) groter is dan we destijds verwachtten. Ook veranderen de vraagstukken waar we als gemeente mee te maken krijgen. Het beleid in 2021 was vooral gericht op regulier laden voor personenvervoer, maar er ontstaan nu ook opgaven rondom snelladen, logistiek vervoer, laden op bedrijventerreinen, zero-emissiezones en netcongestie. En ondertussen zien we dat de verduurzaming van de mobiliteitssector achterblijft op andere sectoren.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
28-01-2021	Z/20/054441: MobiliteitsVisie Druten-Wijchen
28-01-2021	Strategie elektrisch rijden (Z/20/061735)
30-09-2021	Z/21/061892: Mobiliteitsplan Wijchen 2021
27-01-2022	Meerjaren uitvoeringsprogramma 'Duurzaam Onderweg tussen Maas en Waal' (Z/21/068537)

Gewenst resultaat

Het doel van de nieuwe laadvisie is om een netwerk van laadinfrastructuur te realiseren waarmee alle (potentiële) gebruikers van elektrische voertuigen op een passende laadoplossing kunnen rekenen. Met de geformuleerde strategie en bijbehorende acties zorgen we ervoor dat onze inwoners, bezoekers en ondernemers met vertrouwen kunnen overstappen op elektrische vervoersmiddelen en we deze overstap stimuleren.

De laadvisie bepaalt onze strategie in het realiseren van een dekkend laadnetwerk, en het biedt heldere kaders voor de verdere uitwerking hiervan in het plaatsingsbeleid. Ook helpt de nieuwe visie om onze doorlooptijden te verkorten en ervoor te zorgen dat het aanbod van laadpalen gelijk blijft lopen met de toenemende vraag.

Argumenten

1.1 De laadvisie past goed bij onze doelstellingen uit de mobiliteitsvisie

In onze mobiliteitsvisie hebben we de ambitie opgenomen dat in 2030 voor al onze inwoners, bezoekers en werknemers een duurzame vervoerswijze beschikbaar is, zodat het aandeel duurzame verplaatsingen groeit¹. Deze doelstelling hebben we verder uitgewerkt in het mobiliteitsplan, het meerjaren uitvoeringsprogramma (MUP) en het gemeentelijke parkeerbeleid. Het actualiseren van onze 'Strategie Elektrisch Rijden' uit 2021 is één van de acties uit het MUP.

Het faciliteren van de overstap op elektrisch vervoer is belangrijk, omdat onze gemeente nog veel gebieden kent waar inwoners op de auto zijn aangewezen. Tegelijkertijd zijn de elektrische fiets en speedpedelec door het grotere gemak en toegenomen snelheid steeds vaker een realistisch alternatief voor autoverplaatsingen, zowel voor recreatief verkeer als woon-werkverkeer. Het is belangrijk dat voor al deze vervoerswijzen voldoende oplaadpunten zijn, zowel thuis als onderweg, zodat mensen met vertrouwen kunnen overstappen op elektrische vervoersmiddelen.

1.2 We verwachten een sterke groei in de vraag naar passende laadinfrastructuur.

Ontwikkelingen in de markt, technologie en beleid zorgen ervoor dat elektrische voertuigen steeds vaker een realistischer alternatief vormen voor voertuigen met een verbrandingsmotor. Elektrische voertuigen worden in hoog tempo beter en goedkoper, en de overstap op deze voertuigen wordt door Europees, landelijk, regionaal en lokaal beleid verder gestimuleerd.

De prognoses voor elektrisch rijden laten zien dat het aantal elektrische auto's naar verwachting snel toeneemt, ook in Wijchen, en dat deze groei versnelt:

- Tot 2030 verwachten we ieder jaar een groei van ongeveer 700 elektrische auto's. In de periode 2031-2035 verwachten we een groei van gemiddeld 1.400 elektrische auto's per jaar.
- Dat betekent dat er in Wijchen tot 2030 ongeveer 500 extra openbare laadpalen nodig zijn (ca. 100 per jaar). En in de periode 2031-2035 nog eens 625 laadpalen (ca. 125 per jaar).

De omvang van de opgave vraagt ons om onze strategie aan te passen. Door waar mogelijk vaker proactief en datagestuurd te plaatsen, verkorten we de doorlooptijd en zorgen we ervoor dat het aantal laadpalen mee blijft groeien met de daadwerkelijke vraag. En door het potentieel op semipubliek en privaat terrein actiever te benutten, zijn er uiteindelijk in totaal minder openbare laadpalen nodig.

1.3 Er komen nieuwe opgaven op ons af waar we nog geen beleid voor hebben

Met deze nieuwe laadvisie bepalen we een strategie op onderwerpen waarvoor de huidige laadvisie nog onvoldoende houvast geeft. De visie bevat maatregelen en acties op het gebied van netcongestie, snelladen, laden op bedrijventerreinen en het benutten van semipubliek en privaat potentieel. In de laadvisie komen ook nieuwe gebruikersgroepen aan bod, waarmee we bijvoorbeeld ook ondernemers een beter perspectief bieden.

---

¹ Onder duurzame verplaatsingen verstaan we bewegingen die te voet, met de fiets, in het OV, met deelvoertuigen of met een elektrisch voertuig gebeuren.

1.4 *De huidige laadvisie bemoeilijkt het plaatsen van nieuwe laadpalen.*

De huidige strategie elektrisch rijden benoemt in de plaatsingsvoorkeuren dat "*straten met een hoge parkeerdruk bij voorkeur worden ontzien*". Dat was aan het begin van de mobiliteitstransitie een goede en logische overweging, maar ondertussen maakt deze voorkeur het te lastig om nieuwe laadpalen te plaatsen. De opgave voor een dekkend en passend laadnetwerk vraagt ons namelijk om ook laadpalen te plaatsen in straten en woonwijken waar het wat drukker is.

Het is daarom belangrijk om een nieuwe laadvisie vast te stellen waarin parkeerdruk geen argument meer vormt in de locatiekeuze. De invloed hiervan op de totale parkeerdruk in een wijk is klein, omdat een laadplek 's nachts (als de parkeerdruk in woonstraten het hoogst is) als normale parkeerplek fungeert. Om de impact op straten met een hoge parkeerdruk verder te beperken, nemen we de volgende maatregelen:

- We doen in 2026 mee aan een proef waarbij we parkeerplaatsen bij laadpalen niet reserveren voor elektrische voertuigen. Iedereen mag hier dus gewoon parkeren en er verandert niets aan de hoeveelheid beschikbare parkeerplaatsen. Bij een succesvolle proef breiden we deze werkwijze uit.
- Begin 2025 zijn we een proef gestart met kabelgoten. Met deze proef stellen we mensen zonder eigen oprit in staat om vanaf een oplaadpunt op eigen terrein een elektrisch voertuig op te laden. Hierdoor zijn er minder openbare laadpalen nodig in een wijk.
- We gaan actief in gesprek met aanbieders van laadpalen om vrij parkeren op gereserveerde parkeerplaatsen in de nacht mogelijk te maken.

2.1 *De laadvisie vervangt de huidige 'strategie elektrisch rijden'.*

De nieuwe laadvisie is een bijgewerkte versie van het huidige beleidsdocument 'strategie elektrisch rijden'. Daarmee is de 'strategie elektrisch rijden' overbodig geworden.

Tegenargumenten en risico's

2.2 *De transitie naar elektrische voertuigen kent veel onzekerheden.*

De ontwikkelingen in de transitie naar elektrische voertuigen kunnen snel gaan. Dat geldt voor maatschappelijk opgaven zoals netcongestie, maar bijvoorbeeld ook voor de technologische ontwikkeling van elektrische voertuigen. De groei van elektrische voertuigen vertoont daarom perioden van pieken en dalen. Onze laadopgave verandert daardoor continu, en een visie is daardoor al snel verouderd.

Daarom kiezen we ervoor om het gebruik van laadpalen te monitoren en nieuwe laadpalen datagestuurd te plaatsen. Zo zorgen we ervoor dat het aantal laadpalen meegroeit met de daadwerkelijke behoefte, en voorkomen we dat we overbodige laadpalen plaatsen. Ook herzien we de laadvisie iedere 2 jaar, en passen we deze aan of nemen we aanvullende maatregelen als nieuwe ontwikkelingen daarom vragen.

Financiële gevolgen

Het vaststellen van deze visie heeft geen financiële gevolgen. Voor de realisatie van openbare laadpalen werken we al sinds het begin van de regionale concessie (medio 2022) samen met Vattenfall. Het plaatsen, beheren en onderhouden van openbare laadpalen en bijbehorende borden gebeurt op kosten van Vattenfall.

In sommige specifieke gevallen zijn er wél incidentele kosten voor de gemeente, bijvoorbeeld voor het verlengen van een elektriciteitskabel om een nieuwe laadpaal aan te sluiten. Die incidentele kosten worden tot nu toe altijd gedekt vanuit reguliere verkeersbudgetten. We verwachten dat dat de komende jaren ook voldoende zal zijn.

Communicatie

Bij het plaatsen van nieuwe laadpalen informeren we omwonenden over de locatie. We nemen een verkeersbesluit voor het reserveren van twee parkeerplaatsen bij de laadpaal. In het plaatsingsbeleid, dat we na vaststelling van deze laadvisie opstellen, werken we de precieze werkwijze rondom het plaatsen van laadpalen verder uit. Daarnaast blijven we continu met bedrijven, ondernemers, VVE's en verhuurders in gesprek over de mogelijkheden om laadoplossingen op eigen terrein te realiseren en bijbehorende subsidies aan te vragen. Ook helpen we bedrijven bij het realiseren van private initiatieven zoals het combineren van laadoplossingen met lokale opwek en opslag, en over de mogelijkheden om gecontracteerd vermogen te delen.

Ook hebben we periodiek contact met verschillende relevante instanties, zoals onze NAL-regio, de provincie, de netbeheerder, de mobiliteitsmakelaar van de Groene Metropoolregio en Vattenfall. Dit helpt ons om onze strategie waar nodig aan te passen op toekomstige ontwikkelingen en uitdagingen.

Vervolgstappen

Na vaststelling van de laadvisie werken we in het bijbehorende plaatsingsbeleid uit:

- Welke voorwaarden we hanteren bij het plaatsen van vraaggestuurde, proactieve, datagestuurde en strategische laadpalen.
- Hoe we de laadpotentie op privaat en semipubliek terrein benutten;
- Waar de locatie van een openbare laadpaal aan moet voldoen;
- Welke aanvullende eisen we stellen voor:
  - Snelladers;
  - Laadpunten in parkeergarages;
  - Nieuwbouwontwikkelingen en andere (her)ontwikkelingen;
  - Kabelgoten.
- Hoe we het proces rond het plaatsen van de laadpaal inrichten.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Advies

Gebiedsinrichting

Juridische Zaken

Energietransitie

Financieel adviseur

Wonen

Welzijn, Onderwijs en Sport

Wmo

Bijlage

- Laadvisie

Laadvisie 2026

Gemeente Wijchen

Inhoud

0.	Samenvatting	3
1.	Inleiding	6
1.1	Aanleiding: Klimaatakkoord en snelle groei EV's	6
1.2	Doel: Passend laadnetwerk	7
1.3	Op welke doelgroepen richten we ons?	8
1.4	Leeswijzer	8
2.	Waar staan we nu?.....	9
2.1	Verschillende soorten laadinfrastructuur	9
2.2	Huidige situatie elektrisch vervoer	10
2.3	Hoe is het laadnetwerk tot stand gekomen?.....	11
3.	De Wijchense laadopgave in 2035	12
3.1	Overzicht laadopgave.....	12
3.2	Markt- en beleidsontwikkelingen	13
3.3	Publieke laadbehoefte	15
3.4	Private laadbehoefte.....	16
3.5	Mobiele werktuigen.....	16
4.	Uitgangspunten	17
4.1	Onze rol.....	17
4.2	Principes voor de uitrol	18
5.	Uitvoering	19
5.1	Publieke laadpunten	19
5.2	Private laadpunten.....	20
5.3	Omgang met parkeerdruk	21
5.4	Omgang met netcongestie.....	22
5.5	Gemeentelijke organisatie	23
5.6	Financiële kaders.....	23
5.7	Vervolg	23

0. Samenvatting

Deze laadvisie bepaalt onze strategie om passende laadinfrastructuur voor alle (potentiële) gebruikers van elektrische voertuigen te realiseren en de overstap op elektrische voertuigen te stimuleren. Het opstellen van deze visie is één van de afspraken uit het Klimaatakkoord.

Waarom een nieuwe visie? Sinds de vorige visie (2021) is veel veranderd. Er zijn betere voorspellingen beschikbaar waaruit blijkt dat de laadopgave (veel) groter is. Ook zien we nieuwe vraagstukken ontstaan rondom snelladen, logistiek vervoer, laden op bedrijventerreinen, zero-emissiezones en netcongestie. Ondertussen zien we dat de mobiliteitssector de klimaatdoelen mis dreigt te lopen.

Gebruikersgroepen. De laadvisie richt zich op de gebruikersgroepen personenvervoer, doelgroepenvervoer, bestelbussen, zware vrachtoertuigen en mobiele werktuigen.

Laadopgave. Op dit moment zijn er 1.670 elektrische personenauto's en 356 openbare laadpunten in onze gemeente. De komende jaren verwachten we een snelle groei van de laadbehoefte, en daarmee het benodigde laadnetwerk:

- Tot 2030 groeit het aantal elektrische auto's in Wijchen met gemiddeld 700 per jaar. In de periode 2031-2035 met gemiddeld 1.400 per jaar.
- Dat betekent dat er in Wijchen tot 2030 ongeveer 500 extra openbare laadpalen nodig zijn (ca. 100 per jaar). En in de periode 2031-2035 nog eens 625 laadpalen (ca. 125 per jaar).
- Het is geen doel op zich om deze aantallen laadpalen te plaatsen, maar wel wat we verwachten dat nodig is om onze inwoners, bezoekers en ondernemers een passende laadoplossing te bieden. De daadwerkelijke laadbehoefte blijven we monitoren, en de voorspellingen stellen we bij als dat nodig blijkt.
- Voor snelladen is behoefte aan 15 publieke snellaadpunten in 2030 en 27 in 2035.
- Het grootste deel van de laadbehoefte wordt op eigen terrein (op woon- en werklocaties) opgelost: 2.742 laadpunten in 2030 en 4.738 laadpunten in 2035.
- Op bedrijventerreinen groeit de laadbehoefte naar 3 MW in 2030 en 8 MW in 2035.

Uitgangspunten laadvisie. Om de druk op de openbare ruimte te beperken, hanteren we de 'Ladder van Laden': EV-rijders laden zoveel mogelijk op eigen terrein. We nemen een actieve rol in het realiseren van passende publieke laadinfra voor alle potentiële gebruikers van elektrische voertuigen. Ook stimuleren we het realiseren van private laadpunten en het toegankelijk maken van semipublieke laadpunten. Snelladers en laders onderweg coördineren we regionaal.

Strategische keuzes uitvoering en plaatsing. Voor onze reguliere openbare laadpunten geven we de voorkeur aan een voortzetting van de huidige concessie. In de uitrol kiezen we voor een combinatie van aanvraaggestuurde, proactieve, datagedreven en strategische plaatsing. We laten de realisatie van snelladers en laadpunten onderweg aan de markt, maar stellen zelf heldere kaders op waar dit wel en niet past.

Strategische keuzes ondersteuning. Op bedrijventerreinen ondersteunen we ondernemers bij het realiseren van passende laadinfrastructuur op eigen terrein, het delen van laadinfrastructuur en capaciteit tussen bedrijven, het aanvragen van subsidies en het verkennen van gezamenlijke initiatieven zoals energyhubs. Ook ondersteunen we verhuurders, VVE's en woningcorporaties in het realiseren van laadinfra op eigen terrein, en stimuleren we het openstellen van private laadinfra voor publiek gebruik, bijvoorbeeld bij kantoren en supermarkten.

Parkeerdruk. Het aspect parkeerdruk is geen argument meer om wel of niet voor een locatie te kiezen. Een laadplek fungeert 's nachts (als de parkeerdruk in woonstraten het hoogst is) namelijk ook als parkeerplek en is daarom niet van invloed op de totale parkeerdruk in een buurt. Om de impact op straten met een hoge parkeerdruk verder te beperken, nemen we de volgende maatregelen:

- We doen in 2026 mee aan een proef waarbij we parkeerplaatsen bij laadpalen niet reserveren voor elektrische voertuigen. Iedereen mag hier dus blijven parkeren en er verandert niets aan de hoeveelheid beschikbare parkeerplaatsen. Bij een succesvolle proef breiden we deze werkwijze uit.
- Begin 2025 zijn we een proef gestart met kabelgoten. Met deze proef stellen we mensen zonder eigen oprit in staat om vanaf een oplaadpunt op eigen terrein een elektrisch voertuig op te laden. Hierdoor zijn er minder openbare laadpalen nodig.
- We gaan actief in gesprek met aanbieders van laadpalen om vrij parkeren op gereserveerde parkeerplaatsen in de nacht mogelijk te maken.

Andere relevante beleidswijzigingen. Andere belangrijke wijzigingen ten opzichte van de vorige laadvisie zijn:

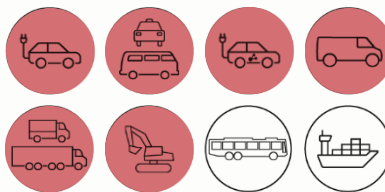
- Het bijplaatsen van laadpalen gaan we ook op basis van gebruiksdata doen. Daarmee verkorten we de doorlooptijden én zorgen we ervoor dat de ontwikkeling van het aantal laadpalen meeloopt met de daadwerkelijke vraag;
- Als de proef met het niet reserveren van parkeerplaatsen bij laadpalen positief uitpakt, gaan we vaker proactief plaatsen om doorlooptijden verder te verkorten; Bij de locatiekeuze richten we ons in eerste instantie op het realiseren van een dekkend netwerk. Zodra dat het geval is, richten we ons op verdichting van het netwerk;
- De netcongestie vraagt ons om de beschikbare energie efficiënt te gebruiken. Daarom passen we waar mogelijk netbewust laden toe. Ook kunnen we ervoor kiezen om meerdere laadpalen op één netaansluiting aan te sluiten. Daarnaast kijken we naar het benutten van specifieke koppelkansen, zoals het combineren van laadinfrastructuur met batterij-opslag en het delen van aansluitingen en vermogen.

LAADVISIE

Gemeente Wijchen

ONZE GEBRUIKERSGROEP(EN)

Laadopgave 2035

Elektrische personenauto's: 12.760

Elektrische bestelauto's: 1.794

Elektrische vrachtwagens: 218

Publieke laadpunten: 2.642

Publieke snellaadpunten: 27

Private laadpunten: 4.738

UITGANGSPUNTEN

- Met de ladder van laden beperken we de druk op de openbare ruimte.
- De gemeente neemt een actieve rol in het realiseren van een dekkend publiek laadnetwerk.
- We stimuleren het realiseren van private laadpunten en het toegankelijk maken van semipublieke laadpunten.
- Het initiatief voor snelladen en onderweg laden laten we aan de markt en coördineren we regionaal. Wel stellen we eisen aan geschikte locaties.

BELEID

- We plaatsen proactief en datagestuurd.
- Parkeerdruk is geen argument meer in de locatiekeuze.
- We richten ons op het realiseren van een dekkend netwerk. Daarna verdichten we het netwerk;
- We passen netbewust laden toe op alle openbare laadpalen;
- We starten een proef met het niet langer reserveren van parkeerplaatsen bij de laadpaal.

BEDRIJVENTERREIN

We kiezen voor een actieve regiole bij de realisatie van laadinfra op bedrijventerreinen omdat:

- We veel waarde hechten aan een aantrekkelijk, toekomstbestendig vestigingsklimaat
- Er vanwege netcongestie aanzienlijke obstakels zijn voor de elektrificering.
- We lokale ondernemers willen helpen voorbereiden op ZE-zones in Arnhem en Nijmegen.

BEBOUWDE KOM

PUBLIEK LADEN | PRIVAAT LADEN

In de periode tot 2030 zijn ongeveer 1.000 nieuwe laadpunten (= 500 laadpalen) nodig. Dat komt neer op ongeveer 100 laadpalen per jaar. Om in die laadbehoefte te voorzien plaatsen we proactief en datagestuurd en zetten we de huidige concessie voort.

Door privaat- en semipubliek laden te stimuleren, zorgen we ervoor dat er minder openbare laadpalen nodig zijn.

ONDERWEG

PERSONENAUTO'S | BESTELBUSSEN | ZWAAR VERVOER

Het initiatief voor het realiseren van snelladers en laders onderweg laten we voorsnog over aan de markt en coördineren we regionaal. We verwachten dat de behoefte aan snelladers, die veel kleiner is, op die manier kan worden ingevuld. We faciliteren we marktpartijen die snelladers willen realiseren in Wijchen door een afwegingskader op te stellen, als onderdeel van ons plaatsingsbeleid.

BOUWPLAATS

Op de bouwplaats hangt de behoefte af van het project, de vermogensvraag, de typen elektrische voertuigen én of er al geschikte laadvoorzieningen aanwezig zijn.

We blijven de laadbehoefte van deze groep monitoren en volgen de wettelijke kaders. Het convenant SEB hebben we nog niet ondertekend.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding: Klimaatakkoord en snelle groei EV's

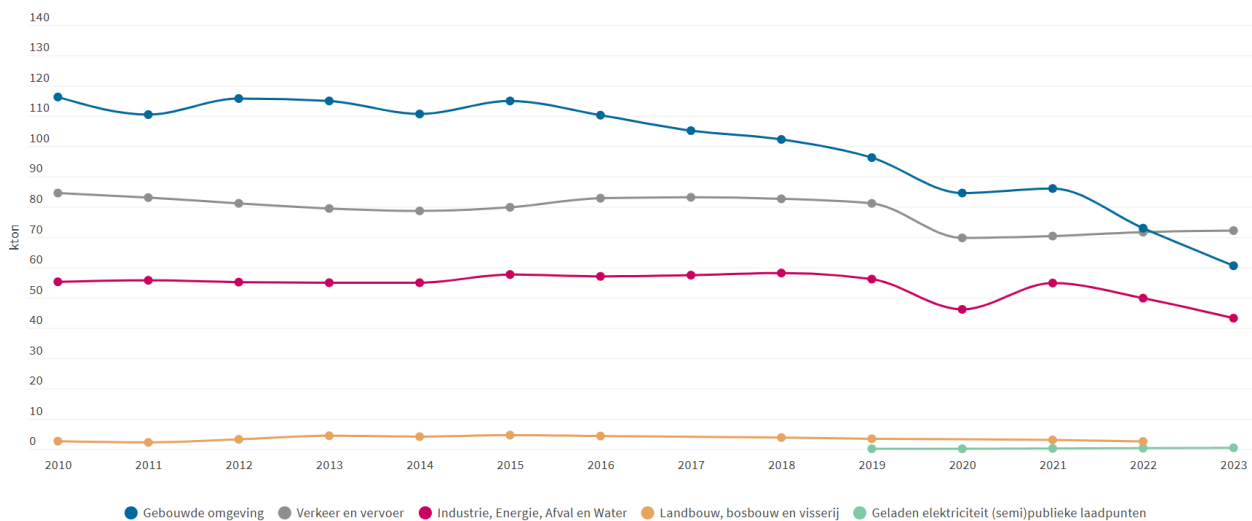
In het nationale Klimaatakkoord zijn doelen gesteld om de CO₂-uitstoot terug te dringen en de lokale uitstoot van schadelijke stoffen zoals stikstof en fijnstof te verminderen. De gemeente Wijchen volgt de landelijke doelstelling van 55% CO₂-reductie in 2030 in vergelijking met 1990. Dit is bijvoorbeeld opgenomen in onze omgevingsvisie en Lokale Energiestrategie (LES). Als we kijken naar de ontwikkeling van de CO₂-uitstoot van de Wijchense mobiliteitssector, dan zien we dat deze transitie minder snel verloopt dan andere sectoren (zie tabel 1 en figuur 1). Om onze doelstellingen te bereiken, is een transitie naar elektrische vervoer belangrijk.

Naar verwachting groeit het aantal elektrische personenvoertuigen in Nederland in de komende jaren van ca. 550.000 in 2024 naar meer dan 4,5 miljoen in 2035. Deze groei wordt gedreven door technologische vooruitgang, verbeterde betaalbaarheid én nationale en Europese beleidskaders en afspraken. Naast de verwachte groei van het aantal elektrische personenvoertuigen, is de verwachting dat het aantal elektrische bestel- en vrachtwagens, bussen, fietsen en scooters ook toeneemt. De Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) is opgesteld om deze transitie in goede banen te leiden, als onderdeel van het nationale Klimaatakkoord. Eén van de afspraken uit de NAL is dat gemeenten een 'Laadvisie' en 'Plaatsingsbeleid' vaststellen, en deze tweejaarlijks vernieuwen op basis van nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

In dit document, de laadvisie, kijken we naar de totale opgave voor onze gemeente en bepalen we een strategie om tot een dekkend, veilig, toegankelijk en betaalbaar laadnetwerk voor alle gebruikers te komen. Deze laadvisie herzielt en vervangt de eerder vastgestelde 'Beleidsstrategie Elektrisch Rijden' uit 2021.

Tabel 1: Ontwikkeling CO₂-uitstoot mobiliteitssector Wijchen (bron: [Klimaatmonitor Rijksoverheid](#)).

CO ₂ -uitstoot mobiliteitssector Wijchen	
1990	72,3 (kton)
2023	72,1 (kton)
Afname (kton)	0,2 kton
Afname (%)	0,3%

Figuur 1: Ontwikkeling van CO₂-uitstoot van verschillende sectoren in Wijchen (bron: [Klimaatmonitor Rijksoverheid](#)).

Ontwikkelingen sinds vorige laadvisie

De gemeente Wijchen heeft in 2021 een visie op elektrisch rijden vastgesteld. In een snel veranderende wereld als die van elektrisch vervoer is dat inmiddels een flinke tijd geleden. Ondertussen zijn er veel uitgebreidere voorspellingen beschikbaar van de benodigde openbare laadinfrastructuur, waaruit blijkt dat de laadopgave (veel) groter is. Tegelijkertijd veranderen de vraagstukken waar we als gemeente mee te maken krijgen. Waar het beleid in 2021 vooral gericht was op regulier laden voor personenvervoer, zien we nu ook opgaven ontstaan rondom snelladen, logistiek vervoer, laden op bedrijventerreinen, zero-emissiezones en netcongestie.

Als gemeente hebben we een belangrijke rol in de elektrificatie van de mobiliteitssector, zowel als regisseur op de laadinfrastructuur als in het faciliteren van schone mobiliteitskeuzes voor inwoners en bedrijven. Naarmate de uitdagingen veranderen, verandert ook onze rol.

Samenhangend gemeentebestuur

In onze mobiliteitsvisie hebben we de ambitie opgenomen dat in 2030 voor al onze inwoners, bezoekers en werknemers een duurzame vervoerswijze beschikbaar is, zodat het aandeel duurzame verplaatsingen groeit¹. Deze doelstelling hebben we verder uitgewerkt in het mobiliteitsplan, het meerjaren uitvoeringsprogramma (MUP) en het gemeentelijke parkeerbeleid. Het actualiseren van onze 'Strategie Elektrisch Rijden' uit 2021 is één van de acties uit het MUP.

Het faciliteren van de overstap op elektrisch vervoer is belangrijk, omdat onze gemeente nog veel gebieden kent waar inwoners op de auto zijn aangewezen. Tegelijkertijd zijn de elektrische fiets en speedpedelec door het grotere gemak en toegenomen snelheid steeds vaker een realistisch alternatief voor autoverplaatsingen, zowel voor recreatief verkeer als woon-werkverkeer. Het is belangrijk dat voor al deze vervoerswijzen voldoende oplaadpunten zijn, zowel thuis als onderweg, zodat mensen met vertrouwen kunnen overstappen op elektrische vervoersmiddelen.

1.2 Doel: Passend laadnetwerk

Het doel van de nieuwe laadvisie is om een netwerk van laadinfrastructuur te realiseren waarmee alle (potentiële) gebruikers van elektrische voertuigen op een passende laadoplossing kunnen rekenen.

Met deze vernieuwde visie nemen we regie op het realiseren van passende laadoplossingen. Dit houdt in dat we op tijd bijsturen bij nieuwe ontwikkelingen, kansen voor innovatieve oplossingen zoals smart energy hubs benutten, rekening houden met netcapaciteit én dat we bij de ruimtelijke inpassing de impact op de openbare ruimte optimaliseren. Zo zorgen we ervoor dat onze inwoners en bezoekers kunnen rekenen op toegankelijke, toekomstbestendige laadinfrastructuur die meegroeit met de vraag, en zij zonder belemmeringen kunnen overstappen op elektrisch rijden. Tegelijkertijd bieden we ondernemers en logistieke partijen inzicht en handelingsperspectief voor het verduurzamen van hun wagenpark.

De opgestelde visie biedt daarmee de handvatten om de mobiliteitstransitie te versnellen, maar het uiteindelijke doel wordt gerealiseerd door inwoners, ondernemers en bezoekers die daadwerkelijk overstappen op schoner vervoer. Met deze visie stellen we de kaders vast voor de verdere uitwerking. De visie heeft een zichttermijn van tien jaar. We herijken onze visie elke twee jaar, zodat we nieuwe inzichten en ontwikkelingen tijdig kunnen meenemen en om op elk moment een passende laadinfrastructuur te hebben.

¹ Onder duurzame verplaatsingen verstaan we bewegingen die te voet, met de fiets, in het OV, met deelvoertuigen of met een elektrisch voertuig gebeuren.

1.3 Op welke doelgroepen richten we ons?

Het tempo waarin de overstap naar elektrisch rijden verloopt varieert voor de gebruikersgroepen en typen voertuigen. Voor personenvervoer is de overstap al volop gaande en hebben we zicht op wat nodig is. Voor bestel- en vrachtvervoer komt de transitie op gang en groeit de laadbehoefte, mede onder invloed van de ZE-zones voor stadslogistiek in Nijmegen en Arnhem. Dankzij duurzaamheidsdoelstellingen en stikstofeisen zijn ook mobiele werktuigen steeds meer in beeld als gebruikersgroep.

Daarom richt deze laadvisie zich op de volgende gebruikersgroepen:

- Personenauto's van inwoners, forenzen, bezoekers, doelgroepenvervoer en taxidiensten. Hieronder vallen ook deelauto's;
- Bestelbussen (lichte logistieke voertuigen), gebruikt voor bedrijfsmatige werkzaamheden in verschillende sectoren waaronder de logistiek;
- Vrachtvoertuigen (lichte en zware vrachtwagens), gebruikt voor transport in verschillende sectoren waaronder de bouw;
- Mobiele werktuigen.

We richten ons voorlopig niet op de volgende gebruikersgroepen, omdat deze (nog) geen significante laadbehoefte hebben in onze gemeente of omdat hiervoor voor de gemeente geen actieve rol is weggelegd:

- *Elektrische fietsen* – Door het relatieve gemak van laden op eigen terrein (zowel voor inwoners thuis als bij ondernemers), zien we geen gemeentelijke rol voor het publiek laden van elektrische fietsen. Het rijbereik is meestal groot genoeg voor de dagelijkse behoefte zonder tussentijds te moeten laden.
- *OV-bussen* – Alle OV-bussen in onze regio zijn zero-emissie vanaf 12 december 2026. Deze bussen laden op de remise en hebben dus geen laadbehoefte binnen onze gemeente. Deze gebruikersgroep behandelen we daarom verder niet in deze visie.
- *Commercieel busvervoer* – We verwachten dat dit vervoer in de komende jaren stapsgewijs gaat elektrificeren, maar dat partijen dit zelf op eigen terrein kunnen regelen. We blijven alert op vragen uit de sector, maar ontwikkelen hier nu geen beleid voor.
- *Vaartuigen* – We volgen marktontwikkelingen en gezien de lage vraag en urgentie verwachten we dit met maatwerk op te kunnen lossen.
- *Waterstof of andere alternatieve brandstoffen* – De visie richt zich uitsluitend op laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. We gaan niet in op waterstof of andere alternatieve brandstoffen zoals biobrandstoffen, CNG en LNG. Voor bijna alle voertuigen wordt namelijk verwacht dat elektrische voertuigen dominant worden en blijven. Wel blijven we de ontwikkelingen van deze brandstoffen op de voet volgen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we eerst de huidige stand van zaken in onze gemeente op het gebied van laadinfrastructuur en elektrische voertuigen. Hoofdstuk 3 beschrijft de Wijchense laadopgave in 2035. In hoofdstuk 4 bepalen we de belangrijkste uitgangspunten om die laadbehoefte te beantwoorden. Hoofdstuk 5 vertaalt die uitgangspunten naar een concrete strategie waarmee we alle gebruikersgroepen een passende laadoplossing bieden.

2. Waar staan we nu?

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige stand van zaken rond ons laadnetwerk.

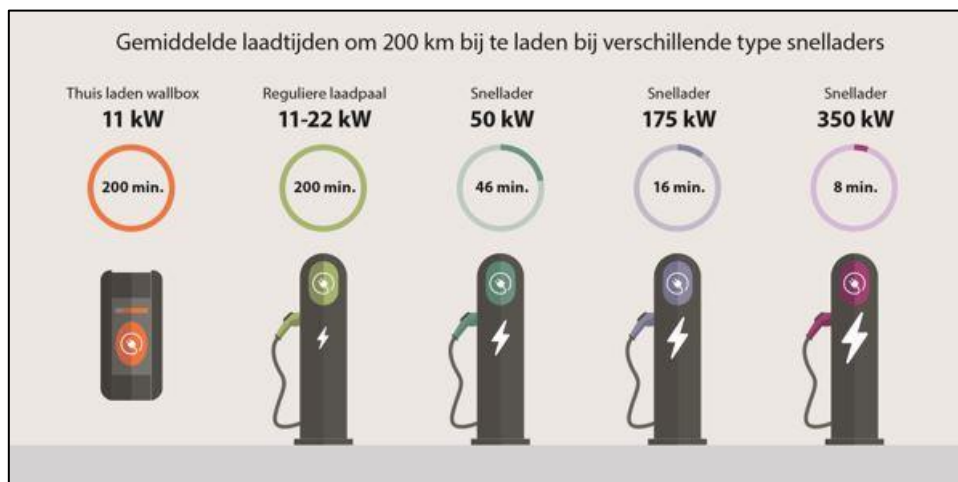
2.1 Verschillende soorten laadinfrastructuur

Laadinfrastructuur is er – anders dan tankinfrastructuur – in verschillende variaties en op verschillende locaties. Om spraakverwarring te voorkomen, worden hieronder de verschillende typen laadinfrastructuur beschreven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de locatie van laadpunten, de toegankelijkheid van de laadpunten en het vermogen van de laadpunten, wat de maximale laadsnelheid bepaalt.

Soorten laadpunten

Allereerst is het belangrijk om te vermelden dat de begrippen 'laadpalen' en 'laadpunten' vaak door elkaar worden gebruikt. Een laadpaal is een fysiek object met één of meerdere laadpunten. Reguliere, publieke laadpalen beschikken meestal over twee laadpunten. We onderscheiden de volgende laadmogelijkheden (zie ook figuur 1):

- **Reguliere of snellaadpunten** – Dit gaat over het laadvermogen:
  - **Regulier laden** biedt een vermogen tot 22 kilowatt (kW). Het opladen tot de maximale batterijcapaciteit duurt meerdere uren en is dus voornamelijk geschikt om te gebruiken tijdens een langer verblijf thuis of op werklocaties.
  - **Snelladen** geeft vermogens vanaf 50 kW, waarbij de laadduur kan passen bij kort verblijf (50-125 kW; laadduur van 30-60 minuten) of onderweg bijladen (125-350 kW; laadduur 10-30 minuten). Voor zwaardere voertuigen worden nog hogere vermogens ontwikkeld (350 kW–1 MW) om snel bij te laden.
- **Publieke of private laadpunten** – Dit gaat over de toegankelijkheid:
  - Een **publiek laadpunt** is 24/7 openbaar toegankelijk en bevindt zich in de openbare ruimte. Met publiek bedoelen we 'publiek toegankelijk'. Als laadpunten op private grond worden gerealiseerd en opengesteld (bijvoorbeeld de parkeerplaats bij een supermarkt), beschouwen we dit ook als publiek laadpunt.
  - Een **privaat laadpunt** staat op eigen terrein bij een huis of bedrijf, en is niet voor iedereen toegankelijk.
- **Losse laadpunten of een laadplein** – Dit gaat over de mate van clustering.
  - Het publiek- of semipubliek laadnetwerk kan bestaan uit een gespreid, dekkend netwerk van **losse laadpunten**. Het spreiden van laadpunten verkleint de (loop)afstand voor gebruikers, waardoor sneller een dekkend netwerk ontstaat.
  - Laadpunten kunnen ook **geclusterd** worden. Ze zijn dan eenvoudiger vindbaar en efficiënter in ruimte- en vermogensgebruik.

Figuur 2: Verschillende soorten laadpalen en indicatieve laadtijd om 200 km bij te laden.

2.2 Huidige situatie elektrisch vervoer

De afgelopen jaren hebben we gewerkt aan het realiseren van een dekkend laadnetwerk met focus op personenauto's. Met name via de regionale concessie zijn veel laadpalen geplaatst in de openbare ruimte. Het aantal openbare laadpunten is daardoor gegroeid van 159 naar 356 (zie ook tabel 1). In dezelfde periode is het aantal elektrische voertuigen gestegen van 629 naar 1.670.

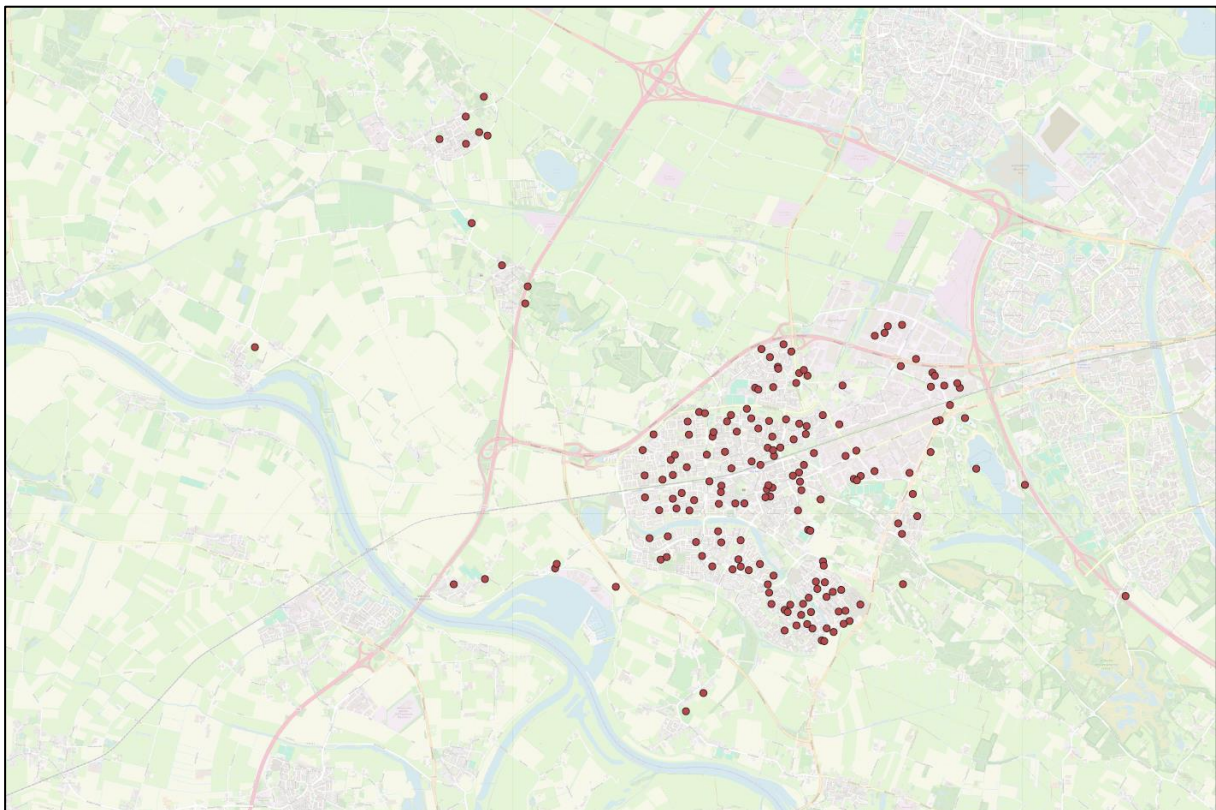
In de gemeente Wijchen zijn op dit moment²:

- 356 publiek toegankelijke, reguliere laadpunten (juni 2025);
- 3 publieke snellaadpunten (juni 2025);
- Ongeveer 2.268 private laadpunten op woon- en werklocaties (schatting, december 2024);
- 1.670 elektrische personenauto's (december 2024);
- 874 hybride personenauto's (december 2024);
- Twee elektrische voetveren.

De meeste openbare laadpalen bevinden zich in de kern Wijchen. Naast de al gerealiseerde palen zijn er nog zo'n 30 in voorbereiding. Figuur 2 geeft een overzicht van het openbare laadnetwerk.

Tabel 2: Ontwikkeling laadpunten en elektrische voertuigen

	December 2021	Nu
Publieke laadpunten	159	356
Publieke snellaadpunten	0	3
Private laadpunten	Onbekend	2.268
Elektrische voertuigen	629	1.670
Hybride voertuigen	256	874

Figuur 2: Een overzicht van laadpalen in de gemeente Wijchen.

² Data vanuit Regionale Klimaatmonitor ([DASHBOARD - Elektrisch vervoer - Wijchen](#))

2.3 Hoe is het laadnetwerk tot stand gekomen?

Tot nu toe hebben we ons gericht op de uitrol van laadinfrastructuur voor personenvoertuigen, omdat deze het snelst in opkomst waren. Door de snelle groei van het aantal elektrische personenvoertuigen ontstond voor personenvoertuigen als eerste een laadbehoefte in de openbare ruimte. De laadbehoefte van andere gebruikersgroepen komt pas recenter in beeld.

Ladder van Laden

Het laadnetwerk in Wijchen voor individuele personenvoertuigen is de afgelopen jaren uitgebreid volgens de 'Ladder van Laden'. De ladder werkt als volgt:

1. Om de druk op de openbare ruimte beperkt te houden, wordt een elektrische rijder in eerste instantie geacht op eigen terrein te laden. Laden op eigen terrein is meestal goedkoper dan bij een openbare laadpaal. Bewoners en bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor het realiseren van deze laadpunten;
2. EV-rijders die geen toegang hebben tot een privaat laadpunt wijken uit naar semipublieke laadpunten, bijvoorbeeld op een nabijgelegen parkeervoorziening;
3. Pas wanneer deze opties onvoldoende toereikend zijn, wordt de mogelijkheid geboden om in de openbare ruimte te laden. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een dekkend netwerk van publieke laadpunten.

Regionale samenwerking

Op het gebied van laadinfrastructuur en elektrisch vervoer werken we nauw samen met de NAL-samenwerkingsregio Oost. Dit is een samenwerkingsverband tussen de provincies Gelderland en Overijssel, de gemeenten in deze provincies en de netbeheerders in onze regio. De samenwerkingsregio ondersteunt gemeenten, onder andere door het delen van kennis en het organiseren van regionale aanbestedingen voor laadpunten in de publieke ruimte.

Concessie

De uitrol van openbare laadinfrastructuur in Wijchen gebeurt via een regionaal georganiseerde concessie. We hebben een overeenkomst met Vattenfall (looptijd 2022-2027). Zij zorgen voor plaatsing van laadpalen en dragen hierbij alle kosten en risico's. Dankzij de concessie kunnen we met beperkte financiële risico's en ambtelijke capaciteit relatief veel laadpalen plaatsen. En dankzij het schaalvoordeel blijft het laadtarief zo gunstig mogelijk voor gebruikers.

Plaatsingsstrategie

De gerealiseerde laadpalen zijn meestal geplaatst na een aanvraag van een inwoner. De laatste tijd plaatsen we steeds vaker laadpalen op locaties waar we in de nabije toekomst een grotere laadbehoefte verwachten of waar bestaande palen goed gebruikt worden.

Kabelgoten

Begin 2025 zijn we een proef gestart met kabelgoten. Met deze proef stellen we mensen zonder eigen oprit in staat om vanaf een oplaadpunt op eigen terrein een elektrisch voertuig op te laden. Door het gebruik van een kabelgoot ligt de laadkabel in de tegel. Hierdoor ontstaat er geen struikelgevaar. Hierdoor kunnen meer eigenaren van elektrische voertuigen op eigen terrein laden en zijn er minder openbare laadpalen nodig. Daardoor vermindert de druk op de openbare ruimte. Daar staat het risico van informeel 'claimgedrag' van de parkeerplaats tegenover.

3. De Wijchense laadopgave in 2035

In dit hoofdstuk beschrijven we de laadopgave. We kijken eerst naar de laadopgave als geheel, en splitsen deze daarna op naar de publieke en private laadopgave. We baseren de laadopgave op de meest recente voorspellingen van ElaadNL³. ElaadNL gebruikt voor de voorspellingen verschillende openbare databestanden, zoals gegevens over kavels (eigen oprit) en demografische- en welvaartsgegevens (waar komen als eerste elektrische auto's?).

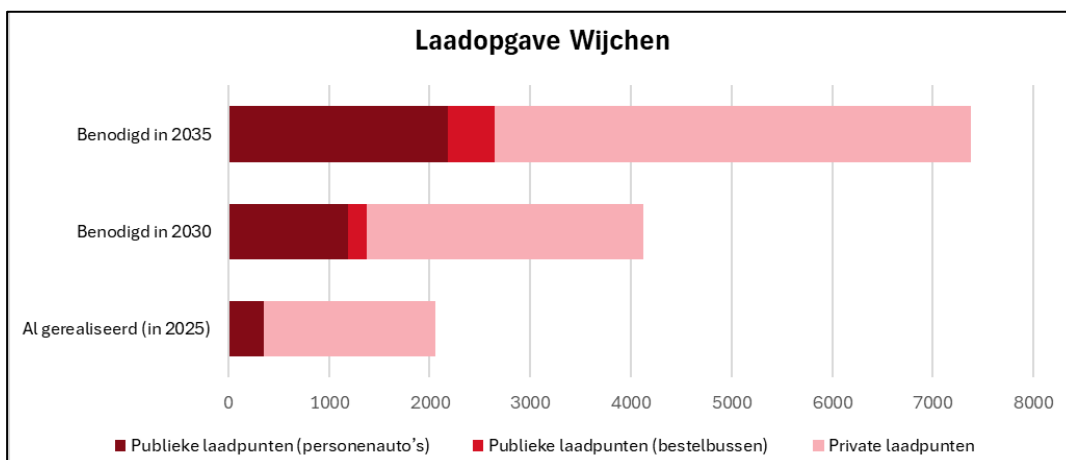
3.1 Overzicht laadopgave

Het benodigd aantal laadpunten stijgt snel. Dat komt doordat het aantal elektrische auto's in onze gemeente ook snel stijgt. Waar we op dit moment 356 publieke reguliere laadpunten hebben, verwachten we een benodigde groei naar 1.184 in 2030 en 2.186 in 2035. Het grootste deel van de laadbehoefte wordt op eigen terrein opgelost; bij mensen thuis of op privaat terrein van bedrijven. Ook op de bouwplaats ontstaat steeds vaker een laadbehoefte, onder andere voor mobiele werktuigen. Deze laadbehoefte is tijdelijk en projectafhankelijk en daardoor niet in concrete hoeveelheden te vangen.

Uit de voorspellingen blijkt dat we voor een grote laadopgave staan. Omgerekend naar het aantal verwachte openbare laadpalen gaat het om een groei van 178 (nu) naar 689 (in 2030) en 1.321 (in 2035). Dat betekent dat er de komende 5 jaar ongeveer 500 laadpalen nodig zijn (ca. 100 per jaar). En in de 5 jaar daarna nog eens 625 laadpalen (ca. 125 per jaar). Het is geen doel op zich om deze aantallen laadpalen te plaatsen, maar wel wat we verwachten dat nodig is om onze inwoners, bezoekers en ondernemers een passende laadoplossing te bieden. De daadwerkelijke laadbehoefte blijven we monitoren, en de voorspellingen stellen we bij als dat nodig blijkt.

Tabel 3: Overzicht laadopgave gemeente Wijchen.

Laadopgave	Al gerealiseerd (2025)	Nodig (2030)	Nodig (2035)
Publieke laadpunten (personenauto's)	356	1.184	2.186
Publieke laadpunten (bestelbussen)	n.v.t.	194	456
Totaal publieke laadpunten	356	1.378	2.642
Totaal publieke laadpalen	178	689	1.321
Publieke snellaadpunten	3	15	27
Private laadpunten (schatting)	2.268	2.742	4.738
Private laadbehoefte bedrijven (in MW)		3 MW	8 MW
Private laadbehoefte bouwplaats		Tijdelijk & projectafhankelijk	
Mobiele werktuigen		Tijdelijk & projectafhankelijk	

Figuur 3: Groei benodigd aantal laadpunten in Wijchen. Bron: [dashboard interactieve Outlook ElaadNL](#).

³ [ElaadNL Outlooks • Projecten • ElaadNL](#)

3.2 Markt- en beleidsontwikkelingen

De toekomstige laadopgave is zo omvangrijk doordat de markt voor elektrische voertuigen zich steeds verder ontwikkelt en overheden op verschillende niveaus deze ontwikkelingen stimuleren.

Personenauto's

Voor personenauto's, waaronder ook taxi's en deelauto's, spelen de volgende ontwikkelingen:

- Het klimaatakkoord schrijft voor dat in 2030 alle nieuw verkochte personenauto's emissieloos zijn. Vanaf 2035 geldt dit voor de gehele EU. Hierdoor stijgt het aandeel elektrische auto's in Wijchen naar 23% in 2030, 51% in 2035 en uiteindelijk 100% in 2050.
- De accucapaciteit wordt steeds groter waardoor de actieradius toeneemt. Ook het snellaadvermogen wordt steeds groter, waardoor elektrische personenauto's steeds makkelijker snel kunnen bijladen.
- Er ontstaat langzamerhand een markt voor tweedehands elektrische auto's. Dit maakt elektrisch rijden bereikbaarder voor particulieren. Deze modellen kenmerken zich door een beperktere actieradius en laadvermogen.
- Voor personenbusjes zoals gebruikt voor taxi- en doelgroepenvervoer ontwikkelt zich ook een volwassen aanbod aan elektrische alternatieven. Tegelijkertijd wordt van taxi- en doelgroepenvervoer steeds vaker verlangd dat deze elektrisch gaan rijden.

Bestel- en vrachtvoertuigen

Voor bestel- en vrachtvoertuigen komen steeds meer elektrische voertuigen op de markt. Het marktaandeel is nu nog klein, maar neemt snel toe. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- Vanaf 2025 voeren 29 Nederlandse gemeenten ZE-zones voor stadslogistiek in. In onze regio gaat het om Nijmegen (sinds 1 januari 2025) en Arnhem (vanaf 1 januari 2026). Dit houdt in dat bestel- en vrachtauto's in deze zone uitstootvrij moeten zijn. In Wijchen zijn nog geen plannen voor ZE-zones. Toch verwachten we een effect, omdat een deel van de bestel- en vrachtvoertuigen die actief zijn in de ZE-zones van Nijmegen en Arnhem laadt in onze gemeente. Bijvoorbeeld omdat de bestuurders hier wonen of het bedrijf hier is gevestigd.
- De aanschafprijs van elektrische bestel- en vrachtvoertuigen ligt nu nog hoger, onder andere door de prijs van de grote accupakketten voor zware voertuigen. Door subsidies en het goedkopere gebruik komen de totale gebruikskosten steeds dichterbij dieselmodellen. Voor sommige modellen zijn de kosten over de gehele gebruiksduur van het voertuig (de total cost of ownership of TCO) zelfs al lager dan bij diesel.
- Voor bedrijven is de combinatie met eigen opgewekte energie belangrijk om de gebruikskosten van elektrische voertuigen verder te verlagen. Dit geeft een sterke prikkel om op eigen terrein te laden.
- Voor het laden van vrachtvoertuigen zijn hogere vermogens nodig: 350 kW om onderweg en bij kortverblijf (pauzes, laden/lossen) snel bij te laden, en 50 kW om 's nachts bij te laden. Op termijn zullen voertuigen en laadpunten nog hogere vermogens aan kunnen.

Mobiele werktuigen

Met mobiele werktuigen bedoelen we werktuigen die verrijdbaar zijn (bv. graafmachines, hijskranen, shovels en dumpers), maar in principe geen gebruik maken van de openbare weg. Deze werktuigen worden ingezet bij bouw- en infrastructuurprojecten en voor grond-, weg- en waterbouw (GWW)-werkzaamheden. Onder mobiele werktuigen was het aandeel elektrisch tot nu toe heel klein, maar voor de komende jaren verwachten we een toenemende laadbehoefte:

- Als onderdeel van het [convenant Schoon- en Emissieloos Bouwen \(SEB\)](#), eisen of belonen grote publieke opdrachtgevers (Rijkswaterstaat, provincies, waterschappen) en een toenemend aantal gemeenten de inzet van uitstootvrije werktuigen.

- De mobiele werktuigen variëren van klein met een laag vermogen (kleine graafmachines) tot zeer groot (heimachines, hijskranen, shovels, dumpers en bulldozers), waardoor de energiebehoefte en benodigde laadvermogens ook sterk uiteenlopen.
- Werktuigen met lage vermogens zullen de komende jaren als eerste elektrificeren. Grotere werktuigen volgen naar verwachting vanaf 2030. Hiervoor zijn binnen het convenant SEB verschillende transitiepaden en ambitieniveaus opgesteld, maar gemeenten kunnen als opdrachtgever ook kiezen voor eigen deadlines en eisen.
- De gemeente Wijchen heeft dit convenant nog niet ondertekend en volgt het wettelijk kader.

Energietransitie en netcongestie

De laadopgave is niet alleen complex vanwege de omvang, maar ook doordat netcongestie beperkende barrières opwerpt. Door de vraag naar nieuwe en zwaardere netaansluitingen en een grotere hoeveelheid energie, is in grote delen van Nederland sprake van netcongestie. De laadopgave speelt hierin een aanzienlijke rol. Momenteel heeft onze gemeente te maken met netcongestie op zowel het landelijke als het regionale energienet, die naar verwachting niet voor 2033 wordt verholpen. Dit betekent dat alle aanvragen voor een grootverbruikaansluiting op een wachtlijst komen, tot de congestie verholpen is. Daardoor kunnen doorlooptijden voor het krijgen van een nieuwe of verzwaarde netaansluiting lang oplopen.

Individuele laadpalen passen op een kleinverbruikaansluiting en werden tot 1 januari 2026 nog gewoon aangesloten. Sinds 1 januari 2026 hanteert de Autoriteit Consument & Markt (ACM) een nieuw prioriteringskader voor de verdeling van restcapaciteit op het elektriciteitsnet. Sindsdien komen ook aanvragen voor een kleinverbruikaansluiting op een wachtlijst. Nieuwe laadpalen worden daardoor niet meer zomaar aangesloten. Maatschappelijke voorzieningen zoals woningen, scholen en ziekenhuizen krijgen binnen het prioriteringskader voorrang.

Het nieuwe prioriteringskader kan voor aanzienlijke vertraging van de verduurzaming van de mobiliteitssector zorgen. Zeker op bouwplaatsen en bij bedrijven met een hoge vermogensvraag kan het lastig worden om een laadoplossing voor elektrische voertuigen te realiseren. Deze dreigende vertraging vraagt om een passende strategie waarmee we de beschikbare energie efficiënt gebruiken en koppelkansen benutten. In hoofdstuk 5.4 leggen we uit hoe we dit doen.

Kortom, de netcongestie maakt de elektrificering van mobiliteit moeilijker, waardoor de transitie op elektrische voertuigen mogelijk vertraging oploopt. Maar het verandert niets aan de omvang van onze opgave. En we kunnen het ons niet veroorloven om te wachten tot de uitdagingen op het energienet zijn opgelost.

3.3 Publieke laadbehoefte

De publieke laadbehoefte bestaat uit elektrische personenauto's en bestelbussen die in de openbare ruimte opladen. Deze laadbehoefte concentreert zich in woonwijken en op parkeerterreinen nabij commerciële- en maatschappelijke voorzieningen.

Personenauto's

Op dit moment zijn er 1.670 elektrische personenauto's in de gemeente Wijchen. Afgaande op de voorspellingen verwachten we een groei naar:

- 5.609 elektrische personenauto's in 2030;
- 12.760 elektrische personenauto's in 2035;
- Ter vergelijking: Op dit moment zijn er in totaal 23.396 personenauto's in onze gemeente (elektrisch en niet-elektrisch samen);
- Dat betekent een gemiddelde groei van:
  - 700 elektrische auto's per jaar tot 2030;
  - 1.400 elektrische auto's per jaar in de periode 2031-2035.

Vertaald naar het benodigd aantal laadpunten voor personenauto's in de openbare ruimte betekent dat in Wijchen een benodigde groei van 359 laadpunten nu naar:

- 1.184 publieke laadpunten en 15 snellaadpunten in 2030;
- 2.186 publieke laadpunten en 27 snellaadpunten in 2035.

Naast een netwerk van publieke, reguliere laadpunten, gaat het dus ook om snelladers, meestal in de vorm van kortparkeerladers. Dit zijn publiek toegankelijke snelladers met een hoger vermogen (50-125kW) die bezoekers de mogelijkheid bieden om bijladen te combineren met een kort verblijf (30-60 minuten). Naast het voorzien in deze specifieke laadbehoefte, bieden de kortparkeerladers ook achtervang voor de sterk groeiende bezetting van reguliere openbare laadpunten in de gemeente, en bieden ze een extra mogelijkheid voor onder andere taxi's, doelgroepenvervoer en bestelbussen om relatief snel bij te laden tijdens of nabij een stop.

Dit netwerk aan publieke laadpunten biedt ook een laadoplossing voor:

- **Bezoekers en forenzen** – Deze gebruikersgroepen hebben doorgaans een laadbehoefte op momenten dat bewoners die niet hebben. Andersom geldt hetzelfde. Hierdoor is dubbelgebruik van de laadpalen goed mogelijk en is er geen extra laadinfrastructuur benodigd om deze groepen te bedienen.
- **Taxi's en doelgroepenvervoer** – Deze laden meestal op de remise, maar soms ontstaat een publieke laadbehoefte wanneer de chauffeur het voertuig mee naar huis neemt. Tijdens diensten kan een snellaadbehoefte ontstaan. In beide gevallen kunnen de chauffeurs gebruikmaken van het openbare laadnetwerk.

Bestelbussen in woonwijken

Landelijk onderzoek laat zien dat grofweg de helft van de bestelbussen van ondernemers en werknemers aan het eind van de werkdag mee naar huis gaat. Deze worden dan opgeladen op de oprit, of bij publieke laadpalen in de woonwijk. Op basis van de voorspellingen verwachten we in de gemeente Wijchen:

- 765 elektrische bestelauto's in 2030;
- 1.794 elektrische bestelauto's in 2035.

Het gaat dus om respectievelijk ca. 380 (in 2030) en 900 elektrische bestelauto's (in 2035) die mee worden genomen naar huis. Dit zorgt voor een extra publieke laadbehoefte van:

- 194 publieke laadpunten in 2030;
- 456 publieke laadpunten in 2035.

3.4 Private laadbehoefte

Het grootste gedeelte van de laadbehoefte wordt privaat opgelost. Het gaat hierbij om personenauto's op woon- en werklocaties en bestel- en vrachtvoertuigen op werklocaties (zoals bedrijventerreinen) en op bouwplaatsen.

Personenauto's op woon- en werklocaties

Veel bewoners kunnen op eigen terrein of op werk parkeren en opladen. We verwachten de komende jaren een groei van 1.705 private laadpunten nu naar:

- 2.742 private laadpunten in 2030;
- 4.738 private laadpunten in 2035.

Bestel- en vrachtvoertuigen op werklocaties

De laadvraag van de logistieke sector concentreert zich op de bedrijventerreinen. Hier laden alle elektrische vrachtvoertuigen en daarnaast de andere helft van de elektrische bestelbussen (die niet in woonwijken parkeert). Op basis van de voorspellingen verwachten we:

- 765 elektrische bestelauto's en 88 elektrische vrachtwagens in 2030;
- 1.794 elektrische bestelauto's en 218 elektrische vrachtwagens in 2035.

De laadinfrastructuur op privaat terrein bestaat uit een mix van reguliere en snellaadpunten, passend bij de behoefte en bedrijfsvoering van de ondernemers. De precieze oplossing is erg afhankelijk van de beschikbare netcapaciteit, fysieke ruimte en financiële middelen. Het is daarom zinvoller om het totaal aan laadvermogen op piekmomenten te bepalen, in plaats van het aantal laadpunten. De voorspellingen laten zien dat de laadbehoefte voor bestel- en vrachtvoertuigen op bedrijventerreinen oploopt naar 3 MW in 2030 en 8 MW in 2035.

Bestel- en vrachtvoertuigen op de bouwplaats

Voor het laden van bouwlogistieke bestel- en vrachtvoertuigen kan laadbehoefte op de bouwplaats ontstaan. De laadopgave is vanwege het projectmatige karakter van bouwprojecten niet structureel te vertalen naar locaties en vermogens. De vermogensvraag kan per project tijdig in kaart worden gebracht, in combinatie met die voor de mobiele werktuigen. Ook moet hierbij worden gekeken naar de status rond netcongestie en de mogelijkheden om het benodigde vermogen ter plaatse te krijgen voor de duur van het project.

3.5 Mobiele werktuigen

Als mobiele werktuigen op bouwprojecten en GWW-werk worden ingezet, dan kunnen deze op verschillende manieren laden:

- Op de bouwplaats via laadvoorzieningen op een tijdelijke bouwaansluiting, al dan niet ondersteund met (mobiele) batterij-oplossingen.
- Op eigen depot, waarna het voertuig zelf of een verwisselbare accu wordt vervoerd naar de werkplaats.
- Bestaande laadpunten op privaat terrein nabij de bouwplaats.
- Bestaande openbare laadpunten, mits de vermogens toereikend zijn (voor de lichtere vermogenscategorieën werktuigen).

Mobiele werktuigen zijn zeer verschillend in hun vermogensbehoefte, afhankelijk van gewicht, omvang en werkzaamheden. De bruikbaarheid van bestaande laadinfra moet dus per project en zelfs projectfase bekeken worden. De laadopgave van mobiele werktuigen is net als bij bestel- en vrachtvoertuigen vanwege het projectmatige karakter van bouwprojecten niet structureel te vertalen naar locaties en vermogens. De vermogensvraag kan per project tijdig in kaart worden gebracht. Ook moet hierbij worden gekeken naar de status rond netcongestie en de mogelijkheden om het benodigde vermogen ter plaatse te krijgen voor de duur van het project.

4. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk bepalen we onze rol in het oplossen van de opgave. Vervolgens formuleren we een aantal strategische uitgangspunten waarmee we met een efficiënte werkwijze tot een dekkend laadnetwerk komen.

4.1 Onze rol

De rol die we als gemeente innemen verschilt per type laadinfrastructuur.

Openbare laadinfrastructuur

Als gemeente hebben we voornamelijk een verantwoordelijkheid voor het openbare laadnetwerk. Dit laadnetwerk kan gebruikt worden door bewoners, bezoekers en forenzen met een elektrische (deel)auto, maar ook door lichte bestelvoertuigen, doelgroepenvervoer en taxi's. De omvang van de laadopgave vraagt om een actieve en stimulerende rol van de gemeente. Om de uitrol van laadpunten in de openbare ruimte in goede banen te leiden, nemen we waar nodig regulerende maatregelen. Hierbij hoort dat we voor alle laadinfrastructuur op openbare grond een overeenkomst hebben over de randvoorwaarden van plaatsing, beheer, onderhoud en exploitatie.

Private laadinfrastructuur

Het realiseren van voldoende private laadinfrastructuur is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de eigenaar (ondernemer, bewoner of andere partij). Toch hebben we hierin ook een rol, omdat we deze partijen als gemeente kunnen ondersteunen. Het realiseren van voldoende private laadinfrastructuur zorgt er bovendien voor dat de opgave voor publieke laadinfrastructuur, en daarmee de druk op de openbare ruimte, wordt verkleind. Daarom brengen we, waar mogelijk, vraag en aanbod dicht bij elkaar, nemen we obstakels weg, dragen we alternatieve oplossingen aan of maken we mitigerende maatregelen mogelijk. We willen voorkomen dat private partijen vastlopen in de realisatie van laadinfrastructuur op eigen terrein.

Snelladers

Het initiatief voor het realiseren van snelladers laten we vooralsnog over aan de markt. We verwachten dat de behoefte aan snelladers, die veel kleiner is, op die manier kan worden ingevuld. Bij de volgende herziening van deze laadvisie beoordelen we of er voldoende geografische spreiding is en of verdere stimulering vanuit de gemeente nodig is. Wel faciliteren we marktpartijen die snelladers willen realiseren in Wijchen en stellen we een afwegingskader op met heldere kaders waar dit soort laders wel en niet passen. Dit afwegingskader gebruiken we om verzoeken vanuit commerciële partijen en landelijke initiatieven te beoordelen en om publieke grond beschikbaar te stellen voor het realiseren van snelladers. We onderzoeken de mogelijkheid om, net als bij reguliere laadpalen, de aanbesteding van een regionale concessie te organiseren. We trekken daarvoor samen op met de gemeenten in onze NAL-regio.

Laadinfrastructuur onderweg

Onderweg laden is bij uitstek een opgave om in regionale en nationale context op te pakken. Bovendien bevinden logische locaties zich voornamelijk op private grond of andere locaties waar we geen directe invloed op hebben. Denk bijvoorbeeld aan bestaande tankstations en truckparkings langs of nabij doorgaande wegen. Daarom nemen we hier geen actieve rol in. Wel staan we open voor samenwerking met initiatieven voor een publiek toegankelijk snellaadnetwerk. Dit doen we via onze NAL-regio.

4.2 Principes voor de uitrol

De uitrol van laadinfrastructuur gebeurt volgens een aantal strategische uitgangspunten.

Gebruikersgroepen

We richten ons op het realiseren van een dekkend netwerk van publieke laadpunten voor:

- Personenauto's van inwoners, forenzen, bezoekers, doelgroepenvervoer en taxidiensten;
- Bestelbussen (lichte logistieke voertuigen);
- Vrachtvoertuigen (lichte en zware vrachtwagens);
- Mobiele werktuigen;

Ladder van Laden

Om zo efficiënt mogelijk om te gaan met de beschikbare openbare ruimte, blijft ons uitgangspunt dat elektrische voertuigen zoveel mogelijk op privaat terrein laden (bijvoorbeeld op de eigen oprit). Vervolgens proberen we de semipublieke potentie zoveel mogelijk te benutten, bijvoorbeeld op private parkeerterreinen die wel openbaar toegankelijke zijn (zoals de parkeerterreinen van supermarkten). EV-rijders die geen toegang hebben tot een privaat of semipubliek laadpunt, moeten kunnen uitwijken naar publiek toegankelijke laadpunten.

Nieuwbouw

Waar we nieuwe gebieden ontwikkelen, nemen we de voorbereiding en aanleg van laadinfrastructuur mee. We zorgen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (waaronder uitbreidingen en herontwikkelingen) bij oplevering voorbereid zijn op de groei van elektrisch vervoer. We volgen hierbij in ieder geval het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL) en de nieuwste CROW-richtlijnen. In het plaatsingsbeleid werken we dit verder uit.

Dekking en verdichten netwerk

We richten ons in eerste instantie op het realiseren van een dekkend basisnetwerk. Dat is het geval zodra bewoners en bezoekers altijd binnen 250 meter loopafstand van woning of werkadres een laadpaal kunnen vinden. Zodra dit het geval is, richten we ons op verdichting van het netwerk. Dat houdt in dat we laadpalen, waar mogelijk, realiseren naast bestaande en goed gebruikte laadpalen. Dit vergroot de vindbaarheid en vermindert de druk op de openbare ruimte.

Zorgvuldige inpassing openbare ruimte

We vinden het belangrijk om de impact van de laadinfrastructuur op de openbare ruimte te beperken en verrommeling tegen te gaan. Daarom realiseren we laadpunten en benodigde infrastructuur (zoals transformatorhuisjes en verdeelkasten) volgens de richtlijnen van het gemeentelijke Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) en het plaatsingsbeleid.

5. Uitvoering

In dit hoofdstuk verduidelijken we onze rol in het realiseren van publieke-, private en snellaadinfrastructuur, en laten we zien hoe deze taken binnen de gemeentelijke organisatie belegd zijn.

5.1 Publieke laadpunten

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor het openbare laadnetwerk. Uit de laadopgave blijkt dat in de periode tot en met 2030 ongeveer 1.000 laadpunten (= 500 laadpalen) nodig zijn om iedereen een passende laadoplossing te bieden. Dat komt neer op 100 laadpalen per jaar.

Plaatsingsstrategie

Gezien de omvang van de laadopgave is het niet langer voldoende om uitsluitend vraaggestuurd te plaatsen. De doorlooptijden worden dan te lang en het laadnetwerk groeit niet snel genoeg. De noodzaak om proactief uit te rollen – en daarmee voor de vraag uit te plaatsen – groeit. Om aan de laadbehoefte te voldoen, realiseren we nieuwe laadpunten op de volgende manieren:

- **Vraaggestuurde plaatsing** – Het blijft mogelijk om een laadpaal aan te vragen. Na een aanvraag van een bewoner, forens of deelautobedrijf toetsen we deze samen met de concessiehouder. Indien de aanvraag voldoet aan alle voorwaarden uit de concessie en het gemeentelijke plaatsingsbeleid, realiseert de concessiehouder een nieuwe laadpaal.
- **Proactieve plaatsing** – Ieder jaar plaatsen we een vast aantal laadpalen bij op basis van verwachte (toekomstige) behoefte. Hierover maken we afspraken met de concessiehouder. We benutten hierbij de gebruiksgegevens van bestaande laadpalen om te beoordelen of de laadinfrastructuur efficiënt wordt gebruikt, en waar en wanneer verdere opschaling nodig is. Na de huidige concessie zijn we voornemens om alleen vaker proactief te plaatsen als dat kan zonder de parkeerplaatsen bij de laadpaal te reserveren.
- **Datagestuurde plaatsing** – We monitoren de gebruiksdata van bestaande laadpalen en plaatsen een paal bij als de bestaande paal goed gebruikt wordt. Met de concessiehouder spreken we af in welke gevallen we op basis van gebruiksdata een laadpaal bijplaatsen.
- **Strategische plaatsing** – Als laatste kunnen we ervoor kiezen om extra laadpalen te realiseren op strategische locaties, zoals op een parkeerterrein nabij commerciële of maatschappelijke voorzieningen, of in nieuw te ontwikkelen te gebieden. Deze strategische plaatsingen kunnen ook gericht zijn op het faciliteren van specifieke gebruikersgroepen, zoals:
  - Deelauto's met een vaste parkeerplaats;
  - Mobiele werktuigen bij bouwplaatsen;
  - Taxi's en doelgroepenvervoer.

Uitvoeringsmodel

Voor de uitrol van openbare laadinfrastructuur nemen we waar mogelijk deel aan concessies en gezamenlijke aanbesteding voor openbare laadinfrastructuur, zoals we nu al deelnemen aan de regionale concessie (t/m 1 juli 2027). Dit doen we al sinds de start van deze concessie (in 2022). Bij dit model krijgen een of meerdere aanbieders het exclusieve plaatsingsrecht voor publieke laadpunten. We kiezen voor deze collectieve aanpak omdat het relatief weinig ambtelijke capaciteit vraagt en de laadtarieven voor gebruikers zo laag mogelijk blijven.

Het is ook van belang dat we eigenaar zijn van de gebruiksdata van de publieke laadpunten. Deze gebruiksdata levert waardevolle inzichten op over onder meer de groei van elektrisch vervoer in onze gemeente, het gebruik van specifieke laadpunten en de laadinfrastructuur als geheel én de belasting van het energienetwerk. De data benutten we om de ontwikkeling van elektrisch vervoer en het laadnetwerk te volgen en, indien nodig, tijdig bij te sturen.

5.2 Private laadpunten

Waar mogelijk moeten elektrische voertuigen op eigen terrein opgeladen worden. Dit is ook voor de gebruiker vaak de handigste en goedkoopste optie. Privaat laden kan bij bewoners op de oprit zijn, of op grotere parkeerterreinen en garages bij appartementen, bezoeklocaties en kantoren. Bij publiek toegankelijke locaties, kan het openstellen van deze laadinfra als semipubliek een alternatief bieden voor het openbare laadnetwerk en commercieel interessant zijn voor de uitbater (bijvoorbeeld op het parkeerterrein van een supermarkt).

Semipubliek potentieel benutten

Omdat de realisatie van private laadpunten niet overal even makkelijk is en we het semipubliek potentieel van private laadpunten zoveel mogelijk willen benutten, stimuleren we de realisatie en openstelling van private laadinfra op de volgende manieren:

- We kijken naar mogelijkheden om de proef met kabelgoten een vervolg te geven en uit te breiden. Het college neemt hier een besluit over.
- We nemen een actieve rol richting bedrijven, ondernemers, verhuurders, VVE's, woningcorporaties om ze te informeren over het realiseren van laadinfrastructuur op eigen terrein en beschikbare subsidies.
- We stimuleren het openstellen van private laadinfra voor publiek gebruik. Denk hierbij aan laadinfra op grond van verhuurders in woonwijken, of private laadinfra van kantoren en supermarkten in of aan de rand van woonwijken.
- We stimuleren de realisatie van laadpunten in (publieke en private) parkeergarages. Om de (brand)veiligheid te waarborgen, stellen we in het plaatsingsbeleid aanvullende plaatsingscriteria op.

Laadinfrastructuur op bedrijfslocaties

Elektrische voertuigen zullen voor een groot deel bij bedrijfslocaties gaan laden op eigen terrein van ondernemers. Deze vloot bestaat uit bestel- en vrachtvoertuigen, maar ook uit personenvoertuigen (bij kantoren) en mobiele werktuigen. De ondernemer zal zijn keuzes over hoeveelheden en type laadpunten afstemmen op de bedrijfsvoering, beschikbare ruimte, benodigd vermogen en eigen draagkracht.

Om de overgang op elektrische voertuigen ook op bedrijfslocaties zoveel mogelijk te stimuleren, richten we ons op de volgende acties:

- We ondersteunen bedrijven bij het kiezen en realiseren van passende laadinfrastructuur en het delen van laadinfrastructuur en capaciteit tussen bedrijven;
- We helpen ondernemers om gezamenlijke initiatieven als energyhubs te verkennen;
- We informeren en ondersteunen ondernemers bij het aanvragen van beschikbare subsidies;
- We benutten de beschikbare regionale kennis en ondersteuning, zoals de partijen binnen de NAL-regio Oost en de mobiliteitsmakelaar van de GMR.

We kiezen voor een actieve regierol bij de realisatie van voldoende laadinfrastructuur op bedrijventerreinen omdat we veel waarde hechten aan een aantrekkelijk, toekomstbestendig vestigingsklimaat en er vanwege netcongestie aanzienlijke obstakels zijn voor de elektrificering. Ook willen we lokale ondernemers helpen voorbereiden op ZE-zones in Arnhem en Nijmegen.

Collectieve laadpleinen

Collectieve laadpleinen kunnen een rol spelen op bedrijventerreinen wanneer het voor ondernemers niet mogelijk is om (op korte termijn) hun eigen laadinfra te voorzien. Door de laadbehoefte te bundelen, kunnen (semi-)publieke collectieve laadpleinen met ondersteuning van de gemeente helpen om toch in de laadbehoefte te voorzien. Op dit moment onderzoeken we de mogelijkheden voor een laadplein bij de uitbreiding van bedrijventerrein Bijsterhuizen om te voorzien in de groeiende laadbehoefte van deze bedrijven.

Laden op de bouwplaats

Ook op de bouwplaats is behoefte aan laadvoorzieningen, maar de precieze behoefte verschilt enorm per bouwproject. Het hangt namelijk af van de omvang van het project, de vermogensvraag, de typen elektrische voertuigen en bijbehorende laadoplossing én in hoeverre er al geschikte laadvoorzieningen aanwezig zijn. We blijven de laadbehoefte van deze gebruikersgroep monitoren en houden actief contact over deze opgave met onze NAL-regio.

5.3 Omgang met parkeerdruk

Omdat een laadplek in de nachtelijke uren (als de parkeerdruk het hoogst is in woonstraten) ook als parkeerplek fungeert, heeft een laadplek nauwelijks invloed op de totale parkeerdruk in een buurt. Bij het beoordelen van mogelijke laadlocaties speelt het aspect parkeerdruk geen rol meer. Om de impact op straten met een hoge parkeerdruk verder te beperken, nemen we onderstaande aanvullende maatregelen.

Uitbreiden proef kabelgoten

Tot nu toe zijn de ervaringen met deze proef erg positief. We hebben het mogelijke struikelgevaar beoordeeld samen met de werkgroep Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid van Wijchen. Hieruit bleek dat de kabelgoten geen problemen veroorzaken. Ook ontvangen we geen meldingen over informeel 'claimgedrag' van parkeerplaatsen en past het realiseren van kabelgoten binnen het uitgangspunt van de 'ladder van laden'. Vanwege de positieve ervaringen zijn we van plan om de mogelijkheid voor kabelgoten definitief op te nemen in ons plaatsingsbeleid. Hiermee bieden we ook mensen zonder eigen oprit de mogelijkheid om vanuit huis op te laden (en bijvoorbeeld de opgewekte stroom van zonnepanelen te benutten). Hierdoor zijn er minder openbare laadpalen nodig.

Proef: Niet gereserveerde oplaadplaatsen

In 2026 starten we een proef waarbij we vier laadpalen plaatsen, maar deze parkeerplaatsen niet reserveren voor het opladen van elektrische voertuigen. Dat betekent dat mensen zonder elektrische auto gewoon op deze parkeerplaatsen mogen blijven parkeren, ook na plaatsing van de laadpaal. Op deze manier zijn laadpalen beter inpasbaar in wijken met een hoge parkeerdruk, want er verandert niets aan de hoeveelheid beschikbare parkeerplaatsen. Ook vraagt het proces op deze manier veel minder ambtelijke capaciteit en verkort het de doorlooptijd, waardoor in kortere tijd veel meer laadpalen te plaatsen zijn. Als de proef succesvol is, onderzoeken we of we deze werkwijze breder kunnen toepassen, bijvoorbeeld bij alle proactieve laadpalen.

Vrij parkeren

We gaan actief in gesprek met aanbieders van laadpalen om toe te staan dat parkeerplaatsen bij laadpalen in de nacht door iedereen gebruikt mogen worden, zodat de beschikbare parkeercapaciteit in woonwijken op de drukste momenten maximaal benut kan worden.

5.4 Omgang met netcongestie

De netcongestie en het nieuwe ACM-prioriteringskader vragen ons de beschikbare energie efficiënt te gebruiken en eventuele koppelkansen te benutten. Dat doen we op de volgende manieren:

- **Netbewust laden** – Er worden landelijke afspraken gemaakt om laadinfrastructuur slim aan te sturen, zodat de netbelasting op piektijden omlaag kan. Daarmee kunnen netbeheerders laadpunten ook in de komende jaren blijven aansluiten. In afstemming met de netbeheerder en onze NAL-regio, passen we vanaf eind 2025 standaard netbewust laden toe op onze reguliere publieke laadpunten.
- **Meerdere laadpalen op één aansluiting** – Door het nieuwe prioriteringskader wordt het lastiger om voor elke laadpaal een aparte aansluiting te realiseren. Een goed alternatief is om meerdere laadpalen op één aansluiting aan te sluiten. De beschikbare stroom wordt dan verdeeld over meerdere laadpunten, waardoor de laadsnelheid afneemt. In de praktijk vormt dat echter zelden een probleem: uit onderzoek blijkt dat circa 90% van de elektrische auto's de hele nacht aan de lader staat en 's ochtends alsnog volledig is opgeladen.
- **Combinatie laadinfrastructuur en batterij-opslag** – We verwachten dat de komende jaren vaker kansen ontstaan om (snel)laadinfrastructuur met batterij-opslag en eventueel lokale opwek van energie te combineren (smart-energy hubs), bijvoorbeeld op bedrijventerrein Bijsterhuizen. Met dit soort slimme combinaties zijn bedrijven minder afhankelijk van zwaardere energieaansluitingen. Voorwaarde hierbij is dat de batterij-opslag geen extra belasting van het net veroorzaakt. Vanuit het Rijk zijn subsidies beschikbaar voor dit soort oplossingen. Als gemeente ondersteunen we bedrijven in dit proces.
- **Delen van aansluitingen en vermogen** – De gecontracteerde vermogens van bestaande grootverbruikaansluitingen zijn vaak afgestemd op een piekverbruik, terwijl die maar zelden benut wordt. Dit biedt kansen om een aansluiting te delen voor (snel)laadpunten. In de komende jaren gaan netbeheerders hiervoor nieuwe aansluitcontracten aanbieden. Als gemeente ondersteunen we bedrijven hierin waar mogelijk.
- **Contact met netbeheerder en provincie** – Tegelijkertijd nemen we een actieve rol in richting onze netbeheerder en de provincie. We leveren hen tijdig input over de verwachte laadbehoefte, met bijzondere aandacht voor locaties waar hoge vermogens nodig zijn, zoals bij snellaadpunten en logistieke laadvoorzieningen. Daarbij voorzien we de netbeheerder van concrete gegevens over de verwachte laadlocaties en bijbehorende vermogens, zodat het elektriciteitsnet zo doelmatig mogelijk kan worden ingericht.

Het nieuwe prioriteringskader is pas recent ingevoerd, waardoor de gevolgen voor de mobiliteitssector nog niet volledig duidelijk zijn. De impact kan de komende tijd bovendien verder veranderen. We volgen deze ontwikkelingen nauwlettend en blijven in gesprek met onze NAL-regio om mogelijke oplossingsrichtingen te verkennen.

5.5 Gemeentelijke organisatie

Het begeleiden van het plaatsingsproces van laadpalen kost de organisatie ambtelijke capaciteit. Vanzelfsprekend neemt de druk op de ambtelijke organisatie toe naarmate de vraag naar laadpalen stijgt. Zo wordt voor het beoordelen van laadlocaties inzet gevraagd, net als voor het opstellen van verkeersbesluiten en het betrekken van inwoners. Steeds vaker wordt tegen nieuwe laadpalen bezwaar gemaakt, waardoor het bijbehorende juridische proces ook in toenemende mate om ambtelijke capaciteit vraagt. Om het proces ook in de toekomst werkbaar te houden en de druk op de organisatie te verminderen, kijken we naar mogelijkheden om de werkdruk van dit proces te verminderen. De proef voor het niet langer reserveren van parkeerplaatsen voor elektrische voertuigen is hier een goed voorbeeld van.

De opschaling van laadinfrastructuur en de uitbreiding van de scope vragen om verdere professionalisering van het werkproces, die in het plaatsingsbeleid verder wordt uitgewerkt. Ook is het belangrijk dat het onderwerp structureel aandacht krijgt bij meerdere afdelingen, die op de hoogte zijn van elkaars werk en visie, zoals mobiliteit, energie, wonen, economische zaken, recreatie en toerisme, ruimtelijke ordening, juridische zaken en WMO.

De wethouder Mobiliteit is bestuurlijk opdrachtgever voor het onderwerp laadinfrastructuur. De beschreven werkzaamheden en vervolgstappen vallen onder de taken van team gebiedsinrichting, specifiek het subteam verkeer.

5.6 Financiële kaders

We laten de realisatie van een dekkend laadnetwerk aan de markt. Hierdoor hoeven we niet te investeren in laadinfrastructuur, maar alleen in de organisatie en begeleiding hiervan. Bijna altijd gaat dit om een tijdsinvestering. Wanneer er in de toekomst behoefte ontstaat aan bijvoorbeeld extra strategische (snel)laadpunten of haalbaarheidsstudies naar smart-energy hubs, dan kan dat wél vragen om een gemeentelijke investering. Op dit moment zien we die behoefte nog niet ontstaan.

5.7 Vervolg

Nu we onze rol en strategie hebben geactualiseerd, gaan we aan de slag met het actualiseren van het plaatsingsbeleid. In dat document geven we invulling aan de keuzes die in deze visie zijn gemaakt, wat ons helpt in de verdere uitrol. Specifiek werken we in het plaatsingsbeleid uit:

- Welke voorwaarden we hanteren bij vraaggestuurde, proactieve, datagestuurde en strategische plaatsing.
- Hoe we de laadpotentie op privaat en semipubliek terrein benutten;
- Waar de locatie van een openbare laadpaal aan moet voldoen;
- Welke aanvullende eisen we stellen voor:
  - Snelladers;
  - Laadpunten in parkeergarages;
  - Nieuwbouwontwikkelingen en andere (her)ontwikkelingen;
  - Kabelgoten.
- Hoe we het proces rond het plaatsen van de laadpaal inrichten.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7445
Extern Zaak ID	Z/25/328137
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	8.2
Titel	328137 Beslisnota Beleidskader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving – team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van

Bijlagen
328137 Beslisnota Beleidskader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen
Bijlage 2 – Kader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen
Bijlage 3 – 24 161784 Motie 1 raadsbreed Opvolgen advies van de raads werkgroep Inwonersparticipatie
Bijlage 4 – Beslisnota leefbaarheidsgroepen 2011
Bijlage 5 – Checklist 2011
Bijlage 6 – Convenant leefbaarheidsgroepen 2008
Bijlage 7 – Resultaten verkenningsvragen februari 2025
Bijlage 8 – Bestuurlijke beantwoording brief klankbordgroep april 2025
Bijlage 9 – Brief voortgang kader juli 2025
Bijlage 10 – Beantwoording vragen op concept kader Netwerkgericht werken dec 2025
Beantwoording namens college brief klankbordgroep van 7 december 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	16 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	16 januari 2026
Raad Informatiebijeenkomst openbaar Wijchen	5 februari 2026
Commissievergadering Wijchen	12 februari 2026

Raad openbaar Wijchen

5 maart 2026

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' vast te stellen.
2. De afspraken uit de beslisnota leefbaarheidsgroepen (18 januari 2011) en daarmee de checklist uit 2011 te laten vervallen.

Stemming

23 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie CDA Wijchen	
Derksen, Björn Hoogteijling, Karin Joosse-de Visser, Marlien	
Fractie D66 Wijchen	
Lukkezen, Maikel	
Fractie GroenLinks Wijchen	
Oomen, Pepijn Tiemessen, Henry	
Fractie Hart voor Wijchen	
Herms, Dave Schip, van 't, Peter	
Fractie Kernachtig Wijchen	
Albersnagel, Rob Driessen- Slingerland, Annemarie Eijkemans, Saskia Evers, Jan Grobbe, Hendrik-Jan Janssen, Helga Kersten, Joost Klinkhamer, Tim Loermans, Renate Verharen, Martijn	
Fractie PvdA Wijchen	

Burgers, Titus Merkus, Youri	
Fractie VVD Wijchen	
Buren, ten, Ted Haerkens, Twan Peters-Vroom, Alice	

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. Het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' vast te stellen.
2. De afspraken uit de beslisnota leefbaarheidsgroepen (18 januari 2011) en daarmee de checklist uit 2011 te laten vervallen.

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Beleidskader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen

Raadsvergadering: 16 december 2025

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' vast te stellen.
2. De afspraken uit de beslisnota leefbaarheidsgroepen (18 januari 2011) en daarmee de checklist uit 2011 te laten vervallen.

Aanleiding

Er zijn meerdere redenen voor het opstellen van het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen':

- De raad vroeg het college duidelijkheid te scheppen over de positie van de leefbaarheidsgroepen en de status van de dorps- en stadsontwikkelingsplannen. Deze vraag komt uit de motie 'Opvolgen advies Raadswerkgroep Inwonersparticipatie' van 29 februari 2024.
- De ambities uit het Strategisch Kompas Wijchen 2035, het Participatie en cocreatiekader (2024) en de veranderingen in de samenleving zorgen voor een nieuwe manier van samenwerken tussen inwoners en gemeente. Daarin krijgen gebiedscoördinatoren een belangrijke verbindende rol. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijk partners en belangenbehartigers zullen zij wijk- en kernaanpakken opstellen.
- De huidige afspraken zijn van 2011 en inmiddels verouderd. Onderdeel van de afspraken was een checklist om de kwaliteit en het functioneren van de leefbaarheidsgroepen en de samenwerking met de gemeente te meten. In de praktijk kwam dit onvoldoende uit de verf en werd dit onvoldoende gemonitord. De samenleving, de rol van de inwoners en het beleid van de gemeente Wijchen zijn sinds 2011 veranderd. Daarom bestaat de behoefte om nieuwe afspraken te maken.

Het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' geeft antwoord op bovenstaande vragen en ontwikkelingen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
9-12-2025	Zaaknummer: Z/25/328137 Besloten is dat het college instemt met de beslisnota voor de raad voor de vaststelling van het 'Beleidskader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen'.
18-1-2011	Zaaknummer: 11 IZ 049 'Leefbaarheidsgroepen'. Besloten is dat de checklist als instrumentarium geldt om te beoordelen of de leefbaarheidsgroepen een officiële gesprekspartner zijn van de gemeente en in aanmerking komen voor subsidie.
29-2-2024	Zaaknummer: 24 161784 Motie 'Opvolgen advies raads werkgroep Inwonersparticipatie'
9-2024	Participatie- en cocreatiekader

Gewenst resultaat

Vastleggen van een beleidsmatige basis voor het samenwerken met verschillende inwoners, ondernemers, maatschappelijk partners en belangenbehartigers. En het stimuleren en faciliteren van initiatieven in de wijken en kernen. Met een netwerkgerichte aanpak op gebieds-, thema- of projectniveau, draagt dit kader bij aan de ambities uit het Strategisch Kompas Wijchen 2035 en het Participatie en cocreatiekader. En daarmee aan prettig wonen en leven in de wijken en kernen van de gemeente Wijchen.

Argumenten

1.1 Met het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' leggen we een beleidsmatige basis om samen te werken met inwoners, ondernemers, en maatschappelijk partners.

Het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' is richtinggevend voor toekomstig beleid. En heeft een relatie met het Strategisch Kompas Wijchen 2035 en het Participatie- en cocreatiekader (2024).

Samenwerking kan verschillende vormen aannemen. Bijvoorbeeld in tijdelijke flexibele netwerken, afhankelijk van project-, thema-, of gebiedsniveau. Of in vaste netwerken van inwoners, zoals leefbaarheidsgroepen, ondernemers of maatschappelijk partners. Het beleidskader biedt hier een basis voor.

Vanuit het participatie en cocreatiekader geven gebiedscoördinatoren samen met inwoners uitvoering aan wijk- en kernaanpakken.

Met het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' zetten we in op:

- Het behouden en stimuleren van vaste groepen inwoners, zoals leefbaarheidsgroepen die zijn georganiseerd op wijk- of kernniveau.
- Het stimuleren en faciliteren van flexibele netwerken.

1.2 Het beleidskader ondersteunt een betere afstemming tussen de gemeentelijke organisatie en samenleving.

En daarmee aan het integraal en opgavegericht werken. De gebiedscoördinator is de schakel tussen de gemeente en de wijken en kernen. Gebiedsgericht werken kan alleen als de gemeente goed afstemt binnen en met de eigen organisatie en met inwoners.

Met het opstellen van wijk- en kernaanpakken willen we als gemeente meer integraal en opgavegericht werken. Dit gaat over alle domeinen van de gemeente. Daarom moeten we de thema's en wensen van inwoners goed meenemen in de hele organisatie. Dat betekent dat we op tijd de juiste beleidsmedewerkers informeren en betrekken.

Naast de inzet van de gebiedscoördinatoren zijn de richtlijnen voor het netwerkgericht werken vastgelegd in een beleidskader. En zoals gezegd, heeft het kader een relatie met de ambities uit het Strategisch Kompas Wijchen 2035 en het participatie en cocreatiekader. Het netwerkgericht werken wordt op deze manier intern breder geborgd en gecommuniceerd in de uitvoering van beleid.

Ook gaat de gemeente in 2026 van start met een pilot van het digitale platform 'Open Stad'. Hiermee brengen we maatschappelijke initiatieven vanuit de gemeentelijke organisatie en de samenleving verder en samen.

1.3 Met beleidskader borgen we de vaste groepen van inwoners op wijk- en kernniveau.

In Wijchen kennen we leefbaarheidsgroepen en een dorpsraad. Zij kennen de lokale gemeenschap, de sociaal, geografische en historische context van een gebied en de thema's die er spelen. Om hun kennis en creativiteit te behouden en de gemeente een betrouwbare gesprekspartner te laten zijn. Is met hen een andere manier van organiseren verkend om het wijk- en kerngericht werken en een gelijkwaardige samenwerking beter vorm te geven.

Ook bestaat er door de relatie met het Strategisch Kompas en het Participatie en cocreatiekader en dit kader meer transparantie en duidelijkheid.

Om de kracht van de lokale samenleving te benutten en de kennis van buiten naar binnen te halen, stimuleren we de vaste groepen inwoners in het faciliteren en uitvoeren van initiatieven in hun wijk of kern. Hiervoor is door de wethouder Leefbaarheid jaarlijks 2.500 euro voor gereserveerd.

1.4 Het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' geeft ruimte aan de vertegenwoordiging van een representatieve samenleving.

We willen zoveel mogelijk ruimte geven aan wensen en mogelijkheden van onze inwoners, ondernemers, maatschappelijk partners en belangenbehartigers. Dit vraagt om flexibele vormen van samenwerken met vaste en flexibele netwerken of individuen.

Met flexibele netwerken is het mogelijk om tijdelijk vanuit gedeelde waarden, ambities en belangen samen te werken aan opgaven waar de energie zit. Zodat niet iedereen zich structureel hoeft te binden. Tegelijkertijd willen we de toetreding van netwerken laagdrempelig maken en het zelforganiserend vermogen stimuleren. We ondersteunen hiermee meer gelijkwaardigheid tussen de wijken en kernen en in het meedoen van inwoners. En spelen we sneller in op actuele thema's en vraagstukken.

1.5 Het beleidskader stimuleert en faciliteert inwoners initiatieven op wijk- en kernniveau.

Voor de vaste groepen van inwoners in de wijken en kernen, zoals de huidige leefbaarheidsgroepen, is een budget van 2.500 euro per jaar beschikbaar (exclusief de jaarlijkse waarderingssubsidie van 750 euro). Dit is voor het faciliteren en aanjagen van lokale inwonersinitiatieven. De initiatieven moeten de voorwaarden uit het beleidskader ondersteunen.

Het gaat om de uitvoering van initiatieven en activiteiten die de leefbaarheid, sociale samenhang en de fysieke en sociale leefomgeving in de wijk of kern verbeteren. Met deze initiatieven halen we op wat er in de samenleving speelt en waar behoefte aan is. En stimuleren we ondernemerschap.

1.6 Het beleidskader biedt kansen voor het vertalen van thema's en behoeften uit de wijken en kernen naar beleid.

Door de uitvoering van initiatieven en activiteiten in de wijken en kernen ontstaat inzicht en kennis van wat er in de samenleving leeft en waar behoefte aan is. Dit kunnen signalen zijn voor doorvertaling naar toekomstig beleid.

Door de kortere lijnen en de uitvoering bij inwoners te laten, kunnen wij als gemeente beter aansluiten op lokale ontwikkelingen, kansen en wensen en behoeften van inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners.

1.7 Het beleidskader biedt met het netwerkgericht werken flexibiliteit en antwoord op een sneller veranderende samenleving en domein overstijgende vraagstukken.

Door afhankelijk van thema, context of gebied samen te werken met (tijdelijke) netwerken en inwoners, spelen we sneller in op vraagstukken die leven binnen de wijken en kernen. En die contextafhankelijk zijn.

Zo werken wij tijdelijk vanuit gedeelde waarden, ambities en belangen, organisch en in verschillende samenstellingen, vanuit gelijkwaardigheid en een gedeelde passie samen aan opgaven. Als gemeente en samenleving spelen we zo sneller in op actuele vraagstukken.

1.8 Het beleidskader ondersteunt ambities uit Strategisch Kompas Wijchen 2035 en uitvoering van het participatie en cocreatiekader.

Een van de ambities uit het Strategisch Kompas is het meer integraal en opgabegericht werken. Want inwoners organiseren zich op een andere manier en kiezen bewuster waarin en wanneer ze participeren en daar waar nodig is. Met dit beleidskader stimuleren we flexibele vormen van samenwerken op wijk- en kernniveau. Zo willen we de kennis, bevlogenheid en het netwerk van de huidige groepen inwoners behouden.

Met het speerpunt uit het Strategisch Kompas '*Krachtige samenwerking tussen gemeente(n), inwoners, ondernemers en partners*' is het Participatie en cocreatiekader opgesteld. En ondersteunt daarmee deze manier van netwerkgericht werken. Ook werken we vanaf 2026 samen met gebiedscoördinatoren aan het opstellen van wijk- en kernaanpakken.

2.1 De afspraken zijn vernieuwd in het beleidskader.

De samenleving, de rol van de inwoners en het beleid van de gemeente Wijchen zijn sinds 2011 veranderd.

Met het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' en het Participatie en cocreatiekader, is iedereen gesprekspartner voor de gemeente. De checklist uit 2011 is niet meer nodig. De samenwerking tussen inwoners en gemeente is nu in het beleid en de organisatie beter geregeld.

En vaste netwerken van inwoners op gebiedsniveau, zoals de leefbaarheidsgroepen worden eerder meegenomen in de ontwikkelingen die hen aangaan.

Tegenargumenten en risico's

1.1.1 De waarderingssubsidie uit de Subsidieregeling gemeente Wijchen 2021 (hierna: subsidieregeling) nog niet is geactualiseerd.

In de subsidieregeling staat dat de waarderingssubsidie (hoofdstuk 5, artikel 29, lid 2 onder 1) van 750 euro per jaar bestemd is 'voor een aanvrager die voldoet aan activiteiten ten behoeve van 'het bevorderen van de leefbaarheid in een buurt, wijk of dorp'. Mits de aanvrager voldoet aan de voorwaarden van de checklist van de leefbaarheidsgroep'.

Met de vaststelling van dit beleidskader vervallen de voorwaarden van de checklist uit 2011. Dit betekent dat de waarderingssubsidie niet meer actueel is. De subsidieregeling moet hiervoor worden aangepast. Maar actualisatie van de regeling staat vanaf 2026 op de planning.

De nieuwe voorwaarden voor deze waarderingssubsidie (paragraaf 4.1.2.a onder 1 uit het beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen'), worden in 2026 opgenomen in de subsidieregeling. Dit betekent dat de waarderingssubsidie voor de vaste groepen inwoners uit de wijken en kernen in werking treedt, zodra de subsidieregeling is geactualiseerd en vastgesteld. Tot die tijd wordt de waarderingssubsidie van 750 euro via de huidige subsidieregeling gesubsidieerd en regelen we de toekenning van 2500 euro via een aparte beschikking.

1.1.2 Het convenant uit 2008 moet met wederzijds goedvinden van beide partijen worden opgezegd.

In 2008 is een convenant ondertekent tussen de leefbaarheidsgroepen en het college van burgemeester en wethouders. Hiermee zijn privaatrechtelijke afspraken gemaakt over de samenwerking tussen de gemeente en de leefbaarheidsgroepen. Met het kader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' zijn de bestaande afspraken uit 2008 en 2011 met de leefbaarheidsgroepen herzien en is een andere manier van samenwerken verkend.

Na vaststelling van dit beleidskader, zal onder wederzijds goedvinden van de leefbaarheidsgroepen, het convenant uit 2008 worden beëindigd.

Financiële gevolgen

De kosten voor de uitvoering van initiatieven van € 27.500 per jaar (11 x 2500 euro) zijn in de gemeentebegroting afgedekt met bestaande budgetten.

De kosten (11 x 750 euro) voor de waarderingssubsidie (subsidieregeling hoofdstuk 5, artikel 29, lid 2 onder 1) zijn eveneens gedekt via bestaande budgetten.

Bij een toename van het aantal vaste netwerken zal bedrag op de begroting toenemen. Volgens bijlage 1 van het beleidskader is er ruimte voor maximaal 4 extra vaste netwerken in de wijken en kernen van Wijchen.

Uitvoering of vervolgstappen

Na een positief besluit van de raad kan intern en extern uitvoering worden gegeven aan het netwerkgericht werken. Er is meer duidelijkheid en transparantie over de positie en rol van de leefbaarheidsgroepen, de dorpsraad en vaste netwerken van inwoners binnen de gemeente Wijchen.

In 2026 wordt de waarderingssubsidie uit de Subsidieregeling Wijchen aangepast aan de voorwaarden uit het beleidskader en deze beslisnota.

Communicatie

Wanneer de raad heeft besloten dat we netwerkgericht gaan werken, zetten we breed in op communicatie. Om dit bekend te maken bij alle inwoners van de gemeente Wijchen.

Inwonersparticipatie

Na de motie van de raads werkgroep Inwonersparticipatie is een traject gestart om duidelijkheid te scheppen over de rol van de leefbaarheidsgroepen en de dorps- en stadsontwikkelingsplannen. Het afgelopen jaar voerden we gesprekken met de klankbordgroep, de leefbaarheidsgroepen afzonderlijk, organiseerden we brainstormsessies. En hielden we twee halfjaarlijkse overleggen met de wethouder leefbaarheid. Zijn er verkenningsvragen uitgezet en is het concept beleidskader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen gedeeld. Op beide stukken hebben de leefbaarheidsgroepen gereageerd.

Zo hebben wij duidelijkheid gekregen over de rollen en activiteiten van de leefbaarheidsgroepen en hun verwachtingen, over de behoefte aan een werkbudget en de verschillen tussen de wijken en kernen. Na een integrale afweging is het huidige beleidskader tot stand gekomen.

Advies

Deze nota is afgestemd met de adviseur Participatie, Team Financiën, Team Algemeen Juridische Zaken, Team Welzijn Onderwijs en Sport, Communicatie, Team GEO-informatie en Team SPA.

Bijlagen

1. Beleidskader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen'
2. Beslisnota: Z/25/328137 'Beleidskader Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen'
3. 24 161784 Motie 'Opvolgen advies raads werkgroep Inwonersparticipatie' (29 februari 2024)
4. Beslisnota: 11 IZ 049 'Leefbaarheidsgroepen' (18 januari 2011)
5. Checklist (2011)
6. Convenant 2008
7. Resultaten verkenningsvragen februari 2025
8. Bestuurlijke beantwoording brief klankbordgroep april 2025
9. Brief voortgang kader juli 2025
10. Beantwoording vragen op concept kader december 2025

Beleidskader

Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen

Samen werken aan de ambities in prettig wonen en leven in de wijken en kernen van de gemeente Wijchen

Voorwoord

*Met het beleidskader **Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen** geven we invulling aan de motie Opvolgen advies Raadswerkgroep Inwonersparticipatie (29 februari 2024) en scheppen we duidelijkheid over de positie van leefbaarheidsgroepen en dorps- en stadsontwikkelingsplannen. Tegelijk zetten we een stap naar een nieuwe manier van samenwerken, passend bij de ambities uit het **Strategisch Kompas Wijchen 2035** en het **Participatie- en cocreatiekader (2024)**.*

Onze samenleving verandert. Inwoners organiseren zich steeds vaker flexibel en kiezen bewust waar ze meedoen. Dit kader legt een beleidsmatige basis voor samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners—zowel in vaste netwerken zoals leefbaarheidsgroepen, als in tijdelijke netwerken rond actuele opgaven. Gebiedscoördinatoren vervullen hierin een verbindende rol en werken samen met de samenleving aan wijk- en kernaanpakken.

Met netwerkgericht werken benutten we elkaars kracht, stimuleren we initiatieven en zorgen we voor meer gelijkwaardigheid tussen wijken en kernen. Zo spelen we sneller in op actuele vraagstukken en vertalen we signalen uit de samenleving naar beleid. Dit draagt bij aan prettig wonen en leven in heel Wijchen.

Twan van Bronkhorst
Wethouder Leefbaarheid

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	4
2. Het proces	5
3. Strategisch Kompas Wijchen 2035 en Kader participatie en cocreatie	6
3.1 Strategisch Kompas Wijchen 2035	6
3.2 Participatie en cocreatiekader	6
4. Samen werken aan wijken en kernen	8
4.1 Aanpak	9
4.1.1 Netwerken van inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners	9
4.1.1.a <i>Vaste groepen van inwoners – vaste netwerken</i>	9
4.1.1.b <i>Flexibele netwerken`</i>	10
4.1.2 De kaders voor samenwerken	11
4.1.2.a <i>Kaders voor vaste groepen van inwoners en subsidiemogelijkheden</i>	11
4.1.2.b <i>Nieuwe stijl</i>	13
4.1.3 Werken met gebiedscoördinatoren	13
4.1.4 Financiën	15
4.1.4.a <i>Subsidies en budgetten voor vaste groepen van inwoners</i>	15
4.1.4.b <i>Subsidies en budgetten voor grote en kleine initiatieven</i>	15

Bijlage 1: Geografische indeling voor vaste groepen inwoners in de wijken en kernen van Wijchen

1. Aanleiding

De wereld verandert, de verhouding tussen overheid en inwoner is in beweging en de samenleving wordt ingewikkelder. Denk aan inclusiviteit, de klimaatcrisis of de ontwikkeling van AI. Dit vraagt om een andere manier van samenwerken met inwoners en ook een andere manier van organiseren. Een samenwerking die past binnen de snelle veranderingen van de huidige tijd en beleid.

Met een nieuw kader zetten we in op de kennis die er al is. Het Strategisch Kompas Wijchen 2035 is de basis voor de doorvertaling van onze ambities in het werken op wijk- of kernniveau. Onze inwoners hebben hierin een belangrijke rol. De manier waarop wij als gemeente willen samenwerken houdt verband met het Participatie en cocreatiekader (2024). Daarin werken we met wijk- en kernaanpakken en met gebiedscoördinatoren. Wat dit betekent voor de rol en uitvoering van de leefbaarheidsgroepen hebben we samen onderzocht. Het proces beschrijven we in het volgende hoofdstuk.

Ook sluit dit nieuwe kader aan bij de motie van de raads werkgroep inwonersparticipatie (2024). Daarin werd gevraagd om meer duidelijkheid te geven over de status van de leefbaarheidsgroepen en de status van de dorps- en stadsontwikkelingsplannen die in 2011 onder regie van de raad werden uitgevoerd.

Met het kader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen' ligt er een basis voor de toekomst in de samenwerking met inwoners, ondernemers en partners die zich inzetten voor de kwaliteit van hun fysieke en sociale leefomgeving. De ambities uit het Strategisch Kompas Wijchen 2035 en het Participatie en cocreatiekader (2024) zijn richtinggevend voor dit beleidskader.

*Door de gemeente wordt er gewerkt in wijken en kernen, maar zij zijn niet wijk- en kerngericht georganiseerd. Een (professioneel) aanspreekpunt of sleutelfiguur die dichtbij de wijk functioneert, veel weet en zaken binnen de gemeentelijke organisatie verder brengt en regelt, wordt gemist. Signalen uit de wijk of kern worden zo niet altijd goed opgepakt of laat de samenwerking met de wijk moeizaam verlopen.
(Strategisch Kompas Wijchen 2035)*

2. Het proces

De motie van de Raadswerkgroep Inwonersparticipatie (2024) is de aanleiding voor dit beleidskader. Het college van burgemeester en wethouders kreeg onder andere het verzoek om:

- Duidelijkheid te scheppen over de positie van de leefbaarheidsgroepen.
- Duidelijkheid te scheppen over de status van de dorps- en stadsontwikkelingsplannen (dops en sop).
- De verantwoordelijkheid van de bestemmingsreserve van de dorps- en stadontwikkelingsplannen over te dragen aan het college.

We startten met het inventariseren van de status van de leefbaarheidsgroepen, de afspraken die met deze groepen in het verleden zijn gemaakt en de huidige beleidskaders.

Hiervoor zijn de volgende stukken geraadpleegd: Convenant (2008); Statuten (2011); Beslisnota leefbaarheidsgroepen met checklist (18 januari 2011); Motie Raadswerkgroep Inwonersparticipatie (2024); Strategisch Kompas Wijchen 2035 en het Participatie en cocreatiekader (2024).

We hebben deze kennis en achtergrondinformatie meegenomen in de gesprekken met de leefbaarheidsgroepen. Dit bestond uit de volgende activiteiten:

- Halfjaarlijkse overleggen met de wethouder leefbaarheid en afgevaardigden van de leefbaarheidsgroepen (oktober 2024 en april 2025).
- Meerdere brainstormsessies met de klankbordgroep over wat wel en niet werkt in de uitoefening van hun taken, de rol van de gemeente, de waarde en rol van de leefbaarheidsgroepen en de toekomst van de dorps- en stadsontwikkelingsplannen en het werkbudget (oktober en december 2024, februari en juni 2025).
- Het uitzetten van verkenningsvragen (oktober 2024).
- Gesprekken met leefbaarheidsgroepen afzonderlijk over de rollen en activiteiten van de leefbaarheidsgroepen, waar zij tegenaan lopen en de verwachtingen richting de gemeente, de besteding van en de behoefte aan een werkbudget (voorheen dop/sopgelden) en hun rolopvatting (2025).
- Brief over de voortgang van het proces 'Kader Netwerkgericht werken' en een korte uiteenzetting van de bevindingen (juli 2025).

Door deze gesprekken, sessies en reacties op onze vragen kregen we een duidelijk beeld van:

- De rollen en activiteiten van de leefbaarheidsgroepen
- Hun verwachtingen richting de gemeente
- De besteding en behoefte aan een werkbudget
- De verschillen tussen de wijken en kernen

De resultaten uit de gesprekken vormen de basis voor dit document. Daarnaast hebben we rekening gehouden met de complexiteit van de opgaven, de dynamiek in de veranderende samenleving, de bestuurlijke context sinds 2011, de geografische spreiding, de vertegenwoordiging van verschillende doelgroepen en de beschikbare instrumenten voor participatie.

3. Strategisch Kompas Wijchen 2035 en Kader participatie en cocreatie

3.1 Strategisch Kompas Wijchen 2035

In 2022 stelde de gemeenteraad het Strategisch Kompas Wijchen 2035 vast. Dit is een document met de visie voor Wijchen richting 2035. Daarmee is het een toetsingskader voor toekomstig beleid. Volgens het Strategisch Kompas werken gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners met elkaar samen en willen we dat de leefwereld van de inwoners meer centraal komt te staan.

Prettig wonen en leven in de wijken en kernen van Wijchen gaat over een kwalitatieve groene leefomgeving waarin het prettig is om te verblijven, te bewegen en te ontmoeten.

Een leefomgeving met aantrekkelijke voorzieningen voor iedereen, voor nu en in de toekomst. Een leefomgeving die mensen en functies met elkaar verbindt. Dit gaat verder dan het faciliteren van lokale initiatieven. Dit gaat ook over gemeenschappen, sleutelfiguren en verbinders in de wijk die bijdragen aan het versterken van de sociale basis en de veerkracht in de wijk of kern.

Met de ambities uit het Strategisch Kompas willen we meer integraal en opgavegericht werken. Zo bieden we ruimte aan flexibele vormen van samenwerken op wijk- en kernniveau. Dit kan in een (tijdelijk) georganiseerd netwerk van inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners, maar ook met vaste groepen inwoners op wijk- of kernniveau.

Een leefbare wijk of kern raakt meerdere beleidsterreinen binnen de gemeente Wijchen. Denk aan openbare ruimte en groen, wonen en sociaal beleid als de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), jeugd en gezondheid en actuele thema's die spelen in de samenleving.

Er is concurrentie om het gebruik van onze leefomgeving. Om ervoor te zorgen dat alle functies en waarden elkaar aanvullen en in balans zijn, moeten we samenwerken. Dat doen we op alle niveaus: naast elkaar, dwars door de organisatie, en tussen verschillende gebieden.

Daarvoor maken we gebruik van het Participatie en cocreatiekader.

3.2 Participatie en cocreatiekader

In 2024 stelde de gemeenteraad het Participatie en cocreatiekader vast. Hiermee gaf de gemeente uitvoering aan het zesde speerpunt van het Strategisch Kompas Wijchen 2035: *Krachtige samenwerking tussen gemeente(n), inwoners, ondernemers en partners*. En aan de 'Agenda dienstverlening dichtbij' waarin het versterken van onze inzet op participatie één van de projecten is. Tegelijkertijd voldoen we hiermee aan de uitvoering van de Omgevingswet die participatie per januari 2024 verplicht stelt.

Het Participatie en cocreatiekader maakt het mogelijk de kennis, ervaring en betrokkenheid van de inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners uit Wijchen zo goed mogelijk te benutten. En waar mogelijk samen te werken aan maatschappelijke opgaven. Met als belangrijkste doel de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken en kernen te vergroten.

Strategisch Kompas

Nieuw participatiekader

We zetten in op nieuwe, toekomstbestendige manieren van participatie. Hiervoor werken we samen met onze inwoners, ondernemers en partners een nieuw kader uit. Samen met hen bepalen we aan welke instrumenten nog meer behoefte is en hoe we dit het beste in kunnen vullen. Daarbij staan we ook stil bij de mensen die wat lastiger te bereiken zijn. Zoals jongeren en mensen die moeilijker mee kunnen doen in de samenleving. We willen namelijk iedereen goed bereiken en de kans geven om te participeren op een manier die bij hen past.

Wijk- en kerngericht werken

Het wijk- en kerngericht werken nemen we ook mee in de uitwerking van bovenstaand participatiekader. Tijdens het interactief proces is veelvuldig door de deelnemers naar voren gebracht dat zij graag zien dat de samenwerking op wijk- en kernniveau verbetert en dat professionals beter samenwerken. Sommige wijken of kernen voelen zich wat achtergesteld ten opzichte van andere wijken of kernen. Hier moeten we iets mee doen omdat er grote opgaven op wijk- en kernniveau liggen.

Wijchen kent elf leefbaarheidsgroepen en één wijkcontactfunctionaris. Hoewel onze medewerkers in de wijken en kernen werken, zijn wij niet wijk- of kerngericht georganiseerd. Een aanspreekpunt, sleutelfiguur die dichtbij de wijk functioneert, veel weet en zaken binnen de organisatie verder brengt en regelt, wordt vaak gemist. Hierdoor worden vragen en signalen uit de wijk of kern niet altijd goed opgepakt of kan de samenwerking moeizaam verlopen. In de uitwerking van het nieuwe kader kijken we daarom naar de mogelijkheden van integrale wijkplannen, daaraan gekoppelde wijkbudgetten en wijkregisseurs als manieren om een impuls hieraan te geven.

Met het participatie en cocreatiekader halen we kennis van buiten naar binnen en brengen we kennis van binnen naar buiten. De interne organisatie weet op deze manier beter wat er speelt binnen de lokale samenleving en wat inwoners belangrijk vinden. En voor de inwoners, wijken en kernen is het duidelijk waar we aan werken. Overal waar kan, betrekken we hen bij de ontwikkeling van beleid op thema-, project- of gebiedsniveau.

Door meer netwerkgericht te werken, maken we dus breder en beter gebruik van elkaars kwaliteiten. We kiezen bewuster waar zowel de inwoners als de gemeente in participeren. Zo ontstaat er meer gelijkwaardigheid tussen de wijken en kernen, in het meedoen van inwoners en ook meer duidelijkheid in wat we van elkaar kunnen verwachten. Participatie gaat over informeren, meedenken, samenwerken of meebepalen en is altijd maatwerk.

In de huidige netwerksamenleving organiseren mensen zich op andere manieren en mensen zijn mondiger dan ooit. Mensen nemen steeds vaker zelf het heft in handen en organiseren zich op flexibele wijze. Bijvoorbeeld meer in organische netwerken en tijdelijke verbanden in plaats van bekende, traditionele structuren en netwerken zoals een dorpsraad of vereniging.

Basisnotitie Strategisch kompas, september 2021

4. Samenwerken aan wijken en kernen

Sinds 2011¹ is de samenleving en de bestuurlijke context van de gemeente verandert. De leefbaarheidsgroepen in Wijchen hebben ieder hun eigen ontstaansgeschiedenis en cultuur, rolopvatting en een eigen relatie met de lokale samenleving. In de wijken en kernen bestaan er verschillen in thema's en uitdagingen, in financiële ondersteuning en in de inzet van de gelden. Ook kennen niet alle (geografische) gebieden vaste groepen van inwoners, zoals leefbaarheidsgroepen.

Leefbaarheid gaat over het vermogen of de mate waarin een individu in staat is invulling te geven aan zijn of haar wensen en behoeften, drijfveren en mogelijkheden binnen zijn of haar leefomgeving. De betekenis van leefbaarheid is dus voor iedereen anders. Want iedere inwoner heeft een andere sociale omgeving en situatie en leeft in een andere lokale context.

Door netwerkgericht werken houden we zoveel mogelijk rekening met ieders individuele situatie. We willen dat de mensen die meedoen een goede afspiegeling zijn van wat er leeft in de wijken en kernen. Ook willen we het idee en de kennis, ervaring, creativiteit en ondernemingszin van de vaste netwerken behouden. Tegelijk willen we meegaan met de tijd door:

1. Het behouden en stimuleren van vaste groepen inwoners, zoals leefbaarheidsgroepen en inwoners die zijn georganiseerd op wijk- of kernniveau.
2. Het stimuleren en faciliteren van flexibele netwerken.

Met het Kader 'Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen in Wijchen' zetten we in op prettig wonen en samenleven in Wijchen door:

Wijk- en kerngericht werken.
Integraal en opgavegericht werken.
Aansluiten bij en anticiperen op lokale ontwikkelingen en wensen en behoeften.
Met inwoners, ondernemers, maatschappelijk partners en belangenbehartigers samen werken aan maatschappelijke opgaven.
Faciliteren en stimuleren van inwonersinitiatieven.
Faciliteren van gelijkwaardigheid en meedoen.
Rekening houden met de dynamiek van de samenleving en de lokale situatie.

In de volgende paragrafen werken we uit hoe we de samenwerking tussen gemeente en inwoners op lokaal niveau in de toekomst versterken en beleidsmatig vastleggen. Op een manier dat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. En er laagdrempelige netwerken van inwoners ontstaan die een goede afspiegeling zijn van de wijk, kern of samenleving.

De keuzes die gemeente in het Strategisch Kompas Wijchen 2035 en het Participatie en cocreatiekader (2022) heeft gemaakt, zijn richtinggevend voor dit beleidskader.

---

¹ Uitvoering van dorps- en stadsontwikkelingsplannen onder de verantwoording van de raad.

4.1 Aanpak

Met de volgende instrumenten willen we onze aanpak vormgeven:

4.1.1 Netwerken van inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners

4.1.1.a Vaste groepen van inwoners – vaste netwerken

4.1.1.b Flexibele netwerken

4.1.2 De kaders voor samenwerken

4.1.2.a Kaders voor vaste groepen van inwoners en subsidiemogelijkheden

4.1.2.b Nieuwe stijl

4.1.3 Werken met gebiedscoördinatoren

4.1.4 Financiën

4.1.4.a Subsidies en budgetten voor vaste groepen van inwoners

4.1.4.b Subsidies en budgetten voor grote en kleine initiatieven

4.1.1 Netwerken van inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners

Actieve inwoners zijn inwoners die gezamenlijk aan allerlei maatschappelijke opgaven werken. Zij organiseren zich vrijwillig, soms tijdelijk, rondom een thema, gebied of project. Ze zijn niet alleen de oren en ogen van de samenleving, maar ze zijn ook belangrijke verbinders.

Wijchen heeft veel van deze bevlogen en actieve inwoners, ondernemers, belangenbehartigers, maatschappelijk partners of andere partijen, in allerlei informele netwerken, ondernemersverenigingen en leefbaarheidsgroepen in de wijken en kernen.

4.1.1.a Vaste groepen van inwoners – vaste netwerken

Vanuit het verleden zijn de leefbaarheidsgroepen goed in beeld. Ze kennen de lokale gemeenschap, de sociaal, geografische en historische context van een gebied en de thema's die er spelen. Zij zijn hiermee niet alleen een gesprekspartner voor de gemeente. Ze zijn ook een belangrijke partner om te horen hoe inwoners hun leefomgeving ervaren, om andere kwartiermakers of sleutelfiguren te betrekken en om nieuwe initiatieven op te zetten en te versterken. Naast hun rol binnen inwonersparticipatie geven zij op gebiedsniveau gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente. Het advies moet neutraal en voor het algemene belang zijn.

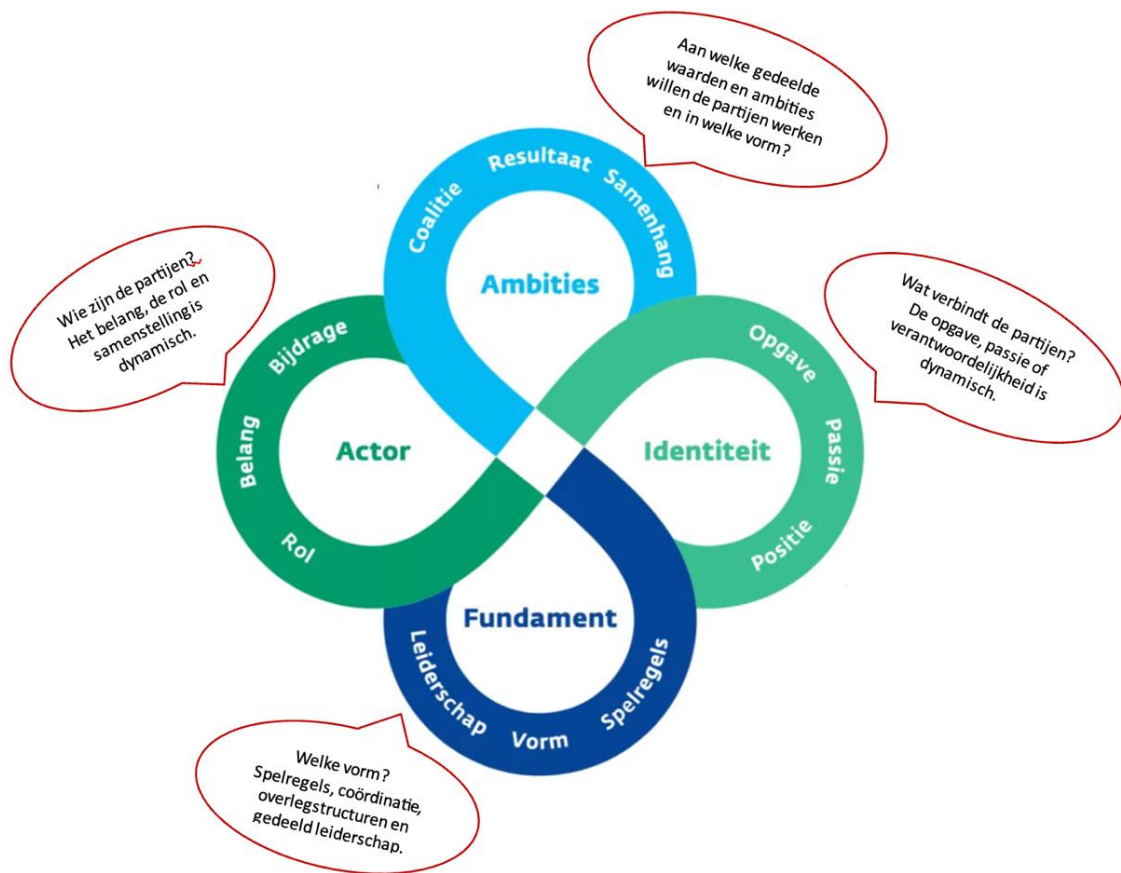
In de jaren negentig van de vorige eeuw waren leefbaarheidsgroepen de pionier van inwonersparticipatie. Maar de samenleving wordt diverser en mensen organiseren zich steeds vaker op andere manieren. Dit vraagt om een bredere aanpak van participatie met meerdere instrumenten om doelgroepen te bereiken. We zien steeds meer initiatieven van inwoners. Heel divers, zowel in aard, omvang en tijd. De kennis, ervaring, het netwerk en creativiteit van de inwoners draagt enorm bij aan het behoud of versterken van de identiteit van een plek. En daarmee een toekomstbestendig en veerkrachtig Wijchen.

Om het wijk- en kerngerichte werken en een gelijkwaardige samenwerking met inwoners beter vorm te geven, is met de leefbaarheidsgroepen een andere manier van organiseren verkend. Want het wordt steeds moeilijker om bevlogen inwoners te vinden en te behouden. Dit brengt onzekerheid met zich mee over het voortbestaan van waardevolle verbindingen voor de wijk. We denken dat ook flexibele netwerken kunnen helpen om inwoners te blijven betrekken.

4.1.1.b Flexibele netwerken

Naast vaste groepen van inwoners, ondersteunen we ook flexibele en laagdrempelige netwerken van inwoners. Zodat (kleinere) organisaties, gemeenschappen, sleutelfiguren, belangenbehartigers en vaste groepen inwoners die zich inzetten voor de wijk of kern zich, al dan niet tijdelijk, kunnen organiseren. We maken zo beter gebruik van de informele netwerken en sociale verbanden die naast leefbaarheidsgroepen bestaan.

Een flexibel netwerk gaat over verbinden en samenwerken. Het werkt vanuit gedeelde waarden, belangen en in afhankelijkheid aan een gezamenlijke opgave. Daarmee is het een dynamisch geheel van partners en opgaven. Niet iedereen hoeft zich vast en voor lange tijd te verbinden aan een netwerk. Maar op basis van wat mensen willen en kunnen, kiezen ze bij welke opgave ze aanhaken. Door samen te werken in een netwerk is er een stabiele basis met sleutelfiguren. Met inzet van de mensen waar de energie zit.

Figuur 1: De bouwstenen van een flexibel netwerk: *Wat verbindt ons hoe en met wie?*

Op hoofdlijnen is het verschil tussen een flexibel netwerk en een vaste groep inwoners *of* vast netwerk:

- Het aantal verschillende partijen,
- het opgavegericht werken,
- de tijdelijke en organische wijze van samenwerken en organiseren
- en de subsidiemogelijkheden.

De vaste groepen inwoners, zoals de leefbaarheidsgroepen, hebben een recht op bestaan door een visie die ze samen delen en hun belangen op wijk- en kernniveau. Ze hebben een rechtsvorm en maken daarmee aanspraak op jaarlijkse subsidies. Hierdoor zijn ze een stabiele verbinder en aanjager van initiatieven in de wijk. Tegelijkertijd kunnen ze partner zijn van en waarde toevoegen aan één of meerdere flexibele netwerken.

4.1.2 De kaders voor samenwerken

De ambities, rolverdeling en wederzijdse verwachtingen voor het netwerkgericht werken zijn hieronder uitgewerkt:

4.1.2.a Kaders voor vaste groepen inwoners – vaste netwerken en subsidiemogelijkheden

We stellen subsidie beschikbaar aan de vaste groepen inwoners, zoals leefbaarheidsgroepen en groepen van inwoners die zich duurzaam inzetten voor hun wijk of kern. Met de subsidie stimuleren zij inwonersinitiatieven. Vanuit de gedachte van het netwerkgericht werken, betrekken en verbinden de vaste netwerken weer andere partners. Met een representatief en laagdrempelig netwerk willen we dat iedere lokale inwoner gemakkelijk kan aansluiten.

1. Partijen hebben recht op subsidie voor de uitvoering van initiatieven als ze voldoen aan de volgende voorwaarden:

De vaste groep van inwoners heeft als doel het behartigen en bevorderen van de kwaliteit van de sociale en fysieke leefomgeving, sociale samenhang en leefbaarheid in een bepaald gebied.
Ze zijn georganiseerd op wijk of kernniveau.
Er is maximaal één vaste groep van inwoners per geografisch gebied. Zie hiervoor bijlage 1.
Het heeft een rechtsvorm zonder winstoogmerk.
Het heeft een democratisch gehalte, streeft naar een zo goed mogelijke afspiegeling van de lokale samenleving en maakt laagdrempelige toetreding mogelijk. Het is bij voorkeur een vereniging.
Het voldoet aan de verenigings- of stichtingsvoorwaarden.
Het is politiek neutraal en behartigt het algemeen belang van de wijk of kern.
Het is zelf organiserend en een lokale gesprekspartner van de gemeente.

2. Door de partijen die voldoen aan bovenstaande voorwaarden wordt op de volgende manier uitvoering gegeven aan de ambities:

De bestuursleden of afgevaardigden zijn aanspreekpunt voor de gemeente bij zaken van algemeen lokaal belang. Op verzoek vindt regelmatig overleg met de gemeente plaats.
De vaste groepen inwoners hebben minimaal een keer per jaar een algemene ledenvergadering en communiceren daarin de opgaven, thema's en kansen van de wijk of kern, voeren een administratie en doen verslaglegging.
Er is met de wethouder Leefbaarheid en de bestuurders of afgevaardigden een halfjaarlijks overleg over thema's, opgaven en kansen van lokaal en gemeentelijk belang die de doelstellingen van het netwerk raken.
Ze initiëren, stimuleren en voeren initiatieven uit ten behoeve van de kwaliteit van de sociale en fysieke leefomgeving, sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk of kern. Een overzicht van de initiatieven wordt jaarlijks gedeeld met de gemeente.
Ze hebben een website en/of meerdere communicatie- of contactmogelijkheden en zijn afgestemd op de lokale samenleving en stakeholders. Ze maken naar wens gebruik van het digitale platform 'Open Stad' van de gemeente.
Om hun werk goed te kunnen doen, halen ze regelmatig actief informatie op in hun wijk of kern en delen ze actief hun informatie en nieuws met de gemeenschap.
Het is van de inwoners en zij zijn zelf verantwoordelijk voor de organisatie hiervan. De gemeente informeert, adviseert, faciliteert of werkt samen.
Indien gewenst wordt er jaarlijks een wijkschouw of wijktour georganiseerd.

3. Hoe wordt door de gemeente samengewerkt met de vaste netwerkpartners die voldoen aan de voorwaarden voor subsidie (1) en uitvoering van de ambities (2)?

De gemeente informeert, adviseert en faciliteert waar nodig.
De gemeente stelt een gebiedscoördinator beschikbaar die aanspreekpunt is voor vragen en belangen van algemeen belang die op wijk- of kernniveau spelen. Hij of zij, signaleert wensen, thema's en kansen in de wijk en werkt samen met de inwoners en partners aan de gebiedsaanpak en ondersteunt bij inwonersinitiatieven.
De gemeente coördineert het halfjaarlijks overleg met de bestuurders of afgevaardigden.
De gemeente verstrekt een waarderingssubsidie ² aan de vaste groepen inwoners die zich inzetten voor bevordering van de leefbaarheid en het faciliteren en uitvoeren van initiatieven op wijk- en kernniveau.

---

²In deze subsidieregeling wordt verwezen naar de checklist uit 2011. Wanneer de Subsidieregeling Wijchen uit 2021 wordt geactualiseerd, worden de voorwaarden uit het kader Netwerkgericht werken uit 4.1.2.a onder 1 opgenomen in de Subsidieregeling en wordt het bedrag aangepast.

4.1.2.b Nieuwe stijl

Met dit nieuwe kader vervallen de afspraken uit de checklist uit 2011 en de beslisnota leefbaarheidsgroepen (18 januari 2011). De checklist en de nota hadden als doel om het functioneren van de leefbaarheidsgroepen en de samenwerking met de gemeente te monitoren. Met de wijk- en kernaanpakken vervallen ook de dorps- en stadontwikkelingsplannen. Het budget dat hiervoor was gereserveerd, wordt nu besteed aan de uitvoering van inwonersinitiatieven in de wijken en kernen. Vaste netwerken, zoals de huidige leefbaarheidsgroepen of andere groepen van inwoners die zich voor lange tijd inzetten voor hun wijk of kern maken aanspraak op dit budget. Als zij aan de voorwaarden voldoen, zoals vermeld onder 4.1.2.a onder 1.

We werken van buiten naar binnen en van binnen naar buiten. En we dagen inwoners, (lokale) netwerkpartners, sleutelfiguren en gemeenschappen uit om op thema, project of gebiedsniveau samen te werken en elkaar te versterken. Met deze aanpak blijven we in gesprek. Zetten we in op flexibiliteit, zelforganiserend vermogen, een geografische vertegenwoordiging en gedeelde waarden en belangen. We streven in onze opgaven naar een zo goed mogelijke afspiegeling van de inwoners in de wijken of kernen

Met dit kader zetten we dus breder in op netwerkgericht werken. Naast de bekende leefbaarheidsgroepen zijn er ook allemaal andere (organische) netwerken waar we graag mee samen werken. Hiermee maken we beter gebruik van de kennis, kunde en creativiteit van inwoners, ondernemers en partners en het informeel netwerk van sociale verbanden dat bestaat naast de leefbaarheidsgroepen.

Zo zijn er laagdrempelige, flexibele en representatieve netwerken van inwoners en organisaties in een gebied. Tezamen werken we dan aan een gebiedsgerichte aanpak, maar ook aan gedeelde kleinere opgaven. Waarbij de gebiedscoördinator een belangrijke verbindende rol vervult.

4.1.3 Werken met gebiedscoördinatoren

Met de inzet van 3 gebiedscoördinatoren geven we uitvoering aan het wijk- en kerngericht werken (Strategisch Kompas Wijchen 2035). De gebiedscoördinator is de schakel tussen de gemeente en de wijken en kernen. En vervult daarmee een belangrijke verbindende en koershoudende rol. Hij of zij is zichtbaar in de wijken en kernen. Voortdurend in gesprek met inwoners, ondernemers, partners, sleutelfiguren en belangenbehartigers, zoals leefbaarheidsgroepen, natuurorganisaties of ondernemersverenigingen. Op deze manier vertaalt hij of zij vragen en ontwikkelingen naar de praktijk.

Samen met de inwoners stelt de gebiedscoördinator wijk- of kernaanpakken op. En betreft hierin thema's zoals een gezonde en sociale leefomgeving, klimaatadaptatie, duurzaamheid, maar ook Wijchens erfgoed en archeologie. Deze integrale en domeinoverstijgende aanpak is nodig vanuit de groeiende conflicterende belangen en voor het oppakken van kansen.

Wat goed werkt, behouden of versterken we. We kijken naar thema's en behoeften die op wijk- of kernniveau spelen. Ook hebben we aandacht voor het versterken van sociale cohesie en veerkracht in de wijken. Want iedere wijk of kern heeft andere voorzieningen, omgevingskwaliteiten en doelgroepen. Maatwerk is nodig om de lokale context en het beleid zo op elkaar af te stemmen, dat de aanpak bijdraagt een veerkrachtige en toekomstbestendige leefomgeving.

Samenwerken

Hierbij gaat de gemeente de samenwerking aan met inwoners, ondernemers of maatschappelijke partners om uiteindelijk een goed voorstel neer te kunnen leggen bij de gemeenteraad. Of ze pakken binnen een project samen taken op.

Participatie en cocreatiekader, 2024

Naast het opstellen van deze wijk- en kernaanpakken is de gebiedscoördinator zowel binnen als buiten de organisatie blijvend in gesprek met verschillende beleidsambtenaren, inwoners, ondernemers, sleutelfiguren, maatschappelijk partners en belangenbehartigers. Waar nodig vraagt hij hun actief om advies op thema of gebiedsniveau. Of hij betreft hen erbij. Dit kan individueel, maar ook in de vorm van tijdelijke werkgroepen of wijktafels.

Ook is de gebiedscoördinator naast de andere beleidsambtenaren aanspreekpunt voor thema's die op wijk of kernniveau spelen. Wensen, knelpunten en kansen brengt hij in kaart en hij zorgt dat de juiste ambtenaar er verder mee aan de slag gaat. Extern worden de juiste partners erbij betrokken. Hij helpt bij het vinden van oplossingen. Of het verder brengen van kansen en initiatieven. Voorop staat dat de gebiedscoördinator handelt in het algemeen belang en met aandacht voor de diversiteit en inclusiviteit van de samenleving.

Initiatieven en ideeën vanuit de samenleving brengt de gebiedscoördinator samen en hij stimuleert ze. Hij brengt ze verder de organisatie in en weegt ze met de juiste partijen integraal af. Bij de gemeente komen de initiatieven via verschillende routes binnen. Dit kan zijn via de gebiedscoördinatoren zelf, het digitale platform 'Open Stad' of een andere officiële route. Ook initiatieven uit de interne organisatie zijn welkom. In de toekomst worden inwonersinitiatieven mogelijk periodiek via een initiatieventafel³ beoordeeld.

Op uitvoeringsniveau denkt de gebiedscoördinator mee welke rol voor de gemeente het meeste passend is. Dit kan zijn; coördineren, faciliteren, adviseren, participeren of co-creëren.

De gebiedscoördinator richt zich in hoofdlijn op:

- Het opstellen, coördineren en monitoren van wijk- en kernaanpakken en is zich bewust van de rol van participatie en cocreatie.
- Het verbeteren van de (integrale en domeinoverstijgende) samenwerking op wijk- en kernniveau.
- Het bouwen en onderhouden van een goed netwerk, inclusief samenwerken met (vaste en flexibele) netwerken.
- Het stimuleren, coördineren en zijn van een ingang voor inwonersinitiatieven.
- Het beheer van eventuele wijkbudgetten.
- Het signaleren van thema's, behoeften en kansen in de lokale samenleving.
- Het aanspreekpunt zijn voor algemene belangen die op wijk- of kernniveau spelen.
- Het verbinden van gemeente, inwoners, ondernemers, maatschappelijk partners en belangenorganisaties.

De gebiedscoördinator is een spin in het web, een verbinder van de interne organisatie en de samenleving, maar is niet de enige contactpersoon. Ook de andere beleidsambtenaren blijven aanspreekpunt voor en in gesprek met de inwoners.

Met de inzet van gebiedscoördinatoren zetten we de kennis, ervaring en creativiteit uit de samenleving in voor onze opgaven. We werken samen vanuit gedeelde waarden, belangen en vertrouwen voor een duurzaam en toekomstgericht Wijchen. Zo spelen we in op veranderingen in de samenleving en op thema's in de wijk. En stimuleren we inwoners initiatieven. Dat doen we met een flexibele aanpak en door in gesprek te blijven met inwoners. Het maatschappelijk resultaat is hierin een belangrijke waarde.

---

³Initiatieventafel: Periodiek worden maatschappelijke initiatieven die bij de gebiedscoördinatoren, het digitale platform of andere officiële route binnen de organisatie zijn binnengekomen integraal afgewogen. We borgen op deze manier de kennis, ervaring en creativiteit van de samenleving, maken koppelkansen zichtbaar en kunnen budgetten stapelen. (Pilot in 2026.)

4.1.4 Financiën

4.1.4.a Subsidie voor vaste groepen van inwoners – vaste netwerken

Het college van burgemeester en wethouders stelt een waarderingssubsidie beschikbaar aan vaste groepen inwoners, die zich op wijk-, kern- of stadsniveau blijvend inzetten voor het behoud of de versterking van de kwaliteit van de sociale en fysieke leefomgeving, de sociale samenhang en leefbaarheid, (paragraaf 4.1.2. a).

Waarderingssubsidie

We willen de betrokkenheid van actieve inwoners stimuleren, tegemoetkomen in de kosten en stimuleren in het faciliteren van initiatieven. Vanaf 2026 kan door de vaste groepen van inwoners jaarlijks een waarderingssubsidie van 3250 euro worden aangevraagd voor hun wijk of kern.

De waarderingssubsidie bestaat uit:

1. De waarderingssubsidie zoals bedoeld in de Subsidieregeling Wijchen (2021)

Volgens die regeling stelt de gemeente Wijchen voor inwoners die zich georganiseerd inzetten voor het bevorderen van de leefbaarheid, jaarlijks een waarderingssubsidie van 750 euro ter beschikking (Subsidieregeling Wijchen, 2021, hoofdstuk 5, artikel 29, lid 2, onder i).

In deze subsidieregeling wordt verwezen naar de checklist uit 2011. Wanneer in 2026 de Subsidieregeling Wijchen (2021) wordt geactualiseerd, wordt de waarderingssubsidie aangepast aan de voorwaarden uit het kader Netwerkgericht werken uit 4.1.2.a onder 1.

2. Een budget voor het initiëren, faciliteren en uitvoeren van initiatieven op wijk en kernniveau

Met dit initiatieven-budget halen we kennis van buiten naar binnen en faciliteren we lokale initiatieven. Vanaf 2026 hebben de vaste groepen inwoners in de wijken en kernen jaarlijks 2500 euro beschikbaar. Het is daarmee een vervanging van de afzonderlijke werkbudgetten voor de dorps- en stadsontwikkelingsplannen die onder regie van 6 leefbaarheidsgroepen werden uitgevoerd.

Het budget kan vrij worden besteed aan duurzame lokale initiatieven of activiteiten die vanuit de samenleving ontstaan en passen binnen het gemeentelijk beleid. Gezamenlijk bepaalt het vaste netwerk van inwoners voor welke opgaven zij zich inzetten en hoe zij de overige inwoners daarbij betrekken.

Per geografisch gebied is één waarderingssubsidie beschikbaar. De geografische indeling van de vaste netwerken staat in bijlage 1 van dit kader benoemd. De budgethouder van de gemeente zal jaarlijks monitoren of de uitgaven passen binnen voornoemde ambities en het budget mag tot 10.000 euro worden opgespaard.

4.1.4.b Subsidies en budgetten voor grote en kleine initiatieven

We willen inwoners stimuleren en faciliteren en ondersteunen in de uitvoering van hun ideeën en activiteiten. Voor inwoners, maatschappelijk partners, ondernemers, belangenbehartigers en de (flexibele en vaste) netwerken bestaan er ook subsidiemogelijkheden voor eenmalige grote of kleine initiatieven en activiteiten.

Werk- en initiatievenbudget

Gebiedscoördinatoren krijgen een werkbudget om de ambities uit het participatie- en cocreatiekader uit te voeren. Jaarlijks wordt een bedrag van 15.000 euro beschikbaar gesteld. Met dit bedrag kunnen zij samenwerken met inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners voor het opstellen en uitvoeren van de wijk- en kernaanpakken.

Meerdoenertjes & Buurtfonds

Hierbij worden initiatieven en activiteiten mogelijk gemaakt die het welzijn en de leefbaarheid bevorderen. Met de nadruk om verbinden en ontmoeten. Via welzijnsorganisatie MeerVoormekaar kunnen inwoners laagdrempelig subsidie aanvragen voor hun buurt of wijk.

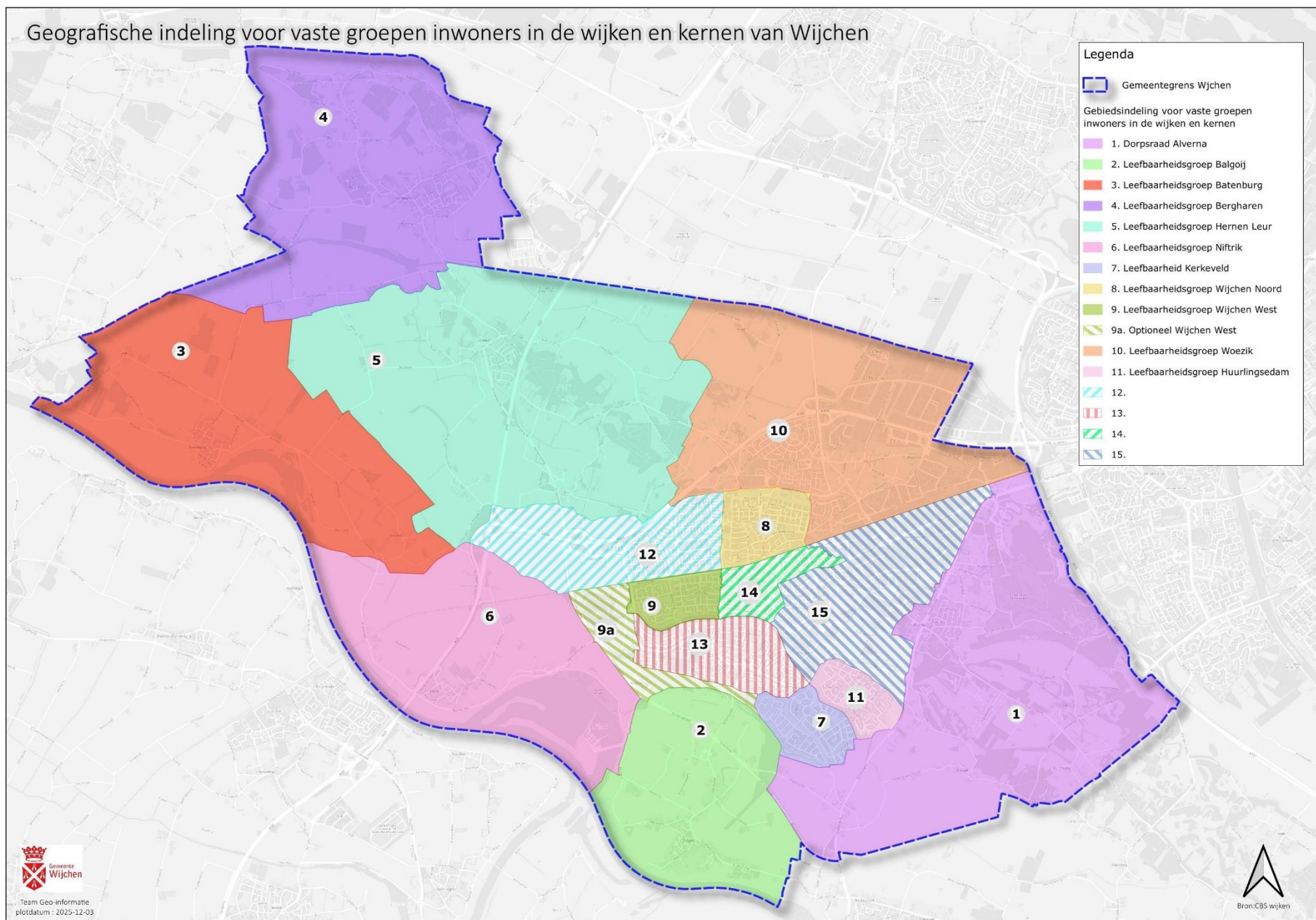
Waarderingssubsidie

Voor lokale activiteiten op het gebied van zorg, kunst, sport, cultuur, jeugd- en ouderenwerk en zonder winst oogmerk kan een waarderingssubsidie worden aangevraagd (Subsidieregeling Wijchen 2021, hoofdstuk 5 artikel 29).

Reguliere subsidies en projectsubsidies

Voor projecten met als doel het uitvoeren van experimenten, pilots of nieuwe activiteiten kan een projectsubsidie worden aangevraagd (Subsidieregeling Wijchen 2021, hoofdstuk 7 artikel 32, lid 1).

Bijlage 1

Opvolgen advies raads werkgroep Inwonersparticipatie

Deze motie hoort bij

161784 Informatienota Advies aan de raad n.a.v. evaluatieonderzoek financiële bijdrage aan Dorps- en Stadsontwikkelingsplannen

Vergadering

Openbare raadsvergadering op 29 februari 2024

Indieners

Indieners:

PvdA – Titus Burgers

Kernachtig Wijchen – Annemarie Driessen-Slingerland

VVD – Wessel Krale

Wijchen Lokaal – Leo Herms

D66 – Maikel Lukkezen

GroenLinks – Henry Tiemessen

CDA – Marlien Josse-de Visser

Motienummer

1.

Verzoek aan het college van B & W

1. In/bij de perspectiefnota 2024 met een voorstel te komen hoe het op te stellen participatiekader "Participatie en co-creatie" verbonden kan worden met de passage in het Strategisch Kompas Wijchen2035 om tot integrale wijk-, stad- en dorpsplannen te komen, met daaraan gekoppelde wijkbudgetten en wijkregisseurs.
2. In/bij de perspectiefnota 2024 in het hiervoor genoemde voorstel ook een voorstel te doen m.b.t. de status van het stadsontwikkelingsplan en de dorpsontwikkelingsplannen en de positie van de leefbaarheidsgroepen in de kernen.
3. Laat de Bestemmingsreserve DOPs met ingang van 1 januari 2025 onder de verantwoordelijkheid van het college vallen.

Aanleiding

De raad heeft een raads werkgroep Inwonersparticipatie ingesteld en de leden van deze raads werkgroep benoemd. De raads werkgroep bestaat uit 7 leden, van iedere fractie in de raad een afgevaardigde. De burgemeester is voorzitter van de raads werkgroep, maar geen lid. De griffie ondersteunt de raads werkgroep.

De raads werkgroep heeft de opdracht opgepakt en uitgevoerd, die de raad zichzelf had

gesteld op 6 november 2014 via een raadsbreed amendement.

De raadswerkgroep Inwonersparticipatie heeft de DKK gevraagd om de evaluatie uit te voeren. DKK staat voor Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland.

Het gaat dus om een evaluatie van de dorpsontwikkelingsplannen en het

stadsontwikkelingsplan en de financiële bijdrage aan de uitwerking van deze plannen.

Het gaat niet om een evaluatie van wijkontwikkelingsplannen of vergelijkbare plannen in de kern Wijchen.

De raadswerkgroep Inwonersparticipatie heeft op basis van de uitkomsten van het onderzoek kennisgenomen van de in het rapport geuite wensen van de leefbaarheidsgroepen.

De raadswerkgroep meent dat er sinds 2008 en 2014 veel is veranderd in het denken over de verantwoordelijkheden van de raad en van het college. Waar in 2008 en 2014 de raad een rol zag voor zichzelf om aan de slag te gaan met een vertegenwoordiging uit de kernen via een Stuurgroep Dorps- en stadsontwikkelingsplannen, ziet de raadswerkgroep Inwonersparticipatie dat die rol bij het college past en niet bij de raad. De raad is er om toe te zien op hoe de maatschappelijke opgaven waar raadsbesluiten over genomen worden door het college worden uitgevoerd.

Beoogd effect

Duidelijkheid scheppen:

- Naar de leefbaarheidsgroepen over de status van de dorps- en stadsontwikkelingsplannen.
- Naar de leefbaarheidsgroepen over de status van de leefbaarheidsgroepen.
- Over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen raad en college n.a.v. het denken over de ontwikkelingen in de afgelopen jaren m.b.t. inwonersparticipatie.

Argumenten

1.1. *Het Strategisch Kompas is in 2022 vastgesteld en de ideeën die leven over het participatiekader worden in Q1 2024 uitgewerkt.*

De indieners denken dat het een realistisch verzoek is om in Q2 2024 een voorstel van het college te mogen verwachten.

2.1.1 *Het is goed dat de leefbaarheidsgroepen nog dit jaar duidelijkheid krijgen over de rol die zij kunnen spelen in het nieuwe participatiekader.*

In diverse overleggen met raads- en commissieleden is vanuit de leefbaarheidsgroepen aangegeven dat zij aan de slag willen met de actualisatie van het dorps- of stadsontwikkelingsplan. Als niet duidelijk is hoe het gemeentebestuur denkt over deze actualisatie, is er een kans op een afbreukrisico m.b.t. de betrokkenheid van leefbaarheidsgroepen bij de uitwerking van gemeentelijke plannen.

Ook is het belangrijk dat duidelijkheid wordt gegeven aan de leefbaarheidsgroepen over de status van de leefbaarheidsgroepen in het grote geheel van inwonersparticipatie.

3.1 *Een eigen budget van de raad voor de DOPs en het SOP is een vreemde eend in de bijt en scheidt verwarring.*

De raad stelt beleid op het gebied van leefbaarheid vast; het college voert het beleid uit met de middelen die de raad beschikbaar stelt aan het college.

Beslisnota

Leefbaarheidsgroepen

Wijchen, 18 januari 2011

Geachte leden van de raad,

Beslispunten

1. Checklist vast te stellen, teneinde een instrumentarium te hebben om te beoordelen of leefbaarheidsgroepen officieel gesprekspartner van de gemeente zijn en in aanmerking komen voor subsidie.
2. Verbeterplan voor het op niveau krijgen van de gemeentelijke processen en het functioneren en het democratisch gehalte van de leefbaarheidsgroepen.

Inleiding.

Het vorige college had in haar coalitieakkoord aangegeven dat ze een onderzoek wil naar het functioneren en de legitimiteit van de leefbaarheidsgroepen. In 2009 is dit onderzoek uitgevoerd en ter informatie aan u voorgelegd in de raadsvergadering van 14 oktober 2010.

Het onderzoek en de uitkomsten ervan zijn in de tussentijd uitgebreid besproken met de leefbaarheidsgroepen. Allereerst op 9 maart 2010. De leefbaarheidsgroepen hebben toen te kennen gegeven zich niet te herkennen in het onderzoek. Wel is afgesproken dat er een kwaliteitslag gemaakt wordt en zijn de thema's benoemd op basis waarvan dit gebeurt: het democratisch gehalte van de leefbaarheidsgroepen, het functioneren van de leefbaarheidsgroepen en de samenwerking met de gemeente.

Op 18 mei 2010 is er een tweede bijeenkomst georganiseerd met de leefbaarheidsgroepen waarin de thema's verder zijn uitgewerkt. De uitwerking is de basis voor de checklist die nu voorligt. Ook is gebruik gemaakt van het concept-convenant van 1998 en een gedragscode die is opgesteld door de leefbaarheidsgroep Noord.

Op 16 november 2010 is er een informatiebijeenkomst geweest met de leefbaarheidsgroepen, waarvoor ook de Werkgroep Burgerparticipatie van de raad is uitgenodigd. De checklist is toen gepresenteerd. Op deze avond is overeenstemming bereikt met de leefbaarheidsgroepen over de checklist en de voorstellen voor de uitvoering. Deze voorstellen zijn opgenomen in het verbeterplan (zie bijlage).

Binnen de context van burgerparticipatie in het algemeen zijn de leefbaarheidsgroepen een vorm van burgerparticipatie naast vele andere vormen die de gemeente ook kent en waar ook mee gewerkt wordt/is, zoals cliëntenraden, inspraakprocedures, bezwaarprocedures, burgerpanels, enquêtes op de websites, etc.

Beoogd effect

De gemeente hecht eraan zo goed en zo veel mogelijk haar oor te luister te leggen bij de burger, om zo gebruik te maken van de kracht van de samenleving. Met het op een hoger plan brengen van de legitimiteit (o.a. rechtsvorm wordt verplicht) en het functioneren van de leefbaarheidsgroepen, heeft de gemeente een direct kanaal naar de burger opengezet waar betrouwbare informatie en advies gewonnen kan worden over wijk/buurt of dorp. De leefbaarheidsgroep krijgt daar voor terug dat zij in een zo vroeg mogelijk stadium wordt berokken bij ontwikkelingen in hun wijk, buurt of dorp.

Argumenten

1.1 Met de checklist zijn afspraken duidelijk en meetbaar.

Voorafgaand aan de checklist zijn er convenanten afgesloten met de leefbaarheidsgroepen. In de convenanten waren afspraken opgenomen die vooral de goede intenties van beide partijen verwoordden. In de loop der jaren is er een groot verschil ontstaan in het functioneren van de leefbaarheidsgroepen onderling en heeft de samenwerking met de gemeente daaronder te lijden gehad. Hierdoor is de behoefte ontstaan aan meer duidelijkheid over het minimaal gewenste kwaliteitsniveau. De checklist is een meetinstrument om de kwaliteit en het functioneren van de leefbaarheidsgroepen en de samenwerking met de gemeente te meten. Bij een positieve score van 80% of meer is de leefbaarheidsgroep gesprekspartner voor de gemeente. Bij een score van minder dan 80% is de leefbaarheidsgroep dat niet meer.

Door de afspraken SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) te maken, kan vastgesteld worden of er aan het gewenste kwaliteitsniveau voldaan is en kunnen er consequenties aan verbonden worden als het niveau niet gehaald is.

1.2. Met de checklist is het democratisch gehalte vormgegeven.

Tot nu toe hebben de meeste leefbaarheidsgroepen geen rechtsvorm. Hierdoor is het democratisch gehalte moeilijk vast te stellen en is het lastig om hierover afspraken te maken. In de checklist is opgenomen dat de leefbaarheidsgroep een vereniging of stichting moet zijn. De verenigingsvorm is de meest democratische vorm, want de leden bepalen zelf wie hun bestuur is en er is minimaal éénmaal per jaar een Algemene Ledenvergadering.

Het is ook mogelijk om een stichting te worden, omdat de leefbaarheidsgroepen hebben aangegeven geen behoefte te hebben aan administratieve rompslomp. Om het democratisch gehalte van de stichtingsvorm te verankeren zijn er bepalingen opgenomen in de checklist bij punt 4: communicatie.

Bij de stichtingsvorm is afgesproken dat er een minimum van 3 leden moet zijn. De voorkeur gaat echter uit naar 5 leden. Wij zullen dit bij de realisatie van de afspraken stimuleren.

1.3. Met de checklist is er overeenstemming over het functioneren van de leefbaarheidsgroepen.

De leefbaarheidsgroep Noord heeft een gedragscode ontwikkeld voor leefbaarheidsgroepen. Dit is de basis voor de afspraken bij punt 5, pag. 3 van de checklist. De afspraken geven een duidelijk beeld van wat er van een (bestuurs)lid van een leefbaarheidsgroep wordt verwacht, zoals politiek neutraal zijn, het vermijden van belangenverstremming en afstemming met de voorzitter als er naar buiten getreden wordt.

2.1. Met een verbeterplan is duidelijk wat er wanneer gebeurt.

Het verbeterplan heeft duidelijke afspraken over de stappen die genomen worden om tot het gewenste resultaat te komen. Deze stappen staan uitgewerkt in het verbeterplan, gekoppeld aan een tijdsplanning. Het verbeterplan kent twee onderdelen; de stappen die met de leefbaarheidsgroepen gezet worden en de stappen die de gemeente moet zetten om van haar kant de samenwerking te verbeteren. Hiervoor is een apart intern gemeentelijk traject ontwikkeld.

Onderdeel van het verbeterplan is de afspraak dat de checklist ingevuld is en ingediend bij de gemeente voor 15 december 2010. Hieraan hebben 10 van de 11 leefbaarheidsgroepen voldaan. De leefbaarheidsgroep die dit heeft nagelaten, krijgt een brief na het collegebesluit, waarin staat dat ze geen officiële gesprekspartner meer zijn voor de gemeente.

Kanttekeningen

1.1. Beleidsregel subsidieverstrekingen 2008 moet aangepast.

Elke groep die de doelstelling heeft om de leefbaarheid in de buurt, wijk of dorp te bevorderen en die belast is met de belangenbehartiging ervan kan een waarderingssubsidie aanvragen. Nu we dit verbeteringstraject zijn ingegaan met de

checklist als basisdocument moet de relatie met de subsidieverlening ook vormgegeven worden. Dit kan door beleidsregel 2.25 subsidieverstrekingen 2008 aan te passen. Dit traject zal na het raadsbesluit in gang gezet worden.

1.2. Kwaliteitsverbetering kost geld.

Een eis die de gemeente stelt is dat de leefbaarheidsgroepenrechtspersoonlijkheid krijgen. Nu hebben de meeste leefbaarheidsgroepen dit niet. Een rechtsvorm worden kost geld. Een deel van deze kosten komen jaarlijks terug (kosten Kamer van Koophandel).

Financiën

Het budget voor de leefbaarheidsgroepen is: € 7.027,72. Per leefbaarheidsgroep is er een waarderingssubsidie beschikbaar van: € 500,-. Er zijn 10 leefbaarheidsgroepen (de leefbaarheidsgroep die de checklist niet heeft ingevuld is niet meegeteld).

Budget 2011:	€ 7.027,72
Besteding: 10 x € 500 = € 5.000	<u>-€ 5.000,00</u>
Nog te besteden:	€ 2.027,72

Het resterende bedrag wordt gereserveerd voor incidentele aanvragen die in de loop van het jaar binnenkomen.

Er zijn 9 leefbaarheidsgroepen die een vereniging of stichting worden. Kosten voor de Kamer van Koophandel en de notaris samen komen op € 3.000.

Voor 2011 accepteren we een eenmalige overschrijding van € 3.000. Dit wordt gemeld in de betreffende maandrapportage.

De jaarlijks terugkerende kosten voor de Kamer van Koophandel zijn: € 300 (10 x € 30).

Om deze kosten op te vangen wordt de waarderingssubsidie verhoogd van € 500,- per jaar naar € 550,- per jaar. Totaal komt de waarderingssubsidie voor alle leefbaarheidsgroepen op: € 6.050 per jaar. Dit past binnen het reguliere budget. Deze wijziging gaat in per 2012. Het jaar 2011 is een overgangsjaar.

Voor ophoging van de waarderingssubsidie wordt ook het bedrag van beleidsregel 2.25 aangepast.

Uitvoering

Na het raadsbesluit wordt de checklist ingevuld en ondertekend naar de leefbaarheidsgroepen gezonden.

Voor de uitvoering is een verbeterplan gemaakt. Zie hiervoor de bijlage.

De leefbaarheidsgroepen hebben in het kader van de nul-meting hun deel van de checklist ingevuld. Hieraan is te zien dat men vindt dat men nu al aan de eisen voldoet. Een aantal geeft aan nog geen jaarprogramma te hebben en de meesten hebben nog geen rechtsvorm. Er is een jaar de tijd om deze punten te verbeteren. Twee leefbaarheidsgroepen hebben al een stichtingsvorm. Dit zijn Nifrik en Bergharen.

Afspraken gemeente:

Op pag. 4: "afspraken gemeente" hebben we ons deel van de checklist ingevuld.

Samengevat komt het erop neer dat we als gemeente een verbeterslag gaan maken door eenduidig en consequent te communiceren. Zowel voor de leefbaarheidsgroepen als de ambtenaren is het onduidelijk wanneer een leefbaarheidsgroep geïnformeerd moet worden en welk niveau van participatie wordt verwacht. Overigens kunnen we deze uitwerking mogelijk ook als pilot gebruiken om burgerparticipatie in brede zin beter te verankeren in de gemeentelijke werkprocessen. Dit mede gezien in het licht van de kracht van de samenleving.

Ook het verankeren van de leefbaarheidsgroepen in de werkprocessen en het beter gebruik maken van de wijkcontactadviseurs als linking pin tussen leefbaarheidsgroep en ambtenaren, is een verbeterpunt.

Wat we goed doen is het overleg met de wijkwethouder, de subsidiëring, het overleg met de wijkcontactadviseur en de leefbaarheidsgroepen en het reageren binnen wettelijke termijnen.

Voor het realiseren van de gewenste verbeteringen komt er een interne werkgroep. Ook wij hebben hiervoor een jaar de tijd.

Nieuwe leefbaarheidsgroepen

Er wordt een verbeteringslag gemaakt met de bestaande leefbaarheidsgroepen. Voor nieuwe groepen zijn er geen afspraken. Er zijn nog geen aanvragen bekend, maar we willen hierop wel voorbereid te zijn. Dit kan op de volgende wijze:

- Een nieuwe leefbaarheidsgroep dient schriftelijk een verzoek in voor de erkenning als leefbaarheidsgroep.
- De leefbaarheidsgroep krijgt de checklist toegestuurd en stuurt deze ingevuld en ondertekend retour.
- De leefbaarheidsgroep krijgt een jaar de tijd om aan de vereisten te voldoen. Lukt dit, dan is de groep gesprekspartner voor de gemeente en kan ze na dat jaar in aanmerking komen voor de waarderingssubsidie. Lukt dit niet, dan is de groep geen leefbaarheidsgroep, noch gesprekspartner voor de gemeente.
- De eenmalige kosten voor de rechtsvorm en de Kamer van Koophandel worden vergoed door de gemeente.

Bijlagen

1. Checklist
2. Verslag bijeenkomst 16-11 2010

Ter inzage

3. Ingevulde lijsten van de LBG's

Burgemeester en wethouders van Wijchen,
de secretaris, de burgemeester,

---

11 IZ 049

Raadsbesluit

Leefbaarheidsgroepen

De raad van de gemeente Wijchen;

Gelet op:
gelezen het voorstel van college van burgemeester en wethouders over de
leefbaarheidsgroepen van: 18 januari 2011
besluit:

1. Checklist vast te stellen
2. Verbeterplan voor kennisgeving aan te nemen

Aldus besloten door de gemeenteraad in zijn openbare vergadering van
17 maart 2011.

De voorzitter,

De griffier,

Verbeterplan leefbaarheidsgroepen.

Extern: traject met de leefbaarheidsgroepen:

1. Nulmeting: inleveren ingevulde checklist voor 15 december 2010. Wanneer hieraan niet voldaan is, wordt de leefbaarheidsgroep niet meegenomen in het vervolgtraject en is de leefbaarheidsgroep geen gesprekspartner meer voor de gemeente. Dit wordt schriftelijk kenbaar gemaakt, na het collegebesluit van 18 januari 2011. Geïnventariseerd wordt hoe de stand van zaken is en wat er nodig is per groep om aan de eisen te voldoen.
2. Start verbeterperiode van 1 jaar na het besluit van de raad op 17 maart 2011. De gemeente start met het omzetten naar een rechtsvorm van de leefbaarheidsgroepen.
3. Mei/juni 2011: check van de stand van zaken met betrekking tot de verbeteringen en inventarisatie naar de ondersteuningsbehoefte.
4. December 2011: check van de stand van zaken m.b.t. de verbeteringen en een prognose van wie wel/niet gesprekspartner blijft.
5. Maart 2012: brief van de gemeente aan alle leefbaarheidsgroepen met de mededeling of men voor dat jaar wel/niet gesprekspartner is. Ook start de evaluatie van het proces (hoe is het gelopen) en de inhoud (checklist), (wat is goed, wat kan beter)?

Intern traject voor de gemeente:

1. Inventariseren welke ambtenaren met de leefbaarheidsgroepen te maken hebben. Is gebeurd. 40 ambtenaren van verschillende afdelingen (BMO, WZO, OW, B&L, RME).
2. Informeren van betrokken ambtenaren. Is gebeurd: 29 en 30 november, 6 en 14 december 2010.
3. Er wordt een werkgroep gevormd met een vertegenwoordiging per afdeling. Deze groep gaat het onderdeel "afspraken gemeente" van de checklist uitwerken: dit betreft: eenduidige communicatie, verbeteren werkprocessen en een duidelijke rol voor de wijkcontactadviseur.
4. Uitgewerkte voorstellen worden ter besluitvorming voorgelegd aan het college.
5. Leefbaarheidsgroepen worden geïnformeerd over de gemaakte afspraken.
6. Er worden ambassadeurs benoemd per afdeling die de uitvoering van de gemaakte afspraken monitoren.

GEMEENTE
WIJCHEN

“Checklist” Leefbaarheidsgroep “naam”

Afspraken tussen gemeente en LBG

Afkortingen

LBG: Leefbaarheidsgroep
WCA: wijkcontactadviseur
DOP: Dorpsontwikkelingsplan
ASV: Algemene Subsidie Verordening

Algemeen

- De LBG's zetten zich in voor de gezamenlijke belangen van de bewoners van wijken en dorpen met als doel de leefbaarheid te bevorderen.
- De LBG heeft de intentie om de gemeente op het juiste moment te informeren over zaken die relevant zijn voor de gemeente.
- De LBG's zijn een vertegenwoordiging van de bewoners en daarom een belangrijke gesprekspartner voor de gemeente.
- Naast de LBG's zijn er vele andere vormen van burgerparticipatie, zoals direct belanghebbenden uit de straat of horend bij het thema / onderwerp.
- De LBG is een geïnstitutionaliseerde vorm van burgerparticipatie in Wijchen (naast de cliëntenraden).
- De LBG kan gevraagd en ongevraagd adviseren.
- De gemeente zal de adviezen van de LBG wegebruiken en gebruiken, maar kan deze ook beargumenteerd naast zich neer leggen.
- Adviezen en / of betrokkenheid van de LBG wordt bepaald door de reikwijdte van het onderwerp.

Proces

- De afspraken in dit document zijn vastgesteld in de raad van: 17 maart 2011
- De LBG is gesprekspartner voor de gemeente als punt ③ gerealiseerd is en de punten, ④ en ⑤ voor 80% + is of meer, een jaar na de nulmeting.
- De invulling van de checklist dient onderbouwd met onderliggende stukken.
- De LBG en de gemeente ondertekenen de checklist, als formalisering voor de samenwerking.
- Met de vaststelling van de checklist door de raad vervalt de werking van het convenant van 1995.
- Er geldt een opzegtermijn van 2 maanden.

Inhoud

① Domeinen

De LBG's kunnen zich bezighouden met de volgende onderwerpen:

- Ruimtelijke ordening
- Woningen
- Voorzieningen
- Sociale samenhang
- Fysieke leefomgeving
- Groen
- Verkeer

② Participatieniveau

De LBG wordt geïnformeerd over zaken die in de wijk of buurt spelen. Het is aan de gemeente om bij “kleine onderwerpen” beperktere vormen van participatie te kiezen en bij “grotere onderwerpen” op te schalen naar vormen van participatie die de LBG overstijgen (zie ook de DOP's). Het niveau van inspraak wordt vooraf bepaald door de gemeente. Mogelijke niveaus zijn (participatieladder):

- De LBG wordt geïnformeerd door de gemeente (de LBG krijgt informatie toegestuurd)
- De LBG wordt geconsulteerd door de gemeente (bijv. d.m.v. een enquête)
- De LBG wordt geraadpleegd door de gemeente (overleg met gemeente en advies wordt gevraagd)
- De LBG en de gemeente werken samen (overleg met consensus en gezamenlijke afspraken)
- De gemeente draagt verantwoordelijkheid over aan de LBG (LBG krijgt fin. middelen. Gemeente heeft geen bemoeienis met de besluitvorming)

③ Democratisch gehalte

Om de legitimatie van de LBG's te borgen, moet er voor een rechtsvorm gekozen worden, zonder winstoogmerk. De voorkeur van de gemeente gaat uit naar de verenigingsvorm, maar de stichtingsvorm is een goed alternatief. De democratische legitimatie van de stichting wordt gestalte gegeven bij dit punt en de punten 4 en 5.

Vereniging

Bij de verenigingsstructuur kan de Algemene Ledenvergadering met recht actie ondernemen t.o.v. het beleid en de leden van het bestuur (betreffende aantal en kwaliteit) als daar aanleiding toe is. De vertegenwoordiging door de LBG moet door de achterban getoetst en gecorrigeerd kunnen worden. De leden van de LBG worden door de achterban benoemd en ook weer weggestemd, indien noodzakelijk (te bepalen door de achterban).

Toelichting tabel:

- “-“ betekent (nog) niet gerealiseerd.
- “+“ betekent gerealiseerd.
- “++“ betekent gerealiseerd met extra's.

Mate van realisatie Afspraak	++	+	-
De LBG is een vereniging	n.v.t.		
De LBG heeft statuten en een huishoudelijk reglement met o.a. de volgende artikelen: samenstelling bestuur (streven naar repr. afspiegeling, geen familie of zelfde huishouden), max. zittingstermijn (min. 1 en max.4 jaar met eenmaal verlenging) en een rooster van aftreden.			
Er is eenmaal per jaar een ledenvergadering			
Minimaal aantal leden is 5% van de wijk-dorpbewoners.			

Stichting

Mate van realisatie Afspraak	++	+	-
De LBG is een stichting.	n.v.t.		
De LBG heeft statuten en een huishoudelijk reglement met o.a. de volgende artikelen: samenstelling bestuur (streven naar repr. afspiegeling, geen familie of zelfde huishouden), max. zittingstermijn (min. 1 en max. 4 jaar met eenmaal verlenging) en rooster van aftreden. De hieronder genoemde punten 4 en 5 worden opgenomen in het huishoudelijk reglement. Dit vergroot de democratische legitimatie.			
De stichting bestaat uit 1 lid per 1000 inwoners met een minimum van 3 personen die geen directe familie zijn en bij voorkeur op verschillende plekken in de wijk wonen.			

④ Communicatie

Mate van realisatie Afspraak	++	+	-
Wijk- dorpbewoners worden minimaal tweemaal per week/maand/kwartaal/jaar geïnformeerd over activiteiten van de LBG d.m.v. digitale, mondelinge (bijv. informatie-bewoners- of thema-avonden) of schriftelijke media.			
Wijk-dorpsbewoners maken samen met de LBG het jaarprogramma en andere plannen en activiteiten voor de LBG.			
Wijk- dorpbewoners worden minimaal tweemaal per week/maand/kwartaal/jaar geconsulteerd door LBG over plannen en activiteiten.			
De stukken van de LBG zijn openbaar en toegankelijk voor alle wijk/dorpsbewoners.			
De LBG informeert de gemeente over voor haar relevante zaken.			
Bij contact met de gemeente informeert de LBG altijd de wca.			
De LBG maakt schriftelijke verslagen van haar vergaderingen.			

⑤ Functioneren LBG

Mate van realisatie Afspraak	++	+	-
LBG is politiek neutraal			
Het LBG-bestuurslid zet zich positief in voor de leefbaarheid van de wijk en staat daarvoor bewoners van de wijk te woord, c.q. vraagt hen om hun beleving of hun advies en komt afspraken met bewoners ook na.			
Het LBG-bestuurslid respecteert verschillen in etniciteit, levensovertuiging, sekse en sociale status.			
Het LBG-bestuurslid neemt minimaal tweemaal per jaar deel aan activiteiten van de Leefbaarheidsgroep (indien men door ziekte of anderszins verhinderd is tot actieve deelname zal na 6 maanden afwezigheid worden geëvalueerd of alsnog verwacht mag worden dat actieve deelname binnenkort kan worden hervat, dan wel dat het lidmaatschap van de Leefbaarheidsgroep beter kan worden opgezegd, zodat de taken door anderen kunnen worden overgenomen om continuïteit te kunnen verkrijgen).			
Het LBG-bestuurslid vermijdt betrokkenheid bij een onderwerp, dat de schijn van belangenverstrengeling kan opwekken (bijvoorbeeld streven naar een verbetering in eigen straat of voor eigen woning of die van een bevriende relatie/familielid).			
Het LBG-bestuurslid treedt terug uit de Leefbaarheidsgroep wanneer men kandidaat is voor een functie bij een lokale politieke partij of indien men zich kandidaat stelt of toetreedt als lid van de Gemeenteraad en/of als commissielid (deze bepaling hoort t.z.t. in statuten thuis. Het gaat namelijk om een situatie wanneer een bestuurslid zijn ontslag moet aanbieden).			
Het LBG-bestuurslid stemt bij het geven van een interview of het zelf schrijven van een artikel gevoelige onderwerpen vooraf af met de voorzitter, secretaris en overige bestuursleden van de Leefbaarheidsgroep.			
Het LBG-bestuurslid stemt eventueel te maken uitgaven vooraf af met de voorzitter/penningmeester van de LBG.			
Het LBG-bestuurslid is gehouden tot geheimhouding van privacygevoelige of vertrouwelijke informatie.			
Het LBG-bestuurslid bekommert zich enkel om die projecten of opdrachten die met elkaar zijn overeengekomen.			
Het LBG-bestuurslid is actief betrokken bij de samenleving van de wijk/ het dorp en attendeert de Leefbaarheidsgroep op ontwikkelingen, die naar zijn/haar gevoel verder initiatief verdienen.			

Afspraken gemeente

Algemeen

- De gemeente heeft tot doel de leefgebieden te optimaliseren en vindt daartoe regelmatig contact met bewoners belangrijk.
- De gemeente omvat zowel het bestuur (B&W), de politiek (de raad en de partijen), als de uitvoerders (ambtenaren).
- De gemeente zal actief, aan de voorkant van een proces, de LBG uitnodigen om “mee te doen” en zal de LBG vroegtijdig voorzien van de juiste informatie om de participerende rol goed inhoud te geven.

Proces

De college en ambtenaren verantwoorden het niveau van realisatie aan de raad.

Inhoud

1 Intern

Mate van realisatie Afspraak	++	+	-
De gemeente benadert de LBG's eenduidig, conform de hierin gemaakte afspraken.			x
De rol van de LBG staat in de interne werkprocessen van de gemeente.			x
De gemeente verbetert de werkprocessen met de LBG's en betreft deze zo vroeg mogelijk in het proces, d.w.z. in ieder geval na het eerste openbare besluit van college of raad.		x	x
De gemeente subsidieert de LBG conform de ASV als ze de checklist heeft ondertekend, een stichting of vereniging is en de punten 4 en 5 voor 80% of meer + scoort, een jaar na de nulmeting.		x	
De gemeente is duidelijk over het niveau van inspraak (participatieladder).		x	x

2 Communicatie

Mate van realisatie Afspraak	++	+	-
Er is minimaal eenmaal per jaar overleg met de wijkwethouder of vaker op afroep.	x	x	
Er is minimaal tweemaal per jaar overleg met de wca.	x	x	
De gemeente informeert de LBG tussentijds als er wordt afgeweken van afgesproken termijnen.		x	x
De gemeente reageert binnen de wettelijke termijnen op formele verzoeken.		x	

3 Ondersteuning

Mate van realisatie Afspraak	++	+	-
De gemeente faciliteert participatie van de LBG extra als dit volgens de gemeente nodig is.		x	x
De gemeente zal in informatienota's adviesnota's en beslisnota's opnemen op welk niveau burgerparticipatie plaatsvindt.			x

Aldus overeengekomen op:
d.d.

De voorzitter van de LBG:

Namens de gemeente:
G.H.W. Noordewier

Bijlage 1: Voor- en nadelen vereniging, stichting en geen rechtspersoon

Vorm Voor/ tegen	Stichting	Vereniging met volledige rechtsbevoegdheid	Vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid	Geen rechtsvorm:
Voor	<p>a. Mogelijkheid tot het starten van juridische procedures.</p> <p>b. Geen ledenadministratie om bij te houden.</p> <p>c. Instrument in handen om leden weg te sturen bij onvoldoende kwaliteit.</p> <p>d. Ledenvergadering niet verplicht.</p> <p>e. Mogelijkheid voor lidmaatschap VKK en/of begeleiding MEER.</p>	<p>a. Burgers kunnen lid worden.</p> <p>b. Aan leden kan een kleine financiële bijdrage (contributie) worden gevraagd.</p> <p>c. Mogelijkheid tot het starten van juridische procedures.</p> <p>d. Instrument in handen om leden weg te sturen bij onvoldoende kwaliteit.</p> <p>e. Leden kunnen slechts tegen het einde van een boekjaar opzeggen tenzij de statuten iets anders bepalen.</p> <p>f. De financiële bijdrage blijft verschuldigd over het jaar waarin opgezegd wordt, tenzij de statuten iets anders bepalen.</p> <p>g. Mogelijkheid voor lidmaatschap VKK en/of begeleiding MEER.</p>	<p>a. Hoeft niet bij een notariële akte te worden opgericht.</p> <p>b. Burgers kunnen lid worden.</p> <p>c. Aan leden kan een kleine financiële bijdrage (contributie) worden gevraagd.</p> <p>d. Leden kunnen slechts tegen het einde van een boekjaar opzeggen tenzij de statuten iets anders bepalen.</p> <p>e. De financiële bijdrage blijft verschuldigd over het jaar waarin opgezegd wordt, tenzij de statuten iets anders bepalen.</p> <p>f. Mogelijkheid voor begeleiding MEER.</p>	<p>a. De LBG is laagdrempeliger voor nieuwe deelnemers.</p> <p>b. Geen ledenadministratie (t.o.v. vereniging).</p> <p>c. Geen kosten notaris.</p> <p>d. Geen kosten Kamer van Koophandel.</p> <p>e. Geen verplichte ledenvergadering (t.o.v. vereniging).</p> <p>f. Geen extra overleglaag.</p> <p>g. Mogelijkheid voor begeleiding MEER.</p>
Tegen	<p>a. Een stichting kent geen leden. De achterban heeft dus geen invloed op de besluitvorming.</p> <p>b. Moet bij een notariële akte worden opgericht (notariskosten).</p> <p>c. Een statutenwijziging moet in een notariële akte zijn opgenomen (notariskosten).</p> <p>d. Kan door één persoon worden opgericht.</p> <p>e. Bestuurders zijn in beginsel niet aansprakelijk.</p> <p>f. Er kan geen financiële bijdrage gevraagd worden.</p> <p>g. Democratisch gehalte moeilijk aantoonbaar</p> <p>h. Draagvlak en openheid moeten op andere wijze aangetoond worden.</p> <p>i.</p>	<p>a. Voor de oprichting zijn minimaal twee personen nodig.</p> <p>b. De oprichting moet bij notariële akte (notariskosten). Een statutenwijziging moet in een notariële akte zijn opgenomen (notariskosten).</p> <p>c. Elk jaar een algemene jaarvergadering van leden verplicht.</p> <p>d. Ledenadministratie moet bijgehouden worden.</p> <p>e. Leden kunnen slechts tegen het einde van een boekjaar opzeggen tenzij de statuten iets anders bepalen.</p> <p>f. De financiële bijdrage blijft verschuldigd over het jaar waarin opgezegd wordt, tenzij de statuten iets anders bepalen.</p> <p>g. Bestuurders zijn in beginsel niet aansprakelijk.</p>	<p>a. Voor de oprichting minimaal twee personen nodig.</p> <p>b. Mag geen registergoederen verkrijgen en geen erfgenaam zijn.</p> <p>c. Bestuurders zijn naast de vereniging aansprakelijk.</p> <p>d. Elk jaar een algemene jaarvergadering van leden verplicht.</p> <p>e. De financiële bijdrage blijft verschuldigd over het jaar waarin opgezegd wordt, tenzij de statuten iets anders bepalen.</p> <p>f. Ledenadministratie moet bijgehouden worden.</p> <p>g. Leden kunnen slechts tegen het einde van een boekjaar opzeggen tenzij de statuten iets anders bepalen.</p> <p>h. Lidmaatschap VKK niet mogelijk.</p>	<p>a. Draagvlak en openheid moeten op andere wijze dan via lidmaatschap aangetoond worden.</p> <p>b. Democratisch gehalte moeilijk aantoonbaar</p> <p>c. Geen mogelijkheid voor starten procedures.</p> <p>d. Geen instrument in handen om deelnemers weg te sturen bij onvoldoende kwaliteit.</p> <p>e. Lidmaatschap VKK niet mogelijk.</p>

CONVENANT TUSSEN DE GEMEENTE WIJCHEN EN DE IN DE GEMEENTE ACTIEVE LEEFBAARHEIDSGROEPEN

Inleiding

Dit convenant is in navolging van het convenant van 1995 en de toevoeging daarop uit 1998. Deze twee documenten samen gaven vrij gedetailleerd de samenwerking tussen gemeente en leefbaarheidsgroepen weer. Een aantal van deze samenwerkingsafspraken is inmiddels ingeburgerd. Van de andere afspraken kan worden gesteld dat ze nog steeds de lading dekken, zo blijkt uit de evaluatie van 2003. Deze documenten zijn hiermee een waardevol naslagwerk dat altijd weer kan dienen als leidraad. In dit nieuwe convenant wordt uitgegaan van de goede intenties van alle partijen waarbij het overbodig wordt geacht om alles tot in detail te omschrijven.

Algemeen

Voor bewoners maar ook voor bestuurders binnen de gemeente Wijchen is een goede leefomgeving erg belangrijk. Dit resultaat kan bereikt worden door de handen ineen te slaan. De leefbaarheidsgroepen geven stem aan de bewoners van een wijk/ buurt of kern. Partijen hebben een relatie met elkaar die zich kenmerkt door openheid en eerlijkheid. Van beide partijen wordt verwacht dat zij zich naar eer en geweten inzetten.

Uitgangspunt

De gemeente en de bewoners zijn gesprekspartner van elkaar in de wijk/kern. Leefbaarheidsgroepen zijn voor de gemeente een aanspreekpunt om ideeën te toetsen en burgers te betrekken bij planontwikkeling, maar ook bij ontwikkelingen die meer op het sociale vlak liggen. De leefbaarheidsgroep van haar kant neemt initiatieven en/of geeft adviezen als de leefbaarheid van de wijk of dorp hierbij gebaat is. Het doel is altijd een zo optimaal mogelijke leefomgeving ontwikkelen voor de inwoners van de gemeente Wijchen.

Gemeente

Voor de gemeente is de leefbaarheidsgroep één van de gesprekspartners bij de (plan)ontwikkeling binnen de wijk of kern. De gemeente spant zich in om alle betrokkenen binnen het gemeentelijk apparaat in de geest van dit convenant te laten handelen. Bij gemeentelijke plannen wordt de rol van de leefbaarheidsgroepen opgenomen in de betreffende werkprocessen. De gemeente heeft een actieve rol in het informeren en raadplegen van leefbaarheidsgroepen.

Leefbaarheidsgroep

De leefbaarheidsgroep stelt zich politiek neutraal op, staat open voor alle wijk- en dorpsbewoners en is zo mogelijk een representatieve afspiegeling van de wijk of het dorp, zowel naar leeftijd als geografisch. De leefbaarheidsgroep heeft een wegwijs functie van bewoners naar gemeente en anders om. Zij is oog en oor voor de wijk- en dorpsbewoners en voor de gemeente.

Communicatie

De gemeente en de leefbaarheidsgroepen geven samen vorm aan de communicatie. De wijkcontactadviseurs zijn het eerste aanspreekpunt binnen de gemeente. Gedurende het jaar kan, indien wenselijk, overleg plaatsvinden tussen wijkcontactadviseur en leefbaarheidsgroep. Via de wijkcontactadviseur kan contact gelegd worden met de wijkwethouder. Internet, e-mail en andere communicatiemethoden kunnen worden ingezet. Partijen spreken elkaar aan op het

moment dat mogelijk sprake is van belangenverstrengeling.

Taken

De gemeente heeft de taak om de leefbaarheidsgroepen te informeren en te raadplegen bij grote (wijk of kern overstijgende) structuurplannen. De gemeente heeft de taak de leefbaarheidsgroepen te informeren te raadplegen en de gelegenheid te geven een advies te geven als het gaat over:

- * Uitvoeringsplannen voor een wijk of dorp;
- * Wijk- en dorpsvoorzieningen en invullingen c.q. wijzigingen van de bestemming;
- * Plannen die invloed hebben op een straat.

De gemeente geeft een toelichting aan een leefbaarheidsgroep over een besluit, zowel positief als negatief, dat genomen is naar aanleiding van een advies van die leefbaarheidsgroep. Deze informatievoorziening vindt binnen zes weken na het nemen van het betreffende besluit plaats.

De wijkbeheerder van de gemeente draagt zorg voor het uitvoeren van klein onderhoud. Indien van invloed op de omgeving wordt de leefbaarheidsgroep geïnformeerd. De leefbaarheidsgroep meldt klein onderhoud bij de wijkbeheerder. Alle partijen moeten waken voor het ontstaan van onjuiste verwachtingen.

Financiën

De gemeente subsidieert de leefbaarheidsgroepen volgens de geldende subsidieregels. Leefbaarheidsgroepen hebben de mogelijkheid om voor speciale projecten subsidie aan te vragen.

Toetsingscommissie

De toetsingscommissie doet een bindende uitspraak als zich problemen voordoen die het functioneren van de groep belemmeren, als de groep onvoldoende opkomt voor de belangen van alle bewoners of als een groep niet aan de criteria voldoet. De toetsingscommissie kan ook gevraagd worden een uitspraak te doen als er een geschil is tussen verschillende partijen.

Een toetsing vindt plaats door een commissie die bestaat uit twee (oud) leden vanuit de leefbaarheidsgroepen, een beleidsambtenaar van welzijn en een opbouwerker van de SKW.

De taak van deze groep is om daar waar twijfel is over het goed functioneren van de groep of als er problemen zijn m.b.t het voldoen aan de criteria van de groep een uitspraak te doen en een advies te geven aan het college van B&W.

Leefbaarheidsgroepen, gemeente, bewoners SKW of individuele personen kunnen een beroep op de toetsingscommissie doen.

Arbitrage

Deze overeenkomst kan op initiatief van ieder der partijen worden gewijzigd, op voorwaarde dat beide partijen instemmen met betreffende wijziging.

Bij een geschil kunnen beide partijen een beroep doen op de toetsingscommissie.

Rechtspersoon

Leefbaarheidsgroepen kunnen desgewenst een rechtspersoon worden.

Duur van het convenant

Dit convenant wordt aangegaan voor onbepaalde tijd en gaat in op 1 november 2008.

Wijchen, 1 november 2008

Namens gemeente Wijchen
de burgemeester de heer G.H.W. Noordewier,

Namens de leefbaarheidsgroep Alverna,
de voorzitter;

Namens de leefbaarheidsgroep Balgoij,
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Batenburg,
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Hernen en Leur,
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Bergharen,
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Niftrik,
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Wijchen-West.
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Wijchen-Noord,
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Wijchen-Zuid,
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Woezik,
de voorzitter,

Namens de leefbaarheidsgroep Wijchen-Oost,
de voorzitter,

Resultaten verkenningsvragen – kader leefbaarheidsgroepen

Ter voorbereiding op de brainstormsessie voor het kader leefbaarheidsgroepen d.d. 22 oktober 2024 is een aantal vragen gesteld.

Zes van de elf leefbaarheidsgroepen hebben hierop gereageerd.

Het betrof de volgende vragen (in volgorde van belangrijkheid voor de respondenten):

1. In het participatiekader staat beschreven dat de leefbaarheidsgroepen een belangrijke gesprekspartner zijn voor de kern- en wijkaanpakken. Welke rol zien jullie voor de leefbaarheidsgroepen bij de ontwikkeling hiervan?
2. Wat wordt gewaardeerd binnen de huidige manier van werken?
3. Wat is het verhaal, de waarde, die moet blijven?
4. Wat zien jullie als kansen voor een nieuw kader leefbaarheidsgroepen?
5. Hoe hebben jullie de budgetten de laatste jaren besteed? Waar zouden jullie de budgetten aan willen besteden?
6. Indien er nieuwe leefbaarheidsgroepen bij komen in Wijchen; waar moeten zij aan voldoen?

Bevindingen

- **Rol leefbaarheidsgroepen bij de ontwikkeling van wijk- en kernaanpakken:**

- Vertegenwoordiger van lbg is aanspreekpunt voor gebiedscoördinator (en zodoende korte lijn met inwoners)
- Lbg zijn de oren en ogen van de wijk of kern en weten wat er lokaal speelt.
- Lbg halen jaarlijks informatie op bij de inwoners in de wijk of kern over actuele thema's voor de wijk.
- N.a.v. bovenstaande kan de lbg optreden als formele gesprekspartner/belangenbehartiger van de inwoners. (Mits zij mandaat hiervoor heeft van de inwoners.)
- Lbg kunnen zelf ook een actieve rol op zich nemen in het delen van informatie over actuele thema's, zoals energietransitie, verkeersveiligheid.
- Meedenken in gevoelige thema's in de wijk (zoals lichtplan).
- Meedenken bij planontwikkeling, op thema of integraal, ten behoeve van leefbaarheid.

Randvoorwaarden:

Financiële ondersteuning en deskundige begeleiding (extern adviesbureau, communicatie of juridisch advies of ambtelijke ondersteuning).

- **Binnen de huidige manier van werken worden de volgende punten gewaardeerd:**

- Aanspreekpunt hebben binnen de gemeente
- Contactpersoon zijn voor de wijk en de gemeente
- Serieus worden genomen door de gemeente
- Contact met andere lbg'ers
- Halfjaarlijks overleg lbg met wethouder
- Actief geïnformeerd worden door de gemeente
- Wijkschouw

- Financiële ondersteuning/bijdrage
- (Betrekken klankbordgroep bij de agendavorming en het meedenken met het beleidskader)

Verbeterpunt:

Verwerking – follow up – van feitelijke inbreng

- **Het verhaal/de waarde die moet blijven voor de leefbaarheidsgroepen:**

- Verbinding tussen de burger en de gemeentelijke organisatie. Het gevoel gehoord te worden.
- Eigen stem als leefbaarheidsgroep laten horen en serieus te worden genomen door de gemeente.
- Participatie. Leefbaarheid kan niet zonder participatie bestaan.
- Zichtbaarheid van belang voor gemeenschappen, wijken en kernen en verbindende factoren zijn.
- Verbinding tussen inwoners en gemeente
- Elkaar als serieuze partij/speler blijven zien.
- *Contactpersoon voor de gemeente.*
- *DOPS en SOP*
- *Financiële middelen*

Waarde/rol die mag verdwijnen:

- Verwachting/druk op lbg vanuit gemeente.

De laatste jaren is de communicatie veranderd er wordt meer verwacht van een lbg, en er komen stukken vanuit de gemeente waar we eigenlijk niet op zitten te wachten , omdat het niet relevant is voor vrijwilligers en inwoners. Dus deze waarde mag verdwijnen.

- **Kansen voor een nieuw kader leefbaarheidsgroepen:**

- Duidelijke afspraken tussen de ambtelijke organisatie en de wijken/kernen.
- Inzicht in status van de lbg en de DOPS en SOP
- Wat is de financiële ruimte/zijn de financiële middelen
- Contactpersoon voor binnen de gemeente
- Nieuw digitaal participatieplatform Open Stad
- Komst van 3 gebiedscoördinatoren
- Participatie in de ontwikkeling van beleid en het inbrengen van de belangen voor de leefbaarheid van de kernen
- Professionele ondersteuning in de vorm van een wijkcontactfunctionaris
- Instrument om de uitvoering van beleid te bespreken
- Ingang om op tijd bewoners te betrekken (en te activeren) bij thema's die spelen.

Onzekere factor:

Financiële uitvoering van het kader.

- **Besteding van budgetten:**

- Dorpenfonds voor kleinschalige initiatieven
- Nieuwsbrieven, website, stadsbbq/ontbijt, informatieavonden, zorg coöperatie, evenement, sponsoring van initiatieven, welkomsttassen nieuwe inwoners, Hertenkamp, struinroutes, wandelpaden et cet.
- Uitvoering van lokale projecten/initiatieven uit de DOP
- Financiële bijdragen aan culturele activiteiten en activiteiten ter bevordering van leefbaarheid, kermis, jubileum et cet.
- Drukwerk enquetes, nieuwsbrieven en flyers
- Vergaderkosten, kosten samenwerkingsverband BHL, kosten informatieavonden en werkgroepen
- Initiatieven ten behoeve van dorp
- Ondersteuning initiatieven zoals Halloween, Sint Pannekoek, Sinterklaas
- Drukwerk dorpsblad
- Huur zaal, vergaderingen en administratie Dorpsraad
- Huur server, organiseren wijkberaad, wijkkrant Kerkevelder, huur vergaderruimte en consumpties, papier en inkt.

- **Wens besteding budgetten:**

- Projecten die de leefbaarheid ondersteunen.
- Algemene/vaste kosten voor huur vergaderruimte, consumptie, drukwerk, bankkosten et cetera
- Welkomstborden, stadsontbijt, kerstmarkt, hondenspeeltuin
- Ter bevordering van de leefbaarheid in het algemeen
- Ontwikkeling Dorpsapp
- Ondersteunen van lokale initiatieven
- Organiseren van informatieavonden
- Stickers en borden ten behoeve van verkeersveiligheid

- **Nieuwe leefbaarheidsgroepen moeten voldoen aan:**

- Rechtspersoon in de vorm van stichting of vereniging zijn.
- Grote achterban creëren via facebook, dorps-/wijkblad, bijeenkomsten.
- Achterban minimaal 1 keer per jaar informeren over thema's in de wijk.
- Jaarlijks informatie ophalen uit de wijk of kern.
- Ze moeten iets betekenen voor het collectief en bijdragen aan een goede samenwerking met de gemeente.
- Natreven van algemeen belang van wijk of kern. (Niet voor eigen belang of deelbelangen.)
- Ze zetten zich in voor het algemeen belang.
- De vertegenwoordigers/leden hebben geen binding met de lokale politiek
- Faciliteren van/bijdragen aan sociale cohesie door een verbindende schakel te zijn tussen de inwoners, verenigingen, maatschappelijke partners en ondernemers.
- Band met bewoners opbouwen.
- Input leveren in hoe de juiste informatie op te halen uit de wijk en de gemeente van goed advies te kunnen zijn. (In kernen makkelijker dan in stadse wijken).

Aan: Klankbordgroep Leefbaarheidsgroepen Wijchen

Van: College van Burgemeester en Wethouders van Wijchen

Datum: 1 april 2025

Onderwerp: Bestuurlijke reactie brief Klankbordgroep Leefbaarheidsgroepen van 4 maart 2025.

Beste leden van de klankbordgroep,

Met deze brief reageer ik op de ingezonden brief van de Klankbordgroep Leefbaarheidsgroepen Wijchen. Deze hebben wij op 4 maart 2025 gehad.

De aanleiding van de brief is de positie van de leefbaarheidsgroepen en de informatienota 'Gevolgen uitstel gebiedscoördinatoren' van 4 februari 2025. U ervaart onvoldoende mogelijkheden voor het mogelijk maken van inwoner betrokkenheid bij de leefbaarheid van de dorpen en wijken. U vraagt duidelijkheid over een aantal problemen die gaan over leefbaarheid en inwonersparticipatie. De uitgangspunten hiervoor zijn de motie van de Raadswerkgroep Inwonersparticipatie (2024) en het vastgestelde Participatie en Cocreatiekader (2024).

Hieronder geef ik u antwoord op uw vragen.

1. Status van de leefbaarheidsgroepen en DOP'/WOP's:

Onder verantwoordelijkheid van de raadswerkgroep Inwonersparticipatie zijn in het verleden in samenwerking met uitwerkgroepen DOP's opgesteld. Voor zes kernen van Wijchen. De betrokken leefbaarheidsgroepen ontvingen voor het in stand houden en actualiseren hiervan een werkbudget van 2.500 euro van de raad. Vanaf 1 januari 2025 is het college verantwoordelijk voor de DOP's. Voor deze datum was dit de gemeenteraad. Het nieuwe participatie- en co creatiekader heeft de gemeenteraad op 26 september 2024 vastgesteld. Hierin bepaalde zij een nieuwe koers. De integrale wijkaanpakken vervangen de DOP's en WOP's. En zijn nu een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Natuurlijk doen we dit in samenwerking met de leefbaarheidsgroepen. Dit betekent wel dat de leefbaarheidsgroepen geen DOP's meer actueel hoeven te houden. Het Strategisch Kompas Wijchen 2035 vormt hiermee het ontwikkelkader voor de gemeente, wijken en kernen.

Binnen inwonersparticipatie zijn in het nieuwe participatie- en co creatiekader ook leefbaarheidsgroepen als een belangrijke speler geschetst. Naast andere spelers in het participatieveld. De gemeenteraad heeft besloten om de investering in gebiedscoördinatoren te parkeren. Dit betekent dat wij nood gedwongen een pas op de plaats maken. Ik blijf met u in gesprek over een kader voor leefbaarheidsgroepen. Hoe de toekomst er precies uit komt te zien hangt af van de gemeente Wijchen. Of zij wel of niet met gebiedscoördinatoren kan werken. Dit besluit moet ik afwachten. Net als u.

2. Betrokkenheid van leefbaarheidsgroepen bij beleidsontwikkeling:

Het participatie- en co creatiekader biedt ruimte voor inwonersbetrokkenheid. Dit varieert van informeren tot mee beslissen. De gemeente waardeert de betrokkenheid van inwoners. En we werken aan een centralere organisatie van deze participatie. Bij nieuw te ontwikkelen beleid krijgen leefbaarheidsgroepen de mogelijkheid om te participeren. Binnen het daarvoor opgestelde participatieproces. Het participatieplatform biedt zicht op welke opgaven open staan voor participatie. De inzet van gebiedscoördinatoren heeft ook als doel om beleidsontwikkeling te verrijken. Met vroege, integrale en actieve betrokkenheid van de lokale omgeving.

Op dit moment werven we een wijkcontactfunctionaris die bijdraagt aan een goede dienstverlening dichtbij. Deze zal als directe schakel tussen de wethouder en de leefbaarheidsgroepen functioneren.

3. Jaarlijkse bijdrage van 2.500 euro aan de leefbaarheidsgroepen:

Deze vraag staat in verband met de beantwoording van de status van de DOP's en WOP's. Daarin is verwezen naar de wijk- en kernaanpakken die een verantwoordelijkheid zijn van de gemeente. Het werkbudget van 2.500 euro voor iedere leefbaarheidsgroep vervalt hierdoor. Wel ziet het college kansen om de werkbudgetten in een andere vorm door te laten gaan. De zes keer 2.500 euro. Voor de uitvoering van initiatieven gericht op inwonersbetrokkenheid en leefbaarheid onderzoekt de gemeente samen met de klankbordgroep in welke vorm per 2026 een totaalbudget van 15.000 euro voor alle leefbaarheidsgroepen gezamenlijk beschikbaar kan worden gesteld. Dit wordt ook onderwerp binnen het kader voor de leefbaarheidsgroepen.

De gemeente blijft met de leefbaarheidsgroepen in gesprek om de uitvoering van het participatie- en cocreatiekader vorm te geven. Op 25 februari 2025 is in het overleg afgesproken te werken aan een weg voorwaarts. Zowel op de korte als op de lange termijn. In dit overleg is een start gemaakt om tot afspraken te komen die uw vragen uit de brief van 4 maart beantwoorden.

1. Korte termijn: overbruggen van de periode tot er zekerheid is over de inzet van de gebiedscoördinatoren en daarmee het wijk- en kerngericht werken. Dit houdt verband de vaststelling van de perspectiefnota in juli 2025. We spraken over de wens voor de inzet van een contactpersoon binnen de gemeente. En de zekerheid voor de continuering van het werkbudget van de DOP's om lokale initiatieven uit te voeren.
2. Lange termijn: het beleidsmatig verankeren van een duurzame verstandshouding. Gericht op uitvoeren van het participatie en co creatiekader. Hierover blijven wij in gesprek met de klankbordgroep en de leefbaarheidsgroepen. Dit proces staat ten dienste van het kader voor de leefbaarheidsgroepen.

Het college hecht grote waarde aan de samenwerking met onze partners. Hier vallen ook de klankbordgroep en de leefbaarheidsgroepen onder. Waar dit mogelijk is staan wij u binnen de huidige kaders van beleid bij. In de uitvoering van uw activiteiten voor inwonersbetrokkenheid en het behouden en stimuleren van de leefbaarheid in de wijken en kernen.

Ik hoop u, met deze antwoorden en met de gemaakte afspraken tijdens het overleg van 25 februari 2025, een passende oplossing te bieden. Voor het borgen van uw activiteiten op kern- en wijkniveau, maar ook om gebruik te blijven maken van uw kennis, ervaring en netwerk. En met elkaar in gesprek te blijven om te komen tot een nieuw kader voor de leefbaarheidsgroepen. Als u dit wenst, nodig ik u van harte uit om met mij in gesprek te gaan over deze brief.

Met vriendelijke groet,

Wethouder Twan van Bronkhorst, namens het college van Burgemeester en Wethouders van Wijchen

Aan: Leden van de leefbaarheidsgroepen in de gemeente Wijchen

Van: Beleidsadviseurs Leefbaarheid en Participatie

Datum: 1 juli 2025

Onderwerp: Voortgang beleidskader leefbaarheidsgroepen

Beste leden,

Sinds vorig jaar augustus zijn we met jullie in gesprek over de ontwikkeling van een beleidskader voor de leefbaarheidsgroepen. Aanleiding hiervoor was de motie van de Raadswerkgroep Inwonersparticipatie (2024), waarin is verzocht om duidelijkheid over de status van de DOP's/SOP's, de positie van de leefbaarheidsgroepen en het bijbehorende werkbudget. Het Participatie- en Cocreatiekader (2024) biedt hier deels een antwoord op.

Voor de ontwikkeling van het beleidskader hanteren we een tweesporenaanpak: een korte en een lange termijn. Het korte termijn spoor is inmiddels uitgewerkt: de werkbudgetten worden na 2026 gecontinueerd en de inzet van wijkcontactfunctionarissen is voor 2025 geborgd. Tegelijkertijd is ook gewerkt aan het lange termijn spoor, zoals ook benoemd in de beantwoording van het college op de brief van de klankbordgroep van 4 maart jl.

Sinds oktober 2024 zijn er, ter voorbereiding op het lange termijn spoor, met de klankbordgroep drie sessies georganiseerd. Parallel daaraan hebben we alle leefbaarheidsgroepen verkenningsvragen voorgelegd. In maart 2025 heeft de klankbordgroep bovendien gereageerd op de informatienota 'Gevolgen uitstel gebiedscoördinatoren' en is deze door het college beantwoord. Om zoveel mogelijk perspectieven op te halen, hebben wij nog met 6 van de 11 leefbaarheidsgroepen afzonderlijk gesproken.

Hierdoor hebben wij een goed beeld gekregen van:

- De rollen en activiteiten van de leefbaarheidsgroepen.
- De verwachtingen richting de gemeente.
- De besteding en behoefte aan DOP-/SOP-gelden of werkbudget.
- De onderlinge verschillen in lokale context.

Wat is opgehaald in de gesprekken:

- Tussen de 11 leefbaarheidsgroepen bestaan duidelijke verschillen in rolopvatting, behoeften, uitdagingen en verwachtingen richting de gemeente. Vooral tussen dorpen en wijken komen andere thema's en uitdagingen op het gebied van leefbaarheid naar voren.
- Sommige groepen richten zich op informeren, signaleren en het coördineren van lokale kwesties. Zij zien zichzelf als ingang naar de gemeente en organiseren bijvoorbeeld jaarlijks een wijkschouw.

- Andere groepen willen vooral vroegtijdig meedenken over beleid en projecten, geven gevraagd en ongevraagd advies en nemen (soms samen met de gemeente) initiatief voor activiteiten.
- Deze verschillen zijn te typeren als een 'faciliterende' dan wel een 'actieve' rol. Een faciliterende rol vraagt vooral om een wijkcontactfunctionaris als schakel tussen groep en gemeente. Een actieve rol vraagt om een gebiedscoördinator.
- Vrijwel alle groepen ervaren het als lastig om voldoende actieve leden te vinden. Een nauwere samenwerking met dorps- en wijkhuizen kan mogelijk helpen bij het ophalen van behoeften en thema's en/of signalen uit de wijk, het bereiken van inwoners en het organiseren van activiteiten.
- De waarderingssubsidie volstaat voor sommige groepen, anderen hebben behoefte aan meer financiële ruimte om maatschappelijke thema's op te pakken. Niet alle groepen hebben het werkbudget van €2.500 ontvangen en de behoefte aan voortzetting hiervan verschilt per groep.

Wat nemen wij mee in het beleidskader:

We zijn blij met alle input en de open gesprekken. Bij het opstellen van het kader verwerken we de opgehaalde signalen zo volledig mogelijk, binnen de kaders van bestaand en toekomstig beleid. Daarbij houden we ook rekening met:

- De veranderende samenleving en bestuurlijke context sinds 2011.
- De geografische spreiding en vertegenwoordiging van de groepen.
- De beschikbare instrumenten voor participatie.

Wij zijn erg blij met de input en verschillende perspectieven van de afgelopen periode. Dit zullen wij zo volledig mogelijk meenemen in het opstellen van een kader. Binnen de context van huidige en toekomstig beleid. Daarnaast zullen wij rekening houden met de veranderende samenleving en rol van de overheid sinds de vaststelling van de checklist in 2011, de geografische vertegenwoordiging van de leefbaarheidsgroepen en de verschillende instrumenten voor participatie.

Vervolg:

De komende maanden werken wij aan het beleidskader. In juli wordt bij de vaststelling van de Perspectiefnota duidelijk of we starten met gebiedscoördinatoren en daarmee het wijk- en kerngericht werken. In september informeren wij jullie over de voortgang en de contouren van het conceptkader.

Met vriendelijke groet,

Inge Mooiman
Beleidsadviseur Leefbaarheid

Joep Heijnen
Beleidsadviseur Participatie

Bijlagen:

- Samenvatting verkenningsvragen
- Brief klankbordgroep maart 2025
- Bestuurlijke beantwoording april 2025
- Procesoverzicht 2024–2025

Aan: Leefbaarheidsgroepen Wijchen
Van: Adviseur Leefbaarheid en Adviseur Participatie

Datum: 4 december 2025

Onderwerp: Beantwoording reacties en vragen van de leefbaarheidsgroepen op
Het concept kader '*Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen in Wijchen*'

Beste leden van de leefbaarheidsgroepen,

Met deze brief reageren wij op de ingezonden reacties van de leefbaarheidsgroepen op het concept kader '*Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen in Wijchen*'. Dit concept kader was als laatste stap in een uitgebreid participatie proces, op 17 oktober naar alle leefbaarheidsgroepen verstuurd met het verzoek om hier op te reageren. De leefbaarheidsgroepen uit Kerkeveld, Wijchen Noord, en Batenburg hebben reacties geformuleerd en ingezonden. Daarnaast heeft ook de klankbordgroep een extra reactie geformuleerd en ingezonden.

Wij hebben jullie reacties met interesse gelezen. Veelal constructief en met terechte vragen. Dank hiervoor!

Proces tot nu toe en verder:

- Na de motie van de raads werkgroep inwonersparticipatie is een traject gestart om duidelijkheid te scheppen over de rol van de leefbaarheidsgroepen en de dorps- en stadsontwikkelingsplannen.
- We voerden gesprekken met de leefbaarheidsgroepen, organiseerden brainstormsessies met de klankbordgroep en hielden twee halfjaarlijkse overleggen met de wethouder Leefbaarheid.
- Alle input is verwerkt tot het huidige concept beleidskader waarin de uitgangspunten uit het *Strategisch Kompas Wijchen 2035* en het *Participatie- en cocreatiekader* zijn doorvertaald naar de praktijk van het wijk- en kerngericht werken.
- De reacties op het conceptkader zijn gebundeld en beantwoord.
- In een integrale afweging zijn deze reacties meegenomen en mogelijk verwerkt in het definitieve beleidskader dat het college aan de raad zal presenteren.

In onderstaande geven wij per thema antwoord op jullie vragen en opmerkingen.

1. Algemeen

Een vraag uit de reacties was, hoe het kader zich verhoudt tot de beleidstukken en afspraken uit 2011, omdat deze komen te vervallen. En dat onvoldoende is gemonitord wat er niet goed gaat in de huidige samenwerking met de leefbaarheidsgroepen. Dit zou aanleiding moeten zijn voor de inhoud van het kader.

De leefbaarheidsgroepen vragen hoe dit nieuwe kader zich verhoudt tot de afspraken uit 2011 en waarom er geen systematische monitoring is gedaan van wat nu niet goed werkt in de samenwerking. Die vraag is begrijpelijk. Een grondige evaluatie had extra onderbouwing kunnen geven.

Tegelijk zien wij in de praktijk duidelijke signalen dat de huidige manier van samenwerken niet meer past bij deze tijd. Dat beeld is bevestigd in de gesprekken met de leefbaarheidsgroepen. De knelpunten zijn herkenbaar en breed gedeeld, ook al zijn ze niet via een formele monitor in kaart gebracht. Deze inzichten hebben we meegenomen bij het opstellen van het nieuwe kader.

Daarnaast speelt de motie van de raads werkgroep Inwonersparticipatie een centrale rol. In die motie is het college gevraagd om:

- duidelijkheid te geven over de positie van de leefbaarheidsgroepen
- duidelijkheid te geven over de status van de dorps- en stadsontwikkelingsplannen
- de verantwoordelijkheid voor de bijbehorende bestemmingsreserve bij het college te beleggen

De dorps- en stadsontwikkelingsplannen hadden geen beleidsmatige basis. Daardoor werden ideeën uit deze plannen onvoldoende verbonden met gemeentelijk beleid of projecten. Dat leidde tot onduidelijkheid en inconsistentie voor inwoners en voor de organisatie.

Met het Strategisch Kompas, de ambities van wijk- en kerngericht werken en het participatie- en cocreatiekader ligt er nu wel een stevig inhoudelijk fundament. Die documenten vragen om structurele samenwerking met belangenbehartigers. Enkele relevante passages uit het participatie- en cocreatiekader:

- gebiedscoördinatoren zijn in gesprek met belangenbehartigers op gebiedsniveau
- wijk- en kernaanpakken worden samen met inwoners en partners opgesteld
- samenwerking is het beoogde participatieniveau
- deze aanpak vervangt de ondersteuning aan de Dop's en Sop

Het nieuwe kader geeft daarmee invulling aan de opdracht uit de motie én aan de beleidsontwikkeling van de afgelopen jaren. Het maakt de positie van leefbaarheidsgroepen helder, en beschrijft hoe zij worden betrokken binnen wijk- en kerngericht werken. Ook intern geeft het meer duidelijkheid aan collega's en projecten. Dat was in 2011 met de toenmalige nota en checklist niet het geval. Die werkwijze had onvoldoende draagvlak en leidde tot situaties waarin leefbaarheidsgroepen te laat of niet werden betrokken.

Dit nieuwe kader biedt een transparanter en consistentere uitgangspunt voor samenwerking met leefbaarheidsgroepen. Het is tegelijk een antwoord op veranderende maatschappelijke omstandigheden, op de bestuurlijke opdracht uit de motie, en op de behoefte aan betere afstemming die in de gesprekken met de groepen zelf naar voren kwam.

2. Organisatievorm

Uit de reacties komt meerdere keren het verzoek terug om vast te houden aan de, voor de meeste leefbaarheidsgroepen, huidige organisatievorm. Te weten een stichting. Ook is verzocht om niet een verplichting op te leggen voor het minimum aantal leden.

In de reacties geven meerdere leefbaarheidsgroepen aan dat zij hun huidige organisatievorm als stichting willen behouden. Zij vinden een overstap naar een vereniging nu niet haalbaar en vragen ook om geen verplicht minimumaantal leden op te leggen.

Wij begrijpen deze zorgen. De omzetting naar een vereniging brengt kosten en extra administratie met zich mee. Het vraagt ook het actief werven van leden en het voeren van een ledenadministratie. Dat is voor vrijwilligersgroepen vaak een grote belasting. Sommige leefbaarheidsgroepen hebben daarnaast geen grote achterban, maar functioneren wel goed met een kleinere, stabiele groep.

Tegelijk blijft voor de gemeente een belangrijk uitgangspunt dat leefbaarheidsgroepen toegankelijk zijn voor alle inwoners van hun wijk of kern. Het bestuur van zo'n groep moet transparant, aanspreekbaar en controleerbaar zijn. Een verenigingsvorm sluit hier beter bij aan, omdat een vereniging een heldere democratische structuur kent. Daarom blijft een vereniging voor ons de gewenste rechtsvorm voor leefbaarheidsgroepen en andere belangenorganisaties.

Omdat verschillende leefbaarheidsgroepen aangeven dat zij deze stap nu niet kunnen zetten, passen wij het kader aan. Een vereniging wordt geen verplichting. Een stichting blijft toegestaan, zolang het democratisch gehalte gewaarborgd is en inwoners laagdrempelig kunnen toetreden of invloed kunnen uitoefenen.

Ook het voorstel om een minimumaantal leden verplicht te stellen laten we los. De grootte van een groep verschilt per wijk en zegt niet automatisch iets over representativiteit of kwaliteit. Wel blijft gelden dat leefbaarheidsgroepen moeten voldoen aan de basisvereisten die horen bij de gekozen rechtsvorm.

3. Rol leefbaarheidsgroepen/vaste netwerken op gebiedsniveau

Uit de reacties kwam de vraag naar voren of de gebiedsoördinatoren een deel van de taken van de leefbaarheidsgroepen gaan overnemen.

Ook was er een vraag over de tenaamstelling van de leefbaarheidsgroepen en vaste netwerken op gebiedsniveau. Daarbij werd de voorkeur uitgesproken om 'leefbaarheidsgroepen' te blijven gebruiken.

De klankbordgroep wil graag haar rol behouden en afgevaardigde zijn aan de initiatieventafel.

In de reacties is gevraagd of gebiedscoördinatoren taken van de leefbaarheidsgroepen gaan overnemen. Dat is niet het geval. Gebiedscoördinatoren krijgen een verbindende rol tussen leefbaarheidsgroepen, maatschappelijke partners en de gemeente. Zij benutten juist de kennis en netwerken van de leefbaarheidsgroepen om inwoners, wijk- en dorpshuizen en andere partijen te verbinden.

Er is ook gevraagd naar de tenaamstelling. Sommige groepen willen graag vasthouden aan de term 'leefbaarheidsgroepen'. Wij begrijpen die voorkeur. Tegelijk willen we ruimte bieden aan andere vormen van bewonersnetwerken op wijk- of kernniveau. Het doel van deze netwerken is leidend, namelijk het behartigen van belangen en het versterken van leefbaarheid, sociale samenhang en de kwaliteit van de leefomgeving. De specifieke naam is minder bepalend, zolang de functie en toegankelijkheid helder zijn. De term 'leefbaarheidsgroepen' blijft daarom mogelijk, maar staat naast andere vormen die kunnen ontstaan.

Verder geeft de klankbordgroep aan haar rol te willen behouden en vertegenwoordiger te willen blijven richting de initiatieventafel. Wij waarderen de inzet en betrokkenheid van de klankbordgroep, bij de halfjaarlijkse overleggen met de wethouder Leefbaarheid en bij trajecten zoals dit kader. Hoe de klankbordgroep zich intern organiseert en wie zij afvaardigt, is aan de leefbaarheidsgroepen zelf. Een evenwichtige vertegenwoordiging van wijken en kernen ligt daarbij voor de hand.

Het verzoek om een vaste plek in de initiatieventafel past niet binnen dit kader. De initiatieventafel verkeert nog in de ontwikkelfase en is in eerste instantie een intern instrument voor integrale samenwerking. Externe partners worden in deze fase nog niet betrokken. In de uitvoering spelen gebiedscoördinatoren een rol en ontstaat mogelijk ruimte voor belangenbehartigers wanneer initiatieven uitgroeien tot projecten. Dat is een uitvoeringsvraagstuk en wordt op een later moment uitgewerkt.

4. Rol gebiedscoördinatoren

Uit de reacties kwamen verschillende vragen over de rol van gebiedscoördinatoren naar voren. Er werd onder andere verzocht om te wachten met het in procedure brengen van het kader 'Netwerkgericht werken in Wijchen' om de gebiedscoördinatoren hierin nog mee te laten denken.

Een andere vraag ging over de gebiedsindeling van de gebiedscoördinatoren.

Verder werd er opgemerkt dat de gebiedscoördinatoren geen panacee zijn voor alles wat niet goed ging in de samenwerking met de leefbaarheidsgroepen en de gemeente en om het takenpakket van de gebiedscoördinatoren uit te breiden. Zodat zij ambtelijke initiatieven die wijk- of kerngericht zijn tijdig kunnen delen met de leefbaarheidsgroepen. Evenals het borgen van de informatieplicht in het kader van de Omgevingswet.

Een laatste verzoek ging over de relatie tussen de gebiedscoördinatoren tot het wijk- en kerngericht werken. Of het opstellen van wijk- en kernaanpakken, de status daarvan en de visie van de gemeente over het wijk- en kerngericht werken. En de rol van de leefbaarheidsgroepen hierin.

In de reacties zijn verschillende vragen gesteld over de rol van de gebiedscoördinatoren. Een van de verzoeken was om het kader 'Netwerkgericht werken in Wijchen' uit te stellen, zodat de gebiedscoördinatoren eerst konden meedenken. Dat is een begrijpelijke gedachte, maar het kader is niet afhankelijk van hun inzet. Het kader beschrijft de manier waarop de gemeente wil samenwerken met vaste netwerkpartners, waaronder leefbaarheidsgroepen. Gebiedscoördinatoren vormen daarbij een belangrijke schakel, maar vullen het kader niet in. Juist door het kader nu vast te stellen, krijgen zij een duidelijk instrument mee voor hun werk in de wijken en kernen. Veel uitvoeringsonderdelen, zoals de gebiedsindeling en de uitwerking van de initiatieventafel, staan nog open. Daarin zullen zij samen met partners, inclusief leefbaarheidsgroepen, een rol krijgen.

Vanaf januari 2026 starten de drie gebiedscoördinatoren voor Wijchen.

Er is terecht opgemerkt dat gebiedscoördinatoren geen oplossing zijn voor alle knelpunten in de samenwerking uit het verleden. Dat is ook niet hun opdracht. Zij zijn onderdeel van de uitvoering van het participatie- en cocreatiekader en de ambities uit het Strategisch Kompas. Hun rol is het verbinden van inwoners, partners en de interne organisatie. Zij zijn contactpersoon voor netwerkpartners, maar participatie is breder dan hun functie. Een combinatie van een duidelijk beleidskader, een integraal werkende organisatie en de inzet van gebiedscoördinatoren moet leiden tot betere samenwerking en transparantere communicatie met inwoners.

Er is ook gevraagd om het takenpakket van de gebiedscoördinatoren uit te breiden, zodat zij ambtelijke initiatieven op tijd delen met leefbaarheidsgroepen en helpen bij het borgen van de informatieplicht uit de Omgevingswet. We begrijpen deze wens. De gebiedscoördinatoren zullen hierin een rol kunnen spelen, maar zij krijgen ook ruimte om het wijk- en kerngericht werken op hun eigen manier vorm te geven. De informatieplicht uit de Participatie- en Omgevingswet geldt voor de hele organisatie. De uitvoering daarvan wordt gemeentebreed ingericht, waarbij de gebiedscoördinatoren betrokken zijn.

Verder is gevraagd wat er in de plaats komt van de Dop's en Sop en wat de status wordt van wijk- en kernaanpakken. De gebiedscoördinatoren gaan wijk- en kernaanpakken ontwikkelen. Daarmee krijgt het wijk- en kerngericht werken een duidelijke beleidsmatige basis. Deze aanpakken verbinden thema's als leefomgeving, sociale cohesie, duurzaamheid, klimaatadaptatie, erfgoed en andere opgaven. Het worden formele documenten die richting geven aan gebiedsontwikkeling en afgestemd worden op bestaand beleid. Ook inwonersinitiatieven kunnen hierdoor beter worden ingebed.

In het participatie- en cocreatiekader is eerder vastgelegd dat deze wijk- en kernaanpakken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners worden opgesteld. De leefbaarheidsgroepen worden hierbij betrokken als netwerkpartner. De gebiedscoördinatoren zijn hierbij de schakel tussen de gemeente en de wijken en kernen. Hun gesprekken met de leefbaarheidsgroepen vormen een vanzelfsprekend onderdeel van de totstandkoming van de wijk- en kernaanpakken.

De uitwerking van deze aanpakken valt onder de uitvoering en is daarom geen uitgewerkt onderdeel van dit kader.

5. Initiatieventafel

Uit de reacties kwamen meerder vragen naar voren over de initiatieventafel. Onder andere bleek dat de initiatieventafel nog onvoldoende is uitgewerkt. Er waren vragen over het participeren van leefbaarheidsgroepen en over het budget.

In de reacties zijn meerdere vragen gesteld over de initiatieventafel. De belangrijkste punten gingen over de beperkte uitwerking, de mogelijke rol van leefbaarheidsgroepen en de beschikbare budgetten. Die vragen zijn begrijpelijk, omdat de initiatieventafel op dit moment nog in de conceptfase zit.

De initiatieventafel is primair bedoeld als intern instrument. Het ondersteunt de organisatie bij het vroegtijdig delen van initiatieven, het zoeken naar koppelkansen en het organiseren van integrale afstemming. Hiermee sluit het aan op de dienstverleningsprincipes van de gemeente en biedt het een vaste plek om ideeën uit de samenleving in beeld te brengen. Omdat het een onderdeel is van de interne werkprocessen, worden leefbaarheidsgroepen in deze fase nog niet betrokken. Wanneer initiatieven uitgroeien tot projecten, kunnen inwoners en belangenbehartigers wel een rol krijgen. Per thema of gebied kan dan worden bekeken welke partners relevant zijn. Ook kan het zijn dat de gebiedscoördinator samen met de wijk of kern, bijvoorbeeld, afspraken maakt over een wijktafel waar gezamenlijk wordt gewerkt aan maatschappelijke initiatieven. Dit soort afspraken worden dan op wijk-/kernniveau gemaakt. De wijk-/kernaanpak is het aangewezen document voor deze afspraken. Niet dit beleidskader.

Omdat de initiatieventafel nog niet is uitgewerkt en vooral een uitvoeringsonderdeel is, vinden wij het niet passend om deze nu op te nemen in het beleidskader. Een beleidskader geeft richting en uitgangspunten, geen procesdetails of werkinstructies. In het participatie- en cocreatiekader is al een verwijzing opgenomen naar de ontwikkeling van een digitaal platform voor het faciliteren en coördineren van inwonersinitiatieven. De initiatieventafel zal daar logisch op aansluiten.

De initiatieventafel wordt uiteindelijk voor heel Wijchen ingericht. Wij kunnen ons voorstellen dat informatie op termijn per deelgebied wordt gepresenteerd, bijvoorbeeld via het digitale platform. Gebiedscoördinatoren zullen hierin een rol spelen, samen met het platform. In de uitwerking wordt duidelijk hoe en wanneer inwoners of netwerkpartners worden betrokken, bijvoorbeeld bij overlegmomenten rond specifieke thema's of wanneer initiatieven de projectfase bereiken.

6. Open Stad/digitaal platform

Uit de reacties kwam een vraag naar voren over het digitale platform 'Open Stad' en waarom dit in het kader niet is benoemd. Hierbij werd verzocht om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om dit in te zetten voor de leefbaarheidsgroepen en vaste netwerken voor inwonersinitiatieven.

In de reacties is gevraagd waarom het digitale platform 'Open Stad' niet in het kader is opgenomen. Dat is een terechte constatering. Het platform sluit aan bij de ambitie uit het Strategisch Kompas en het participatie- en cocreatiekader om inwonersinitiatieven zichtbaar te maken en te ondersteunen. Daarom zullen we in het kader alsnog een verwijzing opnemen naar dit digitale instrument.

'Open Stad' is een platform van de gemeente en staat open voor alle inwoners. Iedereen kan via dit platform initiatieven indienen of volgen. Dat geldt ook voor leefbaarheidsgroepen en andere vaste netwerken van inwoners. Daarmee vormt het platform een aanvullend hulpmiddel binnen netwerkgericht werken en ondersteunt het de verbinding tussen ideeën uit de samenleving en de gemeentelijke organisatie.

7. Budget/Financiën

We lezen uit de reacties dat er behoefte is aan verduidelijking van de verschillende budgetten of subsidies die beschikbaar zijn.

De vragen gaan onder andere over de waarderingssubsidie, het budget voor initiatieven op wijk- en kernniveau; de verdeling en de besteding daarvan en de relatie met de dops- en sop, en het werk- en initiatievenbudget van de gebiedsoördinatoren.

En wanneer de leefbaarheidsgroepen aanspraak kunnen maken op een budget wat voor hun is bestemd.

In de reacties blijkt behoefte aan meer duidelijkheid over de verschillende budgetten. De vragen gingen vooral over de waarderingssubsidie, het budget voor initiatieven op wijk- en kernniveau, de relatie met de voormalige dop- en sogelden en het werk- en initiatievenbudget van de gebiedscoördinatoren. Ook is gevraagd wanneer leefbaarheidsgroepen zelf aanspraak kunnen maken op middelen. In het kader zullen we onderstaande verduidelijkingen opnemen.

1. Waarderingssubsidie

Leefbaarheidsgroepen of andere vaste netwerken die aan de voorwaarden voldoen, kunnen jaarlijks een waarderingssubsidie van 750 euro ontvangen. Deze subsidie is bedoeld voor een aanvrager die voldoet aan het uitvoeren van activiteiten die ten behoeve van 'het bevorderen van de leefbaarheid in de buurt, wijk of dorp'. De huidige checklist vervalt en wordt vervangen door de voorwaarden uit het kader 'Netwerkgericht werken'.

2. Budget voor initiatieven op wijk- of kernniveau

Dit budget vervangt vanaf 2026 de dop- en sogelden. Per geografisch gebied is jaarlijks 2500 euro beschikbaar. Dit geld hoeft niet te worden gedeeld met andere gebieden. Voor leefbaarheidsgroepen die eerder geen dop- of sogelden ontvingen, betekent dit vanaf 2026 een extra mogelijkheid om initiatieven uit te voeren. In het nieuwe beleidskader wordt een bijlage opgenomen met een geografische verdeling van de groepen inwoners in de wijken en kernen.

Het budget is bedoeld voor concrete initiatieven op wijk- of kernniveau en niet voor langdurige verplichtingen zoals onderhoudscontracten of softwareabonnementen. Die bestedingsrichting lag ook niet binnen de oorspronkelijke opzet van de dop- en sogelden.

In 2026 wordt de Subsidieregeling Wijchen, 2021 aangepast en geactualiseerd. Dan zullen ook de voorwaarden uit het kader in de huidige waarderingssubsidie worden meegenomen.

3. Toegankelijkheid en voorwaarden

Een leefbaarheidsgroep of netwerk moet voor alle inwoners en partners uit het gebied toegankelijk zijn om aanspraak te kunnen maken op deze middelen. Het budget is bedoeld om initiatieven vanuit het gebied te ondersteunen, niet om organisaties structureel te financieren.

4. Werk- en initiatievenbudget van de gebiedscoördinatoren

Het werk- en initiatievenbudget komt voort uit het participatie- en cocreatiekader. Iedere gebiedscoördinator krijgt jaarlijks 15.000 euro om het wijk- en kerngericht werken te ondersteunen. Dit budget is onderdeel van hun uitvoeringsruimte. Zij kunnen hiermee bijvoorbeeld bijeenkomsten organiseren of een extra bijdrage leveren aan lokale initiatieven. Dit budget staat los van de middelen die beschikbaar zijn voor leefbaarheidsgroepen. Het is geen bewonersbudget.

5. Leefbaarheidsgroepen kunnen aanspraak maken op:

- De waarderingssubsidie, als zij voldoen aan de voorwaarden uit subsidieregeling Wijchen, 2021. (Wordt geactualiseerd in 2026.)
- Het initiatievenbudget van 2500 euro per geografisch gebied, voor concrete projecten of activiteiten in het gebied. Dit zal per actualisatie van de subsidieregeling in 2026 onderdeel worden van de waarderingssubsidie.

8. Overig

In alle verzamelde reacties kwamen nog de volgende thema's en vragen naar voren.

- a. Tekstuele aanpassing hoofdstuk 4: 'Faciliteren en aanjagen van inwonersinitiatieven.'
- b. Paragraaf 4.1.1.a Leefbaarheidsgroepen kunnen op gebiedsniveau gevraagd en ongevraagd advies geven aan de gemeente. Er wordt aangegeven dat dit niet altijd aan de orde is. Omdat het bestuur namelijk niet door de inwoners is gekozen.
- c. Bijlage: Benoemen leefbaarheidsgroepen en dorpsraad.
- d. Het hebben van een facebookpagina of website mag geen verplichting zijn.
- e. Wat als een inwonersinitiatief dat activistisch is.
- f. Status belangenbehartigers en hun reikwijdte.
- g. 'Van buiten naar binnen en van binnen naar buiten' zijn loze kreten als ze niet concreet worden gemaakt.

In de reacties zijn nog verschillende aanvullende vragen en onderwerpen benoemd. Hieronder verduidelijken wij deze punten.

a. Tekstuele aanpassing

Faciliteren en aanjagen van inwoners initiatieven.' wordt gewijzigd in: 'Faciliteren en *stimuleren* van inwonersinitiatieven.'

b. Adviesrecht van leefbaarheidsgroepen

In paragraaf 4.1.1.a staat dat leefbaarheidsgroepen gevraagd en ongevraagd advies kunnen geven. Sommige groepen geven aan dat dit niet altijd logisch is, omdat hun bestuur niet gekozen is door inwoners. Dit punt erkennen wij. Daarom benadrukken wij dat het adviesrecht geen verplichting is en afhankelijk is van de legitimiteit die een groep heeft in haar gebied. Het uitgangspunt blijft dat advies welkom is wanneer een groep bewoners weet te vertegenwoordigen. Het kader verplicht niet tot een formele adviesstructuur.

c. Benoemen van leefbaarheidsgroepen en dorpsraad in de bijlage

De leefbaarheidsgroepen en dorpsraad worden benoemd in bijlage 1 van het kader: Geografische indeling van groepen inwoners in de wijken en kernen. De lijst is bedoeld om inzicht te geven in de huidige netwerken en welke gebieden nog niet zijn vertegenwoordigd.

d. Sociale media of website niet verplicht

Een Facebookpagina of website wordt geen verplichting. Het doel is dat leefbaarheidsgroepen bereikbaar zijn. Hoe zij dat doen, bepalen zij zelf. Digitale kanalen kunnen helpen, maar zijn geen voorwaarde voor erkenning of subsidie.

e. Activistische initiatieven

Inwonersinitiatieven kunnen uiteenlopende vormen hebben. Activistische initiatieven vallen ook onder het recht van inwoners om zich uit te spreken. De gemeente beoordeelt initiatieven op basis van juridische kaders, inhoud en haalbaarheid. De toon of stijl van een initiatief verandert de beoordeling niet. Het kader sluit activistische initiatieven niet uit, maar geeft ook geen voorkeurspositie.

f. Status van belangenbehartigers en hun reikwijdte

Belangenbehartigers zoals leefbaarheidsgroepen zijn geen formele bestuursorganen en hebben geen beslissingsbevoegdheid. Zij zijn netwerkpartners op gebiedsniveau. Hun reikwijdte hangt samen met hun draagvlak in het gebied en de thema's waarop zij actief zijn. De gemeente betreft hen wanneer zij relevant zijn voor een onderwerp. Het kader legt geen uniforme rol of schaal vast, omdat dit per gebied en thema verschilt.

g. Verduidelijking van 'van buiten naar binnen' en 'van binnen naar buiten'

In de reacties is terecht aangegeven dat deze termen vaag kunnen zijn. Hieronder verduidelijken wij ze.

'Van buiten naar binnen' betekent dat de gemeente actief ophaalt wat er leeft in wijken en kernen. De signalen van inwoners, ondernemers en partners worden gebruikt om beleid en uitvoering te verbeteren. Participatie, samenwerken en co-creatie zijn hierbij leidend.

'Van binnen naar buiten' betekent dat de gemeente inwoners betreft bij beleid dat gevolgen heeft voor hun leefomgeving. Afhankelijk van thema, project of gebied worden de juiste partners betrokken. Dit volgt de kaders van het participatiebeleid.

De inzet van gebiedscoördinatoren is een eerste stap in het beter organiseren van deze werkwijze. Zij verbinden inwoners met de interne organisatie en andersom. Hoe dit precies wordt ingericht, is een uitvoeringsvraag en wordt verder uitgewerkt door de betrokken beleidsmedewerkers.

Aan: Klankbordgroep Leefbaarheidsgroepen Wijchen
Van: College van Burgemeester en Wethouders van Wijchen

Datum: 7 januari 2026

Onderwerp: Bestuurlijke reactie op brief Klankbordgroep Leefbaarheidsgroepen d.d. 7 december jongstleden

Geachte leden van de klankbordgroep,

U krijgt deze brief omdat u op 7 december 2025 een reactie heeft gestuurd over het beleidskader *Netwerkgericht werken in onze wijken en kernen*. In deze brief leest u hoe het college van burgemeester en wethouders het proces en de gemaakte keuzes ziet. Wij waarderen uw betrokkenheid en inzet namens de leefbaarheidsgroepen.

Wij begrijpen dat u het proces en de uitkomst anders heeft ervaren dan wij. Wij lichten graag toe hoe het college het doorlopen traject en de gemaakte keuzes ziet.

Hieronder gaan wij in op de door u benoemde punten.

1. Verzoek tot overleg en uitstel van de procedure

U wilde graag nog in gesprek over de reacties van de leefbaarheidsgroepen op het concept kader en vroeg om uitstel van de procedure. Wij begrijpen uw behoefte hierin, omdat er veel verandert.

Tegelijkertijd zijn er de afgelopen periode meerdere overlegmomenten en bijeenkomsten geweest met de leefbaarheidsgroepen en de klankbordgroep. Op 17 oktober is het concept kader met alle leefbaarheidsgroepen gedeeld en het vervolgproces uitgelegd.

'De komende twee weken zullen we al jullie reacties verzamelen. En waar mogelijk verwerken we deze. Daarna zal de nieuwe versie met diverse collega's/beleidsadviseurs worden gedeeld voor advies. Om vervolgens het kader in procedure te brengen en voor te leggen aan het college en de raad.'

Alle reacties zijn zorgvuldig bekeken, intern afgestemd en waar mogelijk verwerkt. We hebben een afweging gemaakt op basis van het huidige en toekomstige beleid, de veranderende samenleving en de input van de leefbaarheidsgroepen. Hierin is zowel binnen deze context als binnen de diversiteit van de leefbaarheidsgroepen een integrale afweging gemaakt.

Daarom hebben we de procedure niet uitgesteld. We hopen dat u ziet dat uw wensen, behoeften en belangen zo goed als mogelijk zijn meegenomen.

2. Ervaren gebrek aan dialoog

U geeft aan dat u de dialoog met de beleidsadviseur, raadswerkgroep inwonersparticipatie en de raad onvoldoende was. Wij ervaren dat anders.

Vanaf eind 2024 zijn er meerdere gesprekken geweest, individueel en gezamenlijk. In deze gesprekken is niet alleen informatie opgehaald, maar ook gedeeld. En heeft deze input geleid tot andere inzichten en keuzes.

Waar bijvoorbeeld in het begin is gesproken over een budget voor alle leefbaarheidsgroepen gezamenlijk, heeft dit geleid tot een initiatieven budget per vast netwerk van inwoners. Zo is ook de verplichting om een vereniging te worden geschrapt.

Dialogo betekent dat signalen worden meegenomen, maar niet dat alle wensen één op één kunnen worden overgenomen. Op basis van de ontvangen reacties is een integrale afweging gemaakt waarin belangen, uitvoerbaarheid en toekomstbestendigheid zijn meegewogen.

Dat tijdens het proces andere keuzes zijn gemaakt dan door u gewenst, betekent niet dat er geen dialoog was. Het betekent wel dat de gemeente, binnen zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid, andere afwegingen heeft gemaakt.

We blijven graag in gesprek om samen te kijken hoe we uitvoering kunnen geven aan het netwerkgericht werken.

3. Rol van de klankbordgroep bij de initiatieventafel

U vraagt waarom de klankbordgroep geen rol heeft bij de initiatieventafel. Deze tafel is nog in ontwikkeling en start als pilot in 2026.

De inrichting en eventuele betrokkenheid van externe partijen hoort bij de uitvoering, niet bij het beleidskader. Daarom is de keuze gemaakt de initiatieventafel niet op te nemen in het kader. Dit is onder andere mede ingegeven door enkele reacties van de leefbaarheidsgroepen op het concept beleidskader.

Betrokkenheid van de leefbaarheidsgroepen of de klankbordgroep kan per situatie, of op project- of gebiedsniveau, verschillen. Juist met het kader Netwerkgericht werken en het participatie- en cocreatiekader willen we meer duidelijkheid en transparantie geven.

We nodigen de leefbaarheidsgroepen uit om mee te denken zodra de pilot verder is uitgewerkt.

4. Leefbaarheidsgroepen als netwerkpartner

U betreurt dat leefbaarheidsgroepen worden aangeduid als netwerkpartner. Wij benadrukken dat de leefbaarheidsgroepen een herkenbare en gewaardeerde rol houden binnen het netwerkgericht werken. De leefbaarheidsgroepen, of vaste groepen inwoners of wijk- en kernniveau, zijn vaste netwerken die zich structureel inzetten voor de leefbaarheid in hun wijk of kern.

Zij krijgen een waarderingssubsidie en hebben overlegmomenten die andere partners niet hebben. Zo blijft bijvoorbeeld het halfjaarlijks overleg en de wijkschouw met de wethouder Leefbaarheid voorbehouden aan de leefbaarheidsgroepen dan wel vaste netwerken van inwoners op wijk- of kernniveau.

De term netwerkpartner is gekozen om samenwerking inclusiever te maken. Dit is geen afwaardering, maar een bewuste keuze om toetreding laagdrempelig te houden. We blijven uw rol als belangrijk zien voor het netwerkgericht werken.

5. Besteding van de bijdrage van 2500 euro

U vindt de voorgeschreven wijze voor de besteding van de 2500 euro aan initiatieven beperkend.

Wij willen hiermee duurzame initiatieven en activiteiten in de wijken en kernen stimuleren. Zodat de middelen ook direct in de wijken en kernen belanden. Het budget is niet bedoeld voor vaste kosten of het aangaan van langdurige verplichtingen. Dit is in overeenstemming met de oorspronkelijke bedoeling van deze middelen. En ons streven naar gelijke behandeling en helderheid in de subsidieverlening.

Oorspronkelijk was deze 2500 euro bestemd voor zes leefbaarheidsgroepen die onder verantwoordelijkheid van de raads werkgroep inwonersparticipatie aan de slag gingen met het opstellen van dorps- en stadontwikkelingsplannen. Met het werkbudget werd uitvoering gegeven aan deze plannen voor initiatieven die de leefbaarheid in de kernen of stad ondersteunen.

Structurele kosten, zoals vaste abonnementen of langdurige contracten, vallen binnen de verantwoordelijkheid van de vaste netwerken. En worden niet vanuit het initiatievenbudget gefinancierd. Mogelijk kunnen de leefbaarheidsgroepen en/of vaste netwerken bepaalde verplichtingen, zoals softwareabonnementen, gezamenlijk en efficiënt oppakken.

De waarderingssubsidie van 750 euro, die alle leefbaarheidsgroepen afzonderlijk ontvangen, biedt ruimte aan het ondervangen van de kosten van bijvoorbeeld een zakelijke bankrekening. Deze blijft onveranderd.

Wij zijn van mening dat de bedoeling van en gelijkwaardigheid in de toekenning van de waarderingssubsidie voor nu een juiste stap is.

Tot slot

Wij hopen dat deze brief u inzicht geeft in hoe wij het proces en de keuzes zien.

We hechten veel waarde aan het kader om onze ambities voor het wijk- en kerngericht werken nog beter te verankeren. De toekomst zien wij vol vertrouwen tegemoet en vragen de raad dan ook om het kader vast te stellen. Inmiddels zijn de stukken verzonden aan de gemeenteraad.

De inzet, kennis en betrokkenheid van de leefbaarheidsgroepen blijven wij waarderen. En een gesprek over de samenwerking binnen het nieuwe kader is van harte welkom. Alleen samen zorgen we voor sterke netwerken in onze wijken en kernen.

Met vriendelijke groet,

Wethouder Twan van Bronkhorst,
namens het college van Burgemeester en Wethouders van Wijchen

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7552
Extern Zaak ID	Z/24/266959
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	5 maart 2026
Agendapunt	8.3
Titel	266959 Informatienota Raad aanpak monumentale bomen Kasteeltuin Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving – team Gebiedsinrichting
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van

Bijlagen
266959 Informatienota Raad aanpak monumentale bomen Kasteeltuin Wijchen
Bijlage 1 – idverde Groeiplaatsonderzoek en boomadvies kasteeltuin Wijchen

Geagendeerd	Vergaderdatum
College BenW openbaar Wijchen	3 februari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	12 februari 2026
Raad openbaar Wijchen	5 maart 2026

Voorgesteld besluit

1. Bijgaande informatienota voor kennisgeving aan te nemen.

Besluit (Aangenomen)

1. Bijgaande informatienota voor kennisgeving aan te nemen.

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Informatienota Raad aanpak monumentale bomen Kasteeltuin Wijchen

Collegedatum: 3 februari 2026

Kernboodschap

In het najaar van 2025 hebben we de bomen in de kasteeltuin laten onderzoeken. Voor het behoud van de bomen zijn op korte termijn fysieke maatregelen nodig. Deze maatregelen maken een andere indeling van het terrein voor bestaande evenementen mogelijk noodzakelijk. Wij gaan in gesprek met organisaties en kijken welke consequenties de fysieke maatregelen rond de bomen hebben voor evenementen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
04-09-2014	Raadsbesluit Lijst van waardevolle bomen (Zaaknr, 14 AZ 050)
26-06-2025	Perspectiefnota Wijchen 2025 (Zaaknr. 266959)

Toelichting

Het gaat niet goed met de monumentale bomen in de kasteeltuin. Inmiddels is in januari 2026 een boom gekapt in de kasteeltuin die niet veilig behouden kon blijven. Parasitaire zwammen hadden een groot deel van het hout aangetast. Omdat deze bomen een hoge beeld- en cultuurhistorische waarde hebben is inzet op behoud belangrijk. Bij de Perspectiefnota in 2025 heeft de gemeenteraad € 35.000 uit de reserve Groen beschikbaar gesteld voor:

- a) Het uitvoeren van een onderzoek naar de groeiplaats van de bomen;
- b) De eerste fase van de extra beschermings- en herstelmaatregelen.

Dit is bedoeld om een beeld te krijgen van de huidige toestand van de bomen, wat er nodig is om ze duurzaam te behouden en welke maatregelen daarvoor op korte termijn moeten worden uitgevoerd.

Wat hebben we gedaan

In oktober 2025 hebben we het rapport "Groeiplaatsonderzoek en boomadvies kasteeltuin Wijchen" ontvangen van idverde Bomendienst (zie bijlage). Daarin is geadviseerd welke maatregelen nodig zijn voor de bomen. De maatregelen gaan over het verbeteren van de groeiplaatsen, het beschermen daarvan en wat er in de komende jaren moet gebeuren.

Hieronder volgt een korte samenvatting van het rapport.

In de kasteeltuin zijn 24 bomen onderzocht. De algemene boomconditie is matig tot slecht. Slechts een klein deel van de bomen groeit nog redelijk. De belangrijkste oorzaak van de achteruitgang is de slechte kwaliteit van de groeiplaats: de bodem is verdicht,

bevat weinig organische stof en heeft te weinig voedingsstoffen. Dit komt door intensief gebruik van het terrein, historische ophogingen met puin en een te zure bodem op sommige plekken.

Om de omstandigheden voor de bomen te verbeteren gaan we het volgende doen. Op korte termijn gaan we als eerste fase hekjes rond de bomen plaatsen om de groeiplaatsen te beschermen. Daarnaast gaan we de groeiplaats verbeteren door er meer lucht en voedingsstoffen in te brengen en een mulchlaag aan te brengen. De tweede fase is dat we in het winterseizoen 2026-2027 de slechte grond gaan vervangen. Deze maatregelen zorgen ervoor dat de bomen meer lucht en voeding krijgen. Tenslotte bestaat fase 3 (de beheerfase) uit het onderhoud van de groeiplaats. Inmiddels is in januari 2026 een boom gekapt in de kasteeltuin die niet veilig behouden kon worden. Parasitaire zwammen hadden een groot deel van het hout aangetast.

Gevolgen

Bomen

Zonder maatregelen zullen meerdere bomen verder achteruitgaan en uiteindelijk kunnen uitvallen door afsterven wat noodzakelijke kap tot gevolg kan hebben.

Evenementen

De maatregelen leiden tot een verandering in de inrichting van de kasteeltuin. Dit kan gevolgen hebben voor de terreinindeling van evenementen. Met organisatoren onderzoeken we welke alternatieve indelingen mogelijk zijn.

Communicatie

- Gesprekken voeren met de organisatoren over de combinatie van te nemen maatregelen voor de bomen en de geplande evenementen.
- De omwonenden van de kasteeltuin gaan we informeren over de uitvoering van de werkzaamheden.

Uitvoering of Vervolgstappen

Fase 1.

- Februari 2026; Gesprek met de organisatoren van evenementen.
- Maart 2026; Aanbrengen hekjes rond de groeiplaatsen van de bomen. Beluchten en voedingsstoffen in de groeiplaatsen brengen en het aanbrengen van een mulchlaag.

Fase 2.

- Winterseizoen 2026-2027; vervangen van de slechte grond.

Fase 3.

- Vanaf 2027, na de uitvoering van fase 2; Onderhoud en beheer van de groeiplaatsen van de bomen.

Financiële gevolgen

Het budget van € 35.000 dat beschikbaar was gesteld uit de reserve Groen bestond uit een globale verdeling van € 15.000 voor het onderzoek en adviesrapport en € 20.000 voor het uitvoeren van de eerste maatregelen aan de groeiplaatsen van de bomen. Deze bedragen zijn voldoende om de kosten te kunnen dekken. Er zit verder geen ruimte in om ook werkzaamheden voor de volgende fases (2 en 3) te kunnen uitvoeren.

Voor de fases 2 en 3 vragen we bij de Perspectiefnota 2026 financiële middelen aan.

Openbaar

Zaaknummer: Z/25/322082

Geheimhouding

Niet van toepassing

Bijlage

1. Groeiplaatsonderzoek en boomadvies kasteeltuin Wijchen, idverde Bomendienst Apeldoorn, 30 oktober 2025.

Groeiplaatsonderzoek en boomadvies

Kasteeltuin Wijchen

COLOFON

Groeiplaatsonderzoek en boomadvies kasteeltuin Wijchen

OPDRACHTNEMER	<i>idverde</i> Bomendienst Marowijne 80 7333 PJ Apeldoorn T 055 5 999 444 E bomendienst@idverde.nl
OPGESTELD DOOR VRIJGEGEVEN DOOR	Tom Putman European Tree Technician Martijn van der Maarel European Tree Technician
OPDRACHTGEVER	Gemeente Wijchen Postbus 9000 6600 HA Wijchen
PROJECTNUMMER	728250330
KENMERK	BD25264
VERSIE	2
DATUM	30 oktober 2025

Copyright 2025 *idverde*. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van *idverde*. *idverde* is niet aansprakelijk voor eventuele schade ontstaan bij gebruik van gegevens uit dit rapport.

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
1. INLEIDING	4
1.1 Onderzoeksvraag	4
1.2 Locatie	5
1.2.1 Bijzondere boomwaarde	6
1.2.2 Historie	6
1.3 Bronnen	6
2. BOOMKWALITEIT EN GROEIPLAATSONDERZOEK	7
2.1 Boominventarisatie	7
2.1.1 Conditiebepaling	7
2.1.2 Gebreken bomen	7
2.1.3 Opnamekenmerken	8
2.2 Ondergronds onderzoek	8
2.2.1 Groeiplaatsonderzoek	8
3. RESULTATEN	11
3.1 Resultaten bovengrondse beoordeling	11
3.1.1 Conditie en toekomstverwachting	11
3.1.2 Mechanische gebreken	12
3.2 Beplantingsvakken	12
3.3 Resultaten ondergronds onderzoek	13
3.3.1 Ligging kabels en leidingen	13
3.3.2 Samenvatting bodemanalyse	14
4. CONCLUSIE EN ADVIES	20
4.1 Conclusie	20
4.2 Advies	21
4.3 Kostenraming maatregelen	23
BIJLAGEN	25
Bijlage 1 Kwaliteitsbeoordeling	25
Bijlage 2 Resultaten ondergronds onderzoek	26
Bijlage 2.1 Bodemboringen	26
Bijlage 2.2 Profielsleuven	37
Bijlage 2.3 Bodemanalyse	41
Bijlage 2.4 Resultaten penetrolgger	47

1. Inleiding

De Kasteeltuin van Kasteel Wijchen vormt een historisch en ecologisch waardevolle groenzone binnen het stedelijk weefsel van Wijchen. De Kasteeltuin wordt frequent gebruikt als evenemententerrein. De intensieve betreding en belasting van het gazon brengen echter risico's met zich mee voor de vitaliteit en toekomstbestendigheid van het aanwezige bomenbestand.

Naar aanleiding van geuite zorgen over de negatieve effecten van bodemverdichting, wortelbeschadiging en afnemende groeikracht is besloten tot het uitvoeren van een nulmeting. Het doel hiervan is om zowel de bovengrondse (boomkwaliteit en inrichting) als ondergrondse situatie (bodemstructuur, verdichting, beworteling) van de bomen in de Kasteeltuin in kaart te brengen.

Op dit moment is zichtbaar dat de kwaliteit van het groen niet optimaal is. Om het beheer van de beplanting met de gepaste zorg te kunnen voortzetten, heeft de gemeente idverde Bomendienst gevraagd om inzicht te geven in de huidige kwaliteit van het groen en de groeiplaats om zo keuzes te kunnen maken in het beheer van de groenstructuur. Op basis van de resultaten is het voorliggende adviesrapport opgesteld.

1.1 Onderzoeksvraag

De scope omvat 24 individueel beheerde bomen alsmede drie boomgroepen langs de rand van het bosplantsoen. Vanwege de teruglopende conditie van de bomen is advies gewenst. Onderzocht dient te worden wat de toekomstige ontwikkeling van de bomen op deze locatie zal zijn als de bomen behouden blijven, gerelateerd aan de soort en huidige groeiplaats. Op basis van de resultaten wordt een advies gericht op verbetermaatregelen verlangd.

Boomadvies

boomadvies beantwoordt de vraag of een boom/bomen in de huidige verschijningsvorm en huidige standplaats duurzaam behouden kan/kunnen blijven en welke maatregelen een mogelijk gunstig effect op de duurzame instandhouding kunnen hebben.

Om tot een verbeteradvies te komen worden de volgende onderdelen nader uitgewerkt:

- Wat is de boomtechnische kwaliteit van de bomen in de kasteeltuin?
- Is de groeiplaats toereikend voor de aanwezige bomen?
- Zijn er maatregelen noodzakelijk om deze bomenstructuur op duurzame wijze te kunnen behouden?
- Welke maatregelen dragen bij aan het verbeteren van de boomkwaliteit en duurzaam behoud van de bomen?
- Wat zijn de geschatte kosten voor het uitvoeren van het geadviseerde?
- In welke mate dragen de bomen bij aan ecosysteemdiensten en welke toekomstige ontwikkeling hierin valt te verwachten op basis van het geadviseerde?

Het veldwerk is op 5 augustus 2025 uitgevoerd door Jorrick Kalter en Tom Putman (European Tree Technician), beide werkzaam als Boomtechnisch Adviseur bij idverde Bomendienst B.V.

1.2 Locatie

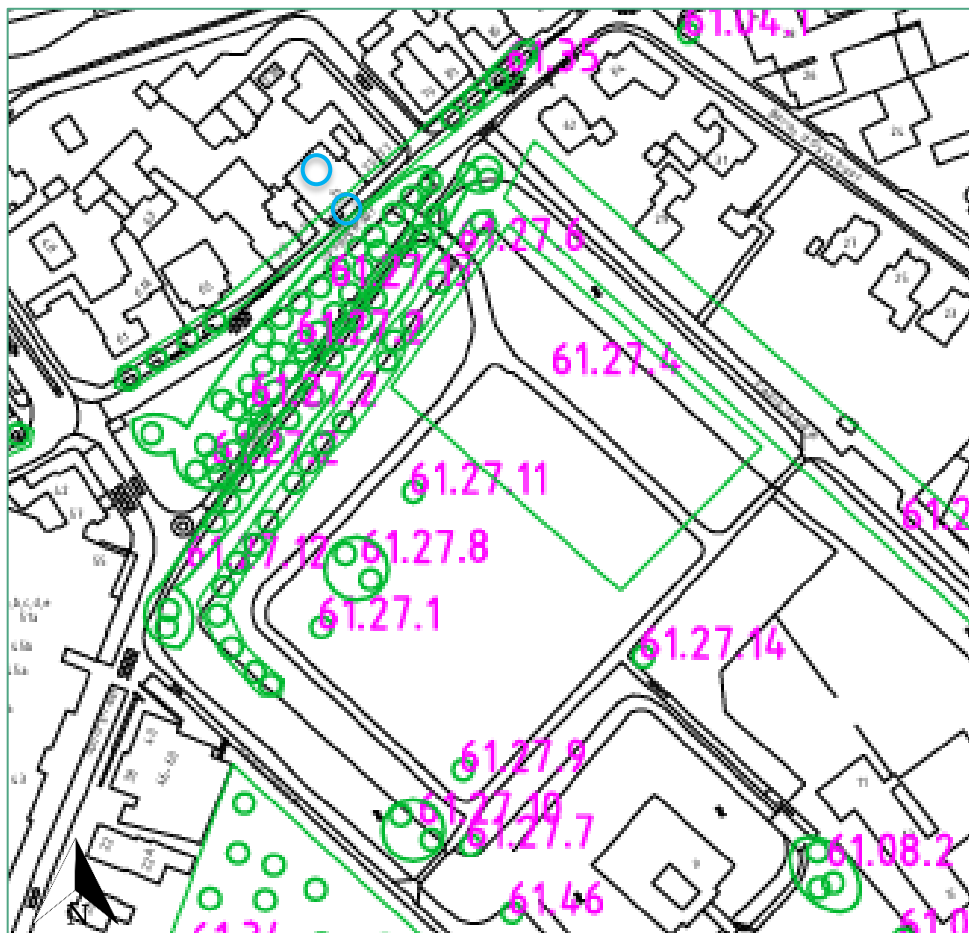
Het projectgebied bevindt zich in het centrum van Wijchen, binnen het groene kader op afbeelding 1.2.1.

Afbeelding 1.2.1.1 Locatieoverzicht bron: ESRI Nederland

1.2.1 Bijzondere boomwaarde

Op de 'Lijst waardevolle bomen Gemeente Wijchen' staan 16 bomen of boomgroepen vermeldt binnen het projectgebied.

Afbeelding 1.2.2 Waardevolle bomen projectgebied bron: <https://www.wijchen.nl/waardevolle-bomen>

1.2.2 Historie

Kasteel Wijchen in het centrum van Wijchen vindt zijn oorsprong rond het jaar 1000, toen op deze plek vermoedelijk een zaaltoren werd gebouwd als verdedigingswerk. In de eeuwen daarna werd de toren uitgebreid tot een kasteel met poortgebouw, binnenplaats en grachten. In de 16e eeuw raakte het in verval, waarna het begin 17e eeuw op de oude fundamenten werd herbouwd. Hierbij kreeg het gebouw zijn kenmerkende vierkante plattegrond met ronde hoektorens en een omringende gracht.

In de eeuwen daarna bleef de hoofdstructuur grotendeels behouden, maar werden bijgebouwen, tuinen en het omliggende terrein aangepast aan de woon- en representatieve functie. In het begin van de 20e eeuw trof een grote brand het kasteel, waarna het in vrijwel oorspronkelijke vorm werd herbouwd. De omgrachting en de centrale ligging bleven daarbij een belangrijk onderdeel van het karakter. Vanaf de jaren '30 werd het gebouw gebruikt als gemeentehuis en werd het terrein ingericht als openbaar toegankelijk plein en parkachtige omgeving. In de jaren '90 volgde een grondige restauratie waarbij zowel het interieur als het exterieur in historische staat werden teruggebracht. Sinds 1996 is het kasteel ingericht als museum, met behoud van zijn historische uitstraling en de verbinding met het omliggende centrum van Wijchen.

1.3 Bronnen

Voor het opstellen van deze rapportage zijn de volgende bestanden als uitgangspunt gebruikt:

- Waardevolle bomenkaart Gemeente Wijchen: <https://www.wijchen.nl/waardevolle-bomen>
- KLIC-melding; 2500108721

2. Boomkwaliteit en groeiplaatsonderzoek

Dit hoofdstuk bevat de belangrijkste informatie uit de boominventarisatie en het ondergrondse onderzoek. Het beschrijft de beoordeling, motivering en indeling van de actuele boomtechnische kwaliteit en status van de bomen in relatie tot een duurzame handhaving op basis van de resultaten van de uitgevoerde bomeninventarisatie.

De belangrijkste gegevens worden besproken in dit hoofdstuk en de volledige Kwaliteitsbeoordeling Bomen is te vinden in **bijlage 7.1 kwaliteitsbeoordeling**

2.1 Boominventarisatie

Alle bomen in het gebied zijn uitgebreid visueel beoordeeld op veiligheid, conditie, mechanische kwaliteit en toekomstverwachting bij ongewijzigde omstandigheden. Hierbij is gebruik gemaakt van de VTA-methode.

Met de VTA-methode (Mattheck & Breloer, The Body Language Of Trees, 1995) worden de visueel zichtbare gebreken van de boom beoordeeld. Er wordt gekeken naar afwijkingen aan stam, kroon en wortelaanlopen. Sommige van deze afwijkingen geven een indicatie van verminderde stabiliteit (gevaar voor windworp of stambreuk). Andere afwijkingen, bijvoorbeeld zwaar dood hout in de kroon, hebben een verhoogd risico op takbreuk tot gevolg. Ook wordt aandacht besteed aan de conditie van de bomen. Bepalend voor de conditie is scheutlengte in de winter en knopzetting en in de zomer bladzetting.

2.1.1 Conditiebepaling

De conditiebepaling geeft een oordeel over de gezondheidstoestand van een boom op een bepaald moment. Bij de conditie worden, afhankelijk van het seizoen, de volgende conditiekenmerken beoordeeld:

- Blad/ knopbezetting
- Bladgrootte
- Transparantie van de kroon
- Kroonstructuur
- Takscheutlengte
- Hoeveelheid dode takken/ twijgen
- Aanwezigheid van groeistrepen op de bast

Afhankelijk van de boomsoort, de leeftijd en de beschikbare hoeveelheid licht rond de boomkroon kan de aanwezigheid van enig dood hout als normaal worden beoordeeld. De conditiebepaling is volgens de score van Norminstituut bomen uitgevoerd, met onderstaande indeling:

- Goed
- Onvoldoende
- Zeer slecht/ dood
- Voldoende
- Slecht

Op basis van de conditiebepaling en aanwezigheid van eventuele gebreken wordt bepaald wat de toekomstverwachting van de boom is. Voor toekomstverwachting wordt de volgende indeling gehanteerd;

- meer dan 15 jaar
- 5 tot 10 jaar
- en minder dan 1 jaar
- 10 tot 15 jaar
- 1 tot 5 jaar

Met toekomstverwachting wordt niet de levensverwachting bedoeld, dit is de theoretische eindleeftijd op basis van boomsoort en standplaats. Bomen met een toekomstverwachting van meer dan 15 jaar kunnen in de praktijk vaak zonder belemmeringen hun theoretische eindleeftijd bereiken.

De conditiebeoordeling doet geen uitspraak over de vitaliteit van de boom. De vitaliteit is de gezondheidstoestand van de boom over langere termijn en bepaalt het vermogen van een boom om stresssituaties te overleven. Dit kunnen bijvoorbeeld perioden van droogte of ernstige wortelbeschadiging zijn. Om de vitaliteit van een boom te kunnen bepalen dienen in de loop der jaren meerdere conditiebepalingen te worden gedaan.

2.1.2 Gebreken bomen

Naast de conditiebepaling zijn ook de gebreken van de bomen beoordeeld. In de meeste gevallen is er geen relatie tussen gebreken en conditie. Gebreken kunnen wel invloed hebben op de toekomstverwachting van bomen met een goede conditie. Gebreken kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Slechte takaanhechtingen (plakoksels)
- Parasitaire schimmelaantastingen
- Scheuren in stam en/ of takken
- Holtes
- Dode takken

Mechanische gebreken kunnen van invloed zijn op de stabiliteit van de gehele boom of breukvastheid van de kroon, stam en/ of takken. Zo kan een boom die is aangetast door een parasitaire schimmel omvallen of afbreken. Wanneer gebreken invloed hebben op de stabiliteit en/ of breukvastheid dan worden beheermaatregelen geadviseerd.

2.1.3 Opnamekenmerken

De bomen binnen de projectgrenzen zijn geïnventariseerd in ArcGIS van ESRI Nederland. De volgende kenmerken zijn opgenomen aan de hand van de invulgegevens van de gemeente Wijchen, aangevuld met de BEA kenmerken van idverde en de boomafmetingen.

Administratief (per boom)

- Boomnummer ID
- Boomeigenaar [allen gemeente Wijchen]
- Plaats gemeente (BAG) [Wijchen]

Boomgegevens

- Boomsoort Wetenschappelijk
- Maaiveld boom

Beleid

- Boombeleidsstatus

Inventarisatie

- Boomhoogteklasse (actueel)
- Stamdiameterklasse (actueel)
- Conditie | groei
- Toekomstverwachting (technische levensverwachting)
- Gebreken
- Opmerkingen

2.2 Ondergronds onderzoek

De bodemopbouw en de beworteling in de groeiplaats van tien bomen zijn in kaart gebracht. Dit is gedaan door het uitvoeren van 14 boringen en het graven van 4 profielsleuven. De diepte hiervan was afhankelijk van het aantreffen van wortels of puin. Naast elk boorgat is een indringingsweerstandsmeting uitgevoerd.

2.2.1 Groeiplaatsonderzoek

Op basis van grondboringen of profielsleuven wordt het bodemprofiel beschreven. Aspecten die per bodemlaag worden beschreven zijn de mate van beworteling, het vochtgehalte, eventuele roestverschijnselen, het organisch stofgehalte, de textuur, leemgehalte en de verdichting. De waardes zijn bepaald op basis van visuele waarnemingen.

Bij de bodembeschrijving wordt gebruik gemaakt een visuele classificatie van het organische stofgehalte en de zandmediaan conform de indeling van de Stiboka en een vaste classificatie van het vochtpercentage.

Organische stof	Percentage organische stof
Humusarm	0 - 1,5 %
Licht humeus	1,5 - 2,5 %
Matig humeus	2,5 - 5 %
Zeer humeus	5 - 8 %
Humusrijk	8 - 15 %

Tabel 2.2.1 Classificatie organische stof indeling)

Zandfractie	M50 cijfer tussen
Uiterst fijn zand	50 en 105 µm
Zeer fijn zand	105 en 150 µm
Matig fijn zand	150 en 210 µm
Matig grof zand	210 en 420 µm
Zeer grof zand	420 en 2000 µm

Tabel 2.2.2 Classificatie zandmediaan (Stiboka

Beworteling	Diameter beworteling
Fijne beworteling	Minder dan 3 centimeter $\emptyset$
Dunne beworteling	3 tot 5 centimeter $\emptyset$
Zware beworteling	5 tot 8 centimeter $\emptyset$
Zeer zware beworteling	Meer dan 8 centimeter $\emptyset$

Tabel 2.2.3 Classificatie beworteling

Bodemvocht	Beschrijving waarnemingen
Droog	Geen vocht waarneembaar
Licht vochtig	Weinig vocht, grond valt nog uiteen (veldcapaciteit)
Vochtig	Vocht blijft in grond bij knijpen
Nat (grondwater)	Vocht komt uit de grond bij knijpen

Tabel 2.2.4 Classificatie bodemvocht

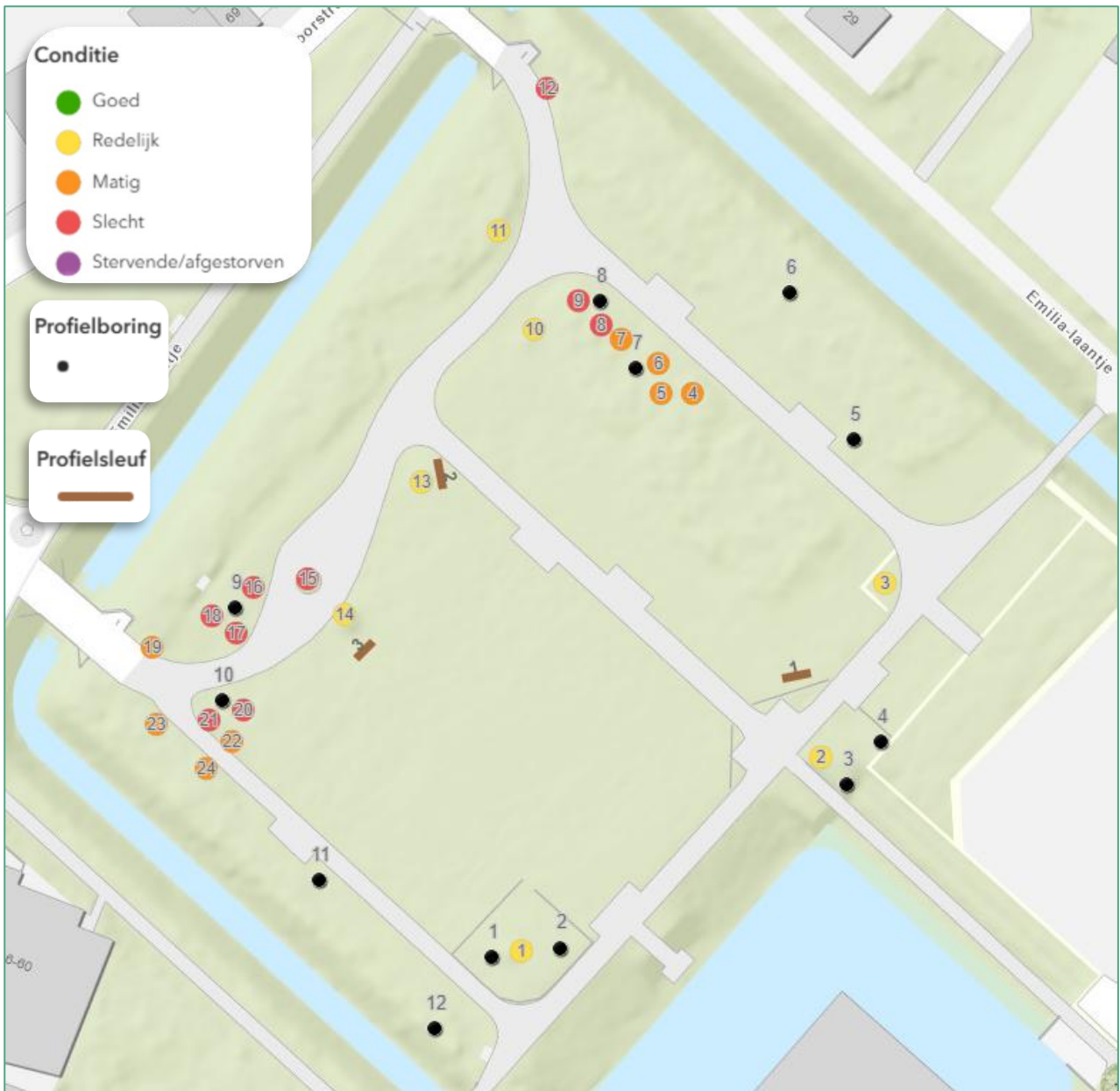
Intensiteit beworteling	Beschrijving waarnemingen en samenhang
Intensief	Er bevindt zich ter plaatse van het profiel een grote concentratie beworteling. De beworteling draagt bij aan de samenhang van de grond.
Matig intensief	Er bevindt zich ter plaatse van het profiel een redelijke concentratie beworteling. De beworteling houdt in beperkte mate de grond bijeen.
Extensief	Er bevinden zich ter plaatse van het profiel meerdere wortels. De beworteling levert geen bijdrage aan de samenhang van de grond.
Enkele	Er bevinden zich ter plaatse van het profiel slechts enkele wortels. De beworteling levert geen bijdrage aan de samenhang van de grond.

Tabel 2.2.5 Intensiteit beworteling

De 24 bomen welke zijn meegenomen in het groeiplaatsonderzoek staan weergegeven op **afbeelding 2.2.1**. Locaties waar boringen zijn uitgevoerd, staan aangegeven met een zwarte stip. Locaties waar een profielsleuf is gegraven staan aangegeven met een bruine lijn.

Tijdens het groeiplaatsonderzoek zijn zes bodem mengmonsters van 1,5 liter genomen. Hierop is een chemische, fysische en biologische analyse is uitgevoerd door Eurofins Agro. Dit alles om meer inzicht te krijgen in de invloed van de groeiplaats op de achteruitgang van conditie van de bomen.

De toegepaste meetmethode voor het bepalen van de zuurgraad (pH) is de methode PHC3. Het streeftraject van de zuurgraad wordt in openbaar beschikbare bronnen meestal met meetmethode pH-H2O aangegeven. Doorgaans ligt de methode PHC3 0,5 - 1 punt lager dan de methode H2O. Het streeftraject van de aanwezige soorten is in dit rapport daarom ook met 0,5 punt lager aangegeven dan in openbaar beschikbare bronnen.

Afbeelding 2.2.1 Kaart locaties groeiplaatsonderzoek.

3. Resultaten

3.1 Resultaten bovengrondse beoordeling

In de hiernavolgende sub-paragrafen zijn de resultaten van de bovengrondse beoordeling weergegeven. De resultaten geven inzicht in de huidige situatie. In **Bijlage 1 Kwaliteitsbeoordeling** is de uitgebreide inventarisatietabel met alle boomkenmerken opgenomen.

3.1.1 Conditie en toekomstverwachting

De conditie en toekomstverwachting van 24 bomen in de kasteeltuin bij onveranderde omstandigheden staat weergegeven in **tabel 3.1.1 en 3.1.2**. Op **afbeelding 3.1.1** is een overzicht weergegeven van de locatie en conditie van de bomen. Geen van de bomen heeft de score 'goed' gekregen.

Conditie	Aantal bomen
Redelijk	7
Matig	8
Slecht	9
Totaal beoordeelde bomen	24

Tabel 3.1.1 Resultaten conditie

Toekomstverwachting	Aantal bomen
> 15 jaar	7
10 - 15 jaar	8
5 - 10 jaar	8
1 - 5 jaar	1
Totaal beoordeelde bomen	24

Tabel 3.1.2 Resultaten toekomstverwachting

Afbeelding 3.1.3.1 Conditie individueel beoordeelde bomen in projectgebied

3.1.2 Mechanische gebreken

Het meest aangetroffen gebrek is grof dood hout in de kroon. Dit is niet direct een gebrek wat invloed heeft op de toekomstverwachting van de boom. Er is één holte aangetroffen als gevolg van aantasting door een specht. Bij één van de moeraseiken is een zwam op de stamvoet aangetroffen.

Gebrek	Boomnummer
Grof dood hout	6, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23
Holte	20
Zwam op stamvoet	15

Tabel 3.1.5 Resultaten mechanische gebreken

3.2 Beplantingsvakken

Rondom de kasteeltuin bevinden zich vakken met gesloten beplanting. In plaats daarvan zijn drie afzonderlijke vakken in hun geheel beschreven en beoordeeld. Deze benadering geeft een overzicht van de algemene structuur, samenstelling en conditie van de beplanting, zonder in te gaan op individuele kenmerken.

Zuidwestelijk vak

De meest opvallende bomen in dit vak zijn drie Robinia's waarvan de conditie varieert van onvoldoende tot slecht. Opvallend bij de slechte Robinia, waren graafsporen en uitspoeling rondom de stamvoet, waarschijnlijk veroorzaakt door fauna. Daarnaast is er één zomereik aanwezig die zich in voldoende conditie bevindt. De bomen zijn maximaal 18 meter hoog en de overhang van de kronen buiten het vak bedraagt ongeveer 8 meter. Onder de bomen bevindt zich een gemengde onderbeplanting met soorten als taxus, rododendron, krent, esdoorn, vlier en hulst. Dit geeft het vak een gelaagde en deels groenblijvende structuur.

Afbeelding 3.2 Graafsporen en uitspoeling rondom robinia

Noordwestelijk vak

Dit groenvak bestaat voornamelijk uit zomereiken, die circa 50% van de boomvormers uitmaken en zich in voldoende conditie bevinden. Ongeveer 20% van de bomen bestaat uit essen, waarvan de conditie onvoldoende is, terwijl nog eens 20% wordt gevormd door robinia's in voldoende conditie. De overige 10% betreft haagbeuken, eveneens in voldoende conditie. De bomen zijn maximaal 20 meter hoog en de overhang van de kronen buiten het vak bedraagt ongeveer 5 meter. De onderbeplanting bestaat uit taxus, veldesdoorn en haagbeuk, wat zorgt voor een meerlagige structuur binnen het vak.

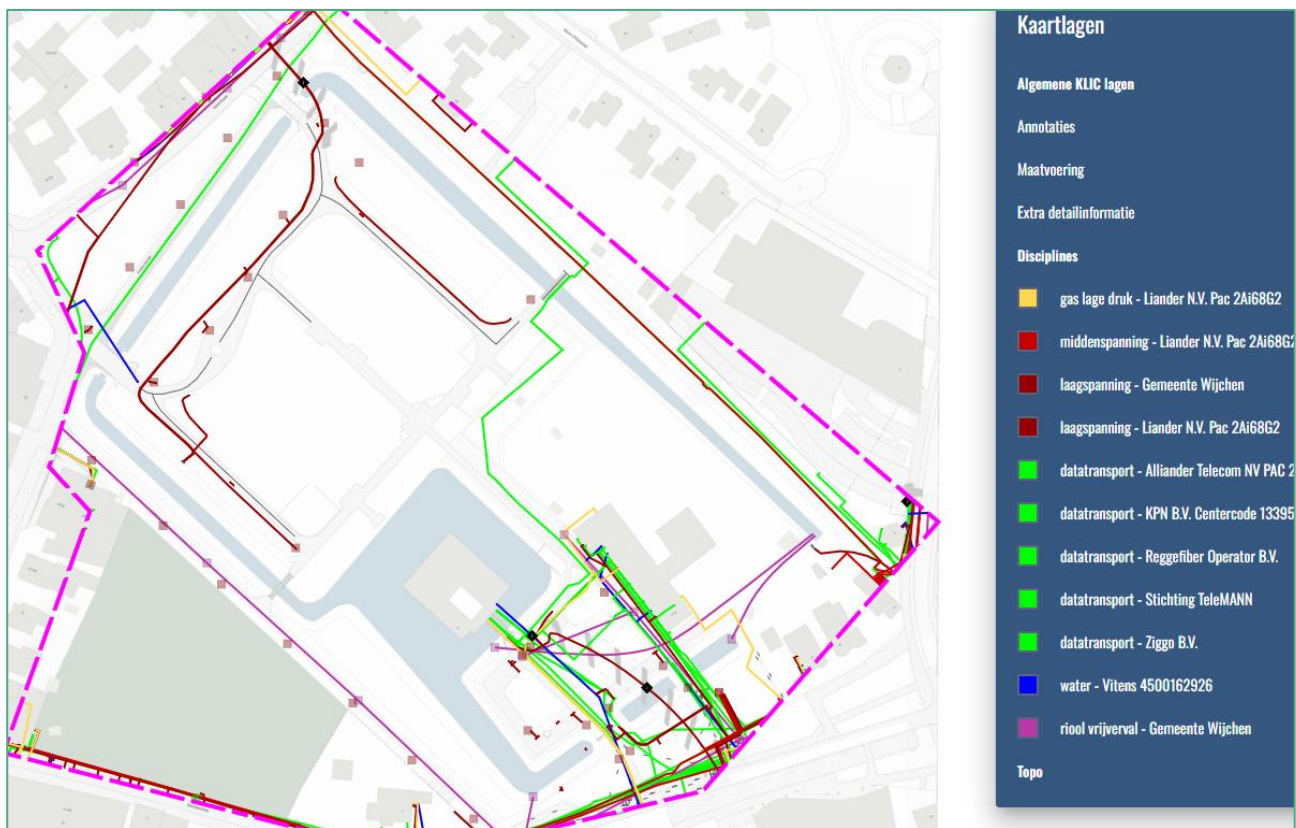
Noordoostelijk vak

Ook dit groenvak bestaat grotendeels uit zomereiken, die ongeveer 85% van de beplanting vormen en waarvan de conditie varieert van onvoldoende tot voldoende. Daarnaast is er 10% linde langs de rand, met een conditie die wisselt tussen voldoende en onvoldoende en 5% haagbeuk in voldoende conditie aanwezig. De bomen bereiken een hoogte van maximaal 22 meter en de overhang van de kronen buiten het vak bedraagt ongeveer 14 meter. De onderbeplanting is divers en bestaat uit soorten als taxus, veldesdoorn, lijsterbes, krentenboompje, vlier en haagbeuk.

3.3 Resultaten ondergronds onderzoek

3.3.1 Ligging kabels en leidingen

Er is een bureaustudie uitgevoerd naar de ligging van kabels en leidingen. Uit de KLIC-melding blijkt dat er enkel één kabeltracé binnen de invloedssfeer van de bomen in de kasteeltuin aanwezig is. Dit is een laagspanningskabel van de gemeente t.b.v. de aanwezige openbare verlichting die langs de buitenzijde van het grasveld ligt. Tijdens het veldwerk is de ligging van deze kabels niet bevestigd. Op **afbeelding 3.2.1** is een overzicht van de ligging van de kabels en leidingen volgens de KLIC-melding weergegeven.

Afbeelding 3.3.1 Klic-melding

3.3.2 Samenvatting bodemanalyse

Voor dit Boomadvies is ondergronds onderzoek verricht naar de profielopbouw en samenstelling van de bodem. In **tabel 3.1.2**, 3.1.2 en 3.1.3 wordt een overzicht gegeven van de profielboringen. Hierin is een samenvatting gemaakt van alle boringen die zijn gebruikt voor één mengmonster (M1 t/m M6). De individuele boringen en analyses staan uitgewerkt in **Bijlage 2 Resultaten ondergronds onderzoek**. De onderdelen die rood zijn gemarkeerd zijn ontoereikend voor de aanwezige bomen in de bemonsterde groeiplaats.

M1

Boring 1 & 2	boomID 1
Nutriënten	De macronutriënten zijn in voldoende hoeveelheden in de bodem aanwezig. Zowel de bodemvoorraad als de plantbeschikbaarheid van fosfor en zwavel zijn hoog. Van de micronutriënten zijn alleen ijzer en molybdeen in lage hoeveelheden aanwezig.
Zuurgraad	Met een pH van 6,1 ligt de zuurgraad van de bodem binnen het streeftraject voor ceder van pH 6,1 - 7,7.
Organische stof	Het percentage organische stof is met 2,5 % lager dan streefwaarde van tenminste 4%. Omdat de bodem een aandeel klei bevat vormt het lager aandeel organische stof hier geen probleem.
Bodemleven	De microbiële biomassa en activiteit zijn beide goed.
Korrelgrootte verdeling	5% klei, 13% silt, 79 % zand.
Grondlagen	Vooral het bovenste deel van de groeiplaats van boom 1 is niet uniform. Het oostelijk deel, wat ook meer in de schaduw ligt heeft een relatief humeuze bovenlaag, terwijl het westelijk deel bovenin schraler, droger en meer puinhoudend is. De tweede laag, welke begint tussen 35 en 70 cm diepte, bevat meer klei.
Bodemvocht	Op 30 cm diepte lag het vochtpercentage tussen de 12,5 en 22%. Op 60 cm diepte tussen de 17,5 en 19,7%. Grondwater is aangetroffen op 270 cm diepte. Het vochtpercentage ligt gemiddeld binnen het streeftraject tussen de 12 en 25% bodemvocht.
Indringingsweerstand	Een optimale indringingsweerstand is onder 2 MPa. Boven 3 MPa wordt wortelstrekking ernstig beperkt. Met een indringingsweerstand >4 MPa bij 10 centimeter diepte is de dichtheid van de bodem ongunstig voor wortelontwikkeling, dit is bijna niet meer mogelijk.
Opmerking	Bij een diepere boring tot 275 cm diepte is op 220 cm een laag veen aangetroffen.

Tabel 3.2.1 Bodemanalyse 1

M2

Boring 3 & 4	boomID 2	
Nutriënten	De macronutriënten zijn in opvallend lage hoeveelheden in de bodem aanwezig. Alleen de plantbeschikbare zwavel en fosfor zijn goed. Van de micronutriënten zijn alleen ijzer en molybdeen in lage hoeveelheden aanwezig.	
Zuurgraad	Met een pH van 6,5 ligt de zuurgraad van de bodem binnen het streeftraject voor zomereik van pH 5,0 – 6,8.	
Organische stof	Het percentage organische stof is met 1,2 % zeer laag in vergelijking met de streefwaarde van tenminste 4%.	
Bodemleven	De microbiële biomassa is goed. De microbiële activiteit is laag.	
Korrelgrootte verdeling	1% klei, 4% silt, 94 % zand	
Grondlagen	In de groeiplaats van boom 2 is duidelijk het historisch gebruik van de kasteeltuin waar te nemen. Op verschillende plekken zijn puin, grind en bakstenen aangetroffen. Verder bestaat de bodem uit fijn tot zeer fijn droog, humusarm zand.	
Bodemvocht	Op 30 cm diepte lag het vochtpercentage tussen de 7,6 en 12%. Op 60 cm diepte tussen de 7,2 en 8,3%. Het vochtpercentage ligt hiermee deels onder de kritieke waarde van lager dan 8%.	
Indringingsweerstand	Een optimale indringingsweerstand is onder 2 MPa. Boven 3 MPa wordt wortelstrekking ernstig beperkt. Met een indringingsweerstand >4 MPa vanaf 10 centimeter diepte is de dichtheid van de bodem ongunstig voor wortelontwikkeling, dit is bijna niet meer mogelijk.	

Tabel 3.2.2 Bodemanalyse 2

Boring 5 & 6	Bosplantsoen noordwest zijde	
Nutriënten	De macronutriënten zijn in opvallend lage hoeveelheden voor de beplanting beschikbaar. Alleen de plantbeschikbare zwavel is goed. De bodemvoorraad natrium en stikstof zijn ook goed. Van de micronutriënten zijn borium, molybdeen en selenium in lage hoeveelheden aanwezig.	
Zuurgraad	Met een pH van 4,5 ligt de zuurgraad te laag voor de aanwezige soorten vergeleken met het algemene streeftraject voor laanbomen van pH 5,0 – 7,0.	
Organische stof	Het percentage organische stof is met 0,7 % zeer laag in vergelijking met de streefwaarde van tenminste 4%.	
Bodemleven	De microbiële biomassa en activiteit zijn beide goed.	
Korrelgrootte verdeling	2% klei, 4% silt, 93 % zand	
Grondlagen	De bodem in en langs dit bosplantsoen bestaat uit arme, droge zandgrond.	
Bodemvocht	Op 30 cm diepte lag het vochtpercentage tussen de 7,3 en 9,3%. Op 60 cm diepte tussen de 6,4 en 7,9%. Het vochtpercentage ligt hiermee deels onder de kritieke waarde van lager dan 8%.	
Indringingsweerstand	Een optimale indringingsweerstand is onder 2 MPa. Boven 3 MPa wordt wortelstrekking ernstig beperkt. Met een indringingsweerstand >4 MPa bij 10 centimeter diepte is de dichtheid van de bodem hier ongunstig voor wortelgroei, dit is bijna niet meer mogelijk.	

Tabel 3.2.3 Bodemanalyse 3

Boring 7 & 8	boomID 5, 6, 7, 8 en 9	
Nutriënten		
Zuurgraad	De macronutriënten zijn in wisselende hoeveelheden in de bodem aanwezig. Vooral de plantbeschikbaarheid kalium, calcium en magnesium zijn opvallend laag. Alleen de bodemvoorraad zwavel en fosfor zijn goed. Evenals de plantbeschikbaarheid van enkele sporenelementen.	
Organische stof	Met een pH van 4,8 ligt de zuurgraad van de bodem net buiten het streeftraject voor eiken (pH 5,0 – 6,8) en buiten het streeftraject voor lindes (pH 5,8 – 7,0).	
Bodemleven	Het percentage organische stof is met 1,2 % zeer laag in vergelijking met de streefwaarde van tenminste 4%.	
Korrelgrootte verdeling	De microbiële biomassa en activiteit zijn beide goed.	
Grondlagen	2% klei, 7% silt, 89% zand. De D60/D10 ratio is met 2,5 redelijk hoog. Dit houdt in dat er veel spreiding tussen de korrelgrootten is, waardoor de ruimtes tussen de korrels grotendeels opgevuld raken en de bodem gemakkelijk verdicht raakt.	
Bodemvocht	De bovenlaag van fijne zandgrond is redelijk uniform maar sterk verdicht. In diepere lagen is eerst grover zand aanwezig en vanaf 260 cm klei.	
Indringingsweerstand	Op 30 cm diepte lag het vochtpercentage tussen de 8,3 en 8,9%. Op 60 cm diepte tussen de 7,6 en 8,9%. Het vochtpercentage ligt hiermee deels onder de kritieke waarde van lager dan 8%. Vanaf 260 cm diepte is grondwater aanwezig.	
Opmerking	Een optimale indringingsweerstand is onder 2 MPa. Boven 3 MPa wordt wortelstrekking ernstig beperkt. Met een gemiddelde van 3,9 MPa indringingsweerstand op 5 centimeter diepte is de wortelgroei in deze bodem nauwelijks mogelijk.	
	Dode wortelresten in boring binnen groeiplaats van boom 6 aangetroffen.	

Tabel 3.2.4 Bodemanalyse 4

Boring 9 & 10	boomID 4552 en 2576	
Nutriënten		
Zuurgraad	De macronutriënten zijn in wisselende hoeveelheden in de bodem aanwezig. Vooral de plantbeschikbaarheid kalium en calcium zijn opvallend laag. Evenals de plantbeschikbaarheid van enkele sporenelementen. Zowel de bodemvoorraad als de plantbeschikbaarheid van fosfor zijn juist extreem hoog.	
Organische stof	Met een pH van 5,8 ligt de zuurgraad van de bodem net binnen het streeftraject voor lindes (pH 5,8 – 7,0). De pH is toereikend voor de groei van eiken (streeftraject (pH 5,0 - 6,8).	
Bodemleven	Het percentage organische stof is met 2,9 % laag in vergelijking met de streefwaarde van tenminste 4%.	
Korrelgrootte verdeling	De microbiële biomassa en activiteit zijn beide vrij laag.	
Grondlagen	3% klei, 12% silt, 82% zand. De D60/D10 ratio is met 3,1 hoger dan wenselijk.	
Bodemvocht	De bodem in deze zone is zo ernstig verdicht dat het bij boring 10 niet mogelijk was om met het standaard gereedschap uit te voeren. De bovenlaag is matig humeus en bevat grind en puin. Vanaf 45 cm diepte is een laag met licht humeus, matig fijn zand aanwezig.	
Indringingsweerstand	Op 30 cm diepte lag het vochtpercentage op 9,1%. Op 60 cm diepte op 8,9%. Het vochtpercentage komt hiermee in de buurt van de kritieke waarde van lager dan 8%.	
	Een optimale indringingsweerstand is onder 2 MPa. Boven 3 MPa wordt wortelstrekking ernstig beperkt. Met een gemiddelde van 3,7 MPa indringingsweerstand tot 3 centimeter diepte is wortelgroei in deze bodem nauwelijks mogelijk.	

Tabel 3.2.5 Bodemanalyse 5

Boring 11 & 12	boomID 4552 en 2576
Nutriënten	De macronutriënten zijn in wisselende hoeveelheden in plantbeschikbaar. Vooral natrium, calcium, magnesium en kalium zijn onvoldoende plantbeschikbaar. De laatste twee zijn ook in lage hoeveelheden in de bodem aanwezig. Van de micronutriënten is alleen molybdeen in lage hoeveelheden aanwezig.
Zuurgraad	Met een pH van 5,6 ligt de zuurgraad van de bodem binnen het streeftraject vergeleken met het algemene streeftraject voor laanbomen van pH 5,0 – 7,0.
Organische stof	Het percentage organische stof is met 2,8 % laag in vergelijking met de streefwaarde van tenminste 4%.
Bodemleven	De microbiële biomassa en activiteit zijn beide goed.
Korrelgrootte verdeling	5% klei, 13% silt, 79 % zand
Grondlagen	De bovenlaag tot 40 cm diepte bestaat uit licht humeus, matig fijn zand. Binnen het bosplantsoen zat daaronder een humusarme laag en van 65 tot 10 cm diepte weer een licht humeuze laag.
Bodemvocht	Op 30 cm diepte lag het vochtpercentage tussen de 7,8 en 11%. Op 60 cm diepte op 10,6% in het bosplantsoen. Het vochtpercentage is hiermee lager dan het streeftraject tussen de 12 en 25% bodemvocht.
Indringingsweerstand	Een optimale indringingsweerstand is onder 2 MPa. Boven 3 MPa wordt wortelstrekking ernstig beperkt. Met een gemiddelde van 2 MPa indringingsweerstand is wortelgroei in deze bodem goed mogelijk tot 60 cm diepte binnen het bosplantsoen.
Opmerking	Binnen het groenvak duidelijk een goed doorlatende groen met humeuze bovenlaag. Buiten het vak was op 40 centimeter diepte een storende laag aanwezig.

Tabel 3.2.6 Bodemanalyse 6

4. Conclusie en advies

4.1 Conclusie

Bovengronds

Uit het onderzoek blijkt dat de conditie van de bomen op de projectlocatie over het geheel genomen zorgelijk is. Slechts 8 van de 24 onderzochte bomen verkeren in voldoende staat; zij vertonen groei en een gezonde bladbezetting, maar presteren duidelijk onder het niveau dat onder ideale omstandigheden mogelijk is. 8 Andere bomen hebben een matige conditie, gekenmerkt door twijgsterfte. De overige 9 bomen bevinden zich in slechte conditie, met sterfte van complete kroononderdelen en afwijkingen zoals bladverkleuring.

De solitaire bomen aan de zijde van het kasteel, zoals de ceder en de zomereik, hebben door de beschikbare groeiruimte forse kronen ontwikkeld. De moeraseik (boomnummer 14) is vermoedelijk de oudste en grootste boom van het terrein. Andere bomen in dit deel, zoals de nummers 4, 5 en 6, hebben een zeer beperkte kroonomvang, mogelijk als gevolg van concurrentie in hun jeugd door destijds aanwezige omringende bomen. De meest voorkomende gebreken (veiligheidsrisico's) betreffen grof dood hout, wat door snoei te verhelpen is.

De bomen in de kasteeltuin zijn van grote waarde als beeldbepalend element in de omgeving. Toch is de achteruitgang al ingezet en zal deze zonder ingrijpen doorzetten. Eerder heeft al uitval plaatsgevonden en bij ongewijzigde omstandigheden zullen meerdere bomen binnen afzienbare tijd vervangen moeten worden. Voor één boom is herstel niet meer mogelijk, maar bij de overige exemplaren kunnen gerichte, ingrijpende maatregelen de achteruitgang vertragen of zelfs deels omkeren, waardoor duurzaam behoud alsnog haalbaar wordt.

Groeiplaats

Uit de zes bodemmonsters komt een overwegend beeld naar voren van schrale, verdichte zandgronden met lage organische stofgehalten en een wisselende beschikbaarheid aan nutriënten. Uitzondering hierop is de groeiplaats van de ceder, met een hoger aandeel silt en hogere vochtpercentages biedt deze groeiplaats aanzienlijk betere omstandigheden. Het organische stofpercentage varieert tussen de 0,7% en 2,9%, duidelijk onder de streefwaarde van minimaal 4%. Dit heeft directe gevolgen voor de bodemstructuur, het vochtbergend vermogen en de veerkracht van het bodemleven.

Het historische gebruik van de locatie is nog altijd af te lezen uit de profielen; in de boringen zijn sterk uiteenlopende korrelgrootten zand, puin, baksteen, grind en houtresten aangetroffen. Dit wijst op herhaaldelijk ophogen en heeft een lappendeken aan groeiplaatsomstandigheden tot gevolg. In meer recente jaren is de bovenlaag nog meer verdicht geraakt door intensief gebruik van het terrein. Daarbij speelt ook de hoge D60/D10-verhouding een rol: door brede korrelgroottespreiding worden de bodemdeeltjes gemakkelijk dicht op elkaar gedrukt, wat een slechtere wortelpenetratie en beïnvloeding van de water- en luchthoudding tot gevolg heeft. Alleen in de groenvakken was een complete verdichtingsmeting mogelijk en is wortelgroei nog goed mogelijk.

De pH-waarden laten een wisselend beeld zien. Waar de waarden in de groeiplaats van de ceder en solitaire zomereik binnen het streeftraject voor deze soorten liggen, is bodem te zuur in het noordoostelijke groenvak en ter hoogte van boringen 7 t/m 10 (pH 4,5 en 4,8), wat buiten het optimum ligt voor de meeste boomsoorten, met name voor linde. Voor eiken is de waarde nog net toelaatbaar, maar de lage pH vergroot wel de kans op uitspoeling en een verminderde beschikbaarheid van voedingsstoffen. Wat betreft nutriënten blijkt dat fosfor en zwavel in sommige monsters ruim voorradig zijn, terwijl elementen als calcium, magnesium en kalium vaak onvoldoende aanwezig zijn. De onevenwichtige bodemvoorraad aan voedingsstoffen verhoogt de kans op gebreksverschijnselen.

De grootste knelpunten in de kasteeltuin bestaan uit verdichting, een tekort aan organische stof en een onevenwichtige nutriëntenvoorziening. De zure condities vormen een specifiek aandachtspunt voor boomsoorten die gevoelig zijn voor een lage pH. Zonder gerichte maatregelen, zullen bomen in grote delen van het terrein beperkt blijven in hun vitaliteit of voortijdig uitvallen.

4.2 Advies

Op basis van de bodemanalyses en de conditie van de bomen worden maatregelen voorgesteld. De maatregelen per boomnummer staan weergegeven in **tabel 4.1**. De maatregelen staan in volgorde van uitvoeringsmoment weergegeven.

Beluchten en bemesten - tijdelijk effect

Geadviseerd wordt om de verdichting op te heffen met luchtdruk bij merendeel van de boomgroeiplaatsen. Het gaat dan om de delen binnen de groeiplaats waar geen gronduitwisseling wordt toegepast. Het beluchten vermindert de bestaande verdichting en creëert ruimte voor wortelgroei. Door het inbrengen van een geschikte bodemverbeteraar op basis van gedroogde wormencompost en perliet verbetert de groei van de bomen voor de eerste 5 jaar. Deze maatregel biedt snel resultaat, maar moet op zichzelf staand worden beschouwd als tijdelijke oplossing. Wanneer daarnaast ook de maatregelen mulchen en het omvormen van gazon worden toegepast, is het in de toekomst niet langer nodig om opnieuw te beluchten of te bemesten. Een toename van het bodemleven zorgt dan vanzelf voor een open en gezonde bodemstructuur.

Uitwisselen van substraat - lange termijn oplossing

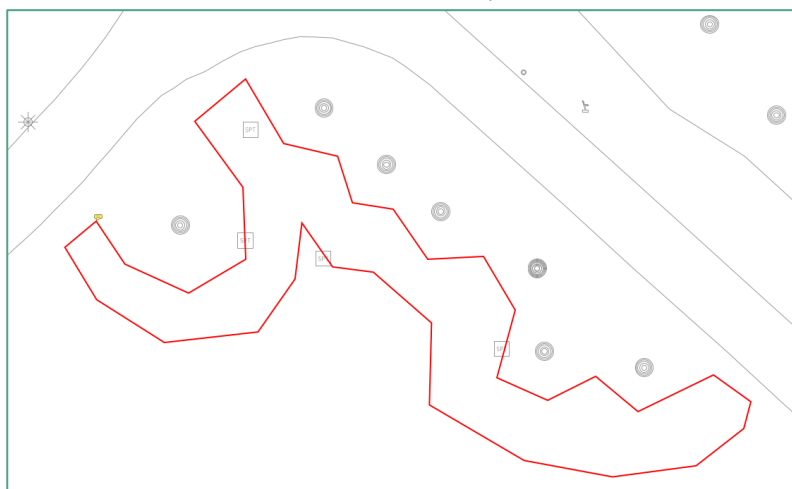
Vooraf bomen met een onvoldoende of slechte conditie, die staan in groeiplaatsen met ernstig verdichte zandlagen of puinhoudende grond. Het uitwisselen van grond kan als laatste redmiddel worden toegepast om groei op de lange termijn te garanderen. Buiten de stabiliteitskruit en zones met essentiële beworteling, wordt de bodem tot circa 70 cm onder maaiveld afgegraven in een strook van 2 tot 3 meter breed. Onder deze diepte bleek meer beworteling aanwezig te zijn. Dit volume wordt vervangen door een laag bomenzand, wat zorgt voor betere doorwortelbaarheid, vochtberging en toevoer van voedingsstoffen. Deze strook zal minder gevoelig zijn voor verdichting in de toekomst.

Het is belangrijk om niet een te rijk substraat in te brengen om het "pot-effect" te voorkomen waarbij de boom enkel binnen het vervangen deel gaat wortelen. Langs de randen van het te vervangen deel dient de bestaande bodem te worden doorgemengd met het bomenzand om een geleidelijke overgang te creëren. De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden onder toezicht van een ETW of ETT om schade aan beworteling zo veel mogelijk te beperken.

Volgens de Boommonitor van het Norm Instituut Bomen, is 8 kuub extra groeiruimte met bomenzand vereist om de beoogde omlooptijd 20 jaar te verlengen. Een toevoeging van 12 kuub per boom, zou in theorie voor de komende 30 jaar effect hebben. Omdat er ook een klein deel bestaande groeiplaats verloren zal gaan, wordt het uitwisselen van tenminste 16 kuub per boom aanbevolen. Door de groeiplaats af te werken met een mulchlaag wordt een constante toevoer van organische stof en nutriënten voorzien en kan de groeiplaats ook na 30 jaar effectief blijven.

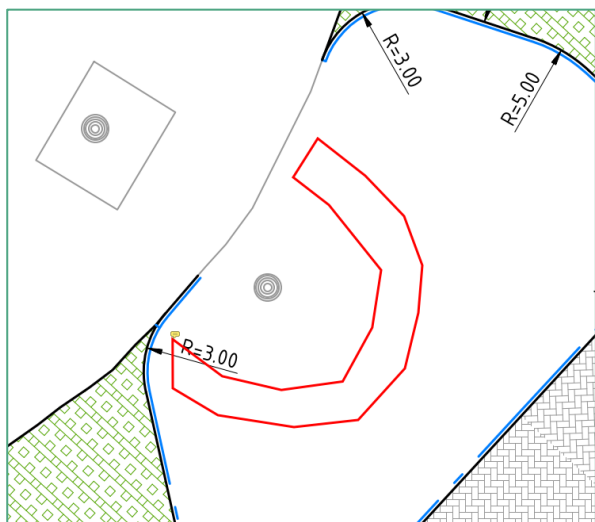
Onderstaand eens schets van de oppervlakte van uit te wisselen bodem, per boom(groep). Oppervlaktes zijn indicatief, op basis van aanwezige beworteling kan tijdens de uitvoering de definitieve omtrek worden bepaald.

Boom 4 t/m 10: $161 \times 0,7 = 112,7 \text{ m}^3 \rightarrow 16,1 \text{ m}^3$ per boom

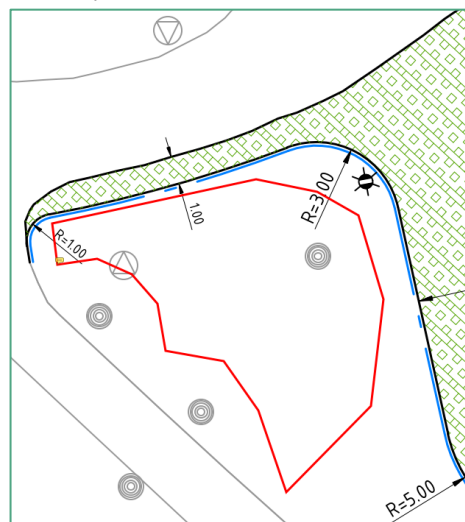
Afbeelding 4.2 Oppervlakte gronduitwisseling bomen 4 t/m 10

Boom 14: $23 \times 0,7 = 16,1 \text{ m}^3$

Afbeelding 4.3 Oppervlakte gronduitwisseling boom 14

Boom 21 en 22 (+ herplant voor boom 20): $69 \times 0,7 = 48,3 \rightarrow 16,6 \text{ m}^3$ per boom

Afbeelding 4.4 Oppervlakte gronduitwisseling bomen 21 en 22

Mulchen en omvorming van gazon - lange termijn oplossing bij tweejaarlijks aanvullen

Naast het ploffen en wordt een omvorming van het bestaande gazon naar een mulchlaag sterk aanbevolen. Dit is een noodzakelijke aanvullende maatregel om het organische stofgehalte structureel te verhogen en de bodemkwaliteit te verbeteren. Voor het aanbrengen van de mulchlaag dient de aanwezige kruidlaag verwijderd te worden onder toezicht van een ETW of ETT, om schade aan worteling zo veel mogelijk te beperken. De mulchlaag dient ongeveer 10 centimeter dik te zijn en te bestaan uit houtsnippers en blad, bij voorkeur afkomstig van dezelfde boomsoorten als de aanwezige bomen. Eens per twee jaar moet de laag worden aangevuld tot een totale dikte van circa 10 centimeter. Naarmate de mulchlaag langer aanwezig is, zal deze minder inkrimpen. Wanneer bladeren in de herfst worden verzameld en onder dezelfde boom worden teruggelegd, blijft de voedingskringloop in evenwicht. Op den duur kan het aanvullen van de mulchlaag met extern materiaal daardoor overbodig worden.

Onkruiden dienen regelmatig handmatig, bijvoorbeeld door te schoffelen, te worden verwijderd. Het is mogelijk om vaste planten of heesters toe te passen binnen het gemulchte oppervlak om de onkruiddruk te verminderen; dit maakt het aanbrengen en aanvullen van de mulchlaag echter wel lastiger.

Rond boom 4 t/m 10 kan een 'snipperspeeltuin' worden ingericht, Rond boom 1, 2, en 13 t/m 22 (uitgezonderd boom 19) wordt eveneens een mulchlaag aanbevolen. De positieve effecten op de bodem blijven zo lang als de laag wordt aangevuld.

Bescherming van de groeiplaatsen - lange termijn oplossing

Om verdichting te voorkomen moeten de bomen structureel worden beschermd. Het essentiële deel van de groeiplaats dient fysiek te worden afgeschermd met een hek of andere permanente structuur. Bij boom 1 is dit al gerealiseerd (afbeelding 4.1). Voor het afschermen van de andere groeiplaatsen wordt een kastanjehouten schapenhek toegepast (afbeelding 4.2). Hierbij kan de kroonprojectie +1,5 meter ofwel de verharding als grens voor het af te schermen vak worden aangehouden.

Afbeelding 4.1 Afscherming groeiplaats boom 1

Afbeelding 4.2 Impressie aan te brengen afscherming groeiplaats overige bomen (bron: Adéquat)

Maatregel	Duurzaamheid	Boomnummers
Ploffen groeiplaats	5 jaar	4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 22
Bescherming groeiplaats	~	4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 22
Uitwisselen grond	30 jaar	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 21, 22
Aanbrengen mulch / snipperlaag	~	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 22

Tabel 4.1 Maatregelen per boomnummer

4.3 Kostenraming maatregelen

Om tot een compacte kostenraming te komen zijn de voorgestelde maatregelen per boom uniform toegepast. Er is dus geen rekening gehouden met specifieke omstandigheden of afwijkingen op individueel boomniveau, waardoor het kan afwijken van de geadviseerde maatregelen. De raming geeft een betrouwbaar beeld van de orde van grootte van de kosten die met de verschillende maatregelen gemoeid zijn. De maatregelen dienen bij voorkeur in het najaar of in het voorjaar te worden uitgevoerd en staan weergegeven op volgorde van uitvoeringsmoment.

De genoemde prijzen zijn gebaseerd op prijspeil 2025 en exclusief btw.

Groeiplaatsverbetering beluchten en bemesten (ploffen)

Totaal 15 bomen, 25 m2/boom		Aantal	Eenheid	Eenheidsprijs	Kosten
KLIC-melding		1	st	€ 125,00	€ 125,00
Beluchten en bemesten ~25 m2		15	st	€ 185,00	€ 2.775,00
TOTAAL					€ 2.900,00

Uitwisselen van substraat

Totaal 10 bomen		Aantal	Eenheid	Eenheidsprijs	Kosten
KLIC-melding		1	st	€ 125,00	€ 125,00
Mobiele kraan (1 uur aan-/afvoer per dag)		36	uur	€ 105,00	€ 3.780,00
Knijperauto (1 uur aan-/afvoer per halve dag)		20	uur	€ 125,00	€ 2.500,00
Leverantie bomenzand RAG		160	vaste m3	€ 55,00	€ 8.800,00
Inzet ETW voorman/uitvoerder, incl. bus en gereeschap (1 uur reistijd)		36	uur	€ 95,00	€ 3.420,00
Stelpost Stortkosten grond		275	ton	€ 25,00	€ 6.875,00
TOTAAL					€ 25.500,00

Aanbrengen mulchlaag

Totaal 17 bomen, 25 m²/boom, laagdikte 10 cm	<i>Aantal</i>	<i>Eenheid</i>	<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Kosten</i>
KLIC-melding	1	st	€ 125,00	€ 125,00
Mobiele kraan (1 uur aan-/afvoer per dag)	18	uur	€ 105,00	€ 1.890,00
Knijperauto (1 uur aan-/afvoer per halve dag)	5	uur	€ 125,00	€ 625,00
Leverantie bosstrooisel	21	m ³	€ 40,00	€ 840,00
Leverantie schimmeldominante houtsnippers	21	m ³	€ 55,00	€ 1.155,00
Inzet ETW voorman/uitvoerder, incl. bus en gereedschap (1 uur reistijd)	18	uur	€ 95,00	€ 1.710,00
Stelpost Stortkosten kruidlaag	20	ton	€ 40,00	€ 800,00
TOTAAL				€ 7.145,00

Bescherming groeiplaats d.m.v. hekwerk

In afwijking van het houten hekwerk dat reeds is toegepast bij de groeiplaats van boom 1, is in de kostenraming uitgegaan van een 85 cm hoog kastanje schapenhekwerk. De benodigde omtrek is hierbij bepaald op basis van satellietbeelden van de bomen.

Totaal 15 bomen	<i>Aantal</i>	<i>Eenheid</i>	<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Kosten</i>
KLIC-melding	1	st	€ 125,00	€ 125,00
Leveren en plaatsen schapenhekwerk kastanje, boom 4 t/m 10	100	m	€ 47,50	€ 4.750,00
Leveren en plaatsen schapenhekwerk kastanje, boom 11	30	m	€ 47,50	€ 1.425,00
Leveren en plaatsen schapenhekwerk kastanje, boom 12	30	m	€ 47,50	€ 1.425,00
Leveren en plaatsen schapenhekwerk kastanje, boom 13	30	m	€ 47,50	€ 1.425,00
Leveren en plaatsen schapenhekwerk kastanje, boom 14	30	m	€ 47,50	€ 1.425,00
Leveren en plaatsen schapenhekwerk kastanje, boom 16 t/m 18	40	m	€ 47,50	€ 1.900,00
Leveren en plaatsen schapenhekwerk kastanje, boom 21 t/m 22	40	m	€ 47,50	€ 1.900,00
TOTAAL				€ 14.375,00

Tweejaarlijks aanvullen mulchlaag

Totaal 17 bomen, 25 m²/boom, laagdikte 3 cm	<i>Aantal</i>	<i>Eenheid</i>	<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Kosten</i>
Knijperauto (1 uur aan-/afvoer per dag)	5	uur	€ 125,00	€ 625,00
Leverantie bosstrooisel	8,5	m ³	€ 40,00	€ 340,00
Leverantie schimmeldominante houtsnippers	8,5	m ³	€ 55,00	€ 467,50
Inzet ETW voorman/uitvoerder, incl. bus en gereedschap (1 uur reistijd)	9	uur	€ 95,00	€ 855,00
TOTAAL				€ 2.287,50

Samenvatting

Over een periode van 30 jaar bedraagt de totale investering voor het maatregelenpakket **€52.207,50**. Het grootste deel van dit bedrag (€49.920) wordt in het eerste jaar besteed aan het beluchten, het uitwisselen van het substraat, het aanbrengen van een mulchlaag en het plaatsen van hekwerk. Deze werkzaamheden kunnen kort na elkaar worden uitgevoerd. Het resterende bedrag van €2.287,50 wordt vervolgens verspreid over een periode van tien jaar uitgegeven. In de laatste twintig jaar zijn uitsluitend de reguliere onderhoudskosten van toepassing.

Bijlagen

Bijlage 1 Kwaliteitsbeoordeling

Boomnummer	Boomsort	Standplaats	Boomhoogte (m)	Kroon diameter (m)	Stamdiameter (cm)	Conditie	Gebrek 1	Gebrek 2	Veiligheidsklasse	Toekomstverwachting voor aanpassingen GP	Behoud mogelijk 10 jr na groeiplaatsverbetering	Behoud mogelijk 30 jr na groeiplaatsverbetering
1	Cedrus libani	Gazon	16	18	95	Redelijk			Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	Ja
2	Quercus robur	Gazon	21	24	110	Redelijk			Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	Ja
3	Ginkgo biloba	Gazon	4	2	5	Redelijk			Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	Ja
4	Quercus robur	Gazon	20	11	52	Matig			Boom zonder gebreken	10 tot 15 jaar	Ja	Ja
5	Quercus robur	Gazon	20	8	31	Matig			Boom zonder gebreken	10 tot 15 jaar	Ja	Ja
6	Quercus robur	Gazon	20	11	55	Matig	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	10 tot 15 jaar	Ja	Ja
7	Carpinus betulus	Gazon	16	8	26	Matig			Boom zonder gebreken	10 tot 15 jaar	Ja	Ja
8	Tilia x europaea	Gazon	16	7	32	Slecht	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	5 tot 10 jaar	Ja	Ja
9	Tilia x europaea	Gazon	17	15	42	Slecht	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	5 tot 10 jaar	Ja	Ja
10	Quercus robur	Gazon	18	15	57	Redelijk			Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	Ja
11	Quercus robur	Beplanting	21	14	40	Redelijk	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	Ja
12	Quercus robur	Beplanting	20	14	52	Slecht			Boom zonder gebreken	5 tot 10 jaar	Nee	Nee
13	Carpinus betulus	Gazon	21	23	82	Redelijk	Grof dood hout	Gebroken/losse tak	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	Ja
14	Quercus palustris	Gazon	26	21	114	Redelijk	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	Ja
15	Quercus palustris	Verharding	21	21	93	Slecht	Grof dood hout	Zwam stamvoet	Risicoboom	5 tot 10 jaar	Nee	Nee
16	Quercus robur	Gazon	18	10	53	Slecht	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	5 tot 10 jaar	Ja	Ja
17	Quercus robur	Gazon	18	9	50	Slecht	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	5 tot 10 jaar	Ja	Ja
18	Quercus robur	Gazon	18	10	46	Slecht	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	5 tot 10 jaar	Ja	Ja
19	Quercus robur	Beplanting	18	12	47	Matig			Boom zonder gebreken	10 tot 15 jaar	Ja	Nee
20	Tilia x europaea	Gazon	18	14	65	Slecht	Grof dood hout	Spechtgat/nestholte in stam	Risicoboom	1 tot 5 jaar	Nee	Nee
21	Quercus robur	Gazon	21	10	66	Slecht	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	5 tot 10 jaar	Ja	Ja
22	Quercus robur	Gazon	20	17	76	Matig			Boom zonder gebreken	10 tot 15 jaar	Ja	Ja
23	Quercus robur	Beplanting	18	9	47	Matig	Grof dood hout		Tijdelijke Risicoboom	10 tot 15 jaar	Ja	Nee
24	Quercus robur	Beplanting	18	15	63	Matig			Boom zonder gebreken	10 tot 15 jaar	Ja	Nee

Bijlage 2 Resultaten ondergronds onderzoek

Bijlage 2.1 Bodemboringen

Bodemboringen boring 1

Opbouw bodemprofiel	0 - 25 centimeter Licht humeus, matig grof zand, licht vochtig, gemende kleur. 25 – 35 centimeter Zeer humeus, matig fijn zand, licht vochtig, donkerbruin. 35 - 120 centimeter Licht humeus, kleilig zand, licht bruin.
Opmerkingen	

Afbeelding 0.1 bodem boring 1

Bodemboringen boring 2

Opbouw bodemprofiel	<p>0 - 40 centimeter Licht humeus, matig fijn zand, droog, lichtbruin.</p> <p>40 - 70 centimeter Humusarm, matig grof zand, licht vochtig, gelig.</p> <p>70 - 110 centimeter Matig humeus, kleiig zand, licht vochtig, donkerbruin.</p> <p>110 - 140 centimeter Licht humeus, matig grof zand, vochtig.</p> <p>140 - 165 centimeter Matig humeus, kleiig zand, vochtig.</p> <p>165 - 205 centimeter Humus arm, matig grof zand, vochtig.</p> <p>205 - 220 centimeter Licht humeus, zanderige klei, vochtig, lichtbruin.</p> <p>220 - 275 centimeter Matig humeus, veen, vochtig, zwart.</p>
Opmerkingen	<p>Grondwaterstand: 270 centimeter</p> <p>Laag 1: kiezel en puinhoudend.</p> <p>Laag 6: puin en baksteenhoudend</p>

Afbeelding 0.2 bodem boring 2

Afbeelding 0.3 bodem boring 2

Afbeelding 0.4 bodem boring 2

Afbeelding 0.5 bodem boring 2

Bodemboringen boring 3

Opbouw bodemprofiel	0 - 40 centimeter Licht humeus, fijn zand, droog, donkerbruin, geen beworteling aangetroffen. 40 - 80 centimeter Humusarm, zeer fijn zand, droog, lichtbruin, geen beworteling aangetroffen. 80 – 95 centimeter Humusarm, matig grof zand, droog, gelig, geen beworteling aangetroffen. 95 – 120 centimeter Humusarm, matig fijn zand, droog, lichtbruin, geen beworteling aangetroffen.
Opmerkingen	Laag 1: puinhoudend van 40 tot 55 cm. Laag 2: puinhoudend.

Afbeelding 0.6 bodem boring 3

Bodemboringen boring 4

Opbouw bodemprofiel	<p>0 - 40 centimeter Licht humeus, zeer fijn zand, droog, donkerbruin, geen beworteling aangetroffen.</p> <p>40 - 50 centimeter Droog geen beworteling aangetroffen.</p> <p>50 - 70 centimeter Licht humeus, zeer fijn zand, droog, donkerbruin, zware beworteling max 6cm.</p> <p>70 - 80 centimeter Humusarm, puin, droog, donkergeel, geen beworteling aangetroffen.</p> <p>80 - 105 centimeter Humusarm, zeer fijn zand, droog, lichtbruin, geen beworteling aangetroffen.</p> <p>105 - 120 centimeter Humusarm, matig fijn zand, droog, gelig, geen beworteling aangetroffen</p>
Opmerkingen	<p>Grondwater is in dit profiel niet aangetroffen</p> <p>Laag 2: lucht, mogelijk een hol/holte waar droge lucht doorheen gaat-> verklaard 8,3% vocht op 60cm diepte.</p> <p>Laag 3: insectenresten en dikke wortel aangetroffen.</p> <p>Laag 4: 100% rode baksteen</p> <p>Laag 5: redelijk verdicht</p>

Afbeelding 0.7 bodem boring 4

Afbeelding 0.8 bodem boring 4

Bodemboringen boring 5

Opbouw bodemprofiel	0 - 10 centimeter Licht humeus, zeer fijn zand, droog, lichtbruin. 10 - 75 centimeter Humusarm, matig fijn zand, droog, gelig.
Opmerkingen	Laag 2: dieper boren niet mogelijk i.v.m. droog zand.

Afbeelding 0.9 bodem boring 5

Bodemboringen boring 6

Opbouw bodemprofiel	0 - 55 centimeter Licht humeus, matig fijn zand, droog, donkerbruin, geen beworteling. 55 - 120 centimeter Humusarm, matig grof zand, droog, gelig, geen beworteling.
Opmerkingen	

Afbeelding 0.10 bodem boring 6

Bodemboringen boring 7

Opbouw bodemprofiel	0 - 75 centimeter Licht humeus, zeer fijn zand, droog, lichtbruin, enkele beworteling. 75 - 120 centimeter Humusarm, matig grof zand, droog, gelig.
Opmerkingen	Laag 1: afgestorven wortels 1 en 2 cm.

Afbeelding 0.11 bodem boring 7

Afbeelding 0.12 bodem boring 7

Afbeelding 0.13 bodem boring 7

Bodemboringen boring 8

Opbouw bodemprofiel	0 - 10 centimeter Licht humeus, matig fijn zand, licht vochtig, lichtbruin. 10 - 65 centimeter Humusarm, kleiig zand, droog, gelig, enkele dunne beworteling. 65 – 260 centimeter Humusarm, matig grof zand, licht vochtig, geel. 240 – 260 centimeter Humusarm, matig grof zand, nat, geel. 260 – 300 centimeter Humusarm, lichte klei, nat, gelig .
Opmerkingen	Laag 5: donker spoor in klei

Afbeelding 0.14 bodem boring 8

Afbeelding 0.15 bodem boring 8

Afbeelding 0.16 bodem boring 8

Bodemboringen boring 9

Opbouw bodemprofiel	0 - 45 centimeter Matig humeus, zeer fijn zand, droog, donkerbruin, geen beworteling. 45 - 95 centimeter Licht humeus, matig fijn zand, droog, lichtbruin, enkele fijne beworteling.
Opmerkingen	Laag 2: op 95cm diepte afwijkende kleuring

Afbeelding 0.17 bodem boring 9

Bodemboringen boring 10

Opbouw bodemprofiel	0 - 40 centimeter Matig humeus, matig fijn zand, droog, donkerbruin, geen beworteling.
Opmerkingen	Bodem te veel verdicht voor een boring en zuurstofmeting. Het mengmonster is genomen door het graven van een oppervlakkig gat.

Afbeelding 0.18 bodem boring 10

Afbeelding 0.19 bodem boring 10

Afbeelding 0.20 bodem boring 10

Bodemboringen boring 11

Opbouw bodemprofiel	0 - 30 centimeter Licht humeus, matig fijn zand, droog, donkerbruin, geen beworteling.
Opmerkingen	Laag 1: op 30 cm storende laag, kan niet verder.

Bodemboringen boring 12

Opbouw bodemprofiel	0 – 40 centimeter Licht humeus, matig fijn zand, droog, lichtbruin, enkele beworteling 40 - 65 centimeter Humusarm, matig fijn zand, droog, grijs, enkele fijne beworteling. 65 - 100 centimeter Licht humeus, matig grof zand, droog, lichtbruin.
Opmerkingen	Laag 1: licht baksteenhoudend.

Afbeelding 0.21 bodem boring 12

Bijlage 2.2 Profielsleuven

Profielsleuf 1 (P1)

Opbouw bodemprofiel	0 - 65 centimeter Licht humeus, matig fijn zand, droog, donkerbruin
Opmerkingen	Zeer verdicht, grondwater is in dit profiel niet aangetroffen
Beworteling	0 - 65 centimeter Enkele fijne beworteling
Indringingsweerstand (max.)	

Tabel 3.2.4 profielsleuf 1

Afbeelding 0.2.2 Profielsleuf 1

Afbeelding 0.2.3 Profielsleuf 1

Afbeelding 0.2.4 geringe worteluitlopen

Afbeelding 0.2.5 afgestorven wortel

Profielsleuf 2 (P2)

Opbouw bodemprofiel	0 - 65 centimeter Licht humeus matig fijn zand, droog, donkerbruin
Opmerkingen	Grond water is in dit profiel niet aangetroffen
Beworteling	0 – 65 centimeter Extensief dunne beworteling, oppervlakkige haarwortels later iets dikkere beworteling
Indringingsweerstand (max.)	

Tabel 3.2.5 profielsleuf 2

Afbeelding 0.2.6 Profielsleuf 2

Afbeelding 0.2.7 Profielsleuf 2

Afbeelding 0.2.8 Profielsleuf 2

Afbeelding 0.2.9 Profielsleuf 2

Afbeelding 0.2.10 Profielsleuf 2

Afbeelding 0.2.11 Profielsleuf 2

Profielsleuf 3 (P3)

Opbouw bodemprofiel	0 - 60 centimeter Licht humeus, matig fijn zand, droog, donkerbruin. 60 – 65 centimeter Humus arm, matig grof zand, droog, gelig.
Opmerkingen	Extreem verdicht, grondwater is in dit profiel niet aangetroffen
Beworteling	0 - 60 centimeter Enkele fijne beworteling, 60 – 65 centimeter Extensief dunne beworteling
Indringingsweerstand (max.)	

Tabel 3.2.6 profielsleuf 3

Afbeelding 0.2.12 Profielsleuf 3

Afbeelding 0.2.13 Profielsleuf 3

Afbeelding 0.2.14 Worteluitlopen

Afbeelding 0.2.15 Worteluitlopen

Afbeelding 0.2.16 Worteluitlopen

Profielsleuf 4 (P4)

Buitenste rij onderaan talud	boomID 10334
Opbouw bodemprofiel	0 - 30 centimeter Zeer humeus, matig fijn zand, vochtig, donkerbruin 30 - 50 centimeter Humusarm matig fijn zand, licht vochtig, grijs 50 - 60 centimeter Humusarm zeer fijn zand, licht vochtig, lichtbruin
Opmerkingen	
Beworteling	0 - 30 centimeter Extensief dunne beworteling 30 - 50 centimeter Geen beworteling 50 - 60 centimeter Enkele zware beworteling
Indringingsweerstand (max.)	1.2Mpa, 1.0Mpa

Tabel 3.2.7 profielsleuf 4

Afbeelding 0.2.10 Profielsleuf 4

Afbeelding 0.2.11 Profielsleuf 4

Bijlage 2.3 Bodemanalyse

M1

Resultaat	Eenheid	Resultaat	Streeftraject	laag	vrij laag	goed	vrij hoog	hoog
Chemisch	N-totale bodemvoorraad	kg N/ha	4850	4850 - 7270				
	C/N-ratio		14	13 - 17				
	N-leverend vermogen	kg N/ha	65	95 - 145				
	S-plantbeschikbaar	kg S/ha	51	20 - 30				
	S-totale bodemvoorraad	kg S/ha	1405	1060 - 1970				
	C/S-ratio		47	50 - 75				
	S-leverend vermogen	kg S/ha	26	20 - 30				
	P-plantbeschikbaar	kg P/ha	9,1	10,9 - 18,2				
	P-bodemvoorraad	kg P/ha	1800	925 - 1190				
	K-plantbeschikbaar	kg K/ha	275	425 - 665				
	K-bodemvoorraad	kg K/ha	640	575 - 960				
	Ca-plantbeschikbaar	kg Ca/ha	95	435 - 1020				
	Ca-bodemvoorraad	kg Ca/ha	5345	5605 - 7135				
	Fysisch	Mg-plantbeschikbaar	kg Mg/ha	235	425 - 665			
Mg-bodemvoorraad		kg Mg/ha	450	425 - 665				
Na-plantbeschikbaar		kg Na/ha	< 49	91 - 182				
Na-bodemvoorraad		kg Na/ha	< 154	91 - 182				
Si-plantbeschikbaar		g Si/ha	84840	36360 - 15756				
Fe-plantbeschikbaar		g Fe/ha	< 12240	15150 - 27270				
Zn-plantbeschikbaar		g Zn/ha	1330	3030 - 4550				
Mn-plantbeschikbaar		g Mn/ha	62050	12120 - 18790				
Cu-plantbeschikbaar		g Cu/ha	175	240 - 395				
Co-plantbeschikbaar		g Co/ha	75	25 - 50				
B-plantbeschikbaar		g B/ha	975	970 - 1335				
Mo-plantbeschikbaar		g Mo/ha	< 20	610 - 30300				
Se-plantbeschikbaar		g Se/ha	15	21 - 27				
Zuurgraad (pH)			6,1	5,7 - 6,3				
C-organisch		%	1,08					
Organische stof		%	2,5					
C/OS-ratio			0,43	0,45 - 0,55				
Koolzure kalk		%	0,6	2,0 - 3,0				
Klei (<2 µm)		%	5					
Silt (2-50 µm)		%	13					
Zand (>50 µm)		%	79					
Klei-humus (CEC)		mmol+/kg	61	> 44				
CEC-bezetting		%	86	> 95				
Ca-bezetting	%	72	80 - 90					
Mg-bezetting	%	10	6,0 - 10					
K-bezetting	%	4,4	2,0 - 4,0					
Na-bezetting	%	< 0,1	1,0 - 1,5					
H-bezetting	%	< 0,1	< 1,0					
Al-bezetting	%	< 0,1	< 1,0					

M2

Resultaat	Eenheid	Resultaat	Streeftraject	laag	vrij laag	goed	vrij hoog	hoog
Chemisch	N-totale bodemvoorraad	kg N/ha	1720	2430 - 3650	■			
	C/N-ratio		16	13 - 17	■	■		
	N-leverend vermogen	kg N/ha	35	95 - 145	■			
	S-plantbeschikbaar	kg S/ha	37	20 - 30	■	■	■	
	S-totale bodemvoorraad	kg S/ha	1210	535 - 990	■	■	■	■
	C/S-ratio		23	50 - 75	■			
	S-leverend vermogen	kg S/ha	45	20 - 30	■	■	■	■
	P-plantbeschikbaar	kg P/ha	10,8	11,4 - 19,0	■	■		
	P-bodemvoorraad	kg P/ha	1105	970 - 1245	■	■		
	K-plantbeschikbaar	kg K/ha	165	445 - 695	■			
	K-bodemvoorraad	kg K/ha	320	525 - 870	■			
	Ca-plantbeschikbaar	kg Ca/ha	150	455 - 1065	■			
	Ca-bodemvoorraad	kg Ca/ha	3035	5000 - 6365	■			
	Mg-plantbeschikbaar	kg Mg/ha	120	445 - 695	■			
	Mg-bodemvoorraad	kg Mg/ha	295	445 - 695	■			
Na-plantbeschikbaar	kg Na/ha	< 51	95 - 190	■				
Na-bodemvoorraad	kg Na/ha	< 161	95 - 190	■	■			
Si-plantbeschikbaar	g Si/ha	63400	38040 - 16484	■	■			
Fe-plantbeschikbaar	g Fe/ha	< 12740	15850 - 28530	■				
Zn-plantbeschikbaar	g Zn/ha	1710	3170 - 4760	■				
Mn-plantbeschikbaar	g Mn/ha	7290	12680 - 19650	■	■			
Cu-plantbeschikbaar	g Cu/ha	305	255 - 410	■	■			
Co-plantbeschikbaar	g Co/ha	30	30 - 50	■	■			
B-plantbeschikbaar	g B/ha	490	1015 - 1395	■				
Mo-plantbeschikbaar	g Mo/ha	< 30	630 - 31700	■				
Se-plantbeschikbaar	g Se/ha	24	22 - 29	■	■			
Fysisch	Zuurgraad (pH)		6,5	> 5,5	■	■		
	C-organisch	%	0,44					
	Organische stof	%	1,2					
	C/OS-ratio		0,37	0,45 - 0,55	■	■		
	Koolzure kalk	%	0,3	2,0 - 3,0	■			
	Klei (<2 µm)	%	1					
	Silt (2-50 µm)	%	4					
	Zand (>50 µm)	%	94					
	Klei-humus (CEC)	mmol+/kg	29	> 44	■			
	CEC-bezetting	%	100	> 95	■	■		
	Ca-bezetting	%	82	80 - 90	■	■		
	Mg-bezetting	%	13	6,0 - 10	■	■	■	
	K-bezetting	%	4,5	2,0 - 4,0	■	■	■	
	Na-bezetting	%	< 0,1	1,0 - 1,5	■			
	H-bezetting	%	< 0,1	< 1,0	■			
Al-bezetting	%	< 0,1	< 1,0	■				

M3

Resultaat	Eenheid	Resultaat	Streeftraject	laag	vrij laag	goed	vrij hoog	hoog
Chemisch	N-totale bodemvoorraad	kg N/ha	2070	1440 - 2160				
	C/N-ratio		10	13 - 17				
	N-leverend vermogen	kg N/ha	35	95 - 145				
	S-plantbeschikbaar	kg S/ha	19	20 - 30				
	S-totale bodemvoorraad	kg S/ha	< 965	315 - 585				
	C/S-ratio		21	50 - 75				
	S-leverend vermogen	kg S/ha	22	20 - 30				
	P-plantbeschikbaar	kg P/ha	8,4	11,6 - 19,3				
	P-bodemvoorraad	kg P/ha	675	985 - 1265				
	K-plantbeschikbaar	kg K/ha	85	450 - 710				
	K-bodemvoorraad	kg K/ha	< 275	485 - 810				
	Ca-plantbeschikbaar	kg Ca/ha	50	465 - 1085				
	Ca-bodemvoorraad	kg Ca/ha	620	5080 - 6465				
	Fysisch	Mg-plantbeschikbaar	kg Mg/ha	30	450 - 710			
Mg-bodemvoorraad		kg Mg/ha	290	450 - 710				
Na-plantbeschikbaar		kg Na/ha	< 52	97 - 193				
Na-bodemvoorraad		kg Na/ha	< 163	97 - 193				
Si-plantbeschikbaar		g Si/ha	45080	38640 - 16744				
Fe-plantbeschikbaar		g Fe/ha	15460	16100 - 28980				
Zn-plantbeschikbaar		g Zn/ha	4310	3220 - 4830				
Mn-plantbeschikbaar		g Mn/ha	20350	37350 - 51520				
Cu-plantbeschikbaar		g Cu/ha	240	260 - 420				
Co-plantbeschikbaar		g Co/ha	265	30 - 50				
B-plantbeschikbaar		g B/ha	< 490	1030 - 1415				
Mo-plantbeschikbaar		g Mo/ha	< 30	640 - 32200				
Se-plantbeschikbaar		g Se/ha	< 14	23 - 29				
Zuurgraad (pH)			4,5	5,0 - 5,6				
C-organisch		%	0,31					
Organische stof		%	0,7					
C/OS-ratio			0,44	0,45 - 0,55				
Koolzure kalk		%	0,4	2,0 - 3,0				
Klei (<2 µm)		%	2					
Silt (2-50 µm)		%	4					
Zand (>50 µm)		%	93					
Klei-humus (CEC)		mmol+/kg	11	> 44				
CEC-bezetting	%	78	> 95					
Ca-bezetting	%	44	80 - 90					
Mg-bezetting	%	34	6,0 - 10					
K-bezetting	%	< 0,1	2,0 - 4,0					
Na-bezetting	%	< 0,1	1,0 - 1,5					
H-bezetting	%	2,7	< 1,0					
Al-bezetting	%	4,8	< 1,0					

M4

Resultaat	Eenheid	Resultaat	Streeftraject	laag	vrij laag	goed	vrij hoog	hoog
Chemisch	N-totale bodemvoorraad	kg N/ha	2410	2420 - 3630				
	C/N-ratio		14	13 - 17				
	N-leverend vermogen	kg N/ha	35	95 - 145				
	S-plantbeschikbaar	kg S/ha	23	20 - 30				
	S-totale bodemvoorraad	kg S/ha	< 945	530 - 985				
	C/S-ratio		36	50 - 75				
	S-leverend vermogen	kg S/ha	19	20 - 30				
	P-plantbeschikbaar	kg P/ha	8,2	11,4 - 18,9				
	P-bodemvoorraad	kg P/ha	910	965 - 1240				
	K-plantbeschikbaar	kg K/ha	90	440 - 695				
	K-bodemvoorraad	kg K/ha	295	505 - 840				
	Ca-plantbeschikbaar	kg Ca/ha	50	455 - 1060				
	Ca-bodemvoorraad	kg Ca/ha	1200	4975 - 6330				
	Mg-plantbeschikbaar	kg Mg/ha	45	440 - 695				
	Mg-bodemvoorraad	kg Mg/ha	335	440 - 695				
Fysisch	Na-plantbeschikbaar	kg Na/ha	< 51	95 - 189				
	Na-bodemvoorraad	kg Na/ha	< 160	95 - 189				
	Si-plantbeschikbaar	g Si/ha	37850	37850 - 16401				
	Fe-plantbeschikbaar	g Fe/ha	< 12680	15770 - 28390				
	Zn-plantbeschikbaar	g Zn/ha	7130	3150 - 4730				
	Mn-plantbeschikbaar	g Mn/ha	53050	36590 - 50460				
	Cu-plantbeschikbaar	g Cu/ha	260	250 - 410				
	Co-plantbeschikbaar	g Co/ha	340	30 - 50				
	B-plantbeschikbaar	g B/ha	< 480	1010 - 1390				
	Mo-plantbeschikbaar	g Mo/ha	< 30	630 - 31540				
	Se-plantbeschikbaar	g Se/ha	< 14	22 - 28				
	Zuurgraad (pH)		4,8	5,3 - 5,9				
	C-organisch	%	0,54					
	Organische stof	%	1,2					
	C/OS-ratio		0,45	0,45 - 0,55				
	Koolzure kalk	%	0,4	2,0 - 3,0				
	Klei (<2 µm)	%	2					
	Silt (2-50 µm)	%	7					
	Zand (>50 µm)	%	89					
	Klei-humus (CEC)	mmol+/kg	22	> 44				
	CEC-bezetting	%	69	> 95				
	Ca-bezetting	%	43	80 - 90				
Mg-bezetting	%	20	6,0 - 10					
K-bezetting	%	5,5	2,0 - 4,0					
Na-bezetting	%	< 0,1	1,0 - 1,5					
H-bezetting	%	0,9	< 1,0					
Al-bezetting	%	0,8	< 1,0					

M5

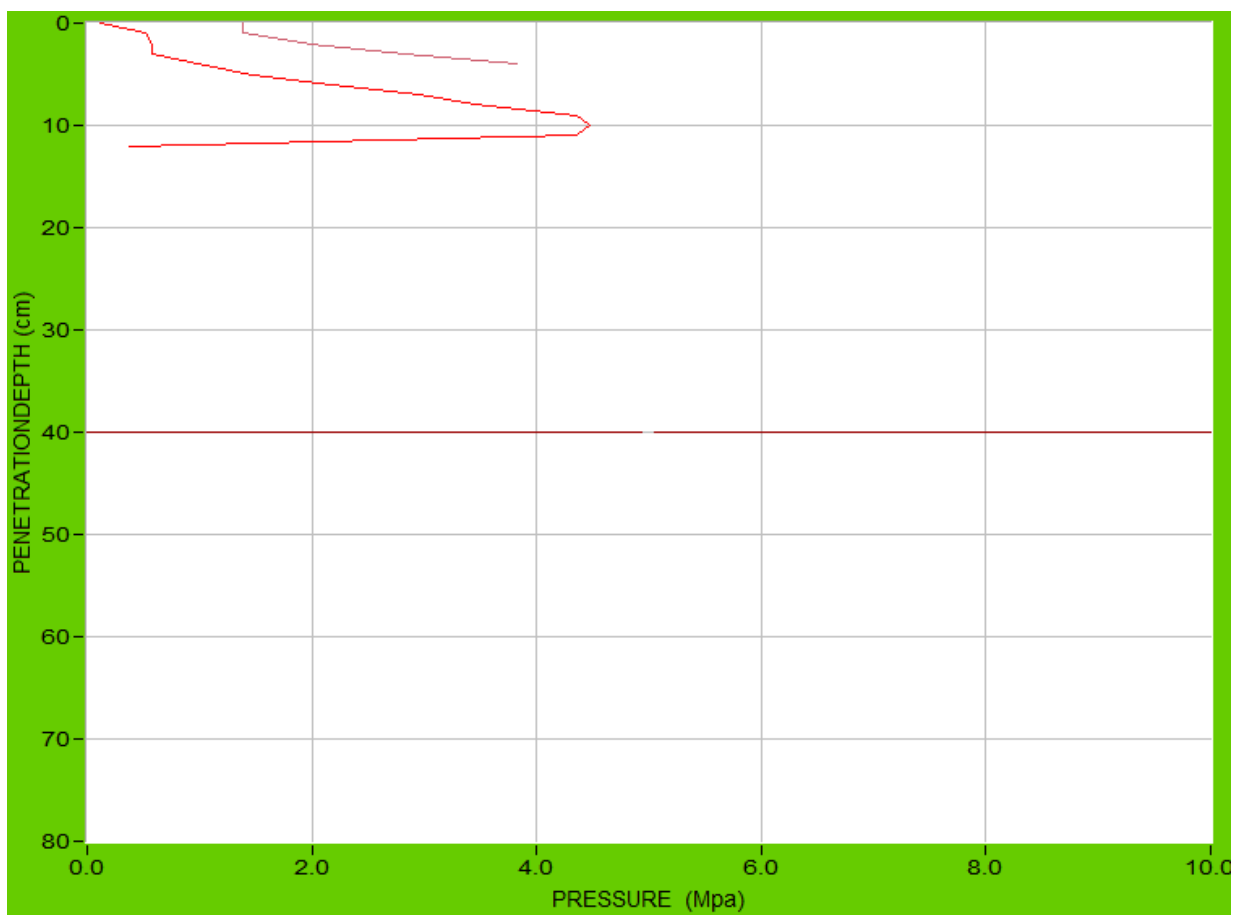
Resultaat	Eenheid	Resultaat	Streeftraject	laag	vrij laag	goed	vrij hoog	hoog
Chemisch	N-totale bodemvoorraad	kg N/ha	6520	5550 - 8320	[Bar chart: 6520 is between 5550 and 8320]			
	C/N-ratio		13	13 - 17	[Bar chart: 13 is at the start of the range]			
	N-leverend vermogen	kg N/ha	100	95 - 145	[Bar chart: 100 is between 95 and 145]			
	S-plantbeschikbaar	kg S/ha	22	20 - 30	[Bar chart: 22 is between 20 and 30]			
	S-totale bodemvoorraad	kg S/ha	1685	1215 - 2255	[Bar chart: 1685 is between 1215 and 2255]			
	C/S-ratio		49	50 - 75	[Bar chart: 49 is below 50]			
	S-leverend vermogen	kg S/ha	31	20 - 30	[Bar chart: 31 is above 30]			
	P-plantbeschikbaar	kg P/ha	9,0	10,8 - 17,9	[Bar chart: 9,0 is below 10,8]			
	P-bodemvoorraad	kg P/ha	1175	915 - 1175	[Bar chart: 1175 is at the end of the range]			
	K-plantbeschikbaar	kg K/ha	235	420 - 660	[Bar chart: 235 is below 420]			
	K-bodemvoorraad	kg K/ha	540	560 - 935	[Bar chart: 540 is below 560]			
	Ca-plantbeschikbaar	kg Ca/ha	335	430 - 1005	[Bar chart: 335 is below 430]			
	Ca-bodemvoorraad	kg Ca/ha	5275	5260 - 6695	[Bar chart: 5275 is between 5260 and 6695]			
	Mg-plantbeschikbaar	kg Mg/ha	265	420 - 660	[Bar chart: 265 is below 420]			
	Mg-bodemvoorraad	kg Mg/ha	340	420 - 660	[Bar chart: 340 is below 420]			
Fysisch	Na-plantbeschikbaar	kg Na/ha	< 48	90 - 179	[Bar chart: < 48 is below 90]			
	Na-bodemvoorraad	kg Na/ha	< 152	90 - 179	[Bar chart: < 152 is below 90]			
	Si-plantbeschikbaar	g Si/ha	59800	35880 - 15548	[Bar chart: 59800 is above 15548]			
	Fe-plantbeschikbaar	g Fe/ha	< 12080	14950 - 26910	[Bar chart: < 12080 is below 14950]			
	Zn-plantbeschikbaar	g Zn/ha	1610	2990 - 4490	[Bar chart: 1610 is below 2990]			
	Mn-plantbeschikbaar	g Mn/ha	16090	19140 - 29900	[Bar chart: 16090 is below 19140]			
	Cu-plantbeschikbaar	g Cu/ha	195	240 - 390	[Bar chart: 195 is below 240]			
	Co-plantbeschikbaar	g Co/ha	40	25 - 50	[Bar chart: 40 is between 25 and 50]			
	B-plantbeschikbaar	g B/ha	645	955 - 1315	[Bar chart: 645 is below 955]			
	Mo-plantbeschikbaar	g Mo/ha	20	600 - 29900	[Bar chart: 20 is below 600]			
	Se-plantbeschikbaar	g Se/ha	14	21 - 27	[Bar chart: 14 is below 21]			
	Zuurgraad (pH)		5,8	5,7 - 6,3	[Bar chart: 5,8 is between 5,7 and 6,3]			
	C-organisch	%	1,39		[Bar chart: 1,39 is very low]			
	Organische stof	%	2,9		[Bar chart: 2,9 is very low]			
	C/OS-ratio		0,48	0,45 - 0,55	[Bar chart: 0,48 is between 0,45 and 0,55]			
	Koolzure kalk	%	0,5	2,0 - 3,0	[Bar chart: 0,5 is below 2,0]			
	Klei (<2 µm)	%	3		[Bar chart: 3 is very low]			
	Silt (2-50 µm)	%	12		[Bar chart: 12 is very low]			
	Zand (>50 µm)	%	82		[Bar chart: 82 is high]			
	Klei-humus (CEC)	mmol+/kg	58	> 44	[Bar chart: 58 is above 44]			
	CEC-bezetting	%	88	> 95	[Bar chart: 88 is below 95]			
	Ca-bezetting	%	76	80 - 90	[Bar chart: 76 is below 80]			
	Mg-bezetting	%	8,1	6,0 - 10	[Bar chart: 8,1 is between 6,0 and 10]			
K-bezetting	%	4,0	2,0 - 4,0	[Bar chart: 4,0 is at the end of the range]				
Na-bezetting	%	< 0,1	1,0 - 1,5	[Bar chart: < 0,1 is below 1,0]				
H-bezetting	%	< 0,1	< 1,0	[Bar chart: < 0,1 is below 1,0]				
Al-bezetting	%	< 0,1	< 1,0	[Bar chart: < 0,1 is below 1,0]				

M6

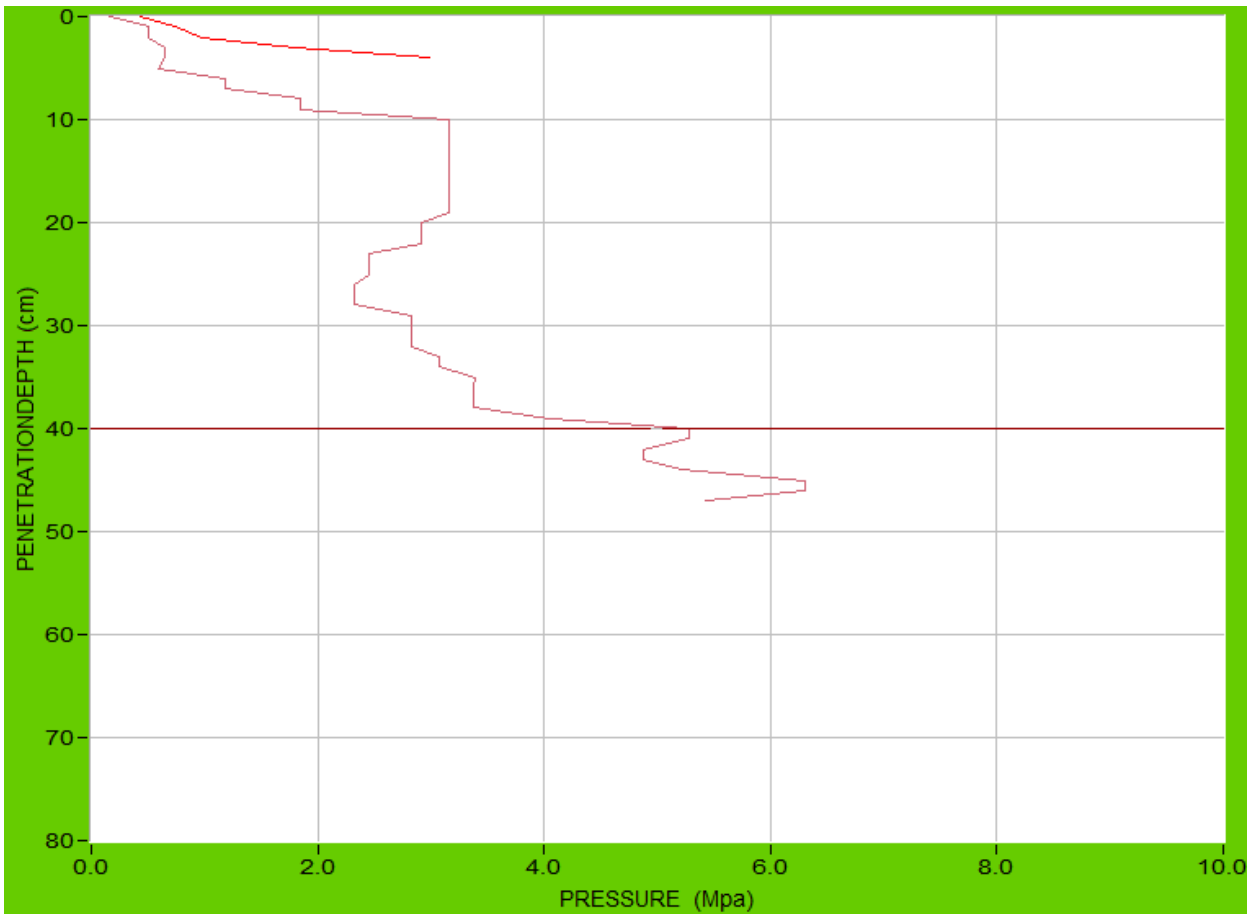
Resultaat	Eenheid	Resultaat	Streeftraject	laag	vrij laag	goed	vrij hoog	hoog
Chemisch	N-totale bodemvoorraad	kg N/ha	5250	5340 - 8020	[Bar chart: 5250 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	C/N-ratio		14	13 - 17	[Bar chart: 14 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	N-leverend vermogen	kg N/ha	75	95 - 145	[Bar chart: 75 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	S-plantbeschikbaar	kg S/ha	20	20 - 30	[Bar chart: 20 is at the start of the 'vrij laag' range]			
	S-totale bodemvoorraad	kg S/ha	1385	1170 - 2170	[Bar chart: 1385 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	C/S-ratio		54	50 - 75	[Bar chart: 54 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	S-leverend vermogen	kg S/ha	24	20 - 30	[Bar chart: 24 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	P-plantbeschikbaar	kg P/ha	21,5	10,7 - 17,9	[Bar chart: 21,5 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	P-bodemvoorraad	kg P/ha	1485	910 - 1170	[Bar chart: 1485 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	K-plantbeschikbaar	kg K/ha	195	415 - 655	[Bar chart: 195 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	K-bodemvoorraad	kg K/ha	675	575 - 960	[Bar chart: 675 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Ca-plantbeschikbaar	kg Ca/ha	95	430 - 1005	[Bar chart: 95 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Ca-bodemvoorraad	kg Ca/ha	4780	5880 - 7485	[Bar chart: 4780 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Mg-plantbeschikbaar	kg Mg/ha	220	415 - 655	[Bar chart: 220 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Mg-bodemvoorraad	kg Mg/ha	375	415 - 655	[Bar chart: 375 is between 'vrij laag' and 'goed']			
Na-plantbeschikbaar	kg Na/ha	< 48	89 - 179	[Bar chart: < 48 is at the start of the 'vrij laag' range]				
Na-bodemvoorraad	kg Na/ha	< 151	89 - 179	[Bar chart: < 151 is at the start of the 'vrij laag' range]				
Fysisch	Si-plantbeschikbaar	g Si/ha	95420	35780 - 15506	[Bar chart: 95420 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Fe-plantbeschikbaar	g Fe/ha	14490	14910 - 26840	[Bar chart: 14490 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Zn-plantbeschikbaar	g Zn/ha	5900	2980 - 4470	[Bar chart: 5900 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Mn-plantbeschikbaar	g Mn/ha	30890	19080 - 29820	[Bar chart: 30890 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Cu-plantbeschikbaar	g Cu/ha	240	240 - 390	[Bar chart: 240 is at the start of the 'vrij laag' range]			
	Co-plantbeschikbaar	g Co/ha	100	25 - 50	[Bar chart: 100 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	B-plantbeschikbaar	g B/ha	1050	955 - 1310	[Bar chart: 1050 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Mo-plantbeschikbaar	g Mo/ha	< 20	600 - 29820	[Bar chart: < 20 is at the start of the 'vrij laag' range]			
	Se-plantbeschikbaar	g Se/ha	14	21 - 27	[Bar chart: 14 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Zuurgraad (pH)		5,6	5,7 - 6,3	[Bar chart: 5,6 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	C-organisch	%	1,26		[Bar chart: 1,26 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Organische stof	%	2,8		[Bar chart: 2,8 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	C/OS-ratio		0,45	0,45 - 0,55	[Bar chart: 0,45 is at the start of the 'vrij laag' range]			
	Koolzure kalk	%	0,4	2,0 - 3,0	[Bar chart: 0,4 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Klei (<2 µm)	%	5		[Bar chart: 5 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Silt (2-50 µm)	%	14		[Bar chart: 14 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Zand (>50 µm)	%	78		[Bar chart: 78 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Klei-humus (CEC)	mmol+/kg	65	> 44	[Bar chart: 65 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	CEC-bezetting	%	75	> 95	[Bar chart: 75 is between 'vrij laag' and 'goed']			
	Ca-bezetting	%	62	80 - 90	[Bar chart: 62 is between 'vrij laag' and 'goed']			
Mg-bezetting	%	8,0	6,0 - 10	[Bar chart: 8,0 is between 'vrij laag' and 'goed']				
K-bezetting	%	4,5	2,0 - 4,0	[Bar chart: 4,5 is between 'vrij laag' and 'goed']				
Na-bezetting	%	< 0,1	1,0 - 1,5	[Bar chart: < 0,1 is at the start of the 'vrij laag' range]				
H-bezetting	%	< 0,1	< 1,0	[Bar chart: < 0,1 is at the start of the 'vrij laag' range]				
Al-bezetting	%	< 0,1	< 1,0	[Bar chart: < 0,1 is at the start of the 'vrij laag' range]				

Bijlage 2.4 Resultaten penetrologger

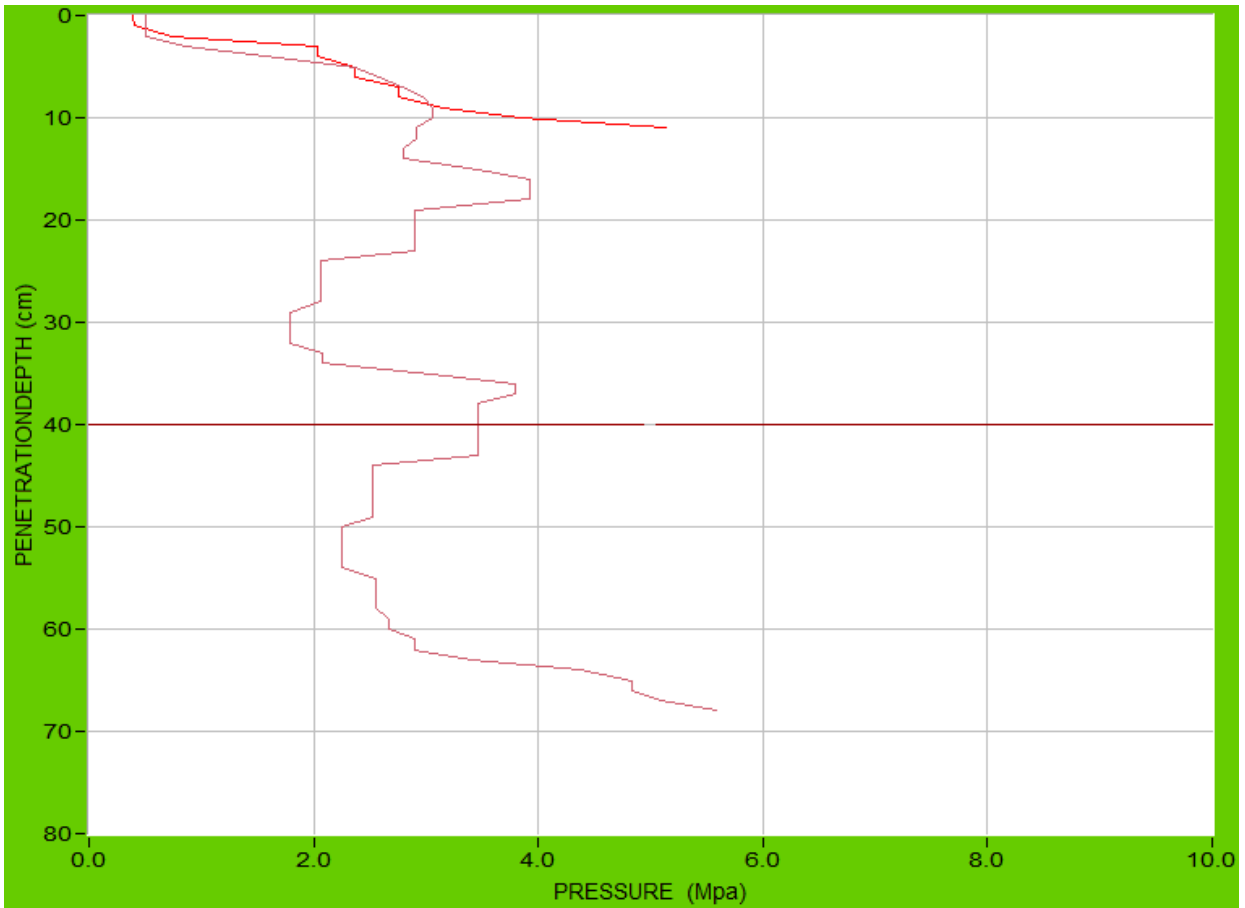
M1

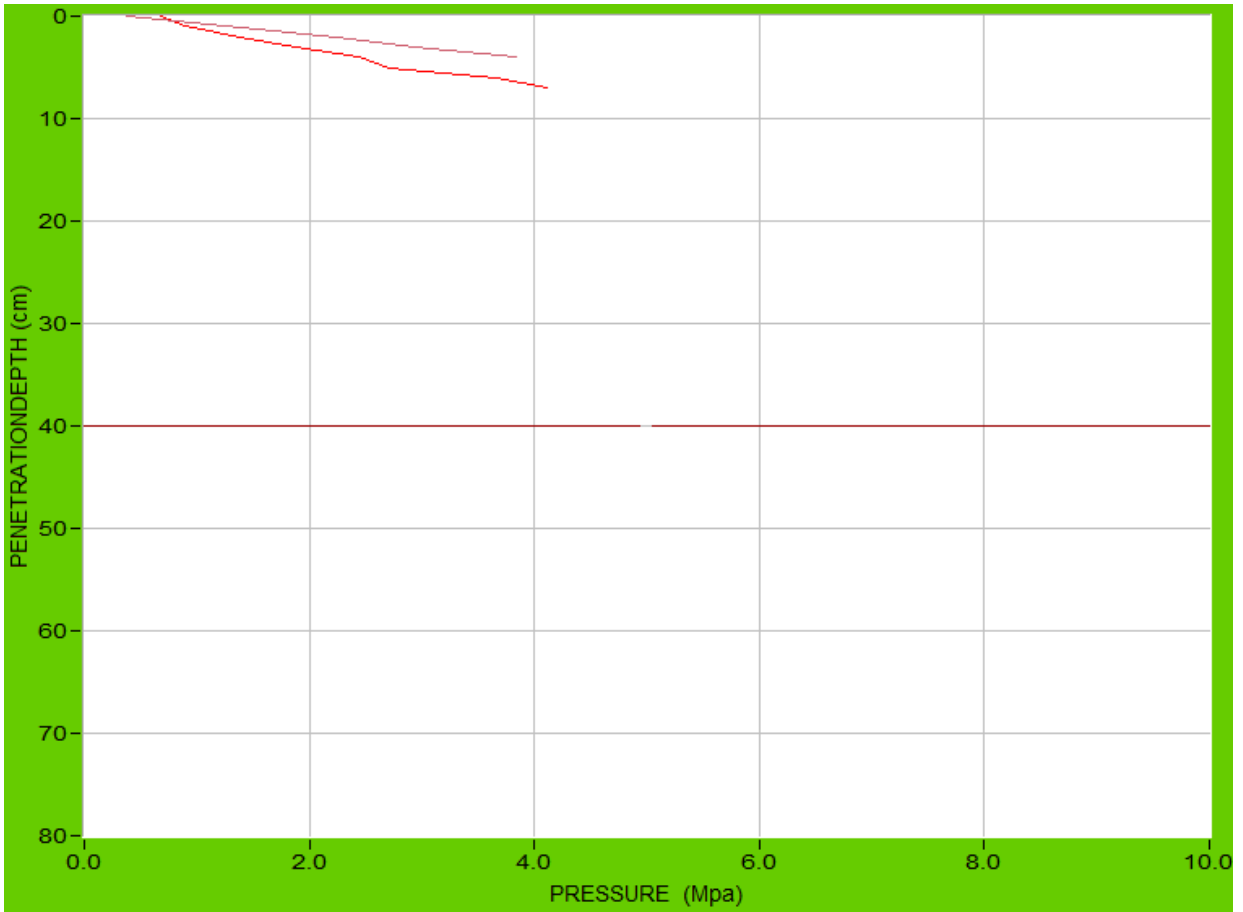
M2

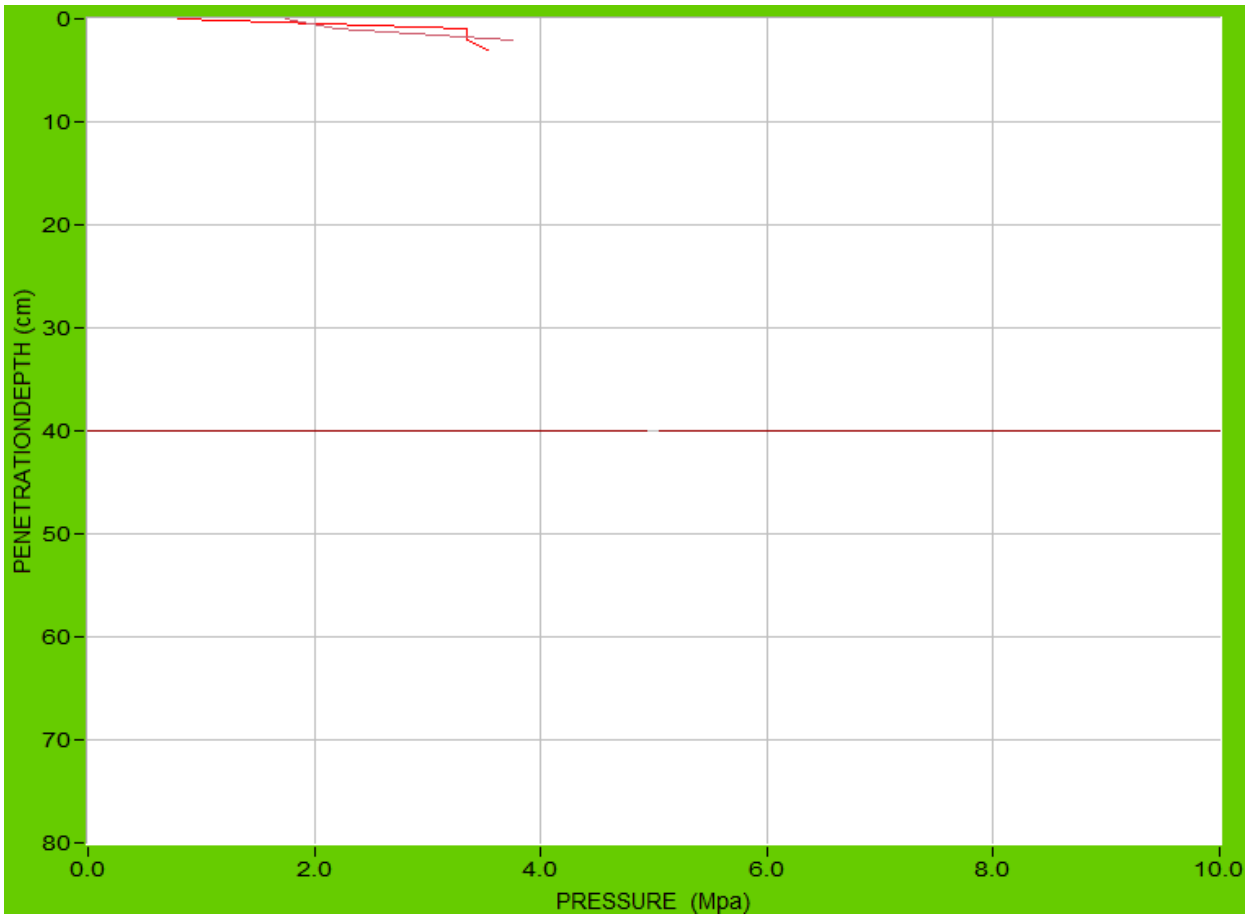
M3

M4

M5

M6

